SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„S. N.“ płaća měsačnje we wudawarni 1,10 hr., na pósće a pola dowěrnika 1,51 hr., pod křižn. zwjazkom abo do wukraja 2,25 hr. abo 18 Kč. Wud. a čišć Smolerjec knihličišćernja, zap. dr. z'w. ruk. w Serb. Domje w Budyšinje. Telefon 2687

Za nawěški, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 8 pj. Wobčežnje so stajace nawěški a tabele so wyše wobličeja. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 24 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Čisło (Nr.) 279 — Bjezdźeło, Pónjelu, 2. decembra 1929 — Danzen — Lětnik 38

Druhe pasmo Porheinskeje so z wobsadźenja cuzeho wójska wuswobodźiło.

W pjatnoźy 1. dezembra je město Aachen swoje wuzwobodźenje z zušeho wobsadźenja se swjedźenjom wospjewjeniło, při kotrymž je so zyke wobydlerstwo wobdźiło. Wulke město při tom radnizu bě z ludom kopate polne. Wokolne domy běchu swjedźenjaj wobzwěrlene. Nad swětleščkanmi khorhoje Němskeje, Pruskeje a města Aachena smahowachu. Při tom radnizu so we wulkich schkach dźakne wohnje palachu. Towarstwa běchu so ze zmólnjenjami a pišanymi lampionami sešmuwke. Wótšerčzaki dyrbjachu rěcze na druhe městna při tom sjedźenjeću. Wjele tyšac ludźi němski spěw spěwasche.

Sdobzjóńcerje němskeho presidenta.

Němski president je porheinskej provinzy sledowazy telegram pósłał: „W hodźinje, hdyž je so wuczełowanje zuseho wójska z druzeho pasma stónčiło, z dźakownosću na swérne porheinske wobydlerstwo spominam. Wono je w 11 letach wobsadźenja cežki wobsud cerpiło, tola swérnosć k wótczinje w cežkich dnjach wuprušowało. To je mu njesapomnjene wostanje! Wschitkim, kotrjaž so při swjatych swobodnitich zwonow dźenja k wobnowjenju swojeho wuznaća k wótczinje w něsto wuzwobodźenym porheinskim kraju shromadźeja, we wukej swjasanosći wutrobne postrowy sešelu. Při tym so nadźijam, so budże tej bitschcze swobodźenemu dźelej němskeho kraja borzy hodźina swobody bjeź.

Němski kanzler

je z při sledźenju wuzwobodźenja druheho pasma wyschschemu presidentej sledowazy telegram pósłał: Dźenja je zusa wobzadka druhe pasmo wobsadźeneho kraju wuwukschežila. Čorno-czerwjeno-złota khorhoj sako nad njewotwisnym němskim krajom smahuje. Jako zwobodni Němzy mózą nam naschi bratrja sako ruku podaez. We tymle swjatoczinym wokomiku němskich stawiznow je němskemu knježerstwu wěz wutrobny, wschitkim zwojim ludowym towarschnam nětko wuzwobodźeneho kraja najwutrobnische a najwjeselsche postrowy wuprajiez. Wono z tym dźak zykeje Němskeje za zylnosć charakteru a narodnu dostojnosć sjednocza, z kotrejž zu wobdyrlerjo druheho pasma wyšče cześe kandźenych lět njeźli.

Dojednanje ze Swedskej.

Se Schwedskej je so zobotu nowe wikowanske sprěčenje podpisało. S němskeje strony bě so w kěču sprěčenje se 14. meje 1920 wupowědźało, so by so ratarstwo se zynych, kotrychž a wjacharowych zlow, w tymle sprěčenju wospischtjatych, wuzwobodźiło.

Po nowym dojednanju swjasanje zynych zlow zyle wotpadnje, runje tak swjasanje zlow za swinje, swinjaze mjaso a druhe cżerstwe mjaso wotpadnje.

Zo sa zywy howjasty skót so powschitkownje na 24½ hriwny powyschi, Schwedźka smě pak 5000 hacź 7000 howjadłow letnje po dotalnej zkownej žadźbje 16 hriwnow sa dwójny zentnar do Němskeje wuwjesć. Zo na mórske raki so na 200 hriwnow zniži.

Hewak dojednanja wikowanskeho sprěčenja z meje 1926 dale wostanu. Dokelž so schwedźki zejm hakle w januaru bliščeho léta seźdźe, njebudźe nowe zkowne dojednanje prjedy februara bliščeho léta móz do mozy stupiez.

Hugenbergowy zakoń swobody so začisnył.

W němskim zejmje je so zobotu wo Hugenbergowym „zakonju zwobody“ wuradźowało. Při druhim cżitanju so mij jenoż jenotlíwe paragrafy, ale też zawodne napiźmo zaczijnych. President Löbe popołdnju w 4 hodź. wosjewi, so je zyły zakoń padnył, a so so tsesze wuradźenje tohodla njetrjeba wotmeć. Při wotklosowanju, kotrež bě za tsesze wotklosowanje rozšudźaze, so 307 klosowo pischecerjo njemu a jenoż 78 klosowo jenoż za njo wotedachu. Wschitko hromadźe so so schtyri wotklosowanja wotmeče, kotrychž wuznoschi běchu wschelake. Při § 4, po kotrymž bychu so dyrbjałe ministrojo a němski president, hdy bychu za Youngowy plan byle, z khlostatnju zkłoitacz, 312 zapósłanzow pischecerjo § 4 klosowasche a jenoż 60 bě za njón. 24 zapósłanzow bě so při wotklosowanjom wotzaliło, a 20 zapósłanzow němskonacionalneje frakzije bě so zapowědźiło, za § 4 klosowacz.

Woziewjenje němskonacionalnych zapósłancow.

Němskonacionalni němskožerjuwszy wotpósłanzy Hartwig, Hulser a Lambach su sledowazu wopowědź wosjewili: **Podpisani wotpósłanzy su so při wotklosowanju wo § 4 zakonja ludoweho požadanja na stronu ministra Schiele stajili. Wuzorom so při składnosći jednanja wo při sledźenjudobrym namjeze na wusamknjenje kollegi Trevi-ranusa w frakziji solidarizuju na jeho bok staja; płodne politiske dźełło nimaju za mózne, hdyž dyrbi so zwobodne a zamo privatne politiske ménjenje potłóczeć.**

Prěni dźeł tuteje wopowědźe so na to poczahuje, so zapósłanz Schiele, president němskostatneho landbunda, kotryž je wot wschcheho zapoczatka swoje wobmyslenje pschecerjowo z 4 wuprajił, w sriedźišnje tych steji, kotryž so tež při wotklosowanju w němskim zejmje po tym zlosichu. Jim mjes druhimi sledowazy zapósłanzy při schtyrkuschcja: Bazille, Behrens, Hoetzsch, z Keudell, Kloene, Le Jeune-Jung, z Lindeiner-Wildau, Menzel, Mumm, Reichert, Schlange-Schöningen, Rademacher, Schmidt-Schczeczinski, Treviranus.

Druhi dźeł wupowědźe so na to poczahuje, so tak mjenowana „nalesnosć Trevi-ranusa“, kotraž je ke konfliktam w frakziji dowjeła, hischcze njeje wotbyła. Wobczesczowanje zapósłanza Trevi-ranusa na wuzwiwanje jeho lista pschez stronineho pschedsydu na stronitym sjedźe w Kasselu je so na wutoru wotstorczito.

Kriza w němskonacionalnej stronje.

Dla § 4 „zakonja zwobody“ je so dwaczesći nawjedowazych zapósłanzow němskonacionalneje strony z pschedsydu Hugenbergom rozkorilo. Mjes nimi su Treviranus, prjedawschi minister Schiele, prjedawschi minister dr. ze Keudell, Lindeiner-Wildau, Schlange-Schöningen, dr. ze Dryander, Lambach, wirttemberskí minister Bazille, statny sekretar na wotpowjetnku Wallraf, dr. Reichert a dr. Spahn. Hugenberg je namjetnyk, so bychu zapósłanza Treviranusa ze strony wusamknyli.

W frjedźoněmskim brunizowym hórnistwje so wida powjetschi.

S rosrisowanym wuzudom je so w frjedźoněmskim brunizowym hórnistwje w pschereńku msda w zadrowym rewěru wot 6 hriwnow na 6½ hriwnow za cząź wot 1. dezembra 1929 hacź do 30. nowembra 1930 a na 6,40 hr. za cząź wot 1. dezembra 1930 hacź do 30. nowembra 1931 powjetschila. W shromadźenje 500 sastupjerjow hórnistich swjazkow je so njedźelu tónle rosrisowanu wuzudu wotpokasał.

Zasydlenje němskich ratarskich dźełačerjow a rjemjeslnikow w Rańšej Pruskej.

Rańšchoprunske wjesne towarstwo je sa dźesacz mězazow 29 ludźom, 10 690 hektarow wopschihowanych, kupiło. Kupny pjenjez so mjes 584 a 1188 hriwnami sa hektar hiba. 831 žydlerjow je so sa tón cząź sapydliło. W pschereńku je so 14½ hektara jenemu žedlerskemu městnu pschidźelilo. Mjes žydlerjemi je 125 knježich dźełačerjow a rjemjeslnikow. Wschu hromadźe je so 102 213 hektarow sa sapydlenje nakupiło. S teho je so 5183 samostatnych rentischich kubłow z 72 900 hektarami satołżito. Dźeł z nich je so sa nowe pucze, pschereowe a shromadne lezownosće wuzył. 29 350 hektarow je so pschiležazym statokam pschedało. Sa 1930 je hischcze nětchto kraja na pschedań. Sa pschichodne léto je so 1000 nowych statokow pschihotowje. Dokelž 25 žydlerskich hnjódowu wjesnu jednotu wuczinja, je so 207 nowych wjesow sałożiło.

Wuznaće kładźerja bombow.

Psched někotrym cząsom su w Kopenhagenje w Danskej narodźenego Axa Jensena dla wschelakich paduschtwow sajeli. Psched pschepytowanjom sudnikom so tón wusna, so je so psched dźesacz letami w Ameriki pschi bombowym attentatu na Morganowu banknu wobdźelił. Pschi attentatu je so 42 ludźi morito a někotre sta je so sranike. Jedyn Italjanz je jenmu sa to 400 dollarow dał, so by dynamit do banki donjeźł. Tehole Italjanza je wón pospišicho w Texasu sfónzowal. Jensenowe wuznacze je so amerikanskim wyschnoscham wosjewiło. Jensen je so pola amerikanskeho wójska w swětowej wójnje wobdźelił. Potom je po swězze wokolo cząhał. Wyschnosće su jeho sajale a do Danskeje wupokasale.

Sibiriscy ratarjo w Risy.

Njedźelu we 9 hodź. je z rusteje mjesy cząh z němskimi ratarjemi se Sibiriteje do Rigi pschijeł. Na pódlanskej koliji hižo wobzebity cząh z Königsberga stejesche, kotryž dyrbi po tjihodźinskim pschebywanju w Rihy kolonistow do Němskeje dowjeźć. Se starosejemi smórschcenje muzjake wobliczja, horja pokne žónske mjestowcza, błędze dźeći se wojowych wokrowu hladaju. Potom wuczahanjo na pschistupnischego du, hdyž je pod holym njebjom **djakowanka Boja žiwa wotmě.** Mannomitski faraż městno z biblije cżita. Potom so tkerkulich: „Hdy bych ja z tausend jazykami“ zaspěwa. Ludźo porědźaju, so ju swoje zyke wobsebjerstwo pschehali a so ju wunoschk na zapłaczenje wulkeje płaczizny za puczowanski paz a druhe wudawki nakazili. Poslednje pjenjezy, kotrejž su pschisebje měli, je jim policija pschi rusko-lotyschskej mjezy sebrała. Wschě hódnotne wězy, namrěte wérowanske pjerschćenje dźeda a wowki a wschě debjenki su so jim wsali. Njedźiwajcy wschemu tomu pak němczy ratarjo njejsu nadźiju spuschczili. Wjetschi dźeł z nich dźe do Kanady wuczahnyć.

Krwawna demonstracija w Budapeszu.

Pjatk w nozy je k wulkim demonstrazijam dźełozjemjerjowv w Budapeszu doschło. Demonstrantojo po dróhach cząhaju, njepschestawajcy wokachu: „Dźelo a chlěb!“ Jim so sylne wotdźelenje policije na nakładnych automobilach napschećziwo pósła. Też jězdna policija sakrocži, wona demonstrantow rozhonjesche a pschi tym je schérokej brjedźi do nich pjerjesche. Pjerskiteho pomocznika, kotrehož běchu pyches hłowu rubnyli, dyrbjachu do thorownje dowjeźć. Socialdemokratojo praja, so su pacholjo, kotříž kommunistiskej stronje pschiskuschcja, demonstrazije naschkarali. Socialdemokrat Payer bě hižo w shromadźinje dźěłačerjam radźił, so ju njebychu dali k khłupym wězam zawjesć, kotrež su z rublami zapłaczene.

Manifestacija juhoslowjanskeje jednoty w Zagriebskej měšćanskej radźe.

W jchwórtkowym posedźenju Sagriebskeje měšćanskeje rady je k kwitnamnej politiskej manifestaziji doschło. Wjedniř prjedawschcheje radnišerje wjetschiny, farar Rittig, so słowa jimasche. Praji, so je pschekrada, jeli so dr. Pawelicz a jeho towarschichoju we wukraju zadanja thorwatskeho ludu tak pschedstajeja, jako bychu so thorwatske ideale njemołke w mjesach juhoslowjanskeho stata do skutka stajicź. Sagrjebska měšćanska rada, kotraž je je sastarika frjedźišcheho Khorwatow była, psched wobliczom zykeho zwěta wuznawa, so pschichodu a dopisejnjenje thorwatiskich žedźowjow jenaż w wjesach Juhoslowjanskje widźi. Je hožlowjanska je hežo wschitkich Khorwatow. Rěčnik nanjetowasche, so bychu so lubosć k statej a poddanstwu ke kralej na to wašchnje wobswědčiłej, so by so pschedewzaczor letušchich kralowych narodninow deputazija Sagriebskeho měšćanskeho sastupjerstwa do Beograda podała a kralej hołdowała. Město Sagrjeb z tutej manifestaziji wschě druhe khorwatske města a kulturne a hospodarske organizazije pscheproschuje.

Rittigowa rěcz je so sahorjenym pschihłosowanjom a wokanjom zlawy pschija.

Japanski minister rozwuczenja Kobaschi wróčo stupił.

Japanskeho ministra Kobaschija zykeho rjada skandalow winuja. Wón wudawa, so je njewinowaty, so pak wotstupi, so by knježerstwu njeluboscżow njeczinił. Sa jeho sastupjerja su barona Tanaku pomjenowali.

Mandźurske knježerstwo so komdź, přijate ruske wumjenjenja dopjelnić.

Mandźurske knježerstwo je wotwołakuje, hižo pschijate ruske žadanja w nastupanju wróčenja sarjadnistwa tschchinesskeje żelesniz, powołanje ruskeho direktora a namětneho direktora za tule żelesniz a pusczenje ruskich, stacanowy i mandźurskich jastwow dopjelnicz. Wono dalsche jednanja namjetuje. Na to je hrjebu 13 ruskich létadłow nad mandźurske město Bruchatu pschileczało a bomby na hłowny kwartěr mandźurskeho wójska mjetało. Pódjidźicho nad město hischcze wósom druhich létadłow pschileczja, kotrež pak bomby njemjetachu. Ruske knježerstwo je z tutej demonstraziju mandźurske knježerstwo chyżo ponuczicz, so by wérowne wumjenjenja dopjelniło.

Ruska pośrědnistwo w rusko-chinešim konfliktu wotpokasuje.

Chinešku notu, kotraž też namjet na pośrědnistwo tšećeho stata k wurunanju mandžurskeho konfliktа wopschija, je pjatk němski pósłanz w Moskwje swonkownemu komisarej Litwinowej pschepodał. Litwin je wotmolwjejo chinešti namjet wotpokasał, na to pokasujo, so je so hižo j marschallom Čžangsueliangom dojednanje dozpiło. Chinešti namjet by konflikt jenož podlešschił.

Chineške wójsko ruske pschimērowe wumēnjenja njepschipóznawa.

Wjednik chineskeho wójska a schef generalneho staba staj sjawnje wosčewiłoj, so ruske pschimērowe wumēnjenja, kotrymž je žo mandžurske knježeństwo podešło, sajimam chinešeke republiki nayschećiwo stej. Zadataj tohodla, so chinešte knježeństwo wosčewi, so trēćenje mjes mandžurskim a ruskim knježeństwom njepkaćí.

Commander Byrd je nad połodnišim cyporn prēlećał.

Commander Byrd je pjatk j lētadłom nad połodnischim cžopom (polom) pschelećał. Wón je prēni cłowjek, kotremuž je žo poradźiło, po powētrownym pucu najprjedy połnócny cžop a nēto połodnischi cžop doscēhnyć. Byrd je žo po 18 hodźinskim tschišowazym leczenju k lēhwu expedizije wrócił.

Po dotalnych krótkich rospravach, w schkrieżkowańskej stazji nowin „Newyork Times“ popadnjenych, je žo leczenje pschi najwobcežnischich powētrownych pomērach derje poradźiło. Byrd je wschón pschelećeny kraj je swojim fotografom kapitanom Mackinleyom fotografował a je žo i jara ważnymi wědomostnymi wobkedźbowanjemi a zapiskami wrócił.

Pschelećena cžara 2500 kilometrow wuczinja. Wjedro nad cžopowym krajom bē jasne.

Kraj połodnischeho cžopa je po Byrdowych rospravach daloka wyschka runina, wobdata j lodźanymi horami. Cēžko bē, nad 4000 metrow wyssokim pschekhodom pschelećeć. So by žo nuzna wyssokosć dozpēła, dyrbjesche žo wjesčki dźel provianta wotcēżnyć.

W Sjednoćenych statach połnócneje Ameriki žu sa Byrdowym khrobłym pschedewzaćom sledowali. Tohodla bē radowanje a wyskanje wulke, hdyž kokoschkrieżkowak ponjesi wo pschelećenju nad połodnischim cžopom pschinjese. President Hoover je Byrdej a jeho towaršcham k poradżenemu pschelećenju je schkrieżkowakom wutrobnje žołžo pschał.

Ze Serbow.

W Budyschinje, 2. dezembra 1929.

— **Wo wjedrje.** Dźenża rano we 8 hodź. barometer 735, hygrometer 0, thermometer +6. — Schtelenja bē jara na hrońe klēšta, tola nēto stupa sažo na rjane. W rospokojenju nižinow a wyschinow žo hischcze wjele schneńniko njeje. W połnocy cžahaja nižiny nimo, mjes tym žo pasmo wyschinow wot Azorskich kupow psches srjedźnu a połnóschu Europu hacž do rańschcze Europy cżehnje. Tukhwilu hischcze žane znamjenja na dokkadne pschemēnjenje wjedra njepokasuja. W Ameriju maja pak hižo krutu tschēškanzu. — Jutrje wutoru žłónczko 7,53 hodźin schadża a žo 3,47 hodźin thowa. Mēsačk połdnja 10,16 hodźin schadża a žo popołdnju 5,09 hodźin thowa.

December abo hodownik.

Pschi nētczischim milym cžasu skoro njedyrbjał cłowjek wērić, so žnny hižom sašo hodownik, połdeni mēsaz lēta, nastupił. Tola je temu tak, runjeż też hischcze wjedro hodownikowe njebyło. Ludźo wschak maju jo też tajke mike radscho hacž hrubu zymu se žnńbom a mjerwjenjom. Symski cžas, ke kotremuž žo pschezo bóle bliżimy, žo nam tak lētje minje. Dźenża wschak jo wjele muły mjes wobydlerstwom, z kuzkeho dźała j hjesdźekosću sawinowanje. Tajke swójoby zyma wēsu najcežschu porjechi. — Wjeczory žu dołhe a dźěći a stari žebi powēdaju wo blizkim hodownym zwjedźenju a wjeselja so na njón. Rumpodich je swojej dołhej brodu a wulkim mēchom na khribjecze khodźi wokoło a kdźbuje, hdże žu dźěći pērne a nana a macžeř pożłuchaju. Duchownym dźěcom dże wjele wobradźićz. — Sa ratarjow je pschischoł pomału cžaš wobnchmjenja. Swjetscha maju wumłóczene a zmēžża žebi sterje hodźinku wotpoczinka wopschecz. — Najrjeńschi dań, kiž mam pośledni mēsaz lēta wobradźi, žu te lube hody je swojimi zwjeczkami a zwojim kuzlom. Njech žu sa nać wschitkich strowe a wjesełe.

*

— **Dr. L. Lenard 50 lēt stary.** Nasch mały žerbski lud je we wschēch złowjanskich krajach žebi pschecželom dobył. Cžim bóle žu jeho rēcź potłóčowali a ju wukorjenicź pytali, cžim bóle žu žo sa Serbow we wukraju zajimowali. W Prahy, Warschawje, Sagrjebje a Beogradże žu towaršstwa pschecželow luzišich Serbow załožili. Zich bobutkarjow žo z horja połnymi stawišnami naschcho luda saběraju a kulturnje a hospodarske rosnwicze we Serbach je žiwym sajimom wobkedźbuja. Jedyn z najzwērnischich pschecželow luzišich Serbow je dr. L. Lenard w Beogradże. Po narodże Sslowinz je Sswobna pola Sidmcho Mosta je najprjedy theologiju a potom złowjanske rēcże we Winje, Krakowje, Warschawje a Prahy studował. We Warschawje je jeho wasch pschecžel z dawnych lēt profesor Alfons Parczewski na luzišich Serbow kdźbliweho sčinił. Wot teho cžaša knjez dr. Lenard minale kóżde lēto je swojej knjenju mandżelstej Radmilu žerbsku Luzizu wopytuje, so by kraj a lud sesnał. Też kdźbliwosć druhich Luhošłowjanow je wón na luzišich Serbow wobrocził. W Beogradskich a druhich nowinach je we wjele nastawkach je sandżewstwe a pschitomnosće Serbow, złowjanskeje kupy w mēnšim morju a jich bēdźenju wo sakhowanje žerbskeje rēcże wopisował. So by sajim luhošłowjanskeje intelligenzy sa Serbow słužił a žiwy sdźerżał, je w Beogradże towaršstwo pschecželow luzišich Serbow załožił. Tele dny je knjez dr. Lenard swoje pjećdźesate narodny zwjecził. Pschejmy jemu pschi tejle stkadnosći z zdyzeje wutroby wjele strowja, sboża a dołheho žiwjenja, so by nam hischcze mnohe lēta swoje pschecželstwo a pschikhilnosć zakhewał. MŠ.

— **Wukladne wokna watja k zymi!** To możachmy na wečerawschim dniu derje wobkedźbowacź. Pschekupzy bēchu žebi wschu prózu dali, so bychu kóżdeho pschecża po możnosći wocžiwidnje spokojili. Wukladne wokna pśuwachu w błyschcżu wschelakorcho zwětka a krażnjachu najkusstnischo wschē rjane wēzki, trēbne a debjaze. Starschi ludźo wobkhowachu pschi tom mēr a dostojnosć, młódschi zmēškotachu a te male njeraschi wotlóczichu žebi ikoro wósł na schkleńzy, sawērazej wschu krażu wobihnej ruzy. Haj, adwentski cžaš ma swoje kusło, kiž kóżdemu nēschto dari, ale mējmy wutrobu a wocži wotewrjenej, so bychmy je zaczuli. S wonja khcheli naš słodźapołny adwentski cžaš.

— **25 lēt Budyska milinarnja.** Psched 25 lētami bu milinarnja (Elektrizitätswerk) mēsta Budyschina wobkhodej pschepodata. Nētkole wona kóżde lēto wjele wjazy dyźi 20 milijonow kilowatthodźin elektriskeho pruda do zwojeho sastaranskeho wokrjesa podawa, kiž wulke dźele Budyskeho hamtskeho hejtmanstwa wopschija.

— **50 lēt „Karolina sahroda“.** Wczera 1. dez. dopjelni žo 50 lēt, so hościenz „Karolina sahroda“ pola Nadźanez, hdźež žo Wósporska dróha wot Lubijskeje wotschcżepja, wobsteji. Na nim je w tutych lētach 5 wobježdżerjow pobyło. Hościenz rēkasche swoporēdka „K dwēmaj lipomaj“ a je halle po manevru we 80. lētach jako bēsche kral Albert w hościenzu posatał, k cżešći kraloweje Karolina sahroda mjenowany. Hościenz natwarił a prenje 15 lēt wobježdżał je Nadźanski hościenzaŕ Cżešła. Po nim pschinjdże hościenzaŕ Grośe. Po Grośowej žmjerczi jeho widowa hischcze hacž do lēta 1898 na hościenzu spodarjesche, potom bēsche hościenzaŕ Baumhekel, kiž bēsche j Habrachczim pschischoł, hacž do lēta 1908 j wobježdżerjom. Wot teho cžasa kluschesche hościenz hościenzarjej Brugkej, kiž w lēcze 1914 zemrě a kotrehož widowa jón se swojimi pschiwuznymi hacž do nalēcza 1929 wjedźesche. Nētko ma hościenz knjes Arnošćt Locka, kiž mējesche prjedy delikatessowy wobchod na Dźiwadłowej haży w Budyschinje. Nowy wobježdżeŕ je hościenz ponowicź a nanowizo zańnje pschiprawicź dał. Njech je jemu dobry wuspēch spożczeny.

— **Krwawna hańba,** 30. novembra je tudomna kriminalna policija 47lētneho dźěłaczerja Z. j Budyschina dla krwawneje hańby sajała a statnemu rēczniſtwu pschepodała. Z. je žo na žwojej 16lētnej pschirodnej dźowży pschischoł, schtož sa młodu holzu njeje bjes sčēhwtkow wostało.

— **Sajaty.** Se žiwym žobusłutkowanjom wobydlerstwa je było kriminalnemu wotrjadej mózno, knihowcho puczowazeho wusłēdkować, kiž je njedawno w jenym tudomnym bydlenju schulskej holzy, kiž je tam žama pschebywała, njepózcżiwje napischcżo stupił. Jedna žo wo 38lētneho zenjeneho muża wot wonkach.

— **Drježdżanska banka akzijowe towaršstwo.** Kaž znamy, žo w poždżenju dohladowaŕstwa pschichodnym schtwórtk mjespołbilanza towaršstwa z 31. oktobrom 1929 pschepodkoži. Po njej je žo banka dale derje wuwiwała. Wospjebje žu sapołožki dale postupowałe. Mjenowanja hódne schkodowanja banka njeje pocżerpka. Po dotalnym dobytkownym wunoschku budźe mózno, so bēzne wolchodne lēto žamžnu dividendu wuzwya kaž w sandżenym lēcze.

— **Ssmjertne njeschoże.** 28 lēt stary młynšeŕ z Rynarnje, kiž bu wczera popołdnju we Wjasońcy jako tak mjenowany zoziuški jēdźeŕ z motorskeho kola wjerchnjeny, wumrě, jako jeho do tudomneje khorownje wjesełu, dokelž bēchu scżěhnyli padnjenja pschecżeńe. Pschišłejne żandarmstwo wobsteznosće njeschożenja sabiła.

— **Kajerjo nózneho mēra.** Njedźelu rano we 5. hodźinje dóndże na Kamjenitnej haży k pukam a wjeschemu każenju mēra. Policija zakrocži a każenju mēra tónz scżini. Winowatych je swēscżiła, so maju žwoje khłostanje wocżakacź. — Dale dyrbjesche policija pschecżiwo młodźinskemu cżłowjekowagi zakrocżicź, kotraž rano wokoło 6 hodź. na Fichtowej dróży j helwrjekanjom nózny mēr tohorunja jara każeschtaz.

Mordarstwo w Hornim Wujezdże.

W nozy k dźenżnischej póndżeli je 40lētna na cżuwy thora dźowka Ida žwojeho nana, 77lētneho rentnarja Alberta Knychaŕa, w jeho bydlenju w Hornim Wujezdże se žekeru sarasyła. Sa pschicżinu maju, so je duchakhora mēnika, so je w sawostajeńſtwje žwojeho nana schkodowana była. Pschi pschikhadże mordarſtwoweje komisije Budyšeho kriminalneho wotrjada a pschisłoseho Porchowskeho żandarmstwa je sluczeńka hischcze spaka. Pschepytowanja na mēstnje njeskutka njeju hischcze stónczene.

*

S **Rakez.** Sandźenu wutoru žwjeczesche knjes wjeschi wucżeŕ kantor Rjelka žwoje 70. narodniny we snatej cżerstwosći. S blizka a daloka bēsche so jemu le cżutomu dnjej mnoho žołožpischczow a kwētkowych darow dostało, kiž žwjedżeń wulkotnje połsēhnychu. Nasche zyrkwinske pschedstejicżeŕstwo psches žwojeho pschedsydnu k. fararja Riotu žwojeho kantora, kiž je Rakezanskej wosadże pschez 40 lēt žwērnu se spēwom a hudźbu słužił, posrowi a jemu hischcze dalsche dołholētne stutkowanje pschejesche. Pschi tym pschepoda jemu knjes farař Riota jako pschipósnacze jeho stutkowanja we wosadże biografiju Bacha wot Terrya. Wjeczor pschińdże zyrkwinski khór, so by pod nawjedowanjom knjeża fararja Riotу žwojeho dołholētneho wjednika se spēwom pocżeścził. Też

Tahiti.

Roman z južneho morja.

53] (Pokračowanje.)

„Bērče žo na kebżbu, bratśe Pritchardo“, rjekny misijonar thutnje, „so wam Franzowisoju, najebarjej wschcje autority, tola hischcze kamjeń do pucża njewala; cži ludźo žu wopraždże k wschemu tmani.“

„Ale dosć mudri, so wedża, kak daloko žmedża hicź, napischecżo Jendźelskej.“

„Kak daloko?“ rjekny bratr Rowe z ramjenjomaj sċżahujo, „to je jara njewésta wulkosć, na kotruż njebych žo ja swoju žantżnu wożbu runje spuschczał. Apropos, njesnjese niczo wo bratśje Ezrje žłyschał, a schto žu wo nim wobsłamkli? Sšym žebi najmjeńschu prózu brał, k njemu žo dostacz, ale stajnje žu mje sačzakle wotpokakali.“

„Mi njeje žo na moju formalnu protestazyju dozkła žaneje wotmołwy dostało“, znapischeżiwi konsul, „łyka žo jesdawa, so je bratr Ezra dosć mudry był, njedźiwazy swojeje biblije w kapży, sačzakle prēcź, a žym-li prawje powuczeny, zabżerżuja jeho nētko hischcze, so bychu jeho k blížschej, do Atiu wotpukowali wójnjkej łódźu tam wotwjesli, so by jow jim j pucża był.“

„Woni bychu naš wschēch najradschio na wójnjku łódź cżekadźeli a na nēkajku wotlezanu kupu pókłali“, rjekny bratr Rowe, „ale wy chcżesze wotenċź, kaž widżu?“

Mr. Pritchard bē žwój klobuk do rukow wsak a žwoje rukawzy do horschcże, a prajesche:

„Haj, jenož na łódź „Cormorant“, hdżež chzu žo wo blížschim cżrēcżeċ. Wo wusłēdku wam potom hnydom powēm.“

„Tuż nochżu waš ani mjeńschimu wot toho wotdżerżowacź“, prajesche bratr Rowe, „pschetož tale sbramadźizna je sa tutón wotomik to najwažnische.“

„Mu pocżerimy njepschecżela na kożdy pad k tomu, so žo rozsudźi“, prajesche konsul — „budźesce tohodla nēhdże sa hodźinu tu w mojim bydlenju, so bychmoj naczolnikam wokomiknje powēcż podałej, kak žo wēzy maja“, — a z nim žo rożłohnowazemu duchownemu, kiž jeho deleka pschi jeho verandże wopuschczi, pschecżelnje j ruku kiwajo, krocżesche psches sahrodu ako lēpje psches dwór, kiž bēsche wot rjadu ristich tuzych wobhrodnych kolikow wobdaty, k wuthodnym durczam. Wottud dżesche wón prēki po žnadź wożmdżeżacz abo sto stopow schērokim brjosy, k małej, do morja won natwarjenej kóżnizy, so by tam do sa njeho pschihotowaneho cżołna stupił a k łódźi dojeł, jako nētkoho sadu žebje žwēchnje krocżicź zaschłyscha. Wón je spodżiwajo sa tym wobhladny, a wuhlada k žwojemu wulkemu spodżiwanju franzowskeho sastojnika, kiž wot nēkotrych wojakow sċżehowany, wótkuż k njemu pschińdżeżi.

„Stój!“ zawoła jemu prēni, hischcze na mały rożsahu žaleny, žijo napischecżo, „wy żeże j mojim jatymi!“

„Njerozumju waż“, rjekny konsul kaž nicżo z toho a dyżyscże žo wotwobroczicź; Franzowza pak pschimny jeho za ruku, a wojakam kiwajo, kiž jatcho j wschelkim stron wobtupichu, cżehnjesche roshorjeneho muża, kiž dyżyscże pschecżiwo tajkej žamotwołnosći, jendźelskemu konsulej nasnjeċżo, protestowacź, bjes dalschcho dżiwanja žobu na strażu do polizajskeho lokala. Wot tam bu konsul, njedźiwajo dale na jeho sastojnstwo abo postajenje, do sastwa, kaž žo ida, sa njeho pschihotowaneho, wotwjedżeny.

XIX.

Renéjowa mała domjaznosć bē mjes tym hjese wschcżeho łada a sklada; wschitko bēsche hižo hromadu skożene było, a jenož nucżenaj bēschtaj swoporēdka to najnusnischo jako won brakuj, pschezo hischcze žo nadźiwy, so žo njepschijomna wēż na pschecżelne waschnje rozwjasa. Tola dżeń wob dżeń žo pominy, njepschinjeżo žaneho rożsudżenja. René poby žam nēschto krócż pola monsieur Bruata, nēkko sa bohota (gouvernéra) pomjenowaneho, a bu wot njeho sdwórlinje pschijaty; tón pak wobkrucżeżesche, so njemóże pschepytowanje na žadym pad spuschczicź, dónż njeje k wurjadnej dojchoł, a René stej jako wobdżeżeŕ lejzownosće, na kotrejż bēchu so brónje pschezuwale, haj, jako nakhwilny wobżeżeŕ žameho cżołna, naležnosći pschebliżko, hacż so bychu mohli jeho žwobżenja parowacź, byli so nēschto pokasało, schtoż mohło tu wēż wujasnicź.

Tak minychu žo niedżele, a byrnjej bychu so byli kżiwjenjo nad žwojimaj pominjenymaj misijonarom a konsulom hižo nimale smērowali, mējesche bórzy nowa nabżywnosć zusyh tutomu žanlinemu mērej tónz cżinicź.

Nētko, k prēnjemu rasej, kaž so żda, sacżu lud, so ma bycź woprawdże podejkinjeny, dokelž so niż jenoż j tym njespokojichu, j jendźelskimi misżijonarami njepschecżelsky wobkhadżeċż, ale też žamo ich žantżnych naczolnikow kruczicźho pschimachu. Pomarje bēchu žobom wēsću pomoż wot Jendźelscżenjo to wobkrucżadżu, dokelž Britanska nibdy cżerpjecż njebudże, jo by žo j jenym se žwojich konsulow na tole waschnje wobkhadżało. Wona dyrbjesche jenoż žbēż luda sadżerżeċż, so njeby Franzowza pschicżinu k nowym pschežahanm mēr, a žebi mjes tym žwoje prawo sakhowacż, jako žamostatna kralowna.

Po tutom žmyżku žo kżojuzo napiża list naczolnikam, w kotremż jich napominasche, žwēru a zcżerpnje wutracż, ale žobom jich też pożrēdnje k tomu namołknjesche, so bychu w žwojej spjecżiwosći pschecżiwo Feranijam krucż žwostali. Tutón list bu, każ rēka, wot bohota Bruata tak pschijmsaty, jako by domorodnych w „zbżkarstwje pschecżiwo zich woprawnjenemu knježeństwu“ wobkrucżał a powżhnjał. Dostojny mr. Rowe dosta, najkerschzo žamo se franzowsteje stkony, pokaw, so kralownje, dla tohole lista, strach za jeje wożobinku wēstosć hrožy, a žbudi pschesjecże mr. Pritcharda nimo toho hischcze rosshorjeny a napżikżeny, tak jara hkowu, so žo rozsudźi, na mēśnje k njej pożhwatacż a ju naležnischo k cżakanju namołknicź.

Pomara bēsche žamo, jako ji misżijonara pschipowēdżichu. Ssamo žwoje einana bēsche krakowna wot žebje dalka, holzy žedźachu a leżachu wonka na verandże wokoło a schpektachu mjeńcżo se žobu — njesważichu žebi wótsje rēcżeċż.

thór pschepoda někotre hódnotne literarne dźěła. Knjez kantor Njelta, widomnje pschekwapnyty a swjeselony nad tolko luboscjú a kedźbnoscjú, dźakowasche so ſ wutrobu ſa wschitke poczeſczenja.

S **Strěže pola Hucźiny.** Sańdźenu wutoru wotmě ſo tu druha honjtwa, na kotrejž ſo někotſi ſtcźan a honjerjo wobdźělichu. Njedźiwajmy rjanemu wjedra ſatſelichu jenoż ſereho ſajaza a tſi karnikle.

S **Kſchiſchowa.** Pschi letſnſchej honjtwje ſatſelichu 13 tſelzow 41 ſajazow, 146 bažantow a 6 karnikłow.

S **Lubija.** Wobrjeźny wubjerk Lubijſkeho honitſtwa hejtmanſtwa ſerdźe ſo pjatk 6. dezembra dop. w 9 hodź. ſ ſjewnemu pohrjebnicu.

S **Lubija.** Wobkhadne njeſoboſe ſta ſo pjatk wjeczor wokoło 6 hodź. pſched Cžiſnerez domom na Mikławſchkej dróſy. Do Drježdźanſkeho automobila, kiž ſo ſ Budyſkeje wuſtupi, ſkutkowasche ſo ſ wulkeje rychłoſcu jedźesche, ſabě ſa nadobo 6 létny ſchulſki hólc Wilhelmkann a padny pod wóz, ſo pſchi tom na hłowje ſtſašo ſranjo. Sanitelnjo podachu ſo ſ hólzom k lěkarjej a potom do ſtarſchiſkeho bydlenja. Wjednika automobila, kiž je ſo po pſchedpiſmach mět, wina na njeſboži njeſtrichi.

Z **Pančic.** W popołdnišich hodźinach, runje hdyž tudźo wot nyſpora dźěchu, pſeleča powětron namjezne pola k Miłočicam a to tak blizko, ze ſo koš skoro zemje dótkaſe. Z nuzu zběhny ſo powětron zaſo do powětra a leċeſe, wot južneho wětrika honjeny, dale k Smjerčkecam, pſeco nizko nimale pſi zemi ſo wleċo. Hakle zdaloka postupowaſe wyše. Samo pſi mhłowym wjedrju bě hiſċe daloko widźeć, dokelž bě njewšędnje wulki. Z wotkel je, njehodźeſe ſo dla zdalenoſce wuſtać. Wěſċe je nběhdże z južnych kónčin pſileċał, hdyž wot tam wětſik ſtejeſe a powětrony po nim leċa. Snadź budże k zhonjenju, hdże je ſo k zemi puſċił. Za dołhi ċas njejſmy wjacy tajki napohlad měli. Powětrony počinachu dźeń a ſadniſe być.

S **Kamjenza.** Khrobły rubjeżny nadpad ſta ſo pjatk wjeczor wokoło 7 hodźin na Jelenjowſkej ſtatnej dróſy. Nběhdże 300 metrow wot Jelenjowſkeho hoſcjenza njeſtaj muzikaj pohonċa, kiž ſ khlěbowym wołom Biſchheimſkeho młyna domoj jedźeſche, nadpadnyſchtaj, jako dźiſche wón ſ woſa ſtupiċ. Wonaj ſkakaſchtaj jeho do ruki a hradnyſchtaj jemu toſchu ſ nběhdże 50 hacź 60 hr. ſlěbornych pjenjez. Paduchaj njeſpóſnataj k Hendrichejam ċekmyſchtaj.

S **Kamjenza.** W nozy k ſchtwórtkej ſo w Dümlingez ſkale w Jěžowje ſkała wotwali. S njedowidźomneje pſiċiżiny puſchċi ſo ſkalna ſċjena, nběhdże 600 zentnarjow ċežka, a padże 25 metrow hłuboko do ſtaŕy dele. Wěſċe wulke ſhožo, ſo ſo to w nozy ſta, pſchetoż w dźeſ. ſamkim ċaſu dźěłacy někotſi kamarjo kamjenjow na měſtnje, hdźež je ſkalna ſċjena padnyła.

Prěnja wustajeńca dźěłowſcho zjednoċenſtwa Łužiſkich kabłacych wumělcow.

Wěżerawſcha njedźela běſċe wuſnamny dźeń ſa naſchich domjacych łužiſkich wumělcow a běſċe ſ měſnikom w ſtawiſnach Łužiſkeho wumělſtwa dozyła. Mysł pſchesjenoſċe běſċe dobyła a ſjednoċeńſi běchu ſo Łužiſzy wumělcy a ſo roſdźělichu k ſhromadnemu wuſtupjenju w ſjawnoſċi. To ſo wożera nětko ſta ſ wotewrjenjom 1. wuſtajeńſy dźěłowcho ſjednoċenſtwa Łužiſkich wumělcow w měſchċańſkim muſeju w Budyſchinje. K wotewrjenjeſu ſwjatoċnoſċi běſċe ſo njewidźeńdże wulka ſkła ċeſtnych hoſċi, wumělcow a wſchelakich ſaſtupjerjow ſeſchła. Mjes pſchitomnymi widźachmy knjeſa ſnutſkown. miniſtra Richtera, kotrehož je dźěłowe ſjednoċenſtwa dla jeho wulkeje ſaſtupjerjo wo naſtaċu ſjednoċenſtwa ſa ſwojeho protektora pomjenowaċo.

Shromadźiſnu powita knjeſ měſchċańſki wyſchſchi twarſki rada Göhre, ċſoſky ſpěchowaŕ wumělſtwa we naſchim měſeże, a dopomni na puċ naſtaċa dźěłowcho ſjednoċenſtwa, do kotrehož ſi łužiſke ſjednoċenſtwa wumělſtwa ſ pſches 50 ſobuſtawami ſkuſchcja. S dźakownymi ſłowami na knjeſa miniſtra Richtera ſkónċi wón ſwoje powitaniże ſłowa a ſ pſheċeſom, ſo by ſjednoċenje wumělcow prawje dołhe žiwjenje mělo.

Pſchedbyda dźěłowcho ſjednoċenſtwa łužiſkich wumělcow, kiž ſu wyſchſchi knjeſeſtwowy rada dr. Kaetner, wjaſche wołoſeje pſchitomnych wjednikow nětkotrych łužiſkich měſtow a ſo ſa poddjeru ſtata a měſtow dźakowaſche. Samér ſakoſenja dźěłowcho ſjednoċenſtwa je był, ſo by ſo też hiſċeje łžuhjenju kulturnych hódnoſcow ſadźěwało. Tohodla móże ſo łžuha na dominſnje mjenowaċ, hdyż ſu prózujemy, łužiſke wumělſtwo ſdźerżeċ. Pſchepoda knjeſej miniſtrej Richterej jako ſwonkne znamjo ċeſczoſwoſce a dźaka w mjenje dźěłowcho ſjednoċenſtwa wulki wobraz, kiž běſċe pſch. Rudolf Schramm w Žitawje ſhotowił.

Direktor Budyſkeho muſeja knjeſ dr. Biehl roſpomnjnaſche wažnej praſcheni dźenſnjſcheho ċaſa a praſcheſche ſo „Je nuſa mjes naſchimi wumělcami?“ a „Kak muſejemy wumělſtwu pomhaċ?“ Wotmołwjo na prěnje praſchenje roſtoji, ſo ma dźenſnjiſcha nuſa mjes wumělcami ſwój korjeń w njedopóſnaċu wažnoſce wumělſtwa mjes ludźimi naſcheho noweho ċaſa a też w tom, ſo ſkrěni ſkał, kiž je ſtajnje najwjetſchu energiju ſa ſdźerżenje wumělſtwa wupłodźił, wotemrěwa. Wotmołwa na druhe praſchenje běſċe namołwjenje na wyſchnoſeje, ſo bychu ſo prawym ſroſumjenju mitjije wumělſtwa ſ towarſtſwami ſa wumělſtwa, kiž wſchudźom wobſteja, ſkutkowale ſa ſdźerżenje wumělſtwa, też ſ naſchimi muſejemi.

Knjeſ ſnutſkowny miniſter Richter ſdźakowaſche ſo ſe wutrobnymi ſłowami ſa eſeċeſnomny dar, każ też, ſo ſu jeho ſa protektora muſtarjerjo wuſmołwili. Sſłubi, ſo chże dale ho ſwěru ſa ſdźerżenje łužiſkeho wumělſtwa ſtaraċ a wotewrjenjerjam ſ najlěpſchimi pſcheċemi.

Pſchitomni ſżebi na to wuſtajeriju, kotraż ma ſo też w druhich łužiſkich měſtach pokaſowaċ, wobkładachu. We Budyſchinje wołtanje wona hacź do 5. januara 1930 a je kždu ujedźelu a ſrjedu wot wot hacź 15 hodź., ſobotu wot 10 hacź 14 hodź. wotewrjena. Wo jenotliwych wuſtajeńſkich dźělach hiſċeje roſprawu podamy.

V. łokalna a I. powšitkowna wustajeńca pjerizny a karnikłow w Pančicach.

W dnjach wot 29. nazymnika hač do 1. hodownika zarjadowa „Pjerizny a mały skót plahowace towarſtwo“ za Pančicy a wokolinu swoju 5. wustajeńcu we tudomnym hoseńcu. Tajke wustajeńcy chcedża lud pohonjeć, narodne hospodarſtwo podpjeraċ. Kelko miljionow hriwnow du kóžde lěto za jeja, mjaso a koże do wukraja! Bychu-li so ludźo hišće bóle na plahowanje pjerizny a małeho skotu złožili, dha móhli wjele narodnoho bohatstwa wobkhowaċ.

Z tutej 5. wustajeńcu mějachu zarjadowarjo wóste wušparanje. Hač dotal njebě jim znate, zo ma wokrjesne hejtmanſtwo swoje haj a hamjeń nastupajo dowolnosċ wuprajić. To so počahuje na někajke mnohim njeznate postajenja z lěta 1909. Zenje hišće so jim kaž też susednym twoaſtwam w tym žane ċežoſe činiłe njejsu. Tuž měješe předsyda, hdyž wustajeńca hižo kčéješe, hary a nuzy dosć, zo so jim njezawrě. Dyrbješe z khwatkom a to wosobinscy z instancami w Budyšinje a Kamjencu dojednaċ. A tak so strach w poslednim wokomiku wotwobroċi.

Wustajeńca sama poda wobraz postupa. Hižo zwonkownje. Lička wustajerjow je so powjetšiła, torhorunja też sobustawow. Z Pančic a z wokoliny, ze Porchowa, Halštrowa, Kamjenca, samo ze Šunowa a z druhich wsow běchu kury, hołbje, karnikle wšěch družin a wulkosoċow wustajene. Samo wozdobna pjerizna kaž pawy (Pětr Serbin z Nowoslic), złote bažanty, japanske žiďžane kokoše (z Njebjelčic) a druhe Štož je tón raz napadne: Drohotnych družin je wo wjele wjacy hač při druhich wustajeńcach. Tuž njeměještaj mytowacaj sudnikaj, mjenujcy knjezaj M. Bauerdorf z Halštrowa za pjerizny a Gusta Büder z Kamjenca za karnikle, lohke dźěło. Kury a hołbje pak jenož jene běchu wustajili z Pančic Mikławš Kokła, Bjarnat Swon, Rudolf Kěžor, Mikł. Wawrik, — z Kukowa Jan Woleńk, Louis Berger, Mikławš Bart, Jurij Knop, Jurij Rab a Jurij Čoch, — ze Swinařnje Jan a Mikławš Mikela, — ze Khróšćic Jakub Křížan, Jan Kurfürst, Jurij Besser. Jurij Kućank, — z Jawory Michał Budař, ze Wěteńcy Jakub Čoch, — z Wotrowa Jakub Donat, Bjarnat Šwore, — ze Šunowa Michał Brojeř, — z Wudworja Mikławš Handrika. Dalše běchu z Halštrowa, Porchowa, Osla a ze Sumborna. Wšo do hromady bě na 225 štuk pjerizny. Tute buchu posudowane 91 króć jara derje, 108 króć derje a 18 króć spokojace.

Karniklow bě nimale 100 wustajenych. Najwjacy běchu z Kamjenca a Halštrowa. Tola też ze wsow kaž z Pančic (Mikławš Kokła), Jurij Hejduška, Pawoł Wornač), z Kukowa (Jurij Čoch), z Boka (Jurij Krawc), z Thonberga (Maks Suster, Pawoł Dreßler, Arnošt Krawc, Kurt Fiedler), ze Sernjan (Pawoł Mägel), z Protec (Arnošt Heidrich), z Wudworja (Jurij Nowak), z Jaseńcy (Jakub Donat), z Porchowa (Bjedrich Gnauk), z Jěžowa (Rudolf Rychtař), z Jawory (Michał Budař). Na karnikle tu 10 čestnych 23 prěnich, 19 druhich a 20 třeċich mytow wudźělichu.

Pódla toho běchu wšelake twory z karniklacych kožow wustajene, derej wobdźělane přez jenu Lipscańsku firmu a to na wšelake wašnje. Skoro wjacy njespóznaješ, zo je to z karniklacych kožow připrawjene. Wopyt wustajeńcy bě jara bohaty, też ze strony wokolnych šulow. Bohata lotterija dawaše příležnosċ, za tuni pjenjez rjane wěcy dobyć. Hibiċiwe towarſtwo ma tu khwilu na 40 sobustawow. Jeho wobkhadniwy a njespróċniwy předsyda, knjez póstowy agenta Mikławš Kokła z Pančic, ma sobu najwjetše zasłuhy wo připrawjenu wustajeńcu.

Z Łužicy.

* S **Habrachcźiż.** W pohłednich dnjach ſu ſo paduſchi do tudomneje zyrkwje dobyli. Pſchilchrubowane miſjionſke kaſchcżiki běchu ſ dźěła ſ mozu wocżinjene a wobkradnjene, dźěła ſamo wotpaczene. Paduſchi ſu w kaſchcżikach wěſcże nahladny pjenjez namakali, dokelž běſċe pokutny dźeń a ſjmjerzmu njeđźelu wjele ludźi kemſchi pobyło.

* S **Halſchtrowa.** S motorſkim ſokom ſmjerzmje ſnjeſbožił je pjatk popołdnju krótko do ½6 hodźin na ſtatnej dróſy mjes Ruſchjau a Halſchtrowom dźěłacer M. ſe Rammowa. S njeſmjernej ſpěchoſnoſcu ſrany motorſke koło do ſchtomoweho kolika na prawej ſtronje dróſy, polemi jón, jeđźeſche kruch po pſcherowje a ſarp ſo ſkónċnje do ſemje. Snjeſbożeny pſchińdże pod koło a wumrě ſa 15 mjeńſchinow. Jeho ſoziuſ bě na wutrobnu lohko ſmjeċe. Każ ſo powě, je W. lohko wopity był.

Ze Sakskeje a dalšich krajow.

S **Drježdźan.** (60ětne tracże krajneho ſwjaſka ſakſkich wohnjowych woborow). Krajny ſwjaſk ſakſkich wohnjowych wopſchija pſchitomnje w 31 wokrjesnych towarſtwach nběhdże 36 000 wobornikow dobrowólneje wohnjoweje wobory Sakſkeje, ſwjeċeſche ſtrjedu w Belvedere ſ bohatym wobźělenſtwom a w pſchitomnoſci ſaſtupjerjow wyſchſchoſcow pod nawjedźenjom ſwojeho pſchedſydy, wopaſtneho direktora Müllera Schmiedebergſkeho, ſtwjeđźeń ſwojeho 60ětneho wobſtaca. We mjenje knjeſeſtwa poſtrowi miniſterialny rada dr. Müller a preſident dr. Loße ſ wohnjowoſcżenſkeje komory ſwjaſk pſchi ſkładnoſcżi ſwojeho jubileja. Saſtupjerjo hamtſkeho hejtmanſtwa a ſkſkeho fjeſda gmejnow ſo ſ wutrobnymi ſhożopſcheċemi pſchidružichu. Sſwjedżeńſki pſchedniſk wo wumiċu krajneho ſwjaſka dobrowólnych wohnjowych woborow ſo ſalchych 60 létach mějeſche wopaſtny direktor Frank-Dipſczanſki. Też powołanſke wohnjowe woborſy ſakſkich wulkich měſtow, w kotrychž mjenje wopaſtny direktor Ortlop ſhromadźiſnu poſtrowi, wobdźělichu ſo pſchi ſwjaſkocżnoſcżi.

Što to wě?

Kak dołho je Łužica přisłušała k českemu statej?
Při kajkej składnosći so w prjedawšich časach we Łužicy wuživaše oficielnje mjeno starosta?
Sto woznamjenja kartell?
Sto je trust?
Z wotkel mamy ludowe požadanje (Volksbegehren, referenduru)?

Wotmołwy na pónđźelniše prašenja.

Po wuložowanju prof. dr. Arnošta Muki bě zemja Milčanow swjata zemja a łužiske hory běchu swjate hory. W zemi Milčanow a na horach su wšudźom swjatnicy byłe a lud je k nim ze wšěch stron puċował a so modlił. Tute hłuboke nabožne puće je serbski lud po přewzaċu křesċanskeje wěry wobkhował a w druhej formje dale pěstował.

Husitoju (Češa, přiwisowarjo reformatora Husa, kiž je wustupował přeċiwo duchownej a zdźěła też swětnej wyšnosći) su trójcy na Łužicu čahnyli a to w létach 1425, 1427 a 1429. Tele dny bě runje 500 lět, zo su město Budyšin nadpadli a pak na próstwu měšċanow wot wobłěhanja wotstupili a do Delnjeje Łužicy so podali. Po zapalenju a wurubjenju někotrych němskich městow su w lěće 1430 so domoj wróćili.

Póstowe khartki běchu zawjedźene najprjedy we Awstriskej w lěće 1869.

Jako narodna hymna so spěwaše prjedy w Serbach Zejlerjowy spěw „Hišće Serbstwo njezhubjene“ a to wot lěta 1849, hdyż bě sakske ministerstwo Serbam prawa jich narodnosće připóznało. Dźensnišu narodnu hymnu „Rjana Łužica“ zawjedźe hakle we najnowšim času naš mištr Bjarnat Krawc.

W lěće 1851 přińdże kralowski pryne Albert do Budyšina, zo by tu jako major we wójsku přebywał a pódla serbskeho rěċ nawukнył. Jako jeho wuċeř wuzwoli so J. E. Smoleř, kotryž jeho poldra lěta wuċeše. Pola Serbow a Němcow bě wulke dźiwanje, zo kralowski pryne prjedy nběhdźežkuli započtu serbsku rěċ nawukny. To pomhaše nahladnosći Serbow a jich rěċe.

S **Drježdźan.** (Wuwołany lěkař wumrě.) W Drježdźanach je jedyn ſ tudźyſchich ſnaċiſchich lěkarjow, dr. Rudolf Steiner, na ſeſchłoki kripy njehadźyty wumrěł.

S **Cyditena.** (Dźěſaċeſ bo 24 metrow hłubokeje ſtudnje padnył). Wutoru padże tu 30 lět ſtary, wožeń emy kamjenjetwarz A. Ludwig ſ Wulma do 24 metrow hłuboke ſtudnje, hdźež bjeſ wobomaj ležo woſta. Jeho ſ wojſkom wuċahanymu a dowjeſcheu jeho ſ roſbitym p'awym ſċjehnjom a ſċeżkimi ſnutſkownymi ſranjenjemi do Lichtenſtein-Callenbergſkeje wokſrjeſneje khoronje. Tam wón wutoru wjeċor wumrě. Sawoſtaji ſwonu a dźěċo. Pſchiċiżina njeſboża njeje hiſċeje wujaſnjena, ale myſla, ſo je Ludwig, kiž ſ někotrymi towarſchemi dźěła pſchi ſtudni wutujeđże, mokroty dla njeje ſo dobrjeċej mohł a ſ tym bele padnył. Pſchepytowanje pſches powołanſke druſtwo je ſahajene.

* S **Plawna** wu Vogtl. (Z ſmjerzi ſaſudżeny.) Plawenſki pſchiſaſiny ſud ſaſudźi 20ětneho hoſpodarſkeho pomocnika Maksa Schieſla ſ Bayerſkeho Rietkirchen Balbini dla rubjeżneho morđarſtwa k ſmjerzi a k trajnemu ſhubjenju měſchċańſkich ċeſtnych prawow. Schieſl bě we Vogtlandiſkim Helnuſgrünje 52ětnu kublerſku wumělkarku Hanu Stöckelowu, pola kotrejež ſyna bě prjedy ſłużił, ſe ſekeru ſaraſył a ſ pjenjeżnego ſkamora 60 hacź 70 hriwnow rubił. Potom bě ſekeru.

S **Lipſka.** (Tſěchkrjejeſ Werner wjazory mordaŕ). Pſched nětcżo ċaſom je pſchiſaſiny ſud w Lipſku tſěchkrjejerja Wernera a hoſpoſu Paſcholdowu dla hróſneho rubjeżneho morđarſtwa, na wikowarju ſłużeneho, k ſmjerzi ſaſudźił. Dale ſarjadowaſe pſchełenja ſu łwjeſcżite, ſo ſtaj ſaſudźenaj też hiſchcże pſchi druhich morđarſtwach wobdźělenaj a to tſěchkrjejeſ Werner pſchi pjeċoch hiſchcże njewujaſnjenych morđarſtwach, pſchi kotrychž jednom je ſo też Raſcholowa wobdźěliła. Pſchepytowanjaſka wyſchnoſcż njemóże tu khwilu wo mětnje ċaſu a mjenach we ſajinje pſchepytanja nicżo ſdźělicż.

S **Hłohowa.** (Nyłołojenje we Wódrje we wulkim ſtrałche.) Na we Hłohowje (Glogau) wotmětem ſjebje ſwjaſka powołanſkeho rybarſtwa ſa Wódru (Oder) a jeje pſchitoki roſpowědachu ſebi nadrobnje we ċaſejſim położnju Wódrowſkeho rybarſtwa. Pſches pośledniu ſurowu ſymu je wobſtaſk rybow we Wódrje njewoſchdnje ſpadł a ſ mělinami ſo ſniżił. We wobłuku narańſcheho programa ſpożjene podjatej njedobżaċa ani w najnjeſchim, niſu Wódrowſkeho rybarſtwa, ſ kotrymż někto na wjele lět ſlaza, twotpomhaċ. Wot organiſazije ſwjaſka powołanſkich rybakow ſa Wódru a jeje pſchitoki ſo wot pſchiſłuſchnych měſtnow naležnje żadа, ſo by ſo pſchi inwaſjenju Wódry na powołanſke rybarſtwo na pſchiłożne waſchnje dźiwało. Dale żadaju ſo pſchiłożne ſtowe mjenjenja, ſo bychu ſo ſhubjene kraje wotbyłe, wożejeſe w Pólſkej, ſaſo dobyłe a ſ wuwoſom rybnoj a rybow němſka wobſtodna bilanza ſdźiwarnje pſchiſłorjeċej mohła. Żada ſe wot kněježeſtwa pſchiłożene ſrědkow, a druhe pſchipraſowy, kiž měłe ſrěčne rybarſtwo we Wódrje poſbožowaċej.

* S **Gleiwiz.** (Mać ſe ſchtyrjomi dźěċimi do ſmjerċe ſchka.) Każ „Oberſchleſ. Volksſtimme“ powěđża, bu ſchtwórtk rano we Wanowizach 26ětna mandżeſka żiwnoſcżerka Preſki ſ jeje ſchtyrimi dźěċimi morwa namakana. Mjenja, ſo jedna ſo tu wo ſadwělowański ſkutk. Mandżelſki khodźi wot hrjeđź jaſchcżeho tydżenja po Delnjej Schleſyſkej a pyta dźěło. Dźěċi w ſtarobje wot 8 mězazow hacź do 5 lět leżachu morwe we łožu, ani ſo by mohła pſchiċiżina ſmjerċe ſo ſwóſcżiċ. Mać bě ſo ſa ſtołp łoża nowiwěſła.

* S **Barlina.** (Dr. Richter ke khłoſtarni na ċaſ żiwjenja wobſtrańdźeny.) Wobſtrańdźenje Bonnſkeho pſchiſażneho ſuda dla morđarſtwa na Mertenſowej k ſmjerzi ſaſudźeneho Bingenſkeho lěkarja dra. Richtera ke khłoſtarni na ċaſ żiwjenja, je ſo, każ Barlinſke nowiny pi-

fajaj, někto wuprajilo. Dra. Richtera pjchewjesu w bliščich dnjach do Rheinbachskeje klhostarnje.

Nanowiše z cyłeho swěta.

— **Schkrowa powěsć wo wjedrje za jutšischu wutoru:** Mile, wižate a wětrojte wjedro. W Zyndzelskej mile, scherjate a widnorate wjedro. W połnóznej Europje mile, scherjate wjedro.

* **Pjched nětorymi dnjemi běchu w Schwedsku žonu šubneho lěkarja dr. Guttmanna morwu w kupańskej jstwje namakali. Jejny muž, kotrehož su fajeli, je žo wuznał, so je swoju žonu z trjenjom sadajił. Krótki czas pjredy toho bě jejne žiwjenje wšitku satwěšcjicej dał. Guttmann je czěło se spanskeje jstwy do kupańskeje jstwy wlekł. Pjchi tym je ſ czěłom pjches tam stejazy rěbł padnył, pjchi czimž je žo hłowa skónzowaneje sranita. Guttmann bě potom rjekł, so je žo žona sarafała.**

* **Kaž žo ſ Moskwy powě, je blisko Nowrožjiška žo petrolejowy czah sapalił. 17 petrolejowych tankowych wosow žo sapali. Hdyž woheń wudyrł, czah na drjewjanym mocje stejeshe, na kotrež žo tohorunja pomjenja rossčerichu. Wón žo skónzuje stama a czahowy šoltk do rěki padje. Někotši ludjo žu pjchi tym žiwjenje shubili, mjes nimi wjednik żelesnišćich wojakow, Grijersiv, kotrež bě w czahu.**

* **W Ssolunu w Grichiskej žu tšoch wojakow k žmjerczi sašudźili, kotši běchu wohnjorjeni, so žu jeneho podoffizjera skónzowali. Wukuz je žo wukonjał.**

Hamtske wozjewjenje z Budyšina.

Skótne wiki w Njeswačidle

Srjedu 4. decembra 1929. Gmjeńska rada.

Towaršwowski powěstnik.

Budyšin. Bjesada skhadźuje so pónđelu we 8 hodź. w Serbskim Domje.

Haslow. Jednota Sokoł ma příchodny štwórtk wječor we 8 hodź. ważnu zhromadźiznu. Po tym zwučowanje. Předsyda.

Tydźeńska skhadźowanka a wědomostna zabawa sobustawow Maćicy Serbskeje je kóždu pónđelu nawječor wot 6 hač 9 hodźin w Serbskej kofejownji.

Wotrow. Nawječorny wokrjes Sokoła ma 8. decembra 1929 po nyšporje w korčmje porjadnu zhromadźiznu. Přinđźe prawje wjele. Hodowny swjeđeń je blizko. Starosta.

Zwjazk spěw. towaršwow zmeje příchodnu sobotu 7. decembra popołdnju w 4 hodź. w hosćencu „Zum Echten“ ważne posedźenje. Dirigentow, předsydow a spěwarjow prošu należnje, zo bychu přišli. 1. Koncert. 2. „Nalěco.“ 3. Wšelake. Njech je kóžde towaršwo zastupjene. Wjela.

Župa Michał Hórnik. Nazymska zhromadźizna župy budźe srjedu, 4. hodownika popołdnju z dypkom w 3 hodź. w hosćencu knjeza Dr. Rachele w Pančicach. Porjad: 1. Županowa rozprawa. 2. Přednošk knjez wyšši wučeř a wjednik šule M. Wjerab z Budyšina. 3. Wólby do Serbskeje Ludoweje Rady. 4. Krótke rozprawy wo skutkowanju jednotliwych, do župy słušacych towaršwow wot zastupjerjow tutych towaršwow. 5. Namjety. Tute maja so najpozdźišo hač do wutory 3. 12. pola župana pisomnje wotedać. — Je narodna česć a winowatosć jednotliwych towaršwow, zo by so na zhromadźiznje zastupjene. Też wšěm druhim Serbam je přistup dowoleny. Wšěch, wosebje pak naše do župy słušace towaršwa najwutrobnišo přeprošuje.

Jurij Delan, farař, župan.

Hospodarski rozhlad.

pónđelu 2. dezembra 1929:

Barlinska burza zaiđźenu sobotu dale cźicha wosta a kurjy efektow so malo pscheměnichu. Na wikach ſ dołżnymi a rentownymi liscźinami so kursy skerje skruczowachu.

Produktowe wiki postupowachu sobotu sajo we skruczenju placźišnow, wosebje khlěbowego žita. Pschenica 15 pjenjezkow a rožka 10 pj. po zentnarju dołu. Druhe druzźiny žita njepscheměnichu swoje placźiny. Ssobotu placźeshe zentnar

w Barlinje:

pschenicy 12,15—12,20 hr., rožki 8,80 hr.
hacź 8,90 hr., maišinsko jeczmjenja 9,35—10,50 hr., najmjenšeho 8,35 hr.
hacź 8,85 hr., wowsa 7,70—8,10 hr.

w termijowym witowanju:

za dezember: pschenicy 12,70—12,67½ hr., rožki 9,55—9,53¾ hr., wowsa 8,25 hr.
za měrc: pschenicy 13—13,40 hr., rožki 10,45—10,42½ hr., wowsa 9,18¾ hacź 9,15 hr.,
za meju: pschenicy 13,72½ hr., rožki pak 10,97½—10,95 hr.

Pschisłatajeja:

Dołzu do domu, kotraž może warieć, starschu, Trägerka w Budyschinje na Bismarckowej haży 17.

Na pschedań:

Kruwa wyšokošnuczelna žylna, w Komorowje 29 pola Klukicha a w Nowej Wži 21 pola Nježwačidła.
„ młoda wyšokošnuczelna, we Lusy 15, we Rodeczach cźišto 29, we Lěšku pola Delnjeho Wujeźda a we Pšowjach cźo. 16.
„ podšobna wyšokošnuczelna w Pšowjach 18 a we Litojach 13, w Barcze 20 a w Klukicha 13.
„ cźelnina wyšokošnuczelna w Sdzarach 22.
„ ſ cźelcźkom wyšokošnuczelna w Sslonej Worschcźi cźišto 6.

Kury a hołoje w Rakezach 108 I.

Měšk. Muźik w Měrkowje 11.

Wós klankazy w Budyschinje, Drjewowe wiki 11.

Ložk bźeźoze ſ matrazu w Budyschinje, Wjeczorna hasa 2 lětny, ranza šuprosicha, 1½ lětna jałowza a ranza ſ 12 prošatami, w Sserbskich Paslizach 7.

Kruwy žylne podšobne a konje, w Němskich Paslizach cźišto 16.

Sstoma štótma a k sašanju, w Sserbskich Paslizach 12.

Zentrifuga w Minakale 12 II.

Prošata, Łajoda w Kankzach pola Biskopiz.
„ knježi dwór w Jawornicy pola Lubija a knježi dwór w Droždźicy.

Kolo a pomozny motor w Khójanach, Dołha haża 4.

Gramofon w Lubiju, Wósporska hr. 41.

Kóń, mjes dwěmaj na wuběrk, w Wohlaschezach 6 a hrěnjoležiny w Khelnje 20.

Ssudnišzy na pschesadźowanje:

wutoru 3. dezembra 1929
w Khróšcźizach w herbskej grychcze dop. w 11 hodźinach bliši,
we Wudworju w hosćencu dop. ½12 hodź. pišanske blido,
w Běłej Wodze w hosćencu „Ke krónje“ dop. w 11 h.: 3 klawěry, pišanski stroj, koło, skhleńczany wós, tkanina, knihowy kamor, Lhanski kuł a gumijowe pjesći, nowy Lhanski sofa a 75 bleschow pěnjazeho wina,
w Engelhardez piwarni pop. ½3 hodź.: blido a radio, 6 stołow, schijiaza maschina, wertiko a pišanski stroj ſ blidkom, drastny kamor a wjchelake kłamaske meble,
srjedu 4. dezembra 1929
w Maschowje, kupaz šeńdu šo dop. w 10 hodź. na gmejnskim hamcze: klawěr ſ elektriskim cźerjenjom,
schtwórtk 5. dezembra 1929
w Lubiju w dworje radnizy dop. w 10 hodź.: pjenježny kamor, hubowy blišej a knihowy kamor.

Škrowe depeše.

Produktowe wiki dźenja dop. ¾11 hodź. w Barlinje: Wiki žu žnadne, ale placźiny skruczene.

Dop. ¾12 hodź.: Kaž pjched hodźinu, placźiny žu wo 5 hacź 10 pj. postupile.

Placźiny na Barlinskich produktowych wikach.

Žito a wolijowe symjo po tuni abo 1000 kg, hewak 100 kg.
Placźiny po złotej hrivnje.

	30. 11.	29. 11.		30. 11.	29. 11.
Pšenica	243-244	240-241	buny	—	—
rožka	176 178	174-176	woka	—	—
nar. jośmjeń	—	—	módre łupiny	—	—
nal. jośmjeń	167-177	167-177	žołte łupiny	—	—
wows	154-162	154-162	keradella	—	—
kukurica	169-170	169-170	raps. wosnik	18-19,00	18-19,00
pšenč. muka	29-35,00	29-34,76	lany wosnik	23-24,00	23-23,80
rožna muka	24-27,25	25-27 25	poem. melasa	—	—
pš. wotruby	10-11,50	10-11,50	bórnj. kruški	15-16,00	15-16,00
rožne „	9-10,50	9-10,50	syno, 50 kg	3,40-4,00	3,40-4,30
lane symjo	—	—	rožna sloma	1,30 1	
hrócch, Viktor.	29-38,00	30-38,00	pšenč. „	1,2	
rapa	—	—	wowsna „	1,2	
pjeluški	—	—	ječna „	1,2	

Hłowny redaktor a zamołwity za politiku Marko Smoleł w Budyšinje. — Za lokalny dźěl a feuilleton: A. Dušman w Budyšinje. — Za hospodarski dźěl: Arnošt Bart w Bolbyncy. — Za nawěstki: G. Janak w Budyšinje.

Zadanjamy nalutowańske pjenjezy

na najlěpje — po wučinjenju

Šckowe konto z 5% bjez dalšich wndawkow. Dawamy kredity, wobstaramy hypotheki a hódn. papjery kaž wšě druhe bankowske dźěła

Přijimamy a wupłaćujemy też pola filijalkow we Wojerecach a w Khočebuzu a agenturow w Kulowje, Wjerbnje, Łazu, Rakecach, Nowem měšće, Wulkich Zdźaracich, Khróšcicach, Barće, Delnim Wujeźdze

Serbska Ludowa Banka w Budyšinje

Wšě šulske knihi

su dostać

w Smolerjec knihařni, zap. dr. z w. r. na Lawskich hrjebjach 4

Wulka konkursowa awkcija

w Njeswačidle

Srjedu, 4. decembra, wot ½11 hodź. budźa we Njeswačidle w fabrikskej hali při dwórnišću z hosćenca Klahnec konkursowaje maćizny pokhadźace hrjebane wěcy, kaž

blida, stólcy, kamory, łoža, klavěr, skleńcy a kamjeniny

dale

žonjace a blidowe šaty, žonjace woblečenja atd.

po najwyššim poskićenju a hnydomnem zapłaćenju swobodnje na přesadźowanje předawać.

Lokalny sudnik **Koban w Budyšinje**
na Kaebublerskej drózy 6, Telefon 2814
jako konkursowy zarjadnik

Dołhe a krótke skórnje ručne dźěło

po 20 hr. ma na składźe črije też **čople črije za žony a mužow**

wobućowy dom Mark w Kukowje

Nawěšćki přinjesu wužitk!

5%

tuńšcho pjchi nakupowanju sa hody. Někto hischcze najwjetschi wubjerk, tohodła też někto najlěpschc łupowanje

A. Kasper nasl.

w Budyschinje Burglehn 11

Ratarjo, ingeněrojo, mašinscy twarjerjo!

Wobhladajće sebi wustajeński modell

noweje němskeje Lanc-ćahanskeje mašiny

Widźenja hódne! Powučace!

Wustajena pola

Carl Gast w Budyšinje

na Drjewowych wikach 27

Nowy „ludowy měšany“ khofej

¼ punta po 70 pj.

jenož pola

Herm. Klemma

naslědn.

na Kamjentnej h. 27

Běłe smuh. łož. počehnjenja

2 počehnjeni 15.- hriwnow
a 2 hłowkaj

blidowe ruby, twjele a trěnja, wupjerki, wołmjane łožowe płachty 2,40 hr. **Ida Erler we Budyšinje, Zwonkna Lawska hasa 16.**

4000 hr.

złotowěstu hypotheku na wobkhodnu ležownosć w najlěpšim dźele města so hnydom pyta.

Poskićenja pod „F 57“ na expediciju Serbskich Nowin.

Za nam w tak bohatej měrje wopokazane sprawne dźělbrace erinje a pisomnje kaž też za krasnu kwětkowu pychu a bohate přewodźenje při zemrěću našeje lubeje njezapomniteje dźowki a sotry

Friedy

wuprajamy z tutym swój

najwutrobniši dźak,

wosebity dźak młodźinje w Kupoji, Jatšobju a Klukšu, serbskemu towaršwu „Zernička“, towaršwu młodych holcow w Klukšu, knjezej fararjej Křižanej za pokojace słowa při rowje a też wšěm přiwuznym a znatym. Wšo to je naše z bolosću přewzate wutroby wokřewito.

W mjenje wšěch zawostajenych
swójba A. Šusterec.

W Jatšobju, 29. XI. 29.

SERBSKE NOWINY

DŽENIK ZA SERBSKI LUD

„S. N.“ płaća měsačnje we wuchwatu 1.10 hr., na pósće a pola dowěrnika 1.51 hr., pod křižom z wjelkom abo do wukraja 2.25 hr. abo 18 Kč. Wud. a ekspedicija: Smolerjec knihidźernja, Budyšin. Telefon 2687

Za nawěstki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 8 pj. Wobčežnje so stajace nawěstki a tabele so wyše wobliczeja. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 24 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Čisło (Nr.) 280 — Budyšin — Wutoru, 3. decembra 1929 — Bautzen — Lětnik 81

Pozrěčenje ze sibirskimi ratarjemi.

Prěni transport němsko-ruskich wucžerjow je so so-botu w 11 hodź. w nozy k lotyšsko-ruskemu namjestnemu zastajnskemu sćitupje pschinjesł. Transport 260 dorosćenych a 60 dźěći wopschija. Pschičakarjo hnydom wuzhonichu wjeselu namakanku, kotruž bě lotyšschi Čerwjeny kříž wuhotowak. Lotyschske wyschnoseje běchu k pomocy swolniwe a jenož najnuschnische formalnosće žadachu. Lětsa a chorobne wosy běchu sa wsche pady pschitomne, a wucžarjam je wscha mózna pomoc dosta. Bliži transport, kotryž dyrbi 400 wobsobow wopschijeć, je njedźelu wjeczor wočzakowasche. S němsko-ruskimi wucžarjami mějach so nadrobnje rozrěčeć. **Prěni zaczijschi ratarjow k lěpschi, hač bě so wočzakowało.** Jich drasta, wobuwa a jich ruske kožmate czapki běchu w najlěpschim rjedu; woni zhětru hromadu wězow a kislow žobu wjesechu. Na praschenje, hač su jim ruske wyschnosće na jich puczu z Moskwy hač k unjesu nětajke wobczežnosće czinile, praschachu, so je wscho hladko wotesło. Na ruskej stronje mjesy je politika policija wschě jich wězy nadrobnje pschepytała a jim wschě hotowe njenjesły sebrała. Też pjerrěczenje a druhe debjenki su jim wotewsali. Wucžarjo so wjeselachu, so su w lotyschskim kraju a powědachu, so smeja jich nowaschoho, kotryž so z bliżschim transportom pschijmje, wósce hórsche puczowanje, dyžli su woni měli, **dokelž su woni khudschi ludźo, kotryž njejsu žanych pjenjes měli,** so dyrbu so z jědzu zastarali.

Wucžarjo su se wschěch stron snutskowneje Ruskeje do Moskwy pschijěli, wschelazu su z Kawkaza, druhi z Wukrajiny, zaso druhi su swój statok w Sibirskej, Turkestanje a w Ssamarje měli. Ratarjo, kotryž mennomitiskej sekće pschisłuschejcha, praja, so su tři měsazy w Moskwje pschebywali. Prjedy hač su swoju domisnu wopuschczili, su jenoj swojí stót mohli pschedaeć, wscha druha nadoba, kotruž njemóžachu sobu wsaeć, je so dyrbjała stejo wostajeć. Sču so rozsudźili, wucžahnyeć, dokelž žaneje możnosće njewidźachu, so do bliščeho nalěca pschedberjeć a **wšitkemu zahłódnjenju napschečziwo hladachu.** Też wschitcy zich žuržoda, haj, zyle wobydlerstwo jich domisny dcze wucžahnyeć. Wjele z nich je so do Moskwy pschijmjesło a swoje puczowanje sobu dostało, tola potom su zich sako wrócžo dowjesli. Po rozprawach wucžarjow je so wscho hromadze 16 000 němsko-ruskich ratarjow do Moskwy pschijmjesło, z nich je so hižo 7000 sako wrócžo pósłało. Wucžarjo powědaju, kak žurowje je policija z wucžarjami sathedźała, kotříž su so dyrbjeli sako wrócžicą. Sakle psched krótkim czajom policija je 40 czejitymi automi polne policistow psched kwarteru ratarjow w Moskwje pschijědže a jich je spanja wubudźi. Ratarjo dyrbjachu so ruzje swobleknyeć, na czjož jich z bjela wuputnanych na automobile žadźichu a wotwjesechu. Dale ratarjo powědachu, **so něhdże 300 z jich krajanow w Butyrskim jastwje we Moskwje wschěrowa,** wjele z nich su zajeli, dokelž su sadźelowanjach z němskemu konsulatej schli a wo pomoz prošyli. Wróczodowjesleni su dyrbjeli pijomnje wobpruwowaeć, so je so dobrowólnje domoj wrócžeja, hewak budźichu jich sajeli. Bojachu so, so je so wrócžo dowjesenym hubjenje serdže a so bliščeje nalěcžo njedočzakaju, dokelž niczo z jědzi njenamakaju a dokelž su jich leżownosće hižo mjes druhich ratarjow rozdźělene.

Schłóž w domisnje wostanje, ramjeni sćahnjo prajachu, najšterje wumrje.

Hižo na domowjesbje wjele wróczoczajarjow smjerschuje, dokelž so w njetepjenych stótnych wosach wjesu a je w Sowjetskej 30 stopnjow synny. Wěste plany sa pschichod ma najmjenje wucžahnyeć. Najwjazy z nich chce do Kanady, dokelž tam swojich pschiwuschnych nadeńdu. Dowěrjeja so dźěłu swojeju rukow a měnja, so je hižo na nětajke waschnje pschebehła, hdy bychu nowu domisnu namakali. Wosebjeje mužojo, jara intelligentny sačzischej czinja. Jony su bóle nabožeńskich pschičinkow dla wucžahnyli, mjes tym so je so pola mužow hospodarske pschičiny rozhudźile. Dawki su poslednje lěta tak wulke byle, so bychu, jeli so bychu je chcyli sapłaczeć, dyrbjeli wschón stót pschedacz. Pschi tajkich wobstejnosćach njeje mózno byle, so dale sejźiwješ. Schto so někotre w ruskich schulach wucžił, je z toho spomjatk, so schtyrnaczelětne dźěći njemóža czitacz a pisacz, so pak zu w schuli nawuke, so njeje žaneho Boha, a so „człowjek wot wopizin poliodża“. To je jeniczka wědomosć, kotruž su se schule pschinjesłe.

Němzy wucžaharjo praja, so też jich ruzy žuržoda za tym žadaju, so bychu mohli wucžahnyeć a so zu se žiłkami we wocznoj jich prozyli, so bychu jich zobuwjali.

Němskich koloništow w Moskwje sajeli.

Do Rigi je póndźelu druhi transport němskich koloništow z Ruskeje pschijěł. Smyslenje tychle wucžahanjow je bóle truchlíwe. W Moskwje je policija, prjedy hač je transport wotjeł, na dwórnischczu někotre žmójby sajaka.

Pozwiće sakskich statnych financow.

Runje je měsačny pschehlad wo dochodach a wudawkach Sakskeje wuschol. W oktobru 1929 su dochody w porjadnym hospodarstwje z měsaza haprieje hač do oktobra 230 897 000 hriwnow, wudawki 241 962 000 hriwnow wuczinile. Połajkim je so 11 065 000 hriwnow wjazy wudało. Niedostatk, kotryž je w měsazach haprieje hač do septembra 23 1200 000 hriwnow wuczinił, je so z tym wo 50 procentow smjeńschił. We wurjadnym hospodarstwje su wudawki z měsazow haprieje hač do oktobra 42 554 000 hriwnow wuczinile.

Němski finanzny minister sažo pomoz pola bankow pyta.

Barlinske banki budźa pjecza němskemu finanznemu ministerstwu tele dny z nowa dyrbjeć wobczežnosćam wotpomhaeć, kotrež su kónz měsaza nastałe. Banki budźa sažo dyrbjeć połkadowe smjenki pschewjesaeć. Hač dotal je pjecza němske finanzne ministerstwo jenož z němskotakmej banku jednało.

Dorpmüller „jenoz“ 100 000 hriwnow dostawa.

Napschečziwo nowinistim powěsćam, so generalny direktor němskeje żelesnizy, dr. Dorpmüller, lětnje 250 000 hriwnow mjdy dostawa, je z hłownego sarjadnistwa němskeje żelesnizy khytschecz, so dr. Dorpmüllerowa msda niz 250 000 hriwnow, kaž je so hižo wospjet saprěło, ale něhdże 100 000 hriwnow wuczinja.

Mjenje pschiłažahow w zywilnych prozeßach.

Pruski justizny minister je wschitkim pruskim sudnikam wokolnik pósłał, w kotrymž sudnikam porucza, so bychu w zywilnych prozesach po możnosći njebawali pschiłažacz. Prozeß dyrbi so tak wjesch, so žuržoda njetrjebaju pschiłažacz. Sudnizy dyrbja tohodla so storžnikow a wobstorżenych sažadnje praschecz, hacz chzeja tole prawo wužiez.

Konflikt mjez Hitlerami a domowinskimi wobornikami.

Shromadźizna, kotruž běchu Hitlerjo do Gmundena we Awstriskej swołali, je so z wulkim njemérom skónczika. Bayerski žejmski sapósłanz Rüdertrop domowinskim wobram porokowasche, so so „je židowskimi pjenjesami podparaju“. Hdyž na to někotri ludźo z domowinskeje wobory se sale dźěchu, wón na nich sawoła: „Wy sće bo-jaznjy!“ Na to jedyn z domowinskich wobornikow žeznemu sapósłanzej pliftu wotłoži, prajizu, so žebi **sakasuje, so so wukrajenjo do wězow domowinskeje wobory mě-schecza.**

Studenske njeméry w Innsbrucku.

Poslednje tři nozy su so swobodni studentojo z katholskimi studenami Innsbruckskeje universitty bili. Policija je wospjet dyrbjała se žylnymi wothrělenjemi zakrocziz a wjele rozesnaez. W nozy k sobotu so na wobemaj fromonaj wjele studentow z dźela cjeżo rani. W nozy k póndźeli běchu so swobodni studentojo zhromadźili a pschecziwo domej jeneho katholskeho žwjasta cjehnjechu, hdźež pak hižo wobdźelenje policije cjakasche. Na to studentojo psched universitu cjehnjechu. Tam so rrěczachu, so budźa rasnje pschecziwo katholskim studentam postupowaez. Wotkolo 3 hodźin rano studentojo do smutskownego města cjehnjechu, tola k pukam njedóstaje . Boja pak so, so so njemóry póndźelu na universitu samu wupschestreja.

Socialistiska demonstracija w Champigny.

W Champigny pola Parija su njedźelu franzowscy socialistiscy demonstrazaju za mér a k pschehowanju międzynarodnych wojakow, w létomaj 1870 a 1871 padnyenych, wuhotowali. Policija bě wobsérne naprawy czinika, dokelž běchu kommunistojo napschecziwnu demonstraziju swołali. Wjele wotpósłanzow franzowskeje socialistiskeje strony bě pschiko, mjes nimi Leon Blum, Brake, Grumbach, Moch, Constans, Faure a němskožejmski sapósłanz Wels a direktor internazionalneho dźěłoweho hamta pola ludowego swjasta Albert Thomas.

Thomas w dołhej rěczi rozłoži, so žu so sćežki wójny rosrunaez, a so Franzowsojo a Němzy druhu etappu sjednanja pschihotuja. Dorosnjenje mjes Němskej a Franzowskej dyrbi wschednje internazionalne žiwjenje wobnjeźeć. Thomas potom rańnje žadasche, so by so bronjenje na morju a na kraju smjeńschiło. Bódła toho wón sa swjask europiskich statow wustupowasche.

Na to so němskožejmski sapósłanz Ota Wels zkowa zimasche. Mjeń druhim praji: My socialistojo so pod pschiżahu zhromadźenyj: Jenje wojazy wójna! To je nascha parola. Saftupujemy Locarnisku politiku, kotraž je so w Genfu dale wjedła, a kotraž dyrbi w Haagu k praktiskemu wunoschkej dowjesć. **Wunoschk ludowego wothłosowanja pschecziwo Youngowemu planej njeje njewěrny.** Dospołnu njewuspěch němskonazionalnych je wótły. My němzy sozialdemokratojo smy se swojim wobdźelenjom pschi knježeństwe pytali **direktny wliw** dobrez. Dźakamy za nadawk, kotryž je njedźakowny, kotryž pak kaž nusmi minowatosez za mér wobhladujemy. Poslednje lěta njebudźichu so wunoschki dozpěli, kotrež mamy sawěsaez, hdy budźichmy nasche direktne sobudźěło sapowědźili.

Pschi demonstrazijach socialistojo do kommunistowskich pschi czinjachu so někotre wosobły franichu. Liczba wobdźelnikow je něhdże 10 000 wucžinika.

Reparacija rańšich statow.

Youngowy wubjerk sa wostupjene statne wobsedźenstwo je sobotu w Pariżu žiwoje dźeła skóncził. Wón je sledowaze praschenja rosrisał:

1. **Dołh Rumunskeje a Jugosłowjanskeje žo w nastupanju wostupjeneho statneho wobsedźenstwa a reparazijich obligazijow wjasomnje doruna.**

2. Rumunska swój njepschemjenjeny podjeł na madźarskich a bołharskich reparazijach wobtrjowa. Podjeł Jugosłowjanskeje pak so z 10 procentow na 2 procentaj sniži, so by so pred. dostałk stoku, wosow, maschinow atd. wurunał. Jugosłowjanski sastupjeł njeje hač dotal tonule snižencju pschihłosował.

3. Grichiska k wurunanju swojeho wójnskeho dołha sumy rańschich reparazijow, wo kotrež so podsele druhich wěricelow i wumjasom Rumunskeje sniża;

4. Wuswobodźenski doły Czejskosłowakskeje so na 37 cźinych płaczenjow po 11 miljonach hriwow postaji;

5. So by so wesle wurunanje za tole płaczenje dołha dostało, je Czejskosłowakska žadała, so by so jej dźeł rańschich reparazijow pschidźelił. Rumunska je k tomu hnydom hotowa była. Sčinadź budźe Jugosłowjanska, kotraž w tymle nastupanju njemjesche potnomocy, runje tak cźiniecz.

Wjchě tele rozsudźenja su so z wumjenjenjom stałe, so jim wulkomocy a staty Mateje ententy pschihłosuja. Dokelž so sda, so bołharske knježeństwo je pschijima, wschо wot Madźarskeje wotwiśuje, kotraž je hižo pschipowědźała, so jej njeje mózno, dale reparazije płaczicz.

Wulkomocy su so połniczile, so dźěchu so swojich rańschich reparazijow po 1943 k lěpschemu Mateje ententy wobarcz, dokelž Madźarska nocze wot tohole lěta wjazy płaczicz.

Jenu Jendźelczanku w Moskwje sajeli.

Londonske nowiny „Daily Mail“ z Rigi powědźa, so su pschinjezu Sofiju Lebenowu, žwakowu posledźenjeho Londonskeho lordmajora, sira Kynastena Studda, we Moskwje sajeli. Polizija je prynjezu „Lubjanzu“, statnemu sastupu, pschepodała.

Albanscy w Athenje trěcu.

W nozy k njedźeli su w Zappionskim parku mordarski nadpad na prjedawscheho albanskeho ministra Kozi Tassi a na něhdyscheho albanskeho sapósłanza Alia Klissuru zeżinili. Pschi tym su Tassi we wobliczu lohko ranjeny, mjes tym so Klissuru njeranjeny wosta. Nadpadnik je najskerje tohorunja jedyn Albanzik. Schtyri króć z revolwra tšelischli mójesche wón cjekneez. Tassi je pod knježeństwom presidenta Fanakia albanski justizny minister był a je po jeho wuhnaczu stajnje w Athenje žiwy. Psched wmenaj mějazomaj Tassi we Winje pschebywaschе. Tam je so pschi pohrjebenjach albanskeho komiteja wobdźelił, ko-

tryj je jebi wotmyslił, krala Achmeda Zogua wotehnacj. Mjes albanskimi cekinjenjami w Athenje jebi mnjła, so je jedyn pschiwiżowar krala Zogua nadpad skucził.

Posrědnistwo w ruske-chineskim konflikcie.

Franzowskaj póstajnaj w Moskwje a Pekingu chineskemu a ruskemu knjeżerstwu notu dla mérneho wurownanja konflikta pschepodaschtaj. Tale kroczel je so w pschesjenosczi z amerikanskim knjeżerstwom stała. Japanskemu, jendżelskemu, italskemu a němskemu knjeżerstwu je so to dżelko, wone su sahadne tomu pschihotowane.

Chineski zwonkowny minister Wang dhce wróco stupić.

Chineski zwonkowny minister Wang je pschipowedżił, so kónz mjeżaza zwoje zastojnstwo kóji. Se swojej politiku je dobrownje zwrócheżał. Bé jebi wotmyslił, wukrajanam wsche jich dotalne prawa, jich zhdlejschcza, wosebite hudy a exterritorialnosczi jich pósłanstwow wsacz. So su Rußow z rauscheje żelesnizy, kotruż su jebi nattwarili a na 100 lét wotnajeli, z nazwinoszu wuhnali, je tez jeho skutk. S toho je rusko-chineski konflikt nastał, w kotrymż je chineske wójsko krwawne porażenje poczerpiło. Wukrajenjo bo tez wobaraju, swoje dotalne prawa spuschczicz, dokelż bo nochżeda barbarstwu a demoralisazji Chinesow dowérichż. Wang widżi, so je se swojej wukrajanam njepschecželskej politiku na wopaczným puczu a tohodla na wotpoczink pósłdże.

Ze Serbow.

W Budyschinje, 3. dezembra 1929.

— **Wo wjedrje.** Po sdaczu so pomalku wobrot we mischim wjedrje pschihotuje. Nad ranischej Europu so pschezo hischcze hylma wyschina wupschestżera. Tola se wjecorom pschikhadża hylma nizina. W Jendżelskej a wjewjerchownej Europie, wosebje na polnóznym morju, sakhadżeja krosne nétry. W Amerizy tchórka burowa lyma. Někotre wosowby su hižo smjersze. Wétry pschiczérja mam najsterje delschcze a potom lohżu syma sakmpi. — Jutsje hrjedu khadża klóncżko 7,54 hodż. a khowa so 3,46 hodż. Mjeżacż sthadża 11,03 hodż. a khowa so wjecor 6,07 hodż. — Wczera wjecor w 7 hodż. barometer

— **Serbska Boża służba w Drjezdżanach.** Pschichodnu njedżelu 2. adwenta popoldnju 1/4 hodż. wotmje so w Kschiżnej zyrkwi sa wschitkich Drjezdżanskich a wokolnych Serbow serbska Boża służba z prédowanjom a wudżelenjom Bożeho wotkasanja w macżérnej réczi. Prédowanje smje knjes farař Kschiżan z Klukscha. Wschitzy swérni Serbja so wutrobnje do Bożeje służby pschepruoschuja. Wo bohaty wopyt też sa Bożim blidom so prosy.

— **Nowowólby za rosrisanske hamty pschi sakschich wyschischich sawjeżenskich hamtach.** Każ z wosjewjenja sakskich wyschischich sawjeżenskich hamtow z 25. nowembra t. l. w „Sächsische Staatszeitung“ cżo. 274 wutkadża, wotmeja so w bliżschim czasu nowowólby sastupjerjow lékarjow a khorownych kasow za rosrisanske hamty pschi wyschischich sawjeżenskich hamtach Sakskeje. Porucżamy wobdżelenym, so bychu tute wosjewjenje wobkedżbowali. Wolicz maju po dwaj sastupjerjej lékarjow a dwaj zastupjerjej khorobnych kasow a za kóżdeju sastupjerjow 6 namjeschnikow. Wolicz maju wschitzy lékarjo, kotriż maju we wokrjesu Budyschkeho wyschischeho sawjeżenskeho hamta dowolnosczż ke kasowej praktiki, a sobustawy pschedstejdstwow méstnych, wjesnych, wobkhadnych a jednotliich therobnych kasow w tutym wokrjesu tónkrócz hacż do kónza léta 1932. Lisczimy i wólbutnymi namjetami maju so najposdżischo hacż do 16. dezembra t. l. na wyschischi sawjeżenski hamt w Budyschinje sapodacz. Na kajke żadanja maju lisczimy wólbnych namjetow dżiwacz, wudhadża z wólbneho porjada, do kotrehoż może kóżdy na Budyschim wyschischim sawjeżenskim hamcze abo na sawjeżenskich hamtach pohladacz. Kóżdy wólbokhmany, kiż dhe swoje wólbne prawo wukonjecz, ma to najposdżischo 23. dezembra t. l. wyschischemu sawjeżenskemu hamtej w Budyschinje sdżelicz. Wólbokhmani, kotrychż pschisjewjenje sapodżene dóżdże, słuhja sa tute wólby swoje wólbne prawo. Każ słyschimy, su wuhladi, so so swjasi khorobnych kasow a lékarske sdżeżenske drużstwa we wokrjesu Budyschcho wyschischeho sawjeżenskeho hamta wo sestajenju słuschnoze namjetowje lisczimy wobeju stronow dojednaja. Wólbokhmani bo namólwjeja, so bychu sdadż so na tute méstna wobrocżili.

— **Mytenje radia.** Radio myta husto elektrike wokolostrelowenje hojenske aparaty, wohrjewanske sahriwki, a prochżowki a motory, wschcze drużiny khétro jara. Mytenja su spocżatkom symy pschiwérale, dokelż je bo po sdaczu wjele nowych gratow kupowało. Schtóż je jebi sdadż wotmyslił, k bodam elektrike graty tutcje a podobneje drużiny kupicz, bo prošy, so by jenoż take graty kupował, kiż radio njemyla. Elektrike hojenske pschiprawy dyrbja po postajenju Swjatska némskich elektrotechnikarjow take być, z njemyla. Dokelż pak bo hischcze pschiprawy trjebaju, kiż zanjeho sachita pschecżiwo mylenju nimaja, so porucża, so we błownym radiowym czasu, to je wot 4 hacż 6 hodż. pop. a wot 8 hacż 10 hodż. wjecżor, bo njebychu trjebale.

— **Wulke padulschtwo w Budyschinje.** W nozy k 1. dezembrej su z jeneho optikarskeho wobkhoda na Késorskej dwóji tele wjeży kradnyli: filmowy aparat, objektiw 1×2,7; dalekowid cżo. 6050, cżorny 4½×; dalekowid Busch Galiai, cżorny 4½×, 50 C.; dżiwadłowy dalekowid, brunty, z poskoczenymaj cżaharjomaj; dżiwadłowy dalekowid Busch-Multinetly cżo. 088, emaila se kwétkami; dżiwadłowy dalekowid Busch, parlowina z pschimadłom, cżorny cżo. 2162 B; dżiwadłowy dalekowid Zeiß-Talan; dżiwadłowy dalekowid, stotorybiczkowa parlowina cżo. 419/13; lorgnetu z wurésanej parlowinu; dale fotowe aparaty, każ Rolleiflex 6×6, cżo. 29 258 z Tessarom 3,8 cżo. 997 772. 28 961; Rodar cżo. 306 735 z eurynarom 4,5; Rodar cżo. 306 735 z eurynarom 4,5; Verol z Trinafom 1 : 5. 6×9; sacżinjeńska kamera 9×12 z jednorym wuczehnjenjom z Rodenstockiim 4,5 Trinarom; Thowe-kamera z dwójnym spódnim wuczehnjenjom se Rodenstockim eurynarom 4,5; Erte-Rolfilm-Kamera 1 : 4,5 se sahwarjenym hamopuschczakom, Thowe-kamera 9×12 z trinarom 1 : 4,5, Zbjorsitim samkom; Rollfilmkamera Zeiß-Ikon „Ikonta“ 6×9 z Novarsitim anastigmatom 1 : 6,3; balderetu 5×6, brunu; kokavetu cżo. 209, 6×9, Zeiß-Ikon, „Baldareta“, 5×8, cżornu; Ikoneta 4×6½, cżo. 504/12 Zeiss Ikon; Kraus-roletu 5×8, se Rollarsitim anastigmatom 1 : 6,8; Patent-Etui-Kamera cżo. 119, Zbjor cżo. 20 292 z trioplanom cżo. 427 765, 6½×9; Stereo-kamera Glyphoskop 45×107, unetu 33×22, Zeiss Ikon 1 : 12,5; Thowe sacżinjenjsku kameru 6×9 z Trinarom 4,5. Sódnosczż khadżenych wézow stajі bo na nédże 2000 hr. Schtóż je w tutej nozy nécżto wobkedżbował, schtoż mohło wézy słuczicz, so prošy, so by je bórzy na kriminalnym wotrjedże w Budyschinje na Hrodowskim namjesce (Burgplatz) 6, telefon 2802 wosjewił.

— **Njeje nadżije na bórsomny nowowar Budyschcje pólły.** Każ direktor Budyschcho pólowego hamta w jenej khromadżinje słyschi, je bo nowotwar abo pschetwarjenje Budyschcje pólły, kiż je na nédże 500 000 hrihnow wobliczene a hižom psched tsjomi létami wotmyslene, hacż na dalsche wotstorczi. Pschicżina k tomu je cżežke holpodarske położenje, kiż maja tej na pólsce. Tola k létu jimé bo z rosscherjenjom telefonijskeho wobkhada liczicz.

— **Saksla krajna loterija.** 2. rjadowanja 196. sakskeje krajneje loterije poczehnje bo póndżelu, wutoru a srjedu, 9., 10. a 11. dezembra 1929. Pownjenje lohow druheje rjadownje ma bo hnydom hacż najposdżischo sobotu 7. dezembra z pschedpokojenjom lozow 1. rjadownje w loterijnej sbérarni stacż, kotraż je na loju wosnamjenjena. Na loży, kiż njebuchu z cżasom saplacżene, jebi po § 5 wotst. 1 postajenjow loterijineho plana nichtó njemóże dobroże żadacz. Wobeje pak na to potsajenjny, so jime loterijine sbérarnje lóż 2. rjadownje wotedacz jenoż, dokż bo ji lóż 1. rjadownje pschi ponowjenju na kóżdy pad zabu-pschinjesez.

— **54. duchownа wjecżorna hudża** w Petrowskej zyrkwi w Budyschinje — 4. thoralny wjecżor — budże pschichodnu njedżelu wjecżor w 6 hodż. Pschedwjedu bo thoralne sonaty wot Mendelsohna, Haasy a Karga-Elerta. Wjecżor wuwjedżetaj May Muth, bobustaw Lipsczanskeho orchestra kupmizy (Gewandhaus) na husle a domski organist Horst Schneider na pischczalach. Programy se twjórmi tekstami su po 30 pj. pschi zyrkwinych durjach dostacz.

— **Hacżenje w podawanju elektriskeho pruda.** K njedżelschemu hacżenju w sastaranju z elektriskim prudom (honimy wot Méschczanskeje milinarnje tole: Wczerawschu njedżelu 1. 12. 29 bo na pschetwarjenju 40 000 boltowym prudowym pschiwodże do rosdżelernje na Rózowej haży daledżetasche. Pschi tom bo dopoldnja husczelsko prawje njeluże pschetorhnjenja w podawanju elektriskeho pruda stachu. Te méjachu swoju pschicżinu w hacżenju pschi podawanju pruda Akzijoweho towarstwa Sächsische Werke do nascheje reserwneje rosdżelernje w Knaschczach. Tak wobzarowacz hacż tute hacżenja zu, njebechu wone tola dopródła widżecz, so bo njemózachmy na nje pschihotowacz.

Z **Radworja.** Njedżelu 1. dec. pżijédże k nam male varietejne dżiwadło, kiż je też hižo w druhich serbskich wsach pobyło. Činjachu pola Topolinskee wselake „kumšty“. Dokelż pak żurla njebé prepolna, wostajichu wjele preč, štož na pr. w Khasowje abo sobotu w Mérkowje predstajachu.

S **Njeswarjidła.** Tudomni gmejnjej sastupjerjo wolachu w jiwojim pożedżenju sandżenu sobotu w knjeżim hoscżenju sana dotalneho méschczanskeho Schotka, knjeza ratarja Jana Schotku, za noweho Njeswaczidłskeho méschczanostu. Wo méstno méschczanosty bésche so 5 zastupow samolwiło. W druhej wólsbje pschipadny knjeż Scholcże wjetschina hłokow. Njech je jemu sbożżenu, so by runje jako jeho nan mohł dołhe léta jako méschczanosta k lépschemu naschcże wuży skutkowacz.

S **Karloweje** Studnje. Do bydlenja jeneho tudomneho khżerja a invalidneho rentnarja sa w nozy k njedżeli paduch. doby a invalidej nédże 50 hrihnow pjenez a litrowuju kradny. Zandarm pschindże z poliajskim pżom, kiż po méstnym pśédże béżeche.

Se **Stacża** Lubija. Sé jeńdże so tu maładenu automobilej, kiż 70 zenknarjow wuhla wjeselche a khes privatny móst do Schlagethausez hoscżenza sajcżej sypta. Móst pak njebéschce sa taku cżežku wjelbu pschipraweny a mudobo so cżežki wós na mosczje pschekama. Wésche jara cżežki truch dżéla, wós wupruschowacz a jón potom se tsjoch hladami sabo na zwjerdu semju stajicz. Podawk bésche njedżiwajo wschcho hischcze sbożowny.

Z **Raibie.** Knjez J. Zarjeńk je nétko prirazk k swojej kupje na sudnistwje dóstał a je do swojeho nowoho wobsedżerstwa zacahnył. Knjez J. Zur swoju żiwnosć hiśce cyle njewobdżéła. Wusywa jenoż, ale skót hiśce njeznéje.

S **Wojerez.** Wschitke ratarske drużstwa Wojerowskeho wokrjesa bédżu so sobotu 30. nowembra tu w hoscżenju „K skotemu lowej“ sbromadżili. Pschitomnych bésche 120 hacż 130 wosobow i mnohich wjsow. Direktor provinzialneje drużstwoweje banki, nékotschi krajny wudżelcż wokrjesa dr. jur. Hegenscheidt bésche wobzowinjny pschitomny. Sbromadżizna méjesche sameŕ, wschitke ratarske drużstwa sjednoczicz. Po dokkadnych rosjasnjenjach tuteje maleńskeje sjednoczizny bo wschitzy pschitomni do wulkeho swjatka, kiż so mjenuje „Provinzialny swjask wjesnych Raiffeisenskich drużstwow we Wrótzlawju“. Wosebje bo wuswérny, so zlowo „Raiffeisen“ też w nowej firmje pobrachowacz njesmé. Sa pschebydu wupwoli so

Tahiti.

Roman z južneho morja.

54] (Pokračowanje.)

„Schto ty mi pschinjesesch?“ wopraschcza so kralowna, „jako mišijonar roshorjeny pola njeje sasupi; — „schto twy wote mnje chcesze? Nimam tu na Tahiti nicżo wjazy porucżecz — moje khłonzo je saschło, a moja nóz nastawa! — Wy dyrbicże wot nétka sa żebje samych so staracz. — Pomara Waibina je żebi lédy hischcze jenicżki khlébowy schtom, kiż psched jeje durjemi steji, wukhowała!“

„Nétkże psched hódżinu“, jimasche so duchownemu sasa zlowa, „żym był warnowany, so Feranzijo — roshnéwani piche twój list, kiż so nacżolnikam pisała — chżychu tebje runje tak sajecz a jatu dżerżecz, każ Feratu a druhich, so by domorodnych njemohła pschecżiwo nim nascheczuwacz.“

Gnéwny pozmérwy pschenidże po Pomarinem wobliczu, jako zlowa wuzłyschcha, a wona pokhmurjenje wotmolwi:

„Mje jajecz? A hdże macże nétko wasche słódże? Hdże kanony, kiż jesze mi k mojemu saktej ludżi? — Wasche wójnske słódże su, i wuwjaczom mateje, še saliwa wujśe, wasch konjuf je sajaty, wascha khorhoj so pominyła — hdże su wasche prédowanja, wasche zlowa? Jako méwach żandow (Sandelholz) a kokoźowy wolij, to béch krastowna, to pschikhadżachu kapitanoje a réczachu rjane zlowa a pschinoschczena daty — nétko, hdyż żym khuda a wopuschczena, nichtó njepschindże, mje podpjeracz. A hdże mam cżékacz?“

„W pschichtawje jteji jendżelska wójnska łódź, kiż cże pschiwosmje, a pod jendżelskej khorhoju ży wésta“, sawoła mišijonar.

„Na zuśej łódźi? Nihdy!“ — żwjarjesche kralowna, „njebych-li tam runje tak jata była każ tuchy?“

„A tola je to te jenicżke“, schychny mišijonar — „hacż tam Feranijowa ruka njeżahha, a schtó dha wé, hacż ty hamo k tutej krocżeli dżenża wjecżor hischcze skladnosczż smjesech.“

„Ja njemóżu żo hama do schkita zuśych muži podacz“, rjekny Pomara, nétko tola żo njespokoju nad starokrócżiwej khutnosczi hewak jej tak pschecżelnje smyślenjeho muża. — „Ja njemóżu hama na wójniku łódź cżékacz.“

„Twój mandelski a twoje dwé einanje dyrbja tebje pschewodżecz“, rjekny mr. Rowe. „Też twoje dżéci i tobu póndu. Hunt je cżesmy muż, kiż budże żo słobżownu cżucz, wobdej, pscherahżenej żónšej a kralownje a jeje żwójbnym schkit posticżecz sumécz.“

Pomara dżésche, ruzy krucże stykajuwschi, hłowu pokhilowschi, spéschnje po jstwi krocżo, jako dachu żo wonka błoży khżychcecz, a hnydom na to jena i einanom nacżolnika Tatija pschipowédży, kiż pschejesche żebi naležnje że Pomaru porécżecz.

„Tati?“ sawoła Pomara, spodżiwajo żo psched holzu pojsatsanschi — „Tati? Schto tón wote mnje chże? Khibka jo żu jeho Feranijo pósłali, jeho kralownu do jastwa wowjesecz — pójesel jeho prjecz, wón słuschcha k njepschecżelej; Pomara z nim réczecz njecha.“

„Je-li je njepschecżel twoja wótczina, Pomara, potom masch prawje“, prajesche w tutom wokomiku hłubokt, stwuczny wułk nacżolnika, kiż bé holzu sa pjatomaj sczehował, a na prošy sastał — „njeschel mje hischcze każ prjecz wot żebje, pschetoż njeżu cżi pschecżelske zlowo. Pschikhadżam, so bych cże warnował, pschetoż żu w straschc.“

„A hdże też to bych hewak dyrbjała?“ wopraschca żo kralowna, „hdże masch sakita sa mnje?“

„Pola swojeho ludu, Pomara!“ sawoła nacżolnik ruczże, a mjes tym so kralowna pothmurjenje a zunjosrudnje z hłowu wjesche, réczesche wón dale, wot swojeje wézy so sahoriwschi: „Njetschaż tola tak sadwólujy z hłowu, wjednizy skoro wschcżi stron, kotriż su so zjednoczili we zhromadnej nuzy kraja, sczelu mje, a namołwja, daj żadaja wot tebje, so by so żo zich schritkej dowérika, a z nimi do hór cżahnyła. Tam postajimy swoju żamżnu khorhoj, a żmjerecz njepschecżelam, dyrbjeli żo swaścz, ja nami tam sczehowacz!“

„Pschi tom pak pschindże kralowna do straczha, wot Feranijowo sajata być“, rjekny mišijonar, „wésty je jenicżky schkit Britanskeje.“

Tait dżiwische mózne pschecżiwo méschczinkej stawacz; ale wobkhijeł so, wón cżujesche wukhosć tohole wokomika a rjekny khutnje a suérowno:

„Pomara, wokomik je pschichoł, hdżeż masch wolicz mjese swojim ludom a zuśymi, mjes żwojim krjesczenom a tym — berctanskich abo seranijskich méschczikow; — podaj żo snowa do zich rukow, a twoja móz je sjemjena na wécżne cżażu — wotpokaż jich a my wudowludżemy cżi żwobodu abo nam wschém cżestnu żmjercz. Hdej, jo nacżolnizy mje sczelu, njech je cżi i dopokasom, kak żmy zmyślleni. Njech je tózda stronika swada sabyta, tózda malicżkotna myślicżka na żebicżanjej żniczena, wobrana je we straschc, a każ je zuśy Feranijo pschelepanje a strażu swoju lépschinu dobył i roskory stronow, tak njedy jena móz někto dobyczerżay swoju khorhoj w horach postaji.“

Kralowna stojesche njerosbudżena tu; wutroba bijesche ji żylnje, a jeje wócżko khodżesche bojasliwje wot rjanych wożiwjenych ryżkow nacżolnikowo wobliczа k śledowu wobliczu méschinka.

„A schto budże potom i wuczerjow tohole ludu, schto budże z nami a z naschimi domami?“ dżesche cżesczedostojny mr. Rowe. „S dowéru żmy k waschim bohoam pschischli, wam pschinjesecz mér a luboscz, a mamy-li my někto za sastanzow w rukach njepschecżelow wrócżo wostacz? Tak zuże hacż Pomara zjawnje wójnu sapocżnje, tejż nimi-kosez wotrésnjena za njej, a nahlynosez bróni żama rosbudżi, schtó ma pschichodnje a kotra nabożina krscżesczi. Budże-li pschewinjena, tak budże to dobyczerż, kiż budże wulmenjenja pżjacz a kotrymż dyrbi so podwolicz, mjes tym so żebi nétko hischcze pschezo pomoz Jendżelskeje sakhowa, jeje pożrédnistwo, kiż może pschezo jenoż na stronje biblije być.“

přiloha k čisłu 280

SERBSKE NOWINY

Wułoru, 3. decembra 1929

3. założeński swjedźeń jednoty Sokoł w Bukecach

1. hodownika 1929.

Bukečanscy Sokołjo a Radośćenjo su jako pilny a wjesely ludźik znaći, bjez dźiwa tuž, hdyž bě rumna stangec žurla hač na posledneje město tam wobsadźena — a štož ma so wosebje naspomnić — z najhłownišeho dźela z młodźinu. Z dypkom ½8 hodźin wotewri wjeźork spěwny khór „Radośće" pod nawjednistwom br. wučerja Wjele z někotrymi rjanymi narodnymi spěwami a sokołskim „Hoj, horje serbski Sokoł". Bratr Paleŕ młódši powita z krótkimi raznymi słowami wšěch přitomnych, napominajo k swěrje a sobuskutkej. We wobłuku rjaneje skupiny přednjese br. Sewčik-Komorowski pěseń: „Do Sokoła pójmy" a hnydom přizamknychu so zwučowanja dypk po dypku z tajkej spěšnosću a porjadnosću, zo bě radość přihladować. Přenje čisło bě „Prostne sotrow a bratrow zhromaduje" — přiniše z kudźelemi, bratŕa z tyčemi. Znějachu mócny přiklesk. Zawěsć jewišća so pozběhny a sotry wustupichu raznje, njebojazńje. Mjez tym bě na žurli hižo wšitko přihotowane za zwučowanje na konju, bradłach a na jewišću na přěkušu. Pohiby běchu dobry wuraz disciplíny a zwučowanskeje luhosće. Hdyž je idealnosć zjednoćena ze žiwym skutkom, tam je wusłódk dobry. Sćedriwy přiklesk mytowaše prócu. Z Budyšina běchu Sokołki přikhwatałe, zo bychu Bukečanskim sotram pokazałe swoje nowe rhythmiske zwučowanje" pod nawjednistwom bratra Meltki. W žurli w kole je předwěźenchu a wokřewjachu z nim wóčko a zdobom wabjachu k tomu, zo też žónski splah dźensa ma kročić po nowych pućach skrućenja a wukubłanja. Bóh dał, zo by tuta myslička so dźeń a hłubje zakorjeniła: muzski a žónska we jenym cyłku — na jedyn skutk — k spomócenju swojeho a serbskeho naroda přichoda. — Zo bě tež žort k prawu přišoł, pokazachu někotŕi Bukečanscy bratŕa spočatku přenich zwučowanskich hodźin tak pryzlace, zo bě smjeća bjez kónca. — Wubrane zwjazkowe muzstwo wustupi po tym pod nawjednjanjom bratra Meltki ze zwučowanjom na bradłach. Wone bě přenjotne, wuhładowanne — dych zahałace, hordosć jewjace — přichod serbskeho Sokoła. Rjana skupina „Rakojdźanska" doskóńči zwučowanski porjad dostojnje, wuklinčo we wuznaću: Ničeho so njebojimy — za prawo my prawujemy. Cyłemu porjadej přida so hišće žort „Tón měch je žiwy, žiwy muž", šibałe wuwjedźeny — haj, z kimž so zbožo woženi, tón ma radość na zemi!

Małešanska sokołska kapała, kiž bě hižo wosrjedź porjada pilnje hudźiła, zapiska k rejcy — hač do ranja běłeho — a po nim dźěłaju někotŕi zaso Bukečenjo swěru za swój „Soko", spěw a z nim za narod!

Dźak słuša wšém prócowarjam za jich lubosć k wěcy, kiž mytowaše tež br. zwjazkowy starosta Šajba ze swojim wopytom swjedźenja. -ŕ.

Hodowny a nowołany wobkhad pola pósty.

Pósta prošy, zo by so je šjanjom hodownych paketow po mužnjej ź cyłom sapocjało, hewak so pakety posledneje dny do šwjedźenja pichejara nahromadźa a pschiňdu je sapósledźenjom do rukow dostawarjow. Dale so prošy, zo by so ja šawalenje paketow dosć dźerživa maćišła wuzjita, adresja so krućje pschitwjerdźiła a mjeno mějitca, do kotrehož je paket postajeny, a jeho blišše połoženje wobje wulke a žytne napisało. Też njech nichtó njeskomdźi, na adressu pokne mjeno a bydlenje wotpósłarja swojemu a swjatka do paketa šamnu adresu hišcze tak połožiš. Tehorunja maju hyć paketšiki dźerživje šawalene a jasnohórowane. Pschipadne próstnosće maju so ź drjewjanej wolmu abo druhim pjelnidłom wupjelnieć, so pobytki pschi šjanju w měchach a pschi na hromadu kładźenju so njebychu sttóčkej mohle. Wone maju so derje a widźomnje jako „Briefpäckchen" abo „Päckchen" wosnamjenjeć.

Wutoru 24. dezembra so na pósłach kaž we sandźenych lětach Kłuźba we wobkhadźe z publikom jwobmjetuje. Mješ druhim budźa pósłowe posłužowańske wokna powschitkownje jenož hač do 16 hodź. wotewrjene. W słužbje pschijimanja telegramow a telefonowanja njebudźe žaneho wobsłužowanja.

Też wobkhad k Nowemu létu so hładšcho wotmjewa, hdyž so nowołetne listowe pobytki po możnosći ź cyłom wotedadźa a so na nje dospołna adressa dostawarja (dróha, cyłe dom, dźěl twarjenja, posthód, pósłowy wokrjeź a wutrojchowańska pósta) napiša. Z wosnamjenjenjom wutroschowańskeje pósty na listowych pobytkach do Barlina a druhich wulkomjestow wotpe wjele spěchnišcho do rukow dostawarjow pschińdu. Naležnje so też porucža, so njebychu so pósłowe štamki za nowołetne listy hakle 30. a 31. dezembra kupowałe, ale hižom pryjedy, so we wobkhadźe pschez posłužowańskimi wokнami njeby k žanym hacženjam pschišłoło.

Nazyma w ludowym spěwje.

„Cźehož je wutroba polna, to ert wujnawa." Tute stare prajdomo je stata wěrnosć. A hdyž rěčane słowo šmutkowne jaćiwca wjazy wuraźowacz njesamóže, tam saklinči spěw. Wonka na dróhach, w horach a dołach žłyšchimy wothłós šmutych a sabytych spěwow, hdyž młodźina pućowarješe.

Našyna je hižom žiwoje knjejšiwo w Bożej šwórbje dawno naštupiła. S połow a honow cjahachu ludźo domoj. Tu a tam saspěwachu hyć też w Sćerbach, hdyž je žerbiki spěw w Bożej pschiródze skoro wotmjetkowł, našymniše spěwy, kaj „Ha widźu-li ptaćata cźahnuć" abo „Sso jolcźi, hdyž nažymnuje" a druhe, kaj je nam Sejfert tak rjenje spěwnił. Po jich šymkach so krocźele pospěchachu a wjeźele je pschewodźachu.

Wschelake tajke spěwy su hižom stare, sdźela sto lět a wjacy. Ale ludowy hłós je wospjet wujživa. A hdyž je so jedym posabył, wukopa so sasa po lětdźesatkach. Boža šwórba žiwoli w ludowym spěwje, a w našymnje so to wothspěwnje, schtož nam tutón počask pschinjese. A Sejfert je nam to nadrobnje sbaznił. W našymnje myšli so wjele na dźělenje. Wotkhad hłónza a lěcza jima naša tyschi wutrobu. A tuta tyschnosć leži też w našymnišich spěwach. „Nije hłónczło Boże khodźi, tiscze žołtnje, cźerjowjenja" abo „Sso njehordź, so njehkwal, ty rózjota meja, hdyž druhi też rjany cźas ja pjatu dźe." Na tutym mětnje je něchtó hodźinku dźělenja dožiwił, hdźiwu, ći, ći je do wutrowy sawrjel. „Schta žyrolka do haja, hdyž liscze spaduje". Też w druhich spěwach so tajke zaznjeje jewi. Tón abo tamny da to w pěsni wot so. Wjeźele saspěwaju do našymy, pschejo sabo a sabo. Druhy to žłyschachu, sapschimnychu pěsań a ześinjachu ź toho ludowy spěw. Ale niz jenož dźělenje a wotkhad so wobsłužowaja.

S mnohich spěwow klinči radosć nad bohatym žohnowanjom, kotrež nam našyma wobradźi. Wuklinny jej na spěw wo winowaju:

„Sso njehordź a njekhwal, ty rózjota meja,
Kaž była ty króna, tij léto ma tu!
Našch winowcz, twój bratŕik, spěw, radosć a reja
Sso rutu wjedu, ź nim do kraja du:
Wón pschinjesła płodow
Do khěžkow a hrodow
A ź luboznym šmějwkom kicź winowu dari,
Duž wyšku ludmłody a spěwaju stari."

Tak klinči dźak a khwalba za wšitke tute krasne dary našymnišle do žiwela. W našymnje sapoczinaja so hołitwy. Potom cźahnu hajnišy won do lěha a honow.

„Trara, trara, trara!
Rózł hołitwy šalincza.
Dźiwona žwoju dźiwinu
Nam dźenża lubi k woporu."

Hižo krajina sthkuje na šwjtły a wutrobu. S njeju sjednoczi lóścht a lubosć so a namaka žiwej wuraz we spěwje. A hdyž našymska hola hišcze cźekcźe, dha je to radosć ja jeje wobydlerjow a pschećelow. Hołe je so žiwoj žwjedźenšći płaščej wobleka. To je po prawom poslednja žwjedźenska drasta, kiž so pschiroda do jinyj wobleka. Tuž bješ dźiwa, so holu też spěw wokrasni: „Ach, moja hola, ty jelena ..." — „Kaž je město cźerjowjenja, tak so hola selenja". —

Tak stupa nad našymišimi honami khwalba Boże k njebjesam horje, stworicźelej, kiž je nam tajku rjanosć w swojej stwórbje wobradźił.

Zhromadźizna staršiskich radow w Khróšcicach.

Hižo wjacy lět skhadźaja so katolske staršiske rady serbskeho krajika k zhromadnym wuradźowanjam wo šulskich naležnošcach. W prjedawšich časach so staršim w naležnošcach šule tajka ważnosć njepřicpěwaše. Hakle politiski přewrót je k tomu dopomhał. Bjez dwěla je dotalna křesćanska, wosebje konfesionalna, šula we wulkim straše. Tutón strach wosebiće wobswětlić bě zamĕr njedźelnišeje zhromadźizny w „Herbskej grychće", kiž bě jara bohače wopytana a kotruž dotalny předsyda knjez kubleř Łušćanski z Njebjelčic nawjedowaše a na kónci posedźenja so zaso znowa wuzwoli.

K rozjasnjenju tutych palacych prašenjow je Katolska šulska organizacija Němskeje ze sydłom w Düsselkorfje wšelake zhromadźizny w Sakskej postajiła. Jako rěčnik pućuje tu wysokodostojny knjez dr. Ranft, hłowny zarjadnik naspomnjeneje organizacije. Pohonješe k zdźerženju katolskich šulow a žadaše sebi je raznje za katolske dźěći. Rysowaše Barlinske swětne šule a pokaza na hibanje towaršwa „přećelow dźěći", kiž sće wo konfesionalne wukubłanje też zwonka šule stara. W dalšim rozłoži zdźela škódnosć skroweje powšešćenje nastupajo nabožinu. Po wuprajenju ministra Severinga mamy jenož zhromadne šule. We wojowanju napřeco katolskej šuli su socialiśa a liberalni jena duša a wutroba. Wojowarjo za katolsku šulu steja drje wosamoćeni, ale skrućeni w cyłku maja móc a sylnosć. Wot 4 000 000 katolskich šulskich dźěći khodźi na 100 000 do swětnych šulow. Lud mysli cyle hinak hač nětčiši politicy mócnarjo. Starši maja prawo, karakter šule postajić, tola njejsu jich rady dohladowarjo šule. Pokaza při tym na časopis „Starši, dom a šula". Na wyšších šulach njesteji wo wjele lépje. K zaradźenju za staršich mamy też we Sakskej swoju centralu. Nětčiše kulturne wojowanje je hórše hač předawše. Předy mĕrješe so přećiwo cyrkwi, nětko dźe wo młodźinu. Rěčeše dale wo našim šulstwje, wo šulskej politicy a wo zastaranju šule. Při tym mĕnješe, zo njeje wučeŕ jenož zastupjeŕ stata, ale też staršich. Naše serbske šule su zhromadne šule. (Jenož Kamjenc ma swoju konfesionalnu jako nabožna mjeńšina. Přisp. dop.) Tak

Rivalicj.

Novelka.

Rjany dźeń. W krasnosći meje zyholi so cyła stwórba Boża. Dolina. Wokoło skitaju ju hory před wětrami. W dolinje dwě kuble, dźĕlitej so přez rĕčku, kotraž dół přepluskota. Wobsedźerjej kubłow, jedyn Rus Borzych a druhi Bołhaŕ Miron, staj najlĕpšej přećelej. Rus bužiše howjadła, Bołhaŕ pak ma konje rad.

Nĕhdy bě Rus Borzyn samón wobsedźer dweju kubłow. Bě jej wot staroséiweho nana zdźedźił. Tola přez Židow a přez proces přińdźe do wuzkosćow a wujĕcha za dobrym sprawnym kupcom, zo by Žida a zhubjeny proces z wuzbytkom jeneho kubła zapłaćił. Miron kupi rjane kubło a Borzyn a Miron bušataj kaž bratraj a pomhašataj sebi. Miron wukhowa Borzyna před lesću Židow a łapakow a Borzyn pomhaše Mironej na kuble. Tola z jenym wokomikom bušataj najhóršej njepřećelej, zo so wjacy znjesć njemóžešataj, zo so zabišataj. Dla čeho?

W kóždym lĕće poda so Borzyn do blizkeho města, zo by hładał, kak swĕt stoji, što howjadła płaća atd. Jónu wza sebi też Mirona sobu a jĕchašaj dwaj dnjej. Ducy po puću přijĕchašaj do maleje wjeski a dokelž bě ćopło, zalĕzešataj při studni z konjow, zo byštaj so nĕšto wody napiłoj a też konjej napojiłoj. Tu pak runje rjane holčo z karanom k studni přińdźe, zo by wodu načĕrało. Zdwórliwje a zwólniwje da cuzym z karana so napić. Miron pak wjele njepiješe, čim wjac Rus Borzyn. Miron pak bě so do holčki zalubował, a hdyž Borzyn hišće piješe, wza pjerśćeń ze swojeje ruki a chcyše jej jón na porst tyknyć. Holčo, Maruša z mjenom, pohładay Mironej do woćow a dwĕ rjanej sylzy kuliśtej so jej po čerwjenymaj liĕkomaj dele a wza pjerśćeń a tykny sebi jón na rjanu ruku. Borzyn bě so mjez tym napił a chcyše zaso dale. Miron pak šukny Maruši do wucha: „Za štyri dny tu zaso budźi!" a skočiwši na konja zahwizda wjesele a myšleše.

Hdyž do města přińdźešataj, podałataj so hnydom do hościenca, bě mjenujcy hižo khĕtro pozdźe. Stóž pak hnydom njewusny bě Miron, přeco zaso dyrbješe na swoju Marušu myślić a njemóžeše dnja dočakać, na kotrymž chcyše Maruši liśćik přićisnyć.

Na druhim dnju bě Borzyn zahe z borła a ćerješe khwatajcy do města. Bě słyšał, zo ma tu jedyn Žid howjadła napředań. Hdyž pak bě dobĕžał, so njemało nastróža, bě to samsny Žid, kotryž bě jeho skoro wo kuble přinjeśł. „Nó bratřiko, chceš mi snadź nĕšto wotkupić, ale hnydom zapłaćić!" powita jeho Žid. „Zdaŕawy njekhmaniko!" bĕchu poslednje słowa Borzyna na Žida. Borzyn bě mjenujcy w stadle tři, jemu słušace krasnje wukormjene woły wuhladaŕ. Khwatajcy ćerješe do hościenca k Mironej. Tutomu to wupowĕdawši poda so z nim na policiju, kotraž Žida wuwjaza a Borzynej jeho woły zaso wróći.

Dwaj dnjej pozdźišo mĕješe Borzyn swoje tři woły. Miron bě dwaj konjej kupił. Kaž ducy do města, tak přińdźešataj też nĕtko přez wjesku. Při studni stoješe Maruša. Wobaj zlĕzešataj na raz z konjow a počešataj so z Marušu rozmołwjeć. Při tym tykny jej Miron list do fale. Borzyn pak bě to wobkedźbował a wosta tola změrom, přesta pak powĕdać a bórzy so rozžohnowa, Miron dyrbješe teź, byrnjeź njechaŕ, to same činić. Na Mironowe prašenja Borzyn jenož krótke wotmołwy da a bórśeše. Miron pak njewĕdźeše, zo Borzyn wšo wé. Tak nasta rozkora, kiž tak so započa a po času přeco wjetša bu. Jenož druhdy wopyta Borzyn Mirona a přeco tehodła, zo by so ze nim wuradźował. Naposledk njepřińdźe ženje wjacy, ale sedźeše doma, bórśeše a njewĕdźeše, kak by to zwjerćał, zo by Marušu za so dobył, přetož tež wón bě so do Maruše zalubował.

Čeledź jemu bórzy rozćeka, dokelž bu kruty a surowy.

Miron pak bě so hižo wjacy króć z Marušu zaso zetkał. Wón wjesele dźĕłaše a njemóžeše dočakać, doniž by Marušu za žonu mĕł. Po dołhim rozmyslowanju wunamaka Borzyn po jeho mĕnjenju prawy wupuć. Jedyn wjećor wza konja, kiž mĕješe hižo ranu wot kŕuda a jĕchaše, štož móżeše, do wsy, hdyž Maruša bydleše. Wujachleny přihna do wsy. Hólčeca wopraša so, hdźe Maruša bydli a tutón jemu mału khĕžku pokaza. Borzyn skoči před khĕžku ze konja, wočini durje a zastupi do jstwy. Tu sedźeštaj stary mnž a staruška. Wustrožanaj wotmołwištaj jemu, zo je dźowka Maruša wonka we wsy.

„Ha, we wsy!" wusmja so wótře, zaprasny durje. Jechć stoješe jemu we hubje. Konja wostaji, hdźež bě jeho přiwjazał a khwataše mjelčo a skedźbnje ze wsy won. Po połach a łukach błudźeše wokoło, doniž k hajkej njepřińdźe. Poska, słucha, woći jemu so wjerća, žadławe myślicki stupaju jemu do hłowy. Tu zasłyša šukotanje: „Potajkim, jutře wjećor, ako před wjećorom tu sy, potom póńdu z tobu k staršimaj a žadam će za mandźelsku! Spi strowa, dyrbju khwataćł" „To je Miron", mysli sebi Borzyn, kiž bě so mjez tym do kĕrka skhował. Miron a Maruška dźĕštaj z lĕsa, Borzyn dočaka, doniž bĕchu jemu z woćow. Po druhich pućikach bĕžeše do wsy, hdźež bě konja k studni

je zmóžnjene, zo smědźa też druhowěriwi wučerjo w nich skutkować, kaž je hižo so stało.

W rozmołwje so naspomni, zo chce so dla našich šulow saksa organizacija pola ministerstwa naprašować. Katolska mjeńšina w Drježdźanach a Lipsku je za wjetšinu wěste wuměnjenja činiła. Naše serbske šule su wjetšinske bjez tajkich wuměnjenjow. Tak njejstej Radwoř a Wotrow konfesionalnej šuli, ale jenož konfesionalnej šulskej gmejnje. W dalšim přečita k. arcyměšnik Žur biskopske postajenja dla turnowanskeje drasty. Wo tym wuwi so živa rozmołwa. Wšelake hłosy dachu so słyšeć, zo šulski plan drastu předpisać nima a sebi to žadać njemóže, hdyž z tym staršim njetrjebawše a wobšerne wudawki nastanu. Rěčeše so za zdźerženje cyrkwinskich lenow. Tajke wučinjenja z tutym lětom wotběža. Z jeneje strony so skorželše, zo so na wsach bibliske podeńdźenja předstajeja a to w karikaturskej formje. (Tajke něšto je so před někotrymi njedźelemi w Jaworje stało.)

Hłowny rěčnik námołwješe, swoju kedźbnosć też na filmy a hłósne deski (Schallplatten) zložić. Skónčnje so hišće wo namjeće rěčeše, zo zhromadźeni kruće so swojeje konfesionalnje šule dźerža a zhromadnu wtopokaža. Dokładnje formulować ma so tutón namjet ze strony organisacije. Wospjet so z jeneje strony žadaše, zo byštaj so swjateje Marijnej dnjej (mjenujcy 2. julija a 8. septembra) w šuli dźeržałoj, zo by dźěćom so přileżnosć dawa, do Róžanta hić. To je so loni hižo wobzamknło, ale někotre šulske předstejićerstwa njejsu tuto žadanje přewjedle, k čemuž maja prawo. Wupadnjenej dnjej trjebatej so jenož wot lěčnych a nazymskich prózdnin skrótšić.

Na štyri hodźiny trajaca zhromadźizna je mnohe rozjasniła. A hdyž traš ze wšelakich stron so wjacy žadaše, hač je tukhwilu po zakonskich postajenjach móžno, dha dyrbi so to swjatej zahorjenosći připisać, kiž mnohich při rozrisanju tak khutnych wěcach přewza. Zhromadźizna je wospjet nastork dawa, wuwiće šulskich wěcow we wóčku zdźerżeć.

Miljonar a služobna.

Bill so ſ młodej Ingeborg woženi.

Bill Wilcoks, młody dźědźenj amerikanskeje miljardarskeje dynastije Wilcoks, je předed krótkim wyšoſchich dźěłacej tydźenja w Newyorku do njeſmjerneje rozhorjenosće pichnjeny. Tutón najbóle požadany nawonjenja amerikanſkich miljonſkich njewjestow, jedyn najrjeńſchi ſ młodźenzow Ameriki, a ſchtož runje też njeje k ſaſpěću, jedyn ſ najlěpſchich bólkoparjow, je so ſ druhej domjazej ſłužobnej ſwojeju ſtarſcheju woženił. Doſchtaj so, ſchtož so kamo rozumi, zyle cyjſke ſwěrowacej, hewak by jeju polizija, na kotruž maja amerikanſcy milijardarojo wulki wliw, nawonjenju a njewjeſtu zyle jednorje ſajała, a tak by romantiſki wutónz luboſćiwego romana njemóhły byť.

Młoda žona je ſpěłčowólnja Schwejdła ſ mjenom Ingeborg Sörenſen. Pſchińdże pſched pjeć měſazami do dollarſkeho kraja, ſo by tam ſwoje ſbožo ſpytała. Jeje worpołład je ſo pſche wjchu něru poradźił. Tuta meźalianza (njerunа ženitwa) njeje tak wulka, kaž ſo na prěnje pohladnjenje ſda. Dokelž rjana Ingeborg je ſaſtojnſtwo domjazeje ſłužobnje jenoż ſ nuſy pſchewſała, hdyž jane měſtno jako wučerka njemamała. Je wot doma akademiſcy wſpěłana a je ſwoje ſtudije ſ wulkej khwalbu na univerſiće ſłonczſka. W Ameriju, hdźež dźěłacej žana hańba njeje, je ſa cząſk, hdyž wučerſtwo ſaſtojnſtwa njemějeſche, derje ſaplacjenu ſłužbu jako domjaza pola miljonara pſchiwſała. Hdyž ju młody Bill jenoho dnja wuhlada, kak wo ſtiwi proch trěſeſche, bu wot jeje rjanoſće a nějnoſće tak pſchewſaty, ſo ji niz jenoż ſwoju luboſć wuſna, ale też wobkrućeſi, ſo chce ſwěbi ju ſa ſwoju wſjacy, hdyž wot njeje ſhoni, ſo je tudomnu ſłužbu jako domjaza jenoż ſ nuſy pſchewſała.

Pſched nětkrutymi dnjemi ſtyłu ſo młody por do auta nawonjenje a jědźeſche ſ 100 kilometrſkej ſpěſchnoſću do mandźelſtwa. Hdyž ſo młodowjeſcy por do ſtarſchiſkeho domu wrócźi, chtyſche Ingeborg ſaſo ſwoje ſtwrjene dźěło wukonjeć, ale młody mandźelſki wſa ju ſa ruku a dowjeđe ju do jědźernje, hdźež ſtarſchi runje dinérowachtaj. Najrjeđy wołta jimaj jědź w ſchiji tčzaju, hdyž ſhonijchtaj, ſchto bě ſo mjes tym ſtało. Poſdźiſcho pak ſo ſmérowaſchtaj.

Přilopk.

* **Wora ſwojeho wotmajerja wukadźeſche.** Pſchenajeńka runumoſće ſa dźěłańnju w Borſchećźi, kotraž bě wotmajerja na rumowanje wobſkorźila, pſchińdże na duchapołnu myſl, ſo by woſtudźeło wotmajerja hižo do wuprajenja ſuda wotbyła. Da wuheń ſamuriowaćj, tak ſo pſchi ſatepjenju dym pſchebywanje w dźěłakni ſnjemóžni. Na tajke waſchnje bě ſo ji pſchi ſamom hižo poradźiło, wotmajerja doſkować „wukadźićź“, njeby-li tón twarſku polizију na pomoz ſawołał. Dokelž bě wotmajer też hižo je ſrěbanjom wuhłowych płunow na ſtrowoće ſchkodował, ſmě je poſtupna ſónſka pſched ſudom ſo ſamowinjeć.

* **Jelen ſkoči na lokomotiwu.** S Oberſtdorfa ſo powě: Na jewom ſ poſlednich wječerowych ſkočі w lěſu mjes Fiſchenom a Langenwangom jelen na parnikowy wuhlenz (Tender). Lokomotiwowy wjednik wuſtroża ſo nad njeſpapkim ſjewjenjom wulkeho ſejina. Jelen, ſe ſwětłami lokomotiwy ſljepjeny, wobroći ſo ſaſo do lěſa, hdźež jeho njedaloko kotłjow morwcho namakachu.

* **„Měſčańſki knjes“.** Sabałwna ſtawiſnica powě dźi ſo ſ Hornjeje Wirttemberſkeje: Sprawna mytniko wa wudowa měſeſche ſchwarzeho kołoła, ſ kotrymž žebi ſa jeho ſnamjenite płahowanſke wukony nětkrutkuli hrimničźu ſaſtužki. Tola ſo ſta, ſo njemóžeſche ſwoje płaćenja dopłaćićź, cźehodła jeje kołoła cźaſachu a do mě ſta wotwjedźechu. Njedźiwajcy wſchepo wothladanju a dawbrjeho pźowanja pak wón tam ſwoju dotalnu ſłužbu ja powě, na cźoż wopraſchachu ſo ſa nětaſi cźaſ mytniſkowa wudowu, ſchto dha je kołoł hacź dotal žracź doſtawał. Spravna žónka wupowěda wſchu po prawdźe a doſta wotmołwu, ſo kołoł to wſcho też nětko doſtawa. Na to wona wotmołwi do žłowa takle: „Dös macht nix, mei Bock denkt ſich jetz halt a als Stadtherr, drum mag er nemma ſchaffa!“ „To nicźo njewućźini, mój kołoł myſli ſebi, ſo je měſčańſki knjes, tohodła njecha wjazy ſkakaćź.“

* **Nicźo njeje hižo wjazy wjſte.** Se ſpowědnjeho ſtoła w Bomſkajſkiej zyrkwi w Karlsruhe pokradny njeſnaty paduch wokmjany pſchikrywo w hódnoſći nětko 40 hriwnow.

* **Wot młynſkeho koleſa zyle rozmjećźeny.** W młynje we Wołkowizy w Dombrowaſkim podkopowem wokrjeſu bu 24lětny młynſki dla njewobhladniwoſće wot ſuba młynſkeho kola ſhrabnjeny a zyle rozmjećźeny. Młynſke ſćěny běchu ſ krwju japłuſkane. Dźěle cźeła namakachu na podłožu pod młynſkim kołom rozbrójene.

* **Bura ſ jědźazeho cźaha cźiſnyli, dokelž njemějeſche jědźneho liſćika.** Kaž „Abdeverni“ ſ Jaſłyho potwě, ſwěrcźiſchtaj rjadowarjej w do Jaſłyho jědźazeho wobſkowego cźaha ratarja, kiž njemějeſche žaneho jědźneho liſćika. Počźachu ju wurěcźowaćj, a wurěcźowanje ſtónczi ſo ſ tym, ſo rjadowarjej (Schaffner) muža ſ cźaha cźiſnyſchtaj. Tón pſchińdże pod koła, pſchi cźimž ſo jemu wobě nohi wotſjedźeſchtej. Njeſbožowny ſemrě ſa nětko njeſchinow. Wobaj ſaſtojnikaj bu ſchtaj ſajataj.

* **Wuputany ſe żeleſniczneho cźaha wuſtoćźi.** Khłoſtanź Józef Skowronſti bu ſ Kaliſcha do Hnězna do jaſtwa pſchewjeſeny. Duhy po puću ſaſtupi do łakhóda a wuſkaći najebaćź ſwojich putow na nohomaj ſ jědźazeho cźaha. Jeho namakachu njedaloko Wrjeſchina cźeźkoſtrańjeneho a dowjeſechu jeho do khorownje.

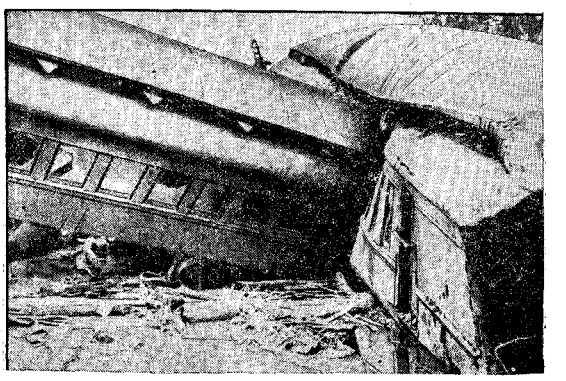
Swójbne powěſće.

Sſłubjeni: Frida Iſraelez w Sſowrjezach a Paweł Kobaw w Brěſowje.

Semrěli: Dr. med. Rudolf Wagner, praktiſki łěkaŕ w Budyſchinje, 58 Łt. — Emma Richterowa rodź. Henſelez we Wjeleczinje, 56 Łt. — Paweł Statnikez w Dobroſchizach, pola Njeſwačidła, 8 Łt.

Rozbuchnjenje w Essenje. Płunowa rołka bě ſo pukła. Z njeje wustupowacy płun ſo zapali a rozbuchny. Z rozpadankow zwućahachu 4 morwych a 26 ranjenych.

W Ameriey zajéđże ſpěſnik do póſtoweho woza druheho cźaha. Při zrażenju 4 wosoby ſwoje žiwjenje přisadźichu a 60 buchu zranjeni.

při yjazał. Domoj přiſeđši wupyta ſebi najkhmańši tesak, wurjeđźi a wnſwětli a nawótři ſebi jón.

Na druhe popołdnjo wujčcha z domu do hajka, blizko lěſa, hdźež bě lubowaceju wobſłuchał. Zlěze z konja, přiwjaza jeho k ſtomej a lězeše po łukach a mjezach, zo jeho njeby niehtó widźał, do tamneho hajka. Tu zaleže do kerka, z liſcom ſo wodźe a čakaše na Marušu, na wopor Mirona. Borzyn chcyše holčki dla ſwojeho prjedawšeho najlěpšeho přećela, bratra, morić! Po dołhim čakanju přińdźe najprjedy Maruša, potom Miron, wopasany z mjećom, kaž bě to wašnje za nawożenjow. Najprjegy cheyše Borzyn wot zezady na Mirona ſkočić, tola dopomni ſo, zo je Rus a zo ſebi to jeho česć žada, někoho njenadźiecy morić. Tohodla wuſkoči na raz z kerčiny a zawoła: „Mironje! Čestnje tebje přeprošu, bij ſo zo mnu wo Marušu, dobyćeŕ budź ſławjeny! Ja ſym hotowy! Jeli budu zbity, potom ći budź pokoj a wjeſele we zbožownym mandźelſtwje; hdyž pak ja tebje zbiju, potom bych też z Marušu w zbożownym mandźelſtwje žiwy być chcył!“ Hdyž to praješe, zazyboli ſo jemu w kóždym wóčku wulka ſylza.

„Maruša! Tak wo tebje ſo bić cheu, wumru, potom bożemje ſwětej! Bożemje tebi, złotolubc Maruša!“ rjekny Miron, horec ſylzy ſpózerajo, a wokoſi hišće jónu, ſnadź poſledni króć, dobru Marušu. Tuta pak zapłaka a zary hłowu do fale, w kotrejž přeni list tčeše. „Bożemje, Mironje, tebje lubuju!“ běchu jejne ſłowa a padny do womory.

Miron a Borzyn pak ſo hižo tesakowaštaj na bliznej łucy před lěſkom. Miron na započatku Borzyna khětro zbi, tola tón wočakny dobry wokomik, zo by — nětk njeprećela, ale horcolubowaneho — zakłół. Tutón wokomik też přińdźe. „Nětko“, ſtonaše Borzyn. Miron bě mjenujcy tesak zběhnył a cheyše z cylym wotmachom Borzynej hłowu přerazyć, bě pak tak bjezmyſlny a wostaji wutrobno njeſkitowane, tak móžeše jemu Borzyn swój tesak do wutroby ſtorčić. „Božo“, zastona Miron, ale też Borzyn zawoła: „Smił ſo nade mnu!“ přetoż jemu bě Miron w ſamsnym wokomiku nop rozbił. Borzyn bórzy wudycha. „Wodaj. Knježe“, běchu poſledne ſłowa. Miron pak waleše ſo hišće khwilku we ſwojej krwi ſtonajo a žałoſćejo: „Božo, wodaj jemu, wodaj mi! Maruša — — — Jezu, ſmilnoſć!“ Tak wudycha, Maruša pak leżeše we womorje..

Na druhe ranje namakaštaj ſtary nan a ſtara mać ſwoju dźowku a pachołaj, Borzyni 30lětn. a Mirona 25lětneho. Z wodu zbudźištaj lubowanu dźowku zaſo k žiwjenju. Ta pak wocućeji praješe: „Nano, maći, Mirona lubuju!“ a cyle wocućiwši widźeše Mirona we krwi, morweho a zastona: „Božo! Nano, maći! Mironje, du!“ Poſledne ſłowa njewjeſty, morweje — —

Nan a mać hórzy horcolubowanej dźowcy ſćěhowaštaj.

Tak přewobroći ſo bratrowſka luboſć do najhórſeje złośće a njepřećelſtwa. Tola před ſmjerću a w ſmjerći wróći ſo zaſo, tola bohužel přepozdźe. Miron a Maruša pak ſwjećeštaj w njebjeſach zbożowny kwas a Borzyn bě ſwak a braška.

„Lubuj bliżſcho kaž ſebje ſameho!“

-idan.

Hamiske wozjewjenje z Budyšina

Wozjewjenje.

Wupokaz wo dołkodach a wudawkach wokrjeſneho ſwjaſa Budyſkeho hamiſkeho hejtmanſtwa na cząſk wot 1. julija 1929 hacź do 30. ſeptembra 1929 je po §§ 15 a 16 poſtajenja němſkoſtatneho miniſtra finanzow wo ſtatiſtiju ſ 23. junija 1928 (němſkoſtatne ſakoniſke kopjenо I/28 cźo. 29 ſtrona 207) w ſłužbnym twarjenju hamiſkeho hejtmanſtwa w Budyſchinje na Bismarckſkej dróži 21 wó ſtwě cźo. 2 wſchědnje w cząſu wot 8—13 hodź. k wobhladanju wupołożeny.

W Budyſchinje, 30. novembra 1929.

Wokrjeſny ſwjaſk Budyſkeho hamiſk. hejtmanſtwa.

Hamiske wozjewjenje z Wojerec.

Po wojſjewjenju Wojerowſkeho krajneho radźićelſtwa ſběratej ſo w měſazu dezembru tejle kolekcje:

a) k lěpſchemu Wrótſławſkeho miſijonſtwa we Wrótſławju a

b) k lěpſchemu Hornjołužiſkeje ſynodalneje diakonije we Kunnerwitz.

Krajny radźićel na to kedźbne cźini, ſo maju jenoż wožoby prawo pjenjezy ſběracź, kiž mója pſchepodpołožiś ſběrańſku knihu, kotruž je wyſchnoſć wobkrućiła. Je tohodła trěbne, ſo ſo kóždy wo tom pſchešwědčі, prjedy hacź něſchto wopruje.

Hłowny redaktor a zamołwity za politiku Marko Smoler w Budyſinje. — Za lokalny dźěl a feuilleton: A. Dučman w Budyſinje. — Za hospodarſki dźěl: Arnošt Bart w Brězynach. — Za nawěſtki: G. Janik w Budyſinje.

mpschschi leutnant ſ Götz w Bukowje (Hohenbocka) a ſa
pisowarja farař Malink we Łasu.

S **Wejerej.** Njedawno ſu tu jěsnej kole kradnyli. elo, tiž bu pſched domom pſchekupza Hahnewalda kradjene, klušcheſche jenej žonje ſ Lejneho. Druhe koło, tiž pſchedewſchałej Wernerej w Nimzach klušcheſche, kradny udnich pſched domom pſchekupza Finſtera na Zurkowinej dróły.

S **Klukuchu.** Pſchi rjanym ſlónčnym wjedrje powita wjacha wošada pjatk dopołdnja w 11 hodź. ſe ſwonjenjom pſchichich wozowow ſwojeho nowoho duſchownoſtyrja, kijeſe fararja Naja ſ Noweje Wſy w Nowej Marzy. Powitanſka ſwjatoczniwoſcz wotmě ſo na farſkim dworje. K powitanju běchu ſo ſeſchli zyrkwinſky ſaſtupjerjo a kniez duchowny Wanka, kiž dotal farſke mſtno ſobu wobſtarasche, wulka ſyła dorosczenych, ſchulſke dźěći a ſpěwne towaſtwo. Pſched faru a zyrkwju běſche wošadna mlodźina cſetne wrota ſtajiła. Njedźelu 1. adventa bu nowy duchowny w naſchej evangelſkej zyrkwi ſwjatoczniže do nowcho ſaſtojanſtwa ſapokajany. Na Boži ſłužbje ſo wošada bohacze wobdźěli. Poſawniſti khór kemicheniſche porjeniſchſche. Njech je nowemu duſchowparſtyrjej ſpožeženy, knježeſatki k ſwožu a ſobnowanju naſcheje wošady ſkutkowacz.

S **Nitkeje.** Kaž ſmy hižom piſali, běſche njedawno wyſchſchi leutnant ſw. ſłužby ſ Heynitz ſe ſwojim automobilom krótko pſched Nitkej ſwjeſożił. Jeho ſobuježdżerſ, wóſty pſchekupz Deus ſ Düſſeldorfa, kiž bu cſežko ſranjeny, je pjatk w tudomnej Emmauſkej khorownji wumrěł.

S **Mužakowa.** 15letny dźěſacžeſ Pawoł Hähnel we Mužakowje je w juniju 1928 12letnu ſchulſku Hilſbjetu Fiſcherez w Mužakowje ſ Nitzy pſched ſatejenjom wukhowak. Knježeſtwowy preſident je nětko tutón ſtutk, kiž wo ſmužitoſcz a roſbudnjenoſcz ſrodźeji, je ſwojim pſchiſpomnjacom ſjawnje k wědzenju dał.

S **Khorczbusa.** Pónđźelu rano krótko do ½7 hodź. ſta ſo w Jaeckez pjekarni na Klóſchtrſkej dróły ſylne roſbuchnjenje. Pſchi pjezu puknu ſo parny kotoł, pſchi czimž bu mjeſacz pjekarnje cſežko ſranjeny. W pjekarni, kotraž je do pinzy ſatwarjena, je khětro wjele ſchkody naſtało. Wulki dźěl wokſow, mjes nimi też wukladne wokno, ſo roſpuka. Durje ſ pjecženje do ſlamowu buchu roſrożene. Pjekarſkemu mſchtra Jaeckla ſu dyrbjeli do khorownje dowjeſcz.

Z Łužicy.

* S **Biſkopiz.** Ssobotu ſtej ſo tu wobkhadnej njeſwoji ſtalej. Pſchipołdnju wokoło 1 hodź. chžyſche 6letny hołz jenoho tudomneho wobhdźerja na Dwórniſchczowej dróły pſched automobilom dróhi pſchejeźi. Auto pak jeho ſtrabny a jeho pěnje koło hótjez noju pſchejdźe. Dźěcžo, tiž chžyſche po ſmjeſkożenju cſekmjeż, běſche ſo jenoż lohka na hłowje ſranjko. — Druhe njeſboże ſta ſo wjecžor wokoło 6 hodź. na Torhoſcheſu. Wjednik Drježdżanſkeho automobila pſchi pomniku do pſchekupiſkeho wuczobnika ſ Połcžnizy, kiž běſche ſ kolom, ſajědże. Automobiliſt běſche po wuprajenju ſwěrkowu ſwoju kedźbnoſcz wot dróhowoho wobkhada wotwobrocził a na radnizyny cžaſnik hladał. Sſo wo padnjeneho, kotrehoż koło běſche khětro wobſchkodźene, njeſtarajo, jědźeſche wón ſe ſwojim autom wotſtaſ.

* Sc **Salomja** (Sohland n. Spr.) W tudomnej Thieleż ſkale je 27letny połěr Willi Böhma do cſežkeho njeſboża pſchijichoł. Se ſkamanej nohu bowjeſcheſu jeho ſ autom dra. Bachmanna do Khembertſkeje hojeniże.

* S **Wjednarjez.** Schtwórtk popołdnju wokoło 5 hodź. je ſebi tudomny ſawěſcženſki agent Curt Galle ſmjenje wzał. Njeſbožowne wobſtejnoſcze a hoſpodarſke ſtaroſcze ſu jemu po dacžu cžuwy tak roſtſchaſże, ſo ſa tutón poſledni ſkredł pſchinmy. Wón ſawoſtaji ſonu a małej dźěſcži. Sawoſtajenych wutrobnje wobžarnja.

* S **Hornich Kundraczij.** W naſchej wſy pſchiůdże pjatk wjecžor wokoło 7 hodź. do ſlamowu jeneho wobkhoda ſa wurěſne twory młodu, nědźe 22letny cžłowjek a kupi ſi pory ſtupnjow wſchelakeje wulkoſcze a jedyn ſchlips. Jako běſche twory ſawalene doſtał a dyrbjeſche ſapłacžeć, wuczahny kupz nadobo revolwer ſ kapſyu a žadaſche ſobi wot wuſtrožanje 70ſtetnje mězicželſti ſlamowu, ſo by ji wſche pjenjezy ſ pokładnje dała. Nucže ſkrabny rubježnik ſa pjenjezami a ſhubi ſo ſ twormi a pjenjezami, ji ſ revolwrom hacž k burjam hnožo, ſ ſlamowu. Kunjež ſo hnydom ſa nim puſchczichu, njemóžachu jeho tola wuhladžeć.

* S **Berisdorfa.** Ssobotu dopołdnja je ſo tu we ſwojim bydlenju nězkże 48letna mandželſka Emilija Kunzyna wobwěſnyła. Wona je w khorobnych cžežkich myſlach do ſmjerſce ſchła.

* Se **Shorjeja.** W roſpadanſkach wotpalenebo hamorſkeho młyna w Heiligenſee ſu nětkotre koſcze a też kruchi draſty namakali a to na ſamnjumu mſtnje, kotrež běchu pſchi ſamnjumu hrjebanju hižom nopowe koſcze nadeſchli. Ssobotu pſchipołdnju běſche ſtatne rěcžnſtwo do Heiligenſee pſchiſłało, ſo by tam lokalnu terminu wotmě.

Ze Sakskeje a dalšich krajow.

* Se **Stolpina.** (Pomnik ſo poſwjeczeſi.) Njedźelu bu pſchi bohatem dźěłacžu tudyſcheho cſeſtnyj pomnik poſwjeczeny. Farař Seifert mějeſche ſwjedženſku rěcž. Pomnik je ſtajił architekt Schurig Drježdżanſki a dźěłał je jón rězbař Henka ſ Drježdżan.

* S **Freiberga.** (Freiberg trjeba 500 000 hriwnow.) Měſchczanſki ſaſtupjeſtiwowy kollegium je pſchecžiwo hłoſam nazionalnych ſozialiſtow, ſozialdemokratow a kommunistow, požczonku nu 500 000 hriwnach, poſa kreditneho wuſtawa ſaſtſchi gmejnow pſchijał. Požczonka da dežiſt w měſchczanſtim hoſpodarſtwje ſnižicz. Wotpokaſane bu połwyſchenje dawka ſa wohnjowy ſchkit, kiž mějeſche 30 000 hriwnow pſchinjeſcz, a ſderanje 5 prozentowſkeho pſchiraſka na wyſche ſlicžowanja ſa pruh a plun. We wotpohladnych ſalutowanjach, kiž maja 220 000 hriwnow wuczinicz, běrjeſche kollegium na wědomjo.

* S **Kamjenjoh.** (Połpytanje wotwjedżenje hołzu.) Pjatk, 15. nowembra bu ſ wocžeſtiwojerſke tudyſcheho tworowſkeho domu 16letna dźěłacžerka wot njeſnateho na poſkładne waſchnje namołwjena dom wobuſchczicz. Porik, kiž bě ſo mjes tym ſhubił, mózachu w Markranſtädtu łapjeż. Hołzny wotwjedżeſ, 21letny ſrijeſ ſ mjenom Uher ſ Czeſkoſłowakiſkeje, je krótko po ſajeczu ſako cžeſkny. Jeho mózachu ſchtwórk w Kamjenjoh ſajeż. Wotwjedżeſ mějeſche wotpohlad, hołzu do Belgiſkeje pſchinjeſcz.

* S **Ketzina.** (Měſchczanoſtu iſchtindżił.) Łódźnik Julius Brüning mějeſche ſo pſched Poſtſuwiſtim tawniwiſkim ſudom dla iſchtindżenja měſchczanoſtu Neuruhſchſela a dla měrkožażeje hary ſamolwicž. Brüning, kiž běſche hižo někotre khłoſtanja dla podobnych pſchendżejow wotpokuſił, bě pſched měſchczanoſtowym domom na njeſkyſchane waſchnje harmi cžerił a bě pſchi tom měſchczanoſtu, kiž ſ wotnom hładaſche „cžerwjenowu koſtaſt kloſcžoweſ ſchczěſtu“ mjenował. Tole iſchtindżenje wuneſe jemu mězaż jaſtwa, dla měrkožażeje hary dóſta tři dny jatby. Měſchczanſcze pſchipoſchu prawo woſjewjenja.

* S **Barlina.** (Lěkarjo jako wopory ſwojeho powołanja.) Kaž „Nowiſka powſchitkowna nowina“ ſdźěluje, je ſo pſchi Elberfeldſkim bakteriologiſkim wuſtawje ſa aſiſtenta pſchiſtajeny bywſchi dr. med. Brendeke ſ Mettmanna pſched nědźe ſcheſcžimi njedźelami pſchi rěſanju tyfuſowoho cžła natyknył. K tyſuſej pſchida ſo ſahorjenje pluzow, pſche kotrehoż ſcžěwki je dr. Brendeke nětko wumrěł. Pſched ſwěmaj letonjaj běſche hižo Mettmannſki medik, dr. med. Eugen Köſter na ſcžěwkach ſajedożerjana pſches cžas wumrěł. Traſch ſa lěto pſchiſkadži na ſamſne waſchnje ſwoje žiwjenje młody Mettmannſki medik, dr. med. Hüſtert, kiž dźěſache też jako praktikant w Elberfeldje.

* S **Arnsberga** (we Weſtfalſkej). Khrobły rubježny mordar wunjedżechu iſſo wobrónjeni mužoju w hrodże Wolfunje. Wołajo „ruży horje“ dobywachu ſo do połkadowjeje měſtnoſcze, a mjes tym, ſo dwaj ſaſtojnikow ſe nabitymi revolwrami ſadżerżeſchtaj, rubi tſeći ſ koſy 600 hriwnow, na cžoż rubježniju cžekachu. Wobſtrožerjo hrabja Stinnesberga pſchecžeſłyſhaſche jich a wutſełi někotre króć do nich, ale njetrjechi. Pſredy hiſchcže hacž zawołany Fierlohnſki nadpadny komando dojdże, běchtaj wyſchſchi ſtražnik ſ Balve a Lětniſti ſaſtojnik rubježnikow duzy po puczu do Mellera doſcžahnyłoj. Rubježniju zapołcžachu hnydom na pſchecžahjerjow tſełcž a cži też ſajo do nich tſełachu. Dwaj ſ rubježnikow bułchtaj poſtrěłanaj, tak ſo njemóžeſchtaj ſo pſchi wojowanju dale wobdźěliczi, a ſtejſtaj ſo poła.

Što to wě?

Što je „zlota bulla“?
Što je zelena internacionala?
Kak dóstachu Serbja mjena zwěrjatow jako ſwójbne mjena?
Kotre europske ſtaty nimaja ſwoje pjenjezy (valutu, měnu)?
Z wotkel mamy ſłowo idiot?

Wotmołwy na wčerawše prašenja.

Hornja Łužica přisłušeše k čěſkemu ſtatej 316 lět (1319—1635) a Delnja Łužica 252, wot krala Jana Luxemburgſkeho hač do kězora Ferdinanda II., wot kotrehož po wobzamknjenju měra w Prazy 1635 dosta Hornju a Delnju Łužicu ſakſki wjerch Jan Jurij I.

W 13. lětſtotku běchu za Serbow wjeſnjanow poſtajene wosebite ſudy, tak mjenowane wjeſne ſudy (Landgerichte). Tajke ſudy běchu w Hodźiju, Budyſinje a Zhorjelcu. Sudniſke jednanje běſe ſerbſke. Dwajławnikaj, kiž běſtaj dźědźičnaj (čas žiwjenja), rěkaſtaj ſtaroſtaj.

Kartell (wot franc. ſłowa Carte = papjera, zrěčenje) w hoſpodarſkem zmyſłu woznamjenja zjednoczenje wſelakich firmow jeneje branže ze zaměrom płačiwy jich produktow tak rjadowač, zo jim wěſty dobytk wostanje. Husto ſo kartelly założuja za regulaciju produkcije wot wſelakich konkurrentow wosebje internacionalnych. Firmy wostanu ſamoſtatne.

Trust je druzina kartella. Při tutej firmje tak rjcc ſwoju ſamoſtatnoſć zhubja, dokelž ſwoje podźele abo akcije přepodaja zarjadniſtwu trusta a ſwoje dobytki tež tak, zo tute zarjadniſtwo dobytk po jenajkej měrje wſem wobdźělnikam rozdźěli. Trusty ſu zawjedżene w Americy, kartelly w Europje.

Němſka wuſtawa je přewzała ludowe požadanje (Volksbegehren) ze ſwajcarſkeje wuſtawy. Tam to rěka referendum a běše w někotrych kantonach wot ſtarodawnych časow ludowe waſnje. We wšěch kantonach (zwjazkowych ſtatach) bě zawjedżene w lěe 1883.

Wołlumje. Wołajo „ruży horje“ dobywachu ſo do połkadowjeje měſtnoſcze, a mjes tym, ſo dwaj ſaſtojnikow ſe nabitymi revolwrami ſadżerżeſchtaj, rubi tſeći ſ koſy 600 hriwnow, na cžoż rubježniju cžekachu. Wobſtrožerjo hrabja Stinnesberga pſchecžeſłyſhaſche jich a wutſełi někotre króć do nich, ale njetrjechi. Pſredy hiſchcže hacž zawołany Fierlohnſki nadpadny komando dojdże, běchtaj wyſchſchi ſtražnik ſ Balve a Lětniſti ſaſtojnik rubježnikow duzy po puczu do Mellera doſcžahnyłoj. Rubježniju zapołcžachu hnydom na pſchecžahjerjow tſełcž a cži też ſajo do nich tſełachu. Dwaj ſ rubježnikow bułchtaj poſtrěłanaj, tak ſo njemóžeſchtaj ſo pſchi wojowanju dale wobdźěliczi, a tjeſtaj ſo poła.

Towaſtwowski powołanſki.

Budyšin. „Nadžija“ zeńdże ſo dźenſa wječor we 8 h. w Serbſkim Domje k ſwojej měſačnej zhromadźiznje. Dokelž mamy ważny dnjowy porjad, proſu zo bychu wſitke ſobuſtawy, wosebje tež nuſzej, přiſli. **Předsyda.**

Budyšin. Sokołki zwučuja ſrjedu ½9 hodźin w Serbſkim Domje.

Drježdżany. Serbſke towaſtwo „Cornobóh“ zeńdże ſo ſobotu wječor we 8 hodź. k ſwojemu měſačnemu poſedźenju pola knjeza Zmija na Christianſkej dróży 22. — Njedźelu 8. dec. popołdnju ¼4 hodźin zeńdżemy ſo w Křižnej cyrkwi k ſerbſkemu kemšenju. Bohaty wopyt ſo wočakuje. **Předsydstwo.**

Drježdżany. „Hromadnik“ ma ſwoje porjadne měſačne poſedźenje ſtwórtk 5. hodownika wječor ½9 h. pola hoſcenczarja G. Zmija na Christianſkej dróży 22. Přednjoſk, wuradźowanja, ważna wólba. ½8 h. ſerbſka hodźina. — Naš hodowny ſwjedżeń budże njedźelu 22. dec. popołdnju w 5 hodźinach. **R. Krawc.**

Łaz. Towaſtwo „Handrij Zejleŕ“ změje njedźelu 8. dec. popołdnju w 3 hodź. ſwoju zhromadźiznu. *Dźeńſki porjad:* 1. *Nowowólby.* 2. *Posmjertna pokładnja.* 3. Zymſki ſwjedżeń. 4. Namjety. Wšitke ſobuſtawy njech wěſce přińdu. **Předsydstwo.**

Lichań. „Zernička“ ſpěwa ſrjedu wječor ½8 hodźin pola Rudolfec.

Pančicy. Jedotа Sokoł ma kóždy ſtwórtk wječor we 8 hodź. zwučowanje w žurli. **Načolnik.**

Župa Michał Hórnik. Nazymſka zhromadźizna župy budże ſrjedu, 4. hodownika popołdnju z dypkom w 3 hodź. w hoſcencu knjeza Dr. Rachele w Pančicach. Porjad: 1. Županowa rozprawa. 2. Přednoſk knjez wyſši wučeř a wjednik ſulo M. Wjerab z Budyšina. 3. Wólby do Serbſkeje Ludoweje Rady. 4. Krótke rozprawy wo ſkutkowanju jednotliwych, *do župy ſłušacych towaſtwow wot zaſtupjerjow* tutych towaſtwow. 5. Namjety. Tute maja ſo najpozdźiſo hač do wutory 3. 12. pola župana pisomnje wotedać. — Je narodna česć a winowatoſć jednotliwych towaſtwow, zo ſu na zhromadźiznju zaſtupjene. Też wšěm druhim Sorbam je přiſtup dowoleny. Wšěch, wosebje pak naše do župy ſłušace towaſtwa najwutrobniſo přeproſuje.

Jurij Delan, farař, župan.

Zwjazk ſpěw. towaſtwow změje přichodnu ſobotu 7. decembra popołdnju w 4 hodź. w hoſcencu „Zum Echten“ ważne poſedźenje. Dirigentow, přeproſy a ſpěwarjow proſu naležnje, zo bychu přiſli. 1. Konzert. 2. „Naléčo.“ 3. Wſelake. Njech je kóždе towaſtwo zaſtupjene. **Wjela.**

Wotrow. Nawječorny wokrjes Sokoła ma 8. decembra 1929 po nyšporje w korčmje porjadnu zhromadźiznu. Přińdźe prawje wjele. Hodowny ſwjedżeń je blizko. **Starosta.**

„Do bjesdna ſ bibliju!“ jareji pak we wutrobje pſchejo pſchiſcže ſtarym pſchihbohant podaty nacžolnik, „tu njejedna ſo wo toſtu knihu, tu dże wo žyty kraj, tu jedna ſo wo Pomaru, wo wutroby jeje luda, kotrež ſu nětkole hiſchcže ſ njej, tola ſchtó dha wě, kak dołho. Tati też wſchitko wroczo woſtajt, ſchtoż ſwoje mjenuje, tohorunja Utami.“

„Chžu na łódź hicž, Tati“, rjekny pak nětko Pomara, kotraž bě hacž dotal roſſudna, a ſtrachocžiwa tu ſtaka, „mitonare ma prawje: tak dołho hacž ſym pod jendżelſkim ſchkitom, a njemjedun wójnu pſchecžiwo nim, budża na naſche ſwójſtwo dźiwacz a jeho njeſnicža, a połožny ſtutk miſtjona, kiž je mi wot Boha dowěrjeny, njeſahinje. Rochzu mjecz do rukow wſacz, ſym žónſka, a moje dźěcži njeſmědża ſo ſa ſwoju krótku roſtałcz kwi dźakowacz. — A też ty, Tati, ſatſchepotaj pſched bjesdnom, pſchi kotrenj ſtojiſch, pſchetož ſapžěwaſch bibliju, a ta je twoje jenicže wumoženje.“

„Tu pſchikhadża bratr Brower ſ wulkim khwatkom“, ſawoła mr. Rowe, kiž bě ſ wotnom won pohladnył, — „kajku powěſcz pak njeſe?“

„Njeſboże tomule domu“, rjekny Tati, kiž we Pomarinym naj wjeſomaj hižo jeho wotmołwu cžitaſche, a ſo njezyle po njeprawdże bojeſche, ſo druhi miſijonar roſſudże pſchinjeſe. Niz pſchedobło njewoſta w dwělu; ſe ſtrachocžiwym njeſwoczom ſaſtupi Edy pſchipowědženy měſchnik do ſtwy, a jenož njedowěrliwje na nacžolnika ſpohladnywſchi, kotrehoż ſtrona bě Pomarinym ſajmam hacž dotal ſrědka pſchecžeſłena była, wón ſawoła:

„Nuſa je wulka, Pomara, wjeſtchi pak hiſchcže ſtrach, pſchetož runje pſchichu, ſo je franzowiſke knježeſtwo wobſamkło, teże ſajecz a w ſajeczu dżerżecz hacž do ſkónczenja měra. Na ſhožo pak bě cžołnik „Baſtillika“ tu pſchi brjohu — jeho offižer je wote mnje powuczeny a ſtoji pſchi brjohu, pſchi ſamom domje, ſo by cže pod ſchkitom ſwojeje khorhojcžki wěſce wotwjeſł — tola wokomik nuſuje ke khwatanju, ani ſchtwórcžhodźinki njeſhwa cži wjazy.“

„Runje tak ſpěſchnje mójeſch też do hór cžekneczi, Pomara“, ſawoła tu Tati hiſchcže raz, ſo by napoſledy poſhytał, kralownu ſwojemu krajej dżerżecz — „pſches drohu ſapocžnu ſo guiaby, a moja khowa njech ſa twoju wěſtoſcz kukuje.“

„Cžołm ſtoji pſchi brjohu, ſa pjecz mjeńſchinow ſu ſwobodna“, nuczeſche mr. Rowe.

Hiſchcže ſtojeſche Pomara ho dlijo tu, jako ſabubnowachu bubony ſnadź nězkaſa patrouilla nimoduzy.

„Njejſchczeſ!“ wołaſchtaj miſijonaraj — „pſchiſchadża, ſo bychu cže wotmołwdli.“

„Gdże ſu moje dźěcži?“ proſcheſche Pomara, kotrejž ſtrach ſe ſtrachom druhich ſaſtrožana — „moje dźěcži!“

„Tu wo jſtwi pola einanow“, ſměrowa ju mr. Brower — „ja ſam ſym je ho tudy ſhromadźiſ dał. Nětko prezj — ſa nějchto mjeńſchinow ſy na łódźi — hižo we cžołnje ſy wěſce ſtrachej wucjekła“, a ju ſa ruku pſchimnywſchi, kiž jemu dobrowólnje pſchewoſiaji, cžehnjeſche ju won.

Pomara, ſ wołpjetnym bubnowanjom jenoż hiſchcže bóle ſnjepokojomana, ſeſchowaſche ſtoro nimanólnje pſches wuſti bróh k jendżelſkemu cžołnej, kiž bě u ſ wotſtorczenju wot brjoha pſchihotowany. Franzowſka patrouilla pſchtridże runje pſchihadnje pſchi kronje morja dele, ale offižer, kotryž najſterſcho też dożyła ſdaju roſtaſ ſ tomu njemjeſche, njeſaježowa tomu, ſo by prawje derje ſnata kralowna ho na łódź pſchewjeſcz mołła. Haj, je lohko mózno, ſo běchu Franzowiſoſ ſ tym jara ſpokojom, ſo wotbudu njepjichjomne ſtražowanje nad Pomaru dożyła.

Tuž dożpě kralowna bjes wobcžeżowanja cžołm, na kotryž jeje mandżeliſi ſ dźěcžimi a ſ dwěmaj einanomaj ſa njej ſcžehowaſche, a mjes tym ſo kratraj Nowe a Brower na brjohu ſtejeſchtaj, a ſ džakowanym ſpohladnjenjom k njebju Pomarine wumoženje ſtalwiſchtaj, ſtěli na wótro twarjenj cžołm ſe ſwojim drohotnym nakładom ſe ſpěſchnoſcju błyſka k bliſkej małej wójniſkej łódźi.

(Pokračowanje ſeſčehnje.)

Hospodarski rozhlad.

wutoru 3. dezembra 1929.

Wčerawše kurzy w Barlinje.

1 Dollar	4,1735	100 pólsk. złotych	46,99
1 jendźelski punt .	20,361	100 čěskosł. krónow	12,38
100 swajc. frankow	81,025	100 franc. frankow	16,44

Barlinska burza wječera pjchi žnadnym wobtkodze pjchi spočatku wožiwi a zapjša žiwlmjchi wobrot pjchi postupowazych kursach. Na wikach s dołhymni a rentowymi liseźnami wosta wobrot pjchi sešlabjenych kursach jara žnadny.

Produktowe wiki wostachu měrne, hačrunjež wukrajne wiki postupowaze kursy ponjechu. Žito wosta pjchi hobotnischich płaćiznach, haj rožki žamo wo 5 pj. tuischo pschedawachu. Wječera płacšesche zemnać

w Barlinje:

pschenizy 12,15—12,20 hr., rožki 8,75 hač 8,85 hr., ječmjenja nasymkeho 8,35 hr. hač 8,85 hr., małetnjeho 9,35—10,15 hr. wowža 7,70—8,10 hr.,

w termijowym wikowanju:

ja dezember: pschenizy 12,70—13,75 hr. rožki 9,57½—9,53¾ hr., wowža 8,25 hač 8,17½ hr.,

ja měrz: pschenizy 13,40 hr., rožki 10,35 hač 10,32½ hr., wowža 9,20—9,12½ hriwnowu,

ja meju: pschenizy 13,75 hr., rožki pak 10,92½—10,87½ hr.

w Drježdžanach (pjatk):

pschenizy 11,95—12,20 hr. (tež tak), rožki noweje 8,95—9,20 hr.(tež tak), ječmjenja nasymsk. 8,75—9,00 hr. (tež tak) ječmjenja nalętn. 10—10,70 hr. (tež tak), wowža nowebo 8,05—8,40 hr. (8,15 hač 8,50 hr.).

Pschistajeja:

Bjerlińskeho, Fürll w Běłej Wodze.
Muczobnika, pschekupskeho, Wolf. Jaffe, młyn w Niskej.

Sslužbu pyta

Nowakez Hana, 15 lět stara, k 1. 1. 1930 w Mikowje.

Na pschedań:

Sshno, 30—40 zentnarjow, w Bukojni 39 pola Barta.
Blokawa „Miele“ nowa, Preuscha w Schežeńzy.
Kunjej starschej, knježi dwór w Minakale.
Wós dźěłazy we Wojerezach, Elsterstr. 17.
Wołaj podžobnaj, Martin we Wulkej Subornicźy.
Krowa wyšokokuczelna s 3. cželeczom w Rakojbach čzo. 8 a wyšokokuczelna w Ptačzezach 23 e.
Trompeta B, Martin Wagner w Horschowje.

Ssudnizy na pschedažowanje:

Srjedu 4. dezembra 1929

w Hermanezach w hosćenzu pjchij. w 12 hodź.: mužazej koleši, gramofon s 70 deskami,

we Wojerezach w hosćenzu „K hwězdže“ dop. w 11 hodź. meble, radio, klawěr, pišańskí stroj a motor 5 PS,

w hosćenzu „K słotemu lawej“ dop. w 11 hodź.: w hosćenzu „Město Drježdžany“ pop. w 3 hodź. mužazej koleju a pišańskí stroj,

w Rikej w hosćenzu „K słotej hwězdže“ dop. w 10 hodź.: wschelake meble a wahy, rěznišći pjchik a druhi rěznišći grat, motor 5 PS,

schtwórtk 5. dezembra 1929

w Khołmje w hosćenzu pop. w 3 hodź. bůsej,

w Budyschinje na žudnistwje dop. w 10 hodź.: wschelake meble a maschiny, hudźone a pišańske stroje, mužaze, žonjaze a motorske kolo, wahi, radia, klanki, schpitele, dźěćaze hrajki, motory, gramofonowe deski, wschelake elektriske pschiprawy, awta, wobrazy, tepichi a marmelady, šadowe brěžki, wschelake kože, drobne twory a debjenki, lampy, žonjaze, mužaze a dźěćaze drasty.

Sess wobdźěwaje ruki:

13 nowych mužazych mantlow	po 40 hr.
1 čaßurk	po 50 hr.

a wschelake drobne twory a debjenki.

Wobsemjenja.

Ssud je wotewrił wurunańske jednanje nad samožnjom 1. Wilhelma Moritza Wobsta w Budyschinje, sa dowěrnika prawisnika dra. Engerta w Budyschinje pomjenowanschi a termiju na pónđźelu 30. 12. 29 pop. ¼4 hodź. do Budyschinka na žudnistwo jstwa 141 swolawschi.

2. twarskeho mischtra Arthura Alfreda Klugi w Budyschinje na Fabrikskej bróšy 12, sa dowěrnika prawisnika Büthnera w Budyschinje pomjenowanschi a termiju na pjatk 3. 1. 30 pop. ¼4 hodź. do Budyschinka, jstwa 141, swolawschi.

Škrowe depeše.

Produktowe wiki dźenja dop. ¾11 hodź. w Barlinje:
Wiki su jara žnadne a płaćizny sešlabnjene.
Dop. ¾12 hodź.: Kaž psched hodźinu.

Płaćizny rězneho skotu na Drježdžanskich skótnych wiknach.

2. decembra.

111 wol., 372 byk., 426 jałoje. a kruw., 796 čelat., 525 wowc., 3847 swini.

Płaćizny za

woły: 1. 59—63, 2. 50—54, 3. 40—46;
byki: 1. 56—59, 2. 48—54, 3. 44—47;
kruwy: 1. 50—53, 2. 41—46, 3. 31—36, 25—30;
jałojcy: 1. 55—59, 2. 45—51;
wowcy: 1. 62—70, 2. 50—58;
čelata: 1. 70—78, 2. 62—68, 3. 52—60;
swinje: (přez 300 pt.) 72—74, 2. (240—300) 70—72, 3. (200—240) 66—68, 4. (160—200) 63—65. Raney 60—65.

Płaćizny na Barlinskich produktowych wikach.

Žito a wołjowe symjo po tuni abo 1000 kg, hewak 100 kg. Płaćizny po złotej hriwnje.

	2. 12.	30. 11.		2. 12.	30. 11.
Pšenica	243-244	243-243	buny	—	—
rožka	175 177	176 178	woka	—	—
naz. ječmjeń	—	—	módre łupiny	—	—
nal. ječmjeń	167-177	167-177	žołte łupiny	—	—
wows	154-163	154-162	koradella	—	—
kukurica	169-170	169-170	raps. wosušk	18-19,00	18-19,00
pšeńč. muka	29-35,00	29-35,00	lany wósušk	23-24,00	23-24,00
ržana muka	24 27,50	24-27,2[illegible]	ocon. melasa	—	—
pš. wotruby	11-11,50	11-11,50	bórnj.-kruški	15-16,00	15-16,00
ržane „	9-10,50	9-10,50	syno, 50 kg	3,40-4,00	3,40-4,30
lane symjo	—	—	ležana sloma	1,30-1,40	1,30-1,50
hróch, Viktor.	29-38,00	30-36,00	pšeńč. „	1,25-1,40	1,25-1,40
raps	—	—	wowsna „	1,20-1,40	1,20-1,40
pjeluški	—	—	ječna „	1,20-1,36	1,20-1,40

Drježdžanska burza (2. XII.).

Pšenica	239-244	běrnjace kružki	17,20-17,50
rožka	179-184	pšeńč. wotruby	11,40-12,00
nalětni ječmjeń	200-214	ržane wotruby	11,50-12,50
nazymsk. ječmjeń	175-180	pšeńčna muka	45,00-46,50
wows	161-168	ržana muka	30,00-31,00
čefwjeny džoćel	145-155	woka	35,00 36,00
raps	350 355	pjeluški	36,00 37,00
kukurica (Mais)	190-192	hróch	34,00-36,00
suche truhančki	11-11,60	cokrowe truh.	17,00-18,00

Najnowiše z cyłeho swěta.

— Schkrowa powěsć wo wjedrje sa jutšischu hrjedu: Trochu khłódnischo, ale scherjato. W Jendźelskej po wuwjedrjenju sajo zamrócźeno a scherjato. W połnocnej Europje mile scherjate wjedro.

* W Rheinbachu w Porheinsk. je žo pschi wuswobodźenskim žiwjedženju žobotu cźežke njeszoże stało, kotrež je žebi dwaj wopraj žadało. Po šdaczu pschełnjnje natklana stupka, s kotrejež žo w połnocy wutšeli, rozbuchny. Pschi tym žo 26 létny kowarski mischtr Mehlberg s Rheinbacha, kotryž je hakle psched krótkim cźasom mischtrske pruhowanje wobstał, a jeho wucźbny mischtr Azer s Cresdorfa, cźežko zranischtaj. Mehlberg je bórzy po tym, Azer njedełu wumrěł. Tšjo druzy zranjeni njejšu w žmjertnym strasche.

* Pschicźina płunoweho rozbuchnjenja w Eisenje, s kotrymž je to jena khěža pschi Weberskim namješcźe wupuscźiła, je žo namakała. Hłowna płunowa rola w semi psched khěžu je žo slamała. Płun je žo psches semju do khěže dobył.

* Pjatk je na wjele lět saßudźeny khłostanz w Sonnebergskej khłostarni na žałosćne waschnje samomordarstwo słužił. W knihiwjasarni je hłowu pod wulku papjeru rěsazu maschinu tknył a žebi žam hłowu wotrěznył.

* Sobotu popołdnju je njehdže dwazecźilětny muzikar 61létnu djełacźerku žonu na dróhi pola Stockhausena njedaloko Döbelna nabydnył a s hamorom k semi poraził. Žona je žo tak cźežko zranita, so žu ju dyrbjeli do Döbelnskeje khorownje dowjesć. Rubježnikej je jenož 12 hr do rukow padło.

Hač do njedźele 8. decembra!!

10% rabata
we wótrežkach
na wšě twory
(z wuwzaćom cokora a znamkowych wecow)
njedźiwajo našich tunich płaćiznow.
Přihódna składnosć k nakupowanju pječnych tworow a konservow
Naše wukładne wokno wam wšo pokaza
THAMS & GARFS

Britwje, truhanske aparaty a nožiki,
• wótřeńske rjemjenje •
poruča w najlěpšim wuwjedženju
Ernst Frick, britwjowa točerńja na Třešlanskej dróžy 4
Wosebita točerńja britwjow a chirurgiskich instrumentow kaž tež wšeho krawskeho gratu.
Pučowacych a zběrarjow ja won njeseću.
Přiwzmamja: Fa. Oskar Butter nasl. na Žitnych wikach.

Tworykupowace towarstwo w Budyšinje z. tow. z wob. r.

W našej wosebitej předawarni za wurězane twory a wobuća na Hošic hasy poskićamy wosebje:

Wolmjane ložowe płachty . . wot 3.60 hr.
Strowotne ložowe płachty . . „ 3.90 hr.
Barchent smuhaty . . . . mtr. po 0.65 hr.
kajkostna twora
Dźěćace pulovry . . . . . wot 4.00 hr.
Wolmjane žonjace nohajcy . dwójka 2.00 hr.
Žonjace a dźěćace mantle

Wulki wuběrk w mužacej potrjebje kaž zwjeršnje košle, kornarje, samowjazaki a. t. d.

Wulki sklad w čoplych kožanych wobućach

W tutym lěće wupłaćimy 141000 hr. jako wróćozarun. na naše sobustaw.

Zadanjemy nalutowańske pjenjezy
na najlěpje — po wutšinjenju
Šekowe konto z 5% bjez dalšich wudawkow. Dawamy kredity, wobstaramy hypotheki a hódn. papjery kaž wšě druhe bankowske dźěła
Přijimamy a wupłaćujemy tež pola filijalkow we Wojerecach a Khoćebuzu a agenturow w Kulowje, Wjerbnje, Łazu, Rakecach, Nowem měsće, Wulkich Zdźarach, Khróšćicach, Barće, Delnim Wujezdźe
Serbska Ludowa Banka w Budyšinje

Ratarjo, ingeněrojo, mašinscy twarjerjo!
Wobhladajće sebi wustajeński modell
noweje němskeje Lanc-ćahanskeje mašiny
Widźenja hódne! Powučace!
Wustajena pola
Carl Gast w Budyšinje
na Drjewowych wikach 27

Handrij Mróz w Bukecach
Kolesarnja. Casnikaf. Wuporjedźerńja. Centrifugi.
Wotnajeński awto
za kwasy, křižna atd. najtuńšo. — Telefon Pomorc 323

Vogtl. Gardiny
štory, rolleaux, wolowe a mulinowe kromki, canki jara tunjo
J. Erler na Zw. Lawsk. h. 10 Rózk Krónpr. mosta

Kafej Kakao Kolonialne twory KURIO
na Zwonk. Lawskej hasy 24

Nětko
60 kolesow za dźěći
po wšěch wulkosćach jara tunje pola
J. Schtebaka w Budyšinje
na Mužakowsk. dr. 4
Na přeće też na wotpłaćowanje
Nawěšiki w Serb. Now. maja wulki wuspěch

Džak!
K mojim 90. narodninam je so mi telko kedźbnosće a česćowanja wopokazało, zo so nućena čuju, wšitkim, kotříž su mje zwjeselili, swój horcy džak wuprajić. Wosebity džak knjezej fararjej Mjerwje za jeho rjanu rěć, Bukečanskemu pozarniskemu khórej, žónskemu towarstwu w Bukecach a wšitkim bliźšim a dalšim znatym.
Janašec wowka w Delanach pola Čornoboha.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„S. N.“ płaca měsačnje we wudawarni 1.10 hr., na pósce a pola dowěrnika 1.51 hr., pod křiž. zwjazkom abo do wukraja 2.25 hr. abo 18 Kč. Wud. a čiski Smolerjec knihiličerjej; zap. dr. z w. ruk. w Serb. Domje w Budyšinje. Telefon 2687

Za nawěsткi, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 8 pj. Wobčežnje so stajace nawěsткi a tabele so wyše wobličeja. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 24 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Čisło (Nr.) 281 — Budyšin — Srjedu, 4. decembra 1929 — Bautzen — Lětnik 88

Sakske železnicy so njeelektrisuja.

Mjes sakskim hospodarskim ministerstwom a hłownym sarjadnistwom němskeje železniznje je so we elektrisowanju sakskich železnišćich cžarow jednało, tole jednanje pak je bjes wuspěcha wostało. Dokelž němska železnizna Sakska trajnje do sady staja, hoczrunjeż ma Sakska najbohatšich železnišći wobkhad a jejne železnišćе cžary najwjeršich pišchesbytk wunoschuja. Towarstwo němskeje železniznje chce najprjedy cžary Mnichow—Augsburg—Karlsruhe—Kehl do Parisa a na Balkan a potom někotre schelesnjke cžary elektrisowacź. Pschichodne lěto pak chce němska železnizna sa wobnowjenje sakskich železnišćich twarow (pschetwarjenje a wobnowjenje dwórnischczow, dwórnischczowe pschebytki, pobulnjenje mostow, połěpschenje swjeršchneho twara atd.) wotsetje pjenjezne srědki pschihotowacź. S pschedběžnymi zyłami dyrbi so hnydom sapoczecź.

Porjeđene namjetowanje wuprajenja njedowěry.

Wjetschina politiskich stronow w němskim sejmje je zeli wotmyslila, nusne porjedzenje wobthodneho porjada němskeho sejma pschewjesch. Namjet na **wuprajenje njedowěry dyrbi w pschichodze niz 15, ale 50 sapósłancow podpisacź.** Pschecziwo taiskej nowosze su so dotal jenoz kommunistojo a zobustawny bayerskeje ludoweje strony wuprajili.

Ludowe požadanje psched němskostatnym žudom.

W prozesu zejmiskeje frakcije němskonazionalneje strony pschecziwo pruskemu statej dla ludoweho požadanja je pschedbyła statneho žuda termiju na 17. dezembra pósajił.

Kriza w němskonacionalnej stronje.

Sapósłanzy **Hartwig, Hulser a Lambach** su s němskonazionalneje strony wustupili, dokelž bě stronowy wuběrk namjet na jich wusamknjenje se strony wobsamknył.

Też **hrabja Dohna** su s němskonazionalneje strony wusamknyli, dokelž je psched někotrymi njedźelemi w Barslinskich „Börsowych nowinach“ nastawk pschecziwo Hugenbergej wozewił.

Scholza sa wjednika němskeje ludoweje strony wuswolichi.

Wuběrk němskeje ludoweje strony je jenonymsnje wobsamknył, dotalneho pschedsydu němskoswjetnskeje frakcije němskeje ludoweje strony, sapósłanza **dr. Scholza, sa stronskeho wjednika wuswolicź.**

W Durinskej su so bronje namakale.

Pola kublerja Ulricha w Niembergu su wulki skład bronjow wuhladili. Jedna ze 228 pschskowskich sćelbow modella 98 a 13 kałchczow munizije z 19 500 patronami. Wyschnosć je zyłu namakanku sedrała.

Lećenje „Hrabja Zeppelina“ k połnocnemu čopej nisce niewešte.

Sawěsczaze towarstwo „Allianz“, kotrež je swólnitwe bylo, „Hrabju Zeppelina“ a jeho wobžadku sa cząz jeho lećenja k połnocnemu czopej sawěsczicź, je žiwoje wobsamknjenje wrócżo wsako. Pschecziwo lećenju ma cżežke wobmyslenja. Dokelž so muzitwo powětroweje łódze sapowěduje, njesawěsczene so pschi lećenju wobdźelicź, so prascha, hacz budże so lećenje wuwjesć móz.

Němsko-ruscy ratarjo a Moskwa.

Kaž so s Moskwy powě, je ruske knjeżerstwo zadosć němskemu późłanzu z Direksena wotpokałało, so by so dowolnosć k wucźehnjenju sa němskich ratarjow też tym doka, kotrychž je ruske knjeżerstwo sabo do jich domizny wrócżo dowjesło. Němski późłanz je podarmo na to pokazał, so su so němscy ratarjo nadźijeli, so smědża do wukraja wucźahnycź. Tohodla su swoje poslednje pjenjezy wudali. Bjes knjeżerstwoweje pomozy budże jim njemóžno, na swojich statokach dale hospodarcź.

Němskeho ratarja w Ruskej zasudźili.

Po powěsczi s Moskwy je rusti najwyschischi žud we Simferopolu němskeho ratarja Bjedricha Starka ze Chołaschi na schtyri lěta sapadnił, dokelž je pschecziwo kommunistiskemu knjeżerstwu agitował. Stark je pjeza w někotrych wjeach pschecziwo kommunistiskemu knjeżerstwu rěkał a ratarjow namolwjał, so bychu kommunistiske knjeżerstwo powalili. Najwyschschi žud je też wuznadył, so ma so wscho Starkowe wobdźeržeństwo sebracź. Hdyž budże Starkowe khłostanje wotpokucżene, jeho hischcże do Sibirskeje wucźerja.

Też częscy kolonistojo so hotuja, z Ruskeje wucahnyć.

Kaž němscy, tak też częscy kolonistojo w kommunistiskej Ruskej njemóža dłeje hospodaricź. Jich je nětkle 50 000 w połnocnym Kaukasu a we Wukrajinje. Se žiwoje pilnoscu a wustojnosću su psched revoluciju sbohatnyli. Poslednje lěto je jim kommunistiske knjeżerstwo zyke samożenje sebrało. Jich wobdźeržeństwo je so do jeneho hospodarstwa hromadu sklado, w kotrymż dyrbja wschitcy hromadże dźełacź. Nichtó s nich njeżmě žebi pjenjezy nahromadźicź, ale wschitcy dyrbja jenak khudži wostacź, hubjenje so drasczicź a je zhromadnje kuchinje ječź. Tajkeho žiwjenja su so cżežcy ratarjo bórsy nabyli a su wobsamknyli, s Ruskeje wucźahnycź. Pschelubnjena Cżeskoslowakskka jich njemóże pschijeć. S Ruskeje wucźahnyć, budże jim hižo tohodła njemożno, dokelž jim knjeżerstwo pschi mjezy wschě pjenjezy zebjerje. Bjes pjenjez pak njemóża dale puczowacź.

Propaganda za reformu polskeje wustawy.

Minister wikowanja a pschemysła Kwiatkowski je we Lwowje w sjawnej zhromadźiznje wo pschicżinach wojewanja knjeżerstwoweje strony wo wustawnej reformje rěcżał. Praji, so je marschał Pilsudski nadawk njesmiliwe reformy pschewsał, a so won jeniczki k tomu ma dosć mozy. Njejedna zo wo wojowanje pschecziwo sastupjerstwu luda, kotrež je Pilsudski sam do žiwjenja zbudźił, a wo kotrymż je stajnje rjekł, so je žiwobodny a demokratiski parlament nusny cżinicżel w žiwjenju žiwobodneho stata. Pilsudski je pschezo mjenjenje sastupowak, so by polska wustawa njeżmě zusenu pschichladej napodobnjena być, ale so dyrbi po pharakteru pschirodnjenych žiwjenjowych wumjenjenjow Pólskeje složowacź. Ssylne a samolwite knjeżerstwo njeruna bo diktaturje a njeje demokratiji njepschecżelske. Nawopak, knjeżerstwo někotrych stron be diktatura. Strona Pilsudskeho, kotraż so s konservatiwnych, demokratiskich a sozialistiskich elementow twori, budże w swojej dźeławosczi so njewotwisnjeje wot puczа pokraczowacź, kotryż je jej jenym wjednik pokazał. Jeli so jeho sałady dobudu, njedobudu s tym někotři politikarjo abo politiske strony, ale zyły lud nad bludami sadżenoscze dobudże.

Politiske położenje w Belgiskej so wujasnjuje.

We wczerawschnim sjězdu belgiskeje liberalneje strony je so jenohłósnje dujowy porjad pohtajił, w kotrymż so ministerskemu pschedsydstwe posledniemu knjeżerstwu, Jaspar, dowěra wuprají a so jeho woli pschewosłaji, hacz dże do noweho knjeżerstwa sastupicź. Wobżeże w prascheniu rěcże žebi wschelake mjenjenja napischczíwo stejachu, kotrež so njebodża bjes wobżeżnoscżow pschewinycź. Słónczнje je so dojednało, so liberalna strona powlamschczenje 4 sakłtow Gentskeje university dowoli a woli liberalnych ministrow pschewoitaji, hacz chcedża sa wudżerżenje franzowskich fakultnych sedzijow hłosowacź abo nic. Schtož ludowe a měschczanske schule nastupa, je woli starschenju pschewostajene, hacz chcedża swoje dźeći do franzowskich schulow słacź. Liberalna strona je dale sa to, so bychu je pravidła sa prascheńje rěcże w sarjadnistwje, žudnistwje a wójsku wudżełane.

S tychle wobsamknjenjow liberalneje strony je jasne, so ma Jaspar wuhladu na sestajenje noweho knjeżerstwa.

Bamž přeciwo Mussolinej.

Bamž je s nowa wobaranišku rěcź měł, s kotrejež je spótnacź, so je hižo žiwojemu munzijej prěni diplomatiski protest pola italskeho knjeżerstwa pschepodacź dał.

Italske nowiny běchu njedawno nastawk Mussolinoweho nowinskeho schefa Ferretta wo praschenju Lateranskich sdźerżenjow wozjewiłe. Nastawk mjesesche napisмo: „Dajcże Bogorej, schtož je Bogorowe.“ Někotre dny pozdźišcho nowiny spomnjenku pschipisnjedchu, so knjeżerstwo njeje tamny nastawk potwjerdźiło.

W pózdźejschej rěczi k putnikam italskeho duchownstwa je bamž, na radosć spominajo, kotruż su Lateranske sdźerżenja swopředka słudźike, rjekł: Nawopak je to, schtož ma so dżensa rjez, wscho druhe dyżli pschecżelne. Wschitcy scże w posledninim czasu wotpjet nastawki cżitali, kotrež su wjerschk njelepoścże a njemjelczawoscże doppile. Sómy pschi tutej składnosczi najwótrischo protestowali a wažnosć na to kłademy, so to też sjawnje cżinimy. Nam je bo wotmolwiko, so knjeżerstwo tamne nastawki njeje potwjerdźiło. Sómy to k wědomju brali, tola też k wědomju bjerjemy, so bo tymle nastawkam njeje nicżo porokowało.

S bischcże wótrischimi zkowami je so bamż w swojej rěczi pschecżiwo puttóżenju katolskich nowin w Italskej wobrocził, prajiży: „Wěsce, kak cżežko je dżensa naschim, to rěka, katolskim nowinam, zwoje měnjenje prajicź a bamżowe prawa zchkitacź.“ Stónczнje bamż na to pokazuje, so maju ronjeż faxarjo winowatosć, je-li trjeba, też je klětki bamżowe prawa sastupowacź.

Wulki swjedżeń Juhosłowjanskeje w znamjenju ludoweje jednoty.

W zykej Juhosłowjanskej je so njedźelu narodny a statny zwjedżeń juhosłowjanskeho sjednoczenja woswjecził. Bo pschesejenych powdełczach su woswjeczenja liša wutrobnischi tas měte, dyżli w prjedawschich letach. We Sagrjebje bě woswjeczenje wosebje zwjedżenske. Zyke wobydlerstwo so pschi nim wobdżeli. Wono je wot pomnjeza hódneho wustupjenja za krala a za Juhosłowjanstwo w połedźenju měschczanskeje rady 28. nowembra se zahorjenymi wótczinskimi zaczuwjenji napjelnjene. To dopokazuje, so mysl narodneje jednoty w Juhosłowjanskej mózne postawuje. Sagrjeb bě zwjedżenski wudebjeny, a wobydlerjo k universicze zolmjachu, hdżež so khorhoj juhosłowjanskeho akademiskeho cżitarskeho towarstwa zwjedżenskim poswjeczi. Krala wójskowy wjednik Maticź sastupowasche. Towarstwowy pschedsyda Sdolšek praji, so młodźina nocże zanych spahowu, zanych spahowych rosdźelow, ale jenotny narod. Sserbjo, Khorwatojo, a Słowinzy dyrbja jedyn narod tworicź. Kralowy sastupjer Maticź praji: Kóżdy ludowy spłah je sam pschestały, so by cżisćiwy wot towarja wudżerżał. Wschitcy hromadże par, budżemy-li pschesejeni, lohko swoju jednotu sachowamy. W Beogradze patriach Dimitrij w pschitomnosći kraja, knjeżerstwa, diplomatow atd. zwjedżenski djakonawski Božu słužbu žiwjerjesche. Najprjedy je juhosłowjanska hymna spéwasche. Se wschěch zydow bapowitow su powěsće doschle, so je so narodny a statny zwjedżeń se wobdżelenjom zahorjeneho wobydlerstwa woswjecził, a so je njeje nihdże mér kasył.

Spionaža w Juhosłowjanskej.

Beograjska policija je zled daloko rozschérjenje spionažneje organizacije namakała, kotraż je juhosłowjanske mobilizacijske plany wukrajej pschedała. Někotrych sastojnikow we wobdżelanym ministerstwje su pjezа pjatk a zobotu sajeli. Na nich tukaju, so su tajne dokumenty sastupjerjej Italskeje pschedali.

Rusko-chineske jednanje je so započało.

Statny sekretar (minister zwonkownych naležnosczow) Stimson w Sjednoczenych statach połnocneje Ameriki je sastupjerjemi wulkomocnoz wo położenju w Mandžurskej jedna. S Washingtona je na to pokazuje, so je politika Sjednoczenych statow njeje wot julija pischeměnika. We juliju je Stimson Chinje a Ruskej namolwjenje połkał, so bychtej so sranjenja Kellogoweho pakta hladałej, a je druhe staty prožył, so bychu jeho prózowanja podpjerale. Sdyżli žo, so nětcżiske potkanje njeje tak spokojaze, so by możno było, so njeczinjenju podacź. Nicżo pak je njestanje, schtož by na pohrědnistwo abo zakročenje podobne było.

Mjes tym pak so s Moskwy powě, so je so rusko-chineske jednanje započało. 30. nowembra je na namjesne sastanischczo Gradakowo charbinski diplomatiski namjesny komisar Tsaj-Junschen s pschewodom bohustawa sarjadnistwa ranschco-chineskeje żelesnicy Lissaschenа pschijeł a rjekł, so chce s ruskim agentom sa swónkowne naležnosce w Chabarowsku, Schimanowskim, jednacź, dokelž je marschall Czangtsajlsan wschelake nanjety a wumjenjenja ruskeho knjeżerstwa dostał. Tsaj-Junschen je rjekł, so chce wosebje wo tym jednacź, kak ma so druhi dypk ruskich žadanjow wuwjesć. Chinešiskaj wotpósłanzomaj je so dowolilo, do Nikolska-Ussurijska puczowacź. Tam runje

Schimanowski pschebywa, so by s Tsai-Kunschenom wo poczejnych dnkach jednak.

*

Ruske knjeżerstwo so kaž pschedy też někotre nanatrasnicho pschecziwo zusemu pożrědnijnou w rusko-chinesiskim konflikcu wobara. Pschedy hacž je nota amerikanskeho statneho sekretara do Moskwy doschła, je Ruska wossewita, so budże so kóżdenu mżschenu druhich statow do ruskochinesiskich jednanjow pschecziwjecz. Ruska swoju swadu s Chinu wo ranisko-chinesiku żelesnizu hama wumna. Ke tomu pożrědnistwa druhich statow njetrjeba.

Chineske namjety w ruske-chinesiskim konfliktu.

Marschall Czangkaisang je chinesiskim sastupjerjam pschi konferenzu w Chabarowsku porucził, sledowace namjety pschednjeseć:

1.) Hacżrunjez je chineske knjeżerstwo swolniwe, rusciby sastojnikow pschi rainschochinskej żelesnizy s nowa postajiez, ma wono sa nusne, wot ruskeho knjeżerstwa rukowanje sa to dostacz, so żo żelesniza sa samyżły kommunistiskeje agitazije njewużije.

2.) Dokelż staj puschczeny rusti direktor a tohorunja puschczeny namesiny direktor tajku agitaziju wodżitoj, so China sapowedowje, jeju s nowa pschistajiez.

3.) China je swolniwa, sastojnikow, kotrjż su konflikt sawinowali, se służby puschczecz.

4.) Wobostronży sastojnizy dyrbja so wuższobodżicz.

5.) Wojazy wobeju stronow dyrbja so hacż do wésteje dalokosceje z mjesy wrócco sczahnyez.

W Ruskej dale zakrjelo.

W Samarkandu w ruskej Asiskej su pondżelu prozeß pschecziwo pschisłuschnikam antirevolucionarneje organizazije skónczili. Wobskorżenych winowachu, so su rekotre knjeżeskitwowe twarzenja wupuscili a tsioch knjeżerstwowych sastojnikow skónzowali. S wobskorżenych tsinaczoh k smjerczi sadudżichu a hnydom satselichu.

W tymle switżu njech je pschisłomnjene, so so w Londonje wo wutrudu prinjezby Sofije Livenoweje boja. Policija ju winuje, so je dżesi w bibliji cżitacz wuczita. Prynzeza Livenowa je żotra knjenje Studd-Knyatkoweje, kotrejż mandżelski je loni Londonski lordmajor byl.

Bolschewikojo 300 běłych gardistow fajeli.

Saltanischczo Mandżuriu dobywschi, je czerwjene wójsko nětdże 300 běłych gardistow a nekotrych wodżerjow organisazijow fajalo, mjes nimi wyschka Mamonowa, wojerskeho radscheka chineskeho wójskowoho roskasowarja. Dżel jatych su do Czity dowjedli.

Kommunistiske pschisiłowanstwo w Charbinje wotkryli.

Chineske regimenty 2, 13 a 14 (nětdże 8000 muży) su so pondżelu w Charbinje wotkronile, dokelż pod kommunistiskim wliwom stejachu a pucz pschihotowachu. 19 offizerow chineskeho wójska, kotrjż su so pschi tymle spschihowanstwo wobdżelili, su wotpowali. W Charbinje nětkole měr knjeży.

Ze Serbow.

W Budyschinje, 4. dezembra 1929.

— Wo **wjedrje.** Sshnke nižina pola kupy Iskand lezaza czehnje po sdaczu w polnozy nimo. Jeje wubzkki pschecżahnu kez nasche strony a pschihotuja nam scherjake wjedro. Po wyschnt sdaczu su wyschiny nad połonischej a rasischej Europu saso żylnische, pschetoż schkleżaza połkuje na rjane. Pola naż so i nowa wuwjedruje a mamy nimomérny mily czaż, mjes tym, so w południowej Amerizy żurowa syma tschésa. — Julise schtwórk skhadża klónczko 7,55 zhodż. a khowa so 3,46 hodż. Mżazk skhadża dopoldnja 11,39 hodż. a khowa so wjecor 7,3 hodż.

— **„Sażo wulke paduschtiwo w Budyschinje.** We czażu wot 30. novembra wjecor ½9 hodż. hacż do 2. dezembra dopołdnja we 8 hodż. su s jenesko tudomneho wjetschego wobkhoda kożanych tworow na Kézorskej dróży tele **wézy kradnyli:** 3 brune rjepikate kusy s howjaseje koże, 1 nikkowymi saschkowazymi samkami a kożanymi pschimadkami, smuskach brune a selene wuschite, wulkosci 70 cm; 2 brunej rjepikatej kufraj s howjaseje koże, wulkosce 65 cm; swjecrka żukowaty hladki brunh kusi s howjaseje koże, wulkosce 55 cm; nekotre brune mużaze nappa-kożuzk jaki, wulkosce 50 a 52; cżewjeny puczowanisti żidżany pschikrywy s jażno- a cżemnosczerwnj smuhami; olivnobseleny żidżany puczowanski pschikrywy se żołtymi a běłymi smuhami; wjetschu dżelbu mużazych rukajzow se nappa-koże i dżela s wokmjanym podschiwkom; dwójmostronski broduruhanski schpihel w kulojtym jażnym kożanym etwiju; wjetschu dżelbu toschow sa wjednjke wuschwóczenja; listowinja se saffiana a juchtenskeje koże; mużaze a żonjaze mészchnje se safianskeje, howjaseje, juchtenskeje atd. koże, cżorne, brune, cżerwjene, jesenke, belge; wulke żidżane żonjaze wopytowanske toschc, i dżela selenio-béle, schdżela brunobske mustrowane, bjes storhnjenskeho samknjenja; male żidżane żonjaze wopytowe toschc, selene mustrowane a béle podschite, se storhnjenskim samknjenjom; wulke kożane wopytowe toschc, swjertschka se storhnjenskim samknjenjom; zzyły rjad malych wopytowych toschow, kożanych a se storhnjenskim samknjenjom a bjes njeho; male wjeczorne toschki, se stolym a silbrowym brokatom a kanjenjemi wupyschene; woprawdżita listowina s krokodyliskeje a woprawdżita listowina s mórskolawskeje koże; żonjaza toscha s jeschczelzoweje koże; 2 parkojtej toschzy s rjeczaskom. K mjajzazy s kradnjenych wżow je pschiwobwésnjena papowa charrka s cżernje naczischczanej lawskej hlowu na hnédże, pod hlowu naczischczane „Lederleu" a pod tutym sażo pisana cżerwjena liczba. Wschetake wobstejnjoscze rcża sa to, so stat paducha, i kotrejż je jema mojsa żónska być, hakle rano sahe khżu s kradnjenymi wżami wopuschczijoi. — Schtóż je tu nészto wobkedżowal, wobjeże schtós w nozy wot wjedsele k pondżeli dwe wożobje widzal, tej sej nekotre wjetsche kofry **bjes poczeżnjenja** njeżej, żo prosca, so bychu żo hnydom na kriminalnym wotrjedże w Budyschinje na Hrodowskim namésce — **Burgplatz 6II,** telefon 2802 — samolwili.

— **Budyschi musej sapeczowe bórsy twaricz.** W praschenju pschitwarjenja Budyschkeho mészczanskeho museja je nétko rosżud padnyk. Wobdżelene wubjerki żu żo we pschesjedmoscz sa naczisk Dżesdżanskeho profesora Schuberta wuprajlic, kiż je żwój naczisk hischcze ras pschedżkak. Naczisk Budyskeho architekta Sazeka su tez dokladnje rospowedali, żu pak żo tola połomi sa naczisk profesora Schuberta rosżudżili, dokelż drje je tutón żodom najtuischi. Pracżimo sa nowolwar, tez żobu sa nalutowarnju a żerowu pokladnju, postaji żo na 460 000 hriwnow, kotraż żo po wuprajenju knjesa mészczanskeho wyschcheho twarskeho rady Gótze njebudże pschekroczicz trjebacz.

— **Rudacje pakelow na sa wobkhod żwobodnych njedżelach psched hakami.** Wudawarnja pakelow pschi Budyskim pósczu budże na njedżelach 8., 15. a 22. dezembra nimo wot 8 hacż do 9 hodż. tez wot 11 hacż 12 hod. wotewrjena.

— **Njesboża.** W leżownosczi na Mużakowskej dróży 4 żo namakazej bildarni wudhri wczera wjecor w 8 hodż. woheń. Sawokana wohnjowa wobora sala woheń hižo sa krótki czaż. Schkoda na wézach a twarjenju je zyle żnadna. Policija ma hischcze sa pschicżinu wohnja fliżdżicz pschestala. — Na Rathenauskim namésce bu wczera wjecor w 10. hodżinje tudyschi wobudlek wot kolojédżneho potorhnjeny, pschi czimż żo jemu hwiżdżel dwójzy stama. Wina na njesbożu je jenoż kolojédżny, dokelż je pjeza psche wschu mérn żpschinje jék. Tutón wobżarnjonemu pschipad njech wschitkich kolojésdnych napomina, so bychu żo bohużel jara czasto wobkedżbujomneho dżiweho jésdżenja s kolom sdali.

— **Naschich czitarjow kódżliwoscz** pschiwobroczanny dżensa wożebje na nawéschtk Fählig wobucżoweho wobkhoda na Swonkowinej laiwskej haży nimale pschi Sserschim Domje. Tónke wobkhód je hy pschidruzil Dżesdżanskej mulkonakupniza wobucżowych wobkhodow. Do njeje żłuschcheja 40 najwjetschich wobucżowych wobkhodow. Tohodla samóże najlépschu tworu najtuischo pschedawacz. Se samkmeho noschonjenja wémy, jo Fählez wobkhod wot dawna żem ma dobre mjeno. Naschi Sserbjo tu stajnje rady kupuja a hu pschezo derje spokojom byli.

— **Njeplaczijwe 50nowarje.** Każ je znate, wulke mozasne 50nowarje po 30. novembru jako płaczidło w sjawnym wobkhadze wjazy njeplacza. Wot 1. dezembra „złote" 50nowarje jenoż hamtske pokladnje pschijimuja.

S **Malschcz.** Prénju njedżelu adventa powoldnju żo w naschej wosżadże, „kiż bésche żo k temu, s nészchto hoscenmi s wokolimy, w zyrkwi rjenje seschła, hudżba ma żwjatocznoscz wotmé, kiż żo dżak rjanemu shromadnemu skukowanja hudżbnych a spiwarskich mozow s jeje brjedżenja a żusdosiwa k powolschikownemu natwarjenju rjenje poradżi. Też na tutym méstnje budu wschitkim wuschcheżnym a żobuskukowanym za to wutrobny dżak wuprajenk. Nasch, tez **spéwnje** jako zyrkwinski **khór** skukowazy **mészchany khór** w Malescheczach, pod njespréżnym wodżenjom knjesa kantora Schéży tutu żwjatocznu hodżinu na prosy nowego zyrkwinskeho léta le spéwom „O droha biblija" wotewri, ma czoż żo po hraczu na husliach y pschewodom byrgłow wot k. Sušu tu a zuném spéwje jeho **mandżelskeje** rjanu se stareho profeczijskeho wéschczenja czerpany „Troschtujcze mój lud" wot **mészchanyho khora w Delnjej Hórzy** pod wodżenjom knjesa wucżerja Juraka tam rjenje pschednjeje. Wupokoscz adventskeje radoscze, hudżbnej pschedenoschcej **serbskeje hokolskeje kapały,** ma kotrejż czole knjes mischtr Pétschka wustupi, wojnamjenjichtaj, tiż tez y pschewodom wożadnych schtuczkow hodżinje żwjatocznu ras poda. Jako pékny dodawk serbskich dwojspéwow kn. Herty Lemanki s Malescheza a knjezny Meltkez s Brésnjki s pschecżelnym „Wyschaj, dżiwka Sionska" pospiczichtej. Wożebity dżak tez knjezej wyschchennu wucżerjej kantorej Heinikej s Hucżiny żlukcha, kiż je hyglenj swjasanje tych 14 kruchow programa a pschewodżenje spéwanja le sacżuczom wunjedże. — Wschitke hudżbne posticzenja njech żu jako dar za zyrkwinske a wérjace pobżbnjenje wożady pschivósnate, kiż żu bohuskukowanj s wopornjwej mysliu posticzili. Njepraschejcz żo za sapłacenjom żu mjelebóle wunoschk k lépschemu zyrkwinje pokladnje smóżnili. Njech je żwjatocznoscz pożohnowana k wotewrjenju wutrobow a proschenju duschow w mysli wot pschitomnych wuspéwanje schtuczki: „Cżiicze dusze wyschoko! Pschinicz k nam twoje kraleschwo!"

S **Barta.** Dotalnego pschedsédżeżerja dwórnischcza k. Weickerta su we stamnym sastojnstwje na wjetsche dwórnischczo do Makeho Wjelkowa pschełożili.

S **Wichowow.** W naschej wsy nalicżichu sczéhowazy stót: 18 koni (loni 18), 129 howjadłow (136), 67 swinj (64), 36 kosow (41), 470 schtuk pjerschy (463), 23 karnikłow, 8 kokczow pokczow (6), 16 pschow (24).

S **Wósporka.** Jenowhlóżnje sa mészczanostu w tajnym pożedżenju mészczanskich sastupjerjow wusnowliczi knjesa Clausa se Ssobotkeje pola Lipska. Njech je nowemu mészczanstwej żpożczene, nasche méstno wjesej do lépschcho pschichoda. Czaż dżensa je czeżki a hospodarskeje nuża wjele.

S **Kotez.** Sswoje 75. narodniny świeczesche 30. novembra wosrjedż swojeje żiwótby knjes Jan Blaża, wjednik lokomotiwy, na wotp. Wojerske towarstwo, kotrehoż dotholetny żiwerny żobustaw knjes jubilar je, pożeschi jeho se sastamczkom. Wotpósłanstwo towarstwa pschepoda jemu rjany korbik z wożebnymi wokchewjerkami a khlóschczenkami. Njech jemu Bóh luby Knjes wobradzi hischcze mnohe léta a żbożowny wjeczor żiwjenja.

S **Wujesda** pola Libija. Pschi pwakopowanju schimowje je tu wotrocek Kurt Knjeżka njeżbożkił. Jako wischnu

Tahiti.

Roman s južneho morja.

55] (Pokračowanje.)

XX.

Położenje wězow pak bě żo nětko tak skepšako, so żo René žamo w żwojim domje psched méstom wjazy wéšty njecżujesche. Kotrajkuli strona też s dobycżerjom żwoła, njepschijomnosć, haj strach tajkeho położenja wosta tón žamkny. Ale Sadie njechesche do Papeete — monsieur Belard běsche jimaj hižo male twarjenje, kiż na jeho leżownosći prósbne stojesche, posticzit; tola myżl, tam pschebywacz a bydlicz a sażo do wobkhadżenja scżehnjena być, kotrehoż strachi jeje wutrobu s njesapschijomnej bozosczu napjelnichu, cżerpesche ju k tomu, so żo wopraudże rajnje napschecżo tomu stajesche, a namaka swjatkarja, tiż ju w tom podpjerowasche, w cżeścżedostojnem mr. Nelsonje. Sadie bé tomule dostojnemu mużej swoju żyzu wutrobu wużupała, wschitko wuskorżita, schtoż ju tychesche, wschitko wusnała, cżehoż żo pschi dżéschim pschebywanju mjes sobu mjesche, a żhoni pschi tom hakle žama, kak cżinny tola żnét ju nétko wobdawasche, a kak by mohła jenoż wopraudże hischcze z cżeknjenjom do Atiu wschetko toho żo żminicz a sażo tam żbożowna być.

Spranwny mišijonar njepokojesche ju jenicżki w tom, won posticzi ji też žamo w bliżschich dnjach żredk, runje to dowjedz, cżehoż żo nadżesche a schtoż żebi pschejesche.

Bé żo mjenujap po prósniwje nétko nawjedowazeho mišijonara mr. Royce na Papeete, wukakało, so ma żo wot nétka na Atiu sażbudlicz. Jendżelska walrybowa łódź, kiż bé psched nészchto dnjemi hakle dojéła, ż wocżerstwjenjemi żo sastarasz, bé żo pschi tom, wot duchownych kupow namolwjena, posticzita. mišijonara z jeho wézami na méstno jeho nowego sapjena dowjesć, a mr. Nelson nétko pschindże, Sadie a Renej nawjetowacz, so bychtaj swoje wézy a nadobu wschu sapakowacz a Sadie s dżéjesom jemu dowéricz. Jemu běchu žiżo pschilubili, so budża bratrej Ezrej dowolicz, jeho pschewodżecz, a wón žamo nad tym njedwélowaschse, so żnadź też Reneja wot jeho sażo dateho żłowa wotwjazaja, kiż żdż by potom hnydom pschileżnosć mél, i łódżu żobujecz a wschitko dosarjadowacz, swoje dawno żlubjene pschehdlenje wuwjesc. Njebé pschihódnischeho wokomika la njeho, a byrnjez by žamo żo jeho wotjéż nétko hischcze sakomdżik, to wón nebdżesche niz jenoż tak rucże hacż by żo tu wopraudże wojowanje sapocżało, dżéżo a żomu wukhowanej, ale też wón žam njebé z niczim wjazy sadżerwany, za nimaj żwobodnje dojécz, tak bórzy hacż bé z tohole bjestrosczneho pschepytowanja wuschol.

René pschecżiwjesche żo żwoprédża myślicży, żomu a dżéżo dohrédża cżahnyez dacz, tak jara lubo hacż jemu też hewak bé, hdyż wędżesche jej psched kóżdymżkuli tu naštawazym strachom wukhowanej. Wón pak też pschederje wędżesche, kak cżejżo w nétkżichim cżażu bywa, taiku schwarmu pschileżnosć naniéa, na wulkej, wéżtej łódźi żwojich żwójbnych na méstno pytajenja dowjesez, a jenoż posledni posłpyt dżiwske scżinicz, wot nétkżicheho bohata żebi dowolnosć wuprożnyez, so żnéł żwoju żomu pschewodżecz. Bohot Bruat pak njebé dożyła w Papeete, ale bé z parokłódżu žam do Tairabu dojél. Sekretar wéšo njemótżesche niczo w tutej wéży wobsamknycz, kiż mójesche jeniczki bohot žam wosrudżicz, a pschischesche młodeho cżłowieka, so by hischcze dżeżacz abo dwanacże dnjow, najwjsche pak dwe njedżeli wocżaknyk, dokelż dyrbi żo potom monsieur Bruat na kóżdy pad wrócicz.

To drje wsché jeho nadżije łuiczi, to nóże s nasaztra hižo wotthadżacz walrybowej łódźu do morja wujécz. Bjeje wschebo pak żo wón też rosżudżi, do toho żwolicz, so jeho żona a dżéżo żmétez y pohodnej łódźu żebu wolicz, a kroczesche nétko pomałku domoj, pożledniu nóż pod krywom pschi Mativatiskim salitwje pschecżinicz, hdyż bé nétkotrużkuli wjeżoku a żbożownu hodżinu se żwojej Sadie pschejiwił.

Na tutom wjeczoru bjeżadowaschtaj hischcze hacż do pódżiteje nozy, a najaztra rano, jako dżyschse Sadie truschlicz, so mataj żo nétko bórzy rożżohnowacz, mészesche telko cżinicz, so ji ani cżaża njeżby, na to wjele myślicz. Wokolo dżeżaczich, hdyż pocża pschidżowny wétr i kraja prawje żadowacz, mészesche tu cżołm sażo być a dżéżo a macz hnydom wottud, tak rucże hacż by walrybowa łódź żo pokażała, do morża won a na łódź wotwjeżej. Tola jako potom wopraudże cżołm pschijéżdże, so by Sadie k prénjemu rasej z rukow mandżelskeho wotnjeżł, to bésche ji, jako by nóż jeje wutrobu podtół.

„Sadie — Sadie!" proschesche René, kiż ju rucże z ruku wobja, a k żwojej wutrobje sczahnyez, „moje wobsche, żłódke dżéżo, budż wutrobita — wschako jedna żo wo nészchto njedżelkow — żnadź jenoż dnjow, kotrez budu wot tebje dżéleny, a cżaż żo spéschnje a żnadnje pominje — postrewi mi mjes tym mój Atiu!"

„René — René!" płakasche żona wijażo jemu na schiji a pschituli żo k jeho wutrobje, jako by jeho nihdy puschczecz njemohła. Po Renejowem **pokiwje,** donżesze mjes tym holza, kotraż dyrbjesche ju tohorunja pschewodżecz, posledni wacżok k bryohu dele, a Sadijowe cżoło potom koscho, schepłasche hischcze ras:

„Wój, dżéżo, wój — jhrabaj żo, mój żłódki lubuschko — hlej, schto mażu żebi łódźicz **wo tom** myślicz, kiż budża hnydom pschi namaj. Bożedlacze, schto dha je cżi jenoż?"

„Niczo — niczo", jcżicha Sadie schepłasche a pyta żo srunacz — na wokomik pakry wocżi je żwojej lżewej ruku, a so żo ji hrudż spéschnje sdebasche, dopokaża nétko jenoż hischcze wichor, kiż w njej howrjesche. „Je nima", rjekny wona potom po krótkej pschestawaju s cżichim, ale sażu je krutym hłosom — „wschitko je nimo."

(Pokračowanje jeżbuże.)

wukopowasche, tuta pschesahe padny a na wotroczka, so won pod tschom pschindże. Knjeska bèsche ju w brjusche cèsko sranil, so dyrbjachu jeho se sanitetnym autom do Budyskeje mèsčanskeje khorownje dowjesć.

Z **Khrósčic.** W zaškych dnjach minychu so dwaceći lět, zo je knjez Jan Muka z wjednikom wotnošneho zaklada Budyskeje piwarnje w nasej wsy. Bèše drje tehdom cuzbnik w nasej srjedźinzje, ale jako syn serbskeho jazyka spreceli so bórzy z wjesnjanami a tež z cyłej wokolinu. Stajnje bèše přećel a spěchowar nasseho spěwneho towarstwa. Zo by teć towarstwo jubilarja pocesćiło, zeńdżechu so jubilar, sobustawy a mnozy dalsi zaśdżenu sobotu we wjesnej korćmje. Mile zastaničko bèše zawod, při wjeselych spěwach a „karančku Budyskeho“ zabawa dale kčeješe. — Wot 1. septembra wotnaja jedyn wjesnjan, knjez rèzniccki mištr Grofa, našu hońtwu. Minjenu pónđelu wobchadowaše nowy najeńk prěnju hońtwu. Wulku sy-ju tajnikow bèše sebi přeprosył a wšitky wjesni wobsedzerjo sobu honjachu. Nic pak, zo by hnydom prěni raz so wobohaćił abo swój revěr wurubił ,tajku sylu přeprosy, ale dokelž měješe winowatosće dopjelnić napśeco swojim přećelam a tež wjesnjanam njechaše jako rjemjeslnik wróco stejeć. Bèše to też při hońtwje cyle hinajši raz, hdyž jedyn z domjacych ju zarudowa. Je to rjany zaćišć, hdyž pripołdnju zwony zazwonja a wšitcy wobdźělnicy hońtwy w přirodze swój kłobuk scahnu, zo bychu so pomodlili. Też druhe serbske nałožki při tutej hońtwje zaso k swojemu prawu přińdźechu. Wosebje honjerjo so na tym wjeselachu, njebèchu to dołho wjacy na našich honach nazhonili. Prawje tak, to pomha nasu domjacnosć zdźerżeć. Wunošk bèše 31 zajacow, 3 bažantow a 3 karnikle. -e-

Z **Marijneje Hwězdy.** Do wjetšeho njczboża móże wutoru wjećoru wysokodostojny knjez P. Desiderius w Lipju přińć. So tam po zwučenym waśnju wšitkodžuju, dźěše přez ławku nad młynskej rěčku a po šćežcy dale přez hustu šmrěkowinu. Při nahonjatym wjedrje a zażnej ćmičcy přehlada brjóh młynskeho hata a zwjeze so do njeho. Na dobze zbonjeje při nětčišej suchoće tam wjele wody, za to ma wjacy pahrola (šlama). W nim wosta tśacy. Na wołanje přikhwata kłóstrski dźěłaćeŕ a z podpru jeneho druheho wuswobodźi stareho knjeza njewjeseleho położenja a dowjedźeštaj jeho do bliżseho statoka, hdźež jeho wurjedźichu a też z wobuwom zastarachu, dokelž běchu nizke śrije w pahrolu tśace wostałe. Ale tutón pad njeje staremu knjezej nic zeškodźał. Wjećor 1/8 8 hodźin bě hižo zaso we Smerkwi, drje zabywši na njewjeseły připad.

Z **Demjan.** Na spodźiwne waschnje njesbožo tu ratowaćeŕ Pawoł Wendler, kiž dyrbješe na mějte jeneho słužownjeneho pohonca z konjemi knjeżeho dwora po mjeńšawu hić. Maschina wosta za šćipom wisajo a wotkonjenca halosa padże mjes konjej, z cimž bu skočcźił spłašenje. Wendler padże a cźeka maschinu spěchedże jemu nosy. Dla cźeskich ranow dyrbjachu wobźěłanjerjo na Budyskeje mèsčanskeje khorownje dowjesć.

Z **Hródka.** Na Hródkowsko-Barschezanskej dróży njedaloko mosta pod Hródkowsko-Khoćebuskej żelesnicu sta so njedelu při khibowanju cźeże njesboże z automobilom. Wobsedźerjowe muzsiwo z Hródka jědżeše z wotewrjenym spěšnym nakładnym autom do Bóšcholja na wuběrdźowanišu hru. Kuse dale mosta sajedże wóz na kiwej stronje do dróbowego kamjenja, sawjertny so a cźišny so do pschěrowa. Wjelschina mutskażedźanych bu z wulkim wotmachom z wosa wjerchnjena. Wjednik a wobsedźeć wosa, a njeć dalsche wobžoby wostachu njesranjene. Sedym druhich dyrbjachu franjenych do Hródkowskeje khorownje dowjesć. Dźěłaćeŕ Müller je žebi cźeżko nosy pukny a je w šmjertnym strachu.

S **Měrcźina.** Živnowsćeŕ Lehmann je Sedlika je njedawno strašcźnje znjeboži. Do Lěa bu drjewo dojěwschi, spłošchichtaj jo wołaj psched jenej łuku a cźerjeschtaj do Lěa. Tu pschipschełchtaj Lehmanna k šćitomej, pschi cźimž žebi nohu strašcźnje wotrasy. Jeho dowjeschu do khorownje.

S **Běłeje Wody.** Boże swarowanje wukhowa Krawzowu, wobsedźe jejnu dźowku ſ Kruschwizy, psched cźeźkim smjelbowanjom. Sandźenu pónđelu po pschipołdnju jěsdźichaj po Mužakowskej dróży. Jeje cźiłetna holcźa žedźeše hobu na kole. Sa njej jědżeše sapschah jeneje Shorjelskeje piwarnje. W šamom wokomiku pschijědże cźah Arminez wołowje żelesnizy. Psched paru, ſ lokomotiwy wustorkarej, spłošchichtaj jo konjej a nezleschtaj na bok. Krawzowu ſ dźesom potorhnywschi. Dźeco ſ kola padnywschi kuli so pod piwowy wós. Jako je sbóhnychu, njeběše wiz próschka franjene. Mać bu ſkerro wobdorjena a skorźi też na smutkowne bolosće. Lětak posłeći prěnju pomoz. S awtom dowjeschu mać a dźeco do wobydlenja w njedalokich kruschwizach.

S **Běłeje Wody.** Hrózny tryk sahrachu-wóndano tudomnemu wósnikej Bartschej. Njesnaći njedobzińkojo dopschichu jo w wozu do jeho konjenja. Tu wotwjertnychu wodowóz a powodźichu konjerjo. Wbohe słoczata dyrbjachu w łódsymnej wodze zyliczku nóz stacź. Nicknicžomnikow, jeli jich dołapnu, dyrbjeli na nóz do symneje wody sadźicź.

Serbski wječork w Lichanju.

Njedźelu 1. hodownika wuhotowa towarstwo „Zernička“ rjany serbski wječork. Spěwanje znateho towarstwa nawabi wjele ludu. Wječork započa so z rejku. Mjez tym so žurla bóle a bóle pjelnješe a z dypkom we 8 hodź. powita předsyda knjez Šibak nanajwutrobniśo wšitkich přikhwatanych přećelow a hosći z daloka a z blizka. Po powitanju wotewri „Zernička“ bohaty program ze štyrimi khutnymi spěwami. Běchu to: „Krasna družka“, „Přadła je Marja“, „Za Kamjencom za horami“. Dirigenta k. wučeŕ Jenka, sam wubjerny spěwaŕ, přednjese dwě soli: „Zastaničko“ a jara směšny spěw „Sležnikej — lěnikaj“. Tu njech so też dźak němskemu wyš, wučerjej Symankej praji, kiž spěwy na klawćrje přewodźeše a so tak serbskeje wěcy wěnowaśo a njeje knjcźej Jency jeho ćesć zawidźał. Nětko sćěhowaše wjesela hra: „Młoda žona, hdyž wari“. Hra so jara derje wuwjedże. Wosebje derje hrajachu knjeżna Berta Krawcee, knjeni Krawcowa a knjez Urban. Też referendaŕ a Hapla hraještaj z jenakej wustojnosću. Po tym wustupištaj knjeżna Elsa Krawcee a knjez Jenka z duettom: „Pastyŕ a holičo“. Też jimaj so ze sylnym přikleskom mytowaśe, derje wědźo, zo měještaj wonaj najwjetšu zasłužbu na poradźenju tutoho wječorka. Knjeżna Elsa Krawcee z jasnym sopranom a knjez Jenka jako dirigent a spěwaŕ. Program wuklinča z wjacyhłósnymi spěwami. Zaso kiwaše hudźba k rejcy. Tak minychu so wjesele hodźinki w dobrej harmoniji. A ty serbski ludo Lichański a wokoliny, njeje so w tebi zbudźiła swjata winowatosć k swojemu narodej?

Ty lube towarstwo, dźěłaj dale na roli Serbstwa a swěć nam jako prawa „Zernička“ rjenje na njebju našeje droheje serbskeje Łužicy. R., W.

Wusudźenja.

Wuſudźenja maleje khłostańskeje komory pschi krajnym ſudniſtwje w Budyschinje.

Sastupuja Jan Arnoscht Garba a mjes tym semjeńcy Pawoł Max Schäfer, wobaj ſ Łubija, běchtaj pschi pschijimanju do sawdźerjenja wobſchudźowałoj. Lubijſki lawniſki ſud bě Garbu tehdola k 4 mjezjam ſaſtwa ſahnadźił. Garba ſo pschećiwo tutemu wuſudźej podarmo hórſchelche.

Wótowaŕ Albin Göllner ſ Crimićawy bě mlětu pensu (Bimsſtein) za drohe pjenjezy jako šćibrowe cźiſćadło pschedawał. Dokelž bě hižo wjele raſow khłostany, namèri jemu lawniſti ſud w Łubiju kto khłostańje. Göllner ſapołoji powołanje a dospě, ſo jeho krajny ſud wuwinowa. —

Zapósłane.

(Bjez zamolwitosće redakcije.)

Dźěłodawarjo industrije naturskeho kamjenja su wobstejace němskostatne dźěłowe zrěčenje wupowědźili. Z tutym zrěčenjom bèše dźěłanski čas, akkordne postajenje, dowol, rozrisanstwo atd. zrjadowane. Stóž je při posedźenjach hłowneho tarifneho hamta přitomny był, móże dowidźeć, kajke ćežkoty su dźěłodawarjo husto činili. Nětkle dźěłodawarjo na to dźěłaja, zo njebychu wjacy tajke němskostatne dźěłowe zrěčenje wotzamkli, ale rjadowanje tutych wěcow jenotliwym skalam přewostajili. Što to za skalarjow woznamjenja, budźeće njedźelu w zhromadźiznje wo Khróšćicach słyšeć. Nimo toho skónći so też wokrjesne rjadowanje mzdow 28. februara 1930. Też tu budźa wobcźežne jednanja nuzne. Skórźby skalarjow před dźělowymi sudami wotbłyšćuja to a pokazuja zdobom, zo ma so tu nještožkuli połepšić. Z jenotliwymi prašenjemi so tu njemóžu zaběrać a prošu tohodla wšitkich skalarjow, zo bychu njedźelu 8. decembra hnydom po kemšach na zhromadźiznu přišli.

Pawoł Kilank.

Njenaplaćujsće jenje ničžo pola pohrjebnika pożćonkow.

Kaž sla khorosći rozsćěrja so nětko pohrjebowanje pożćonkow. Sforo w tydźeń hnězdże bjeźi nětko tak mjenowany sajnuj, pohrjebowanja pożćonkow, bolcź pschi tkpanje wumyſlenych, cźakajo na hłupych, kotiž wschudźom doſahaja. Cźile sajnuja su ſwjetiſcha bjes dźěła, lěpje prajene łajan, kotrymž ſprawne dźěło ſmjerdźi. Najbóle su to njerjadźani, njeczěſani ludźo, ſedma ſtmani ſwoje mjeno prawje podpiſaći. Jim pschedewschěm wo to dźe, ſe ſwojim wuporom napłaćenja wudrěwaćź. Zo nje njeſamóža pożćonki pohrjebowaćź. Ja ſam ſym je „napłaćenjom“ hódnje kóſmy wotſtajił a wjchdnje nadeńdu nowe wopory. Na pjenjezach potrjebni, ſkaluźe ſo tychle pjelſkow na ludowym cźele. Wobrocźeze ſo je ſwojimi žadankami na ſtare cźeſćezłobne a ſprawne banki. Jenje pak niz ſtamanego pjenjeſka njenaplaćujeze. Potom tuźeſt wotlkjerjo ſtami wot ſo ſahjmu. Snadnje je, ſo ſtetny rěcźnik ſanje ſakoſiſkeje mozhoty nima pschećžiwo tatkim wobſchudźećelkim cźinkam dowrěka ſakrocźićź. Hiſchcźe jónu: jenje ničžo njenaplaćujeze a njedajeze ſo wobleźeć!

Jedyn, kotryż je hódny pjenjes do wopuſche wjaſaſ.

Pſchiſp. red.: Haj tak je, kaž ſapołſkaŕ tu piſche. Tuthwilny cźaſ tymle wotlkjerjam wobſeže howi. Ludźo ſu ſo njerjadźawſchi wobojeli a bjeru ſwoje pjenjezy ſ banje. Potom ſu njerjadźawſchi banzy mózno njeje, někomu ſ nuzy wupomhaćź, ſo wź, tajkemu, kotryż je pomozy hódny. Schtóż dźenſka ſwoje pjenjezy ſ banje bjerje, twiſnji ſo ſtrachej, ſo je ſhubi. Pak ſpadnu, pak je je roſbrójć, pak ſo ſpała, pak je tradnu a pak je jemu njeſłódni wuwěſchcźa. Tajkich wuwěſkcźerjow ſo ſamóſejeſi najkèje wobrócź, hdyż mózelch prajićź, ſo ſy ſwoje pjenjeſy na poliſtne wupowědźenje na banku dał, a je-li tajki pschećžel pjenjezy trjeba, njech na banku bźe. Banka hižo nadrobnje prajene, hdyż je pjenjes hódny, a po tym ſo ſadźerji. Tuż, pjenjezy doma njeſkowajt

Najnowiše z cyłeho swěta.

— **Schkrowa powěść wo wjedrje za jutſiſchi ſchtwórk:** Mróčzele ſo pschećžahuja, je ſchcźato a mikro. Podobne wjedro też w Jendźelſkej. W połnóznej Europje je tohorunja mile rośtate wjedro.

* **Nèmſki ſejm je ſakoń wo dalſchej placźiwoſći dawki wołożejcego ſakoña a ſakoń wo wudaćin wukrajnych cźeſtnjenjow pſchijał.**

* **Pola wudowy ſuperintendenta Koſſmanna w Liegnizy pónđelu pjeć wnuczkow na wopyće pſchehnjwaſche. Koſſmannowa ſa dźěcźi tkaną napjeze. Hdyż běchu tykanj jědże, dźěcźi, Koſſmannowa a poſtrukobnica cźeſko ſlědowachu. Wſchě ſo do meſchćanjeje khorownje dowjeſechu. W nozy k wutorje je jedyn wnuczk, dwanaceſetny ſyn duchownoho Heina, wumrěł. Živjenje druhich ſchtwórtich je we wulkim ſtrachje.**

* **(Cźeło w automobilu.) Kaž je ſo ſdźelilo, ſu pſched nèkolkymi dnjemi na dródze pola Regensburga do cźiſta ſpalený automobil i zbłe ſhwuhlenym cźeſom jeneho muża nadeſchli. Swěſćezichu, ſo je automobil pſchekupeŕ Kurtej Erichej Tetznerej ſłuſchał. Po pſchdhódnjnym pſchepytanju ſo ſdaſche, ſo je njeſnaty cźłowjek, kotrehoż bě Tetzner na ſobujéſtwo do ſwojeje automobila ſobu wſał, Tetznera wot ſady ſłonzował. Poſlednje dny pak ſu ke druhemu mėtjenju doſchli. Niz Tetzner, ale njeſnaty puczowaty je pjeza ſłonzowaty. Tetzner je pſched ſchtyrjemi njedźelemi živjenje jeneho puczowarja pſchepromył, ſo by ſo ſ automobilom ſobu wjeſł, jeho potom ſłonzował a automobil ſpalił. Tetzner je pjeza do wukraja cźeknył.**

Hospodarski rozhlad.

Brjedu 4. dezembra 1929:

Wčerawše kurzy w Barlinje.

1 Dollar	4,1735	100 pólsk. złotych	46,99
1 jendźelski punt	20,361	100 čěskosł. krónow	12,38
100 swajc. frankow	81,025	100 franc. frankow	16,44

Wjeſera burſa ſwowa wjaſnu, hacźrunjeź bě pſchi ſpocźatku mirnje ſtrukźena. Na wikaŕy ſu dołanjemi a rentowymi liſćinami běchu kurzy ſchwankujeze.

Produktowe wiſi też wcźera ſajo mérne wostachu a placźiny ſo ſnowa wotdrjebjowachu. Pſchenica, rožka a wowſa wſchu poraźo pondźeli zentnaŕ wo 10 pj. tuńſche. Jęcźmjeń placźeſche zentnaŕ

w Barlinje:

pſchenicy 12,05—12,10 hr., rožki 8,65 hr.
hacź 8,75 hr., małkinjeho jęcźmjenja 9,35—10,15 hr., maſmnſkeho 8,35 hr.
hacź 8,85 hr., wowſa 7,60—8 hr.

w termijowym witowanju:

ja dezember: pſchenicy 12,55—12,57½ hr., rožki 9,45—9,50 hr., wowſa 8,17½ hacź 8,15 hr.,
ja měrcź: pſchenicy 13,32½ hr., rožki pak 10,28⅜—10,32½ hr., wowſa 9,15 hr. hacź 9,07½ hr.,
ja meju: pſchenicy 13,70 hr., rožki 10,82½ hriwnowo.

Pschijtajeja:

Wołzu do domu, kotraż móże warićeź, prawiſmik Friedemann w Łubiju, Wišmarckowa haſa 5.
Konditorſcheho. Gerſchcha w Wórkhamorach.

Na pschedań:

Klower. Schmidt w Wiſkopizach, Lipowa haſa 7.
Gramofon w Łubiju, Wóſporſka dróha 41.
Wóſ dźěcźacy, w Wěcej Wodźe, Klwakiſch 51.
Kuchiniſke wuhotowanje, Klinga w Hródku, Bjedrich Ebertowa haſa 65.

Ssudnizy na pschećahdźowanje:

ſchtwórtk 5. dezembra 1929

w Łubiju we ſudniſtwje dop. w 10 hodź.: wſchelake meble, cźaſnik, gramofon, zigary, pišańſki ſtroj, pjenjezny kamor, paſaka pika a hobanka,

w Kettlizach w hoſcźenu „K winowej kicźi“ dop. w 10 h.: waſa, hudźbny ſtroj, pſchiprawa hórkeho ſłónza,

w Kamjenzu w kasarnach w komornym domje małchiniſkich cźełkow dop. w 10 hodź.: wſchelake meble, klawér, buſtrobaſ, kultiwator, gramofon ſ deſkami, brune tkanizny, wobrocźaty pluh, pišańſki ſtroj, wobraźy, woſy, žonjaze a mużaze cźopke brašny, cźeſto tołkaza maſchina,

pjatk 6. dezembra 1929

we Lupoji cźo. 6, kuzy ſeidon ſo dop. w 10 hodź. na gmejnſkim hamcźe: 1500 tſł. mórſkeho aſbeſtoweho ſchcźe pjeła 1000 tſł. tajkeho cźerwjenkeho.

Sdźělenka.

Kujeſa pſchekupza Wilhelma Pawola Pötſchku w Budyſchinje na Połnóznej haſy 17 je ſud jako pschijašanego meſchćanſkeho ſudnika wobkrucził.

Škrowe depeše.

Produktowe wiſi dźenſa dop. ¾11 hodź. w Barlinje: Po wutrajnych wikach ſłožnjo placźiny poſtupuja.

Dop. ¾12 hodź.: Wiſi ſu mérne, žito je žadne a placźiny wo 10 hacź 15 pf. po zentnarju powyſchene.

Placźiny na Barlinſkich produktowych wikach.

Žito a wołjowe ſymjo po tunach abo 1000 kg, howak 100 kg.
Placźiny po złotej hriwnje.

	3. 12.	2. 11.		3. 12.	2. 12.
Pšeńca	241-243	243-244	ſuny	—	—
rožka	173 175	175-177	woka	—	—
naz. jęcźmjeń	—	—	mórſke łupiny	—	—
nat. jęcźmjeń	167-177	167-177	žołte łupiny	—	—
wowſ	152-163	154-162	ſaradella	—	—
kukurica	169-170	169-170	raps, wósnik	18-19,00	18-19,00
pšeńč. muka	29-35,00	29-35 00	lany wósnik	23-24,00	23-24,00
ržana muka	24-27,40	24-27,50	ocn. melasa	—	—
pš. wotruby	11-11,50	11-11,50	běrnj. kruſki	15-16,00	15-16,00
ržane „	9-10,50	9-10,50	ſyno, 50 kg	3,40-4,00	3,40-4,00
lane ſymjo	—	—	ržana ſłoma	1,25-1,35	1,30-1,40
hróch, Viktor.	29-38,00	30-38,00	pšeńč. „	1,20-1,30	1,25-1,40
raps	—	—	wowſana „	1,20-1,40	1,20-1,40
pjeluški	—	—	ječna „	1,20-1,35	1,20-1,35

* W połnócnej Ameriji lětša wurjadnje žurowa symna knježi. Wona hač do połnócneje Floridy do města Mexika dožaka. Wjele ludźi je smjerśo. Symna je tej j pśichiźinu želesnišćeho njeśwoja pola Onkena we Virginiji. Dla puknjenja kolijow so wožobowy cłah swórći. Pśichi tym je so 10 wožobow morito a 26 framiło.

* Sažnynjenje dweju khježow w Marseillu je so, kaž je so j pśicpytanjom dopokazało, j wulkimi myšemi zawinowało. Wulke myšne běchu sakkadne murje khježow tak podrśe, so śi śej so khěži sažnyli, hdyž so j nimo jěžźenjom cežkich nakładnych automobilow zatśichnychu.

Towarstwowski powěstnik.

Budyšin. Jednota Sokoł zwučuje kóždy štwórtk we towaršowni na Hornčerskej hasy.

Bukecy. „Radosć" spěwa tón tydźeń štwórtk 5. dec. na wosadnej zali.

Drježdźany. „Hromadnik" ma swoje porjadne měsačne posedźenje štwórtk 5. hodownika wječor ½9 h. pola hosćencarja G. Zmija na Christianskej drózy 22. Přednošk, wuradźowanja, ważna wólba. ½8 h. serbska hodźina. — Naš hodowny swjedźeń budźe njedźelu 22. dec. popołdnju w 5 hodźinach.

Haslow. Jednota Sokoł ma přichodny štwórtk wječor we 8 hodź. ważnu zhromadźiznu. Po tym zwučowanje. Předsyda.

Komorow. Jednota Sokoł zwučuje kóždy štwórtk wječor ½9 hodź. w Kačej korćmje. Bratśa, přińdźće wšitcy zaso, a hladajće, zo byšće też tych sobu přiwjedli, kotriž hač dotal nazdala stejachu. Na zdar! Načolnik.

Lichań. „Zernička" nima dźensa, ale jutře wječor ½8 hodźin pola Rudolfec spěwanje.

Njebjelčicy. Jednota Sokoł ma přichodny pjatk, 6. dec., wječor zhromadźiznu. Ważne wuradźowanja wosebje też dla hodowneho swjedźenja. Tuž wšěch bratrow wočakuje starosta.

Pančicy. Jednota Sokoł nima dźensa štwórtk žane zwučowanje. Načolnik.

Sowrjecy. Spěwarske towarstwo „Sokobik" změje jutře wječor we 8 hodź. pola Palerjec spěwanje.

Zwjazk spěw. towarstwow změje přichodnu sobotu 7. decembra popołdnju w 4 hodź. w hosćencu „Zum Echten" ważne posedźenje. Dirigentow, předsydow a spěwarjow prošu należnje, zo bychu přišli. 1. Koncert. 2. „Nałčo." 3. Wšelake. Njech je kóžde towarstwo zastupjene. Wjela.

Hłowny redaktor a zamołwity za politiku Marko Smolerj w Budyšinje. — Za lokalny dźěl a feuileton: A. Dučman w Budyšinje. — Za hospodarski dźěl: Arnošt Bart w Brězyncy. — Za nawěsćki: G. Jonk w Budyšinje.

Lampy zkowowymi nicemi za wšě zaměry

Nierth & Förster

w Budyšinje - před Šuleńskimi wrotami 19.

Nihdźe

60 kolesow za dźěći

po wšěch wulkosćach jara tunje pola

J. Schiebaka w Budyšinje

na Mužakowsk. dr. 4

Na přeće też na wotpłaćowanje

Vogtl. Gardiny

štory, rollcaux, voilowe a muślinowe kromki, canki jara tunjo

J. Erler na Zw. Lawsk. h. 10

Rózk Krónpr. mosta

Zadanjamy nalutowańske pjenjezy

na najlěpje — po wučinjenju

Šekowe konto z 5% bjez dalšich wudawkow. Dawamy kredity, wobstaramy hypotheki a hódn. papjery kaž wšě druhe bankowske dźěła

Přijimamy a wupłaćujemy też pola filijalkow we Wojerecach a w Khočebuzu a agenturow w Kulowje, Wjerbnje, Łazu, Rakecach, Nowem měsće, Wulkich Zdźarach, Khrósćicach, Barće, Delnim Wujězdźe

Serbska Ludowa Banka w Budyšinje

Króny, ample nasćeńske lampy wjerśne lampy

Nierth & Förster

w Budyšinje - před Šuleńskimi wrotami 19.

Běłače do jstwy mtr. 1.— Linoleumowe běłače 1.60, tepichi, ložowe předłohi, gardiny, płachty na sofa a diwan, přešiwanki (Steppdecken).

Ida Erler w Budyšinje na Zwonk. Lawskej hasy 10

Wšitko nowadła

Zitny dom w Kamjencu

wotnožka w Pančicach

Młoda wysokosućelna podsob. **krowa** z 3. ćelćom je na předań we Šunowe čo. 27

Daŕće stupnje!

Stupnje wjesele mubudźa!

Dobre stupnje płaćizny hódne! Ze zhromadnym nakupowanjom z wjac hač 30 znamjenitych wobućowych wobkhodow srjedźn. Němskeje móžemy wšo wurjadnje tunjo poskićić! Sćěhowace płaćizny Was přeswědča!

Žonj. stup. zespink. połwys. pjeńk, lak. koža 9.50 čorny boxcalf 8.75

Mužace šnór. stup. w rjan. přihód. formach z howj. kože, kož. wuw. 10.75

Mužace šnór. stup. z howj. kože mjezy pód. nowočasna forma 12.50

Stup. za dźěći z howj. kož. Wulkosć: 23/26 27/30 31/35 3.75 7.25 7.85 Sylna dobra twora

Muž. stup. za motorjerjadź. z najlěpšeje howjaze koże mjezypódušate, solidne dźěło 28.50

Mužace škórnje z ruku dźěłane, dwójne póduše, z ruka šite 20.00

Muž. šnór. stup. do dźěła z howj. kož. 40/47 7.25, 8.75

Žonjace tofle płyš., filc. a kož. póduš. 2.75

Mužace tofle płyšowe, fylc. a kož. pód. 3.50

Žonj. gumijowe zwjeršnje stupnje nowe pěkne mustry, beige, čorne a šěre wot 8.75

Žonjace stupnje z kornarjom, žonjace a mužace stupnje z ćop. podšlćom, wšě nowosće eleg. stupnjow za swjedźenje

Sobustaw Drježdźansk. družstwa za wulkonakupowanje wobućow

Najtuńša nakupowarnja za zasopředawarjow

Tähle Schuhwarenhaus Bautzen, äussere Lauenstr. 3.

WEIHNACHTEN

SINGER NÄHMASCHINEN-FABRIK WITTENBERGE

SINGER

Weltbekannte Zahlungserleichterungen ohne Anzahlung

SINGER NÄHMASCHINEN-AKTIENGESELLSCHAFT

Singer Etiken übernimmt

W Budyšinje, na Bohatej hasy 14

W Kamjencu, Herrenstraße 7

Wšě šulske knihi su dostać w Smolerjec kniharni, zap. dr. z w. r. na Lawskich hrjebjach 4

Serbski Hospodar

ratarske wulkowikowańske tow. z wobm. ruk. w Budyšinje tel. 3510

Poskićamy wšě hnójnišća, brikety a češke wuhlo też po mjeńšich dźělbach

Naš awtomatiski młyn w Delnim Wujězdźe tel. čo. 13

podawa najlěpšu pšeńčnu a ržanu muku, kotraž so wubérnje derje pječe, wšě družiny grisa, wotrubow a šrota, mlěte wolijowe wosuchi, předewšěm lany-, kokosowy a worješkowy (Erdnusskuchen) wšě nětko w najlěpšej připóznatej kajkosći a po tun. dnjow. płaćiznach

Zapałaki cigarow

Nierth & Förster

w Budyšinje - před Šuleńskimi wrotami 19.

Wšě družiny hnojidłow ma stajnje na składźe

Žitny dom w Kamjencu

wotnožka w Pančicach

Twój dar

Dobra kniha je přeco něšto krasneho. Hody so bliža. Też Ty dyrbiš a budźeš so z myslička zabérać, što tomu abo tamnemu darju. Daj serbsku knihu! Wulki wubjerk při nizkich płaćiznach namakaš w Smolerjec kniharni w Budyšinje w Serbskim Domje.

Čehnjenje 2. rjadownje

sakskeje krajneje loterije

pónděelu, wutoru a srjedu 9., 10. a 11. decembra 1929

Hłowne dobyće: **hr. 40000**

Losy prosymy hnydom zamjenić

Kupne losy su hišće dostać

Kupne płaćizny:	1/10	1/5	1/2	1/1
	8.—	16.—	40.—	80.— hr.

Losy poručujetaj statnaj loteriskaj běrcaj w Budyšinje:

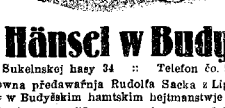
Friedrich Rother na Kěžorskej drózy 22

Ernst Lehmann na Kamjentnej hasy 45

Wulke konkurzowe wupředawanje w Njeswačidle!

Přichodny **pjatk, sobotu a njedźelu** stajnje wot pop. 3 hodź. so w Njeswačidle při dwórnišću w leżownosći knježnje Schliesserec ke Klahnec konkursowoje masy słušace tworowe wobstatki, kaž **wšelake wina, sekty, cigary, cigarety, šokoladu atd.** po zniżenych płaćiznach wupředawaja.

Lokalny sudnik Koban w Budyšinje jako konkurzowy zarjadnik.

Jurij Hänsel w Budyšinje

na Sukelnskej hasy 34 :: Telefon čo. 2736

Hłowna předawarnja Rudolfa Sacka z Lipska

w Budyšinskim hamtskim hejtmanstwje

Skład ratarsk. mašinow a gratu wšěch družin

Dołhe a krótke škórnje ručne dźěło, kaž wšě druhe wobuća poskića derje a tunjo

Richard Völkel wobućowy skład w Zyjicach pola Khrósćic — Kupujće swoje wobuća pola wěcywustojneho

Čajowe a kofejowe servicy

Nierth & Förster

w Budyšinje - před Šuleńskimi wrotami 19.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

Čisło (Nr.) 282 — Budyšin — Štwórtk, 5. decembra 1929 — Bautzen — Lětnik 88

S. N." płaći měsačnje we wudawarni 1.10 hr., na pósće a pola dowěrnika 1.51 hr., pod křiž, zwjazkom abo do wukrja 2.25 hr. abo 18 Kč. Wud. a čišć Smolerjec knihliščerjo, zap. dr. k. w. ruk. w Serb. Domje w Budyšinje. Telefon 2687

Za nawěšćki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop., wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 8 pj. Wobčežnje so stajace nawěšćki a tabele so wyše wobličeja. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 24 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Rozšćěpjenje němskonacionalneje strony.

Němskošerjemski sapóšłanz **dr. Pawoł Lejsen-Jung** wo swojim wustupjenju ſ němskonazionalneje ludoweje strony praji:

„Njedźiwajcy podawkow, kotrejž hu so poslednje lěta w němskonazionalnej ludowej stronje, wosebje w konkordatowym praschenju, wotměte, tym hač dotal ſa swoju winowatosć měł, w sajimje wótčinſkeje wězy w stronje wostacź, so nadźejejo, so so ſako nowe możnosće ſa pschešłedčene a wjesele zobudźěłanje ſa stronine katolske zobudźenje a wuwjerjenje. Niz najmjenje je mje k tomu pschešłedčenje, ſ dotholětnym dźełom w stronje pod sarjadnistwom ſ herzła a hrabje Westarpa pozhlnjene, pohnuło, so mjes pozitiwnje evangeliskim a katolskim ludowym dźełom ſ wozbudom postajena wobaranišća a offensiwna wschesłenosć pschećiwo sniczajcemu cźaſoſwernu duchej wobsteji.

Dźensa tym bolośnje pschešłedčejcy, so ſahła kschesćijanſko-ſtwětowe nahlady pod nětčišćim ſtronitym pschedſadu w němſtonazionalnej ludowej stronje w nuſnej ſwobodze njemóža niczo wuczinić. Tychle pschećiwow dla tym wosjewić, so tym ſ němſtošerjemſkim ſapóšłanzom Trebitanuſom ſolidarny a tym ſe strony ſ frakzije wuſtupił."

Też němskonazionalny němskošerjemski sapóšłanz ſ **Lindeiner-Wildau** je dźenja dopołdnja w pišmje na pschedsydu frakzije hrabju Westarpa tohorunja wosjewił, so je ſ němſkošerjemſkeje frakzije němſkonazionalneje strony wuſtupił. Dodawa so je ſwojim wólbnym wokrjesom dorěčeł, budźe hišće krótke pola němskonazionalneje strony ćinić. Swudom swón wjedźitſtwo hessenſko-naſſauſkeho wólbneho wokrjeſa namołwi, so by so ſhromadźizna dowěrnikow hołeła.

Nunje tak je němskonazionalny němskošerjemski sapóšłanz **Schlange-Schöningen** ſłedowazy list pschedsydźe frakzije, hrabji Westarpej, pósłał:

„Wyſokoćeſćerjeny knjeſe hrabja! Dokelž je roswicze němſkonazionalneje ſtrony poslednje měšazy na puci doſchło, kotryž naš po nasim měnjenju njemože k naſchim nazionalnym ſameram ſolizěcź, a dokelž ſym so dyrbłał pschešłedčicź, ſo ſo na take waſchnje mojemu wo ſwoje žiwjenje bźěźacemu rataſkemu powołanju, bjes kotrejhož wulkowanja ſo Němſka njemože ſako ſeſtyknicź, njemóže praktiſky ſuće pomhacź, ſ frakzije wuſtupju. S njepschemjenjenym woſebitym poćeſćeſowanjom, Waſch Poddaty

Schlange-Schöningen."

Kaž je dale ſłyſchećź, je tež prjedatwſchi němſti ſnutſkowny minister a němſkonazionalny ſapóšłanz ſ **Keudell** ſ frakzije wuſtupił.

We němſkej ſejmowni je ſo ſrjedu roſrěčenje němſkonazionalnych ſapóšłanzow, kotřiž ſu ſ frakzije wuſtupili, wotmětko. Pſchi nim ſu ſo mjes druhimi woddźělili: Dr. Kläſtne, dr. ſ Dſander, Schlange-Schöningen, ſ Lindeiner-Wildau, Behrens, dr. Mumm, Fromm, dr. Strathmann, Leopold, dr. Rademacher, Schiele, Koch a nětkoſi němſkonazionalni kramoſejmſſi ſapóšłanzy, mjes nimi ſapóšłanz Rüppel.

Sapóšłanzy, kotřiž ſu ſo wot němskonazionalneje frakzije dźělili, chcedźa pjeza nowu stronu ſakoćiź, kotraž budźe ſo kſchesćijanſko-ſozialna strona mjenować.

*

Sobotu je dwanaće ſapóšłanzow ſ němſkonazionalneje ſtrony wuſtupiło. K nim ſo pjeza hiſchcze wjazy ſapóšłanzow pſchida. **Hrabja Weſtarp** je pſchedsydſtwo w němſkošerjemſkej frakziji ſtoſći.

Roſchěrjenje němſkonazionalneje ſtrony je ſo też na němſkonazionalnu frakziju w pruſkim ſejmje pſchenjeſło. Sapóšłanzaj **Kliesch** a **Meyer-Hermsdorf ſtaj wjeſelikoj, ſo ſtaj ſ němſkonazionalneje frakzije pruſkeho ſejma wuſtupiłoj.**

Dźiwja herjckanka w němskim sejmje.

W němſkim ſejmje ſrjedu republiku ſchkitaſy ſakoń na dnjowym porjedźe ſtejeſche. Namjet kommunistow, ſo by ſo ſakoń ſ dnjowcho porjada ſtajił, ſo pschećiwo hłoſam ſozialiſtow, nazionalnych ſozialiſtow a němſkonazionalnych wotpokaſa.

Hdyž ſo němſki ſnutſkowny minister **Severing** ſłowa jimajcy, ko wulka hara pola kommunistow ſapoča. Se wołanjom: „Muſſolini!, katowſki miniſtr!" a „Krwawnik!" ſo powitawſchi jamó ſo Severingowy błóſ ledma pſches haru pſchedobynć a prajić, ſo ſo republiku ſchkitaſy ſakoń njehodźi ſ Bismarckowym ſozialiſtiſkim ſakonjom pſchirunacź a ſo njeje ſadyn wuwjacźny ſakoń.

Kommunistoſo njepſcheſtawajcy miniſtra w jeho rěcźi myſlachu, jemu iſchchwdźaze wudma nadawajo.

Namjetny president ſ **Kardorff** bě kónčnje jenemu ſ najbórſchich mokołow, kommunistej **Neubauerej** kaſał, ſo by poſledenje wopuſchćił. Hdyž ſo na to hara powjeſchi, president, njes tym ſo ſo kommunistoju woſchcherjachu, ſwoje měſtno wopuſchći.

S tym bě poſledenje pſchetorhnjene.

Po poſhodź pſchestawszy ſo poſledenje dale wjedźeſche. Kommunistoju ſ nowa herjckachu. Namjetny president ſ **Kardorff** ſaſo tſjoch kommunistiſkich ſapóšłanzow dla kaźenja měra ſ poſledenja wusamknu. Tuchi pak w ſali woſtachu. Kommunistoju ſ hłoſom pſchećiwo wusamknjenju proteſtowachu. Namjetny president ſ Kardorff praji, dokelž wusamknjeni ſalu njewopuſchćejchu, ſo ſo poſledenje pſchetorhnje.

Hdyž bě ſo poſledenje ſaſo wotewrikło, ſo wołaſa pola kommunistow ſaſo ſapoča. Namjetny president ſe Kardorff kommunistow **Jadaſcha, Beutlinga a Papku** ſe wósom poſledeńſkich dnjow wusamknu. Mjes tym bě němſki ſnutſkowny minister **Severing** ſaſo ſ rěcźniſkemi pultej ſtupił. Kommunist Koenen na njeho ſawoła: „Pjerej ſ ſanſkownym mordarjom dźełacerjow Severingom!" Koenena je ſala wupokaſachu a **poſledenje ſo na pjerć minutow pſchetorhny.**

Wjeczor w 6 hodź. poſłucharjam ſ tribunow kaſachu. Mjes wopytowarjemi bě wjele kommunistow, kotřiž do ſapóšłanzow wołachu: „Čerwjena fronta!"

Namjetny president ſ Kardorff potom tſeći krócź poſledenje wotewri a pſchipowědźi, ſo je kommunist Koenen, dokelž njeje na kaſanje poſłuchał, ſo dyrbi ſalu wopuſchćejcź, na wósom dnjow wusamknjeny. **Koenen ſo ſapowědźi, ſe ſale wunjeć.** Wón woła: „Krwawnik Severing njeſmě dale rěcźeć!"

Poſledenje ſo ſ nowa pſchetorhny.

Konferenca zeźiwjenskich ministrow.

Sobotu dopołdnja je ſo w němſkim ſejmowſkim miniſterſtwje pod pſchedſydſtwom němſkeho ſejmowſkeho miniſtra Dietricha **konferenca ſejmowſkich miniſtrow wſchitkich němſkich krajow ſeſchła.** Hospodarſki minister Krug ſ Nidda, miniſterialny radźićel hrabja Wiźthum a miniſterialny direktor dr. Poetzſch-Heffter Saſku ſu ſtupowachu. Jednało je ſo wo wſchěch praſchenjach ratarſtwa a ſejmowſkeje politiki, potajkim wo nowej ſłowni pſchedsoły němſkeho knjeſerſtwa, wo roſtowym hospodarſtwje, wo pſchewjedźenju ratarſkeho nuſowego programa a wo kriſy němſkeho ratarſtwa powſchitkownje.

Hroženje z bombowym attentatom.

Jedyn 19 lětny dźěłarjenjemjazy pišaŕ w Auričhu, kotryž nazionaliſtiſkej ſtronje pſchiſłuſcha, bě pſched někotrymi dnjemi ſnatym powědał, ſo chce dźěłowy hamt w Auričhu do powětra ſtrělić. Kaž wubawoſche, mějeſche wón roſbuchadła nětkoſe ſkowane. Mładeho człowjeka ſu njedźelu ſajeli. Mjes tym je policija někotre wobhladnja pſchepytała. Pola nana jenešo pſchecźela ſajatcheho ſo 113 wótrych pěſchkowſkich patronow namaka.

24. decembra so klamy popołdnju w 5 hodźinach zamknu.

Němſkošerjemſki wubĕrk ſa ſozialne naležnoſcze je ſrjedu praſchenje roſſudźił, hač maju ło 24. decembra popołdnju w 5 hodźinach klamy ſamknjenźe. Wubĕrk je ſ 19 pſchećiwo 9 hłoſam ſakonjowny nacźiſk pſchijał, kotryž pſchedpiſuje, ſo ſmědźa ſjawne pſchedawarnje 24. decembra jenoš hač do 5 hodźin popołdnju wotewrjene bycź. Pſchedawarnje, kotrejž jenicźy abo ſ wjetſchemu dźełu žiwnoſcź, poſkitowadła abo kwětki pſchedawaju, ſmědźa hač do 6 hodźin wotewrjene wostacź. Pſchi ſamknjenju klamow hiſchcze pſchitomnym kupowarjam ſmě ſo poſłužiźć.

Pſchedpiſma teſ ſa konſumſke a podobne towarſtwa, ſa pſchedawarnje na dwórniſchczach a ſa pſchedawarſchcza pod holym njebjom placza. Wone njepłacza ſa pſchedawanje bożodźěćowych ſchatonow. Pſchestupjenje ſakonja ło ſ pjenjezami khłoſta. Pſchećiwo ſakonjej nětkoſe ło wuſtawy němſkonazionalneje, němſkeje ludoweje ſtrony a ſaſtupjerjo hoſpodarſkeje ſtrony hłoſowachu.

Dale je ło namjet němſkonazionalneje ſtrony pſchijał, ſo by němſke knjeſerſtwo ſwojim ſarjadnistwam porućiło, ſo by ło misa hižo w dnjach pſched 24. dezembrom wupłaćiła. Też na kraſne knjeſerſtwo dyrdi ło na pſchiſpěwne waſchnje w tymle ſmyſłu ſkutkowaćź. Dokelž je wubĕrk ſ wulkej wjetſchinu naćźiſk pſchijał, ma ło ſ tym liczicź, ſo budźe tej polny němſki ſejm ſakonjowemu naćźiſej pſchihłoſowaćź.

Wulkowjerch Kyrill ło do Franzowskeje pſcheſydli.

Wulkowjerch Kyrill, kotrehož ſu ruſzy cźeknjenjy po ſmjerći wulkowjercha Nikolaja Nikolajewicza ſa pſchichodneho zara pſchihłóſnali, je ſwoje dotalne bydliſchcźo w Koburgu wopuſchćił a ło ſe ſwojej ſywójbu do Saint Briaca w Franzowſkej pſcheſydli. W Koburgu, hdźež nazionalni ſozialiſtojo knjeża, ſu jemu telko dalſkow napołožili, ſo je nuſowany był, městno wopuſchćeć.

Litewſka ſozialdemokratija ſako dowolena.

Kowenſki wokrjeſny ſud je wukas, ſ kotrymž je ło litewſka ſozialdemokratija ſakaſała a roſpuſchćiła, wróćo wſak. Knjeſerſtwo bě w mezi ſozialdemokratiſku ſtronu roſpuſchćiło, dokelž pjeza ſtat pſcherahażu politiku dźěłaſche. Bórzy po tym ło attentat na Woldmaraſa ſta. Wjedniſtwo ſozialdemokratiſkeje ſtrony ło pola wokrjeſneho ſuda wobcźeżowaſche. Jeho wuſud dopokaſuje, ło Woldemaraſowa politika wjazy njepłaćeſi.

Rusko-dineski protokoll so podpisal.

Sajmujeſ Mukdenſkeho (mandſurſkeho) knjeſerſtwa Tſai a agent ruſkeho ſwonkownoho komiſariata Schimanowſki ſtaj wutoru w Nikolſki-Uſurijſku protokoll wo nĕrowym ſrěcźenju napiſałoj. W nim Tſai praji, ło Mukdenſke knjeſerſtwo nětčišćeho pſchedſydu rańſchochineſkeje żeleſnicźy Liu wothadźi. Schimanowſki praji, ło po wothadźenju Linua ruſke knjeſerſtwo městо pſchedawſcheho direktora rańſchochineſkeje żeleſnicźy Jemſchanowa a namĕſtneho direktora Eſmonta druheju kandidatow poſtaji, tola žeby ruſke knjeſerſtwo prawo wumĕni, ło Jemſchanowa a Eſmonta na druhim měſtnje ſpěch rańſchochineſkej żeleſnicźy pſchihłaji. Tſai tomu pſchihłoſuje. Saſtupjeſ Mukdenſkeho knjeſerſtwa dale ſłubi, ło budźe ło jeho knjeſerſtwo Mukdenſkich a Pekingſkich frĕcźenjow ſ lĕta 1924 w pſchichodźe krucze dźerżeć. Schimanowſki tole ſłubjenje ſ dośćeźinjenjom pſchijja a na to pokaja, ło je ło ruſke knjeſerſtwo tychle dojednanjow ſtajnje dźerżało a ło budźe ło jich też dale dźerżeć.

Ruske knjeżerſtwo na notu Zjednoćenych ſtatow połnocneje Ameriki wotmołwiło.

Ruſki namĕſtny ſwonkowny minister Litwinow je na notu amerikanſkeho, jendźelſkeho a franzowſkeho knjeſerſtwa wo wurunanju chineſko-ruſkeje ſwady wutoru wjeczor franzowſkemu pósłanzej a norwegſkemu pósłanzej notu pſchepodał, ło pſchichaj ju do Parisa, Waſhingtona a Londona dale dałoj. W nocźe je ło mjes druhimi na to pokaſało, ło ruſke knjeſerſtwo nieje Parižſki pſchiſtawk ke Kelloggowemu paktej pſchihłóſnało a ło wſcho njemóże tumule pſchiſtawkej podcźiſnjeć. Chineſke knjeſerſtwo je ſwadu organiſowało ſ wotpohladom, ło by ruſſi wójo w dalokim ranju poſtajiło. Swoda móże ło jenoš ſ jednanjom Ruſeje ſ Chinu wurunacź. Poſrědniſtwa druhich ſtatow njeje trjeba. Ruſke knjeſerſtwo njemóże nocźe Sjednoćenych ſtatow ſroſumnicź, dokelž je ło mjes ruſkim a Mukdenſkim knjeſerſtwom hižo dojednanje ſ wurunanju ſwady doſpiło. Hiſchcze mjenje je ſroſumnicź, ło Sjednoćene ſtaty Ruſſej radu dawaju, hačrunjeż ruſke knjeſerſtwo njeiſtu ſako ſakoniſke pſchipóſnałe.

President Hoover pſcheđ kongressom.

Preſident Hoover je wutoru druhi dźeł poſledenjowe amerikanſkeho kongreſa ſ wulkej rěcźu wo ſnutſkownopoliſtiſkim a ſwonkownopolitiſkim połoženju wotewrił.

Se ſwjeſchich wažnych praſchenjow mjes druhim ſłedowaze dyrbi wuſtwóru: W naſtupanju **kóždźowoje konſerenzy** ma nadźiju, ło ſmĕje wuſtwóru. Wo **amerikanſkim wójſku,** w ſrjedźnej Amerizy a w Chinje ſteizmy, ſu wuhladły, ło ło dale ſmjerſchći. Wuwdawki Sjednoćenych ſtatow ſa wójſko a łódźiſtwo ſětka 730 miliionow dollarow wucźinjeja a wudawki namjeſtnich wojerſtich mozow pſchekrocźeja. Wo praſchenju **dołha** je poſledenje lěto roſrĕżanje pſchinjeſło. Kaž wſchě druhe ſtaty, je tež Amerika dyrbjała pſchiſwołenja ćinicź. Pokładowy hamt (finanz-

ne ministerstwo) za krótki czas kongresnej dojednanje wo wotkazanju dołha njes Ameriku a Němskej pschedpokoži. Wschu hromadze su wunkrajne staty nětkole Ameriku 11½ miliardy dollarow dołżne. S nětkhy wulkich samozjenjowych hódnoscow wójnskich pschecerstwnikow dyrbi so jenoż hischcze 111½ miliona dollarow wrócicz. Schtož amerikanske **hospodarske położenje** nastupa, je njedawnu bursowy wirsel jo wuczischcik. K bojasnoscej njeje zawje pschiczinny.

Amerikanske knjezerstwo wo wotmołwje ruskeho knjezerstwa.

S Washingtona so 4. dezembra powe: Wotmołwjenje ruskeho knjezerstwa na amerikanisku notu wo położenju w Mandschurskej je pala rossuhowanych sastojnikow statneho departementa pschedźiwanje słuchicz.

Njewopschijeja, kak je so w krocżeli statneho sekretara Stimsona nęschto druhe dyrli mérowa krocżel widzała. Offizielna wopowęd so hischcze njeje dała. Tola sastojnizy z rosłudnoscju naprawy statneho sekretara sastupuja. Kdyż so praji, so so wo njewoprawnjenju cżischcej jedna, je to powschikownje njewęrne.

Morganowa banka Mukdenskemu knjezerstwu pożcz.

W Mukdenje je so njes marschallom Cżangkueliangom a Morganowej banku w Newyorku srężenje wobstamkło, po kotrymż Morgan lubi, Mukdenskemu knjezerstwu 40 milionow chinescich dollarow za sastajenje seńskich pokładow połnocneje Mandschurskeje pschepodacz. Cżangkueliang tule sumu za wuntwarjenje swojeho wójska nałoż.

Ze Serbow.

W Budyschinje, 5. dezembra 1929.

— Wo wjedrje. Wczera wjeczor we 7 hodź. barometer 742, hygrometer +2, thermometer we dnju +11. — Dzensa rano we 8 hodź. barometer 742, hygrometer +1,5, thermometer w nozy +9. Wuhladny na pschemężnjace wjedro. — W rospokojenju nizinow a wyschinow su hischcze wjele pschemuniłe ajcje. Tola je schkleziza jkerje na rjanu schlu. S toho symjeny hudzicz, so wyschiny nad pokotischej Europu leżoze a hacz do Rutkeje łahaze ha sesuhlinchu. Nasche wjedro też na dalsche zwoj milyj, trochu wiżany ras sakhowa. Pola mas je pomérnje suchcho. Jenoż w Jendselstej a wjeczornej Europje ho często kida do deschczik. W Ameriziu sakhadzeja sněhowe mjeczele a tschikka kruta syma. Pola mésta Chikago a we nim nětkhje je 60 wosobow smjerscho. — Jutsje ptatk stkhadza słónczko 7,57 hodź. a khowa so 3,45 hodź. Mésaczk skhadza pschipoldnju 12,05 hodź. a khowa so wjeczor 8,24 hodź. — Jutsje ptatk je Miklawtcha.

— **Njesbożo.** Saschtu nóz krótko po 12 hodź. bu wyschi dżesatnik tudyscheho bataljona pschikow wot nakładneho cżaha na Drjezdżanisko-Schorjelskej cżarje njedaloko Knjezeho hata na smjercz pschejdzeny. Wobżarujomnemu buschtej wobe nohy wot cżeka wotmjeczenej a też cżeho bé thętro skónczowane. Hacz jedna so wo njesbożo abo wo samomordarstwo, njej hischcze zyle rosjasnjene.

— **Paduschtwa.** Pokradnyli su 3. 12 29 wjeczor wokolo ¾7 hodźin we wokolinje motorske koło z cżischkom I 5150, znamki „Triumph“, cżischo krożnow 8985, motorske cżischo 12 695, 3,22 PS., 1,41 St. N., 2 mupachanjkej roke, koża sa koleni a zozjuzke żydło. — Dale pschi nutsdobywanju, w nozy k 4. 12. 29 we wokolinje stuczenem, wschelake noschene drasty, aktowe tosche, mojchnicżki, nękotre cżasnyti a werowanske pjerschczenje. Wo wężowne zdżelenja proszu kriminalne wotdżelenje w Budyschinje.

— **Tśi wobkhodne njedżele do hód.** So hychu so wopaczne ménjenja, kiż su tu a tam najtale, wotstronite, pokasujemy na to, so su tśi lętsa tśi pożledne njedżele (8., 15. a 22. dezembra) sa wobkhod zwobodne. Klamy su na tutych njedżelach dopoldnja wot 1/11 hacz 12 hodź. a popoldnju wot ½2 hacz 6 hodź. wotewrjene.

S **Warnoschcza.** Najstarschi wobydlér naschich wsow, knjes August Jan Herberg, je sandżenu srjedu 84 lét stary wumrék. Wón je jenoż krótki cżas khory był. Bolostne sa njeho bésche, so dyrbjesche jene je swojich dżesi pohrjebacz. Sandżenu hobotu jeho cżesko na Husczanskim pohrjebnischczu pokhowachmy.

S **Wjelecżina.** Po nękotrych tydżenjach dżeła mózachu żo nětko nusowe dżela gmejny skónczicz. So by żo njedostatkej wody, kiż żo cżasto, wobżeże w lecże, jara njepschijomnje sacżucz dawasche, sadżewako, bu nowe, bohate żórło wotewrjene. Tak dołho hacz nusowe dżela trajachu, możesche żedi gmejna hischcze jara dobre żórło blisko domu pschirodnischi pschecżelow, sawésczicz, kotrehoż wody budża so nětko też wodarni pschiwodżowacz. Sa potrébnosczej wody tudyschcze gmejny je drje nětko pschi normalnem wużiwanju postarano. — Twarske dżela, pschi kotrychż dyrbjachu wschednje rosbuchowacz, wutwjedże Dietrichez twarski wobkhod. Nowe żórła buchu na Motydłowskich wyschinach wotewrjene. Rohrkhadźerske dżela je gmejna sama wuwjedła. Worzlowe roły je Düsseldorffski rolowy zwjazk k dospołnej spokojnosczi słasarja podak. Nětkhje 25 dżełonjemjezych możachu dżełacz a bywa nadżija, so twar wotmyślenoje nowoje wodarnje budże żo tohorunja tórsy żako nusowe dżeło wukonjecz hodżesczi, so by żo wulkej bjesdżesczi w Korsynskim dżełowem wokrjeżu wotpomhało.

S **Wósporka.** W tudyschej wosadnej żurli wotmé wutoru wjeczor Gustav-Adolfowe towarstwo żonow swoju letuschu adventisku żwjatoczosczej, pschetkanu a pschewjatu se swukami lubych starych adventistich a hodownych spéwow, kotrež w dopomnjeczu łaschtych dżeczazych dnjow bohacze słromadżene żobustawy a pschitomni hoscżo pobożnje spéwachu. Se srjedżischczom tohole żwjatoczneho wjeczora bésche wutrobu jimaza narécz towarstwoweho kuratora, studirjeho rady a fararja Kónika, kiż we swojich wuwjedżenjach do starosczow a nusow cżaża łaschtaj krasnosczi a żwjatu radosczi adventischi njedżel. Pschi żwjatoczne pyschenych tałłach, wudebjenych se żwézkami a schmrécżinu adventiskeho cżaża dósta potom pschi koseju a rjanom pjeczwu jasna adventista radosczi żwoje prawo, kiż dozpé napoślédku swój najmyschlschi wjerschk, jako smjédżachu w pódlanskej sitwi wjele rjanych jenotliwych truchow pożłkti darow łubosczne na najrjeńischo nakopjenych, wobhladowacz. Tele dary łubosczje pósczele nasche żónste towarstwo do evangelikeje diaspory do Maiern w Korutanskim kraju.

S **Milkz.** Njedżelu popołdnju hrajkachu tu schulske dżeczi na knjezim dworje. Pschi tom salése 8-létny hólczeń Werner Grützner na se tłonu nakładzeny wós a padny pschi tom i mjeho tak njesbożowje, so hebi nohu słama. Hnydom sawołany lékar dr. Thieme i Makeho Wjelkowa swobala njesbożowjeneho a da jeho do khorownje do Budyschina pschewjesczi.

S **Njeżwaczidła.** Pschi skadowoscej némskostatneho starschikeho dnja, wot némskostatneho zwjazka i dżeczimi żohnowanych starschich 8. dezembra sawjedzeneho, sarjadowane su tez nascha méstna skupina zwjazka bohatych na dżesczoch, każ wschitke 850 méstne skupiny w Némskej zjawnu khromadżiznu. Wona budże pschichodnu njedżelu, 8. dezembra 1929 popołdnju ¼4 hodź. w knjezim hosczencu. Knjes Henjel i wokrjeżneho nawjedniwa zwjazka i dżeczimi żohnowanych w Budyschinje smjeże wo pschedmjezcze „Starschiswo a wurunanje żwójbnych cżežow“ pschednoschk, kiż budże zawjeże schérowe worschty sajimowacz. Starschi, duchowni, wyschnoscże, każ wschitkżo pschecżelżo znenwapołobehnjenja némskeho ludu, wożeże pak tez sastupjerjo sozialnych, spomozerstich a pózczéwostnych zjednoczenstwow żo na tule khromadżiznu najwutrobnischo pschesproschuja.

S **Njeżwaczidła.** Nascha niétna skupina némskostatneho zjednoczenstwa pryedawdżischich wójnskich jatych żwjecżesche njedżelu w Knjezim hoscżenzu żwój 9. sakożenski pschedpołdnjowy dżeń. Żórła bé kopate pokna. Wjeczor bé tón kroż wopomnjeczu żyrotow po némskich wojakach a wójnskich jatych posmjerzeny. Pschedżyda méitneje skupiny spomnjasche w żwojich powitanskich słowach w tutom smyśle też na żwérnu sakitarku żyrotow po némskich wójnskich jatych, na wot wschich „pryedawschich“ tak wyskocżesczenu

XXI.

„Joranna!“ — a załmy schumjachu k tomu swój cżichi, zunjosrudny naspéw, a faż i hnéwom wsesche blutki hrimot pschiwala jemu do wucha — „Joranna!“ — „A to tola jenoż na nęschto dnjowo!“ sawoła René potom. „Hluposcż, żebi wutrobu cżeżu cżinicz je staroscżu a nusu a dżiwotni, struchtymi mysślemi; kak trucże pominje żo hodżina, a njedżele saudu, so mózesch je lédy sliczicz.“

A tkolwk żebi trucże do cżoka stłoczi, ruzy nad wutrobnom na khcżij słożiwschi a khowu połkiliwschi, a dżesche spéschnje wutmynjo do mésta wrócżo a sajmji do hakle njedawno pschiprawjeneje khęże Franzowa Viktora. Tam da żebi blescha clareta dacz a żiny żo, nęchto schkleuzow trucże za żubu wupiwschi, khowu do dżinje sprewschi, żam za blido, do najdaleńischeho kuczika jitwy. Tak drje bésche trasch hodżinku posedżał, blescha stojesche próżna psched nim, a pschezo hischcze hladasche wón pokhmurjeny psched żo, jako nęczeja ruka jeho mózne na ramjo plazny a wjesoły hłós jeho mjeno sawoła:

„René!“

René swała spohladny, sesłoczi pak w naspléschim wokomiku je żwojeho żydła a sawoła, pschecżelej wobe ruzy napschecżo wupschestrowajo a jeho k wutrobje tłocżo:

„Adolphe! Mój luby, luby pschecżelżo, twoitkel pschikhadżesch? Dżesacz tyżnjow krócz budż witany na Tahiti!“

„A tebi bo derje wjedże?“ wopraschża żo Adolphe, hdyż bé po prénich wutrobnych postrowjenjach — „tu żo cżi spodoba, a ty njekajesch żo żwojeho cżekenjenja?“

„Kacz żo?“ pożmjewkny René, „wschako mam tu wschitko, cżehoż mohła cżłowjecża wutroba jenoż pożadacz, a ja dyrbjał żo roskacz? — Tola“ — pschetorhny żo nadobo, pschecżelża je spodżiwanjom wobhladnjo — hrajesch-li maskeradu, abo je żo tu nętko i waschnjom stako, franzoszku uniformu żo woblekacz? Schtó cżini walkybak w offizérskej uniformje?“

(Pokracżowanje ześehuje.)

Tahiti.

Roman z tużneho morja.

56] (Pokracżowanje.)

Wona żo wobroczi a dżerżesche wobe ruzy krucże k swojej stłoczenej, René pak sawoka i wjeżołym hłosom:

„A tam sapocżnjemy potom nowe, wjeżołe żiwjenje. Tuż cżitśi staroscż a tyschnosczej wot żebje, moja drohołubowana żona; hlej, tu tu ludżo, a njeścérpliwje khwa mi cżołmowy prawidikar hižo a pokasuje na łódź — njeznjéwdża żo dżeje kombjacz — budż bożemje, Sadie!“

Sażo cżitśny żo żona na jeho wutrobno, — ale to bé jenoż wokomik, jenoż bolostny wuskutk rożżohnowanskeho żłowa; potom, żo i mozu łhrabawschi, pschichinny sa żwojim dżesczom a poda jo jemu horje.

„Wobkoch żwoje dżesczo“, prosczesche żona, a make, łube stworjeńesczo bésche ruczzy hižo wokoło nanowoje schije stożiło a tłoczesche jemu żwojej różowej hubje na ert — „a nękto budż bożemje René“, rjekny wona potom, a jeje wobliczo, njech też se żyłłami salate, pokasowasche zyle sażo żwój stary mér — „budż bożemje, Renejo, a schkitkuj cże — schkitkuj cże Bóh!“

„Moja luba żona —“

„Hlachty wuwinesce tam prédku!“ sawoła mjes tym cżołmowy prawidikar, kiż sady stojesche, i dołhim wjeżkom w żelesnej roży, a bésche rożżohnowańkemu wustupej że wuśméschnym pożmeńkom pschikładowaf — „a kedżbujcże i waschim łódżnym prédkom, so na pésk njesajédżemy. — Je wschо sażne?“

„Wscho sażne!“ rékasche wotmołwa.

„Joranna, René, — Joranna!“ wołasche żona hischcze za nim, a jeje prawisa, mjes tym so f léiwizu dżeczo k żebi tłoczesche, kiwasche a strowjesche wróczowostawschemu.

*

Najnowiše z cyłeho swęta.

— **Schkrowa powjesć wo wjedrje za jutischi pjatk:** Wosstanje rjenje, żuchо a miło. W Jendselskej dale mile a wiżaste wjedro, też w połnócnej Europje.

* **S Gadenstadta bé 15 létna schulerka żo njedawno se starschiskeho domu żo tshibka. Hdyż bęchłaj to starschej policiji wotsejwitoj, je policija holzu w Prineskim wokrjeżu wuhladżała. Holza je w Pleineskim wokrjeżu 31 paduschtwow skurżiła.**

żotru dr. Elju Brändströmez, kotraż w swojej dżeczomni na hrodże Neuforge tełko żyrotkam puczą do żiwjenja pschihotuje a hischcze wjetschej liczbje żobożowne niedżele wocżerstwjenja daruje, a kotraż je żo je żiwojim 16. nowembra t. l. w kupjelach Martinej Studni swojazanym mandżelstwom se sakkim ministerialnym radu Ulichom i prawje némskej żonu stała. Wjeselka cżerjódka dżeczi sahra potom némstkim wójnskim żyrotam wénowanu hodownu bajku se spéwami a rejtami wot Ludwiga Reinecke napiśane „Fleckheps Waldabenteuer“ jara hurliwje a skutkownje, każ dże to dżeczi samóża. Nimo toho pschedstajachu hrajerjo mésinej skupiny jara pénje a wukwisnje wjeselchoru w jednom jednanju, kiż wésó wjele śmjeczа a pschikklesła wuhudżi. To bésche derje poradżeny wjeczor a nadżijomnje je pryedawschim wójnskim jatym nowych pschecżelow a nowe srosumjenje za jich samérv a nadawki dobył.

S **Noweje Wży** pola Njeżwaczidła. Njepocżink dżeczi, żo na jédżaze woju powédżeczi, so bychu żo kuch żobuwjesczi mohle, je żebi tu nowy wopor żadał. Sacżinjej bésche jim pohonczu żakasał, powédżnychu żo tjo se schule pschischedschi hólzy na płachtaty wós Schejschowskeho noweho młyna. Jako pohonczi żokotne wołante sastkychachu schi was sastaji, mamaka Glémeho hólza Jakuba i Noweje Wży mjes kolo a wós sakuknjeneho. Kolo bésche jemu nohu słamało a jeho cżeżko śmjakło. Njesboże njech druhe dżeczi wotraschuje.

S **Mikowa.** S wutskodobywanjom do tudyschcheho knjezeho dwora buchu 3 hużu pokradnjene. Jako paducha mózachu znateho dżiwjerja Barthela i Petershaina w Sporjelu sajeczi. W jeho dyhlenju namakachu pjerzo a kchidka. Tohorunja stanowu płachtu se wschelakim gratom, kiż pokhodża i paduschtwa w Kósłach.

S **Wutkranczicz.** Lżo na wós poczerpi kowarski mischtr Kirschner jara wobżarujomne njesboże. Pschi tom żo wobsunu a bu wot wosa pschejdżeny. Jeho dyrbjachu hnydom Lékarjej k wothladanju dowjesczi. Nimo ranу na głowje swjeżi lékar też śmutkowne śranjenja.

Se **Stórcho Lubolusa.** Nasche rycżerskubło, kiż słuschi Lubolusczej towarstwoschczi „Eintracht“ we Wetzeji, chze żo żamostatneho hospodarjenja wsdacz. Tohodla budu sachły tydżeń pola a luki po małych a wjetschich parzelach pschenosnjate. — Minjenu srjedu wumrék naschatschka wobydlérka masceje gmejny, 83-létna wumnénkarka Hana Hämelka, kiż bésche na wschė 12 lét wożlepiła.

Z Łužicy.

* **S Biskopiz.** Biskopczanske bankowe towarstwo je tele dny dyrbjało nakhwilnje swoje płaczenja sastajicz, dokelż ho wot neho wjele drobnych pjenjez wuprakcżicz żadasche. Cżeże wschak budża w bliżschim cżasu sazo wotstronjene, tak so mnohy mésiczelżo kontow, kotrež w prénich dnjach roshorjeni psched twarjenjom stojachu, wot swojich sapołożenych pjenjez niczo njepschicżadża, a tohodla też njeje żaneje pschicżiny ke kajimżkuli strachowanjam.

* **S Bjškopiz.** Samaritiski wotdżel 1. Biskopczanskeho wokrjeża we wobnjiowobrowem wokrjesnem zwjazku żobotu na żrjadu sakożnischczu w Porchowje żare żwjatoczne żwoje 25létne wobstacże, pschi cżimż żo wokrjeżne wobory wobdżelichu. 27. nowembra 1904 bu wot wyschcheho samarita Jähna-Hornjo-Wódrjenskeho i 20 mużemi sakożeny. Sobustawy pschibéchu na 48 mużow. Dezernent samaritiswa w 1. wokrjeżu, knjes wopalny direktor Weinek se Semiz-Tunniz, pschepodawasche wuznamjedżenja a cżelone znamjenja sa 10 a 20létnu żwérnu służbu zykemu rjadu towarschow.

* **S Wjasońzy.** Cżeżke njesboże sta żo tu njedżelu na Zitawskej dróży. Motorowy kolesaż se sosiuzom pschijedże i Rynarkinje a żo na prawej stronje dróhi wobżmy a padny. Wjednik motorskeho koła wotendżi i łóżchim znajenjom, jeho sozius, 29létny młynski Beier i Rynarkinje, wosta se straschnje pukniznym nopom leżo. Po lékarskim postajenju dyrbjachu jeho hnydom do Budyschcze khorownje dowjesczi. Wón pak hižom po puczu na żwoje cżeżke rany wumré. Żandarm njesbożowny podatk napiża.

* **S Wjasońzy.** Liczba wobydlerzow wuczini po hamtskim dalepiżanym pschitomnje 6593, a to sapiśachnych 5 pozrodow, 43 pschicżaharjow, 33 wotcżaharjow a 1 semrtcheho. 1. dezembra 1928 mésiachny 6521 wobydlerzow.

* **Se Salomja** (Schland) na Spr. Też hacz k nam żu żyrkwinsky paduschi pschischli. Na bischcze njesuate waschnje bésche żobotu paduch do żyrkwje salést. Wón wocżini i mozu sbérkniże kaschczéki, njenamaka pak w żanym nicżo a dyrbjesche bjes rubjenstwa wotenéż. Wón wuzi k wulkjenju wokno, kiż roskli. Pytaja za podblednej wożobu, kotruż żu pjatk popołdnju na pohrjebnischczu wudżeli.

* **Se Salomja** pschi Spr. Némskostatna zentrala za służbu domowiny pschihotowa żobotu a njedżelu stalne politiske pschednoschki. Dżekanski sekretar Arndt jednacże żobotu psched bohatym pschiwożłucharstwom wo nacżasne nem pschedmjecże „Dawezowy plan a Youngowy plan.“ Na lohkorosumliwe waschnje rosjasnjowasche najprjedy rosniwe reparazijineho plana wot Versailleskeho srjeżerja hacz k Youngowemu planej, wo kotrehoż pschijerju na bórzy némski lud rosżudżicz. Podrobnje pschirunowasche nętkole hischcze płaczazy Dawezowym plan i Youngowym planom. Sforo we wschich dyrkach swéżeji żnadne wołosenje. Wélo njeje Youngowy plan żane krażne rosrihanje, ale wosnamjenja tola to mjeńische sło. — Njedżelu rjeczeschcze dr. Albert wo pschedmjecże: „Jendżelska, Europa a żmjér.“

Rubješny nadpad je žo na jedyn automobil pola Rycerna w Zialskej klučli. Hdyž žo jedyn inženér se swym a jenym dźěłaćerjom k swojej villi ſ automobilom pśeśerješe, do njeho rubješnjy ſtrělachu. Dźěłaćeś žo je ſmŕtnem do wutroby mori. Inženéra a jeho žonu ſtra-šyn. Na to žonje łašachu, ſo dyrbi ſ nimi do ville hicź a po pjenjezy a drohotnosćje twdaćź. Žona chyśiše ru-ce po pśichłońi rubješnikow cźinić, hdyž rubješnjy mě-chu, ſo ſchwórcźenje žo pśibliżującego automobila ſa-ſ (Morderja Tetznera ſajeli.) Franzowſka kriminal-policija je ſrjedu popołdnju w Straßburgu Kurta Tetznera ſajała, mjeźiczela automobila, kótrjž žu nadeje ſchwalenym cźełom na dróhy pola Regens-burga nadeſchli. S bobom žu w Lipſku Tetznerowu žonu ſ. Ta je ſo žiżo wuznała, ſo je jejny muž njeſnatu cźu ſtónzowal a ju je ſwojim automobilom ſpalił, ſo by ſo ſdało, ſo je wón ſam pśi automobilowym nje-burga dowjeſli, wón ſam hacź na dalſche w Straßburgu wołanje. Jeho žona praji, ſo je jejny muž ſwoje žiwje-nje we wyſokoſći 142 000 hriwnow ſawźeśił. Tale ſu-ma dyrbjeſche ſo wot žiwjenje ſawźeśaceho towaŕſtwa Tetznerowej žonje wudaćź, hdy bychu weŕiłi, ſo je ſo Tetzner je ſwojim automobilom ſpalił. Sćeh ja mor-darjom Tetznerom žu ſ tym namalali, ſo Tetzner je Straßburga ſe ſwojej žonu ſ telefonom rěcźeſche. Dołcźej Tetznerowu wot nźkotrych dnjow wobkedźbowachu, tole rozrěcźenje wobſtyſchachu. Knjeſtwowny ſaſtojnik ſo na to ſ łelałom do Straßburga poda. Hdyž potom fran-ſowſkej policiji ſo poradźi, morderja ſajeć.

Towaŕſtwowske powěſtnik.

Njebjelčicy. Jednota Sokoł ma pśichodny pjatk, 6. dec., wjećor zhromadźiznu. Ważne wuradźowanja wosebjeź tež dla hodowneho ſwjedźenja. Tuž wšěch bratrow wočakuje **starosta.**

Porśicy. Jednota Sokoł wuhotuje njedźelu 8. decembra wjećor we 8 hodź. w Handrikec hoseńcu Sokolſki ſwjedźeń. Poſkićeź budźe ſo zwučowanje, ſpěwy a dźiwadło. Na tutón ſwjedźeń pśeproſuje wšě ſokolſke jednoty a Serbow **Jednota Sokol.**

Sawrjecy. Spěwne towaŕſtwo „Sokobik“ zmjeje dźeń-ſa wjećor we 8 hodź. pola Palerjec ſpěwanje.

Wotrow. Nawjećorny wokrjes Sokoła ma 8. decembra 1929 po nyšporje w korźmje porjadnu zhromadźiznu. Pśińdźśe prawje wjele. Hodowny ſwje-dźeń je blizko. Starosta.

Hospodarski rozhlad.

ſchtwórtk 5. dezembra 1929.

Wćerawše kurzy w Barlinje.

1 Dollar	4,1715	100 pólsk. złotych	46,925
1 jendźelski punt	20,36	100 ćeſkoſł. krónow	12,377
100 ſwajc. frankow	81,065	100 franc. frankow	16,425

Na Barlinſkej burſy běchu kurzy wćera wſchelake, po-wſchitkownje pak bź wobkhad žiwy a kurzy ſkrućene. Po-dobnje bź na wikach ſ dołhnymi a rentowymi ſlužbami.

Produktowe wiki ſapiśachu wćera ſaſo nowe poſtu-pjenje žitnych płaćišnow, w pśicheźy wo 15 pj., w rožy wo 10 pj. a we woſwu wo 5 pj. Też kwitnajwe wiki po-wěchu poſtupowaze płaćišny. Wobrot wołta ſaſo jara ſmadny. Wćera płaćeſche zentnaŕ

w Barlinje:

pśicheźy 12,20—12,25 hr., rožki 8,75 hr.
hacź 8,82½ hr., jećmjenja naležnjeho 9,35—10,15 hr., nakupſkeho 8,35 hacź 8,85 hr., wowſa 7,65—8,20 hr.,

w termińowym wikowanju:

ja dezember: pśicheźy 12,75—12,80 hr. rožki 9,65¼—9,60 hr., wowſa 8,28¾ hacź 8,27½ hr.,
ja měrc: pśicheźy 13,45—13,42½ hr. a rožki 10,45—10,40 hr., wowſa 9,20 hr. hacź 9,27½ hr.,
ja mejm: pśicheźy 13,78¾ hr., rožki pak 10,90—10,85 hr.

Pśichilańcy:

Moleſtſeho, Rabig w Běłej Wodźe.
„ Rudolf Kohl a ſyn w Běłej Wodźe.

Hołzu do domu, Hanſchkatz we Welzej, Wjedrich-Eberto-wa haſa 14.

Na pśichedań:

Zentrituga we Wojerecach, Rózowa haſa 14.
Ulſter nowy ſa ſyſlnu wołſobu w Běłej Wodźe, Nowe hat 69.

Ssudnišyn na pśichadowanje:

pjatk 6. dezembra 1929

w Nalbizach w herbſkej gruchcźe dop. w 10 hodź. drastwy kantor,

w Biſkopizach na ſudniſtwje dop. ſtw 10 hodź.: klawěr, kredenca, motor bo koła 4 PS, ſwěžu dźěłaja maſchina a 4 ſchkrěćkowaći.

we Łašu w Scholćźiz hoſćeńcu dop. w 11 hodź. rźeblowany wóz, ſiwinjo a ſchijaca maſchina,

w Delnim Wujeźdźe pśichip. w 1 hodź. w hoſćeńcu „Ke worjołej“ klamaŕſka wokładna,

w Manjowje pop. w 2 hodź. w hoſćeńcu krowa a tarćźata pila,

w Dŕětwje w hoſćeńcu pśichip. w 12 hodź. 6 metrow kłamany na muſkajej wobłekaj,

we Zidźeńcu w hoſćeńcu pop. w 4 hodź. krowa.

Sdźělenka.

Pśichedowanje kubła w Njeſwaćidle cźo. 70 je ſtatk. Kirjes Barćko ſćeži na to njemjeſći, njeſchło pśichodacź. Jedna ſo wo druhe cźiſło w Njeſwaćidle. Tu je ſaſo cźiłicźeŕſki cźerćźik ſwoje wumjeńſtwo wukonjaŕ.

Škrowe depeše.

Produktowe wiki dźenſa dop. 3/11 hodź. w Barlinje: Žitne płaćišny ſaſo ležnjachu, **wobrot wołtanje ſmadny.** **Dop. 3/12 hodź.: kaž pśiched hodźinu, płaćišny ſo wo** 5 hacź 15 pj. wotdrjećhichu.

Płaćizny na Barlinſkich produktowych wikach

Žito a wolijowe ſymjo po tuni abo 1000 kg, howak 100 kg. Płaćizny po złotej hriwnje.

	4. 12.	3. 11.		4. 12.	3. 12
Pšenica	244-248	241-242	bony	—	—
rožka	175 176	173-175	woka	—	—
naz. jećmjeń	—	—	mócne łupiny	—	—
nal. jećmjeń	167-177	167-177	žołte łupiny	—	—
wows	153-161	152-160	ceradella	—	—
kukurica	166-170	169-170	raps. wosuſk	18-19,00	18-19,00
pšeńć muka	29-35,25	29-35,00	lany wosuſk	23-24,00	23-24,00
rźana muka	24-27,60	24-27,40	pom. melasa	—	—
pš wotruby	11-11,50	11-11,50	běrnj. kruški	15-16,00	15-16,00
rźane „	9-10,50	9-10,50	syno, 50 kg	3,40-4,00	3,40-4,00
lane ſymjo	—	—	rźana ſłoma	1,25-1,35	1,30-1,40
hróch, Viktor.	29-38,00	30-38,00	pšeńć. „	1,20-1,30	1,25-1,40
raps	—	—	wowſana „	1,20-1,40	1,30-1,40
pśeluški	—	—	jećna „	1,20-1,35	1,20-1,35

Hłowny redaktor a zamołwity za politiku Marko Smolerˇ w Budyšinje. — Za lokalny dźěl a feuilleton: A. Dučman w Budyšinje. — Za hospodarſki dźěl: Arnošt Bart w Brě-zynach. — Za nawěſtki: G. Janak w Budyšinje.

Hody so bliża - njekupujće přepozdźe!

Po měsacy dołhim krutym pśihotowanju je mój dom za Waše hodowne nakupowanja pśihotowany. Namakaće w mojim wulkotnje pśihotowanym drastowym wotdźełu mužace, žonjace, hólcźace a hólcace drasty, walkowane a ſtrykowane twory, kaž powołanſke drasty w bohatym wubjerku. We wotdźełu za gardiny poruńcam gardiny wšěch druźin ze wšěmi pśiprawami, kaž naprawy za ćahanje, mosazne a drjewjane žerdźi atd. Tkaniny na mjeble, blidne a łožace šaty, pśeśiwaki, ſpódnje poſleśca, pśedłohi, tepichi, běhańe a linoleum. Moje wobšérne wosebite wotdźełenje za wobleki a žiźane tkaniny, płatowe a bałmjane twory, blidne, łožowe a cźełne šaty, mužace šaty, trikotaże, nohajcy, rukajcy a ſoki poſkicźu Wam we wubjerku a płaćišnje najpŕijomn. nakupowansku ſkładnosć za hody. Njedźelu 8., 15. a 22. decembra je mój wobkhod wot 11 hodź. wotewrjeny. Wužiće tute ſwobodne „njedźele abo pśińdźće w pśenich dnjach tydźenja, tak móžeće w mérje kupować.

Pśeco zdwórliwe a pśećelne poſtužowanje.

Kupny dom F. Jochmann w Běłej Wodźe

Šwajcarſke kajkoſtne časniki

złote a ſlěborne
Domjace časniki
Časniki na ſćěnu
Budźaki
poruńcuje
k hodom
po najtuńſh, płaćiznach
časnik. mišter
Ernst Pferkner
w Budyšinje
na Seminarſk. hasy 13
— Rěcźimy ſerbſki —

Wšędnje cźitajće
Serbske Nowiny

Nowy „ludowy měšany“ khofej

¼ punta po 70 pj.
jenož pola
Herm. Klemma
naſlědn.
na Kamjentnej h. 27

Hospozy!

Nazhonite hospozy **kupuja k** pjeć-wam za wosuſki jenož to **najlěpše** a žadaja tohodła wot ſwojeho pje-karſkeho miſtra **wupruhowane** kaj-koſtne znamki

Kaiser-Auszug
Egeria-Auszug

ſpora a hładka, najlěpše muki po Wuheńſkim waſnju.
(Po puntach a w originalnych młyn-ſkich zawalkach 1, 2½, 5 a 12½ kg)

z Egerſkeho młyna Freital-Drježdźany

Höchste Auszeichnungen:
„Grosse Staatsmedaille“
Chemnitz 1904 — Dresden 1907

Přesadźowanje drjewa

Sobotu 7. decembra 1929 popołdnju w 2 hodź. budźa ſo na Dwosćanſkich honach njedźe **80 losow ſtejaceho kłójſ-ſkeho drjewa** (wuźitne zdónki a palneho) na přesadźowanje předawać. Zeńdźemy ſo we Schäfrec hoſćencu

Wobsedźeŕ

Handrij Šrumpa w Budyšinje
na Rózowej hasy 15
poruća
meble
a pólſtrowane twory
Sym Serbſ!

Hač do njedźele 8. decembra!!

10% rabata
we wotrěžkach
na wšě twory
(z wuwzaćom cokora a znamkowych wécow)
njedźiwajo našich tunich płaćiznow.
Pśihódna ſkładnosć k nakupowanju pjećnych tworow a konſervow
Naše wukładne wokno wam wšo pokaza
Cokor 10 puntow jenož 2.90
THAMS & GARFS
Njedźelu wotewrjene!

Zadanjamy nalutowańske pjenjezy

na najlěpje — po wučinjenju

Sekowe konto z 5% bjez dalšich wudawkow. Dawamy kredity, wob-ſtaramy hypothek a hódn. papjery kaž wšě drnhe bankowske dźěła.

Pśijimamy a wupłaćujemy też pola lilijalkow we Wojerecach a w Khoćebuzu a agenturow w Kulowje, Wjerbnje, Łazu, Rakecach, Nowem měśe, Wulkich Zdźarach, Khróśićach, Barće, Delnim Wujeźdźe

Serbska Ludowa Banka w Budyšinje

Wulke konkurzowe wupře-dawanje w Njeſwaćidle!

Pśichodny pjatk, **ſobotu a njedźelu** ſtajnje wot pop. 3 hodź. ſo w Njeſwaćidle pśi dwórniſšu w leżownoſći knježa Schliesſeroc ke Klahnec konkurſowe maſy ſłuſace tworowe wobſtatki, kaž **wšelake wina, ſekty, cigary, cigarety, ſokoladu atd.** po zniženych płaćiznach wupředawaja.

Lokalny ſudnik Koban w Budyšinje jako konkurzowy zarjadnik.

Praktiske wěcy:

Štrykowane wobleki
Pulovry
Lacy
Bleyle-wobličenje

Najwjetši wubjerk
Najtuńše płaćizny

Otto Osswald
w Budyšinje na Kamjentnej h. 7

Hody

swojich lubych z wohrěwacej

pjelsćinu wobdarić na př.

mantle, jaki, podšiće, kornarje, wokošinje zwěrjata, wobsadki, kožki, płachty nohiwohrěwaki wubudźi hobrske wjesele, tohodla přińdźće a wobdźiwajće też wulki wubjerk **mužecych hłobukow a čapkow** w nowočasnišich barbach a formach we wosebitym wobkhodźe

Kurt Rinke w Budyšinje

na Bohatej hasy 5

Přewzaće wobkhoda

Česćenemu wobydlerstwu w Budyšinje a wokolinje zdwórliwje wozjewjam, zo sym wot lěta 1899 wobstejacu firmu

Kurt Scheibenbauer w Budyšinje

kupił a pod napismom

Kurt Scheibenbauer nasl.

mějićel Gustav Lorenc

techniski wobkhod w Budyš. na Hauensteinsk. h. 1 dalewjedu.

Dowolam sebi tehodla, so Wam najlěpje poručować a budu so stajnje prócować wšě Waše přeća dopjelnić a Was sprawnje a spěšnje posłužować.

Nadźijam so, zo byšće dotalnemu wobsedźerjej spožčenu přikhilnosć tež na mnje přenjesli, podpisam

z počesćowanjom
Gustav Lorenc

Darće praktiske wěcy!

Maja dwójnu hódnosć w tutym khudym času

Otto Osswald
w Budyšinje na Kamjentnej h. 7

Tworykupowace towarstwo w Budyšinje z. dr. z w. ruk.

Přijomny dar je

njepřemokawy kabat (Windjacke)

imprägněrowany wot **9.50 hr.** tak dołho hač skład dosaha

Přijomna kupna składnosć

Wulki skład filcowych a kožanych wobućow zwjeršnje stupnje a tajkich z kornarjom

W našej rozdźělerni čo. 1 na Serbskej hasy 7

wulka wustajeńca hrajkow

jenož nowosće

Wot 2. decembra wupłaćenje wróćozarunanja we wysokosći **141000 hr.**

Prosymy wróćozarunanje za hodowne nakupowanje w samsnym wobkhodźe wužiwać

Wot **8. decembra** mamy našu wosebitu rozdźělerńju na **Hošic hasy** a našu rozdźělerńju na **Serbsk. hasy** w zakonskim času **wotewrjene**

Prošu wobkedźbujće wukładne wokna

Hdyž

chceš wjesele twojim starším ke hodam přihotować, dha dar jedyn serbski špruch na sćěnu ze Smolerjec knihiličernje w Budyšinje

Waše hodowne woblečenje

wolće najwužitnišo z našeho wulkeho wubjerka. Naše hotowe wobleki dopjelnjeja wšě žadanja nowočasneho knjeza a su jara tunjo.

Mužace mantle 85.-, 75.-, 65.-, 48.-, 39.- wot **35.-**

Jupy we wšěch formach . . . . . wot **14.-**

Muž. wobleki na dróhu a za sport wot 95.-, 85.-, 75.-, 65.-, 55.-, 45.- wot **35.-**

Smokingi a čorne kemšace wobleki, tkaninowe, Iki-, Breeches- a džćłanske kholowy, Pulovry, Dempsey-jaki, štrykowane lacy, nohajcy, sportske nohajcy, mužace spódnje šaty kóždeje družiny

Zwjeršnje košle . . . wot 4.95

Rukajcy, kłobuki a čapki, samowjazaki, wokošinje rubiśća a sć

Swojim woteběrarjam předawam
kaž hač dotal na wotpłaćowanje

Hugo Pachaly *Před Šuleńskimi wrotami*

Wobrazowe knižki
knižki za młodźinu
towarśne hry

poesie alby
alby za pohladnice
spěwarske

lisiowa papjera
pjelnjace pjera
protyki

Hodowne dary

kliž młodych a starych zwjesela, dostanjeće w znatym wulkim wubjerku a po nizkich płaćiznach pola

Moritz Weiser w Budyšinje

na Žitnej hasy 5 :-: Zał. 1832

Walter Rinnelt

na Kamjentn. hasy 17 **w Budyšinje** při hotelu „Krony"

wosobny frizer za knjezow, knježny a knjenje

zhotowja wšě włosowe dźěła, kaž wotšihanje po wašnju bubiskim a paźskim (Bubi u. Pagenköpfe). Najwjetši skład wšěch toiletowych tworow. / Připrawjenje towarstwowych a dźiwadłowych, njewjesćinskich kaž też kwasnych frizurow. / Najpěšniše a porjadne posłuženje. —

◆◆

Wosebity dom cigarow a cigaretow

10% rabata **10% rabata**

Dla wuprózdnjenja nětčišeho składa **mužacych, žonjacych a dźěćacych nohajcow a rukajcow wołmjanych šlypfrow a suknjow** kaž też **norm. šatow za mužow atd** kiž mam wyše we wšelakich wulkosćach a barbach na składźe, dawam na nasp. twory hač do kónca tuteho lěta

10% rabata

Rěču serbski Rěču serbski

Ilse Glaserowa rodź. Drechslerec

w Budyšinje na Mättigstr. 16 delka

10% rabata **10% rabata**

Kofej Kakao kolonialne twory

KURIO

na Zwonk. Lawskej hasy 24

Wóskowany rub

kožane fale, wołmu, Linoleum, tepichi wot 9.— hr.

Ida Erler w Budyšinje

na Zwonk. Lawskej hasy 10

Hermann Trumpler w Budyšinje

Jägerstraße 9 3 minuty wot dwórnišća

Poruča wulki skład

cokorowych tworow na hodowny štom

Wuběrne zelowe a mjedowe placki, bonbony, praliny a šokolady

Wosebitosć: **Mentol-Eukaliptus-placki** přeprašeł a nazymnjenje šije

Prošu kedźbujće wosebje na firmu
H. Trumpler Jägerstraße 9

Božodźěšćowe štomy

Přijedu štwórtk 5. 12. z wagonom najrjeńšich

šmrěkow

a mam je w Barće w swojim wobydlenju a we Hućinje w Zaunikec hoscencu na předaj

W Hućinje so jenož pop. wot 2—5 hodź. předawa.

Max Hänsel w Barće

K hodam

poručam swój wulki skład

porclina / kamjeniny / krystala / skleńčanych tworow

Hermann Gläsel w Budyšinje

na Lawskich hrjebjach 4

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„S. N.“ płaća měsačnje we wudawarni 1.10 hr., na pósće a pola dowóznika 1.51 hr., pod křiž. zwjazkom abo do wukraja 2.25 hr. abo 18 K. Wud. a čišći Smolerjec knihiščerńja, zap. dr. z w. ruk. w Serb. Domje w Budyšinje. Telefon 2687

Za nawěški, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 8 pj. Wobčežnje so dlajace nawěški a tabele so wyše wobličeja. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 24 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Čisło (Nr.) 283 — Budyšin — Pjatk, 6. decembra 1929 — Bautzen — Lětnik 38

Severing republiku škitacy zakoń škituje.

Po žrjedowskim poćežnjenju němskeho ćełma žu **kriminalni sastojnizy śpieczišcha kommunistiskeho sapóšćanza Koenena, hdyž bě ś poćedźenje wuchoł, sajeli a domoj bowjedli.** Druhe wotdźelenje policije hotowe stejeshe, so by kommunistiskim sapóšćanzam wobarało, **hdy bychu śpytali, Koenena wuswobodźić.** We świzu ś tymle podawkom w pśichodnych dnjach **němšcy** ćełmownje mjes sozialdemokratiskimi a kommunistiskimi sapóšćanzami k rozhorjenemu wurěčowanju dóńdże.

Hdyž bě žo poćedźenje saža wotewrilo, žo kommunistiska herjekanża w poćedźeńi ś nowa sapocża. Ministrej Severingej bo saža słowo da. Kommunistoju na wjeho sažu wudma nawołachu, kotrychž dla saža **žydom kommunistow ś wuradźenja wusamknychu.**

Potom president Löbe pśichodźidowo pśichewsa. Dokelž kommunistoju njepśichśelachu herjekacz, president **tśoch druhich kommunistow wusamknu.**

Potom móžeshe němski śmutkowny minister Severing dale rěčeć. Praji, so nima sa trěbne, na mnohe wudma wolmolwić. Jenož se sapóšćanzom Koenenom, kotryž je jeho morderja dźěłaćerjow mjenował, dże wuwjaceje cźinić. Sapóšćanz Koenen je tón samy, kotryž je jenu po žrjedźonjemšćich sběžach wojpjet w nozy 1. hóźelit, so ju bliźko Barlina cźorne formazije śhromadźeja, a so by nuśne było, so bychu ju źrědki pruskeho stata pśicheźiwe tymle pratwizowym organizacijam nakóźile.

Severing dale praji, **so je ju sapowědźił, proletariske słonuje wobroniś** a je tak mjenowane proletariske kontrolowaze komitśje rozpuśćił. Tele komitśije tu jenož do klamow małych pśichemyślnikow khodźile, niz pak do pśiležnjow wulkich trustow a konzernow. Wón (Severing) je pśicheźiwnik sajźimo, tola pśicheźiwo nim žo njeńmje po systemje kommunistow wojowaś, kotrež chcedźa tóžeho sajźista sabiś. Pokonoźe k wobronjenemu sakhowanju porjada móže žo jenož **statnym formazijam** daś. Pśicheležny sakoń žo pśicheźiwo wschitkim měri, kotrež ś nazynoscemi abo ś wohanjenjom pśicheźiwo statej wojuja.

Pśichi tym žo rozdźeła mjes prawymi a lěwymi njecźini.

To je ś porokow sapóšćanza dr. Everlinga pśicheźiwo sakonjej spóńaś. Hdy bychu ś prawizy a lěwizy ś buchowniymi bróńjemi wojowali, njeby republika schkitazeho sakonja trjeba była.

Na naprašchenja za sakajanjom Stahlhelma wón we wuběrku ś pśichedpołożenjom běšeze knihi wotmolwił. Wona podawki mjenuje, w kotrychž je žo wjecjornoněmšći Stahlhelm pśicheźiwo statnemu porjadej pśicheschoł. Tale organizacija dże **snutskownopolitiku móz sakojźicz, so by pśicheźiwo statnemu porjadej po Mussolinowym pśikładze wojowała.**

Na prašchenje ža khostami ža agitaziju pśicheźiwo ludowemu pożadanju minister praji, so němske knježeńśtwo tele wudawki sastupuje. Jako dodawk k statnym wudawkam budźe žo 500 000 hrivnow zadaś. Wudawki agitazije pśicheźiwo bjesrozumnemu ludowemu pożadanju pak w žanej pśikmérje njejźu k khóstam, kotrež je Hugenberg ze swojim postupanjom němskemu statej napołožił. Ludowe pożadanje 600 000 hrivnow płaći a ludowe rozsudźenje budźe nimale 2½ milijona hrivnow płaćiś. Stahlhelm je hižo **nowe snutskownopolitiske ludowe pożadanje pśichipowědźił.** Knježeńśtwo budźe **rewidiju němskostatskeho hłosowańskeho prawa** a sakonja wo ludowym rosśudźenju w tym smysle namjetowaś, so ma tón, kotryž łopkompśinje ludowe pożadanje sawjedźe, też khosty saplaćiś.

Republiku schkitaży sakoń žo na to prawnemu wuběrkej pśichipokaja.

Wotmyslene powćišenje pśinoška pola zawěsćernje dźełonjeměrjerjow.

Němske knježeńśtwo budźe žo hišcheze tón tydźeń se pśichodnu němskeho dźełowego ministra sabéraś, kotraž žada, so by žo

pśichnoschł sa sawěsćenje dźełonjeměrjerjow wo ¾ prozenta powyšeschił.

Móże žo ś tym ličiś, so žo wobźebje němski finanzny minister namjetej němskeho dźełowego ministra pśichjamnje; pśchetož němšći finanzny minister móże jenož hišcheze za dezember pśichdawki za sawěsćenje dźełonjeměrjerjow dawaś. Wón němskim ćełmje je žo hižo naležnosć rospomnina. Pśichi tym je měnjenje khstyceźi było, so powjeschenje pśichinoschka wot rosprawy wotwiśuje, kotruž němšći finanzny minister wo finanznej reformje poda.

Pólski sejm so wotewrił.

Schtwórtk pśichipołdnju je žo pólšći ćejm bjes kaženja měra wotewrił. Sśejmowy marschall Daschinski we wotewrjeńśkej rěcźi na śtate podawki pśichi wottorcźenju parlamenta 31. oktobra a na wumrěcźe nětdyšcheho franzowskeho ministerskeho pśchedsydy Clemenceaua a dweju žejnoweju sapóšćanzow spomni. Ssobustawny němśkeje frakcije žo pśichi wopomnjeńśkej rěcźi na Clemenceaua wotžałichu. Finanzny minister Matuschewski finanzny rozpodarśći plan sa pśichodne pólěto 1930/31 rozkłoži.

Nowe čěskosłowakske ministerstwo so zestajało.

Nowe cźěskosłowakske knježeńśtwo je žo schtwórtk zestajało. Jemu 46 cźěskich a 16 němskich ratarjow, 25 katolskich ludowcow, 14 narodnych demokratow, 12 cźěskich pśchemyślnikow, 45 cźěskich a 21 němskich sozialdemokratow, 32 cźěskich narodnych sozialistow, wschy hromadźe 113 nješchcźanskich a 96 sozialistiskich sapóšćanzow pśichłuscha.

Nješchcźanske strony ko ś 9 ministrami, a to se 4 cźěskimi ratarjemi, dwěmaj cźěskimaj katolskimaj ludowcomaj, jenym cźěskim narodnym demokratom, jenym cźěskim pśchemyślnikom a jenym němskim ratarjom sastupuja. Sozialistiske strony schśećz ministrow dostanu, a to tśjoch cźěskich a jeneho němskeho sozialdemokrata a dweju cźěskeju narodneje demokratow. Pódła toho dyrbja Němcy ministerstwo sa strowotu a ludowe spomoženje dostaćz.

Žana jenaka sylnosć mjez italskim a francowskim wójnskim łódźstwom.

Franzowski śwonkowny minister Briand je žrjedu italskeho pódpałanza pśichjak a ś nim wo wotbrónjenju wójnskeho łódźstwa jednał. Pśichi tutej składnosći je Briand italskemu pódpałanzej króće wopomnjeńśke pśismo pśchepodał. Wono wotmolwu na wopomnjeńśke pśismo wo wotbrónjenju wójnskich łódźstwow wopśichija, kotrež je pódpałanz pśched tydźenjom w mjenje italskeho knježeńśtwa franzowskemu knježeńśtwu pśchedpodał.

Kaž je śtyscheć, franzowśte knježeńśtwo łóźde jednanje wo jenakej sylnosći mórskeho bronjenja wotpokasuje. Sa to wono namjetuje, so by žo wo tym jednało, kak śtyne wójnske łódźstwo łódźy ś wobeju krajow trjeba. Pśichrunanje jendźelskeho wójnskeho łódźstwa ś amerikanskim wójnskim łódźstwom je po franzowskim nénjenju dopokasało, so sa wobaj krajej njeje cźežko było, žo wo jenakej sylnosći wójnskeho łódźstwa dojednaś. Rosdźeł jeju dotalneho mórśkeho bronjenja je w pśicheńku jenož 10 prozentow wucźinił. Zyle hinak poměry mjes Franzowskej a Italskej leja. Tu rosdźeł śtoro we wschich łódźnych drutzinach 50 hač 60 progentow wucźinja. Po tym žo stoja, so Italska dyrbjała, so by jenaku sylnosć ś Franzowskej dopjła, hdyrźi warśći program nastajiś, ako Franzowska by dyrbjała, so by žo Italskej se swojim wójnskim łódźstwom runała, wulki dźel swojich łódźow śnicźiś.

Viktor Emanuel III. pola Piusa XI.

Schtwórtk bě sa Rom a Italiju wopomnjeńśki dźeń. Italski kral a kralowna staj bamža wopytałoj. Skoro śchésć dźesaćz lět wot powalenja bamžowego knježeńśtwa staj bamž a kralowski dom dźělenaj byłoj. Tehdy bu italski kral Quirinalskeho brodu, kotryž bě bamž wopuschćił, śmozowa, a Pius IX. žo do Vatikana samkny a śwětej śpowědźi, so je hłowa katolśkeho kśchesćijanstwa jata.

Schtwórtk běschtaj sažo jedyn Viktor Emanuel a sažo jedyn Pius, kotrajž žo we Vatikanowej trónjeni śeli jetkrótkaj jako widźomny dopokaz, so cźaš je najeźelśke rany sahoji.

Hušte wyšaze śtyły Romjanow ś bokowaj dróhow śtejachu, hdyž dopołdnja w 11 hodź. žydom automobilow, w prěnim kralowskaj mandźelśtaj, w druhim śwonkownym minister Grandi, w dalšcich wyšcy dwórzay a śtatni jastojniźy, k bamžowemu Romej jědźeshe. Pśichi pośdaćzenej mjesy wobeju měśtow italśay wojazy a bamžowe garde śtejachu. Na łudźi próśdnym Pětrikim naměśeze kralowskaj mandźelśtaj ś automobila stupjśchtaj. Swony Pětrišeje gyrkwje sastwonichu, a gouverneur Vatikanowego měśta, w šohanniśkej drasece, runje tak komorniźy, dale wyšoźy duchowni jeju powitachu. Wot tam ko kralowskaj mandźelśkaj do trónišeje śale podaschtaj a dwaceśi minutow žamaj pola bamža pśchebywachtej. Potom dźeschtaj ś žyłym pśchewodom do Pětrišeje gyrkwje. Pśched wochtarjom śakramentoweje kapały žo kral a kralowa ke cźichej modlitwje tlaknychtaj.

Sažo śwony łaklinczachu. Pśchi wrotach Pětrišeje gyrkwje žo kralowskaj mandźelśtaj ś bamžom rozžohnowaschta- gardy presentowachu, herzy sapiłkachu vatikansku hymnu, a žydom automobilow žo do wušich drúhow bamžowego měśta wotwiśe.

Statne sokolske organisacije za Juhosłowjansku.

W ministerśkej radźe je ministerski president Živkowić łdźěł, so dyrbi žo jenotne sokolstwo za jeśkyńenje łuda wutworiś. Juhosłowjanski Sokol, chorwatśi Ssokol a słowinźi Worjok žo rospuśćeze a **žo do** nowoeje organisazije sjedinoca, kotraž budźe „Ssokol juhosłowjanskeho kraleśtwa“ rěkaś.

Wscha schulska młodźina budźe nuśowana, tutej organisaziji pschisłuchaś. Ministerśki president pśismo krala Alexandra cźitaschе, kotryž sakojenju juhosłowjanskeho Ssokoła pschihłosnje a posłaji, so dyrbi na cźele Ssokoła tukhwilny juhosłowjanski trónśti nałśedník stejeś.

Opposicija w jendźelskim parlamenu pśeciwo diplomatiskemu wobkładej z Ruskej.

W jendźelskim hornim śejmje je žo namjet lorda Birkenheada ś wulkej wjeschćinu pschijał, so žo diplomatiske pschipóśnaze bolschewikiskeje Ruskeje w tu khwili njeśejmje knježeńśtwowy sastupjeŕ lord Thomson w deln. śejmje two diplomatiskim wobkładaje ś Ruskej jednaś. Opposizija budźa žo knježeńśtwa praschećz, hač žo na rosśudźenje hornjeho śejma, so žo diplomatiske pschipóśnaze bolschewikiskeho ruskeho knježeńśtwa w tu khwili njepschelje, dozpła njerjeba w delnim śejmje dźiwaś.

Mjes tym je ś namjetej lorda Birkenheada w hornim śejmje kujźeńśtwowy sastupjeŕ lord Thomson w delnim śejmje twotmolwił, so žo počzaḱ k Ruskej njeśeju śenje śmełe pschetorhnyć, dokelž je ś tym jendźelske wikowanje cźežko schkodowało. Winowatośće, na kotrež ma žo Ruska w nastupanju kommunistiske agitazije śwjasaći, žo po pschichadźe ruskeho pólstanja postaja. Jendźelske knježeńśtwo žo naprawow pśicheźiwo kommunistiśkej agitazji njewidźa.

Na prašchenje lorda Brejforda, hač by knježeńśtwo, hdy by žo nowa kommunistiśka agitazija pyta, ruskeho pólstanja wupokałało, lord Thomson wotmolwi: „Zyle wěsće, hdy by agitazija wot ruskeho knježeńśtwa wuschła.“ Na dalšche praschenje lorda Birkenheada lord Thomson potwjerdźi, so žo bolschewikiske knježeńśtwo a Moskowska internazionala jako jenośći wobkładuje. Knježeńśtwo ma sa wobtwjerdźenje śwětowego měra za nuśne, so žo počzahi k ruskemu knježeńśtwu wobnowja.

Litwinow wo śwětowym położenju.

Ruski nameśtny śwonkowny komisar (minister śwonkownych naležnosćow) **Litwinow** je žrjedu we wukonjezym wuběrku wulku politiku rěcź měł. Mjes posłuchanjemi běchu sastupjerjo wulkomocnjow, mjes nimi też nětki pólstanz w Moskwje ś **Dirksen.** Litwinow žo pschede wschém ś ruśko-cźinetej śwadu sabéraśche a na to pokaśa, so je ś Ruska śwopśedźa nadźijała, so budźe China wschо cźinić, so by žo wojeńśteho śrażenja śminyła. Tale nadźija pak žo njeje dopjelniła. Cźerwjene wójśko je śwój nadawk pohnje dopjelniło.

Amerikanśka nota na Moskwu ma žo jako njepschećezeljstwo wobhładaćz. Ruśke knježeńśtwo zanemu zusemu śtatej njedowoli, žo bo ruśko-cźinjeńśkeho konflikta měśćezej.

Dale Litwinow wo poměrach mjes **Jendźelśkej a bolschewikiskej Ruśkej** rěcźeśche. Wobnowjenje diplomatiskich počzahow ś Jendźelskej wón wulke dobycze ruśseje diplomatije mjenowaśche.

Litwinow mějeśche za nuśne, so žo ruśka bróńitośćz powjeśchi, dokelž Ruśka cźerwjene wójśko a wójnśke łódźstwo k śwojemu śaktanju trjeba.

S dojednanjom mjes Mukdenom a Moskwu je žo prěnja kroczeł k wurunanju swadby stała.

Poczahi Ruiseje k wukrajej njejsu w tu chwilu njepschibydne. Kaž pryedy też někotre **k Němskej pschecjelske poczahi** wudžerżinjemy. Pozlednje lěto žinjy ſ nowa dopokazy dostali, so žu w Němskej ludžo, skupiny, organizazije a žanu politiske strony, kotrjż so wo to prózuja, so by so policika Němskeje pschecżiwo Ruskej w njepschecżelskim smysle pschenjenika a sa to prózne lepschiny dostała. Tola ſ toho so njeznamě žudžicz, so so jankadne czary ruſko-němſkich ſtykow pscheměnjeja. Objektiwne zakadne wumělenja, kotrež su někotre Rapallowske rěczenje a nasche dotalkotne poczahi diktowake, hischcze powschitkownje też dženja wobsteja.

Też su hischcze druhe jankadne pschedwumělenja, kotrež Němskej możnosć dawaju, w naschich hospodarskich poczahach ſ wjeczorn. stajami **na prěnim městnje stejecz.** Wot Němskeje žamaje budże jeje podjeł wotpowiſnacz, kotrež pschi jastaranju hospodarskich potrjebnoſczow dostanje. Se wulkim spokojenjom so na njethahlaze roswicze pschecżelnych poczahow **mjes Ruskej a swobodnym městom Gdanskom** pokazuje.

Poczahi **k Franzowskej** njejsu w tu chwilu wožebje dobre, ja to žu žo poczahi **k Pólskej** połěpschile.

Po Litwinowje pschedstyda rady ludowych komisarow wutkazinskich republikow wěrczesche, kotrež polnej zhromadžiznje wukonjazych komitejow namjetowasche, so bychu bjes rospraczenja wobſtamknjenje pschijake, w kotrejž so zwonkownej politiku bolschewikskeho knježerſtwa pschihłosnje. Wukonjazy wubjerk na to jenohłósnje wobſtamknjenje pschija, kotrež Litwinowej dowěrjenje wuprasi a zwonkownu politiku schwali.

Bolschewikske knježerſtwo so wjecži.

Němszy ratarjo ſ hłodom mrěja.

Němszy ratarjo, kotrychž ruſke knježerſtwo sašo domoj wjese, němskeho połčlanza w Moskwje telegrafiſuje wo ponoz naddžehnja. W tychle telegramach ratarjo praja, so zahradaju a ſ hłodom mrěja. W jenej depeschi žo praji: „Sahłódnimy, naš žu ſ zworowych wosow, ſ kotrymiž so wjesechmy, won cżiſnyli, nimamy niczo k jědži, nasche dżěcži wrěschcza, dokelž žu hłódni."

Njestatkich pschicżinow dla ſ tych, kotrjż žmědża wnczahnjeż, knježerſtwowi sastopnizy wulku liczbu muzow ſ czaha bjeru, haczkuli maju puczowanſki paſ a dowolnoſcż k wuczehnjenju. Sšwójšiły so bjes ſwojich jezimjerjow do Němskeje wotwjesu.

— Hadż. ſpjelożeń darow, so bliži. Njeje lohko, pschi tak czężkich czahach prawe dary namakacz. Pschetož dżenſnischi dżeń dyrbimy hóle hacż hewak hdy praktiſky darjecz. Wulki wubjerk tajkich darow namakaże w balsko a schčroko ſnatym Zentralnym kupnym domje w Budyschinje. Kupny dom, najwjetſchi ſwojeje druzkny w Budyschinje, pschinjeſe dżenja ſ wožebitej pschikohu w naschich Nowinach wubjerk darow, kotrež zdže wěrcze ſwojeznjenike wjeſele połnyscha, dokelž njejsu jenož tunje, ale maju też praktiſku hódnoſcż. Nic jenož za doroſczenych, ale też za naschich małych maju tam wulki wubjerk. Porucżamy tuž pschikohu k wožebitemu wobkedžbowanju.

— **Bojodżesczowy schtom sa wschčch na Mjažowem torhoſchczu.** Hižo je do Budyschina pschinjeſeny a budże hórſy na Mjažowem torhoſchczu postajeny. Je to je Wujeżcżan rewěra wubrany ſchmurk wokoło 10 metrow wyſoki, kotrehoż ſdonk delcka wopschija 15 zentimetrow. Hudźbne a ſpěwne poſpiczenja pschi roſſwětlenem ſchtomje Božeho dżesczа zapoczну so 14. abo 15. dezembra we wjeczornych hodźinach.

— **Wožebita hodowna pschiloha.** Sa naschich cżitarjow a cżitarki w Běłej Wodże a wokolinje pschihołożichmy ke dżenſnischemu cżiſłu wožebitu hodownu pschiłohu kupneho doma Felixa Jochmanna w Běłej Wodże, w kotrejž namakaju wjele rjanych wězow ſa žony, muzow a dżěcži. Proſymy naschich tamniſchich cżitarjow, so bychu wožebitu pschiłohu pschecż ſwje wobkedžbowali.

— **Hodowny hermank** wobdżerża tuto lěto wot pjatka 20. hacż ſ wutoru 24. dezembra. Dale žu klamy też njedželu 8. a 15. dezembra wotewrjene a to hacż do 6 hodż. wjeczor, hewak jankaja w 7 hodż. Zuſi wikowarjo ſmědża jenož Domascha — 21. dezembra — pschedawacż.

— **Powjeſtschenje Kloſchtra Franziſkankow.** Kaž žo pisa, je wotmyſlene, so ſo tudyſchi kloſchtr Franziſkankow wuſtwari. Powjeſtschenj budże we wjetſchim rosmjerje, twarſke plany k tomu žu hižo někotři cżaſ pschedpołożene. Nacżiſk je ſhotowił knjes architekt Kucharz, kotremuż ma so wyſchſche nawjedniſtwo zhoła twara pschepodacż. S twarſkimi dżełami dyrbjeſche so po prawom hiſchcze tole lěto zapoczeż, ale wuſtwoczichu wobsežnoſcże w naſtupanju trěbneho wutworjenja pucża. Tuž ſapoczну so dżěła hakle ſ pschichodnym nalěczom. K nětczischemu twarjenju ma so wjetſchi pschiſtawk pschiſtwaricż, ſ cżimž so też kapała powjetſchi. Tole powjetſchenje je jara nuſne, dokelž su nětcziſche mětnoſcże pschewuſke.

— **Schkoda ſandżenje ſmuty** na ſadowych ſchtomach. We ſhromadźiſnje wokrjesneho ſadarſkeho towarſtwa poda hamiſki hejtman dr. Siewert posčonczny pschehlad wo ſymſkich ſchkodach na ſadowych ſchtomach. Pschehlad dopokaſa ſchkodu na wěſkje 13 prozentow wobſtatka ſ lěta 1925. Najbóle žu pola worjeſchinow, aprikosow a brěczkow (Pfirſiche), wilchmjow ſchkodu ſmjeſili (nimale 50 prozentow), najmjenje cżerwjenych jabluczkow. 312 000 hr. budże trjeba, jenož k narunanju wotemrětych ſchtomow, njeběžimajo na ſchkodu, kiž je na ſamożenju a dokhodach nasta. A tuta njeda žo też ani nětkaj wobliczicż.

— **Budyſko-Běławožanſku automobilnu cżaru natupajo!** Sſobotu 7. 12. 29 pojdże na automobilnej cżarje mjes Budyſchinom a Běłej Wodu jenoż ſobotu jěſdżacy wóſs takle: ſ Luſkow (Liske) 6,45, ſ Noweje Wſy 6,50, ſ Komorowa 7,00, ſ Nowo-ho Zožara 7,03 hodż. ſe Sdżeża 7,08 hodż. ſ Cżelchowa 7,13 hodż. ſ Wuſtjnyſkeho ſchibanſkiſcża 7,16 hodż., ſ Delnjeje Hórki 7,25 hodż. ſ Bórka 7,28 hodż., ſ Budyſchina-Cżiſcżowych wikow 7,33 hodż., na Budyſkim dwórniſcżu 7,38 hodż. Wóſs, kiž jako powyhlmjenje 11,40 hodż. ſ prawidłowym wofom zobu jěſdži, pojdże hacż do Noweje Wſy. Wotſud wrócżi ſo 14,20 pſches Komorow do Budyſchina.

— **Maſchinſki kurſus!** Pola firmy Carl Gast w Budyſchinje na Drjewowych wikach wotmjewa ſo wot pón-

dżele 2. dezembra kurſus ſa wódu wo maſchinach, kiž ſo jutſje ſobotu 7. dezembra ſkónczi. Pschednoſchcež je k. dr. ing. Lipperheide firmy Heinrich Lanz w Mannheimje, kiž ma puczowanſkeho mandtra ſamżnje firmy k ruzy. Pschednoſchk wupſchestrewa ſo wožebje na konſtrukzije, wot hładanje a twórjerjenje cżahanſkich maſchinow ſa dróhu a rolu, kiž firma Heinrich Lanz w Mannheimje wudawa. Na kurſu wobdżěli ſo 38 wožobow a hižom tuta liczba pokaſuje, na kaku potrjebnoſcż taſke kurſy dżiwaja. Wobdżělnizy kurſa ſu ſ wjetſcha dżěła ratarjo, ratarſky pschiſtajenjay a wójnizy. Zyle wožebje powuczeny je ſajimawy je wobhładanſki modell, kiž je Gastez firma ta roswuczowanſki kurſus ſ Mannheima pschiwjesła. Jedna ho pschi tym wo Bulldogſki motor najnowiſcheho wudżełka w naturſkej wulkoſczi. Tutón Bulldogſki motor je tak roſtrjenjeny a ma wotewrjene měſtna, ſo móże ho wſchitko wobkedžbowacż, ſchtož ho w maſchinje ſtawa, hdyż wona běži. Roswuczowanſki modell móże ho jako miſchtrſtli kuch wofwamjenicż a dyrbjało wožebje pschiſłuſchnikam technniſkich powołanjow a wuchitkim tym, kotrjż chcedża žebi takiu abo podobnu maſchinu wobſtaracż, na tym ſaležecż, ſo bychu žebi wobhładanſki modell wobkhładali. — K temu je hiſchcze hacż ſobu do pómdżele 9. t. m. ſkładnoſcż.

— **Sa mějiczelow ſtarych nalutowanſkich knižkow.** Mějiczelio nalutowanſkich kontow, kotrež ſo pryedawſchich pschedpiſmach jako taſchke (erlöſchen) njeběchu nałobnoſczenje, tola po najnowſchich wukazach maja prawo nałobnoſczenja, žu ſ wospjetnymi wopſewjenjemi nalutowanſkow na jich prawa pokazani byli. Hdyż pak ſu mnohi mějiczelio kontow poſtajenu pschiwoweżenſku termiju ſkomdżili, je ſmutkowne miniſterſtwo nalutowanſkich nětko prawo dało, pschiwoweżenja nadhódnoſczenjow — Aufwertung — ſpadnjenych nalutowanſkich kontow też hiſchcze hacż do 15. januara 1930 pschijimacż!

— **Pschepołożenje wokhoda.** Kaž ſ nawſchitka we dżenſnischim cżiſle dowidżimy, je knjes Waklaf Pietſchmann ſwój wokhod jeſdnych kolow a ſchijacych maſchinow ſ wuporjedżenju, kiž hižom 17 lět wobſteji, do ſwojeho inwiwotwara na Lubijſkej dróhy rózł Beethowenskeje dróhi pschewołożił a jón tam jutſje ſobotu 7. dezembra wotewri. Wokkedżunje nawſchitkich w dżenżnischim cżiſle.

— **Padufchtwo.** Kradnyk je nětko 4. dezembra wjeczor w 9. hodźinje ſe ſahrodu jenoho hoſcżenza na Lubijſkej dróhy muſoże jěſdnje kolo ſnamki „Preſto". Kolo mějeſche cżornje kroſna, tehornuna błótkolichkakaj, žolte ſwjena ſ cżornymi ſmužkami, horjeſhibnjene wodżidło ſ cżornymaj celluloidowymaj pschimadłomaj, nalerjawjene ſtyki, karbidowu latarinju, ſchérej gumijowej wobrucżi, ſ kotrejž ju běſche prěnja nowa, mjenowu taſlicżku „Preſto-Werke Modell 24". — Wo wjeżowne ſdżělenja proſy kriminalny wotrjad w Budyſchinje.

— **Mjažowe jěkli.** Sſobotu, 7. dezembra 1929 wot 8 hacż do 9 hodźin pſchedawa žo žyre howjaſe mjažo punt po 40 pj. a žyre ſwinjaſe mjažo punt po 60 pj.

S **Wurig.** Pozlednje ſjawne pożedżenje. gmejnſkeje rady nawodowaſkeje knjes měſchczanſka Kilian. Najpryedy rěczeſche žo wo ſnowa pożadżenju na měſtnje wukopanych ſchtomow. Sjednachu ſo w tom, ſo maju ſo ſdżěła ſadowe a ſdżěła wiſchnjowe ſchtomy nażadżecż. Knjes měſchczanſka Kilian ſdżěkuje, ſo je hamiſke hejtmanſtwo podpjeru wotpokaſało, tak ſo ma potaſſime gmejna cżeju 420 hriwnow ſkoma njeſcż. Tute pjenjeſy ſu pſchiſwolichu. Zywa rosmołwa naſta pſchi wurradżowanju wo wolſchtodżenju ſa wobžedżerjow leżownoſczow, kotrjż ſu k twarjenju pużża ſwoju podu wottupili. Nowiza měnjeſche, ſo nima ſo tutym wobžedżerjam, kotrjż ſu hižo pſched 23 lětami ſwoju podu wotedali, zane ſarunanje wjazy płaczicż, dokelž je tutón pucż k jich ſarunanje pódy pſchi twarjenju wentokow też wotſchódżeli ſnenu lépſchemu byſ. Małych ſkěžkarjow ſa wotſtupje-

Ze Serbow.

W Budyschinje, 6. dezembra 1929.

— **Wo wjedrje.** Schleniża pada ſwěſchnje na hrońe. To je ſ dopokaſmom, ſo ſu ſymſa mjezina ſ wjeczora Europy bliži. Jendżelſtej a Franzowſkej je njemdże wotrzy a ſlimkotje delcheże pschiwjeſła. S tuteju krajow pſchikhadżeja powěſcże wo ſahubnych powodżenjach. Na morjach ſatkadżeja wjetrnerkliwje njemdrje wichory. Wjele łódżow je w nuſy. Někotre žu ſo podnurile. My bychmy w naſchich ſtronach pschemaczoważe deſcheże ſ dżaknej wutrobu witali. Swjatſcha ma rola wkohu, tola we ſemi je malo wody. Sſtudnje pócżnu wuſkakowacż. Ratař praży wo ſcheżedrjive delcheże pryedy hacż ſamſerſtnje. Jutſje ſobotu khadża ſłónczko 7,58 hodż. a thowa ſo 3,45 hodż. Mjezacż khadża pſchipołnoju 12,25 hodż. a thowa ſo wjeczor 9,36 hodż. — Wjeżera wjeczor w 7 hodż. barometer 736, hygrometer 0, thermometer we dnjo +10. Dżenja ranjo we 8 hodż. barometer 735, hygrometer —3, thermometer w nozy +6. Wuhladny na malo ſo pſcheměnjaże wjedro.

Tahiti.

Roman ſ ſukneho morja.

57] (Pokrazowanje.)

„Mór!" ſmějeſche ſo Adolphe, „mějach tohorunja žiwjenje ſpjet, a dokelž nam tu dokre mozy pobrachuja, mějach wotomik ſa pschihódny, ſwoju ſtaru karrteru ſnowa ſapocżecż. Wſmi djach ſwobodu na walrybowej łódźi!"

„A ſ kotreho cżaſa ſu tudy?" wopraſcha ſo René ſpodżiwajcy. „Nětkaž ſ tſoch dnjow, tola ſ każ mi prajachu, ſu ty do Atiu wrócżo ſchoł, hdyż ſmy cże tehdom ſawoſtajili. Cżłowjeczе, je dha możno, — ty tudy wożenjeny a ſwójbny nan? — Nó wěſch, ta wězka drje ſtraſchniſcho klincży, hacż ſama na ſebi je."

„Ja ſo tu w tom ſbożownu cżuju", rjekny René.

„A ſchto dżeſch nětkole na Atiu?

„Tam wotſacż."

„Ty dżeſch ſo ſ wóſmadwadzeczi ſtami do łeża kokoſowych palmow ſahrjebacż a je ſwětom ſo roſzohnowacż?"

„Ty Sadie njeſmajeſch", ſmějkotaſche ſo René — „wona je jenoż Indianczanka po narodże, hewak pak ſkoro zyle w europſkich nałożkach wożehnjena."

„Cżim hórje ſa nju", bórczeſche Adolphe ſ hłowu wijo. „Ja ſmym też wo tom hižo nětchożkuli bórczeż ſłyſchał. Ale cżehodła też to njewoſtanjeſch ſnajmjeńſcha w Papeete? — Tu maſch tola ſkutkownischcho ſa nětkaſku dżeławoſcż; na Atiu wſchak ſtikaliſch, a dżeſacz lět tam ſcżinja cże njeſłymaneho ſa kajżežkuli cżłowjeſke powołanje."

„Mi pak je, jako bychmoj Sadie a ja tam mohłoj wjele ſwobodniſcho a bjes ſadżěwkow żiwaj bycż", ſnapſcheczi René ſo wubihajo.

„Bjes ſadżewkow? To tola ham njewěriſch", ſmějeſche ſo Adolphe, „ſchtoż dha by waſu mylił? Hdy by tu zyle pschipadnje jednotliwa walrybowa łódź njedojeła — ale apropos, [illegible] ſch też to, ſo je kapitana Lewiſowa dżewka [illegible] ſtanu w Papeete?"

[illegible] nu kreth do ſpanjoho dyri.

[illegible] rjekny jednorako — „dyrn ju tudy [illegible] nětko pola Belarda; ale, Adolph[illegible], ſpěchniſcho ſo pſcheczeſej pſchiwobroczejo, — njewěrno, ty ſwoſtanjeſch nětko tu na kupach?"

„Nětajki cżaż tola, a tak dołho hacż je nětchto ſa dżeło", ſnapſcheczi Adolphe.

Dżiwje wokanje wonka jeju pſchetorhnu; ludżo ſkakachu w mějcheżu a wokanja ſe ſłyſchcże. Młodaż cżłowjeſki pſchiſkoczi ſchtacż k durjam wohladacż, ſchto je ſo ſtało, jako wonka wótre bubnowanje ſaklinczа.

„Dundr njechaſ!" ſaſwoła Adolphe, „ſaż ſo ſda, budże to wężka thuna, budon wola naš na naſche ſhromadniſchczo. A hdże ſo ſaſo wohladamoj, René?"

„Dżenja wjeczor tudy."

„Derje potajkim, a mjes tym bożenje!" a ruzy ſtebi ſtłóczo roſžohnowaſchtaj ſo pſchecżelej, Adolphe ſwojemu nowemu powołanju ſo je wſchej żiwej, wohnjiwej horliwoſczu ſo podawajo, kiž dyrbjeſche jeho ſa nětkotruzkuli cżaſu a njepſchijimnoſcż wotrunacż, mjes tym ſo René we durjach ſtojo woſta a po dróhy dele ſa nim hładaſche, dóniż ſo w ſaſvinjenju jeho wożomaj njeſhubi. Hłuboko ſdychnywſchi bě ſo runje wotwobrocził, jako wuſhlyſcha ſwoje mjeno wołacż a Lefevra ſpóſna, kiž ſ wupſchešritej ruku k njemu pſchiħże.

Pryedy tak cżiły żurjoż ſ lohkej wutrobu pak bě ſo zyle pſcheměnił a mějeſche jara wotpjaty napohlad. Jednu ruku mějeſche pſchewjaſanu a bě błedy a hubjeny, też jeho wócżko ſpohladowaſche nětkaſ njepſchecżeſſay a wudżiwjo, ſchtoż njebě hewak na nim widżecż było.

„Hallo, Lefevre, kak wy tola wupadacże?" ſaſwoła René ſo ſpodżiwajo — „hdże dha ſu waż ranili, a je hižo naſche wójſko ſ domorodnymi ſo ſetkało?"

„Tu hiſchcze niż", rjekny Lefevre ſ dżiwnym poſmějwokom we wuraſnych a nihdy niż pſchijomnych ryhach, „ſnajmjenſcha niż hacż do dżenſnjiſcheho ranja; ale nětkole ſo runje ſapocżinа, a ja doběhnu żebi runje po ſwój mjecż a po ſwoju pistolu, ſo bych jako dobrowólnik tónle żort ſobuczinił."

„S podwjaſanej ruku?" rjekny René ſ hłowu wijo; „Wy dyrbjał wjeſoły byc, ſo macże pschiczinu ſo wuſamołwicż, ſo njetrjebacże pſchecziwo domorodnym wojowacż; cżehodła ſwojowólnje do boja bicż? Njeſkuſchamoſli mói wobaj ſ nim?"

René ſ hłowu tſchażeſche.

„Ja w tutom wojowanju niczo cżinicż nimam", praječeſche hłutnje, „njech to moji ſkaſenju mjes ſobu wuczinja."

Sſtónżo nad Tahiti wobžběwaſeſche, ſ prěnjemu raſej ſaſo ſ toho cżaſa, ko běchu jeje ſeudalne a nabożinſke wójny pſchejetale, dżiwi a wójnſki wobras.

Lędy wjazy hacż na nětkoże dwanacże jendżelſkich mil wot Papeete ſdalene ſtejachu měrne, ſ lohka natwarjene bambuſowe khěżi Mahaeny, ſeſadły kotrychży poſtrěhuja ſo mózne horiſcheża w nahich, ſkótkich ſpodach. Cżi naſpołe pschepjeczi naczołniży domorodnych běchu ſo tu ſhromadżili: Nomi a Potowai, Taanixi, Kahuchu a ſamo Teraitane, a ſcżelechu pólkow ſ Paofai, Tati, Utami, Hitoti a Paraita, ſo bychu jich tehorunja ſa wótczinſku wěż dobyli. Jednotliwży ſ nich pak, każ Paofai a Hitoti, běchu ſo runje won ſapowědżili, ſo ſa Pomarinu wěż ſaſtupicż, mjes tym ſo Paraita ſ khoroſczu ſo ſamołwjejo, tohorunja w Papeete ſwoſta, a jenoż Tati a Utami, prěnjeſi do Papara, druhi do Papeneeo wróżo dżeſche a wujaſnjeſchtaj pſchi tom, ſo ta ſtanje ſo dla franzowſkich ſajmow. Ale naczołniży njewurradżowachu ſo jenoż po próſnemu w Mahaena, ale ſdobom wurywachu na najpſchihódniſchim nawiżu hórkowo, po namjecże a pod nawjedowanjom nětkolnych jendżelſkich a iriſkich łódźnikow, wobtwjerdżenja, ſo bychu ſo nětkajkemu napadej wobroczej mohli a wocżakнуcż, dóniż zyła kupa ſhromadnje pſcheczimo potłóczowarjam njepoſtanje. Dożyła ſe ſo żwia cżrjżoda zuſych, kotrjż běchu ſo tu pryedy ſaſtyđlili, a ſo wiliwa Franzowſkom bojachu, domorodnym hnydom ſe wſcheho ſpoczatka pſchiſamkta. Mjes nimi běſchtaj też Jack a Jim O'Flannagan, kotrenuż ſe pschehłowanje w Papeete po poſlednim jeſtkanju ſ leutnantom „Jeanne d'Arc" ſo ſtraſchne ſtako, a kiž tola też ſamu łódź namakaż njemożeſche, ſo by kupu nětko runje wupuſcheżił. Też cżornuch tam bě, herkuleſka poſtawa, kiž pſcheh nětkotrymi wjeczerami běſche ſo ſ franzowſkimi wojakami ſwadżił a ſchtyrjoch ſ nich bě tak roſuchaż, ſo mózeſche jenoż ſ cżekanjom ſo krwawuneho wjeczerja druhich ſminycż.

(Pokrazowanje ſeſchhuje.)

njejšu. Tuj njemóžachu jo sjednać, a tohodla jo tuton dypt wo schitri njedźele wotstorčli, dokelž chcędźa jo najprjedy wobhonjeć, hač maju wobsędźerjo temje hischcze prawo, wot nětčišcheho gmejnskeho sarjadnistwa wotschodźenje žehi žadać, hdyž je taiki cžas jo pominuł. Sa hudowy rosćud 22. dezembra bu ja wólbnu městnosć Wunjcžanskeje gmejny „Złota wyschina“ w Rabiżach postajena. Pschecžiwo Placžiwosći gmejnskeje wólby njeje nichtó jo hórschiłł. Tuj dostanu: liscžina Makša Kschjana 4 hydła, liscžina Pawoła Zeßnera 3 hydła, liscžina Korle Fischera 2 hydle. Wjeßni dźěłconjemježerjo proschachu gmejnsku radu wo hodowonu pschipomoz. Po horliwej rozmołwje běchu ſ tym pschestajene, jo ma jo podata liscžina na dźěłconjemježerjam hischcze tak wrócžo dacź, jo bychu jenož najpotrjebnischi jako dostawarjo pomocy japitsanè byli. Potom pschijaimknu jo njesjawne poßeńdźenje.

Z **Khelna.** Wutoru popołdnju cheyše sebi muż ze našeje wsy žiwjenje wzać. Dokelž jemu pjeća druzy žiwjenje ćežke činja, cheyše do tak njenawidzeneho „murdarskeho hata“ skočić, bu pak wot znateho we poslednim wokomiku wotdźeržany.

S **Delan.** pola Cžornoboha. Prěnju njedźelu adventa świećeschе nasicha luba Janaschcz wowka swoje 90. narodniny. Běschе jo wjele ludźi w jeje domje schło, pschitomne běchu 4 generacije Janaschcz wowka běschе jara wjele darow dostała, jeje narodninske blido běschе topate pokne. Tak sbožownu a wjeßelu, kaž wona na tutym dnju běschе, njeběchmy ju hischcze widźeli. Knjes farar Mjerwa běschе njedźiwajcy swojeho mnohego dźěła na prěnjej adwentskej njedźeli, hischcze popołdnju se pośawnijim thórom pschikhwatał, so by wowzy swoje sbożopschecža a trosthapokne słowa k jeje 90. narodninam wuprajił. A Bukeczanski posawnikł thór je ji schtyri krasne kérlusche sanjeki, so je po zyłej wży lubosnje klinčało. Knjes farar Mjerwa pschepoda Janaschcz wowzy krasne dary Bukeczanskeho žónskeho towarstwa. To běschе krasny swjedźeń, tiž wschitkim zwóstnym a pschimusnym njesapomnity wostanje. Tohodla jo też wschitkim, kotiž su ważny dźeń tak wulkotnje wuhotowacź pomhali, najwutrobnischi dźak praji.

Z **Radworja.** Njedźelu 15. decembra wulołuja nasze šulske dźěći w herbskej grychće hodowny swjedźeń. Budźa so serbske a też němske hry předstajeć. Popołdnju budźe předstajenje za dźěći (zastup jara tunjo) a wječor za wotrosćenych (zastup 60 pj., też to njeje wjele). Cyle wćsće starši našich dźěći a też druzy rady na swjedźeń přińdu a z tym dobru wěc podpjeraja, wosebje, hdyž loni tajkeho swjedźenja njebé.

Z **Radworja.** Staržakec a Poldrakec statokaj, kotrejž stej so wokolo jutrow wotpalilej, stej nětko rjenje zaso natwarjenej. Dokelž je so tu tež na druhich domskich porjedźało a twarito, ma nětko puć, kotryž k zastaršeu wjedźe, cyle hinaši napohlad.

Z **Konjec.** Pučowanske radupodawanje za maćerje w Konjecach a Smjerdźacej budźe srjedu 11. decembra popołdnju w 2 hodź. w Konjecach w šuli a ¼4 h. w Smjerdźacej pola Krawcec. Lěkař budźe přitomny.

Z **Pančic.** Radupodawanje za maćerje w Pančicach budźe pjatk 13. decembra popołdnju w 2 hodź. w hosćencu. Lěkař budźe přitomny.

Z **Pančic.** (Zběhanka.) Srjedu su tu při wukhodźe ze wsy pódla statneje dróhi duey do Kamjenca stojacy nowotwar domu za štyri swójby hižo zběhali, haćrunjeż su z twarom hakle kóne oktobra započeli. Tak mjenowana zběhanka woswjeći so we wjesnym hosćencu. Khěžiny twar na gmejnske khósty architekt Cyž-Khróścanski wuwjedźe.

S **Makeho Wožyła.** Na njedawno wotmětej hońtwje potšełachu 9 sajazow, 4 bažanty a 1 kraika. Pischi hońtwje wobdźělichu jo 4 hońtwjerjo a 17 honjerjo.

Se **Sčerpcho.** Plan wo pschiprawjenju nadjeńskeho a podjeńskeho telefonskeho wowoda se Sčerpcho do Lěska w Hródkowskim wokrjesu je po wotsjewjenju Shorjelskeho telegrafiskeho twarskeho hamta na połcže w Běłej Wodźe wot 22. nowembra t. l. na schtyri njedźele wupołożeny.

Z našcho kulturnego žiwjenja.

S **Barschiz.** Po błěschim cžasu sajo wotnowe towarstwo „Sćěwa“ sajedźenc njedźelu pola Lindnarjez žiwoje poßeńdźenje. Pop. 3/4 hodź. jo ſhromadźiła je ſpěwom „Mjana Luźiza“ wotewri. Pschedsyda, knjes wučer Jenč, powita ſhromadźenych a rosprawjeschе potom wo nasymšej hłownej ſhromadźiny Domowiny. Dale porěča wón wo pohrjebjenju Kozorowcho pomnika w Sahorju a mjenowaschе, jo by towarstwo ſa pomnik pschirošćił pschiwołało. S wothłosowanjom pschisiwosći jo 10 hriwnow. Pschedsyda napominaschе sobustawy towarstwa k zwěrje k towarstwu, so by wjednistwo towarstwa potom wo dźěławosći toho ſameho ſwołojacu rosprawu podacź mohło. Na to porěča two próstnje, tiž ma jo ſakkemu bjerjez pschepodacź a wo Towarstwje Pomozy ſa studowacych a wo ważnosći tuteho towarstwa. Na to posłuchi jedyn sobustaw towarstwa pschednoschk. Wón porěča wo tom, kajke mjenjenja su někotry Sserbja wo khorosćach měli, kak su je ſpytali jaćerkić, jaſnowowacź a japrajić. Powdźaschе wo tom, kak su sebi mór pschedstajeli a kak su jo jeho wobrócź ſpytali. Dale błyschachmy wo Sčmjerćnjy. Też błónčko, měšcžak a hwězdy běchu ja nich wobšibte błyschcze. Tehorunja też mróčzele, wětr a wichor na jich wobrazowotwornosći ſkutkowachu. Napoſledk błyschachmy wo Dyterbjarnatu, tiž druhdy pschi howorjatych wichorach ludźi ſcheri. — Se ſpěwom „Hischcze Sserbſtwo njeſubjene“ jo poßeńdźenje błónčži. -ſ-

Najwiše z cyłeho świeta.

— **Schkrowa powěšej wo wjedrje ja jutſiſchu łobow:** Rjenje, mile, žuchło. W Jendźelskej mile, ſchérjate a wětrate, podobne wjedrow też w połnocnej Europie

* **W nozy k ſchiwórkej ſatrachnym wětr ſ cžeſtimi ſliwkami w Jendźelskej a Franzowiskej ſatkadźeſche. We Jślingtonje, w połnocnym Londonſkim pschedmješće, ſo prědna fronta jeneje khěje ſatjnyła. W Alderſchotu a Portsmouthu ſo nabožne murje tſjoch khěžow ſatjnyłu. Wjele tſěchow je ſo wotkryło. W Połnocnym morju a w kanalu bě wjele łódźow w nuzy. 24 000 tunow wulka franzowſka parna łódź „Isle de France“ njemóžeſche do Plymouthſkeho pschiſtawa po jendźelſkich Puczowarjow ſajéź. Plymouthſki pschiwjedowar běſche na łódźi a dźrbješche njedobrowólnje ſobu do Newyorka jéź. Pola Landenda je ſo ſchpanſka parna łódź „Francos Duncan“ potopiła.**

* **W Mundhellu w Jendźelskej je ſo pótſile twarjenje ſ mózným rosbuchnjenjom wupuſčiło. Po dotalnych powěſcach ſtaj bo dwaj cžłowjekaj morilej a 75 je ſo ſranilo. Mjes ſranjenymi je wjele paßażerow woja dróhoweje żelesnizy, kotryż, hdyž ſo rosbuchnjenje ſtaſ, nimo pósłſcheho twarjenja jedźeſche. Schéſcž wozłobow ſo hischcze njeje namakało. Pschicžina rosbuchnjenja njeje hischcze ſnała.**

* **Tetznerowa żona je mordarſki njeſkutk ſwojeho muża ſ wujaznym ludanſtwom podpjerała. Wona żarowaznu wudowu hrajeſche a komediju tak dałoko pschestajeſche, so cžełne ſchiki „ſwojeho muża“ w dźěcžazym kaſchczu do Lipſka pschiwjeſeſ da a pschi pohrjebje w pschitomnosći wjele pschewodźerjow rólu bjeſtrośćnjeje wudowy hraješche. Tetzner ham je ſo ſrjedu w nozy w Straßburgu mordarſtwa wuſnał. Kriminalna polizija ma nětko ſa mózne, ſo je Tetzner też ſwoju pschichodnu macź, kotrejež žiwjenje bě wyſoko ſawěſcžił, ſłonzował.**

Najrjeńši dar

je tola gramofon. Nic jenož hodowny wjeczor, ale stajnje gramofon swójbu zwjeseluje. Chceće-li trajnu radość wobradźić, potom dajće gramofon. Dobre, płaćiznyhódne aparaty a wulki skład platow namakaće we

HUDŹBNYM DOMJE

R. SIEGEMUND

MĚJ.: KARL JOHANNES GUDER

W BUDYŠINJE

NA SEMINARSKEJ DRÓŻY 8

Šulske tornistry tośe za akty chaiselongue matracy wšo sedlarske a wutykane twory

C. Junghanss

prjedy E. Schubert

na Jerjowej hasy

Prjedy hač kupiće

přeswědčće so pola mje. Wobhladanje bjez nućenja ke kupi

Wulki wubjerk

Wobleki za mužow, pachołow a hólcow, mantle, čorne paletoty, tołste zymske jupy, njepřemokawe kabaty, kalmukowe jaki, štrykowane jaki a pulowry z wotlhorhacym zamkom, Lumberjaki, sportske pulowry, barchent za košle, ſtupnje, skórnje atd. / Hač do hód dawam na wšě twory 10% rabata / Ręču z česćenym wotebjerařstwom serbski!!!!

H. Marschke w Kamjencu

Oskar Müllerstrasse 8

Njedźelu wotewrjene!

Tunje hodowne předawanje we drastowym domje Karl König

na Žitnej hasy 4 **W Budyšinje** na Žitnej hasy 4

Wužiće tutu přijomnu składnosć a kupće nětk Wašu zymsku drastu

Eleg. ulstry za mužow z najl. tkaninow wot 35,00 hač do 120,00

Čorne paletoty ze somočan. kornarjom wot 45,00 hač do 92,00

eleg. wobleki z česan. tkaninow módre a pisane

Kožane a njepřemokawe jaki, Knickerbockery, Breeches a smuhate kholowy po wšěch płaćiznach a wulkosćach

Lumberjaki ze wottorhanskim zamkom

Pyšne žonjace mantle

ottomanowe, cyle podšite wot 22,00 hač do 95,00

Mantle ze žiłdźaneho pluša, jenož najtěńše kajkosće

Jendźelske mantle w nowych mustrach wot 15,00 hač do 85,00

KUNDEN WERDEN GEK

KKG BAUTZEN

Mantle za holcy a hólcy najtuńšo

Njedźelu je mój wobkhod wot ½12 wotewrjene

Šeniljowe rubišća

ze šeniljowymi francami a ze žiłdźanymi francami

čorne, módre, tobakbarbne, brune a zelene

w znatych kajkosćach a wulkosćach

Jordan

w Budyšinje

na Znutřk. Lawskej hasy 8

K hodownym pječwam

poručam

rózynki, mandle, citronat

kaž też wšě potrjeby **k pječwam** w jenož dobrych kajkosćach — **Spirituosy wot suda a w błesach**

C. F. Dietrich měj. Johannes Brade

na Jerjowej hasy 3 na Jerjowej hasy 3

Pola **Schleinitza kupić rěka tunjo** kupić!

Też **k hodownym pječwam**

Pšeńčna muka 22

Dobra pječna muka .	24
najl. wosebita muka	26
10 puntow jenož 2,50 hr.	
„Kaiser-Auszug“, wosebje dobra, punt 28, 10 puntow 2,70 hr.	
Sultaniny, kajkostna twora	57, 70 90
punt jenož	80 100
Najlepše korinty punt 75	Nałunanje mandlow pt. 1.30
Mak (też mlety) punt 70	Kokosowe tružki „ 70
Pječny tuk punt 70	Swinjacy tuk „ 78
Kokosowy tuk, čisty, punt 61	Pječny wolij, čisty „ 60

Margarina 55, 60 „Milchperle“ 65 dobra 1,- hr., margarina za **85**

Mazna margarina, najtuńša, najwužitniša a najl. k pječwam punt **80,** 100 120

Lutujće drohu butru; **mazna margarina je lepša!**

5% rabata!

Wosebity wobkhod za pječne potrjeby **Schleinitz,** na Zadnjej Bohatej hasy 8

Dom jězdnych kołow

Jurij Fuhrmann

na Hórnčerskej hasy

Poručam k hodam

jězdne kola, šijace mašiny, gramofony a deski, čopłožiwace mašiny a walcy

Poručam dale

wotnajeńſki awto a omnibus

Tunje poskićenje!

Dźěćace šnórowanske črije, howjazy boks wulk. 23-26	3.75
dźěćace šnórowanske črije, howjazy boks wulk. 27-30	7.25
dźěćace šnórowanske črije, howjazy boks wulk. 31-35	7.85
pacholace šnórowan. črije, howjazy boks wulk. 36-39	9.75
mužace šnórowanske črije, howjazy boks wulk. 40-45	10.50

Wšě wěcy w dobrym solidnym wuwjedźenju **Najl. nakupowarnja za zasopředawarjow.** Hobrski wubjerk wobuća wšěch druzin w jednornym hač do najwosebnišcho wuwjedźenja.

Wobućowy dom Fähle kom. tow.

w Budyšinje na Zwonk. Lawskej hasy 3

Nawěšći w Serb. Now. maja wulki wuspěch

A k njedźeli ¼ punta kofeja „Karlowarska“ měšenka za 100 pj.

Hermann Klemm naſlědnik na Kamjentnej hasy 27

Wulke

hodowne předawanje

Najnowše tkaniny za jaki / Najnownowše tkaniny za poćehnjenje kožuchow / Najnowši wołmjany muslin dóšle

Woscbite składnostne dźěłby

za dary za rubišća a tale

Sobustaw

KUNDEN KREDIT-GES. KKG BAUTZEN

na Dźiwadłowej hasy 4. II

Nawjetši wubjerk! Najtuńše płaćizny!

Alphons Schauseil

Wobkedźbuje moje 9 wukładnych woknow! Wosebity dom za serbske drasty

---

Přepołoženje wobkhoda

Z tutym česćenym wotběrarjam a wobydlerjam w měsće a na wsach wozjewjam, zo sym swój 17 lět wobstejacy **wobkhod za koła a šijace mašiny z wuporjedźenju** do swojeho nowotwara na

Łubijsku dróhu, rózk Beethovenskeje dróhi

přepołožił a we wjele wjetšim rozměrje hač dotal jutře

sobotu 7. decembra wotewrju.

Trjebaće-li **koła, motorske koła, šijace mašiny, zimace mašiny, gramofony a gramofonowe deski, klankace wózy,** kaž tež wšě **narunanske dźěle,** prošu, zo byšće mi hač dotal spožčonu dowěru tež w přichodźe wobkhowali. Přilubju zdobom, kaž hač dotal sprawne a tunje posłužowanje.

Z počesćowanjom **Walter Pietschmann.**

Meble

nowe a trjebane

drastowe khamory, plyšowe sofy, buffety, vertiki, komody, blida, stólcy, loža, matracy atd. tunjo

H. Marschke

w Kamjencu

Oskar Müllerstrasse 8

Stare Nowiny

ma na předań

Smolerjec knihićišćerńja

Běły barchent metr 60 pj. tkaniny za košle 60 pj., žołace šaty, barchentowe hólče a suknje tunjo. Ida Erler w Budyšinje na Zwonkownej Lawskej hasy 10. Serbske posłužowanje.

Čohodla

kupiće telko, tak so moji wotběrarjo stajnje prašeja, hdyž sebi mój skład wot nimale

200 kołow

150 krosnow (Rahmen) za koła

gramofonow

šijacych mašinow

wobhladaja. Tež ty, luby čitarjo, so dźiwaš. Wěc leží tak: hdyž ja wulke dźěłby na jedyn raz za hotowe pjenjezy kupuju, dostanu wšo tuńšo a tola dobru tworu. Tohodla moje spodźiwane wake płaćizny. Tohodla wulki wobrot

J. Schieback

na Muž.dr. Žane klamy, kedźb. na čo.

4

KUNDEN KREDIT-GES. KKG BAUTZEN

Šěry teint,

čerwjenosć nosa, jětřeška, zakóžniki atd. wotstroniće z wuspěchom ze

Aok-Seesand-Mandelkleie!

Na před. we wšěch dobr. přisłušn. wobkhodach.

Exterikultur A.-G. Kolberg

15% zniženja **15% zniženja**

Po najtuńšich hodownych płaćiznach

poručam w jara wulkim wubjerku:

mužace wobleki (narunanje po měrje), wobleki za pachołow, hólcow a dźěći, dobre syine dźěłanske a Manchestrske kholowy, tkaninowe a Breeches kholowy, kholowy za pachołow a hólcow, wołmjane a wšelake pisane lacy z rukawomaj, wołmjane štrykowane jaki, najlěpše njepřemokawe kabaty do kóždeho wjedra (wšě wulkosće, wosebje čopłe podšite), cyle dobre zymske sportske jupy, dźěłanske zymske jupy, kosmičkate mantle (Loden-Mäntel), čorne suknjowe paletoty, cyle nowočasne mužace zymske mantle atd.

Woldemar Menger

w Budyšinje na Serbskich hrjebjach 6

(prjedy A. zwud. Mengerowa) Znapřeća rjemjeslniskeje šule 46 lět wobstej. staroznaty cyle sprawny wosebity drast. wobkhod

Wurjadne tunje płaćizny

Hodowne dary

rajace hódnosće kaž:

Tepichi we wšěch płaćiznach a wulkosćach Předłohi wot 2 hr. sem / Kožane předłohi wot 7 hr. / Blidne přikrywy / Divan. přikrywy Pućowanske přikrywy / Prawe přikrywy z wjelbudowych kosmow wot 27.50 hr. / Linoleumowe běhače a tepichi

Hecht, Linke & Truöl w Budyšinje

na Znatŕkownej Lawskej hasy 5

Wotpłaćowanje bjez přiražka danje Při zapłaćenju w hotow. pjenjezach 5% rabata

---

Müllerec konditarnja

na póstowym naměsće

Rozesłanje hodownych wosuškow

Najlěpše, płaćizny hódne kajkosće.

Štomowe tykancy :: Mjedowe tykancy (Marcipan)

Schöne Weihnachts-Geschenke

kaufen Sie für wenig Geld

Mäntel, Kleider, Blusen, Kinderkleider

in großer Auswahl

Die Schaufenster zeigen es Ihnen

Otto Hartmann i. Fa. W. Fäcker

Bautzen – Kornstraße 7

KUNDEN KREDIT-GES. KKG BAUTZEN

Kachle a mohniščа

Praktiske hodowne dary we wulkim wubjerku, wosebje tunjo a dobre pola firmy

Paul Walther

wikowańnja ze žeľezom Kěžorska dróha 4

KUNDEN KREDIT-GES. KKG BAUTZEN

Žane hodowne blido

bjez

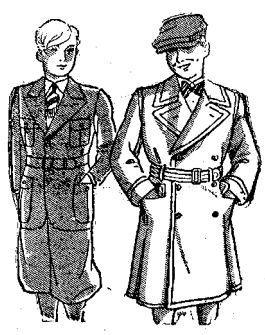
kožanych tworow a sporisk. wěcow

wot firmy

T. Albert

w Budyšinje na Lawskich hrjebjach

KUNDEN KREDIT-GES. KKG BAUTZEN

Za Wašich synow

KUNDEN KREDIT-GES. KKG BAUTZEN

wulkich a małych

wulki wubjerk

w nowočasnych funich

woblekach a mantlach

Wilhelm

Rudolph

w Budyšinje, na Kěžorskej drózy 16

Najwjetši a najnowočasniši wosebity dom w Budyšinje

Přiloha k čisłu 283 **SERBSKE NOWINY** Pjatk, 6. decembra 1929

Wulět „Zwjazka Serbskeho Ratarskeho Dorosta" na ryćerkubło do Barta.

Při rjanym nazymskim wjedrje, zhromadźichu so we 8 hodź. štwórtk 21. nazymnika towaršojo Njebjelčanskeho, Khróšćanskeho, Radwoŕskeho a Baćońskeho „Serbskeho Rat. Dorosta" w Kralec hosćencu we Radworju, k zhromadnemu wulětej. Běchmy jich 34 wobdźělnikow, mjez tutymi 8 knjeznow a 3 starše wosoby. Wosebje derje zastupjene bě bratrowske Njebjelčanske towaŕstwo, hdźež so 7 knjeznow wobdźěli, kiž też z wosebitym zajimom na ryćerkubłe w Barće wšitko sćěhowachu. Dop. 1/29 hodź. wotjědźechmy z ćahom z Radwoŕskeho zastanišća do Barta. Po tŕišćwórćhodźinskej jězbje wustupichmy ze ćaha a kročachmy bliže cylej našeho wuběta. Zastupiwši do ryćerkubła, powita nas přećelnje knjez wyšši inspektor Vogel a poda nam hnydom krótki přehlad wo plahowanju skotu, wšelakich přetwarjenjach wołoženju dźěła atd. na ryćerkubłe. Na to wjedźeše nas do paleŕnje. Tu rozpowěda nam běh palenja, wot syrych běrnow hač k hotowemu spiritusej, pokazujo nam zdobom wšitke městnosće wot myća běrnow hač hdźež samo spiritus wukhadža. Po tym wjedźeše nas přez hródže, hdźež wohladachmy wopraždże rjany dejny skót, mjez kotrymž njebě ani jeneje přikupjeneje cuzeje kruwy. Rozpowěda nam nadrobnje piceowanje kruwow, kotrež so po wunošnosći mloka, kóždej jednotliwej kruwje podawa. Najlěpša kruwa bě přišła hač na 8000 litrow mloka za lěto. Kruwy stejachu tu w tak mjenowanych „Kurzstandach", z nizkimi kortami., štož ma to dobre, zo njetrjebaja kruwy přetrjebany wudych znowa do so srěbać a k druhemu, móža runje z hłowu ležeć, pornjo wysokim kortam, hdźež dyrbja ju na bok złožić.

Přestupichmy do druheje hródže, hdźež bě z jeneje strony młody skót a z druhej, w dwěmaj wotdźělenjomaj znowa dejne kruwy, kotrež njeběchu na rjedźach přiwjazane, ale běchu tu swobodne, štož pak njeje tak khmane dla picowanja skotu a z tym mjeńši wunošk mloka dawa. Dźěła so tu wosebej na wjele dobrcho dusykoweho hnoja, dokelž je to hłuboka hródź, kaž hišće w najwjacy našich hródźach mamy. Po tym wohladachmy rumnosće, hdźež so khowa a přihotuje pica za howjazy skót, kotraž hnydom po wosebitym automaće dale běži do trawjeńka, tak zo na tutej łubi ma jenož jenička dowěrliwa wosoba přistup. Nětko wjedźeše nas knjez wyšši inspektor na zornowe łubje, kotrež běchu hakle lětsa nowonatwarjene po najnowšim systemje. Běchu tu tŕoje wulke łubje z elevatorom, kotryž zorno hač na najwyšši łubju dowožuje a na kóždej łubi po wosebitych drjewjanych rynach rozdźěluje. Běše tam też jena automatiska waha, kotraž z pomocu dweju muži 60 centnari zorna wotwaži a jena cyle nowočasnje natwarjena šiśaca mašina. Na kónceu přeńdźechmy konjenc, — w kotrymž pak bě jenož mało koni, dokelž běchu hišće na polach, — a kurjenc, z najwjetšeho dźěła z amerikanskimi Leghornskimi kokošami.

Hdyž běchmy sebi wšo na ryćerkubłe derje wobhladali, dźěchmy na štwórć hodźiny wot kubła zdalenu, z lěsom zarosćenu hórku. Tu stojachu hnydom při započatku, pod škitom wysokich šmrokow nizke, ze słomu kryte swinjace khlěwy. Sćěny běchu ze žerdkami hromadźe sklepane, jena při druhej a znutŕka wusadźane z jehlinu a z deskami zabite. Swinje běhaja tu wokoło w lěće a zymje, też w snězy a krutej zymje, bjez toho, zo bychu skhorile. Po tŕihodźinskim wopyće, dźělichmy so ze słowami dźaka z knj. wyššim inspektorom. Hdyž běchmy so we wjesnym hosćencu trochu posylnili, nastajichmy so z ćahom zaso na dompuć do Radworja. Tu wupichmy kofej a wobhladachmy sebi hišće cyrkej swj. Rozarija a nowu šulu. Z wjesołej myslički nastajichmy so na dompuć, přjedy abo pozdźišo, z krutej wolu, zo so kóždy zawěsće při přichodnym wulěće znowa wobdźěli a z tym prócu našeho njesprócniweho zwjazkoweho předsydy mytuje.

Třeći założeński swjedźeń jednoty „Sokoł" w Bukecach 1. hodownika 1929.

Druha rozprawa.

Sokolska myslička kruće je so zakorjeniła w naraňšim kraju serbskeje Łužicy. Tu je serbska młodźina derje zapŕimowała a zrozumjała zmysł a wuznam Tyršoweje ideje. Tu serbska młodźina dźe zamérnje za sokolskej khorhoju, wědźo, zo jeničcy Sokoł zarukuje dalše traće serbskeje narodnosće!

Bukećanska jednota je sej dobyła čestne městno w rjeďze našich najlěpšich sokolskich jednotow. Čerstwy, młodostny duch w njej knježi, čujemy też, zo to njeje hoły a bjezdurbny „sportowy duch", ale horliwosć a zahoritosć młodźeńcow, kiž znaja wyše ideale dyžli jenož zwučowanja ćěła.

W Bukecach Serbja mało swjedźenjow swjeća. Njewotměwaju so tu te tradicionelne naležnje, lětnje, nazymske a zymske swjedźeńki, kiž smy zwučeni wot druhich organisacijow. Jónkróć za lěto tu w Bukecach „Sokoł" a „Radosć" swjećitaj swój swjedźeń, ale tón swjedźeń so potom też dokładnje a swěru přihotuje a wuwjeduje.

Sokolske swjedźenje bywaju takrjec přehladki našich narodnych doprědkarjow, wone swědča wo tym, što a kak je jednota w poslednjej dobje dźěłała, hač je pokročiła abo hač zezadkarjuje.

Mysliu, zo Bukećanska jednota derje je wobstała też před surowej kritiku.

Tež wopyt bě spokojacy. Njemóžachmy drje konstatować rekordny nawal, kiž měješe „Radosć" na poslednim swjedźenju, jako so předstaji „Dubićanski kowaŕ"; winu snadź měješe wulki serbski koncert we „Kehcleŕni"; tola běše tu přeco na 300 wopytarjow.

Wječork zahaji spěwne towaŕstwo „Radosć". Pod wjednistwom horliweho dirigenta k. wučerja Jurja Wjele zaspěwachu Radošćenjo a Radošćanki někotre spěwy, z kotrychž wosebje druhi: „Hory módre, ja was znaju" (z Krawcowej melodiju) horliwy přiklesk wuwabi. Po powitanju br. Palerja, po recitaciji br. Jurja Šewčika bratŕa a sotry Bukećanskeje jednoty k zhromadnemu prostnemu zwučowanju nastupichu. Swoju wěc derje činjachu, woschile też sotry, kiž też pozdźišo z wosebitym prostnym zwučowanjom dopokazachu, zo za poměrnje krótki čas sokolsku kazń su sej derje přiswojile. Witamy z radosću, zo też tu w Bukecach je so założiła w jednoće žónski wotrjad. Jenož Sokolstwo móže nam wukubłać typ noweje serbskeje žony, kotraž aktivnje chce sobu dźěłać w narodnym wobjowanju. Čas je překhutny a njemóžemy dleje čerpjeć zestarjenu zasadu, zo žona jeničcy sluša do doma, do kuchnje a k dźěćom. Kruće wěrimy, zo młode serbske sokolicy budźa doprědkarki noweje myslički aktivnosće serbskeje žony! Sotry znowa wožiwjeneho žónskeho wotrjada Budyskeje jednoty wustojnje předwjedźechu rhythmiske zwučowanja. Sława sokolskim sotram! Sćěhowane hišće zwučowanje bratrow na konju a na narjadach. Znowa kaž loni wustupichu też starši bratŕa. Čehodlatež w druhich jednotach njezałoža wotrjady starych bratrow? Předwjedźechu so hišće Rakojdźanske skupinowe prostne. Zwučowanje zwjazkoweho družstwa na bradłach a skupiny skóńčachu ćěłozwučowanski dźěl wječorka. Wšitke poskićenja swědčachu wo tym, zo su Bukećanscy bratŕa a sotry swěru dźěłali a so prócowali; přehladka jich dźěła wonamjenja dalšu dobru krocel doprědka. Wosobitu zasłužbu wo to maja br. Kielmorgen (načolnik sotrow), Paleŕ, Keŕk a Mjeltka.

K ćěłozwučowanskemu programej přizamkny so hišće mała wjeselohra, kiž so powšitkownje derje hraješe. Też žortny wustup „Kukećanskeho družstwa" program po swojim wašnju rjenje dowupjelni.

K rejam hudźeše sokolska kapała Malešanskeje jednoty; też serbske reje njepobrachowachu.

Na swjedźenju bě zwjazkowe předsydstwo zastupjene ze starostu br. Šajbu a zapisowarjom br. Krjećmarjom. Bě też zdźěła zastupjena domorodna inteligenca.

Tak je po swjedźenju! Bukećansey bratŕa a sotry, dźělajće dale tak, njewustawajće w dźěle a prócowanju! Wy młodźi Sokoljo a sokolicy sće přichod serbskeho naroda. Dźensa jenoh hišće jene nas wukhowa před zahubu a to je Sokolstwo! Sokolstwo je zakład našeho narodneho hibanja. Sokoistwo bywa wumělnjenje wuspěcha našeho narodneho prócowanja!

Spomjatknjeće, zo za sto lět Łužica budźe pak sokolska — pak poněmčena!

M. N.-N.

Jednanje přećiwo Khrustianej hrabi Stollbergej.

Dźenja sepječa so pjeć wóšćerjennim přihotajnym ſudom w Hirſchbergu ſ mjejacom wocłatowane jednanje pjećcziwo Khriſtianej hrabi Stollberg-Wernigerode ſ Jarnowiz. Mjech je też dla mnjenja ſ njerowy wobſtorjenju, to ſo jednanje tola na ſćerſkej podſoły pjećwjećbje. Pjećproſchenſ ſu 30 ſwědokow a ſchcjało wobſamſtojni. Mjeſ ſwědokami ſu ſobuſtawy hrabinſkeje Stollbergez ſwójbu, ſotra a mać wobſkodźenſkeho, jeho wjetſchi bratŕa, jeho wuj, hrabja Karl Stolberg, kiž je, kaž je ſo pjećh pjećpytowanju wupokazało, ſ wudomu morićeho Eberſarda,

Hłowna zhromadźizna župy „Michał Hórnik".

Pančicy, 4. hodownika.

We wjesnym hosćencu zeńdźechu so zastupjerjo towaŕstwow župy „Michał Hórnik" k swojej nazymskej hłownej zhromadźiznje. W samym času wuradźowaše duchowna konferenca w blizkim klóštrje. Tutón njewjesoły připad bě z přičinu, zo so mała liśba duchownych na posedźenju wobdźěli. Też njebě čas za dźěłaćerjow přijomny, hdyž zwjetša hač do 1/5 hodź. dźěłaja. A tuž so na kónceu zhromadźizny přeješe, zo by so w přichodźe, je-li so posedźenje zasy na dźěławym dnju wotmeje, na pozdźiše hodźiny położiło abo pak scyła na njedźelskim abo swjatym dnju wotmčło. Njedźiwajo na to pak móžeše zhromadźizna bohatšo wopytana być. Jeli dyrbješe wotbyć narodneho žiwjenja w klóštrskej wokolinje być, dha runje zwjeselace njeje. Zwjetša běchu zwonkowni zajimcy samo z Budyšina a za nimi z Radworja a z Delan přikhwatali. A tola běše so zhromadźizna z wěstym wotpohladom do Pančic zwołała, mjenujcy pomhać skrućić tamniše Serbstwo, hdyž so tola telko rukow k jeho wutupjenju zjednoća.

W jěrych słowach spominaše župan, knjez faraŕ Jurij Delan, na serbski advent, kotryž naš pěsnjer na zawodnej stronje poslednjeho čisła Katolskeho Posoła z hłubokim začućom rysuje. Kaž by advent zadwćowanja nad nami wotpočował — ćmowy, mhłowy. Mnozy maja hišće nad tym swoje wjesele. Ale skóńčnje nam tola kiwa hodownička znowanarodźenja. Zhromadźizna chce pomhać twjerdu klóštrsku zemju wopłódnić, zo by so poradźiło, ju serbsku zdźerżeć. Wězo wobzarowaše jara słaby wopyt. Njedźiwajo na to wotwi so postajeny porjad.

Najprjódcy rozprawješe nam wo dźěławosći župy w běžnym lěće. Hłownej zhromadźiznje Domowiny w Małym Wjelkowje a w Budyšinje dawaštej za nju dosć maćizny. Dótkny so wšelakich wučinjenjow, tak wupisanych mytow za dobre dźiwadłowe hry, financěrowanja župy přez přiwobrodźenje 10 proc. župnych dokhodow. Spomni na ferialne kolonije a dźakowaše so knjezam wučerjam, kotříž su čežu dohladowanja za čas přebywanja w cuzbje na so wzali. Staji też prašenje, čehodla so tak mało holcow do Dalkow na rata)sku šulu zamołwja. Wobstejace posmjertnej pokładni móžetej so na wšě k Domowinje přisłušace towaŕstwa wupřestrěwać. Tola ma so domowinska (wot tukhwilneho předsydy namjetowana) na sěršu podłohu stajić a tohodla towaŕstwo swj. Cyrilla a Methoda so prosyć, zo by dalše přewjedźenje přewzało. W tym ma so pisomny namjet stajić. W dalšim spominaše předsyda na wołdźělenje Serbow na swjatowjaceslawskich swjatońcosćach w Pražy. Narěžny też někotre njelubje nazhonjenja, kotrež je z hubjenymi Serbami měł. Za wšelakich njejsu naše serbske naležnosće zjawna wěc, ale maja so jenož w swójbje a we wužšich kruhach rozrisać. Raz našeho skaženeho časa!

Hłowny přednošeŕ, knjez šulski wjednik Michał Wjerah z Budyšina, chcyše swój přednošk wšetych winow dla na dalše wotstorćić. Ale temu so zhromadźizna z wjetšinu spjećowaše. A tuž rysowaše symptomy našeho časa, jeho ćeže a kajke nadawki z toho za naše towaŕstwa nastann. Rozloži žalosne ćeže, ze kotrymiž ma so runje ratarstwo bědźić. Jeho dołh wučini 16½ miljardow hr., k tomu hišće druhe dawki. Za njón ma so jena miljiarda hriwnow danje płaćić. Kak so to w hospodarstwje wuskutkuje, pokaza na hroznym příkładźe. Tak dyrbi wono k zapłaćenju na 7 000 000 swini wukormić. Bychu-li tute jene za druhim stale, by jich dołhosć 300 króć puć ze zemje stajene, by jich dołhosć 300 króć puć ze zemje stajene, by jich dołhosć 300 króć puć ze zemje stajene

hrabje Stolberga, lěta dołho luboseźinźy wobkhadźowak. Dale je mjes šwjedźkami kriminalny komisar Dreyhanpt z Lipnja, rada Hoppe a kriminalny komisar Brajchwitz z Barlina, kotrajž staj nješto njedźel z wujaŋmjenjom tohole pada šo sabrałoj. Skónčnje šu mjes šwjedźkami hišćcze farjadniški direktor Combert, wjednik hrabinskeho farjadnistwa a sanitetny rada dr. Panitz z Janowiz, dołholetny domjacy lěkar Stolbergez hrabinskeje swójby. Jako fakitarjej budźetaj wustupowaćz rěčnik dr. Rulche Hirschbergski a rěčnik dr. Suetgebrune-Göttingski. Pšchedźyhdowacz budźe krajnoźuniski direktor Hönich, a wobstorżo budźe fastupowaćz wyschschi statny rěčnik dr. Engel. Wjazu hacź 30 fastupjerjo němskich nowin šu šo pschipowdźili.

Wósma zwjazkowa skadźowanka wjesnych družstwow

Raiffeisenskeje organizazije ja Sakšku, jap. zwjazk, a 8. porjadna hłowna zhromadźizna wulkowikowańskeho družstwa ja Sakšku, jap. tow. ł wobm. ruk.

Hłownu zhromadźiznu pożlednischeho družstwa wotewri pschedźyhda dohladowarstwa knjes wyschschi rjadowy Kral-Sarečanski. Powitawschi wschě zeńdźene kobustawy, postrowi wobzjeke knjeza dr. Hildebranda ł Barlina, knjeza dwórskeho radźićela dr. Schönu ł Drjezdźan, knjeza dr. Krjeczmara a knjeza generalneho direktora dr. Wicherta. Dale špórna, jo ł 20 towarstwow žu 19 žwojich fastupzow pójšłake. Wotpłoćowacź šmędźa towarstwa jenož po jenym fastupjerju.

S druha be rosprawa pschedstejićerstwa. Knjes direktar Jaeschka wosjewi bilanzu ł 30. junija 1929, jožkuło, jo je žo wobkhad njeńdźe w mjesach lońskeho wobroła hibał a jo je žo wulkowikowańske towarstwo hižo 1. 7. ratarskemu worowemu zentralnemu družstwu w Drjezdźanach žo pschidružiło. Pschepodawarstwu bilanzu su 30. 11. 29 sestajeli.

Se tłeźa rosprawja k. wyschschi rjadowy Kral, jo je dohladowarstwowa rada wjazore pożedźenja wotmeńwała a žo na pożedźenjach pschedźyhdstwa wobdźelowała. Dale je z rasow pschehladowała.

K schiwórtenu pschijachu jenohłóžnje bilanzu še 30. 6. 29 a 30. 11. 29. Cyłny dobytk pschipiłžeja na nowe wobkhodne lěta.

K pjatemu pschedstejićerstwu jenohłóžnje schwalichu.

K schesćemu bě pschiswobodzenje zhromadźowazeho wuczinjenja ł ratarskim zentralnym družstwom, jap. tow. je wobmjetowali (we Drjezdźanach). K tomu pschedźyhda doda, so je žo to wjazore možne, na zakładze bilanzu ł 30. 11. 29 a wuchadźa ł 26. 8. 29, pschedłožo tole nastupazy namjet. kotrejž zastupzy jenohłóžnje pschijachu.

Knjes schulski wjednik wyschschi rjadowy Kral dźakuje žo wschelakim knjesam za jich wopornjene dźeło, pschedewschźm knjesej direktorej Jaeschzy (skawa!), pschedźyhdže a kobustawam dohladowarstwa, kaž teź družstwu w Malem Wjelkowje za pschewoštajenje składnischcza. Dale proša knjesa dr. Hildebranda, pożrědkowacź Raiffeisenskej organizazije w Barlinje dźak wulkowikowańskeho družstwa.

Knjes farar Lehmann we Wóšlinku dźakuje žo w mjenje wulkowikowańskeho družstwa.

Knjes dr. Schellenberger pscheje w mjenje wokrjeżneje direkzije najskerše sa dźeło ł nowej organizaziju. Wjednik zhromadźiny dźakuje žo dotalnej organizaziji a proša dr. Hildebranda, tutón dźak do Barlina pożrědkowacź.

Knjes generalny direktor dr. Wichert rosprawja nješto wo dźełarjowskej zentralnej družstwu. Knjes direktor Jaeschka budźe tworiny wobkhad mjes zentralnym družstwom a jenotliwymi družstwami teź dale pożrědkowacź.

Po pschećitanju sapiska słónči knjes wyschschi rjadowy Kral zhromadźiznu.

Wóršy po tym knjes kantor Scholta ł Budyšina 8. swjatkowu słkadźowanku Raiffeisenskeje organizazije wotewri. Wón powita kobustawy horka mjenowanych knjesow, dale k. wyschschego ratarskeho radu direktora dr. Schellenbergera a k. bankowego direktora Scholtu ł Budyšina, pschede wschěm pak veteranu naschich Raiffeisenskich towarstwow kubleja Mjuka z Cjemjerz. Pod beskom: Burska nuša je ludowa nuša, a wumóženje burstwa je ludowe wumóženje poda krótki pschehlad wo nuši ratarstwa wot 1923 sem, a pschi swojej lětnej rosprawje teź pschehlad wo organizaziji łužišskeho ratarstwa. W lěče 1929 stachu žo prěnje kroćele k sjednakorjenju. Jednachu wo sjednoćenju wulkowikowańskeho družstwa a Raiffeisenskeje organizazije ł ratarskim zentralnym družstwom w Drjezdźanach. Pschedźyhda pohonjowasche k dalschemu dźełu na tschesćizjanskim podłožu. Potom cźitachu dalsche zdźělenki.

Knjes dr. Hildebrand wupraja pożlednje Božemje generalneho Raiffeisenskeho swjatka, žo sa swérnu sakšku družstwow dźakuje a dalsche spomožne dźeło pschejo.

Pschi drubym dypku porěča k. swjatkowy direktor dwórski radźićel dr. Schönu, pschedźyhda sakške ratarskeje komory. Wuzběhny pschehlad wschěm nuspośe organizazije ratarstwa a sjednakorjenja. Organizazija ma žo podwołoćź k krutemu hromadźesterjenju. Tohodla je zentralne družstwo winowatoseć kupowanja sjenož pola njeho) zdźělo.

Dale dźakuje žo knjes kantor Scholta knjesej direktorej Jaeschzy a knjesej rewizorej Mětej za swérne dźeło we swjatku a we wulkowikowańskim družstwu (žiwe zdźělenje). Wobaj knjesaj wostajetaj dale w naschim wokrjesu dźeławaj. (Wospjet žiwe zdźělenje.) Nětko pschepodachu 11 knjesam Raiffeisenske płakety za dołholetne swérne hobudźeło, a tchórnuja 18 knjesam diplomy. Knjes wyschschi wuczeł Kral podźakowa so w mjenje wuznamjenych knjesow za dar.

Dale stejeschce na dnjowym porjedze rospuschćenje swjatka. Knjes zwjatkowy revizor Měť pschednjeseše najważnische ł wuczinjenja. Na to wuczinjenje jenohłóžnje pschijachu a ł tym rospuschćenje dokonjachu, to rěka sjednoćenje ł Drjezdźanskim zwjatkom bu sapoćane.

K schiwórtenu dypkej: Wokrjeżnej wuběrk. Detalne Raiffeisenske organizazije we Łužicy zwjatka wobsebity wokrjeżnej wuběrk; 28. ł pomjenowanjom: Budyschin II - Raiffeisen. Družstwa ł lěwizy Łoba dyrbja so pschidružić wokrjeżnym wuběrkam ł prawizy Łoba.

Nětko pschewza knjes dwórski radźićel dr. Schönu wodźenje zhromadźiny. Tutón ryšowasche w krótkich cźarkach nadawki wokrjeżnych wuběrkow. Potom wołachu.

Pod žiwym pschikleskom bu knjes kantor Scholta sa pschedźyhdu namjetowany a wuzwolony.

Dale wuzwolichu sa jeho zastupza knjesa kubleja Zyža w Njebjelčicach, jako pschijatelskich kk. kubleja Wrobla z Čornez, Hermana ł Noweje Wsy a Doeku se Sajdowa.

K schesćemu dźakowasche so knjes direktor Jaeschka wschěm knjesam, hacź dotal dźeławym we wulkowikowańskim družstwu (žiwy pschikleske) a proša wo dalschu dowěru se strony towarstwow.

Nětko pschećitachu sapisk. Pożlednje zimaze zjowa porěča knjes dwórski radźićel dr. Schönu, žo dźakuje knjesej kantorej Scholcze za wubjerne pożrědkowanje pschi jednanjach, wotmětych w pożlednich měsazach. Dr. Hildebrandt dale wobkrućowasche, so žo Raiffeisenske organizazije w ratarskim zentralnym zwjatku derje wukhowane. (Žiwy pschikleske.)

Cyrkwinske powěsće.

Z Budyšina.

Njedźelu 2. adventa — 8. decembra 1929.

W Michalskej cyrkwi zmjeře farar Kapler rano we 8 hodź. serbske Bože wotkazanje, w 9 h. farar Tišer serbsku Božu službu, ½11 hodźin zmjeře farar Kapler rozrěčowanje z młodźinu. — Adventske nutrnosće: Wutoru w 7 hodź. w Dobruši, srjedu w 7 hodź. w Brězowje a Cyžecach, štwórtk ½6 hodźin w Libuchowje, pjatk w 7 hodź. w Słonej Boršći.

Krajnocyrkwinske zhromadźenstwo w Budyšinje při Pólnym Hrodźiku 6. Njedźelu dop. ½11 hodźin hodźina dźěćaceho zwjazka. Wječor w 7 hodź. adventska swjatočnosć młodźinoweho zwjazka, swjedźeński rěčnik farař Siegemund. — Póndźelu wječor we 8 h. adventska swjatočnosć zjednoćenstwa křesćanskich żeleznicarjow. — Srjedu wječor we 8 hodź. hodźina młodźinoweho zwjazka za młodych muzskich a młode holcy. Rěčnik k. sekret. Kotz z Rathen. — Štwórtk wječor we 8 hodź. bibliska hodźina (list Romjanam), Zjednoć. wothladaŕ Zimmermann zmjeře bibliske hodźiny njedźelu popołdnju w 3 hodź. w Rozwodecach pola Budestec, póndźelu w Kumwałdźe, wutoru we Budestecach w młodźinowni, srjedu w Hodźiju a štwórtk w Budyšinje.

Zjednoć. wothladaŕ Křižan zmjeře bibliske hodźiny njedźelu popołdnju w Bukołej Horje, wječor w Nowych Porščicach, póndźelu we Wósporku, wutoru we Wjazońcy, srjedu w Zemicach, štwórtk w Bukecach a pjatk w Tućicach.

Z Barta.

Rano we 8 hodź. serbska spowědź, w 9 hodź. serbsko a ½11 hodźin němske kemšenje.

Z Budestec.

Rano ½8 hodźin zmjeře farař Bóje serbsku spowědź a dop. ½9 hodźin serbske kemšenje, w 10 hodź. zmjeře farski vikar Hänichen němske kemšenje. Zběrka za našu cyrkej. Popołdnju wot 10 hač 11 hodźin wólba zastupjerja do synody, wosadni zastupjerjo wola w drastowni. Popołdnju w 2 hodź. dźěćikemšenje za dźěći wot 5. hač 8. šulskeho lěta. — Póndźelu pop. ¼4 hodźin zmjeře farař Bóje w Kobanic domje w Čornych Nosliceach serbsku spowědź a w 4 hodź. serbske adventske kemšenje. ½7 hodźin tam němsku spowědź a w 7 hodź. farski vikar Hänichen němske adventske kemšenje. — Pjatk pop. ½6 hodźin jmjeře farař Rjeńc z Wjelećina němsku spowědź.

Z Budyšinka.

Popołdnja ½11 hodźin němska Boża služba (farař Handrik-Poršiski).

Z Bukec.

Rano ½8 hodźin serbska spowědź, w 9 hodź. serbske a ½11 hodźin němske kemšenje. Popołdnju ¼4 hodźin němska spowědź (k. farař Räda z Budyšina). — Wumrěł: Jan August Wićaz, wumjeńkaŕ w Sowrjecach, 78 l. 10 m. 6 dnjow.

Z Hodźija.

Rano ½8 hodźin zmjeře farař Wjezaŕ serbsku spowědź, farař Voigt ½9 hodźin serbske a w 10 hodź. němske (přikrótšene) kemšenje, kotremuž so w 11 h. wosadna zhromadźizna přizamknje. ¾10 hodźin je wólba do synody přez wosadnych zastupjerjow w kapalni. Popołdnju w 4 hodź. je adventska nutrnosć z wudźělenjom Božeho wotkazanja w Čeŕwjenych Noslicach na šuli. — Srjedu wječor we 8 hodź. zmjeře k. Zimmermann z Budyšina w spomoŕeńskim domje biblisku hodźinu. — Pjatk popołdnju ½5 hodźin je serbska spowědź a w 5 hodź. serbska adventska nutrnosć.

Z Hrodźišća.

Rano we 8 hodź. serbska spowědź, w 9 hodź. serbska Boża služba. ½11 hodźin wólba do synody. W 11 hodź. němska Boża služba. Popołdnju w 2 hodź. dźěćikemšenje.

Z Hnćiny.

Rano we 8 hodź. serbska spowědź, w 9 hodź. serbska Boża služba. ½11 hodźin wólba za synodu. Popołdnju ½3 hodźin towaŕstwo knjeńnow na farje.

Z Khwaćic.

Rano ½8 hodźin serbska spowědź, ½9 hodźin serbske a w 10 hodź. němske kemšenje. Zběrka.

Z Klukša.

Rano we 8 hodź. serbska spowědź z Božim wotkazanjom, w 9 hodź. serbske a ½11 hodźin němske kemšenje.

Z Kotec.

Dop. ½9 hodźin němska prědowanska Boża služba (Gustav-Adolfoweho towarstwa), zmjeře farař Piesch z Neustadta. Wječor we 8 hodź. w Delnjokotečanskim hosćencu (Lanie) parochialny swójbny wječor, hdeż farař Piesch ze swojeje evangelskeje diasporoweje dźeławosće w Čechach rozprawu poda, k čemuž so zdwórliwje přeprošuje.

Z Łupoje.

Rano we 8 hodź. serbska spowědź, w 9 hodź. serbska a ½11 hodźin němska Boża služba, ke kotrejž so němska spowědź přizamknje. Mjez Božimaj službomaj wólba do synody w drastowni.

Z Malešec.

Dopołdnja w 9 hodź. němske kemšenje. Zběrka za Łužiski skutk lubosće. W 11 hodź. dźěćikemšenje. Popołdnju ½3 hodźin žónske towarstwo pola Lipiśec. — Serbske adventske nutrnosće maja so w 7 hodź. njedźelu na farje, — póndźelu pola Hančkee w Plusnikecach, — štwórtk pola Kunatec w Dobrošecach, — w 3 hodź. w Hórčanskej šuli. — pjatk pola Jurakec w Brězyncy. — Wumrěła: Johana Khrystina Symankowa, wumjeńkaŕska mandźelska w Malešecach, 77 l. 10 m. 12 dnjow.

Z Minakala.

Dopołdnja w 9 hodź. serbske, ½11 hodźin němske kemšenje. Popołdnju w 2 hodź. dźěćikemšenje (kand. Rösleŕ).

Z Njeswačidła.

Rano we 8 hodź. serbska spowědź, w 9 hodź. serbska a ½11 hodźin němska Boża služba. Popołdnju we 3 hodź. němske, w 4 hodź. serbske kemšenje ze spowědźu we Zarčcu. ¼4 hodźin biblisku hodźina na kaplanstwje (zjednoć. wothladaŕ Zimmermann z Budyšina). — Štwórtk w 5 hodź. adventska nutrnosć ze spowědźu pola Hobrakec we Łuzy. — Pjatk w 4 hodź. němska a w 5 hodź. serbska adventska nutrnosć ze spowědźu p. Pětšec we Łuśeu. — Khowana: Hana Sillerka, mandźelska wyššeho šwajcarja we Wbohowje, 46 lět.

Z Nosaćic.

Dopołdnja w 9 hodź. serbska Boża služba, po njej serbska spowědź, w 11 hodź. Boża služba za dźěći. Zběrka za rozšěrjenje evangelskeho pismowstwa. Popołdnju w 2 hodź. němska spowědź (farař Kónik).

Z Poršic.

Rano we 8 hodź. serbska spowědź, w 9 hodź. serbska Boża služba. ½11 hodźin synodalna wólba w drastowni. Popołdnju w 3 hodź. adventska swjatočnosć w cyrkwi pod nawjedowanjom k. kantora Iselta; sobuskutkuja: knj. Freyślagec (solospěw), k. wučeŕ Heina (husle), k. wučeŕ Jeuč (byrgle), šulski khór z Bošec a z Poršic, cyrkwinski a posawniski khór, němska narěč. Wječor we 8 hodź. w Nowych Poršicach biblisku hodźina (zjednoć. wothladaŕ Křižan). — Štwórtk wječor w 7 hodź. adventska swjatočnosć pola Dietrichec w Kubšicach přez žónske towarstwo.

Z Wósporka.

W 10 hodź. adventska Boża služba Gustav-Adolfoweho towarstwa. ½12 hodźin dźěćace kemšenje Gustav-Adolfoweho towarstwa, wobě zmjeře farař Piesch z Neustadta při Tafelfichte z němsko-evangelskeho diasporoweho farskeho hamta, z kotrejež diasporoweje dźeławosće budźe wón hižo sobotu wječor we 8 hodź. w tudyšim wosadnym salu rozprawjeć, k čemuž přeprošuje so kóždy evangelski přećel Gustav-Adolfoweho towarstwa najzdwórliwišo. Njedźelu popołdnju w 2 hodź. křćeńska Boża služba (wosadny farař)

Towaŕstwowski powěstnik.

Drježdźany. Serbske towaŕstwo „Čornobóh" zeńdźe so njedźelu wječor w 6 hodź. swojim swójbnym pŕi zabawnym wječoru pola našeho krajana hosćenca rja knjeza Poltera na Torgawskej drózy 31. Wšě sobustawy a Serbjo su wutrobnje přeprošeni.

Łaz. Towaŕstwo „Handrij Zejleŕ" zmjeře njedźelu 8. dec. popołdnju w 3 hodź. swoju zhromadźiznu. Dźeński porjad: 1. Nowowólby. 2. Posmjertna pokładnja. 3. Zymski swjedźeń. 4. Namjety. Wšitke sobustawy njech wěsće přińdu. **Předsydstwo.**

Łuž.-Serbski Sokolski Zwjazk. Porjadna zhromadźizna předsydstwa a wubjerka je njedźelu 15. decembra, dop. ½11 hodź. w Serbskim Domje. Zastupjerjo wšěch jednotow so wočakuja. Starosta.

Njebjelčicy. Jednota Sokoł ma přichodny pjatk, 6. dec., wječor zhromadźiznu. Wažne wuradźowanja wosebej teź dla hodownego swjedźenja. Tuž wšěch bratrow wočakuje **starosta.**

Poršicy. Jednota Sokoł wuhotuje njedźelu 8. decembra wječor we 8 hodź. w Handrikec hosćencu Sokolski swjedźeń. Poskićeć budźe so zwučowanje. spěwy a dźiwadło. Na tutón swjedźeń přeprošuje wšě sokołske jednoty a Serbow **Jednota Sokoł.**

Wotrow. Nawječorny wokrjes Sokoła ma 8. decembra 1929 po nyšporje w korčmje porjadnu zhromadźiznu. Přińdźe prawje wjele. Hodowny swjedźeń je blizko. Starosta.

Protyka dawkowych termiłow.

w měsazu decembru 1929.

Saplaćiś ma žo na finanzny hamt:

5. **dezembra:** Dawkowy wotcźah wot dźełaćelskeje mjezdy, za mjezdy, kiž buchu w cźasu wot 16. hacź 30. nowembra 1929 wuplaćene.

10. **dezembra:** Burjowy wobrotny dawk.

15. **dezembra:** Pschemysłowy dawk, 3. podźěl.

20. **dezembra:** Dawkowy wotcźah wot dźełaćelskeje mjezdy za mjezdy, kiž buchu w cźasu wot 1. hacź 15. dezembra 1929 wuplaćene.

...ejsze wozewjenje z Budyšina

Sobotu mějo mjeso Čornymi Nošlizami a Hornjej Hórce ... (Čornonošličanskich šahonach hač do 14. t. m. [illegible].

W Budyšinje 5. dezembra 1929.

Hamtske hejmanstwo.

Hatmske wozjewjenja z Lubija.

Na lońjeno 31 wikowańskeho regiſtra ſa Wóſpork je ſo dźenża ſapiſałko wotewrjene wikowańske towarſtwo firmy Wilhelm Merſiwſky ſe ſydłom we Wójporku. Towarſtwo bu w meji 1921 ſałożene, firma pak ſtajom wobſtejeſche. Towarſchnizy ſu pſchekupzy a) Pawoł Wilhelm Richard Merſiwſky w Jamje, b) Alfred Měrćin Merſiwſky we Wójporku, c) August Waltar Merſiwſky we Wójporku. Towarſchnikaj pod a) a c) mjenowanaj ſmětaj jenoj ſhromadnje towarſtwo ſaſtupowaćz a firmu podpiſowaćz. (Mjkyn a wikowanje ſ mjnyſtnimi produktami.)

Hamtske ſudniſtwo w Lubiju, 29. nowembra 1929.

Hłowny redaktor a zamołwity za politiku Marko Smolerʼ w Budyšinje. — Za lokalny dźěl a feuilleton: A. Dučman w Budyšinje. — Za hospodarski dźěl: Arnošt Bart w Brězyncy. — Za nawěstki: G. Janak w Budyšinje.

Hospodarski rozhlad.

pjatk 6. dezembra 1929:

Wčerawše kurzy w Barlinje.

1 Dollar	4,1725	100 pólsk. złotych	46,925
1 jendźelski punt	20,364	100 čěskosł. krónow	12,377
100 šwajc. frankow	81,105	100 franc. frankow	16,425

Barlinska burša wječera sajo wošłabnu, kursy efektow popuschačowachu. Skruženje běchu kursy na wikach ſ dołžnymi a rentowymi liſćinami.

Produktowe wikſi, ſo ſłoſujo po wulkrajnych wikach, ſapiſachu ſajo ſo wotprjednjowace płaćizny. **Pschenza a rožka** běſchtej pormjo hrjedźi ſajo wo 10 pj. tuńſcho dołaćz. **We wowſku a jećmjenju** njebu ſaneho pſchemjenjenja. Wikſi běchu bale jara měrne. Wječera płaćeſche zentnaŕ

w Barlinje:

pſchenizy 12,10—12,15 hr., rožki 8,65 hač 8,70 hr., jećmjenſa nałtinjeho 9,35 hač 10,15 hr., nałmikeho 8,35—8,85 hriwnow, wowſka 7,65—8,05 hr.,

w termińowym wobchodźenju:

ſa dezember: pſchenizy 12,70—12,67½ hriwnow, rožki 9,50—9,47½ hr., wowſka 8,20 hriwnow,

ſa měrc: wſchelizy 13,37½—13,35 hr. a rožki 10,31¼—10,25 hr., wowſka 9,02½ hač 8,95 hr.,

ſa mej: pſchenizy 13,70 hr., rožki 10,78¾ hač 10,70 hr.

Wikſi ſchtwórtk w Kamjenzu.

Ssydrožny kal 30—100 pj., ſkónja koboda 25 pj. a morchej 10—15 pj., zybła 15—20 pj., běły kal 10 pj., cźerwjeny 12—15 pj., ſelerij 40 pj., jabłuka 15—35 pj., kruſchwy 30 pj., wino w kitkach 50—100 pj., włóſce wocźeſki ſtare 50 pj., nowe 65 pj., kohrabi 5—10 pj., radiſki 10 pj., butra 2,10—2,20 hr., jeja 16 pj., huſy 1,10 hač 1,30 hr., proſtata 23—38 hr., běhaki pak 50—60 hriwnow.

Wikſi ſandźeny ſchtwórtk w Lubiju.

Butra 1,15—1,20 hr., jeja 17—18 pj., twaroh 25 pjenjezkow, łany wołiſ 1,80 hr., kulerěwa 10—15 pj., běły kal 10 pj., cźerwjeny 12 pj., ſaroty 15 pj., ſydrožny kal 70—120 pj., ſkónja koboda 20 pjenjezkow, kohrabi 10 pjenjezkow, zybła 12 pj., tomaty 30 pj., leźcźi ſołotwje 15 pj., radiſki 15 pj., cźeſkej 5—10 pj., cźerwjena repa 12 pj., ſelerij 30 pj., kŕěn 80 pj. a jabłuka 10—30 pj., kruſchwy 15—25 pj., winowe kićze 50—70 pj., huſy 1,30 hač 1,50 hr., běrny 4 pj., prušnizy 80 pj.

Wikſi ſandźeny ſrjedu w Halſchtrowje.

Pſchenza 11,60—11,80 hr., rožki 8,50—9 hr., jećmjeń nałtni 9,30—9,80 hr., wowſka 7,50—8,80 hr. a běrny 3,50 hač 3,75 hr., žołte běrny 4 hr., žyto 5,60 hač 5,80 hr., ſkoma 2,60 hr., butra 1,15 hr., jeja 17 pj. hač 18 pj., proſtata 25—35 hr., běhaki 50—80 hr.

Wikſi ſchtwórtk w Khorzebuſu.

Howjaze mjaſo 1,10—1,40 hr., cźelace 1,20—1,40 hr., ſkopjaze 1,30—1,40 hr., ſwinjaze 1,30—1,50 hr., jeja 18—20 pj., butra 2 hr., twaroh 30 pj., łany wołiſ 1,60 hr., hołbje 80—110 pj., kury 1,80—3 hr., kapony 2,50 hač 4,50 hr., huſy punt 1,30—1,50 hr., kački 1,50 hr. hač 1,80 hr., ſajaz 0,80—2 hr., kohrabi 8 hač 10 pj. a morchej 10 pj., ſkónja koboda 25—30 pj., ſydrožny kal 50 pj., cźerwjeny 15—20 pj., běły 10—15 pj., ſelerij 30 pj., kŕěn 50 pj., zybła 15 pj., kulerěwa 10 pj., běrny ſpeſnaŕ 3,50 hr., tomaty punt 20 pj., winowe kićze 50 pj. hač 70 pj., jabłuka 15—30 pj., kruſchwy 20—40 pj. a worjechi 60—75 pj., prušnizy 70—80 pj., prawaki 1 hr.

Wječerawſche płaćizny ſ Drježdźanſkich wikow.

Kucy ſtare 3—5 hr., młode 3—6 hr., hołbje 1—3 hr., huſy ſarźiane 1,30—1,40 hr., kački 1,50—1,60 hr. limy 2,20 hr., ſchćenki 1,30 hr., karpy 1,40 hr., běrny 4 hač 4,50 hr. po zeminarju a po punkze 5—6 pj., ſkónja koboda 18—20 pj., morchej 10—12 pj., zybła 15 pj., ſaroty 10—15 pj., běły kal 10 pj., cźerwjeny 12 pj. a włóſki kal 15—20 pj., butra 2,10—2,50 hr., jeja 17—18 pj., twaroh 35 pj., prušnizy 70 pj., wino w kitkach 40 hač 120 pj., jabłuka 10—50 pj., kruſchwy 30—50 pj.

Na ſwinjaze wiki wječera ſchtwórtk w Khorzebuſu běchu pſchihnjeſli 1215 proſtatow a 298 běhakow. Wone płaćachu

proſtata:

małe	18—23 hr.
ſrjenje	23—28 hr.
wulke	28—32 hr.

běhaki:

małe	32—45 hr.
ſrjenje	45—70 hr.
wulke	70—90 hr.

Skótne wiki ſchtwórtk w Barlinje.

(Magerwieh-hof-Friedrichsfelde.)

Pſchihnjeſli běchu 680 howjadłow, mjeſ nimi 623 dejnych a wyſokoſoſlužbnych krunow, 55 proſtonikow, nimo tych 169 cźelatkow. Wiki derje dźěchu w ſuchelnych howjadłach. Wone płaćachu

młode hólſt a wyſokoſoſlužbne krowy 290—600 hr.

wyſokoſoſlužbne jałowy 270—480 hr.

Na ſwinjaze wiki

kaž běchu pſchihnjeſli 531 proſtatow a 231 běhakow. Wone płaćachu

proſtata:

ſrjenje	25—35 hr.
wulke	35—48 hr.

běhaki:

ſrjenje	45—65 hr.
wulke	65—85 hr.

Pschisłanja:

Holzu do domu, w Hródku, Drježdźanska dróha 42.

Pištońcu, dr. Moesta w Budyšinje, Dr. Rohrowa haſa.

Na pschedań:

Kóń cźornak, we Wyšokej 36 pola Kamjenza.

„ k rěsu, Kichizam w Małej Prahy.

Kruwa blisko k cźelenju, we Wujezku 17 pola Bukez a we Wowmowje 6.

Bertiko worjeſchinowy, w Budyſchinje, Smiskowna Lawſka haſa 8 II.

Morchej a runklizu, knježi dwór w Cźſchorizach.

Stupnje hoſcźaze cźo. 28, we Wojerezach, Selena haſa 22.

Sofa w Kamjenzu, Waltar Guda, Wjeczorna haſa.

Proſtata, Klemm w Hodźiju.

Ssudnizy na pschedawanje:

ſobotu 7. dezembra 1929

w Běłej pola Kamjenza w hoſcźenzu bopołoduja we 8 h. pišańſke blido a gramofon,

w Zitru w hoſcźenzu dop. w 11 hodź.: zentrifuga, butrowaŕ, ſudobja a mjaſowy ſud,

we Wyšokej pola Kamjenza w hoſcźenzu pop. w 2 hodź.: pſchenźična a rjana muka, griž, krupy, jećmjeń, wotruby, dźěcźaze a žonjaze łěne drasty, kanity, makarowe, trěnja,

w Hródku na Wojerowſkej dróły 9 pop. w 2 hodź.: žonjaze a mužaze ſtupnje, gramofon, radio, pišańſke blido, blido za kurjerjow, wichelake měble, pišańſke ſtroje, łamarſke twory, ſigary atd.

Khěža, nětkle 1½ jutra, ſłuſchaza Wilhelmej Schuttje we Wetzej, na pschedawanje pschichodźe ſobotu 15. 2. 1930 w hoſcźenzu „Rathsburg“ we Wetzej.

Ssudniſke pschedawanje leźownoſcźe.

Khěžatiſka žiwnoſcź, nětkle 13 jutrow wulka, ſłuſchaza Marji Pinkertowej we Hornim Hjelſku. Na pschedawanje pschichodźe pondźelu 3. 2. 30 w Niſkej na Budyſtwje ſtwa cźo. 7.

Škrowe depeše.

Produktowe wiki dźenża dop. ¾11 hodź. w Barlinje:

Sěnadne wiki, płaćizny wołabnjene.

Dop. ¾12 hodź.: Kaž pſched hodźinu, płaćizny wo 10 hač 15 pj. ſnižene.

Płaćizny na Barlinskich produktowych wikach.

Žito a wolijowe ſymjo po tunt abo 1000 kg, howak 100 kg.

Płaćizny po złotej hriwnje.

	5. 11.	4. 12.		5. 12.	4. 12.
Pšenica	242-243	244-24f	bouny	—	—
rožka	173 174	175 176	woka	—	—
naz. jećmjeń	—	—	módre łupiny	—	—
nał. jećmjeń	167-177	167-177	žołte łupiny	—	—
wows	153-161	153-16	seradella	—	—
kukurica	169-170	166-170	raps. wosuk	18-19,00	18-19,00
pšeńć muka	29-35,25	29-30,25	lany wósuk	23-24,00	23-24,00
rjana muka	24-27,60	24-27,6	poem. melasa	—	—
ok. wotruby	11-11,50	11-11,50	brjeh. kruški	15-15,60	15-16,40
rjane „	9 -10,50	9-10,50	syno, 50 kg	3,40-4,00	3,40-4,00
jane symjo	—	—	rjana ſłoma	1,25-1,35	1,30-1,40
hróch, Viktor.	29-38,00	29-38,0	pšeńć. „	1,20-1,30	1,25-1,40
rapa	—	—	wowſna „	1,20-1,40	1,20-1,40
pjeluški	—	—	joćna „	1,20-1,35	1,20-1,35

Płaćizny ręcznego skotu na Drježdźanskich skótnych wikach.

5. decembra.

3 wol., 35 byk., 11 jałoj. a kruw., 519 ćelat., 36 wowc., 292 ſwini.

Płaćizny za

ćelata: 1. 78—83, 2. 71—76, 3. 64—68;

ſwinje: (přez 300 pt.) 72—74, 2. (240—300) 70—72, 3. (200—240) 66—68, 4. (160—200) 63—65.

Rancy 60—65.

Wiene płaćizny srjedu 5. XII Wšo po złotej hriwnje

	w Kamjenzu za 1 centn.	w Lubiju, za 1 centn.
Pšenica	11,50—11,70	11,00—11,50
Rožka	8,60—8,75	8,20—8,50
Jećmjeń (nałšt.)	9,00—9,25	9,60—10,20
Wows	7,50—8,00	7,30—7,70
Syno	5,50—5,75	5,50—6,00
Słoma z maš. młóć.	2,75—3,00	1,50—2,20
Słoma k zaslanju	2,50—2,80	—
Słoma z ruku młóćena	—	—
Běrny pola ratarja hač na żeleznicu	3,25—3,50	3,25—3,80
Butra	2,10—2,20	1,15—1,20
Jeja	0,16—0,16	0,17—0,18
Pšeńćne wotruby	6,75—7,00	6,30—6,50
Ržane wotruby	6,75—7,25	6,20—6,40
Pšeńćna muka	25,50	17,25—18,00
Ržana muka	15,50	13,60—14,00
Prosata, wulke	50,00—60,00	—
„ „ srěnje	23—38	—
„ „ małe	—	—

Dołhe a krótke škórnje ručne dźěło

po 20 hr. ma na składźe črije też čopłe črije za žony a mužow

wobućowy dom Mark w Kukowje

Jako přijomne

hodowne dary

poručamy po bjezkonkurencnych płaćiznach a wuměnjenjach

motorske kola, kola za mužow, žony a dźěći / Sijace-, žimace- a płokace mašiny / Gramofony a deski

we wulkim wubjerku

Dybsačne lampy a baterije

Budyski awtowy a kołowy dom

z. dr. z w. r. / Pawoł Preibisch / Telefon 3803

na Zwonkownej Lawskej hasy 17

Dobre česane

tkaniny za wobleki

we wulkim wubjerku, w nowych barbowych mustrach

mtr. 18.-, 16.-, 14.-, 12.- hr.

Jurij Mühlpfort tkaninowy skład

na Kamjeńtnej hasy 18 na Kamjeńtnej hasy 18

Der Deutsche Rundfunk

hat seinen Programmteil wieder um 8 Seiten erweitert!

nach wie vor die Zeitschrift

mit dem ausführlichsten Funkprogramm der Welt!

jede Woche

80 Seiten für 50 Pf + Monatsbezug RM 2.-

Bestellen Sie beim Postamt oder Buchhandlung

Probeheft umsonst v. Verlag Berlin N 24

Wurjadnje tunje poskićenje k hodom

1 garnitura gardinow, 3 dźělna	3.50 hr.
1 mtr. košloweho płatu	40 pj.
1 mtr. dobreho linona	60 pj.
1 mtr. dobreho, pisaneho barchenta	55 pj.
1 mtr. dobreho, běłeho barchenta	80 pj.
1 mtr. tkaninow za wobleki	100 pj.
1 por mužacych nohajcow	60 pj.
1 por žonjacych nohajcow	60 pj.
1 por žonjac. nohajcow z wumětſk. židy	100 pj.
1 dźěćaca fala	100 pj.
1 zwjerśnja košla z kornjacom	4 hr.

Wulki wubjerk

žonjacych a dźěćacych mantlow, žonj. a dźěćacych woblekow, pulovrow, štrykow, jakow, smuhatych woblekow, trikotow, košlow a kholowow, łožowych šatow, wupjerkow, twjelkow, trěnjow, nohajcow, rukajcow, gardinow, błidowych přikrywow atd.

Woblekowe tkaniny — Zida za wobleki

Za Serbow:

Zidźane nahłowjace banty (šnórki) dobre kajkosće

25 cm šěroke 3½ mtr. 13.- hr.
26 cm šěroke 3½ mtr. 16.- hr.
27 cm šěroke 3½ mtr. 19.- hr.

Corne a pisane tkaniny za jaki a wobleki, židu, maše, wobsadki, francy, pisany barchent.

Za mužow:

Tkaniny za wobleki a paletoty po wuwzacnych płaćiznach.

Dźiwajo na lětuši wobkhodny jubilej dostanje kóždy woteběraŕ při hodownym nakupowanju rjany dar!

Jan Narćik

wobkhod za modowe twory a za šlće po měrje w Kulowje na Wojerowskej dróży 41.

Přesadźowanje drjewa

Sobotu 7. decembra 1929 popołdnju w 2 hodź. budźa so na **Nowoſcańskich honach** nětkle **80 losow stejaceho khójneho drjewa** (wušitne zdźěłki a palneho) na přesadźowanje předawać. Zeńdźemy so wo Schäfrec hoſcźencu **Wobsedźeŕ**

Thunigec
hrajkowa hodowna wustajeńca

poskića z wulkim wubjerkom a z tunimi płaćiznami najpřijomnišu nakupowansku składnosć za kóždeho

Klankace wosyčki **klanki** klankace meble

kolsekonje **železnicy** **parniki** konjeńcy

wobrazowe knižki **metalowe twarske kašćiki** towaršne hry

awty

Přindźće bórzy, namakaće, šłož pytaće

Założeny 1865

Gustav Thunig

na Znuflkownej Lawskej hasy 6

Prěnja Budyska klankaca wuporjedźernja

Najwjetši a najstarši wobkhod hrajkow w Hornjej Łužicy

Hosćenc w Nowym Łužću

sobotu 7. a njedźelu 8. decembra so

kózłopiwo točí

Přećelnje přeprošujetaj

Jurij Vicki a mandźelska

Kedźbu! **Skałarjo!** **Dale rjec!**

Wšitcy skałarjo, kotřiž **w Hórčanskich skałach** dźěłaja, so njedźelu 8. decembra 1929 hnydom po kemšach w Khróšćicach pola Natušec na zhromadźiznu přeprošuja. Wokrjesny wodźef zwjazka skałarjow

Kladezki-Drježdźanski

rěcí wo themje: Sto wuznamjenja přestajenja w Hórčanskich skałach za tam dźěłacych.

Powołanski zwjazk němskich skałarjow

Copłe spódnje wěcy

Trikowe košle a kholowy, spódnje jaki, wolmjane a bałmjane, podšite kholowy, spódnje talje, dźěćace wobleki, spańske přikrywy, štrykowane mužace kholowy we wšěch šěrokosćach a wulkosćach. Štrykowane žonjace suknje a šlypfry, wolmjane a wolmj.-židźane nohajcy za žony a muži, wolmane, bałmjane, židźane rukajcy wšěch družin

Rudolf Osswald

w Budyšinje

Jenož na Serbsk. hasy

Prošu njezmylće wobkhod!

Časniki a złoćane twory

maja trajnu hódnosć a su tohodla najrjeńši

hodowny dar

Kurt Mauer

časnikař

na Kamjent. hasy 17 pódla „Krony"

Wupruhowane, solidne kajkosće tunjo

Hilger w Budyšinje

jenož na Seminařskej hasy 2

Połoženja při płačenju

łožowe počehnjenja, wupjerki, łožowe płachty, přišiwańt, blidne šaty, twjelki, frěnja, rólowańske ruby, šanki, šórcuchi, normalne a podšite šaty, zwjeršnje šaty, pjerjo a mošk

---

Wšo zańdźe

ale

dobry wobraz

wobkhowa w swójbje lěto wot lěta swoju hódnosć

K zhotowjenju poručuje so

Fotograf W. Kornet w Budyšinje

Gichelsberg 16 *Telefon 3092*

Też ratař

radio

nuznje trjeba, ale jenož wosebity wobkhod rukuje za to, zo sće spokojom

Wšě znamkowe wudźělki stajnje na składźe

Radijowy wosebity wobkhod

Ing. Graf & Jurisch w Budyšinje

na Kotołskej hasy 1

Kedźbu!

Kunella Gold

Kunella

wuwzaćny dźeń

sobotu 7. dec. dostanjeće při kupjenju punta

KUNELLA

EDEL Pfd. **85** Pfg. **GOLD** Pfd. **95** Pfg.

molowanu

kolejowu šalku darmo?

kaž też drohotny Kunella-bon

Kajkosć našich wosebitych margarinowych znamkow Kunella-Gold a Kunella-Edel steji na wjeršku wšěch znamkow

Naš wulki wobrot rukuje za stajnje butročerstwu tworu

Wikowańja z butru **Kunella**

Ratarjo, ingeněrojo, mašinscy twarjerjo!

Wobhladajće sebi wustajeński modell

noweje němskeje Lanc-ćahanskeje mašiny

Widźenja hódne! Powučace!

Wustajena pola

Carl Gast w Budyšinje

na Drjewowych wikach 27

Zadanjamy nalutowańske pjenjezy

na najlěpje — po wučinjenju

Sekowe konto z 5% bjez dalšich wudawkow. Dawamy kredity, wobstaramy hypotheki a hódn. papjery kaž wšě druhe bankowske dźěła

Přijimamy a wuplačujemy też pola filijalkow we Wojerecach a w Khočebuzu a agenturow w Kulowje, Wjerbnje, Łazu, Rakecach, Nowem měsće, Wulkich Zdźarach, Khróšćicach, Barće, Delnim Wuježdźe

Serbska Ludowa Banka

w Budyšinje

Zahrodnistwo.

Rožowy kal jako symska selenina.

Rožowy kal (Rosenkohl) možemy najsmu wonka na rjadkach wosajiciś. W mitych symach njesmjerśnje. Tola pak je lepje, hdyž jón do starych parsenischcow wokładamy swjetscha i deschami a zkomu wodzejemy. Tak nam dołho wudzerži a mamy hacž do hód kwetkojty kal do poliwki.

Pjeriznarstwo.

Najstraschnischa chorosć kurjatkow.

Wschitzy hospodarjo drje natykowazu židlawu kurjatkow snaja, kotrejž žu czasto wschě kurjatka w jenym diwje i woporom. Tale židlawa njemoje žo běle běženje, dokelž njerjad je napohledku zyle wodzany. Khorosć napadnje swjetscha sažnje lehnidla. Najcasczischo nadeńdzemy tule khorosć mjes kurjatkami, kotrejž žu žo w junuju wulahnyke. Druhe pódnitsche lehnidla bywaju swjetscha pichelutowane. Židlawa kurjatkow je natykowaza khorosć. Ju sawinuje nakažliwina, kotrejž kunje w nezi a junuju najlepje howi. To je tež mjes ludzimi tak, a my možemy prajicś, jo ma kždy poczaž žiwoje typiske natykowaze khorosće.

Kurjatka, kotrejž maja běle běženje, dyrbja na kždy pad sabimyć. Tu žane lekowanje nicžo njepomha. Tuž dyrbimy hladacz, jo žo kurjatka khorosće zminu. Na prěnim městnje dyrbimy na wulku czistotu dzerzeć. To najbóle two pizowańskich a pizných nadobach placži. Tohodla dyrbimy tajke žudobja kždy dzeń se sodowej a warjacej wodu myć. Tež kurjenžu abo khlěwczki kurjatkow dyrbimy wobczaž wukidacz a wucziščicź (desinfizieren). Wobežbje wažne pak je, jo kurjatka tam w zamžnej městnosći nimamy, hdyž zamžne lěto, žnadź hakle psched nětkotrymi njedželemi. Druhdy je podkoda j njerjadom przedawschich kurjatkow sanjerodzena. Runje w tajkich kurjenžach je běla židlawa najcasczischo j domom. Sämy-li khore kurjatka na wěstym městnje wotsaczinjene měli, dha tajku pódu pschertyjemy. Mimo toho damy diwanacże kurjatkam pok tabletki Yotmiwetsla, kotruž prawje rosbrjebimy a do pizy smješchamy. Dale pschidawamy jim selenu pizu, a to mlodcz, žolowej hakle wjetschim kurjatkam. Pschede wschěm pak dyrbimy žo wo pitnu wodu staracź, kotraž dyrbi zyle bjeswadna byc. Pytnjemy-li pak mjes naschimi mlodzeńkami tajke je salěpjenym sadkom, kotrejž žo jenoz tak žodu czahaja a pschezo kschicza, dha je hnydom sarasymy, hewak bychmy tež druhe natykyli.

Dom a kuchina.

Woda z wotwarjeneho kišałkeho kalu.

Wodu po wotwarjenym kišałym kale možemy jako dobru žredk k czišczenju kowowych žudobjow a grału trjebacz. Tež mjedzane klinki abo druhe wězy možemy z tym wucziščicź. Lapku w tutej wodze wotunkamy a na to w popjele. Kowowe abo mjedzane wězy, kotrejž žu hižom khětro sanjerodzene, połožimy na krótki czaš do tajkeho wotwara. Na to je bjese wschepe prózy z popjelom wurjedžimy. Stónczne je je žuchej lapu wurybujemy a wuzwětlimy.

Wischminowa žiwica jako dobre lěpidło.

Dobre a tunje lěpidło možemy zebi z wischminowoje žiwizy doma zami wudzěłacź. Nehdožeńkuli w jahrodze abo na aleji je wischnina, z kotrejž žiwica běži. Někotre kuski žiwizy wosmjemy, po możnosći bjes drjewa a skory, a puschczimy je do lúnkeje wody, w kotrejž žo žiwica za krótki czaš rospuschczi. Někto možemy z njej wschо możne lěpicz. Rospuschczimy žiwizu w horzej wodze, rospuschczi drje žo przedy, tola njelěpi tak derje.

Njekajsere butru w [illegible] wodje.

Mlokarjo bjes wody butru kotu. Tola nasche hospody hinak butru njetołku hacž w tymnej wodze. Butru dyrbimy pschezo w dobrej strowej wodze myc. Je-li w butlje pschewjele wapna, dha to butlje wadzi. Tajka butra je mjehka, masata a žo thmanje njedžerži.

Prašenja a wotmoiwjenja.

Praschenje: Mojej krowje, kotraž mějesche loni prěnje czelo, pschezo mloko kapa. Mloko kapasche ji hižo psched czelecjom. Krowa je nětko 3 měžazy kuczelna a sašo ji sapocžnje mloko kapacz. Schto mam pschecziwo tomu czinicź?

Wotmołwa: Je možno, so kapanje mloka po czelecju žame wot žo sastanje. Hewak je nětkajke wustrowanje njemóžne, dokelž žu schirychowe mnjchi (Schließmuskeln) slemjene. Mózecze gumijowu wobruczku na schirych tykmyć, tola niz tak kruecze, so by schirych žnadź wotemrěł. Tež dyrbicze wobruczku czjasczischo sašo wotstronicz a schirych schamacź. Hewak by žo krej sastajala.

Praschenje: Kajša wutrajna selena rostlina by sa žwinje najkhmańscha była? Pjerschcej je kuhojta a hlinjana. S měšinami steji zpody woda.

Wotmołwa: Sa tule pódu by žo koscadło (Komfrey) najlepje hodzał. Pódu derje pschemólócze. Nalěto na tónzu hapreje abo na sapocžatku meje mlode wotnožki žadžejcze a to 35×40 a 40×45 zentimetrow. Ssadzejcze je 3 hacž 4 zentimetry hluboko. Na jene jutro (¼ hektara) trjebamy 15 hacž 20 tyšaz žadženkow. Tónle sahon dožaha sa 100 žwini. Koscadło nam 20 hacž 30 lět dołho w pódze wudžerži, jeli kžde lěto derje pohnojimy a je pilnje wokopujemy. Ssadženki dostanjemy w Barlinje S. W. 11, na Dessauskej drózy 14. Se žadženkami dostanjemy zdobom plan, po kotrymž mamy je plahowacz. Kžde lěto možemy koscadło 4 hacž 6 króc rězacz. Rěžamy je stajnje psched kzenjom. Pizujemy-li žwinjom koscadło, nježdmemy na bělkowitu pizu sabycz. Hewak žu žwinje hłódne a k zebi njechcru.

Praschenje: Dokelž mam mało wowsa, zym konjom runkliżu žobu dawaz. Wózy pak dristawu dostachu. Tohodla bych rady wědzał, kotra piza je najpschihódnischa, so bychu konje strowe wostałe. Njebych žnadź mohł hróchowy schrót žobu pizowacz.

Wotmołwa: Waschе konje dostachu po tym dristawu, dokelž jeze pschenahle k pizowanju runkliży pschesschacz. Tohodla dyrbicze nětkle j pizowanjom runkliży pschestacz a mózecze hakle posdžischo sašo pomałku rěpu dawacz sapocžecz. Dokelž macze malo wowsa, mózecze wowsy j wotrubanej, jeczmjenjom, kukurizu, se žojabobami, běrnjazymi truhanczkami a lanym abo posemizowym wošuchom (Erdnußmehl) narunacz. Też něchto hróchowego schrótu mózeze žobu dawacz. Kenje pak njedawajcze tute narunanki bjes borschi wowsa. Macze-li dobre žyno k rukam, dawajcze žyno. S 1 kg. žyna narunacze punt wowsa.

Praschenje: My žymy hižo wjazy lět sažobu we jatrach naschich žwini žuczki nadeschli, kak je jatra njemózachmy wuzjiwacz. S czeho žuczki nastanu?

Wotmołwa: Wy jeze wasche žwinje žnadź czasto do dwora sahnali a tak žu pžyczi njerjad sezrale. S toho nastanu žuczki w jatrach. Sču to tak mjenowane blišnowe wazki (Hülsenwürmer). Jatra spalcze. Tak je najkhmańscho sniczicze. Njedawajcze pak je na žadyn pad žwinjom. Wazki žu tež ludzom jara schkódne.

Praschenje: Moje dześaca mězazow stare žwinjo rachli pschi žranju, dha žo, jako by jatykomy nóz mękko. Schto mam czinicź?

Wotmołwa: Składzejze jemu horze lane žymjo na nóz. Czerpi-li pak žwinjo na schnuchotańzu, njeradžimy wam, so bysche je kormili.

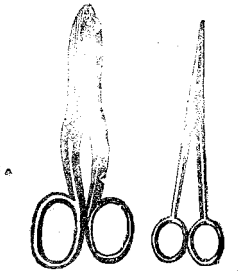

Číslo 47 Budyšin, 12. decembra 1929 Lětnik 37

Kitkowe nožicy.

(S wobrasom.)

Winizarjo trjebaju sa žwoje dźeło wjelake graty. Też sa hromadźenje sratych kitkow wosmje wožebite nožicy. S nimi kitku wotschezipnywschi sdźerža a położa ju do koscha, bjes toho, so by žo winizar kitki a porstami dótknył. S tónczožitymi nožizami wurěźuja kitki nahladne abo skažene winowe jahodki.

Łučne łopače.

(S wobrasom.)

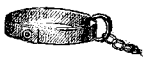
Najmu a w synje, hdyž wjedro howi, je czaš kuli poriedžowacz. Je-li trjeba dorn woibělicz, trjebaja ke tomu wschelake graty a łopacze. Nasch wobraz podawa nam łopacz sa wotbělenje dorna. Jena wožoba jón sa topor wodzi. Dwě druhej sa wyrězki cěgnjetej. Wotběleny dorn swija do kuluchow, so móhli jón sažo trjebacz.

Kozacy pask.

(S wobrasom.)

Wo kožazym pasku wschak žo wjele prajicz njetrjeba. Kožany ma byc, niz pschewusti ani pschescherok, zo zebi

jón kosa pisches hłowu zcjahnyła njech. Sa pask je želesny pjerschczeń pschicžinjeny. Sa njón japinje žo rjeczask.

Hródzny a přikopny hnoj.

Kždza rostlina trjeba k žiwjenju rozcženja a zebjesakowanju 10 žiwin. Sču to wuhlik, kišlik, wodzik, dušk, zyrik, koscjomka, železo, horczik (Magnesium), wapnik a drahlik. Ma-li jo rostlina dospolnje wutwicz, njesmje žana z tych žiwin pobrachowacz. Je-li wšteje žiwiny wjazy w pódze, dha wona druhu njenaruna, kotrejž je mjenje. Žyły rost na tym czinicželu zaleži, kotryž je we najmjenschim twarcze w pódze sajuwjeny.

Kišlik a wuhlik rostlina z powětra žreba. W powětrje pak je jenoz 0,03 proz. wuhlika. Nimo toho je w pódze dosez horczika (Magnesium), železa, žodzika a zyrika. Te žo tež z deschczom do pódy dostanu. Srédka pobrachuje rostlinam železo w pódze. Njedostatk železa pokaza žo na tym, hdyž lisče žołtnje. Tu dyrbimy zebi z železnej skalizu (Eisenvitriol) wetpomtacz, kotruž do hnojnizy pschilivamy, hdyž ju na polo wosjemy. Schtyri žiwiny, dušk, draślo, koscjomka a wapno pak naschim rostlinam zwjetscha wschędnje pobrachuje. Też zebi plahowane rostliny se tychle žiwin najwjazy žadaju.

W hródžnym hnoju njeje z tychle žiwin wjele pschitomnych. Tak je na pschikład w 1000 kg. hródžneho hnoja w pscherěstu:

	dušk	koscjomki	draślo	wapno
	kg.	kg.	kg.	kg.
W czerstwym hródz. hnoju	4,5	2,0	6,0	4,5
We wotležanym hródz. hnoju	5,4	2,5	7,0	5,0
We czerstw. konj. hnoju	5,8	2,5	5,3	3,0
We krumjazym hnoju	4,5	2.5	5,5	4,5

Też w ludzajym njerjedšje njeje wjele tychte masijinow. W 1000 kg. hnójnizyh je potajkim:

	dušyka	kosćowki wapna	draška
	kg.	kg.	kg.
We wschědnej hnójnizy	3,6	1,6	1,0	1,5
W hustej hnójnizy	6,5	2,7	1,8	2,9
(t. j. ſ měšcej. wustupow)				
We wodžanej hnójnizy	0,5	0,2	1,0	0,25
(ſ měšcej. wust. ſ wopłok.)				
W póchowinowej hnójnizy	7,0	3,8	5,0	4,0

S toho drje widźimy, so nasche plahowane rostliny na tele waschnje njemóžemy dosć nahnojić. Tola pak njemóžemy žo bjes hródźnego hnoja wobeńć, dokelž hródźny hnój pódu fisikalnje słepichi. Cjeżke pódy čimi hródźny hnój mjelne, a čimi je sa deschćikowu wodu pischeuschćiwe. Na cjeżku hlinjanu pódu žo hlešchi konjazy hnój lepje hodźi. Na lóhu pěsčokjezu pódu pak drobnischi krumjazy. W kóždej pódje hródźny hnój humus twori. S tym swójchi sažo žiwjenje nakažliwinowy w pódje. Bjes nich njeby žana płódnosć w pódje była. My po mojim sdaczu hischće pischemalo hnojimy. Liczimy 5—6 wozow na łóz, a na wozu je wokoło 20—30 zentnarjow. To by na 100 qm. wokoło 8 zentnarjow było. Tajke hnojenje pak dyrbimy kóžde tři lěta wospjetować. Na nowiny (Neuland), wožebje pak na pěsčokjezne pódy dyrbimy kóždej dwě lěze hnojić. S hnoja dostanje póda prěnje lěto 50 proz., druhe lěto 25 proz., třeće 10 proz. a tamne hischće posdźischo. Zyte pola rosdźělimy žebi na wěste hnojarjske sahony. Tak je potom porjadu hnojimy. Prěnje lěto na derje pohnojenej pódje plahujemy wschelake kały, běrny, boblimy (Tomaten), měrnik (Sellerie), kórki, žołotej, truskawy a podobne. Tola njeńmémy też tudy ženje polo pschehnojić. Sćmy-li polo pschehnojili, dha mamy dudkawe kałowe hłójczki, hórke kórki, selenina žo ram njedźerši, chćemy-li ju nakładować atd. To je ješchnik pschehnojenja ſ dužykom. Na druhe lěto słuscheja potom korjenate rostliny na polo, a najposdźischo po žitach kuschćišiny (Hülsenfrüchte).

Přikupny hnój.

Wapnicź dyrbimy po możnosći kóžde tři lěta, a to na cjeżše pola 12—15 zentnarjow paleneho wapna na ¼ ha. To je na 100 kóžnych mtr. 60 puntow. Na lohke pódy mjetamy na ¼ ha. 20—25 puntow mlětcheho wapna, to je na 100 kóž. mtr. zentnar.

Sa dalsche tři hnoje njemóžemy žanu wěstu summu postajić, dokelž kóžda rostlina ma žiwoje wožebite žadanja. Móžemy pak, sa tym hacź je póda, na ¼ hektara sa lěto na polo rosmjetać.

W prěnjej dźělbje (1. Tracht) na cjeżku pódu:
50—100 kg. ammonjulfata, na 100 kóž. mtr. 2—4 kg.
75—125 kg. juperfosfata, na 100 kóž. mtr. 2—3 kg.
50—75 kg. 40% dražk. žele, na 100 kóž. mtr. 2—3 kg.
W prěnjej dźělbje na lohku pódu
50 — 100 kg. ammonjulfata, abo žyrikoschtapika, na 100 kóžnych mtr. 2—4 kg.
100—125 kg. Domaschowoje muczki, na 100 kóžnych metrow 4—5 kg.
100—225 kg. kajnita, na 100 kóž. mtr. 7—9 kg.
W druhej dźělbje (to je 2. lěto po hnojenju ſ hródźnym hnojom) na cjeżku pódu:
25—50 kg. ammoniulfata, na 100 kóž. mtr. 1—2 kg.
50—75 kg. juperfosfata, na 100 kóž. mtr 2—3 kg
25—50 kg. 40% dražk. žele, na 100 kóž. mtr. 1—2 kg.
W druhej dźělbje, na lohku pódu:
25—50 kg. ammonjulfata, na 100 kóž. mtr. 1—2 kg.
50—125 kg. Domaich. muczki, na 100 kóž. mtr. 2—5 kg.
75—150 kg. kajnita, na 100 kóž. mtr. 3—6 kg.
W tšeješ dźělbje na cjeżku pódu:
25 kg. ammonjulfata, na 100 kóž. mtr. 1 kg.
50 kg. juperfosfata, na 100 kóž. mtr. 2 kg.
25 kg. 40% draškowoje žele, na 100 kóž. mtr. 1 kg.
W třeješ dźělbje, na lohku pódu:
25 kg. ammonjulfata, na 100 kóž. mtr. 1 kg.
75 kg. Domaschowoje muczki, na 100 kóž. mtr. 3 kg.
75 kg. kajnita, na 100 kóž. mtr. 3 kg.

Sćmy-li pódu někto tak derje pohnojili a ſmy-li pódu pischi tym dosć derje wobdźěłali, potom njóžemy žo spokojazych žnjow nadźecź.

Čehodla z někotrych wišnjow žiwica cecé a kak tomu wotpomhamy.

Cjasto móžemy wobkedźbowacź, so ſ wjetschiny naschich žadowych schtomow žiwiza cjecže a to druhdy ſamo ſ zyle młodych schtomow. Cjecženje žiwizy je wschědnje ſnamjo so je schtom khory. S cjeho tute khorosće po prawom nastanu, njemóžemy hischće dospołnje rjez. To so njeje hodźało hacź dotal dopokasacź. Schtóž chze tomule njelubemu cjecženju žiwizy je žadowych schtomow wotpomhacź, dyrbi najprjedy sa pischičinu hledźicź, kotraž je khorosć sawinyła. Někotři khore městna wurězaja a ranu ſ drjewowej kołmasu, ſ karbolejum abo ſ podobnymi średkami namasaja. To pak žu wjcho tajke wězy, kotrejž bychu halle na druhim měsinje placźite. Cjecženje žiwizy móžemy najbóle njes sahrodnymi schtomami wobkedźbowacź. Tu je ſ winu, so ſmy jim pschejara ſ dužykowym hnojom hnojili. Ssamo zyle młode schtomiki w tajkich pódach hinu. Ssuche halizy na nich žu ſ dopokasom. Też wischniny wapno lubuja jako wschě trojerdopócźate schlomy. Tohodla tajkim schtomam radscho ſ hnójnizu njehnojimy ale radscho bóle ſ wapnom abo ſ wapnowym hnojom. Na kóžny meter damy 200—300 gr. wuhliczknateho abo mlěteho wapna. Nimo toho pschidamy hischće na ſamym měru 30—40 gr. schtyrzeczi prozentneje draštoweje žele abo wokoło 100 gramow kajnita a 50 gr. juperfosfatu. Druhdy je wopaczny schtom ſ winu, so nam žiwiza je schtomow cjecže, wožebje, ſmy-li kišate wischnje na žłódke wischniny wosczežpili. Słódke wischniny ſpěschnischo rostu hacź kišate. Po žłódkowischninowym sahońku tohodla pschewjele žiwin do króny stupa. To pak króna, kotraž je ſ kišateje wischniny, njemóže pschedźěłacź. Tohodla žiwiza sažo je schtoma cjecže. Nimo toho też wjele dźiwich wotnožkow je sdonka rosće. Runje nawopak pak je, hdyž žłódke wischniny na kišaty sdonk ischcźěpimy. Tu wosianje sdonk žłaby a króna narosće jara wulka. Tajši schtom nam też sahe sahinje.

Žiwiza cjecže cjasto też potom je schtomow, hdyž schtom na wopacznym městnje stoji. We tutym nasupanju žu žłódke wischniny jara cjuczliwe. Tohodla rostu žłódke wischniny na hłubokej, ſ kamuschkami smětchanej, ſkerschco žuſchischej hacź mokrej, najradscho nawožowanej pódje. Najlepje wischninam we wapnowych pódach howi, a to we Durinſku, hdyž je wjele wapnowych ſtalow. Hdyž we pódje ſpody woda ſteji abo hdyž je njepschepuschćine ſtejote dno, tam też radu žiwiza je schtomow běži, wožebje pola žłódkich wischninow. Kišate wischniny nitscho korjenje cźerja a tohodla žebi też tak wubjernu ſpódnju pódu njeżadaja. Haj, móžemy prajicź, so kišate wischniny na wischčich pódach rostu. Też ja kóžde podnjebjo žo kišate wischnina ſkerschco hodźi hacź žłódka. Hdyž pak wschě žłódke wischniny na cjecženje žiwizy cźerpja, tam nam niczo druhe njeibywa, hacź schtomy wukopacź a je ſ kišatymi wischninami wobkedźbowacź, tola niz pak na jenym o tym ſamym městnje.

Druhdy je też ſ winu cjecženja žiwizy, so ſmy schtom pschejara wobrěsali. Tole žo nam nadpadne jda, tola móžemy žebi to zyle jednorje rosjašnicź. Kóždy schtom jako kóžda rostlina cjerpaja je jemje žiwiny, kotrejž potom do młodych hakotkow, płodow abo liscja pscheběhnu. Dokelž je někto wjele halosjow wotrěsanych, cjecže žiwiza ſ nich a tak žo wjele žiwin ſhubi. Pschedźabzujemy-li pak młody schtom, dha móžemy wšo nješchto halosjow wotrěsacź, dokelž ſmy sdobom też korjenje skrótschili. Tak je poměr mjes halsami a korjenjemi wurunany. Też njeńmémy schtom posdźischo ženje njetrjebawschi pschirěsowacź, ale jenož wobrěsowacź, schtož je nuſnje trěbne. Hdyž pak je ſmjerſk, wjedro abo někajka bakterijelna khorosć abo wottamanje abo druhe ſkanjenje ſ winu cjecženja žiwizy, tam nam niczo druhe njeſłuschže, hacź žuche halizy ſwotrěsowacź a ſpalicź, khore dźele ſwurěsowacź a je schcźěparſkim wóſkom ſamasacź.

Lěsa je ſ městnami wjele schtomow ſmjerſko a pomjerſko. Tym, kotrejž žu pomjerske, hrožy, so budža k lětu nalěto kipicź. Tohodla ſwěrnje ſa nimi hladajmy a wschě rany hnydom je schcźěparſkim wóſkom ſamasajmy.

Rólnistwo

Wschelakore wo kojcjowkowym hnoju.

Po wójnje nam do wuschow trubjachu, so je w pódje dosć kojcjowki. To pak je wopaki a tuž je někotrykuli hospodař wopaki cźinił, hdyž njeje ſ kojcjowkowymi hnojemi (Phosphorsäuredüngemittel) hnojił. To drje je žo bórzy cźeżko wjeceźiło. Wumnoženi kojcjowkowych rostlinow běchu dale a ſłabiche. Stare prajidmo, so ma žo wumnoschk po tym cźiniczeło, kotrejž je w pódje w najmjenſchej měrje ſajmujeny, mějejche jóma ſažo prawje. Se wschelakimi pospytami ſwěcźachu, so je tola w pódje wulki njedostatk kojcjowki. Pospyty cźinjachu ſchtyri lěta ſažobu. Tak bórzy hacź někto na ſrénim polu ſ kojcjowkowym hnojom pschihnojichu, ſwojchichu žo wunoschki wopramdże napadnje. Najlepje ſkutkowachu juperfosfat, rhenaniafosfat a dikalciumfosfat. Domaschowa muczka mjenje lepje ſkutkowaſche. Superfosfat a rhenaniafosfat běchtaj jenakej. S woběmaj hnojomaj mějachmy najwyschiche wunoschki. Dikalciumfosfat běsche ja prěnimaj hnojomaj, tola pak njestojesche wjele wróco. Domaschowa muczka bě na poſledním městnje ſe ſpomnjenych hnojow. Pschirunamy-li tute pospyty ſ prjedawschim, dyrbimy wujnacź, so je hódnota kojcjowki w juperfosfaczje, Domaschowej muczay a we dikalciumfosfatu ſ prěnimi hódnotami dospołnje pschesjene. Pola rhenaniafosfatu je hinak. S pospytami ſwěcźichu, so bě hódnota hnoja rhmaniſcha hacź prjedy ſpomnjenych hnojow. K tomu chcemy hischće pschidacź, so je rhenaniafosfat khmaniſcho njeſela. Njeběpri žo njenujmy hromadu. W rhenaniafosfacze je 29—30 proz. kojcjowki (Phosphorsäure), kotraj je w pódje rospuſczliwa (zitralſłošlich). Nimo toho je w njej 40 proz. wapna, potajkim wjazy hacź w Domaschowej muczay.

Podworanje schcźernischcźow a jich wuznam.

Mnohy schcźernischcźo po žnjach dołho leżo wostaja. To pak njeje prawje. S podworanjom schcźernischcźa ſathowamy wótku w pódje. Hewak žo wjele wody wupari. S podworanjom jnjerſchnu pódu je ſpódnjeje tak rjez pschetorhnjemy. Tak žo wložnota je ſpódneje pódy njemóže wuparicź. Tam, hdyž žo ſwjerſchna, pschewerana póda nětko je ſpódnej twjerdej ſinka, hromadźi žo włóžnosć ſpódneje pódy. Spodworane polo ſda žo nam ſwjercha wěso ſuſchiſche hacź njeſpodworane. We wopraw-dźitoſći pak je tajke polo ſmutka włóžniſche a cźerſtwiſche. Na tajke waſchnje žo w pódje wjele nakaſliwinow wutwori. Tuž žo potom póda lepje droždźi, hdyž njerodź jeſtkadźa, dokelž potom je póda bóle ſaſcźinjena a klónže tak wótrje na nju njepali. Poſdźischo pschi hłubkowoſoranju wěso wschu njerodź ſažo ſnicźimy. Schcźernischcźo dyrbimy ſpodworacź, tak bórzy hacź ſmy žito połnyli. Stare pschikłowo praji: Je-li dopołdnja koſa na polu, ſłuſcha na nje popołdnju pluh. Cźim prjedy polo podworamy, cźim lóše dźelo też mamy, dokelž ſnopródża je rola tola hischće mjchicha a cźerſtwicha. Poſcźischo polo jara ſaitknyje. Sſsyemy-li nětkaſtu pizu, dha dyrbimy cźim prjedy podworacź, dokelž cźim prjedy ſmy pizu wołeli, cźim prjedy a cźim rjenſcha nam kelž ſmy ſdobom też korjenje ſkrótſchili. Tak je poměr mjes halsami a korjenjemi wurunany. Też njeńmémy ſchtom posdźischo ženje njetrjebawschi pschirěsowacź, ale jenož wobrěsowacź, ſchtož je nuſnje trěbne. Hdyž pak je ſmjerſk, wjedro abo nětajka bakterijelna khorosć abo wottamanje abo druhe ſkanjenje ſ winu cjecženja žiwizy, tam nam niczo druhe njeſłuschže, hacź žuche halizy ſwotrěsowacź a ſpalicź, khore dźele ſwurěsowacź a je schcźěparſkim wóſkom ſamasacź.

Lěsa je ſ městnami wjele schtomow ſmjerſko a pomjerſko. Tym, kotrejž žu pomjerske, hrožy, so budža k lětu nalěto kipicź. Tohodla ſwěrnje ſa nimi hladajmy a wschě rany hnydom je schcźěparſkim wóſkom ſamasajmy.

Rólnistwo

Wschelakore wo kojcjowkowym hnoju.

Po wójnje nam do wuschow trubjachu, so je w pódje dosć kojcjowki. To pak je wopaki a tuž je někotrykuli hospodař wopaki cźinił, hdyž njeje ſ kojcjowkowymi hnojemi (Phosphorsäuredüngemittel) hnojił. To drje je žo bórzy cźeżko wjeceźiło. Wumnoženi kojcjowkowych rostlinow běchu dale a ſłabiche. Stare prajidmo, so ma žo wumnoschk po tym cźiniczeło, kotrejž je w pódje w najmjenſchej měrje ſajmujeny, mějejche jóma ſažo prawje. Se wschelakimi pospytami ſwěcźachu, so je tola w pódje wulki njedostatk kojcjowki. Pospyty cźinjachu ſchtyri lěta ſažobu. Tak bórzy hacź někto na ſrénim polu ſ kojcjowkowym hnojom pschihnojichu, ſwojchichu žo wunoschki wopramdże napadnje. Najlepje ſkutkowachu juperfosfat, rhenaniafosfat a dikalciumfosfat. Domaschowa muczka mjenje lepje ſkutkowaſche. Superfosfat a rhenaniafosfat běchtaj jenakej. S woběmaj hnojomaj mějachmy najwyschiche wunoschki. Dikalciumfosfat běsche ja prěnimaj hnojomaj, tola pak njestojesche wjele wróco. Domaschowa muczka bě na poſledním městnje ſe ſpomnjenych hnojow. Pschirunamy-li tute pospyty ſ prjedawschim, dyrbimy wujnacź, so je hódnota kojcjowki w juperfosfaczje, Domaschowej muczay a we dikalciumfosfatu ſ prěnimi hódnotami dospołnje pschesjene. Pola rhenaniafosfatu je hinak. S pospytami ſwěcźichu, so bě hódnota hnoja rhmaniſcha hacź prjedy ſpomnjenych hnojow. K tomu chcemy hischće pschidacź, so je rhenaniafosfat khmaniſcho njeſela. Njeběpri žo njenujmy hromadu. W rhenaniafosfacze je 29—30 proz. kojcjowki (Phosphorsäure), kotraj je w pódje rospuſczliwa (zitralſłošlich). Nimo toho je w njej 40 proz. wapna, potajkim wjazy hacź w Domaschowej muczay.

Podworanje schcźernischcźow a jich wuznam.

Mnohy schcźernischcźo po žnjach dołho leżo wostaja. To pak njeje prawje. S podworanjom schcźernischcźa ſathowamy wótku w pódje. Hewak žo wjele wody wupari. S podworanjom jnjerſchnu pódu je ſpódnjeje tak rjez pschetorhnjemy. Tak žo wložnota je ſpódneje pódy njemóže wuparicź. Tam, hdyž žo ſwjerſchna, pschewerana póda nětko je ſpódnej twjerdej ſinka, hromadźi žo włóžnosć ſpódneje pódy. Spodworane polo ſda žo nam ſwjercha wěso ſuſchiſche hacź njeſpodworane. We wopraw-dźitoſći pak je tajke polo ſmutka włóžniſche a cźerſtwiſche. Na tajke waſchnje žo w pódje wjele nakaſliwinow wutwori. Tuž žo potom póda lepje droždźi, hdyž njerodź jeſtkadźa, dokelž potom je póda bóle ſaſcźinjena a klónže tak wótrje na nju njepali. Poſdźischo pschi hłubkowoſoranju wěso wschu njerodź ſažo ſnicźimy. Schcźernischcźo dyrbimy ſpodworacź, tak bórzy hacź ſmy žito połnyli. Stare pschikłowo praji: Je-li dopołdnja koſa na polu, ſłuſcha na nje popołdnju pluh. Cźim prjedy polo podworamy, cźim lóše dźelo też mamy, dokelž ſnopródża je rola tola hischće mjchicha a cźerſtwicha. Poſcźischo polo jara ſaitknyje. Sſsyemy-li nětkaſtu pizu, dha dyrbimy cźim prjedy podworacź, dokelž cźim prjedy ſmy pizu wołeli, cźim prjedy a cźim rjenſcha nam narosće. Jedyn dźeń w juliju placźi telko jako tydźeń w auguſcze, wožebje, je-li trochu włóžniſche a cźopliſche lěcźo. Poſdźischo pschihłu ſymniſche a khóſche noge a piza telko njenarosće. Schtož w juliju a w auguſcze njenarosće, też w ſeptembru wjazy njenaſchkwata.

Kajki pizu pak dyrbimy ſyeź? Na pěſkoſcźnych pódach ſyja ſwjetſcha kolij. Tón drje ſo na wjchčich pódach radźi, tola póda jara wucźehnje. Khmaniſchi je broch a peluſchka abo woka. Tele rostliny pódu na dužyku wobohacźa městno toho, ſo kolij dužyk ſ pódy wucźehnje. Chcemy-li pak jenož jeleny hnój wožyncź, móžemy lupiny ſyeź, wožebje, je-li póda łohka a pěſkoſcźna.

Pjerſchcźenkojcjoſći běrnow.

Roskrajemy-li někotre, wožebje wjetſche běrny, widźimy nutſka druhdy bruno-módre pjerſchcźenje. Pjerſchcźeń je ſmutſka dokoła wokoło po běrnje, ſnadź 1—1,5 cm. pod bełiſku. Je to khorosć włóknjnowych ſwjałkow (Gefäßbindelkrankheit). Dokelž pak tale khorosć běrnow wuſko je ſelicźchcźom hromadu ſwižnje, pytnjemy ju też bórzy na ſelicźchcźu. W tutym pjerſchcźenju w běrnje žo wěſte nakaſliwinty nahromadźa, kotrejž ſapoczinu běrnu nicźicź. Pjerſchcźeń w tajkej běrnje ſwoſtanje pak ſuchi abo je mokry ſuchojty. Je-li ſuchi, jedna ſo tudy wo ſuchu nakaſliwinowu pjerſchcźenkojtoſcź (Bakterienwelkkrankheit). Je-li mokry, je tu ſhuła nakaſliwinowa pjerſchcźenkojtoſcź. Poſledniſcha je hórſcha, dokelž zyła běrna na poſledku ſhnije.

Pjerſchcźenkojtoſcź pokaſuje pak ſo też na ſelu. Selo žo tak derje njewutwije. Lopjeſchka ſwoſtanu małe. Někotre ſamo ſahinu a ſo wjercźa. Hižo je ſapoczatka móžemy khorosć pytnycź, dokelž tajke běrny poſdże ſłhadźeja. We julíju pak taiki pjeſcźk hižo ſahinje. Lopjeſchka pſchi tym zyle ſbrunja a ſo pichi ſuchim wjedrje wotdrjebja. Je-li khorosć ſyelnje ſakhadźa, móžemy jenož ſ połoju zyłeho wunoſchka ſicźicź.

Ssamo žo rosumi, so tajke běrny ſadźecź njeńmémy. Sdyka njeńmémy ſ taikeho pola, hdyž je žo lětſa tale khorosć pokaſała, ſane ſymjo bracź. Dyrbimy ſyebi nowe ſymjo wobſtaracź a njeſmamy je ſe ſtarymi běrnami měſchacź.

Mamy dźeſeł na ſtojanach ſuſchicź abo niz.

Na wſchelake waſchnje ſu wulzy kuſlerjo ſpytali, dźeſeł a druhe pizne rostliny ſuſchicź. Mnohy hiſchcźe njeſu pſcheſjene, tak je lepje a hódże mjenje ſiwin pichiſadźa. Wěrno je, ſo dźeſeł na ſemi leżo wjele wutkow pichiſadźi. Jeli pak na ſtojany (Reiter) ſpotſchamy, dha ſo wjele mjenje ſiwin ſ njeho ſhubi. S tym ſu najnowiſche poſpyty w Nańſchej Pruſſej cźinili. Tu ſo wupokaſa, ſo bě žo ſ dźeſeła, kiž bu na ſemi ſuſcheny, połoja hrubſchi proſtejnow ſhubita a nimo toho nimale ⅔ ſchkrobu. Też je poživanjom bě hórſe, a wupokaſa žo, ſo je na ſemi ſuſchena pizu cźeſtko poživna. To je ſchkoda. Tak drohe tajke ſtojany njeſyu a w ſymje móžemy ſyebi je ſami ſhotowicź. Próza ſo nam hižo w jenym lěcźe ſaruna.

Skotarſtwo.

Naſch ſtót je pſchewjele w hródźi.

Wjele lepje by było, by-li naſch ſtót wjele wjazy na cźerſtwym powětrje pſchebywał. Potom by też wjele mjenje ludźi ſ njej natyknjene było. Na najmjenſchim kuśle dyrbi ſamo měſtacźko bycź, hdyż mohło ſo ſaſchłabacź, ſo by ſo ſtót ſnajmjenſcha mohł pſchebeźecź. Mnohy howoſaju ſtót najſmu abo hnydom po ſnjach na ſtajnicu. Tola ſo dopołaſane, ſo je ſo tajki ſtót potom bórzy ſhrabał. Njeje-li nětkomu nicźo, paſtwinu ſavjadowacź, njech ſebi jenoż ſkodra ſaſchłaha. Tam ſo ſtót ſnajmjenſcha wſchelakore, a nješchto ſelenje pizy mózece ſemu ſatcź

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„S. N." płaća měsačnje we wudawarni 1.10 hr., na pósće a pola dowérnik. 1.51 hr., pod křiž. zwjazkom abo do wukraja 2.25 hr. abo 18 Kč. Wud. a čišći Smoleŕjec knihičišćerńa, zap. dr. z w. ruk. w Serb. Domje w Budyšinje. Telefon 2687

Za nawěšliki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 8 pj. Wobčežnje so stajace nawěšiki a tabele so wyše wobličeja. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 24 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Čisło (Nr.) 284 — Budyšin — Sobotu, 7. decembra 1929 — Bautzen — Lětnik 33

Wopomnjeńske pismo presidenta němskostatneje banki dr. Schachta wo Youngowym planje.

Presídent němjskostatneje banki dr. Schacht je wopomnjeńske pismo wudał, w kótrymž warnuje, cźeje Youngowego plana powjetšicź. Na prěnjej Haagskej konferenzy je žo to hižo stało. Jeli so na druhej Haagskej konferenzy njeby móžno było, tele pschekrocźenja wrócźicź, njebychu žo snajmjeńkcha źmĕle Němikej nowe cźeje napołožicź, kótrejž wona njeby mohła njesć.

Němske knjezerstwo dr. Schachtej wotmołwi.

Na němske knjezerstwo je Schachtowe wopomnjeńske pišmo njedobrý saczišćej cźiniło. Knjezerstwo je wotmołwiło, so žo z nim finanzne pomĕry Němskeje poczežuja. Němske knjezerstwo je žo pożłednje dny rozsudźiło, němskemu žejmej pschichodny tydźeń sakładne rysy swojeho zjednoćeneho finanzneho programa pschedpołożicź. Program naprawy k wustrowjenju němskich finanzow, wobschěrnu dawkowu reformu a wołożenje statneje pokładnje, wobsehe też wot pschidawkow sa sawĕsćenje dźĕłonjeměrjerow wopschija. Wjednikam knjezerstwowych stronow je žo hižo psched nĕkotrymi dnjemi pschepschosenje k rospominanju tehole programa sa spočatk pschichodneho tydźenja pschepodało.

Němski kanzler němskemu žejmej pschichodnu žrjedu tónle program pschedpołożi a budże žadacź, so by žo knjezerstwowej politiźy dowĕrjenje wuprajiło.

Schio franzonske nowiny wo Schachtowym pišmje praja.

Parizjka „Liberte" pische: Schachtowa bomba je žo pschecźiwo republizynemu knjezerstwu cźišła, wobsehe pschecźiwo socialistiskemu kanzlerej Müllerej a socialistiskemu finanznemu ministrej Hilferdingej. Kaž daloko žo wo smutkownu politiku Němskeje jedna, dr. Schacht — ſ wotpobladom abo bjes wobsehitehu wotpohlada — knjezej Hugenbergej njewocźakanu pomoz pschinjeje. Politiźy tohole muža zahubjenje hrozejche. Nĕtkole by žebi nĕkotrykuli w Němskej myślicej mohł, so je w propagandje pschecźiwo Youngowemu planej tola wschelake wĕrno. Sa swonkownu politiku je wažne, so budże dr. Schachtowe warnowanje wotbycź němskich obligazijow pocźežowacź; pschetož powschitkownje dr. Schacht psched dowĕrjenjom k płacźenjachmanosći Němskeje warnuje.

Knjezerstwowe strony žadaju, zo by so rentnarski zakoń pospĕšił.

Němskemu rentnarskemu žwjatej je žyndlom w Kasselu žu sastupjerjo pjeć knjezerstwowych stronow žwoje žejschego k rentnarskemu sakonjej rostołi. Knjezerstwowe strony žu wospjet knjezerstwo napominałe, jo by rentnarski zakoń w němskim žejmje wuradźicź dało. Dołeź tele prózowanja hač dotal njejžu žaneho wuspĕcha mĕle, je žo jenomwótnje wobsamko, žo na němskeho kanzlera ſ należnym napominanjom wobroćicź, so by rentnarski zakoń, w knjezerstwowej wopowĕdźi ſ 3. julija 1928 a we pożedźenju němskeho žejma ſ 19. februara 1929 pschipowĕdźeny, nĕtko bjes kombjenja po możnosći hischcze psched žodami němskemu žejmej pschedpołożił. Tole pišmo je žo němskemu kanzlerej pschedało. Kaž wĕzy leža, njeje w knjezerstwje so sastupowazym stronam bohužel móžno, we wurjadnej zhromadźiznje rentnarskeho žwjatka žadane rožšerjenje dacź. Prošeha, so by žo ſ jich postupanja spóznało, so žo ſ dowarjenu prózuja, so by žo wĕz w smužle knjezerstwowe wopowĕdźe a němskeho žejma bórzy ke końcej dowjedła.

Zakoń wo hromadu kładzenju leżownosćow.

Sakšskemu žejmej je žo sakonjowy naczišć wo hromadukładzenju leżownosćow pschepodał. Tón žamy naczišć bĕ žo hižo rospuschczenemu žejmej pschedpołożił. Po nim móža žo ratarske leżownosće, kótrejž žu dźĕlene abo ſ drujimi smĕšchane leža a na kótrychž žo tohodla cźežko hospodari, k wužitnischemu hospodarjenju hromadusttaćicź.

Też móža žo mjesy ſ pschisamknjenjom lĕža, małych hatow atd. wurunacź.

Wo jenotlíwych padach sakoń wurunanje wsjaomnych interesow atd. wuprawja. Prawo k wottwarjenju podjeńskeho wuhla dotal wopraworjenemu wostawa. Jenu ma žo, kaž daloko bĕ prawo ſ dotalnym wobžedźenjstwom leżownosće sjednoćene, prawo na wottwarjenje wuhla wustajicź. Druhe jemine pokłady porjadnje na noweho wobžedźerja pschenjdu. Dźĕl kłóšłow we wĕstich padach stat sapkacź, druhi dźĕl maju wobdźĕleni wobžedźerjo pschewjacź.

Dokelž je žo w Sakšej sa 50 lĕt, w kótrychž žo leżownosće hromadźe kładu, hromadukładzenje hakle sa tři pjecźiny hromadźe kładźomnych leżownosćow pschewjedło abo žo sajsedło, žo sakoń nutšny bycź źa, so by žo wjetšcha wunoschnosć dospła.

Němski ministr Dr. Dietrich wo ratarskich prašenjach.

We Weimarje je němski žejwjeński minister we wólnej zhromadźiznje demokratiskeje strony wo ratarskich praschenjach rĕcźał. Pschi praschenju, hač je žwobodne wiekowanje abo schfitańke zło ważniše, minister praji, so głowna politika njeje krótk, ſ kótrymž móže žo ratarźiwe wulkowacź, so pak je wona pomozny krótk. Sa zokor abo pschenjzu móže schfitage zło derje skulkowacź, sa rožku a bĕrny, kótrychž žo w Němskej ſ khwilenti pschewjele napłahuje, móže schfitage zło jenoż je sadźewkom sa ratarźiwo byecź. Njerodnemu hospodarjenju we druźiwach dyrbi žo tónź cźiniacź. Też je nutne, so žo nuša ratarźiwa widźi.

Minister potom poroki wróći, kótrejž so jemu w nowinach dla jeho žiwjiskcha **k połśemu wikowańskemu sreźenju** cźinja. Wón je jenoż tak dale wjedł, kaž je jo **dr. Schiele** sapoczał. Rozdźĕł jenoż w tym leži, so dże połśe žwinje je žyndlakom do Němskeje bracź, mjes tym so dyrbja žo wone na podłožku Schielowego nacźiska direktnje kołbažowym fabrikam žłacź. Też je jo němskoschwedźe wikowańske sreźenje wupowĕdźiło, so bychmy žo stónźnje raś w rožkowym hospodarstwje mohli žwobodnje hibacź. Němske knjezerstwo w ratarźiwej politiźy žiesjischego sastupuje, so móże žo němšti stat nazionalnje jenoż sdźerjecź, hdyž žo poradźi, **ratarstwo** sdźerjecź; dale, so žo ke hospodarjenju trĕbne hibanischcźo kšetro psichikrócźi, hdyž žo wupłodźaza móz ratarźiwa ujeschkita.

Proces wo nahódnoscźenju Wolfowcho louda.

W lĕcźe 1867 je žo mjes Pruskej a wotehnatym hannoverskim kralom Jurjom jeho samoženje, kótrejž bĕ pruske knjezerstwo februara, na 40 milijonow hriwnow wobliczito. Tónle kapital dyrbjesche žo kralej Jurjej wupłacźicź, hdy by žo kraja a krónu wydał. Dołeź je kral krónu njewsda, potommiży nochedźa ſ 8 prozentami nahódnoscźenja spokojicź, ale na nahódnoscźenje ito prozentow słorża. Krajny žud a komorny žud w Barlinje staj stórźbu wotpokasałoj. Stórźbniży žu žo pschecźiwo tomu pola němskostatneje žuda hórschili. Tón je wobsamknył, so ma senat skorźazymaj stronowaj rosrunacź namjet pschedpołożicź. Jeli so by žo tón wotpokasał, by žo wušud 28. januara 1930 wuprajił.

Wudawki za francowske wójsko.

W deputértskej komorje je žo pjatk rosprawa sapódłanja Boiteux-Kafonta wo wudawkach wójnskeho ministerstwa rosdawała. Rosprawnik praji, so Franzowska ſa žwoje krajne wójsko, 277 000 muži liczjazeho, nimale telko kaž Jendźelska wudawa, ale wjele mjenje dóšli Němska za žwoje 100 000 muži němskostatneje woboru a 35 000 muži schfitańskeje polizije. Hdyž je žo Franzowska prjedy jako wójerska wuwołana, ma to tomu pschipisacź, so žo w prjedawšich hospodarskich planach wudawki sa krajne a kolonialne wójsko njejžu dźelite, kaž to druhe europiske kraje cźinja.

Nowe belgiske knjezerstwo.

Dotalny ministerski president Jaspar je nowe knjezerstwo ſ sestajak. Wono smĕje cźekše stejišćo napschecźo Flamam. Tuczi njejžu ſ pschiswolenjami spokojom, kótrejž dyrbja jim nowe knjezerstwo cźinicź. Schtwórk je we Antwerpenu wulka zhromadźizna flamiskich nazionalistow, na kótrejž je jich wjednik Hermann Vost rjekł, so je nowe knjezerstwo Flamam njepschecźelšiwe zmyślene. Tyhodźu Flamow, kótrejž su dotal so kombjo na boku stali, žu so nazionalistam pschisłamknyli. Belgiske jubilejske lĕto budże najnjemĕrnische lĕto, kótrejž je Belgiska widźała.

Sejm pólskemu knjezerstwu njedowĕrjenje wuprajił,

Po generalnym rosprajenju w pólskim žejmje je žo knjezerstwu ſ 246 pschecźiwo 129 hłosam njedowĕrjenje wuprajiło. Po wusłuchanje wy knjezerstwo dyrbjało wróćo stupicź. Wo dalšchim roswiźu wězow statny prezident abo marschall Piłsudski rosdźi. Po wotpołoženju kommunistojo cźerwjenu khorboł rozwiźu. Knjezerstwowy błok njeda žejmowemu marschallej dale wĕcźej, na cźož Daschinski wuradźenje stónźi. Knjezerstwowi pschiwołowarjo w hižo pok zaczemnjenej pożedźerni legionarsku hymnu sanjeżechu a marschallej Piłsudskemu tschikróćnu žławu wunjeżechu.

Kommunistiska demonstrazija psched amerikanskim konsulatom we Warschawje.

Schtwórk wječor žu Warschawzy kommunistojo spytali, demonstrazije na dróhach wuwjeźe. Policija cźišu du kommunistow blizko žejmownje rožełna, mjes tym so druha cźjeła wotnowe schkłeńcy konjulata Sjednoćenych statow połnócznje Ameriki kamjenje mjetajo rozbi.

Nowe českoslowakske knjezerstwo.

W nowym cźeskoslowakskim knjezerstwje budże sostawacź: **Udržel** ſ ratarskeje strony pschedsydstwo, **Vischkowski** ſ ratarskeje strony narodne sakitanje, **dr. Serdinko** se ratarskeje strony ratarstwo, **dr. Schtefanek** ſ ratarskeje strony smutkowne nalejnośce, socialdemokrat **dr. Meißner** justicu, socialdemokrat **Bechyně** sastaranje, socialdemokrat **dr. Derer** schulstwo, narodny socialist **dr. Franke** póstu, ludowa **Schramek** unifakazju, ludowy inżener **Dostalek** sjawne dźela, pschemysłnik **Mrzjoch** żelezniju, narodny demokrat **dr. Matoušchek** wikowanje, němšt socialdemokrat **dr. Czech** socialne spomjenje, němski ratar **dr. Spina** strowotnistwo, **dr. Englisch** jako wotrjadnik finanzy.

Bamžowy jubilej.

Němski president ſ Hindenburg je bamžej k jeho 50-lĕtwenu měšchnistwenu jubilejej list pólsał, kotryž je žo nĕtko wozjewił. Listowe wopschijihcze rĕka:

„Waschа žwjatosć je pschihotowje, žadny žwjedżeń 50-lĕtneho měschnistwa jubileja wošmjeńcźicź. Sa mnje je wosobite wjeselo, so žnĕm Waschej Swjatosći pschi tutej žtładnosći moje a němskeho knjezerstwa spravne žwožopschecźa wuprajicź. Njech Wschehomócny Waschej Swjatosći hischcze wjele žwožownych lĕt plódneho službowanja žwożći a njewuprózdnjenu dóžu Waschеje Swjatosće žwoje žohnowanje da. Sžym žwojemu pósłanjej pschi žwjatym stole, kótrejej dr. Bergenej, porucźił, so by Waschej Swjatosći tole ruczne pišmo pschepodał a hischcze pschi tym ertnje moje žaczuca pożedźował, kótrejž mje pschi wjeselej žkładnosći napjelnjeja. Jako swonkowne znamnjo žwojeho dźĕłbraća a pschecźelneho smyślenja prošu, so bychcźe ſ pózłanzoweju rukow błidowy serwiš pschijeli, kótryž je statna porzelinowa manufaktura w Barlinje po pschichnym serwišu pruskeho krala Bjedricha II. dźĕłała. Najšćipche žwožopschecźa sa Waschеje Majestoseje wosobinske derjemeźe wospjetuju sawĕsćam: žwoje najdospotnische wupokojowanje a sprawne pschecźelstwo.

W B a r l i n j e, 24. oktobra.

Podpisał: ſ **Hindenburg.** Ssobu podpisał: **Curtius.**

Elektr. naprawy
za swĕtło, móc a zwónčki.
Wulki skład we wšĕch elektriskich nastrojach atd.

Nierth a Förster
w Budyšinje pred Sulerskimi wrotami 19.
Telefon 3532.
Kajkosne twory - priměr. płaćizny.

Wužitne wĕcy
za kóždy dar a
za kóždeho so hodźacy.

Bamžowe wotmołwjaze pišmo na swobospischecża němskeho presidenta.

Na swobospischejaze pišmo němskeho presidenta je bamž wotmołwjaze pišmo we katcanskej rěcži němskemu presidentej pósłał. W nim bamž Pius XI. swoje wjesele nad ruczinym pišmom němskeho presidenta a nad darom pischekrašne dźěło wumóleństwa pschedstajazym, wupraja, kotryž je němski president němskemu pósłanzej pola bamžowego stoła pischepodacz dał. Pischispomina, so je tónle dar znamjo cżesczowanja a pschichilnosce, kotruž nadobny němski lud japoschtolskemu stołej wopokazuje. W swojim ruczinym pišmje bamž z nowa wuras swojeho hłubokokacżuteho dźaka potwjerdża, kotryž je hižo němskemu pósłanzej wupraził. Na konzu swojeho ruczineho pišma Boże schikanje sa němskeho presidenta a sa drohi němski lud wuproschnje.

Nunzius Pacelli so sa kardinała pomjennje.

W konsistoriju w Romje 16. dezembra nunzia Pacellia na kardinała powyschża. S tymle powyschenom dyrbi so jeho 11 lětna wuspěschna dźěławosć w Němskej mytowacz. Najwjetschu zasłužbu je zeby z tym dobyk, so je konkordat z Bayerskej a Pruskej dojednał.

Persiskeho policajskeho schefa sajeli.

Policajskeho schefa w Teheranje, kotryž je pschecz do dowěrnikow persiskeho schaha (krala) sluschał, su hromadze z jenym druhim wysokim policajskim offizirom po schahowej porucznosci njenadobnje sajeli. Mjenj so, so staj jataj do spischahanstwa, kotrež je so z cżakom wotkrylo, zapleczenaj.

Powodzenje Nila.

Egiptowska je so letża z wulkim powodzenjom Nila pschekwapitała. Wulka woda, kajaž wot dźesacz lět njeje wjazy była, je so tsi njedźele pschedy swuczenemu cżasa nawalita. Wutżuschene hacżenje běchu polne roskwiczkanjow a njemózachu pschiwal wodow wudżerzecz. Tak so na polach wulka schkoda nacżini. Prěni krócz wot 1887 Nilowy zakoń sasso do mozu stupi, po kotrymž dyrbi w padze nuty kždy strowy Egipczan so pischi wobaranju pschecziwo Nilowemu powodzenju wobdźelicz. Nilzy ratarjo dyrbjachu wschędnje wošomnacze hodźin dźěłacz, so bychu z mechami pólka wudrěżaz w hacżenjach zatykali.

Schkoda, kotruž Nilowe powodzenje nacżinja, so z wjetschego dźěła sasso z tym wuruna, so je semja po tym cżim płodnischa a wunoschnischa.

Sa Nilowe wody chżedża w hornjej Egiptowskej wulke haty natwarjecz. S tym chżedża płodnosci Egiptowskeje powjetschicz.

China so rodwolla.

Timesowy dopisowar z Mukdena powě, so je politika rada wobsamkła, so ma so konflikt z ruskim knjeżerstwom dla chinskeje raulscheje żelesniży wurunacz. Litwinowemu telegramej z 27. nowembra na Cżangsuelianga so wotmołwi, so so wunoschi rosprajenjow w Nikolsku-Ussurijsku skhwali. Dale so ruskemu knjeżerstwu dźěli, so su Tsaiwunschenga za chinskeho wotkpółanza pschi jednanjach pomjenowali. Pschi nich dyrbja so nadrobnosce za zapotpstajenje ruskich sastojnikow pschi raulscheskej żeleznizy a za puschczenje ruskich zywilnych zajtch wobsamknu. W prjedawschich jednanjach běchu měnili, so bu prjedawschi direktor a namjetny direktor raulscheje żeleznizy njehodźitaj na druhim mjetnje pschi njej pschistajicz, tola so dokkadnym rosmyślenju je politika rada wobsamkła, so w sajinje měra podwolicz. Chinescy pschedstajnja direktorje tu a tam, wot wutrobky k wutrobje, so bychu dopołnjenje tworile zyły, jednoczazu zyły zwjez w lubosczi! Witamy swobapolny adwentski cżas je swojim njesaprahnutym kuzołom swoja. W Božich domach klinża nutne prostwy, kotrež hudźba wo spósnjacze swoja hodźinkowe, kiż so cżłowjestwu bliża. Tu a tam krasnja so hižo prenje hodowne schtomy na namjestach, wyschene i stotorymi elektriskimi zehlawkami. Spěwarjo pschinjesu k khwalenju adwentske spěwy a — pschezo bliże pschichódnemy k swjedżenju lubosce — k bohom. Njebudźimy sawjeni wschim tutym sjewam, wschem wutrobinym pschecżam a radosczam — ale wotzerkwjenje wutroby pschijimajmy hoża pruhi adwentskeho cżasa a po nim — swjetło Božeho naroda!

*

— Dżensnische wiki. Butra płaczeschi 1,20—1,25 hr. jeja 19—20 pj., twaroh 25—30 pj., huzy punt 1—1,20 hr., kaczki 1,20—1,30 hr., kury a kapony 2—4 hr., hołbje 80—90 pj., na feleninowych witach płaczesche punt cżerwjenego kalu 10—15 pj., běłeho 10 pj., zyble 10 pj. morcheje 10 pj., selerija 35—40 pj., roża hydrotscheho kalu 40—130 pj., punt tomatow 30 pj., jabłuczne łobody 20—25 pj., jabłukow 10—40 pj., kruschowem 20 hacz 40 pj., włóskich worjechow 70—80 pj., bérnow 4 pj., litr laneho wolija 1,80 hr.

— 720,50 hriwnow cżisteho wunoschka k lépschemu „pomozu za bédnych“ je rjany wulbyt dobrocżesteho wjeczora, hdżez Elsa Zeidlerez se swojimi spěwnymi rjadownjemi Hodowny oratorium wuhotowa. Knjeni dr. med. Marjaluisa Kästnerowa, pschedsydka Budyschkeje wotnożki towarstwa „Pomozy za bédnych“ nawjedowasche loteriju darow, ke kotrejż tež nimo dotal mjenowanych firmow Rudolfez firma na Kézorskej dróży dary pósła. Knjeni Elsy Hartmannowej (spěw) a knjesej Marjej Zeibigej, kotrehoż wutrobu hnujaza narécz wjele k prawemu sażiwju da wjeczora pschinoschowasche, a wschitkim ninohim druhim dobrowólnym pomoznikam njech je sa jich njeschcżiżiwosć hischcze tas nutrny dźak prajeny.

— Hodowne spěwy a hodowna hudźba pschi hodownym schtomje na Mjasowym torhoschczu 1929: 1. Póndźelu 16. dezembra wjeczor 1/8 hodź. mużske spěwne towarstwo. 2. Wutoru 17. dezembra wjeczor 1/8 hodź. Nietzelski mużski chór. 3. Sstrjedu 18. dezembra wjeczor we 8 hodź. mużske spěwne towarstwo „Sängerlust“ z mješchanym chórom. 4. Schtwórtk 19. dezembra wjeczor 1/8 hodź. wuckerske spěwne towarstwo z dźeczacym chórom Lutherskeje schule. 5. Pjatk 20. dezembra wjeczor we 8 hodź. mużske spěwne towarstwo „Sängerbund“ 6. Ssobotu 21. dezembra wjeczor we 8 hodź. kapała II. batl. sakk. pěsch. polka cżo. 10. 7. Pónhdźelu 23. dezembra wjeczor we 8 hodź. rjemjeslnitske spěwne towarstwo. Budyska ludowa spěwna akademija, kotraż je so dotal na dżakowne waschnje tehorunja bo służby tutoje dobreje wézy stajila, je tónkrócz dla pschihotowanja za wulki konzert w Drjezdżanach hohujeł sadżewana Bobuschkuwacz.

— 54. duchowna wjeczorna hudźba nidźelu 8. dezembra wjeczor wot 6 hacz do 7 hodź. w Petrowskej zyrkwi. Na tutom 4. chóralnem wjeczoru pschedwjedu so sczehowaze khoralowe sonaty: Mendelssohn — Bartholdy, „Wótcże nasch w njebjesach“; Haas „In dulci jubilo“; Karg-Elert, „Jesu moja radosc“. Nimo domowneho organisty Horsta Schneidera skutkuje kuprizowy hubjeł Mais Mauh z Lipika Bobu, kiż je jara wuwołany. Programmy su dostacz za 30 pj. pschi zyrkwinskich durjach. — Tale wjeczorna hudźba budże so bohom wot Sstrjedu němskeje schkriczkanje pschenjesena. So by so pschi pschijeczu njemylko, so prošu, so bychu wopytarjo z dyrkom pschischli.

Zwjaty advent.

Kusłapolny adwentski cżas tu je. Prenje hodowne spěwy klinża hižo w tajnosczi. Nasch najmjenschi je wukmu, so bychu nasch wotkchewili pak pschi hodownym pschedstajenju abo na dnju naroda Knjesa Jamesho. Spěwy ronja so nam do wutroby spomnjenki na saschły dźeczacy cżas, dadża spominacz na wukładnischcża polnych rjanych hodownych wobradżenkow, symbolazych w morju zwjatka. Do wschich wutrobow sacżehnje w nětczischich dnjach płomjaza luboscz, kiż namaka swoju wyschinu na Bożim wjeczoru pod hodownym schtomom. Kždy ma swoje wosebite pschecża, swoje żadosce, kiż tajmuzne zyta jewicz druhemu, so by tež jeho pschecża wuspołožił. Nikt swoja cżakanja so tu a tam, wot wutroby k wutrobje, so bychu dopołnjenje tworile zyły, jednoczazu zyły zwjez w lubosczi! Witamy swobapolny adwentski cżas je swojim njesaprahnutym kuzołom swoja. W Božich domach klinża nutne prostwy, kotrež hudźba wo spósnjacze swoja hodźinkowe, kiż so cżłowjestwu bliża. Tu a tam krasnja so hižo prenje hodowne schtomy na namjestach, wyschene i stotorymi elektriskimi zehlawkami. Spěwarjo pschinjesu k khwalenju adwentske spěwy a — pschezo bliże pschichódnemy k swjedżenju lubosce — k bohom. Njebudźimy sawjeni wschim tutym sjewam, wschem wutrobinym pschecżam a radosczam — ale wotzerkwjenje wutroby pschijimajmy hoża pruhi adwentskeho cżasa a po nim — swjetło Božeho naroda!

*

— Dżensnischje wiki. Butra płaczeschi 1,20—1,25 hr. jeja 19—20 pj., twaroh 25—30 pj., huzy punt 1—1,20 hr., kaczki 1,20—1,30 hr., kury a kapony 2—4 hr., hołbje 80—90 pj., na feleninowych witach płaczesche punt cżerwjenego kalu 10—15 pj., běłeho 10 pj., zyble 10 pj. morcheje 10 pj., selerija 35—40 pj., roża hydrotscheho kalu 40—130 pj., punt tomatow 30 pj., jabłuczne łobody 20—25 pj., jabłukow 10—40 pj., kruschowem 20 hacz 40 pj., włóskich worjechow 70—80 pj., bérnow 4 pj., litr laneho wolija 1,80 hr.

— 720,50 hriwnow cżisteho wunoschka k lépschemu „pomozu za bédnych“ je rjany wulbyt dobrocżesteho wjeczora, hdżez Elsa Zeidlerez se swojimi spěwnymi rjadownjemi Hodowny oratorium wuhotowa. Knjeni dr. med. Marjaluisa Kästnerowa, pschedsydka Budyschkeje wotnożki towarstwa „Pomozy za bédnych“ nawjedowasche loteriju darow, ke kotrejż tež nimo dotal mjenowanych firmow Rudolfez firma na Kézorskej dróży dary pósła. Knjeni Elsy Hartmannowej (spěw) a knjesej Marjej Zeibigej, kotrehoż wutrobu hnujaza narécz wjele k prawemu sażiwju da wjeczora pschinoschowasche, a wschitkim ninohim druhim dobrowólnym pomoznikam njech je sa jich njeschcżiżiwosć hischcze tas nutrny dźak prajeny.

— Hodowne spěwy a hodowna hudźba pschi hodownym schtomje na Mjasowym torhoschczu 1929: 1. Pónhdźelu 16. dezembra wjeczor 1/8 hodź. mużske spěwne towarstwo. 2. Wutoru 17. dezembra wjeczor 1/8 hodź. Nietzelski mużski chór. 3. Sstrjedu 18. dezembra wjeczor we 8 hodź. mużske spěwne towarstwo „Sängerlust“ z mješchanym chórom. 4. Schtwórtk 19. dezembra wjeczor 1/8 hodź. wuckerske spěwne towarstwo z dźeczacym chórom Lutherskeje schule. 5. Pjatk 20. dezembra wjeczor we 8 hodź. mużske spěwne towarstwo „Sängerbund“ 6. Ssobotu 21. dezembra wjeczor we 8 hodź. kapała II. batl. sakk. pěsch. polka cżo. 10. 7. Pónhdźelu 23. dezembra wjeczor we 8 hodź. rjemjeslnitske spěwne towarstwo. Budyska ludowa spěwna akademija, kotraż je so dotal na dżakowne waschnje tehorunja bo służby tutoje dobreje wézy stajila, je tónkrócz dla pschihotowanja za wulki konzert w Drjezdżanach hohujeł sadżewana Bobuschkuwacz.

— 54. duchowna wjeczorna hudźba nidźelu 8. dezembra wjeczor wot 6 hacz do 7 hodź. w Petrowskej zyrkwi. Na tutom 4. chóralnem wjeczoru pschedwjedu so sczehowaze khoralowe sonaty: Mendelssohn — Bartholdy, „Wótcże nasch w njebjesach“; Haas „In dulci jubilo“; Karg-Elert, „Jesu moja radosc“. Nimo domowneho organisty Horsta Schneidera skutkuje kuprizowy hubjeł Mais Mauh z Lipika Bobu, kiż je jara wuwołany. Programmy su dostacz za 30 pj. pschi zyrkwinskich durjach. — Tale wjeczorna hudźba budże so bohom wot Sstrjedu němskeje schkriczkanje pschenjesena. So by so pschi pschijeczu njemylko, so prošu, so bychu wopytarjo z dyrkom pschischli.

Ze Serbow.

W Budyschinje, 7. dezembra 1929.

— **Wo wjedrje.** Wczera wjeczor w 7 hodź. barometer 735, hygrometer 0, thermometer wo dnjo +8. Dżensa rano we 8 hodź. barometer 733, hygrometer —5, thermometer w nozy +5. Wuhladny na ranche wjedro. — Nasche wjedro wostanje drje dale ranche, rjane a mile. Sstyrna nizina we wjeczoru leżaza, wotkhadża k polnozy. Wyschinu, wot Azorskich kupow pscheschi krjedżnu Europu hacz do Ruskeje żahaja, wobkhowa swoje knjeżerstwo tež dale. Sso wi, by nam syhnischi deschczik jara witany był. — Nasch wjedrawustojnch wo wjedrje pschichodneho tydżenja takle hudźi: Niedźela a póndźela kritiske dny, wutoru samraczeno a kurjawozito, srjedu, schtwórtk a pjatk symna a rjenje, sobotu wichorojto. — Jutsje njedźelu druheho adwentka khadża kłónczko 7,59 hodź. a khowa so 3,44 hodź. Mésacżk schkadża pschipołdnju 12,41 hodź. a khowa so wjeczor 10,47 hodź. Boże kłónczko so wot jutrischeho nětko najskasscheho khowa, tak wostanje nimale 2 njedźeli hacz do srjedy 18. t. m. Potom so wobroczi a z kždym dnjom saza posdźischo so khowa, to rika, wjeczor dny saza pschibżeraju. Rano z kždym dnjom złonzo hischcze posdźischo khadża hacz do njedźele 29. dezembra. Potom stajnje wostanje hacz do Noweho Lěta. Potom so tež wobroczi a z kždym dnjom sajsicho khadża.

Swjaty advent.

Kusłapolny adwentski cżas tu je. Prenje hodowne spěwy klinża hižo w tajnosczi. Nasch najmjenschi je wukmu, so bychu nasch wotkchewili pak pschi hodownym pschedstajenju abo na dnju naroda Knjesa Jamesho. Spěwy ronja so nam do wutroby spomnjenki na saschły dźeczacy cżas, dadża spominacz na wukładnischcża polnych rjanych hodownych wobradżenkow, symbolazych w morju zwjatka. Do wschich wutrobow sacżehnje w nětczischich dnjach płomjaza luboscz, kiż namaka swoju wyschinu na Bożim wjeczoru pod hodownym schtomom. Kždy ma swoje wosebite pschecża, swoje żadosce, kiż tajmuzne zyta jewicz druhemu, so by tež jeho pschecża wuspołožił. Nikt swoja cżakanja so tu a tam, wot wutroby k wutrobje, so bychu dopołnjenje tworile zyły, jednoczazu zyły zwjez w lubosczi! Witamy swobapolny adwentski cżas je swojim njesaprahnutym kuzołom swoja. W Božich domach klinża nutne prostwy, kotrež hudźba wo spósnjacze swoja hodźinkowe, kiż so cżłowjestwu bliża. Tu a tam krasnja so hižo prenje hodowne schtomy na namjestach, wyschene i stotorymi elektriskimi zehlawkami. Spěwarjo pschinjesu k khwalenju adwentske spěwy a — pschezo bliże pschichódnemy k swjedżenju lubosce — k bohom. Njebudźimy sawjeni wschim tutym sjewam, wschem wutrobinym pschecżam a radosczam — ale wotzerkwjenje wutroby pschijimajmy hoża pruhi adwentskeho cżasa a po nim — swjetło Božeho naroda!

*

— Dżensnischje wiki. Butra płaczeschi 1,20—1,25 hr. jeja 19—20 pj., twaroh 25—30 pj., huzy punt 1—1,20 hr., kaczki 1,20—1,30 hr., kury a kapony 2—4 hr., hołbje 80—90 pj., na feleninowych witach płaczesche punt cżerwjenego kalu 10—15 pj., běłeho 10 pj., zyble 10 pj. morcheje 10 pj., selerija 35—40 pj., roża hydrotscheho kalu 40—130 pj., punt tomatow 30 pj., jabłuczne łobody 20—25 pj., jabłukow 10—40 pj., kruschowem 20 hacz 40 pj., włóskich worjechow 70—80 pj., bérnow 4 pj., litr laneho wolija 1,80 hr.

— 720,50 hriwnow cżisteho wunoschka k lépschemu „pomozu za bédnych“ je rjany wulbyt dobrocżesteho wjeczora, hdżez Elsa Zeidlerez se swojimi spěwnymi rjadownjemi Hodowny oratorium wuhotowa. Knjeni dr. med. Marjaluisa Kästnerowa, pschedsydka Budyschkeje wotnożki towarstwa „Pomozy za bédnych“ nawjedowasche loteriju darow, ke kotrejż tež nimo dotal mjenowanych firmow Rudolfez firma na Kézorskej dróży dary pósła. Knjeni Elsy Hartmannowej (spěw) a knjesej Marjej Zeibigej, kotrehoż wutrobu hnujaza narécz wjele k prawemu sażiwju da wjeczora pschinoschowasche, a wschitkim ninohim druhim dobrowólnym pomoznikam njech je sa jich njeschcżiżiwosć hischcze tas nutrny dźak prajeny.

— Hodowne spěwy a hodowna hudźba pschi hodownym schtomje na Mjasowym torhoschczu 1929: 1. Pónhdźelu 16. dezembra wjeczor 1/8 hodź. mużske spěwne towarstwo. 2. Wutoru 17. dezembra wjeczor 1/8 hodź. Nietzelski mużski chór. 3. Sstrjedu 18. dezembra wjeczor we 8 hodź. mużske spěwne towarstwo „Sängerlust“ z mješchanym chórom. 4. Schtwórtk 19. dezembra wjeczor 1/8 hodź. wuckerske spěwne towarstwo z dźeczacym chórom Lutherskeje schule. 5. Pjatk 20. dezembra wjeczor we 8 hodź. mużske spěwne towarstwo „Sängerbund“ 6. Ssobotu 21. dezembra wjeczor we 8 hodź. kapała II. batl. sakk. pěsch. polka cżo. 10. 7. Pónhdźelu 23. dezembra wjeczor we 8 hodź. rjemjeslnitske spěwne towarstwo. Budyska ludowa spěwna akademija, kotraż je so dotal na dżakowne waschnje tehorunja bo służby tutoje dobreje wézy stajila, je tónkrócz dla pschihotowanja za wulki konzert w Drjezdżanach hohujeł sadżewana Bobuschkuwacz.

— 54. duchowna wjeczorna hudźba nidźelu 8. dezembra wjeczor wot 6 hacz do 7 hodź. w Petrowskej zyrkwi. Na tutom 4. chóralnem wjeczoru pschedwjedu so sczehowaze khoralowe sonaty: Mendelssohn — Bartholdy, „Wótcże nasch w njebjesach“; Haas „In dulci jubilo“; Karg-Elert, „Jesu moja radosc“. Nimo domowneho organisty Horsta Schneidera skutkuje kuprizowy hubjeł Mais Mauh z Lipika Bobu, kiż je jara wuwołany. Programmy su dostacz za 30 pj. pschi zyrkwinskich durjach. — Tale wjeczorna hudźba budże so bohom wot Sstrjedu němskeje schkriczkanje pschenjesena. So by so pschi pschijeczu njemylko, so prošu, so bychu wopytarjo z dyrkom pschischli.

Tahiti.

Roman z južneho morja.

58] (Pokračowanje.)

Horjeka w wjerdżinje zamej knjeżesche mjes tym cżiże żiwjenje. Zony a dźeći běchu hižo pschi pschikhadżenju łódźow do bór rosczekake a jenoz dźeł z nich, lute młode, żylne żónste, bě za żiwojimi mużemi abo nanami sejschowal. Wschudże na dalokej schérokej ruminje běchu żo rad parjazymi warjeńskimi hriebjemi czapnyte, so bychu za wojowarjow wobjed warili. Indiancżenjo a Europczenjo hedżachu pschi tom w dżiwjej mešchenżu, a je-li bu schtó dożyła pschi hoscżinje wusnamjenjeny, hdżež běchu jenoż nacżolniży za żebje trochu powyschenemu mésta wuswolili, tak bě to cżornuch Pompey, kotremuż żony a holzy, znadź jeho ryży cżorneje błyschczateje barby dla, najlépsche kusti wuběrachu a najpréschnemu kokosowu worjech k picżu podawachu.

Żyle hinaschi ras na rosdźěl tohole wobrasa pokasowasche druha skupina na najdalenischim dźěle wobtwjerdżenja, pschetož tam bě dostojny bratr Dennis, kóždemu strachej wot wonka każ klubu a derje wědżo, so maju Franzowsojo wotmyślene nadpadnyez, maku cżrjódku swojeje wosady wokolo żebje żhromadżił, kotraż w najdżiwnischich a cżasto niż pschezo najscżeczownischich pokazjenjach předowanju pschihotowaschasche. Najwjazy z nich wšo běchu so na kamjenje sezydali abo żedżacu na wupschestrětych roshożtach, kóždy żo stokujo po swojej zamknej pohódnosci, scżicha a kedżbliwje psched nim, druhi pak běchu so też wot wobhrodżenskich dźełow sprózni, tak dołhy hacż běchu, lehnyli a pschipożłuchacżu i pschisiadżelenymaj wocżomaj předowanju, z cżichim hłosom tu a tam spěwane kérlusche żobu bórzżo, mjes tym so hischcze druzy so i tym sadżechu, swój mjes tym dowarjeny wobjed i drjewjanymi łżicami wukoliez, kiż potom też hnydom na mésinje sjedżechu, wěnujo so sdobom wuzywanju cżełneje a duchownje żiwoby.

„Njepschecżesel — njepschecżesel!“ sarja nětko nadobo wotrty wuhladny pisanego jerwjenja — wot beleka saklinczanych wotwaze żmuki trompetow, a blute bubnowanje do toho, mjes tym so wupohłank běhar... dycha i kerkow, wobhrodżenja wobdźwaja... a prewjez pschinjeżechu, so njepschecżesel w dwěmaj żylnymaj kolonomaj do boja cżehnje a, każ žo żda, žo tomu pschihotuje, wobtwjerdżenje i mogu wżacż.

Wokomik stojesche cżrjódka każ wustrójana; bě tola ktoro wschém prěni krócz to stało, so mójachu żalostne skutkowanje tajseje kulki wobkedżowacz; Jim O'Flannagan pak połkocż pschi jenu derje znatych żmukach, a kłobuk wokolo hłowy machajo, zawoła i hrimotazym hłosom hurra njepschecżeslisim kulkam khrobłe napschecżo. Salba pak, kiż bě zbje bjes wuspěcha była, każ wuzadazy hłoz Jrcżana, kotremuż za Pompey nětko pschidruzi a żwoje druhe hurra sanjeże, namaka wothłóz w khrobłych a smužitych wutrobach wojerjow, a tahitiske wójnske wokanje, kiż wothłóz w tutych dolinach dołhe léta wubudźiło njebe, wuroni żo i dżiwjej, wyschkajej rodsczeju i jich erkow.

„Tam pschikhadżeja, moji hólzy!“ rejeschе Pompey, kotremuż bě na jenej stronje, znadź dla jeho hobrschich mozow a traschi też dla jeho cżorneje barby, nawjednitske mésitno dowérjene — „tu pschikhadżeja, nětko hurra! a wocżakańcże z tjelenjom, dónż i keńkow njewustupja a njebudża żyle wonka pod hołym njebjom.“

„Sa bibliju! Sa bibliju!“ rejeschе Aouni na druhej stronje, wopraudże żwoju bibliju w lewej ruzy, kiż dżerżeschе krucże k wutrobje sklóczenu, njes tym so i pravizu żwoju muketu machasche — „ja bibliju, wy wojowarjo Boži, Knjes je ż nami a rozecżeri njepschecżelow każ pluhi psched wětřikom!“

Bliże a bliże bubnowachu bubony, sarżowachu rózki nadbéhowarjow; na małej hórzy, njedaloko wobtwjerdżenja, ale trochu hłubje dżeli wono leżo, běchu někotre tśelwa postajene, kiż sapocżachu nětko żiwje do nażywa tśelcz. Nětko pschicżajahnychu też w sawrjenych kolonach pożłuhenja z Papeete, kompanija łódźnischeje infanterije z wojakami „Phaetona“ a „Uranie“ a k tomu pschidatych łódźnikow, w sawrjenych wotrjadach pschecżiwo wobhrodżenjam, a hdżežkuli žo nad nimi nětdże nékaka hłowa wudżesej da, tśelachu do njeje żlepje, so bychu domorodźnych nastrójeli a wothżerżowali, so bychu nadbéhowarjo k nażywej halle dobéżecz a na njón saléżez mohli. Tola tu wocżakowajsche zich żafakticzna żpjeczenja dżeli běchu żo nadżeli.

Pompey, kiż bě żwoje cżorne wobliczo sa hustym guiacżahom żo tu a tam, wot wutroby k wutrobje, so bychu dopołnjenje tworile zyły, jednoczazu zyły zwjez w lubosczi! Witamy swobapolny adwentski cżas je swojim njesaprahnutym kuzołom swoja. W Božich domach klinża nutne prostwy, kotrež hudźba wo spósnjacze swoja hodźinkowe, kiż so cżłowjestwu bliża. Tu a tam krasnja so hižo prenje hodowne schtomy na namjestach, wyschene i stotorymi elektriskimi zehlawkami. Spěwarjo pschinjesu k khwalenju adwentske spěwy a — pschezo bliże pschichódnemy k swjedżenju lubosce — k bohom. Njebudźimy sawjeni wschim tutym sjewam, wschem wutrobinym pschecżam a radosczam — ale wotzerkwjenje wutroby pschijimajmy hoża pruhi adwentskeho cżasa a po nim — swjetło Božeho naroda!

*

— Dżensnischje wiki. Butra płaczeschi 1,20—1,25 hr. jeja 19—20 pj., twaroh 25—30 pj., huzy punt 1—1,20 hr., kaczki 1,20—1,30 hr., kury a kapony 2—4 hr., hołbje 80—90 pj., na feleninowych witach płaczesche punt cżerwjenego kalu 10—15 pj., běłeho 10 pj., zyble 10 pj. morcheje 10 pj., selerija 35—40 pj., roża hydrotscheho kalu 40—130 pj., punt tomatow 30 pj., jabłuczne łobody 20—25 pj., jabłukow 10—40 pj., kruschowem 20 hacz 40 pj., włóskich worjechow 70—80 pj., bérnow 4 pj., litr laneho wolija 1,80 hr.

— 720,50 hriwnow cżisteho wunoschka k lépschemu „pomozu za bédnych“ je rjany wulbyt dobrocżesteho wjeczora, hdżez Elsa Zeidlerez se swojimi spěwnymi rjadownjemi Hodowny oratorium wuhotowa. Knjeni dr. med. Marjaluisa Kästnerowa, pschedsydka Budyschkeje wotnożki towarstwa „Pomozy za bédnych“ nawjedowasche loteriju darow, ke kotrejż tež nimo dotal mjenowanych firmow Rudolfez firma na Kézorskej dróży dary pósła. Knjeni Elsy Hartmannowej (spěw) a knjesej Marjej Zeibigej, kotrehoż wutrobu hnujaza narécz wjele k prawemu sażiwju da wjeczora pschinoschowasche, a wschitkim ninohim druhim dobrowólnym pomoznikam njech je sa jich njeschcżiżiwosć hischcze tas nutrny dźak prajeny.

— Hodowne spěwy a hodowna hudźba pschi hodownym schtomje na Mjasowym torhoschczu 1929: 1. Pónhdźelu 16. dezembra wjeczor 1/8 hodź. mużske spěwne towarstwo. 2. Wutoru 17. dezembra wjeczor 1/8 hodź. Nietzelski mużski chór. 3. Sstrjedu 18. dezembra wjeczor we 8 hodź. mużske spěwne towarstwo „Sängerlust“ z mješchanym chórom. 4. Schtwórtk 19. dezembra wjeczor 1/8 hodź. wuckerske spěwne towarstwo z dźeczacym chórom Lutherskeje schule. 5. Pjatk 20. dezembra wjeczor we 8 hodź. mużske spěwne towarstwo „Sängerbund“ 6. Ssobotu 21. dezembra wjeczor we 8 hodź. kapała II. batl. sakk. pěsch. polka cżo. 10. 7. Pónhdźelu 23. dezembra wjeczor we 8 hodź. rjemjeslnitske spěwne towarstwo. Budyska ludowa spěwna akademija, kotraż je so dotal na dżakowne waschnje tehorunja bo służby tutoje dobreje wézy stajila, je tónkrócz dla pschihotowanja za wulki konzert w Drjezdżanach hohujeł sadżewana Bobuschkuwacz.

— 54. duchowna wjeczorna hudźba nidźelu 8. dezembra wjeczor wot 6 hacz do 7 hodź. w Petrowskej zyrkwi. Na tutom 4. chóralnem wjeczoru pschedwjedu so sczehowaze khoralowe sonaty: Mendelssohn — Bartholdy, „Wótcże nasch w njebjesach“; Haas „In dulci jubilo“; Karg-Elert, „Jesu moja radosc“. Nimo domowneho organisty Horsta Schneidera skutkuje kuprizowy hubjeł Mais Mauh z Lipika Bobu, kiż je jara wuwołany. Programmy su dostacz za 30 pj. pschi zyrkwinskich durjach. — Tale wjeczorna hudźba budże so bohom wot Sstrjedu němskeje schkriczkanje pschenjesena. So by so pschi pschijeczu njemylko, so prošu, so bychu wopytarjo z dyrkom pschischli.

Tahiti.

Roman z južneho morja.

58] (Pokračowanje.)

Horjeka w wjerdżinje zamej knjeżesche mjes tym cżiże żiwjenje. Zony a dźeći běchu hižo pschi pschikhadżenju łódźow do bór rosczekake a jenoż dźeł z nich, lute młode, żylne żónste, bě za żiwojimi mużemi abo nanami sejschowal. Wschudże na dalokej schérokej ruminje běchu żo rad parjazymi warjeńskimi hriebjemi czapnyte, so bychu za wojowarjow wobjed warili. Indiancżenjo a Europczenjo hedżachu pschi tom w dżiwjej mešchenżu, a je-li bu schtó dożyła pschi hoscżinje wusnamjenjeny, hdżež běchu jenoż nacżolniży za żebje trochu powyschenemu mésta wuswolili, tak bě to cżornuch Pompey, kotremuż żony a holzy, znadź jeho ryży cżorneje błyschczateje barby dla, najlépsche kusti wuběrachu a najpréschnemu kokosowu worjech k picżu podawachu.

Żyle hinaschi ras na rosdźěl tohole wobrasa pokasowasche druha skupina na najdalenischim dźěle wobtwjerdżenja, pschetož tam bě dostojny bratr Dennis, kóždemu strachej wot wonka każ klubu a derje wědżo, so maju Franzowsojo wotmyślene nadpadnyez, maku cżrjódku swojeje wosady wokolo żebje żhromadżił, kotraż w najdżiwnischich a cżasto niż pschezo najscżeczownischich pokazjenjach předowanju pschihotowaschasche. Najwjazy z nich wšo běchu so na kamjenje sezydali abo żedżacu na wupschestrětych roshożtach, kóždy żo stokujo po swojej zamknej pohódnosci, scżicha a kedżbliwje psched nim, druhi pak běchu so też wot wobhrodżenskich dźełow sprózni, tak dołhy hacż běchu, lehnyli a pschipożłuchacżu i pschisiadżelenymaj wocżomaj předowanju, z cżichim hłosom tu a tam spěwane kérluschе żobu bórzżo, mjes tym so hischcze druzy so i tym sadżechu, swój mjes tym dowarjeny wobjed i drjewjanymi łżicami wukoliez, kiż potom też hnydom na mésinje sjedżechu, wěnujo so sdobom wuzywanju cżełneje a duchownje żiwoby.

„Njepschecżesel — njepschecżesel!“ sarja nětko nadobo wotrty wuhladny pisanego jerwjenja — wot beleka saklinczanych wotwaze żmuki trompetow, a blute bubnowanje do toho, mjes tym so wupohłank běhar... dycha i kerkow, wobhrodżenja wobdźwaja... a prewjez pschinjeżechu, so njepschecżesel w dwěmaj żylnymaj kolonomaj do boja cżehnje a, każ žo żda, žo tomu pschihotuje, wobtwjerdżenje i mogu wżacż.

Wokomik stojesche cżrjódka każ wustrójana; bě tola ktoro wschém prěni krócz to stało, so mójachu żalostne skutkowanje tajseje kulki wobkedżowacz; Jim O'Flannagan pak połkocż pschi jenu derje znatych żmukach, a kłobuk wokolo hłowy machajo, zawoła i hrimotazym hłosom hurra njepschecżeslisim kulkam khrobłe napschecżo. Salba pak, kiż bě zbje bjes wuspěcha była, każ wuzadazy hłoz Jrcżana, kotremuż za Pompey nětko pschidruzi a żwoje druhe hurra sanjeże, namaka wothłóz w khrobłych a smužitych wutrobach wojerjow, a tahitiske wójnske wokanje, kiż wothłóz w tutych dolinach dołhe léta wubudźiło njebe, wuroni żo i dżiwjej, wyschkajej rodsczeju i jich erkow.

„Tam pschikhadżeja, moji hólzy!“ rejeschе Pompey, kotremuż bě na jenej stronje, znadź dla jeho hobrschich mozow a traschi też dla jeho cżornеje barby, nawjednitske mésitno dowérjene — „tu pschikhadżeja, nětko hurra! a wocżakańcże z tjelenjom, dónż i keńkow njewustupja a njebudża żyle wonka pod hołym njebjom.“

„Sa bibliju! Sa bibliju!“ rejeschе Aouni na druhej stronje, wopraudże żwoju bibliju w lewej ruzy, kiż dżerżeschе krucże k wutrobje sklóczenu, njes tym so i pravizu żwoju muketu machasche — „ja bibliju, wy wojowarjo Boži, Knjes je ż nami a rozecżeri njepschecżelow każ pluhi psched wětřikom!“

Bliże a bliże bubnowachu bubony, sarżowachu rózki nadbéhowarjow; na małej hórzy, njedaloko wobtwjerdżenja, ale trochu hłubje dżeli wono leżo, běchu někotre tśelwa postajene, kiż sapocżachu nětko żiwje do nażywa tśelcz. Nětko pschicżajahnychu też w sawrjenych kolonach pożłuhenja z Papeete, kompanija łódźnischeje infanterije z wojakami „Phaetona“ a „Uranie“ a k tomu pschidatych łódźnikow, w sawrjenych wotrjadach pschecżiwo wobhrodżenjam, a hdżežkuli žo nad nimi nětdże nékaka hłowa wudżesej da, tśelachu do njeje żlepje, so bychu domorodźnych nastrójeli a wothżerżowali, so bychu nadbéhowarjo k nażywej halle dobéżecz a na njón saléżez mohli. Tola tu wocżakowajsche zich żafakticzna żpjeczenja dżeli běchu żo nadżeli.

Pompey, kiż bě żwoje cżorne wobliczo sa hustym guiacżahom żo tu a tam, wot wutroby k wutrobje, so bychu dopołnjenje tworile zyły, jednoczazu zyły zwjez w lubosczi! Witamy swobapolny adwentski cżas je swojim njesaprahnutym kuzołom swoja. W Božich domach klinża nutne prostwy, kotrež hudźba wo spósnjacze swoja hodźinkowe, kiż so cżłowjestwu bliża. Tu a tam krasnja so hižo prenje hodowne schtomy na namjestach, wyschene i stotorymi elektriskimi zehlawkami. Spěwarjo pschinjesu k khwalenju adwentske spěwy a — pschezo bliże pschichódnemy k swjedżenju lubosce — k bohom. Njebudźimy sawjeni wschim tutym sjewam, wschem wutrobinym pschecżam a radosczam — ale wotzerkwjenje wutroby pschijimajmy hoża pruhi adwentskeho cżasa a po nim — swjetło Božeho naroda!

*

— Dżensnischje wiki. Butra płaczeschi 1,20—1,25 hr. jeja 19—20 pj., twaroh 25—30 pj., huzy punt 1—1,20 hr., kaczki 1,20—1,30 hr., kury a kapony 2—4 hr., hołbje 80—90 pj., na feleninowych witach płaczesche punt cżerwjenego kalu 10—15 pj., běłeho

Bamžowska hwjatočnosć katolskeju wohadow.

Pschedželi, 8. decembra, 148 hodź. wjeczor budże w žórli Kapselskeje i serbskeje słoweso mešchnikeho jubileja bamža Pija XI. hwjatočnosć wuhotowana. Sćiwjedženišći pschedhowor je pschewzał profesor P. Hertzich-Lubański. Wón dźe rěčeć wo pschedmjecze „Bamž Pius XI. a bamžowa cyrkej w sandženosći a pschitomnosći.“ Biskop dr. Khr. Schreiber budże też rěčeć. Cačiłjarske towarstwo pobudźa žo wo hudźbne pschedwjedženja. K pschihotowanym njedźelskim hwjatočnosćam budża schiwórik, pjatk a bobotu we 8 hodź. wjeczor w Pětrowskej zyrkwi, njedźelu na katolskich w Sserbšćel serbski predowanja kapuzinskeho patra Liberza a pschijimanskeje jubilejskej pobožnosće.

— **Mołodźowe pschemeńenja w IV. wobwrnem wobjedu.** Wot 1. dezembra 1929 staj powyschenaj: na hejtmana wyschi leutnant Kretzschmar w artillerijskim połku; na wyschischeho lekarja assistenzski lekar dr. Mahn, so šanitement wotdźelu 4.

— **Nowy kursus we wothladanju zwotu, dejenju a mlowem hospodarstwje** za ratarskich zynowu budże wot 7. januara hač 1. februara 1930 na wjeschnem kuble Budyskeje Ratarskeje schule „Oberhof“ w Pschischczach. Schtóž chce žo k tomu samolwić, njech napišża na direkzija Ratarskeje schule w Budyschinje (An die Direktion der Landwirtschaftlichen Schule in Bautzen).

— **Padnuschtwo.** Kradnyk je nječtó w połsednim czasu z jenoje zahrodnikoje leżownosće pschi Schpitalowskim puczu parnischczowe wokno, 94×156 cm wulke. Wo wobzwone sdźelenja prošny kriminalny wotrjad w Budyschinje.

S **Barta.** Sstrjedu a schtwórtk saschłeho tydźenja nadendźechu w Skanecžanskich, Nakodźanskich a Barczanskich schonach w Lubacze i cźrjódami rybu, kiž bechu sunke a dźerżachu hłowu nad wodu; bechu to wuhorje, cźuki, mejizy atd., 3 hač 6 puntow cźežke. S Lubijskej zotaroweje fabriki su pjeza schtódne wuliwy do Lusatiy wotwjedli. Wudźerjo potajkim w pschichodnych łeth mało rybow w Lubacze nakoja, tohorunja łóserjo z hakom.

S **Łuha.** Wečera pjatk wjeczor 3/5 hodź. sta žo na budyssko-Wojerowskej šatnej drózy cźežke njeschoże. Mlodźiny saschach Holschowskeho knjeżeho dwora, kiž do Gutowskeho knjeżeho dwora šłuscha, pschijźe bjes šwizy z skotu i Luhowskeho pucza na dróhu. W šamžnym wokomiku pschijźoże Rakezanske motorske kolo po drózy horje znaš i połnym wotmachom do mlokowego wosa. Wot tych stražnyu pohonecej, kiž i wosa padny, wutorhny wothaj cźerjesche. Wjednik motorskeho koła wosta se nuskownymi ranami leżo a jeho dyrbjachu k lekarjej dowjesć. Jeho sozius wosta njeranjeny. Motorske koło je so cźežko wobschkodźiło.

S **Rjeśwaczjidła.** Dezemberske słotne wiki pokajachu burjadnje łyslne posticzenje wschech druzin. Pschicźerili bechu 200 schtuk howjadłow; njedźiwajuz mnohich wopytowarjow pschi tajkim milym wjedrje kupowasche so pschidóje pomału a roswańuje, tak so bě napoždetku thěra wjele stołu złoło. Pola cźelatown su pjaczisny, kaž bo zwa, napschecźo jaschemu mjeńazu jenoż mało popuschczesće, ta to pak bechu na prožanzych witach pjaczilny dosć jara wróżo schle. Sa Rjeśwaczidźe pomery bechu nimale wjele prožatow pschihnali — psches 120 schtuk; to dvje je też pomhało pjaczilny dele słóczicź. Sa schtuku žadźachu 30—40 hr. Też wjeschu dźelu běhakow posticzachu.

Z **Pančic.** Nimale njeposrědnje w blizkosći młodownje pozběha so nowotwar, nowa pastyrnja abo gmejnska khěža, wobsěrny twar po nowočasnych prawidłach, kiž ma štyrjom swójbam witanu hospodu dać. Steji blizko při Kanjenskej drózy. Wot srjedy sem kiwa z ponoska smrěkowy wjeršk, zo su twar „zběhali“. To je khětro čiše bjez spěwa a rěče wotešło. Na wjeczor poda so tam gmejnske zastupjerstwo a wobhlada sebi twar pod wjednistwom knjeza architekta Cyža-Khróščanskeho, kiž je jón nawjedował a dohladował a też wšitke narysy připrawił. We wjesnej korčmje bu za 26 dźěłačerjow zběhanka wuhotowana a wobdźělnicy přeźelnje pohošćeni. Twar staji so na 28 000 hriwnow, je poměrnje tuni, dźiwaju na swoju wulkosć a rumnosć. Gmejnje tež dale žanych financielnych ćežow njenastanje, dokelž měješe sama na 10 000 hr. hotowych pjenjez a zbytkne dósta za směšnje tunju płaćiznu a amortizaciju ze wšelakich žórłow. Tuž budu tež bydlenja poměrnje tunje. Pod tutymi wumjenjenjemi su so tež pjenjezy nawdale. Před lětomaj steješe młodownja wosamoćena na dalokim polu. Ale nětko bliža so ji nowotwary, tak Hartmanowy a Bjedrichowy, prjedy nich hižo Hajeśce a Panicec. A njeby-li sebi wjetše přestrěnje wokoło so zwěsćiła, dha bychu ji z dalšimi twarami na kožu šli. Žadanje a potrjeba tu je. Tak budże bórzy njedostatk na wjesnych wobydlenjach wotstronjeny. Podobne zbožowne poměry knjeża w susodnym Kukowje. Tam je so w poslednich lětach, wosebje lětsa a loni, pilnje twariło. Cyła fronta nowych khěžow je so, přizamknjejo „Kinkborkej“, nastała a porjeńšuje wjesny wobraz. Tak su sebi nowe statoki natwarili Glawšec, Měrćinec, Šafrec, Lubkec, Cěslic (Zimmermanec) a Cochec a we way deleka Knopec. Přetwarki a wutwarki su hišće njedostatkej na bydlenjach wotpomhale, zo w Kukowje bydlenja bórzy dosahaja, scyła hdyž na gmejna wotpohlad, dotalnu pastyrnju gmejnsku khěžu na wukóncu wsy) wo jedyn poskhod powyšić a tak so wo dalšej bydleni postarać. Ze wšeho je dowidźeć, zo je lětuše přijomne wjedro twarjenju jara spěchowało a tak mnohim dźěłačerjam a njemjeslnikam dźěło a zaslužbu zmóžniło. Mnozy su swój domeček dóstali a tak so jich horce žadanja dopjelnile. Zběhnje-li snadź so po lětach podružniski hawk — wuhladу su na to —, potom zajimy ćežko pjenjezy dostanu abo pak jenoż za wysoku dań. Stóž chce twarić, njech čini to bórzy. Kóždy [illegible] swojim bydli. To čini človjeka spokojobsće w Serbach trjebamy.

S **Kolez.** Po 2. dezembru wotmětkem skótliczenju nalicźichu 22 koni (1928 pak 25). Howjadłow naliczichmy tón króć 182 (182) a kosow 98 (86). Pjerjiny bu naliczeneho wóšla, 36 pčelazych rojow (33) a 21 kralikow.

S **Kulowa.** (Sšwj. Mikławschichi nakoźk.) Bola naš knježi hišće je starodawna Sšwjate-Mikławschichi nalożk. Na žiwj. Mikławscha, 6. dezembra, pjeka naschi pjekarjo Mikławschske wenčki, podobnje reformaschkim zońkam na Reformazijskim dnju. Wenčki, zyle hładke je wjeselcźili wenčk wjeńzanom w prjedawschich stotkach. Wobzebite wjeselce maja nad tym pjeczjom nasche dźeći. Kłaž na mnohich měšnach Luźizy je ptačeho kwała, tak hłaseja w Kulowje na pschedwjeczorju žiwj. Mikławscha talef na blido. Kaž ptački 25. januarja, tak kładže dobry biskop Mikławsch pšches nóz wschelake khłóschczenki a też tamne wenčki na talef.

S **Rimzow.** Sstrjedu pschihotowanju žo na drózy i Němcow do Kulowa automobil pschekupza Pawoła Hórnika je Kulowa špali. S inšeinatje pschičinu je nadobo motor šapali. Wošoby, kiž žo w auze wjeschu, mójachu žo hišće je i cźahom wukhowacź. Wós špali je zyle hač na żelezne dźele. Naštata schkoda je pjeza je šawdźenjom waruna. Napoždatk rosbuchny benzinowy tank i wulkim płomjenjom.

S **Mojerez.** Schtwórtk pschipoldnju wokoło 1 hodźin sta žo njeschoło w tudomnej aleji. Tam najskerje je hława bojcźu hižo wobstarny dźěłacźer Duczman do Halschtrowa padże. Hačrunjeź tam woda njeje hłuboka, je wón tola najskerje na njeswoczo padnył a hižo so thěrko wody nahrěbał, pschetož bješe hižo bjes wědomja, jako bo jemu pomoz blizšeže. Natař Pětr wukhowa snjeschoženeho hnydom a žwita jeho sašo ke žiwjenju wrócźiz, schtož jo jemu też žbožownje poradźi. Lekarska pomoz bješe tohorunja rucze k ruzu.

S **Łaša.** Jutrje 2. rježdźeli adventa budże we Łašu składowanje dla zyrkwinskeje hudźby. Wone sawocźnje so popołdnju we 5 hodź. w zyrkwi s liturgiskim adventiskim nješchporom. K nješchporej pschisłamkny so wokadny wjeczor w Scholezéjź sali. Knjez hudźbny direktor Lubrich se Schprotarom, dozent sa zyrkownisku hudźbu pschi pródakim seminaru w Naumburgu w Schlesyskej porječi wo praschenju: „Snajsech žiwoj evangelisku liturgiju?“ Na tuto składowanje žo hosćo wutrobnje witani.

S **Delnjeho Wujesća.** Tutomny awtomatiski młyn, sterjo pod sarjadnistwom „Sserbskeho Hospodarja“, po pschecźo krucźišcho wuwiła. Wo dwoj a w nozy dźěła a samože požadanu muku a mlóte wosijowe wotpadki hudźbu pschi prodakim semimaru w Naumburgu w Schlesyskej porječi wo praschenju: „Snajsech žiwoj evangelisku liturgiju?“ Na tuto składowanje žo hosćo wutrobnje witani.

S **Delnjeho Wujesća.** Tutomny awtomatiski młyn, sterjo pod sarjadnistwom „Sserbskeho Hospodarja“, po pschecźo krucźišcho wuwiła. Wo dwoj a w nozy dźěła a samože požadanu muku a mlóte wosijowe wotpadki hudźbu pschi prodakim seminaru w Naumburgu w Schlesyskej porječi wo praschenju: „Snajsech žiwoj evangelisku liturgiju?“ Na tuto składowanje žo hosćo wutrobnje witani.

S **Łaša.** Jutrje 2. rježdźeli adventa budże we Łašu składowanje dla zyrkwinskeje hudźby. Wone sawocźnje so popołdnju we 5 hodź. w zyrkwi s liturgiskim adventiskim nješchporom. K nješchporej pschisłamkny so wokadny wjeczor w Scholezéjź sali. Knjez hudźbny direktor Lubrich se Schprotarom, dozent sa zyrkownisku hudźbu pschi prodakim semin

Praktiske wěcy:

Štrykowane wobleki
Pulovry
Lacy
Bleyle-woblečenje

Najwjetši wubjerk
Najtuńše płačizny

Otto Osswald
w Budyšinje na Kamjentnej h. 7

Wysokofrekwence aparaty
za rheumatismus
Nierth & Förster
w Budyšinje - před Šulefskimi wrotami 19.

Do Budyšina přišedši zetkujemy so stajnje
w Lehmanec kofejownj
na Serbskej hasy čo. 8 — telefon 3118
ff konditorske twory / najlepše napoje
kofejowe pjećwa / jedźny lód
šomowe tykancy / šokoladu
Woseb.: Torty a šomowe tykancy
z kóždym luby napismom k wšém składnosćam so hodźacy dar
Najkedźbliwišo zawalamy dla rozesłanja
We přećelnych **rumnosćach kofejownje** wšědnje popołdnju a wječor **koncert**

Hermann Trumpler w Budyšinje
Jägerstraße 9 — 3 minuty wot dwórnišća
Poruča wulki skład
cokorowych tworow na hodowny štom
Wubérne zelowe a mjedowe placki, bonbony, praliny a šokolady
Wosebitosć: Mentol-Eukaliptus-placki pře kašel a nazymnjenje šije
Prošu kedźbujće wosebje na firmu
H. Trumpler Jägerstraße 9

Dołhe a krótke škórnje ručne dźěło
po 20 hr. ma na składze črije też čopte črije za žony a mužow
wobućowy dom Mark w Kukowic

Přewzaće wobkhoda.

Cesćenym wobydlerjam w Budyšinje a wokolinje wozjewjam, zo sym
šatowy wobkhod
knjeni Elisabeth Lehmann-owej
přewzał.

Prošu zo byšće dowěru, kiž sće dotalnej wobsedźercy spožčili, też na mnje přenjesli.

Budu so stajnje prócować, swojich česć. wotběrarjow ze sprawnym posłužowanjom a z płačizny hódnymi tworami spokojić.

Z pocesćowanjom
Sophie Malczyk
na Zwonk. Lawskej hasy 12.

Kupańske wanje

Połnokupjel, cinkowana 170 dołha **16.**— hr **18.**— hr. **Horcožimaki a płókańske wanje** kóždeje wulkosće kaž też wulki wubjerk **elektriskich lampow** poručuje

Karl Opitz w Budyšinje
na Połnócnej drózy 6 Tel. 2675

Darće praktiske wěcy!

Maja dwójnu hódnosć w tutym khudym času

Otto Osswald
w Budyšinje na Kamjentnej h. 7

Direktne a indirektne wobswětlenja za wše potrjeby
Nierth & Förster
w Budyšinje - před Šulefskimi wrotami 19

Wažadnje čitajće **Serbske Nowiny**

Karl Rössler
šatowy wobkhód na Bohatej hasy 3
poručuje jako praktiske hodowne dary

najl. linonowe a damastowe ložowe šaty
blidne šaty
twjelki, trěnja, šaniki
jednore a elegantne žonjace šaty
žonjace šaty z wumělskeje židy
nócne košle za mužow
zwjeršnje košle po měrje

Bolosće w stawach
kiž so wupokazaja jako drjenje a wić, móža so wotstronić ze
Dr. Geist's wićowy fluid
acetyphen tabletki
a čaj pře wić.
Schloss Apotheke Bautzen.

Njekupujće drohe znamkowe likéry ale moje tun. přiměrjene
paleńcy
litr wot 3.— hr. — woptanki darmo
Hermann Klemm nasl.
w Budyšinje na Kamjentnej hasy 27

Džak.
Kóždemu, kiž ma
drjenje
ischias
a wić
ja rady
darmo
zdźěłu, što je moju žonu spěšnje a tunjo wustrowiło. 15 pj. za wróćoporto připołožće. Rozprawu jenož pisomnje.
Müller, Obersekretär a. D. Dresden 414 Neustädt. Markt 12

Wotměr. gardiny
też za małe wokna, wulki wubjerk tkaninow za vitrage 42 pj., sofowe přikrywy dołhe wot 2.50
Jda Erler
Rěču serbski **Zw. Lawskej h. 10**

Jan Petrkec nasl.
měšćel E. Schulz
w Khrósće
Wulki wubjerk gardinow.
3-dźělne wokna wot **3,50 hr.** Rjane nazymske a zymske **wobleki.**
Štrykowańske wobleki za žony a dźěći.
Klubowe lacy za muže a hólcy atd.

Fotowe projekcijowe powjetšeńske domj. kinowe aparaty
a wše wěcy za amatěrske fotografowanje. ◆ **Fotowy dom**
Richard Hutha
měšćel Arno Lehnert
w Budyšinje
na Serbskej hasy čo. 13
Wuwiwanje filmow a platow kaž też wotčahi wěcywustojnje a najspěšniše.

Wosebity wobkhod
za
nawočnicy, ščiparje (Klemmer)
dalokowidy atd.
Specialist
nowočasneje wočneje optiki
Erich Lenz
w Budyšinje na Hošće hasy (Nowotwař khorobn. kasy)

Tworykupowace towarstwo w Budyšinje z. dr. z w. ruk.

Přijomny dar je
njepřemokawy kabat
(Windjacke) — impragněrowany wot **9.50 hr.**
tak dołho hač skład dosaha

Přijomna kupna składnosć
Wulki skład filcowych a kožanych wobućow zwjeršnje stupnje a tajkich z kornarjom
W nasej rozdźělerni čo. 1 na Serbskej hasy 7
wulka wustajeńca hrajkow
jenož nowosće

Wot 2. decembra wupłaćenje wróćozarunanja we wysokosći
141000 hr.
Prosymy wróćozarunanje za hodowne nakupowanje w samsnym wobkhodže wužiwać
Wot **8. decembra** mamy našu wosebitu rozdźělerju na **Hošć hasy** a našu rozdźělerju na **Serbsk. hasy** w zakonskim času **wotewrjene**
Prošu wobkedźbujće wukładne wokna

Klanki, hrajki
pycha na Božodźećowy štom
we wulkim wubjerku
domjacy grat
E. Ullrich nasl. M. Pfuhl
na Sulefskej hasy 12 před Sulersk. wrotami

Kupańske wanje
Połnokupjel, cinkowane, najlepši wudźělk
1.70 m 16.— a 18.50 hr.
G. Siegel na Zadnjej Bohatej hasy 15.

Sulske tornistry tołše za akty chaiselongue matracy wše sedłańske a wutykane twory

C. Junghanss
prjedy E. Schubert
na Jerjowej hasy

Elektriske plumpy
Nierth & Förster
w Budyšinje - před Šulefskimi wrotami 19.

Syru mołmu
kupuje po najwyšších Płačiznach
Otto Osswald
nohajcowa fabrika
na Kamjentnej hasy

Elektriske motory
Nierth & Förster
w Budyšinje - před Šulefskimi wrotami 19

Příloha k číslu 284

SERBSKE NOWINY

Sobotu, 7. decembra 1929

Prošu, domjace skočatka.

(Wobras je wjch.)

„Połajtim, prošchu rjenje“, měnješche wjesła, „něko macje wu, domjace skočatka, tak hłowo. Dokelž žo nastajnje wobzjejujeeje, so pschekrótko pschihódźeje. Prošchu, pokażże a pschedstajże žo jedyn po druhim. Tola cźitcźe skróśka a wězowinje, jo njedy pschedołho tralo. Naschi cźitarjo rad na tajki „tvocź“ njepokaja.“

To žej dołho kačacź njedachu. Prénja wustupi wulka mjsch a wupjera žo na jetwischcźu. „Nam wschě pjy a tóczki a ludźo na kožu du a njejźmy žej nihdże žiwjeho žiwjenja wěste. To hižo dźiwnym dawno psched najschérschej jsawnosćju tak žo wutżypacź — —“

„Nó, nó“ — roześerješi žo wjesła, „tak ta wěźka njeje. Domjazy jšót žym měnita. Wot waž wulkich mjschi žadyn cźłowjek nicźo njeck njeje. Cźim, so do twojeje dźery pschidźeschi! Na, domjazy jšót, dopredka! Nó, rysy konito, tuž sapocźń.“

„Haj wschak“, da žo žłyschecź, „to je nékto tak. My konje žmy najrjeńschi jšót na wšy a žmy préni, kotrej bo praschenja pschidnu. Nó, hlejeje — —“

„Nicźo njebudże i tym „hlejeje“, my woły žmy préni“, měnješche knjeji wok a pschasche hordze žiwoju hłowu. „Wo rjanosć tu njeidże. Moły žu na wjach nécźto wjazy hacź konje. A dźełanny tež wjazy. Njetrjebamy žane tuhadło do cźłamy. Jadym rjemjeń pod wopusch. Njetrjebamy do kowarnje a drohe pódkowje žej pschidźecź dacź. Skoku bźhacź nam trjeba njeje. Ponatu ale wěsceje, réka pola naž.“

„Ale dejicź žo tola njebodźicźe“, boda schaka w mjenje a nadawku žiwjich žiwołow.

„To tola žane waschnje njeje, wot waž starych hołwjadłow, so žo takle dopredka tłóczicźe“, ruśachu wschitke cźełata nadobo.

„Hakle napożłed wy pschindźeeje. Młodźinje žłuscha dźenźnischi dźeń prénje hłowo, so wěsceje. Pohladajcźe do kóżdeje hrédże, młody łłót dawa jim jeniczky rjanosć a kraźnosć.“

„Nė, połajcźe, to njeje žane waschnje“, mjakotasche koża, so dhże jedyn tkmanischi bycź hacź druhi. Njewérno, wjeciścka, tak to njeżły měnita. Ty žu jenoż wotmyłł měta, so bychu žo wschitke skočatka na ras presentowke, pschedstajiłe. Nó, hlajcźe, to chżych jeno w mjenje wschitkich kojow a tjach tóślikow rjez, kotrejž tu we wjsy žu. Ssmy tola tež domjazy jšót a dawamy mloko, a to hischcźe khétro dobre. Wjeło i wunwjacźom tutych tjoch tóślikow.“

„Bääh“, samoświchu žo por wołnzow k hłowje. Ale kaž dźeń wołnzy žu. Dachu žo na bok stoczicź wot masanych žiwini še žiwojimi dołhimi troškami. Ssamo por starych ranzow i cźrjodu proštatami mějachu pschi tom mujne.

Lędma bźhu nadrabnischo rozestajże, kajże pschidźeeje to je, hdyž ludźo jich mjena wotpowědnje žej wumjejaja a na žo pocźahuja — to se wschźch kutow a rózkow cźamphachu a žo kolebachu, gagotachu a gigotachu. „Gaak, gaak, gaak!“ wužada žej starý ganśor měr. „My žmy pjerjina. Mamy — gaak, gaak, gaak, — žiwoje druźstwo. Buźy, kaźki, hołbje, putki a honacźe. Ja — gaak, gaak, gaak — jako pschedbyhda cźu w mjenje wschźch rjez, so žmy tež jara wažne a wužitne skočatka. Wschitko policźany: Jejta do hnédźeh, pjerja do łožow, woka na połiwki a — —“

„A buźaje kołbaśi na bźleńniu — na hlejchcowanischcźe“, dasche žo hłóš wot sady žłyschecź.

S tym bź naśch ganśorski rěcźnik pschehrał. Wichitźo jemu wuźmiachu a tuž bź najśćpje, so žej dale sćecźa. Nětko bźchu pjy na rjedże. To bź mjerwjerja. Grosći Karo bź préni a wschém pod nóh móraschc, kaž śmérni a pschiwiźni žu. Kajże hubjene žrací druhdy dostanu a k tomu wjele pukow. Wź bźcźe mója w žymje skoro śmjerwoślušde pschiwślasanje k hécźe. Puczowazy wobthodnizy, listowi a wuhenimjecźerjo maja žo wotstronicź, so njebychu žej rjecźasnikí trjebale duchu na nich wumjerśacź a žo dyhawi naschcźowkacź.

A ša tóczki — „mjaw aw mjaw“ — rěcźeśche kozor. „Pschecźédko nam naschu schtlicźu wurjedża. Pschewyskoko je, kóždy trócź hacź na kachle łaśeć. Pschemalo mjschi je a pschemalo kołbaśoweje kože a połcźowych kukow dostawamy. A potom naschu kožu do lozowpschi thribjetow śaschicź, to w pschichódźe wjazy nocźjemy.“

„Sśkawa, śkawa! Žyle naśche ménjenje“, pschiśkaśe karnúšk, „ś naschej kožu žej ludźo teź ścźerba kraja. To naš wuśtajeja a ludźom pokasuja, schto žo wjcho ś naschich kóži dźełacź hodźi. Ssamo je pschedawaja.“

„Nó, hlejcźe“, ménjeśche wjeśka, „to žo wam žanym tak njeidże. S šojami a wołnzami je runje tołame. Na nékaśe waschnje dyrbi domjazy jšót hižo w žiwjeńskich létach tak derje hacź žo hodźi žywój wujźit pschinjeśeź. To dźeń je to rjane pola waž. Horźi móźeće na žywoju ważnosć bycź. Schto dha by tajke wjeśne hospodarstwo a domjazynosć bieś waž było. A ja wjeśka njebych bła tak poetiśka kaž žym. S tym pak nocźzu rjez, so dyrbicźe žej nétko wulku schkórnju „ajnóilwacź“. Że hischcźe dośeź druhich wězow, ś kotrychž wjeśka wobśteji.“

K tomu wschelaźy nékaśe pschijpomnjenja bórczachu. Ale wjeśka je njeźłyschcźe. „Połajtim, mój pschecźeźio ś domjazeho śkotu“, chże wjeśta śhromadźiśu śłónczicź, „mějeże wulki dźaś, so śeże wschitke tak rjenje pschikłwatake. Snajmjeńścha łóśdemu świta, kak wulke wójśko wy we wjeśzy śeże. Hdyž śeże takle na jenotlíwe śtatki rozdźelene, njewěrí nichtó, so je waš telko wjele. Nó, dha jenoż dajcźe žej derje hicź a k žłowje je łóśdy pschijchoł.“

Nadobo naśa śchérjenja. „Schto dha je ś nami? Njejźmy dha my domjaze śkočatka?“ wołaśche śo je wschéch tutow. Mjśche, wulke a małe, ikhi, pawki a muki, kabry a mrowje a wścho mózne.

„Nó, to by rjana wěź była“, rejeśche wjeśka, „domjazy jšót žu jenoź je śwérjata, kotrejž žej ludźo dźerża a płahuja a kotrejž nékaśi wujźit pschinjeśu.“ Ale nékto naśta hara.

„Njejźmy my mjśche nicźo hódne, hdyž wam pomhamy kócźki źiwicź?“

„Njejźu to rjane gardiny, kotrejž my pawki w jśtwach pójtchamy?“

„A my ikhi? Njeczini wam derje, hdyž na naschich paśtwiśchcźach waš tak rjenje łajśkatamy!?“

A tak to dźeśche dale. „Śyle prawje“, bodachu kanariki a pcźoły, „naš njeśćcźe śyobu liczźe a k žłowje pschijńcź dale. Žyle prawje, wschitkim hromadźe žmy domjaze śkočatka. Ale to wschak dźe po cźeśći a ważnosći.“

„Njech je doseć“, boda wjeśka lubeho méra dla, „to śeże moje dla wschitźo domjazy jšót.“

Wusudźenja.

Shromadźny sawiśći šud.

Nětkuśiheć najeńšej śkału Gustav Emil Lehmann je Budyśchina a Georg Kurt Schołta ś Budeśez, nźiko mjejicźelaj wośmiśtwa bźchtaj wobśkorźenaj, so staj śkalaśći grat kradnyłoj. Jeju winowaśće padnśćiśwa śobujźćźeć Ernšt Erich Anton Radka ś Budyśchina. Tutoho bź Lehmann śepił, jako pola njeho śkalaśći grat kradnyłoj. Śsud Lehmanna a Schołtu wuwinowa, Radźy pak namérí 3 měśaźy jaśtwa.

Pschećiwź Korla Wilhelm Erich Hánka ś Hłohowa (Glogau) a jeho žona Karolina Śofija Henrieta rodź. Loherez bźchtaj wobśkorźenej, so staj w lécźe 1919 fałśchowałoj a ś nimi wuplaćenje pjenjes dozpołoj. Potom bźchtaj do Cźśkoślowaśkeje cźekłoj. Po lśtach jeju pschebywanišchcźo wuśłédźicźu, śajachu a némśtwu žudam pschepodachu. Śsud śajudźi wobej ł 5 měśaźam jaśtwa.

Wulka hłośtańśka komora w Budyśchinje.

Na njeprawe waschnje -pjenjezy wobśtarałoj bźchtaj žebi pschekupź Hermann Kießłing ś Cźornych Nośliź a jeho bratr śahrodnik Wilhelm Kießłing je Žitawy. Shromadnje wulki lawniśki šud w Budyśchinje bźche Hermanna Kießłinga, jako wobkłódźonoho wjśednika Junkez kaśćećkich-weje śabrikł w Dźiźnikach ł 2 měśaźomaj a tydźenjej jaśtwa śaśudźił, jeho bratra Wilhelma pak mśto łóśdeho tydźenja jaśtwa ł 30 hriwnami pjenjeźnjeho hłośtanja. Wulka hłośtańśka komora mósć nowołanje hłośtanju a śtatneho rěcźnišwa powschitkownje śaćźiwy, jenož Wilhelma Kießłinga ł tydźenjej jaśtwa śaśudźi a jemu na to wupruhowańśći cźaś pschiśłwoli.

Zawěśćenski wobśudźer Tetzner zajaty.

W Śtraśburgu su pschekupźa Tetznera ś Lipśka śajeli, kotrejož automobil bźchu blízko Regensburga śpalenej nałakali a kotrejž śwuhlene cźełko je pjeca pod rospadanami śpaleneho auta łeźało. Cźełko, kotrež su njes tym w Lipśku pochowali, bu jaśko wuhrzebane a do Regensburga pschewjesene. W Lipśku bydlaza mandźelka Tetznera je žo tak dałoko wuśnała, so je jeje muź žo ś njej źeńcźał, ś mordarśtwom a śapaleśtwom jawźićźenśke jebanśtwo śtućźicź, so by ł tym 145 000 hriwnow jawźićźenśkich pjenjes dobył, dokelž bź žo Tetzner njedawno tak wuježko pschećiwno njeśłoju jawźićźecź dał.

Lipśćanśka kriminalna połicija k tomu bodawajo wośjewja: Śśrjedu w Śtraśburgu w Elśaśu śajaty pschekupź Erich Tetzner ś Lipśka je žo hižo dokładnje wuznał. Wón pschida, so njeje jenoź 27. nowembra mordarśtwo pola Regensburga śtućźił, ale teź 22. nowembra žo pospytał wandrowćkeho moricź. Śobotu dawa winu śwojej žonje, so je jeho ł mordarśtwu nadpjerała. Namjet je žo śtajił, so ma žo Tetzner do Regensburga pschewjesećź.

K Tetznerowej naležnośći žo hischcźe wośjewja, so bź Tetznerowa pschidźowna macź hischcźe tehdy, hdyž bź wón hischcźe ł mjeśćelom kofejownje „Central“ we Dśchatzu, śtworiła, so pak bź Tetzner pschećiwno operaciji śwojeje pschidźowneje macźerje, dokelž njemóžeśće wona śwoje žiwjenje śawěśćeźe. Tuž ju wón nawrća, je bu žo ł 10 000 hriwnami śawźićźiśej dała, śchtož žo potom teź śta. Na to bu jeho pschidźowna macź, Georgijowa, operowana. Ltí dny po operaciji Georgijowa wumrć. Tetzner da žebi 10 000 hriwnow žiwjenjeśawěśćeńśkich pjenjes wupłaćićź. Spomnjenja hódne je dale, so je teź młoda hołźa, kiž je śwojeho cźaśa była w Tetznerjowem lokalu w Dśchatzu pschijtajena, ł Tetznerku žobu śajata a pschełłyschowana. Teź žo śda, so śwójuje ś tutym padom, so je žo Regensburgśka kaśćerćka śhubiła. Tale kaśćerćka je, kaž je dopokazane, ł Tetznerom wobthadźowała, hdyž je wón nécźto dnjow do njeśtuka w Regeensburgśkim hotejcźu pschebywał.

Cźéż mordarja Tetznera žu ś tym wuśłédźili, so je je Śtraśburga je śwojej žonu telefonisku rozmołwu méź. Dokelž Tetznerku nécźto dnjow wobkłédźowachu, wotpo-

P. Krjeńmař:

Do „Wusokich Tatrow“

Cźeśkosłowaśkeje.

Njesedź doma, luba duše, ale podaj so won do śwéta, zo by jón a jeho krasnosć śpóznała. Po dušownym a cźélnym napinanju pyta cźłowjek rad wocźerstwjenja a lépšeje śkładnośke k tomu cźrje njenadźeš, hač při macźercy přirody.

W julíju tutoho léta podach so na pućowanje do Wysokich Tatrow. Ze swojej žiwjeńskej towaršku wopuśću luby Budyśin na śmér Lubij-Habrachećicy. Zapas łužiśkich horow, nézne wjeśki a płódne pólne přeśtrénje strowjachu nas hišće hač k mjezam. We Habrachćicach přehladachu cźowniey naše kofrki a potom so dowěrichmy Prażskemu śpéšnikej, kiž z nami khwataše k matcy Słowjanśćiny. Zapas horow cźehnješe so dale do cźéskeho kraja a tuž cźujachmy so kaž domach. Dale a dale dźéše, pékne nowe śydliśća, daloko so wupřeśtrěwace města, błyskate jězory a k njebju sahacy hród krewjachu wóčko. Cźéśke dwórniśća su péknje z kwétkami wudebjene a tak tula so wocźna zernicźka stajnje w radości. Po śtyrihodźinskej jězbjo doepcźehmy Prahu — Wilsonowe dwórniśćo —, hdźež nas hižo luba duša powita. Powjećerjachmy a po cźełej dołhości tyknychmy nohi do mjehkich łóžkow. Nazajtra rano wobstarachmy sebi hišće wśelake nuzne wěcy za pućowanje, dachmy sebi poradźić we cźestowańi a po dobrym cźéskim wobjedźe lehnychmy so zaso trošku na nakhilacu stronu — pospinkachmy. Cźłowjeka ześiwi jěść a dźéło, přenjeho so nam poskići a druheho běchmy so wupřahnyli a tuž ześłodźa nam dwójicy derje. Překhodźowachmy so z wjećorom hišće khwilku po znatych Prażkich wulicach a po wóćerstwjacej kupjeli zdřemnychmy.

Bože śłónćko śmějkotaše so z waha přez wokuješka, jako dyrbjachmy stanyć, posnědać, wśitko třébne kofrikej dowěrić a potom z nim wobćeźeny z elektriku na dwórniśćo dojść. Tu knjeźeše hižo hobrske žiwjenje, přetož bě njedźela a kóżda swobodna duška měješe žadosć za Bożej stwórbu. Mójachmy zbožo dostać přihódne městačko při woknješku a dołho njetraješe, zo zasłyśachmy „hotowo“ a hižo śpéšny parny konik zapřahny. Stowźżata Praha, zybolaca Woltawa, *so přeco dale wóćku zdalowaše, wopuśćichmy* matku Słowjanśćiny na śmér Kolin. Śpéšnik hrimotaše po kolijach, śpodźiwna melodija pytaše wućek we wuchu a bórzy bě so z nami śpřećelija, tak zo ju ani wjacy njeśłyśachmy. Wóćko pak pytaše njeprěstawajcy nowe zjewjeńki. K stronam błyskotaceje cźary wupina so runina, wjeśki a cyrkwički śydlachu *kaž hrajki, žitne zahony so žołmjachu złotožołte*, wotmjénjejo so ze zelenymi łukami, pyšenych z kwétnej krasu a přebohače z cźerwjenej makojcu. Doepcźehmy Pardubicy. Dale wupinaše so runina, jewješe nowe ajewidźane wobrazy. Po dalśej połhodźinskej jězbje překwapi nas horaty kraj — běchmy w klinje macźerśki Morawy, z darami Bożeje přirody bohaće žołhowanej. Lésne přeśtrénje sytneje zeleneje barby wabjachu skedźbnosć k sebi a po skaliskach do doliny puzolate réćki bajachu wo rjanosći, swobodźe a njepntanosći Bożeje stwórby. Krajina kaž sonina. Haj, tu žiwy bycź, réka wot Boha Knjeza wosebje wobdarjeny bě. Tola cah khwataše dale do kraja, přez mnohe přetoki. Cźma so wupinaše, zo by wóćko wotpocźnyć, ale ze so jewjacej pruhićku śwětła hižo hrabaše zaso zernicźka za krasu. W luboznej dolinje sydlachu často małe domćki samotnje kaž kubołćiki, kaž muchorizny we łučnej přeśtrěni.

„Olomouce“ — tak zasłyśachmy — wobraz luboznosće so trošku přeměni. Na prawo wuhladachmy swjatu horu z cyrkwićku, na lěwo pak město, wobrubjene z pasom twornjow, w kotrychž so dźélaju ze hłownebo dźéła płetwa a druha domjaca nadoba. Jara znate po cyłej Českej su też tudomne twarožkarnje. Wysoke wuhenje twornjow zmylichu wóćko a skoro je, kaž bychu nam čaru pokazać chcyłe, přetož naš śpéšny konik zawinje so horje na wobzor šlezyskeje krajiny. Dołhu khwilu směmy so hišće wokřewić nad zapasom horow a rjanosćow, ale nadobo zjewi so ból a běda, přeśtrěn knotwišćow, wysoke wuhenje, żelezne hobrske konstrukcije, twornje, mazanosć a žahłosć płomjenjow jewjace — wuhlowe podkopki. Lésy su wurubjene swojeje krasy, wjeski swojeje rjanosće *a měrnosće — wšudże wupina so khudoba, sydła mało* drjewjane dodźerżane statoki a nad nimi krasne domy wuhlowych baronow, kiž knoća ze zemje pokłady, z cźłow wboheho tu bydlaceho ludu poslednju žiwjeńsku móc a kapku krewje z wobliča. „Vitkovice“, tak mjenuje so tuta hela na wukónću luboznośće. A traćacy wobraz so njezminje při wobzoru pólskich hranicow. „Karwin“, dałše tajke bědniśćo Słowjestwa. Z wuhenjow, palniśćow żelezolježnjow sapa płomjo, wokna, za kotrymiž njezbožowni dźélaju, su žahłe kaž košene z pruhu wjećornych směrkow. Haj, wo dnjo a w nocy koši tuto bědniśćo nócna prha émy a njewólnosće. Wysoke żelezne konstrukcije wupinaju so nad helu. Żelezniśne wagony pjelnja so z wuhlom a rudu a po błyšćatej ćarje zminu so z drohotnym nakładom do wutroby cźéskeho kraja, do kótła twornjow a njenasytnych wulkoměstow. Pjenježna pijelca žnje jeje płody — cźłowjek zhinje. — Bjez dźiwa tuž, hdyž sławny basnik Pětr Bjezruć tak bolostnje, tak jimacy wo tutym kraju a bědnosći swojim cźéskim krajanam śepta. — My spěchachmy dale — doepcźehmy město Tešin. Domy debja cźéske a pólske, haj też němske napisma. Cah zawinje so zaso dele do cźéskeho kraja. Po dléšej jězbje doepcźejemy Žilin a potom wukóne jězby V r u t k i. Dołho hižo khwataše cah přez słowakski kraj, so wiješe přez překopy a skaliska, přez horiśća Małeje a Wulkeje Tatry. Hobry horow wabja wóćko k sebi, sahaju přez 1000 m wysoko k njebju, jena k druhej so přiduźo, pak před njej so wudobywaju. Hory pyši łés, často pak też w poslednje třećinje wjeśka jenoj pusćina. Cara żeleznicy wija so kaž nitka śrjedź tutych hobrow, pyta sebi přez přetoka swój śmér, khwata při wysokich skaliskach wapnopóskowcoweho kamjenja nimo kaž hrajka. Wobraz imposantnośće, kiž žeńe z pomjatka njespušći.

(Pokračowanje sćěhuje.)

kluchowsce, zebi tule rosmokwu. Knjezerski rada z Criegern leceshce hnydom na to, zo letadłom wot Lipska do Strażburga, hdzez zo potom shromadnje z franzozowskimi wyschnoscjemi poradźi, morderja sajecz.

Z Łužicy.

§ **Kunwałda.** (Wobschudźeć.) W pozledniem czasu je w Kunwałdze, wobzebje w Hornim Kunwałdze wobschudźer wustupował a je wschelake wozoby zdzeła we schwarnym pjenjes wojebał. Wobschudźer je za vogtlandsku plokansku a salwěchowsku fabriku skłanki pytał a wot skłarjow zebi naplacźecz dał, zdzela pak je tez hnydom zyle pjenjesy za zlicźowanje wuwjeschcźez wobdał. Dokelz zo w tutom padze wo wotrjadneho wobschudźerja jedna, prosscha zo schkodowane wozoby, zo bychu zo pola ludyscheje zandarmerije samolwili.

§ **Kunwałda.** Tudyscha dobrowólna wohnjowa woboma mejesche njedzelu shromadźiznu, w kotrejz buchu někotre sakładowi towarschojo wusnamjenjeni. Sa 40letnu zwérnu służbu dostachu njezomne czestne znamjo wotrjadny wjednik Aug. Kriegel a pjećmawjedźeć Wilh. Kockisch, sa 25letnu zwérnu służbu tohorunja njezomne czestne znamjo sastupowazy wotrjadny wjednik Ernst Looka a diplom sa 20letnu służbu stupaŕ Arnoscht Kuczka a pobłuzowaŕ zukowy Hermann Looke. Wschitke wuznamjenjenja je darił krajny swjatk sakskich wohnjowych woborow.

* § **Noweho Gersdorfa.** 26letny zobumejicźel Fryz Schuster mebloweje blidarińe Schuster a Hencźl wot tudy je po pschetschirjenju 22 000 hriwnow cźerpnył. S nim je zo zhubił 24letny Hermann Gebauer, kiz besche, kaz zo powe, z wjednikom Lubijskeje filialki tuteje firmy.

* § **Dürrhennersdorfa.** Kaz bu halle nekto znate, je w nozy k schtwórtkej w bydlenju tudomneje wobsydlerki znud. Domatowoje paduch wobył. Paduch je pinzyne wokno wuzadźił, z nim do twarjenja salesć a z blidowego kaschczika 10 hriwnow kradnył. Podhladny je mlody cźłowjek, kiz z nydłom wifowalsche. Wudowa besche jemu kusk nydła wotkupiła a pschi tym je wón widźał, zwotkal wona pjenjesy k laplaczenju bjerjesche. Stara zona je tuto mitskamarstwo hakle posozitscho mescheczanosce wosjewiła.

Přilopk.

* **Dwojne zamomordarstwo.** W Dźewinje (Magdeburgu) namakachu wobmoweju woborniko Arninga a Mayera w Meyerowem bydlenju z wutrjelenmi cźejko zranjeneju. Arning besche hizo morwy, mjes tym so Meyera je zywjenjastraschnynni ranami do khorownje wotwjescheu. Wobaj woborniaj beschtaj zo pjecza rozbudźikoj dla cźejkich manbjelskich roskorow shromadnje zebi zywjenje wsacź.

* **Schulerka, kiz je 31 nutsbobywanjow skuzyła.** Se Gadenstedta pothadźaza 15letna schulerka je zo wot neschto dnjom se starschiskeho domu zhubiła. Hdyz bekhtaj starschej to policiji wosjewiłoj, zhonischtaj wot tam, zo je mloda zonska niz mjenje 31 paduschstwow k nutsbobywanjom w posledznich tydzenjach wuwjedła. Sacz dotal njeje zo hischcze poradźiło, mjedostnu stósmiznu sajecz.

* **Samomordarstwo hamtikozudniskeho radu.** 52letny hamtiskozudnik rada Josef Bartsch-Neumark we Wrótzławju je zebi wutoru zywjenje wsał, dokelz zo bojesche, zo wostanje trajnje khory.

* **Semjerjenje w Stopli.** Se Stopije zo pische: Schtwórtk zaczuchu tu fi podsemiste storki. Prěni znudny stork bě 6,40 hodź. rano, druhi wokoło 11,30 dopołdnja a treci zyłnischi wokoło 1,10 hodź. popołdnju.

* **Wobeni mjes pschedstajenjom ka dźecźi w Kino.** We Pforzheimje wudyri w zwětlowobrazowem dźiwadle mjes pschedstajenjom w pschedwjedźenjej mesinoscji wobeń. Dwaj pschedwjedźerjej filma skoczischtaj w palaegdrajsce je druheho poskhoda na haku. Jedyn bě zo tak cźejko wupalił, zo dyrbjachu jeho do khorownje dowjesć. Tak daloko hacź je znate, mózachu wschitke dźecźi kino z nuzowymi wukhodami wopuschczecź, njepocźerpiwschi schkodu.

* **Krwawne srażenje mjes dźełonjemějerjemi a policiju.** S Warschawy zo powe: We Wydbojscu je schtwórtk ke krwawnym srażenjam mjes dźełonjemějazymi a policiju doschło. Na torhoschcźu wotmě zo shromadźiła dźełonjemcźazych, kotrejz chzdyzu po stónczenej shromadźinje k magistratneumu twarjenju dóicź a tam demonstrowacź. Tola policija njedopuschcźi demonstrantow k twarjenju, a tohodla srażachu dźełonjemějazy z policiju hromadze tak, zo policija dyrbjesche wótre bronje wuzywacź. Pschi tom buchu mnozy dźełonjemějerjo sranjeni.

* **Zelesnicźanych rubjeznikow pschi dźele sastapili.** Dźeje schesć mějazow bu we wokolinje Grevenbroicha wot njeznatych rubjeznikow zyły rjad nakładnych cźahow wurubjenych, ani zo by zo poradźiło, rubjeznikow zo smognowacź. Sobotu wjecźor buchu stónczinje, a to w runje pschi dźele, wot zelesnicźneje policije pschestrapieni, hdyz w Roithausenje na jedzazy cźah stoczichu. Spytajo cźeknycź bu jedyn rubjeznik, mlody cźłowjek z Orken, natkelemy a sajaty. Jeho dyrbjachu cźejko sranjeneho do Grevenbroichskeje khorownje wotedacź. Dwaj druhaj skuczerjej, z kotrejuz bu tohorunja jedyn trjechemy, cźeknyschtaj w cźemnej nozy. Sstódźa za nimaj dale.

* **Zest zmjertne wuzbudźenja wukonjane.** Se Saloniki zo powe: Wot tudyscheho wojeiskeho suda buchu tjo wojazy k zmjerezi zakudźeni, kotrejz bechu wobskorzeni, zo by podoffiźera skonzowali. Zsmjertny wuzud bu wukonjany.

* **Kak Nikita Montenegrinski hej jedyn milijon wobstara.** Montenegrinski kral Nikita je wyzboku starobu dozył. Cźesci jeho wopomnjeczu. Djenza mózachu wo nim rjez, bjes toho, zo by Jeho Majestosc sschinowazł, zo je z cźejka wjetschi jebak na kralowskim tróńje bedźał. Wo tym mózesche Lekor Franz Josef spéw spéwacź, z zyła wo Nikitowym hospodarstwje. So wjecźi pschi jedzenju wopycze na Lekorskim hrodze we Winje skotu garnitura za toaletu sapakowacź da a ju sobu do Cźornych hór wza, je hischcze zyle njewinowate wjeselo. Jeho najtezeńschi kusk je hódny, zo zo njesabudze. Nikita trjebasche — kaz pschecźo — sasy cas pjenjezy. Pozcźonka pola Franza Josefa a hamo pola zara zo njeporadźi. Tuz pschińdze na wopraudze klasiskau ideju. Pósła doiwérnika — tajke nescheta bě drje w Montenegrinskej — do Terste (Trieszta). Na njeho jsesleschce jenn pósłowu pschipokasaniku po druhej, bjes pschetorhnjenja. A to kózdy krócź najwulschschu sumu. Jako kral njetcjebasche z hotowymi pjenjesami placźicź. Doweŕnik w Terscze dósta pjenjezy w dobrym awstriskim słocze a bankowkach na blido położene. Hdyz bě milijon połny, sebra zywoje stany a cźehnjesche wrócźo do Cźetinje. Po sdźiwórcźlicze zapowědźi zo Nikita jako absolutny knjeżet Montenegrinskeje awstriskemu póstej, zwój doty wurunacź. Póstowy minister wobroczi zo cuzbnamajo na kżora Franza Josefa. Schtoha dyrbjesche tutón cźiwilowany muz cźinicź, kotremuz bischcze zo tez to sta? Hrabny hluboko do zwojeje privatneje schatule a zapłaci Nikitowy dołh. Jeho dalsche wopyty we Winje rad parowasche a tak bě kral Cźornych hór ta njeho wotbyty.

* **Schézej zmjertnych woporow pschi wulkim wohnjowem njezbożu.** W Port Alfredo (Ontario) wotpali zo farma. Farmaŕ, franzowski Canadzan, a pjecź jeho dźecźi w starobje wot 2 hacź 10 lét, zu w płomjenjach sahinyli. Macź z tsjomi dźecźimi możesche zo wukhowacź.

Sokołstwo, sport a hry.

Lohka athletika.

Pražska Slavija dobudże napřećo němskej „Borussia.“ Wulku porażku poćerpi Barlinski wotdźeły mišter Tennis-Borussia napřećo Slaviji w Prazy. Čechojo dobuchu ze wysokim wuslědkom 8 : 1. Hra wotmě so před 6000 přihladowarjemi.

Wo europiske mišterstwo pjasćowašaj w Barcelonje Spaničan Girons a Dana Knud Larsen. Girons wuńdże jako dobyćeŕ. Bój wotmě so před 50 000 přihladowarjemi we wustajeńskim stadijonje.

Češke dobyće ze 11 : 2 přinjese hokey-hra na lodże mjez mužstwom Brandenburgskeho zwjazka a češkim narodnym mužstwom w sportnym palacu w Barlinje.

Kolesarstwo.

Wulke napřemojezdźenje za wšě sakske kolesarske zwjazki wotměje so přichodne lěto při składnosći hygieniskeje wustajeńcy w Drježdźanach. Wudawki je wjednistwo wustajeńcy přewzało. Předběžnje je 22. junij za wujezdźowanje postajeny.

87 000 km bjez přetorhnjenja.

Na Avus-čarje jězdźeše jedyn Chrysler-awto někotre njedźele bjez přetorhnjenja. W tutym času přejěde 87 000 km. Jězba skónči so ze zajědźenjom na jedyn nasyp, tak zo so awto přećisny. — Kilometerski wuspěch njehodźi so jako swětowy rekord wobhladowaŕ, dokelž so při tym też spěšnosć jězby liči, a ta bě w přerězku jenož 50 km, mjez tym zo je swětowy rekord dźensa 46 000 km ze 100-km spěšnosću.

Swojbne powesce.

Sslubjeni: Elsa Duczmanez w Klukschu a Erich Cźeźla w Lemischowje.

Semrěli: Otilija Höhrenzowa rodź. Schillez w Budyschinje. — Pawoł Reiter w Budyschinje, 51 lět. — Jan August Debik w Dźiwocźijach, 86 lět. — Handrij Nuczan w Zickenitu. — Marja Kruskowa rodź. Twarzez w Běłej Wodze, 69 lět.

Cyrkwinske powesće.

2. njedźela adventa. — 8. decembra 1929.

Z Budyšina.

Předowanski tekst; Rom. 15, 4—13.

W Pětrowskej cyrkwi ma rano 1/8 hodź farar Schneider předowanje (cyrkwinska hudźba: „Přihotuj so, wutroba“, adventski spěw za sopran — J. Banzhaf-Fischer — a pisćele wot Alb. Beckera). Připołdnju w 12 hodź. ma farar Berg předowanje. Wjećor w 6 hodź. stwórty khoralny wjećor; Khoralne sonaty „Wótče naš, kiž sy w njebjesach“ wot Mendelssohna, „Jezu, moja krasnosć“ wot Karga-Elerta; huslowa a a pisćelowa sonata „In dulci jubilo“ wot Haaßa. Wuwjedu: Max Muth-Lipsćanski (sobustaw Gewandhausskeho orchestra), domski organist Schneider (pisćele). Programy po 30 pj. su při cyrkwinych durjach dostać.

W Marijnej-Marćinej cyrkwi ma rano we 8 hodź. farar Große spowědź a swj. wotkazanje; wjećor we 6 hodź. ma farar Siegemund misijonsku Božu słužbu. Zběrka za naš dom za dźeći.

Pónđelu popołdnju w 3 hodź. konferenca duchownych z přednoškom fararja Jagscha z Freiberga wo póselstwje Evang. zwjazka w němskej nuzy. — Pónđelu wjećor we 8 hodź. je w Tuchońskej cyrkwi khoralny zwućowanski wjećor za cyłu wosadu. Wjednistwo ma kantor Petzold ze sobuskutkowanjom domskeho organisty Horsta Schneidera a khoralnju khórow Pětrowskeje a Marijnje-Marćinje cyrkwje. Prosy so, spěwaŕske sobu přinjesć. — Wutoru popołdnju 3/4 hodź. je w Pětrowskej cyrkwi nutrnosć za njedźelniće. — Wutoru wjećor we 8 hodź. farar Berg biblisku nutrnosć w evang. towaršowni. — Srjedu wjećor we 8 hodź. ma superintendent Fröhlich bibliski wjećor w Tuchońskej cyrkwi. — Stwórtk wjećor we 8 hodź. mataj fararjej Große a Siegmund w evang. młodźinowni na Hrodowskej hasy 6 přihotowanje za dźećikemšenje. — Křćenja změje we wobmaj cyrkwjomaj farar Berg.

Z Minakała.

Dopołdnja w 9 hodź. změje cand. Rösleŕ serbsku a 1/2 11 hodźin němsku Božu słužbu. Zběrka za samsnu cyrkej. Popołdnju w 2 hodź. budże dźećikemšenje. Popołdnju 1/4 hodźin změje cand. Rösleŕ serbsku Božu službu pola Wylemee w Drobach.

Z Rakec.

Rano we 8 hodź. serbska spowědź a Boże wotkazanje, w 9 hodź. serbska a 1/2 11 hodźin němska Boża służba, potom Boża służba za němske dźeći. — Pónđelu we 8 hodź. piskanje na wěži a rańša nutrnosć. — Wutoru wjećor we 8 h. bibliska hodźina na farje.

Z Wóslinka.

Rano we 8 hodź. serbska spowědź, w 9 hodź. serbske a 1/2 11 hodźin němske kemšenje. Zběrka. Popołdnju 3/4 hodźin Boża służba w Lěskej. 1/2 5 hodźin Boża służba a spowědź w Čisowje. — Wutoru 10. decembra wjećor w 7 hodź. žónske towaršstwo pola Miršec.

K 2. njedźeli adventa.*

Hłós: Ja z cytej swojej mocu —

So zběhńće, stowaršeni,
waš kral k wam přikhadźa!
Oh, njebudźće dźe lěni
sej witać Zbóžnika! —
Wy lubi, postupće,
so chcemy wšitcy dźiwać;
jom' hozijahna spěwać,
budź naše žadanje!

2. Na cźeŕ, wy duše zrudne,
kral blizko hižo je!
Preć stysk a mysle błudne
při jeho přikhadźe!
Hlej! městna wšelake
su křćeńca wotkazanje
a słowo, hdźež so stanje,
zo dušam derje je.

3. So stajće, wobćeženi,
na puć; kral přikhadźa!
Oh, hlejće, wurudźeni,
wam pokoj zeskhadźa!
Knjez we wšej nuzy sam
chce bohaće was křewić,
wam pomoc swoju zjewić,
was wodźić k njebjesam.

4. Před kralom, wurudźeni,
so pokažće, — wón dźe!
My jemu spřećeleni
smy jeho wjesele.
Nět ćwila njemóže
a stysk nas nihdy tyšić,
hdyž miłosćiwje pyšić
Bóh nas kaž dźeći chce.

5. Tuž rychle pokhwatajće
sej krala wobhladać
a krasnosć dopóznajće,
kiž swoju pokazać
chce wam! Sem postupće,
zo jeho postrowiće
a zbóžnje nazhoniće,
zo wumožnik waš je!

6. Kral lubowany podać
chce dary wšelake,
haj, jim dźe sam so dodać
ze słowom miłosće.
My chcemy khwalić će,
o kralo powyšeny
a połnje překrasnjeny,
sy naše wjesele!

7. Ty, Knježe, tak so dodaš
nam najbohatšo sam;
do khudoby so podaš,
ty swjaty, k hrěšnikam!
Tuž chcemy hromadźe
ći dźakni k česći dźělać
a hozijahna spěwać
do wšeje wěčnosće! —

Jan. Rist, 1607—1667.

*) Po sakskich evang. Spěwaŕskich a w „Zijonskich hłosach“ (I, 8) daty přełožk bóle originalej zbliżeny.

Přispomnjenje: Dokelž su skónčne słowa někotrych rjadkow w spěwje před tydźenjom trochu njejasne wušte, je tudy po wuraznem přeču autora wospjetujemy:

W 1. hronu 3. rjadka wuběhaja . . . kedźbliwu
„ 2. „ 3. „ „ . . . šmrěčina
„ 3. „ 1. „ „ . . . pohladaŕ
„ 3. „ 3. „ „ . . . -ne znaŕ
„ 3. „ 7. „ „ . . . ma
„ 4. „ 3. „ „ . . . dam
„ 5. „ 7. „ „ . . . kapona.

Kwitowanje

Za pomnik našeho njesmjertneho K. A. Kocora nawda so hač dotal 616,02 hr.

Dale darichu:

K. dr. Šołta, direktor Janskich kupjelow w Smječkecach 10,— hr.

K. dr. Rachela, mějićel Janskich kupjelow w Smječkecach 30,— hr.

Serbske tow. „Bjesada“ w Ralbicach 9,30 hr.

K. kantor Lodni w Bukecach 5,— hr.

hromadźe: 670,32 hr.

Dźak wšem lubym daricelam. Chcemy też w přichodze tu dale kwitować wšě lube dary, kiž nam přećeljo, towaršstwa a zwjazki za dobre wěc spožča.

Zariadniski wubjerk.

Hamtske wozlewjenje z Budyšina

Hłoßowańske kwartowanje za

ludowe pożadanje „łakoń kwobodły“,

kiž je na **njedźelu 22. dezembra 1929** postajene, žu wupołożene zjawnje k wobkładanju za tójšeho wot 8. dezembra **hač kónc do 15. dezembra 1929 w Kupnizy** (Gewerbhaus) **na Smutskowej Ławšej haju 1 II (w sali měšćanskow).** Do nich może žo pohladacy: **Njedźelu 8. a njedźelu 15. dezembra 1929 wot dop. 10 hač pschip. 12 hodź., dźełowe dny wot 8 hač 13 hodź. a ſ wuwiſazom žoboty wot 15 hač 18 hodź.**

Kóždy, kiž ma hłoßowańske kwartowanje za njeprawe abo njedospołne, może to **hač do 15. dezembra 1929** podpisanej měšćańskej radźe pišomnje abo ertnje wospjetowej abo k protokolej dacy. Njeje-li hnydom dotwidźecy, so jin jeho wobtrudzenja prawe, ma wón za nje dopokazma (wobhładowańske wopišmo, dawkowu kartu atd.) swojeſcy. Dalokožschadźiwjenja žu hnydom njehodźa za dopokazane wobkładowacy, žo to najpodźišcho hač do 20. dezembra wobstara.

Prawo hłoßowacy ma, schtóž je 22. dezembra 1929 němšti statčan a 20 lět stary.

Hłoßowacy pak może jenoż, ichtóž je do hłoßowańskeje khartownje zapisany abo hłoßowańske wuzwědčenje wobkedźi.

Postajenje knjeza němskeho smutskowneho ministra se 30. nowembra 1929 k pschewodźenju druheho ludoweho rozsudu žo ſ wupowěžnjenjom na wossjewjeńskich taflach w Radnizy, Kupnizy, Sosejnowni, Měšćańskim twarſkim hamcze a w Měšćańskej dawkownj wossjewi.

W Budyschinje, 4. dezembra 1929.

Měšćańska rada, wólbny hamt.

Drjewjany Spréwiny móſt w Połpizy na Połpicańsko-Rownowjeſeańskim ſjawnym puću ma žo narunacź ſ mostom ſe żeleſowego betona, kiž ma Budyški dróhowy a wodowy twarſti hamt po planje, kiž je finanzne ministerſtwo dowolko, natwarcź.

Po § 33 wodowoho ſakonja móža žo pschipadne hórcźenja pschećiwo tutomu pschedewzaciu wob 2 njedźeli wot dnja wudaća tuteho wozjewjenja na podpisane hamtske hejtmanſtwo zapodacź, hdyž žu tej plany k wobkładanju wupokožene.

Wobdźeleni, kotriž žo w tutym postajenym cźaſu njeſamolwja, tłubja prawo žo hórcźeć.

W Budyschinje, 5. dezembra 1929.

Hamtske hejtmanſtwo.

Hospodarski rozhlad.

Wčerawše kurzy w Barlinje.

1 Dollar	4,1725	100 pólsk. złotych	46,925
1 londýnski punt	20,84	100 českosł. krónow	12,378
100 swajc. frankow	81,105	100 franc. frankow	16,415

Barlinska burza wječera znowa wobłahodny, po tym, so je president statneje banki dr. Schacht swój memorandum, nastupajo Youngowy plan wosjewił. Němšta wjedźe hospodarſku wójnu ſe ſamerom, žo ſmintwej cźełowu a ſešmikowu njeſbožowneje wójny. Hacź dotal hdyž ſ hospodarſtwom luda w Němskej dale dele. S tutoho hospodarſkeho bdźenja może lohdy nastacź porazenje, hórcźe pschihratoje wójny. Nadźomne njeje, se žoboru pilneho a ſtudźeneho luda hraſacź. Wječera kurſy efektow lažo kleſachu. Na wikach ſ dołżnymi a rentowymi liſcźinami běchu kurſy wichelake.

Produktowe wiki běchu dźe měrne, tola pschekhadźeſche dalſche khrućenje. Pschenża postupi wo 10 pf., rožka wo 5 pjenjezkow. Jenož wowża ſ pjenjezkow pschiſładźi. Zentrał płaceſche wječera

w Barlinje:

pschenży 12,10—12,15 hr., rožki 8,70 hač 8,75 hr., jećmjenja najſmilkeho 8,35 hr. hač 8,85 hr., nałtinjeho 9,35—10,15 hr. wowſa 7,60—8,05 hr.,

w termijowym witkowanju:

ja dezember: pschenży 12,67½ hr. hač 12,72½ hr., rožki 9,47½ hr., wowſa 8,20 hriwnow,

ja měrc: pschenży 13,37½ hr., rožki pak 10,21½—10,18¾ hr., wowſa 8,95 hač 8,97½ hr.,

ja meju: pschenży 13,70—13,72½ hr. a rožki 10,70—10,75 hr.,

w Drježdźanach (ſandźenu pónđźelu):

pschenży 11,85—12,10 hr. (11,95—12,20 hriwnow),
rožki 8,80—9,05 hr. (8,95—9,20 hr.),
jećmjenja najſmilkeho 8,75—9 hr. (8,75 hač 9 hr.),
jećmjenja nałtinjeho 10,00—10,70 hriwnow (10—10,70 hr.),
wowſa nowoho 8,05—8,30 hr. (8,05—8,40 hriwnow),

w Shorjelu:

pschenży 11—111,60 hr., rožki 8—8,75 hr. jećmjenja nałtinjeho 8,50—9,50 hr. wowſa 7—7,60 hr.,
zemnar běrnow 2,20 hriwnow,
kilo butry 4—4,60 hriwnow,
jeja 16—17 pjenjezkow.

Na pschedań:

Hušy 3, we Wotrowje cźišło 9.
Khapony w Hródku, Korla Šweringowa haja 22.
Kury w Hródku, Sahrodnika haja 1.
Swinj 1¾ lětny, w Drěwzach 25.
Koja, Hermann Pepper we Słomjenju pola Hródka.
Kóń cźumpaty, w Michałkach 20.
Gramofon, w Budyschinje, Połnóžna haja 4III.
Kschidło, Neumann w Biſkopizach, Biśmarkowa haja cźišło 10 II.
Najwoblekarjej a woblek. w Budyschinje, Nowa haja 11 po 3. poſchodźe.
Kolo motorſke na Židowje, Sakono-Borſchećańska dróha cźišło 123.
Kuchina klankowa w Budyschinje, Sadna Bohata haja cźišło 16III.
Woſa a jitwa, klankaſej, lawka a wujawa, Graf w Budyschinje, Bohata haja 4.
Łožy ſ matrazu, ſofa, komoda, blido, kamor, w Biſkopizach, Drježdźańska dróha 34.

Kupuja

Słomu, Heinze G. m. b. H. w Hródku.

Ssudnizy na pschedawanje:

pónđźelu 9. dezembra 1929:

w Halschtrowje w knježim domje pschip. w 1 hodź. pihaniſki ſtroj a mjeńka lawka,
w Kocźinje w hoſcźenzu pschip. w 1 hodź. jałoja,
w Klachtowje pola Kulowa, kupzy ſendu žo pop. w 2 h. pola gmejnſkeho pschedſtejićerja: vertiko, ſofa, kruwje, ſwinje,
w Kulowje w hoſcźenzu „ke 3 krónam“ pop. w 4 hodź. 25 zentnarjow rožki, 1500 zigarow, vertiko, hoſpodarſki wóz a konjej,

wutoru 10. dezembra 1929

w Bratcźecach w hoſcźenzu pschip. w 1 hodź. wſchelake mjeńka,
w Jěſoru w piwarni rano we 8 hodź. ſchijaza maſchina,
w Mikowje w hoſcźenzu dop. w 9 hodź. akowa polza,

ſobotu 7. dezembra 1929.

w Klětnom w Tlustizej hoſcźenzu dop. w 11 hodź. mandolina a ſtupnje, khamſki ſtoł, radio, ſchpihel, pihańſke a wuczahowaze blido,
w Turjom w Měchačeju hoſcźenzu pschip. w 12 hodź. ſjudobja, 3 połzy, khamańſke blido,
w Pśikowej Borſchći w hoſcźenzu pop. ½3 hodź. khamſki ſtoł.
w Kamjenej p. Radworja pschipohlonju w 12 hodź. ſłomowa praſa ſe ſamowjalakom. Kupzy ſendu žo w Kamjenej cźo. 6.

Ssudnizy pschedawanje lejownoſcźow.

Khłapatſka žiwnoſcź ſ njeńdže 3½ tónz. lejownoſcźe, kluſchaza ratarjej Korli Grožej w Hodźiju. Sódma 5744,60 hriwnow, wopalna połkadnja 4000 hr. Dźeń a mějtnoſcź pschedawanja: ſchtwórtk 23. 1. 30 dop. ½2 h. w Budyschinje na ſudniſtwje, ſtwa 141.

Khłapatſka žiwnoſcź ſ njeńdže 3½ tónz. lejownoſcźe, kluſchaza Bjedrichej Walterjej Fuhrmannej, nětko w Zitawje na Swonk. Weberſkej haju 35. Sódma 7300 hr. wopalna połkadnja 8700 hr. Dźeń a mějtno pschedawanja ſchtwórtk 23. 1. 30 dop. w 10 hodź. w Budyschinje na ſudniſtwje ſtwa 141.

Konkurs.

Ssud wotewri konkurs nad ſamožerjom witkowarja ſ automobilemi Hamža Poelziga w Budyschinje na Nowołaſkatſkej dróhy 40 w Budyschinje. Sarjadnik je prawniſk dr. Krjeczmar w Budyschinje. 1. termija je pónđźelu 30. 12. 29 dop. w 11 hodź. 2. termija ſtrjedu 5. 2. 30 dop. w 11 hodź., wobej w Budyschinje, na ſudniſtwje, ſtwa 141.

Pschedawanje.

Drjewowe pschedawanje njedźelu 8. 12. pop. ½2 h. w Brěžkowej holi a pónđźelu 9. 12. pschip. w 1 hodź. w holi pschi Ssalowiko-Ludowſkim puću w 1. ſaſtupje: 50 dołhich khójnowych hromadow, 10 metrow brěſowych a khójnowych tułuchow a brěſowy ſdonk.

Wospjewanja.

We konkuršu nad ſamožerjom wupowjedźenje kolow Oskara Straucha w Budyschinje na Hornjeńſkej haju 18 postaji ſud dalſche termiju na ſtrjedu 18. 12. 29 dop. w 11 hodź. do Budyschinſa na ſudniſtwo ſtwa 141.

Škrowe depeše.

Barlinſke produktowe wiki dźenja dopołdnja 3/11 hodźin: S połnóžneje a połodniſkeje Ameriki pschichadźeja powjeſće wo postupowanju pschenicznych płaćizinow W Barlinje žeby poſticzerjo ja hotowu tworu tohorunja wyſche płaćizny žadaju. Na rožkowych płaćizinach ſo pornjo wječerawſchemu ničźo njepschemeni.

Drježdźańska burza (6. XII.).

Pšeńca	237-242	běrnjace kruški	17,20-17,50
rožka	176-181	pšeńč. wotruby	11,40-12,00
nałštni jećmjeń	200-214	rżane wotruby	11,50-12,50
nazymsk. jećmjeń	175-180	pšeńčna muka	45,00-46,50
wows	161-166	rżana muka	30,00-31,00
čefwjeny dźećel	145-155	woka	35,00-36,00
raps	350-355	pjeluški	36,00-37,00
kukurica (Mais)	190-192	hróch	34,00-36,00
ſuche truhańčki	11-11,60	cokrowe truh.	17,00-18,00

Wične płaćizny w Budyšinje.

7. decembra 1929.

Wše płaćizny ſo po złotej hriwnje zrozymja.

Předmjet		najniša płaćizna	najwyša płaćizna
Pšeńca, nowa	73 kilo		11,25
Rožka, nowa	76 „		8,25
Jećmjeń	70 „		9,75
„ nazymski	73 „	—	—
Wows	50 „	—	7,50
„ nowy	50 „	—	—
Raps	50 „	—	—
Běrny (we wjetš. dźělb.)	50 „	3,00	3,50
Butra	1 „	4,60	4,80
Syno, nowe	50 „	5,50	6,00
Słoma, z maš. młóc., pras.	50 „	—	—
„ „ „ k zast.	50 „	2,00	2,80
„ z cypami młócena	50 „	—	—
Pšeńčna muka, 60%	50 „	16,75	18,00
Rżana muka, 60%	50 „	14,75	15,75
Pšeńčne wotruby	50 „		6,40
Rżane wotruby	50 „	—	6,50
Joja	1 štk.	0,18	0,17
Prosata 725 štuk	1 štk.	18	38

Na wikach so prosata pomału kupowachu.

Najlěpše twory so hišće wyše płaća.

Płaćizny rězneho skotu na Barlinskich skótnych wikach.

6. decembra 1929. Płaćizny po centn. a zł. hriwnach

Skótne družiny a woznamjenjenje.

Woły: 395.

Połnomjasne, wukormjene, najwjetšeje rězneje hódnoſće hač do 6 lět	61—63
Młode mjasne, njewukormjene, starše wukormjene	59—60
Mjenje wukormjene młode, derje picowane starše	55—58
Mjenje picowane wšěch starobow	50—54

Byki: 493

Połnomjasne, wurośćene, najwjetšeje rězneje hódnoſće	55—57
Połnomjasne, młóde	52—54
Mjenje wukormjene młóde a derje picowane starše	50—51
Spatne	42—47

Jałojcy a kruwy: 1169.

Połnomjasne, wukormjene kruwy najwjetšeje rězneje hódnoſće	46—48
Połnomjasne, wukormjene jałojcy najwjetšeje rězneje hódnoſće hač do 7 lět	32—43
Starše wukormjene kruwy a derje wuwite młóde kruwy a jałojcy	28—30
Derje picowane kruwy a mjenje picowane jałojcy	20—25
Mjenje a spatnje picowane	—

Ćelata: 1566.

Najlěpše wukormjene (2. druž.)	82—92
Mjenje wukormjene a tajke wot cyca (3.)	66—80
Spatne (4.)	45—58

Wowcy: 3978.

Młóde a starše wukormjene (1 družina)	66—68
Starše wukormjene (2.)	57—64
Mjenje wukormjene (Märzschafe) (3.)	40—46

Swinje: 6897.

Połnomjasne, wosoblych rasow a jich křižanjow, hač do 1½ lět stare	70—71
Wukormjene	69—70
Mjasne	69—70
Spatne	67—68
Raney a kundrosy	65—70

Drobnowikowanske płaćizny w Budyšinje

7. decembra 1929 po hamtskim postajenju.

Wše płaćizny ſo po złotej hriwnje zrozymja

Twora		najniše płaćizny hr	najwyše płaćizny hr
Howjaze mjaso z kośćemi	1 kg	2,20	2,60
Celace mjaso	1 „	2,40	2,80
Skopjace mjaso	1 „	2,60	3,00
Swinjace mjaso	1 „	2,40	3,00
Tukrajny swinjacy ſmałc	1 „	2,80	3,20
Pšeńčna muka	1 „	0,44	0,56
Rżana muka	1 „	0,40	0,44
Khlěb	1 „	0,30	0,35
Jědźne běrny	1 „	0,10	0,12
Rajs	1 „	0,48	1,20
Hróch	1 „	0,60	1,00
Soki	1 „	0,90	1,30
Amerik. swinjacy ſmałc	1 „	1,56	1,80
Sušeny połc	1 „	2,80	3,20
Dobre mloko	1 lit.	0,30	0,32
Jědźna butra	1 kg	4,60	5,00
Jeja	štuka	0,18	0,20
Jědźne buny	1 kg	0,80	1,20
Cokor drobny	1 „	0,64	0,64
Petrolej	1 „	—	0,40
Kamejńtne wuhlo (domj. tepj.)	1 ctr.	—	2,20
Brunicowe briketty	1 „	—	1,45

Płaćizny na Barlinskich produktowych wikach.

Žito a woljowe ſymjo po tuni abo 1000 kg, howak 100 kg. Płaćizny po złotej hriwnje.

	6. 11.	5. 12.		6. 12.	5. 12.
Pšeńca	242-243	242-243	buny	—	—
rožka	174-175	173-174	woka	—	—
naz. jećmjeń	—	—	mócne lupiny	—	—
nał. jećmjeń	167-177	167-177	łotte lupiny	—	—
wows	152-161	153-161	ſerradella	—	—
kukurica	169-170	166-170	raps. wosuški	18-19,00	18-19,00
pšeńč. muka	29-35,25	29-35,25	lany wósuški	23-24,00	23-24,00
rżana muka	24-27,60	24-27,60	poen. melasa	—	—
pš. wotruby	11-11,50	11-11,50	běrnj. kruški	15-15,60	15-16,40
rżane „	9-10,50	9-10,50	syno, 50 kg	3,40-4,00	3,40-4,00
lane ſymjo	—	—	rżana ſłoma	1,25-1,35	1,20-1,40
hróch, Viktor.	29-38,00	29-38,00	pšeńč. „	1,20-1,30	1,25-1,40
raps	—	—	wowsna „	1,20-1,40	1,20-1,40
pjeluški	—	—	jećna „	1,20-1,35	1,20-1,35

Handrij Mróz w Bukecach

Kolesafnja. Casnikaf. Wuporjedźeńnja. Centrifugi.

Wotnajeńſki awto

za kwasy, kěźlna atd. najtuńšo. — Telefon Pomore 323

Wše družiny hnojidłow
ma stajnje na składže
Žitny dom w Kamjencu
wotnožka w Pančicach

4 nowe kolesa
(Dürrkopp) su za směnjenje tunju płaćiznu na předań pola
Bejmy w Pančicach.
Tuž njekomdźće so!

Žonj. časnik
so namakaš (w awgusće) na dróży z Burka do Małsec. Bliže zhonić pola měšćanosty w Małsecach.

Młoda, wysokosućelna
podsobna kruwa
je na předań
w Kortei čo. 11

Zadanjamy nalutowńaske pjenjezy
na najlěpje — po wučinjenju

Sekowe konto z 5% bjez dalšich wudawkow. Dawamy kredity, wobstaramy hypotheki a hódn. papjery kaž wše druhe bankowske dźěła

Přijimamy a wupłaćujemy też pola lilijalkow we Wojerecach a w Khoćebuzu a agenturow w Kulowje, Wjerbnje, Łazu, Rakecach, Nowem měsće, Wulkich Zdźarach, Khrósćicach, Barće, Delnim Wuježdźe

Serbska Ludowa Banka w Budyšinje

Wšitke picowadła
Žitny dom w Kamjencu
wotnožka w Pančicach

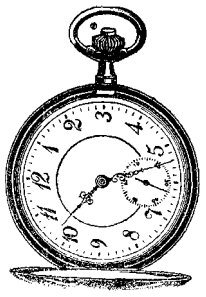
Poskićam po přihódnym płaćenskim poćišenju
2-motorske kole, dobre znamki
a druhe jadne kole,
ćišace maśiny, centrifugi, bufrowe maśiny, šmaca maśiny, płasce maśiny, rućadła, rysowe stoły, přeprawa a zarunanje wšitkoraźadnje
H. Paul Gräle
wuporjedźerja
w Kamjencu
blizko kat. cyrkwje. Tel. 470.

WEIHNACHTEN

SINGER
Bequemste Zahlungserleichterungen ✿ Mäßige Monatsraten
SINGER NÄHMASCHINEN AKTIENGESELLSCHAFT
Singer Lieben überall

W Budyšinje, na Bohatej hasy 14
W Kamjencu, Herrenstraße 7

Dar trajaceje hódnosće
a stajneho wopomnjeća
je dobry časnik
Woćelnjenje k porjadej a dypkownosći.
Wulki wubjerk / Najtuńše płaćizny
poskića Wam dom dobrych časnikow
M. Ewald na Bohatej hasy 9
— — Najstarši dom w měsće — —

Předzenak

je hižo dawno hotowy. Wón je jara rjenje wudebjeny. Přinjese wosebje wjele wobrazow z našeho stareho Budyšina. Njech sebi jón kóždy za 60 pj. w Smolerjec knihańi w Serbskim Domje wobstara.

Serbski Hospodař
ratarske wulkowikowańske tow.
z wobm. ruk. w Budyšinje tel. 3510

Poskićamy wše hnójnišća, brikety a češke wuhlo też po mjeńšich dźělbach

Naš awtomatiski młyn w Delnim Wuježdźe tel. čo. 13
podawa najlěpšu pšeńčnu a ržanu muku, kofraž so wuběrnje derje pječe, wše družiny grisa, wotrubow a šrota, mlěte wolijowe wosuchi, předewšěm lany-, kokosowy a worješkowy (Erdnusskuchen) wše nětko w najlěpšej připóznatej kajkosći a po tan. dnjow. płaćiznach

auf dem Gabentisch — bringt Freude
Verkaufsstelle der „Alpina" bei
F. A. Lenke, Bautzen
Goschwitzstraße 25

Fotografowy Meister
atelier w Budyšinje na Nejorsk. dr. 15
rozdu nieđzela wotewrjene
Zhotowjenje portrětow, wobrazow do pućowańsk. pasow, wobrazow za industriju, kwasnych a niewiesćinskich wobrazow, tež na wsach. Tel. čo. 2438.

KUNDEN KREDIT-GES. KKG BAUTZEN
Kedźbu!
Wobkhodna rumnosć
„Kundenkredit-Ges. m. b. H."
na Dźiwadłowej hasy 4
je na swobodnych njedźelach
wotewrjena

Ručne dźěła
wołmu a wušiwanja
kupujeće derje we wosebitym wobkhodźe
Günthera w Budyšinje rózk Žitneje hasy rózk Mjas. jětkow
Při najwjetšim wubjerku tunje płaćizny

Zastaranje z wodu z tłóč. připrawami plumpowe připrawy skótne samonapojaki z kortkami
wšěch družin a wulkosćow wuwjedźe solidnje a derje pod rukowanjom
Gustav Schneider w Budyš.
na Różowej hasy 8 a 13

Konkurzowu awkciju w Njeswačidle
ja přichodnu **srjedu wot dopołdnja ½11 hodź.** dale wjedu
Přesadźowanska rumnosć: Fabrikska hala při dwórnišću
Na přesadźowanje přińdźe: **wšelake khamory, myjne blido z marmor. płatu, wjele žonjacych drastow a šatow, fale, nohajcy, gardiny, přikrywy, někotre dwan. noži, widlički, tłócy atd.**
(Přesadźowanje mjeblow hakle wot 3 hodź.)
Lokalny sudnik Koban w Budyšinje
jako konkurzowy zarjadnik

Młoda, wysokosućelna
kruwa
je na předań **Roblik**
w Bjedrichecach pola Łaza

Stare Nominy
ma na předań
Smolerjec knihićišćerńja

Létny smjertny dźeń

njeboh **Alma Marty** mandźelskeje **Pana Fetty** w Rakezach rodźena Buberez ſ Nake, wumrjeła 7. dezembra 1928 stara nimale 30 lět.

Wopomnjeće, o čłowiše dźěći
Tuhybyšća njewjestoty
Wšchudże tu po zymu ſwěći
S přidatku je ſadobnosći
Sſmjertny jandźel na ſemi
Cztowjeka tež podłemi
Hdyž we potnym ſcjenju ſteji
Jako młodina roża w meji.

Tak też waju dźowzy dźěſchtej
Pſched dźeſhace ſtlanoj,
Jenoż ſchěſhnjaće lět dźěſchtej
We najrjeńſchej młodoſći
Pſched lětom też ſtrěgu ſcje
Wschewodźili do ſemje,
Wſchi kotrejž ſcje žiwi byli
Wutrobnje ſo lubo měli.

Hdyž ſu ſebina ſalożili
Mile ſhoje mandźelſtwa,
Mandźelſka po ſkótſej ſhwili
Pſches ſmjerć dże ſe žiwjenja
Koſraž ja tak króći cžaſ
Wołtarny ſlub ſniži ſaſ'
A pſchejſahe-rěno dźěli
Kiž ſu tu ſo lubo měli.

Tak to pola maſ też bźěſche,
Sšedymoſy' bezembera
Sſmjertny jandźel nimo dźěſche
Mandźelſku preć wotwola,
Kiž bě doma ſenjena
Starſcha dźowka mandźelſka
Waju polna nadźija
So maj' ſtarej' bodłada.

Boſo, tak ſo ſradowaſche
Nad tych lubych dźećatkach,
Wutrobnje je lubowaſche
Też we ſwojich thorjeſach
Tak we ſmjertnej thorjeſi
Běſche jara cžeſko ji,
Hdyž mějeſche wot nich cžahnyć
A do ſmjerće rukow pabnyć.

Wam pak, ſeje lube maće,
Nětko jara ſtyſkno je,
Wam ſo ſamo wośe płacže,
Hdyž wy na to ſpominaće,

Kak we jeje žiwjenju
Staj tu bohaj hromadu
Nedy ſeje ſej pomhali
Też pſchi ſmjertnym koſu ſtali.

Tebi, mandźelſti a nano,
Kiž ju neſt hſchěſe ſ wudowzom,
Pſchińjedź Bóh cži bórzju ſnano
Druhu mandźelſku tebi dom,
Dobru dušchnu poboſnu.
Kiž tu małki ekſchóſtažku
Wy cži derje wothładała
Je ka ſwoje ľubowała.

Lubi, pačejcy, tak hła ſtajtaj
Měru ſwojej ſtudobi
A we duchu pohladajtaj
Horje k tamnej wěčnoſći!
Njewěſtaj, ſa kelko dnjow
Pſchenóźetaj tón ſmjertny dol
K tam domoj wotwołanaj
S bjezwolami tam ſjednoćenaj.

Tuž ho poſtrěhł waſcha dušcha
Sapomn wſchelke ſtyſknoſće
Wam ho jaroważ njeſkuſcha
Kaž, kiž ſu bjes nadźije,
Wyſche ſwěſdow ſhladujeſe
K domowinje ſ wěčnoſći,
Tam, hdźež ſu ho Bojim ſlubi
W duchu žiwi naſchi lubi.

Tam hdźež wod palmami wěje
Sbožnu něr, mer njebeſki,
Jich duch zjeſchu radoſcž ſnjeje,
Tam na njebju krajini,
Tam hdźež je ta wowjeſcžnja
Sa jehnjata Jeſuſa;
Pſches nju wjedu ſtoje haſty
Kiž ho dźiſcžcza pſche wiſoke cžaſy.

Tam ho cžaſemy widźeſcz ſ nowa,
Hdyž pſches pola ſemſkich
Pónđe truba Jandźelowa
K ſhudźenju wſchěch dremanych,
Jeſu, daj, ſo ſhromadni
S tobu dychny woteſtaći
K zjeſtjeſkowu! dyžu ſ twojom' raju,
Hdźež ho ſbóžni lubo maju.

W mjenje hłubokoſrudźeneju ſtarſcheju,
mandźelſkeho a tſjoch ſyrotkow.
W ſydomdźeſatym lěće ſwojeho žiwjenja Hańža Budarka.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„S. N." płaća měsačnje we wudawarni 1.10 hr., na pósće a pola dowěrnikow 1.31 hr., pod křiž. zwjazkom abo do wukraja 2.25 hr. abo 18 Kč. Wud. a čišći Smolerjec kniholičenje, zap. dr. z w. ruk. w Serb. Domje w Budyšinje. Telefon 2687

Za nawěški, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedsać, płaći so za mały mm-rjadk 8 pj. Wobčežnje so stajace nawěški a tabele so wyše wobiłkaja. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 24 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Čisło (Nr.) 285 — Budyšin — Pónjdźelu, 9. decembra 1929 — Bautzen — Lětnik 88

Napominanje sakskeho knježerstwa.

S powěsćenje fakiseje statneje kenzlije so pische:

Wot někotrych njedźel nasche wobydlerstwo pod wliwom dowěrjenjowoje krizy sleji, kotraž hrozy, so so jako kmany strach sa nasche hospodarske žiwjenje roswije. Se někotrymi bankrottami su so ludźo wobjeli a su z banko wulke sumy wuzo wsali, kotrež so njedanja, dokelž je doma khowaju. Tola niz jenož dań so zhubi, ale zyle hospodarstwo z njedostatkom kapitala cjerpi.

Sa pjenježne banki, kotrež su so z njenadžitym normalnu měru pschekrocźacym wupowědźenjom na dań datych pjenjes potrjechile, pódla teho strach nastanje, so njedźiwajcy wulkich reserwow njemóža k njejabkenu wuplacźenju wschěch wupowědźenych kapitalijow trěbne pjenježne žrědźi swjesć.

Strachi, kotrež za powschitkownosć z teho nastawaju, dyrbja žebi wschitzy pscheď wocźi dźerzeć, kotrež na hole powědanje taiki njemér do hospodarstwa njeju a z tym tež druhich pohnuja, runje tak cźinicź.

Powschitkowna nerwosć, kotraž je so w poslednim cźasu rozšěrika, je tež k tomu dowjedła, so so kutowarći do wukraja nosycha a so do wutrajnych hódnoscjow sakscja, wěs, kotraž so jenoź z njewědomosce někotrych wobydlerskich kruhow we měnowym prascheniu wukoźi hodźi. Měna je z měninymi sakonjemi, wot pjeć lět wuprohowanymi, pod schkitanjom němskostatneje banki, kotraž je njewotwisny wustaw, kruce sakonjena a tež internazionalne polnje pschihonata; pscheto měnine sakonje pod internazionalnym swjasanjom stoja a su so jako pschiloha Londonskeho protokolla wobstatk ludowprawneho sdźerzenja sćinika, kotrež Němska zyma njemóže powalicź abo pscheměnicź.

S prawom je reparazijski agent zyma w jenej rozprawje na zylne stejišćo němskeje banki, z měninymi sakonjemi skrucźene, pokasał a pschi tym poskowje sledowaze prasił: „Němskostatna banka jako strazowarka němskeje měny ma dalokohajace srědki a pokmocy a skrucźenje němskeje měny zyle swěcźene wostanje."

Schtož njedźiwajcy teho na hole powědanje, so je měna wohrožena, wěri a swoje kutowarći do wukraja nošu, njech wě, so z tym **pomha, naschemu, z wójnstimi schkodowanjami cźerpjazemu hospodarstwu žiwjenjowu krej wottoczicź**, hospodarstwo, bjes kotrehož wobstacja też cźi njemóža existowacź, kotrež swoje kutowarći do wukraja nosycha, sniscźa z tym lud do najhlubschjeje nuzy dowjeźe. Tón z tym w runej měrje pschecźiwo sajimam swojeje wótcziny dźela.

Protest dźělodawarjow přeciwo powjetšenju přinoška w zawěsćenju dźělonjemějerjow.

Wjetšina liczba wulkich hospodarskich swjazkow z wjednistwom němskostatneho swjazka němskeje industrije pschecźiwo wotmyslenemu powjetschenju pschinoschka sa sawěsćenje dźelonjemějerjow, kotrež je ministerstwo pschipowědźiło, protestuje. Je so pschipóznało, so dyrbja so dawki němskeje produkcije wołožicź, z wotmyslenym powjetschenjom pschinoschka pak so dźělodawarjam a dźělacźerjam wulki dawk napołoži. Mjes swjazkami, kotrež su so tomule protestej pschisamknje, su pódla sjednoczenstwa němskich dźělacźerskich swjazkow tež němskostatny swjazk němskeje industrije, industrijowy a wikowanski sjed, wjednistwo němskich bankow, sjednoczenstwo dźělodawarskich swjazkow wulkowikowanja a hłowne zhromadźenstwo němskeho drobneho wikowanja.

Bjezdźěłosć w Barlinie.

W Barlinje liczba dźělonjemějerjow nahle pschiběra. Barlinske dźělowe hamty tohodla dźělacźerjow warnuja, to Barlinje dźeło pytacź. 23. nowembra je so pola Barlinskich dźělowych hamtow wjac 226 449 dźělonjemějerjow naliczilo, hacźrunje nětcźische mile symske wjedro hischcze pschejo dowola, pod holym njebjom dźěłacź. Kak so bjesdźěłowej zhórschi, hdyž zamjerjuje, njehodźi so w tym wotkmitnu do pscheda widźecź, wěste pak je, so budźa wocźakujonne liczby dźělonjemějerjow w Barlinje wjele wjetsche hač lonjo. Tohodla njeje žanych wubladow, so bychu dźělacźerjo, kotrjž bychu do Barlina pschicźahnyli, tam dźěło namakali. Zuby pschicźahowacy dźělacźerjo bychu niz jenož dołhej bjesdźěłosći zahroženi byli, ale bychu tež wschěm druhim stracham wulkeho města wustajeni byli.

80000 němskich hórnikow přeciwo dźělodawarjam skorži.

Pola Bochumskeho dźěłoweho žuda su so někotre tyhaje stórzbow hórnikow na zapłacenje dowolenjowych dnjow sapodak. Stórzby so na rozsud němskeho dźěłoweho žuda zatoźuja. Po nimi ma so hórnikam, kotrymž so, pschedy hač su so z dźěła puschcźili, njeje po tarifu pohtajena dowolenja pschisłuschna, pjenjezne wotschkodźenje, a to dnjowa mjda za kóždy dowolenjowy dźeń wuplacźicź. Wschitzy hromadze je 80 000 hórnikow dźělodawarjow na wotschkodźenje wobstorźiło. Zadane wotschkodźenje 100 000 hriwnow wucźinja. Jenotliwe sumy do 60 hač 140 hriwnow dohajaju. Wobstorźenje su podłopki zentrum, Holland, Mansfeld, Pluto, Wilhelm, Königsgrube, Unser Fritz, Schamrock.

Dźěłacźerjo wot Hugenberga wotpadnyli

Němskonacionalny dźěłacźerski swjazk je wo njedźelskim **twuberkowym** pohrjebnju rozprawu podał, w kotrejž so praji: Wudźerk we wschej sjawnosći najwótrischo pschecźiwo Hugenbergowemu nucźenju swědomja a jeho diktaturskemu postupanju protestuje, kotrež je swjatkowjeho pschedhudu, sapołožanza Hartwiga a schtyrjoch druhich dźěłacźerskich sapołožanzow pohnuło, z němskeje nazionalneje strony abo jejneje frakcije wustupicź. Swjatkowny wuběrk žwěru za swojim pschedhudu steji a je wobsankknył, z pschemějenjenom swjatkownych wustawkow swoje swjasanje se němskonacionalnej stronu rospuschcźicź.

Barlinski wyschischi měschczanosta Böß nocze wróco stupicź.

Kaž su Barlinske nowiny z dowěrjenja hódneho žórła zhonile, nima Barlinski měschczanosta myzle, swoje sastojnistwo zložicź. Wón měni, so so z wukhodom dizijplinarneho pschepytanja połnje wusprawni.

Kommunistiske demonstracije w Barlinje.

Pschi pjatkownych demonstrazijach kommunistiskeje strony w Barlinje, je policija wospjet dyrbjała zakrocźicź. Pschi Bülowskim nameśe do policistow kamjenje mjetachu. Dweju policistow kamjenje mjetajo zranichu a je nožom skakhu. Dweju winikow sajachu. Też na druhich městach dyrbješe policija z gumijowym klumpachom zakrocźicź.

Poražene kommunistow w Durinkskej.

Do Durinskeho žejma su njedźelu schěsć nazionalnych sozialistow, jeneho demokrata, 10 kandidatow landbunda, 18 sozialdemokratow, 6 kommunistow, 3 němskonacionalnych město dotalnych 4, 6 z hospodarskeje, jeneho kandidata z zentrumskeje strony wuzwolili.

Bamž na katolske dźěłacźerske towarstwa w Němskej.

Katolske dźěłacźerske towarstwa Němskeje su bamžej adresu pschepodałe. Na nju je bamž z pismom wotmolwił, w kotrymž na kulturny, hospodarski a towarstwowy nadawk dźěłacźerskich towarstwow pokazuje. Bamž je snowa **pscheciwo sozializmej a kommunizmej wobrocźa a tež tak mjenowany nabožny sozializmus wotpokazuje.** Katolske dźěłacźerske towarstwa namołwja, so bychu skutk sozialneho wobnowjenja dale wjedźe a so bychu so dale prózowałe, lepschi hospodarski a towarstwowy porjad załožicź. Wsche tele dźěła bychu so dyrbjałe z pózcźiwymi zasadami prawdy a lubosce wodźicź a pschesjenosći mjes dźělodawarjemi a dźěłacźerjemi skrucźicź.

Nowa awstriska wustawa.

Sobotu je so narodna rada, kaž zo awstriski parlament mjenuje, k spomnjenju hódnemu pohrjebnju sešła. We njej je so nowa wustawa wotjewiła. Strony wjetschiny njeju z njej skopołene, jich rěcźnizy prajachu, so je wona jenoź špocźatk reformy, kotraž dyrbi so poslědźicy wudospołnicź.

Winika „Arbeaterzeitung" z wulkim dosećźinjenjom sakonjedawarske poražene roskładuje, kotrež je awstriski fašizmus poćerpił. S pschikasanjeho pschewróta, z pohubjenjschenja wustawy, kaž bě z wopróžda wotmyslena, njeje skoro nicźo wubyło. Fašizmus dyrbješe jako sjenjanstwo sawjesć. Sakoń wo wotstronjenju sjenjanstwa, kotryž je wustawny sakoń, a kotryž może so po taiskim jenoź z dwajstećźinowskej wjetschinu wotstronicź, dyrbješe so powalicź. Tutón plan je so njeporadźił. Se statneho wopona dyrbješe so, so bychu so dźělacźerjo schkitowdźili, symbol hamora wotstronicź; hamor wostanje. W fašistiskim nacźišu je so dźiwadłowa zensura zadała, wona je padła. Dalokohajace wunjasace, kotrež dyrbješe knježerstwu prawo dacź, je statnym sakonjom sarucźene žiwobudnosće wobohy a wuprajene měnjenja wobmjesowacź, je so wotpokasało. Zane słowo wo tym we wustawje njeteji. Nadběh na pschidźaze ludy je so wotrałył; tak njenowane Emmingerske ludy po němskim pschikładze njejsu so do wustawy pschijiale. Fašistojo dyrbchu dale sozialdemokratow z krajnych knježerstwow wucźišćowcźa a proporzionalny pomjenowanski system, kotryž lěwjak tež w sjwjatkowych krajach wjele sostojnstwow pschewostaja, wotstronicź; to so njeje poradźiło. Tohorunja dyrbjachu so sozialdemokratow z gmejnskich sastupjerstwow małych gmejnow wuhnacź, tola tež tole prawo awstriskeje lěwizy na hobusarjadnistwo wschěch gmejnow w proporzionalnym systemje pschipóznate wostanje. Po zadanju fašistow dyrbješe so skónčnje swjatowa rada wotstronicź a so z radu krajow narunacź, w kotrejž milijonske něšto Win njedyrbješe wjacy sastupjerjow mjeć, dyžli stotyhaz Vorarlbergskich. Nicźo z toho so njeje sakoń scźinił. Dokelž strony wjetschiny nimaju dwótrjecźinowsku wjetschinu, njejsu mohle swoje žadania pschecźišćecźicź.

Polske ministerstwo wróco stupiło.

Pschi generalnej debacźe w pólskim žejmje je wjecźar w 9 hodźinach narodnodemokratiski profesor **Stronski** wótry wupad pschecźiwo knježerstwu cźinił. Mjes druhim

polsko-němske dojednanje wo wuswobodzenju němskeho wobsedźenstwa

kritisowasche a na to pokasowasche, so Youngowy plan na žane wajchnje tak daloko žahaze trěcźeje njedźele. Sajka njeby so žmjelo z jeje mozu trěcźenje wobsiamknycź, kotrež po hłownej wěsy pólskich statsanow natupa. To na cźasu spada Pólskeje dopomina. Pólski swonkowny minister **Saleski** na to w krótkej rěcźi snapscheczywi, so po trěcźenje hischcze njeje wojerwito a so so tohodla njemóže kritizy podesłyncź. Nadběh 3/11 hodźin so wothłosowanja wo ramjesce na wuraženje njedowěrjenja pschecźiwo ministerskemu kabinetej Switalskeho sapocźa. Namjet so z 246 pschecźiwo 120 hłosam pschija.

Po hotowanju krajneje wustawy je knježerstwo wróco stupiło. Kaž dale wobsedźe nowe knježerstwowe sestajete, dotalni ministerski knježerstwowe dźěła dale powjedu. Kaž so w žejmje posłyša, nětcźischi ministerski kabinett w sastojstwje wosiane, dóniž so krajne finanzy njedowurudźa a so wo reformje wustawy njerozsudźi.

Naprawy k podpjeranju turkowskeje měny.

Turkowske knježerstwo je dla wothódnoscźenja turkowskich pjenjes wobsamknło, so žane knježerstwowe wotdźelenje njejsmě nicźo wjazy z wukraja kupowacź. Pjenjesy pschenjerjo dyrbja so krucźe dohladowacź a hjes knježerstwowje dowolnosće njejsmě nichtó wjazy zuje pjenjesy zarabjacź. K skrucźenju kursa turkowskich pjenjes so wobsebje naprawy cźinja. Sałožene statneje banki dyrbi so posćišcźicź.

Nowe morderstwo w Mazedonjy.

Pjatk wjecźor su njeznaci ludźo w městze Sswatowracźu w bołharskej Mazedonskej pschedsjedźerja tamnischeje pózty zastrěliłi. Dokelž konzowany z Protogerowej stronje mazedonskich revolizionarow zastrělschcze, je wjetschcźu mjenja, so mordarjo Michailowej stronje pschisłuschcźeja.

President Cźangkaishek wróco stupił.

General Cźangkaishek, president narodneje chinejskeje republiki, je po powěsćach z Tokia a Pekinga wróco stupił. Jeho politiski pschecźiwnicy, mjes nimi mandżurski marschall Cźangtsueliang, gouverneur schanschtejskeje prowincy, general Fengjuschang a wulkowaty radikalny politikar Wangcźingwei su jeho z cźoła chinejskeje republiki wucźischcźeli.

Spjerzejnza w chinejskim wójsku je po jendźelskich powěsćach z Nangkinga wulkich rozměrow nabyła. K spjerzejnarjam je ko hižo pjerza wjazy dyžli 50 000 muži pschisamknto; z pschestupjenjom generala Tanga je so tale liczba hischcze powjetschiła. Sobuzakarjo spjerza hižo k městu Pu-

kawej członk. W Nangkingu je so wójnske prawo pschipowědźiło.

Njeměry na kupje Haiti.

Kupa Haiti we Wjeczornoindiskim morju pod kontrollu Sjednoczenych statow połnocneje Ameriki steji. Posledni tydzeń su na kupje njeměry wudyrike. Wucżonzy ratarskeho wustawa, domorodni zwonni sastojnizy a pschistawni dźełacżerjo strajkuja. Pschi demonstrazijach strajkowarjow su dwaju amerikanskeju sastojnikow zranili. Po roskasu amerikanskeho presidenta Hoovera su 500 namorskich wojakow, z lětadłami wuhotowanych, z wójnskej łódźu „Wright" do Haiti wotpósłali, so bychu tamniske wotpórnjenje 700 muzi wójnskeho tódźstwa Sjednoczenych statow pozběhnili. Président Hoover żada, so by so do Haiti studijowa komnizija pósłała. Wona dyrbi namjety cżinicz, na kajke waschnje by so měr a porjad na kupje skrucżeć mohł. Należnosć w kongresu żive debatty budźi. Wo sarjadnistkoje kraja z połnocnoamerikanskimi sastojnikami su mnenjenja wschelake.

Sobotu je so w Aux Cayes cżrjoda, něhdźe 150€ ludźi, kotriż běchu z nożemi a klumpachami wobrońeni, do smutkowneho města dobyć chcyła. Wojazy su 5 nawalnikow morili a něhdźe 20 zranili.

W lěcze 1915 na Haiti njeměry wudyrichu. Haitiske knjezerstwo je tehdy Sjednoczene staty prosyło, so bychu njeměry połkoczile. Sjednoczene staty někotre sta wojakow wotpósłachu. Cżi su na Haiti wostali. Podstejcżo je so *jich* liczba powjetschiła. Potom so tež sprjecżenje wobsamknu, po kotrymż Sjednoczene staty radubadwarjow za sunanzu, roswuczenje, strowotnistwo a hospodarstwo na Haiti póstachu. Hłowna wosoba bě mjes nimi hłowny kommisar Rusel, kotryż bě najprjodzy jenoż kommisarnamórskeje brigady był.

Ze Serbow.

W **Budyschinje**, 9. nowembra 1929.

— **Wo wjedrje.** W rospołożenju nizinow a wyschinow pschezo hischcze zamjeho wulkeho pschemjenjenja spóstacz njeje. W połnocy cżahaja dale niziny nimo, mjes tym, so so wyschina cżełnje wot Azorskich kupow hacż do rasiskeje Europy. Nad Jenżełskej, Francowskej a nad pschinjesełowanych morjach sakhadżeja żadławe wichory dale. Někotra łódź je so hižo podmorika. Wschelake su w najwjetschej musy. Nad połnocnej Skalskej je nizina spójnacz. Nady tute niziny nasche strony pschecżahnu a nam schcze drjewe deschcze pschinjesu. Je-li ju hyšne wětry njerosshonja, kiwa nam tola słónecznje deschczik, naschej semi tak rusny. — Jutrje wutoru skhadża słónczko 8,02 hodź. a thołwa so 3,44 hodź. Mjezacżk skhadża po pschipołdnju we 1,08 hodź. a thołwa so w połnocy.

— **Sawrjeny je pucz** z Lejna do Nuknizy wot sobotu 7. dezembra hacż na dalsche, dokelż ma so pucz wuporjedowcz. Jězdny wobkhad połasuje so na drohu, kotraż so pola Lejnjanskeje zhromadzy wot statneje dróhi wotthczżpi.

— **Sadźo wjele blakow na płonzu.** W poslednim cżasu su hwězdarjo sadźo wjele blakow na płonzu wobkedźbowali. Njedżelu tydzenja na pschiklad 40 jenotliwych blakow naliczichu. Někotre z tutych blakow měrja w pschereschu wjazy hacż nascha semja. Najwjetschi blak, kiž běsche hižom psched někotrymi njedźelemi wobkedźbowacz a běsche so na to na sadnjej stronje płonza zhubił, je nětko sadźo widzecz. So blak tak dołho khowany wosta, ma swoju pschicżinu we wjerczenju płonza wokoło swoje zamehu, z cżemuż wono 25 dnjow trjeba. Tutón blak měri we pschereschu na 750 000 kilometrow a możemy jón derje bjes dalokowida wobkedźbowacz, dyrbimy pak psches sejornjenu schkleńzu hladacz, so njebychmy zwěri na wocżach sescżikli. Tute blaki na płonzu su wosebje horze; pschetoż su to njesmerne magnetiske wubuchi a katastrofalne wichory, kiž samóża je swojimi truhami hacż na nascha semju skutkowacz. Swjetscha skadźuja na semi zwjele wichory a druhe njedobitatki wiedra.

— **Hdyž zwjele mjerschtnjenje faktuje,** hiba so semja, z cżimż mója pak rolu wodowoda, kiž su do semje skhadżene, schkodowacz. Może tež być, so su z poslednjeje symy hischcze wobschkodżenja rolow zwostałe a so su z nimi městna nastałe, z kotrymiž so woda shubuje. Tehodła so poruczża, powodu w cżasach, hdyž so woda njebjerje, potajkim wosebje w nozy wotpołsłuchacz. Wobschkodżenja pscheradżuja so lohko se schumjenjom w powodze. Najlepje je, hdyž wucha dżerżimy krucze z howkcżam abo z wodowej rolu sjamej.

— **Wjeczernaschcza prénja hodowna wobkhódna njedźela** ej wésche wschich spokojika, njech kupzow abo pschekupzow. Je wésche wschech spokojika. Wobkhad na měschczańskich wulicach bě z cżasom tak mukk, so pyschi wótkowczego stuk sahaczi. Wukladnje wokna wobkhodow kupachu so w maglim świetle, jewjachu wscho możne a wabjachu wopranddze ke kupowanja. Kóżdeho pschecża so wołcże hodźschkodźenja pscheradżuja so lohko se schumjenjom w powodze. Najlepje je, hdyž wucha dżerżimy krucze k howkcżam abo k wodowej roli sjamej.

— **Wjeczernaschcza prénja hodowna wobkhódna njedźela** ej wésche wschich spokojika, njech kupzow abo pschekupzow. Je wésche wschech spokojika. Wobkhad na měschczańskich wulicach bě z cżasom tak mukk, so pyschi wótkowczego stuk sahaczi. Wukladnje wokna wobkhodow kupachu so w maglim świetle, jewjachu wscho możne a wabjachu wopranddze ke kupowanja. Kóżdeho pschecża so wołcże hodźschkodźenja spokojicz. Najwjetschi dźel kupzow tworjesche so z wjesnjskeho ludu, kiž wobczeženi je wschém mózným, pak z kholesjom, pak z cżahom wjeczor domoj thwarachu. Spokojnosć a radosć wupinascha so na wobliczach. Wésche su byli kupzy każ pschekupzy spokojni.

— **Pożedźenje Budyskich měschczańskich sastupjerjow** schtwórtk wjeczor bu nahle pschetorhnjene a wotstorczene dla dźełczageho sadżerżenja kommunistow. Na dnjowym porjedże stejesche tej jednanje wo pschipomnoscu za dźełczanjemjerjow. Se swojim njewuschtiknym a sasahacym sadżerżenjom pak kommunist Horstmann a jeho pschecżelio dospędzu, so pschedstejeż pożedźenje po dobrej hodźinje sawrje, ani so by mózno było, wo woprawnjenych żadanjach dźełczanjemjezych jednacz. Wonka na Hłownym torhoschczu tej jenoż make cżrjódźiczki stejachu, schtoż běsche z dopokasom, so je dowidźiwi dźełczanjemjerjo z kommunistami njenahadźuja, kiž su schtwórtk znowa dopokasali, so jim thutnje njeje cżinicz wo nuzu dźełczanjemjerjow, ale so chcedża jenoż schkarcz a z hewrjekarskim pokasacz, kak mudri ludźo su.

— **Sawrjeny je pucz** z Wotrowa do Panczicz a Jawory wot wutory 10. dezembra hacż k kónczenju nasypowanja.

— **54. duchowna wjeczerna hudźba w radiu.** Wjeczera njedźelu wjeczor wot 6 hacż 7 hodź. klinschachny duchownu wjeczernu hudźbu w Pětrowstej znatkoł z prénjemu rasej pisches radio. To je postup a kniss Horst Schneider je z tym malsche zyłe město k klawje posłużnył. Hudźba běsche pisches radio derje słuschecz, tsanno najzuninsche variazije po posłuchacharjej njeschubichu.

— **Pischeżiwo tak njemjenowanemu dźiwjemu wokolonschcżitnu.** W posledním cżasu su ludźo wosypjet z Korzbu na policaju sapodali pischeżiwo tak njemjenowanym dźiwim wokolonschcżitnym, dokelż tuczi nimo tcho, so jiwoje twory bjes dowolnosże pschemyschloweje policaje pschedawaju a tak městne pschemyschlo schkoduja, se swojim sadżerżenjom swjetscha tez hischcze wobhdlerjow wobczežuja. So by so sadżerżenju tutych ludźi z wulschcym napschecżo stupicz mohło, so prosy, je-li trjeba, so bychu so wobczežowarni hnydom na policajsku straż — telefon 3601 — wobroczili.

S **Bobolz.** Tudomny sasłużbny měschczanosta knjes Jan Broda bu na dalsche 6 lět la měschczanostu wuswolenj. Wón hižom wot 15. julija 1918 tuto sastojnstwo swérnu wukonja. So jeho zmejna dale sa měschczanostu *wuswoli, je rjany dopokas dowérjenja, kiž knjes Broda wuživa.*

S **Porschicz.** Wjeczera popołdnju w 3 hodź. wotmě so w maschim Bożim domje liturgiska adventska światocżnoscz, na kotrejż so wosada bohacże wobdźěli. Sserbske a němske kerlusche a spéwy so rjenje wotmětowachu. Jako solistka skutkowaschi knjes Kurt Hajn. Pschewod na pischczelach a hodownu pastoralu bjesche pschewjał knjes wucżeř Jenež. Zyrkownski a posawnjski khór tež swoje mozy nadobnemu dźełu wěnowaschtaj. Saponmjenaj njech njesłtaj khóraj dźěcżi Porschikkeje a Boschczanskeje schule.

Tak sjednoczi so zyła wosada a wuhotowa z tym adwentski wjeczor, kiž je hłuboki jacżischcz na wopytowarjow sawostajił. Wjedomistwo swjedżeńskeho porjada je-sche w rukomaj knjesa kantora Fjelka. Wo wjeselej a sbożownej adwentskej powěsczi rěczesche wosbadny duchowny knjes farar Handrik Khulne z Khowa. Wjace we 8 hodź. so połsbohowaza liturgiska światocżnosczi słónczi.

S **Bukkez-Dubrawy.** Bliżsche rěcżna hodźina wotrjada sa potwokanske radupadawanje dźełoweho hamta we Budyschkim ljudze budze wutoru 10. dezembra we Wuiko-Dubrawskej schuli popołdnju wot 4 hacż 5 hodź.

Z **Kadworja.** Knjez Delan, kotryż je dołhe lěta dawkizběrał w našej wsy, złoži ke kóncej lěta 1929 tuto swoje zastojnstwo, kotreż je přeco swérnje wukonjał. Zada sebi tola tajke dźěło też wěsty takt. Stó budże nastupnik, hišće njeje wěsto. — Hižo před někotre dnjemi pisachmy wo nowotwarach w našej wsy. Też srjedź wsy je so twarilo, bjez toho, zo by wjele wot teho widźeć było. Swójba Smitkec twarješe w dworje nowe domske. Nětkle, hdyž so murka před dworom přetwarja, je widźeć, zo so rjany twar njetrjeba před druhimi skhować.

S **Njeswačidła.** Na štórne wiki sańdźenu srjedu běchu wjele sotku pschihnali a pschetwjesli, wjazy hacż na wiki poslednich měsazow. Też kupzow běsche so jara wjele jeschło. Na pschedań bésche 155 krutwow, 38 cżelatow, 5 bykow, 162 prošatow a 23 běhakow. Płaczinu běchu so trochu snižike. Prošata płaczachu 20 hacż 40 hriwnow, krutwy pak 300 hacż 600 hriwnow. Njedźiwajcy žylneho wopyta njebjesche pak napraschowanje za skotom pschewulke. Wiki dźěchu tohodła pomałku a dźěl howjadłow wostanje njepschedaty.

Se **Jarkow.** Pschi skótliczenju 2. dezembra naliczichu w maschej wsy 21 (22) koni, 75 (98) howjadłow, 116 (147) žiwini, 3 (2) wotwzy, 60 (59) kosow, 573 (629) schtuk njerjitnj, 61 (59) kolczow pczołow, 21 pjeżow a 33 karnikłow. Liczby w spinkach porczahuja so na poslednje skótliczenje.

S **Miedżoju.** Wutoru wjeczor bu tu pyched jenymi klamami lohke motorske kolo z cżikłom I—5150 kradnyli. Paduch je motorske koło hacż do kekkow pschi Spytzecżanskim puczu jezikschczat a żebi šnadź potom rano pa njo pschikhoł. Ssu sylšd namakali, kiž do Budyschina wjedżesche. Schtóż je njschto podhladneho wobkedźbował, njech to blizschej policaji wosjewi.

* **Se Zokowa.** W nozy na srjedu su so pola ludyscheho kublerja nutsdobywali a pschi tom też na kuble hdlacżeho muměnkarja wopytali. Paduch je każ kowrotny jakhadżał a je jo mjes druhim we wjelbje na njewopisomne waschnje swěczenik. Nadzijomnje so prawje bórzy poradźi, stuczerja do dźerzy tytnycz.

S **Winkelja Cżisla.** Ssamtźny powětron, kiž je po rosprawje w „Serbskich Nowinach" **njedawno** Panczicy pschelecżał, je so pola naš wjeczor ½5 **hodź. k semi pschistajił.** Njemóżjesche pak na pola dele hicz, dokelż je tu wjele połnych hrjebjow z wyšokimi schtomami, zo někotre milionowe powody tu žu. Tak wón pschede wju sabo posnuchowaschc. Dokelż pak ro cżmiezkaschc, dyrbjesche wón nětkle pschistajacz. Pschecżi so potom w naschej holi, na zyle malym městnje, hdżež mjesesche lědy městna, na semju dele. Nascha mlodżina krucze pomhaschc, powětron *sastótwicz. Też pola naš tak wulki powětron hischcze widżeli* njejsu. Wón bésche so dopołdnja ½9 hodź. w Kamjenicy (Chemnitz) do powětra puschcził, je potom pyches Saksku Schwizu lecżał, runje wysche iwjerdżišiny Königstein, a skónczinje do nascheje Lužizy.

S **Wojerez.** Na šobotnische šwitnjace wiki we Wojerezach běchu pschiwjesli 226 prošatow a 2 běhakaj. Prošata 4 hacż 6 njedżel stare, płaczachu 20 hacż 26 hr., 6 hacż 8 njedżel stare, 26 hacż 30 hr. a 8 hacż 10 njedżel stare 30 hacż 32 hriwnow. Běhaki, 4—5 mježazow stare, płaczachu 60 hacż 80 hriwnow. Wjesche malo kupzow a tehodła wjele słyscha. Na torhoschczu bésche šmadny wobkhod, malo butrjy, bż žadu a seleminy, mjasa pak nadoscz.

Tahiti.

Roman z južneho morja.

59] (Pokračowanje.)

Teraitane pak běsche, hnydom wot prénjeho wokomika njedowěrliwy, trochu pschejara wótrym a mužadazym šwukam pschipołkuchał a, ruce nahotu pytnywschi, tiž bé na jenej stronje wobhrodżenja nastała, słoži doprědka a wotiwola Aonuja se jeho ludźimi wottam precz, so bychu na swojich městnach swotkali a jich stronu nasypya sakitowali.

„Wobarajece so!" wołasche Teraitane, „a tšelejece, tak ruce hacż możece jich widżeczi!" a z tšelenjom muskelow walichu so tódźinju, wot Bertranda a Adolphe nawjedowani, małej šlabej cżrjódźe, kiž dżerżeschе tole městno hischcze wobhradżene, napschecżiwo, dobrychu nasypy a cżikachu guiawowe kerki jadу žebje dele. Pistoly tódźnikow tudy šlé skutkowachu, a najebacz to, so Aonuri se swojimi so z dospołnym jasnowanjom šmjerce njepschecżelskim kulkam wusitaji a jim kóždu pjedź-na-schér z wótrej bronju wudeřewasche, bo Franzowsojo pschezo bóle a bóle pschedobychu a sakorjenichu.

Bertrand wjowaschе tu, w najprénischich rjadach, se njehabłowajej symnokrejnojscu na njeho so měrjaze stork wotbiwajo a z wótrym mjeczom žebi pschezo dale a bóle pucz rubajo do měschczeje ludźi. Tu dobłada so nadobo na šnatu postawu — wuhlada tšelbinu dżeru, skoro pschi šamom pyched šobu na swoju hłowu složenu a mježesche runje hischcze thwile, z mjeczom pod bajonet, na njeho pokasowazy, a runje dożażny, dyricz, jako też hižo kulka zyle nad jeho hłowu zahwidża, tak so jemu kuk koże wobodre!

Wojazy a tódźniży widżachu pak so w tutom wokomiku je wschéch stron tak cżežrjeni, so njebé na dalsche postupowanje ani pomyšlicz, haj Bertrandej by so było šamo wottiupjenje wotrjdło, njebudżeschе-li Adolphe je swojim wotrjadom, njeswowajo na šamżny strach, po nawalik, jeho muž wobodżicz pomhacz, mjes tym so i druheje strony préni leutnant „Jeanne d'Arc" tohorunja z małym wotrjadom tódźnikow šdanliwy nadpad sczini, so by kedźbliwosczj wobléhanych wot tam trochu woriwobrocżił a towarschcam wobdychnycz dał.

„Sšem pójece, moji hólzy", pschiwoła tón swojim ludźom, „nuts i wami a pschimajece mi cżerwjenych njekhmanikow tas tak prawje za kornać a dżiece jim na ńožu", a pschestorcziwschi pyches potšelenу guiawowy šdonk, chżyschе runje po swobodnem městnje šmutskowneho wobhrodżenja pschebéhnycz. Tu wunuri bo pyched nim postawa, z prochowym dymom pocżornjena, kotruż lědy šabo špósna, dokelż běchu ryhły wobliczа z krwju wohidżene; ale z dybawym złożom twona na njeho sareji:

„Hallo, mój lubuschko, hy-li šem pschijschoł, naš tule wopytacz", a pachoł šamėri bo pschi tom na dwé krocżeli rošsahna z schérokodkérkatej pistolu na ofjera.

„Chšjsniko!" sareji tón, swojeho muskocżeneho ródźnika w nim spóznajo — „ty bo runje w prawem cżasu šamolwjeschi", a bo rosmachrywschi, chżyschе na njeho skocżicz, jako Jack, kiž běsche šmérom swój cżah worcżakmyk, jemu pistolu tak blizko pyched wocżomaj wottřeli, so błyk z procha jeho milawczki šeršmali a herrjazy drob, z kotrymż bé nabita, njeschožowneho z rostšelenymi mošhami k semi powali.

„Sapkata — wjecżba!" wyskasche ródźnik a sareji še swójim wótrym radosthnym hłošom, na kotryż z druheje strony wobtwjerdżenja wotmołwa šaklincża, a wottam pschibéża nowa pomoz. Ródźnizy pak, kotriż bo podpjerani njewidżachu a njebudżeschе bo nowehо nawala dowobaracz mohli, šhrabnychu šwojich šatšelenych offizjerow a cżelnjechu do i nimi šabo pa wobhrodżenju horje.

Wjeże možno, wyšlakżu wopytacz, kiž pschi wróczostupanju njepschecżela w małej, tak šmužicze šakitowanej twerdżišinje wudyri. W prénim wokomiku njemóżachu swoje dobyczeršstwo hnydom pschewidżecz, pschetoż kurjawa lejesche pschehusta na zyłem thołmje, hdyż pak z morja wětřik šadu a běły šawodżewk šdělny a rosbré, a njepschecżel, wot dżiwjeho nawala domorodnych, wrócżocżišnjeny, nihdże wjazy widżecz njebé, tu wurychu bo wótre jyzerawe ekchiki wyškanja i dobyczerškich šchjowy, a njedżiwajo dżiwjich hamżnych ranow, skakachu a běhachu, še swojimi blebijemi a brónjemi machajo, każ rosnjendrjeni a dżiwi wokoło.

Mjes tym pak dżeł šabo, špěchnje bo wokoło mižijonara šhromadżiwschi, ke kerschuenju swój hłóž posbłyn, so by bo Knjezej wschéch wójskow, kiž bé swoju ruku we cżežbej hódźinje nad nimi dżerżał, dżakował, pschileczachu holzy, a mlodši ludźo dachu so do khrobleho dźiwjeho rejowanja. Pschede wschim bé to na pol naha, jara rjana holza, kiž i błyskotatymaj wocżkomaj i najnjendrischimi wurasami swojeje reje k ródźam šplahowaschе a wutżmjechu a hrožo swoju dobyczerščku pěsnicżku špěwaschе.

„Pójcże!" špěwaschе abo rejeschе bóle hacż špěwaschе, pschetoż žiły jeje španjow běchu k putnjenju napjate:

„Pójcże, wy Feranizo jow —
Rimiacże-li wjazy šmužitoscże? Pójcże! —
Heiža, kak mójecże tola běhacz,
Heiža, kak wy —"

Dżiwi, njepschirodny rschit skónczi tule khrobłu pěknicżku, a ruzy horje cżišnywschi, mjes tym so je šužedneje, lědy pschišlupnеje skalneje špuiny hromot tšelbow zyle blizko dokétowaschе, šlesza wot kartacże rostorhane cżelo mródeje rejwarki pyches nutskownу nasypy dele do wobhrodżenja.

Franzowsojo běchu wšo tamne městno i špicherdu dobyli, a to, kaž bo praji, pyches špicherdnistwo wélikeho „kapitana Henryja", žyna jendżelskeho mižijonara, šameho nawjedowani. S kurjalvu podpjerane, buchu fšelwa na městno horje wlecżene, a prénje pschedchadżeże, kiž bo dontorodnym wo šraschnej bliškosczi dosta, bé runje wottam wutšelena šalwa.

(Pokračowanje šcżěhuje.)

S **Komorowa.** Sandźenu sobotu zwjeczesche tudomna wumeńkarka Marja Rieksichowa zwoje 80. narodniny. Wjedźiwajcy swojeje wyšokeje starosty žmě žo wona hischcze cžilneje a duchownеje cžerstwosce wjeselicź. Wona hischcze pilnje w hospodarstwje pomha.

S **Rychwalda.** Wutoru zwjesboži w naschej wsy automobil jenoje Schorjelskeje firmy. Wón jadźeše pichi nowym mosce do wobložerija a wosta skónczenje na Scheyzowej luzy stejo. Dy-li automobil hischcze nekotre metry dale jasć, by do rěki padnył. Tak pak automobilistojo je skorjelemi wotewdźechu. S automobilom, kiž bęsche žo jemu z lošta wobschkodźił, mózachu dalejecź.

Ze **Sicho Komorowa.** Na jenym blizkim dwórnischczu je žebi dźełacźer Hermann St. žiwjenje wjal. Wot sajtrjcho ranja bęsche wón wokolobudźił, wospjet bęsche jeho rjadowar piched pschiježdżazymi cžahami warnowacź cerpjał. Ale pschi wotježdże jeneho wožobowcho cžaha cžišny žo St. na kolije, schtož nichtó sadźewacź njemóžeše, a da žo pschejecź. Gnydom sawokanu lekar jenoj jeho pjerncź spósna. W cžapzy morwecho namakachu jeho testament.

Z **pola.** Gmejnske wólby su hižo dleši čas nimo a tak so hodźi nětko jich wuspech přewidźeć a měrniso posudźować. Tu hodźi drje so słowo nałožować: Kóžda gmejna woli sej tajkich zastupjerjow, kajkichž je hódna. To same płaći tohorunja wo našich wjesnych wobstejnosćach. W mnohich wsach njeje so scyla wolilo. Mějachu jenotnu lisćinu a dopokazachu tak swoju khwalobnu přezjenosć. Podobnje bě tež we Wonecach. Wólbokhmani wjesnjenjo dorčzachu so mjez sobu, zestajachu jenu lisćinu tak, zo wšelacy pjedawši wupruhowani zastupjerjo zlećachu. Woni so přećiwo tomu dale njewobarachu, zo njeby njetrjebawši njeměr do wsy přišol. Popřachu rad druhim, swój nós hłubje do gmejnskich należnosćow tykнyć a swoju mudrosć pokazać a zo budu, štož je najwažniše, sej wšitko lěpjo zawjesć a tuńšo hospodarić. Nadźijomnje tež prawje bohace dawki zwjesć a je sami pilnje a porjadnje płacić. Potom wšak by tajka nowowólba k lěpšemu gmejny wupadnyła, štož sej wšo wšitcy přejemy. Přichod nam pokaže, hač gmejnska kasa w khmańšich kolijach pojedże hač dotal.

Bamžowy swjedźeń Budyskich katolikow.

Z přiležnosće 50lětneho měšniskeho jubileja Swj. wótca bamža Pia XI. wuhotowachu Budyscy Katolikojo na wčerawšej njedźeli, 8. decembra w Źórli Kelleńnje swjatočny wječor. Rjana lieba bě so zešła, ale zawšće bě dobra połoja katolskich Serbow pódla, hewak drje by Źórla na poł prózdna była. —

Swjedźeński porjad bě wobrubjeny wot někotrych čisłow spěwow, kotrež přednjese Caecilianske towarstwo domski khór, wustojnje nawjedowany wot swojeho dirigenta prof. dra. Köhlera. W zawodźe přednjedźe orkestr kat. wyššeje a natwarjaceje šule ouverturu k Mocartowej swjedźeńskej hrě „Il Re Pastore." Na kónci prěnjcho a druheho dźěła buštej tež dwě pěsni wustojne wuspěwanej. Zajimawe čisło bě tež sceniski wustup z rěčacym khórom wot Kamittera: „Ja sym pola was!"

Jadro cyleho wječora pak běše swjedźeńska rěč duchowneho knjeza prof. P. Hertzscha z Lubańa, kotryž w swojim zahorjenym přednošku pokaza na wulkotny wuznam přitomneho bamža Pia XI. kiž we sebi zjednoća wulke počinki, dary a skutki prjedawšich, wosebje někotrych wuznamnych bamžow, kaž Leo Wulkeho, Hrehorja Wulkeho, Hrehorja VIII., kak su w nim dale žiwi bamžojo Pijowe V., VI. a VII., kotřiž mějachu wutrobu za khudych, a za dźěłaćerski lud a běchu mužojo modlenja kaž bě to Pius X. Rěčnik wuwjedże potom podrobnje, kak je naš jubilejny bamž wulki rozmnožeŕ a horliwy spěchowaŕ Božeho kralestwa, ale tež skitaŕ humanisma, t. j. woprawdźiteho wumělstwa a wědomosće. Při wšěm tym pak je wón radikalny Katolik, kiž chce zo swojim „katolskim wukonom" wšěch Katolikow zjednoći k horliwemu wuznawanju a skutku swojeje katolskeje wěry. Žadyn lud njemóže nihdy bjez idealow wobstać, wosebje nic bjez tutych tšoch: naboženy, zwobody a zdźělanosće. Tohodla wobroći so rěčnik tež na druhowěrliwych z wutrobnym namolwjenjom k prawej přezjednosći a k zhromadnemu sobudźełu přećiwo njepřećelam tutych idealow. Skónči ze zahorjenym „slawa!" jubilejnemu bamžej Pijej XI., do kotrejež so wšitcy přitomni jenohłósnje zjednočichu a wuspěwachu stojo bamžowsku hymnu.

W druhim dźěle dowupjelni kujez biskop Dr. Schreiber hišće někotry rysy nětčišeho swj. Wótca a slawješe jeho předewšém jako skitarja měra, kiž dźěło bamža Benedikta XV. spomožnje dale wjedźe. Pius XI. je so w swojim spisu „Khrystusowy měr we Khrystusowym kralestwje," wušedši, l. 1922, přećiwo njesprawnym zrěčenjam Versailleskim wuprajił ze slowami: „Tole zrěčenje njeje žane měrowe zrěčenje, ale zwěčenjene wójnskeho stawa!" Też za přeséhowanych Katolikow w Meksiku je Pius XI. raznje wustupował a na to dźełał, zo by tam zaso měr nastał. Z wuznamom jeho wosobliwosće je potajkim, zo je zrozmnožerjom kralestwa Khrystusoweho a ze skitarjom měra. Też narańšich křesćanow procuje so bamž Pius XI. z katolskej wěru zaso zjednoćić a seyła rozdźele narodnosćow wujednać, dokelž je z wótcom wšěch narodnosćow, autorita. A tak smy zbožowni, zo smy so tohole jeho měsniskeho jubileja dožiwili. —

Wobě rěči buštej z wulkej horliwosću přiwzatej a we dosłowje wozjewi knjez faraŕ Sprentzel, kiž stajnje rad a wjele rěči, dźaknu telegramu wotmołwu zo Vatikanskeho města: „Swjaty Wótc wupraja swój dźak a wudźela Wam swoje swj. žohnowanje!" Ze zhromadnym spěwom skónči so swjatočny wječor, hdyž bě na wšě tři hodźiny trał.

Z našcho kulturneho žiwjenja.

Z **Poršic.** Rjany a derje poradźeny sokolski swjedźeń wuhotowa tudomna jednota „Sokol" wčerawšu njedźelu we wjesnym hosćencu. Po powitańskich słowach starosty, bratra wučerja Holana, wotwiwaše so před sylnym wopytowarstwom, mjez kotrymž bęše na zwjeselace wašnje wjele młodźiny, pisany program, kiž bórzy kóždeho do swojeho kuzła zwabi. Bratr Cabran přednjese wustojnje a ze začućom prolog, kiž bęše sam zestajał. Přikhwatała bęše k nam knjeżna Dora Frajšlakec z Hornjeje Hórki, zo by nam ze swojim derje wukubłanym hłosom někotre lube serbske spěwy zaspěwała. Ju knjez wučeŕ Jenč na klawěrje přewodźeše. Naše spěwne towarstwo „Swěra", kiž je zdobom cyrkwinski khór, pod nawjedowanjom knjeza wučerja Jenča ze někotrymi měšanymi khórami naš sokolski wječor khwalobnje popješi. Wosebje wuzběhnyć dyrbi so tež dwojospěw knježny Hančkec a knjeza Jenča. Tutomu rjanemu spěwnemu poskićenju přizamkny so dźělo sokolske. Najprjedy wustupichu sotry ze zwučowanjom na bradłach a dopokazachu, kak derje jim tež tute zwučowanja dźeja. Mjez sotrowskim zwučowanjom bęše bratr Čabran ze swjej sotru poslucharjow z žortnym wustupom pěknje zabawjał. Sćěchowachu zwučowanja bratrow na nizkich bradłach a zawostajichu dobry zaćišć. Dale tworjachu skupinu na bradłach, potom pokazachu hišće zwučowanja na prěkšu a skupinu na prěkšu. Mjez jenotliwymi zwučowanjemi wupjelnichu hercy přestawki z hudźbnymi kruchami. Wšitke zwučowanja, kiž móža so wšitke z dobrym prawom derje poradźene mjenować, nawjedowaše bratr Krupař. K bohatemu programej přidachu hišće dźiwadło, wjeselohru „Błazeń w prěnim poskhodźe", kiž so wustojnje hraješe. Z wjeselej rejku so naš derje poradźeny sokolski swjedźeń skónči.

Wusudźenja.

Wulka khłostanska komora

Składnośtne padušchiwo bęšche hižo khłostany dźělaćeŕ Josef Hildebrand je Zitawy tkućił. Zitawšti sawništi žud bęšche jeho tohodla k 3 měsazam jastwa sasudźił. Statne rěčnišiwo bęšche pak so pschećiwo wusudźej powołało, dokelž bęšche so jemu khłostanje pschenjese dało. Dokelž bęšche so wobstorženy wot swojeho poslednjeho khłostanja derje wjedł, a bęšche pschi tkućenju padušchiwa też spjelnje wopity był, měsejsce też powołanšti žud najnišiše khłostanje wo 3 měsazy sa wospjetne padušchiwo sa pschimérjene a sazitžnu powołanje.

Wulka khłostanska komora w Budyschinje.

Štóchcze ras samołwiću měsjesche so tkałsti pomocnik a wikowaŕ Ota Albin Weiß z Kotmarjez. Wón bęšche dla njerodneho morjenja so hižo pched Lubijskim hamtskim sudom samołwiću dyrbjał, kiž pak bęšche jeho jenoj dla pschestupjenja sakonja we wobthadze se samothodami k 2 hr. pjenjezneho khłostanja abo 5 dnjam jastwa sasudźił. Weiß bęšche w nozy k 30. junijej 1929 mjes 12 a 1 hodźin se swojim motorsiim kolom na Lubijsko-Kotmarjecźanskej dróży wšiteho Hermanna Henzla se Lubija, kiž bęšche krótko pched nim dróhu pschepreńkował, pschejeł, so je pschejedżeny 6. sept. na to wumrěł. Powołanšti žud wuhuk sbehny a Weiša dla pschestupjenja sakonja we wobthadze se samothodami a njerodneho morjenja k 50 hr. pjenjezneho khłostanja abo k 10 dnjam jastwa sasudźi. Khłostanje tak mile wupadny, dokelž bęšche Henzel z wjetšcheho dźela sam njesłožo sawinował.

Z Lubijskeho wokrjesneho wubjerka.

Wokrjesny wubjerk Lubijskeho hamtskeho hejtmanstwa so sanźeny tydźeń k pospomożenju sešoe, w kotrymž hodźinu pschipomoz sa nanajpotrjebnischich pschipisow. We wokrjesu matej so wosebje dwaj wulkaj projektaj jako nusowe dźeło wukonjecź, mjenujcy mjes Cibawu a Nowej Cibawu ma so nowy żelesniši most twaricź a pola Luwocźiz ma so Lubata tunacź. Cibawske nusowe dźeło budźe město do cźasa wobličenych 86 000 hr. nětko 144 000 hriwnow pschi 7000 dźeławych dnjach wuczinicź. Njadowanje Lubaty pak sebi sparo žanych wudawkow sa material žadacź njebudże. To je 4000 dźeławych dnjow licźenych. Wotrjeł sam pschihotowanje sa wobaj projektaj požcźonku wo 150 000 hr. Wjesbdźetosej w Lubijskim hamtskim hejtmanstwje pornjo druhim wokrjeżam njeje so jara powpschicha, na kónzu nowembra běšche jich nimale wo 1000 pschiběrała. — Dale so wobsamknu, so so wokrjesny žejm pjatk 20. dezembra seźidże a zo budża wólby do nowcho wokrjesneho žejma njedźelu 16. februara 1930.

Z Łužicy.

S **Porchowa.** W nozy k štwjerdźe žu so w Hornim Porchowje na žydom wschelakich měšnach nutskamali. Nutsdobiwarjo, najjskerscho z zušych stron, su swjetscha jenoj małych ludźi wopytowali a z měšnjowcźemi dozyła mało smaczi byli. Najwole cźušchlachu sa pjenjesami a nadobyschu nješto stow hriwnow. Nimo toho kradnychu pak tež hódnotne wězy, cźapniki, drasty atd. Pschi nutsdobywanju běchu jara khrobli, wušadźejo dwójne wokna a wutłóckinjschi schkleńcu, wotewrichu wokna. Na jenom městnje dobychu so z rólom do prěnjeho poschkoda. Hačrunjej wasajtra rano z policajskim pšom sa paduchami hłódźachu, njeje kola dla dosćcźowanja můžno, cźeł dale jeźbowacź.

* S **Pózkowow.** Tajwostny podawk sta so štwjerdu wjecźor mjes ½ a ¾6 hodź. Mjesnaty cźłowjek nadpadny skakarja Hajdu, kiž se Sśmilowje se swojeho dźěła do Delnich Pózkowow domoj dźěsche. Nětkuje 200 metrow wot Hajdowcho bydlenja skalenu njesnaty Hajdźe z brězowym rictkom na zadnju hłowu dyri. Njeje znate, hač so wo nětkajki njeskutk wjecźiwosće abo wo spytane rubjeństwo jedna. Nadpadnik hnydom sašo wot Hajdy putschcźi, dokelž bęšche Hajdźina w sjamtnym wokomiku swézu na dworje sašwěcźiła, kotraž hač k městnu njeskutka źiwecźesche. Dokelž Hajda cźežko štyjchi, wjesbdźe pytnył so zuseho blizšcź, a też wjesć, do kotreje strony je so wotstalił.

* S **Noweho Gersdorfa.** Na štrašchnym żelesniškim pschekhodże Nowo-Gersdorfsko-Georgswaldskeje statneje dróhi, kiž je žebi hižo wjele woporow žadał, dóńdże wutoru wjecźor k nowemu njeszoku. Automobil sajdże do żelesniskeje sawjery a pschekama ju. Pschi tym so wós wobschkodźi. Cźłowjekoju na šwjo bjes schkody woteńdźechu.

* S **Delnich Kundraczic.** W nozy k štwjerdźe pobuchu padušchi pola tudomneho rólnikeho mischtra Neumanna. Wonì wupadźichu gapowe wokno a tuńkychu ruzy mjes żelesnymi wokonowymi žerdkami do njeszoweho skadu. Se tym so jim poradźi, šwinjazy krjuch doscźahnyć a kradnyć. Skasany policajski pos běžesche štwiću po gródze, kotryž pak so posdźišcho sjubi.

Hłowny redaktor a zamołwity za politiku Marko Smoler w Budyšinje. — Za lokalny dźěl a feuilleton: A. Dučman w Budyšinje. — Za hospodarski dźěl: Arnošt Bart w Brězyncy. — Za nawěstki: G. Janak w Budyšinje.

Archon ...ěsto w Rheinskej krajinje. Našim wojakam ...ětoweje wójny derje znate

Francowske wójsko čehnje po mosće přez Rhein. Jendźelske, francowske a belgiske wójska wopuščuja hětka druhe pasmo při Rheinej wobsadźenych krajinow. Na našim wobrazu widźimy, kak 152. połk (regiment) pěškow čehnje z Koblenca, zo by na dwórnišco čahnywši do swojeje domizny wotšeł,

Ze Sakskeje a dalšich krajow.

* S Pirny. (S cžahom pschejdženy.) Schtwórtk wjeczor dohladachu žo pola ſ Podmoklow pschikhadžazeho cžaha na wotewrjene durje druheje rjadownje. We wotdžělu namalachu aktowu toschu, khobuk a nawoczi. Pschi ſtažkženju na kolijach namalachu pola Königsteina do dweju dźělow rosrěsane cžěło 58ětneho drjewowoho wikowarja Jahna ſ Drježdžan. Kaž žo sda, je Jahna napischeczopschikhadžazy cžah pschejěł.

* S Drježdžan. (Bankowoho pokladnika sajeli.) Dokelž bě pobhladany, so wjazy hacž 180 000 hriwnow pschekschiwił, bu 36-ětny pokladnik Döhring sajaty a statnemu rěčnistwu pschepodaty. Döhring bě w bankowym domje firmy Alb. Kuntze a Co. w Drježdžanach, kotraž je psched něschto dnjemi do płacžeńskich wobcžežnoſcžow pschischła, pschiſtajeny. We žiwojej ſłužbje bě žedi pjenjezy w poſlednich 4 ſtatach po něczim pschiſtwoił. Njedostatk fakturowańſche ſ wopaczнymi zapiſowanjemi. Pschiſwojene pjenjezy je ſa žebje pschetrjebał a pschepadžał.

* S Drježdžan. (W Drježdžanach je žo markiſtiſka dźěłaczeńſka ſchula ſakožiła.) Kaž kommunistiſka „Arbeiterſtimme“ wozjewja, ſakoži žo wutoru wjeczor w ſhromadžińſe ſozialdemokratiſkich, kommunistiſkich a bjeſtronſkich dźěłaczerjow po referatu ſastupjerja Berlinſkeje Markiſtiſkeje dźěłaczerſkeje ſchule, Horſta Froehlicha, Drježdžańſka Markiſtiſka dźěłaczeńſka ſchula.

* S Lipſka. (Kožuch pokradli.) W nozy na ſrjedu žu žo do wobkhodow ſ kokuchami na Němčkostatnej dróſy a pschi Brühla dobywali. W prěnim wobkhodže nakradnychu paduſchi kožuſchinu w hódnoſcži něhdže 10 000 hriwnow, w druhim padže naczinichu jenož ſchkodu na wězach.

Natnowiše z cyłeho swěta.

— **Schkrowa powěsć wo wjedrje ſa jutſiſchu wutoru:** Pscheměnjate, ſymniſche wjedro. W Jendželſkej ſymniſche a ſcherjate. W połnócnej Europie mike, ſcherjate wjedro.

* **W Jendželſkej, na kanali a pschi ſchpaniſkim franzowſkim, belgiſkim, hollandſkim a danſkim mórſkim brjohu je njedželu ſatrachny wětr ſakhadžał. W kanalu je žo žydom wosobow tepiło. W Croydonje žo wuſkuženy połizajiſki ſaſtojnik wo murju wjerchny a dóły po tym na pocžerpjene wobſchkodženje wumrje. W połodnjoſchej Jendželſkej žo ſylne njewjedro rospuſchcži, wukke krupy praſkotachu, a žyliſte žo hrimaſche a błyſkaſche. Franzowſka parna łódź „Gaſcogne“ je widżała, ſo ſo italſka parna łódź „Chieri“ tepi a je ſo prezowała, muſtwo wukhowaczej. W Dieppu ſtaj ſo dwaj łódźnikaj, kotraj jendželſkej parnej łódźi pomhaſchtaj, k brjohej pſchiſtajiłoj, ſ nawalnej ſylnu ſo ſhrabłoj a ſo tepiłoj. Danſka parna łódź „Helen“, kotruž wlecžeja łódź do Brejtſkeho pſchiſtawa wlecžeſche, je ſo potepiła, dokelž ſo powjaſ roſtorhny. Jedyn puczowaſ je ſo tepił, muſtwo je ſo wukhowało. Wjele łódźow je w nuſy a wo pomoz wołа. Němſka parna łódź „Lilli Woermann“ je wjeſko ſhubiła. Hollandſka wlecžaca łódź je ju w połnóznym morju ſa wlecžeju powjaſ ſwjaſała a ju do Barkruna wjeſe.**

* (Pósſki automobil ſo ſ woſobowym cžahom ſhrabnył.) **Na żeleſniſkim pschekhodže pola Eſchweilera je żeleſniſki cžah ſ Dürena pschijemjazy Pósſki automobil ſhrabnył a roſtrjechnował. Pósſki rjadowaſ Herzog bu morjeny. Njeſbože je ſo ſ tym ſtało, ſo ſawjera njebě dele puſchczena.**

* W Middelburgu w Hollandſkej w jenym tworowym domje woheń wudyri, kotryž ſo na grandhotel a piekarniu rozpſchestrě. S wohnjom ſo elektriſke wobſtwěnſenje ſnieži, ſ czimž ſo halcherjam dźěło jara poczeji.

Tamiske wozjewjenje z Budyšina

W měſchczańſkej hłownej ſchuli (na radnizy) we 1. poſchhodže ſu cžiſła 40 a 41, dźěl I, a 52 a 53, dźěl II, němſkoſtatneho ſakuſiſkeho łopjena kaž też cžo. 24—26 fakſkeho ſakuſiſkeho łopjena w běhu pſchichodneju dweju njedźel k wobkładanju ſa kóždeho wupołożene.

W Budyſchinje, 5. dezembra 1929.

Towarstwowski powěstnik.

Budyšin. „Nadžija“ zeńdże ſo wutoru 10. hodownika k ważnemu poſedżenju w Serbskim Domje. Dla nuzneho jednanja njech wšitke sobustawy wěſce přiňdu. Předsydstwo.

Budyšin. Bjesada skhadžuje ſo póndźelu we 8 hodź. w Serbskim Domje.

Kajke towarſtwo ma kupieje: „Předešónik“, „Hóskowski pražowy kwas“, „Jenož něſto mjeńſe“. Proſymy w Serbskej knihařni wotedać.

Tow. kat. młodzeńcow we Wotrowje.

Lichań. „Zernička“ ma ſrjedu wjeczor we 8 hodź. pola Rudolfec ſpěwanje.

Łuż.-Serbski Sokolski Zwjazk. Porjadna zhromadžizna předsydſtwa a wubjerka je njedźelu 15. decembra, dop. ½11 hodź. w Serbskim Domje. Zaſtupjerjo wšěch jednotow ſo wočakuja. Starosta.

Narańša ſerbska towarſtwowa ſkupina „Hrodźišćo“ ma ſobotu 14. hodownika wjeczor w 7 hodź. w Symankec hoſćencu w Njechornju generalnu zhromadźiznu. Dnjowy porjad: 1. Rozprawa wo ſkupinowym ſkutkowanju w lěče 1929. 2. Předpołożenje zličbowanja. 3. Wólby do předsydſtwa. 4. Zajimawy přednošk. 5. Wšelčizny. Wšitke ſobuſtawy ſerb. towarſtwow, kotrež do ſpomnjenjeje ſkupiny přiſłuſeja, woſcbje też ſtarše ſobuſtawy kaž też wšitkich ſprawnych Serbow wutrobnje přeproſuje a chcyli ſo w bohatej lićbje wobdźělić.

Předsydſtwo ſerb. tow. ſkupiny „Hrodźišćo“.

Swobodne zjednoćenſtwo kat. wučerjow ſerbskeje Łužicy ma ſrjedu, 18. 12. 29 popołdnju ¼4 hodź. ſwoju 4. porjadnu zhromadźiznu pola Wjenkec we Khróſćicach (nic w Njebjelčicach) z wólbami a přednoškom knjeza kantora a ſulskeho wjednika Renara. Bohaty wopyt wočakuje předsyda.

Hospodarski rozhlad.

póndźelu 9. nowembra 1929.

Barliniſka burſa jewjeſche ſańdźenu ſobotu měrniſche mjeſowocžo, kurſy efektow ſ waſha poſtupowachu. Też kurſy we wikach ſ dołżnymi a rentowymi liſčinami jewjachu ſkruczenje.

Produktowe wiki běchu ſańdźenu ſobotu ſajo měrniſche, pſchenica pſchiſiſdži 5 pj. Druhe druźiny žita pſchi dotalnych płacžiſnach woſtachu. Sańdźenu ſobotu płacžeſche zentnać

w Barlinje:

pſchenicy 12,05—12,10 hr., rožki 8,70 hr. hacž 8,75 hr., malětnjeho jačmjenja 9,35—10,15 hr., nałyſmjeſkeho 8,35—8,85 hriwnow, wowſa 7,60—8,05 hr.,

w termijowym wikowanju:

ſa dezember: pſchenicy 12,62½ hr. hacž 12,58¾ hr., rožki 9,42½ hr., wowſa pak 8,17½ hr.,

ſa měrc: pſchenicy 13,35—13,37½ hr. a rožki 10,22½—10,21¼ hr., wowſa pak 8,97¼—8,95 hr.,

ſa meju: pſchenicy 13,67½ hr., rožki pak 10,73¾—10,75 hr.

Drjewowe awkcije

ſrjedu 11. dezembra 1929

w Kamjenzu wyſche bolheje haſy pop. w 3 hodź.:

36 metrow palmeho drjewa,
14 hromadow walcžinow,
26 hromadow pjenkow ſwudźłanych pjenkow.

pjatk 13. dezembra 1929

w Lipparczańſkim mlynje wjeczor ½6 hodź.:

7 mtr. khójnowych wužitkowych klumpacžow, 2 metraj dołhe,
6 mtr. palmych ſchćežkowow,
30½ metra khójnowych a brěſowych palmych klumpacžow,
224 mtr. khójnowoje walcžiny,
8 mtr. khójnowych pjenkow.

Drjewo leži pſchi Schwjopicžanſkej mjeji.

Na pſchedań:

100 metrow twarſteho drjewa, 200 metrow ſchmrječkowych žerdkow a hotowe kołiki. Poſtrowjenja pſchijima hajniſke ſarjadniſtwo we Wyſokej pola Kamjenza.

Wós klankaju a dźěcžaju, w Budyſchinje, Lubiſſka dróha cžiſło 25 II na lěwo.

Koſa bjes rózkow we Sſlomjenju na Winiznu 17 pola Hródka.

Wós dźěcžaju na Židowje 139 I.

Wós klankaju w Hródku, Haaggaſſe 3.

Kamor a wertiko, bratraj Fiedleraj w Hródku, Barſcžowſka dróha 17.

Hnjeſe ſu w Budyſchinje, Haulenowa haſa 311 na prawo.

Parnik hrajka a Märklinowy kaſchćik cžo. 3, **w Budyſchinje,** Fiedlerowa haſa 3 delka na prawo.

Sěno 30—40 zentnarjow w Bukojnje pola Barta.

Byk Lětny, knježi dwór w Jażeńcy pola Budyſchina.

Cželeſta, Bernhardt w Jenkecach.

Kolo žowjaze, hiſchcže nowe, w Jitojcach 18.

Nawobleſkaſ ſa 14-lětneho hólza, w Budyſchinje, Jerjowa haſa 17II.

Sčuf hnójnjowy, 500 ltr., w Wbohowje pola Budeſtež.

Pschijimajeja:

Hołzu do domu, Hantuſch w Nowej Wſy pola Huſki.

Wuczožnika kowařſkeho, Rämlich we Sſowjerjecach.

Saudnizy na pſchehladowanje:

wutoru 10. dezembra 1929:

w **Nalbizach** w herbſkej grychcže dop. ½10 hodź. zentrifuga,

w **Khróſćizach** w herbſkej grychcže dop. w 11 hodź. knihowy kamor,

w **Běłej Wodźe** w hoſcženju „Ke króni“ dop. w 11 hodź.: wſchelake meble, wobraz, radio, 3 ſchijace maſchiny a pišařſki ſtroj, ſchkleńczane twory.

Skrowe depeše.

Produktowe wiki w Barlinje dźenża dop. ¾11 hodź.: Wiki ſu hiſchcže malo wuwite, płacžiſny ſu ſtłóczene.

Dop. ¾12 hodź.: Kaž pſched hodźinu, płacžiſny dale ſpaduja.

Płacžiſny na Barliniſkich produktowych wikach.

Zito a wolijowe ſymjo po tuni abo 1000 kg, hewak 100 kg.
Płacžiſny po złotej hrivnje.

	7. 11.	6. 12.		7. 12.	6. 12.
Pšeńca	241-242	242-24⁵	buny	—	—
rožka	174-175	173 174	woka	—	—
naz. jačmjeń	—	—	módre łupiny	—	—
nat. jačmjeń	167-177	167-177	žołte łupiny	—	—
wowſa	152-161	153-16.	keradella	—	—
kukurica	169-170	166-170	raps. wosušk	18-18,90	18-19,00
pšeńč. muka	29-35,00	29-35,25	lany wosušk	23-24,00	23-24,00
rěžana muka	24-27,50	24-27,6	pocn. melasa	—	—
pš. wotruby	11-11,50	11-11,50	běrnj. kruſki	14-15,50	15-16,00
rěžane „	10-10,50	9-10,50	ſyno, 50 kg	3,40-4,00	3,40-4,00
ſane ſymjo	—	—	žežanu ſłoma	1,25-1,3⁵	1,30-1,40
hr.ſch. Viktor.	29-38,00	29-38,00	pšeńč. „	1,20-1,30	1,25-1,40
raps	—	—	wowſna „	1,20-1,4⁰	1,20-1,40
pjeluſki	—	—	jačma „	1,20-1,35	1,20-1,35

Zadanjemy nalutowańske pjenjezy

na najlěpje — po wučinjenju

Sekowe konto z 5% bjez dalšich wudawkow. Dawamy kredity, wobſtaramy hypoteki a hódn. papjery kaž wšě druhe bankowske dźěła.

Přijimamy a wupłaćujemy też pola filijalkow we Wojerecach a w Khóćebuzu a agenturow w Kulowje, Wjerbnje, Łazu, Rakecach, Nowem měſce, Wulkich Zdźarach, Khróſćicach, Barće, Delnim Wuježdže

Serbska Ludowa Banka w Budyšinje

Kheža

ze zahrodu w blizkoſći města při żeleznicy z krasnym wuhladom na hory je pod přijomnymi wumjenjenjemi na předań. Napłaćenje 6000 hr. Wopalna pokładnja do wójſkeho časa 19000 hr. Bliže zhonič we wudawarni Serbskich Nowin.

Předženak

je hižo dawno hotowy. Wón je jara rjenje wudebjeny. Přinjese wosobje wjele wobrazow z našeho ſtareho Budyšina. Njech ſebi jón kóždy za 60 pj. w Smolerjec knihařni w Serbskim Domje wobſtara!

Nawěſtki w Serb. Now. maja wulki wuſpěch

Běłe ſmuh. łož. počehnjenja 2 počehnjeni a 2 hłowakaj } 15.- hriwnow

blidowe ruby, twjele a trěnja, wupjerki, wołmjane łožowe płachty 2,40 hr. **Ida Erler we Budyšinje, Zwonkna Lawſka haſa 16.**

Wysokosućelna **kruwa** k płahowanju a rjany ſyny **byk** ſtoj na předań w Kanecach čo. 3 pola Pančic.

Młoda wysokosućelna **kruwa** je na předań we Łuzy 15

Na wjesne ležownoſce

na hypotekſke a rukowanje gmejny pytaja při 10% dani hač do 30000 hr. też po mjeńšich dźělbach. Poſkićenja pod „J.S. 33“ do expedicije Serbskich Nowin w Budyšinje

Składnoſtna kup!

Nimale nowy

harmonium

je tunjo na předań

Wenzel na Sukelnskej hasy 30

Dołhe a krótke škórnje ručne dźěło

po 20 hr. ma na ſkładže črije też čopłe črije za žony a mužow

Wobućowy dom Mark w Kukowje

Čohodla

kupiće telko, tak ſo moji woteběrarjo ſtajuje prašeja, hdyž ſebi mój ſkład wot nimale

200 kołow
150 krosnow (Rahmen) za koła
20 gramofonow
15 šijacych mašinow

wobhladaja. Też ty, luby čitarjo, ſo dźiwaš. Wěc leži tak: hdyž ja wulke dźěłby na jedyn raz za hotowe pjenjezy kupuju, dóſtanu wšo tuńšo a tola dobru tworu. Tohodla moje ſpodźiwnje nirke płaćizny. Tohodla wulki wobrot

J. Schieback w Budyšinje

na Muž. dr. Žane klamy, kedź. čo. 4

KUNDEN-KREDIT-GES. KKG BAUTZEN

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„S. N." płaca měsačnje we wudawarni 1.10 hr., na pósće a pola dowérnikow 1,51 hr., pod křižn. zwjazkom abo do wukraja 2,25 hr. abo 18 Kč. Wud. a čišći Smolerjec knihičišćernja, zap. dr. z w. ruk. w Serb. Domje w Budyšinje. Telefon 2687

Za nawěški, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 8 pf. Wobsćežne za stajnje nawěški a tabele so wyše wobkedźa. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 24 pf. Rabat po tarifje. Kóžde 6o. płaći 10 pf.

Čisło (Nr.) 286 — Budyšin — Wutoru, 10. decembra 1929 — Bautzen — Lětnik 88

Pacelli pola němskeho presidenta.

Pónđelu dopołdnja ½12 hodźin je japoschońskki nunzius dr. Eugen Pacelli němskemu presidentej swoje wotwołanske pišmo pschepodał.

S pschičinu wotžalenja nunzia Pacellia z Němskeje katolska dźěławosć wutoru wječor w zwjedźenskej sali statneje opery pschi republikanym měšćanje wulke pschijimanje pschihotuje.

Nunzius měsesche hłedowazu rěc: „Knjes němski presidento! Po dołhich podatkowych bohatych, za zyrkej a stat jara ważnych lětach sa mnje hodźina bźe, w kotrejž so je Němskej rozhromiło. Wola mojeho souverena mje do měćanskeho města wola. Na jeho poručenje połožkach, tu pośledni krócz psched Wami, knjes němski presidento, stoju, so hdy Wam w zwjatoczbnej sornje wotwołanske pišmo pschepodał a zwoju mišsiju stóncził. Pschi teile składnosći je mi cyłschcejsaza a z wjeselom so wutkanjaza winowatosć, Wam a němskemu knježerstwu najpodwólnischi dźak ka rosumie spěchowanje wuprajić, kotrejž sće mojej dźěławosći w němskim hłownym měsće dostaćej dali."

Němski president so hłedowazymi hłowami wotmołwi: „Knjes nunzijo! Mam cześć, z rukow Waschcje exzellenzy pišmo pschijeć, z kotrymž Jeho zwjatosć bamž Waž z Waschcheho měsina jako japoschońskeho nunzia we Berlinje wotwoła, so by Wam wyšoku cześć kardinalskeje rady spožežił. Mi njech je sprawna potrěbnosć, Wam prajić, z kajkim wutrobnym wobzarowanjom my wschitzy Waš wot tudy ka wotžalicej widźimy. My to samo waschcnje budźa wschitzy, kotřiž mějachu składnosć, z Wami zajstnižy abo w towarstwje wobkhadźeć, z dosćeczinjenym na powołanski nahlad njesamyslenje prawdosłnje mysle a wutrobneje cłowjoskeje spominacz, z kotrejž sće wyšoke saitonjstwo też jako najstarschi diplomatiskeho korpja sastawali. Proschu Waš, fo bychce moje najcześpolschche a najspravnischche pschecza za derjemcze Jeho zwjatosće bamża a sa Wasch zamžny pschichod pschajeli."

Němski kabinet wo nowym financnym programje wuradźuje.

Němski ministerski kabinet je pónđelu počzał wo nowym finanznym programje jednacz. Wón je najprjedy njedźelskim knježerstwownych stronow zdźeli a je schtwórtk němskemu ljemej pschedpołoži. Prjedy teho budźe němski ljem wo naczišku jednacz, po kotrymž maja fo 24. decembra klamy hižo popołdnju w 5 hodźinach samknjeć.

Gmejnske wólby w Bayerskej.

Pschi njedźelskich gmejnskich wólbach w Bayerskej je fo *njedźe 80 procentow wólbne prawo mějazych wobdźelilo.* Pschi wólbje je nadpadło, so fu **hłosy za nazionalnych sozialistow fylnje pschibérale,** mjes tym so fu **měšćanske knježne strony wjele hłosow zhubile.** Hdyž je němsko-nazionalna strona zhama do wólbneje bitwy schła, je licżba jejnych mandatow fylnje wrócżo schła. Runje tak ljej němska ludowa a demokratiska, hdyž stej zwojej lisćinje njeswojałaj, z wólby pośabjenej wuschłej. Nawopak je fo hospodarska strona pośylnika. Sozialdemokratiska strona je sdźěła nowe mandaty dobyła, sdźěła pak też zhubiła. Tu zhame płaczi wo kommunistach. Měšćanske rady w **Mnichowje, Augsburgu a Regensburgu** maju bjes dwěla měšćanske wjeršchiny. W mjenowanych městach je bayerska ludowa strona najsylnischa wosłała a tohodla je bayerska ludowa strona najsylnischa wosłała a tohodla je bayerska ludowa strona najsylnischa postaji. W **Nirnbergu** 19 měšćanskich zhromadnych 21 sozialdemokratiskich a 2 kommunistiskaj napschećiwo stoja. Tu wósom mandatow nazionalnych sozialistow pschi wothłosowanju rosrika.

W nowej **Mnichowskej** měšćanskej radźe smeja sozialdemokratojo 17 (dotal 16) zhdkow, bayerska ludowa strona 12 (14), nazionalni sozialistojo 8 (4), ležownowjerjo a khežerjo 2 (1), zhromadna měšćanska frjedźina 3 (4) zhdła. Pódła teho ma w Mnichowskej měšćanskej radźe rjemjeźnistke kolo 1 zhdło a bayerska strona frenieje worschtu tehorunja 1 zhdło.

Wo spožčowańskie prawo bayerskich titlow.

Po němskim wustawje fo zanych cześnych titlow wjazy njesmjeja. Wo tole postajenje fo njestarajo, je bayerske knježerstwo tózhe leto hromadu cześnych titlow wudźělilo. Němske knježerstwo je stónczrje Bayersku dla pschenóżenja pschećziwo wustawje pola němskokatneho zuda wobstorżiło. Pónđelu je němskokatny zudowny pschedsyda dr. Bumka z Bayerskej dla wudźělenja titlow jednał. Stóržnik, němski smutkowny minister, je wotpósłał: tajneho ministerialneho radźićela Foerstera, ministerialneho radźićela Kaisenberga a ministerialneho direktora dr. Lammersa. S bayerskeje strony hšchtaj statny radźićel z Jan a ministerialny radźićel Sommer pschischtoj.

Barlinski wyšši měšćanosta njesmě so do zastojnstwa wrócić.

Politiske rosprajenja stronow Barlinskeho měšćowneho parlamenta fu pokasałe, so žebi njepschcja, so by fo wyschischi měšćanoscha Bóß do zastojnstwa wrócżił. Wocżakuja, so Bóß z dijsplinarneho pschepytanja z najwaschnjenjom wumdże. Se złużby jeho njemóża puschcżić. Barliniki wyschischi měšćanosta z tym połne prawo na pensiju dostanje. Jako kandidataj na wyschische měšćanostwo fo někotre sozialdemokratiski wyschischi měšćanosta w Mannheimje, dr. Hemrich, a prjedawschi demokratiski minister Koch njenujetaj.

Nadpad na zastaniščowcho zastojnika.

Pónđelu rano je jedyn hórnik złużbu cżinjazeho zastojnika Laggenbeckskeho zastanischcza pschi Osnabrücko-Rheinskej żelesnischej czarze cżeżko sranjeneho w pschirowje leżo namakał. Sastanischczowe twarzenje, nježdże 150 metrow wot namakanischcza zdalene, bě twotewrjene a mjele zledow na krute wojowanje pokasowałsche. Po dacżu fu někotři rubježnizy zastojnika mjes 2 hacz 4 hodźinami, hdyž cżahi njejsdża, nadpadnyli, so bychu dwórnischczowym pokładnju wurubili. Rubježnikam je nježdże 370 hriwnow do rukow padło. Po lékarjowym spósnacżu fu zastojnikowe sranjenja cżeżke. Zastojnika fu do Ybenbürenskeje khorownje dowjesli. Polizija a żelesnischa złedowa złużba złuża sej fo hwadom za rubježnikami pschesćeż. Krježerstwowy president je 500 hriwnow a Münsterska direkzija němskeje żelesnjy 1000 hriwnow myta na zapadanjenje rubježnika wustajiła. Sastanischczowy zastojnik je hischcże pschezo bjes wědomja. Podawk fo tohodla hischcże njeje mohł rozjasnjacz.

Zły přihot na żeleznicu.

Essenska żelesnischa direzija je wozzewita, so je fo dopołdnja ½5 hodźin na Herbedesko-Bonnermischej czarze lokomotiwa wozoholowcho czahna 840 zwrócżita. Dwaj wozhobowaj wozaj staj z kolize wuskoczitoj. Swóreżenje je fo z nježdże 80 zentimetrow tołstym zdónkom, kotryž mjes schénami leżeshe, stało. Kaž fo zda, je fo zdónk z hórki dele kulił a fo mjes kolije położił. Wozhodź fo njejsu sranite. Wobschad je fo na schtyri hodźiny pschetorhnył.

Tajny sjedź cżerwjenofrontiskich wojowarjow.

Nježdsiedźa Merseburgsko-Halleska zupa rospuschczeneho cżerwjenofrontskeho swjazka njedźelu w Halli tajny wjednischi sjedź wotmje, kotryž policija pschesledowała. 58 wozhobow sajachu. Wobschérny material mózheshe fo sebracz.

Dźowka italskeho krala so pjeća do Bolharskeje wuda.

Hižo loni bě powěsćej złyschećej, so fo starscha dźowka italskeho krala bolharskemu kralej Borisej wuda. Boriß bě do Roma puczowak, so by fo wo ruku prynzeju Giovannu prózowak. Jenich bě drje italskimaj kralowskimaj mandźelskimaj witamy, tola fo zesnjwje nahosnjesći zadźerk najschcheżiwo stajeshe. Prynzeza je romiskokatolskeho, Boriß pak prawosławneho wěrywuznaca. Njewjesta by dyrbjała k prawosławnej zyrkwi pschestupicz a dźěći bychu dyrbjałe k tej samej zyrkwi pschiłuschecz. Bamż njeje pjeća k tomu dyžył swoju dowolnosć dacz. Tohodla też italski kral njeje mohł kralej Borisej spokojaze wotmołwjenje dacz.

Pschi wopyšze italskeju kralowskeju mandźelskeju we Watikanje je fo snowa praschenje zenitwy krala Borisa z prynzeju Giovannu rosprajiło. Tón krócz je bamż tomule swjatscej z wumjenjenjom pschihłosował, so njewěsta romisko-katolscej zyrkwi złużena wostanje. Bamż pak je do teho złwolił, so fo dźěći z tehole mandźelskeho prawosławnje wukhicżili. Nabożny ładźenk je fo z tym wotstronił **a Viktor Emanuel wjazy swoju dźowku bolharskemu kralej njesapowědźi.**

Tónle rosšud po hischcże w Romje potaja, hacż prawoplatna zyrkej fo z tymle rosrisanjom spokoji. Na tym pak fo njetrjeba dwělowacz, a w Romje budźe pschichodne léto niż jenoż italski kronprynz, ale też jeho żona twarzowacz.

Prynzeza Giovanna je fo 13. nov. 1907 w Romje narodźiła. Wona je po tajkim 22. léto zywjenja w sańdźenym měhazu pschekrocżiła a je tři léta mjódscha dyžli jejny nawożenja. Powěda fo, so je fo też albanski kral Zogu wo jejnu ruku prózował, so pak je wona wjeschcu pschikhilnosć k bolharskemu kralej měła.

Italska statna politika je zebi zwjazk mjes italskim a bolharskim knježerskim domom pschecza pschała. Jej wo to dóże, pschećiwinstwo mjes Bolharskej a Jugosławjanskej spěchnicz. Na Italsku dźe fo tuka, so je wona samo mazedonskich komitacżow sa to wotnajała, so bychu z morderskimi nadpadami wobydlerstwo w Stárej Sserbiji traschili.

Mérzischce politiske wobstejnosće njemóża wschak italskemu prynzeju nawabicz, zebi w Bolharskej nowu domisnu pytacz. Trón jejneho nawożenja njeje trjerdże sakoženy. Mulka wjeschcina bolharskeho luda je kralej Borißej njepschecżelsży smyslena. S njeprawom drje jeho njewinuja, so je pschewrótej pschiłuschowak, z kotrymž je fo knježerstwo ratarskeje strony w Bolharskej powrócżiło a fo nježdże 30 000 ratarjow moriło. Hospodarske położenje fo z tymle pschewrótom njeje połepschiło. Bolharska je z pożlednimaj wójnomaj wokhudła a je pod nowym knježerstwom hłubje do dołha padała. Krejna thuboda je tak wulka, so Bolharska njemóże swój wójnski dołh dale wotpłacowacz.

Strašne steršćo Nankingskeho knježerstwa.

President zentralneho chinesteho knježerstwa w Nankingu Cżiangkaišek je fo zawołował, wrócżo stupicz. Woji fo, so, hdyž knježerstwo złoji, fo njeporjad w Chinje hischcże potajschi. Mjes tym fu spjeczerjaj w knježerstwownych wójskach pschibérale. Kaž fo zda, fo spjeczowanske hibanje po wschym planje wodźi. Wo jeho wjednistwje samym pak je mało znate. Sa Nangkingske knježerstwo je połoženje dżeń a njewěsczische. Tohodla fu fo pjeża rosłudźili, knježerstwowe zydło z Nankinga do Cżekianga pschepołożiłoż.

W Hankawje je general Tangling hromadże z 39 druhimi generalemi na stronu sdźěłarjow stupił. Wschitzich wyschischich zywilnych a wojerskich saitonjkow je nawotwił, so bychu Wahuiku krajinu, kotraž nježdże 52 jendźelskich mórskich mil wysche Nangkinga leži, za tři dny wopuschczili, dokelž Pekingsko-Hankawsku żelesnizu wobładźi a wyschě wosy sebjerje.

Wo rosmiezu sdźěłarskeho hibanja fo je Shanghaja powěź: Jendźelski khižak „Soffolk" je njedźelu je Shanghaja do Nangkinga wujeł, so by tam jendźelske zony a dźěći pschijak. Sdobom je fo rez amerikanski kanonistk cżołm do Nangkinga pótał. Mjes sahubjenymi wukrajanomi je nježdże dwaczeći jendźelskich zonow a dźěći. Kaž fo zda, je wotmyślene, hdy by nuzne było, wschitkich wukrajanow na „Soffolk" pschijeczu. W Jeżangu fu wschě wukrajne zony a dźěći na jedyn rěczny kanonistk cżołm pschijeli, dokelž je wulka hromada sdźěłarjow město wobstupiła.

Dla strašchneho sdźěłarskeho hibanja dże jendźelska chinesta złazija hischcże druhi khižak a tři zanicżaki do wobrożenych stron pósłaczi. W Shanghaju samym je połoženje fa Nangkingske knježerstwo hischcże pschihódne.

Też Sjednoczene staty połnócżneje Afriki maju roswieże sdźěłarskeho hibanja za jara strašchne. Po powěsczach z Manile na Filipinskich kupach je pónđelu dopołdnja schéżcz amerikanskich zaniczakow do chinesteho wodow wotkhwatało.

Sdźěłarjo w Pukawje fu namołwjenje wojsewili, we kotrymž fo praji, so fo jenoż knježerstwu podczinjnu, na kotrehoż cżołe budźe general Fengnjuliang stejeż. Jenemu nowinarjej je general Fengjuliang rjekł, so dopołoa fo Cżiangkaišek a jeho pschiwisnjowarjo psched najwyschischi zud stajeż. Dale fo ja to wuprajł, so by fo knježerstwowe zydło z Nankinga sazo do Pekinga wrócżo pschepołożiło.

Wojowanje z chineskimi namórskimi rubježnikami.

Jendźelski parnu łódź Haiczung fu na jśyhe se Swatoi do Hongkonga chinesjej namórskich rubježnikow, kotřiž fo jako puczowarjo zobu wjesełu, nadpadnyli, tola je fo łódźnemu muzjiwu poradźiło, rubježnikow pschemóz. Jeneho jendźelskeho łódźneho offiżera a někotrych puczowarjow fu rubježnizy pschi wojowanju morili a wjesełcżjow fu rubježnizy pschi wojowanju zranili. Někotrych z mandźstwa a puczowarjow fu rubježnizy z łódźe do morja cżisnyli.

nyli. Rubježnizy žu ſ khwilemi wjednitſtwo łódże pſchewſaki, muzſtwo pak ſaſzo roskaſowaeſki móſt dobu. Dwaj jendželſkoj ſanieżakaj žo je ſchtrieżkowanjonk na pomoż ſawolaſchtaj. Wſchitkich chineſkich rubježnikow ſajachu. Hdyż parna łódź do Hongkonga pſchijeżdże, na ludi morſki a ſtanjeni leżachu. Woheń, kotryż běchu rubježnizy ſakoſzili, możeſche žo ſhaſcheć.

Měr na Haiti.

Na kupje Haiti je nětkole wjelo ſměrom. Amerikanſki kſchižak „Galveſton“ je žo w Jacmelſtim pſchiſtatwje ſakótkich. Kſchižak „Wright“ je ſ 500 wojakami a wójnſkim materialom do Haiti pſchijeł.

Ze Serbow

W **Budyſchinje**, 10. ſ. ſembra 1929.

— Wo **wjedrje**. Dotalny ras wjedra hiſchče wjelče dale wobtkowamy. W poſtwozu cžahaja nižiny nimo. Jeje wubłyſki ſu nam dženſa za ranje rjane deſchczki pſchineſeſe. Ale do trajneho beſchcža ſo hiſchče dacž nochge. Wyſchina w ranju, ſwiſtowaza ſ Ajorifſej wyſchinu, ſkutkuje pſchezo hiſchče na naſche wjedro. Schkleiza ſkrze na rjane ſtupa. Jutſje ſrjedu ſkhadża ſtónczko 8,03 h. a thowa ſo 3,44 hodż. Mžiczki ſkhadża po pſchiwobkonju 1,20 hodż. a thowa ſo po poſtwozu 1,41 hodż. — Wječera wjeczor w 7 hodż. barometer 739, hygrometer +2 a thermometer we dwjo +8. Dženſa rano we 8 hodż. barometer 733, hygrometer +3, thermometer w nozy +3. Wuhłady na deſchczik.

— **Sakſka krajna loterija.** Pſchi pónđželnſchim cžehnjenju 2. rjadownje 196. ſakſkeje krajneje loterije — 1. dżeł — padże dobyczże wo 30 000 hr. na cžiſło 50832; dobyczże wo 10 000 hr. na cžiſło 144 042; dobyczże wo 5000 hr. na cžiſło 140 947; dobyczże wo 3000 hriwnow na cžiſło 2659; dobyczże wo 2000 hr. na cžiſła 43 956, 80 002, 109 166; dobyczże wo 1000 hr. na cžiſła 4624, 19 816, 26 874, 47 127, 72 487, 89 202, 89 220, dale 76 796, 81 795, 123 676, 128 729, 144 398, 147 144, 152 548, 154 317; dobyczże wo 500 hr. na cžiſła 5532, 5902, 14 813, 17 345, 24 576, 25 485, 32 980, 56 500 56 798, 72 305, 91 452, 100 434, 101 223, 111 212 a 113 486, 113 723, 120 475, 134 972, 146 168, 154 707.

— **Pjenježna loterija ſa Schit domiſny.** K kwitowanju a powjeſtſchenju ſakſkich krajnow ſa ſchit pſchirody je ſakſke ſtatne knježeſtwo krajnemu towarſtwu Sakſkeho Schkita domiſny dalſchu loteriju dowoliło, kotraż ſo wješze 14. a 16. dezembra poczehnje. Łoſy po 1 hr. ſu we wſchitkich loterijnych ſkérarnjach abo hnydom pola Schkita domiſny (Heimatſchutz, Dresden-A. 1, Schießgaſſe 24, Poſtſcheckkonto Dresden 15 835) doſtacz.

— **Semrěł** ſe žobotu wjeczor po cžeſtej khoroſczi twarſti miſchtr Curt Schneider w Budyſchinje. Wón ſtejeſche hakle w 56. lěcze ſwojeho żiwjenja. Semrěły běſche nahladna wożoba w pſchemyſlowſkim żiwjenju Budyſchina.

— **Krajny ſwjaſt ſakſkich ſtótnych wikowarjow** ſeidże žo pjatk 13. dezembra popołdnja w „Tſjoch rapakach“ we Drježdżanach ſ żiwjej hlownej ſchromadżiznje. Na dnjowym porjedże ſteja mjeſ druhim pſchednoſchki ſtatneho miniſtra na wutſk. dra. Willhelma ſ Drježdżan, ſwjaſkoweho direktora dr. Scholza ſ Barlina a direktora Lehnerta ſe Drježdżan.

S. **Hornjeje Hórki.** Pjatk wotnjé žo pola naß tak mjenowana roſſajatjeſiſka ſchromadżizna, na kotrejż knjes wučeř Grellmann ſ Trjechowoho wo wuſnamje ludoweho roſſuda (Volkseinſcheid) wěrzeſche. Po jeho pſchednoſchku žo knjes ſejmſki ſapóſtkanz Wjela wo winje na wójnje, revolucżi atd. wuprajl. Skromadżizna běſche ſylnje wopytana a trajeſche hacž do 12 hodż.

S **Porſchiż.** Wječera popołdnju je žo w naſchej wſy wobtkhadne njeſwoje ſtako. Hólcaj dſtacžerja Schworzu, kiż w domje kamarja Schymanka bydli, hrajkaſchtaj żebi na dróży pſched kłamarnju. Nadobo pſchijeżdże ſ pomérnej ſpěſchnoſczu wot Skanez automobil. Wjetſchi hólz ſamó na ſtromu cžekneř, mały, nětkle 3létny, pak w ſwojim ſtraſche runje do awta ſadża. Wjednik wóſ hnydom ſaſtaji a hólcża, kiż pod woſom leżeſche, wucżahny. Hnydom po lěkarja póſłachu. Wjeczor žo dżeſcu wědomje hiſchcze njeběſche wrócżiło.

Se **Jarkowa.** Jarkowſka dyrbjeńſka wohnjowa wobora wuhotowa žobotu w Pawlikeż hoſcżenju ſjawny ſymiti żiwjeżeń ſ wulkim hodownym pſchedwjedżenjom. Sa dżeſcu wotmě ſo hižom popołdnju pſchedſtajenje. Schkoda, ſo njeběſ tak wopytane, każ żebi to pſchejachu. Pſchedwjedże žo baßnicżka ſe ſpěwom a rejemi. Dżeſcu wulky ſpoſelenje nad widżanym żurlu wopuſcheſchku. Bórzy pak ſo ſala ſnowa pjelnieſche. S blížſcheje a dalſcheje wokolinły běchu ſo pſcheproſchene ſtudżone wobory ſeſchle, ſo bychu tu nětkotre wjeſele hodżinki pſcheżiwile. S krótkimi jadriwymi hłowami powita woborny hejtman knjes Halkaſch ſchromadżenych, wołeżeje pak knjeſa wopalneho direktora Dießnera ſ jeho mandżelſkej. Po ſawodnych hudżbnych pſchednoſchkach pſchedſtaji ſo dwoje dżiwadło. Prénje rěkaſche „Dżeczko, budź ſaſzo dobre“ ſo jara lubjeſche a ſo też derje hrajeſche. Njeje bre żane wócżko bjes ſyłłowſtalo, pſchi pſchedſtajenju, kak ſo nan ſ wuſtorczenym żywom, kiż běſche dwanaczi lět w ſulbje pſchebywał, kotreho pak je bo domiſny cżahnyło, na Božim wjeczoru ſaſzo, też ſ jeho żonu a dżeczimi, ſjedna. Druhi kruch mjenowaſche ſo „Gardowy tambur“. Bohaty pſchilěſt mytowaſche hrajerjam jich prózu. K programej pſchiſłamkny ſo wjeſeła rejka.

S **Lubija.** Knježerſtwowy rada dr. Clauß pola Lubijſkeho hamtſkeho hejtmanſtwa ſo k 1. januarej 1930 k ſakſkemu półkanzlerſtwu w Barlinje jako legazijſti rada pſcheſtadi. Na jeho měſto ſtupi dr. ſ Krauſhaar, ſyn nětkuſcheho Budyſkeho wokrjeſneho hejtmana (nětkle had Jawornikom pola Lubija), kiż nětkle jako legazijſki rada pola ſakſkeho półkanzlerſtwa w Barlinje ſkutkuje.

S **Njeſwarżidła.** S pſchiſłużnoſczu němſkoſtatneho ſtarſchiſtwa buża wotmě też tudomna měſtna ſkupina ſwjaſka na dżeſcach bohatych ſjawnu pſchiwabjenſku ſchromadżiznu. Knjes Henſel wot Budyſkeho wokrjeſneho wjedniſtwa měſcheſe pſchedwoſchk wo themje: „Starſchi a wurunanje ſwójbnych cżeſkow. „Mečnik roſłoži wężowniže, kak maju ſo ſwójbne cżeſe na ludowy zwyk położicż. Bjes wurunanja ſwójbnych cżeſkow njeje mózne, ſtrowe roſwicże ſwójbow, kiż ſu bohate na dżeſcach, a ſ tym żana poſtnowaza wobſtejenſka politika. Bjesbożeſtcż a njemjecze bydlenja podłócżenje wolu k dżiwjeżu. Pſchecżiwo njeſmérnemu wotebżanju narodżenjow njemóże ſo wojowacż ſ wojowanjom pſchecżiwo ſacżkrjuſkemu paragrafej. S wotſtronjenjom bjesbożkoſcże a njedoſtatka na bydlenjach, kiż ſtaj korjeni tuteho ſcheho, ma ſo wola k dżiwjeżu ſbudżicż. Na wyſoke pózcżinowſtne hódnoſcże nabożnſtkeho ſjednoczeńſtwa dyrbi ſo pſchi tym wotżeże pokaſowacż a dżakuje ma ſo witacż, ſo każ katoliſka tak też evangelſka zyrkej też materialnje wuwjedżenje bydlenſkeho praſchenja podpjeratej. Pſchitomnyi, mjeſ kotrymiż běchu ſej knjeni baronka ſe Bietinghoff-Rieſch jako pſchedſydka żónſkeho towarſtwa, knjes Schimberg jako ſaſtupjeř gmejny a knjes wučeř Lorenz jako ſaſtupjeř tſchelſkeje wyſchnoſcże, pſchednoſchk ſ wulkim roſumjenjom pſchijachu.

S **Wojerez.** Pſchi ſtótliczenju 2. dezembra je žo wupokałało, ſo je žo wobſtatk ſtotu w naſchim měſcże porno loiſchenu lětu ſniżił. Lětſa ſu naliczili 81 koni (loni 91), 345 howjadłow (loni 329), 472 ſwini (loni 528), 249 kołow (loni 270), 8 wołowzow (loni 5), 1382 karniklow (loni 1349), 4267 łacżkow, huż a kur (loni 3741) a 87 kołczow pczołow (loni 74).

S **Rolanow.** W naſchej wokolinje ſu zuſy drjewarjo ſameſczeni, kotiż tudomny knježi łěſ puſchczeja. Jedyn ſ nich pſchiwdże pjatk do cżežkeho njeſboża. S njeſbożowym pſchipadom wón do noži rubny a żebi bibik ſrani. Jeho hnydom do Wojerowſkeje wokrjeżneje khorownje dowjeſechu, hdżeż pak wón bórzy wumrě. — Pożlednje ſwinjaze wiki běchu derje wopytane a běchu też jara żiwe.

Na pſchedań běſche 210 proſzatow a 3 běhaki. Woſta jenoż żnadny pſcheſłyſchk. Proſzata płacżachu 18 hacż 30 hriwnow, wołeżeje rjane běchu też drózſche.

Hodowny wobkhad na ſtatnych autobusowych żarach.

Na **Budyſko-Kamjenſkej** żarje pojedże 3. adventa 15. dezembra a 4. adventa 22. dezembra też autobus, kiż hewak jenoż žobotu

ſ Budyſkeho dwórniſchcża do Kamjenza, dwórniſchcża	16,45 hodż.
ſ Kamjenſkeho dwórniſchcża do Budyſchina, dwórniſchcża	19,25 „
	20,30 „

jeżdżi. Dale žo na to pokaſuje, ſo na wſchitkich żarach, na kotrychż žobotu wożebitu autobuſy jeżdża, tute też 24. dezembra 1929 pojedu. Jedna žo tu wo Budyſko-Kamjenſku, Budyſko-Běłowodżanſku a Biſkopſko-Hornjo-Wujeſdżanſku żaru.

Wusudżenja.

Wulka khłoſtanſka komora w Budyſchinje.

Sobotu ſabrašeche ſo żud ſ wudawanym ſpytanym jedowym mordarſtwom, kiż běſche mandżelſka hoſcżenzarja Oskara Bjernata Pawlowſkeho w Oberſtrahwałde w meji 1926 na ſwojim mandżelſkim pjecża ſkuczicż dyrbjała. Naležnoſcż běſche w ſwojim cżaſu w tamniſchej wokolinje wulki napohlad ſbudżiła. Pawlowſky bu hižom w lěcże 1926 dla wědomneho wopaczneho winowanja pſched Herrnthutſkim kawniſchim żudom k 2 měżazomaj ſaſtwa ſaſudżeny. Jeho powołanje běſche Budyſka khłoſtanſka komora w julizu 1927 ſacżiſtka a jeho khłoſtanje po namjecże ſtatneho rěcżniſtwa na 3 měżazu ſaſtwa powyſchiła a jemu cżeſtne prawa na 3 lěta wotrjekła. Dokelż běſche jeho ſakitał dr. Friedemann-Lubijſki revizију ſapodał, běſche wyſchiſchi krajny żud naležnoſcż ſ wopjetnemu jednanju na khłoſtanſku komoru wrócził. Pſchi ſbotnišchim jednanju ſo ſamżna wěż ſwěcżi, każ w dotalnymaj jednanjomaj. 6. meje 1929 běſche Pawlowſky ſe ſwojej mandżelſkej, ſ kotrejż běſche wot 15. julija 1925 wożenjeny a kotraż běſche wot njeho dla njeſbożownych mandżelſkich pomérow pręcz pjelcża pobyła, kokbałki jědł, pſchi cżimż je jemu nadobo ſlě było. Pawlowſki je na ſwoju żonu tukał, ſo je jeho ſajedożicżej chżyła, njeběſche pak jo ſpudniſtwu wojſewiſ; to pak běſche wěrniſki miſchtr Hajnka cżiniť, ſo by we wobhładneſtwu wobmyſlenja dla jeho kokbałkow wotſtronił. Pſchi pſchepytowanju jědże běchu ſtrychnin w njej namakali. Jednanje pſchecżiwo Pawlowſkowej ſo ſaſtaji, dokelż żanych podkohow ſa ſpytane mordarſtwo njenamakachu. Sa to pak bu Pawlowſky ſudżeny, kiż je nětko wot ſwojeje żony dżeleny, ſo żnadż je wón jěd ſam do jědże ſcżinił, ſo by pſchecżiwo ſwojej żonje mėł pſchicżinu ſa dżelenje mandżelſtwa. — Sud ſaſtupi jeho dla pſchiſłodżeńſkeho iſchindżenja k 2 měżazomaj ſaſtwa.

Mała khłoſtanſka komora w Budyſchinje.

Dla żnadneho podawka mjeſeche ſo pónđželu rataržiwa mandżelſka Emma Elſa Jakubowa ſ Noweje Wſy ſamolwiceż. 24. junija 1929 běſche ſo žuſtodżinje Hejnyjej hubżuża je ſchćrej kapicżku na hłowje a je ſchćerocżornym błeczkom pod jenym kichżłom ſhubiła. Na to ſu wobſtedżowali, ſo běſche tuta hubżuża mjeſ Jakubiz hużynni bła, ż pak żu ju kuſali, potajkim wona njeje k nim błuſcheczż mohła. Dokelż Jakubowa Hejnyjej hubżuzu, kotruż je tuta jako ſwoje ſwójſtwo wopiſmjenita, wudała njeje, je ju żandarm k tomu namołwił. Sud ſaſtupi Jakubowu, kotraż bu wobſtorżena, dla pſchekſchiwjenja k jenoż 5 hriwnam khłoſtanja abo k 1 dnjej ſaſtwa. Pſchecżiwo tutomu wuhudże Budyſkeho hamtſkeho ſuda ſo wona powoła. Khłoſtanſka komora pak jeje powołanje ſacżiſtnu. S wożywuſtojnym běſche ratař Wahrik.

Skromadny kalwiſki żud w Budyſchinje.

jednacże póndżelu pſchecżiwo fabrikſkimaj wobſtedżerjoma Waltarjej a Erichej Paulej ſe Salomja (Sohland)

Tahiti.

Roman ſ ſużneho morja.

60] (Pokračowanje.)

„Damn it!“ żareji Pompey, jako bě bóle ſ hnėwont hacż ſ pſcheſkakanjenjom tam ſpohladnył, — „my ſ nadběhom to hnězdo tam horjeka wuſběhnjeny a cżitżanjemy jim potom jich kule na łódże wrócżo! Schtó dże żobu!“

Żony dopręđka pólſkawſki, kotreż wokomik ſwobodneje chwile wużichu, pſches wotewrjene měſto cżekacż, ſcżehowachu wojowarjo po małych jednotlinych ſkupinach ſ wobtwerdżenja won po horje horje, wobhrođenje na wokomik njepſchecżełanu zyle pſchewoſtajitwſchi. Deleka ſ łódżow wuhładachu pak ležy ſwětłofrasczeje poſtawy ſeſadu wobhrođenjow po pokaſacż, jako žo, hódżeſkuli žo to bodżeſche, ſe ſwojimi kulemi tam ſamėrichu, a domorodni běchu nadobo w żelejnem deſchczu, kiż na prawizu a na lěwizu jakubu pſchinjeże. Jakoſtrily bě wulkuit cżežkich kulow w huſtych wyſokich mapeſowych a wijowych ſchtomach a jednotlive kokoſowe palmy roſcżeżepjowachu žo w ſhonkach rólno a ſmałichu wulki cżeżi wjerſchk ſ ropotom do hłubiny, zwoje cżeżke płody na cżekanych beleżhpajo. Tola Franzowſojo na to ani njepomyſlichu, njepſchecżeła pſchecżeżhowacż, pſchetoż jich rjady běchu żamo doſcż jara rědke, a jenoż cżucże ſwojich mortwych hromadu ſnożnywſchi a ſ trochu pėſkom a pjerſchcżu ſlobka pobrjebawſchi, pſchimachu žo tranjenych a cżehnitżechu žo ſ nimi, zyle ſ tym ſpokojeni, ſo běchu njepſchecżeła, każ żebi myſlachu, ſ wobhrođenja wuceżeriłi, ſpěſchnje na ſwoje łódże wrócżo.

XXII.

René běſche hiſchcże na żamżnent wjeczoru Adolpha wopytał, ſo by ſhonił, kak je żo dżeń pominył; won żam bě tohorunja nětko na Papeete pokaſany, pſchetoż domorodni běchu wecżerawdże jeho dom, ſ tymi maliczkoſcżemi, kiż bě w nim ſ wjeſkej ſahwoſtajił, ſapaliłi a do cżiſta ſpalili. Sa wjele ſo jeho mjeſeche pſchi żebi, a jeho najważniſche węży běchu hižo na ſbożo ſe Sadie żobu do Atiu ſchle, pſchihażiwſchi to druhe njemjerſaſche żo pſchejaza na to. Nóż ſpaſche w bambuzowej kólni, w kotrejż mjeſeche Adolphe ſwoju kwartéru, a roſbudżi ſo naſojtra, hdyż ſaklyſcha, ſo je bohot Bruat hižo wjele prjedy, jako běchu to wocżakowali, ſo wrócżił; jeho wopytacż a dowolnoſcż ſ wotpucżowanju ſebi wuprożeċ.

Bohot Bruat pſchija jeho ſmjerzej pſcherżelnje, a jeho proſtiwje njebě hižo to najmjenſche na puczu.

„Tuż móju Tahiti wopuſcheċicż, hdyżkuli chzu a ſym wot njedoſtojneho podhlada, kiż na ſpodżiwne waſchnje na nini leżeche, wuſtrowdożeny?“ woprašcha ſo René.

„Najluſtſchi Delavigno, njejſym na waż ani wokomika tukał“, ſmjeſeche ſo bohot, „a mi njeby do moſbowu pſchiſchło, zyłu wěż na wam tak njelubje waſchnje dliiicż, njebudżechmy, wěſo anonymnje, hołowu wobſtorżbu pſchecżiwo wam pſchipóſłanu doſtali, na kotruż dyrbjachmy tola troſchku dżiwacż.“

„Wobſtorżbu pſchecżiwo mi?“ woprašcha ſo René ſpodżiwajcy. Monſieur Bruat kiwny ſ ramjenjomaj ſcżahnu ſ hłowu.

„Wot krajana?“ woprošcha ſo młody cżłowjek dale.

„To dże ſo hodżi — liſt bě jendżelſzy napiſany, ruka pak ſnjepodobnjena a tu a tam ſ prawopiſmnymi — ſnadż wotmyſlenymi ſmylkami. Tola tomu njech je każ chże“, won ruce wottorhny, „wěż je nimo a kóżdej formalnoſci doſcżejcżinjenje; nimo toho manuy dże ſ nėkotrych dnjowy ninale wopraſowanjenu pſchicżinu, na wėſtcho Jendżelcżana żameho tukacż, kiż je też druheho ſtótſtriwa dla wobſtorżeny a je dyt wcżera tez mjes ſbożkarjemi widżany. Traſch je tón moht liſt napiſacż.“

„To ſ cżežka wėrju“, prajeſche René ſ hłowu wijo, „tuże żkużbu je mi żnano dobry pſchecżeł wopokaſak. Wėſcże-li mjeno podhladneho Jendżelcżana?“

„Jim O'Flannagan.“

„Aha, ſnaju tohole pachola; won je Irczan.“

„Tak? — móże bycż, tola ſ Tahiti won pręcż njemóże, a tuż ho nadżijam, ſo ho ſ nim bliże ſpóznaju. Ale tak cżjecże wy żam nėtko do Atiu pſchejeżcż? Macże-li nėkajku ſkładnoſcż?“

„Tu khwilu wſchak niż“, ſnapiſcheċiwi René, „tola drje ho naſidże, wſchako miſijonſke cżołny tu a tam ras pſchijėdu ras wotjėdu.“

„Miſijonarojo roſwiwaju dożyka ſpodżiwnu dżekawoſcż w tutom cżaſu“, ſnapiſcheċiwi bohot pokhmurjeny — „a woni buchu tola dyrbjeli ſo ſ mr. Pritchardowym pſchikładom wottrašicżicż doċ.“

„Ja myſlu, ſo by tu a tam pſchecżełne żłowcżko mjes domorodnymi a nėtżiſchim knježerſtwom nėkotremużkuli njeſboju ſadżewacż mohło“, rjekny René pſchemyſlujo — „kupjanam je była zyła żyła wopaczných japſchijeczſow pſchijėwojowana, a woni, njeſnajo naſchich nałożkow a waſchnjow, myſla żebi ſdżela, nėſchtożkuli hrubiſche hacż bė to ſwopradka mėnjene, ſdżela żmy też my żami mnohe, ſchtoż ſu woni cżiniłi, pſchekrucże a pſchekhutne pſchiſłimali.“

Bohot ſcżahny ſ ramjenjom.

„W jenem naſtupanju macże prawje“, rjekny po krótkej khwiliży, mjes kotrejż bě nėſchto kroċż po ſtwi ſpėſchnje połkodżił; „ja żam myſlu, ſo budżeſche płowcżko w prawem cżaſu ſ dorozumjenju prajene wjele wjazy wuſtukowacko, hacż wuſtajene kanony a bajonety naſchich wojakow. Mi wołeżeje na tom ſależi, dalſchemu kreiwroſleċiu ſadżewacż, też njejſym tudy ani tak żyłni, mnohe takle dobrėja bodżiwacż każ wėcżerawſche bė, pſchi kotremż żmy ſchtyrjoch ſwojich naſlėpſchich offiżerow a — jara wjele dobrych wojakow a ludżi pſchijażdżili. Cżim bóle je mi tohodla jeſt, nėtko runje waż, ludy Delawigno, ſhubicż, dokelż byſcheże runje wy pſched druhimi, we ſwojim poſtajenju ke domorodnym, ſamoht, nėſchtożkuli dobre wuſtukowacż, nėkotrymżkuli konflikt woſtronicż.“

(Pokračowanje ſeſchuje.)

Spr. Cejl winowachu, so je malenowy drejat (Sast), **z kotrymi** wikuśetaj, pschewjele wolschmowego drejaka a **wody** wopschijat, ank so by to z napissma dowidżeć było. Dobrosdaczą zyrobowych chemikow prof. dra. Haupta ze Budyschima a dra. Lohmanna z Barlina a pschekupza Erukra ze Shorjelza wobkruczachu, so malenowy drejak njebysche zyle po sakońtich pschedpismach. Waltaż a Erich Paul bschitaj pschecziwo jimaj pschipósłanaj khłostanskimaj pschikasomaj wo 2000 hr. za kóżdeho a pschecziwo serbskemu drejaka so hórschitoj. Powołański sud na namjet sskitarja asseßora dra. Seiferta z kenglije rjeźnika Mätzera w Schérachowoje drejak sażo wuda, khłostanje pak na 4000 hr. za kóżdeho powyschi. Dla druheho pschikwapa pschestupjenja zyrobowego sakonja postaji sud za kóżdeho 150 hriwnowy khłostanja.

Zajimawa rozprawa starcho wótčinskeho pčołarja.

Z pjera Jana Bohuwěra Mučinka čitamy w pčołarskej dyrzačnej protyey „Kapesní kalendář Československých včelářů“ léta 1896 sčěhowacu zajimawu rozprawu wo łužiskim „pčołarskim towarstwje dolnjeje doliny rěki Sprěwje“. Tule protyčku, w kotrejž nadeńdżemy też krótki žiwjenjopis Mučinkowy, wot Adolfa Černeho napisany, je našemu Mučinkej daril Wjacsław Swarc w Kolči, pčołar a jednaćel pčołarskich towarstwow za Slanský wokrjes, zdobom wudawar protyčki, ze słowami „Wáženému panu J. B. Mučinkovi věnuje z přátelství vydavatel.“ —

Łužica.

Zasła dołha zyma je přinjesła wulkich wotbytkow na pčołach, přetoż hišće w jutrownjiku njebě pčołkam *možno* wulětać, tak zo so we přerězku liči ze zahubu pčołarstwa na 50 proc. w Biskopčanskej krajinje. Je wšak nadźija, zo wjeloslubjace leto 1895 wuruna zaso nastate wotbytki.

Pčołarske towarstwo delnjeje doliny Sprěwje wotmě w Budyšinje swoju hłownu zhromadźiznu, při kotrejž knjez Sommer, wučeř měšćanskich šulow w Budyšinje, znaty serbski wótčinc, mješe přednošk, kotryž jako pilny pčołar w kóždem čisle tydźenika „Serbske Nowiny“ pojedna wo pčołarstwje. Z předsydu tohole towarstwa je ryčeł z Řada, farař na wotpočinku w Budyšinje, kotryž je dołhe léta też z předsydu hłowneho pčołarskeho towarstwa za kral. Sakske bywał. Ryčeł z Řada zarjaduje kóždołětnje na ratarskej šuli w Budyšinje pčołarski kurzus, stajnje při bohatym wopyće. Hłowne pčołarske towarstwo je też na počesćowanje Řády wustajenje założiło, z kotrejž so kóždołětnje dwěmaj pilnymaj pčołarjomaj podpjera wudźěla. Dnja 23. meje 1895 woslawi so 25-łětne wopomnjeće zjednoćenja pčołarskich towarstwow ze nawječornej Łužicu we Warnoćicach. Pčołar Suška, cyrkwinski wučeř šule w Budyšinku, hdyž je slawny Šěrach skutkował, swjećeše 25létny pčołarski jubilej. — Biograf Šěrach a farař Jenč we Palowje, kotrehož pojednanje je lońska protyka přinjesła, je po dołhej khorosći 15. III. 1895 wumrěł; wón běše znamjenity spisowaćel w stawizniskim a starožitniskim wotrjedže a rěčespytnik serbskeje rěče. — W samsnej dobje zemrě twarski mištr Ziegenbalg, kiž měješe najlěpše pčołarstwo w cyłej Łužicy, horliwy spěchowaŕ na zjězdach a pčołarskich skhadźowankach. — Za pućowaceju wučerjow staj wot krajneho Łužiskeho knježerstwa pomjenowanaj byłoj: Braunbart, inspektor zahrodnistwa w Budyšinje a Mučink, wučeř w Biskopicach; knježerstwo je też dało zarjadować přikładnu pčólnicu při hospodarskej šuli w Budyšinje. — Liča pčołarjow we Łužicy je dosć wulka z bohatej ličbu pčólnicow, kaž bratraj Sperlingaj w Hodźiju (Godě) mataj přez 200 kołčow pčołow. —

Pčołarska kniha Michaleisowa, přełožena do pólšćiny a litewšćiny, je wušła w Poznańskej pod napismom „Podręcznik dla pszczelarzy“ w přełožku A. Chełmińskeho. Też wučeř Sommer dźěła na wudaću pčołarskeje knihi w serbskej rěči. Kniha „Wustojny pczołař“ wot † pčołarja Kullmanna namaka bohate rozšerjenje.

J. B. Mučink.

Z Łužicy.

* S **Bišpicy.** Sobotu popołdnju su psched tudomnej radnizu sażo kaž hižom loni Božodźećkowy schtom sa wschitkich postajili. Schtom je rjany, swósny schmrěł se Bischpiskeho měschćańskeho lěsa. Pschi schtomje su kaschćiji pschihrawjenje, do kotrychž mója schćedriwe ruki dary luboscże sa naschich khudych klasch. — Na pónđelnischich khótnych wikach běsche na pschedań 95 hriwnow, 60 jałojzow, 20 běgałow a 70 prožatow. Krowy płacachu 550 hacz 750 hriwnow, jałojzy 150 hacz 250 hriwnow, běhali 100 hacz 120 hriwnow a prošata 20 hacz 33 hriwnow.

* S **Džibrachcziz** (Geißmannsdorf) pola Bischpiz. 28 niozy k njedźeli salčechu paduschi z pinčnym woknom do twarjenja tudomneho kowarskeho mischtra a kamarja Mißbacha a kradnychu z kamow 8 puntow bunjazeho łoseja w żołtych ¼ a ½ puntowych salwałkach z napißmom Thürmer-Kaffee, wkhdże 1000 schtuk zigarecow znamkow Ramses, Hoflößnitz, Ernst August a Salem, nimo teho hischcze 100 zigarow. Słonzenje paduschi hischcze wschelake łitowe zwanki, dozpła 150 hriwnow hódne, hobukasachu a też hischcze 20 hriwnow drobnych pjenjes. Kaž je waschnje nikto smyślenych ludźi, wostajichu w kamach swój njerjad leżo.

* Se **Shorjelza.** Njedźelu rano łocżi tu 19 wóz Grodźiweho mosta na żelesniske kolije dele. Wona žehi 1000 swinow a hnydom morwa leżo wosta. Rano je 8. podźinje ju hischcze Zitawsko-Shorjelski wosobowy cżah pschejedże. Pschicżina hantomerdarstwa leži pjeza we cżeżich myślach.

Ze Sakskeje a dalšich krajow.

* S **Drježdżan.** (Wodźićelska žlepu wobkradła.) Schtwórtk, 28. nowembra dopołdnja sarěcża na Salkim namješće na žlepu rentmarku młoda žónska, tiż so posticzi ju pschewodżecz. Pschi wobstaranjach wopokasa so zusa jara napomozna. Mjenje so hodźinu dowjeże žlepu do jeje bydlenja na Měrowej drohi. Wotkhadżeju da žlepej hriwnu a rjekny: „Tu macże něschto, so mózecże so snajmjenischa nad wodu dżerżecz.“ Hdyż be so zusa khubka, putnychu, so pobrachuje w bydlenju wschelaka draśta, nje hdże 150 hriwnow hódna. Wězy skuschcża swjetschego pżěła podpodrunjinam žlepeje.

* S **Drježdżan.** (Kocżi dawk w Drježdżanach.) Pschi nječżischim pjenjezjnem położenju gmejnow je trěbne tej i mjeńschich žórkow dawki cżerpacz. Dawkowy hamt namjetuje tohodla zajwdżenje kocżeho dawka ze skutkowanjom wot 1. haprele 1930, dale powyschenje pżyczeho dawka a pschemjenjenje dawka za korczmarsku prawinu (Schankerlaubnißsteuer). Wunoschk z kocżeho dawka wobliczja so na 300 000 hriwnow, wjeschi wunoschk z wobeju druheju dawkowju powyschenjow na 200 000 hriwnow. Měschczańska rada pschihłasowała we swojim wutornjschim pożedżenju tutón dodawk k porjadku gmejnskich dawkow.

* S **Freiberga.** (Hejtman wohnjoweje wobory jako sapaleŕ.) W žydlitschcżu Freibergskeje firmy w Himmelsfürst pola Brand-Erbisdorfa bě 1. a 30. nowembra wobeń wudyrik, z kotrymž wulka schkoda na tśěche nasta. Jako sapalerja žu nětko pżedawschego hejtmana wohnjoweje woboty kubleŕja B. Kirchejsa z Brand-Erbisdorfa sajeli. Wón je sapalowak, jo by so swoju pżedawschu kompanisju mjto dobył. Kirchejs to njepżeje. Wón bě z hłownym wobdżělnikom w jednanju pschecziwo kuram w khłuschim septembru psched Freibergskim pschisłuchanjom sudom. Tehdy bu k schćeżej mżazam jatiwa sasudźeny, ale pschijźe so jemu wupruhowanjski cżas. Nětko dże je so jemu to se nowym khłostanjskim skutkom nimo kuliło.

* S **Kamjenicy.** (Żelesniczni paduschi sajeci.) Kaž jimanjske kubje nakładnischcża tudyschcheho hłownego dwórża so pikało, pominy so w pożlednim tydźenju z pschinischcża khétra licżba podnoschnych wacżokow a wjeselowych kruchow. Kriminalna policija a śledżerski sakonjnik němskostatneje żelesnizy dachu so skromadnje do dżeła a jim je so nětko też poradziło, paduchow wutżeknyć a sajeć. Hłowny pakonjnik je 42létny wikowak Kurt D., kotrehoż dla samsneho paduschneho skutkowanja staine rěczanischtwo w Magdeburgu pyta. Jeho sajachu w Ottendorfje pola swojeho bratra, hdżež be so zhotowak. Tam namakachu też wjele nakradnjenych wekow. Wjacho hromadże bu pjecz wosobowu, mješ nimi žona a bratr hłowneho paducha, sajatych.

Towarstwowski powěstnik.

Budyšin. Sokołki zwnđża srjedu 1/9 hodźin w Serbskim Domje.

Pančicy. Jedota Sokoł ma kóżdy štwórtk wjećor we 8 hodź. zwučowanje w žurli. **Načolnik.**

Kajke towarstwo ma kupleje: „Předešńik“, „Hóskowski přazowy kwas“, „Jenož *nješto* mjeńše“. Prosymy w Serbskej knihařni wotedać.

Tow. kat. młodżencow we Wotrowje.

Ralbicy. Spěw. tow. „Lilija“ ma štwórtk 12. t. m. wjećor we 8 hodź. pola Brěžanec ważnu zhromadźiznu. Wšěch sobustawow wšsće wočakuje.

Předsydstwo.

Serbske hlide Čornobóh zmeje přichodnu njedźelu 15. 12. wjećor w 6 hodź. na Čornobohu mały adventski wjećork. Hosći rad mjez nami witamy. Njepřińdźe přepozdże. Wj.

Što to wě?

Kak wjele je słowjanskoho luda w Němskej?
Kak wjele mamy serbskich Maćicow?
Što činja mrowje, hdyž jim něchtó palacu cigaru do mrowišća čisnje?
Kak so dźensa mjenuje kupa, na kotrejž přebywaše Robinson Kruzoe?
Što su to elektrony?

Wotmołwy na poslednje prašenja.

Surowi njepřećelju serbskeje drasty běchu w zańdźenosći krajne stawy (Landstände). Na sejmje we lěće 1654 dla zadźěwanja rozwića niesměrneje pychi mjez Serbami, zakazachu serbskim buram a čeladnikam nošenje drohich bantow, pjerow, klobukow, škórnjow z wysokimi podpjatkami a wobrubjenymi wuhorkami, holcam pak pyšenje z koralemi wokoło šije. Tajke rozkazy buchu po němsku a po serbsku wozjewjene. Khłostanja běchu pjenjezne.

Ekwator (Aquator) wozmamjenja łańanski „jenajki“. Je to potajkim smuha, kiž zemju dźěli na dwě jenajkej połojcy. Na ekwatoru je cyle tóżo dźeń runje tak dołhi kaž nóc. Jeli pak słónco na ekwatoru steji, ma cyły swět nóc a dźeń jenak dołhej, to je na započatku naléća a na započatku nazymy (Aequinoctium)

Trejća njepřińdźe wot němskeho słowa Getreide, ale wot serbskeho słowa trěć. W starych časach njejsu žito a pšenicu młócili, ale z kruwami a konjemi trěli (teptali), wot toho přińdże słowo trěta a naposledku trejda. Němske słowo Getreide je pak so ze serbskeho słowa přewzało wot Němcow, hdyž su tuđi do kulturnych krajow Serbow přičahnyli.

Hraće kartow pokhadża z *orienta*. Hišće w započatku 14. lětstotka be hraće kartow w Europje njeznate. Hakle kóne 14. lětstotka so jewja karty we Italskej, z wotkel so rozšerja po cyłej Europje. We lěće 1380 so prěni raz naspomnja w Norimberku. Hraće kartow bě tehdy we wšěch statach zakazane. Najstarše karty su tarok.

Anarchismus (z grekskeho anarchia = bjezknjeżstwo) je politiska wučba, zo ma so kóżde knjeżstwo nad čłowjekami wotstronić a zawjesć dospołna samostatnosć kóżdeho čłowjeka w prawnym socialnym a hospodarskim nastupanju. Za to ma so najprjedy zničić stat. Tak ma po wučbje anarchistow kóżdy prawo so zjednoćić, z kimž wón chce a tute zjednoćenje rozwjazać, hdyž sam chce. W praksi je anarchismus njemóżny.

Sokołstwo, sport a hry.

Wubjerk za cźłowuwučowanje w Budyšinje.

Wubjerk wotmě pónđelu wjećor w Kheleńi swoje poslednje lětuše předsydstwowe posedźenje pod předsydstwom knjeza Stoewera. Hłowny dypk dnjoweho *porjada* běše přihotowanje za lětnu hłownu zhromadźiznu, kotraž budże 13. januara 1930 we *Kheleńi*. Towarstwam so dnjowy *porjad připósćele*; wone pak so prosa, zo bychu sebi tutón dźeń swobodne *dźeržałe, dokelž* ma so *předsyda krajneho* zwjazka za přednošk dobyć. Też dowjedu wólby předsydstwa k přemjenjenju, dokelž chce zhromadne předsydstwo swoje zastojnstwa złožić. Sobustawy towarstwow so prosa, zo bychu so za nowymi nawjednymi sportarjemi wobhładowałe, dokelž je 1. předsyda nowowółbu wotpokazał. Přičiny wón we bliježej hłownej zhromadźiznje wujasni. Dokelž je wo tom wuprajenje wšěch sportskich družin na kóżdy pad načasne, je nuzne, zo so sobustawy wšěch přizamknjenych towarstwow prawje bohaće k hłownej zhromadźiznje zeńdu, zo by so zajim za sport z zhromadne dźěło k wulkim sportskim wustupam po zběhnyl. Ma so wo tak ważnych dypkach wuradźować, zo je sylne zastupjenje towarstwow cyle nuzne

Rozpadowanje němskonarodneje strony. Němskonarodna strona je ze swojim ludowym požadanjom nic jenož němske hospodarstwo roztrasła, ale mnoho swojich přiwisowarjow wottrasiła. Hač dotal wjele my z nich někotre wobrazy w hornim rjedźe: zapósłancow z Keudell, z Lindelmer-Wildau a Siele, dołka: zapósłancow Hartwig, Hülser, Slange-Söninge a Hoeč.

Bjez krućišebo zjednoćenja a lěpšeje disciplinu so we přichodźe samo wjacy to docpěć njehodźi, štož je so dotal docpěło.

Najnowiše z cyłeho swěta.

— **Schtrowa powětšej wo wjedrje ša julisičhu hrjedu:** Mile, schcerjate wjedro pschi spočatku, podšišcho šo wučahuje. W Jendželskej njewobstajne a mike. Podobne wjedro teš w połnóčnej Europje.

* **W Praženschwizach pola Drježdžan je pondźelu popołdnju po šdaču ſ pschetorhnjenjom elektriſkeho powoda pschi mlócźazej maschinje w maširowej brózni Henczelez kubła woheń wudyrił. S létazymi schkrami šo woheń na se zlomu krytu Preischneiderez brózni pschenješe. Wot tam šo plomjenja na brózni kublerjom Schneidera a Kreczmarja roschěrichu. Tak na tanšchim wulkhodźe wšy pšches što metrow dołha wohnjowa fronta naša, je kotrejež mózne wohnjowe trubjele šapachu. 19 wohnjowych woborow na pomoz pschikhwata. Jedyn zivilišt a jedyn haschez šo czežko franšchtaj, hdyž šo dwóle Henczelez brózhnje žhnyschu. Žně a ratarške maschiny šu šo šniczile.**

* **Na želesnišchim pschelhodźe mjes Lugau a Neuölsnitz je tworowy czah automobil ſ tšjomi wozbami šhrabnył a 50 metrow šobu wlekł. Jenez wozbože šo noha šrani, mjes tym so dwě druhej njesranjenej wostaschtej. Automobil šo rozbi.**

* **W podkopłach Glückauf pola Deutsch-Otha w Lothringškej je šo 20 muži šaschpło. Hač dotal šu dwaju morwaju a jeneho czežkosranjeneho wuryli.**

* **Njedźelu dopołdnja šu na železnizy pola Detmolda częło 16lětneho gymnasiasta Rottmanna namakali. We nozy staj dwaj czahaj częło pschejechoj.**

* **Bołharške knjezerstwo šo na Francuzowsku, Italsku a Jendželsku ſ prošbu wobročži, so by šo na blišše wotpłacźenje bołharskeho wójnskeho dołha pjecź lět czakało.**

* **Pschi litewskej njesmjerna policija němskeho staczana Barkaitisa saschkita, hdyž je chcył njesu pschekročiť.**

Aluminijum.

Schto to je, njetrjebamy djenža nikomu wjazy powědać. Wjele wězow, kotrež husto trjebamy, šu ſ njeho dźełane, kaž hornzy, łžicy atd., dźěle pschi maschinach a wschelakich wědomostnych nastrojach. Dokelž aluminum derje dźerži a je jara lohki, sta šo w krótkim czašu ſ wažnej konkurrenzu sa želeso.

Po prawom by dawno hižo wscho ſ aluminija byeł mohło, schtož je je želesa, dokelž je w semi wjele wjazy aluminija, dyžli želesa. So ma pošledńje tola pschewahu, ma tule winu: Želeso bě w semi a ludźo mózachu je wutrywacź a schtrěcź. Aluminium pak njeje widźecź, dokelž je chemiczy ſ linu a druhej pjerschcźu ſwjasany. Ale teš potom, hdyž běchu wuczeni tutón kow wunamakali, psches to, so běłu błinu do wulkeje horzoty tychnychu, dha tola hišchcze njewědźachu, kak dyrbjachu tutón lohki kow (metal) w tworjach we wulkich poměrach ſ pjerschcze schtrěcź, dokelž cźopłota, kotruž wuhło daka, ſ tomu njedožaha. Aluminium mózeše šo halle wužiwacź, hdyž šo „elektriske kachle“ wunamakachu (niz tajke, kaž šo k wohrěwanju jstwow atd. trjebaja). Něšto pak aluminium sa to ſ wuspěchom napschećzo želesu wojuje. Ale něšchto teš hišchcze njemóže, schtož pak želeso (worzoł) móže. Aluminium njemuizy bórzy ſersawi, hdyž wo tym teš wjele njewidźimy a njepytnjemy. Serſawjenja leži jako cźenka worschta na kowje. Wjazy ſersawjeny pak hnydom nastanje, hdyž aluminium na pšch. husto do horzeje wody abo teš jenož do beschcźicka, a wošebje do wschelakich kišalinow atd. pschidźe. Nowy worzoł (tak mj. Krupppowe V-worsyle abo Nirosta) pak njeſersawi. Hdy by šo to pola aluminija tej dospěcź hodźało, by to sa wschelake industrije wulka krocźel do prědka była.

Dokelž je worzoł wjazy hač dwójzy tak cźežki jako aluminium, počźežuje wón wschelake maschiny njetrjebawschi. (Tohodła šo na pšch. letadła ſ aluminija twarja.) Jedyn pschikład: Auto, kotryž by ſ lohkeho kowa twarjeny był, by telko kilogramow, kelkaž by še worzoła twarjeny auto cźežschi był, wjazy wjeseć mohł.

Teš něschto druhe ma aluminium hišchcze pšched worzołom: może šo ſeschkrěty hnydom do formowe linjcź a dźełco je hotowe. Worzoł pak dyrbi šo po tym hišchcze želicź a hewak wobdźełacź. Hdyž jenož aluminium njeby tak špěchnje ſersawił!

Něšto je jedyn inženěr, ſ mjenom Hirotka, něschto wunamakał, ſ čimž může šo ſersawjenju sadźewacź. Aluminium połoži šo do wschelakich mołchinow — njetraje dołho a je ſ worschtu druheho kowa porjehnjeny, kaž na pšch. ſ wokojom, kopram, ſlěbrom a wjele druhim. Se tuttym je něšto wjele dozpěte. Jeli šu druhe kowy we mołschinje wschelako šmješkane, dostanje aluminijum wschelaku barbu: cźornu, cźerwjenu, žołtu, bronsowu atd., a wono wošebje njeſersawi. Barba teš wjele lěpje dźerži dyžli kaf, a ſ tym je šo teš aluminijum sam kruczišchi ſtał. Schto pak to něšto wosnamjenja?

Wjele wězow může šo něšto ſ aluminija dźełacź, a budu rjeńše a ſkmanišche a wošebje tuńše dyžli dotal.

Dwaj pschikładaj: Pyšchne wězy (rjeczałki atd.) může šo něšto ſ aluminija wudźełacź a trjebaja šo potom jenož se ſlěbrom abo ſlotom počźahnyeź. (Njeprawa pycha je modern!)

Autowe karoźerije, kotrež běchu dotal ſ worzała a potom ſ lakom nabarbjene, může šo něšto ſ aluminija wudźełacź a trjebaja šo potom jenož se ſlěbrom abo ſlotom počźahnyeź. 1. je tajka karoźerija lóža, 2. tuńšcha a 3. barba wjele lěpje dźerži, dokelž je chemiſky ſ aluminijom ſwjasana.

Tuńšche pu tak barbjene wězy tohodła, dokelž barbjenje ſ lakom wjele cźaša trjeba, tule chemiſke pak je ſa krótki cźaš hotowe.

F. K.

Zadanjamy nalutowańske pjenjezy

na najlěpje — po wučinjenju

Sekowe konto z 5% bjez dalšich wudawkow. Dawamy kredity, wobstaramy hypotheki a hódn. papjery kaž wšě druhe bankowske dźěła

Přijimamy a wupłaćujemy też pola filijalkow we Wojerecach a w Khoćebuzu a agenturow w Kulowje, Wjerbnje, Łazu, Rakecach, Nowem měsće, Wulkich Zdźarach, Khrósćicach, Barće, Delnim Wujezdźe

Serbska Ludowa Banka
w Budyšinje

Wulke
hodowne předawanje
w kupnym domie Max Herde
w Budyšinje, na Kamjentnej hasy

Bjezkonkurencne poskićenje Wobkedźbujće płaćizny!

Štóž za 10.— hr. nakupuje, dostanje kaščik dobreho toiletoweho mydła darmo

Košle ze zasadkom	1,50	Košlowy płat, jara tunjo	0,39
Zwj. košle, najl. Perkal	2,95	Košlowy płat, wos. kruty	0,60
Zwj. košle, najl. cefir	3,95	Linon, najl. kaikość	0,69
Zwj. košle, najl. popelin	5,95	Spański přikryw, šěry	0,95
Zwj. košle, najl. trikolin	5,95	Flawšowy přikryw wosebje tunjo	5,95
Muž. spódnje khol., mako	1,50	Blidowe přikrywy, tkane	1,50
Muž. spódnje khol., podš.	1,95	Dam. přikrywy z kromku	3,95
Muž. nohajcy, wos sylne	0,95	Zonj. šlypry ze židy	1,75
Muž. nohajcy, čistawołma	0,95	Princess. sukna ze židy	2,95
Zonj. nohajcy, čist. wołma	1,75	Twjelki (Gerstenkorn)	0,39
Zonj. nohajcy, wol. zeźidy	2,50	Damast. twjelki, tunjo	0,79
Samowjazaki, čista žida	1,50	Hłowaki za klanki	0,75
Sportske nohajcy z nohu	2,95	Sweater, šěry, za muž.	4,95
Łož. počehnj., šite, kopř.	3,95	Kupańske rubiška 100/104 kašc.	1,50
„ „ „ linon	3,95	„ „ 14/100 „	2,50
„ „ „ pisane	4,95	„ „ 200 „	4,95
„ „ „ sm. pł.	5,96	Přikryw na komody	1,95
„ „ „ damast	6,95	Přikryw na chaiselongue	4,95
Hłowak „ „ kopř.	0,95	Tkaniny za bluzy, wulki wubjerk	0,95
„ „ „ linon	0,95	Popelin za wobleki	1,50
„ „ „ pisane	0,95	Tkaniny za wobleki, čista wołma, 100 šěr.	2,95 1,95
„ „ „ sm. pł.	1,25	Balatum, najl. na špundowanje, 67 šěr.	1,50
„ „ „ damast	1,75	200 šěr.	3,95
„ wupjerk, najl.	2,95		
Wupjerk, posleščo, najl.	13,95		
Łož. płachty, kopřiw.	1,95		
Łož. plachty, Dowlas 225	3,95		

Hokec korčma w Budyšinje

srjedu 11. decembra 1929

swinjorčzanje

Dop. wot 9 hodź. połčik, hejdušne a jatrowe kołbasy

Přećelnje přeprošujetaj **M. Hoka a mandź.**

Na wjesne ležownosće

na hypotekske a rukowanje gmejny pytaja při 10% dani hač do 30000 hr. też po mjeńšich dźělbach. Poskićenja pod „J. S. 33“ do expedicije Serbskich Nowin w Budyšinje

Koła za dźěći

we wšěch wulkosćach

J. Schieback w Budyšinje na Mužakowskej dr. 4

Khwatajće, prjedy hač su tute wurjadne tunje wěcy wupředate.

Dołhe a krótke škórnje

ručne dźěło po 20 hr. ma na składze črije też ćople črije za žony a mužow

wobućowy dom Mark w Kukowje

Hospoza

do mjeńšeho ratarstwa blizko Radworja so hnydom abo k nowemu lětu pyta. Dobra mzda. Bliže zhonić we wudawarni Serbskich Nowinach.

Vogtl. Gardiny

štory, rolleaux, voilowe a muslinowe kromki, canki jara tunjo

J. Erler na Zw. Lawsk. h. 10 Rózk Krónpr. mosta

Wysokosućelna **kruwa** k plahowanju a rjany sylny **byk** stej na předań w Kanecach čo. 3 pola Pančic.

Nawěštki w Serb. Now. maja wulki wuspěch

Hodowna zhromadźizna Maćicy Serbskeje

budźe pjatk 27. hodownika (třeći dźeń hodow) popołdnju 1/2 3 hodź.

Přednošujetaj:

k. wyšši wučeř a kantor J. Symank: Stawizny serbskich kěrlušow,

a k. akad. moleř M. Nowak: Južnoserbski spěw

Wo bohaty wopyt sobustaw. a hošći prosy **předsyd. M. S.**

Wječor 1/2 8 hodź. „Hodowny wječork„

Tworykupowace towarstwo w Budyšinje z. dr. z w. ruk.

Prosymy swojich sobustawow, swoje

nalutowanki

za wysoku dań w samsnym družstwje zapołožić

Tohorunja prosymy, dźěćom k hodom

nalutowansku knižku

teho samsneho družstwa wustajić dać

Dań wot 1. 6. 1929:

K wšědnemu trjebanju	6%
Při měsačnym wupowědźenju	7%
Při 3/4 lětnym wupowědźenju	7 1/2 %
Při 1/2 lětnym wupowědźenju	7 3/4 %

★

Skazanki na hodowne wosuški wuprosymy sebi bórzy w jenotliwych rozdźelerjach

Serbscy starši, kupće swojim dźěćom

serbske wobrazowe knižki

Wosebje poručamy: Kocor čehnje na hońtwu 60 pj. — Dźěćatka hladajće, kajke to rjanosće 1.80 hr.

Serbska knihařnja na Lawsk. hrjebjach

Příloha k číslu 286

SERBSKE NOWINY

Wuteru, 10. decembra 1929

Hodowne přeća.

Dźěći sašo listy wiśaja na Boże dźěćo, abo powědaja, što bychu rady měje a prašcheja so pschecza sašo mać, hač budźe tola rumpodich też wschu derje sstarać. Wjele starschich wschak dyrbi w wěcežišchim cźasu swojim dźěćom na mnoho prašcheniow wotmu dać, kotrež jich njemože spokojić. Je-li to trjeba, ech so dźěćom kuš do rozuma wjedźe. Wone też bórzy schimu, so so wschu dowjelnić njeholi abo druhdy wone dary bóhtach njemóža. We schulskich nastawkach, dźěći piśaja, dowěźtmy, so maja rosumjenje sa lake wobstejnosće a so su tehodła też ś něćim mapokojom abo ś něćim, schtož su sebi same wuse, abo, schtož staj jim nan abo mać je swojej rjej prózy wudźěłkoj.

Wjele pola kóždeho dźěcza namakamy też rosumjee, što to, so jim starschi njemóža hnaj wobradźeć, schto, schtož nuźnje trjebaja, kaž na pśch. drasty atd. Hdyž, jeli móžno, njech starschej dźěćom tola też něk hrajkanja dataj, a bychmy něšaka maliczkotcej była. Ze jene wumněnjenje stajamy kóždej hrajzy. Kajke, to tu ś krótka wujaśmjeć!

Kehodła sebi dźěći dozpla hrajkaja, a to jara radu? Ze najmjeńśche w kolebaju sebi hrajka je śwojimi nasławčkami abo ś hewak něćim. Hdyž su dźěći rjene, potom sebi też himajsche hrajki wupytaja, najlepjej pak maju wschitke pěśt a wodu. Kóžde dźěćo zeje, eli na njěchto dźěłaćj, ta hrajkanjom. Cźehodła to? Psychologojo śu sebi wschelake theorije wumyślili a praja: Dźěći maja wjele mozy w sebje, kotruž pschi dźěłe njepschestaja kaž dorosćeni. Abo: Dźěći rady njěchto hraja, dy dorosćeni cźinja a wone su tule tendenzu sobje. Tola woboje drje zyle njetrjebaju. To pak móženy dźeć, so drje je śwórnicźel tuto žedźenje sa hrajku kóžu strowemu dźěćeju dał, so by wone ś hrajkanjom chcyło śwój zmysł a stawy trjebać. Też nowiscka psychologija je tehu měnjenja.

Něsto też hrajdom wěmy, kajka dyrbi kóžda hrajka być: tajka, so by dźěćo ju mjez njěchto dźěłać, „cźiniś", dobo. Hrajku, ś kótrejž dźěćo njemóže wjele „cźiniś", mu bórzy wostaji. Njemóže dźěn też wjele wot njeje nawuknuć, hdyž je tola wjcho hotowe. Někotry hólc hrbi bórzy ś tajkej hrajku pomba: rozebjerje ma pschikład mu lokomotivu, so by pohladał, kajka nutśka je. Starj drje so nad tym strózśichcaj — a tola je dźěćo prawe cźiniło, dokelž wot tajkeje, kaj lokomotiwa dźěše, njeje wjele nawuknuło, ś njej njemóžeše wjele cźiniś, hač nacźahnyć a stajicź a sało nacźahnyć a tak ze. A někotra holca je spokojnisha se schćěžku drjewa, ruć je rjenje wuhotowała, dyžli ś rjanej klanku — ruž bź hižo „hotowa". Tak widźimy, so je wjele hrajo, wot kótrychž dźěći wjele nawuknuć njemóža, te jim njeknjupnuły.

Je hischcze mnoho, ś kótrymiž móža dźěći něschto „sperjeć", a njetrjebaja to teź pschezo te najdróśše być.

J. K.

Nowe město Ochranow (Herrnhut).

Ochranow běšche wot jatkeho kujeźeństwa prawo dóstało, so wot nětka, niż wjazy wjeś, ale město mjenowacź. Z pśicźiny spožeźenja měšćańskeho prawa zhromadźi so wobydlerstwo sobotu wjeczor we wulkej zyrkwinskej hali k derje poradźenej zwjatožnjosći. Po powitańskej nadźi měšćanosty dr. Burckhardta pschepoda sunskowny minister **Richter** zwjatožnje ś najwutrobnischimi sbożapśejemi statneho kujeźerstwa wjednikej nowoho měšćanskeho zarjadnistwa wuzwjedźenje ministerstwa wo pschipóznaću města Ochranowa. Dale wuprajichu swoje pozdrowjenja kamši hejmar dr ś Barghoorn we mjenje Lubijśeho hamtiskeho hejtmanstwa a wokrejsneho radźa, měšćanosta dr. Kolbenburg w mjenje města Zitawy a wobsadny duchowny zarjad Reichel we mjenje Ochranowskeje bratrowskeje wobcy. Němskemu presidentej Hindenburgej pózłachu postrowjeńśki telegram. Po zwjatožnosći w zyrkwinskej sali wotmě so zhromadna hoscźina w hoscźenzu pschi Zinzendorffskim namješcźe.

Kupujće pola tych

kotriž do serbskich časopisow nawěstki podawaju.

Hody so hladajźy bliža. A śwótanje wjedro dale tak mile a ptóšnje, dha so cźaj hač do hodownicźki spěchnje pomalnje. Hody maja swoju idealnu stronu a kuždo graje nam poetiske myzle do wutroby a dusche. Ale wone maja też zyle materielnu stronu. Hody su cźaj luboseź a darow, ale też

cźaj kupowanja a dawanja.

Kaž so jenotliwź — njech je muž, žona abo dźěćo — tydźenje dołho ś myślicźku nosy, schto by so tola najlepje „*kak pod Božadźěłskimi* zachom hodźało, tak stara so wobkhodnik hižo mětwazy do cźasa wo wschelake twory, kotrež potom swojim wotebjerarjam posticźeje. Jenož mała ludźi wě abo hej pschekładje, kajke riźiko pschekupa na so wojnje, hdyž hej mnoho staja, so by po możnosći wschitke pschecza konjumentow dopjelnił. Schto ma wschu na pschedań a na ekładje, ś cźim je so zastarał a móje pśiwuzowaś.

wojsewja w nowinach a protykach.

Mnozym je to witana wěc. Tak njetrjebaja hej cźaj kupdźo hakle po klamach a wobkhodach běgać a so napraschowaś, hač maja to abo tamne na pschedań. A wobkhodnik nodźe njetrjebawschi pjenjezy rosmjetowaś za nawěstki, hdyž je ludźo potom njewobkedźbuja. Sserbske cźasopizy, wotjezje teź nasch dźenik, pschinjeje nětko wschědne hodowne wosjewjenja, a na ludźoch potom saleji, so by teź wobkedźbowali. Ale serbšcyn cźitarjo a wotebjerarjo dyrbjeli to wobkhodnikej pschi kupowanju k wědźenju daś, so by jeho nawěstichi

w „Sserbskich Nowinach" cźitali

a tohodła pschińdu k njemu kupowaś. Kak raduje so, hdyž widźi, so je jeho wosjewjenje w serbskim cźasopizu wuspěcha měła. W pschichodnje sašo inserije a tak podpjera so ś tym nasche nowinarstwo. To dospjeje tón, ći jej telko prózy wosmje a wobkhodnikej k wědźenju da. Ś tutej maliczkosću wukonja

praktiske Sserbstwo,

a śluji indirektnje śwojemu narodej. Njewjaj nicht6, so je w tych wobkhodach drózśe, kotrež pilnje inseruja. S nawěschtkami rosćeje wobkhodnistwo a pschekupz ś tym wjazy nawikuje. Sšamo mjeńśche wězy, wjazy króćej pschedate, pschinjeju teź podobny wuzitk. To je stara pschekupska šajada. Tohodła njetrjeba wěz wo niczo drózśicza być, sterje może placźiśimy śnijeć. Podpjerajcże tydy wobkhodnikow, kotriž w nasich serbskich cźasopizach inseruja a teź je dźerża a cźitaja. Husto dosć nadobnemu serbske korcźmju, hdyž ani jedyn serbski cźasopiś wupowědźenju njeje. Zadajcże sej to. Hdyž maja tucźi sa cźitodu drózśich němskich pjenjezy, dha wótcże teź za tuniche serbske. A je-li njepschecźelske śmyślenje pschećiwno Sserbstwu, dha tak najcheje podpjery hódny njeje. Tu a tam so njes Sserbami „tóstopiwo" tocźi. Schtóž ma k jeho wuźiwanju potrebnosće, njech tam dźe, hdyž w Sserbskich Nowinach inseruja. Mnohy serbšyn wobkhodniza a korcźmarjo drje rad serbske pjenjezy śuju, ale bewak za śiwoje ludstwo nicźo nimaja. Sabjerajmy so teź pschećiwno nim tak. Kóždeho dobreho Sserba sašada njech je, tam kupowaś, hdyž so do serbskich cźasopizow nawěschtki podawaju. K tomu je runje w hodownym cźasu najlepscha pschiležnosć. X.

Wohnjowobornistwo.

Sjezd wokrjesnych wopalnych mischtrow we Wojerezach.

Hižo dwójce wotmyšlene zhromadźizna dobrowólnych wohnjowych woborow wotmě so sandźenu njedźelu we hoscźenzu „Burgkeller" we Wojerezach. Pschitomny běše sjamo direktor Hänsel wot provinzialneho wohnjowobo sjednoćenstwa ś Wrótslawja. Wobstarnemu wokrjesnemu wopalnemu direktorej Erwinej Winklerej je Wojerez bu cźestny cźišći druheje zjadowne spožeźeny. Knjes Hänsel jón jemu zwjatožnje pschepoda. Nimo teho je knjes Winkler 55 lět dołho dźěławy zobustaw wohnjowych woborow a wukonja hischcze djensa njedźiwajcy swójich 73 lět źiwoje dźěła we wobsédnym wokrjesu je wulkej zwědomitosći a dyrbomnosću. K cźestnemu dnjej bźchu też wotpołkanzo je Shorielza pschischli.

Z našeho kulturneho žiwjenja.

Posedźenje Zwjazka spěwnych towarstwow.

We ważnosći spěwnych towarstwow a jich zwjazka drje su wšitcy přeswědčeni. Cim zrudnišo potom, hdyž předsyda k zhromadnemu dźělu wola a so jenož mała cźrjódka zeńdźe. Rjaneho zaciśća to wězo njecini a za nawjedowarja teź runje pozběhace nje je. Zastupjene běchu jenož štyri towarstwa. Měješe so tola přehlad podać wo poslednim koncerće 27. nazymnika.

Wšitcy běchu w tom přezjedni, zo „Kehelerija" njeje městnosć k wuwjedźenju našich wulkich koncertow dla swojich njedosahacych rumnosćow. Tajki nawal wopytowarstwa hišće doźiwała njebě, też hošeńcaf nic. Tuž w mnohim klacaše. Z tym so teź zwonkowne zarjadowanje khětro počeźowaše. Tajke přemeńśenje je z wjetšimi ćežemi a wudawkami zjednoćene. Jeli snadź zarjadowanje hač do najsnadnišeho po přeću wšěch so stało njeje, dha ma so tutym wobstejnosćam připisować. Zo wono wobšerncho dźěła a wjele mocow potrjeba, to zhonichmy wot předsydy zarjadnistwa, knjeza Pawoła Krjećmarja, kiž hižo na wšě štyri lěta je faktor movens při našich swjedźenjach. A to chce něštorěkać. Wězo měješe wjetši štab pomocnikow. Ale dowidźachmy, kak wažne je też krute zwonkowne zarjadnistwo, jeli chcemy wočakanoho moraliskeho wuspěcha měć. To spóznachmy tón króć znowa a předsyda, knjez wučeř Jurij Wjela-Bukećanski, dźakowaše so wšěm zarjadnikam, wosebje jich načolnikej k. Krjećmarjej. Bohužel stupi tutón wróćo ze strowotnych přičin wot dalšich zarjadowanjow koncerta. Tuž dyrbi so tuto wažne dźěło w přichodźe na druhe zamolwite ramjenja położić. Wón sluši pak, zo chce we wšěm z radu a skutkom k pomocy być. A to je zwjeselace.

Potom sćěhowaše nadrobne rozlićenje dokhodow a wudawkow z poslednjeho koncerta. Wopyt je jara zwjeselacy był, dźiwajo na to, zo njemóžachu hosćo na znate městniśćo „Krony" dóńć. Tak so zarjadnistwo zwoprědka wo zwućeny wopyt boješe. Njedźiwajo mnohich wudawkow zwostanje hišće rjeńši dobytk, kiž so za wotmysleny nadawk nałožuje. Z tym dóńdźe hnydom k dalšej rozprawje wo Kocorowym pomniku. Wšelake towarstwa a jednotliwcy su přinoški přilubili a je drje bórzy na Serbsku Banku abo zarjadnistwo wotwjedu. A drje budźe z kónc lětom financielna strona dozrjadowana. Tola budu hišće běžne wudawki za wudźerženje pomnika trěbne, za čož so spěwny zwjazk dale postara. Při tom doda župan župy „Jan Arnošt Smoler" njewjeselcy podawk při swojim poslednim wopyće w Drježdźanach, kiž wěste pruhi na tamne wobstejnosće mjeta.

Čestny předsyda k. hudźbny direktor B. Krawc so pisomnje zamolwi. Je nowu zběrku muzikich a měšanych khórow pod mjenom „Słónčne pruhi" wudał, kiž su w serbskej knihařni dóstać. Tohorunja wuźidu drje k hodam, jako Božodźěšćowy dar, serbsko reje w jenym Lipšćanskim nakładze a budu bórzy pola Smolerjee na předań. Tutej nowej zwjeselacej wěcy na našim kulturnym polu so z wulkim zajimom přiwzaštej. Nadźijomnje so teź pilnje kupuja. Poslednje budu 3 hr. płaćić, tamne drje 2 hr. W dalšim poda wšelake pokiwy wo trěbnej disciplinje a koncentraciji spěwarjow. Wo tom budźe so w towarstwowych kruhach nadrobniśo réćeć. Teź wobzamkny so, zo ma so w přihódnym času mały serbski wječork w Zahorju wuhotować.

P. Krjećmar:

Do „Wysokich Tatrow"

Československeje.

(Pokračowanje.)

We Słowakskej.

We „Vrutkach" witachu nas lubi słowjanscy přećelja, hospodliwe swójba přija nas do swojeje domjacnosće, leżanej we wobłuku zapasa gigantiskich hobriśow. Derje nam bě, jako smědźachmy pućowanski proch po přez dźewjećhodźinsku jězbje ze spěšnim wotmyć z ćěła, derje powjećerjeć při radiowej hudźbje z Budapesta, a potom so po cyłej maliczkosći do ložow kulić. Z rankom košeše nas přenja pruha hožeho słónčka, chcyše nam tola pokazać rjanosć hudźenja swojeju pruhow maćerki w tutym kuzłoćeku zemje. Zahła kula zběhaše so zady hobriśow wysinu njebja, wobswětłowaše wjerški wysokich hriśow, sćin sćelo zaso na uješe. Wobraz, kajkiž rad puta molerj ze swojim wumělstwom k wokrjesu powšitkownosće. Přenje to překwapjenje, hódne dźiwa wokošenja z pleńćaceho zahwłćka. Popołdnju sašo so hotowachmy k přenjemu wulětej, a to na hrawski zamok, wulcy krasnje leżany zastarski hród.

I. Oravski zamok (hród).

Wopuśćichmy na stronu Kralovany a zaso khwaśe z nami ćah při zapasu horow, wupinu wysokich skaliskow, přez přetoki do luboznoje doliny. W Kralowanach wustupichmy a nóžkowachmy po běłopěskojenej drózy k ľučnej přestrěni, zo bychmy so tam ze zemje puzolaceje šwabłoweje wody napili. Při mjeńšim puzolniśku spěwase ptaćik, při wjetšim smějachu so nam napřećo lubozne woblička rjanolinkow słowakskeho splaha. Ptaćk ze swojim spěwćkom bóle prošeše, tuž jeho přeprošenju slědowachmy. Korćmar pak při našim přibliženju ćekny a tuž sebi sami nalijachmy maćiznu, kiž z ćorneje ľuhoweje zemje so puzoleše, pucherki ćerjo kaž sodowka. Woda wonješe kaž zhnilše jejko, ale słodźeše kaž najćerstwiša kapka. Pjećo běchmy so darmo wokřewili a korćmarja nihdźe wjacy widźeć njebě, jenož tam při druhim puzoliśku spěwachu nětko rjanolinki słowakske pěsnički. Z pospmćkom běchmy jim dźakowni a spěchachmy zaso wróćo k dwórniśku. Wokřewichmy so dale nad rjanosću wjeski, trošku zdala so wupinacej a zetkachmy so k prěnjemu razej z maćerju w słowakskej narodnej drasće z holićom. Radlubje nam po słowaksku rozjasni wokolinu a my jej pomérnje derje zrozmiechmy. Tola hižo wabješe nas nowa zajimawosć ke sebi: Z jeneje strony wysokich horiśow wudobywa so rěka Orava a z druheje přikhwata rěka Vach. Wobej so tu k šěrokemu rěčniśu zjednoća, ale nic docyłnje. Woda Oravy wostanje dale jasno-zelena, zo skoro kóždy kamušk na dnje wuhladaš, woda Vach pak była mutna, tak zo je wobraz wody jeneho rěčniśća dwoji. Sledujemy rěčniśu a wuhladamy při tym k stronje na horach pastwiśća srjedź štomowiny. Čerwjene šaki so tu pasu wob cyle naléćo a léćo hač do nazymy a jenož to najnuznišе wobstarajo, poda so pastyř abo pastyřka něšto króć wob léto do doliny. Z mloka dźěłaju so dobre twarožki a słodna butra. Tola dyrbimy dale, dowěrimy so na dwórniśku w Kralovanach zaso ćahej, kiž nas dowjeze do města Oravy, wupinacym so wokoło skaliska Oravskeho zamoka. Stupachmy po přihódnej śćežcy 300 m wysoko, nimo rjaneho zastarskeho statoka, twarjeneho z drjewa, z pěknymi wurězbnymi woknami, wobdźiwawši dale stary štom, kotrehož hłowne hałozy kaž pjećory swěćnik ze korjena so wudobywachu. Přez kamjentny zakhod zastupichmy do stareho hrodu, do dwora delnjeho hroda. Bórzy přikhwata wrótnik, zo by nam ze swojimi wulkimi zastarskimi kłućemi wotewrił wšě tajnosće. Wobdźiwachmy z prěnja zběrku khorhojow, kiž nětkhy we wšelakich dobach časa so zmahowachu ze wjerška najwyššeho hrodu, dale zběrki kamjenjow, rostlinow a pokazki zwěrjatow, kiž běchu a su hišće žiwe we wokolinje: worjoły, sokoły, wjelki a druhe rubjeńe zwěrjata. Bary, wjelki a sokoły a dźiwje swinje wobydla hišće dźensa hobriśa Tatrow.

(Pokračowanje sćěhuje.)

W dalšim jednaše so wo přewjedźenju oratorija „Naléčo“ wot Kocora, štož počina zwjazkowy bološćiwk być. Při tom so wukopa, zo wšitke towarstwa z doskónčnymi notami zastarane njejsu. Na čim to zależi? Zarjadnistwo so postara, zo to bórzy do rjada přińdże. Nětko pak so prosy, zo bychu so towarstwa a jenotliwcy kruće do dźěła dali, zo by nam wuspěch zwěsćeny był, hdyž ma so srjedu po jutrach nětko zaso w „Krónje“ přewjesć. Jeli chcemy z česću wobstać, dyrbimy kruće naše mocy napinać. To płaći za wšěch. Po możnosći ma so z pomjatka spěwać. Na poslednim koncerće bě widźeć, zo hišće wšitcy spěwarjo z tekstom dosahace přezjene njeběchu. Skónčenje so postaji, zo ma hłowna zhromadźizna spěwnych towarstwow so 23. wulkeho rózka w Budyšinje wotměć. Zo by so zwjazk mjez nimi a zwjazkom skrućił, so snadny přinošk wob lěto postaji. Nadźijomnje budże přichodna zhromadźizna bohatšo wopytana a dowijedże ke krućišemu zjednoćenju mjez spěwnymi towarstwami.

Dokelž je knjez wyšši wučeŕ Słodeńk jako prěni zastupjeŕ „Domowiny“ do Ludoweje Rady woleny, dyrbješe so zastupjerstwo Zwjazka w něčim přeměnić. Tak buštaj nětko za druheho zastupjerja knjez Měrćin Nowak a za třećeho knježna Gretla Keŕkec w Droždźiju wuzwolenaj. Hač do přichodneje hłowneje zhromadźizny maju přizamknjene towarstwa rozprawu wo lětnym skutkowanju zapodać a běžnu statistiku wjesć. Wšitke hišće njejsu poslednju wotedałe. Z tym skónči so posedźenje, hdyž bě dobrej dwě hodźinje trało.

Ze Serbow.

— **Pśeměnjenje formularow k paketowym khartam za wukraj a k zlownym wobšahowym rozšaśenjam (Zollinhaltserklärung).** S wobsamknjenjom kongresa póstowego pólst w Londonje, kiž s 1. julijom 1930 do mocy stupja, su jo formulary k paketowym kartam za wukraj a k zlownym wobšahowym rozšaśenjam za skopłaćomne pozyłki do wukraja pśeměnjone. Słowny rozdźěl nowych paketowych khartow porunja nětčišćim saleži w tom, zo su na běłej twjerdej papjerje pśihpraśenje, a so maje so dopśedkapośajenje wotpósłarja we pśipadźe pśihpółtanjeje njemóžnosće jeho pozyłki pizomnje abo s podschmórknjenjom abo s wudopokrjenjom pśichodnišćeho na sadnjej stronje paketoweje kharty wosnamjenjeć. Pokaśi sa nowe formulary su sa nětkaši cas pola wyšicich pósłowych direktajow dostaś. Słotowmjenje a roześanje nowych zlownych wobšahowych rozšaśenjenjow pśichowatoja jo kaž hač dotal privatnemu pśichentyžku. Nowe paketowe kharty a nowe zlowne wobšahowe rozšaśenja smědźa jo hižo do 1. julija 1930 wuzywaś. Formulary dotalnego druźiny móža jo pśichetyzbaś. — **Franzowske pósłowe sarjadnjistwo** je najwyšicho junu **sa pjenjesy i dobórku** (Nachnahmebeträge) na pósłowych paketach do Franzowskeje (a s dobom teź do Alžérskeje a Korsiki) na 800 hriwnow a na pósłowych paketach se Franzowskeje (a s dobom teź z Alžérskeje a Korsiki) na 5000 franzowskich frankow postajiło.

— Słótne khorośe w salšej Hornjej Łužicy. Po hamtskej rozpšawje krajneho strowotnišnjowego hamta sapśijatych w Hornjej Łužicy 30. nowembra tele słótne khorośe: 1. Słóśiwitowość — Milzbrand — w 1 gmejnje a 1 dworje Kamjenskeho hamtskeho hejtmanstwa. — 2. Swiwjazy mór w 2 gmejnomaj a 2 dwornomaj Łubijskeho hamtskeho hejtmanstwa. — 3. Natykowa za khudokrejnosć łopytaczow w 2 gmejnomaj a 2 dwornomaj Kamjenskeho hamtskeho hejtmanstwa. — 4. Sahorjenje rjapoweje mošhowin pola koni w 1 gmejnje a 1 dworje Kamjenskeho hamtskeho hejtmanstwa. — 5. Sahorjenje mošhow pola koni w 1 gmejnje a 1 dworje Kamjenskeho hamtskeho hejtmanstwa. — 6. Pčožaze khorośe (hnilź) w 2 gmejnomaj a 2 dwornomaj Budyšskeho, w 4 gmejnach a 14 dwornach Kamjenskeho, w 1 gmejnje a 1 dworje Łubijskeho a 1 gmejnje a 1 dworje Žitawskeho hamtskeho hejtmanstwa 1,08 hodź. a khodna jo w połwozy. — Dźensa rano we 8 hodź. barometer 740, hygrometer —1, thermometer +5.

Z **Lipska.** Serbske wosady su swoje kermuše swjećile. Też mała serbska Lipsćanska wosada, zjednośena při „Serbskim blidźe“, chcyše tutomu rjanemu nałožkej holdować a běše sebi na 19. nowember swojich swěrnych na kermušu přeprosyła. Rjana liźba běše přeprošenju přećelnje sćěhowała. Wosebje nas zwjeseli, zo móžachmy knjeza dr. Śleeu z česćenej mandźelskej witać. — Blido ma dźensa přećelniši raz. Je widźeć, zo ma so nješto wurjadneho stać. Je wodźete z běłymi rubami a hižo su rozdźělene talerje ze swětłym gratom. Njesprócniwy rjadnik, knjez wyšši wučeŕ Bjedrich, wita kermušnikow. Wuspěwamy z dostojnosću spěw: „Towaršnosć, ty hwězda złota“. Hodźi dźe so tutón spěw tak prawje za našu towaršnosć. Knjez stud. Pawoł Nedo-Wósporski poskići derje přemysleny přednošk. Rěći wo wjesołosći we serbskim a słowjanskim kraju. Moderny civilisatoriski duch zaćahuje do serbskich wjeskow, kazy a niči serbsku wjesołosć. Sto dha chce „Treuer Husar“ a „Kleine Konditorei“ na našich wjeskach? Serbska wjesołosć přińdże z wutroby. Smoleŕ hižo pišo 1842: Serb lubuje towaršnosć a wjesołosć. Serbja pytaja wjesele mysle, zo bychu sebi žiwjenje położili. Serbska rěč hodźi so wjeselej zabawje. Jich zradownosć je njewutupna. Serb je, lěpje běše staznje wjesely, byrnjež też njebył w najlěpšim położenju. Swoje wšědne, wotmjenjace dźěła přewodźěše ze spěwami. Tak prjedy wšudźom na polach, łukach a w hajach spěwy zaklinčachu. Dźensa je — škoda to wulka — wšo wonemiło. Na serbskich kwasach, na přazach, na rejach, w kórmje so zeznaješ ze serbskej wjeselošću. Čitaj jenož a wosebje zaspěwaj sebi naše ludowe pěsničk, kotrež so spěwachu a spěwaju při tutych „wjeselych podeńdźenjach. Z nich rěči tak prawje dobra serbska wjeselosć a z nich wukhadźa zrozumjenje za dobre žorty. Spěwy dyrbja so zaso znowa wožiwić. Tute móža a dyrbja zadźěwać, zo přez civilisatoriski duch tak wjele dobreho a zakhowanja hódneho ze serbskeje kultury na wěčne spać dźe. — Přednošowaŕ přednjese někotre markantne serbske pěsničk. Zajimawemu přednoškej wšitcy z wulkim zajimom sćěhowachu a wuprajichu swoju dźakownosć za rjanu hodźinku ze sylnym přikleskom. Po hosćencu so hižo přijomna wón z kuchnje znošowaše. Wšitcy wědźachu, z wotkel tuta wabjaca wón pokhadźa. Knjez stud iur. J. Cyž běše nam přećelnje ze serbskeje Łužicy serbske, haj ryzy serbske krupjane kołbasy ke kermuši wobstaraŕ. Přećelna hosćencarka znosy nimale kopu krupjanych na blido a k tomu hódnje kisałeho kału. Haj, krupjane dyrbjachu kołbasy być a ze Serbow. Mamy je nětko a jara rozwjeseleni sebi poslužujemy. Słodźa w cuzbje ćim wulkotniso. To je nješto žadneho. Tuž bjez dźiwa, zo někotrykuli, zabywši doma derje powječerjeć, samo 4 krupjanych zjě. Skoda, zo kisy kał njebě po serbskim recepće zhotowjeny. Słodźi tola wurjadnje. Pódla pilnje bjesadujemy a sebi zažortujemy. Zanošujemy sebi naše serbske spěwy. Někotři knježa zwjeseluja nas z rjanymi solami. Knjez stud. phil. Cyril Słodeńk poskići nam pěkny klavérny přednošk. Je po kermuši. Wšitkim je so jara lubiło. Też na tutym měsće dźakujemy so knjezej stud. iur. Cyžej, kiž je nam kołbasy přećelnje wobstaraŕ a knjezej architektej Bjeńšej, kiž je kisy kał daŕił. — Wutoru 10. dec. mamy zaso přednoškowy wječork a přeprošujemy Serbow z Lipska a dalšeje wokoliny na rjany wječork. Přińdźće a serbujće z nami.

Ze Sakskeje a dalšich krajow.

* S **Peniga.** (Jebanska pyha.) W poslednim cźasu bě tudyšnej žandarmeriji nahadło, so je wschelake žónjse a hoły njeznaty dźiwje rjenje drasćachu a wošebje drohe mantle nosećachu, hackrunjeŕ dyrbješe so wobmyślić, so tajki garderobu jeho nastupazy njejsu kupiś mohle. Tohodla śledźeše so na nakupowaćiskimi žórkami, a pśichi tom so wukopa, so jedna so pśichi wošebnej drasće wo nakradnjene wěcy. S tym wujachu so nadobo pśiked nětčišo cźasom skrućene nutsdobywanje do Limbachskeje kupnizy.

Hłowny redaktor a zamolwity za politiku Marko Smoleŕ w Budyšinje. — Za lokalny dźeł a feuilleton: A. Dušman w Budyšinje. — Za hospodarski dźeł: Arnošt Bart w Brězyncy. — Za nawěsćki: G. Janak w Budyšinje.

Hospodarski rozhlad.

Pjatk, dnja 11. decembra 1929.

Wčerawše kurzy w Barliuje.

1 Dollar	4,171	100 pólsk. złotych	46,925
1 jendźelski punt	20,385	100 čěskosł. krónow	12,376
100 šwajc. frankow	81,07	100 franc. frankow	16,425

Barliuska burza wčera zaso wjacy, kurzy efektow so zaso wotdrjehjowachu. Teš na wikach i dołhowymi a rentowymi liśćiwami běchu kurzy sćěžkajbene.

Produktowe wiki so wčera zwonka sćěžkabichu. Pśicheriza a wowsy zaso 10 pj. pśichśadźichcej, rožka pak 15 pjenjezkow. Jako pśichcinu mjenuja sćěžkajbene wukrajne wiki, wulki dowós žita a so jo kupzy wjetšiceho kupowanja sdaluja. Wčera placźeše zentnaŕ

w Barlinje:

pšeńcy 11,95—12,00 hr., rožki 8,55 hacź 8,70 hr., jećmjenja najmjeńšeho 8,35 hr. hacź 8,85 hr., nałětnjeho 9,35—10,15 hr. wowsa 7,50—7,95 hr.,

w terminowym wikowanju:

za dezember: pšeńcy 12,55—12,50 hr. rožki 9,32½ hr., wowsa 8,10 hr.,

za měrz: pšeńcy 13,32½—13,30 hr. a rožki 10,15—10,12½ hr., wowsa 8,87½ hriwnow,

za mejo: pšeńcy 13,65 hr., rožki pak 10,70—10,67½ hr.

w Drježdźanach (pjatk):

pšeńcy 11,65—11,80 hr. (11,85—12,10 hriwnow),
rožki nowe 8,60—8,85 hr. (8,80—9,05 hriwnow),
jećmjenja najmjeńšeho 8,60—8,85 hr. (8,75 hacź 9 hr.),
jećmjenja nałětnjeho 10—10,60 hr. (10 hr. hacź 10,70 hr.),
wowsa nowego 7,95—8,20 hr. (8,05 hacź hacź 8,30 hr.).

Na pśichodan:

Radźe a cźumpatki kóli, zyglenja w Bratnju.
Wórny a jabłuka, Wirty w Stróži 26 pola Wojerez.
Huśe zyłe w Budyšinje, Kaculberowa haśa 12 delka tśi kwo.
Wás bźeczaju sa 20 hr. w Budyšinje na Rybarskej hasy 25.
Pjerjo, 5 puntow, w Mikoćizach cźo. 9.

Kupuja

Kosy teź k rěsu, Reimann w Łubiju.

Ssudnišny na pśeśadźowanje:

[illegible] pjatk, dnja 11. dezembra 1929

we **Wojerezach** w hoscźencu „K złotej hwězdźe“ w dwanajcy dop. w 11 hodź.: tyschelake meble, cźapniki a hołowniki móz, minale nowa trompeta (rožk),
we **Werminghoffe** w kantinje dop. w 10 hodź. schijaza maschinki,
we **Hornerezach** w hoscźencu pśi kiju dop. w 12 hodź.: 6 muzejskich koleśowy a gramofon s 70 deskami,
w **Niśkej** w hoscźencu „K hwězdźe“ dop. w 10 hodź.: sofa, klamowe wuhotowanje, pśiwaśki stroj, pśiwaśke błido, klawér, waha, klamaŕska pokładnja.

Schtwórtk 12. dezembra 1929:

w **Budyšinje** na Budyšinskich dop. w 10 hodź.: wschelake meble a maschiny, schpitzle, pišaśke stroje, radio a awta, likéry, wina a punsche, kamy, łubźone stroje, wosy, muzaje, žonjaze a dźěcźaze drasty, schijaze maschiny, wšeh rjazu khofeja, 4 tony jecjow, 2300 zigarow, 1500 zigaretow, wschelake schaty.

Se **zwobdźeje** ruki na pśichodan pult k stejo pśiwaju.

Škrowe denješe.

Produktowe wiki w Barlinje dźenja dop. 3/11 hodź.: **Barlinske wiki su znowa sćěžkajbene a placźiny popuscźuja.**

Dop. 3/12 hodź.: Kaž pśiked hodźinu. Placźiny su wo 10—15 pj. sniżene.

Placźizny na Barlinskich produktowych wikach.

Žito a wolijowe symjo po tuni abo 1000 kg, howak 100 kg. Placźizny po złotej hriwnje.

	9. 11.	7. 12.		9. 12	7. 12
Pšeńca	239-240	241-245	bony	—	—
rožka	171-174	174 175	woka	—	—
naz. jećmjeń	—	—	módre kapiny	—	—
nał. jećmjeń	167-177	167-177	žołte lupiny	—	—
wows	150 159	152-164	seradella	—	—
kukurica	167-166	166-167	rapa. wosušk	18-18,90	18-19,00
pšeńč. muka	29-35,00	29-35,00	tany wósušk	23-24,00	23-24,00
ržana muka	24-27,30	24-27,30	poon. melasa	—	—
pš. wotruby	11-11,50	11-11,50	bórnj. kruški	14-15,50	15-16,00
ržane „	10-10,50	10-10,50	syno, 50 kg	3,40-4,00	3,40-4,00
lane symjo	—	—	ržana sloma	1,25-1,35	1,30-1,40
hróch, Viktor.	29-38,00	29-38,00	pšeńc. „	1,20-1,3	1,25-1,40
raps	—	—	wowsna „	1,20-1,4	1,30-1,40
pjeluški	—	—	jećna „	1,20-1,35	1,20-1,35

Drježdźańska burza (9. XII.).

Pšeńca	233-238	bórnjace kruški	17,20-17,50
rožka	172-177	pšeńč. wotruby	11,80-12,40
nałětni jećmjeń	200-212	ržane wotruby	11,50-12,00
nazymsk. jećmjeń	172-177	pšeńčna muka	45,50-46,00
wows	159-164	ržana muka	30,00-30,75
čerwjeny dźećel	145-155	woka	35,00-36,00
raps	350-355	pjeluški	36,00 37,00
kukurica (Mais)	188-190	hróch	34,00-36,00
suche truhańcki	11-11,40	cokrowe truh.	17,00-18,00

Placźizny rězneho skotu na Drježdźańskich skótnych wikach.

9. decembra.

147 wol., 310 byk., 503 jałojc. a kruw., 620 ćelat., 592 wowc., 3036 swini.

Placźizny za

woły: 1. 52—56, 2. 40—46, 3. 31—38;
byki: 1. 56—59, 2. 48—54, 3. 44—47;
kruwy: 1. 50—54, 2. 41—46, 3. 31—36, 25—30;
jałojcy: 1. 55—59, 2. 45—51;
wowcy: 1. 64—70, 2. 55—60;
ćelata: 1. 80—87, 2. 72—78, 3. 62—70;
swinje: (přez 300 pt.) 80—82, 2. (240—300) 78—79, 3. (200—240) 76—77, 4. (160—200) 74—75.
Rancy 70—74.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„S. N.“ płóca měsačnje we wudawarni 1.10 hr., na pósće a pola dowěrnik. 1.51 hr., pod křiž. zwjazkom abo do wukraja 2.25 hr. abo 18 Kč. Wud. a čišći Smolerjec knihiščerńja, zap. dr. z w. rnk. w Serb. Domje w Budyšinje. Telefon 2687

Za nuwěšći, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 8 pj. Wobčežnje so stajace nuwěšći a tabele so wyšše wobličeja. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 24 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Čisło (Nr.) 281 — Budyšin — Srjedu, 11. decembra 1929 — Bautzen — Lětnik 88

Nacisk financnеje reformy.

W němskim žemje měnja, so wotmyslena finanzna reforma hłědowaze naprawy wopřichija:

1. Katastrofne dyrbi žo wot lětnje wotedajomneje daně rentiskeje banki wuzwobodźeć.

2. Industrijowe pocjeńenje dyrbi žo w pjeć etappach wottwarić. W lěće 1930 trjeba žo město 330 miljonow jenaž 200 miljonow hriwnow swjesć.

3. Dołhodny datok ma žo **tehorunja** snižić a to we tśoch etappach. Prěnja etappa snižene 200 miljonow pśichinješe. W běhu bližšeju etappow dyrbi snižene na miljardu stupjeć.

4. Realny dawk dyrbi žo teho runja snižić.

5. Žołtowy dawk we wyšokosći 160 miljonow dyrbi padnyć. S tymile naprawami w lěće 1930 žo wunoseńk dawkow wo 800 miljonow pomjeńšchi. Dokelž wupad połóženja pśichekroći, kótrejž žo z Youngowego plana sa 1930 wočakuja, dyrbja **žo dawki na póžiwadła powješćiś.** Sa to žo namjetuje:

1. Pśiwołny dawk wo 180 miljonow a
2. tobakowy dawk wo 220 miljonow powjetšchićz.

Zastupjerjo kśesćijańskich dźěłaćerjow su so wot němskonacionalneje strony dźělili.

Němskonazionalni zastupjerjo kśesćijańsko-narodneho dźěłaćerskeho hibanja, **Baltruš**, **Łubuśtawy** němskeje hospodarskeje rady, **Rudolph**, **Thränert**, **Blum**, **Adolph** su hłědowazu wopowědź wojśewili:

„Katastrofalne rozwiśe, k kótremuž je němskonazionalna strona pod wjednistwom swojeho nětčišćeho pśedsejdnika, tajnego radśićela Hugenberga, došła, wo**šebje postupanje pśicheźiwo našim pśicheźelam Hartwigej, Lambachej a Hulserej**, je naš pohnuło, **swjasć mjes nami a stronu rozśěršyć.** Nam žo źa ta ficheśćijanow a za sozialnje myślazych cłowjekow njemóžne byćź, hišće dale z tejle stronu hromadźe hicź. Ssmy žo spšawnje pśeźowali, ludowu shromadnosć w stronje a z jejnej pomocu pśechwjeśeć; to je podarmo było. **Nětko je pucź pśošły** za nowe němske kśesćijanske a sozialne hibanje se skěrokich ludowych worśchtow.

*

Němskonazionalna dźěłaćerska shromadnosć je žo wutoru w Barlinje sakóńcła. Němskonazionalna strona je mjes tym dźěłaćerskich sapódkazow, kótrež su z njeje wustupili, namołwiła, so bychu swoje mandaty složili. Wustupjeni wššo na to njemyšla, po tymle napominanju cźinicź. Najwjazy němskonazionalnych sapódkazow je drje žo pśeded swojej wólbu na to swjasłało, so bychu, jeli so bychu žo wot strony dźělili, swój mandat složił. Krótki cźas po shromadźenju nowego němskeho śejma je pak potom tehdomnišći pśehódźeła němskonazionalneje frakcije a strony hrabja Westarp z pśichłosowanjom frakcije swěcźił, so tole swjasanje wotpadnje, **hdyž žo zyła skupina sapódkazow wot strony abo frakcije dźěli.** Tale jasna pśehódźiwosć je potajkim wšu zyle rozsajźiła.

Mjes tym je žo też podswjasł němskonazionalneje strony **„Młody Němc“** Hugenbergowemu wjednistwu śwjeśił. **Wón je holdowański telegram němskemu pśezidentej pósłał.** Kaž je znate, je Hugenberg na Kasselskim sjězdźe němskonazionalneje strony sadźewał, so by žo Hindenburgej holdowański telegram pósłał.

Prašenje powjetšenja tarifow němskeje železnicy so wotstorčiło.

Mjes wuběrkom němskeho ministerskeho kabinetta a němšćej żelesnizu je žo wo nantjeze němskeje żelesnizy na powjetšenje tarifow jednało. Rozprajenja njejsu hač dotal žanehо wunoška pśichinjeśe. **Praščenje powjetšenja tarifow je žo w tu tśišu hač do januara wotstorčiło.** Po skónčenju Haagskeje konferency dyrbi žo dale jednaź.

Bayerska njesmě wjacy žanych ćłowow spožćowaś.

Bayerska, kótraž je po źiwótowej wójnje pśicheźiwo postajenju němskeje wustawy title spožćowała, njejsmě to w pśichodnje wjacy cźinicź. Němske knježeństwo bě tohodla Bayeršku dla pśicheźeńdźenja pśicheźiwo postajenju němskeje wustawy pola němskokrajnego ćuda wobstorčiło. Tam je žo wežera hłědowazy wuśud wuprajił: **„Spožćowanje titlow k wusnamjenju wobzobow w sastojnstwje abo swonka sastojnstwa žo se stawom 109 wobstawkom 4 němskeje wustawy njesmješe.“** Pśichódne hody žo mjeńša wjazy se spožćenjom wurjadnych titlow, mjes kótrymiž „samitetny radźićel“, „pśichemyślowy radźićel“ a „dźełowy radźićel“ wulku wólu hrajachu, **wjazy njeswjeźeli.**

Srjedźoněmske brunicowe hórnistwo pśeciwo twarjenju kanalow.

Towarstwo srjedźoněmskeje brunicowеje industrije je ma pśehpodało. W nim němskeho kanzlera namołwja, so njeby sa dalekotwarjenje srjedźoněmskeho kanala a za twarjenje nowych kanalow žanych pjenjezныch srědkow wjazy nałožił. Po wopomnjeńškim spisu by sa dotwarjenje srjedźoněmskeho kanala hišće̊e 320 miljonow trjeba było. **Ssrjedźoněmska brunicowa industrija je pśeciwo dotwarjenju srjedźoněmskeho kanala staja, dokelž by žo po nim porunhrje wuhlo do wothłowanischćow srjedźoněmskeje brunizy dobywało. S tym by srjedźoněmska brunicowa industrija, na kótruž žo srjedźoněmske hospodarstwo załožuje, cźežko śkłodowała.** Snajnjeńšcha bychu žo dyrbjała tak wulke kanalowe dawki a mjdy za wojenje jadaćz, so bychu žo wobkhadne khosty, wotpšiśanja a sadanjenje wšśe wurunanje namakłe. Też pśicheźiwo Hansjemenu kanalej a pśicheźiwo kanalowym projektam wo pokodnischej Němskej žo wopomnjeńśki spiš wupraja.

Pśicheźiwo kommunistiskej schćuwanizy w schulach.

Frakcija němskeje ludoweje strony w sakśkim žemje je hłědowaze naprašenje sapódała: Je knježeństwu znate, so na wjele městnach mjes schulskimi dźěćimi kommunistiska schćuwanźa z łětakami a druhimi cźišćecźanymi spisami dźěła?

Schto knježeństwo mysli cźinicź, so by tejle schćuwanizy napśicheźiwo stupiło?

Přesunowanje municije w Kielu pśed sudom.

Pśiched rosšcerjenym kaiwitskim ćudom w Kielu je žo wutoru dopołdnja jednanje wo pśicheźiwanju namizije, w lěće 1928 spytanym, sapoczało. W pośledнim wokomiku bě žo tomu z kedźbliwosću němskich zkownych sastojnikow sadźewało. Tuzi bechu, hdyž w Kielskim žywobodnym pśichiśtawje pśekedźenje kaiśkow je 16 żelesnišćich wojow dohladowachu z pśichadnej pruhu: šwjeśili, **so kaiśkeje nježdże 8 miljonow patronow sa tśelby wopśichijachu.** Pośtuku, kótraž dyrbješe̊e žo po idaeju pśiches Oslo do Chiny wotwjesć, na to šebrachu, a pśiwjepytanje žo samsejdze. Po 1¾ tśěnym tracźu žu skónčnje w Barlinje bydlazych pśchekupzoh Schwarzo, Taubo, Dangla, Beltjensa, Lieninga, majora swonka słužby Seemanna a leutnanta Protzu dla śpytaneho njedowoleneho wuwoja munizije wobstorčili.

Pśi spočatku pośedjenja ćudowy pśchedźidź pśichipowědź, so je žo wobsamkło, sjawnosć a nowinarjow sa zyłe tracźe prozeša dla wobrožeńa statneho bjeśstrachu wusamknyć.

Kaž je žo zhoniło, je šebrana munizija, sa nětčišćeho pśezidenta chinešeje zentralneje republiki, generala Cźiangkaišheka, postajena była.

Francowzojo so wójny z Němskej boja.

W deputértskej komorje ju póndźelu a wutoru wo wudawkach sa wójsko wuradźeli. Sapódkaz **Chalala** na wustojnosć a strašnosć němskeho wójska pokazowasche. Wono je z najdospołnišchimi a najskěpšchimi bróńjemi wuhotowane. Němska ma tajśi wójnišći inštrument, so je jedyn general **mohł** rjec: Wersailleske trěcźenje je Němskej woprawdźe nowocźasne wójsko dariło. 1918 su Němsku nusowali, swoje wójsko smjeńšchiš, dźeśaco lět podźišćo pak němśke wójsko we wutrobje Europy mérejšEuropy najbóle hrosny. Mjeńšchina hrozy Němšku do wójny satwjeśeź. Fałzifikowanje hroženje w Italiji, Austriji a Němskej je strašchne trajam, kótrejž dźeźa swoju śwobodu sakhowaź.

Rospravnik sa wójskowe wudawki **Bouillouz-Lafont** je swojej rospravnje wobšebitu rospravu wo chemiskej wójnje pśichidał. Němske rostkowarstwo chemiskej wójnje wobšebitu kedźbliwosć pśichiwobroćiła. Němska industrija materialije dźěła, kótrejž su za chemišku wójnu postajene. Rospravnik na wulke wudawki sa němske wójsko a na jeho śwjeźowanje i wumělšej mysli pokazowasche. Fabrizy Minimax w Barlinje a Stolzenberg w Hamburgu strašchne materialije za chemišku wójnu dźěłaju.

Knježeństwowa kriza w Pólskej.

Pśezident pólskeje republiki je žejmoweho marschalla Daschyńskeho pśichijał. Konferenza je pokhra hodźiny trała. „Kurier Warschawski“ powě, so je Daschyński pśezidentej rjekł, so žejmowa wjetšchina, kótraž je knježeństwo Sswialskeho poraźka, nima myśle, knježeństwoom wjetšchinu wutworicź. Sśejmowa wjetšchina dyrbi pśistajne staw 45 wustawy, po kótrymž móże republiku pśezident žobustawy nowego knježeństwa po swojim rozsudźe pomjenowaź. Sśejmowa wjetšchina dyrbi z knježeństwom žobu dźěłaź, kótrejž žejmowe prawa respektuje.

Popołdnju je pśezident senatoweho marschalla, profesora Schymanskeho, pśichijał.

Nowy znutrkownopolitiski kurs w Litwie.

Nowy minister znutrkownych naležnosćow Arabicius dyrbi liberalny system zawjeźa, kótaž sofizmus a kommunismus potłoćuje. Tak je nowiny radikalneje prawizy „Tautos Kelios“ łakałał a jeho redaktora sajeź dał. Sozialdemokratiski stronn, kótraž bě za Woldemarasa łakałana, je knježeństwo pśichipóśnało. Njedźelu je wona pśeje pośedźenje měła.

Rumunski minister Minorescu do Prahi pśijědze.

Nowiny „Petit Parisien“ powědźa, so je rumunski minister wukrajnych naležnosćow Minorescu póndźelu je Parisa do Prahi wojeł. S cźěškosłowakskim ministrom swonkownych naležnosćow dr. Benešchom śmjeje važne wuradźenje wo pśatwje tak mjenowanych raišchich reparazijow. Raišche reparazije žo wójnje wotschkodźenje mjenuje, kótrejž maju Bołharika, Madźarska a Austrika sapłaćiźicź. Kaž je znate, stej žo Madźarska a Bołharika japowědźitej, wójnje wotschkodźenje dale płaćiśicź. Konferenza mjes Minorescom a Benešchom je niz jenož važna za Malu ententu, ale teź so wulkomnoju; pśichetoj wot wuprawy raišchich reparazijow do wšśeje měry teź wupłaćenje Youngowego plana wotwisuje. „Petit Parisien“ pśichspomina, so je zasmy Cźěškosłowakskeje a Rumunskeje jenake. Tohodla žo wot kameho rozumi, so budźeźaj wobaj stataj na Haagskej konferency shromadnje za to postupowaź, so by wošebje **Madźarska žwoje winowatosće dopjelniła.** Jušnosłowjanskemu knježeństwu žo wššo wunoschk Prażskeje konferency źdźeli. Wono žo namołwi, so by žo cźěškosłowakisko-rumunskemu dojednanju pśichsamkło. Jušnosłowjanska ma wulkim sajim za to; pśichetoj bla Spjecźinosće Madźarskeje je žo podźeł Jušnosłowjanskeje na reparazijach z 10 na 8 prozentow snižił.

Reformy w Jušnosłowjanskej.

S nowym šchulskim zakonjom žo šchulska wucźba na wóśom lět hač do lońza 14. léta podźěśeli. Po nowym zakonju maju žo za dźěći narodnostnych mjeńšchinow pobocźne rjadowne (klasy) pśichprawicź, w kótrychž budźa tele dźěći w macźernej rěcźi wuwucźeć. Sakśka a Pruska bysmjetej jebi jušnosłowjanski šchulski zakoń za pśikład wzaś mohłej, **so bychtej dźěći luźiskich Sserbow teź we jich macźernej rěcźi wuwucźiłej dałej.**

*

Němski žejm je wutoru w druhim a tśeśim wuradźenju z 283 pśecheziwo 164 hłosam namjet pśichijał, so maju žo patorźizu klamy popołdnju w 5 hodźinach zamknyć, z wuwzaćom klamow, kótrejž źiwnosć, pośiwadła a kwětki pśechedawaju. Tele klamy dyrbja žo patorźizu w 6 hodźinach zamknyć. Zakoń žo njepocźahuje na haptyki a na pśechedowanje bożodźěźecźowych schtomow. Na hodownych wikach dyrbja žo budy bijo w 5 hodźinach potorhaćz.

Pśezident grichiskeje republiki wróco̊e stupił.

Pśezident grichiskeje republiki, admiral **Konduriotis**, je khorowatosće dla wróco̊e stupił. Ministerski pśezident Venizelos je wjednikow politiskich stronow swołał. Parlament je žwoje pośedźenje wottorcźił, to by pśichbohy so wuwolenje nowego pśezidenta cźiniło. Najwjazy wuhla dow na republiźyne pśezidentstwo ma **Zaimis.**

Nowa chineska wobydlerska wójna.

Nowy sjězd chinestich generalow pśicheźiwo Nangking sjenu zentralnemu knježeństwu, je zajo k powschitkowne wobydlerskej wójnje dowjedł. Sdźěłarske hibanje je

nimale na wjchč chinešte provinzy rosšěrikło. Wono žo pschebe wjchčm pschečiwo Čžiangkaišhekej, presidentej Nankingskeho knježerstwa, měri. Jendželšzy wobkedžowarjo położenje jako strašchne wobhladuja. Jendželska a Sjednoczene staty połnózneje Ameriki žu žwoje rańschonašiše tódžerstwowe zastarańschcza alarmowale. Schtyri jendželske wójnske łódže, mjes nimi jedyn cžejki panzerowany schižak, žu žo k Nankingej wotpósłałe, to łychu, hdy by trjeba było, wukrajanowo pschijate. Wjele žonow a dżeci je žo hižo ſ Nankinga do Shanghaia pschiwjesło. Wschitzy wukrajenjo žu na městu Jeżang pschi rězy Jangtje, kotrež hłubeko šnutska Chiny leži, wopuschčiłi.

Sběžkarjo žu žabe **Shanghaisko-Nangkingsku żeleśnizu, 25 mil k wjeczorej wot Shanghaia**, wobžadžili. Sčkyschi žo, so je hłowny roskašowar knježerstwowego wójska, general Tang Sing-czi k sběžkarjam pschešoł. Jeli so by žo tale powěsć jako wěrna potwjerdźała, bychu sčežkowi sa zentralne knježerstwo w Nankingu khutne byle, dokelž ma general Tang Sing-czi wulki pschiwiž mjes knježerstwowym wójskom.

Jendželski ſwonkowny minister Henderson je wczera w jendželskim delnim žemje wojerwił, to žu žo wschě pschihotuje cźinše, to bychu žo jendželsky staczenjo w Chinje schkitali. Hdy by žo położenje pschichodne dny dale pschiwótšiło, by žo bataillon pěschkow ſ Hongkonga do Shanghaia pósłał, so by tamniske jendželske žydlischežo schkitał.

Wukrajenjo z Chiny čěkaju.

Haczrunje je president chineskeho zentralneho knježerstwa Čžiangkaišhek wojerwił, to žu žo „pjeczerižy“ połkowčže a knježerstwo położenje wobkrježi, wukrajenjo še městow, blišo sběžkowego kraja leżazych, cžekaju. Sto amerikanskich žonow a dżeci, mjes kotrymiž žu tež někotre jendželskeje narodnosče, je Nanking wopuschčiło, hacž runje w měsče hišče we měr knježi, a haczrunje, kaž je ſwonkowny minister Wang wojerwił, žadyn strach njeh roży. Ssobuſtawny konſularſkeho korpsa pschihoty sa to cźinje, so bychu žo wschě wukrajne žony a dżeci ſ kraja rěki Jangtje wotwjesle. Psched městom Jeżangom žu sběžkarjow pondżelu dwagecži mil wróżo šoli. W měsče hišcze měr knježi. W Čžangczanje je knježerstwo pjecża sběžk potłoczilo. Knježerstwowe wójsko je žo sa sběžkarjemi puschczilo, kotříž do Czekianga cžekaju. **Amerikanski sanicžak „Tulsa“ je do Nankinga pschijěł.** Admiral Mowal, roskašowar amerikanskich wójnskich łódžow we rośchodnjaſiskich morjach, ſ Manile na Filipinskich kupach ſ schižakom „Pittsburg“, do Shanghaia jědże.

Hankaw w ruzy sběžkarjow.

Ruska telegrafowa powěsčerstwa powě, so je wójsko chineskeho zentralneho knježerstwa město Hankaw wopuschčiło. Po druhej powěsči je sběžkarske wójsko tuzo Han-

Mexiko zaso před nowej revolucju.

S Mexika žu powěsče wo nowej wobydlerskej wójnje došchle. Porażeny kandidat na ſastojnstwo republikſkeho kandidata, Vaſconcalos, je še žwojim ſtabom do ſtata Sonora cžekny. Tu je napominanje twdał, w kotrymž wschо wobydlerſtwo namołwja, so by ſ brónjeni pschečiwo nětčišchemu mexikanskemu knježerſtwu postanyło.

Ze Serbow.

W **Budyschinje,** 11. dezembra 1929.

— **Wo wjedrje.** Pschezo hišcze wjese ſpósnacź, so žo dotalny ras naschcho wjedra pscheměni. Dżeńſa je drje cźuczinje ſymmišcho, ale kaž wjedrańje mensze, najšerje bórſy ſaſo wocžopli. Sady wotkhadżajcych mžin, w połwozy ſo nimo hibajcych, je ſymny powětr ſ łodowich morjow k nam pschicźahnył. Tutón pschiſtaw žo najšerje bórſy pominje. S atlantiſkeho ozeana nowe nizíny pschikhadżeja a hotuja ſo w połwozy nimo cźaſnyneż. Wot Azorſkich kupow pschez Schpaniſku, ſrjedżnu Europu hacž do rańſcheje Europy cźahnu ſo wyſchiny. **Schkleniza** tež rańſcheje Europy cźahnu ſo wyſchiny. **Schkleniza** tež rańſcheje ſaſo na rjane ſtupy. Jutſje ſchwórk ſkhadża ſłónczo ſe 8,04 hodź. a zhowa ſo 3,44 hodź. Měſacźk ſkhadża połnoc 1,34 hodź. a zhowa ſo na ranje 2,30 hodź. — Wczera wjeczor w 7 hodź. barometer 735, hygrometer —2, thermometer we dnjo +8. Dżeńſa rano we 8 hodź. barometer 739, hygrometer —8, thermometer we dnjo +8. Dżeńſa rano we 8 hodź. barometer 739, hygrometer —8, thermometer we dnjo +1. Wuhladny na ſuchu wjedro.

— **Wunoschk liczenja ſtotu w Budyschinje.** Pschi ſkótliczenju 2. dezembra t. l. naliczichu w Budyschinje we 867 domjazwoſchach, hdżež ſo ſkót dżerži, 383 koni, 227 howjadłow, 511 ſwiní, 16 wowzow, 388 kózow, 1 wóſła, 6825 ſchtuk pjerſtnoweho ſkotu — huſi, kacźkow, kur atd. — 2091 karnikłow a 307 kołcžow pczołow.

— **Pschirażkowa renta** ſa wójnſkich wobſchkodżenych a wojeńſkich ſawostajenych, kotrychž naſtupa, wupłacuje žo na měſacź dezember žobotu 14. dezembra w cźaſu wot 9 hacź 1 hodź. w Sſejmownje na Hrodowſkej haży 10 po 1 ſkhodże wó ſtwje cźo. 41.

— **Sakſka krajna lotrija.** Pschi wutornſchim cźeſnjenju 2. rjadowne 196. ſakſkeje krajneje loterije — 2. dżeń padże dobyče we 20 000 hr. na cźiſło 59 299, dobyče we 5000 hr. na cźiſła 87 599, 94 834, 122 542, dobyče we 3000 hr. na cźiſła 8032, 24626, 28 958, 30 386, 96 264, 104 175, 130 516; dobyče we 2000 hr. na cźiſła 28 082, 30 572, 42 102, 53 088, 123 468 a 131 378, 155 876, 155 907, dobyče we 1000 hriwnow na cźiſła 1151, 6928, 7532, 24649, 30 510, 53 264 a 58 316, 70 242, 74 071, 94 930, dobyče we 500 hriwnow na cźiſła 8690, 22 261, 23 479, 284 851, 31 127, 34 332, 53 062, 77 382, 82 302, 86 400, 86 955, 87 526 a 87 910, 92 687, 83 100, 103 343, 125 121, 146 652, 131 335, 136 607, 138 775, 145 399, 154 805, 157 568.

— **Paduschtiwje.** Kradnył je nchtó 24. 11. 1929 ſ jenjeho tudomneho bydlenja ſlěborny muſaty remjantoirſti cźaſnik, zyſtrnik měſjeſche romſke licžby a cźemny blecžk, ſadnja ſtrona cźaſnika bžlche rjepikata a do wěcžka běſchtaj pišmikaj „H. Z.“ wudrapanej. — Dale kradnychu w nozy ſ 23. nowembrej we wokolinje muſaty ſymiki kožuch je ſchćrokim Perſianſkim thornarjom, cźornym nadſchicźom ſ bobowej kožu wuſchite, 2 ſrakaj, ſimowking ſ łazom, 4 pary cźornych khołowow ſ běłymi ſimuhami, brunj a ſchěry wobłek na drožu. — Wo wězowne ſpdżenja proſy kriminalny wotrjad w Budyschinje.

— **Pjenježna loterija.** 7. pjenježna loterija ſa Schkit domiſny poczahnje ſo wěcze 14. a 16. dezembra. Cźiſty wunoſchk loterije je poſtajeny k wuthworjenju a powjeſchenju ſakſkich krajinow pſchirodżinehо ſchkita. Łoſy po 1 hr. ſu hišcze pola wſchitkich kolektérow ako hnydom pola Schkita domiſny (Heimatſchutz, Dresden-A 1, Schießgaſſe 24 I, Poſtſcheckkonto Dresden 15 835) dostacź.

S **Běłſchcej.** Do jakoſtnych ſtrożkow pſchebadżeny bu w nozy k pondżeli bratr tudomneho kubleria Penzjga. Jako wón wokoło połnozy domoj pſchińdże, wuſkuſcha někajki podhladny rapot, na cźoż ſo do kuchiny poda, ſo by ſa rapotom ſchoł. Ale tam ſtupi jemu ſababjeny muſkſi ſ revolwrom napſchećo. Druhi muſkſi wukopny w ſamjenjm wokomiku wokno a ſhubi ſo. Jako běſche žo knjeſ Penzig trochu ſhrabał, běſche tež ſababjeny muſkſi cźeknył a wſchelake wězy ſawoſtajił. Nješnataj ſtaj ſ hródże do twarjenja ſaſtłoj a ſtaj tohodła w domje derje ſnataj, cźim bóle, hdyż ſtaj bjeſ ſwježy ſo do kuchiny namakałoj. Kradnyłoj hišcze niczo njeběſchtaj, dokelž běſchtaj hnydom ſpóczatku pſchepłapjenaj.

S **Wulkeje Dubrawy.** W nozy k pondżeli je ſo krótko pſched Wulkej Dubrawu na dróſy automobil wikowarja ſ tekſtilowymi twórami Dubrawy ſ nasčheje wěſy ſpalił. Dubrawa pſchijědże do Měrkowa a ſajědże ſ njejnatoje pſchicźiny do pſchěrowa. Auto žo dwójzy pſchecźiſny. Schjeſcź wožobam, kiž we woju ſedżachu, poradźi ſo, je roſbitym woknom wulećeć. Sdżěła pak běchu ſo ſrěſali. Automobil je ſawěſcźeny.

Z **Radworja.** Kaž skoro kóżde lěto, přińdże tež lětſa 6. decembra ſwjaty Mikławš do wuſtawa miłoſćiwych ſotrow k naſim móliczkim. Wobradżeſe jim jabłuka, worjechi, poprjanecy atd. Porokowaše pak jim tež někotre ſłódſte. Zajimawe bě při tom dżesćowſka ſolidarnoſć: Kóżdy raz, hdyż dyrbješe jene „lózе“ do měcha, płakachu wſitke ſobu.

S **Butez.** Niedżeli wotmě ſudomne wojeńſke towarſtwo ſwoju ſchtwórtu lětnu ſlowny ſhromadżiznu, kotruž namětnyh pſchebydła Engelmann nawjedowaſche. S cźopytnymi ſłowami ſpominaſche wón na njedawno ſemrětkeho ſaſtłužbneho prjenjeho pſchedſydu Arnoſcha Reiniga ſ Wujeżka, k kotrehož cźeſći je wſchitzy poſłužnychu. Dale bu wuczeř Schumann do towarſtwa pſchijaty, towařſch Rjelſch ſ Mjeſchiz dosta ſa 25 lětne žobuſtawne ſlěborne ſwjaſtowe ſnamjeſchko. Pſchi nowólbje prjenjeho pſchedſydy wuwzi ſo dotychcza rośmołwa. S wjeſchinu hłoſow bu towařſch Tautenhahn ſa pſchedſydu wuſwoli, po tym, ſo bžlche towařſch Engelmann ſtarobu dla wólbu wotpokaſał.

S **Kamjenza.** Niedżelu rano we 5 hodź. nadpadny njeſnaty muſkli kolojeſdneho Ericha Jmbacha ſ Bólerja na dróſy mjes Bólerjami a Schumbachom. Njeſmaty proſchelcže Jmbacha wo woheń. Jako jón Jmbach jemu podał, jeho tutóni da mjeſnowcža dyrí a ſpyta jemu liſtowniu rubicź. Jmbach pak nadpadnika poraſy a móżelche ſ kolom cźeknyć.

S **Hornjeho Hbjelka.** Pondżelu połpołdnju we 2 hodź. wudyri na tudomnym Knježim dworje, kiž baronej ſe Teichmannej ſłuſcha, woheń. Naſſkerje ſ prjecźeſtnjenjom cźigarety je ſo hnój w konjeſtu ſapalił. Rucže pſchikwatachu na pomoż wohnjowe wobory ſ Wóſporka, Hrodżiſchca a Wujeżka a wohеń rucže na konjeſtu ſamjeſowachu, ſo wjeſtjeche ſchkody njenaſta.

S **Hóſnizy.** Na naſtiwi domu, kiž ſemrětnemu ſtamnikej Grjeſkej łuſchiſche, pondżelu rano we 8 hodźinje wohеń wudyri. Płomjenja pak ludżo bórſy podusčhchu. Dokelž wot wobžedżerjoweje ſmjerce nichtó wjazy we twarjenju njebydleſche, njemóżachu žebi naſtacže wohnja ſwopróbka wujaſnicź. Pſchi dalſchim pſcheſyhtowanju pak ſo wupokaſa, ſo běchu w twarjenju w nozy padniſki dźěli. Po wurubjenju bydlenja běchu woni drastowej kamoraj a ſoſa a wſchelake druhe małe wězy ſapalili. Bydlenje ſo wjazy trjebacź njehodži.

Farař Křižan w Klukšu

swjeci dżensa swój 25lětny zastojnski jubilej.

Swěrny serbski duchowny, knjez farař Křižan we Klukšu, smě dżensa ſrjedu swój 25lětny zastojnski jubilej swjeċić. Wutrobne zbožopřeća ſćele jemu njemjo jeho wosady cyły serbski lud do jeho domu. Ze dźaknej myslu ſpomina na swojeho ſwěrneho syna a kruteho a njebojazneho wojowarja za swoju serbšćinu a serbſke ſtare dobre počinki. Jubilar je ſo narodźił w ſławnej Hodźijskej wosadze, hdżež běchu nan wóte Imiš ſkutkowaše. Před 25 lětami 11. decembra 1904 dosta wón jako tehdomniši pomocny duchowny, ordinaciju. 25 lět dołho je nětko ſwěru w ſwojim zastojnſtwje ſkutkował. Běše w ſwojim čaſu z fararjom w Kotecach, pozdźišo zaſtawaše duchowneho w Dohnje pola Pirny a před někotrymi lětami wróći ſo zaſo do ſwojich lubych Serbow, hdżež běše wutroba jeho čahnyła, a přewza farſke měſtno w Klukšu. Knjez farař Křižan je nam Serbam daril rjanu knihu „Ze Serbow zaſtdżenoſće“, w kotrejž je z wuſtojnej ruku časy našich serbſkich wótcow nam dokładnje a zrozumliwje rozpiſał. Też za tuto jeho dźěło, z kotrymž je naſe pismowſtwo wobohaćił, ſłuſa jemu nutrny dźak. Naſo najwutrobniše přeća k ſlěbornemu zastojnſkemu jubilejej knjeza fararja Křižana ſu, zo by Bóh Knjez jemu hišće dale ſtrowoſć a mocy ſpożčił k ſwjatemu dźěłu za Bože kraleſtwo a na narodnym polu.

Tahiti.

Roman ſ žužneho morja.

61] (Pokračowanje.)

„A wěrišče-li, knježe bohoto, ſo bych ja ſamohł, pſchi tajkimle pospyčze něſchto dobreho wuſkutkowacź?“ wopraſcha ſo René, — žnjemi-li tajkjanam wopraſchowanje wobkruženje waſcheho měrneho ſmjehlenja pſchinjeſeš, a ſo njech žo Pomara do Tahiti wróći — jako jich kralowna, je žanym, proteſtantam naczinjenym nuczenjom?“

„Wſchitko to, na moje cźeſne žłowo“, ſnapſchecźiwi bohot — „hiſchcze wjazy — njech je wſchitko ſabyte a woſtate mjes woběmaj dźělomaj — jenicźki pachoł wěſo je wumyſaty, ſ kotrymž ma ſo ſtarych njeſkutkow dla wotliczicź.“

„Wóh dak, ſo bych ſ dobrym wuſpěchom pobył“, rjekny ſpěwnje René — „radżiwje bych tutomu nadawkej podwolu, a kaž domorodnych ſnaju, ſo woni rad a ſwólniwje do žiwotich thežkow wrócża, ſo bychu tam wo měrje žiwi byc mohli. Hdy žebi pſchejeſeče, ſo bych k nim doſchoł?“

„Tak rucže hacź chżeże; najšerje hnydom jutſje rano, pſchetoż kóżdy młody dżeń pſchiwodżuje njejſchcerſeſej tej nowych pomocznikow pſches hory a cźini jich pſchejo bóle jenoż ſapaſkliſchich. Tak rucže hacź ſo wróćiſče, podaježe mi rospravu.“

„Tola — ſchtó tam deleka pſchihhadża? Snajeſe-li tohо pachoła, Delabigno?“

René ſe wſkoku k wokmu pſchiſtupi, ſejſkoju wupſcheſtrětej ruzy bohota ſ wocžomaj, ſpohladny pak lědy na poſtawu, jako tež ſaſo poſmějwajo wróćoſtupi a praješche:

„To je jena ſ naſchich najprjenjotniſchich powahow w Papeele, a najebacź to je tola prěnt króć, ſa jeho woprawdże w měſcze wohladam. Je je ſchewyom, rěka Murphy a bydli wonka w guiabach w proſtej bambuſowej khežy ſe ſtarej iriſkej abo jendželſkej Wjeru, kotruž „ma-cźeku Tot“ mjenuja. S jeju ſhromadnej dźěławoſcju pjecża je — njeſchła-li powěſć, — ſo ſpirituoſy domorodnym pſchedawataj.“

Powěſćowy wojak (Ordonanz) ſaſtupi w tutom wokomiku do ſtwy a wojſewi, jo ſamolwja ſo podhladnje wuhladowacź individuum, kiž poł jendżeſzy, poł kupjanſzy rěczi, k rěcźam a wobkrucża, ſo jara khwata a na tež něſchto wuſzy wažne ſdżěliċ.

Murphy běſche ſo mjes tym pomałku a bojaſliwje ſe durjemi nuts ſtunył a ſtejeſche tu, kaž njetopyr na ſpóčtem Božim dnju. Potkmurnjeny hrożazy wuras roſpołoži pak ſo po jeho ryhach wobliczа a, kaž ſo dha, dżiwiſche tam w ſadach a dżerkach krucže tcżazy wołtacź, hdyż wohaj muſkſaj wohladawſchi tule poſtawu ſapoczeſchtaj najprjedy ſo pożnjeſwacź a potom ſtónczenje ſyteje ſchtje ſo woſchcerjeċ. Murphy pak, kaž ſo dha, njebě wopraſchowże zyle w roſpołożenju ducha, žebje ſmělcham wuſtajicź, a ſ połkmurnjenym ſpohladnjenjom ſ boka na pſched nim ſtejazeju a ſ na połwótſje ſaborbotanym „damned fools ye“ cźhżiſche ſo won runje ſaſo wobwjerinycź a ſe jimy muricź, jako René na njeho po jendżeſzku ſawoła a ſo jeho wopraſcha, ſchto žebi won wot bohota Bruata pſcheje.

Pſchi jendżeſzej narěcźi ſo Jrcźan pſchepłapi a pohlada najprjedy na Renéja, potom na bohota něſchto ſekundow ſe žwojimaj kałazymaj wocžomaj wuſkuſchujcy, potom pak rjekny w najſchérſchej iriſkej narěcźi:

„Sceże wy miſter gouverneur?“

„Niż ja — tutón knjes to je.“

„A njemóże-li tón ſam ſa ſebje rěcźeċ?“

„Ja budu tołmacźeċ, Murphy“, ſnapſchecźiwi René ſo ſmějo — „ſchto waſ k nam wjedże?“

„Murphy?“ woſpjetowaſche Jrcźan ſpódżiwajcy ſwoje mjeno, „hdże, mój Božiczko, macże tole mjeno jow, Sirrah? — tola to je wſcho jene“, wěcźeſche ſpěchnje dale. „Wy Franzowſcho tola wſchudże wołko cźuſchlicże — ale wy ſće myło wuſtajili na doſahnjenje cźekanjeneho muża — chcecże to ſapłacźeċ?“

René porěcźa wiſoku nješchto ſłowow ſ bohotom a wobroċi ſo potom ſaſo na Jrcźana.

„A ſchtó to je mój pachołko? — Je-li tón prawy, mójeſch žebi rjany pjenjes ſaſtużiċ — kak wón rěka?“

„Jim O'Flannagan — damn hiż eyes a Jack hewak hiſchcze nékajki.“

„Wobaj dwaj?“

„Sſedżitaj nětko w paſlach.“

„A hdże to je?“

„To hnězdo mjenuje ſo Totez macźerżyny hojciſenz“, rjekny René jednorako, mjes tym ſo Murphy pſchekłapjenjeny na njeho pohlada — „tola njeboj ſo, wudaſch-li wobeju pachołow do bohotowego rukow, to ſo ſwojeho myta njeſminjeſch. Tola — kak ſo ta wěz ma?“ wopraſcha ſo, roſmyſlejo a ſo k bohotej wobroċejo — „jedyn i njeju je tola jenoż jene ſłóſtniſtwo ſkucźił, njewěrno?“

„Druhi je twuſkocźny łódźnik“, rjekny mr. Bruat.

„Sm“, ſaborcża René ſpěi ſebi — „ale wam ſaliežat na tom, jenoż to jednoho ſjimacź?“

„Nè, nè, wobeju — ſtaj wobaj w domje? — Proſchu, wopraſchejcże ſo tohole khadliu ras.“

„Macże-li wobeju w domje — na jedneho ſu pjecź ſtow, na druheho jenoż dwě ſeże twuſtajene!“

„Wobaj dwaj tam ſtaj“, wobkrucźeſche Murphy, „ale wy dyrbiże ſpěſnje jednacź, dżeżeże-li ptačkow hiſchcże popadnyċ. Podpiſjcho ſa niczo njerukuju, pſchetoż wobaj chżetaj wotſkaſ.“

„Wotſkaſ?. — Hdże dha to?“

„Hdże? — Wém-li to?“ praješche maty potkmurjeny — „mataj dże ſwój wacźok pſchi ſebi a ſwoje brónje, a kanu ſnano pſchi brjoły nadeńdżeżeże.“

„To wſchak je wěrje podobno“, rjekny, ſ hłowu kiwnywſchi, bohot, kiż na telko jendżeſzki roſumjeſche, ſo mohł ſmjeł hłowow ſapſchijeċ. „Potom njeżmětny ſo kondżiċ, Delavigno.“

(Pokračowanje ſcźěhuje.)

Z našcho kulturnecho žiwjenja.

Z Jasenicy. Zańdźenu njedźelu wotmu naša „Bjesada“ swoju hłownu zhromadźiznu z wólbami. Kujez předsyda Nowak powita zhromadźenych, kiž běchu so w bohatej ličbje zešli. Wozjewi, zo njeje wjele khwile k přednoshi, dokelž mamy wólby a wšelake wuradźowanja. Wólbne lisćiki so rozdźělachu a najprjedy bu předsydstwo wolene. Tuto wosta při starym. Do wubjerka so też wšitke dotalne sobustawy zasowolachu, nimale jednohłósnje, štož při předsydstwje njeběše. Potom jednaše so wo założenskim swjedźenju, kiž budźe druhu njedźelu januara. Wšo dalše cyle nowa činohra w třoch jednanjach. Po wšelakich namjetach a wuradźowanjach so bjesada z kěrlušom skónči.

Wusudźenja.

Mała khłostańska komora w Budyšchinje.

Powołański šud jednutsche pšecźiwo inżenjerej Wermerjej Ottokarjej Giesecke i Budyšchina, kotrejož běsche Budyški hamtški šud dla jebanstwa k 100 hriwnam pjenježnego khłostanja abo 10 dnjam sajtwa sajsudźił. Giesecke wótduschi knihwjednik Čjornak běsche jeho na wuplećenje sastateje insdy wobstorżił. Dźělowy šud bě-sche jeho też k temu sajsudźił. Jebanstwo widźachu w tom, so bě Giesecke, jo by wotstorčenje płaćenja dozpěł, pšichi cźasanjach, kiž běchu Čjornak namjetowali, šudnistkemu cźasarjej tam abo pšches swojeho sastojnika radiowy aparat a pišanišu machchinu pjecźa jako swoje cźasajomne swójstwo wosmanejli, mjes tym, jo su we wopravdźitoszi druhe wošoby wobsydźenske prawo měcź dyrbjałe. Jednanja pak njedopokasaju Janu winu je stronu Giesecke a šud pšeni wušud pšehnywnichi Giesecku wuwinowa.

Z Łužicy.

* **Se Schěrachowa.** W pohedźenju twubjerka tudomneje powschitkowneje měšnneje khorobneje pokładnje wobsamkny so mjes druhim, so ma jo khorobny pjenjes powyschicź wot 50 na 60 prozentow. Tuto 10 prozentowe powyschenje płaći wot 1. januara 1930.

Zjawna zhromadźizna Hórčanskich skalarjow w Khrósćicach.

W Khrósćicach, 8. hodownika.

Powołański Zwjazk němskich skalarjow (křesćansko dźělaćerske zwjazki — christliche Gewerkschaften) bě skalarjow Hórčanskeje wokoliny njedźelu na zhromadźiznu do Natušec kórčmy pšeprosył. Na 35 dźělaćerjow běše so zešło a k temu někotři druzy zajimcy. Župny nawjednik zwjazka, knjez Kladecki z Drježdźan, rozłoži nadrobnje wobstejnosće po čas inflacije a dopokaza nuznosć přizamknjenja skalarjow k zwjazkej. Rěčnik njebě přitomnym njeznaty. Běše jim tola w času inflacije hač kóne lěta 1923 z radu a pomoc sobu přišil.

W dalšim powza na wobšerne přeměnjenja přez racionalizowanje a koncentrowanje němskeho hospodarstwa powšitkownje a naturskeje kamjenjoweje industrije wosebiće a što z teho za dźělaćerstwo scźehuje. Dźělodawarjo su wjacy króć organizowani, raz w swojej powołanskej organizaciji, potom we zwjazku němskeje industrije, dale w zjednoćenju dźělodawarskich zwjazkow Němskeje a skónčnje w industriju skitacym zwjazku. Temu napřećiwo njejsu hišće mnohe kruhi dźělaćerjow zorganizowane. Zo to přewjedźenje dźělaćerskich prawow žałostnje poćežuje, haj z dźała njemóžne čini, je lohcy dowidźeć.

Skałarstwo ma w najbližšim přichodze wosebitu přičinu, so kruće hromadźe zwjazać. Němske dźělaćerske wučinjenja za industriju so ze strony dźělodawarjow kóne lěta wupowědźi a přistejny wokrjesny mzdowy tarif z měsacom februarom 1930 płaćiwosć zhubi. Kaž so zda, chcedźa dźělodawarjo dotalne wučinjenja pohubjeńšić. Tchorunja pak maja dźělaćerjo wšelake přeća na wobšerniše polěpšenje. Tajke žadanja namjetować, zastupować a přećiśćeć je jenož móžno we wobłuku sobustawstwa a na wučinjenjach wobdźěleneho zwjazka. Też na polu zawěsćeńskich postajenjow je dźělaćerstwo na radudawanje a zastupjerstwo tarifnych organizacijow pokazane. Z teho wšeho sćeduje, zo měli so skałarjo we wosebje płaći za Hórčanskich skałarjow a tuž njedyrbjeli ze zastupom do powołańskeho zwjazka so dlić.

W rozmołwje wobkrući kolega Mikławš Kósk ze Worklec, znaty dowěrnik a wjednik Hórčanskich skałarjow, wuwjedźenja rěčnika jako prawe a namołwješe přitomnych, zo bychu hnydom do powołańskeho zwjazka němskich skałarjow zastupili. Někajki druhi zwjazk njemóže za nich jako přeswědčenych křesćanow do prašenja přińć. Dwě třećinje přitomnych běštej k tomu zwólniwej. Ze zhromadźizny so pšece wupraji, zo by so w bliššim času wospjet tajka zhromadźizna zarjadowała a hišće nazdalnje stejacych do swojich kruhow wabiła. Tuž so wobzamknu, **njedźelu 15. hodownika** tajke nowe posedźenje do **Leopoldec kórčmy** we **Worklecach** powołać.

Wšelake wobcźežowanja we wobkhadźe dźěłoweho hamta w Kamjeńcu ze skałarjemi so zwjazkowemu wjednistwu zdźělichu a tute dalše wobstara! Skałarjo z Khrósćic a z wokoliny su tehodła rozhorjeni, zo dyrbja dwójcy wob tydźeń 18—20 km dołhi puć do Kamjenca k „štemplowanju“ nastupić a su měnjenja, zo to trjeba njeje, hdyž je tola Budyski dźěłowy hamt tamnišim powołanskim kolegam w tym wo wjele wołóžił. To mohło so zhromadnje na wjetšich wsach stać. Dalše wobcźežowanja běchu słyšeć a wjednistwo chce so postarać, zo so wotstronja. Z tym skónči so jara zajimawa zhromadźizna.

Hórčanske skały buchu tehodła zawrjene, dokelž sakaski stat žanych kamjenjow wjacy wotewzać nochcyše, byrnjež so jemu ze strony wobsedźerjow dołhi kredit spožčił. Kamjentny material budźe tola zasy trjebać. Tak by so skałarjam dźěło a zasłužba zdźerżała a njetrjebali na druhej stronje liču dźěłonjemějerjow powjetšić a statnej podpjerje připadnyć.

Wjerchowka Sofija Lievenowa bu w Moskwje zajata, dokelž dźěćom ze swjateho pisma čitaše. Z prawicy widźimy jejnu sotru, mandźelsku nehdaršeho Londonskeho wyššeho měšćanosty Sir Kynastona Studda. Kak slabi su tola Bolšewikojo, hdyž so boja, zo jich knježestwu swjate pismo zwadźi.

Najsylniši ječźk swěta.

John Harton wjoz njeje. W Ameriźu je njedawno wumrěł. Wšchitzy cźornuchoju Ameriki sa nim žaruja. A mnohi běli też. Pschetoż John Harton bě wěsta slawnosć. Njek rekorda, schtož w Ameriźu stajnje nješchto płaći. Jeho slawnosć wschak bě boješ spodźiwneho raju. John Harton bě mjenujzy najbjohatschi žrack niż jenoż Ameriki, ale zyleho swěta. Nichtó njemóžesche tajke hromady spožerać kaž wón. S tajkim kranšom jaschluži schebi wón swoje pjenjezy. Wustupowaschе w varietejach a direktoroja torhachu so wo njeho. Hdyž wón wjecźor na podiju stejeschе a ja njewěrjomnje króći cźaš hobrjeli beefsteak sjź i wulkej schklu bérnami a dwanaće jejemi a pekotnymi melonami, potom lud je sahorjenjom rejeschе. — Stojeschа wón i ludźimi pschi tom wo něcźo stawješche. Jónu bě wón wo tyšaz dollarow hadźił, jo w běhu pjeć minjeschinow pjecź a dwaceći jejow sjź. Jeja je schkorawdu! . . . Sswoje tyšaz dollarow bě schebi dohył. Něšto je wumrěł. Riz pak ma skaženje žołdka, kaž by schebi cźłowjek to mohł myslić. Awto je jeho pschejěł. To wón njeje mohł snjesć.

Wuměnjenje.

W Turkowskej, kotraž bywa hdyž wote dnja nowocźasnischa, ju jo schérokе khołowy a schkrjewjet schubite, a łacźanski alfabet je jo sawjedł. Stare turkowske pismiki njeznědźa jo wjazy nałožować. Tole nowe sawjedenje je w spočatku njemało harу sbudźiło. Bola dźěći we schuli to tak sle njebě. So pak dyrbjachu jo tež doroscheni na nowe pismiki smucźicź, sbudźi wjele schmjatanźy. So by jo to tež zwědomicźe stało, je so pruhowanšći wuděrl postajił. Wschěm stawnischkim sastojnikam bu poruczene, so hnědźa jenož hischcze tajkich manželskich dwórowacź, kotrež samóža tacźanske pismiki cźitacź a pisacź.

Schtwórcź léta po napomnjenym postajenju buchu stawnischa pruhowane, hacź ju jo po wostajenych pschedpismach složowale. Hnydom pschi prěnim pruhowanju storcźichu na sastojnika, kotryž bě wotstronjene hyroglyphy měrnje dale sapisowacź dak. Wón dyrbjeschе jo k tomu wuprajicź. Winowachu jeho dla khrobkeje njepopschischnosće a dyžchu jeho za to pokkostacź. Tu jo won na złědowanje wosebnje sakitowaschе:

„Tak dołoho hacź jsym wobhonjeny, cźinja moji kolegoja runje tak. Kak bha dyrbiny pruhowacź pismo, kotreż můžemy sami lědy cźitacź a pisacź.“ ma.

Přilopk.

* **Hobrski rybu popadnyli.** Pola Arkony na połnócźnym kónzu kupy Rujany (Rügen) pschihódźa jenemu nawórskemu rybakej je Sasnjazy něschto cźežke do haka. Rybak mějesche rjeńmaku cźežu swopróbka sa podwodnu minu a ju i swójwjetschej pschedhladniwosću horje ćahnu. Nadoby pak wuhlada psched sobu 3 metry dołhi sajotr (Stör), kiž pschez 3½ zentnarja wažesche. Rybak dowjese hobrsku rybu do Sasnjazy a pscheda ju wot tam dale do Hamburga. Sbožownu rybak dosta sa nju 660 hriwnow wuplaćanych. Njemóža jo dopomnicź, so bychu hdy tajku wulku rybu w Nararšchim morju popadnyli.

* **Bojedźěćejowe schtomy w Ruskej sakasane.** Kaž je i Moskwa powě, je kowjetske knjeżerstwo sakakało, w lěhach jedle sa hodowny kwjeżeń rězacź. Wono wudawa, jo i tutej tradiziju ruske lěhi cźežko schkoduja. Moskowske kommunistiske organisazije su wobsamkle, so chcedźa po ruskich kwjatych dnjach k nowym demonstrazijam pschećiwo zyrkwi sjednoćicź. 25. dezembra wotměje so w Moskwje pschećiwonabožny karneval k mjenenju Bożich słužbow, na kotrymž jo 40 000 kommunistow wobdźeli.

* **Turkowske žony strajkuja.** 2000 drjewjakow, kiž we lěsach pschi Cźornym morju drjewo pschekhěla, je sandźeny tydźeń strajkowacź sapoczało. Wone zadachu sammym mjenjo jako mužojo. Tónle pschi žonjazym strajku, kotrehoż wjelschkom běšche demonstrazija, pschi kotrejž žony je šekerami nad hłowami wjerchachu, mějesche jara dobry wuspěch. Pschedewschaczesko jim žadanu mjenjo pschiswolichu, pschetož strajkowuze žony je šekeru njejsu žane dobre.

Směški.

** „Tu macźe rezept! Wobstarajcźe jebi někto tuto lěkarstwo w hapteku a wupiśe wschědnje wjecźor, prjedy hacź jo do loža podaśe, jemu łžicu tuteho lěkarstwa a schtyri łžicy wody!“ — „Ale, knjes lěkarjo! Mamy tola jenož tři łžicy!“

Wón je doma.

Straźnikschtr k sajatemu: „Kedźbujcźe, tu je schodźeńk.“ „Knjes straźnikschtro, tutón schodźeńk hižo snajach, jako Wy hischcźe w krótkich khołowach wokoło běhaschcźe.“

Hospodarstwo, kotrež ho njewupłaći.

„Hdyž někto na kraju hydlisce, dyrbjeschе jebi dyrbjał też žwinjo dźerżecź!“

„Tajke też jónu mějachmy, ale moja žona a moje dźowka běschtej je tak luba dobyłoj, so je sarźlacź njejmědźach, a jako wone we wyhołej starobje wumrě, chcyschtej jebi je wutykacź dacź.“

So [illegible] Kolskim přistawje zrazy wječak [illegible] parnika „Jasona“, jemu tajku dźěr[illegible] hnydom podnuri. Wobsadku [illegible] zbožownje wukhowachu.

Amerikanska slědźerska łódź „Carnegie“ rozbuchny w přistawje Apia na kupje Samoa. Wona bě wuńdźela za wědomosć dalše slědźenja přewjedła. Wina rozbuchnjenja je njeznata. Rozbuchnjenje mori někotrych muži wobsadki a kapitana łódźe z mjenom Aulta. Na našim wobrazu we wěncu.

Najnowiše z cyłeho swěta.

— **Schkrowa powěšej wo wjedrje za julijski schtwórk:** Wobstajne, skerje žuche wjedro, tu a tam hischcże scherjate. W Jendželskej milischo, w połnóžnej Europje mile a scherjate wjedro.

* **Pisched dwórnischczom w Namurje w Belgiskej je wutoru rano w 7 hodźinach lokomoliwa wožobowego czahła, kotraž ł Brüssela pischijeźe, ł kolijow wustoczita a ža do semje farhła. Sčkódowaze wožobowe woży ža ćwrócziłu a ža po wyšokim brjoh dele walichu. Tři wožobowe woży ža pischi tym rosbichu. Hacž do 10 hodźin běchu 18 morwych a 50 franjenych ł wojsowych rospadankow wuczahnyli. Jenotliwi morwi žu tak swohbiđeni, ža njeje žu wjazy spóznać. Boja ža, ža žo wjele czejłokranjenym njebuđe móz žiwnje sdźerżeć.**

* **Politikarjo w Litwje chcedźa wědźeć, ža je pólske kněžerstwo ł pośrědnistwom Lotyschskeje litewskemu kněžerstwu nowe namjety na wotewrjenje wikowaiskeho wodkhoda činiło. W litewskim kněžerstwje ža tele namjety pjecza khutnje rospominaju. Po powěrczach ze Gdanska, je pólske kněžerstwo swólniwe, Litwje kruch kraja pola Szawlekow wotstupić.**

* **Po dotalnych powěsczach je pischi wětrach pośledních dnjow 71 łódźnikow žmjerć pocjerpiło. W Boulogne sur mere je wětr dźeł weże Marczjuskeje zyrkwje powalił, hdyž ža Boja mscha czitałsche. Někotre wulke kamjenje sčechu pischerašnyschi mjes wustrózanych kemscherjow padajcchu. Jedyn muž ža thětro czejko srani.**

* **W Gascogneskim saliwje je ža, kaž je ža hižo łdźeło, we wulkim wětrje italiska parna łódź „Chieri" potepita, kotraž mějesche 41 muži wobsadki. Jenož kapitan a pjeć mužo ł wobsadki žu ža mohli wutkowacź. Tuczi schejcżo mužojo ža jeneje hrjady dźerżo hodźiny dołho po wyšokozłomjazym morju houjachu.**

Reklama.

W amerikaniskej nowinje „Daily Expreß" bě sčehowazy nawdźichk wołkhodneho towarstwa czitacź: Pytamy dwanaczе pschistojnych, pléchatych knjesow, kotriż dowola, ža na jich plěchi „Re—Manufactured Typewriters" namolujemy, bjes toho, ža jich strowosć pod tym czerpi. Tuthych knjesow prošymy, ža bychu dźiwadła a konzerty wopytowali, hdyž je jich hłowa swjetscha njepschikrycta. Kóždemu ł tuthych knjesow ža wožobinski pschewodźer žołbu da, kotryž jeho pisched khiwdźenjemi a wobczejowanjemi schkita. Jenož knjeża, kotriż maju dobre mjeno, kotriż žu njepokhłostani a bjesporočnje powahi, chcyli ža hnydom samołnicź.

Z wołkhodneho žiwjenja.

Čło. 100 000 ža pischełoschuje!

Byłe žwjorazna loterija ža tele dny po zhłej Němskej wotmčiwa. Adam Opel akz. tow. w Rüsselsheimje, pischewostaji 100 000. auto ža schtyri mašoby wołkkamu žwožowanemu měschczanej. „Pola kóždeho Opelskeho wikowarja rosdźełeja 9. 10. 11. 12. a 13. dezembra łoży na **dorosczenych** ža tutón wós. Dobyczerski łóž ža kóžde jenotliwe městno pischistejny knjes měschczanosta 14. dezembra poczehnje. Wunoschki pschejcho czehnjenja du potom do Rüsselsheima nad Mohanom (Main), hdyž knjes měschczanosta Müller 18. dezembra doskónčny łóž wucżehnje. — Wunoschk ža w nowinach wozjewi.

Towarstwowski powěstnik.

Budyšin. Jednota Sokoł zwučuje kóždy štwórtk we towaršowni na Hornčerskej hasy.

Komorow. Jednota Sokoł zwučuje kóždy štwórtk wječor 1/2 9 hodź. w Kačej korčmje. Bratřa, přińdźe wšitcy zaso, a hladajće, zo byšče tež tych sobu přiwjedli, kotřiž hač dotal nazdala stejachu. Na zdar! Načolnik.

Pančicy. Jedota Sokoł ma kóždy štwórtk wječor we 8 hodź. zwučowanje w žurli. **Načolnik.**

Ralbicy. Spěw. tow. „Lilija" ma štwórtk 12. t. m. wječor we 8 hodź. pola Bržezanec ważnu zhromadźiznu. Wšěch sobustawow wšěče wočakuje. Předsydstwo.

Rakecy. „Lipa" ma přichodnu njedźelu 15. hodownika pop. w 3 hodź. pola Hončec swoju měsačnu zhromadźiznu. Winowatosć kóždeho sobustawa je, zo so na njej wobdźěli, dokelž mamy ważne wuraďowanje dla našeje posmjertneje pokładnje, nimo toho chce nam knjez Bart zajimawy přednošk poskićić. Přinoški na tuto lěto maju so zapłaćić.

Sowrjecy. „Sołobik" ma jutře štwórtk wječor spěwanje.

Serbske blido Čornobóh změje přichodnu njedźelu 15. 12. wječor w 6 hodź. na Čornobohu mały adventski wječork. Hosći rad mjez nami witamy. Njepřińdźe přepozdźe. Wj.

Hłowny redaktor a zamołwity za politiku Marko Smoler w Budyšinje. — Za lokalny dźěl a feuilleton: A. Dučman w Budyšinje. — Za hospodarski dźěl: Arnošt Bart w Brězyncy. — Za nawěstki: G. Jannk w Budyšinje.

Elektr. warjenske a worjewace aparaty

Nierth a Förster
w Budyšinje
před Šulefskimi wrotami 19

Běhače do jstwy mtr. 1.— Linoleumowe běhače 1.60, tepichi, ložowe předłohi, gardiny, płachty na sofa a diwan, přeśiwanki (Steppdecken).
Ida Erler w Budyšinje na Zwonk. Lawskej hasy 10

W Budyšinje na póstow. naměšće

konditornja a kofejownja Müller

Staroznata a radywopytana
Najl. konditarske wudźěłki

Oskar Brückner w Kamjencu
Trauring-Ecke - Telefon 476

Pjerščenje masivne złoto, kołkow. wot	5 hr.
Stejace časniki z dw. gong. bićom	1.25 hr.
Salon časniki na sćěnu, 60 cm wys.	21.50 hr.
Kuchinske časniki, kiž tydź. dźeja	8 hr.
Wosebite budźaki	3 hr.

Rukowanje za kóždy kus
Katalogi darmo
Wotpłaćowanje dowolene
Připósłanje darmo

Wšě knihi
serbske a němske jako hodowny dar wobstara Serbska kniharnja w Budyšinje na Lawskich hrjebjach

Serbski Hospodaŕ
ratarske wulkowikowańske tow.
z wobm. ruk. w Budyšinje tel. 3510

Poskićamy wšě hnójnišća, brikety a češke wuhlo tež po mjeńšich dźělbach.

Naš awtomatiski mlyn w Delnim Wujezdźe tel. čo. 13
podawa najlěpšu pšeńčnu a ržanu muku, kotraž so wuběrnje derje pječe, wšě druhiny grisa, wotrubow a šrota, mlěte wolijowe wosuchi, předewšěm lany-, kokosowy a worješkowy (Erdnusskuchen) wšě nětko w najlěpšej připóznatej kajkosći a po tun. dnjow. płaćiznach

Praj božmje wjeru, čornidło a pisaj jenož z „Eriku"

Naumann **Erika**
kralowska małych pisanskich mašinow
Nowy model
Jednore posłužowanje
Lohka Nizka forma
Wosebita serbska tastatura
Hermann Kulisch w Budyšinje

K hodom
poručam swój wulki skład
cigarow, cigaretow, a tobaka
w rjanych hodownych pakćikach a po wšěch płaćiznach
Herm. Gerlich w Budyšinje
Wosebity tobakowy dom
Samsna dźělarnja cigarow

Nowocasne pjelscinowe krawaty
Pjelscinowe kornarje a manšety za žony a dźěći so wot zapodatych kóžkow tunjo zhotuja. Też stare kóžki so předźěłaja. *Gertrud Cyžan w Budyšinje* na Cyrkwinskim naměšće nakosu „Krony"

Jurij Hänsel w Budyšinje
na Sukelskej hasy 34 :: Telefon čo. 2736
Hłowna předawarnja Rudolfa Sacka z Lipska
= w Budyšinskim hamtskim hejtmanstwje =
Skład ratarsk. mašinow a gratu wšěch druzin

Drjewowa awkcija
Wutoru 17. decembra 1929, dop. w 10 hodź. budźa so na **Khróšćanskich honach** při puću z Jasenicy do Hórkow, při Jasenčanskej mjezy wjac hač
100 twjerdych dołhich hromadow
za hotowe pjenjezy na přesadźowanje předawać
Dobre wotwoženje Wobsedźer

Wysokosudelna **kruwa** k płahowanju a rjany sylny **byk** stej na předań w Kanecach čo. 3 pola Pančic.

Nawěstki w Serb. Now. maja wulki wuspěch

Prochsrěbaki k čisćenju **konjow** tež wuprošenju
Nierth a Förster
w Budyšinje
před Šulefskimi wrotami 19

Handrij Mróz w Bukecach
Kolesarnja. Casnikař. Wuporjedźerńja. Centrifugi.
Wotnajeński awto
za kwasy, křežna atd. najtuńšo. — Telefon Pomorc 323

Na wjesne ležownosće
na hypotekske a rukowanje gmejny pytajc při 10% dani hač do 30 000 hr. tež pc mjeńšich dźělbach. Poskićenja pod „J. S. 33 do expedicije Serbskich Nowin w Budyšinje

Hamburgski kofejowy skład
w Kamjencu

Najl. muka „Kaiser-Auszug", spora, 5 punt. měšk		1.50
Najl. muka „Kaiser-Auszug", hładka, 5 punt. měšk		1.45
Najl. pšeńčna muka	5 puntowski měšk	1.30
Sultaniny, punt 60 pj., 70 pj., 90 pj. hač		1.10
Rózynki	punt	65 pj.
Korinty	punt	80 pj.
Narunanje mandlow	1/2 punta	68 pj.
Citronat	1/2 punta	80 pj.
Kokosowe tružki	1/2 punta	35 pj.
Měšany sad	punt	65 pj.
Jabłukowe koleska	punt	90 pj.
Slowki	punt	40—60 pj.

Płodowe a zeleninowe konserwy
jenož tak dołho hač skład dosahła po naituńšich płaćiznach.

Na přikład: 2 punt. tyza morcheje	jenož 50 pj.
2 punt. tyza špinata	jenož 60 pj.
2 punt. tyza słowkow	jenož 85 pj.
2 punt. tyza jabłuk. mučki	jenož 85 pj.

Marcipan, poprjancy, šokolady
we wulkim wubjerku
4 taflе dobromločnj. šokolady jenož 1.00
atd.
Darjeńske wěcy
Na wšě twory z wuwzaćom kokora **6% wrócozarunanja**
Thams & Garfs
w Kamjencu

Wutrobne zbožopřeće
wysokodostojnemu knjezej fararjej Křižanej w Klukšu k jeho 25ljetnemu měšniskemu jubilejej. / Bóh Knjez chcyl nam knjeza fararja hišće dołhe lěta při dobrej strowosći zdźerżeć.
Serbske towarst. „Zerničk"

Wšě druziny hnojidłow
ma stajnje na składze
Žitny dom w Kamjencu
wotnožka w Pančicach

Bohnerske a vibracionske aparaty
Nierth a Förster
w Budyšinje
před Šulefskimi wrotami 19

Stejace, nakhilenske a klavérne lampy
Nierth a Förster
w Budyšinje
před Šulefskimi wrotami 19

Wšitke picowadła
Žitny dom w Kamjencu
wotnožka w Pančicach

Příloha k číslu 287

SERBSKE NOWINY

Srjedu, 11. decembra 1929

Serbska kniha — najkrasniši hodowny dar njezakhódneje hódnoty.

Rozpominanje k přiłoženemu „Zapisku knihow“ Kola serbskich spisowaćelow.

Lětsa, 22. měrca, běše „dźeń knihi.“ Tehdy je so po cyłej Němskej w nowinarstwje wjele rjanych mysličkow wo wuznamje knihow pisało. My chcemy našim čěsćenym čitarjam dźensa znowa krótke rozpominanje podać, kajku wažnosć maja knihi docyła a naše serbske knihi wosebje za našich luhych Serbow. Njech z tohole rozpominanja wuidźe horce přeće, pod Božodźěšćowy štom położić někotryžkuli rjany knižny dar za našich dźěći, kiž móža čitać, za naš starši dorost, kiž dóstanje z rjanej serbskej knihu dar njezakhódneje hódnoty, za našich starších, kotrymž móža dźěći wobradźić z tutym najkrasnišim darom najlubšu zabawu na dołhich zymskich wječorach w klinje swójby. Tuž, prošu, čitajće a rozpominajće!

Knihi su něšto žiwe a maju dušu, kotraž jenoż z přećiwnosću puta pismikow nosy, kotraž žeđi so za zdźělenjom a samotnosć začuwa jako ćwilu čisća. —

Knihi su přećeljo, kotřiž nam radźa a pomhaja, powučuja a chcedźa nas zdźěłać; wonc su z lubymi, drohimi towaršemi, kotřiž nas zrozumjejo přewodźeja přeze wšě doliny žeđenja a styskanja, přeze wšě hłubiny a wyšiny pozběhnjenja duše a wutorhnjenja ducha, na luboscinskej jězbje do raja sonow a zhoža.

Knihi su miłosćiwi Samarićenjo, kotřiž nam tyšniwe hodźiny a sěrizmu we sěrizmje wšědneho dnja ze złotymi swětłeškami wokrasnjeja, kiž wolij a balsam do wotewrjenych ranow kapaju, do ćěmnych komorkow khudoby swětło a ćopłotu přinoša a tam, hdźež něčeju dušičku njezrozumjenu wozyba, mały dych nutrneho sobuzačuwanja dychaju.

Knihi su přihotowarjo puća, kotřiž z česanymi kamjenjemi wědy wysoko dróhi twarja, kiž přez bjezdna nuzy a žałosće mostowe stołpy wupinaju a ćernjowe sćežki žiwjenja z kwětkami krasnosće wobrubjeja.

Knihi su pućniki, kiž z nocy k swětłu, z jastwow k swobodźe, z rowow k z morwych-stawanju, z procha a tłaća k wokrasnjenju wjedu.

Knihi su japoštołjo swěta, kiž z Pawolskej horliwosću za tym tradaju, wšitkim wšitko być. Knihi su kašče sluha połne njeljubeskich potajnosćow, połne žołnowanja Manny a kśěkjacych Aronowych lilijow.

Knihi su — bohužel wšak też často dosć wobžełene rowy, wot wonka rjane, znutřka pak połne ćerwjow a zhnilosće. Su ćěłowe kašće, kiž pod kwětkami a wěncowymi bantami smjerdźenje za ćełom a tłaćom khowaju. Su kristalowe karafy (bleše), za kotrychž hładkobłyšćom, a krasnosću barbow njerědko wosud łaka; su wopaćni profetojo, kotřiž zmysłam so liša a rozwólnosćam masku póćiwosće spožča. Su arcyjandźelojo, kiž we wodźewje swětła khodźa, zo bychu njewobhonjenych nabłaznili. Su rěčace rajske hady, kiž łakaju na wšěch štomach póznaća na swój wopor. Su wonjećesćerjo swjatnicow, kiž mjetaju smólnicy do njedótknjenych swjatnicow, su teifuny zahuby, cyklony zaničenja, wichory puščiny, kiž zapuščejo so do palmowych oazow (płódnych kupow we puščinje) dobywaju a žórła a pastwišća z pěskom zanjosu; su wohenjbluwarjo, kiž su hižo někotrećkuli Herculanum pod swojim bluwawcom a někotrećkuli Pompei a Stabiae pod swojim žałłym popjelowym dešćom pohrjebałe.

W krasnem wuhotowanju, kaž njewjesta we Wysokim spěwje dźensa, pječat krasnosće na ćole, stupi so kniha w kniharni před tebje a prosy će: „Kup mje, wzmi sebi mje sobu, měj mje rad!“ A štó mohł telko luboznosći a łahodnosći so spjećić? Tuž rozhladuj so prawje ze swojimaj wočomaj, cuzym njeje wěra! Přetož też wo knihach płaći, štož je Sedźiwy stare Simeon w Božej swjatnicy prajił: „Positus est hic in ruinam et resurrectionem multorum, t. r. Postajeny je tutón k padej, a k z morwych-staću za mnohich!“

A štož je tu wo dobrych a špatnych knihach prajene, to płaći wězo też wo dobrych a špatnych nowinach.

Tohodla čitajće, lubi Serbja, jenož dobre knihi a dobre časopisy. A zo njebyšće so we wubjerku zmylili, porućamy wam tule cyły rjad dobrych serbskich knihow we woseběitem zapisku knihow, kotrež je „Kolo serbskich spisowaćelow“ za serbski lud wudało. Trjebaće jenož w Serbskim Domje do Serbskeje kniharnje zastupić a sebi wot knjeza kniharnika Janaka tón abo druhi zwjazk pokazać dać, a wy namakaće we wulkim wubjerku najkrasniši hodowny dar za kóždehožkuli, kotrehož chceće wozbožić z trajnym wopomnjećom njezakhódneje hódnoty!

A tuž luby Serbo, luba Serbowka, wzmi serbsku, dobru serbsku knihu — přetož špatnych knihow w serbskim pismowstwje njebywa, zo traš by so strachować trjebał, twoja duša mohła so wopancać — do rukow a čitaj! Ponuć swoju dušu do hłubiny wědomosće a mudrosće swojeje serbskeje maćerskeje ręće! A hórzy spóznaješ, zo ta skrićka twoju dušu zahori, twoju wutrobu zapali, a skónčnje so rozplomjeni do njewuhasliweho wohnja lubosće k narodej, ke serbskosći, k wótčinje!

Wo dźěłowych poměrach w Budyskim wokrjesu.

W poslednimaj měšazomaj je so ličba podpjeranych dźěłonjemějerjow wo nimale 59 procentow powyšiła; 30. septembra bě tu 4023, 15. oktobra 3993, 21. oktobra 4492, 15. novembra 5085 a 30. novembra 6380 dźěłonjemějerjow.

S tutych 6380 dźěłonjemějerjow 30. novembra běšče 1815 (1267 muzyšich a 548 žonskich) w měrje Budyskich nje, 1697 (1434 muzyšich a 263 žonskich) we wjesnych gmejnach Budyskeho hłownego hamta, 1315 (1172 muzyšich a 143 žonskich) w gmejnach Biskopczańskeje wotnožki, 1142 (886 muzyšich a 256 žonskich) w gmejnach Korjuńskeje wotnožki a 411 (298 muzyšich a 103 žonskich) we gmejnach Kamjenskeje wotnožki.

Najwjace dźěłonjemějerjow běše w januarje (6380), najmjenje w juliju (3993). Wosebje wjele dźěłonjemějerjow běše w januarje, februarje, měrcu a decembru, najmjenje w juliju, awgustusu a septembru.

Wotrjad je powołanje radupodawanje a wobstaranje wuzbytych měnjenow za po liczbach liczene w zamjenitym czasu łońskeho lěta bóle wuzywali. Mjenje wuzywali su pak pozběrdnistwo wuczbnych městnow. To ma swoju pyčicznu w njewěstosći, kotraž so nětle w nastupanju wuczbnych městnow pokazuje. Pyčezo hyšće je wuczobnistwo do mobowych powołanjow cyšćicza, tak do fryserstwa, šlachotnoho hrodu tych z Esterhazi był, pokhadźacy z Wuherskeje. Hdyž so założi česki stat, dyrbješe wulki dźěl swojeho wobsedźeństwa kołowokoło statej wotedaš, kiž tutón kraj ludźom k wobsydlenju a zežiwjenju poda. Wobsedźeństwo pak bywa tohodla hyšće njesměrne. Wrótnik klepota z klučemi, pokaza nam hyšće kuchinu knježich, rum z małym kukuskom, hdźež może kur wotčahnyć, wosrjedźa pak jewjacym připrawu k pječenju cyłeho skoćeca. Żelezna žerdź sahaše přez palniščo, k stronomaj podprěta ze żeleznym dwojorózkom. Haj, tu zawěsćo mjaso po puntach njekupowachu, ale po časćach sebi zesłodźež dachu w přimjezowacej jědźeńi. Nětko podachmy so najwyše do třećeho wotdźěła hrodu, kiž jewi při nastupjo njesměrnje hłuboko studźeń w dworje. Tutón třeći dźěł je jenička drjewjana twarba, je wupaleny zdźěła, dokelž němscy sćežkipytarjo zapalichu z njeskedźbnosću pak ze zamysłom smólnicowe wěncy a při tom hród znutřkownje so wobškodźi. My so njebojachmy, ale spěchachcmy po skhodach dale horje hač smědźachmy z wustupa při wěži wobdźiwać krasnu wokolinu, w dolinje so wupinacu, kołowokoło ze wysokimi hrodami wobrubjenu, srjedź kotrejež krasny čehnješe rěka Vach swoju šěroku slébornu čaru, ze *žołmami* cunje košo *zakład skały* Oravskeho podzamoka. Wulkotny to napohlad! Kaž bajniško!

Wróco z najwyššeho dźěła hrodu dźěše pomałšo hač horje, wobhladniwi dyrbjachmy być, zo bychmy njeběželi jenale a běhu powyšitkownje njepyčichódne; pyčmeněnjenow je dale jenych njesta. Też pyčedbodowny cjak njepyčinješe jeneho połepšenja.

Mješ horjekach mjenowanymi běšče 4894 dostawarjow podpjery za dźěłonjemějerjow, 954 dostawarjow kriżowe podpjery a 532 dostawarjow sastarańskeje podpjery. Nimo toho wukonješe pyčicze 96 dźěłonjemějerjow nuzowe dźěła pomjo nuzowym dźěłacejam na łońzu septembra.

Wotrjad je powołanje radupodawanje a wobstaranje wuczbnych městnow je po liczbach liczene w zamjenitym czasu łońskeho lěta bóle wuzywali. Mjenje wuzywali su pak pozběrdnistwo wuczbnych městnow. To ma swoju pyčicznu w njewěstosći, kotraž so nětle w nastupanju wuczbnych městnow pokazuje. Pyčezo hyšće je wuczobnistwo do mobowych powołanjow cyšćicza, tak do fryserstwa,

Naspomnjenja hódne je, zo je bjesdźěłosć w symšich měšazach w měrje Budyskeje poměrnje znadnijcha hač w druhich wokrjeżnych gmejnach.

So je ličby dźěłonjemějerjow w poslednimaj měšazomaj tak strašnje powyšichu, leži předewšěm na tym, zo je wjele katarskeho dźěła sajtaji, też twarskeho a skałarskeho dźěła. W druhich powołanjach dźěłowe poautoweho wuporjedźenskeho samkarstwa, elektroinstalaterstwa, schwadlistwa. Tola dźěłowemu hantlej so za tute powołanja dosć měrnow njeje dźěłało. Pyčisłušejcej njekhmanych wuczbnikow wojnanjenja pak pyčezo hospodarskich schodow. Tohodla dyrbjeli cji, kotřiž wuczobnikow pyčisłušejeja, ale swoje městno dźěłowemu pozběrdnistwu njedźěła, znajmjenjscha takich wuczbnikow pruhowacej dacy, hač so też wopraudźe do jich powołanja hodźa.

Sławizna wo wopačnych pjenjezach.

Młoda knjeni Milanskeho towarstwa ječini so njedawno podhladna, so je je bohustawom zwóliła, kotraž wopačne pjenjezy dźěła. A to jenož tohodla, dokelž mějesche we swojej ručnej tołsty wschelake wuzki, z kotrymiž dyrbi człowjek wobhladniwje wobkhadźeć.

Pyči ranišnim wuthodowanju pyčidźe wona nimo pyčedawarki hadu a winowych kiczow. S poslednjich da sebi młoda knjeni kilo wotwažić a da pyčedawarje la to pjeć-firowski pjenjez. Pyčedawarka wažeše jón we swojej ruzu a wobhladuje žrjbi jón bliže, da jón wona zaso wróco i pyčisłopomnjenjom, so je pjenjez wopačny. Ale to tola njeje možno, praji Signora roshorjena, a poda jej tjeći pjenjez. Wón njebě wo nicjo hinaschi hač pyčedbadźaše. Knjeni wuzwyny nětko, widźomnje njemérna, swoju zyku móchnju; jednarje pjeć-firowskich pjenjez, kotrež sobu so wschě z wosoja bućy. Njemastrózena pyčedawarka pohladny hazpiwaja na pjenjez, jara njedowěrliwje na wožebnu młodu knjeni, a wja wotwaženy kilo winowych kiczow zaso wróco. Najwyšeho roshorjena, a syłsam bliže, wobkruženše knjeni, so bychu na žane waschnje myslicj njemohe, kak su wopačne pjenjezy do jeje tołsty pyčišłe. Nětko je jej dyrbjał njeschkawarnu schikalosć zahrać.

Komišar, kotrež ju na połizajšim hamcje pyčedsyłschowaše, bě mimo měry pyčeskłapjeny, jako jemu wona swoje njemo pyčerabźi. Bě tola njemóžna wěc, so ś tak wopačneje swojiny pokhabźaca knjeni — — — Ale — štóž bě hižo zyle hinaschi wězki dožiwił. A wobkruženje, so je jej zawěsće dyrbjacny padnch, wopraudźite je njeseš kradnywosći, wopačne do tołsty tykny, njenamaka wjele wěry a pyčipósłuchača.

Krótke złědźenja, hnydomne pyčeprašanje dydzenja zastaje njepyčinjeje žaneho swětła do cjemnoweje stawizny. Komišar njewědźeše zhi žaneje rady. Wboheje lymwatišeje młodeje knjenje bě jemu žel. Sčasa bě wona tola njewinowata. Wón je teho nadźiješe a łapoča, ju wospjet dokładnje pyčeslyschować. Wona zastarje na tom wobhleješe, so jedwa so tu we padnjschstwo ako wjele bóle wo njeschwarne samenjenje. „Pyčechtoš hleješe“, wona rjekny, „mam thermometer w swojej ručnej tołsty. Tutón je so zlamał, kaž hakle runje pytnu. Živo strebro (Quecksilber) je so i njeho zhubiło. Ale potom pak by tola dyrbjało nětkoše być, a tola njemóžu nicjo namakać. Potajkim je so nětko kradnył.“ Komišar kedźbliwje pyčispopłuchaše, pyčimyslowaše zhe pjenjez wža a dźěše potom k telefonej, so by chemiskeho wězwuskoneho k sebi zasał.

Chemikar pyčidźe, wobhladowaše zhe pjenjezy a zlamany thermometer a pyčidźe hu. Wza bě zyle jednora. Wuzwobodźene žive strebro bě so, kaž je to jeho wosebitosć, hnydom na złeborne pjenjezy walicjschi je poczohnyło. To bě zyle hódnaćko. Signora tógo dychaješe, komišar też, podzakowa so knjesomaj za imnoženje ći wo mašonjenje bohatscha, wróći so domoj.

K. A.

P. Krjećmar:

Do „Wysokich Tatrow“

Československeje.

(Pokračowanje.)

Na Oravskim hrodźe.

Nic mjenje zajimawe běchu za nas miniaturske pokazki twarbow, domskich, rězakow, twarožkarnjow, wódnych zahaćenjow, a wšo to z drjewa přiwjedźene. Dale podnurichmy so do wobdźiwanja plastiskich khartow, pokazowacych nam bywše wobsedźeństwo zemjanow, kiž jónu Oravski hród wobydlachu a nad ludźimi knježachu, kiž pak też jewjachu wobwod kraja, zjednoćeneho do župneho zarjadnistwa. Knježićer hrodu bě zdobom też ze županom. Podachmy so do druheho, trošku wyše stojaceho hrodu, w kotrymž běchu zaměstnjene bydleńske rumnosće bywših knježich, zastarska drjeworězbna nadoba, wumělske wurězby stólčkow w knježićerskej žurli a druhe žadnosće zbudźichu našu wosebitu skedźbnosć. Wulcy zajimawa bě hrodowska kapała ze swojimi krasnymi malbnymi woknami, ze swojimi zastarskimi swjatymi wobrazami a rowniščom knjezow a jich mandźelskich a dźěći. W jenej krinje pokazuje so khabat a čapka jeneho zemrěteho knježića, a ze 12. stoleta, kiž namakachu hišće derje zdźerżane wotewrjenju kašća, dopokaz dobreje kajkosće. Posledni wobsedźeć hrodu je přisłušnik

(Pokračowanje sćěhuje.)

Z gmejnskeho žiwjenja.

S Czornych Rožiż. Njedawno sehdźechu so ludomni gmejnšiny zastupjerjo k swojemu posedźenju. Mjes dopisami pschebjeżeleche pschepros̄enje k wobdźělenju na hodownym swjedźenju starych, chudych ludźi 15. dezembra pop. w 2 hodź. w Hänselez hosćenzu w Horntjej Hórzy. Gmejna dóstanje měsćno dróhowego wothladarja wupisać. Wona pschewza też rukowanje za wokrjesnu požčonku wo 9000 hr. fabrikskeho dźěłaćerja Hillmanna. Za ludowe rosćudźenje wothłosowanje postaji so Hauez hosćenz jako lokal. Skónčnje wosjewi měsćanosta, so błěpzowske ruki hamtke wosjewjenja z wosjewjeńskich taflow torhaju a też z taflami pschezo swoje błěpzowstwo hraja. Sastupjerjo wobsamknychu, jo ma so kóždy, kotremuž so tajke pschestupjenje dopokaże, 10 hriwnow khłostanja saplaćiś; starschi rukuja za swoje dźěći. Schtóž někoho wosjewi, dyrbi myto dostaś.

Wólba a dibilja.

Běchu wólby! Staćan podawa so na puć, so by wolił. Husto njerady. Ale w republiźy je to jeho wyšoka winowatosć. Haćrunjeż z nim spokojom, njecha ješi zastupi za poroka a woli „swojeho kandidatu". Tola we wšu poła Nišy je ješi wobkhował nječto swój žort. Jako tam wječor po horjez bitwje wubjerk wólbny wumoženk pruhowasche, bu spodźiwna namakanka swjećena. Město papjerki za kandidatow namakachu tajku je spodźiwnym sapiskom: „Jesajaš 41, wersch 24." Nowy kandidat? Tajki je snajmjeńscha njesnaty. Pschemyslyja tak a hinak a kónčnje je jedyn z nich wuskhódał. Jedyn staćan je so za swědka politiskeho wuznaća biblije poskužił! Wšawschi ju k rukam cźitaja: „Hlejcje, sće z nicźeho a wašche dźěło je z nicźeho a waš wusmolicź je hrózba." A. W.

Lutgarde.

W belgiskim městaćku Ath wumrě we wyšokej starobje Lutgarde. Wo jeje žiwjenju njeje so potomnistwu nicźo podało, jenož wo jeje prěnim sjewje. Jeje nan bě samožity rjemjeśnik, kotrehož porod dźiwowcźiźki tak swjeżeli, so jej, hrótko so rosćudźiwschi, dowcź njetwschědne mjeno da. Wón nochcyše, so by maka holcźka tak rěkała, ćaj wjetschi dźěł Athskich holzow, a tak wusmoli ješi wón rjane mjeno „Lutgarde" za nju. Sdyž měsćerje wón też jenož jednore mjeno Dupont, dha dawasche rjemjeśnikowej dźowcy jeje rjane mjeno tola nješto jemjanske, a hordźe wumožowaschе mać swoje dźěćo we wojerčźu po měsćerjanskich dróhach. Njetrajesche pak žane léto, tu jeteka wona druhe maćerje, a ćaj bywa waschnje maćerjow: wone wobdźiwaja mjes sobu swojich potomnikow. Wone prajchachu so za mjenom, a hlejcje, tu wukopa so, so nadobo kóžda druha holcźka Lutgarde rěkasche. Nanowa bolosć a spodźiwanje běschtej njemałko wulkej, a njetrajesche dołho, so wón sa tym pschinźe, ćak bě so rjane mjeno w Athu mohło tak khěts sadomieś. Sskowo, z kotrymž měsćerje swoje wobsahowitosće, pschetož njeběchu to dźowki wobsebnych měsćanow, kotrejž buchu tak njeznowane, ale tamne holcźki z najkhudschich kónzow městaćka.

Takle pak bě so mjeno Lutgarde rozscherilo: Pschecźelio knjesa Duponta měšachu mjeno jeho dźowki za khroble a podachu so na puć, z pjeć frankowskim pjenjesom wobhronjeni, pytajo maćerje, kotrejž běchu runje holcźki porodźile. Woni darichu pjenjes kóždej maćerji, ćlubischeli wona, so swojemu dźěśeći mjeno „Lutgarde" da.

Němčole je Lutgarde njebohe. Wona bě prěnja, ale žnadź też poślednja tuteho mjena w Athu. Pschetož wona bě dospěła nimale starobu 100 lět, a jeje mjena-kotrý, tamne Lutgarde za pjeć frankow, su drje wschě pisched njej wumrěle. Tajke a podobne schibaćiwa mjenuja we Belgiskej „Zwanze". J. B.

Směški.

W Monceauskim parku w Parizu wotpohłuchana rosmokwa mjes nimo měry elegantnje sdrasćenej holcźku a runje tajkim hólzom.

„Kak stara ћy, Antwinetta?"

„Dźesaćą lět."

„Na, na — wy žony cźinicźe ћo stajnje minimum 10 wopraudźe seće."

Hospodarski rozhlad.

Śrjedu 11. dezembra 1929:

Wčerawše kurzy w Barlinje.

1 Dollar	4,1705	100 pólsk. złotych	46,95
1 jendźelski punt	20,368	100 českosł. krónow	12,377
100 šwajc. frankow	81,04	100 franc. frankow	16,42

Barlinska bursa bě wječera pschi spoczatku wschelake, w běhu dnja ћo kursu efektow teńšlabichu. Temu napschećo kursy na witach i dołhnymi a rentowymi liśćinami ћo feńšlabjowachu.

Produktowe wiki też wječera mérne wostachu. Dowós žita i mérje hilchećе pschibéra a kupzow je mało. Tuž pschećeńža a rožka saho wo 10 pf. po zentnarju kleńšnychu. Wječera placźeśche zenknać

w Barlinje:

pschećeńży 12,10—12,15 hr., rožki 8,65 hr. hacź 8,70 hr., jećmjenja naléćnjeho 8,35 hacź 8,85 hr., najsmišleho 9,35—10,15 hriwnow, wowsa 7,65—8,05 hr.,

w termijownym wikowanju:

sa dezember: pschećeńży 12,70—12,67½ hriwnow, rožki 9,50—9,47½ hr., wowsa 8,20 hriwnow,

sa měrz: pschećeńży 13,37½—13,35 hr. a rožki 10,31¼—10,25 hr., wowsa 9,07½ 8,95 hr.,

sa mej: pschećeńży 13,70 hr., rožki pak 10,78¾—10,70 hr.

Pschistajeja:

Holzu do domu, Strisch w Budyschinje na Tšešańskej dróšy cźišlo 131.

Na pschedań:

Kóń cźumpaty w Hródku, Lipowa haha 5 belka na lěwo.

Zimawe a wumywańska pschiprawa, w Hródku, Budyska dróha 10.

Cźelcźka w Brěžowje cźo. 10.

Wós klankaty, żelestnza a druhe hrajki, w Budyschinje na Lubijskej dróšy 63.

Wěrnu a runklizu, knježi diwór we Lasu.

Ložko z matrazu a sporitki wós w Budyschinje, Schäferowa haha 27III na lěwo.

Soudnijzy na pschećahdźowanje:

schtwórk 12. dezembra 1929

w Lubiju na sudnistwje dop. w 10 hodź.: wschelake meble, žonjaze wobuća, wurěźne twory, pisańskі stroj, wožazy a schijaze malchiny, pažata pila,

w Brěsnje pola Kamjenza w hosćenzu „k wićzeźnemu klubu": sofa, pisańskі sekretaŕ, žitna śyćawa, motor,

w Njebjelcźicach w herbistej gruchcźe dop. w 9 hodź. běrny wobkopowak, cźažity wós,

w Halschtrowje w knježim domje dop. w 10 hodź.: pjerowy hamor, schijaza malchina, vertiko a pisańskе blido,

w Kamjenzu w kasarnach w komornym domje malchinitkich tšišloch dop. w 10 hodź.: wschelake meble. Dwójny pluh, elektromotor, rěsat, hutrobaź, wobrasy, knihi, hornjcy, wino, hobanka, schijaze malchiny, schpihele a wolmjane tkaniny, swórschne koschle,

Sdźělenka.

Sćud je dyrbjeńske pschesahdźowanje Hainkez leżownasće w Jaźeńzy, na schtwórk 12. 12. 29 postajene sćehnył.

Škrowe depeše.

Produktowe wiki w Barlinje dźenża dop. ¾11 hodź.: Wiki ћu mérne, ale płacźiny trochu strowene.

Dop. ¾12 hodź.: Dowos žita je žiwahnischi, płacźiny sahо postupuja, tola ћu wiki mérne.

Płaćizny na Barlinskich produktowych wikach.

Žito a wolijowe symjo po tunl abo 1000 kg, hewak 100 kg.

Płaćizny po złotej hriwnje.

	10. 12.	9. 12.		10. 12	9. 12.
Pšonica	236-237	239-240	buny	—	—
rožka	170-169	171 174	woka	—	—
nas. jačmjeń	—	—	módre lupiny	—	—
nal. jačmjeń	150 159	152-161	żeradella	—	—
kukurica	164-166	164-166	caps. wosušk	18-18,90	18-19,00
pšenč. muka	29-34,75	29-35,00	lany wósušk	23-24,00	23-24,00
ržana muka	23 27 30	24-27,30	pocn. melasa	—	—
pš. wotruby	11-11,50	11-11,50	běrnj. kruški	14-15,40	15-16,50
ržane „	10-10,50	10-10,50	syno, 50 kg	3,20-3,80	3,40-4,00
lane symjo	—	—	ržana sloma	1,30-1,50	1,25-1,35
hróch, Viktor.	29-38,00	29-38,00	pšenć. „	1,25-1,40	1,30-1,50
rapa	—	—	wowsna „	1,20-1,30	1,20-1,40
pieluški	—	—	jećna „	1,20-1,30	1,20-1,35

Płaćizny rězneho skotu na Barlinskich skótnych wikach.

10 decembra 1929. Płaćizny po centn. a zt. hriwnach

Skótne družiny a woznamjenjenje

Woły: 273.

Połnomjasne, wukormjene, najwjetšeje rězneje hódnosće haš do 6 lět	61—63
Młode mjasne, njewukormjene, starše wukormjene	56—58
Mjenje wukormjene młode, derje picowane starše	50—54
Mjenje picowane wšěch starobow	

Byki: 394

Połnomjasne, wurośćene, najwjetšeje rězneje hódnosće	54—57
Połnomjasne, młódše	51—53
Mjenje wukormjene młódše a derje picowane starše	49—50
Spatne	42—47

Jałojcy a kruwy: 825.

Połnomjasne, wukormjene kruwy najwjetšeje rězneje hódnosće	44—46
Połnomjasne, wukormjene jałojcy najwjetšeje rězneje hódnosće haš do 7 lět	32—42
Starše wukormjene kruwy a derje wuwite młódše kruwy a jałojcy	27—29
Derje picowane kruwy a mjenje picowane jałojcy	20—25
Mjenje a špatnje picowane	—

Celata: 2350

Najlěpše wukormjene (2. druž.)	35—36
Mjenje wukormjene a tajke wot cyen (3.)	62—66
Špatne (4.)	48—60

Wowcy: 2812.

Młódše a starše wukormjene (1. družina)	65—68
Starše wukormjene (2.)	58—64
Mjenje wukormjene (Märzschafe) (3.)	40—46

Swinje: 11572.

Połnomjasne, wosebitych rasow a jich křiżenjow haš do 1½ lět stare	82
Wukormjene	82—83
Mjasne	81—82
Špatne	78—80
Raney a kundrosy	72

Hrabja Křesćan ze Stollberg (z lěwicy) je wobskorżeny, ze je swojeho nana hrabju **Eberhardta ze Stollberg** (z prawicy) z njekedźbliwosću **zatrělił.** (Delka) dom, w kotrymž je so njeskutk podał.

Awto zajědže do Rheina. Zubjacy lěkař dr. Salomon z Koblenca bě ze swojim awtom wujěł a so zhubił. Po dołhim pytanju namakachu jeho awto we Rheinje a jeho wobsedźerja w nim morweho. Na našim wobrazu horka widźimy, hdźe je awto, dróhu misnywši do Rheina zajěł, wosrjedźa je **wobraz** aje zbožowneho dr. Salomona a delka jeho **awto.**

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„S. N." płaća měsačnje we nadawarni 1.10 hr., na pósće a pola dowěrnika 1.31 hr., pod křiž. zwjazkom abo do wukraja 2.25 hr. abo 18 Kč. Wud. a čišć Smolerjec knihičišćernja, zap. dr. z w. rak. w Serb. Domje w Budyšinje. Telefon 2087

Za nawěški, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotesłać, płaći so za mały mm-rjadk 8 pj. Wobčežnje so stajace nawěški a tabele so wyšše wobličeja. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 24 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Čisło (Nr.) 288 — Budyšin — Štwórtk, 12. decembra 1929 — Bautzen — Ročnik 66

Wosud němskeje financneje reformy hišće njewěsty.

Finanzni wězywustojni knježeństwowych stronow žu so źiśedu dopołdnja k wuradźenju finanzneho programma němskeho knježeństwa schromadźili. Dźeń prjedy běchu jenotliwe frakzije knježeństwowy finanzny program rospominale, tola so wo nim njejźu dojednale. Bayerska ludowa strona **so pśiśerźiwo powjeśćenju piwoweho dawka wobara.** Bayerska by so jako nimški kraj, w kotrymž so najwjazy piwa wari, z powjeśćenjom piwoweho dawka najcežšo potrjechiła. Tohodla njeje wóžałacź, so by bayerska ludowa strona wjeśćenemu piwowemu dawkej pśiśihłosowała. Na druhej stronje pak je **piwowy dawk hłowny kruch knježeństwoweho programa, kótrehož so knježeństwo bayerskej ludowej stronje k woli njemóže daś.**

Druhi hłowny dypk knježeństwoweho dawkowego programa, **powjeśćenje pśiwinoškła sa sawóźeńcenje dźeśonjemjerjow,** je pola němskeje ludoweje strony razne pśeciśiwjenje nadeńchł. Sapódbłanzy tejele strony bychu sajmy swojich wolerjow hubjenje sastupowali, gdy bychu powjeśćenemu pśiwinoškej sa sawóźenej dźeśonjemjerjow pśihłosowali. Najwjetšche wobezbeźnosće pak w tym leža, so by finanzna reforma na wjele lět wutpśeśeśera. Tohodla ma teź socialdemokratija wulke wobmytłenja, so na namjetowanu finanznu reformu stojasć. Socialdemokratiśy ministrojo, pśichode wjcźem němski kanzler, na socialdemokratiśku frakziju cźišćeja, so by finanzny program pśihajała. Hacź so jim to poradźi, je w tu khwilu jara dwójne. Najbóle so socialdemokratojo wo to storkaju, so so finanzny program hakle sa pjeć lět dowuwjedźe. Pśeja, so njemóža na njón hłosowacź, dokeľ njeje dopórdka widźeć, kake budźa politiske wobstejnosće 1934 abo 1935.

Wo tychle rosdźělach měnjenjow dyrbja so finanzni wustojni knježeństwowych stron dorěčeć a so potom znowa z němskim kanzlerom rosprajiś.

Čehodla knježeństwo žada, z by so financny program hnydom pśijał.

„Telegrafna unija" wo pśiśiśinach, kótrychž dla knježeństwo na finanznym programje wobsteji, źiźelowaze powje: So bychu so wobezbeźnosće němskeje statneje kasy na tónzu lěta pśichowinyle, je němske knježeństwo wo wjeśćej pożyčonzy z někotrymi amerikanskimi bankami jednako. S pśichelkwatazym pišmom pśezidenta němskotatneje banki dr. Schachta su so tele kreditne lenanja lastajile. Pśiched wobsamknjenjom pożyčonki amerikanske banki žadachu, so by so pożyčonka z finanznym połoženjom Němskeje swěźiła. Tohodla je knježeństwo pśiched němski žesm z programom stupito, po kótrymž ma so tobarkowy dawk a pśiwinoškt za sawóźenje dźeśonjemjerjow hnydom powjeźiśiś. Dokeľ pucź po porjadnym dawanju sakonjow dla wjele pśichetatkow, kótrychž ma so parlament dźerźeć, njeje w krótkim cźasu do hód możny, dyrbi so finanzny program hnydom wobsamknuś.

Němske knježeństwo ze swojim financnym programmom steji a padnje.

Němski kabinett je wobsamknył, schtwórtk se swojim finanznym programom pśiched němski system stupiś a žadaś, so by so won njepśichemjenjeny pśichjak. Knježeństwo budźe sobom žadaś, so by žesm jenu sa zyzu jeho politiku hromadźe z finanznym programom dowezu wuprajił. Tole wobsamknjenje je so w němskim kabinettu jenoblósnje pśijało. Knježeństwo měni, so bjes pśichowjedźenja finanzneho programa njemóže dale knježeństwowe dźeła wjesćź. Tohodla wjcho na jenu tharku žadaś, a znadź jutśje abo žobotu so hižo rozsudź, hacź budźa nětcźišći ministrojo dale wožuś Němskeje wodźiś abo hacź swoje sastojnstwo sloża.

Wustupowanje z němskeje ludoweje strony.

Němskožerjmski sapódbłanz Behrens, kótryž je pśiched někotrymi dnjemi hromadźe z sapódbłanzom Mummom se němskonacionalneje němskožerjmskeje frakzije wustupił, je w „Deutsche Tagesżeitung" wozjewił, so je teź z němskonacionalneje strony wustupił.

Teź mjes wolerjemi je jich wjele, kótriž su z nětcźišćej Hugenbergowej politiku njespokojom. S **Bremenskeho krajneho zwjazka němskonacionalneje strony je 1800 žobudźatkow wustupiło.**

Jenož z němskožerjmskeje frakzije němskonacionalneje strony staj dr. Koch a dr. Reichert wustupiłoj.

Žadanje za Hugenbergowym wróćostupjenjom.

„Hamburger Frembenblatt" je **wopowědź** wuběrka pśichśitajeńcow němskonacionalneje strony wozjewił, w kotrejž so mjes druhim praji: „Pśichśitajeńcy w Hamburgskim krajnym zwjazku němskonacionalneje strony jenomyślnje za zwjotym wjednikom němskožerjmskim sapódbłanzom Lambachom stej. **W tejle wožuźnej hodźinje se zwjeśi khutnoscu žadaju, so by stronimy wjednik Hugenberg wróćo stupił,** dokeľ je jenož z jeho jenostronitoscu a knježeństwalakommoscu nětcźišća khutna krisa nastała." Na tónzu **woprawdźe** so praji: Hdźeźkuli Lambach w politiskim hibanju steji, my za nim stejimy.

Němscy rentnarjo němski zastarański zakoń žadaju.

W Barlinje je so póndźelu protestowańska schromadźizna němskeho rentnarskeho swjazka wotmeła. Swjazkowy pśichedźeda, general Vogel, wo prawje na wotschodźenje rentnarjow rěcźeše, kótryž su z inflaziju swoje samożenje zhubili. Wón so pśicźiwo rentnarskemu spomóženju wobroći, kótrejž rentnarja khudźimu scźini a jeho dobrocźelstvu wyschnoscźow wuda, a tohodla **sastarazy sakoń sa rentnarjow žadaśe.** Wšitke politiske strony, wschelazy ministrojo a loni w lěcźe samo němski kanzler su pśichipósnali, so maja rentnarjo prawo, žebi sastaranje žadali. Druhi rěcźeźnjy so tomule žadanju pśichsamknychu. Spönnemann z Kamjenza, pśichedźeda sakšeho krajneho zwjazka, na njesdobnosć pokasa, so žebi knježeństwo žada, jo by so jemu khudobna podpjera wróćiła, kótruž někotre rentnarjo dostawaju. Schromadźeni jemu z rosbarjenjom pśichłosowachu, **hdyž sakšemu knježeństwu porokowaśe, so je někotre krótki cźas pśiched hodami wschelakim źwójbam dla tajcheo wróćožadanja wukasy na pśaćenje pósłało.**

Na kónzu so resolucija pśichija, w kótrejž so pśicźeciwo tak mjenowanemu połepśenju spomóženja protestuje, kaž daloko wo to dźe, so by so sadźewako, so sakoń sa sastaranje rentnarjow wuńdźe. Schromadźizna naležnje žadaśe, so Němska wotschodźenje za to da, so je dźěłej swojich staćanow z njeprawdobnymi sakonjemi samożenje wuńdźenja a jo k druhim ludźom dowjedło. Schromadźizna wot němskeho sejma a němskeho knježeństwa wocźakuje,

so so słónźnje prawo a prawda wobnowi

a so so njeprawo, kótrejž je so stako, po możnosći wuruna, so by so słónźnje dowěrjenje k sakonjedawazym sastupjeństwam w nasćim ludu sdźěłało a so so rentnarjo pśiched pomałkim hinjenjom wobarnuja.

Politiski attentat w Ranšej Pruskej.

W nozy k 10. decembrej je 19létny Khorla Moritz we Friedrichsbergu rosbuchadło pśiched durje ratarja Morata połožił. Bomba rosbuchnywschi **khežne** durje a murju wobschkodźi. Minik, kótryž Stahlhelmej pśiśiśłuscha, praji, so je z bombu Morata, kótrejž je pśicźeciwo ludowemu požadanju dźěłał, wustrójiś chcył. Khłostarišći prozeź je so sawjedł.

Politiski program nowcho belgiskeho knježeństwa.

W belgiskim sejmje je ministerski pśichedźeda Jaspar knježeństwowy program cźitał, kótrymž so mjes druhim praji, so je rewizija belgisko-hollandskeho sprjećenja z lěta 1839 nusna a to w duchu spratnoho hobudźanja z Hollandstwej. **Knježeństwo nima myśle, dotalny rěcźowy sakoń pśichemnicź,** kaž daloko statne sarjadnistwo, žudnistwo a wójsko nastupa. Schtož schulstwo nastupa, knježeństwo **namjet na poslamschćenje Gentskeje univerzity pśichedpoloži,** na kótrejž budźa pśichednoschći w franzowskej rěcźi njepśichinjuśene.

Maginot wo wobronjenym měrje.

Franzowska dejputerikta komora hižo někotre dny wo wójskowych wudawkach jedna. Wutoru je so wójnski minister Maginot słowa jimał. Mjes druhim praji: Politika Franzowskeje je **měrowa politika.** Kelloggowy pakt je wójnu je sakonja stajił. Hdyž chcemy woprawdźe měr, dyrbimy politiku zbliżenja k druhim ludam dźěłaś, wobeźe k ludej, kótrejž je tak husto z Franzowskej wojował. Tute měrownu politiku staj Briand a Tardieu rosskładoj. Wšitke knježeństwowe zhubitawy jej pśichtłośuja. Franzowska chce wójsko měś, kótrejž jemu bjezstrašnosć zarucźa a wuhladny powjeśća, so so wójnje zadźiwa.

Wójnski minister potom wo sakitanju mjeły rěcźeśche Na dnju, na kótrymž so Franzowscy schkitanje Rheinowe mjeły wośmje, budźe mjne, so budźe namjetno organizacija dokonjana. Wschelake fystemy ga so za sakitanje mjeły namjetowale. Jene je betonowane zhowy pśicźiwo létadłam a jedotym pkanam porucźał, druhi sajo lohke wobtwjerdźenja. Sc studowanjom tehole praschenja je so cźak tkombźit, tola skónźnje je so źiźedźny puć namakał a z wobeju fystemow je so najlepśe wsało. We **Alpach** je móżno pśechód sawrjeć, w połodnju pak, wot **Nizzy hać k morju** je druhelo sakitańskeho fystema tejeba, a w Elsaźu so Rhein a Vogesy wuźija. Minister dale wo automatiscy a wudołoknjenej **artilleriji** rěcźeśche, kótraž sakitańskim cźaru w Elsaźu podpjeruje. Na potnóżnej mjeły so hnéźda maschinskich hélbow k sakitanju pśichiprawja a so jara bibliziwe sakitadła pśichiprawja. Wšitke tele sakitańske twary dyrbja 1934 dokonjane byś.

Sapódbłanz Daladier praji, so w Europje Franzowska najwjetšche sumny za wójsko wudawa. Se 100 frankow franzowskich dankow go 23 frankow na wójsko nakóźnje. Hdyž je Němska dyrbjała wotbronicź, su prajili, so dobycźerjo tehorunja źłubja, so wotbronja. Hdyž Němska nětko praji, so ga njeměże dale z tak małym wójskom spokojicź, njeje to žadyn dobry źrědł k twobostronskemu zbliżenju.

Rosprawa radikalneho sapódbłanza Paganona wo wudawkach ministerstwa źwonkownych naležnosćow so z rosłoženjom **němsko-franzowskich pozjahow** sapocza.

Pśichi wschelakich wažnych naležnosćach je Franzowska źwój duch k sjednanju dopokasała. Stresemannowe wuměrjenje je wožgarujonna sćkadowanka za zbliżowazu politiku franzowskeho a němskeho knježeństwa.

Tola samoskwicźi wjednjeju němseje politiki dyrbja sćcźenjowe žady spratnje wukožowacź. Franzowska a jejni swjazkarjo dyrbja kedźbliwi byś. Wotbronjenje Němskeje dyrbi so na statwje, z Versailleskim sćcźenjom postajenym, sdźerźeć a je se sakkodnym wuměnjenjom za roswieje stuku Swjazka Ludow.

Schtož saarske praschenje nastupa, so jednanja politiskich prawow saarskeho wobydleństwa njebudźa dótkacź. S tymle wuměnjenjom ma so pśicheptacź, hacź je możno, Posaarsku w nastupanju hórnišwa, metalloweje industrije a zlonitwa słónźnemu statutej pśichiprawicź, kótryž na swjazanje franzowskich a saarskich sajimow dźiwa a daloko pśiches lěto 1935 žaha. Tele jednanja dyrbja so na žadu němsko-franzowskeho zhromadneho dźěła sakóźicź. Franzowska dyrbi pśichi jednanjach na franzowske sajimy kedźbowacź a sa pad, so so Posaarska Němskej wrócźi, trěbne saruczenje dostacź, so bychu tele sajimy njeschkodowale.

Demonstracija pśeciwo Italskej.

Muźiftwo franzowskeje wójnskeje łódźe, kótrejž je dwaj w Franzowskej natwarjenaj podmórskaj cołmaj za jubilejowskanje wójnske łódźiwo do Schibenika pśichewodźiło, je wutoru pśed tamnišćim italskim konsulatom wulku demonstracźiju wotmeło, pśi kótrejž su z skokom „Pśeć z Mussolinom a fašizmom!" wołali.

Italske kolonialne wójsko so do smutskowneje Afriki dobyło.

Italske knježeństwo je wojsewiło, so su italske kolonialne wodźelenja oaju Biach wobsadźili a w njej italsku chorhoj wupowěźnyli. Domoródni su Italjanam bróńe a teź jenu kanonu pśichepodali. Oasa Biach je 600 kilometrow wot móśkeho brjoha zdalena a we wutrobje Libyskeje leži.

Antisemitske nastupjenjoze w Rumunskej.

W Bukareszu su so studentojo do loże źwobodnych murjerjow dobyli, nadobu w pożedźerni rosbili a dźěł archiwa sniśili.

W Klausenburgu su studentojo někotre wukładne wokna rosbili.

Wólba noweho presidenta w Grichiskej.

Sa nasledника presidenta grichiskeje republiki Konduriotiša, kótryž khorowatwosće dla wróćo stupi, su w zhromadźenju wjednikow politiskich stron Benizelosa nantjetowali. Benizelos pak je so zapowědźił, tole sastojnstwo pśijeś. Někto ma Zaimis najwjazy wuhladow, so jeho sa presidenta wuźwola.

Wnuka hedźaskeho krala a 200 pśichewodnikow sarubali.

Po powěsćach, kótrejž su do Jerusalema doschle, je źiźedź sańdźeneho měźaza Khalid Ibn Mohamed, wnuk hedźaskeho krala Ibna Sauda. Hromadźe z 200 muźemi

do injecza jdeźkarskeho jplaha padnył, kotryż je jeho hromadze ſ jeho pschewodnikami morił. Jenoż schtyrjom je so poradźiło wupjerchnyć.

Zdźk pschiwo chinskemu centralnemu knježerstwu.

S Nankinga njepschestawajcy cjelnjerjo do Shanghaia pschitkadźeja. Kaž je ſtyschecź, general Cjiankaiſhek we Nankingu a w Shanghaiu wschitkich wojakow zhromadźuje, kotříž ju so ſ wjeczora a pokodnja wrócźo sawołali. Wjednizy wukrajnych wojerſkich mozow w Shanghaiu mejnja, so wukrajne wojerſke mozy doſahaju, so bychu so wobeſcheſnoſcje pschewinyłe, kotrež mózą w blížſchim czaſu nastacź. Njedźiwajcy teho ſu ſo wſchě pschihoty ſ pschinenemu poſtupnjenju namórſkich wojakow ſtake, kotříž maju wukrajne ſydleſchcza ſakitacź.

„Times“ ſ Hongkonga powěda, ſo ſu tam powěſcze doſchłe, ſo je wójſko ſ Kwangſiſkeje provinzy a ſ nim ſjednoczene wojerſke mozy generala Cjangkaiſheja dobyczerjzy poſtupuja a ſo nětkole něhdże 30 kilometrow k poknozy wot Kantona ſteja.

Pola Cjuczawa pschi Tientſinſko-Pukawſkej żeleſnizy zbźkarjo pod roskaſowarſtwom generala Schibjuſana ſe knježerſtwowym wójſkom wojuja. Do Nankinga ſu ſo franjeni pſchihwjeſli. Poſtupnjenja ſu ſo k fronce pósłake. Pola Zhjsinga teworuja zbźkarjo ſ knježerſtwowym wójſkom wojuja. Sobotu ſu żeleſnizu mjes Shanghaiom a Nankingom wotkładźili.

Dokelž wobronjene cźrjódły we wokolnoſcji Shanghaia wokolo cjahaju, ſu franzowſke wyſchnoſcje wobkładniwoſtne pschipraſowy cźinile. Wokolo franzowſkeho ſydleſchcza ſu barikady a groczane raczidła natwarili.

Měr w Haiti.

Wobydlerſtwo na kupje Haiti je ſo tak daloko ſmérowało, ſo je ſo knježerſtwo Sjednoczenych ſtatow roskładźiło, ſwojich wojakow wjazy do Haiti pósłacź.

Kaž amerikanſki wyſchſchi kommiſar w Haiti powě, ſu někotři rěcznjo w Port-au-Prince wobſtankli, pschećiwo brutalnemu ſakroczenju Sjednoczenych ſtatow pſched ſudami protekſtowacź.

Ze Serbow.

W **Budyſchinje**, 12. dezembra 1929.

— **Wo wjedrje.** Hiſchcze njeje ſamcho pſchemjenjenja w rospokojenju niźinow a wyſchinow ſpóznacź. Tuž naſche wjedro też dale ſjwój njemérny a njewobſtajny ras wobkhowa. Tola je mózno, ſo pſchichodnu póndźelu połu mětaczk pſchemjenjenje pſchinjeſe. Po wczerawſchim njewjedrje ſaſtupi wſchěſe ſyma, je ſo tola na naſe drjewo hrimało. — Nutſje pjatk ſkhadża ſlónczko 8,05 hodź. a khowa ſo 3,44 hodź., Mětaczk ſkhadża popołdnju 1,51 hodź. a khowa ſo rano 3,50 hodź. — Wczera wjeczor w 7 hodź. barometer 735, hygrometer —1, thermometer wo dnjo +8. Dźenſa rano we 8 hodź. barometer 737, hygrometer 0, thermometer w nozy +3. Wuhłady na pschemjenjace wjedro.

— **Wotſzebitej pſchiloh.** Sa naſchich cźitarjow w Běłej Wodźe a wokolinje pſchipoloženy k dźenſnjiſchemu cźiſku wotſzebitu pſchiloh kupneho doma **Felikſa Jochmanna** w Běłej Wodźe a wotſzebitu pſchiloh firmy Wiljelma Hübela w Běłej Wodźe. Naſchich cźitarjow proſzymy, ſo bychu pſchiloży pschecźelnje wobkedźbowali.

— **Wulke Budyſke měſchczanſke ſtźelenje** budźe ſ kěu wot 6. hacź 13. julija. Budyſke měſchczanſke ſtźelenje je ſo k wopraudźitemu ludowemu ſwjedźenjej ſa město a wokolinu wuwiło.

— **Termije ſa wupiſchedawanja we wokrjeżu Zitawſkeje** industrijineje a **wikowarſkeje komory.** Termija ſa wupiſchedawanja w Lęże 1930 ſu we **wokrjeżu Zitawſkeje** industrijineje a wikowarſkeje komory w bliſchim Lęże jenak ſjednowane. Wokkhody ſmědża w nowym Lęże wupiſchedawacź w cźaſu wot 15. januara hacź 15. februara a wot 10. julija hacź 15. auguſta.

— **Paduſchſtwje.** Kradnył je nchtó w nozy ſ 4. dezembrej we wokolinje 15 dypawow, 3 ſtronowniki (Schrothämmer), 3 lamadła, 2 wubiwacej hamorai, 3 pyrle, 2 ſekeri, 10 worzałowych klinow. — Dale kradny nchtó 9. dezembra wjeczor brunnokaſchcźikaty muſaty wobleć a módro-ſelený kaſchcźikaty ſymſki nawoblek, na cźełwjeri żonjazy mantl ſ brunym pjeſtczołowym wobſzadkom, por cźornych muſazych niſkich ſtupnjow, por cźornych bunzlow ſ kožanymi poduſchemi, brune muſaze noſajcy, broduknahiſti mannphlak, brjeſki a mydło. — Wo wokowne ſdźelenja proſzy kriminalna policija w Budyſchinje.

— **Njedźelſke jědne liſcźiki też na dnju Tſjoch Kralow w Sakſeli.** Němſkokatna żeleſniza wojſerwa, ſo na żeleſnicach Drježdźankeje żeleſnicſke direkzije (w Sakſeli) njedźelſke nawrócźne jědne liſcźiki też na dnju Tſjoch Kralow — 6. januara — płacza.

— **Bjeſdźelkowſki w ſatſtim twarſtwje pſchibéra.** Pſchi ſapiſowanju, kiž ſo 2. dezembra ſta a ſo na 71652 wobſobow wupiſchetře, wobſcźichu, ſo běſche na mjenowanym dnju 11930 murjerjow, 10 103 twarſtich pomocnych dźěłacźerjow, 2115 powolaniſich dźěłacźerjow, 1095 wuczońkow a 18 jónſtich wobſobow bjes dźěła. Potajkim wucźinja bjesdźěłoſcź w twarſtwje 35,2 procentow pomjo 30,5 procentow tydźeń pſchedy.

— **Sawrjene puczе w Kamjenikim hamtikim hejtmanſtwje.** Hamtiſke hejtmanſtwo je ſcźěhowace puczе ſa ſamokhody wſchich druzin ſawrjecź dało, dokelž ſu pſchewuſke abo nimaju doſcź truteje podłohi: Puczі ſ Hórkow do Nowoſuži wot Hórcźanſko-Dobroſchcźanſkeho hacź Nowoſuſkowſko-Dobroſchcźanſkemu puczéj; puczі ſ Hórkow do Njeſwacźidła wot Hórcźanſko-Dobroſchcźanſkeho hacź ke Dobroſchcźanſko-Jaſeńcźanſkemu puczéj — ſ pſchcźehodnoſcźu ſ Budyſkim hamtſkim hejtmanſtwom —. Jenoż ſa automobile ſawrjenе ju puczі ſ Khróſcźiz do Sſwinarje.

— **Sakſka krajna loterija.** Pſchi ſrjedniſchim cźehnjenju 2. rjadownje 196. ſakſeje krajneje loterije (3. dźeń) padże dobyczе wo 40 000 hr. na cźiſło 8856; dobyczе wo 5000 hr. na cźiſle 20 628, 106 958; dobyczе wo 2000 hr. na cźiſła 1513, 46 942, 64 520, 98 763; dobyczе wo 1000 hr. na cźiſła 28 063, 35 811, 81 343, 97 410, 125 225; dobyczе wo 500 hr. na cźiſła 8637, 18 477, 49 592, 50 795, 53 832, 66 006, 77 150, 91 265, 101 695, 106 051, 118 927, 122 345, 132 256, 139 452, 153 671, 153 838.

— **Nowy ſobotniſchi autobuż na Budyſko-Minakaſkej cźarje.** Na póſtowej cźarje ſ Budyſchina do Minakaka japołojoſchtaj ſo **mjes Budyſchinom a Wulkej Dubrawu** ſobotu nowaj autobuſaj. Sſ Budyſkeho dwórniſchcźa pojedże autobuſ 11.15 hodź. a we Wulkej Dubrawje wotjedże do Budyſchina 12,15 hodź. Jězbje wukonjetej ſo k prěnjemu rajej 14. dezembra.

Z Radworja. Za noweho predſtejićerja naſeje hońtwy wuzwoli ſo knjez Mićka z Cźorneho Hodlerja. — Cyle wěſce budźe wšěm, kotříž chcedźa njedźelu hodowny ſwjedźeń wopytać — tutón wuhotuja ſulſke dźěći — lubo, hdyž hiſće z časom zhonja, zo budźe ſwjedźeń pola Topolinſkee (a n i c w herbſkej gryće, kaž prjedy piſachmy.) Popołdniſe předſtajenje za dźěći je w 3 hodź. Wjećorne za wotroſcźenych budźe 1/2 8 hodź.

Sſ **Luha.** Póndźelu wotmě ſo na Luhowſko-Khażowſkich knjejſich honach lěźna honjtwa, na kotrejž ſo 6 tſělzow a 38 honjerjow wobdźěli. Satſélichu 10 ſajazow, 4 karnikle a 34 bažantow.

Předźenak

ma lětsa při swojim pućowanju jara rjane wjedro. — Tuž so jemu lochey khodźi. Jutře ma wotpohlad, so do Wochoz podać a raz ke swojemu staremu přećelej Ladušej pohladać. — We Wochozach jeho přeco radźi widźa a jemu rjanu hromadu protykow wotkupja. Nadźijomnje budźe to lětsa też zasy tak. — Wochoženju su we starych časach přeco sobotu do Budyšina z hribami a z ľućlom abo lanym wolijom přiježdźeli. To je dawno přestało. Ale jich přećelstwo z Předźenakom je wostało. Njech traje do najdalšich časow a so přenjese na młodeho **předźenaka**, kiž chce po swojim nanje předźenakstwo dale wjesć. Też lětsa dostanu Wochoženjo protyku runje tak tunjo kaž druzy — za sěsédźesać pjenjezkow.

Sſ **Kelliž.** Ltuſcha woſadna ſhromadźizna wotmě ſo druhu njedźelu adventa w zyrkwi po hłownej Božej ſłužbje. Shromadźizna bźiſche derje wopytana, woſebje bźiſche wjele mužow pſchitomnych. Faraŕ Konik poda rosprawu wo wunoſchku zyrkwinſkeje viſitazije na dnju 30. ſeptembra. Wón ſpominaſche na ſemjetžeho organiſta wyſchſcheho wučerja Schudaka, poſtrowi jeho naſtupnika, kantora Mencera ſ Wjerkeż, a dźakowaſche ſo zyrkwinſkemu ſtórcej a jeho ſaſtužbnemu wjednikej wyſchſchemu wučerjej na wotpočinku kantorej Schenkej, ſ kotrehoż wutrupjenjom je ſaſtojnſtwa budźe ſo bórzh ličicź dyrbjeć. Po pſchehladze wo dźeławoſci zyrkwinſkeho pſchódſtejerſtwa a wo dźele wobeju duchownjeju w tutom Lęże, kiž ſo ſ ſwojemu konzej bliži, pſchiſanikmy ſo rosmoſwa, kiž běſche jara płódna. Sſćěhowachu wólby do ſynody, na kotrychž ſo wſchitzy wólbokhmanſ, 17 ſobuſtawow zyrkwinſkeho pſchódſtejerſtwa a woſadnikho ſaſtupjerjelſwa, wobdźěłichu.

Sſ **Wjeleczina.** W nozy ſ ſrjedze tu dweju dźěłaczerſkeju ſamaritow ſawołachu, ſo bychtaj hoſa, kotraż bě ſ płunom ſajedożcźena, ſaſko do ſiwjenja wróćźiłoſ. Jeju prózowanje mějeſche wuſpěch, po połhodźinſtim prózowanju hoſza ſaſo dychaczź pocźa.

Z **Khróſcźic.** Domizniſki a hodowny ſwjedźeń wuhotuje ſo tu příchodnu njedźelu, 15. decembra, pop. w 3 hodź. we wjesnym hoſcźencu pola Wjenkee.

Sſ **Kamjenza.** Po ſtótličenju 2. dezembra ſu w naſchim měſcźe naličźili: 119 koni (loni 134), 271 howjadłow (loni 303), 254 ſwini (loni 334), 15 **wowzow (loni 23)**, 234 koſow (loni 278), 3303 ſchtuk pjerſtnoweho ſkotu (loni 3542), 1654 ſtudnych karniklow (loni je njeličźachu) a 97 kokcźow pcźokow (loni 110). Sſ tuteho ſapiſha wukhadża, ſo žeby ludźo w Kamjenzu lětſa mjenje ſkotu dźerża dyžli loni.

Sſ **Dubrjenka.** Dla njedoſtatka na ſkałankach je tudomna ſkała 50 dźěłaczerjam ſ blížſchu póndźelu dźěło wupowědźeć dyrbjała. Sſtutkni dźěłaczerjo też jenoż w pſchikrótſchenym cźaſu dźěłaja.

Sſ **Cźornoho Khołmza.** Wuhotowanje po gmejniſkej ſhromadźiſnje wotmě ſaſo dźeń njedźelu tudomne ratařſke towarſtwo ſwoju lětnu ſhromadźiznu. Wobſamknu ho, ſo ma ſo 5. januara ſwjedźeń wuhotowacź a to jako reje we hoſcźencu „K dubej měra“. Wažeńke pjenjezy ſo ſapłacźichu a hwojidła ſo ſkałachu. Pſchedźewźida hiſchcze wojſwej, ſo ſo wutoru 17. dezembra wjecźor w 6 hodź. w Fiedlerez hoſcźencu ſmětkowobrałowy pſchedniſchi wotmeże, kiž towarſtwo dźěłarjow Domaſchowjeze rudy wuhotuje. Sſobuſtawy a jich pſchiwuſtni ſu na tutón wjecźor lubje pſcheproſchени.

Sſ **Worſchcze.** Pſchi poſlednim ſtótličenju 2. dezembra t. l. naličźichu w Worſchcźi 15 koni, 201 howjadkow, 177 ſwini, 81 koſow, 81 karniklow, 815 ſchtuk pjerſtnoweho ſkotu, 29 kokcźow pcźokow.

Sſ **Mikowa.** Pſchi ſtótličenju 2. dezembra naličźichu w naſchej wſy 21 koni, 190 howjadkow, 176 ſwini, 125 koſow a 956 ſchtuk pjerſtnoweho ſkotu.

Tahiti.

Roman ſ južneho morja.

62] (Pokračowanje.)

Wón ſaſwoni a prajeſche, hdyž połowny wojak hnydom na to ſaſtupi ſo po wojerſku ſwurunaja: „Leutnanta Bertranda ſ „Jeanne d'Arc“ dam hnydom k ſebi proſyć — je na kraju, nadeńdźeſch jeho tam w kofejowni pola Viktora. — Ta wěz jara khwata!“

Wojak wujdźeſe kaž błyſk ſ durjemi won, a ſnano dźeſacź mjenjſchinow poldźiſcho, mjes tym ſo bohot ſ rukomaj, na khribjecze ſłożenymaj, po jimi horje a dele khodźeſche. Murphy njeſcźerpliwe ſ nohi na noh pſcheſtupowaſche a to k durjam, to k woknu ſpohladowaſche, ſaſłyſchachu ſpěſchny ſtup młodeho ofiźera po drjewjanej verandże pſchikhadźeć. Sa nětkaſu khwilu ſaſtupi do ſjiwy, ſo by ſo wo najnuſniſchim nětko wo wucźe wuwjedźomnu ekſpediziju wuradźił a runje tak ſpěſchne ſaradźene wuwjedź.

Wě pojdźe popołdnju, jako ſo cźiſchina k prěnjemu rajej ſ krocźelemi tſjoch muzjiſkich pſchetorhny. Wěchu to dwaj běłaj a jedyn kupjan — Jim O'Flannagan, Jack a Raiteo, tołmaczeř w Atiu, kiž bě ſ cźeſcźedoſtojnym mr. Rowe wot tam pſchiſchoł. Indianczan bě dopołdźa do thěſtri pózłany, za tym pohladacź, hacź je powětr cźiſty; potom hakle ſcźehowaſche ſa nim Jim O'Flannagan a jeho pſchećeſeł Jack.

„Zohmaj moju duſchu, cźłowjeze, kajſi wupadaſch“, ſchkrěcźeſche mrs. Tot, hdyž bě ſ pokrym wózkom poſtawu Jrcźana wobſkahnyła, kotrehoż nětko hakle ſaſo ſpózna. „Sſu-li waž Jeranizo ako cźerezi w paſorach poměli, ſa njejſu wam ani cźaſtki ſtrowego mjaſa w mjeſwoczu woſtajili? — njebych-li waž po włoſach a po zykej waſchej poſtawje ſpóznała, to drje po waſchej łubołnej ſyjognomiji nihdy ſa ſiwo niz. Swotkel pſchikhadźeeſe, a ſchto waž ke mni wjedźe?“

„Salkeotane hoſpodliwe praſchenje“, bórzeſche Jrcźan, bjeſe wſcheho k jeje łožu pſchiſchedſchi a ſo tam ſmjercź wutły a ſpróżny walitſchi — „pſchinjeſ mi pſchede wſchěm kokoſowy worjech, Murphy, hej — ſłyſchiſch-li, njepłecho, tam w ſiwojim kucźe?“ — Kokoſowy worjech chu měcź.“

„A je-li to mojeje macźerny ſyn, ke kotremuż njepłecho praſiſche?“ ſaboźeja maly ſchemz ſ jědojtym wócźom na runje tak bojaneho kaž hidźeneho cźłowjeka ſpohladnywſchi, — „dźiwe ſebi ſam po njom!“

Jim chyſchſche ſo ſaſakrowaniſchi ſe ſwojeho łěhwa ſpěſchnywcź, mrs. Tot pak, mjenje drje hoſcźej k woli, hacź pſchebłahnjena, ſo mr. Murphy ſyka ſo ſwaźicź mójeeze, nětkomu ſo ſpjerzowacź, ſtamboryſche ſo k makemu, do ſwojeho cźopkeho kabata ſeſapinanemu muſej, wuturze cźłowjekej ſwojeje hkowy, kiž bě ſuckrom na ſwojim měſnje ſjedźo woſtał, knihu, kiž na kolenje djerzeſche, ſe ruki a ju ſady ſo wjerchnywſchi, ſajedże ſ tajkej ſpěju wudmow na njeho, ſo ſo Murphy ſkónczńje — kaž kubaty poſ pſched ſtraſchnym ſchnudom — pomałku a ſe ſtółcźka dele ſ khribjetom dopołdła a k durjam wróćźo cźehnjeſche, ſ kotrymiż ſo hnydom na to pominy.

„Njech kat wobwěſnje taſke njetwužitne, lěnje ſwěriſko“, ſantorjeſche ſtara ſa nim, „hyła zyły luby dźeń na ſiwojich lěnich koſcźach a —“

„Na, woſtaj ſo bórzejenja, ſtara!“ ſawoła Jrcźan njeſcźerpliwje na nju, — „njejſym potajkim w rospołożenju ducha, na twoje blady poſkuchacź — ty, mój pachołko, ſtoćźiſch mjes tym k wodźe dele a wohladaſch, hacź je naſch Kanu w porjadku, ſo bychmy, hdyž ſmjerkі padnu, wotud wujeli, a ty, macźerka, pſchinjeſeſch nam wſchoku nješchto pojeſć, ſym ſtoro łhodu wumrěł a trjebam poſtžnjenja.“

„A ſchto je waž tak pomajkał?“ wórzeſche ſtara.

„Njepłech, kotremuż ſnadź móju poſdźiſcho hiſchcze ras wotpłacźeć“, ſeſche Jrcźan, „něſko pak pócźnje mje tule póda poď rohownaj palicź a dyhbju cźiniecź, ſo bych dale pſchiſchoł.“

„Běły muže!“ dźeſche w tutom wokomiku ſtradźu poduſcheny hłóſ Jndianczana, kiž bě hłowu ſ durjemi nuts ſunył — „wſchitko je w porjadku — kanu ſtoit, a ſacźemi ſo też bórzh — ſa krótku khwilu móžemy być na wodźe — ſadyn cźłowjek njeje nihdże widźeć.“

„Derje — hnydom pſchidu!“ rjekny Jim, kotremuż bě ſtara ſchkleńzu porjedźiła — „woſtań wonka pſchi puczu, hdyž ſym cźi měſtno pokaſał, a pſchińdźe-li nchtó, to dźe ſnamjo weſch.“

Jack bě mjes tym k Jimej pſchiſtupił, a nješchto ſkowow ſ nim porěcźaſchi, pſchimny ſwoju bróń a dźeſche k durjam, mjes tym ſo Jim, kotrehoż bě Totej macźerka trochu njedowěrliwje wobkedźbowała, ſo k nej wobroći, a ſ pſchećeſelnym hłoſom — běſche-li dozhła mózno, do hruſcheho ſwuka pſchećeſelny hłóſ ſakoźicź — rjekny:

„Poſłuchaj, macźerka — mam hiſchcze prawu prózu na tebje — dopjelnich-li ju?“

„A ſchto dha je? — Schto chcźeſe wote mnje?“ ſawoła ſtara pokhmurjena — „waſch brandy (palenj) też hiſchcze ſapłacźiſ njejſće.“

„Tak? Nó, to móżemy potom nadobo wurunacź“, prajeſche Jim, mjes tym ſo twužměſchliwy poſmělk wokoło ſeho hubow ſahra; „ale ſo hyła ſaſo na ſwoju prózu pſchiſchoł, macźerka, to ſym wopraudźe tu khwilu w pjenjezkach wuſkoſcźach, a ty dyrbiſch mi na nješchto měſazow dwě ſeſe dollarow pożcźicź.“

„Dwě ſeſe dollarow? — Dyrbiſch?“ ſawoła pak ſtara, bóle faſkobjena ſkoro, dyžli ſaſtrózana nad taſkej ſadanku — „je dha to traſch waſcha prózitwa, hej? — Dyrbiſch dwě ſeſe dollarow poſcźicź, jako by ſtotki dollarow jenoż tak pod rohožkami wokoło leźecź měła a trjebała je jenoż ſběhnyć, hdy by nětkajkemu dundakej do moſnoty ſpchiſchło, ke mni pſchińcź a ſa nimi ſo praſcheć. — Hej, Murphyjo, hacź toho njedocźinka ſa nohy njewobwiſeny, hdyž ſajdu pſchińdźe, tale bojaſna, njeknicźomna, lěnja kanalija, kiž je do lěża ſadźała a ſo pod ſerk ſkowaka, hdyž ju k nětkajkemu dźeſu wołam — Murphyjo!“

(Pokračowanje ſcźehuje.)

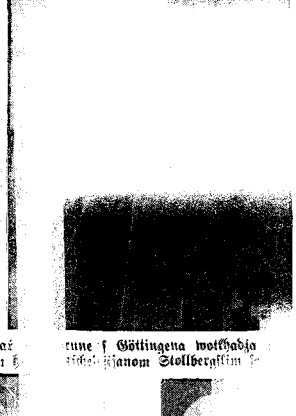
Přiloha k čisłu 288 **SERBSKE NOWINY** Stwórtk, 12. decembra 1929

Jednanje přećiwo hrabi Stolbergej.

Kaž smy hižo do cźaża pisali, sapocza so pjatk pśed rosśerjenym pśichwatanym žudom Hirschbergskeho krajneho žudniśtwa jednanje pśecźiwo 28lětnemu hrabi Kśesćijanej Bjedrichej je Stolberg-Wernigerode. Wobmerza wokoło połnocy w twarjenju rentoweho hamta na Janowicjanskim hrodźe i pśehladnjenjom stónzowak. Haczrunjo i pśecźeptowanskim jednanjom hišcźe wjcźitko jasne njeje, je statne rěcźniśtwo po wopśednem dźełowanju tola k pśeśeśmjerdźenju dóšło, so njejedna žo wo mordarśtwo, ale wo stónzowanje i pśehladnjenjom. Jako žwjdźej wušćupowachu harź dotal hobustawy Stolbergej žwójby, kubkowy direktor a pśichwatajeni, wamjasowanje wukonjeli. Je nźeńdźe 30 žwjdźkow pśecźeprošćenych.

Na pśichwatanjowe prajśenja bź wobśkorźeny žwój žiwjenjobźěj łźźělił, i kotrehož wušwita, so je sa dźěcźaze lěta jara wjele thory pobywał, a so ma prawje njedostatne šulske łźźětanje. Hdyž bź žo krótki cźaš we lěśniśtwje praktisy wuwucźował, je potom w Oberswaldźe a na wyšśej šuli we Gieśenje studował, też w Potsdamje we wójeńskej šuli bźoł a nasmu 1927 žo domoj wrócźił.

Po žadanju pśichwatanskich wobśkorźenych jeno najpodrobnjišcźo podawši, kiž bźachu žo na wonem sudźelnjišcźim wjeczoru w rentowni stałe. Po žwójim wuprajenju je hrabja Kśesćijan, hdyž bź je žwójim nanom w toho dźěćanskej jiwi žamiutki hromadźe był, po nanowem namołwjenju w tśělbowem khamorje njerodźe wokołokźaże žmudowki rjadował. So by kaliber wótśeł, je žmudowki w tśělbomaj wušćuśchował a powjedował. Pśichi tom je jenu tśělbu i pjećimi žmudowkami nabił, njemóžešće pak jenu i nich, dokelž bź wobjanka wobśchódźena, najebacź wjazykrótcźeneho repetźowanja do hłownje sacźerćeć. S nźekajkej njelepoścźu dźe je žo tśělba pśichi jeho paranju se śmźera wušmuńła, a nadobo je wušeł wrjeńkny, i kotrymž je jeho nan na njerecź trjechenu był. Po jeho wuprajenju je pjećza z błudny cźełat, so by po wodu bźežał. Schto je zyle słoan słubiwšchi hewak cźinił a rěcźał, njemóže je

Sakitar [illegible] ć Göttingena wotkhadźa [illegible]
[illegible] Kśesćijanom Stollbergskim [illegible]

sadnimi durjemi dwójzy won bźežał, a to jónu, so by po wodu schoł, druhi króć, dokelž je na schoźeju nźekajki podhladny ropot wušłyšchał.

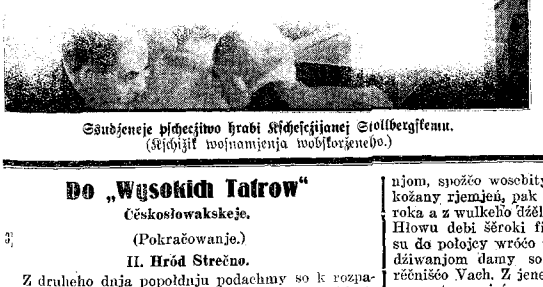
Pśichi pśecźeptowanju žwźdkow wuprajeśe jako prénja wobśkorźeneho hotra, 21lětna Antonie i Ohneźorge wo žwójbnych pomźerach, kiž su poślednjeje cźeźeśe lźźes žwójonymi zyle bźe byte. Po njeśkutku je žo jeje bratr Kśesćijan sadźeržał, kaž wobśkudnjeny. Swźdk njewěri, so je macź žo i Kśesćijanom srźcźała, so by wuprajał wo nutsdobywarjach, a je wuwźate, so by žama žo bróńe pśichmała. Wot poślednjeje cźeźeśe thorośce hrabje Eberhardta 1928 je wuj Karl, nanowy bratr, žo wótkalik a intimny pomźer i macźerju je pśeśestał. — Na to wuprajachu pśichśtajeni na kuble. Sarjadništi direktor Gombert bź wobśkorźeneho zyle samyleneho pola jahrodnikoweje wudowy Stiefoweje po tamnem njeźožu nadejchoł a hdyž bź jemu rjekł, so je hrabja morwy, je jemu wobśkorźeny wotmołwił: „To tola móžno njeje, tnjes direktor, wy žiśće! Antonija, rjekł ty tola, so wón žji!“ — Swźdk pak nihdy za móžno nima, so by hrabja Kśesćijan Bjedrich i wotpohladom žwójeho nana moricź mohł. Nahrabnosćj njeje pola njeho teź i pśichcźinu bycź mohła. A do bladow, so by śemrěty žwójej mandźelskej na puću był, wón ženje teź wěrił njeje.

Hišcźe posdźe wjeczor podachu žo wobdźělnizy pśichi jednanju po wobśamknjenju žudniśtwa k lokalnej ierniji do Janowiź, hdźež bu zyły njeźožowny podawk hišcźe raz wobnowjeny. Pśichi tom pśichźódźechu wězywušćojni k wušćěźeju, so wuprajenja wobśkorźeneho móžu napóśledku tola po prawdźe bycź, mjenujcy jo je žo woprawdźe pśichi repetérowanju je śatkušnjenej žmudowku njeźožownu wutśěł i pśehladnjenjom pušćeźił.

Na druhim dnju jednanja žobotu dopołdnja buchu pśeśeśkušchowani jako žwźdkojo macź wobśkorźeneho, jedyn pśichwatny, nźekotši lźkarjo, wožejbe dr. Planitz a wotkśeśnaj lźkarjej dr. Lange a dr. Kuścher, kotśiž žo wśicźiž wuprajichu, so drje njeźodźi so duchowne śthorjenje pola wobśkorźeneho swźsćiźcź, ale je žwźdcźenja jśiwinśeje pola Stolbergej Zobel, kotraž teź nanowe mordarśtwo sa móžne nima, wuthadźa, so je wona žwźdł, dwaj dnaj po hrabjowej śmjerśći po poruczńoscźi hrabinki žep listow spalicź dyrbjała, a to zyle rano sahe, a potom pśichśasane měła, so njeźmě wo tom pśichi pśecźeptowanju nicźo pśiceradźicź. — Hajnik Gruner a Wabnitz wuprajśichtaj žo w dobrem smyśłu wo wobśkorźenem a teź njebyśchtej nihdy wércź mohłoj, so by trajch hrabja Kśesćijan žwójeho nana je samyśkom śatśělił.

W dalśchim pśeśeśkušchowanju wuprajeśe žo wo hospodarśkim połoženju hrabinskeho kubła. Rěcźnik Reier wobtruchleśe, so njeje žo hrabja Kśesćijan je śmjerću žwójeho nana hospodarśzy połepśchił, ale śpórśchił.

Na śiećim jednanśtim dnju wuprajeśe krajnožudniśti rada Thomaž jako pśecźeptowazy žudnik, so njeje najprjedy sacźišćnéj mšt, jako by žo wobśkorźeny w pśecźeptowanśkim jatrwje wušnacź dyrkł a posdźišćo je wobśkorźeny žo žwójich nacźinjenych cźow roskał a samokwjał. Kriminalny komišar Dreyhaupt žo wuprajł, so

Sśudźenje pśecźeśiwo hrabi Kśesćijanej Stollbergskemu.
(Kśichźišć wośnamjenja wobśkorźeneho.)

Sźwźdźenje se žudźenja pśecźeśiwo hrabi Kśesćijanej Stollbergskemu.
S prawizy k lěwizy: Hrabja Korla Stollbergski, wuj wobśkorźeneho a lubkowar i jeho macźerju; hrabinka Erika Stollbergska, macź wobśkorźeneho; hrabinka Antonija Stollbergska, wojenjena i Ohneźorge, śotra wobśkorźeneho.

Do „Wysokich Tatrow“

Cźeśkosłowakskeje.

(Pokračowanje.)

II. Hród Strečno.

Z druheho dnja popołdnju podachmy so k rozpadankam Strečańskeho hrodu. Wopuśćichmy Vrutki we sedmorej sylnosći na směr Turany nad V. Znaty wobraz gigantiskich horiśćow puta nas, wotměnja pak so bóle z wuzkimi pólnymi smužkami. Turany su zdźela słowakske, zdźela cyganske sydliśćo, khěžki su z drjewa, kryw tohorunja z drjewa, maju pěkne wuryzbne wokneška, přitulejo so z tśěškami jena ke druhej, přetož tute su śeroko spadowace, přewisowace přez domcźk. Čehodla to? Přewisowacy dźěl tśěchi ma drjewjany spadowanski zakhod, ke kotremuž wjedźe rědźik kaž ke kurjencej. Žony, kiž na khribjećе syno domoj noša, zwjazane do wulkeho wobruba, zhubja so po rědźiku w tśěšcy a dowérja tutej pólne płody. Krasna to zajimawka, přetož žony su zrośtne, khodźa bosy a na čornym stawće śerokofałdata suknja a śěroka běła košla přikryje hornje połne cźěło. Pohlad wokoło je wótry a sebjewědomy. Dźěći pjeku so nahe pśed domcźkom we słońcu, dadźa sebi derje być a je jich mnoho. Mała tołsta lubolinka w trodźikatej sukńicźy so nam dowěri a z njej dobudźemy teź přikhilnosć macźerki, kiž směju pokaza nam jeje běłe strowe zuby. Mužow wuhladamy malo domach, su na polu, přetož wobsedźa runje telko, kelkož trjebaju a tola jednje dźěłaju, přе wšo spokojni, jenož domoj njewoža nicźo z wozami, ale žony to na khribjećе domoj znoša, štož poskići z wjećerom nimo měry zajimawy wobraz. Mužoju su wobłećeni bělošśere tołste filcowe kholowy, wobśite při zaku a delekach ze nazelenym wušiwanjom, spožćo wosobity raz, wokoło pasa noša śeroki kožany rjemjeń, pak wuzki, a košla je tohorunja śeroka a z wulkeho dźěła z běłeho domjaceho płatu šita. Hłowu debi śeroki filcowy kłobuk, kotrehož kromy su do połojcy wróćo zaso zawinjene. Po tutym wobdźiwanjom damy so wot Słowački přewjesć přez rěcźniśćo Vach. Z jeneho brjoha k druhemu je spinany grotowy rjećaz, po nim běži kolesko, čołm wodźace, pławjacy k stronje a žónska dopomha z dołhej žerdźu spěšnišej přewjezbje. Na wukónću čołma je so posydnyła cyganka ze swojim małym cźěšenkom a z nběhdźe 6lětnym hólćecom. Dźěćko je lačne w smalacym słońcu a macźerka da je srěbać kuzoł njezapraśniteje mocy ze swojeju njadrow. Dźiwny a tola luby to wobraz. Cyganka ma čornej palacej woći, same kudźerjawe wlosy a z łohka, ale tola porjadne wobleczenje. Kudźerjawa hłóźka dźeśeśa je so zarywa do macźerki. Bruno-čorny 6lětny hólćec je prawy cygan dundanskeho wašnja, nochee so podwolić a tuž jemu macźerka často por za wuši da. Njebź to rjana idylka. Wopuśćimy čołm, cyganka zhubi so do wjeski a my zawinjemy k nastupej na hród Strečno, wysoko sahacy nad wjeśkom hory a skały, nahle spadowaceje ke brjohej Vach. Po so wijacej śćežcy dźe pomałku přeco a přeco wyše a skónčnje smy horjeka. Rozpadanki stareho hrodu wozmu nas do putow. Murje su twarjene z wapnopěskojčnych kamuškow a njesměrna próca něhdušich podanych swojich knjezykow so jewi. Na samej kromje stoja rozpadanki, přez kotrehož wokna pada smalaca słónčna pruha. Wšu zachodnosć krónuje wěża, kaž straža ze sepjow wotpadanych kamuškow so zběhaca. We zaślej dobje časa je było njemóžno, tajki hród zničić přez wójnsku móc, přetož ze žaneje strony njeje był přistupny. Vach koši we połkole zakładnu skału a z druheje je był padacy zachod. My zwěrimy so na najdalši wustup rozpadankow a dźakny wobraz kuzłotnje so wupinaceje doliny wokřewi nas. Delekach wupinaju so wuzke pólne smužki kaž hrajka, štomy a statoki wjeski dopyša wobraz a Vach wobrubi w kole wšu krasu ze swojej módrej wodu. Gigantiske horiśća zahaća dalši pohlad a tak zdaše so być kaž w kuzłotnej samotnosći. Syn našeho hosćićerja we Vrutkach powěda nam při tym bajku wo wonej wobsedźeřcy hrodu, kiž wobwěncuja tajnosće, zo je nběhdy młodźencow swojeho poddanstwa morila a w jich krwi so kupała, zo by była wěcźnje rjana. Rěka Vach bź je jeje hladadło a komorka hróbnych potajnosćow. A do tuteje bajki so měša zrudna wěrnosć, dokelž před nic cyle dwě njedźelemi před našim wopytom při brjozy skało w rěcźniśću Vach w zawjertu znjezboži 19 touristow, kiž so dachu na njedźelskim ranju z čołmikom po Vach pławić. Wšitej buchu ze smjertnym woporom a wjesławši, kiž so skoro wukhowa, přisadźi při pomocy druhemu tohorunja swoje žiwjenje. Běchu to 5 mužoj a 5 knjeżnow, kotrychž wosud bu tak surowy w klinje Vachskeje tajneje komorki. Hróźba nas jima, wóčko spina a tuž sebi wusnjemy. Po krótkim wotpočinku dźělimy so sprawnje do wšeho, štož je nam luba hosćićerka sobu dawa a damy sebi derje być. Hižo při nastupje wobdachu nas žebrjace cyganske dźěći, ale jedyn mały hólćec nas njebź wopuśćił, wón so pola nas zaměstni a dźakuje doknuta a doškraba, štož bź wot nas za njeho zbyło. Bórzy dachimy so z nim do rozmołwy, přetož chcychmy tola wědźeć, štó je, zwotkel a što chce. Tuž słyšće małeho cygana, bruneho synka zapasa wysokich horow, wobknježićerja pastwiśćow.

(Pokračowanje sćěhuje.)

je wobškorženy pschidak, „kdy by to wěrno było, so je hajnik Wabniz z skućerjom, potom by so wón wusnał, so jemu takle něschto pschizpěje!“ Ale też tutón zwěsk na pschedźiwadowe praschenje wobkruczerjow, so njemyšli, so by wobškorženy mordarstwo skućił trasch z někakich nišich pschičinow.

Knjeżna wučerka Krausez, kiž bě wobškorženeho sa mlode lěta wukubkowała a hač do lěta 1918 z domjacej wučerku w Janowizach była, wobšwědčeschje, so njeje wo njedorosumjenjach mjes nanom a žynom jenje nicžo pytła. Tohodla žeby myšlił, so je žwojeho nana z pschebladnjenjom satsčił, a so je tkał, to saleži na tom, so ma pschi doživjenjach khětru fantasiju a so njesamóže žeby žamoho wupruhowacź.

Popoldnju bu macź wobškorženeho pschekhěschowana, kiž w njepschitomnosći žyna dokładnje wo žwojim lubosčinskim pomerje k žwojemu žwakej Karlej wumiasowasche a wusna, so je też jeje mandželski na lubosčinske dyrdomdejstwa khodźił. Potom wuprajesche, kak je žo wěz po njestutku měła a so je žyku nóz se žwojim žynom hromadźe pschebywała. Nasajtra rano je listy *spalike, ke kotrymž wonanjom, so njebychu sunje ruki w jeje* naležnoscach rykle. Może wopschišahaca, so w listach njeje nicžo wo skutku pišane było. — Se žwojim žynom njeje žo wo njeskutku. Rěčaka. Też to nihdy wěrno njeje, khćož žo wobkruczuje, so by znadź se žwojimi žynami wo tom rěčała, so by derje było, kdy by nan žo wotstronił. Tajke wobkruczenje je niskosć, to nihdy wěrno njeje.

*

Wobskorženy je k 9 měsacam jastwa zasudzeny.

W prozesu pschesiwo hrabi Kschesczijanej Bjedrichej Stollbergej je žo źiedu źiedowazy wusud kawnisckeho rozsudka wuprajił: Wobškorženy žo dla njewotmyslenjeho norjenja k jastwu na dźewjeć měsazow, z cžehož žo 45 dnjow pschepytowanjeske jatby wotlicži, a k sapłaczenju prozesowych khostow zasudźi.

Siegelsdorfski żelezniski proces.

Khłostanske namjety statneho rěcznika.

Na 24. dnju jednanja w prozesu wo Siegelsdorfskim żelesnistkim njesbožu w Bayerskej namjetowasche prěni statny rěcznik Hewwieser po pjeschłodźinitej rěczi pschecžiwo wyschschemu żelesnikemu mischtrej Stuhlfathej tři lěta jastwa, pschecžiwo wotdźelowemu wjednikej Vollandej lěto jastwa a pschecžiwo cžarowemu khodźerjej Grellerej měsaz jastwa. Statny rěcznik saběrasche žo dokładnje z dobrosdaczom němsłoftatno-żelesnikeho wyschschcheho rady Wöhrla, kotrehož běsche sakitarjowo skasaku, a měnjesche, so žo dźiwajo na sasadny, we kotrychž je tutón rěcžał, njetrjebamy dźiwacź, so Bayerska rekord żelesnistich snjesoženjow dźerži.

Dźewjeć wosobow so spalilo.

W ateljeju Manhattan Studio Co. w Newyorku a w Path-filmowej wupožcženi wudyri woheń, kiž žo je wulkej špěchnosću tošcheri a twarjenje z wjeschcheho dźela snicži. Pjeć muzow a schtyri žony namakachu žmjercz w plomjenjach. Někotre wožoby žu hischcze žhubjene.

Hospodarski rozhlad.

Schtwórk 12. dezembra 1929.

Wčerawše kurzy w Barlinje.

1 Dollar	4,1715	100 pólsk. złotych	46,925
1 jendželski punt	20,368	100 čěskosł. krónow	12,381
100 šwajc. frankow	81,065	100 franc. frankow	16,426

Barlinska bursa žo wczera po skućenym sapoczatku sriowa sebłabi. Podobnje bě na wikach z dołhimi a ventowymi liščinami.

Produktowe wiki běchu mérne. Posbdźische termije běchu sriowa skućene. Sa hotowe sorno pak snižene płaczińy padźachu. Tak pschenża dalsche 15 pj. pschiźbadźi, wotwoła 5 pj. Druhe druźiny żita pschi dokalnych płaczińach wostachu. Wczera płaczesche zentnaŕ

pschenży 11,80—11,85 hr., rožki 8,20 hacž 8,35 hr., jeczmjenja nalětujeho 9,35 hr. hacž 10,15 hr., nasymkeho 8,35—8,85 hriwnowow, wowsa 725—7,75 hr.,

w termijnowym wikowanju:

za dezember: pschenży 12,32½ hr. a rožki 9,10 hr., wowsa 7,75—7,70 hr.

za měrz: pschenży 13,20—13,12½ hr. a rožki 9,95—9,92½ hr., wowsa 8,65 hr. hacž 8,55 hr.

za mej: pschenży 13,62½—13,17½ hr., rožki pak 10,52½—10,45 hr., wowsa 9,02½ hr.

Wczerawsche płaczińy z Drježdźanskich wikow.

Žiwe kaczki 5—6 hr., kury stare 3—5 hr., młodźiczki 3—6 hr., sarźana pjerina po puncze: huńy 1,30 hacž 1,40 hr., kaczki 1,50—1,60 hr., kury stare 1,30 hacž 1,60 hr., młode 1,40—1,80 hr., hołbje schtuka 0,80 hr. hacž 1,20 hr., ryby po puncze: karpy 1,40 hr., liny 2,20 hriwnowow, raki schtuka 15 pj. Jabłuka 10—50 pj. a kruschwy 30—50 pj., pruńmjy 60—70 pj., mjd 1,40 hacž 3,50 hr., bórny zentnaŕ 4—4,50 hr., punt bórnow 5—6 pj., róžiczkowe kał 45—50 pj., seleny 15—20 pj., žydrowy 50—100 pj., cžerwjeny 12 pj., bźły 10 pj., włósti 15—20 pj., kuleraba 10 pj., krem 0,80—1 hr. a selerij 15—60 pj., hołotej kěrčk 15—20 pj., cžerwjena rěpa 15 pj., jědźna loboda 15—20 pj., morchej 10—12 pjenjezkow, zubła 15 pj., karoty 10—15 pj., tomaty 35 hacž 50 pj., kišały kał 13—15 pj., butra 2—2,40 hr., jeja 17—20 pj.

Na pschedań:

Konjej 7 lětnej hrěnjej, knježi dwór w Pomorzach.

Huńże zyke a mandolina, Lußmann w Běłej Wodźe, Lužiska haża 21.

Blido wuczahowaze, w Hródku, Bjedrich-Ebertowa haża 88 I.

Strejak a kamjenne twarske klozki, w Hródku, Somerowa haża 61 na prawo.

Żelesnija hraika, w Budyschinje, Wjeleczańska dróha 241 na prawo.

Koło tykołožate sa dźěczi, w Hródku, Jägerowa haża 14 delka.

Gramofon z deskami, we Wojerezach, Dwórnischczowa haża 10 a delka.

Gramofon z dešami w Budyschinje, Lubijska dróha 13 delka na prawo a na Tělanišći dróhy 361.

Zentrifuga we Wojerezach, Rózowa haża 14.

Lóžko z matrazu, w Budyschinje, Drjewowe wiki 19III na prawo.

Schijaza maschina we Wojerezach, Rózowa haża 21.

Kupuje

Len a pschedjeno, kožuh sobotu, Jan Hajdan, pschedźenak we „Slotej kótwizy“ we Wojerezach.

Ssudniišy na pschehladowanje:

pjatk 13. dezembra 1929

we Wotrowje w hosćenzu pschip. ½1 hodź. kolo,

w Biskopizach na žudnišnje dop. w 10 hodź.: gramofon, 3 schijaze maschiny, wschelake meble, wschelake knihi a wulki mjeboš, wahi a dźěle awta,

w Palowje w herbšej grychcze pop. w 4 hodź. motor 8 konj. mozow,

w Mježizach w Greinerez hosćenzu dop. w 9 hodź.: mandlawa a auto,

w Mochołzu w Hankrikez hosćenzu dop. w 11 hodź. pišanske blido a 4 zenk. rżaneje muki,

we Wukrancžizach w Meldźiz hosćenzu pschip. w 12 h. hobanka,

we Lasu w Scholcžiz hosćenzu dop. w 11 hodź. motorske kolo,

w Manjowje w Scholcžiz hosćenzu pop. w 4 hodź. hblawa,

Drjewowa awkzija.

Njedźelu 15. dezembra 1929 pschip. ½1 hodź. w Němczowskej holi pschi Drježdźanskej dróhy sadu Worjola: wužitkowe a palne drjewo, walczina, też někotre łoty stejazeho drjewa.

Škrowe depeše.

Produktowe wiki w Barlinje dźenża dop. ¾11 hodź.: Witi wostanu dale mérne a płaczińy trochu postupichu.

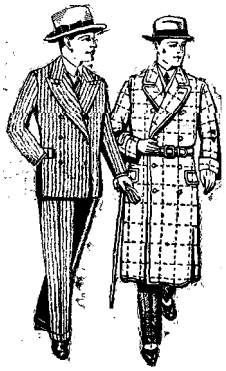
Dop. ¾12 hodź.: Kaž psched hodźinu, tola je dowos sažo žnadny.

Płaczińy na Barlinskich produktowych wikach.

Žito a woljowe symjo po tuni abo 1000 kg, howak 100 kg. Płaczińy po złotej hriwnje.

	11. 12.	10. 12.		11. 12.	10. 12.
Pšenica	236-237	236-237	ouny	—	—
rožka	164-167	166 170	woka	—	—
naz. ječmjeń	—	—	módre lupiny	—	—
nal. ječmjeń	167-177	167-177	žołte lupiny	—	—
wows	145-155	146-15[illegible]	žeradella	—	—
kukurica	164-166	164-166	raps. wosušk	18-18,90	18-19,00
pšešć. muka	29-34,75	29-35,00	lany wósušk	23-24,00	23-24,00
ržana muka	23-27,00	24-27,25	ocom. melasa	—	—
pš. wotruby	11-11,50	11-11,50	běrnj. kruški	14-15,40	15-16,50
ržane „	10-10,50	10-10,50	syno, 50 kg	3,20-3,80	3,40-4,00
lane symjo	—	—	ržana slama	1,30-1,50	1,25-1,35
hrošch. Viktor.	29-38,00	29-38,00	pšešć. „	1,25-1,60	1,20-1,30
raps	—	—	wowsna „	1,20-1,30	1,20-1,40
pjeluški	—	—	ječna „	1,20-1,30	1,20-1,35

Waše hodowne mobleczenje

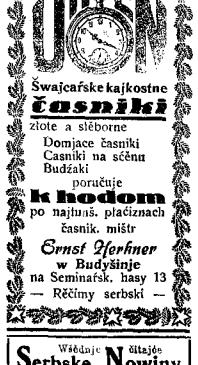

wolce najwužitnišo z naseho wulkeho wubjerka. Naše hotowe wobleki dopjelnjeja wšo žadanja nowocasneho knjeza a su jara tunjo.

Mantle z pasom	85.— 75.— 65.— 48.— 39.— wot 22.—
Wulka dźelba hólczacych mantlow	wot 12.—
Jupy we wšěch formach	wot 14.—
Njepřemokawe kabaty, też podšite	wot 8.50
Wobleki na dróhu a za sport	wot 35.— 95.— 85.— 75.— 65.— 55.— 45 —
Smokinki a čorne kemšace wobleki	
Tkaninowe, skijowe, Breeches a dźěłanske kholowy	
Pulovry, Dempsey-jaki, štrykowanske lacy	
Sportske nohajcy, nohajcy, wšě spódnje šaty	
Zwjeršne košle	wot 4.95
Klobuki, čapki, samowjazaki, rukajcy	

Kaž hač dotal předaw. česć. wotebérajam na wotpłaćowanje

Hugo Pachaly *Před Šulerskimi wrotami*

Šwajcarske kajkostne

Časniki

zlote a sleborne

Domjace časniki

Časniki na scénu

Budźaki

poručuje

k hodom

po najtuńšich płaczinach

časnik. mištr

Ernst Pfohrner

w Budyšinje

na Seminarsk. hasy 13

— Rěčimy serbski —

Wšědnje čitajće

Serbske Nowiny

Wozjewjenje. Njepředawam

drobne, wołmjane a gumij. twory

wjacy doma, ale na Hornčefskej hasy 11 (w klamach).

Hana Kindermannowa

Poručam

k hodownym pječwam

„Kaiser-Auszug“ muku

po najtuńšich płaczinach

Firma Jurij Čornak w Ralbicach

Šeniljowe rubišća

ze šeniljowymi francami a ze žiđźanymi francami

čorne, módre, tobakbarbne, brune a zelene

w znatych kajkosćach a wulkosćach

Jordan

w Budyšinje

na Znutrk. Lawskej hasy 8

Hodowne poskićenje

ložowy damast

Smuhaty plat

linon

we wšelakich mustrach

Pis. ložowe šaty

we wulkim wubjerku pola Serba

Erich Müller

w Budyšinje, na Rózowej hasy 6

Tworykupowace towarstwo w Budyšinje z. dr. z w. ruk.

Prosymy sobustawy zdwórliwje zo bychu

skazanki

na pječene a kondźerske twory hnydom w jenotliwych rozdźělenjach wotedali

Poskićamy:

wosuški	I.	družiny	sultaninske 4 punt.	4.— hr.
„	I.	„	mandlowe 4 „	4.50 hr.
„	II.	„	sultaninske 4 „	3.— hr.
„	II.	„	mandlowe 4 „	3.— hr.

Sydrowy a štrezlowy tykanc

wšelake torty z wěnowanjom,

Bismarckske duby,

Frankfurtske wěncy,

čajowe pječwa,

šokoladow. baby

Wot domizny a hodźoch

Dwě hodźinje w zmysłu krajneho zwjazka za wjesne spomožeńtwo a hajenje domizny, zjednoćene

hodown. předwjedźenjom Khróšćanskeje šule

Njedźelu 15. decembra 1929, pop. w 3 hodź. w sali herbskeje grychty w Khróšćicach. Serbske a němske spěwy. Serbska hodowna hra. Narěč: Mav Zelbig z Budyšina

Z našcho kulturnchо žiwjenja.

Z Wotrowa. Zańdżenu njedżelu wotmě tu „Nawjeźorny wokrjes „Sokoł“ swoju porjadnu kwartalnu zhromadźiznu. Rěčeše so wo hodownym swjedżenju, kiž pak dyrbi bohużel wuwostać, dokelž na samym dnju změja tež studenca swoju hodownu skhadźowanku w Khrósćicach. Sylnje debatowase so wo katolskim sokolskim stejnišću. Čujachmy, zo smy w tutym nastupanju wšitcy jeneje mysle a zo na tym puću derje a z wuspěchom pokročujemy. Dale poznase so wo Haslowsku a Njebjelčansku jednotu. Přeju běchmy rady do našeho wokrjesa witali, a druha nam slubi, zo chce zaso kaž prjedy mócnje sobudźełać. Při sčěhowacych wólbach wuńdże P. Sołta, Njebjelčanski jako wokrjesny načolnik. Jeho naměstnik budże J. Kocor z Worklec. Za wjednika wuzwoli so dotalny zaso, br. wučeř Pjetaš. Jeho naměstnik je br. wučeř Jakubaš. Naše financy powjedźe br. Suchi a při protokolach wodźi br. Kral z Kukowa swoje wustojne pjero. Tak je cyle zarjadnistwo zaso w najlěpšich rukach a žadyn strach njelrozy, zo sokolska ideja wujědže tu ze swojich kolijow.

Z Łužicy.

S Biskopiz. Wutoru popołdnju ¼4 hodź. pola Hermanojskeho wuhlawa automobil a motorjk ko ho fraśijołej. Jeremu pśichwatowaś i Budestez sajźdże motorowy kolesaŕ, kiž by mógnu doseć k wujědżenju měł, do automobila. Motorowy kolesaŕ, pśichwatuju i Delnjoze Wjasońcu, so pśichi padnjenju na nogy cźežko srani a dyrbjesche kolesu pomoz pytaś. Kaž ho sda, je motorowy kolesaŕ wjelnje sawinowaŕ.

* S Wjednarjez. Sobłandśki motorowy kolesaŕ sajźdże póndźelu wjeczor na statnej dróhy niže tudomneho gmejnskeho hamta do sapśichaha, jako chcyśche ho tuton se dróhi na pólny puć sawinuś. Motorske kolo so fyźinje wobśkodźi, kolesaŕ pak i łóśichim franjenjom wotkedźe.

* S Bolbina (Taubenheim). W nozy k njedźeli je so khrobły poduch do masćeje śkule dobył. Je pśeches kurjeńz do pinzy sakśł, pinčne durje wotpacźił a nasćinu kantorez Njeźaju tójźcho wušła kradnył.

* S Delnjeho Friedersdorfa. Njemźichadny podawk sta ho sańdżeny sćiwnórkŕ w tudomnym knježim wyšokim Wjac. Wobydlerjej i nasćeje wźy źěrasćitaj hdźe. Nadobo pśichaju ho jimaj źiwlna frośina žorna. Wona ho jimaj tak źkluba bliźeźe, so mógeźichtaj ju majśaś. Potom źkoro nědźe pał hodźiny w blisćoźeji muzow wośa a źebi tratwu sćeźipaśche. Hdźe jako kolojźědny mimo pśijźoźe, so žorna źebra a do huśeźiny cźampaśche.

* S Wostrowza. Njelubje pśechwapjeni buchu mnozy tudomni dźěłaćerjo i njeprawnosćeju jeneho žoboudźěłaćerja. Wěchu jemu žeroje tydźenske nalutowańe krośći doiwźili, so by je na nalutowańu dawaŕ. Jako žežuhu dźěłaćerjo **pjaŕ** žeroje pjenjezy sobuwzeli, dyrbjachu k twojim źrozołam widźeś, so běchu nalutowane pjenjezy jenož i dźěła na nalutowańu wotkedźe. Jedna ho wo nědźe 3000 hriwnow, kiž je njeprawny pokładnik pśechcźiwił. Jenotliwi sjudźa 25 hač 300 hriwnow.

* Se Žitawy. Cźežke njeśoźe i automobilom sta ho njedźelu rano wokoło 5 hodź. na Lubijskej dróhy. Žitawśki automobil, kiž i wulkej spěchosćiju i Drježdźan pśichadźe, pocża ho nadobo wjerhacź, śmórkny ho nězerych žadowych śchtomow, pśecheśiny ho a wośa koleza do powětra tykajo śmak leźo. Nutkadźeadźace wośoby, muźiaj a žónśka, maju ho jenož kruće twarjenej karośowni dźakowaś, so ju pśichi źiwjenju wostali. Muźiaj buśchtaj cźežko franjenaj.

* Se Žitawy. Krajne konsistorstwo je fararja Scholtu w Olbersdorfje za superintendenta Žitawśkeje eforije pomjenowało. Farař Scholta je źebi jako fararař Žitawśkeje eforije wulke pśichódnjacze sadźiłk. Krajny biskop dr. Ihmels jeho bórźy do nowjeho zastojnstwa japotaźe.

K cźežkemu żeleźniskemu njezbożu w Belgiskej.

W najnowšich powěźćach wcźerawšeho cźišća bižom pišarjomy wo cźežkim żeleźniskim njezbožu na dwórnišcźu w Namurje, pśichi kótrymž je 18 pucźowazych žiwjerjow namakało.

Wo pśicźinje tuteho cźežkeho njezboża žo pišche, so žu pola njezbožowneho cźaha, kiž je ź Brüssela pśišeł, hdźeńi na dwórnišcźu w Gremblouz, 20 kilometrow se dośpeło wjeźora Namura, śpinadła sapraśe. Je cźežko zrozumnjeś, cźehodła lokomotiwnik ź cźahom i połnej śpěchosćiju do Namura dale jědźeśe. Jako pśeden Namurskim dwórnišcźom znowa śpinacź śpuła, śpinadła sajo njepśichmachu, so cźah i połnej śpěchosćiju dale cźerjeśe a jón žamo pśichi sajźdźonym śignalu sastajiś njemóžachu. Tam maśchina ź kólijow wujeźdże.

*

K žałostnemu njezboju žo dale powź, so běchu pucźowazy, kiž na dwórnišcźu cźakachu, śwědu hrožnjeho podawka. Ludźo, kiž i pśichihadźazym cźahom pśichwušnych wocźakowachu, žo wšo njeśmérnje roshorichu. Hač do wcźerawšeho dnja běchu 58 wośobow i rosbitkom zwucźahali. Wšchitkich žu do Namurskich khorownjow swośoli. Mjes nimi je 18 wośobow wurjadnje cźežko franjenych. Nimo dotalnych 18 mórtwych liźa hišće je śmjerścu dalšnich cźežkofranjenych. Mjes mórtwymi je tej tejśej powróśeńenje lokomotiwy. Dožyła žu 75 wośobow do khorownjow swośoli.

Tetzner so wuznał.

Sswój wopor je pśichi źiwem cźełe śpalił.

Wjednik wotdźěła w Lipicźanskim kriminalnem hamcźe, kujeźeński rada ſ Kriegern, kiž je w Straßburgu pśeni ſ tam sajatym sajwěśeńistim wobśchudźerjom a morderjom Tetznerjom pśichi pśeheźkschowanju žo sabźrał, je žo wuśłeźu źwojeho pśeheźkschowanja rosprajał. Po toho we wulkej nuzy jeho źwójźby. Tetzner je po źwojim wuznjeńu dawanju žałko wobźěłnik Mnichowskeho śkłada wjele pjenjes pśichźapał. 2000 hriwnow śmeńkowego dołha mějeśche za krótki cźaš sapłaćiś, a jemu polticaj žo pożcźonka, ale jenož za wěstosć źiwjeńskeho sawěźenja. Tole źiwjeńske sawěźenje je wón najprjedy też wobśamknył. Potom je žo je źwojej žonu rěcźał a, kaž wudawa, žo rozśudźił, **wyhoti sawěźeńiśi pjenjes źwojej žonje ſ tym pśichwobroćiłej, so ſ wotpohłabonu śujeboźi.**

K tomu pał je potom pśeheźjaśiwy był, so by tajki śtuk wuwjedł a je napośledku po wośpjetnem wuradowanju je źwojej žonu a pob jeje wśiwom źebi wotmyślił, **zuseho cźłowjeka**, ja kótrymž žo najśterścho nichtó prajśeć njeźwdże, wo źiwjenje pśichinjeść a wěź tak pśeheźtajeć, jako by morjeny wón sam, Tetzner, był.

Pśicźelupz Tetzner ſ Lipśka.

Wo wuwjedźenju śtuka prajesche Tetzner, so je wjeczor 27. novembra na Rěśnjansko-Mnichowskim śchoźeju **wandrowśki na njeho sarěcźał a jeho prośył, žo ſ nim žobu do Mnichowa wjeźeć žměć.** Tetzner je jemu bohużel dowolił, źwopródka na njeśkutk njemyślo. Wśchi tutej jéźbje pak je wo źwojim wotmyślenem sawěźeńiśim wobśchudźeńiwje śnowa pśichemyślował. Pśichźeheźchi k śpśinacźu, so je **nikto prawy wokomik, kajśi ho hijo wjazy njepośiśi**, pśichichol, je duzy po dróhy mjes Ettershausenom a Mariaortom, nědźe 13 kilometrow wot najbliźšeho źydliśćeza śkalenym, ſ wosom śaśtał a jemu prajił, so dże wośij ſ nowa běźi, so njech wón tola nas pod wós śaléśe. To je wandrowśki, kiž so Alois Ortner mjenowaśche, też cźinił. Pśichi tutej śkładnosći je Tetzner žerdź autośběhaka do rukow wsał a ſ njej **wandrowśkemu na hłowu dyrił.** Morśt pak njeje dośeź źylnje wuwjedźeny był. Nadpadnjeny pak je žo wobaraŕ a je jeho do mjeźwocźa dyrił. Potom je Ortner cźekuŕ. Wón sam pak, Tetzner, je śpěchnje dale jěŕ. Bórźy na to je **druheho njeznateho** śekaŕ a jeho tohorunja ſ žobudźeńju namotkwjaŕ. Wdyž bě žo sajmérźko, je wudawaŕ, so je jo nékajka śchkoda na motorje śtała. Wón je wandrowśkeho namólwił, we wośu śmérom źedźo wośtaś. Dołho je na jědźadle wokoło paraŕ. Potom je ſ reźerwnje benzinowej kany **benzin do wośa a na wós, wośebje na śtupnišcźo wulkaŕ, so by nutśkadźejucemu po śapalenju benzina cźełanje śnjemóžnił. Potom je benzin śapalił.** Rośbuchnjenje je nastało a wón je widźaŕ, kaŕ ju płomjenja draśtu jeho pśeheźwodźerja źprakbe. Na to je wón sam pśecź běźaŕ. Je do Rěśnja śchoł a wottam do Mnichowa jěŕ. Wukrajny paź je hijo w rukomaj mél. Na mjeśach njejźu jenu žanych žadźewkow cźiniłi. Hijo wot 2. dezembra je w Wariśu był, ale tam njeje źo wéźiś cźuł. Mimo toho njeje nihdźe niczo śhonicź mohł, śchto je ho wo tutom „njezboju“ w němśkim notwinarśtwje pišało. Potom je do Straßburga dojeŕ, dokelž je źebi myślił, so móże wot tam śe ſwojej žonu njenapadne telefonowaś. Je žo ja „Franelli“ wudawaŕ. Wdyž jeho žona tole mjeno wuźłyśchła, je wódźała, so je wón sam pśichi telefonu.

Lipścźanska kriminalna policija je potom, kaž je śnaśe, pśeheźśiwo njemu jednała a Straßburgśku policiju wo Tetznerowej pśichitomnosći powuźcźiła. Jako Tetzner duzhu rosmołwu ſ Lipśkom pśichipowědźi, mózachu jeho sajeźaś.

Kaž žo ſ Freiberga powě, bě Tetzner do źwojeho pśeheźbydlenja do Oschatza też w Freibergu pśeheźbywaŕ. Jeho podźaśiśe pśichodna maćej, Georgijowa, kupi śebi tam wobśhod ſ delikatešami, a ſ wjednikom tohole wobśhoda bu Tetzner. Tón pak mějeśche mało pśiźeceśow a njebě tam dozyła lubowany, cźehodła też wobśhod pod tym cźerpjeśe. Ś tuteje pśicźiny bu wobśhod žaso pśeźedany a Tetzner, kiž bě žo mjes tym ſ Georgijoweje źźowku woźeńił, pśeheźpydli žo ze źwojej žonu a pśichodnej maćerju do Oschatza.

*

Kaž žo ſ Rěśanja powě, budźe mordaŕ Tetzner nědźe za 10 dnjow śe Straßburga do Rěśanja pśeheźwjeźeny. Tetznerowa žona śaprěwa dale wuprajenje źwojeho muža, jo je jeho k mordarśtwu nadpjerała. S pśeheźpytowanja pak tola wukhadźa, so śtaj wobaj mandźelśkaj hromadźe njeśkutk hač do podrobnoścźow pśichibotowałoj. Jednanja pśched Rěśanskim pśichiśażnym śudom śapocźnu žo w nałeźu 1930. K pśeheźpytowańśkemu jednanju pśeheźśiwo kahóraźkuju Khaeźe Nagelcź wośiwja „Lipźcźanske Najnowšiše“, so njeje žo hač dotal niczo dapokazaćej hodźało, hač je bolza wo njeśkutku wódźała abo źyła nětkaŕ žobu śapleśena była.

Tetznerowy wopor — žónśka?

Sadźeńcźeńśke jebanjwo pśeheźkupza Tetznera je žo k nowej fenjazji wobroćiło. Hač dotal śu žebi myślili, so je ſ Tetznerowym wóporom wandrowśki był. Kaž je žo nětko pśichipadnje wukopało, je Tetzner nědźe 24tnu knihownu kaźeraćku, kiž bě w Rěśanju pśichśtajena, ſ tomu naręcźaŕ, žo ſwojeho tamniśkeho mětna wótacź a ſ nim do Lipśka hić. Kaźeraćku njeńeńeśche śtarśeju ani pśichwušnych, taŕ so njeńoźeśche wobźebje napadnyś, hdyž žo śhubi. Tetzner ij źłubi, so ju śam do Lipśka wotwjeźe a potom ju fórwzowa. Cźełko bě taŕ jara śhuble, so njebodźeśche žo śpośnaś, kajšeho śpłaha je była. Hołza pak bě ſwojej hopoźy wo tom wupowědaŕa, so do Lipśka na śłużbu pocźebnje a so źebi jeje nowy chef śam po nju ſ autom pśichijèźe.

Najnowiše z cyłeho swěta.

— Schkrowa powěść wo wjedrje sa jutśichi pjaŕk: Rjenje, ćuho, tola trochu hmnniścho. W Jendźelskej pśecźenjate, ale trochu hmnniśche wjedro. W połnócnej Europje ścherjate a hmna.

* W Rickenu pola Drježdźan je so hrjedu wjeczor pólna broźeń kubleŕa Henczela wotpaliła. Wobydlerjo žuśodnych domow k wohnju khwatachu, so bychu w nim śtejace woźy wurćaśnyli. Widźachu jeneho muża bjes klobuka wot bróžnje pyśes pola bźeźcź. Sa nim jo pusćeśichu a jeho w blinjanej janje, w kótrejž bě žo źkhowaŕ, sajachu. Wón je je wuśnaŕ, so je ſwojeń sałožił.

* W khłostarni w Aubownu w połnóžnej Amerizy žu jeźi jastnikow nadpadnyli a pśechmógli. Dokelž jastnizy hnydom pomoz woź wonka dostachu, žo jeźi śaraćichu. Roskaźowaŕ nazionalneje gardy do jatych bombu śe śnjhy śhubźażym płunom mjetacź da. S tym žo poradźi, khłostarskeho direktora, kótrejž běchu jeźi śawźeli, wuśwobodźiźi. Wojaśam žo skónčnje też poradźi, jatych pśechmógaś a hłownych naśchtykarjow śajeź. Měr w khłostarni bě žo źaźeju wobnowjeny. Někótrym jatym pak žo poradźi, źwojich bobuźatych śnowa naśchtykaź. Nědźe 200 muźi je ža w połodnišćim dźelu twarjenja śaraćiźo. Pśichi appellu, kótrejž žo po prěnim nadběhu wojakow wotmě, žo 14 jastnikow njeźwołowała. Śpeźjalnowarjo jich najśterźe jako śaśtajeńźow śawarjenych dźerja. Wojazy połodnišći dźeł twarjenja ſ bombami śyślneho płuna nadběhuja a płuju jastnowe worźołwe durje ſ kiśikom roźeśkŕećź. Jeźi śu žo zyłeho śkłada brónjow śmozowali a do wojakow njepśichźetawajcy tśeleja. Jeźi śu wśchitcy ſ khłostarni na cźaš źiwjenja śaźudźeni. Woni žu wjednikej wojakow pśimo pósłali, w kótrejž hroźa, so direktora khłostarnje śaśtela, jeli so jim njedaźa we wěśtej hodźinje ſ automobilom wotźeź. Jich żadanje je žo wotpokaźało. Śśrjedu wjeczor bu hiścźe wojowańe. Wojazy pytaju barrikady dobyć. Liźba mórtwych a śranjenych je jara wulka.

Towaŕstwowski powěśnik.

Narańśa serbska towaŕstwowa skupina „Hrodźišćo“ ma sobotu 14. hodownika wjeczor w 7 hodź. w Symankec hośćencu w Njechorunju generalnu zhromadźiznu. Dnjowy porjad: 1. Rozprawa wo skupinowym skutkowanju w lěće 1929. 2. Předpołoženje zličbowanja. 3. Wólby do předsydstwa. 4. Zajimawy přednošk. 5. Wšelkizmy. Wšitke sobustawy serb. towaŕstwow, kotrež do spomnjeneje skupiny přisłušeja, wosebje też starše sobustawy **kaž** też wšitkich sprawnych Serbow wutrobnje přeprošuje a cheyli so w bohatej ličbje wobdźělić.

Předsydstwo serb. tow. skupiny „Hrodźišćo“.

Njebjelčicy. Jednota Sokoł ma příchodny pjatk, 6. dec., wjeczor zhromadźiznu. Ważne wuradźowanja wosebje też dla hodownoho swjedźenja. Tuž wšěch bratrow wočakuje **starosta.**

Poršicy. Jednota Sokoł zwučuje kóždy pjatk wjeczor we 8 hodź.

Radwoŕ. Serbski Ratařski Dorost za Radwoŕ a wokolinu ma njedźelu, 15. 12. 1929 pop. (hnydom po nyšporje) ważnu zhromadźiznu pola Kralec. Dla jara ważneho porjada wšitkich towaŕšow wočakuje z dypkom předsyda.

Ralbicy. Jednota Sokoł ma příchodnu wutoru 17. t. m. wjeczor we 8 hodź. zhromadźiznu. Po tym zwučowanje. Winowatosć kóždeho je, so přińdże.

Rakecy. „Lipa“ ma příchodnu njedźelu 15. hodownika pop. w 3 hodź. pola Hönčec swoju měsačnu zhromadźiznu. Winowatosć kóždeho sobustawa je, zo so na njej wobdźěli, dokelž mamy ważne wuradźowanje dla našeje posmjertneje pokładnje, nimo toho chce nam knjez Bart zajimawy přednošk popokšći. Přinoški na tuto lěto maju so zapłaćić.

Swobodne zjednoćenstwo kat. wučerjow serbskeje Łužicy ma srjedu, 18. 12. 29 popołdnju ¼4 hodź. swoju 4. porjadnu zhromadźiznu pola Wjenkec we Khrósćicach (**nic** w Njebjelčicach) z wólbami a přednoškom knjeza kantora a šulskeho wjednika Renara. Bohaty wopyt wočakuje předsyda.

Serbske blido Cornobóh zmeje příchodnu njedźelu 15. 12. wjeczor w 6 hodź. na Cornobohu mały adventski wječork. Hosći rad mjez nami witamy. Njepřiźidźe přepodźe. Jenož při jara hubjenym wjedrje tutón wulět wupadnje. Wj.

Hłowny redaktor a zamołwity za politiku Marko Smoleŕ w Budyšinje. — Za lokalny dźeł a feuilleton: A. Dučman w Budyšinje. — Za hospodarski dźeł: Arnošt Bart w Brěžanach. — Za nawěstnik: G. Janak w Budyšinje.

Kupańske wanje

Połnokupjel, cinkowane, najlěpši wudźěłk

1.70 m 16.— a 18.50 hr.

G. Siegel na Zadnjej Bohatej hasy 15.

PIANO (hodźi so jako hodown. dar) jara derje zdźeržany, ma krasny zynk, je wobstejnosćow dla za hotow, pjenjezy na předaŕ **na Sedanskej dróży 71**

Kafei jakao kolonialne twory **KURIO** na Zwonk. Lawskej hasy 2.

Smy firmje

Carl Gast w Budyšinje na Drjewowych wikach 27-29

generalne zastupjerstwo za naše znate a wupruhowane

HANOMAG-AUTOMOBILY

přepodali

HANOMAG HANNOVER-LINDEN

Mlókowy dwór w Budyšinje

Česćenym woteběrarjam wozjewjamy, zo

3. předawarnju na Třělanskej drózy čo. 36

dźeń 30. t. m. wotewrimy.

Poručamy naše nimomery **dobre mloko a mlokowe wudźelki.** Wosebje poručamy

k hodownym pječwam najl. pječnu butru

Předawarnje: **na Žitnych wikach 34**
na Wysokej hasy 7
na Třělanskej drózy 36

Podawamy tež hač do domu. Telefon 3821

Prosymy wo dobroćiwu podpjeru.

Hody so bliža - njekupujće přepozdźe!

Po měsacy dołhim krutym přihotowanju je mój dom za Waše hodowne nakupowanja přihotowany. Namakaće w mojim wulkotnje přihotowanym drastowym wotdźělu mužace, žonjace, hólčace a holčace drasty, walkowane a štrykowane twory, kaž powołanske drasty w bohatym wubjerku. We wotdźělu za gardiny poručam gardiny wšěch družin ze wšěmi připrawami, kaž naprawy za čahanje, mosazne a drjewjane žerdki atd. Tkaniny na meble, blidne a ložace šaty, přešiwaki, spódnje posleśca, předłohi, tepichi, běhače a linoleum. Moje wobšěrne wosebite wotdźělenje za wobleki a židźane tkaniny, płatowe a bałmjane twory, blidne, ložowe a čěłne šaty, mužace šaty, trikotaže, nohajcy, rukajcy a soki poskiću Wam we wubjerku a płaćiznje najpřijomn. nakupowansku składnosć za hody. Njedźelu 8., 15. a 22. decembra je mój wobkhod wot 11 hodź. wotewrjeny. Wužiće tute swobodne njedźele abo přindźće w prěnich dnjach tydźenja, tak mózeće w měrje kupować. Přeco zdwórliwe a přećelne postužowanje.

Kupny dom F. Jochmann w Běłej Wodze

Wupředawanje

Wot **soboty 14. dec. hač do 23. dec. 1929** předawam **jupy, gumijowe mantle, njepřemokawe kabaty, štrykowane jaki, kholowy, wolmu, nohajcy,** a wšo drobne twory, **kopřiwinu** 140 cm šěroku (wosebje tunjo), wjele **wobłekowych tkaninow a wolmjanych přikrywow** po najtunšich płaćiznach.

Jurij Leimer w Nowej Jasenicy

Wóskowany rub
kožane fale, wolmu, Linoleum. tepichi wot 9— hr.
Ida Erler w Budyšinje
na Zwonk. Lawskej hasy 10

Luba mamka!

Prošu

klankacy wóz

jenož wot firmy

Otto Stein w Budyšinje

na Kamjentnej hasy 12
na Jerjowej hasy

Hobrski wubjerk Tunje płaćizny

Na wjesne ležownosće

na hypotekske a rukowanje gmejny pytaja při 10% dani hač do 30000 hr. też po mjeńšich dźělbach. Poskićenja pod „J.S. 33" do expedicije Serbskich Nowin w Budyšinje

Nowy

„ludowy měšany" khofej

1/4 **punta po 70 pj.**

jenož pola

Herm. Klemma

naslědn.

na Kamjentnej h. 27

Kola

a najnowše modele sylnje dynamo-swěcy za koła z baterijskim swěcumjetakom
Berko 16.80 hr., Bosch 16.80 hr. Riemann 16.80 hr. Baterijowe lampy wot 1.50, karbidowe lampy, potrjeby za koło poručataj

Bratraj Thomas
w Budyšinje
na Kamjentnej hasy 16

Našemu lubemu, swěrnemu sobustawej, knjezej

Janej Krawcej w Połpicach
k jeho 59. narodninam
najwutrobniše zbožopřeće

Serbske spěwne towarstwo „Žernička" w Bichanju

K hodam

poručam swój wulki skład

porcelina / kamjeniny / krystala / skleńčanych tworow

Hermann Gläsel w Budyšinje na Lawskich hriebjach 4

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„S. N." płaća měsačnje we wudawarni 1.10 hr., na pósće a pola dowóznika 1.51 hr., pod křižu zwjazkom abo do wukraja 2.25 hr. abo 18 Kč. Wud. a čišć. Smolerjec knihičišćerjej zap. dr. z w. ruk. w Serb. Domje w Budyšinje. Telefon 2687

Za nawěšćenje, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały jam-rjadk 8 pj. Wobčežnje so stajace nawěšćenja a tabele so wyše wobličeja. Za reklamowy mjenjadk płaći so 24 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Čisło (Nr.) 289 — Budyšin — Pjatk, 13. decembra 1929 — Bautzen — Lětnik 53

Němska industrija k financnej reformje.

K sjawnej zhubjatosći zhromadźenje němskostatneho swjatka němšeje industrije bě žo w Barlinje njedźe 3000 wobdźělnikow sešło. Prezident němskostatneho swjatka, tajny radźićel **Duisberg**, wotkejše knježeršćowskich zastupjerjow, němšeho twonkownego ministra dr. **Curtiusa**, němšeho hospodarskeho ministra profesora dr. **Moldenhauera**, dale pruskeho wikowanskeho ministra dr. **Schreibera**, generalneho direktora němskeje železnizy dr. **Dorpmüllera**, dale presidenta němskostatneje banki dr. **Schachta** a druhich zastupjerjow wyschnoscžow němskeho stata a němskich krajow powita.

Po powitanych zhłowach tajneho radźićela Duisberga **němski hospodarski minister profesor dr. Moldenhauer** přitrowy němskeho knježerstwa wuprajl. W dleschej rěcži k tom minister wo sjednjenych themach, mjenujcy wo **hospodarskej a sozialnej politizy** a finanznej a dawkowej politizy rěčeješe. Po jeho pschepytowdźenju ma žo wulke **zbožiše** němskeho a europiskeho hospodarstwa w sandźenym lětstotku **kapitalistiskemu hospodarstwu, privatnym pschedewzaćam** a jich prozowanjam wo dobyty pschipisaćz. Kapitalistiski hospodarski system žo k sandźenju njepschihila, so hy druhemu systemej město pschewostajił, ale **ruse** j tymle kapitalistiskim systemom może žo niz jenoz wobčežnoscžam w Němskej, ale tež w druhich krajach wobarać.

Tónle sacžischcej je žo na hospodarskeho ministra woseše na jeho puczowanju po Sjednoczenych statach połnoscze Ameriki cžinił. Swonkowne formy kapitalistiskeho hospodarskeho systema pak žo pschemjenjeja, a

sozialny element druhi wosnam dostał.

Kapitalistiski hospodarski porjad może žo jenoz dźerzeć, hdyž **dźiłodawarjo a dźěłacžerjo žehi ruzy zawdawaju.** Nawopak hy žo hospodarska politika, kotraž na sozialny element njedźiwa, rosbiła. Na druhej stronje dyrbi žo sozialna politika po zakonjach hospodarstwa słosowacź.

K finanznej a dawkowej politizy pschekhadźejo žo němski hospodarski minister němskostatneho swjatskej němšeje industrije za hódne dźeło dźakowalsche, kotrež je we wopomnjenišim spitzu „Postup a sandźenje" dokonjak.

Dźěła němskostatneho swjatka němskeje industrije žu za dźěła němskeho knježerstwa jara wjele hódne, dokelž žo j nimi pyta, pschi wobnowenju j rosmyslenjom žobu dźěłacz.

Hospodarstwo dyrbi pak na wobcežnoscže pschewjedzenja statneje finanznje reformy džiwacz.

„Wulko hromadze reformiše myslu hydla, ale twjerdze we politizy žo skutki storkaju!" Knježerstwowny reformiski program zyłne pschecžiwjenje nadeńdże, tola won žo njejsnje j kritiku moricz, tak so žo jeho prózowanja sadusche. Jenu, ministrej, žu njedostatki pschilohi wědome.

Njech na program w jenotliwoscžach brachi, ale za hospodarstwo je lepje, hdyž tónle program j najmjenscha potrilnoscž wopschija, kotraž hospodarstwu wotpowieda. To wosebje sa pschipóstnacze płaczi, so je **wutworjenje kapitala nusne.** Němske knježerstwo ma krutu wolu, wulku reformu nic j hnydomnym programom, ale do zyła pschewjesć. Na kónzu zwoje rěcže nimótši hospodarski minister nadźiju wuprajł, so budźetej hospodarstwo a knježerstwo hromadze dźełacz, dokelž może jenoz na wsajomne dowěrjenje sałožene zhromadne dźeło postup spěchowacz.

Tajny radźićel **Duisburg** žo sa rěcž hospodarskeho ministra, kotraž bě žo je zbłynym pschikleskom pschijsała, dźakowasche. Pokasa na to, so je minister na cžoło swojich rozkoženjow **mnjł kapitalistiskeho hospodarskeho systema stajił** a so ma sa nusne, so žo wschě twarjaze moczy sjednocza. W mjenje němskostatneho swjatka němskeje industrije praji, so tón stajnje sa němskim swonkownym ministrom dr. Curtiusom a němskim hospodarskim ministrom prof. dr. Moldenhauerom stej, tola won jimaj pschiwoła, so **dyrbitaj krutaj pschecžiwo druhim systemam wostacz.**

Potom dr. **Pawoł Silverberg** wo dawkowej a finanznej politizy rěcžesche. Won wot sałzadby wuńdże, so kapitalistiske hospodarstwo njemóże wutpeschne bycz, hdyž tam po sozialistisko-kollektiwistiskich sałzadach hospodari. Hospodarstwo dyrbi kapital wutworjkować, so hy stat mohł dołh sapłacžiz. S **Youngowym planom žo Němska wo wotprawdźitym połoženju Němskeje zlepi.** Wutworjenje pribatneho kapitala dyrbi žo se sturtowym hospodarjenjom stata a gmejnow pschěrowacz. Dla pschepinanja direktnych dawkow dyrbja žo dawki na konsum njetrěbnych poziwodźowkach kasicz. Dr. Silberberg tohodla na tobak a alkohol wjele wjetschi dawk dźiłi knježerstwo namjetuje.

Ratarstwo dyrbi žo se sniženjom leżownostneho dawka, pschemyślo se sniženjom abo wotstronjenjom realneho dawka se misdowego dawka we wobmjerjowanym wobsahu wołožicz.

Rěč němskeho kanclera wo financnej reformje.

Němski kanzler je schtwórtk w němskim žejmje finanznu reformu rozłožił. Statne **budawki** žo powjetschcja, **dokelž** je nusne, wjetsche summy sa dźěłonjemějerjow a krisowe spomożenje nałožicz a katarstki nusowy program pschewjesć, kotryž wopraudźe wuzitk pschinješe, namjetny program sa rańschu Němsku nastajesz a j němskimi krajemi žo rosrunacz, kotrež maja wopraunjene žadanja na němski stat. S Youngowcho plana może žo létha 350 miljonow hrimow k wołożenju hospodarstwa wuzicz. S powjetschenjom piwowcho dawka žo knježerstwo nadźija 180 miljonow a j powjetschenjom tobakowcho dawka 200 miljonow dostacz. Piwowy a tobakowy dawk je létha wurjadnje mały wunoschk pschinjeł. **Nihdże njejsej piwo a tobak tak nisko počžejenej kaž w Němsku.** Na tajke kaschnje budźe žo 750 miljonow k wołożenju hospodarstwa nałožicz.

Němski kanzler potom na hižo wosjelwjeny finanzny program pschenjdże. Knježerstwo dże nusu cžerpjazemu hospodarstwu nowy a žywy nastork dacz a sbodnu wutworjenje nowcho kapitala špěchowacz. **Realne dawki** poźebje cžežko cžischcza a tohodla dże je knježerstwo sriżicz. **W lěcže 1930 žo dotalne dawki wo 915 miljonow hrimow sniża.**

Pschinoschki za sawěsczenje dźěłonjemějerjowych dźěła žo wo ½ prozenta powjetschicz, dokelž k wurunanju wudawkow 180 miljonow hrimow pobrachuje. Powjetschenje pschinoschkow dyrbi najprjódzy hacz do 31. měrza 1921 płaczicz.

Němska statna pokładnja ma žo na kónzu kóždeho měsaza z wulkim **njedostatkom 1,7 miljardy hrimow bědzicz.** Na tónju dezembra k tomu hischcze 150 miljonow za sawěsczenje dźěłonjemějerjow pschihlupi. Hdyž žo tychle 150 miljonow na bok wostaji, na kónzu léta 1700 miljonow hrimow wudawkow 1370 miljonow hrimow k wurunanju stej. K dopjelnjenju zwojich winowatoscžow statna pokładnja potajkim pożczonku 350 miljonow hrimow trjeba. Bjes dwěla je Němske zyle njemóżno, tajke pożczenje pokładnje wot měsaza k měsazej zobu wlez.

Njedostatk w pokładni je j tym nastał, so žu poślednje léta wudawki stajnje wjetsche byle dyżli dochody. S njedostatka 1,7 miljardy žo 500 miljonow z Kreugerjeseje pożczonku, se sapałkowym monopolom swižowozej, wurunna.

Centrumska a demokratiska strona za knježerstwowy reformski program.

Zentrumska strona a demokratoja žu žo dorěcželi, knježerstwowemu finanznemu programej pschihłosowacz. Też pytaju žodustawny němšeje Indoweje a sozialdemokratiskeje strony sa to dobrocz. „Germania", hłowny organ zentrumskeje strony pische: Zentrumska strona nima wolu, jenotliwym pschiwłuschnikam knježerstwowcho stronowy samowitoscž sa knježerstwowu politiku spuschcžicz. Wona wjele bóle žada, so knježerstwowe strony zhromadnje postupaju. Njemóże žo z tym spokojcz, so němska ludowa a sozialdemokratiska strona w jenotliwych praschenjach wot knježerstwowcho programa wotstupitej. Wobžeže njeby zentrumska strona mohła do teho swolicz, so hy žo němska ludowa strona w praschenju powjetschenja pschinoschka z sodrěžerjami dźěłonjemějerjow dała pschehłosowacz. **Nětkole wo někotre wjazy hdże, dyżli wo potrebnosći jenotliwych stronow, žehi agitatorisce njewobdźělenje wobstarac.** Hdyžina je wjele bóle pschijschła, so wschě knježerstwowe strony hromadze samolwitoscž sa politiske naprawy pschewoźmu, kotrež jim němski kabinet pschedpołoži." Ultimatum „Germanie" se zkowami skónczi: „Sskowa wuprajenja dowěrjenja dźěłonjemějerjow dała pschehłosowacz. **Nětkole wo někotre wjazy hdże, dyżli wo potrebnosći jenotliwych stronow, žehi agitatorisce njewobdźělenje wobstarac.** Hdyžina je wjele bóle pschijschła, so wschě knježerstwowe strony hromadze samolwitoscž sa politiske naprawy pschewoźmu, kotrež jim němski kabinet pschedpołoži." Ultimatum „Germanie" se zkowami skónczi: „Sskowa wuprajenja dowěrjenja budźa tajke, so žo wone na wotnutřnjemy finanznym program poczahuja", — potajkim nic na hnydomny program.

Wótriši wobkhadny porjad w němskim sejmje.

W němskim žejmje žu kommunistojo husto měr kajsli. Sejmowy pschedsydda mójeschke kajerjow měra a porjada jenoz j tym pokklostacz, jo jich k porjadej zawola a w najhórschim padze j pośedźenjow wusaimkny. W pschidchodze j pośedźenjow wusamknjeny zapósłanz sa cžas wusamknjenja pravo na darmotnu jězdu po żelesnizy a pjenjezne wosschkodźenje służbi. Tule naprawu pschecžiwo kajerjam měra je němski žejm j wulkej wjetschinu pschecžiwo hłosam kommunistow a nazionalnych sozialistow pschijał.

Žitna předkoła w němskostatnej radźe.

Němskostatna rada je schtwórtk w sjawnym połnym poźebjenju pschedkołu złotnych tarifow dowuradźiła. Se wotkhłosowanjom po mjenje je žo system hibičišnych złow sa žitne zła z 43 pschecžiwo 23 hłosam pschijał.

Złe sa rožku žo tak postaji, so normalnje 7 hrimow sa dwójny zentnaŕ wucžinja. Wono na 9 hrimow stupi, hdyž płacžizna sa tunu 240 hrimow pschekrocži. Złe sa pšzowańšći jeczmjeń žo na 5 hrimow sa dwójny zentnaŕ postaji. Po namjecze Hamburga žo sa postajenje hódnosće dowostnych wopšimnow wobsamknuły, so ma sa hódnosć po najnišschej złownej žadźbje poczežneje płodoweje družiny wobličicz. Pola rožki a pschenicy najnišcha złowna žadźba 6 hrimow sa dwójny zentnaŕ, pola pschenicy a jeczmjenia 6½ hrimy wucžinja, kaž dołho złowne žadźby sa rožku a jeczmjeń 7 abo 6 hrimow sa dwójny zentnaŕ a pola pschenicy 7½ hacž 9½ hrimy sa dwójny zentnaŕ wucžinjeja. Skłodowe złe je žo po wobsamknjenju wuběrkow powjetschiło. Namjet Bayerskeje na powjetschenje **khmjelowcho a zła za khmjelowu muku** žo wotpokasa, runje tak namjet, so by žo złe sa **rjane wotrubY** sałožunko, wotpokasał. Wotpokasak je žo też namjet na powjetschenje twarožkowcho zła. Też namjet na nowe powjetschenje mukowcho zła psches žadźbu 15 hrimowu žo wotpokasa. Sa to wuběrkowe wobsamknjenja, nastupaze powjetschenje złow na cžesane pschedmjery a bawkunjane kłaniny pschecžiwo pschecžiwjenju knježerstwa pschijschu.

Dale žo powjetschenju złow na **cžrije a na aluminium** pschihłosowaschе. Namjet na nowe powjetschenje najnišschich złow wołožbe sa žwinje žo wotpokasachu.

Němskostatna rada dale sakoń wo wudawanju wulkazanow a wo samknjenju klamow patorżiżu schwali. Dojednanje wo lětakstim wobkhadźe j Pólšcz je žo pschijało.

Posledni transport němske-ruskich ratarjow do Eydtkuhnena přijeł.

Schtwórtk w nozy je dźewjaty a posledni transport němskorusiskich wucžaharjow do Eydtkuhnena pschijeł. Won je 682 wozłowom pschihrjeł, mjes nimi 230 dźěcži. Też cžełe cžekajserjy prajichu, so w Moskwje hischcze nebdże 2000 němskich ratarjow pschehwa, kotrež chcedża tehorunja wucžahnycz, kotrymž pak bolschewiske knježerstwo nocže dowolnosć k wucžehnjenju dacz. S wotbywcom tehole transporta, kotryž žo pjatk wjeczor ½8 hodźin do Hammersteina dale pojesze, je dźakowosć pomożnego słutka sa němskorusiskich wucžaharjow w tu chwilu słónczena. Sa jedyn tydźeń je žo w Eydtkuhnenskim strowotnišćim lěhwu wschu hromadze 5053 cžekajserjow wotbyło, dźeło, kotrež pokne pschipóstnacze sałžuji. Ssobustaw pschedsydstwa němskeho Čerwjenscheho kschża, wyschł j Griese se Barlina, a jedyn sastupjeł internazionalneho Cžerwjeneho kschża, schwedski kapitan Petersen, staj strowotne lěhwu hrjedu wjeczor wobhladowałoj. Knjesaj běschtaj pschi pschihłbadze dźewjatego cžekajserskeho cžaha pschitomnaj a j pschipóstnacžom wu dźele Eydtkuhnenskeho pomożneho słutka rěcželschtaj.

Nowe wustupjenja j němskonazionalneje strony.

Kaž „Jungdeutsche" pische, žu profesor **Brunstädt** w Rostoku, profesor sarać Weidt, hłowny **rěcžnik** na Kajserskim sjězdze němskonazionalneje strony, dr. Heinz Dähnhardt, pschedsydza němskostatneho wuběrka němskich młodźinskich swjatkow, major swonka służby Paul a fabrikiti wobsedžer Grumbach j němskonazionalneje strony wustupili.

Nahły sud w Shanghaiu.

W Shanghaiu je žo we **wschěch dźělach městach** j wuwjacžom wukrajnych žydlescžerjow, kotrež žu žo hižo psched nekotrymi dnjemi sa sakitanje pschihotowałe, **žo nahły sud** pschipowědźił. Po 8 hodźinach wjeczor njeńmě nichtó wjazy na dróhy pschehwacz. Wyschnoscžine wobhladnistwotne naprawy też sa wukrajne žydlescžerja płacża, we kotrychž žu žo policajske straże a patrouille thěrno pohybnile. Kaž žo sda, maju wyschnoscže pschicžinu žo bojecz, so njeméry bórzy wudhyja.

W swizu z tym je sdźělcžecz, so žo wokolnoscže bandy blisko Shanghaia pokasaju. W zułym měsaze khěra nerwosnoscž knježi. **Kommandantam wukrajnych wójnskich łódźow je žo pschikasało, so njeńmedża Shanghai wopuschcžicz.** Djenża do Shanghaia wjazy wójnskich łódźow pschijedźe; też rosłakowarjow amerikanskeho rauschowańskeho wójnskeho łódźstwa, Mac Ven, žo j Manile wocžakuje.

Hinak dyżli w Shanghaiu je j powsczoru se smutkowneho kraja spósnacz, so je žo wobydlerstwo powschit-

kownje směrowało. Železnisťe czahi mjes Nankingom a Shanghajom sašo porjaduje jězdja. Hačrunje je wschо chromadje ſ Nangkingа nětdže 150 wutkrajanow wuczahlo, njemože ho prajicź, so ſ městow smitska kraja czekaju.

Zběžkarjo ke Kantonej cahnu.

Po powěsćach ſ Kantona je zběžkarske wójsko wjednjelu wjeczor jenoż hišcze 27 mil wot města idalene było. Ponjeſe ſ chinesiske žórła wo kruthym wojowanju powědaju, kotreż je nětkore hodźiny trało. S Kantona so pschibliżnym zběžkarjam wulke wójſkowe reserwy napschećiwo ſtaja. Hospitale su połne ſranjenych.

Wschě parne łódże, kotreż ſ Kantona do Hongkonga pschijedu, su husto wobſadźene, dokelż chinezſke ſaſtopnjo ſwoje ſmjerby do jendželſkeho kraja wukhotowaju. Na wojownischcach Pekingske-Hankawskeje a Tientſko-Pukawskeje żelesnizy su zběžkarjo pischecziwo knjeżerſtwowemu wójſku wojowali.

Ze Serbow.

W **Budyſchinje**, 13. dezembra 1929.

— **Wo wjedrje.** Wczera **wjeczor** we 7 hodź. barometer 738, hygrometer +5, thermometer wo hušo +10. — **Wczera wjeczor** we 8 hodź. **barometer 743**, hygrometer +5, thermometer w wozu +4. Wuhladny na pschemjenjate wjedro. Njetwarjeclíwje njemdły wětr ſakhadźeſche dźenja w wozu. Dźakowano Bohu też deſchczik ſaſo hižſche. Wczera popołdnju **w 4** hodź. pschećelahmy ſtyhne njewjedro Drježdźanſke ſtrony. Wlyk ſajdże **w Kadizu** blizko Drježdźan do wulkeje bróžnje, ju ſapaliwſchi. Nětko njebudże ſyma dołho ma ſo cźakacź dacź. We wjeczornej Mínſkej duja hižo ſymniſche wětry a na horach padu ſněhi. Schkleńza ſpěſchnje na rjane ſtupa. W roſtrowskanju niżinowu a wyſchinowu njeje hiſchcze pschewnikkeho pschemjenjenja ſpóznacź. Ale po ſdaczu Azorſka wyſchina na mozy bohatwa. Niżiny wocźahnu najſkerje w dalokej połnozy mimo. Na morjach ſakhadźachu wczera hiſchcze żałoſtne wětry. Wjedrowiſne mėnja, ja ſaſtupi ſmjerowanje. — Zutſje bohatu ſtudźa ſtónczko 8,06 hodź. a thowa ſo 3,44 hodź. Mjeſacź ſkhadźa pop. 2,13 hodź. a thowa ſo rano 5,16 hodź.

— **Statny „Bibliſki puczнik“**, wudaty wot ſerbſkeho lutherſkeho knihowneho towaríſtwa, proſy też na leto 1930, zo bychu ſo jemu durje ſerbliſkich domow wuczinile. Wón pschinjeſe ſa kóżdy dźeń nowého leta wotcziſchczane biblińſke hrono a chże ſ tym każ też ſ pomozu, kotruż poſtyſi ſa cźitanje biblije, hnež witany grat k domjaznej wutrownoſći. Płaczińa małeje knjižki je 35 pj. Schtóż ju żedi kupi, podpjera ſ tym knihowne towaríſtwo, kotreż ſo ſ dołhom bóżi. Dóſtacź je bibliſki puczнik na farach a w Smolerjez knihárni w Budyſchinje.

— **Serbſka hłowna prózdnińka konferenza** ſmjeże hiſchcze do hódź ſkromadźiznu a to ſchtwórtk 19. dezembra dop. ½10 hodź. w Serbſkim Domje w Budyſchinje. — Wſchitcy knježa duchowni ſo ſ tym nałožuje a wutrobnje na konferenzu pſcheproſchuja.

— **Lěź w měſeze.** Poſłednje tydzenje pſched hodownym ſwjedźenjom napjelnjeja Božodźećowe ſchtomy zyke měſto a měſchćanſke žiwjenje ſe ſwojim tajnym kuſtom, kiž kóżdeho cźłowjeka ſapſchimnje. Njech hladamy na wupyſchene wukſadne wokna ſ wſchelakimi kraſnjunymi darami, kiž wobłhodnizy ſa rumpodicha na nich wuſtajeja, njech wobkedźbujemy wobliczа khwatajych ludźi, kiž Boże dźěcźo honja a ſo ſ cźežkimi waczokami noſcha. Najbóle a najhłubje pak kóżdeho hnuje napohlad woprawdźiteho lěta ſróſtnych ſelenych jědłow a ſchmrěkow, kiž tele dny Zitne wiki, Sſerbſte hrjeże a druhe měſtna naſcheho Budyſchina pyſcha. Rjane wulke, ſrěnje a też małe tam nadeńdźeſch. Sa kóżdu potrjebu je wubjerk wulki. Sa někotre krótke dny facźahnu tute ſelene ſchtomiki do naſchich ſtwow a ſwjeżela ſe ſwojim lubońnym napohładom dźěcźi a dorośenych. Wſchelakim ſtarſchim budże pſchi nětcźiſchich cźežkich hoſpodarſkich wobſtejnoſcach wěſo cźežko wokoło wutrobu, hdyż ſebi na hody myſla. Njech tu pomoznа ruka tych, kiž nuſu cźaſa tak na ſwojim cźele njeſacźuwaja, ſo k pomozy poſpiſcha, ſo by też w khudych domach był ſnajmjeńſcha Božodźećſcowy ſchtomik a ſ nim hodowne wjeſele.

— **Wo Arnoldez konkurſu w Tſjoch Hwězdach** ſhoniny, ſo je ſo 450 000 hriwnow ſadarjowo pſchijiſiwſko. Tute pſchijiſiwjenja ſu ſwjetſcha dźeſacź nėmſtich bankow ſapodate. S mjenjowaneho pjenjeza je 150 000 hriwnow ſe hypothekami ſwjeſenych. W kał wyſokich podźělach ſo ſadanki wěrjeżelam wupłacza, wotwiſuje wot teho, kak budża ſo leżowniſoſce wutwużicź hodźecź.

— **W konkurſu nad ſawoſtajeniſtwom tudomneho prawiſniſkeho agenta Kuczki** wotmě ſo ſyſedu pruhowańſka termija pſched tudomnym hamtiſkim ſudom. Dozwla je ſo 124 ſadankow ſapodało. Mjes prėnimi ſadanjemi ſu njeſapłacźene dawki, ſawěſcźenſke pjenjeſy, łėkarſke honorary, mydy atd. Liſcźina mnohich druhich ſchkodowanych dawa ſpóſnacź, ſo ſo Kuczka też bojak njeje, ſamo najkhudſchemu dźěłacźerjej abo pſkarnicźi nalutowańſke kroſchki wotewſacź. Wuhladny ſa ſchkodowanych, ſo też jenoż mały dźěl ſwojich pjenjes ſaſo dóſtanu, ſu jara ſnadne. Napomnjeni 124 ſadarjo maju pſches 200 000 hriwnow dóſtacź. Konkurſowa maſa pak je jenoż 20 000 hriwnow hódna. Wódy ſo někto hiſchcze pryedy płacźaze ſadanki wotliczа, ſchkodowarjo hiſchcze dawno ſanych 10 prezentow njedóſtanu.

— **Sozialnym rentnarjam** wupłacźuje ſo podpjera na měſacz dezember pónđelu 16. dezembra 1929 pop. wot 3 hacź 6 hodź. w Sſejmowni na Hrodowſkej haſy 10 po 1 ſkhadze wót ſtwje cźo. 41.

Ko bychu muſowani byli, nėſchto kupicź, ſola njeje faſtupicź a tam tak dołho wocźakowacź, dónż autobus njepſchijedże. Też pakety móża pola Malezyżeż k khowanju nuts ſtajeeź.

— **Sſwobodne mjaſowe jatki (Freibank) w Budyſchinje.** Sſobotu 14. dezembra dopołdnja wot 8 hacź 10 hodź. wotedawa ſo ſyre howjaſe mjaſo, punt po 40 pj., ſyre ſwinjaze mjaſo, punt po 60 pj.

— **Snjeżhoženi w tudomnej Jutowej pſchadowni.** Sſrjedu rano wokoło ¼8 hodź. ſo w Budyſkej Jutowej pſchadowni krótko ſa ſobu dwě njeſbożi ſtaſchtej. 22-lětna dźěłacźerka ſ Holšy pola Kuſi nadobo padże, dokelż bu drje ji njeſapzju ſłe. Wona ſrani ſo pſchi tom na khowje a ſtiſchaze ſebi mojhy. Krótko na to pſchińdże 33-lětna Budyſka dźěłacźerka ſ ruku do maſchiny, kotrąż ji ju wyſche łokcza ſmjeze. Dźěłacźerſzy ſamaritozo dowjeſchu ſnjeſbożeneho, 30 kėtneho muſelſkeho ſ Pivnjanſkeje wokoliny, do měſchćanſkeje khorownje, hdżež łehke ſtiſchaženje moſhow ſwěſcźichu.

— **Połnózna Boża ſłużba ſa pſchiſłuſchnikow hoſcźenzarſkeho powołanja.** Schtwórtk 19. dezembra w nozy we 2 hodź. wotmėje ſo w Tuchońſkej zyrkwi w Budyſchinje połnózne kemſchenje, kiż je ſa pſchiſłuſchnikow hoſcźenzarſkeho powołanja poſtajene. Knjes farař Schneider ſmėje liturgiſke kemſchenje ſ prėdowanjom a też ſ Bożim wotkaſanjom.

— **Wyſchſchi ſtud. direktor Eiſenſchmidt** ſaſo ſa **ſynodu wuſtwolony.** Pſchi njedźelſkich wólbach do krejneje ſynody bu knjes wyſchſchi ſtud. direktor Eiſenſchmidt ſ Budyſchina, kiż bėſche jako jenički kandidat ja Budyſko-Kamjenſkeje zyrkwinſtwi wokrjeż poſtajeny, ſaſwoleny. S 802 wotdatych hłoſow 791 jemu pſchiſpadnychu. S tamnych 31 hłoſowarſkich papjerow bėſche dźěł próſdny, dźěł pak njepłaczіwy. Wólbne wobdźělenje wuczinješe 72 prozentow.

— **Swjeżelaza powěſcź ſa wujiwarjow Kamjenſkeho auta.** Malezyńſkeż ſwójba, kotraż pryedy w Bacźonju cźo. 6 bydleſche, wojeſwja ſwojim ſnatym wujiwarjam Prėdcźanſko-Kamjenſkeho autobuſa, ſo ma někto wobkhodne měſtnoſcze bliſko Sſerbſkeho Domu na Swonkownej Lawſkej haſy 12 a ſo móża pſchi hroſnym wjedrje bjes teho, ſo **Budeſtez.** Sſrjedu wjeczor wokoło 1/28 hodź. je tu kolojeſdźeny twarſkeho techníkarja Wallarja Schmidta ſe Budeſtez pſchejeł. Pſchi wadnjenju je ſebi Schmidt mojhy ſtſchkał. Sſobuſtawy dobrowólneje ſanitetneje kolony dowjeſechu ſnjeſbożeneho do Budyſkeje khorownje.

S **Bukez.** Sſrjedu popołdnju w 2. hodźinje ſnjeſbożi ma ſkałnej dróży mjes Trjebenzami a Bukezami nakładny auto firmy Sächſiſche Azetylenwerke w Drježdźanach. Wóz ſo ma terowanej dróży wjerhacź počza a do pěſkowa ſajėdże. Pſchi tom wotlemi pſches 25 cm. toſtu jabluczu a woſta ſa nju wiſzajo. Temu ma ſo dźakowacź, ſo ſo njepowróćeli. Auto je ſo jenoż ſnadnje wobſchkodźił a ſchoſėraj ſtaj je ſtrółelemi wotejſchłoj.

S **Rodez.** Wczera wjeczor wokoło 8 hodź. wudyri woheń w bróżni Mėrcźinkeż kubla, kiż někto Jeremiaſez ſwójbje ſłuſchcha. Pſchi ſylnym wichorje ſo woheń ruczе roſcźerі a ſa krótki cźaſ ſtejeſche zyle wulke twarjenje w plomjenjach. Wohnjowne wobory we wulkej licźbje na pomoz pſchiſłuſchnatachu. Pórnje myto dóſta Watwika, druhe Pomorika ſyrkawa. Tżeża pſchikhwata Njachońika a ja mjej hiſchcze dalſche wobory ſ wokoliny. Bukezańſka a Koporęzańſka wobora buſchtaj na Pomorczańſkim dworiſchczu trochu ſadźerzanej, dokelż tam runje cźaſ rantſrotwoſche. Hoſchenje bėſche jara wobcźežne, dokelż bėſche wulki njedoſtatk na wodże. Pſchi ſylnym wětrje ſtejachu ſłużbodne twarjenja we wulkim ſtraſche, tola wohnjowym woboram ſo poradźi, woheń na bróżni ſamjelowacź. Tutа je ſo dożiſta ſpalika a ſ njej ſkoma, tatarſke maſchiny a graty Każ ſłyſchimy, ma wobſtejdźeł ſawěſcźenje. Njedźiwajcy teho pak joho wobnjowe njeſłoże cźim cźežſcho potrjechi, dokelż je Kėża też bižom druhe wobſtarbite hoſpodarſke ſchkody mėł. — Wobeſi, ke kotremuż bėchu też Bukezańſke ſwony wolale, bėſche wjele luda pſchiwabił. Muſoſy bėchu ſ ſiwotami pſchijėli. — Kak je woheń naſtał, njeje hiſchcze ſnate.

S **Ralbiz.** Njebohi knjes Mikławſch Brojeć bėſche pokładnik naſcheje khorobnieje pokładnje wot dźeſichto lėt ſem. Każ někto ſhonichmy, woſtanje tute ſaſtojniſtwo hacź na dalſche pola Brojerez ſwójby.

S **Kukowa.** Wotrjad ſa wojeńſke wobſtaranje pſchi Kamjenſkim wookrjeſnym ſwjaſku ſmėje ſrjedu 18. dezembra 1929 dopołdnja wot 1/9 hacź 1/12 hodź. cźežny dźeń w Natuſchez holcźenzu w Kukowje.

S **Měrjowa** pola Kiſchiſchowa. Wotroczk Pawoł Beter, kiż je pola hamtiſkeho pſchiſtojerja Ullricha pſchiſtajeny, wutorý ſ konjemi hnój wożeſche. Pſchi tom jeho jedyn kóń do wutrobna kopny a jeho ſtraſchnje ſrani. Snjeſboženeho dyrbjachu do Rychbachſkeje khorownje dowjeſeź.

S **Wukranczіz.** Sſrudny wożud je ſwójbu tudomneho kowarſkeho mijchtra Kirſchnera potrjechił. Każ ſamy hijom piſali, bėſche **Kirſchner** pſched nėdźe tydzenjom ſe ſwojeho rólneho woſa padnył, pſchi cźimż bu cźežko ſranjeny. Nětko je **wón** na ſwoje cźežke ranу wumrėł. Semrėły ſłuſchcheſche do zyrkwinſkeho pſiódſtejerſtwa a bėſche też dołhe łėta ſobuſtaw ſchulſkeho pſiódſtejerſtwa.

Tahill.

Roman ſ ſużneho morja.

63] (Pokračowanje.)

„Njejpſchećelnjaſchi-li wołacź“, ſajėdże Jrcźan nėtko ſe ſmjerecź błyſkazmaj wocźomaj na nju, „to cźi praju, hdże mahi ſwoje pjenjeſy — błyſchiſch-li mje?. — Buczeſch-li nėtko roſumna a njeſcźerpacź?“

Żelesna pſaſej Jrcźana ſahnu ſa jeje krkom a podniſy łodźičku daſchi ſwok.

„Tule, Jacko“, rjekny rubjeżnik potom ſmėrom ke ſchiſkocźiwiſchemu towaríſchej — „woterſmi mi ras ſtaru, dżerż pak mi ju ſmėrom, tak dołho hacź po pjenjeſy pójdu.“

„Na, to budźechmoj pſched ſchtiwórcź hodźinu hižo cźunje tak pohódnje mėcź mohłoj“, ſeleſche łódźnik, ert ſtaceje, kotraż ſo pod Jrcźanowym wupſchihnanjom wijeſche, ſ rubiſchkom ſatykajo, — „takle, madame, jenoż na maku khwilku. Pſchińdże-li knjes mandżeſtki wrócźo, móżeſz jemu potom zhlu ſtawiſnu dokładnje wukoſnowacź — tón budże ſo ſmjerecź radowacź, hdyż ju wuſtyſchi. Maſch-li, Jimo?“

„Biſchcze niz“, rjekny jeho towaríſch, kiż bė lampu bjeſe wſcheho do boka cźiſnył a pod njej drobnu pjerſchcź ſe ſwojim wulkim nożom kaſaſche a ſ rukomaj na hromadku horje mjetaſche. „Ta wėzka hłubje teźi, hacź bėch ſebi myſlił.“

„Wėſch-li pak to też zyle wėſcźe, ſo je to prawe měſtno?“

„Tu je“, ſawoła w ſamſtnem wokomiku Jim, wulkalanu pjerſchcź wſkoku a radoſtnje wumjetaſo — „hnm to hižo ſ nożom namaſak, takle, nėtko budże naju puczoſnańſka pokładnica hnydom w porjedźe.“

„Cźiſi ſa ſobu, Jimo, njemóżu ſtaru woprawdźe dodėrżecź“, wołaſche pak też Jack, „dyrbju ji hewak zyle łodźernycź — ſchtoż wſchak njebu runje wulka ſchkoda była.“

„Tu je měſchk!“ ſawoła Jim, a ſchcźerkot pjenjes, kiż a ſwjeżela ſe ſwojim lubońnym napohładom dźěcźi a dorośenych. Wſchelakim ſtarſchim budże pſchi nėtcźiſchich cźežkich hoſpodarſkich wobſtejnoſcach wěſo cźežko wokoło wutrobu, hdyż ſebi na hody myſla. Njech tu pomozna ruka tych, kiż nuſu cźaſa tak na ſwojim cźele njeſacźuwaja, ſo k pomozy poſpiſcha, ſo by też w khudych domach był ſnajmjeńſcha Božodźećſcowy ſchtomik a ſ nim hodowne wjeſele.

— **Wo Arnoldez konkurſu w Tſjoch Hwězdach** ſhoniny, ſo je ſo 450 000 hriwnow ſadarjowo pſchijiſiwſko. Tute pſchijiſiwjenja ſu ſwjetſcha dźeſacź nėmſtich bankow ſapodate. S mjenjowaneho pjenjeza je 150 000 hriwnow ſe hypothekami ſwjeſenych. W kał wyſokich podźělach ſo ſadanki wěrjeżelam wupłacza, wotwiſuje wot teho, kak budża ſo leżowniſoſce wutwużicź hodźecź.

— **W konkurſu nad ſawoſtajeniſtwom tudomneho prawiſniſkeho agenta Kuczki** wotmě ſo ſyſedu pruhowańſka termija pſched tudomnym hamtiſkim ſudom. Dozwla je ſo 124 ſadankow ſapodało. Mjes prėnimi ſadanjemi ſu njeſapłacźene dawki, ſawěſcźenſke pjenjeſy, łėkarſke honorary, mydy atd. Liſcźina mnohich druhich ſchkodowanych dawa ſpóſnacź, ſo ſo Kuczka też bojak njeje, ſamo najkhudſchemu dźěłacźerjej abo pſkarnicźi nalutowańſke kroſchki wotewſacź. Wuhladny ſa ſchkodowanych, ſo też jenoż mały dźěl ſwojich pjenjes ſaſo dóſtanu, ſu jara ſnadne. Napomnjeni 124 ſadarjo maju pſches 200 000 hriwnow dóſtacź. Konkurſowa maſa pak je jenoż 20 000 hriwnow hódna. Wódy ſo někto hiſchcze pryedy płacźaze ſadanki wotliczа, ſchkodowarjo hiſchcze dawno ſanych 10 prezentow njedóſtanu.

— **Sozialnym rentnarjam** wupłacźuje ſo podpjera na měſacz dezember pónđelu 16. dezembra 1929 pop. wot 3 hacź 6 hodź. w Sſejmowni na Hrodowſkej haſy 10 po 1 ſkhadze wót ſtwje cźo. 41.

Ko bychu muſowani byli, nėſchto kupicź, ſola njeje faſtupicź a tam tak dołho wocźakowacź, dónż autobus njepſchijedże. Też pakety móża pola Malezyżeż k khowanju nuts ſtajeeź.

— **Sſwobodne mjaſowe jatki (Freibank) w Budyſchinje.** Sſobotu 14. dezembra dopołdnja wot 8 hacź 10 hodź. wotedawa ſo ſyre howjaſe mjaſo, punt po 40 pj., ſyre ſwinjaze mjaſo, punt po 60 pj.

— **Snjeżhoženi w tudomnej Jutowej pſchadowni.** Sſrjedu rano wokoło ¼8 hodź. ſo w Budyſkej Jutowej pſchadowni krótko ſa ſobu dwě njeſbożi ſtaſchtej. 22-lětna dźěłacźerka ſ Holšy pola Kuſi nadobo padże, dokelż bu drje ji njeſapzju ſłe. Wona ſrani ſo pſchi tom na khowje a ſtiſchaze ſebi mojhy. Krótko na to pſchińdże 33-lětna Budyſka dźěłacźerka ſ ruku do maſchiny, kotrąż ji ju wyſche łokcza ſmjeze. Dźěłacźerſzy ſamaritozo dowjeſchu ſnjeſbożeneho, 30 kėtneho muſelſkeho ſ Pivnjanſkeje wokoliny, do měſchćanſkeje khorownje, hdżež łehke ſtiſchaženje moſhow ſwěſcźichu.

— **Połnózna Boża ſłużba ſa pſchiſłuſchnikow hoſcźenzarſkeho powołanja.** Schtwórtk 19. dezembra w nozy we 2 hodź. wotmėje ſo w Tuchońſkej zyrkwi w Budyſchinje połnózne kemſchenje, kiż je ſa pſchiſłuſchnikow hoſcźenzarſkeho powołanja poſtajene. Knjes farař Schneider ſmėje liturgiſke kemſchenje ſ prėdowanjom a też ſ Bożim wotkaſanjom.

— **Wyſchſchi ſtud. direktor Eiſenſchmidt** ſaſo ſa **ſynodu wuſtwolony.** Pſchi njedźelſkich wólbach do krejneje ſynody bu knjes wyſchſchi ſtud. direktor Eiſenſchmidt ſ Budyſchina, kiż bėſche jako jenički kandidat ja Budyſko-Kamjenſkeje zyrkwinſtwi wokrjeż poſtajeny, ſaſwoleny. S 802 wotdatych hłoſow 791 jemu pſchiſpadnychu. S tamnych 31 hłoſowarſkich papjerow bėſche dźěł próſdny, dźěł pak njepłaczіwy. Wólbne wobdźělenje wuczinješe 72 prozentow.

— **Swjeżelaza powěſcź ſa wujiwarjow Kamjenſkeho auta.** Malezyńſkeż ſwójba, kotraż pryedy w Bacźonju cźo. 6 bydleſche, wojeſwja ſwojim ſnatym wujiwarjam Prėdcźanſko-Kamjenſkeho autobuſa, ſo ma někto wobkhodne měſtnoſcze bliſko Sſerbſkeho Domu na Swonkownej Lawſkej haſy 12 a ſo móża pſchi hroſnym wjedrje bjes teho, ſo **Budeſtez.** Sſrjedu wjeczor wokoło 1/28 hodź. je tu kolojeſdźeny twarſkeho techníkarja Wallarja Schmidta ſe Budeſtez pſchejeł. Pſchi wadnjenju je ſebi Schmidt mojhy ſtſchkał. Sſobuſtawy dobrowólneje ſanitetneje kolony dowjeſechu ſnjeſbożeneho do Budyſkeje khorownje.

S **Bukez.** Sſrjedu popołdnju w 2. hodźinje ſnjeſbożi ma ſkałnej dróży mjes Trjebenzami a Bukezami nakładny auto firmy Sächſiſche Azetylenwerke w Drježdźanach. Wóz ſo ma terowanej dróży wjerhacź počza a do pěſkowa ſajėdże. Pſchi tom wotlemi pſches 25 cm. toſtu jabluczu a woſta ſa nju wiſzajo. Temu ma ſo dźakowacź, ſo ſo njepowróćeli. Auto je ſo jenoż ſnadnje wobſchkodźił a ſchoſėraj ſtaj je ſtrółelemi wotejſchłoj.

S **Rodez.** Wczera wjeczor wokoło 8 hodź. wudyri woheń w bróżni Mėrcźinkeż kubla, kiż někto Jeremiaſez ſwójbje ſłuſchcha. Pſchi ſylnym wichorje ſo woheń ruczе roſcźerі a ſa krótki cźaſ ſtejeſche zyle wulke twarjenje w plomjenjach. Wohnjowne wobory we wulkej licźbje na pomoz pſchiſłuſchnatachu. Pórnje myto dóſta Watwika, druhe Pomorika ſyrkawa. Tżeża pſchikhwata Njachońika a ja mjej hiſchcze dalſche wobory ſ wokoliny. Bukezańſka a Koporęzańſka wobora buſchtaj na Pomorczańſkim dworiſchczu trochu ſadźerzanej, dokelż tam runje cźaſ rantſrotwoſche. Hoſchenje bėſche jara wobcźežne, dokelż bėſche wulki njedoſtatk na wodże. Pſchi ſylnym wětrje ſtejachu ſłużbodne twarjenja we wulkim ſtraſche, tola wohnjowym woboram ſo poradźi, woheń na bróżni ſamjelowacź. Tutа je ſo dożiſta ſpalika a ſ njej ſkoma, tatarſke maſchiny a graty Każ ſłyſchimy, ma wobſtejdźeł ſawěſcźenje. Njedźiwajcy teho pak joho wohnjowe njeſłoże cźim cźežſcho potrjechi, dokelż je Kėża też bižom druhe wobſtarbite hoſpodarſke ſchkody mėł. — Wobeſi, ke kotremuż bėchu też Bukezańſke ſwony wolale, bėſche wjele luda pſchiwabił. Muſoſy bėchu ſ ſiwotami pſchijėli. — Kak je woheń naſtał, njeje hiſchcze ſnate.

S **Ralbiz.** Njebohi knjes Mikławſch Brojeć bėſche pokładnik naſcheje khorobnieje pokładnje wot dźeſichto lėt ſem. Każ někto ſhonichmy, woſtanje tute ſaſtojniſtwo hacź na dalſche pola Brojerez ſwójby.

S **Kukowa.** Wotrjad ſa wojeńſke wobſtaranje pſchi Kamjenſkim wookrjeſnym ſwjaſku ſmėje ſrjedu 18. dezembra 1929 dopołdnja wot 1/9 hacź 1/12 hodź. cźežny dźeń w Natuſchez holcźenzu w Kukowje.

S **Měrjowa** pola Kiſchiſchowa. Wotroczk Pawoł Beter, kiż je pola hamtiſkeho pſiódſtejerja Ullricha pſchiſtajeny, wutorý ſ konjemi hnój wożeſche. Pſchi tom jeho jedyn kóń do wutrobna kopny a jeho ſtraſchnje ſrani. Snjeſboženeho dyrbjachu do Rychbachſkeje khorownje dowjeſeź.

S **Wukranczіz.** Sſrudny wożud je ſwójbu tudomneho kowarſkeho mijchtra Kirſchnera potrjechił. Każ hijom piſali, bėſche **Kirſchner** pſched nėdźe tydzenjom ſe ſwojeho rólneho woſa padnył, pſchi cźimż bu cźežko ſranjeny. Nětko je **wón** na ſwoje cźežke ranу wumrėł. Semrėły ſłuſchcheſche do zyrkwinſkeho pſiódſtejerſtwa a bėſche też dołhe łėta ſobuſtaw ſchulſkeho pſiódſtejerſtwa.

Tahill.

Roman ſ ſużneho morja.

63] (Pokračowanje.)

„Njejpſchećelnjaſchi-li wołacź“, ſajėdże Jrcźan nėtko ſe ſmjerecź błyſkazmaj wocźomaj na nju, „to cźi praju, hdże mahi ſwoje pjenjeſy — błyſchiſch-li mje?. — Buczeſch-li nėtko roſumna a njeſcźerpacź?“

Żelesna pſaſej Jrcźana ſahnu ſa jeje krkom a podniſy łodźičku daſchi ſwok.

„Tule, Jacko“, rjekny rubjeżnik potom ſmėrom ke ſchiſkocźiwiſchemu towaríſchej — „woterſmi mi ras ſtaru, dżerż pak mi ju ſmėrom, tak dołho hacź po pjenjeſy pójdu.“

„Na, to budźechmoj pſched ſchtiwórcź hodźinu hižo cźunje tak pohódnje mėcź mohłoj“, ſeleſche łódźnik, ert ſtaceje, kotraż ſo pod Jrcźanowym wupſchihnanjom wijeſche, ſ rubiſchkom ſatykajo, — „takle, madame, jenoż na maku khwilku. Pſchińdże-li knjes mandżeſtki wrócźo, móżeſz jemu potom zhlu ſtawiſnu dokładnje wukoſnowacź — tón budże ſo ſmjerecź radowacź, hdyż ju wuſtyſchi. Maſch-li, Jimo?“

„Biſchcze niz“, rjekny jeho towaríſch, kiż bė lampu bjeſe wſcheho do boka cźiſnył a pod njej drobnu pjerſchcź ſe ſwojim wulkim nożom kaſaſche a ſ rukomaj na hromadku horje mjetaſche. „Ta wėzka hłubje teźi, hacź bėch ſebi myſlił.“

„Wėſch-li pak to też zyle wėſcźe, ſo je to prawe měſtno?“

„Tu je“, ſawoła w ſamſtnem wokomiku Jim, wulkalanu pjerſchcź wſkoku a radoſtnje wumjetaſo — „hnm to hižo ſ nożom namaſak, takle, nėtko budże naju puczoſnańſka pokładnica hnydom w porjedźe.“

„Cźiſi ſa ſobu, Jimo, njemóżu ſtaru woprawdźe dodėrżecź“, wołaſche pak też Jack, „dyrbju ji hewak zyle łodźernycź — ſchtoż wſchak njebu runje wulka ſchkoda była.“

„Tu je měſchk!“ ſawoła Jim, a ſchcźerkot pjenjes, kiż ſ dobunt też ſaſo mjes kupjanami roſcźerjena powěſcź na myſle, ſo je Totez macźerka ſmjerecź bohata a ma ſwoju zylu khėżku ſe ſłėbornymi pjenjeſami wudėżbjenu, nad kotrymiż je jenoż cźeſka pjerſchcź nażypana. Hdyż Jack do khėżi wrócźo dobėhny, leżeſche Raiteo, żanyċh pjerż kroczeł wot wobeju, ſkhowany w huſtych, niſkich ferkach, njeroſſuhny, ſchto mėł cźiniecź, a hakle potom, hdyż jeneho ſ rubjenymi pjenjeſami k brjoſy bėżecź widżeſche, ſcźěhnu hraſche ſa nim — jeho wuzitk bė tam, hdżež wėdżeſche pjenjeſy.

Wokomik pak ſamo Jim poſaſta, jako wótry dźiwi ſa ſchiſk ſatracha ſo jemu ſ rėżi do wucha farbny. Wotom bė wſcho ſmėrom — mortwe cźiſho, a mjeſcźo ſaſtakuju bėżeſche dale, hdżež měſeſche Raiteo na njeho docźakacź, jako na prawo a na ſėwo w ferkach rapot ſaſłyſcha a ſatorhujeny poſaſta.

„Cźert a hela, to bė na cźaſu“, ſmėjeſche ſo Jim mjeſcźo pſchi ſebi — „mje to dozyła dźiwalo njeby, je-li Jack do ſcherſchenjow ſajeſ; nėtko pak precź —“ a pſches ſwėtlinu pſchefakuju, ſawyſka ſ radoſcźu nad tym ſtwo wumnu kanu. — Ale jeho noha njebė do cźolna hiſchcze dotnuſika, jako po wobėmaj ſtronomaj w huſeſinje ſakhykota a ſo ſamaſche, a dwė cźėmnej poſtawje nadobo won wuſkoczíſchtej.

„Mamy cźe, towaríſcho!“ ſawoła cźołnnik „Jeanne d'Arc“, hdyż ſ krótkim kutłaſom w pjaſcźi, njebojaſnje pſchecźiwo wutykinjenej bróni Jrcźana ſaſkoczi — „podaj ſo!“

„Biſchcze niz“, ſaſtyeża do ſadawkowanja ſaczerjeny jeho ſubami, a wutrėlena kulka wobedrė njepſchecźejej lėwe liſo, jako jeho kutłaſ ſchyknu w ſtroinu raſhy. We bliſchim wokomiku pak bė też druhi łodźnik pſchi jeho boku, a ſo na Jrcźana walwiſchi, wutyſchinna jeho ſe ſwojimaj žitatymaj rukomaj a potorje jeho ſe ſobu ſ ſemi. Jim O'Flannagan leſeſche nėtcźo mjeſcźichnom powſdźiſcho pſchewinjeny a wuwjafany w mozy ſwojich njepſchecźelow.

(Pokračowanje ſcźehnje.)

Předženak

zetka so wčera na puću do Wochoz před Lěskej z Mětec Marju. Tuta dobra duša jemu njemałko skorješe. Muž nima žaneho dźěła. Leži doma naławcy, kuri, spi, swari a stajnje bórći. Předženak je jej praji: „Luba Mětec četa, kuř twojemu hórčakej protyku! Njech ju doma swěru čita, hdyž ma telko khwilo, a hdyž je ju přečitał, njech ju znowa čita. Potom so wěsće wuhóńći, njelazy do korčmy, nješto hódneho nawukuje a swój łěni čas hódnje wupjelnuje!“ Mětec Marja je Předženakej słubiła, zo příchodnu sobotu ke knjezej Janakej pónđźe. Luby knjez Janako, wuběrajće jej prawje rjanu za 60 pj.!

Z Łužicy.

* **Se Zittawy.** Njedźelu swjeczeshe nětkuši łubłet Michel w Seifersdorfie pola Zittawy swoje 95. narodniny. Jubilat sym so pschi swojej wyhorej starobje njewschědnje cyłnje a buchowneje cźerstwosće wjeselesche.

* **Se Shorjelza.** W Shorjelzu su sandźenu njedźelu w jenych klamach klamawscha padnycha a jeho pschiwuzninow lepili. Jedna so wo nětkotre wosoby, kiž w Lubyšim hamtiskim hejtmanstwje bydla. Polizija je dotal wuslědźiła, so je paduschna zwólba, do kotrejž žydom wosobow słuschja, po słowczenym wotschinju we wulkich wobchodach na wobkhadnych njedźelach kradnyła. Sym so hodźachu paduschtwa dopokasacź, kiž hacź do lěta 1928 wotczohabaja.

Ze Sakskeje a dalšich krajow.

S **Radeberga.** Pónđźelu popołdnju je na Stołpnjanskej dróhy nakładny automobil 60-lětneho muža pschejěł a morił. Smjertnoženy je pjeca sam wina na njeshožu.

Katastrofalna bjesdźěłokosć w Drježđźanach.

We wokrjesu Drježđźanskeho dźěłoweho hamta je bjesdźěłosć hižom nětko wjesćeh symy 1928/29 dosahła. We pjatnim tydźenju je so liczba dźěłoneješerjow wo 1816 powyschiła. Dosyła je w Drježđźanach 47 107 wosobow bjes dźěła. Tule liczbu běchu w pozdatnej wuzdatnej krutej symje hakle w februaru 1929 dosahli.

S **Lengenfelda** w Vogtl. (W aueje satřeleneho nawalali.) W skale pschi Waldenburgsko-Rochlicźanskej stanej dróhy namatachu automobilisiu pschi wodźidle swojeho wosa morjewho hedźo. Jedna so wo wonjezenelho korczmarja Matźa Schneidera z tudyšcheho restauranta „K burshy“, kiž je žebi najsterschjo sam žiwjenje wsak. Tola pschiczina samomordarstwa njeje znata.

* S **Wrótsławja.** (Njedawne dźěćom sapałki.) Jako wotej starschej ma dźěło, hrajkasche žebi pjeczećerna dźowka dźěłaczerja Thienta z druhimi dźěćimi. Dźěćeli so chowachu. Tehodła wosjeje mjenadpadny, so dźěćo pschi cźaš njewiźachu. Jako je pytacź dźěchu, namakachu wjele morwe na pinczynym schłodze hedźo. Hotźka běsche žebi je sapałkami hrajkała a běsche so pschi tym spalika.

Jednanje přećiwo krabi Stolbergej.

(Pokračowanje.)

Na schtwórtem dnju Stolbergjskeho prozeża buchu najprjedy kriminalni a policajsaj sastojnizy, kotřiž běchu swojeho cźasa tu wěz w Janowizach swješczowali, pschešłyschowany. Wjelschi žandarm Beier, kiž bě krótko po njeshoju pschischoł, wupraji žo, so je k pschedwjesczenju pschischoł, so móże do tuteje należnosće jenicźay hrabja Kischefsan saplecźeny być. Njedźiwajcy wschelch pschepowědanjow je wobskorženy pschi bajcy wostał, so je žo nadpad stał. Kriminalny rada Hoppe-Barliniti wopowědowasche, so je wobskorženy też jemu najprjedy stawiźniczku wo nutsdobywarjach powědał. Posdźischo pak je njewěsty byt. Je žo tam a sem wuhibował, doniž njeje słónczinje, sa swoju cźesći pschimnjeny, na praschasche, hacź je wutřělił, ‚hat, ja kma wutřělił‘“ wotmołwił. Praschany, cźehodła njeje hižo dawno wěrnosć wusnał, je hrabja wotmołwił: „Su je mnu wopał jednali.“ Njesju mi možnosć dali, žo pschi rowje mojeho nona tak rjez wupraji. Stajnje je žo wo morđarjawje rěczało. Ssam wot žo njemožach nihdy rjez, jo žym rjekł.“

Pschi posdźischich pschešłyschowanjach je wobskorženy potom žwoje wupraženja dowupjelnił a swjesćha tak, kaž je to pschitomnje cźini.

Jako dalschi źiwdół bu Barliniti kriminalny komisar Braschwitz pschešłyschowany. Nima wobskorženeho ja thmaneho, morđarstwo sfucźiz, a je toho sfosumjenja, so pschedježi tu njeshožownu pschipad w smyśle morjenja i pschehladanjom. Prjedy hacź wězwuslojni žo k słowu dostachu, wupraji pschehnda, so matej dwě praschenji sa žud wožebitu wažnosć:

1. Móże žo wudawanju wobskorženeho wěricź? 2. Je i tšelenskotechnisko stojiśchcza možno, so je wobskorženy tak wutřělił, kaž je to pschedjeł žudom pokasował? Wězwuslojny w tšelenju Preuß, kiž mjesche žo potom wupraji, dóńdże k tomu wuslědkej, so je wobskorženy njerodnje jednał. W dalschim běhu jednanja wupraji žo wězwuslojny Preuß dale, so drje žo njebudże ženje wujaźnicź hodźeć, kaž je so wutřěl puschcźił. Dalschi wězwuslojny, inżenér Schmuderer, sapischija tu wěz tak, so by měrjeny wutřěl hłubje sašaknył. Po jeho ménjenju jedna žo wo njeshožowny pschipad, kiž je njewobhladnjwe sadźerjenje sawinyło. Tež chemiski wězwuslojny, profesor dr. Brüning ma pschedstajenje wobskorjeneho sa zyłe mójne. So je so měrił, njemóże sa wuwjace měcź, jemu pak sda žo to sa k měrje njepodobne.

(Stónczenje scźehuje.)

Cyrkwinske powěsće.

Z Rakec.

Rano we 8 hodź. serbska spowědź a Boże swj. wotkazanje, dop. w 9 hodź. serbska a ¼11 hodź. němska Boża słužba, pop. w 3 hodź. serbske kemšowanje (ze spowědźu) a Boża słužba za dźěći we Hermančanskej šuli zběrka za armenske misijonstwo.

Pónđźelu we 8 hodź. piskanje na wěži a rańša nutrnosć.

Wutoru wječor we 8 hodź. w cyrkwi posawnowny misijonski wječor (adventske a hodowne kěrluše). — Zběrka za Rakečanski posawniski khór.

Z Wósporka.

Dop. ½9 hodź. předowanje, w 10 hodź. křesćanske rozwučowanje dźěći (pomocnistwo we wosadnej zali. Zběrka.

Najnowiše z cyłeho swěta.

— **Schkrowa powěsć wo wjedrje sa jutšischu hobotu:** Rjenje, žuchu, ale symnischo, wětry popschestawaja. We zendjelitej je symnischo, ale pschezo hischcze schcerjate wjedro, podobne wjedro też w połnócnej Europje.

* **Schtwórtk 12. dezembra je pożledne muzitstwo jenđźelskeje wobšadźi z Wiesbadena wucźahowało a žo jendźelsta khorhoj dele puschcźiła.**

* **Schtwórtk popołdnju je w nowotwarje zekrowoje fabriki we Waghäusln w Badenskej wohenj wudyrił. Wohnjowym woboram žo porađi, hiwnje twarjenje złomjenjam wobroći. Schkoda žo na pół milijona hriwnow wobliczja, dokelj žu žo wulke sklady suiczile.**

* **W Chebje (Eger) a Rendecku w połnócnych Cźechach je wjele dźěći na disikeritis khorito. Nakažliwa khorosć je žebi hižo wjele žiwjertnych woporow žadała a je žo na nětkotre fakse nauczene wšy rosšerita.**

* **Zekrowa fabrika Kherle Stummera pola Topplischana, najwjetscha w zyłej Cźeskosłowakskej, je žo j wohnjom suiczila. Schkoda žo na 30 milijonow krónow wobliczja a žo jenož sdźela je sawěscźenjom wuruna.**

* **W pschehedajischcźach justiznego palasta w Parisu direktor nowin „La libre parole republicaine“ do stórżnika dwójzy j revolwra stěli, tola mišnu. Prjedy hacź mózachu stźelja fajcej, žebi sam kulku k wutrobje stěli. Na žnjercź franjenego jeho do khorownje dowjesechu.**

Towaršwowski powěsnik.

Lichań. „Zernička ma sobotu wječor we 8 hodź. pola Rudolfec spěwanje.

Łuž.-Serbski Sokolski Zwjazk. Porjadna zhromadźizna předsydstwa a wubjerka je njedźelu 15. decembra, dop. ½11 hodź. w Serbskim Domje. Zastupjerjo wšěch jednotow so wočakuja. Starosta.

Pančicy. Jednota Sokoł nima dźensa štwórtk žane zwučowanje. Načolnik.

Radwoŕ. Serbski Ratařski Dorost za Radwoŕ a wokolinu ma njedźelu, 15. 12. 1929 pop. (hnydom po nyšporje) ważnu zhromadźiznu pola Kralec. Dla jara ważneho porjada wšitkich towaršow wočakuje z dypkom předsyda.

Rakecy. „Lipa“ ma příchodnu njedźelu 15. hodownika pop. w 3 hodź. pola Hönčec swoju měsačnu zhromadźiznu. Winowatosć kóždeho sobustawa je, zo so na njej wobdźěli, dokelj mamy ważne wuradźowanje dla našeje posmjertneje pokładnje, nimo toho chce nam knjez Bart zajimawy přednošk poskićić. Přinoški na tuto lěto maju so zapłaćić.

Ralbicy. Jednota Sokoł ma příchodnu wutoru 17. t. m. wječor we 8 hodź. zhromadźiznu. Po tym zwučowanje. Winowatosć kóždeho je, zo přińdźe.

Serbske bilido Čornobóh zmeje příchodnu njedźelu 15. 12. wječor w 6 hodź. na Čornobohu mały adventski wječork. Hosći rad mjez nami witamy. Njepřińdźece přepozdźe. Jenož při jara hubjenym wjedrje tutón wulět wupadnje. Wj.

Tydźeńska skhadźowanka a wčdomostna zabawa sobustawow Maćicy Serbskeje je kóždu pónđźelu nawječor wot 6 hač 9 hodźin w Serbskej kofejowni.

Hłowny redaktor a zamołwity za politiku Marko Smoleł w Budyšinje. — Za lokalny dźěł a feuilleton: A. Dučman w Budyšinje. — Za hospodarski dźěł: Arnošt Bart w Brězyncy. — Za nawóstki: G. Janak w Budyšinje.

Dürkopp-
šijace mašiny
kiž do prédka a wróćo šija,
po tunich płaćiznach, dokelj nimam pućowacych a žane klamy. Přijomne wotpłaćowanje w dźělbach. Wobhladanje bjez kupowanskeho nuzowanja.
J. Klemm w Budyšinje na Serbskej hasy 1 I

Wšědnje wočitajće **Serbske Nowiny**

Přijomne hodowne nakupowanje!
Mužace koło nowe, z fabriki
Mužace koło kaž nowe, wobej z rukowanskim wopismom, předawa jara tunjo
J. Klemm w Budyšinje na Serbskej hasy 1 I

Kožuchi
Kłobuki
Čapki
kupiće tunjo pola firmy
Franc Schröer
w Budyšinje na Serbskej hasy 18

Copłe spódnje wěcy

Trikowe košle a kholowy, spódnje jaki, wolmjane a balmjane, podšite kholowy, spódnje talje, dźěćace wobleki, spanske přikrywy, štrykowane mužace kholowy we wšěch šěrokosćach a wulkosćach. Strykowane žonjace suknje a šlypfry, wolmjane a wolmj.-žiđźane nohajcy za žony a muži, Bleylowe wobleki, Bleylowe počaki, sportske jaki, Bleylowe jaki za mužow a žony

Rudolf Osswald
w Budyšinje Jenož na Serbsk. hasy
Prošu njezmylće wobkhod!

Moje přeće
wjele přećow wobmahuje krasne dary kiž je
diplom-optikař Schmidt
w tutych dnjach do wukładnych woknow położił. Zastańće tam khwilku, runje tu móże Waš rozsud za dar padnyć. Přindźće sebi njewjazomnje mój wulki wubjerk wšěch optiskich wěcow wobhladać.

Diplom-optikař
SCHMIDT
w Budyšinje na Kěžorskej hasy
— Telefon 3387 —

Cokor
punt **9.28** 10 puntow **2.75**
jenož mały skład
(Wotedawany jenož po wěstych dźělbach)

Sokolady
4 tafle = 400 gr. dobr. młóčnj. jenož **100** pj
3 tafle = 300 gr. dobr. młóčn. } hrom. **88** pj
młóčn. z worjech. a jěžźn. }
3 tafle = gr. hod. dobr. młóčn. **100** pj
3 tafle = gr. smjetan. moka } hrom. **115** pj
smjetan. a mandl. młóčn. }
1 hobrska tafla, 200 gr. dobr. młóčn. **50** pj
1 „ „ „ gr. hod. dobr. młóčn. **68** pj

Za hodowne bilido
Powěšeńki na štom, marcipan, rumpodichi, Nürnbergske pópрjancy
we wulkim wubjerku a tunjo
4 pakć. = 20 štuk póprjancowe wutroby **95** pj
Lěsne worješki punt jenož **75** pj
Worjechi (Marbots) punt **75** pj
Swěčki na štom, běłe a pis. pakć. jenož **35** a **45** pj

Pječna muka
Pšeńična muka, wuważena 5 punt. **110** pj
Woseb. muka w měškach 5 punt **120** pj
Kaiser-Auszug 5 punt. **140** pj
w měškach (hładka a spora)

Pječne potrjeby
Sultaniny punt **100, 80, 70, 55** pj
wulk. rózynki punt **70, 60** pj
korynty punt **80** pj
citronat punt **160, 140** pj
módry mak, cyły a mlety
najlěpše mandle ¾ punta **55, 50** pj
hobrske mandle ¾ punta **60** pj
břěžkowe mandle punt **120** pj
kokusowe tružki punt **70** pj
margarina punt **100, 80, 70, 60, 55** pj
kokusowy tuk w taflach punt **85, 70, 60** pj
šmalc punt jenož **78** pj

palenu kofej
¾ punta **120, 110, 100. 90, 80, 75, 70, 60** pj

Na wše twory 5% rabata
(nimo cokora)
Thams & Garfs
w Budyšinje

Pijće jenož Thams a Garfs kofej

Pijće jenož Thams a Garfs kofej

Nětk je prawy čas za **hodowne nakupowanje.** Poskićamy wulke dźělby tworow spodźiwnje tunjo. Namakaće pola nas wšě dary, kotrež pytaće. **Přirunajće naše płaćizny**

Taflowy service ze złotej kromku prawy porclin, za 6 wosobow wot 19.50	**6 win. skleńc.** (Röm.) ze zelen. syln. nóžku 1.95	**Myjnica,** 5 dźělow . . . . . wot 2.95	**Sadźba dobr. alum. maš. horncow,** 6 štuk 6.90
Kuch. garnitura, prawy porcl., 22 dźělb. 16.00	**Winowa skleńca** (Römer) točena, jena 0.50	**10 kamjenitych talerjow** z mał. bleč. 0.95	„ „ „ pječ. „ 6 štuk 7.90
Porcl. kofejowy service za 6 wos. wot 3.50	**6 piwow. skleńcow** ze złot. kromku jenož 1.25	**10 kamjen. talerjow** z mał. bleč., pisane 1.25	„ „ „ pych. „ 6 štuk 3.25
„ „ „ „ 12 „ wot 8.90	**6 likěr. skleńčkow** ze złot. kromku jenož 0.95	**10 talerjow za wječerjeć** z mał. bleč. 0.70	**Kofejowy přecydźak,** dobry aluminium 0.95
3 šalki ze złot. kromku abo **3 pis. šalki** 0.95	**Skleńč. tykanc. talef,** 32 cm (stónčn. mustr) 0.95	**Sadźba kamjen. tyzow** z nikelw. wěkom	**Elektriske žehlidło ze šnóru,** nikl . 8.90
Porcl. garnitura za dźěći, z pism., wot 0.95	**2 skleńčan. kompotskej talerjej** jenož 0.25	(kofej, cokor, čaj, kakao) 5.90	**Alpakowe jědźne łžice,** 1/4 dwan. jenož 3.50
4 porcl. kofejowe šalki z pis. kromku 1.00	**Skleńčana škla,** 24 cm (różowy mustr) 0.95	**Tortowa plata** z niklow. kromku . . . 1.95	**Wod. kotoł** z čist. aluminiuma 20 cm 3.90
	Wazy, tłóčene, 25 cm, jenož 0.50		**Aluminiumowa wulka łžica** 0.50

Taflowe service za 6 a 12 wosobow we wulkim wubjerku	**Prawy Tuppek-Porclin** Kinski, módry a różob., **šalka 1.25** (hobr. wubj.)	**Service k hrajkanju za dźěći** porclin a aluminium	**Krystalowe wazy** różowy mustr, prawa wołojow. skleńca 4.90
Nože a widličky, 1/2 dwanatka wot . . 4.00	**Garnitura za kurjerjow,** čisty mosaz. 2.90	**Sadźba korjeninow. tyzkow,** 6 štuk . 1.95	**Cinkowany bow,** 28 cm, jenož . . . 0.95
Žehlidło z bolcnom wot 3.90	**Marmor. časnik na pis. blido** na stołp. 6.00	**Wohrěwaki za žiwot, wosebje sylne** . 0.95	**Cinkowana wanja,** owal, wot 1.95
Šatowe powjazy, 10 mtr. jenož . . . 0.35	**Marmor. garnitura na pisanske blido** 11.50	**Wohrěwanska bleša,** dobra kajkość . 1.85	**Emaljowy bow,** 28 cm, jenož 0.95
Mop z přimadłom, wosebje wulki . . 2.90	**Garnitura kankow** jenož 1.50	**Stwinska mjetlica** jenož 0.95	**Sadźba dobr., šer. emalj. hornc.,** 10/20 cm 6.50

Powěšenki na štom 6 pakć. lamety 0.25 3 pakć. škrěčkow (Wunderkerzen)

Seelenfreund & Co.

znapř. „Měsć. dźiwadła" w Budyšinje na Lawsk. hrjebjach 12

Kupjene twory pósćelemy darmo na wsy. Njedźelu wotewrjene!

Spihle (owal) myjn. blida **želězne wěcy, gardinowe žerdki** we wulkim wubjerku

Adler wünscht sich neue Schuhe

Nan:	por pjelsć. stupnj. ze spinku a kožan. wobsadkom wot	**9.85 hr.**
Mać:	por stupnjow z wjelbłud. kosmow z kornarjom wot	**2.75 hr.**
Syn:	por sportiskich stupnjow ze dwójn. pódušemi . wot	**14.75 hr.**
Dźowka:	por lakow. stupnjow za wječor . . . . wot	**9.75 hr.**
Mandźelski:	por kožanych stupnjow za dom, copte podšite wot	**7.90 hr.**
Mandźelska:	por zwjerśnych stupnjow za dešćikojte dny wot	**10.50 hr.**
Dźěći:	wohrěwace stupnje z wjelbłudow kosmow abo pjelsć. stupnje z kožan. wobsadkom, po jara tunich płaćiznach	

Dajće sebi Waše stare zwjerśne stupnje w mojej wuporjedźerni vulkanisěrować, **budźa zaso kaž nowe**

Martin Jähne, w Budyšinje na Šulerskej hasy 9 Telefon 2705

Chceće-li praktiski hodowny dar kupić, pójće k nam!

Poskićamy po najnižšich hodownych płaćiznach:

Mantle za mužow, žony a dźěći
Wobleki za mužow, pachołow a hólcow
Njepřemok. kabaty, kholowy, kož. jaki, zymske jupy atd.

Wobhladajće sebi naše wukładne wokna, dopokazaja, zo smy tuni a mamy wulki wubjerk

Čakamy na Was!

Franz Mrsíny

w Budyšinje na Bohatej hasy 4 — **w Kamjencu** na Cwingerskej drózy 10

Schöne Weihnachts-Geschenke

Wulki wubjerk

mantlow a woblekow za žony
kněžny, štrykowanych woblekow za dźěći
Jara tunje płaćizny

Otto Hartmann
w firmje W Häcker w Budyšinje na Zitn. hasy 7
Zidźane a woblekowe tkaniny

Hodowne dary

rajace hódnosće kaž:

Tepichi we wšěch płaćiznach a wulkosćach
Předłohi wot 2 hr. sem / Kožane předłohi wot 7 hr. / Blidne přikrywy / Divan. přikrywy
Pućowanske přikrywy / Prawe přikrywy z wjelbudowych kosmow wot 27.50 hr. / Linoleumowe běhače a tepichi

Hecht, Linke & Truöl w Budyšinje
na Znutřkownej Lawskej hasy 5

Wotpłaćowanje bjez přirážka danje — Při zapłaćenju w hotow. pjenjezach 5% rabata

Hodowny dar

Tunje poskićenje zbytkow

Wolmj. woblek tkaniny	mtr	1.00
Najl. płóšl. somot	„	2.35
Kosowy plat	„	0.60
Najl. kóper barchent	„	0.80
Twjelki	„	0.65
Flanell. barchent	„	0.80

kaž też muslin, popelina crepe-caid w krasnych barbach
Wobkod za šaty a zbytki

Sophie Maltzyk
w Budyšinje na Zw Lawsk. h. 12

Přesadźowanje

Dla přećahowanja budu **póndźelu 16. XII. 1929 dop. w 9 hodź w Baćonju čo. 6** zjawnje a swobodnje na přesadźowanje předawać:

wšelake **meble, šijacu mašinu, kachle,** wšelake **graty, wulku polnu kuchnju, wjele starcho železa** a wjele druheho.

Wobhladanje hodźinu do toho

Arno Wuschick
přisahany a zjawnje přistajeny přesadźowar

Wupruhowane, solidne kajkosće tunjo

Hilger w Budyšinje
jenož na Seminarskej hasy 2

Połoženja při płaćenju

Ložowe počehnjenja, wubjerki, ložowe płachty, přišiwaki blidne šaty, twjelki, trěnja, rólowańske ruby, šanfki, šórcuchi, normalne a podšite šaty, zwjerśnje šaty, pjerjo a mošk

Leopoldec korčma we Worklecach

sobotu, 14. dec **Njedźelu, 15. dec.** **Reje** **swinjorčzanje**

wo 4ećelny wopyt prosytaj **J. Brankačk a mandź.**

A k njedźeli 1/4 **punte kofcja**
„Karlowańska měšćeńca"
za 100 pf.
Hermann Klemm
naslědnik
na Kamjentnej hasy **27**

PFAFF-šijace mašiny

Kupujće pola wěcywustojneho!

Clemens Jäckel, wosebity wobkhod za šijace mašiny

w Budyšinje na Seminarskej hasy 5 / Telefon 2855

Přiloha k čisłu 289 **SERBSKE NOWINY** Pjatk, 13. decembra 1929

Jubilejna swjatočnosć w Klukšanskim farskim domje.

Kaž hižom wospravjachmy, šmjedješe sajdźemy brjeh Klukšanki wosadny duchowny, knjes farar Jan Kšiža, swój 25 lětny sastojnišći jubilej. Won běše 3. adventa, 11. decembra 1904 w Budestečanach pšches tehdomnišchego tajnego zyrkwinskego radu Meiera duchownu swjećenju dostał. Běše tam najprjedy pomocny duchowny a pšchewša w lěće 1907 šerbsko-němske farstwo we Kotecach. So by hdyžkuli duschowpastwarja we wjetšchej němšej wosadźe ſ idustrielnym rasom sejnał, hdyž je won w lěće 1916 jako archidiakonuš do Dohny (w Pirnjanskej eforiji) a wobstaraše dobom farske sastojnstwo w Zuschendorfje. W lěće 1926 wróćił so won sajn do šerbskeje domišny a pšchewša farske sastojnstwo w Klukšach. Farar Kšišan je so w lěće 1880 w Hodžiju narodził a pohadźa se snateje burskeje žwójby.

K jeho jubilejej dosta so jemu mnoho pocjeješćowanjow. Zyrkwinske prjódstejenstwo jemu ſ wotpósłankstwom swojo pšcheješche, do njeho kluschesche teš knjes wječerkubler Hermsdorf nad Kupoju. Wosebje žiwjatočne běchu swojapšchecza sastojnstkich bratrow pod wjednistwom knjesa superintendenta Frölicha, kiž swoju narěčź na adventske słowo wo pšchihotowanju puća za adventskeho krala sakojeršche. W mjenje šerbskich duchownych porěča knjes wyschschi farar Sarfeńt z Khwaczicy, w mjenje Budyskeje duchownskeje konferency knjes farar Große z Budyschina a w mjenje Malešanskeje domjazeje konferency knjes farar Mikela z Malešec. Saktonjsny bratrja pšchepodachu jubilarej wobras wot šerbskeho muměstiwowskeho malerja Měrćina Nowaka-Njechorńskeho. Wobras połny smjsła pschedstaja hody w šerbstim ludje. Serbja Hornje a Delnjeje Łužicy w žiwjej wschelakej narodnej drasce pschińdu k Jězdej Bożeho dźěćatka, so bychu jemu hołdowali. Wošadny farar poda w swojich dźakownych słowach pschehlad wo swojim stutkowanju we wschelakich wošadach.

Njech žu jemu hischcze mnohe lěta žohnowaneho stutkowanja w słužbje žyrkwje a wošebje jemu tak drobeho šerbskeho luda spočežene.

Za lěpše zwiski mjez Ludźmi a Drježdźanami.

So bychu so dlěše cžasy mjes železniskimi cžahami wupjelnile, ma so nowa chwatna autowa cžara wutworić, kiž powjedźe ſ Lubija na Budyschin a Biskopicy do Drježdźan. W sjhromadnym stutkowanju ſ Budyskim wobkhadnym wjednistwom statneho autobusowego towarstwa běšche Budyšće wokrjesne hejtmanstwo w poslednich tydźenjach wospjet na sjhromadźiny sajmizom pscheproschowało. Nětko žu jenomyslnje wobsamkli, nowu chwatnu cžaru sakožiš. Na direktiziu Sakšeho autobusowego wobkhada pódła so namjet, kiž so se załožejnjom cžary sabera. W poslednim pohedźenju dojednachu so wo nacžišku jědnoho plana. Doznka pojědže wschědnje sčežk autobusow mjes Lubijom a Drježdźanami. Ranšchi autobus wopuschcži Lubij 7,35 hodź. To je sa Lužicu wurjadnje wažne, dokelž so ſ tym šwiſt mjes Lužicu a Drježdźanami wutwori, kiž dotal njemožachmy. Na druhej stronje pschinjesche hdyž to też pschinoho mózny šwiſt mjes sakšim kłownym městom a Lužicu, ſ kotrymž je wschelakim smóženje, w Drježdźanach dźiwadła wopytacź a so hischcze w nozu domoj wróćicź. Jedna ptacžisna na tutej cžarje budże tuńscha, hacź ptacžisna sa jěsłu se spěšnym cžahom. Posdźišcho ma so cžara ſ Lubija do Zitawy podležicź. Lokalny wobkhad, na pschikład pschińamknjenje te khwatnej cžarje, budże so hischcze wožebje srjadowacź.

Hdyž Bože dźěćo wobradźa.

Pančicy, 10. hodownika 1929.

Hodowne kuzło hraje nam zbožne myslički do duše a wutroby. Njeje w cyłym lěće časa, kiž by dominiski raz tak wobkuzłał, kaž runje dny a tydźenje do hód. A dočasne wjesele je zwjetša najrjeńše. Tajke přihotowa wobhladniwe zarjadnistwo Janskich kupjelow, na čole knjez dr. Rachela jeho swěrna mandźelska, hišće zbywacym kupjelanskim hosćom wutoru w Pančicanskim hosćencu. Na 200 a drje hišće wjacy bě so jich zešło, k tomu wulka čŕjóda wosebiće přeprošenych, tak zo bě rumna žurla skoro přepjelnjena.

Wšo měješe swjedźeński raz. Wulkaj Božodźěśćowaj štomaj błyšćeštaj so we swětle swěčkow. Hudźbne zwuki pjelnjachu žurlu, swjatočne akkordy wuliwachu so po njej a cunje zaklinča wěčnje rjany hodowny spěw „Cicha nóc, swjata nam nóc“. Zawěšk so zběhny a z jewišća deklamowaše młóda žónska prolog wo swjatym advenće, kiž na hody přihotuje. Potom jimaše so słowa nadobny daričel knjez dr. Rachel, rěčeše ke kupjelanskim a druhim hosćom jako nazhonity lěkar, derje měnjacy nan, socialnje cujacy človjek. Swikaše moralne hubjeństwo našeho časa. Napominaše k wěrnemu ludowemu zjednoćeństwu. Bjez njeho njemóže so naš rozbity wóteny kraj wjacy zběhnyć. Sebjezapréče, kruta wola, dowěra ke sebi a k Bohu, dopjelnjenje swojich winowatosćow — to su stołpy, na kotrychž móže so jenotliwe a cyłe ludstwo zaso skrućić. Wróćo k naturje! Preć ze wšej přehnatosću w sporće a z wužitnym wužiwanjom tamnych jědow, kotrež so mjenuja alkoholi, nikotin, z tym jara klaca. Też w našich łubych Serbach, hdyž w tym jara klaca. Sćěhwki su widźeć. Kak rjenje bě w zastarskim času bjez přehnateje techniki! W swiatym advenće dyrbi človjek do so hić. Skónčnje prošeše, poskićeno dary z luboscu přijeć a dźakowaše so za překwapjenja, kotrež běchu so jemu na jeho mjeninach (6. dec.) stałe.

W pisanym porjedźe sćěhowachu wšelake poskićenja. Rejka „Dźěśća hodowny són“, rejowaca hra „Rožička w holi“, wosebiće nawučene wot kupjelanskeho hosća, dale „Mišnjanski pórcelin“, směšny spěwny přednošk — to wšo bu z dźaknej wutrobu přiwzate. Też knjez farar Fröhlich ze Smječkec, hdyž evangelsey hosćo ke mši khodźa, porěča hnujace słowa wo swjedźenju lubosće a měra a hrěješe wutroby a duše připos'lucharjow.

Po krótkej přestawcy přikhwała přećel rumpodich. Nic pak ze złym wotpohladom, byrnjež wulki prut a měch měł. Běše z Drježdźan přišoł z postrowom na „Mikławša“ a jeho drohu mandźelsku a dźakowaše so za bohate dary, kotrež na blidźe wukładźene ležachu. Na jewišću wupakowachu „Cety Ulriki hodownu kistu“ ze wšelakorymi darami. Wjesele spěwy k luće přednjese młoda holčka a ke kóncej předstaji so hra „Hody pod třešnej jstwičcy“, kiž hłuboki zaćišć na připosłucharjow zawostaji. Přjedy běchu so hižo wšelake khłóšćeńki k jědźi a k piću poskićałe a tak wobdarjeni hižo wědźachu, kak budźe jich wosušk słodźeć, kiž sebi potom do swojeje domizny sobu wzachu. Potom dźakowaše so jedyn z kupjelanskich hosći, kotrěž nětko bórzy Janske kupjele wopušća, za šćedriwu lubosć cyłeje swójby knjeza dra. Rachela a cyłemu zarjadnistwu, na kotrehož čole steji knjez dr. Solta. We wšém derje poradźeny swjedźeń, ke kotremuž přihotam wjele časa njezbywaše, je so wšém spodobał a zwostanje w najlěpšim pomjatku wobdźělnikow a skutkowarjow. Tajki časej a wobstejnošćam přimérjeny swjedźeń zbliži zarjadnistwo a hosći, kotrěž tu swoje ćělne zbožo a wustrowjenje wot wšelakich khorosćow pytaja. Tak też zmysł, wutroha a duša na swoje přińdu.

Cyrkwinske powěsće.

3. njedźela adventa — 15. decembra.

Z Budyšina.

W Michalskej cyrkwi

3. adventsku njedźelu rano we 8 hodź. Bože wotkazanje němsce, farar Kaplor; dop. w 9 hodź. je němska kěrlušna Boża služba, farar Müller ze Drježdźan; ½11 hodź. serbska kěrlušna Boża služba, farar Tischer.

Adventska nutrnosć budźe wutoru pop. w 5 hodź. w Khelnje a Wulkim Wjelkowje, srjedu w 7 hodź. w Jeńkecach, štwórtk w 7 hodź. w Hrubjelčicach.

Krajnocyrkwinske zjednoćeństwo w Budyšinje při Połnym hrodźiku 6.

Njedźelu dop. ½11 hodź. zwjazk dźěći. Wječor ½8 hodź. evangelisaciska zhromadźizna; thema: „Khrystusowy přikhad w krasnosći!“ Rěčnik, k. inspektor E. Pawlik z Drježdźan. Štwórtk wječor we 8 hodź. je bibliska nutrnosć (list na Rómskich).

Diakonysa Hilžbjeta změje biblisku nutrnosć njedźelu pop. w 3 hodź. w Hornjej Hórcy a teź póndźelu wječor we 8 hodź. w Budestecach čo. 25 b.

Zjednoćenstwowy wotbladař Zimmermann změ je biblisku nutrnosć njedźelu pop. ¼4 hodź. we Njeswačidle, póndźelu w Cokowje, srjedu w Biskopicach, wutoru w Rownom a štwórtk w Radworju.

P. Krječmař:

Do „Wysokich Tatrow“

Československeje.

3] (Pokračowanje.)

Bórzy dachmy so z małym cyganskim hólcom do rozmołwy, přetož chcychmy tola wědźeć, što je, zwotkel a što chce. Tuž słyšće małeho cygana, bruneho synka zapasa wysokich horow, wobknjeźičerja pastwišćow.

„Kak stary sy?“

„Nic cyle 6 lět.“

„Khodźiš do šule?“

„Ně.“

„Maš nanka?“

„Haj, je we wójnje padnył.“

„Maš maćerku?“

„Ně.“

„Maš sotry? Maš bratřika?“

„Ně.“

„Maš přećelow?“

„Ně.“

„Tak sy syrotka?“

„Haj.“

Tomu słyšeli naša lubosć a *mały dar.* Nadobo so pokaža dwě holčcy, młódšej hač wón. Lubje so z nimi zabawja. Nas ze wšěch stron wobhladnja. Přiwabimy bruneho ćěłtneho přećelka zaso k sebi.

„Što su te holcy?“

Po dołhej khwili — „moje sotry.“

„Hdže je maćerka?“

„Na polu.“

„Hdže je nank?“

„Nimam nanka, je padnył.“

„Jurajko, ty sy cygan, ty łubješ jara wótrowé. Što je twoja maćerka? Bě to wona w čerwjenej z tym małym dźěśćom?“

„Haj.“

„Hdže je nank?“

„Njewěm.“

Jurajk wjacy njewotmołwi, pozdaćeje spinka, tola ně kula so přez hłowu. Podamy so zaso do doliny, wobhladamy sebi wjesku, při nastupje na hród leżacu z pěknej cyrkwičku, pokuknjemy do čmoweje korčmički, ale so do njeje njepodamy. Wobydlerjo strowja nas „Dobri dźeń“ a naša duša so směje nad zbližacym zynkom. Damy so zaso přewjesć a při tym zhonimy, zo je mały synk namakanka lubosće swojeje maćerki. W hosćencu na druhim brjozy damy sebi čerstwu kapku derje słodźeć, přihladujemy, kak Słowjanka swoje wokna w rěčnišću Vach pěknje rjeździ. Potom dowěrimy so na staciji Turany čahej, kiž khwata z nami wosrjedź hór do Vrutkowa. Na horišća pada sćin wječornych směrkow a kuzłotnosć plenješi so do duše.

Zaso bě so jedyn dźeń minył, połny zjewjenjow rjanosćow.

III. Na Maguru (w Małej Fatri).

Nazajtra rano dyrbjachmy zahe stawać, ze zymnej wodu sebi wočerstwichmy čěło, posnědachmy, so cyle z lohka zwoblekachmy po turistiskim, a nakhribjetnik na ramjenja, dźěše z domčka won k brjoham rěčnišća Vach. Tu dachmy so přewjesć na druhi brjoh a nětko rěkaše po stwórćehodźinskim puću přez rjane słowakske sydlišćo z pěknymi a čistymi domčkami so horje drapać na 1400 m wysoku horu Maguru. To je najwjetša hora Małeje Tatry. Boše słónčko prażeše, krjepjele potu stejachu nam na čěle a tola rěkaše dale horje na wjeršk. Lubi přećeljo běchu so nam přizamknyli a tak běchu nas jědnaćo a zdobom wjeselu towaršnosć. Bóle a bóle prażeše słónčko, wot wšeho so wuswobodźichmy, štož bu nam wobćežne a naš hosćićel a druhi přećel samo košle, tak zo słónčko na hornje čěło dale paleše. Naš hosćićel bě tołsty kuluśk a tuž bě jemu puć ćeža a nam jeho stonanje radosć. Po přeco wyše so wijacym puću nóžkowachmy dale, tu a tam přežórli jón hórska wodźička, dale horjekach pak zahaća samo spadane štomy puć a tuž je wobćežniše, so horje drapać. Skónčnje po něstokróńnym wotpočnjenju doćepćejemy statok čěskosłowješkeho klubu touristow, rjany domčk na łučnej přestrěni z drjewa stwarjeny. Je wobšěrny, ma samo verandu, je ze šćěpjelcom kryty, wobsaha delekach městnosć k zesylnjenju, kuchinske kachle ze wšěm trěbnym gratom k warjenju. Wjesele knyskota hižo wotwołćk w kachlach a hižo přitomni touriśća dadźa sebi derje słodźeć jich sylnjacy napoj. My so tehorunja posydnjemy, swoje zmachi na hozdźiki zwćšamy, a potom lehnjechmy so po cyłej dołhosći na łučnu přestrjeń a dachmy słónčko smalić, mysličku w radosći palić a knutachmy dobry kusk za žołdk. Na pomazki mějachmy tak mjenowanu „bremsu“ namazanu, je to twaroh z wowčeho mloka, jara derje słódny a w blizkosći so žurlaca studźeń poda nam čerstwu kapku za žołdk, kiž namešachmy z malinovku. Zybolaca wodźička, kiž so wuputaše we wutočenych połštomowych zdonkach, wabi nas a my so wumyjemy a jedyn druhemu přez hłowu boł wody linjemy. Hu je to zyma, ale tola rjenje. Dale so we słónčku pječemy. Žołdk zaso napomina, a tuž so postaji dwě młodej dušey, dźowka našeho hosćićela a jeje nawoženja, k běrnyškrabanju. Při studničcy so zaměstnitaj a wěšće je jimaj wodźička tak mnoho bala, zo skoro zabyštaj zaso přińć. My njeběchmy tyranojo, ale so toho zwjeselichmy. Bórzy wohenčk w kachlach touristiskeho domčka naš wobjed majkaše, zdopli a neple so pyrjachu a sobupřinjesene mjasne konzerwy rozšerjachu wokřewnu a zawjednu wóń. A potom — so walichmy, do jědźe, jako bychmy za cyły dźeń ničo njemeli. Kulichmy so na nakhilacu stronu a sebi wšitcy zdrěmnychmy. Mojej mandźelskej a mi lubi předołho spachu a tuž so samej nastajichmoj na wjeršk kory, wažne to předewzaće, dokelž buchmoj napominanaj, zo su tu dźensa hišće bary z domom. Do toho jako Łužičanaj njewěrjachmoj a tuž bjez strachа dale stupachmoj do prastareje štomizny, w kotrejž spadane štomy namaj zahaćachu často směr, mochowina zakry, štož tłaješe a Boże słónčko so směješe na zachodnosć a přitomnosć. Tu wuhladachmy k prěnjemu razej tak mjenowany praleś (Urwald). Hačrunjež so dale a horje drapachmoj, swój wotykněnje kóne njemóžachmoj dopěć, dokelž so pozhubi puć a šćežka w tutej měšcńcy spadanych a rosćacych štomow. Za to pak mějachmoj krasny wuhlad na tak mjenowany Tatranski Krivan, wysoke horišćo a wokolny zapas ćěmnozeleneho lěsa. Dyrbjachmoj so zaso nawróćić, čehož so naši přećeljo radowachu, wustawši strach wo nas. Kulichmoj so zaso do trawki, kiž słužeše we zymje za skiske jěrdźenje jako čara. (Też tutón sport je tu zwažliwi, dokelž so w zašłej zymje tu čěski kapitan, młody človjek zarazy, prasnywši ze hłowu wo štom. Wječorne směrki běchu tehdy čaru zakryle a tak jeho wjedle k wěćnemu směrej. Zrudny to wosud.)

(Pokračowanje sćěhuje.)

picach, štwórtk w Budyšinje a pjatk w Hornjej Hórcy.

Zjednoćeńštwowy wothladar Křižan zmječe bliblisku nutrnosć njedźelu popołdnju w Běłej Horje, wječor w Hlinje, pónđźelu w Zuborničcy, wutoru w Njechornju, srjedu w Rachlowje a štwórtk w Cyžecach.

Z Barta.

Rano we 8 hodź. serbska spowědź, w 9 hodź. serbska a ½11 hodź. němska Boża słužba. — Pónđźelu wječor we 8 hodź. bibliska nutrnosć w Zuborničcy (tow. zhrom. Křižan.)

Z Budestec.

Rano ½8 hodź. zmječe farař Bóje němsku spowědź, dop. ½9 hodź. němske a w 10 hodź. serbske kemšenje. Pop. w 2 hodź. je hodowny swjedźeń žónskeho towarstwa w młodźinowni. — Pónđźelu wječor ½8 hodź. zwučowanje pozawnistow. — Wutoru wječor we 8 hodź. bibliska nutrnosć: farski vikar Hänichen. — Srjedu wječor we 8 hodź. bibliska nutrnosć towarstwa křesćanskich młodźencow. — Štwórtk wječor we 8 hodź. zhromadźizna towarstwa młodych holcow.

Z Budyšinka.

Rano we 8 hodź. budźe serbska spowědź, dop. w 9 hodź. serbska a ½11 hodź. němska Boża słužba, knjez farař Mikcla z Malešec.

Z Bukec.

Rano ⅛8 hodź. serbska spowědź, w 9 hodź. dopołdnja serbske a ½11 hodź. němske kemšenje.

Z Hodźija.

Rano ⅛8 hodź. zmječe farař Voigt němsku spowědź, farař Wjezař dop. ½9 hodź. němske a w 10 hodź. serbske kemšenje. Popołdnju w 2 hodź. je wobradźenje žónskeho towarstwa na farje.

Pjatk popołdnju ½5 hodź. je němska spowědź, a w 5 hodź. němska adventska nutrnosć.

Z Hrodźišća.

Dopołdnja w 9 hodź. serbska a ½11 hodź. němska Boża słužba. Pop. w 6 hodź. němska a w 7 hodź. serbska Boża słužba w šuli w Droždźiju.

Z Hućina.

Rano we 8 hodź. němska spowědź, w 9 hodź. němska a ½11 hdź. serbska Boża słužba.

Z Khawćic.

Rano ½9 hodź. němske a w 10 hodź. serbske kemšenje, pop. w 2 hodź. dźěćikemšenje. — Štwórtk, 19. decembra wječor we 8 hodź. bibliska hodźina we Wulkodubrawskej hodźinje.

Z Kluksa.

Rano we 8 hodź. serbska spowědź, z Božim wotkazanjom, w 9 hodź. dop. serbska a ½11 hodź. němska Boża słužba. — Pop. ½3 hodź. towarstwo młodych holcow na farje. — Pop. ¼4 hodź. serbska Boża słužba ze spowědźu we Nowšańskej šuli.

Z Khwaćic.

Dop. ½11 hodź. serbske kemšenje, na to serbska spowědź (farař Krawc z Hrodźišća). — Kolekta. — Kotečanski wosadny duchowny předuje tutu njedźelu we Wósporku a Hrodźišću.

Z Łupoje.

Dop. w 9 hodź. serbska a ½11 hodź. němska Boża słužba.

Z Malešec.

Dop. w 9 hodź. serbske kemšenje z čitanjom. Pop. ½3 hodź. serbska spowědź.

Zemrěł: Jan August Sykora, žiwnosć. wumjeńkař w Malešecach, 80 l., 5 m. a 22 dnjow stary.

Z Minakała.

Dop. w 9 hodź. zmječe cand. Rösler serbsku a ½11 hodź. němsku Božu słužbu. — Pop. w 2 hodź. budźe dźěćikemšenje. — Pop. ¼4 hodź. zmječe cand. Rösler serbsku adventsku nutrnosć pola Brodźic we Wjeselu a ½6 hodź. pola Bartkec w Lipicu. — 17. decembra budźe pop. w 3 hodź. serbska Boża słužba ze spowědźu w Psowjanskej šuli.

Z Njeswažidła.

Rano we 8 hodź. serbska spowědź, dop. w 9 hodź. serbska a ½11 hodź. němska Boża słužba. Zběrka za skutk ľubosće we Łužicy. — W 2 h. kemšenje za dźěći, knjez farař Rjenč-Łupjanski. Pop. ¼4 hodź. bibliska hodźina na kaplanstwje, knjez zjedn. wothladar Zimmermann z města.

Štwórtk w 5 hodź. serbska adventska nutrnosć ze spowědźu w Bošćańskej šuli.

Pjatk w 5 hodź. tchorunja pola Schneiderec we Wulkim Přezdrjenju.

Z Nosaćic.

Dop. w 9 hodź. němska Boża słužba, po njej němska spowědź. Zběrka za rozšerjenje evang. pismowstwa. Pop. w 2 hodź. serbska spowědź, w 3 hodź. spěwanje w cyrkwi, po tutym towarstwo młodych holcow na farje. Wječor ⅛8 hodź. towarstwo młodych hólcow. — Štwórtk 19. decembra wječor ⅛8 hodź.: towarstwo žonow.

Z Poršic.

Rano we 8 hodź. němska spowědź, dop. w 9 hodź. němska Boża słužba, ½11 hodź. dźěćikemšenje za młódše a starše dźěći w Poršicach, popołdnju w 3 hodź. serbska spowědź w cyrkwi a wječor ⅛8 hodź. hodowna swjatočnosć towarstwa młodych mužskich a pozawnistow w Handrikec hosćencu w Poršicach.

Z Rychwałda.

Dop. w 9 hodź. němske a ½11 hodź. serbske kemšenje.

Z Wóslinka.

Rano we 8 hodź. němska spowědź, w 9 hodź. němske, ½11 hodź. serbske kemšenje. Kolekta. Pop. we 2 [illegible] kemšenje za dźěći. W 5 hodź. serbska spowědź [illegible] wotkazanjom.

Ze Slepoho.

Dop. w 9 hodź. němska Boża słužba, ½11 hodź. serbska Boża słužba. — Zběrka za twar ewangelskeje cyrkwje w Athenje.

Zwěrowani: Gustav Riedel a Paulina Alma Petrikec ze Slepoho. — Jan Korla Smers w Jabłońcu a Marija Bortonjec z Trjebina.

Zemrěći: Marija zwud. Grozyna w Mulkecach, rodź. Nowakec, 72 l. 9 m. a 22 dnjow stara. — Heinrich Krawcec w Brězowcy, 2 m. a 23 dnjow stary. — Marija zwud. Negorcyna w Brězowcy, rodź. Mertinkec, 63 l. a 2 m. stara.

Hospodarski rozhlad.

pjatk 13. dezembra 1929.

Wčerawše kurzy w Barlinje.

1 Dollar	4,1725	100 pólsk. złotych	46,975
1 jendźelski punt	20,355	100 českosł. krónow	12,381
100 šwajc. frankow	81,035	100 franc. frankow	16,42

Barlinska bursa měješe wczera sałso wschelake kursy, powschitkownje jewjejsche so wěste skrućenje. Sełtwnjene běchu też kursy na wikach i dołhnymi a rentowymi lisćinami.

Produktowe wiki pschinjeješechu wczera dalsche snižnje žitnych płaćiznow. Młynty skorja, so muku njewotbudu, tuž bě požadanje sa žitom jara šmadne. Wczera snižichu so płaćizny pschenizy a wotwoša wo 10 pj. po zentnarju. a te rožki wo 15 pj. Wczera płaćeješe zemitnař

w Barlinje:

pschenizy 11,70—11,75 hr., rožki 8,10 hr. hač 8,20 hr., jačmjenja nałstnjcho 9,35 hač 10,15 hr., nasymšeho 8,35—8,85 hriwnowo, wotwoša 7,15—7,65 hr.

w termijowym wikowanju:

sa dezember: pschenizy 12,20 hr., rožki 8,95 hr., wotwoša 7i65 hr., 6

sa měrz: pschenizy 13,02½—12,97½ hr., hr., rožki 8,82½—8,81¼ hr., wotwoša pak 8,45—8,40 hr.,

sa meju: pschenizy 13,52½ hr., rožki pak 10,35 hr., wotwoša 8,97½—8,90 hr.

Wiki schtwórtk w Kamjenzu.

Ssydrojty kał 30—70 pj., jěhnja koboda 25 pj. a morchej 10—15 pj., zybła 15—20 pj., běły kał 10 pj., cžerwjeny 15 pj., selerija 40 pj., jabłuka 15—35 pj., kruschwy 30 pj., wino w kitkach 80—100 pj., wlóńk worjechi stare 50 pj., nowe 70 pj., kolrabi 5—10 pj., radišši 10 pj., butra 2,10—2,20 hr., jeja 16 pj., hušy 1,10 hač 1,30 hr., prošata 23—38 hr., běhaki pak 90 hr.

Wiki sajdźeny schtwórtk w Lubiju.

Butra 1,10—1,20 hr., jeja 15—18 pj., twaroh 25 hač 30 pj., lany wolij 1,80 hr., kulerěpa 10 pj., běły kał 8 pj., cžerwjeny 12 pj., karoty 15 pj., šydrojty kał 10—80 pj., jěhnja koboda 20 pj., kolrabi 10 pj., zybła 10 pj., tomaty 25—50 pj., kerčk šolotowje 10—15 pj., radišši 10 pj., rjetkej 12 pj., cžerwjena rěpa 12 pj. a kruschwy 20—25 pj., winowe kiče 75 pj., hušy 1,25 selerij 10—50 pj., krěn 80 pj., jabłuka 10—25 pj. a hač 1,30 hr., běrny 4 pj., prušnizy 100 pj.

Wiki sajdźenu krjedu w Halschtrowje.

Pschenza 11,30—11,50 hr., rožki 8—8,25 hr., jačmjeń nałtni 9—9,50 hr., wotwoša 7,50—7,75 hr. a běrny 3,50 hač 3,75 hr., žołte běrny 4 hr., hyno 5,60 hač 5,80 hr., słoma 3 hr., butra 1,15 hr., jeja 18 pj. hač 19 pj., prošata 30—45 hr., běhaki 80 hr., hušy 1,10—1,30 hr.

Wiki schtwórtk w Khorzełbuju.

Howjasje wjaše 1,10—1,40 hr., cželaze 1,20—1,40 hr., skopjaze 1,30—1,40 hr., šwinjaze 1,30—1,50 hr., jeja 19—21 pj., butra 2 hr., twaroh 30 pj., lany wolij 1,60 hr., hołbje 80—120 pj., kury 2,50—4,50 hr., kapony 2,50—3,50 hr., hušy punt 1,50—1,60 hr., kački 1.60 hač 1,80 hr., sajaz 0,80—2 hr., kolrabi 8—10 pj. a morchej 10 pj., jěhnja koboda 25—30 pj., šydrojty kał 50 pj., cžerwjeny 20 pj., běły 15 pj., selerij 30 pj. a krěn 50 pj., zybła 15 pj., kulerěpa 10 pj., běrny zentnař 3,50 hr., winowe kiče 50 hač 70 pj., jabłuka 10 pj. hač 25 pj., kruschwy 15—40 pj., worjechi 70—80 pj., prušnizy 70 pj.

Na šwinjaze wiki wczera schtwórtk w Khorzełbusu

běchu pschiwjezli 727 prošatow a 187 běhakow. Wone płaćachu

prošata:

małe	21—26 hr.
šrjenje	26—31 hr.
wulke	31—35 hr.

běhaki:

małe	35—55 hr.
šrjenje	55—75 hr.
wulke	75—100 hr.

Skótne wiki w Khorzełbusu.

Skótne wiki w Khorzełbuju wczera schtwórtk. Pschihnali běchu 80 koni, 2 žrjebjej, pornjo 110 a 5 jězdnych pschěd njedźelemi. Dobre konje płaćachu 650—800 hr., wschědne dźěłaške konje 300—550 hr., a konje k rěsu 100—200 hr. Howjadłow běchu pschihnali 178 krowow, 176 prósdnikow, 18 wołow, 12 bykow a 30 cželatow, pschěd 5 njedźelemi běchu na wikach 107 krowow, 185 prósdnikow, 8 bykow a 18 cželatow. Wczera płaćachu dobre krowy 450—500 hr., šrjenje 250—400 hr. Wiki klazachu.

Skótne wiki schtwórtk w Barlinje.

(Magerviehhof-Friedrichsfelde.)

Pschihnali běchu 718 howjadłow, mjez nimi 677 dejnych a wyšokomuzelnych krowow, 41 prósdnikow, nimo teho 197 cželatow. Wiki schpatnje běchu. Wone płaćachu

młode bójki a wyšokomuzelne krowy 290—600 hr.
wyšokomuzelne jałowy 270—480 hr.

Na šwinjaze wiki

kam běchu pschiwjezli 494 prošatow a 296 běhakow. Wone płaćachu

prošata:

šrjenje	25—35 hr.
wulke	35—45 hr.

běhaki:

šrjenje	45—65 hr.
wulke	65—85 hr.

Pschihladajeja:

Stenotypistka, Elektrowerk A. G., w Dubrowje p. Hródka.
Wuczobnika krawskeho, Weber w Hródku, Młynska haša čišło 12.

Na pschedań:

Krowa podšobna wyšokomuzelna w Dažinje 11 a we Wolešchnizy 21 pola Lubija.
Prošata šylne, Schneider w Krapowje čo. 20.
Stwa klankaza a mandolina, Reishaus w Hródku na Barschčojowskej dróhy 9 w dworje I.
Mandolina a cžahata harmonika, Hoffmann w Hródku, Korle Severingowa haša 7c.
Sčomu wokleny, knježi dwór we Wulkim Bukowje pola Hródka.
Želesniza hrajka, w Budyschinje, Nowo-Měschczańska čo. čišło 11.
Parnik hrajka, w Budyschinje, Stieberowa haša 63a na lěwo.
Klarineta Es, w Nowej Wšy 50 pola Hufki.

Ssudnizy na pschedawanje:

Sobotu 14. dezembra 1929

w Rukuizy, kupzy sejdu so dop. w 9 hodź. na gmejnskim hamcze: kneža, žitna žyczawa,

w Rulbizach w herbstkej gruchcze dop. w 11 hodź.: njedźelske gratty, drastwy, stejak a kamor, lawješchi, wutykane ptački a wjewjercki,

w Wiskopizach na šudnistwje dop. w 10 hodź.: žonjazy mantl a drasty, konfirmandske drasty a žiđzane kłanicy.

w Hródku na Wojerowskej dróhy 9 pop. w 2 hodź.: radio, awta, gramofony, 20 porow mužazych stupnjow, kolo, klawěr, sofa, wós, pož do cžahanja, pišańskej strojej, schatky, zigary, klamarske twory, mydła, wonjasbla a barby, wschelake mohajzy.

Škrowe deneše.

Produktowe wiki w Barlinje dźenja dop. ¾11 hodź.: Wiki za pschecžo hišcze měrne, tola jewi so šmadne skrućenje.

Dop. ¾12 hodź.: Kaž pšched hodźinu.

Płaćizny na Barlinskich produktowych wikach.

Žito a wolijowe symjo po tunl abo 1000 kg, howaš 100 kg.
Płaćizny po złotej hriwnje.

	12. 12.	11. 2.		12. 12.	11. 12.
Pšenica	234-235	238-232	huny	—	—
rožka	162-164	161 167	woka	—	—
naz. jačmjeń	—	—	módre łupiny	—	—
nat. jačmjeń	167-177	167-177	žołte łupiny	—	—
wows	148-153	145-15	zerndella	—	—
kukurica	164-166	164-166	rapa. wosušk	18-18,90	18-1,00
pšenič muka	28-34,50	29-34,7i	lany wosušk	23-24,00	23-24,00
rožna muka	23 26 50	23-27,0	pocn. melasa	—	—
pš. wotruby	11-11,50	11-11,50	bérnj. kruški	14-15,00	14-15 00
rožne „	10-10,50	10-10,50	syno, 50 kg	3,20-3,80	3,40-4,00
lane symjo	—	—	rožana słoma	1,30-1,50	1,25-1,35
hróch, Viktor.	29-38,00	29-38,00	ješenč. „	1,25-1,40	1,20-1,30
raps	—	—	wowana „	1,20-1,35	1,20-1,40
pjeluški	—	—	jačna „	1,20-1,80	1,20-1,35

Wične płaćizny srjedu 12. XII Wšo po złotej hriwnje	w Kamjencu za 1 centn	w Lubiju, za 1 centn.
Pšeńca	11,20—11,50	11,00—11,40
Rožka	8 00—8,10	8,00—8,25
Jačmjeń (nalět.)	9,00—9,25	9,60—10,20
Wows	7,50—7,80	7,10—7,30
Syno	5,50—5,75	5,50—6,00
Słoma z maš. młóc.	2,75—3,00	1,50—2,20
Słoma k zaslanju	2,60—2,80	—
Słoma z ruku młóčena	—	—
Běrny pola ratarja	3,25—3,50	3,25—3,80
„ hač na železnicu	—	—
Butra	2,10—2,20	1,15—1,20
Jeja	0,16—0,16	0,17—0,19
Pšeńčne wotruby	6,50—6,75	6,30—6,58
Rožne wotruby	6,50—7,00	6,20—6,40
Pšeńčna muka	25,50	17.25—18,00
Rožna muka	14,75	13,60—14,00
Prosata, wulke	80,00—90,00	—
„ „ srjenje	23—38	—
„ male	—	—

Płaćizny rězneho skotu na Drježdźanskich skótnych wikach.

12. decembra.

13 wol., 22 byk., 50 jałowic a kruw., 639 čelat., 103 wowc., 552 swini.

Płaćizny za

čelata: 1. 85—91, 2. 78—84, 3. 70—76;
swinje: (přez 300 pt.) 80—82, 2. (240—300) 80—81, 3. (200—240) 79—80, 4. (160—200) 77—78.
Rancy 70—74.

15% zniženja 15% zniženja

Po najtuńšich hodownych płaćiznach

poručam w jara wulkim wubjerku:

mužace wobleki (narunanje po měrje), wobleki za pachołow, hólcow a dźěći, dobre sylne dźěłanske a Manchestrske kholowy, tkaninowe a Breeches kholowy, kholowy za pachołow a hólcow, wołmjane a wšelake pisane lacy z rukawomaj, wołmjane štrykowane jaki, najlěpše njepřemokawe kabaty do kóždeho wjedra (wšě wulkosće, wosebje ćopłe podšite), cyle dobre zymske sportske jupy, dźěłanske zymske jupy, kosmičkate mantle (Loden-Mäntel), čorne suknjowe paletoty, cyle nowočasne mužace zymske mantle atd.

Woldemar Menger

w Budyšinje na Serbskich hrjebjach 6

(prjedy A. zwud. Mengerowa) Znapřeča rjemjeslniskeje šule

46 lět wobstej. staroznaty cyle sprawny wosebity drast. wobkhod

Wurjadne tunje płaćizny

Gustav Thunig

w Budyšinje

na Znutřk. Lawskej hasy 6 - znapřeča „Radneje pinwy". - Tel. 3713

Wosebity dom za

porclin ◉ krystal ◉ skleńcu

luksusowe twory

w najwjetšim wubjerku

Najwjetši a najstarši dom hrajkow w Budyšinje

Müllerec konditarnja

na póstowym naměsće

Rozesłanje hodownych wosuškow

Najlěpše, płaćiznyhódne kajkosće.

Štomowe tykancy :: Mjedowe tykancy (Marcipan)

Jako přijomne

hodowne dary

poručamy po bjezkonkurencnych płaćiznach a wumjenjenjach

motorske koła, koła za mužow, žony a dźěći / Sijace-, žimace- a płokace mašiny / Gramofony a deski

we wulkim wubjerku

Dybsačne lampy a baterije

Budyski awtowy a kołowy dom

z. dr. z w. r. / Pawoł Preibisch / Telefon 3803

na Zwonkownej Lawskej hasy 17

Nawěštki w Serb. Now. maja wulki wuspěch

Dobre česane

tkaniny za wobleki

we wulkim wubjerku, w nowych barbowych mustrach

mtr. 18.-, 16.-, 14.-, 12.- hr.

Jurij Mühlpfort :: tkaninowy skład

na Kamjeńnej hasy 18 na Kamjeńnej hasy 18

Też ratuf

radio

nuzne trjeba, ale jenož wosebity wobkhod rukuje za to, zo sće spokojom

Wšě znamkowe wudźełki stajnje na składze

Radijowy wosebity wobkhod

Ing. Graf & Jurisch w Budyšinje

na Kotołskej hasy 1

Tunje poskićenje!

Dźěćace **šnórowanske črije,**	howjazy boks wulk. 23-26	3.75
dźěćace **šnórowanske črije,**	howjazy boks wulk. 27-30	7.25
dźěćace **šnórowanske črije,**	howjazy boks wulk. 31-35	7.85
pachoiace **šnórowan. črije,**	howjazy boks wulk. 36-39	9.75
mužace **šnórowanske črije,**	howjazy boks wulk. 40-45	10.50

Wšě wěcy w dobrym solidnym wuwjedženju

Najl. nakupowafnja za zasopředawarjow.

Hobrski wubjerk wobuća wšěch družin w jednorym hač do najwosebnišeho wuwjedženja.

Wobućowy dom Fähle kom. tow.

w Budyšinje na Zwonk. Lawskej hasy 3

K hodom

poručam swój wulki skład

cigarow, cigaretow, a tobaka

w rjanych hodownych palčikach

a po wšěch płaćiznach

Herm. Gerlich w Budyšinje

Wosebity tobakowy dom

Samsna dźěłafnja cigarow

K hodownym pječwam

poručam

rózynki, mandle, citronat

kaž tež wšě potrjeby **k pječwam** w jenož dobrych kajkosćach — **Spirituosy wot suda a w blešach**

C. F. Dietrich měj. Johannes Brade

na Jerjowej hasy 3 **na Jerjowej hasy 3**

Najlěpšu **Kaiser-Auszug**-muku

a **wšě pječne potrjeby**

po wšěch płaćiznach poruču je

Karl Kahrowe nasl.

Šěry teint,

čerwjenosć nosa, jětřeška, zakóžniki atd. wotstroniće z wuspěchom ze

Aok-Seesand-Mandelkleie!

Na před. we wšěch dobr. přisłušn. wobkhodach.

Exterikultur A.-G. Kolberg

Ručne toše

Aktowe toše

Šulske tornistry

Nathribjetniki

kupujeće tunjo płaćiznyhódne pola firmy

G. Lodny, sedłarski mištr

na Kamjentnej hasy 7

Rěču serbski

Trjeb. gramofon

2 platami 35.— hr

J. Schieback

na Mužakowskej dróze 4

Časniki a złoćane twory

maja trajnu hódnosć a su tohodla najrjeńši

hodowny dar

Kurt Mauer

časnikar

na Kamjent. hasy 17 pódla „Krony"

Běły barchent metr 60 pj. tkaniny za košle 50 pj., ložace šaty, barchentowe košle a suknje tunjo. **Ida Erler w Budyšinje** na Zwonkownej Lawskej hasy 10, Serbske posłužowanje.

Dom jězdnych koło

Jurij Fuhrmann

na Hornčeńskej hasy

Poručam k hodam

jězdne koła, šijace mašiny, gramofony a deski, čopłožimace mašiny a walcy

Poručam dale

wotmajeński awto a omnibus

Wšo zańdże

ale

dobry wobraz

wobkhowa w swójbje lěto wot lěta swoju hódnosć

K zhotowjenju poručuje so

Fotograf W. Hornet w Budyšinje

Gickelsberg 16 *Telefon 3092*

W E I H N A C H T E N

Weitgehendste Zahlungserleichterungen. Mäßige Monatsraten

SINGER NÄHMASCHINEN AKTIENGESELLSCHAFT

Singer Stören überall

W Budyšinje, na Bohatej hasy 14

W Kamjencu, Herrenstraße 7

Dary, z kotrymiž wjesele činiće!

Wočakujemy Was na słóbornej njedźeli. Dźiwajo na nětčišu čežku hospodarsku nuzu podawamy

kajkostne twory po jara nizkich płaćiznach

Pruhujće a přirunajće při nakupowanju

žonjaceje, mužaceje a dźěćaceje drasty

našu zamožnosć. Waše wolenje potom wšěsće našemu domej připadnje

Drastowy dom

Hellwig & Schönbohm w Budyšinje

(prjedy Herm. Horn)

Najsprawniši wobkhod za dobre kupowanje w hotowych drastach

Pycha za kóždu žonu a knježnu

Naše **pjelsćinowe kornarje, pjelsćinowe krawaty, pjelćinowe wobsadki** skunksowe, opusumowe, lišakowe, wjelkowe, šakalowe a z druhich kóžkow

Wjesele za kóždeho knjeza

Naše **pjelsćinowe podšće za mužow, kožuchi, pjelsćinowe kornarje** w kóždym wuwjedźenju a po kóždej płaćiznje
Wěcywustojne posłužowanje — Najwjetši wubjerk — Najtuńše płaćizny

Sotry Knježkec na Sukelnskej hasy
Nowozhotowjenje tunjo — Dobre wuporjedźenje

Někotre trjebane **kofa**
za žony a mužow najlěpši fabrikat, nimale nowe ma tunjo na předań
J. Schieback
na Mužakowskej drózy 4

Wotměri. gardiny
też za małe wokna, wulki wubjerk tkaninow za vitrage 42 pj., sofowe přikrywy dothe wot 2.50
Ida Erler
Rěčn serbski **Zw. Lawskej h. 10**

Žonjace a dźěćace m[illegible]
mužace ulstry a wobleki

kaž zymske jupy a wobleki, kožane a njepremokawe kabaty, smuškate kholowy, Breechesske a Knickerbocker, dźěćanske kholowy, kupujeće přeco derje a tunjo w

drastowym domje Karl König
w Budyšinje na Zitnej hasy 4

Njedźelu je mój wobkhod wotewrjeny!

Ze

cyle wosebje rjanymi **krawatami — rukajcami zwjeršnymi košlemi** ze samsneje fabriki — z krasnymi **wokošćac. rubišćami** wot 4 hr. a z **krawatami** wot 0.95 hr. přihotuješe też Wy swojim lubym

wjesele

dokelž mače na kóždy pad wulkoměšćanski wubjerk
Nic mustry, kiž wšudźom leža, ma

Rauer

na Kěžorskej drózy 1, bódla Centraln. kupn. doma

Pójće, chceće-li cyle dobre twory kupić!

Rjane košle ze zasadkom tunjo! —

Po normalnych płaćiznach
kupich wulku dźěłbu

mantlow a woblekow

a zmjeja česćeni wotběrarjo lěpšiny z tuteho wurjadneho přihódneho nakupowanja. Też

wołmj. a židź. tkaniny

namakaće pola mje we wulkim składze po woprawdźe tunich płaćiznach

PAUL OTTE

w Budyšinje na Žitnej hasy 10

Najwjetši skład žonjacych mantlow w měsće

Walter Hoffmann w Budyšinje
na Hošic hasy 33 a na Lubijskej drózy

Za wšěch skalnych a keram. dźěłaćerjow

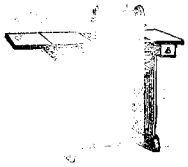
Njedźelu 15. decembra 1929 popołdnju 1/25 hodź. wotměje so w **Leopoldec korčmje w Worklecach** wulka zhromadźizna. Wokrjesny wodźeć

kol. Kladecki-Drježdźanski

rěči wo themje: Powšitkowne hospodarske rozwiće, wosebje w skałaršim přemysle. Na tutu zhromadźiznu so wšitcy wutrobnje přeprošuja.

Powołański zwjazk němskich skalnych a keramiskich dźěłaćerjow

---

Štóž **Naumann**
znaje, žanu druhu njerodźi.
Wušiwanje, zašiwanje, nakřižowanje atd. so darmo wuči.
Moje płać. su wo njehdže **30.–hr.**, niže, dokelž žanych zastupjerjow nimam, kotřiž tworu jenož podružuja.

Gen. zast. **G. Marschner**
w Budyšinje na Nowosołcskej drózy 36 — Telefon 3936

Praktiske
hodowne dary

Wulki skład

Pjelsć. kornarje w. 12.50, 15, 18, 22, 25, 30, 35 hr. atd.
Klobuki wot 5.50, 6.00, 6.80, 7.80, 9.00 hr.
a hač na najlěpše
Čapki za mužow a hólcow wot 1.00, 1.50, 2.90, 2.80, 3.50 hr.
Lišaki / Wjelki / Skunšy / Opposum
cyle wosebje tunje a dobre
Pjelsćinowe wobsadki wot 3.75

Hugo Lehmann

w Budyšinje na Bohatej hasy 25

Njedźelu je mój wobkhod wotewrjeny!

Arthur Synatzschke
w Kamjencu, Weststr. 8 / Telefon 366

Wikowarnja z tobakami
we wulkim a małym. Najpřijomniše kupne žórło za zasopředawarjow
Wulki wubjerk Bruyčres-trubkow

Na wjesne ležownosće

na hypotekske a rukowanje gmejny pytaja při 10% dani hač do 30000 hr. też po mjeńšich dźělbach. Poskićenja pod „J. S. 33" do expedicije Serbskich Nowin w Budyšinje

---

Dale
ničo

hač jenož dobre a płaćizny hódne radiowe aparaty a wótřerčaki najwjetšich světowych firmow namakaće pola nas. Dokelž też we wulkim wikujemoj, njemóžemoj aparaty wosebje tunjo předawać a poskićamoj tohodla našim wotběrarjam něšto cyle wosebite. Předawamoj też na wotpłačowanje hač do 10 měsacow. Wuwjedźenje wšěch wotrjadnych wuporjedźenjow po tunich płaćiznach

Radiowy wobkhod
Heinz Boetius & Hans Graf
w Budyšinje, na Serbskich hrjebjach 26

Rěčimoj serbski!

Karl Rössler

šatowy wobkhód na Bohatej hasy 3
poručuje jako praktiske hodowne dary

najl. linonowe a damastowe ložowe šaty
blidne šaty
twjelki, třenja, šantki
jednore a elegantne žonjace šaty
žonjace šaty z wumělskeje židy
nócne košle za mužow
zwjeršnje košle po měrje

Wšě

elektriske připrawy, radiowe wěcy
wurjadnje tunjo pola firmy

ALFRED HERBST
w Budyšinje na Sulešskej hasy 2 / Telefon 3382

Konditornja F. Staechel
na Seminarskej hasy 9 — Telefon 3770

najl. hodowne wosuški
jenož najlěpša kajkosć
Mjedowy tykanc, samopječeny, Lětnjanske bomby a bombowe kuski, ananasowy mjedowy tykanc, makronowy tykanc, prawy Nürnbergski mjedowy tykanc (firma Häberlein-Metzger w pakćikach a tyzach)
Rjane bomboněry, praskate bonbony.
Powěšćeńki na štom, marcipanowe wěcy šokolady najl. firmow
Rozesłanje do wšěch kónčin z dypkom

C. Junghanss
prjedy E. Schubert
na Jerjowej hasy

Der Deutsche Rundfunk
hat seinen Programmteil
wieder um 8 Seiten erweitert!
jetzt
noch wie vor die Zeitschrift
mit dem ausführlichsten Funkprogramm der Welt!
Jede Woche
80 Seiten für 50 Pf. Monatsbezug RM. 2.–
Bestellen Sie beim Postamt oder Buchhandlung
Probeheft umsonst v. Verlag Berlin N 24

auf dem Gabentisch — bringt Freude
Verkaufsstelle der „Alpina" bei

F. A. Lenke, Bautzen
Goschwitzstraße 25

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„S. N.“ płaća měsačnje we widawarni 1.10 hr., na pósće a pola dowoženja 1.51 hr., pódla knihi, z wuzwjazkom abo do wukrjuża 2.25 hr. abo 18 Kč. Wud. a čišć Smolerjec knihiščerńje, zap. dr. z w. rak. w Serb. Domje w Budyšinje. Telefon 2687

Za nawěški, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 8 pf. Wobčežnje so stajace nawěški a tabele so wyšše wobličeja. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 24 pf. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pf.

Čisło (Nr.) 290 — Budyšin — Sobota, 14. decembra 1929 — Bautzen — Lětnik 33

Po puću k dojednanju we němskim sejmje.

Němski ministerski kabinett a wjednizy frakcijow knježerstwowych stronow su pjatk zhromadne pożedženje měli. W tymle wuradżenju su so měnjenja zbliżiłe a wjednizy wschitkich frakcijow su so na podłožku formulacije, we knježerstwowej kenzliji wudżełanej, za to wuprajili, so budża wschitzy zwołku tole dojednanje we sejmje zastupować.

Po tejle dojednanskej formulaziji so knježerstwu dowěrjenje wupraji, a so niz jenoż zyłemu knježerstwowemu finanznemu programej, ale też hymdonnemu programej pschihłožuje. Powjetschenje tobakowego a piwowego dawka budża frakcije jeno namjetować. Dokelž je so tole dojdenanje dozpěło, je akutny krizowy strach snajmjenscha julije pomjenschenh.

*

Pschi debacje wo rěczi němskeho kanzlera kommunist dr. **Neubauer** knježerstwu porokowaschе, so je so diktatej wulkokapitala pokonił. Woprawdźity diktator Němskeje je president němskostatneje banki dr. Schacht. Kommunistiska strona Youngowy plan wotpokazuje, dokelž so z nim kapitalistiske staty pschećiwo bolschewiskej Rusłej zjednocuja. Sozialdemokratiski finanzny minister je žadanja němskostatneho swjasta industrije pschewzał.

Nazionalny sozialist **Strasser** praji, so je so z wječerjanskej rěču němskeho kanzlera konkurs němskeho stata pschipowědźił. Sozialistiśizy ministrowo monopola internazionalnemu kapitalej wulkukaci dawaju. President němskostatneje banki Schacht je diktator němskeho Jejna. Hdyž so ludowe czyrkwy hórscha, potom Severing je zwojim republiku schtitlazym zakonjom pschidźe. Hdyž rěčnik ministrow ludowych pscheradnikow mjenuje, jeho sejmowy president k porjadej sawoła.

Brüning z zentrumskeje strony žada, so ma so pokładna němskeho stata wutrowicz. Dawkowy system dyrbi so dla nětčišćich dawkowych cejzow, kotrež su so zwyšnemu a malemu pschemyślu a druhemu hospodarstwu napokoje, reformowacz. Cźežko pożledních dżesacz mežazow je z wulkeho dżela z wulkimi reparazijskimi cźežemi nastało. Położenje němskostatneje pokładnje je jara khudne, a napratwy su hyndom nusne. Wobcežnoscam pak so jenicźay z wukrajnej pomocu njehodzi wotpomhacz. Zentrumska strona je wscho cźinila, so by so po napomnanju němskeho kanzlera złožiła a je so **na podłožk knježerstwoweho finanzneho programa stajiła.** Pschećiwo jenoskliwościam tehole programa ma zentrumska strona wulke wobmyślenja, nadźija pak so, so so wone pschi dalschich jednanjach wotstronja.

Němskonazionalna strona je mjes tym namjetu na wuprajenje njedowěrjenja pschećiwo swonkownemu ministrej dr. Curtiusej a finanznemu ministrej dr. Hilferdingej zapodała.

Němske lětadła pječa Jendźelsku wohrožuja.

W Franzowskej a Jendźelskej su so hobrišćich lětadłow nabojeli, kotrež su so pożledni cźaš w Němskej natwarike. Kaž zhedźa franzowske nowiny wědźeć, je so jendźelske knježerstwo dla **rozwicja lětarstwa w Němskej** do njemjera dało. Hačrunje so w Němskej jenoż lětadła za wobchad twarja, so Jendźelczenjo boja, so móža so wone z wulkej lohkosću za **mjetanje bombow** pschiprawicź a so jako tajke we wschelakich wójskach w Europie, Asiśej a Amerizy nałožić. Wjeśtrach Jendźelskeje so na jejne położenje we morju zakoje. S hobrišćim rozwićom lětarstwa we Němskej, kotrež daloko psches žantzne wobchadne potrebnoscje cźaha, so Jendźelska zhlinje wohrožena cźuje.

Herjekanca kommunistow w Cźěskosłowakskim sejmje.

Ministerski president Udrźal pjatk w cźěskosłowakskim sejmje politiski program nowego knježerstwa cźitasche. Hdyž be ledma rěczecź zapoczał, kommunistojo tak halekowachu, so zane złowo ministerskeho presidenta njebě słyschecź. Jenoblózuje kommunistojo njepschestawachu rechtacha: „Prjecź je sozialnym zastupitym knježerstwom! Mjech je žiwa bolschewiska Rusłka! Wudawacje Garusa (zastateho kommunistiskeho zapósłanca) a podobne.

Rjadowarjo swěcźichu, so kommunistiśizy senatorojo hanu nawjedowachu. Dokelž so zapowědźichu, z pożledżerjenje wuńcź, rjadowarjo jich wunjesechu. Kommunistojo aktowe walcźki do ministrow a do wjednika cźěskich fašistow, něhdyschneho schefa generalneho stabа a nětcźišćeho zapósłanca Gaidy mjetachu. Zychon, kotrež so hischcźe je trudnemi, pschećelemi a praškanjom pultowych wěkow powyhlił, bu słónczneje cźe wulki, so dyrbjesche so pożedżenje na pok hodźiny pschetorhnyć.

Hdyž be so pożedżenje zaso wotewrikło, pschedstajidu najmjetowarjo, zyku 23 muži zyłemu kommunistiskemu frakciju je sledowazych dżesacz pożedżenjow wusamknyć. Namjet so z wulkej wjetschinu pschija.

W knježerstwowej wopowědźi so praji, so budże so knježerstwo dotalneje politiki skrućenja a smjerowanja dale dżerżeć a so budże so prózowacź, pomjery k spschećelenym a zwjazodnym statam wuzkje wutworicź, też k tym statam, z kotrymiž so dla sawadźenych praschenjow počzahi hischcźe njeju zyle srjadowałe.

W nastupanju pschichodneje druheje Haagskeje konferency dyrbi so rjez, so móże **Cźěskosłowaska jenoż tajke winowatoscje pschewzacź, kotrez so z finanznymi możnosćemi stata snjesu.**

Hdyž so w senatu knježerstwowa wopowědź cźitasche, k hodobnym herjekańskim wustupam dóńdże. Dokelž njedźiwaju napominanja senatorowho presidenta njeschestachu harowacź, pschacź a z wekami praschacź, so pożedżenje pschetorhnyć. Hdyž be so wono zaso wotewrikło, schtyrjoch komunistiskich senatorow z pożedżenjow wusamknychu. Mjes tym so so tjo wusamknjeni po presidentowym kasanju z pożedżerne wotšalichu, dyrbjachu zalowi słužobnizy schtworteho dla spjeczowanje z mozu pożedżerne wunjesecź. Druzy komunistiśizy senatorojo pschećziwo tomu wokżo protestowachu. Knježerstwowa wopowědź móżesche so potom w poknym měrje docźitacź.

Tardieu so z wulkosću francowskeje hordźi.

W senatu je ministerski president Tardieu schtwórtk hospodarsku rěcź wo swojej politiji měł. Nadźijesche so, so Franzowska za krótki cźaš pożledneje z wójnu nastate wobcežnoscje pschewinje. „Franzowska chze měr, swonka a sjutska“, ministerski president praji, „wschitzy Franzowzojo su w tymle pschećziu sjena. Wot nekotrych lět Briand w tymle smyśle dźeła, tola dyrbi Franzowska měr stworicź, kotrež jej sa jejny połny bjespschach ručuje. Smitska kóżdy Franzoza měr žada jako żarunanje za dawki, kotrež statej daiwa. Sz wulkaja so płaczaje organisazije, njejsmědża so dróhowy smozowacź, kotrež wschitkim złuschcźeja. (Pschikłek). Knježerstwowa politika, kotraž so na runu wahu dżerżaze krajne finanzy sepjera, so prózuje, pribatne pschedewsaca podpjerać.“ Tardieu so potom z nekotrymi złowami franzowskemu kolonialnemu knježerstwu pschiwobrozi, prajizy:

„Na tharcje Europy Franzowska pódla Rusłeje w nastupanju wulkosće kraja na prénim městnje steji. **Jejne kolonialne knježerstwo je wjema wérch, wulka a kaza njewobmjesowane możnosće wopschija. 15 lět po Waterlowowskej bitwje smy Algerien dobyli, 15 lět po Sedanskej bitwje Tunis a Indochinu; 7 lět po Tangerskim konfliktu Franzowska w Marokkowskej twjerdze jedzesche. Potom wójna pschińdże, kotraž nam Elsaz a Lothringsku wróći. Sa dżesacz lět smy swoje rospadanki jako natwarili a měr organisowali. Psched wójnu zyły swět wérjesche, so je Franzowska w poknym sandżenju, dokelž so Franzowzojo sami prajachu. Tola wójna je swěcź pokasała, so Franzowzam njeżmědża jenże wércź, hdyž sami sće wo sebi rěcza.“**

Tardieu na kónzu senat proschesche, so by jemu swoje dowěrjenje wuprajił. Potom senat wo zyłku kreditowy wothłosowanje, kotrež knježerstwo zadasche. Wone so jemu z 208 pschećziwo 43 hłosam pschihłowolichu. Mjeńdże 60 senatorow be wothłosowanja wostajł.

Jendźelsko-francowske přećelstwo

Jendźelski statny sekretar swonkownych naležnoscow Henderson je schtwórtk wjecor pschi hosćinje United Association of Great Britain and France (jendźelsko-franzowskeho towarstwa) ważnu rěcź **wo jendźelsko-franzowskich stykach (poczahach) mél.** Mjes druhim praji: **Haj chcemy abo nochcemy, smój žebi tola wažnuć.** S geografiskim położenjom smój se sobu swojasanaj. Sche naschi najbliżschi suśedźa, a hdyž su kanalski tunel natwari, budźesce nam hischcźe bliżschi. W prjedawschich cźasach mjenjachu, so dyrbja ludy, kotrež pódla sebje bydla, konkurrentojo być. Myślachu sebi, so, hdyž staj dwaj ludaj suśedźaj, njemóżetaj w měrje a pschećzelnoscji žiwaj być. Kak dałoko sady nasz sdadża bo tele cźasy leżeć. **Sa naschu młódschu generaziju wone njeplacza.** Swět je do predka krocźił, a waschnje internazionalnych stykow je so rossćudnje pscheměniło. Tole spomožne pscheměnjenje je so we wulkej měrje podpjerało i pschiprawjenjom Swjatka Ludow. Tole sakładne pscheměnjenje njesmjerschuje hódnosć abo nuznosć pschećelstwa mjes Jendźelskej a Franzowskej. Wopraudże ma tole pschećelstwo hłubschu ważnosć, hač mózesche měć, hdyž so ententa sakoji. Tehdy bě wona we wěstym smyśle pschećelstwo knježerstwow tehdomnischeho cźasa, nětko je so pschećelstwo ludow cźinito. **Na zanym kanalowym boku njejsmy na zhromadne wopory a cźerpjenja zwětowe wójny zabyli.**

Wěmy, so możetej naju knježerstwje hromadze dźełacz, a so naschej ludaj hebi tole hromadźeńske pschejetaj. **Stejimy nětkole pschi prosu nowych a cźežkich nadawkow.** Dyrbimy program dokonjeć a wuprjesć, kotryž zmy na zhromadźiśiny Swjatka Ludow w pożlednim septembrje dojednali. Dyrbimy sabo to zapocźeć, schtož je w sandżenosći cźernjate praschenje **wotbronjenja** bylo. Sa schérej njedźel so w Londonje na pjeczinozowsku konferenzu sendźem. Blizscha zhromadźizna Swjatka Ludow budże kaž wjerzu a so nadźijam, potschichkownu konferenzu wotbronjenja mózu zwołacź, **na kotrejž so frećzenje zwětowego wotbronjenja dokónczinje nacźisnje.**“

Henderson zwonju rěcź je złowami słónczi:

„Njeje žaneho zliwego, kotryž by wjazy cźinił, so bychu so njepschećelstwa sandżenosće wutupiłe, dyžli mój pschećel a kollega Briand. To běsche Briand, kotryž praji, so w Locarnje statnizy **nowu rěcź** rěcźachu, so europiszy rěcźachu. Wšem, so budża, hdyž wón a jeho kollegojo sa nětkotre njedźele do Londona pschińdu i nami a z naschimi pschećelemi je Sjednoczenych statow, Italiske a Japanskeje, rěcź nej Europy, ale cźłowjestwa rěcźeć. Tak budżemy w duchu Parizskeho pakta, kotrež je mysle wójny i naschemu smyśle wuznami, móż dalschi zhromadny datok dacź, so bychmy mohli nam pschedpołożene nadawki dopjelnicź.

Nowa schwajzarska swjatkowa rada.

Schwajzarski parlament je so pjatk seschoł, so by po dołhim njemórnym wojowanju dweju noweju sanlupjerjow do tejele wyschnoscje wuswolił. Sa swjatkowego presidenta na ljeto 1930 su Freiburgskeho sastupjerja w swjatkowej radże dr. **Musńa,** sa namjetneho presidenta dr. **Häberlina** wuswolili.

Wótre italske nadpady na Francowsku a Juhosłowjansku.

Dla demonstrazije muzykow franzowskich wójnskich łodźow psched franzowskim konsulatom w Schibeniku we Dalmazijskej skoro wschě italske nowiny wótre nastawki pschećziwo Franzowskej wojerjoja. Powěsć wo pschipadnym podawku sda so thětko pschěhnata być. Podawk je so sandżeny tydźeń stat, a spodźiwne je, so je so italske nowiny hakle nětko jeho Va. rozbjerjeja. Kaž je rata, je, hdyž so franzowske łódże w Schibeniku powitachu, psched italskim konsulatom k demonstraziji doschło. Pschi tym je so wokało: „Prjecź ś Mussolinom!“ „Prjecź ś falsijmom!“

Nowiny, wosebje „Corriere della Sera“, w powěścźi swojeho dopytowarja za to **franzowske knježerstwo samolwite cźinja.** Jemu porokuja, so je w njepschiwpravnym cźasu, mjes tym so so mjes Franzowskej a Italskej wo wotbronjenju łódźstwa jedna, wójnske łódże k juhosłowjanskemu brjohej pósłałe. Tale demonstrazija wójnskich łódźow bohužel wuhladу na dojednanje mjes Franzowskej a Italskej w praschenju wotbronjenja wójnskich łódźiwowu poćzeźe.

*

Kaž je so dale zhońiło, je **pjecza italiski pósłanz we Beogradze,** Galli, hižo kónz sandżeneho tydźenja pola juhosłowjanskeho swonkownoho ministra dla podawka we Schibeniku sakrocźił. Hačrunje je w tymle padże poroki nowin z khowneho dźela pschećziwo Franzowskej měrja, tola też italske nowiny tule składnosć wuźija, so **bychu** Juhosłowjanski winowaste, so ma njepschećelske wotpohlady pschećziwo Albanskej. Tak „Giornale d'Italia“ pischе, so Juhosłowjanska wojerske pschihoty pschi albanskej njesej cźini. W stronach pola Giacepe w połnócnej Italskej so nowych namjesnych pschihadnych podawkow boja, dokelž su so z Beograda mjes albanskich cźekrijenjow pjecza tśelby rozdźelile.

Nowa ruska offensiwa w Mandżurskej.

Rusko-chinejske jednanje wo měr so pjecza hacźi. Kuźoju tohodla w Mandżurskej znowa postupuja. Woni su sjejsćesca chinejskeho wójska pola Pokota w Chinganskich horach nadobhalił a do nich bombu mjetali.

Poražénje chineskich zbéžkarjow před Kantonom.

Po powěsćach ſ Hongkonga ſu **zbéžkarjo pšeđ Kantonom cźežke poražénje poczerpili.** Kantonſke knjezéſtwowe wójſko je pjeza zbéžkarjow ł pokładnju wot Huhsiena zbilo. Jenu je pjeza ł najmjeńſcha 5000 tśělbow do rukow padło. Licźba jatych njeje znata. Kantonſke knjezéſtwo wudawa, ſo ſu ſo też zbéžkarjo ſ Kwangſiſkeje prowinzy ſ wjeczora réći wróćo zbili. Njedźiwajcy teho ſo franjeni ſ ſhromadami do Kantona woża. Chineſzy cźekinjeńzy dale wuczek w jendźelſkej koloniji w Hongkongu pytaju.

Nowa mongolſka republika w Mandźurſkej.

„Chicago Tribune“ ſ Pekinga powě, ſo je młodomongolſka ſtrona **mongolſku republiku** w Bargaſkim wokrjeſu **w** połnócnej Mandźurſkej ł Hailarom jako ſtołownym méſtom załožiła. Mongolojo proklamaciju pſchitkowaja, we kotrejż njewotwiſnoſć noweje republiki wot Chiny wuwołaju. Knjezéſtwo noweje republiki je pjeza kommuniſtiſke. Załoženje noweje republiki je tohodła ważny podawk, dokelž rauſchochineſka żeleznica pſches Bargaſki wokrjeſ, kiż je na dawkowym namołwjenju ſa ſepidkom faſtarnje.

Ze Serbow.

W **Budyſchinje**, 14. dezembra 1929.

— **Wo wjedrje.** Schkleńca pokaſuje na wobſahne. Wyſchinki ł Azorſkich kupow je nižiny, w połnocy nimo ſo hibaze, hiſchcźe bóle k ſewjeru — połwozy — ſtłóčiła. Tuż je pola mań wocźichło a też deſchćik wopſchestwa. Dokelž mamy w połnocy nižiny, je ras wjedra pſchezo hiſchcźe mily. Naſch wjedrawuſtojny ma ſa pſchichodny tydzeń ſcźěhowaze wjedra ſa możne: Njedźelu wótrocźo, pónđelu wjetrowobſahno, wutoru a ſrjedu kritſke, ſchtwórk a pjatk rjenje, ſobotu ſamrócźeno. — Jutſje, 3. njedźelu adventa, ſkhađża ſłónczko 8,07 hođ. a ſkowa ſo 3,44 hođ. Měſacź khađża poz. 2,34 hođ. a ſkowa ſo rano 6,54 hođ. Wjeczera wjeczor w 7 hođ. barometer 747, thgrometer 0, thermometer wo dnjo -|-7. Dźenſa rano we 8 hođ. barometer 742, thgrometer -|-3, thermometer w nozy -|-4.

— **Dźenſniſche wiki.** Butra płaceſche 1,20—1,25 hr. jeja 19—20 pj., twaroh 25—30 pj., hušy punt 1,20 hr. hacź 1,40 hr., kaźli 1,20—1,30 hr., **kury a kapony** 2 hacź 4 hr., holbje 80—90 pj., ma ſeleninowych wikach płaceſche punt cźeſnjenſkeho kalu 15 pj., kěſkeho 10 pj. a zyble 10 pj., morcheje 10 pj., ſelerija 35—40 pj., róża hyđrojteho kalu 40—130 pj., punt tomatow 30 pj., jabłcźnje kobody 20—25 pj., jablikowe 10—40 pj., kruſchnowe 20 hacź 35 pj., wlóſtich worjechow 70—80 pj., bźernow 4 pj., ſitr ſarłeho wolija 1,80 hr.

— **Budyſta póſta woſjewja**: Njedźelu 15. dezembra ſo w Budyſchinje pakety junu rosnoſchuja. Nimo teho budźe wudawarnja paketow nimo 8—9 hođ. też wot 11 hacź 12 hođ. wotewrjena.

— **Njeſwoje na dróſy.** Pſchi pſchekročenju Lubijſkeje dróſy wjeźera połopolicu motorowy kołeſaŕ ſtarſchu ſonu potorhnu, ſo jeje wona pſchi padnjenju nohu wyſche kołena ſłama. Na njeſbożu je pjeza wina motorowy kołeſaŕ, tola policajſke pſchepytowanja hiſchcźe njeſu ſkónczene.

— **Swjeſelaza powěſć ſa wužiwarjow Kamjenſkeho auta.** Malczyſkej ſwójba, kotraż pſredy w Bacźonju cźo. 6 tydleſche, wojſewja ſwojim ſnatym wužiwarjam Prězcźanſko-Kamjenſkeho autobuſa, ſo ma nětko wobkhodne měſtnoſcze blišo Sźerbſkeho Domu na Swonkownej Lawſkej hacź 12 a ſo mója pſchi hroſnym wjedrje hjeſ teho, ſo bychu nuſowani byli, nječichto kupicź, pola njeje ſaſtupicź a tam tak dołho wocźakaŕ, dóniž autobus njepſchijeźe. Też pakety móża pola Malczyſkeje ł khowanju nuts ſtajcź.

— **Niczenje wulkich myſchi.** Budyſka měſchczańſka rada, ſpomjeńſka policija wojſewja, ſo maju ſo ſe ſtrowotnoſtnapolizajſkich pſchicźinow w Budyſchinje wot 16. hacź 21. dezembra 1929 w ſmutſkownym měſcze (to rěka ſmutſka wulkhodźowanſkich) **wulke myſche niczicź.** Leźowniſcźerjo ſu winowacźi, měſchczańſkim pſchiſtajenjam, kiż maju nadawk jěd klaſcź, dowoliccź do ſwojich leźowniſcźow ſtupicź. Pſchiſtajenjam maju wupokaſ pſchi ſtehi a jón pokaźu. Leźowniſcźerjo ſwonka wulkhodźowanſchcźow móża po pſchecźu też wulke myſche ſniczene dóſtacź, woni pak maju to wobſeźe namjetowacź. Kotiż nimaju twarjenja na ſwojich leźowniſcźach, móża jěd ſtami klaſcź, maju pak ſtehi pola měſchczańſkeho deſinfektora na ſpomjeńſchej połicajji (Wohlfahrtspolizeiamt, Gewandhaus II.) po radu dóńcź. Hđyž wulke myſche ſtarni nicźa, maju ſ jedom jara kedźbliwje a pſchedhladnitje wobkhađźecź. Eſwitnjene wulke myſche a njerjebane ſbytki wulkhađźeneho jeđa maju ſo ſahrjebacź abo ſpaliecź. Njewobkedźbowanje ſo khłoſta.

— **Hodowne ſpěwanje na Mjaſkowym torhoſchcźu.** Spěwny porjad pſchi Bożodźěſcźownym ſchtomje ſa wſchitkich na Mjaſkowym torhoſchcźu ſo na ſwjeſelaze waſchinje wobohacźi ſ tym, ſo póndźelu 23. dezembra wjeczor we 8 hođ. ſ rjemjeſlnikſkim ſpěwnym towaŕſtwom ſpěwne towaŕſtwo Budyſkich lokomotiwnikow ſhromadnje ſpěwa.

— **Njedźelſke nawróćne jěſne liſczíki k hodam a Nowemu Lětu.** Njedźelſke nawróćne jěſne liſczíki płacza po hamtiſkim woſjewjenju Lětſa k hodam ſa jěſnu tam 23. dezembra wot 12 hođ., 24. 25 a 26. dezembra a ſa nawróćnu jěſnu 25. a 26. dezembra a 27. dezembra hacź do 9 hođ. dopołdnja — to rěka hacź do 9 hođ. ma nawróćna jěſna nastupjena bycź.) — K Nowemu Lětu płacza njedźelſke nawróćne jěſne liſczíki ſa jěſnu tam 31. dezembra wot 12 hođ. a 1. januara 1930, ſa nawróćnu jěſnu 1. januara zyły dźeń a 2. januara hacź do 9 hođ. dopołdnja. Sa njedźelſke nawróćne jěſne liſczíki, kiż ſo 21. a 22. dezembra kupuja, njeje płaćiwoſcź podkłučena. To rěka, ſo ma ſo ł njedźelſkimi liſczíkami, kiż ſo ſobotu 21. a njedźelu 22. dezembra ſa jěſnu tam wuźicźu, ma nawróćna jěſna najpodźiſcho póndźelu 23. dezembra dop. w 9 hođ. nastupjena bycź.

— **Měſchczańſka dawkowna Dopomina** na ſapłaczeńſchemjſłowłeho dawka, kotrehoż termija je 15. dezembra 1929. Dawk ma ſo ſapłacźicź po ſchtwórtym dźeſu lětneho dawka, kiż je na dawkowym namołwjenju ſa liczeźiſke lěto 1929 naſpomnjene.

— **Tworſtwowe towaŕſtwo w Budyſchinje ſ. dr. ſ w. r.** wotmě poślednje dny na ſchćerich měſtnach, hđyž ma **roshđelerinje**, ſhromadźiny ſobuſtawow, kiż běchu wſchitke derje wopytane, jđźeła ſamo pſchepjelnjene. Liczba wobdźělnikow wuczinja nětkhđe 5800 wołobow, mjes nimi 3750 żónſkich. We wſchitkich ſhromadźiznach wéjeſche dobry duch, kiż ſamóje druźiſtwowe hibanje hiſchcźe po dalſchich kruhow nośyć a je nadźija, ſo móże ſo runje w Budyſchinje, hđyž ſo bjeſkđźiſkoſć tak hróſbnje pokaſuje, wobrot dale powyſchicź. Bańuicźu wo njepłaczenju dawkow mójachu w kóżdej ſhromadźiznje ſ liczbami wo prawodźitoſcze jahnaeź. Druźiſtwo dyrbieſche w roſprawnym lécze 1928/29 nehđże 41 542 hrivnow dawkow ſapłaczicź. Roſprawny pſchedneſcherjow pſchijachu ſo we nimale wſchitkich padach ſe ſpotkenjonom a bjes kóżdeje debaty. Woleni ſaſtupjerjo, kotrychż ſaſtojnſki cźaſ ſo ſe wjetſcheho dźela 31. 12. 1929 ſtónczi, ſu ſo ſaſo wſchitcy k ſłužbje ſtajili. Wobrot w 5 měſaźach noweho lěta wuczinjeſche w pjekarni a konditarni 265 759,90 hr. pornjo 244 284,65 hr. w ſamſtwnym cźaſu ſaſtđeneho lěta. Shromadny wobrot wuczinjeſche 1 162 086,52 hr. pornjo 1 060 910,44 hr. w ſamſtwnym cźaſu ſaſtđeneho lěta. Nalutowanki poſtupichu wot 1 013 1889,82 hrivnow na 1 105 567,30 hr., ſchtož je ſnamjo dowěrjenja ſobuſtawow k jich druźſtwu. Dań wuczinja nětkle 6, 7, 7½ a 7¾ prozenta. Roſkładźenje, kiż ſu ſaſtupjerjo jenohłóſnje pſchijeli a po kotrymż ma ſo pſchedbyđytnou Swjaſka Sakſich konſumniſch towaŕſtwow nadawk dacź, ſo by ſo proſzowało, pucź pſchibytowacź k ſjednoczenju ſurjudnych druźſtwow w Žitawje, Lubiju, Budyſchinje a Połcźnizy, namaka we wſchitkich ſhromadźiznach żiwe pſchihłoſowanje, dokelž ſo też konzernu a hewaſche ſjednoczenja dźeń a bóle hromadukkađn a ſeſpinjeja. S tutej dowolnoſcźu budźe ſarjadnitwu mójno, na wopraſchenje pſchecźa ſobuſtawow, ſo by ſo kliđo druźſtwa ſahrađnoho měſta (Gartenſtadtgenoſſenſchaft) a ſyđliſchcźa pſchi Beethovenſkej dróſy roſdźelenja pſchipraviła, dopjelniccź, cźim bóle, dokelž je tutón měſtowy dźeł huſcźe wobyđlenh. Dla ſtađnieje kupowańſkeje mozy najwjetſcheho dźela ſobuſtawow njemóżeſche ſo wobrot tak poſpěchowacź, kaž je to w ſajinje druźſtwa nuſne. Prawe ſahađźenje hoſpodaŕſtwa je też zyle nuſne.

— **Sjawna telefonowarnja na Žitnych wikach.** Na měſtnje, hđyž priedy reklamowy ſtołp ſtejeſche, potajkim na rózku Schulſkeje a Dźiwađołoweje haſy, twarja tśěrnu ſa telefonowanje, kotraż budźe ſo wodnjo a w nozy wotewjacź hođjeć. Wěſo budźe możno jenoż w měſtnym wotkrjetym telefonowacź. Nowa telefonowarnja ſo pjeza hiżom płaćiwu pónđelu wotewri.

— **Jěſdźe kolo kradnuli.** Schlwórk wjeczor wokoło ¼6 hođ. je na Schulſkej haſy pſched kupnym domom „Ehaje“ wěchtó żonjace jěſdne kolo kradnył. Kolo měješeſche cźorne kroſzna a błótoſchłitakaj, żołte hojena, jendźelſke wodźidło ſ celluloidowym pſchimakłomaj, brune błeho ſe ſchćerym pſchiſchywom, cźežwjenej gumijowej wobruczi a ſamoběžu. — Sa paducha maju 10- hacź 11 létneho hólca ſ cźornymi hłoſami, bjez cźapki a błoćnym njeſwocźom, kiż běſche ſchćerý pólnik wobleczeny. Wón běſche ſo poſchćipł, to cźaſ kolo ſtrażownicy.

— **Budyſke haptyki** ſu wſchędne dny hacź do 7 hođ. wjeczor wotewrjene, njedźelu pak ſamknjene. Nózny ſłužbu a njedźelu wotewrjene ma jenoż jena hapiyka ł měſaczným wotmėnjenjom. W dezembru je to Wettinſka haptyka pſchi ſudniſtwowym twarjenju.

Budyšin chce lutować.

Dokelž ſu ſinanzy měſta Budyſchina tak hubjene, je wyſchſchi měſchczańſta měſchczańſkej radźe a měſchczańſkim ſaſtupjerjam namjetował, ſo maju ſo wſchelake ſamjeſowanja pſchewjeſcź pſchi **twarjenju bydlenjow**, ſpomjeſſćiwje a ſaſtaranja, wudźerżenju dróhow a wulkhodźowanſchcźow, pſchi měſchczańſkich wuſtawach. Chađźa měſchczańſke bźawdło ſamknjeć a też měſchczańſki dom ſa cźěſnjene dźěcźi.

S **Cźornych Nošlič.** Sjawny pucź ſ Cźornych Nošlič do Hornjeje Hórki je dla wuſpjewanja na Cźorno-Nošlowſkich honach hiſchcźe hacź do 17. **t. m. ſamrjeły.**

Z Radworja. W nocy wot ſtwórtka k pjatkej poby w naſej wulkej cyrkwi paduch. Kak je nutk přiſoł, njewěmy. Najſkerje je ſo wjećor dał ſobu zamknyć. Wuléžał je potom z woknom, kotrež je sebi wočinił. Paduch je hromadźensku biksu wočinił, tola drje tam njeje wjele namakał, dokelž buchu biksy před krótkim próźdnjenje. Też druhu biksu je spytał wočinjeć, při tom pak su jeho najskéršo zešerili. Stóž nješto bliže wo paduššwje zhoni, njech to policiji wozjewi.

S **Prěcźez.** W wozu ł 14. dezembrej ſu ſo paduſchi do jenjeje tudomneje leźowniſcźe bobyli a tele wěźy tradnyli: 6 ſlěbornych łyćkow, 2 ſ nich „P. W.“ woſnamjenjenej, 12 łžicow ſe ſlěbrom poczíchnjenych w etwiju, mjaſowe widliczki, 6 wožow a 6 widliczkow ſ brunym rohjanym pſchimakłom, 6 nožow a 6 widliczkow ſ cźornym rohjanym pſchimakłom, 6 metrow matrazowych ikantinow, cźežwjenych ſe ſtotymi rózličkami, 20 metrow koſchlazeho barchenta, běłeho ſ cźeńkimi módrymi ſmuhami, 10 metrow běłeho barchenta, 40 metrow běłeho koſchlazeho płatu, wulki żołty damaſtowy ruh, żołty damaſtowy ruh na koſejowe blido, mały rózbarbny pſchikrywk, běłej leźowej damaſtowej nawobleczeni ſ 4 ſławkami, 4 cźežwjene łkach-cźikate leźowe nawobleczenja ſ 8 ſławkami, duzent wjeſelkow, ſchćero-běłych, ſ cźežwjenymaj dołhimaj ſmuhomaj na kromomaj, duzent cźežwjenoſaſchćejcźikatych trjenjow, bru-

Tahiti.

Roman ſ južneho morja.

64] (Pokračowanje.)

„Talle — to by dokonjane było“, rjekny cźołnik (Bootsmann) ſpokojnje, mjes tym ſo ſwój ſranjene ljap dźerżeſche a kreiw ſaſtajicź ſpyta; „mój a mary, kajſeho je mje tónle njedocźink tola pſchihotował. Mały cźerwjenowłoſaty njeplech mějeſche tola prawje, ſo naju tudy ſady wokoło ł wodje póſtła. Tola hallo, ſchto to je?“

„Sndianczenjo, na moju duſchu!“ rjekny druhi łódźnik, hđyž běžiſtaj khwilku nowej naſtawajej harje a wotkrył pſchipoźluchajoſ, ſa kotrejż hnydom na to praſkot tſělenja ſ matymi tśělbami ſlećowaſche. Jim poczа wuſchi naſtajecź — tu bě pomoz mójna. Hđy bychu kupjenjo jeho tule lepili, bychu byli jeho wukwobođźili, a tuž wón nadobo ſ wótrym łhołoſom cźaſto ſlyſchane bojowe wołanje ſanjeſe.

„Derje ſy to dokonjał, mój hólcze!“ ſmějeſche ſo cźołnik, ł hłowu kiwajo — „prawje pěkne ja ſwoju ſtarobu, ſkhoda jenoż, ſo ſwoje kluza tak zyle podarmo napinaſch“ — a potom ſwój hwiſk ł hubomaj naſtajiwſchi, wótrje ſahoriđowy, na cźoż pſchiđźe hnydom wotmołwa cźołna.

„Tule ſađźcźe toho khađlu do cźołna a ſchtyrjo wjeſłujcźe ł nim wróćo, tak rucźe hacź mójeźe do Papeete — wy druſy pójeſe jow ke mni ſe ſwojimi bróњenjemi.“

Jack bě mjes tym ſwój nadawk tak rucźe a dospołnje wutwjeđł, hđyž pak tśěžku wopuſchcźi, bě błeđły kaž ſmjerćcź, a jeho wócźko wuđźerżeche dźiwje a njeđowěrliwje wokoło.

„Tu je — đźerżcźe jeho — ſtoj, njeđocźinko!“, wołachu ſ tutom wokomikom ſ tſjoch, ſchtyrjoch ſtron — Jack, ſe ſtrachom hromadu ſjeđźo, pſchimmuj ſa tśělbu, ale wutřel ſajeđźe do powětra, mjes tym ſo ſo wojaſy na njeho wuſlichu, jemu bróń wotewſachu a jeho ruzy ſwjaſachu.

„Talle, mój hólcze!“, rjekny Bertrand, kiż bě ł njemu pſchiſtupił a jeho pośnał — „mamy-li cźe ſaſo?“ — Hđje je twój towaŕſch?“

„Woſtajcźe mje pſchi żiwjenju, chcu ſo wam wſcheho wuſnacź!“ wołaſche njeſbożowny.

„Pſchepytajcźe najprjedy dom, hacź druheho w nim njenamakacźe — najwjetſcheho njeđocźinka pſchezo hiſchcźe nimamy“, rjekny pak leutnant njeđźiwajo na muzjowe ſakoſcźenje.

„Cźert a hela, dyrbjał-li nam ſaſo cźekacź. Da, ſchto đha je?“

Měješeſche wſchak pſchicźinu ſo praſcheć, pſcheſoł ſchtyri, pjeć wutřelow wrjeſnyj w tutom wokomiku ſ kefkow.

„Kupjenjo!“ ſawoła René, cźelbu pſchimrajo, kiż bě jaty puſchcźił — „na, wjeſe ſwoja, Bertrando, pſchiđźe-li cźěrkoda pachołow na naſ.“

„Swoſtań pſchi ſajatym, René — pſchiwoła jemu pſchecźel — „my tśěžku horjeka wobſtupili a njeſmémy Irkcźana wupuſchcźicź. Wuczerinmy kupjanow wróćo a poczehnjenjemy ſo potom wotuđ ł njedałekemu, ſchćerokemu puczej wróćo!“ Oſtjer ſawoła ſwojich ludźi hromadźe a cźehnjeſche ſ nimi ke tśěžku horje na wupomoc, mjes tym ſo René ſ wobhymaj łódźnikomaj ſa ſtrażu wróćoſtawſta; ale jemu bě ſ njeluboym ſacźuczom, ſako đoſahnjeneho łódźnika ſtrażowacź. Jeho ſamſtwny wobras ſtupi jemu pſched đuchu, a wón budźeſche ſchtó wě ſchto ſa to đał, ſo mohł tohole muża wutwobodźicź.

„Schto ſy ſtucził, pachole?“ wopraſcha ſo k njemu pſchiſtupiwſchi, „ja ſy cźekacź dyrbjał?“

„Niczo, waſcha mikoſcź, na ſchćerokim ſwěcźe niż, hđyba ſo mójach żiwjenje na łódźi ſtyte“ — ſtonaſche cźołnik, pſchimnjeny wot pſcheczelnych ſłowow — „a wbohi Khribjet ſmjeje nětko ſa noſy ſapłacźicź — o wbohi Jacko, wbohi Jacko.“

Prawidłowe ſpěſzne kroczele Europanow pſchikhađźachu wot wody horje. — Bě to cźołnik ſe ſwojimi łudźimi, kiż bě tśělenje ſapłnyſchał. Lědy pak běchu woni k małej ſtupinje dośpěli, jako zyle pſched nimi tśěžko druhi wotrjad Indiancźanow pſchicźeże a bě naiſterſcho myſlik, ſo móże pſchi tśěžkej ſtojazym Franzowſam wotſtupjenje wotrěſnjcź. Tutych pak muſjewo cźołnika cźiple pſchija, a hiſchcźe w boju wuhlađa René, kak ſo jaty ſe ſemje poſběhuje.

„Bóg“, ponyſli mjelcźo pſchi ſebi, „njeſmy-li niczo hórſcheho ſkuſźił“, a ſo njeby ſe ſamym ſwědkom był, ſaſtupi wo nětchto kroczel hłubſcho do łuſcźiny, ł nětko nabitej tśělbu w horſchcźi, jako ſacźu nadobo, ſo ſu jeho wutřel

Předźenak

prajł swojim přećelam w Hornjej Hórcy wjele dobreho a so jim dźakuje, zo su z tajkej luboseu na njeho spominali. W druhich towarstwach so to njestawa. Předźenaka wostaja přeď durjemi stejo a jemu ani prosérskeho khlěba njedadźa. Tchodla sebi Hornjohórčanskich knjezow z jich knjeńskimi a knježnjemi jara wysoko waži. K lětu přinjese jim něsto wosebiteho a budźe jich wšitkich hromadźe wopytać, zo by jich też po wobliczu znał. Lětsa ma hišće druhe puće. — Hdy snoź by wšudźe tajkich dobrych přećelow namakał, kaž w Hornjej Hórcy. Ale ludźo su wšelacy. Wot 60 pj. je někotrym hišće drohe! To člowjek by wěrił! Ale knjez Janak turišo njemóže přewidować. Při tym hižo něsto přisadźi.

Na mójscach, wjetšinu dźěłow butry a polcza. Sur běše zhromadu namakali, z „H“ wosnamjenjene, kiž je najskerje padarh słužił. — Wo wužowne spěłenja prošu kriminalny wotrjad w Budyšinje, telefon 2802, abo žandarmstwo w Wotrowje, telefon Přěrjecy čo. 76.

S Kolcy. Sandźenu sobotu a njedźelu poskići we zhromadnej a Wósporskej wosadze farar Pietsch z Rowoho Wsy w předowanjomaj a swójbnymaj wjeczoromaj na najlepše waschnje jara dobry přikład do wuwicza evangelskeje zjednoje a jeje dźěła w dźensnišchej Czěskoslowakskej. Jako duchownik, kiž je na tym, wosrjedź njenowanjeje zhromje we hlownym sastojnstwje přeswasaj ważny misdźelski farski hamt, pokaza wón wulki wusnam, kiž wón ma za wosrjedźenje a wuwicze evangelija we Jesom Khrystu dobrje zwarnjeny wotčerpnjeneje młodźiny a naposledku k podpjeranju tutoho skutka. Nadźijomnje so potwjerdźi, so tutoho ważeneho rěčnika Gustav-Adolfskeho towarstwa bórzy zaso jako předarja a rozprawnika słyšimy.

S Lubija. Přichi wólbach do sakskeje krajneje synody ha ja Zitawskoh Lubijšti zyrkwinski wólbny wokrjeh zaso hnjes profesor Schüttoff z Lubija wusnolenj.

Z Pančic. Ze zańdźenej njewšědnej zymu su sadowe štomy jara čerpiłe, wosebje wišnje a worješiny. Wišnje su nimale wšitke zničene. Wobrubjachu pola a luki, dobjachu puće a zahrody. Swoje zesušene halozy tykachu do powětra, kaž bychu njebjesa wo pomoc wołałe. Na léta dołho su sadowe žně pomjatšene. A wunad hišće dźěje traje, njezapočnje-li so bórzy z nowym wobsadźenjom. Na wysokich brjohach hłubokeho puća stejachu rjane wišnjowe štomy. Wšitke su so zhubiłe. Su wopor motyki, sekery a piły. W naleću so wšitko běłeše, hdyž w kóenju so błyšachu. To bě też za pčoły a druhe mědpytace překasnery witane pastwišćo. Po nim budźe w přichodnych létach. Tak budźa dyrbjeć bóle druhe kěnja wopytować, kaž wjerby (micki), kotrež měli ludźo wězo skitać. Hewak budźe hubjenje za pčoły. Nowe štomy budźa so sadźeć dyrbjeć, zo by so po létach škoda zasy nčkak wurunała.

Ze Serbskich Pazlic. Pućowańske radupodawanje za maćerje za Serbske Pazlicy a Pěskecy budźe wutoru 17. decembra popołdnju 1/43 hodź. w Serbskich Pazlicach pola Kralec a w 4 hodź. w Pěskecach we hosćencu.

S Kamjenca. K cźežkemu srażenju dóńdźe frjedu wječor krótko po 8 hodź. na Swonkownej Kasarnikej dróze. Studentej Rosenbaucrej je Shorjelga běłche pola motorskeho kola motor zaprajił. Jako wón spyta motor zasej wjerćnyć, nadobo wot tady samkat Sźmanczka z Jěžowki z motorskim kołom, na kotrymž mějesche sozinu, wšeho Kirschnera z Njźowa hładźo, do njeho srasy. Wschitzy tśi buchu na senju wjerchnjeni. A wschitkich tśoch dyrbjachu do lěcrownje dowjezć. Kirschnera, kiž běłche jenož lohke srasenu, bórzy sasu puschćelichu. Rosenhauer pak ma nohu złamanu, Sźmanczka mjezelne wjazowe rany. Schtó je na tutom njesboju wina, njeje hišće wujasnjene. — W Heidźišć malchinowej zabrjaju je jedyn masdźinski samkat znjesbožił. Přichi transparcach naja rěsanje malchiny so wón wobšmyrny, so jemu nóž z ruki zlidźe a jemu nohu wyłche kolena hač na kóńcy zchodźeny. Dale padajo jeho nóž hišćeze na hrihnje na někotrych městach srani. Snjesboženeho do jeho bydlenja dowjezchu.

S Rakez. Přichi posledninm stótličenju naličachu we Rakezach 52 koni, 275 howjadłow, 278 swinj, 167 kosow, 1848 schtuk zjerninowcho skotu (110 buh, 45 kaczkow, 1693 kur), 177 tarnikow a 4 kolcje pčełow.

Z Kulowa. Tudomna wotnožka němskostatneho zwjazka wójnskich wobškodźenych wuhotuje tež lětsa zaso ludowny swjatočnosć za swoje dźěći njedźelu 22. decembra popołdnju w 4 hodź. w zali Trělerjoje.

S Wojerez. Mnohy dźěłaćerja a wobhódnizy budźa z hodan njelubje přichehowajeni, dokelž je tudomna Müllerez twarska firma dr. ł w. ruk. do wulkeho pjenježneho cźisma přichilsła. Firma nětke naschu radnizu přichwarjuje a dostawasche wot města porjadnje swoje płacenja. Najskerje bórzje k warunanju ł wěricźelemi.

S Budworja pola Wojerez. Pónjelu popołdnju sta so tu njecźoze, kiž sebi młode cźłowjesle žiwjenje k woporu zadasche. Sćehowitkmy syn dwórskeho mischtra Strjely spyta wobrunć, kiž bě jemu do hrodowskeho hata padnyła, wunćahnyć a padny přichi tom do wody. Jenicźki swójdź njeschoł, hdyž w skamjnej starobje, njewotlakše bohužel hnydom po pomozy, ale bźežesche domoj. Tak hubi syn brohi cźaj k wukhowanju dźěćeza. Posprety na sajsnowažiwjenje a lěkarska pomoz běchu podarmo.

S Wětnizy pola Wojerez. Hakle přichi dwěmaj njedźelomaj su dyrbjeli 3. a 4. rjadownju tudomneje ludowneje schule samknyć, dokelž wosepizy (Masern) mjes dźěćimi sakhadźeja. Schtwórtk dyrbjeschtej so někto też hišćeze sbytkej rjadowni po postajenju wokrjesneho lěkarja sawrjeć, dokelž je přichewjele dźěći chorych a njeje porjadne rozwučowanje możne.

S Duboho. W naschej wsy pilnje puch wuzwijuja hacź k Borschczanskim, Wolejschanskim a Lipinskim mjezam. Přichi nětcźischim přichłódnym wjedrje tez dźěło špěchnje postupuje. Dróhu wuzwijuja jenoź z kamjentinym pěskom, zo wona prawny wjeselł dóstanje a woda žaneje schkody wjasy nacźinicź njemóże. Tchodla su so tež wyschcze brjohi na wobemaj stronomaj dróhi wotstrouile. Nadźijomnje je to posledni raz, so so tutón puch wuzwijuje, dokelž ma so po létach nowocźasna dróha nalwarjeć.

S Trjebina pola Sślepeho. Sandźenu schtwórtk watmě so tu howiwa, na kotrejž so wóssom tśelsowo wobdźěli. Tuchi satklichu 20 sajazow a 1 hajanka.

S Wjeże Wody. Na janje Karolina II sta so schtwórtk dopołdnja wobšarujomne njesboże a žadacźe sebi cźłowjesle žiwjenje. Podkorki so pschejaše pschelamachu a 41-lětneho hórnika Augusta Lehnigka se Skjarbolesa sażwachu. Dokelž padaze kruchi wuhla njeswobodnemu najskerje nutskach cźežko sranichu, jeho jenoź jako cźěło wuczehnychu. — Poslednje žiwjenje njesboże na tutej janje je so přiched 4 létami stako, kehdy wumrě hórnik na sajdowjenje i dymami.

S Mužakowa. Srjedu popołdnju we 2 hodź. dyrbjesche bleke maschcho mešćk cźěrje kerado pschijaisć, dokelž běšche jemu benzin wuschol. Cźežkaj wojakaj, kotrajž we klndle hedjeschtaj, prajeschtaj, zo staj so w gnebowym wjeczeru sabludźiłoj. Schtwórtk rano dyrbjesche kładło se Khrjebjusa, hdyž dyrbjesche tankowacź, do Prahi leczecź, je-li je to hacź do teho cźasa Wrótškawska lětarska policija dowolika.

Mile wiedro a nazymske sywy.

Kajše w novembru w Němskej stejachu?

Mile wjedro w novembru je pschi šnadnych deschczach spomožne było za dokónczenje rólnych dźěłow, je pak też rozwiczu młodych žywoh derje hojiło. Wobkorpne płody běchu hacź na šnadne wuwjasanje w novembru domoj přiwonjene. Pschi kopanju a wotwożowanju zokrjy katastrowe lětha žanych wobczežnoszkow njemjeschese.

Nasymske šywy su pschi lětuschim pschiłódnym wjedrje wschudźom we wotmytšlenym wobsahu bjes sadźewkow da samje pschitschke. Dalokoż su šywy jestkadźate, su šmjetscha wschudźom šylnje wuwite, maju młodnu strowu selenu barbu a so tež derje pjenkuja. Jenoż pschi połnich wuzjwjach su wone hišćeze trochu wróco wostate.

W pschierězku stejachu šywy w novembru w Němskej takle (hódź 2 = dobre, 3 = šitnje a 4 = šnadne wosnamjenja):

Nasymska pschenza 2,5 (mězaz pjedy 2,7),
nasymska rožta 2,4 (mězaz pjedy 2,6),
nasymski jačmjeń 2,5 (mězaz pjedy 2,6).

Z Łužicy.

* S Hornjeho Kumwalda. Jako so tu mkody cźłowjek z teschingom saběrasche, wo kotrymž mjenjesche, so je swójesemy, tšeli nadobo swojemu pschecźelej, kiž pola njeho pschebywasche, do žiwota. Pschecźel dyrbjesche hnydom lěkarsku pomoz zwitacź. Na swoje kulka njeje do cźrjewow sajeła. Tchodla sranjeny njeje w šmjertnym strasche. Podawk njech je z powucźenjom, zo so njedy z natykanymi bronjeni lohkomyslnje wobchadźało.

Ze Sakskeje a dalšich krajow.

* S Drježdźan. (W Turkowskej šmjertnje šnjesbožił.) Prjedawšchi šyndikus šafitowarskeho swójska kreditorow za narańschu Sachsu, Ota Legler, bě psched nětdźe poldra létom po wjesčichich pschečihowjenjach, psche kotrej swójak do dołha sajź, do Turkowskeje cźekнył. Jeho žona a dźěćo tam poldźišcho za nim scźehowaschtej. Nětko je so słowno, so je Legler 9. t. m. pschi njesboju z autom we Kutahya w Turkowskej wo žiwjenje pschišoł.

* S Drježdźan. (Sapalcźiwo.) Wutoru popołdnju wotpali so do cźasa w Nickern połna brózeń katastrskeho najeńa Geißlera z 500 zentnarjemi ślamy. S pomocu *dwoju autow so powodźi, spodarja pschi šwitu sajecź*, jako běchu so za nim honili. Jedna so wo fabrikitelow dźěłacźerja Nietzlein i Nowogersdorfa. S pschepytanjom so wupokaza, hacź je wón hišćeze tež dalšiche zapalcźiwe skutcźk, kiž su so w popołdnim cźasu w połdnju Drježdźan stałe.

S Lipika. (S jedźazeho cźasa spadł.) Se saschadźanjom pschi pscheježdźenju wubihadłow psched sastarischcźom Sahna wocźinichu so durje lohkeho nakkadneho cźasa, mjes Lipikom a Barlinom jedźazeho. Njadowaš Stechnesser z Lipika padże z jedźazeho cźasa a jeho dyrbjachu z cźežkimi sranjenjemi do Lipicźanskeje khorownje dowjesć.

* S Adorfa. (Samjertny spad je schtoma.) Pschi wurubowanju halosow na schtomje spadny w schtyrzehnych létach stejazy wojenjeny cźěrla a ratař Walter Hertel tak njesbožownje dele, so bě hnydom morwy.

* S Barlina. (Wulke sajedźenje we płotowarni.) W jenej schatowej fabrizy na Mlynitej dróhy w Barlinje sta so cźežke njesboje. Pschi dźeli nadobo 33 płotowarkow sthori. Pschicźina běchu wuhlowe ozydowe płuny. Schtyri zónste dyrbjachu do khorownje dowjesć. Tamne, kiž běchu lózcho khorite, mózachu domoj hicź. Dźěłacźerki w mešnjowej, hdyž bo njesbožownym podawk sta, mějachu schaty z płunowymi płotami płotowacź. Po wschém sdaću je był płum hubjeny špalený. Pola žaneje sajedźeneje njeje strach wo žiwjenje.

Přilopk.

* Tři holzy woi špadaeje murje morjene. We wjsy Hyndorvin pola Lille je, kaj „Journal“ powědźi, z njewjedrom a wichorom 4 metrow wyšoka murja na dróhu žošapyła. Tři młode holzy, kiž runje nimo dźěchu, buchu morjene.

* Pschicźina Newyorkskeho wohnjoweho njesboja. Kaž tele dny zdźělichmy, je so w Manhattan Studio Comp. filmowym atelju 10 wohnjowe spalitšo. We pschicźinje wohnja so někto powě, so je jedyn z dźěłacźerjow pschichotowjenju podobiznu žebi chcył tajnje zigaretu zapalicź a ł tym je wohnjowe wohnjowe njesboje sawinował.

* Kikert influenzu wuzledźił? Snaty amerikanski profesor Zalk pschi univerziteze w Chikagu je po 15-lětnym dźěle k wuzledźej pschichot, kiž je wulki napohlad zbudźił. Jemu je po poradźiło spóznacź influenzny kikert a jón bjespotrocźnje wuzwobodźicź. Wucźeni mětnja, so budźe so někto lohko napschećiwny bydź k schczepjenju pschećiwo tkrypje namakacź hodźicź. To by było se zbožom so cźłowjestwo.

Z naschco kulturnecho žiwjenja.

Z Poršic. (Druha rozprawa.) Derje poradźeny swjedźeń wuhotowa zańdźenu njedźelu naša Sokolska jednota pola Handrikec. Starosta najprjódzy wšěch powita, wosebje zastupjerjow druhich Sokolskich jednotow. Potom wustupi bratr Čabran-Porširski a přednjese z wurazom zahorjacu baseń, kotruž bě sam zbasnił. Hižo wjacy króć je nas bratr Čabran ze swojimi basnjemi zwjeselił. By była škoda, njeby-li je też w čišću wozjewił. Pod nawjedowanjom načolnika Kruparja z Krakec zwučowachu nětko Sokolki na bradlach. Na to sčěhowaše hudźbny wotdźěł wječora. Ze swojim rjanym a wuwučenym hłosom zwjeseli nas knježna Frajslakec z Hornjeje Hórki ze spěwomaj „Jako z mojim lubym“ a „Běžał hólčik přez wšě hórki.“ Bě to wosebitje překwapjenje za přisłuchaćerstwo. Horcy džak jej za tute krasne poskićenje! Knjez wučeŕ Jenč bě jej z wustojnym přewodźerjom na klawěrje. Potom wustupi mały měšany khór pod nawjedowanjom knjeza wučerja Jenča a přednjese jara derje sčěhowace tři spěwy: „Hale sy-li mi moja lubka,“ „Lubka lilija“ a „Ša je holčka trawu žnjoć.“ Knjezej Jenčej smy za jeho naloženu prócu wulki džak dołžni. Sokoljo nětko na bradlach zwučowachu a to dosć wustojnje. Na to poskići bratr Čabran žortny wustup a powědaše nam, što je wšo na luboseinskich pućach nazhonił. Na překušu nam Sokoljo wosebje čežko zwučowanja pokazachu. Tu bě widźeć, kajku wustojnosć móžeš z pilnym zwučowanjom docpeć. Zwučowanja na bradlach a překušu zaso načolnik Krupař nawjedowaše. Bratr Čabran a sotra H. Čabrance wustupištaj nětko jako muž a žona a wumjetowaštaj sebi swoje njedočinstwa. Hudźbne, čělowučowańske a žortne poskićenja připodtuchcharstwo z přikleskom mytowaše. Připóznaće wužada pak sebi też naša sokolska kapała. Wona poskići nam dłši hudźbny kus a rjane přezpolo. Naposledk hrajachu nětkoři bratřa a nětkotre sotry dźiwadło „Błazń w přenim poskhodźe.“ Tutu žortnu hru wšitcy derje hrajachu. Běchu to knježna Hercogec z Krakec, knježna Běbrachec z Poršic, knjez Krupař z Krakec, knjez Jurk z Poršic a knjez Hórban z Poršic. Hačrunješ bě program skoro předołhi, so tola nikomu wostudźało njeje, dokelž bě dosć wotměnjacy. Wopyt běše jara bohaty. Jako bě so starosta wšěm sobuskutkowacym podźakował, zahudźi sokolska kapała k rejam. —l—

Kwitowanje

Za pomnik našeho njesmjertneho K. A. Kocora.

nawda so hač dotal 670,32 hr.

Dale darichu:

„Lipa Serbska“ w Pančicach 10,— hr.
Towarstwo „Swěra“ w Poršicach 10,— hr.
Towarstwo „Łužica“ w Hornjej Hórcy 3,10 hr.
(druhi přinošk).

Hromadźe: 693,42 hr.

Džak wšěm lubym darićelam. Chcemy też w přichodźe tu dale kwitować hač dotal, kiž nam přećelju, towarstwa a Zwjazki za dobru wěc spožča.

Zarjadniski wubjerk.

Najnowiše z cyłeho swěta.

— Schtrowa powěsć wo wjedrje ja jutšišu njedźelu: *Mile, njewobstajne, trochu wětrowe wjedro. W Jendźelsej a połnócnej Europje podobne wjedro.*

* Do żelesniškeho sastanischcza we Wülknizach pola Riešy ju padnyschi frjedu w nozy dobyli a se sastanischczo-Riešy ju so padnyschi w nozy dobyli a se sastanischczojenjes khowasche, 10 000 hriwnow krabnyli. Padnychow njejsu hischcze wuzledźili.

* W krajnym dźěłowym hameze w Halli ju pschi rewiji pokładne wulke pschekhiwjenja wotkryli. Wone ju so hižo w lecze 1926 sapoczale.

* 100 000 Gdanskich šeschnakow dolha sawostajiwschi je 30lětny wjednik Gdanskeho wobchadneho towarstwa Hans ł Chapnis cźekнył. Gdanskemu wobchadnemu towarstwu wschć automobilne omnibusy w Gdansku (Danzig) słuschcza.

* W Chebu (Eger) w połnócnych Czechach ju wešeho Josefa Mayera sajeli. Na njeho tukaju, so je mordarstwa w Düsseldorfu tkućił. Jeho pišmo je morderjowemu pišmu jara podobne. Wobsehje je nadpadne, so won težame pišanske zmylki kaj mordaŕ cźini.

* S herbskeho pohrjebnischcza knjeneho kubła w Tarnowicach ju so tšo morwi Koschytkej zwojoh do knjeneho kubła we Wrocsinu w Hornjej Schlesyschej pschewjesle, kotrej je Koschytkej zhromadu kupiła. Hdyž ju w pschitomnosći wokrjesneho lěkarja a hamtskeho pschedstejerja zwójbny wjelo wotewri, pschitomni ł najtwjetschej hrosu widźachu, so běchu delnje poboczne desti kaschcza, w kotrymž cźěło hižo psched dźewjeć létami semrjeteho rytmischtra ł Koschytkeho, nana nětcźischeho wobchadźerja lejesche, wutłóczene. Morwy na wobliczu lejesche, jeho ruzy běschtej na bok wupschestrjenej. Cźełowa płachta ztołkana k jeho nohomaj lejesche. Dokelž je rytmischtr ł Koschytki z Božej rucku sajaty wumrjeł, myšla sebi, so ju jeho po dacźu morweho khowali, a so je w kaschczu wotnejdź.

Toiletowe mydło / Swěčki na štom

najwjetši wubjerk w měsće

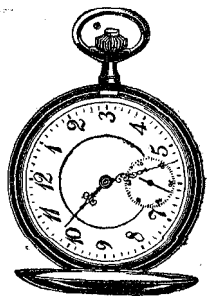
Fr. Lieber

mydłowa fabrika / na Bohatej hasy 6

Podawamy a naprawjamy **radioaparaty**

kajkostne aparaty prěnich firmow.

Nierth a Förster w Budyšinje před Šulefskimi wrotami 19

Dar trajaceje hódnosće

a stajneho wopomnjeća

je dobry časnik

Woćehnjenje k porjadej a dypkownosći.
Wulki wubjerk / Najtuńše płaćizny
poskića Wam dom dobrych časnikow

M. Ewald na Bohatej hasy 8

— — Najstarši dom w měsće — —

Elektriske ploty
Elektriske zwónčki
elementy

Nierth a Förster w Budšinje
Před Šulefskimi wrotami 19

Wšitke picowadła

Žitny dom w Kamjencu
wotnožka w Pančicach

Syru mołmu

kupnje po najwyšších Płaćiznach

Otto Osswald

nohajcowa fabrika
na Kamjentnej hasy

Kožuchi
Kłobuki
Čapki

kupiće tunjo pola firmy

Franc Schröer

w Budyšinje na Serbskej hasy 18

Fön-aparaty

Nierth a Förster w Budyšinje
Před Šulefskimi wrotami 19

Wot njedźele **15.** decembra

10 % hodowncho rabata

hač do wutory **24.** decembra

na wšě nakupowanja

na

žonjacu drastu a woblekowe tkaniny

z wuwzaćom wšěch tworow, kiž njejsu zniżene

Njedźiwajcy mojich tak a tak nizkich płaćiznow sym so dalše zniženje płaćiznow rozsudźił, zo bych Wam Waše

hodowne nakupowanje

wołožił, a Wam składnosć dał, dobre a rjane twory po najnižšich płaćiznach kupić.

Wopytajće mje prošu njedźelu 15. decembra a njedźelu 22. decembra. Mój wobkhod je wotewrjeny wot ½11—12 hodź. a wot ½2—6 hodź.

Mój wubjerk Was na kóždy pad spokoji.

Jan Jurij

we Budyšinje **PAHN** we Budyšinje

Wohrěwace słónčka
wohrěwace pucawki
elektriske kachle

Nierth a Förster w Budyšinje
Před Šulefskimi wrotami 19

Nawěštki w Serb. Now. maja wulki wuspěch

Ptak Preißerowy na šalcy je znamjo najlěpšeje rjadowanje!

Preißer-Kaffee

K swjedźenjej tón dobry

Preißer

kofej

Hodowne měšenja su hromadźe zestajane!

Płaćizny su nětčišim hospodarskim wobstejnosćam přimjerjene!

Punt 2.80, 3.20 3.60 a 4.00 hr.

Kofejowy Preißer

na Žitnych wikach 24

Elektriske wohrěw. bleše

za kóžde wužiwanje

Nierth a Förster w Budšinje
Před Šulefskimi wrotami 19

Hosćenc na Horje

Sobotu a přichodne dny

so kózlopiwo točí

Přećelnje přeprošujetaj

J. Robel a mandźelska.

Leopoldec korčma we Worklecach

Dźensa sobotu: **swinjorězanje**

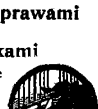
Jutře njedźelu: **hrajeński bal**

Wo dobroćiwy wopyt prosyjaj Jurij Brankačk a mandź.

Zastaranje z wodu z tłóč. připrawami plumpowe připrawy skótne samonapojaki z korčkami

wšěch družin a wulkosćow wuwjedźe solidnje a derje pod rukowanjom

Gustav Schneider w Budyš.
na Różowej hasy 8 a 13

Do Budyšina přišedši zetkujemy so stajnje

w Lehmanec kofejowni

na Serbskej hasy čo. 8 — telefon 3118

ff konditorske twory / najlěpše napoje
kofejowe pječwa / jědźny lód
štomowe tykancy / šokoladu

Woseb.: Torty a štomowe tykancy
z kóždym lubym napismom k wšěm składnosćam so hodźacy dar

Najkedźbliwišo zawalamy dla rozesłanja

We přećelnych **rumnosćach kofejownje** wšědnje popołdnju a wječor **koncert**

Njekupujće drohe znamkowe likěry ale moje tun. přimjerjene

palenčy

litr wot 3.— hr. woptanki darmo

Hermann Klemm nasl.

w Budyšinje na Kamjentnej hasy 27

Na wjesne ležownosće

na hypotekske a rukowanje gmejny pytaja při 10% dani hač do 30000 hr. też po mjeńšich dźělbach. Poskićenja pod „J. S. 33“ do expedicije Serbskich Nowin w Budyšinje

---

Marijna drogerija Alfred Steinborn

w Kamjencu, na Knježej hasy 8

poručuje

wšě pječne potrjeby

najlěpše kajkosće po najtuńšich płaćiznach

paleny kofej

znateje kajkosće stajuje čerstwje paleny w samsnej motorskej paleńi

Příloha k číslu 290 **SERBSKE NOWINY** Sobota, 14. decembra 1929

Jednanje přeciwo hrabi Stolbergej.

(Stónčenje.)

W popołdnischim pożedżenju pschestkychowachu żo psychiatriżny wężowustojni. Universitny profesor dr. Schulze-Göttingenski żo wupraji, żo njemóże winy za stutk namakacz, a wobschorjeny njesdża żo jemu też ſ człowjekom być, kiż by ſwojeho nana se ſamyślonu ſtónżowak. Też § 51 żo nihdy nakóżicź njeda. Tak złaby a dżéżazy człowjek każ młody hrabja je, dyżbjeſche po tutom ſtutku wědomja połnyć. Jeho złe jemu ſamowne sadżerżenje da żo ſ jeho nałożenja (Veranlagung) wusajźnicź. Sanitetny rada dr. Colla je toho ſapschijecża, ſo jeho dołhe ſaprěnowanje wusajźnuje żo jako njeswobmyślnoſcź (Unbesinnlichkeit), wubudżena ſ nanowej ſmjerzu. Wón je wobſkorżeneho jenoż jako prawdulubowazeho człowjeka pónak. S tym je pschestkychjene dopokasow ſtónżene.

Srjedu ſapocżachu pładowenja, pschi kotrychż bě ſudniſka ſala pschepjelnjena. Wobſkorżeny bě ſe ſwojej żotru Antoniju a ſ maczerju a ſe ſwakom pschitomny a ſćěhowaſche ſłowam wobſtorżbnika ſ wulkim napjećom.

Wyſchſchi ſtatny rěčnik dr. Engel żo mjes druhim wupraji, ſo ma ſjawnoſcź na tutom prozeżu wulki ſajim. Wobſtorżba a wotewrjenje wobſamtnjenje rěkaſej, każ je ſnate, jenoż na morjenje ſ pschchladnjenjom (fahrlässige Tötung).

To je żo w ſjawnoſći ſwjetſcha kritiſowało. Je żo wo tom rěczało, ſo ma wobſtorżba wo mordarſtwje rěczeć a jednanje ſo psched pschiſażnym ſudom wotměć. Tele momenty je ſud, kotreż ſtatne rěčnistwo dokładnje je pruhowało. Tola po ſakonju ſmě ſo wobſtorżba dla mordarſtwa wuprajićź, kiż pschedtežli dołhaſaju podhlad. Se ſwěſćenjemi je ſo wupokaſało, ſo pschedležli jenoż dołhaſaju podhlad na morjenje ſ pschchladnjenjom.

Sa wobſtorżbu ſu byle ſchtyri dnjowe wušnamne, kiż wobſtorżbnik bliże wumjednje, poczahoważe żo na wuſpjedk. S prénja: wězywuſtojnych w ſłužbnju; ſ druha: mordarſkeje komitizje; ſ tſeca: Wrótſkawſkeho wyſchſchego krajneho ſuda; ſ ſchtwórta: pſychiatra dra. Schulz-Göttingenſkeho.

K tomu żo wyſchſchi ſtatny rěčnik takle wupraji: Wobſkorżeny je ſ bróžnju wotrośł. Wot muża żo żada, ſo wě, ſo może żo pschi najwjetſchej wobhladniwoſći wutłeć puſchczicź. Pschidam, ſo je wón najpriedy wobhladniwje wobhładżał. Ale da żo wobmyſlicź, ſo je pschi ſwojim nanje bróni ſ wótrymi ſmudowkami nabiwał. Je ſebi potajkim rjeż dyrbjał, ſo je tola móżno, ſo wutſeł żo puſchćił. Jeho ſakitowanje ſa cżaſ zyłeho jednanja je mi ſrozumliwe. Kak je nětko pschiſchło, ſo njeje żo nan na tamnem wjeczoru ſyna praſchał, cżehodża żo tak dołho ſ ſtełbu a ſ wótrymi ſmudowkami para?

Pschchladnjenje żaleji po mojim ſpacżu w tom, ſo je wobſtorżbny najſtarſcho na ſemrěteho żo měrił(?) Tola na druhej ſtronje je njeſrozumliwe, ſo je nan paranje ſ ſtełbu tak dołho cżerpjeł.

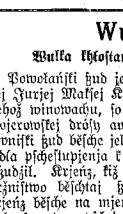
Praſcheńe je żo wujewiło, hacż pschedležli mordarſtwo. Po wſchěm, ſchtoż ſmy ſłyſcheli, móżeſche pschicżina ſa to w ſamożenſkich a żiwjenſkich poměrach trćeżi. Sa prěniſchu pschicżinu tu ſapſchimkow njebyła. Eſwójbne poměry běchu ſwojorafne. Dżěcżi wo tom wědżachu, a też wobſkorżeny żyle jaſnje wědżeſche, ſo nan a macż po ſwojich puczach thodżitaj: Nan ſnadź we ſwojim wuběranju njebě tak wumyſleny, jako by ſebi to traſch wobſkorżeny pſchaj; a runje tole ſrjedźiſchcżo je w jednanju wulka rólu hrało. Tola běchu-li tele wobſtejnoſcże ſ pschicżinu, wobſkorżeneho k ſkutkej poſahnucź? To by rjeſk, ſo nż. Nichtó w jednanju njeje wobſkorżenemu ſkutk pschipjeł. **Sawěrno, hdyż wjele momentow, pokaſowazych na mordarſtwo.** Tola na druhej ſtronje pschedleża momenty, kiż badża na morjenje ſ pschchladnjenjom myślicź. Po mojim měnjenju pschedleżi potajkim jenoż morjenje ſ pschchladnjenjom.

Statny rěčnik rada Fejſch wupraja żo na to wo měrje thłoſtanja. Wuwjedowanja wyſchſchego ſtatneho rěčnika wón podpjeruje. Sa mordarſtwo abo wotmyſlene morjenje njeje żo żanych dopokasow pschinjeſko. Wotmyſlene ſtóſtniſtwo potajkim dopokasane njeje. Jedna żo wo to, kajke thłoſtanje naměrićź. Najmjenſche je dżeń, najwjetſchene tſi lěta jaſniwa. Kajke thłoſtanje je ſa wobſkorżeneho pschimérjene? Pschi tutom praſchenju dyrbi żo na dwaj momentaj dźiwaczj. Na ſakładże ſaczińſchcża, kiż wobſtorżeny je cżinił mjes jednanjom, njeje wón połnopłacziwy człowjek. Khutnemu dżělu je ſtajnje ſ pucża thodżił. Jeho njeporocżnoſcź a jeho ſchpatnitwo ſtej wołożajej ſa thłoſtanje, a tohodła je nuſne, ſo by żo thłoſtanſta měra njebyła pschejara pschepjata.

Hdyż je wobſkorżeny prajił, ſo budżeſche żo ſrjedy wuſnał, hdy by był jenoż měł prawu dowěrliwu wożubu, *to njemóżu jemu wo tole ſćěhowacź.* Wón bě bjes energije a je ſtrachi měł pſched ſwojej ſamołwitoſći. To je ſwajitwe, dokelż je ſ woporom jeho njerodneho ſadżerżenja jeho nan był. Tola jeho jakomużene wušnaće njemóże bjeż ſ winu, thłoſtanje powyſchcżi.

Noſkudżaze ſa měru thłoſtanja je jeniczki wyſoki ſtopjeńk njerodnoſcże (Fahrlässigkeit). Wobſkorżeny je po mojim nahladże, a to dyrbi żo wuraſnje wupraji, hrubje njerodnje jednał; pſchetoż niehdy ſ laikom (nowotnikom) we wobkhadżenju ſ bróniu. Heho ſakitowanje njemóżu ſrozumicź, hdyż rjekńe, ſo njeje ſtebi pschi nabiwanju tſelby nicżo myſlił.

Statny rěčnik na to namjetowaſche, wobſtorżeneho dla morjenja ſ hrubeho pschchladnjenja k pjatnaċże měſaczam jaſtwa ſaſudzicź. Pschepytowańka jeho nima żo jemu pschilicźicź, dokelż je wěnje na pschepytowańſkej jatbje ſe ſwojim ſaſatkom pschżom ſam wina. Po ſtatnymaj rěčnikomaj jimaſche żo wobſkorżeneho ſakitaŕ, rěčnik Lueigebrune ſłowa a rěczeſche ſa wumiwowanje. Tola, każ je żo wojera ſdżełiło, je ſud wobſtorżeneho k 9 měſazam jaſtwa, ſ wotlicżenjom 45 dnjow pſchepytowańſkeje jatby, ſaſudźi a ſdobom ma też thójny jednanja njeſeć. — Hrabja Kſchefeſćan ſe Stolberg-Wernigerode je pſchecżiwo wuſudej powołanje ſapodał. Wo wuprudowanſkim cżaſu rozſudźi ſud hakle, hdyż wuſud do mozy ſtupi.

Faraf Heuman-owe hojenſke ſrědki

wupruhowane při wjele khorhoſćach. 180000 dżaka wopismow. / Faraf Heumanowu knihu (272 ſtr., 150 wobrazow) dostanje kóżdy, kiż ſo na tutón nawěſtk powoła, cyle darmo bjez porta přez Ludwig Heumann & Co., Nürnberg S 5 Faraf Heumanowe hojenſke ſrědki ſu po originalnych płaċżiznach ma přeco na ſkładże: **Hrodowska haptyka we Budyſchinje, na Hošic hasy 27.**

Wusudżenja.

Wulka thłoſtanſka komora w Budyſchinje.

Powołańſti żud jedunaſche ſrjedu pschecżiwo puſchkwiejerjej Jurjej Mańkej Krjenżej ſ Małeho Wjelkowa, kotrehoż winowachu, ſo je 26. auguſta 1928 na Budyſko-Wojerowſkej dróży autowe njeſbože ſawinował. Budyſći fawnifti żud běſche jeho dla njerodneho cżełneho ſranjenja a dla pschełupjenja ſ 50 hriwnam pjenjeżneho thłoſtanja ſaſudźił. Krjenż, kiż běſche mjes tym thory był, a ſtatne rěčnistwo běſchaj ſo pschecżiwo wuſudej powołałoj. Krjenż běſche na mjenowanym dnju ſ Budyſchina domoj jěżo ſ autom pſched Mſchinjańſkim motorowym kolejarjom ſpytał na lěwo ſo na Sajdowſti puć ſawinyć. Tohodła běſche ſo motoriſte koło wjerchacż pocżało, kolejarjowa mandżelſka běſche dele padmyła, ſtebi draſtu roſbrěła a ſo ſraniła. Sud ſaczińny wobej powołani, ſo pschi thłoſtanju woſta.

Cyrkwinske powěſce.

3. njedźela adventa. — 15. decembra 1929.

Z Budyšina.

Prědowanski tekſt: Kol. 1, 12—15.

W Pětrowskej cyrkwi mt rano ⅛8 hodźin faraf Siegemund prědowanje (cyrkw. hudźba: Introitus „Khrysta cheemy khwalić“ atd.) Popoldnja ¼12 h. ma faraf Siegemund kemšenje za dźěći. Wječor w 6 hodź. ma faraf Paul ſpowědź a ſwj. wotkazanje.

W Marijnej-Marćinej cyrkwi ma dopoldnja w 9 hodź. faraf Große prědowanje a w 11 hodź. kemšenje za dźěći. Wječor w 6 hodź. ma ſuperintendent Fröhlich prědowanje.

Zběrka za wobradżenje najkhudšim naſeje wosady Wutoru popołdnju ⅝3 hodźin je w Pětrowskej cyrkwi nutrnoſć za njedźelniče. — Wutoru we 8 hodź. ma faraf Berg biblisku nutrnoſć w evang. towaršowni. — Srjedu wječor we 8 hodź. ma ſuperintendent Fröhlich bibliski wječor w Tuchořskej cyrkwi. — Stwórtk rano w 2 hodź. hodowne kemšenje a spowědź za předewzaćelow a přistajeńcow hoscenčarſtwa (Spěwarſke sobu přinjesu). — Stwórtk wječor we 8 hodź. je w evang. młodźinownj na Hrodowskej hasy 6 zhromadźizna Módreho kříża. — Křćenja ma we wobemaj cyrkwjomaj faraf Paul.

Porjedźeńka. W cyrkwinskich powěſcach wčerawšeho čisla ſtej ſo hrubej čišćerſkej zmylkaj ſtalej Napismo z Khawćic ma rěkać z Khwaćic a město Khwaćic ma ſtejeć:

Z Kotec.

Dop. ⅛11 hodź. ſerbſke kemšenje na to ſerbſka ſpowědź (faraf Krawc z Hrodźišća). — Kolekta — Kotečanski wosadny duchowny předuje njedźelu we Wósporku a Hrodźišću.

Z Łužicy.

* S Nowego Gerſdorfa. W Leutersdorfie motorowy kolejar Pätzold ſo wójmiſkeho wobſchłodźeneho, kiż ſ kolom rjeżeſche, ſ taſkim wotmachom, ſo bnſchlaj wobaj na bróhu wjerchnjenej a cżełko ſranjenaj. Woběmaj běſche ſo wědomje ſłužiło. Taſkeju dowjelečhu jeju do khorownje.

Zapośłane.

(Bjez ſamołwitoſće redakcije.)

W ſhromadźiznje, kotruż powołańſti ſwjaſk němſkich ſkalarjow 8. dezembra 1929 w Khróſćijach wotmě, tamnišchi pschitomni kollegojo hórke a wopraunjene ſtórżby pschecżiwo dżełowemu hantjej w Kamjenzu podżełnych. Tute ſtórżby wobroćichu ſo pschecżiwo naprawje, ſo maja *trójzy wob tydżeń do Kamjenza thodźicź, ſo bychu ſo kontrolowacź dali abo prawje ſaſtajene zawěſćenſke pjenjezy wotſtrowacź.* Druhe ſtórżby měrjachu ſo ſaſadnje pschecżiwo wukoſowanju § 89a ſakonja wo ſawěſćenju dżełoneměrjazych, kiż Kamjeńſki dżełowy hantj pschecżiwo ſwojim dżełonjemějerjam nałożuje. Pokaża ſo też na wjcheſake njedoſtatki pschi kontrole. Saſtojnik powołańſkeho ſwjaſka němſkich ſkalarjow doſta hnydom nadawk, ſ pschedbudnjom Kamjenſkeho dżełowego hanta jednacź a njedoſtatkam wotpomhacź.

Kollegojo, njedźelu 15. dezembra 1929 popołdnju ½5 hodźin ſo w „Leopoldez korczinje“ wo tutej należnoſći roſprawa poda. Sću ſo praſchenja, kiż wſchitkich dżełacerjow, kotřiż we wokrjeżu bydła, ſłynje ſajimuja. Wobeſhe dżełacerjo ſ Górkow, Worſlez, Tſjoch Khójzow, Hatka, Noweje Wjeſći, Jaſenzy, Hory, Wětrowa, Bóſchtz, Rojanta, Sſernjan Ralbiz, Hranża, Nowoſtliz, Laiſa, Sſmjerdźajeze atd. dyrbja na ſhromadźiznu pschiſć, dokelż ſo jedna wo praſchenja, kiż ſu ja nich wurjadnje wažne.

Pawoł Kilank.

Z našeho kulturneho żiwjenja.

Zhromadźizna zjednoćeńſtwa katolskich wučerjow ſerbskeje Łužicy.

W Khróſćicach, 12. hodownika 1929.

Wětrikee hóley dujachu a mjetachu z wulkimi krjepjelemi wokoło ſo, zo ludźom łóſt zańdże, do jich „reje“ hić. Tola horliwi zjednoćenjo njedachu ſo wottrašić a khwatachu do Khróſćic, hdyż jim pódła duchowneho wokřewjenja też čélne khwaſe. A naš ſwěrny Radwořčan, kiż ſo ničeho njeboji, ſtaji zaſo ſwojeho muża. Někotři chcychu ſo hižo ſadżeć, zo přińdże. Hižo tu bě. Pozdźišo ſo hiſće jedyn dalši přidruži.

Tak móżeſe předſyda rjanu ćrjódku ſobuſtawow — přez 20 — witać a to při hroznym błóćanym wjedrje. W Różeńće drje bě ſo wučinilo, zo měješe ſrjedźina zhromadźizna w Njebjelčicach ſo wotmeć. Ale wěſtych winow dla, kotreż ſo připóznachu, je ſo přepołožiła.

Na to rěčeše knjez kantor Renaf-Njebjelčanski „Wo dźěſćowych łżach“. Kóżda njewěrnoſć njeje łża. Dyrbi być wědomna a wotpohładna. Husto loſć ſo dźěćo na to a tamne dospołnje njedopomni. Tak nastanu zmylki. Wſelakim pobrachuje wědomjo ſasa. Podeńdżenja njezaryja ſo dospołnje do wědomja. Dźěćo nima dosahaceho zajima. To wšo wobkruċujo přednoſeŕ ſ přikładami. Samo doroſceni ſo myla. To dopokazuja ſudniſke jednanja. Samo ſony ſo tak kruċe do zmyſłow zaryja, zo ſkónčnje ſonar do jich woprawdźitoſće wěri. Sto ma wukubłaŕ činić? Nic hnydom khłoſtać, ale powučeć a napominać. Łžě nastanu druhdy ze żiweje fantazije. Husto wumohaja ſebi dźěći z nuznymi łżemi, na čimž móża wukubłarjo ſami wina być. Hač maja ſo łžě khłoſtać, to wotwisuje wot wšelakich wobſtejnoſcow. Wžzo notoriſkim zehłańkam njetrjeba ſo přez porſty hladać. Někotre dźěći maja grawoćiwe zehłańne nawučenja. Přinjeſu je druhdy hižo ze ſtarſkeho domu.

W rozmołwje hiſćo wſelacy z nazhonjenja to a tamne dodachu. Při tom ſo pokaża, kak ſu zehłańne wuprajenja dźěći před ſudniſtwom mnohim wukubłarjam ſkodźałe.

W dalšim poda knjez ſulſki wjednik Wjerab rozprawu wo literarnym fondze, kiż je ſo khětro zeſkrěł, hdyż móješe před inflaciju rjano ſrědki. Ma ſo zaſo *financielnje ſkrnćiċ.* Rozjaſni ſkrótka, kotre ſo zaſo nowe knihi ma jednoćeńſtwo hiſće na ſkładże a kajke płaćizny maja. Su ſo časej přimérjene powyſiłe. Knihi měłe ſo kupować a do ludu dawać. Pokaża na krasne baje, bajki baſničeki.

Dla zhromadźizny zaſtupjerjow zwjazka katolſkich wučerjow w Sakſkej, kiż ſo 27. hodownika we Drježdźanach wotměwa, wuwi ſo ſóſła rozmołwa a podachu ſo direktivy, kak ma ſo naš zaſtupjeŕ při tym abo tamnym wučinjenju zadżeržeć. Dale pokaża ſo na peticiju, kiż ma ſo na ſakſki ſejm zapodać a ſerbſkich zajimcow podpiſać. We wſelakich gmejnach ſo hižo kruće podpiſuje. Jako nowy ſobuſtaw přiwza ſo knjez kaplan Młynk z Khróſćic. Při ſćěhowaceŕ wólbach wuzwolichu ſo kk. wučeŕ Jakubaš za 1. a faraŕ Mič za 2. předſydu, za 1. zapiſowarja wučeŕ Mikławš Bejmak a za 2. wučeŕ Čornak w Konjecach, za pokładnika kantor Andricki we Radworju, kiż hižo dołhe lěta pokładni předſteji. Jako reviſoraj za přichodne zličowanſke lěto wuzwoliſtaj ſo Radwořſkaj ſobuſtawaj.

Dale zhonimy, zo ma ſo přichodnu njedźelu (15. hodownika) w Khróſćicach hodowny ſwjedźeń wotmeć a to z pomocu holčaceho wotdźela z Budyšina pod nawjedowanjom knjeza wučerja Zeibiga. Zdobom dyrbi to być přiwabjacy dźeń za nakrajne ſpomożeńſtwo a tuž chce mjenowany knjez wotpowědny přednoſk wo tym dźerżeć. Tuto nakrajne ſpomożeńſtwo je ſebi nadawk ſtajiło, wjeſnu kulturu pěſtować, potajkim ludowe waſnja a nałožki hajić a z tym dże tola też ſerbſku rěč. Tola wſelacy ſu měnjenja, zo ſo z tym jenoż Němcowſtwo w naših ſerbſkich wſach ſpěchuje pod njewinowatym mjenom. Nihdy njemóże ſo z pomocu němſkeje rěče naša ſerbſka kultura zdżerżeć, kiż ſo w prěnim rjedźe na rěč zepjeruje. Někotři ſu měnjenja, zo je to jenoż zababjene nječaowanje. Tola na dotalnym wučinjenju ſo ničo njeprěmēni a tak ſo wotpohladny ſwjedźeń přewjedże, byrnjeż ſo hiſće też z druheho ſtejniſća přećiwo tomu rěčało.

Přichodna zhromadźizna, drje ſwjedźeńſkeho razu, budże w běhu zymy w Pěſkecach. Za wosebity ſwójbny wječor njebě dosahaceho zajima, dokelž budże tak ſwjedźenjow doſć, při kotrychž mnohe ſobuſtawy hižo obſuſkutkuja. Krótko do 7 hodź. ſkónči ſo žiwe poſedźenje.

Hospodarski rozhlad.

sobotu 14. dezembra 1929.

Wčerawše kurzy w Barlinje.

1 Dollar	4,1715	100 polsk. złotych	46,975
1 jendželski punt .	20,355	100 čěskosł. krónow	12,361
100 šwajc. frankow .	81,035	100 franc. frankow .	16,425

Barlinska bursa wječera pschi spočatku wožiwi. Kursy efektow postupowachu. Na lónjach bursy faktupi žnadne wosplahowanje. Wiki f dołżnymi a rentowymi liječinami běchu wschitke.

Produktowe wiki so wječera sajko skrjećiachu. Dowoz wosta žnadny. Też kupcy so wotwlakowachu kupowacz. Ale płaćižiny postupichu. Sa hotowe forno bě pschenża 10 pjenježkow drožscha, rožka 15 pj. a wowß 5 pj. — Wječera płaćeschce zentnar

w Barlinje:

pschenży 11,80—11,85 hr., rožki 8,25 hacz 8,30 hr., jećmjenja nasymkeho 8,35 hacz 8,85 hr., nałětnjeho 9,35—10,15 hr. wowßa 7,20—7,65 hriwnowow,

w termińowym wikowanju:

za dezember: pschenży 12,15 hr., rožki 8,95 hr., wowßa 7,67½—7,55 hr.

za měrz: pschenży 13,05—13,02½ hr. a rožki 9,90—9,89¾ hr., wowßa 8,45 hacz 8,42½ hr.,

za mej: pschenży 13,60—13,57½ hr. a rožki 10,45 hr., wowßa 8,92½ hr.

w Drježdżanach (sajdženu pondżelu):

pschenży 11,50—11,75 hr. (11,65—11,90 hriwnowow),

rožki 8,40—8,65 hr. (8,60—8,85 hr.),

jećmjenja nasymkeho 8,40—8,65 hr. (8,60 hacz 8,85 hr.),

jećmjenja nałětnjeho 9,90—10,50 hriwnow (10—10,60 hr.),

wowßa nowscho 8,75—8 hr. (7,95—8,20 hriwnowow),

w Storjelzu:

pschenży 10,60—11,10 hr., rožki 7,50 hacz 8 hr., jećmjenja nałětnjeho 8,25—9,25 hriwnow, wowßa 6,50—7 hr.,

zentnar bórnow 2,20 hriwnow,

kilo buttry 4—4,60 hriwnow,

jaja 15 pjenježkow hacz 16 pjenježkow.

Pschijatajeja:

Wučžanika krawskeho, Wojnka w Hródku, Pětrowa haša čisło 1.

Na pschedań:

Wěhaki w Radworju 62.

Mandolina we Sstomjenju na Winizy 2.

Prošata w Rusinskich 28 pola Hródka.

Kolo mužaze, Wagner we Wojerezach, Sdrjebżna haša 4.

Ložo f matrazu a žonjage koło w Budyschinje, Zitna haša čisło 12III.

Kuchinska nadoba, bertiko, loja, klankazy wós f klanki a hušle $12^1/_2$ w Hródku, Bjedrich-Ebertowa haša 73 I.

Wohnischčo (Herd) w Budyschinje, Swonk. Lawska haša čisło 12.

Gramofon w Budyschinje, Schäfferowa haša 40 delka na lěwo.

Stólčk dźećazy a sportiski wós w Hródku, Barschćowska dróha 11.

Blido w Budyschinje, Kamjentna haša 32 III na prawo.

Kóń, Michala we Wojerezach, na Torhoschću 12.

Kundrosy, swobodne kubło we Schekezach.

Schijaza maschina, Wrobl we Wojerezach, Rózowa haša čisło 21.

Kundros k pschipuschčenju w Wunju 4.

Ssudnišzy na pschešadźowanje:

pondżelu 16. dezembra 1929:

w Kulowje pop. w 4 hodź.: schwihel, pišańske blido, hospodarski wós, kóń (kobla) a 2800 zigarow,

w Kulowzu, kuzyh seidun ho pop. w 5 hodź. na gmejnskim hamcze, krowa,

wutoru 17. dezembra 1929:

w Płaćezach w Schlenkrichej hoscenzu pschip. w 1 hź.: wschelake meble,

w Kšinom w Tlustigej hoscenzu pschip. w 12 hodź.: pišańske blido, lěhański stoł, wučajowaze blida,

w Turjom w Michaelej hoscenzu pschip. w 1 hodź. rěpowy parjak a gramofon,

w Dubom w hoscenzu pop. w 2 hodź.: klawěr,

w Hjelsku w Rychterjej hoscenzu pop. w 4 hodź.: 4 hobanki, 2 krožni sa lěhański stoł,

Ssud je žudniske wurunanske jednanje nad samoženjom ratarja a rynčerkubleršeho najeńka Bjedricha Augusta Riki, wurunański namjet wobkruczińwschi, schčytnk.

Ssud je nad samoženjom mějićela wobkhoda f wurěsnymi tworami Maxa Nowaka w Budyschinje na Swonkowej Lawšej haši 7 konkurs wotewri, ja sarjadnika knihowscheho revisora Kurta Filchera w Budyschinje pomjenowawschi. 1. termija pondżelu 30. dezembra 1929 dopołdnja ½12 hodź., 2. termija srjedu 5. februara 1930 pschip. ½12 hodź., wobej w Budyschinje na žudniskwje w jstwi 141.

Drježdżanska burza (13. XII.).

Pšenica	230-235	bérnjace kruški	16,90-17,20
rožka	168-173	pšeńč. wotruby	11,80-12,20
nałětni ječmjeń	198-210	rżane wotruby	11,70-12,90
nazymsk. ječmjeń	168-173	pšeńčna muka	44,25-45,75
wows	155-160	rżana muka	29,25-30,25
čerwjeny dźećel	145-155	woka	35,00-36,00
raps	350-355	pjeluški	36,00 37,00
kukurica (Mais)	188-190	hróch	34,00-36,00
suche truhančki	11-11,20	cokrowe truh.	17,00-18,00

Płaćizny na Barlinskich produktowych wikach.

Žito a wolijowe symjo po tuni abo 1000 kg, howak 100 kg.

	Płaćizny po złotej hriwnje.				
	13. 12.	12. 12.		13. 12.	12. 12.
Pšenica	236-237	234-235	buny	—	—
rožka	165-166	162 164	woka	—	—
naz. ječmjeń	—	—	módre lupiny	—	—
nał. ječmjeń	167-177	167-177	žołte lupiny	—	—
wows	144-153	143-153	serradella	—	—
kukurica	164-166	164-166	rapa. wosušk	18-18,90	18-18,90
pšeńč. muka	28-34,50	28-34,50	lany wosušk	23-24,00	23-24,00
rżana muka	23-26,60	23-26,50	pocn. melasa	—	—
pš. wotruby	11-11,50	11-11,50	bérnj. kruški	14-15,00	14-15,40
rżane „	9-10,50	10-10,50	syno, 50 kg	3,20-3,80	3,40-4,00
lane symjo	—	—	rżana sloma	1,30-1,55	1,25-1,35
hróch, Viktor.	29-38,00	29-38,00	pšeńč. „	1,25-1,40	1,20-1,30
raps	—	—	wowsna „	1,20-1,35	1,20-1,40
pjeluški	—	—	jećna „	1,20-1,30	1,20-1,35

Płaćizny rěznego skotu na Barlinskich skótnych wikach.

13. decembra 1929. Płaćizny po centn. a zł. hriwnach

Skótne družiny a woznamjenjenje.

Woły: 659.

Połnomjasne, wukormjene, najwjetše rěznoje hódnosće hač do 6 lět	60—62
Młode mjasne, njewukormjene, starše wukormjene	56—58
Mjenje wukormjene młode, derje picowane starše	50—54
Mjenje picowane wšěch starobow	

Byki: 603

Połnomjasne, wurošćene, najwjetše rěznoje hódnosće	55—56
Połnomjasne, młódše	51—53
Mjenje wukormjene młódše a derje picowane starše	49—50
Spatne	42—48

Jałojcy a kruwy: 1350.

Połnomjasne, wukormjene kruwy najwjetšeje rěznoje hódnosće	45—49
Połnomjasne, wukormjene jałojcy najwjetšeje rěznoje hódnosće hač do 7 lět	31—41
Starše wukormjene kruwy a derje wuwite młódše kruwy a jałojcy	26—28
Derje picowane kruwy a mjenje picowane jałojcy	20—24
Mjenje a špatnje picowane	—

Čelata: 1850.

Najlépše wukormjene (2. druž.)	85—96
Mjenje wukormjene a tajke wot cyca (3.)	65—85
Špatne (4.)	48—60

Wowcy: 4062.

Młódše a starše wukormjene (1. družina)	66—68
Starše wukormjene (2.)	60—64
Mjenje wukormjene (Märzschafe) (3.)	43—48

Swinje: 10 129.

Połnomjasne, wosebitych rasow, a jich křižanjow, hač do $1^1/_2$ lět stare	79
Wukormjene	79
Mjasne	77—79
Špatne	75—77
Rancy a kundrosy	72—74

Drohnowikowanske płaćizny w Budyšinje

14. decembra 1929 po hamtskim postajenju.

Wšě płaćizny so po złotej hriwnje zrozymja

Twora		najniše. płaćizny hr	najwyš. płaćizny hr
Howjaze mjaso z kosćemi	1 kg	2,20	2,60
Celace mjaso	1 „	2,40	2,80
Skopjace mjaso	1 „	2,60	3,00
Swinjace mjaso	1 „	2,40	3,00
Tukrajny swinjacy šmałc	1 „	2,80	3,20
Pšeńčna muka	1 „	0,44	0,56
Rżana muka	1 „	0,40	0,44
Khlěb	1 „	0,30	0,35
Jědźne běrny	1 „	0,10	0,12
Rajs	1 „	0,48	1,20
Hróch	1 „	0,60	1,00
Soki	1 „	0,90	1,30
Amerik. swinjacy šmałc	1 „	1,56	1,80
Sušeny połč	1 „	2,80	3,20
Dobre mloko	1 lt.	0,30	0,32
Jědźna butra	1 kg	4,60	5,00
Jeja	štuka	0,18	0,20
Jědźne buny	1 kg	0,80	1,20
Cokor drobny	1 „	0,64	0,64
Petrolej	1 „	—	0,40
Kamejatne wuhlo (domj. tepj.)	1 ctr.	—	2,20
Brunicowe briketty	1 „	—	1 45

Wične płaćizny w Budyšinje.

14. decembra 1929.

Wšě płaćizny so po złotej hriwnje zrozymja.

Předmjet		najniša płaćizna	najwyša płaćizna
Pšenica, nowa	73 kilo		11,00
Rožka, nowa	70 „		8,00
Ječmjeń	76 „		9,25
„ nazymski	73 „	—	—
Wows	50 „	—	7,25
„ nowy	50 „	—	—
Raps	50 „	—	—
Běrny (we wjetš. dźělb.)	50 „	3,00	3,50
Butra	1 „	4,60	4,80
Syno, nowe	50 „	5,00	6,00
Sloma, z maš. młóć., pras.	50 „	—	—
„ „ „ k zasł.	50 „	2,00	2,80
„ z cypami młócena	50 „	—	—
Pšeńčna muka, 60%	50 „	16,75	17,75
Rżana muka, 60%	50 „	14,50	15,50
Pšeńčne wotruby	50 „	—	6,40
Rżane wotruby	50 „	—	6,50
Jeja	1 štk.	0,18	0,19
Prosata 676 štuk	1 štk.	18	38

Na wikach so pomału kupowachu.

Najlépše twary so hišće wyše płace.

Škrowe deneše.

Produktowe wiki w Barlinje dźenża dop. 3/11 hodź.: Płaćižiny na žitnych wikach sajko snižene, ale wobrot je žnadny.

Dop. 3/12 hodź.: Kaj pscheš hodźinu pschi dale žnadnym wobkhodze.

Dwanaće lět njewinowaći w khłostarni.

W lěcze 1914 sajudźichu w Oldenburgu bratrowa Schmidtowa a wobkhodnika Lehinga ke khłostarni (Zuchthaus) na cząs žiwjenja dla rubjeżneho nadpada na pokładnikeho pópka. W lěcze 1926 buchu wobhnadźeni po wotpokuczenym 12 letnym khłostanju. Wot toho cząsa pytachu wyschnoscze sa wopraudźitymi słótnikami. A nětko je jo poradźiło, jeju wušłědźić. We Bremenje ju dwě wožobje sajeli, kotrejż stej jo wuznałej, so stej rubjeżny nadpad słuchiłej. Potajkim ju bratraj Schmidtaj a Lehing njewinowaći telko khłostanja wotpokuczeć dyrbjeli.

K 3. njedźeli adventa.*

Hłós: Ja njewopušću Boha —

Budź khutnosć, čłowske dźěći,
waš wuznam wutroby!
Do duše bórzy swěći
wam swětło z wyšiny;
k wam zbožo přikhadźa
a žiwjenje za ludźi,
kiž hrěšnicy su khudźi;
wam Bóh da Zbóžnika.

2. Puć pěknje přihotujće
za hosća wulkeho,
joh' ščežki wurunujće,
štož hrěch je, hidźće wšo!
Čěć a khód naprawće,
njech doły powyšuja,
so hory ponižuja!
Štož zmorsk je, zrunajće!

3. Štóž ducha ponižneho
ma, Bohu luby je;
štož wašnja naduteho
pak je, tón zahinje.
Štóž sprawna duša je,
a da so Bohu wodźić
a wuknje prawje khodźić,
k tom' Jezus zaćehnje. —

4. Ach, pyš mje, Jezu, sebi
nět w khwili spodobnej,
zo duša kčěła tebi
by w pyše luboznej!
Čehń nutř do wutroby,
měj we njej wobydlenje,
zo přinjesła ći rjenje
by dźakne wopory! —

Hrona 1—3: Valentin Thilo, 1607—1662; hrono 4: 1657.

*) Přełožk ze „Zijonskich hłosow“ (I, 6) — po možnosći porjedźeny.

Towarstwowski powěstnik.

Budyšin. Bjesada skhadźuje so póndźelu we 8 hodź. w Serbskim Domje.

Bukecy. Jednota Sokoł ma dźensa **wječor** we 8 hodź. zaso zwučowanje.

Łuž.-Serbski Sokolski Zwjazk. Porjadna zhromadźizna předsydstwa a wubjerka je njedźelu 15. decembra, dop. ½11 hodź. w Serbskim Domje. Zastupjerjo wšěch jednotow so wočakuja. Starosta.

Ralbicy. Jednota Sokoł ma přichodnu wutoru 17. t. m. wječor we 8 hodź. zhromadźiznu. Po tym zwučowanje. Winowatosć kóždeho je, zo přińdźe.

Radwoř. Serbski Ratarski Dorost za Radwoř a wokolinu ma njedźelu, 15. 12. 1929 pop. (hnydom po nyšporje) ważnu zhromadźiznu pola Kralec. Dla jara ważneho porjada wšitkich towařšow wočakuje z dypkom předsyda.

Jednota Sokoł w Haslowje ma přichodny štwórtk 19. decembra generalnu zhromadźiznu. Po tym zwučowanje. Winowatosć kóždeho sobustawa je, zo přińdźe. Předsydstwo.

Serbski „Hromadnik“ w Drježdźanach změje njedźelu 22. hodownika popołdnju w 5 hodź. z dypkom pola hosćencarja Gusty Zmija swój lětuši hodowny swjedźeń. Rjany, bohaty porjad poskićenjow je zwěsćeny. Kóždy wopytař je proseny, zo by maly, wužitny dař z mjenom wotmyseleneho přijimarja tu wotedał. Rumpodich budźe dźakowny. Dobry kofej a wosušk je wobstarany. Wudawki budźa jenož małke. Hosćo su lubje witani! B. Krawc.

Swobodne zjednoćenstwo kat. wučerjow serbskeje Łužicy ma srjedu, 18. 12. 29 popołdnju ¼4 hodź. swoju 4. porjadnu zhromadźiznu pola Wjenkec we Khrósćicach (ale w Njebjelčicach) z wólbami a přednoškom knjeza kantora a šulskeho wjednika Renara. Bohaty wopyt wočakuje předsyda.

Tydźeńska skhadźowanka a wědomostna zabawa sobustawow Maćicy Serbskeje je kóždu póndźelu nawječor wot 6 hač 9 hodźin w Serbskej kofejowni.

Hamtske wozjewjenje z Kulowa

Kedźbu! Wulki hermank a skótne wiki w Kulowje

16. decembra 1929 přiđěri so wjele přenjotneho plahowańskeho skotu. Wulki wubjerk tworow wšěch družin.

Hłowny redaktor a zamolwity za politiku Marko Smoleń w Budyšinje. — Za lokalny dźěl a feuilleton: A. Dučman w Budyšinje. — Za hospodarski dźěl: Arnošt Bart w Brěsyncy. — Za nawěšćki: G. Janak w Budyšinje.

Přilopk.

* **Rückenbergski nisdowy rubježnik sajaty.** Kaž je žo přihlo, bu žobotu pschistajenj pižarnje wežeje firmy w Rückenbergu, kiž mježesche nisdowe pjenjezy do dželanischcja w Makem Leipzischu pschinjesej, wot njeznateho nadpadnjeny. Tón rubi jemu zyke pjenjezy — 52 dutkow je 250 hriwnami. Nětko je žo poradžiło, rubježnika we wosjedze murjerja Krahnerta z Gründewalda zajeć. Wón je žo swojeho njesfutka wuznał.

* **Diwaj žiwjerstwaj wužiwaj w Laschowem mordarskim jednanju.** W jednanju dla sfonzowanja knihwjednika Hajscha z Kamjenicy, kiž wotmě žo w posledních dnjach w Schneidemühlu, wojewi pschedpyda žiwjerstwaj wužiwa: Wobschorjenaj Waginski a Libuda zajmitaj žo dla shromadneho rubježneho mordarstwa, kždy z žiwjerstwaj a zhubitaj cjestne prawa. Dla shromadneho zjeho falschowanja liscžinow w sfutkowej pschesjednosći je sprawnym jebanjsoum zažudžuje žo wobschorjeny Waginski k 5 letam chłostarnje a k 10 letam zhubjenja cjestnych prawow a wobschorjeny Libuda k 3 letam chłostarnje a k 5 letam zhubjenja cjestnych prawow.

* **Swěsčenja k Düsseldorfskim mordarstwam.** Na zadawže Düsseldorfskeho kojerskeho lista w Nowej Wižy (Neuwied) zajaty cjeladny Niestroj je wczera wot Potsdamskeho policajskeho presidija do Barlina pschewjezeny był, zo by jeho tam kriminalny komisar Braschwitz pschesłuchował. Kaž rěka, žu w Podstupinje k měnjenju pschistajeni, so Niestroj njeje z mordarjom, so pak ma najwěrschcho se zwołkom być pschi wujaknjenju Düsseldorfskich zlóstkich mordarstwow.

[illegible] Rukej w naraschcim dželu Cježkeho zwěsčeše. Nadobo sta žo rozbuchnjenje a wuchwoj wosteń. Jene dźěcžo žo tak cježko wopali, so na to wumrě, tři dalsche dźěcži žo se žiwjerzu bědza.

Wšelake mjezdožowne podawki.

W Enfieldu, poknóžnym Londonskim pschedměsće, žyjedu wjecžor wós drohowje želesniży z omnibusom sraži. Pjeć wožobow bu morjenych a dwanaće wožobow bu cježko franjenych.

Pschi žiwlnych slinkach a wichorach, kiž žu zyły tydžeń nad Jendželskej sakhadžeše, je 163 cłowjekow wo žiwjenje pschischło.

Kamtske wozjewjenje z Budyšina

Knježstwo w Barcze je prošyło wo dowolnosć k zakładnemu ponowjenju knježeje sastawy w Labacze pola sahona čo. 267 Barskeje sahonskeje knihi a pola sahona čo. 640 Rakodžanskeje sahonskeje knihi.

Tutom namjet žo po § 33 wobowjeho sakonja a § 16 pschemyslowskeho porjada wosjewi z namolwjenjom, zo bychu žo pschihodne hórschenja pschecžiwo požadanemu wužiwanju wody wob 2 njedželi wot dnja wudaca tuteho wosjewjenja na podpisane kamtske hejtmanstwo sapodate, hdyž žu tež plany k wobhladanju wupoložene.

Wobdžělnik, kotryž žo w tutom postajenym cžasu njeznamolwja, zhubja prawo žo hórschicy pschecžiwo zjadowanju, kiž wyschnosć pschewidže.

W Budyschinje, 10. dezembra 1929.

Kamtske hejtmanstwo.

Kamtske wozjewjenje z Kamjenca.

Zarjadnistwo „Jankich kupjel" w Kamjenckich ma wotpohlad, je lahona čo. 439 Serbsko-Katholiczanskich ležowiskow w wobu do wodowoda wotwodowarjow, kiž na sahonju čo. 135 Kamjenckich ležowiskow wobsteji. K temu je po § 40 liczbnika 1a w sjednoczenju z § 157 liczbnikom 13 wodoweho sakonja žo dowolnosć kamtskeho hejtmanstwa jako wodoweho kamta trjebna. Po § 33 wotstawka 1 wodoweho sakonja žo tuto wojewi z namolwjenjom, zo bychu žo hórschenja pschecžiwo tomu wob 2 njedželi wot dnja wudaca tuteho wosjewjenja liczene, tu sapodate, hewak zhubi žo prawo hórschenja pschecžiwo zjadowanju kamtskeho hejtmanstwa. Pschecžiwjenja, kiž na wobsebitych privatnych prawach wotpocžiwa, žo se skónczenjom postajeneho cžasa njewusamknu.

W Kamjenzu, 9. dezembra 1929.

Kamtske hejtmanstwo.

Kamtske wozjewjenje z Wojerec.

Plan wo kładženju telefonoweho kabla pschi wokrjesnej drohi z Mucžowa do Nowoje Bukowy a pschi pucžu je Nowoje Bukowy do Wultich Sdžarow je na Wojerowskim pósitim hamcže wot 6. dezembra 4 njedžele k wobhladanju wupoloženy.

Domjace nalutowanske křinki
(Heimsparbüchsen)

jara rjane spodobne, krute
dostanje kóždy pola

Serbskeje Ludoweje Banki
a jeje filijalkow a zastupjerjow

Dreńje a wić
kaž wše rheumat. bolosće muskulow a zhibadł. móža so wolstronić
ze Dr. Geistow. wićow. fluidom
acetyphen tabletami a wićowym čejom
Schloss Apotheke Bautzen.

Sulske tornistry tołe za akty chaiselongue matracy wše sedłarske a wutykane twory
C. Junghanss
prjedy E. Schubert
na Jerjowej hasy

Ručne dźěła
wołmu a wušiwanja
kupuječe derje we wosebitym wobkhodže
Günthera w Budyšinje rožk Žitneje hasy rožk Mjas. jětkow
Při najwěršim wubjerku tunje płaćizny

Nětko kurimy jenož hišče
Hans Depla a Mots Tunka
15 pj. cigary

Młoda krowa
blizko k čelenju je na předaj we Wjeselu čo. 22 pola Minakała

Ručne toše
Aktowe toše
Salske tornistry
Nakhribjetniki
kupuječe tunje płaćizny-hódne pola firmy
G. Lodny, sedlarski mištr
na Kamjentnej hasy 7
Ręču serbski

Hodowny dar 1929!
Punt
skuša-šokolady
w swjedženskej drasče
Punt płaći
jenož 1.50 hriwnow
na to hišče
5% rabata
a šokolady je nimomérje dobra
Kosejowe Preißer
na Zitnych wik. 24

Drjewowa awkcija
Póndźelu 16. decembra 1929 budža so z Jitkowskeho revěra
250 rm kulachow I a II
39 dołhich hromadow
380 rm palneje walčiny
82 rm pjeńkow
za hotowe pjenjezy na přesadźowanje předawać.
Zetkanje w nowym drjewnišču při puću z Jitka do Rakec.
Rakečanske knježstwo.

Waš wužitk!
je, hdyž sebi nětk Waše **meble** skazače. Dawamy na wše kupjenja z hotowymi pjenjezami a też při wotpłačowanju z napłačenjom w hotowych pjenjezach jenož hač do 15. jan. 1930
10 % rabata
Namakače pola nas rjane jstwy a tunje jenotliwe meble kurjerske blida wot 13.— hr.
šijace blida „ 23.— hr.
šijace korbiki, majolazahłowaki atd.
Möbelheim
w Budyšinje w „Lawje"
na Kamjentnej drózy

Najrjeńši dar
je tola gramofon. Nic jenož hodowny wječor, ale stajnje gramofon swójbu zwjeseluje. Chceče-li trajnu radosć wobradźić, potom daŕče gramofon. Dobre, płaćizny-hódne aparaty a wulki skład platow namakače we
HUDŹBNYM DOMJE
R. SIEGEMUND
MĚJ.: KARL JOHANNES GUDER
W BUDYŠINJE
NA SEMINARSKEJ DRÓZY 8

Gramofony
jenož prawe swětowe znamki kaž

Elektrola-Gramofon-Polyfon
Najlepše hudźbne stroje swěta zjednoćeja wše nowe polěpšenja na pola reprodukcije zynkow. Słyšiće hudźbu runje kaž w koncertnej sali we Waším domje.
Aparaty po wšěch płaćiznach wot 20 hr. Aparaty za dźěći wot 4 hr. Płatuje po 0.95, 1.50, 2.—, 3.50 a 5.— hr. Najwjetši skład platow w měsće. Rjane hodowne kruchi.
Hudźbny dom Jeremias
w Budyšinje, na Kěžorskej drózy 3 — — — Telefon 3621
Wěcywustojne wuwjedženje wšěch wuporjedženjow. Na přeče też na přihódne wotpłačowanje

Daŕče předešnikej!

Předešnikowy wobkhod Walter **Straube**
w Budyšinje na Znutškownej Lawskej hasy 8
Wukhodźowanske kije
Tobakowe frubki
Wše narunanki a wuporjedženja

Wulke

hodowne předawanje

Najnowše tkaniny za jaki / Najnownowše tkaniny za počehnjenje kožuchow / Najnowši wołmjany muslin dóšle

Woscbite składnostne dźěłby

za dary za rubišća a tale

Sobustaw KUNDEN KREDIT-GES. KKG BAUTZEN na Dźiwadłowej hasy 4, II

Nawjetši wubjerk! **Najtuńše płaćizny!**

Alphons Schauseil

Wobkedźbuje moje 9 wukładnych woknow! Wosebity dom za serbske drasty

---

Hodowna zhromadźizna Maćicy Serbskeje

budźe pjatk 27. hodownika (třeći dźeń hodow) popołdnju 1/4 3 hodź.

Přednošujetaj:

k. wyšši wučer a kantor J. Symank: Slawizny serbskich kěrlušow,

a k. akad. molěr M. Nowak: Južnoserbski spěw

Wo bohaty wopyt sobustaw. a hosći prosy ***předsyd. M. S.***

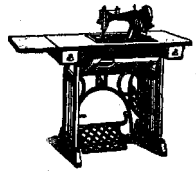
Wječor 1/2 8 hodź. „Hodowny wječork„

Jan Petřkec nasl.

mějićel E. Schulz

w Khrósće

Wulki wubjerk **gardinow.** **3-dźělne wokna** wot 3,50 hr. Rjane nazymske a zymske **wobleki.** **Strykowańske wobleki** za žony a dźěći. **Klubowe lacy** za muže a hólcy atd.

Štóž **Naumann** znaje, žanu druhu njerodźi.

Wušiwanje, zašiwanje, nakřižowanje atd. so darmo wuči.

Moje płać. su wo něhdźe **30.—**hr. niše, dokelž žanych zastupjerjow nimam, kotřiž tworu jenož podrujuja.

Gen. zast. G. Marschner

w Budyšinje na Nowosélcskej dróze 36 Telefon 3936

Poručam w staroznatej kajkosći

powješeńki na štom
poprjancy
marcipanowe wěcy
poprjancowe muže a žony
taflowu šokoladu
rjenje zawalenu,
darjeńske kašćiki
atd., kmotřace dutki

F. A. Trumpler

nasl. Robert Voye

jenož na Kotolskej hasy čo. 6

Wobmysl prjedy što chceš darić!

- Rad widźane
- hodowne
- dary: mužace
- kłobuki, pjelsćinowe
- mantle a jaki kaž tež
- kornarje a wobsadki, kožana
- drasta kóždeje družiny, awtowe
- kapy, rukajcy, kožane jaki a mantle

Pjelsćinowy dom

Arthur Flegel nasl.

mějićel Paweł Zimmer

kóžkarski mištr

Handrij Mróz w Bukecach

Kolesańnja. Casnikař. Wuporjedźerńja. Centrifugi.

Wotnajeński awto

za kwasy, křćizna atd. najtuńšo. — Telefon Pomorc 323

Vogtlandske gardiny

vitrage, kromki, story, canki, etamin, košle pryneceske suknje, spodnje suknje, blidowe přikrywy, přikrywy na sofy a diwany, wóskowane ruby a linoleum

wšo jara tunjo

Kurt Erler w Budyšinje

na Zitnych wikach 11 z napřeća hosćenca „k hwězdźe"

Štrykowansku wołnu

Nohajcy, soki, lacki, podšite kholowy, suknje, kholowy ze rukawami a košle

Ida Erler w Budyšinje na Zw. Lawskej h. 10

Wšě družiny

knojidłow

ma stajnje na składźe

Žitny dom w Kamjencu

wotnožka w Pančicach

Rjane prosata

su na předań w **Malešecach čo. 97**

Lěto stary byk

je na předań w **Sulšecach čo. 6** p. Prěcee

Samsna nowočasna wuporjedźerńja!

Nowočasne žonjace a mužace ručne časniki

Wulki skład **kuchinskich, salonskich a domjacych časnikow** wšěch wudźěłkow po wšěch płaćiznach

Časnikowy mištr

Kupjenje časnikow a nawočow je wěc dowěry!

....

Tohodla pójće k wěcywustojnemu

Joh. Gäth nasl.

mějećel:

Podawam za wšě khorobne kasy!

Najrjeńši hodowny dar! Wulki skład Rathenowskich nawočow, thermometrow, barometrow, dźiwadł. šklenic, dalokowidow

B. Briesemann optikař

w Budyšinje, na Rózowej hasy 4

Wupředawanje

Wot **soboty 14. dec. hač do 23. dec. 1929** předawam **jupy, gumijowe mantle, njepřemokawe kabaty, štrykowane jaki, kholowy, wołmu, uohajcy,** a wšě **drobne twory, kopřiwinu** 140 cm šěroku (wosebje tunjo), wjele **woblekowych tkaninow a wołmjanych přikrywow** po najtuńšich płaćiznach.

Jurij Leimer w Nowej Jasenicy

Wosebity wobkhod za **nawočnicy, šćiparje** (Klemmer) **dalokowidy atd.**

Specialist nowočasneje wočneje optiki

Erich Lenz

w Budyšinje na Hošic hasy (Nowotwař khorobn. kasy)

Poručam

k hodownym pječwam „Kaiser-Auszug" muku

po najtuńšich płaćiznach

Firma Jurij Čornak w Ralbicach

Fotowe projekcijowe powjetšenske domj. kinowe } **aparaty**

a wšě wěcy za amatěrske fotografowanje. ◆ **Fotowy dom**

Richard Hutha

mějićel Arno Lehnert

w Budyšinje

na Serbskej hasy čo. 13

Wuwiwanje filmow a platow kaž tež wotkhi wěcywustojnje a najsnješniso.

Serbski Hospodař

ratarske wulkowikowańske tow. z wobm. ruk. w Budyšinje tel. 3510

Poskićamy wšě hnójnišća, brikety a češke wuhlo tež po mjeńšich dźělbach

Naš awtomatiski młyn w Delnim Wujězdźe tel. čo. 13

podawa najlěpšu pšeńčnu a ržanu muku, kotraž so wuběrnje derje pječe, wšě družiny grisa, wotrubow a šrota, mlěte wolijowe wosuchi, předewšěm lany-, kokosowy a worješkowy (Erdnusskuchen) wšě nětko w najlěpšej přípóznatej kajkosći a po tun. dnjow. płaćiznach

---

Dołhe a krótke škórnje ručne dźěło

po 20 hr. ma na składźe črije też čople črije za žony a mužow

wobućowy dom Mark w Kukowje

Drjewowa awkcija

Wutoru 17. decembra 1929, dop. w 10 hodź. budźa so na **Khróšćanskich honach** při puću z Jasenicy do Hórkow, při Jasenčanskej mjezy wjac hač

100 twjerdych dołhich hromadow

za hotowe pjenjezy na přesadźowanje předawać

Dobre wotwoženje Wobsedźeř

Mehlowy-Walter

ma najwjetši wubjerk

tam je wšo **dobre a tunje**

Założ. 1860 **w Budyšinje** na Hošic hasy 6

Znapřeća domej ratarstwa

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„S. N." płaca měsačnje we wudawarni 1.10 hr., na pósce a pola dowěrnikow 1.51 hr., pod křiž. zwjazkom abo do wukraja 2.25 hr. abo 18 Kč. Wud. a čišći Smolerjec knihičišćernja, zap. dr, z w. ruk. w Serb. Domje w Budyšinje. Telefon 2687

Za nawěški, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 8 pj. Wobčežnje so stajnje nawěški a tabele so wyše wobličeja. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 24 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

S.O (Nr.) 291 **Budyšin — Pónjelu, 16. decembra 1929 — Bautzen** **Łětnik 66**

Wjelšina němskeho sejma za knježerstwo.

Němski sejm je žobotu popoldnju wo wothłosowanju po mjenje kłědowazu dowěrjenje wuprajazu formulu přihi-jał:

Němski sejm sawježerawschej wopowědźi němskeho knježerstwa přichilkuje a žo tomu dowěrja, so žo knježerstwo finanzny program w sajadnych cjarach, kajšej je knježerstwo wojewilo, pischewjedże. Němski sejm knježerstwu sa wschu jeho politiku dowěrjenje wupraja.

Sa wuprajenje dowěrjenja žo 222, přischečiwo njemu 156 hłosow woteda, 22 wotpósłanzow bě ſ prózdnymi papjerkami wothłosowało. Sa wuprajenje dowěrjenja sozialdemokratoju, zentrum, demokratoju a wjetšej dźeł němskeje ludoweje strony hłosowasche. přischečiwo njemu němskosozialni, hospodarska strona a někotři ſ němskeje ludoweje strony a kommunistojo. Wothłosowanja žo wostajichu bayerska ludowa strona, někotre mjeńše skupiny a někotři ſ němskeje ludoweje strony.

Wothłosowanje, přichi kotrymž 93 sapósłanzow njebě přichitomnych, je potajkim pomérnje wulku wjeršinu sa knježerstwo wunjesło, kotraž bě hač do poslednjeje hodźiny dwélna.

Hilferding swój programm zakituje.

Němski finanzny minister Hilferding je na poroki swojich přischečiwnikow wotmołwjejo rjekł, so žu wschelazy rěčnizy wo defizitu statneje pokładnje jako wo přischłapjazym sjewjenju rěčeli. Wón žam je tola pod druhimi knježerstwami na wobmyslomne połoženje pokładnje pokłakał. **Hdyž je nětčišche knježerstwo swoje sastojnstwo naſtupiło, dyrbješe wono pokładniny defizit wjazy dyžli jeneje milijardy pschewsacz.**

Tónle pokładniny defizit je žo na dwojake waschnje powjetschił, ſ přenja ſ tym, so je so etat léta 1928 ſ defizitom 170 miljonow słónčił. Pódla toho je statna pokładnja 260 miljonow sawěsčenki dźěkonjemějerjow dyrbjała pożěwić. Přichi tym žo jedna wo sumu, kotruž je knježerstwo na podłožu katoliskeho swjatanja dyrbjało wupłaćić, a wěrju, so w němskim ſjemnje nichtó njeje, kotryž by měnił, so by tale suma njeby změła wupłaćić. Pocžeźiło je žo połoženje ſ tym, so ſu žo w létach 1926 hač 1928 wschě reserwy přejedawschich létow stroudźowale. Dyrbju žo jako samolwity minister přischečiwo tomu wobaraćz, so žo njepschestawajzy wo katastrofalnym połoženju rěči, kaž je to knjes Oberfohren činił. Schtóž to čini, němski kredit rostřchaže.

Přched nowym wojowanjom wo žiwa w němskim ſjemje.

Zlowna přchedłoha, ſ kotrejž budże so němski ſjem na *nowy tydźeń sakhowaz, dokż hischcze k swalkomu wuchwalowanju* dojwedże. Kaž je žiwischcej, zentrumska strona namjet přischečiwo bibliziwym žitnym złam sapoda, přischečiwo kotrymž budża sozialdemokratojo wótrje rěčeć. Też praschenje, hač ma žo jeczmjenjowe zło ſ rožowym złom swjatać, dokż k nowemu jednanju dojwedże. Demokratika frakzija budże wschěm prózowanjam napschečiwo stupać, kotrejž na sawjedźenje žitoweho monopola dźěłaju.

Kschesćansko-nazionalna dźěłaška shromadnosć w němskim ſjemje.

Pjatk popoldnju je žo wo wutworjenju dźěłaskeje shromadnosće mjes kschesćansko-nazionalnej burskej stronu, wjeſnoludowej stronu a němskonazionalnymi wuradźowało, kotrejž žu ſ němskonazionalneje němskoſjemskeje frakzije wustupili.

Kommunistiski zaměr.

Njedźelu dopoldnja dyrbjesche žo wjecza 7000 nowych sobustawow w Buschez zyrkuzu w Barlinje do kommunistiskeje strony přichijeć. Haczrunjež bě žo wulka kommunistiska agitazija činiła, zyrkuž wulke prózny pokazowasche. Wjednik kommunistiskeje strony Thälmann wo psichichodnej revoluziji w Němskej rěčesche. Přchipowědźi, so budża bliżsche njedźele kommunistojo hospodarske wojowanje organisowacz. Potom wěschesche, so žo bórzły němska republika kommunistiskich radow sałoži.

Wólby w polskej Hornjej Ślezyskej.

Gmejnske wólby w hornjoschlesyskich měschczanskich wokrjeschach žu so ſ měrom minuły. Hacz dotal ſu kłědowaze wunoschki znate: Město Pleß: ſ 3200 wólbne prawo mějazych je žo 2902 płaćiwych hłosow wotedało. S nich je padło na němske wólbne shromadźeńſtwo 1379 (1926: 1525), na pólſke liſćiny 1583 (1201). Mandatne liczby žo na kłědowaze waschnje rozdźeleja: Němzy 12 (14) a Polazy 12 (10).

Město Lublinitz: ſ 2600 wólbne prawo mějazych je žo wotedało 2380 hłosow. Sa němske liſćiny žu wotedali: 763 (886), pólſku liſćinu 1617. S mandatow žu dostali Němzy 6 (7), Polazy 12 (11) mandatow.

Chemiska wójna.

Wobstórźba přischečiwo němskej firmje Stolzenberg.

W žobotnischim pohedźenju franzowskeje deputěrtskeje komory, w kotrymž žo wudawki za franzowske pólwerniki pschiswolichu, je sozialistiſti sapósłanz Baron wo strachach chemiskeje wójny rěčał. Dopomina na to, so je Franzowska za cjaſ wójny swój wuhliczniny ſpyczinik do Schwajzarskeje wumoſyła, ſ wotkel je žo do Němskeje pschedawał, so by žo potom w formje posgensčkeho plana přischečiwo franzowskemu wójſku wuſił. Wón, rěčnik, je hižo ſa cjaſ wójny na tole ſłóſmiske wikowanje pokazował, na cżoż su najprjódzoju ſ tym hrosyli, so jeho dla „ſpionaže" psched wójnſki ſud staja. Potom pak žu wěz pschepytali a žu k druhemu měnjenju doschli. Pożyczki wuhliczitscho ſyriczinika do Schwajzarskeje, kotrejž žu žo wot tam němskej firmje Stolzenberg pschedawaše, žu žo wrócżo dźerżale. Po pschemerwje žu w Němskej leżaze posgenowe wopłatki ſniczejcej dźiwli. Firma Stolzenberg je je pokupiła a je w Hamburgu na ſkład położiła, hdyž je bě psched někotrym cjasom rozbuchnył. Stolzenberg je wulki pschihotowaŕ chemiskeje wójny. Wón ju wobsedże sa kommunistiske rutke knježerstwo pschihotuje, kotrejž w Moſkwje schulu sa chemiſku wójnu a 280 fabrikow sa dźełanje jědowitych pſinow wudźerżuje.

Rěcz sapósłanza Barona je na komoru wulki saczińcżi czinika.

Awstriska so z Italskej spřećeliła.

Awstriſti ſwjatowny kanzler Schober je žobotu w narodnej radże pschipowědźił, so je žo politiske pschećeleństwo mjes awstriſkim a italſkim knježerſtwom wobſankko. Mjes druhim praji:

„Naſchim prózowanjam je žo poradźiło, naſchim poczjahan ſ Italſkej tharakter wutrobneho pschećeleństwa dacz. Italſki knježerſtwowy schef je mi idźelcz dał, so je Italſka tomu pschihłožowała, so nětkusche dobyczerske wójnſke ſtaty sa Awstriſku wutkajnu połoženku bowoła."

Potajkim italſke knježerſtwo dojednanju ſ wuprawje awstriſkeho dołha pschiſtupi. Możemy nětko ſ wěſtoſcu na to liczicz, so žo naſche finanzne połoženje ſnapschecza wutkajej wuprawi, a so žo pucz ſ praktiſkemu jednanju wo połczońzy pschi pschihódniſchich tuměnjenjach ſapoczinje.

*

Winſka „Neue Freie Presſe" wo awstriſko-italſkim ſpschećeſcženju piſche: Sjednanje ſ Italſkej je žo dozpiło, a pucz ſ jednanju wo wutkajnej połczońzy je žo wotewrił. Awstriſka ſmě pschi ſwojich mjesach jenoż pschećelow měcz. Wona njemóże kaž druhe ſtaty rozdźeł mjes pschiwiſarjemi a pschećeſiwnikami cżiniczi.

Gmejnske wólby w Čechach.

W Czechach ſu we wschelakich měſtach, kotrejž ſu prjedy jako wujerdźiſny Němzowstwa wobkładachu, po pschewróżce w lěcze 1918 nadobo Czeſcha wjeſkimi dojtali. Kak ma žo to wutokicz? Pod ſchiktom awstriſko-kniježerſtwa běchu w tychle měſtach wſchě ſaſtojnſtwa a wyſchoſnoſcże ſ Němzami wobhadżene. Czeſcha běchu wot nich tak daloko wotwiſeni, so dyrbjachu ſtanto pſched nimi ſwoju narodnoſcż ſapjerczicz. Hdyż je pschewróżka kniježerſtwo a Němzow na Czechow pschendże, nadobo někotrychżuli, kotrymž bě žo dotal jako Němz wudawał, jako Czech wuſnawaſche. Tak ſu žo měſta Snojmo, Czeſke Budějowicży, Brno (Brünn), Wołomuz a Jihlawa nadobo pschećeſiſke. Pschi njedawnych gmejnſkich wólbach w Jihlawje ſu 28 Czechow, 17 Němzow a 1 kommunista wuſwolili. Czeſcha maju tohodla nětkole w Jihlawje we měſchczanſkim ſaſtupjeſtwje abſolutnu wjetſchinu.

Beneš wo žadankach Československeje.

Czeſkoſłowaczki ſwonkowny minister dr. Benesch je jenemu ſaſtupjerjej „Petit Parisiena" rjekł, ſo Czeſkoſłowaczka njemóże pomnu ſumu ſapłaczicz, kotruż wot njeje jako nahładnizy Awſtriſkeje a Wuherſkeje żadaju. Wona to njemóże cżiniczi, dokelż je ſdobom wěricżelka a dołżniża, a dokelż žu žo jeje żadanki jako wěricżelki pschejara wobmjerſowale. W Haagu dr. Benesch roskoſi, kak może ſajimam ſwojeho kraja a měrej Europy ſłużicż.

Statny Sokol w Juhoslowjanskej.

Minister roswuczenja Meżimowicż je pschepytowazu komiſiju pomjenował, kotraż ma dotalne ſokolſke a werjoſke organiſazije rospuſchczicż. Wyſchnoſcż cżełowuczowaze towarſtwa rospuſchczi, kotrejž žo hacż do konza dezembra dobrowólnje njerospuſchcża. Juhoſłowjanſki ſokolſki ſwjaſk je dobrowólnje do ſtatneho Sokoła ſaſtupił. Kaž ſu w Beograđiſkich nowinach wjednizy Sagrjebiſkeho ſokolſkeho towarſtwa „Hofer" wojſewili, ſu khorwatſke ſokolſke towarſtwa ſwólnitwe, dobrowólne rospuſchczenje ſe wumjenjenjom pschipuſchczeni, ſo ſamożenje priwatnych towarſtwow měſtnym organiſazijam ſtatneho Sokoła pschipadnje. Katoliſka worjoſka organiſazija mjes tym na wocżakowazym ſtejiſchczu ſteji. Postupanje Ljubljanſkeho wjercha biſkopa dr. Jeglicża, kotryż je žo we wokolniku, worjoſkim towarſtwam adrejowanym, pschećiwo ſtatnemu Sokołej ſtajił, je na rosſudżazych měſtnach cżeſnu ſaczińcżi cżiniło. Dokelż je žo wokolnik też w katoliſkich nowinach „Sloweniez" wocżiſchczał, ko ſamolwite organy ſ ſamolwitoſcżi ſawołaju. Juhożłowjanſke knježerſtwo je ſokolſke towarſtwa po zyżej Juhoſłowjanſkej rospuſchczicżu, dokelż žo w nich huſto wotſchczepjaza, roſkoru mjes tſjomi juhoſłowjanſkimi ſpłahami roſtżerża politika dźełaſche, kotraż mějeſche huſto ſtatnej njepschecżeſiſt tharakter a žo juhoſłowjanſkej ſtatnej ideji pschećiwjeſche. Se ſałożenjom jenicżeſkeho juhoſłowjanſkeho Sokoła dyrbja žo wotſchczepjeſcże wotpohladu w Juhoſłowjanſkej połkoſcżi a žo młodźina ſa myſeł juhoſłowjanſkeje jednoty wocżahnjeż.

Zaimiſa ſa grichiſkeho ſtatneho preſidenta wuſwoliti.

Po namjeſce miniſterſkeho pſchedſydy Wenizeloſa žu Zaimiſa ſa ſtatneho preſidenta ſ 257 wot 327 hłosow wuſwoliti. 22 hłosow je na Kafandraviſa padło, 22 papjerkow bě próżnych, a ſtyk je ho roſzperſchił. Zaimiſ je hiſchcże žobotu na wuſtawu pſchiſahu ſłożił.

Alexander Zaimiſ je žo w lěcze 1855 jako potomnik ſtareje wyſoko widżaneje ſwóſby narodźił, kotraż hižo ſa cjaſ wukwobodźeńſkich wójnow ſandżeneho léſtſtoła we Grichiſkej politiſku rólu hrajeſche. Zaimiſ je ſ wjetſchego dźěła w Němskej ſtudował; wón je doktor Heidelbergſkeje univerſity.

W Grichiſkej budże lud wo republiziy abo monarchiji wothłoſowacz.

Po żadanju grichiſkeje ludoweje strony je miniſterſki pſchedſyda Wenizelos do toho ſwolił, ſo by lud wo praſchenju, hacż *ma Grichiſka republika abo monarchija być*, wothłoſował.

Bołharski pólvernik do powětra zlećał.

W měſcże Popowu je pólvernik do powětra ſlećał. S rosbuchnjenjom wobeh naſta, kotryż ſo na ſchéſcż twarenjow roſcżeri. Dokelż ſo wobeh pſchezo dale rozſchérjeſche, dyrbjachu wobnjowe woboty ſ Ruſchczuka, Schumena a Hornjeje Grechowizy na pomoz ſawołacż. Schkoda je žo na 10 miljonow wobliczа. Dwě wobjoże ſtej ſmjerczi poczerpiłej, nětkoſi ludźo pu žo cżeſko ſranili.

Moskowske knježerstwo nowe wobdżelnosće němsko-ruskim ratarjam čini.

W tu khwilu w Moſkwje hiſchcże pſchebywaza němſkoruſſy ratarjo ſaneje dowolnoſcże ſ muczeńſkenju wjazy njedoſtatnu. Knježerſtwo wo tym praji, ſo je tranſport, kotryż je 10. dezembra do Rigi wotſtł, poſlednji był; pſchetoż 1500 němſko-ruſkich ratarjow, kotrejž hiſchcże je w Moſkwje pſchebywaju, je po 15. nowembru, potajkim ſo dnju, do Moſkwy doſchło, na kotrymž je rada ruſkich ludowych komiſarow dowolnoſcż němſko-ruſkim ratarjam ſ wuczeńſenjom daka. Tymle 1500 němſkim ratarjam ſo potajkim żadyn puczowańſki paż njeda. Jich ruſke knježerſtwo naſkerje w bliżſchim cżaſu do jich poſlednich ſydliſchczow wróżco powjeże, ſo bydźu tam ſ hłodom wumrjeli.

Kromadne cżakanje z Ruskeje.

Kaž Warſchawſke nowiny piſchu, je pólſka namjeſna ſtraża w dezembru hižo 851 ludźi ſwjeſeſiła, kotrejž ſu po njejakowſkim puczu ſ bolſchewiſtiſeje Ruſkeje do Pólſkeje njejakowſkim puczu ſ bolſchewiſtiſeje Ruſkeje do Pólſkeje pſchiſchli. Mjes nimi je 100 ſ Ruſkeje wupraſanych.

mjes tam so 750 prajt, so šu piched pschesežkanjom ruskeho najwyschscheho suda czekmuli, abo so je jich hłod do Pólskeje wuhnał. Mjes nawalitkami šu, kaž je pschepytanje dopokazało, dwělne elementy. Tak šu mjes nimi 43 bolschewitiskich tajnych kurěrow wuslědźili a sajeli.

Wojowanje ruskeho knjeżerstwa přeciwo cyrkwi.

Kaž so s Moskwy powě, je knjeżerstwo wulki Marijski klóschtr w Kostromskej guberniji samkło, dokelž je so w nim pschezěwno kommunistiskej republiky agitowało. Klóschtrowe twarjenja dyrbja so sa druhe samery wužiwać.

Kaž je knjeżerstwo wosseiwko, je najwyschschi sud we Petropawlowsku pola luda lubowaneho ruskeho měschnika Podkorneho k šmjerczi sahudźił, dokelž je dźeše dyžli dwě lěcze pschezěwno kommunistiskemu knjeżerstwu předował. Sšmjertny wuhud je so hižo wukonjał. Sahudzeneho měschnika šu stradžu zastrělili.

Zaso 10 smjertnych wusudow.

Po poruczenju najwyschscheho suda šu w Astrachanje zhromadu 14 kommunistiskich sastojnikow zastrělili. Satsčełenych winowachu, so šu so dali pokupicz a so šu s měschczanskimi pjenjesami spekulowali.

S Prelučki we Wukrainje so powě, so šu wjeczorni tatarjowe zastrělili, dokelž šu swoje žito spalili a dokelž šu też druhich tatarjow narěczili, so bychu swoje žito spaliki.

Japanska swoje stejišco w Mandžurskej přeměnyła?

Kaž so s Tokia powě, je japanske knjeżerstwo w Moskwje zhdžakło, so je tohodla njespokojom, so je jenoz malo powěrczowo wo japanskich stacžanach w Mandžurskej, s ruskim wójskom wobstadżenej, dostała. S dobom je japanske knjeżerstwo doraslne wo wudospolnjacze nadrobnosze we teile naležnosczi žadalo a kedžbliwosez bolschewistiskeho knjeżerstwa na njedawnu zhromadu ssdželenku ruskeho pósłanza w Tokiu wobroczito, w kotrejž so praji, so žadyn ruski wojak wjacy w Mandžurskej njestoji. Japanske knjeżerstwo ke tomu pschikpomni, so tale zhromadu po zdacju wernosczi napschecziwo rěczi, dokelž Ruskojo rańsko-chinesku żelesnizu wobstadżenu dżerża.

Cžehodla Japanska nadobo swoje dotalne pschihladowanje stejischczo pschecziwo postupanju Ruskeje w Mandžurskej pscheměni? S Mukdena so powě, so Ruskojo, hačrunjež je pjecžo wjcho mjes Chinu a Ruskej dojednane, s nowa postupuja. Japanskej njemože lubo bycz, so Ruskojo tola hischcze Charbin wobstadża dźiwajo na blizko pschedstejacu Londonsku konferenzu wo wolbronjenju wójnskich kóždźiwow dyrbi jej salejczej, so posledne wustupjenje amerikanskeho statneho sekretara Stimsona w smyslu Kellogowoho pakta, pschi kotrymž so Japanska nieje dżiwka wobdżelicz, hnajmjenschza na burbne waschnje podpjerasz.

Ze Serbow.

W Budyschinje, 16. dezembra 1929.

— **We wjedrje.** Nasche wjedro pschijimuje widomnje a czuczliwje symnischi ras. Dżensa je polny měsacžk. Pschihamy hižo psched někotrymi dnjemi, so po njewjedrach wocžakujemy symnischi czas a to najskerje wokolo połneho měsacžka. Też Pschedžemak klasa jasne, tymne nozy. Se wjeczora pschihładowasa wyschinki, šabjace hacž do połnóznego morja. Tuž wajtkerje tymne wětry s lodowego morja šwoje jěre zolmy hacž k nam poniesu. — Jutrje wutoru sthadża słónczko 8,09 hodž. a khowa so 3,44 hodž. Měsacžk khowa so popołdnju 4,32 hodž. a khowa so dop. 9,29 hodž. — Dżensa rano we 8 hodž. barometer 747, hygrometer —4, thermometer w nozy +2. Wuhlady na kłóbow a ruche wjedro.

— **Blizschi schtwórk. 19. dezembra dop. ½10 hodž.** wotměje so **Serbska předkatska konferenza** we Serbskim Domje w Budyschinje. Wschitke hohnstawy konferency so s tym nalěcznje a wutrobnje pscheproschuja.

— **We serbskich domach** na hodowne blido też „Biblisti pucznik" słuschca. Mała drje to knižka, ale witana powsmoz pschi wschědnej domjazej nutrnosczi. Na kóždy dżeń wotmyslene lěta namakasch w nim krótki schpruch z biblije wotczischczanym a nimo toho namakasch tam wosmamjenjene, schto by sebi kóždy dżeń w bibliji pschecžitał. Płacžimy je 35 pjenjezkow. Dostacz je biblisti pucznik na farach a we Serbskej kuharni w Budyschinje.

— **Wjeczerawscha „khlěbowa" njedżela** mózesche drje tuto mjenu s wěstym prawom na so nałožowacz, pschetoż wobthod na měschczanskich bróhach běsche jara bytny a nic wjeczor bóndże sforo wschadżom k najwjetschej czischczenju. Lubjo jenoz njeběchachu, ale też pilnje rumydlicha honjachu. Njeje tola wjazy wjele khwile, hodowny zwjedżeń njeje wjazy dałoko. Wobkhódnizy budża drje też s kkulchej khlěbowej njedżelu spokojom, běsche tola swjetscha we wschich klamach sylny wopyt. Tute žně sa wobkhódnikow pak su jim też papschecz, junu sa zyle Lěto dyżeda też wom nas Lepsche dokkody sapisowacz. Nětk thywa hischcze sloka njedżela, kotraž je swjetscha s wjeschkom wobkhoda zykeho Lěta.

— **Pschi Božodžěschczowym schtomje** na Mjažowym torhoschczu saklincza dżensa wjeczor pekuje hodowne spěwy. Wot ⅛8 hodž. spěwa Budyske muzikse spěwne towarschwo. Tuto rjane waschnje hodownebo spěwanja psched sjawnym Božodžěschczowym schtomom nanaka wěsche sajima pola mnohich měschczanow.

— **Dawkowe kharty 1930.** Měschczanska dawkowanja nam pische, so šu dawkowe kharty na 1930 nětko tudomnym wobydlerjam, kotrjž maju mšodowy dawk płacžicz, pschipósłane. Prošu so, so bychu tuczi dawkowe kharty bjes komdżenja dżełodawarjej abo mešnu, kiž tam mšu wuprajacžuje, ke khowanju pschepodali, dokelž je dżełodawar hewak wot 1. januara 1930 winowaty, 10 prozentow dawka wotczahnycz njedżiwajo na hewasche srużenja. We sajimje dżełodawarja samym leži, so dawkowu khartu hnydom dżełodawarjej woteda. — Njeschu-li snadź jenotliwi płacžerjo mjdowepo dawka dawkowu khartu na 1930 dostali, móża sebi ju na dawkowni na Lessingowej dróhi 10 (sthwa 10) wotemsacz. Njeje-li tónzasmy **10. oktobra 1929** we Budyschinje byhlit abo je-li swonka Budyschina pschebywak, dyrbi so na gmejnu wobroczicz, w kotrejž je

— **Jednanje wo jědnym planje.** Pjatk popołdnju wotmě Žitawska idustrijina a **wikowanska komora** we Gudźiz hołczenzu w Budyschinje (hromadźinu, na kotrejž so wo tužiskich wobkhadnych pschecžach rěczesche. Wobsebje žadachu sebi swiść se spěchnikom s Liberza (Reichenberg) na Žitawu do Varlina a dale mutwarjenje swiska mjes Žitawu a Drježdżanami. Direkzija němskostatneje żelesnizy pschikubi, so dha tule symu pospschecznemu njedżelskemu czahej na tutej czarje jězdzicz dacz. Na jednanjach wobdżelichu so mjes druhimi sastupjerjo Sakskeho wobkhadneho swiaska, města Žitawy, Liberzskeje wikowanskeje komora a Budyskeho hamtskeho hejtmanstwa.

— **Schkit psched spalerstwom.** Njesbožowne wohnje w wjesnych wokrjesach su jeneho wohnjowoborneho wězgnwuschtojneho pohnuke, k sadżewanju abo snajmjenscha ke poczasenju tajkich spalerstwom leżownosczerjam tole radżicz: Wschitke bróžnjowe dżery, wosebje wojowe dżery w murjach abo wrotach, maju so po możnosczi krucze saczinicz, so njemohł nichtó so palazu maczilnu do bróžnje czischnycz. Sa wrotami, wosebje kiž derje njesamkaju, njesmědża zane wězy leżecz, kiž so lohko sapala, kaž žyno, słoma atd., so by spalerstwo snjemóžnene było. Wschitke rěble maju derje pschisamknjene bycz, so je spalerjo njebohu wuzicz móhli, wone maju pak w pschipadze wohnja k haschenju k ruzy bycz. Ma so sa to starac, so šu wohenhaschersike pschipravny w dobrym porjedze.

— **Kriminalna policija wosseiwa:** W nozy k 13. dezembrej t. l. šu wjesnaczi tłóstnizu pjenjezny kamor dwójmischczowoje pokładnje we Wilkinizy pola Rietz na Niesasskej-Wikowskej (Elsterwerda) jelesniskej czarje po rosbrunjenju wurubili. Kradnyli šu nětkaže 10000 hriwnow we 50-, 20- a 10-hriwnowskich papjerach. S rosbrunjenjom buchu papjerjane pjenjezy wětsche sjonjene. Dyrbjał-li tu někoho pytnacz, ! tajkimi pjenjezami płacžicz, proša kriminalny wotrjad w Budyschinje, so by so jemu to hnydom sdželiko. Ma telefon 2802.

— **Kóždu psched wobschudžerjom!** Njesnaty wobschudžeř, kiž so sa sastojnika knjeżeho dwora wudawa, skasa pola wobkhódnikow telefonišy pohnuku wschelaże drasty na wubčrk, kiž chze s pósłom wotewlacz dacz a s nim wjezu, kiž so jemu njeslubja, sajo s mlokownym poczonzom wróczo póslacz. Wopytanje pokoła, kiž budże jebak sam, je sczěhowaze: Je nětkaže 26 lět stary, 1,75 m wulki, ma podołhnjte błěde mjesnowczo, nima wuhow (Schnurbart), je schwinjny, běsche schérn jaku do wětra wobleczeny, na hłowje měsesche módru czapku, majschkerje běsche w krótkich hołowach se stugami. Měsesche jězdnje koło pschi žebi. — Wo sdželenja prošy kriminalny wotrjad w Budyschinje, telefon 2802.

Kedžbu! Dybzačni paduši dźěłaja.

Kaž kóžde lěto w hodownym czasu też nětko sajo dybzasčmi paduschi njelubje wo žebi wěczerz dadża. W czischczenju na wikach ako we wobkhodach pytaju sebi swoje wopory. Pola tudomneje kriminalneje policije je so sandżenu sobotu sajo **6** dybzlaczných paduschthwow wosseiwo. Bjes wuwsaczu buchu wobkradnjene zony, kiž swoju móczen po saplaczenju sajo bjesstarosnje do wiczneje tosche, ruczneje tosche, abo sdamo do swonkowneho zakotowego dybzaka tythnychu. To dybzaczny paduch wjac wobkedžuje, wón dże sa swojim woporom a hižom w prénjej czischczenju poradži so jemu potom też bjes wuwlacza khrobte kradnjenje. — Dokelž wobkradnjene swjetscha do kłudsoheho wobydlerstwa słuchcheja a dokelž běchu dotalne warnowanja kriminalneje policije swjetscha bjes wuspěcha, proša so publikum wo sobudżělo. To może so stacz, hdyž ludzi, kotrjž wobkedžuja, so nechtó swojum móczen bjes starosche a lohkomyslnje žebi do dybzaka tykrje abo hewak sthowa, tutoho na to kedžbneho czinja. Też kriminalni sastojnicy su tajki pschikas dostali.

*

S **Czornych Nošlic.** Sjawny pucź s Czornych Nošlic do Stólnez a Dżežnikez je po wosjewjenju hamtskeho hejtmanstwa dla twarjenja wodowoda na Czerwjenonošlowskich honach wot 16. hacž 24. t. m., dalokož wobthad s automobilemi nastupa, sawrjeny. Budyske wokrjesne hejtmanstwo je k tomu pschikłoženo. Jědny wobthad pokaisuje so na Hornju Hórku a Jěsnikowsku.

Z Radworja. Njedźelu 15. decembra wuhotowa nasa šula hodowny swjedźeń, kiž — to chcemy hižo dopředka rjec — jara dobry začiše zawostaji. Najprjedy deklamowachu dźěći 3. šulskeho lětnika kuski ze serbskeje fiblije, kotrež běchu pola knjeza šulskeho wjednika a kantora Andrickeho derje nawuknyle. Potom zahrachu dźěći serbsku hru, kotruž běše jich knjez wučeř Měskank nawučił. Hrajachu bjeze wšeje pomocy a njespuščachu so na sukléra, kaž husto dorosceni. Nětko scěhowaše wučeř němskej hrě. Tutej běše knjez wučeř Ebermann dźěći nawučił. Dźiwachmy so, kak derje naše serbske dźěći tež němski hrajachu. Běchu tohorunja wšo derje nawuknyle. Jako štwórte přiňdże ješče cyle originelne. Dźěći, kotrež maju pola k. Měskanka serbšćinu, pokazachu, što běchu nawuknyle na basnjach, spěwach, hrach atd. Přitomni poslušachu wšitcy kedžbliwje a zrozumichu, zo może tajka serbska wučba też lubosć k maćerščinje zbudžić. W zastawcy poreča knjez kapłan Handrik, džakowaše so wučerjam, sotře Brigiče a dźěćom za wuhotowanje rjaneho swjedźenja. Přeješe wosebje, zo by

Tahiti.

Roman s južneho morja.

65] (Pokračowanje.)

XXIII.

René bě w położenju, na žane waschnje pschijimonnem, s na khribjet swojasanymaj rukomaj pisches huste ferki siupacz. Guiawy so tu wopraudże tak khnisczicziu, so kupjenjo zami wjazy dale njemóžachu a tohodla wobsamknychu, tam, hdjež runje běchu, so rostčhnycz. Hakle nasajitra czehnjechu potom sajo dale a doscżahnychu napoględku w bolinje někajke lčhwo, kiž bě s guiawowymi sawěrami a postajenymi strażerjemi schkitane.

„Utami chze s tobu rěczecz", wosjewi nu słónczenje mlody pachoł jatemu, „pój se mnu!" a dopředka krocžo, wjedżesche jeho pisches lčhwa kupjanow, s kotrychž ani jenički jeho njepostrowi abo s nim słowežka njeporěcza.

Starý nacžolnik žedżesche na rohożu na seni, wokoło njeho wschitczy druhy nacžolniży a starschi lčhwa.

„Nó", poca Utami, „schto je waš Feranijow pohnuło, wocžera wjeczor s města, po njeprawdże wobsydnjeneho, wobrónjeni wucžahnywež, a czehodla seše naschich muži pschimali a diweju sattčelili a druhich wotwjedli?"

„Najprjedy", snapschecziwi René, „ja njepschikłuschach dospła k patrouillji, kotrejž ho jenoz ! dotheje khwile pschisamknych, sdżela tohodla, so bych pschi sajecu słótnika pschitomny był, wo kotrehož bliskosczi je ho bohotej powěło, a kotrehož sajecz a njeschtódneho sežinicz žebi wón pschejesche. Patrouilla niczo druhe njeschasche, a kupjenjo ju prěni nadpadżechu, so bychu sajateju sajo wuswobodźili."

„Tuž měnjachu naschi wuiskuscherjo tola prawje, a O'Fa-na-ga je jaty", rjekny nacžolnik, „tola schto je wón skucził?"

„Mordował a rubił w **przedawschim czasu**", snapschecziwi René; „wón je sły cžłowjek, a jedyn s oficerow bě jeho spósnał."

„Wy tu wobsiłowżby wuprajecze, wo kotrychž my niczo njewěmy", prajesche Utami — „cžasto budżechmy my mohli jednotliwjow ! waš sajecz, ale my to czinili njejsmy, my njewjedżechmy wójnu ! jednotliwzami, a wocžakowachmy to też wot waš. O'Fa-na-ga wojowasche we naschich rjadach a stejesche pod naschim schkitom."

„Mór!" sawoła nelčo mlody cžłowjek, snjeseczepjeny a ! nohu dupajo — „schto dha mam ja se wschém tym cžinicz? Njechacže mojim krajanam dobrowólnje swoju senju — ja mohł skoro rjez, naschu, pschewostajicz, a ta wam to sa sto měcz njemóżu — schto dha to mje siara? Sstuschsam do Atiu, niz ! kódżam, kiž su sem pschijtykowake, ! wami wójnu wjesecz."

Nacžolnik sapoczachu po někto ! horkimym, ale cžichim hłosom wuradżowacz, njeběchu pak hischcze k zanemu rozsudej dosczi, jako běhak wot wonka pschipowědži, so pschithadżeja někotri Feranijo, kotrjž zadaju ! nawjedowazym nacžolnikom tohole strażnischcza porděcza. Dokelž kupjenjo njechachu swoje sakitkada pscherabdzicz, rozsudichu so, zusnych k sebi horje njepuschczicz, ale jim Utamija napschecziso półsacz, kiž mózesche jich wotpohlad wot nich jhonicz a jim na to hnydom wotmołwu dacz.

Někto pschijtupi Aonui k njemu, najbóle pschepjaty se wschěch na stronje Jendżelczanow stejacych nacžolnikow.

„Twoji pomocznizy pschichadżeja tebje **wuswobodźicz**", rjekny wón pokhmurjenje, ale woni pschepodsče k wjerschkej dospeja — my běchmy jim możnosez wuprajili tebje wuswobodźicz — woni šu ju jaczijki a dżeżda nad někto ! khrobtymi hrożenjemi satraschicz — wobroczi swoju duschu hischcze k Bohu, pschetoż twoje mjenschinny šu liczene."

„Kelko cžasa je mi hischcze spożczene?" woprascha so René.

„Sežin tohole schioma njeżmě wo dlóń w stronu wotstupicz", snapschecziwi fanatiski nacžolnik — „pukot twoje wutroby je liczany."

„Derje", snapschecziwi René, **ale jeho ruzy** běschtej **swobodnej a wón na to ani njepomyžli, jako sczepny wo**por tudy słónczicz; tohodla pytaschtej jeho wocži sa wrónju, kotrejež by ho w prawym czasu smogowacz mohł.

„Maut-li jeho do khěże dowjesch?" woprascha so někto Raiteo mjelczo nacžolnika — „Feranijo njemodla so jeho pod holym njebjom."

Aonui wobkrucżujo ! hłowu khwy, a Raiteo pschimnywschi mlodeho cžłowjeka sa ruku, rjekny wótsje:

„Wój, wi-wi — ty njeżmějesch rjez móz, so šmy cże nuschowali, **swojeho Boha** na druhe waschnje czeseżowacz hacž **by** swuczeny — **pój**", sachpeja pschi tom mjelczo a wjedżesche jeho **te khěże**, mjes tym so jeho strażnizy po dlijo a spěschnje **a** mjelczo se žobu rěczo, sa nim sežehowachu, potom **pak** psched sastupom k malemu s rohożami sapołwješchanemu **nameštu** sajo na šwoje městno bo stupichu.

Lědy bě rohożka sady nich spadła, sesady kotrejež běchu psched wonka stejazymi a cžakazymi sakrycži, jako Raiteo dopředka słocži, pletwu ! pandanuszowych kopjenow wotsdżěwny a ! njej dwaj žwětlaj jědnitkaj mjeczej mkomemu cžłowjekej pokasa. René so njepraschesche, ale dyrbjesche so pschewinuncz, so njeby wótsje sawoschnk. Rucže jo jeneje brónje pschimnywschi, mjes tym so jeho wjednik druhu do rukow wsa, wuhlada runje hischcze, kak tón druhu do rukow wsa, wuhlada runje hischcze, kak tón kopjena sadnjeje sczěny roswjerchny a so pschestupi, a stupalche sa nim, njepraschejo so dale, kak to a hdje to. — Khěżka stejesche pschi žantym wobkrodżenju. Zyle sesady njeje bě pschetrěrt wo trasch dwajeczi abo tżjeczi krocżel prósdna, dokelž spadowacže skalna sczěna runje sesady nimale ! nahła dele, a tuto měsino bě žebi pschekłepany pachoł k jeju czekanju sthladał. Jeju drje wokomikuje wuhladachu, jako na hrodżiscžo skocżischlaj, a kždy by je schczelała so njewidżana mocka pisches nio pschebehnycz. Pschedy pak hacž běchu na rjelby po mało wustejacy **kupjenjo k wutšelej hotowi**, bě Raiteo **ruku** mlodeho cžłowjeka pschimnył, a jeho do prédka storhnywschi, **žuwaschtaj jeho hižo w pschichodnem wokomiku te spěchnoscžu** bjssta **po nahkem, njelsim nawiżu dele do huscžiny wokoločnokowych guiawotu.** (Pokračowanje sczěhuje.)

Předženak

...ducy do Wochozow w Mužakowskej holi nešto ...anych prawakow namakał. To so jemu hišće we ...kej pózdnej nazymje stało njeje. Tajkeho zbo... hišće měł njejo. Je sebi je zwarić dał a su je... wubjernje zesłodźałe. Snano změje lětsa też ...a swojimi protykami tajke zbožo. Popřeć to je... mje směše, přetož loni je zlé z nimi pobył. Wjele ...otykow je jemu zbyło. Knjez Janak je hódnje ...arił. Tuž je lětsa Předženak wšitke swoje mocy ...pinał, zo by sebi přikihlnosć a dowěru knjeza ...naka z nowa dobył. Tón wšak ma też dosć ćeža... ...dźela a by rady wšitke protyki rozpředał, ...du za 69 pjenjezkow.

swjedźeń pomhał, zo bychu přeco najlěpše počahi mjez staršimi a wučerstwom knježiše. Jako poslednje čisło programa sćěhowachu spěwy, kotrež bě knjez wučer Nawka nawučił. Wón je też dirigowaše. Běše to hižo tajka „Hudźbna Jednota“ w malym. Reklamu za swjedźeń běše knjez wučer Delan přewzał. Běšo ...e plakaty a program molował, zdźěla dźěćom mo... dał. Kaž wopyt pokaza, je reklama dobra była. ...e pak je so też wšitkim lubiło, dokelž běchu dźě... ...o derje nawukmyłe a swoju wěc derje činjachu. ...a dobry začišć budże wšěm, kotřiž su prócu na... ...wali, z dosćěinjenjom.

S **Ketlicy.** Pjatk popołdnju snjesboži w naschej wjsy na dróhowym ...hsćižnišćeju pola „Sloteje wirtshe“ spěchny nakładny auto, kiž z Wopalnje pschijedźe. Won pozža so nadobo wjerhacj, sajedže pschi tym pschejasa na prawo a srasy do sćejžora elektrisleje sćežy. Pschitorjożne kamjenja wós sadźeržachu, hewak by po ...ejdy dele padnył. Autarjam so na sbožo ničzo njesta, ale mandźelska Wawrikowa z Krapowa, kotraž z klamow ...enskeho towarstwa pschisydże, so na nohy strani, so dyrbjesche jej dr. Decker lekarsku pomoc postčicicz. Pola autonabita běsche so prěnk sle wobschkodźił, so dyrbjachu wós wotwjesć.

S **Bóschicy.** Sylny wichor pjatk rano je też w naschej wjsy sle sakhadźał. Pola ...ywnoscerja Pawola Měrscha wotterhnu tśěchu wulkeje maśywneje klinje a wjerhnu ju se wjeršimi hrjadami na dróhu. Ludźo pak na sbože njejsu do schkody pschischli.

S **Kamjenza.** Pschi pschestorkanju železnistich wosow na kolijach tudomneje schkleńcoweje dźěłarnje sta so njeshoda. Wós, kiž dale cśišchcachu, storcži jeneho dźěłacerja tak njesbožownje do ramjenja, so dyrbjachu jeho hnydom ...ranjeneho do thorownje dowjesć.

Z Lucinskeho žiwjenja.

S **Wulkich Debšez.** W pojedźenju sjawnym pojedźenju gmejnskich sastupjerjow w Rämischej hoscenju we Malych Debšezach buchu knjeza měschćanoita Čěch sa wolbneho pschedsydu, knjes gmejnski starschi Gruhl sa jeho namjetnika, knjes Lowka sa sapisowarja a gmejnski sastupjeř Groß sa wjednika napscheciwneje lisćiny, gmejnsk. sastupjerjej Brěsowski a Krusch...wja sa pschisydnikow pschi wothłosowanju ludoweho rosšudźenja woleni. Wothłosowanišli lokal je Rachlizej hoscenj we Wulkich Debšezach. — Dnjowy porjad wšachu ...dnjoweho porjada a pschepokałachu jón finanznemu wubjerkej k dopředńjemu wuradźenju. Sa hodowne wobradźenje potrěbnym w gmejnje pschijwolichu k domjazej ...berzu j gmejnskich srědkow 75 hacz 100 hriwnow. Dla ludoweho rosšudźenja a sa pschicznow neutralnosce lětsa sjawneje zwjatočnosce njebudże. Dary spomožerišti wubjerk dostawarjam do domu donjese. Wutoru wjecor ...8 hodźin seńdże so spomožerišti a finanzny wubjerk ke pojedźenju na gmejnskim hamcze a wo tutej należnosći wuradźuja. Na namjet so jenohłosnje wobsamknu so ma so Sakska gmeinska nowina z pschicznow lutowanja wot 1. januara 1930 wotkazacz. Gmejnsku sastupjerjo, kotřiž so za tutu nowinu sajimaja, njech sebi ju sa swoje pjenjezy djerža.

Cyrkwinske powěsće.

Z Wósporka.

Wutoru 17. decembra budże popołdnju w 5 hodź. ...ša a swjate wotkazanje (wosadny farar).

Zjednoćenje Wjelećanskeje městneje telefoniskeje syće z Korzymjom.

Pórhdželu 16. dezembra so Wjelećanski telefonisti hamt je słužby staji. Sodobom pschijamknu so wobdźěliznju k ...amoswjasowańskemu hamtej w Korzymju a jmeja z teho ...łychinu, so mója hódły cząb telefonowacź, też do daloka. Rěrzenje we wokrjesu a do daloka pohrěbuje pschepokasanšli dalokostny hamt Budyschin pod cźišłom „0“, dale ...pěchny wobthad pod cźišłom „9“. Swjasanje w spěchnym wobthadže stanje so hnydom pschi pschijetwanju, to rěka, skasar może je ...tyschakont pschi wuchu na swirk cząckacź. Městna, kiž so na spěchnym wobthadže wobdźěla, su na stronje VI. pschedstawmjenjow k hamtskej telefonniskej knihy za wokrješ pruskeje a sakskeje Hornjeje Łužicy sapisane. Wišši wobthad wobstoji se Salomjom (Sohland a. Spree) a Budestezami. Swirk tam hodźi so hnydom z cźišłowej tarcźu shotowicź z tym, so so k cźišłu toho, kiž ma so wołacź, sa Salom „7“ a sa Budestezy „8“ pschedstaji.

Nowe ramoswjasowańske hamty wuwabja so na...honjenjach pschezo list k huscźišchemu telefonowanju. To wóže rěkaš, zo kóžde k tamu wobsłužene, so su wschitke swirki trajnje wobhładžene. Tuž so kóždy wobdźělnik na...monina, so njeby prěnje dny njetrjebawschi telefonowak. Schtóž so pake po pschedwidźanych sadźerži, budże se spokojnoscju widźecź, so wschitke swirki prawje dostanje. Městne telegramy pschijima Korsymska pósta (cźišło 202) pisches telefon. Wschitke druhe telegramy njech so hnydom na Budyšku póstu rjekmu (cźišło 9), dokelž so tak ruczisch wobstaroja. Trěbne swjasanje placźi we wobymaj padomaj jenož jako městne swjasanje. Budyška pósta někto też telegramy wobdźělnikam dotalneho Wjelećanskeho telefonisteho hamta, kiž su někto k ramoswjasowańskemu Korsymskemu hamtej pschisamknjene, na pschecze wopschijesce pschihładžanych telegramow pschihósćesele. To stanje so bjez kóždeho sarunanja, což so telegramy z listom darmo pschipósćelu. Wosebjenja njeporjadnosćow pschi telefonowanju (hacźenja atd.) pschijima pósť w Korsymju pod cźišłom 399.

Z Łužicy.

* S **Kinsbórka.** Pschi revisiji su wotkrył, so je justizny wyschschi sekretar Kr. pschi Kinsbórskim hamtiskim ...udniwje nehdże 7000 hr. pschekschikwit. Jedna so pjeca wo syrotowne pjenjezy, kiž běchu jemu dowérjene. Sud należnosć dale pschepytuje.

* Se **Shorjelza.** Jako běsche so pjatk měschćanske sastupjerstwo na radniznu k pohrebjenju sschko, shromadźichu so na Hornim torhoschcu sa dźěkonjemjerjo k demonstrazji. Policija dyrbjesche pschećiwno demonstrantam satrocźicź, pschi cźimž 20 wołoabow na straźu wotwjedźechu. Podpołdźicho so policajskim sastojnikam poradźi demonstrantow wot radniznu woistronicź, pschi cźimž k dalschim pschipadam njedóńdże.

Ze Sakskeje a dalšich krajow.

* S **Dippeldiswalde.** (Sajaty paduch.) Wutoru bě ...Drjezdźan pokhadźazy bankowy pschistajenz Kurt Hegewald w Bärenhecke schek pisches 200 hr. pokradnył a podźěłcho mjes wšami Bärenhecke a Oberschlottwitz pohonca je sjynowej wjesbu wobcźežował a z pistoliju wohrožował. W Oberschlottwitzach da pohonc Hegewalda sajecź, kiž najprjedy cźekasche, tola mózachu jeho podźěłcho dołahnycź a sajecź. Won je hižo wjazy krócź thłoštany.

* S **Lipska.** (Wichor zyrkwinu tśechu wotkrył.) Dołho trajazy wichor, kiž bě schtwórtk wjetschu schkodu w Lipšku a wokolinje nacźinił, w nozy k pjatkej a wob dźeń dale sakhadźesche a sapuscźesche. Tak bu w nozy zyrkwina wěža zyrkwje w Lipšku-Mokawje z wjetschehno dźěła wotkryta a zyhele daloko precź wotnjesene. Schloda je thętro wulka nastała.

* S **Zwikawy.** (Sćmjercź hórnika.) 42letny wożenjeny hórnik Ota Richter snjesboži we Wilhelmowych podkopkach cźežko. Won bě pschesahe na sběhadko stupił a so pschi tym tak cźežko sranił, so bórzy na to wumrě.

* We **Wolschnizy** w Rudnych horach. (Wot kamjenjow sasypnjeny.) Schtwórtk bu w podkopkach Augusty pola Noweje Wolschnizy hórnišći dźěc... Hendrich Seidel z Lugawy z hromadu nawalazych so kamjeni žiwy pohrebany. Njedźiwajcy tohoždy hnydom z napinanjom dźěła k jeho wukhowanju, mózachu sasypnjeneho hakle po schesćich hodźinach jako cźežko wuczahnjenc. Jeho sobudźěłacźeř Fritz Reiter, kiž je też ...dźěła sasypnjeny był, bu jenoż trochu na nohomaj sranjeny.

S **Lubina.** (Sćmjercź pschinoschaze potajnistwo.) Tele dny wotstali so někotre 16 letnemu wuczobnik Kleinert se swojeho wuczobnistwa w Lubinje. Wón bě so pschesel na to namakacźny jeho stónowane cźelo na kolijowem nasypje mjes Reijschtom a Vorderheide. Won bě so pschesćej dał. S kapsy jeho wobleka wuczejezu sapiku, na kotrejž stejachu hlowa: **„Mam potajnistwo, kiž njepschedaju.“**

Zwěstowanske jednanje wšeciwo hrabi Korli Stolbergej.

S Hirschberga so zdźěluje: Kaž zhlyschimy, je so pschecźiwo hrabi Korli Stolbergej, bratrej zemrěteho hrabje Eberharda, kotrehož porjadnu ...mazeri Khristinu, ...wjesej měšaz, sapuščeneho, su w jednanju rólu hrale, hižo psched nječhto cźasom swěscźowanske jednanje dla pschestupjenja pschecźiwo paragrafej 175 khłostanskeho sakonika wotewrito. Tole jednanje ma Hirschbergški krajny sud wuzjednicź. Hrabja Korla je so, kaž je znate, na zjwojimaj zamužnymaj bratrowzomaj, bratromaj hrabje Kichesćana, pschescholi.

Hrabja Korla Stolberg, kiž je nachwilnje w Nakuskej žiwy, je z dobrym pschecźelom Hitlerowym a bě so swojeho cźasa pschi Kappowem puću w Hirschbergu aktiwnje wobdźelił.

Přilopk.

* **Warthašti žonjazy mordar.** (Moler Lengsfeld wusnawa so swojeho njeskutka.) Mordarstwo pola Warthe-Frankenberga je so někto wujasnilo. Dla podkłada we mordarstwje sajaty moler Lengsfeld je w pschepytowanskim jastwje w Glatzu so wusnak. Lengsfeld bě so Bartschowej, z kotrejž so pschihadnje setka, na njepschistojne waschnje pschibliżił. Bartschowa je so wobaraka, na cźož je je sa schiju hrabnył. Je ju někotre metrow w sirom wlekł. Lengsfeld so dale wupraji, so žónsku njeje dyrk sadajicź a potom, hdyž je morwa była, žebi wuplił, so je ju z strachom Boża ruckła sajała. Na to je won cźekmył.

* **Kónz njesbožowneho mandźelstwa.** Cźeška Karl Sch. z Wulkich Marschwitz bě so je hamomordarskim wotpohładom do hłowy tśelił, hdyž bě najprjedy dwójzy do swojeje žony tśelił, kotrejež ranjenja pak njejsu žiwjenja strašchne. Sch. je na tśěrhowach swojeho ranjenja wumrěł. S pschicźinu z njeskutkej su byle zwójone swady.

Wichor a krupobiće we Winje.

Schtwórtk je cźežke njewjedro awstriske hłowne město ...rjechiło. S njewjedrom pschicźeri so hylny wichor z krupobiczom. Posdźišcho tśjesche so slimkotny deschcź. S wjele městnami sběhachu so wody a tworjachu wulke jězory. Też wjele ludźi pschiźdże do njesboża. Mnohy buchu z delepadazymi firmowymi taflemi a tśěchnymi zyhelemi mjenje abo bóle sranjeni. Wichor stama sylne schtomy a smjeta je preći pisches dróhi, so so z wjele městnami wobthad harjesche. Na jenym Dunajskim (Donau) mošcze powali wichor wós zyna. Pschi składowni města Wina cźišnu wichor elevator (sběhadło), kiž běsche na wós natwarjeny, z kolijow. Na wěži Kěsorsko-jubilejskeje zyrkwje w Prateru wottorhny wichor wěžne burje a wjerhny je na dróhu, pschi tym bu jedyn student cźežko sranjeny. W Liešingu wětrowa trubjel tśechu tamnischeje chemiskeje sahriki dospołnje wotkry a wotnješe. Pschi tym buchu někotre wožoby z jemi wjerhnjene a wostachu se klamanymi stawami leżo. Automobile a autobusy dyrbjachu jědźicy pschestacź, dokelž wjazy z nětrnu njepschihladźechu.

Hłowny redaktor a zamołwity za politiku Marko Smolef w Budyšinje. — Za lokalny dźěl a feuilleton: A. Dučman w Budyšinje. — Za hospo... dźěl: Arnošt Bart w Brěmcy. — Za nawi... Janak w Budyšinje.

Wrota do milinarnje w Moskwje. Bolšewikska Ruska dawa twaram zamjo wójny. Wrota do milinarnje w Moskwje zu podobne na hobrski wójnski tank. Wyše nich hrozy truba cežkeje kanony. Wyše njeje je napismo namolowane we wulkich pismikach, wójnsku móc Ruskeje sylnić.

Železniske njezbože w Belgiskej. Wosobowy čah ze Brüssela přikhadźacy, při zajězdźe do dwórnišća Namur z kolijow wuskoči. Styri wozy so jedyn do druheho zarychu. Z rozpadankow zwućahachu hač dotal 17 morwych a 60 ranjenych.

Na'nowiše z cyłeho swěta.

— Schkrowa powěsć wo wjedrje sa jutšišchu wuturu: Rjenje, šuchu, syma. W Jendželskej podobne wjedro. W połnóčnej Europje syma a rjenje.

* Njedželu popołdnju chytschtaj w Hydleschczach we Drježdžanach-Reicku młodaj człowjekaj, a to elektromontaur Werner Kohl a tapezěrarski wuczobnik Kadner wyšoku antenu sćahnyłej. Pichi tym žo antenniny grot 220 woltow žiwneho elektriskeho powoda dótknu. Młodaj człowjekaj duschtaj z elektriskim rasom na městce morjenaj. Jeju drje do thorownje w Biedrichowskim městce dowjesechu, tola wožiwjaze posłyšu, kotrejž žo tam czinjachu, bjes wuspěcha wostachu.

* (Wobej ruzy žo wotjěkej.) Na dwórnischczu we Falkenbergu je lokomotiwa 58 lětneho dźěłaczerja Weinerta sbrašła a pschejeła, pschi czimž stej žo wobjarujomnemu muzej ruzy wotjěkej. Pódla toho je žebi hischcze hłowu franik. Jeho šu do Torgawskeje khorownje dowjesli.

* Sčrjedź města Prahi je žoboty jedyn dźěłonjemějer fararja Horala w farskej jitwje nadpadnył. Nadpadnik žo do fararja z rewolwrom sameri a pjenjezy žadasche. Potom žo na fararja wali a jeho dajtej poeza. Farar pak możesche žo nawalnika wobrócej, kotryž na to czekny. Na dróły skótnika sajachu a poliziji pschepodachu. Ludźo czichchu jeho nabicj.

* Blitko pschistawa Cźifu žu chinesny namórsny rubježnizy japansku parnu łódź „Kato Maru" wurubili. Lódźineho kapitana, kotryž spyta, jim wobarać, žu morili. Rubježnizy žu schésć samožitych Chinesow wotwjedli, za kotrychž 100 000 dollarow wukupneho pjenjesa žadaju.

Hamtske woziewjenje z Budyšina

Wubjerk ludowych schulow.

Pożedźenje budźe pjatk 20. dezembra 1929, 17½ hodź. w Kupnizy (Gewandhaus) po 2 schodowej.

Dnjowy porjad: Wuradźowanje hospodarskeho plana sa 1930/31.

Na to tajne pożedźenje.

W Budyschimje, 14. dezembra 1929.

Pschedstejnja.

Hamtske woziewjenje z Kamjenca.

Knjes skótny łékař Benno Reichel w Kamjenzu bu na namjet w dalschim mjenowanych gmejnow sa wědomostneho mjasowohladowarja z wumóžnjenjom kóždoczasneho wotwołanja bjes wotschkodźenja sa gmejny

Bambruch, Brunow, Jelenjow, Nježow a Njepkarjezy, Njebjelčzicy, Sstwobizy a Wrěšnju,

14. dezembra 1929 swjatšany.

Hamtske hejtmanstwo w Kamjenzu.

Towarstwowski powěstnik.

Budyšin. Bjesada skhadźuje so pónđźelu we 8 hodź. w Serbskim Domje.

Budyšin. „Nadźija" zeńđże so jutře wuturu wječor we 8 hodź. w Serbskim Domje. **Předsydstwo.**

Jednota Sokoł w Haslowje ma přichodny štwórtk 19. decembra generalnu zhromadźiznu. Po tym zwučowanje. Winowatosć kóždeho sobustawa je, zo přińdże. Předsydstwo.

Ralbicy. Jednota Sokoł ma přichodnu wuturu 17. t. m. wječor wo 8 hodź. zhromadźiznu. Po tym zwučowanje. Winowatosć kóždeho je, zo přińdże.

Tydźeńska skhadźowanka a wědomostna zabawa sobustawow Maćicy Serbskeje je kóždu pónđźelu nawječor wot 6 hač 9 hodźin w Serbskej kofejowni.

Hospodarski rozhlad.

pónđźelu 16. dezembra 1929.

Barlinska bursa skónczi sańđźenju žoboty swoje wikowanje je skruczenym ménjenjom. Ale wiki stej dołżnymi a rentkownymi liščinami sapiščachu žo wotdrjebjowaze kursy.

Na produktowe wiki bě dowóz žita sańđźenju žoboty jaso wjetschi, tuž płaczišny trochu powuschczichu a to wosebje pschenza 15 pj. a rožka 5 pj. po zentnarju. Zentnar płaczeschе sańđźenju žoboty

w Barlinje:

pschenzy 11,65—11,70 hr., rožki 8,20 hacz 8,30 hr., nałstnjeho jeczmjenja 9,35 hacz 10,15 hr., nasymskeho 8,35 hacz 8,85 hr. wowsa 7,20—7,65 hr.,

w termijowym wikowanju:

sa dezember: pschenzy 12 hr., rožki pak 8,85 hr.,

sa měrz: pschenzy 12,92½—12,90 hr. a rožki 9,82½—9,85 hr., wowsa 8,37½ hr.

sa meju: pschenzy 13,45 hr., rožki 10i40 hriwnow, wowsa 8,90 hr.

Wiki sańđźenju žoboty we Wojerezach.

Na tudomne swinjaze wiki, wotmě̂te dnja 14. 12. 29, běchu pschihnali 163 proßatow a 2 běhakaj. Wone płaczachu

proßata:

4—6 tydźeńske płaczachu	22,00—28,00 hr.
6—8 tydźeńske płaczachu	28,00—34,00 hr.
8—10 tydźeńske płaczachu	34,00—38,00 hr.

Swulbrane proßata běchu brózsche.

běhaki:

3—5 měsačne płaczachu 55,00—95,00 hr.

Seleninowe a butrowe wiki sapiščachu žnadny dowós, butra płaczeschе 2,20 hr., jeja 16—17 pj.

Dźensa je so hodowny hermank sapoczał. Ceny howi rjane wjedro bjes šneha a mjerstejena.

Skótne wiki žu

w Kamjenzu schtwórtk 19. dezembra.

Pschihitajeja:

Holza: do domu, pjekarnja w Budyschinje, Tšelanska dr. čzišło 263.

Na pschedań:

Baudonium w Budyschinje, Tšelańska dróha 50II na prawo.

Gramofon z 10 deskami, w Budyschinje, Flinzowa haša 42

Hušle dospołne, w Budyschinje na Hoschcu hašy 40 IV.

Kolo motorske, Nowak w Kamjenzu, Wallska dróha 5.

Wós klankaz w Budyschinje, na Garbarskej haši 5 delka na lěwo a na Wjeczornej haši 3 delka na prawo.

Wós deskowany, 25 zent., we Łahowje 16.

Wós dźěłczaty, w Biskopizach, Dwórnischczowa haša 19 wo druhim poschodźe.

Blido, sofa, stołaj, njedźelske graty, 8 benzinowych žuboy, mantl za pohonesa w Budyschinje, Rózowa haša čzišło 22I.

Blido kuchinske, w Budyschinje, Hrubjelczanski puć 24 delka na prawo.

Mantl za 12ětneho hólza w Budyschinje, Albertowe namě̂sto 1.

Wobłek čorny, w Biskopizach, Lipowa haša 6 delka, ladni dom I.

Kóń, lischak, w Budestczach 55.

Twjerdźina, hrajła, w Kamjenzu, Ostrasze 41.

Runklza a morchej, knježi dwór w Czichorizach.

Sskoma rjana a wowsna. Mehnert w Dźěžnikezach.

Sskoma jeczna a wowsna, Schołta na Rdowje 263.

Sribz Zlětnh abo Klětna kobla w Khelnje 51.

Byk poldraklny, w Pšowjach 17 a w Gnežinje 32.

Kruwa wyšokoschičelna, do czahanja w Bělych Nošlizach čzišło 16.

" " w Nowej Wěsy 3 pola Njebjelczicy.

" " w Nowej Wjesy 7 pola Hnežinje podhorna w Klukschu 13.

" " w Jatschowje 16a.

" " we Wbohowje 8.

" " w Khrósczje 6.

" " we hosczenzu w Hnaschezach.

" " do czahanja w Dobruschi 9.

Ssudnišzy na pschedańowanje:

wuturu 17. dezembra 1929:

w Njebjelczicach w herbstej gryschcze dop. ½9 hodź. pišanske blido,

we Sserbskich Paslizach w hosczenzu dop. ½10 hodź. šnježawa a šyjawa,

Ssudnische wosjewjenja.

Do wikowańskeho sapiška na lopjeno 513 žu sapiščaki nastupajo firmu Curt Scheibenhauer w Budyschinje: Prokura Heinza Scheibenhauera je wuhašła, Herbert Scheibenhauer je jako mježiczel wustupił. Mježiczel je pschetupa Gustav Adolf Lorenz w Delnjej Kinje.

Na lopjeńo 8 naštupajo G. E. Heydemann w Budyschinje, prokuri Jana Ohndorfa a Richarda Schuberta stej wuhašłoj.

Wosjewjenja.

Ssud je nad samoženjom czěšlikeho mischtra Augusta Bohola w Delnjej Kinje wurunanje jednanje wotzwrił, sa dowěrnika prawitnika Büttnera w Budyschinje, postajiwschi a termiju na schtwórtk 9. 1. 1930 dop. w 9 hodź. do Budyschinka na šudnistwo lwolanwschi.

Do sapiška mandželskeho prawa na šudnistwje w Budyschinje sapiščan, so hosczenzaŕ Albert Max Nowotny w Budyschinje nima podała na sarjadowanju a wuzwanju samoženja swojeje žony Friedy Marje rodź. Büttnerez.

Škarowe alenče.

Produktowe wiki dźensa dop. ¾11 hodź. w Barlinje: Haczrunjej žu wukrajne wiki sesłabjene, wostanu płaczišny skruczene.

Dop. ¾12 hodź.: Kaž psched łodźinu, tola wostanu płaczišny skruczene, dokelž žo kupjerstwo pschikotuje, žitne płaczišny podpjerasej.

Płaczizny na Barlinskich produktowych wikach.

Žito a wolijowe symjo wo tuni abo 1000 kg, howak 100 kg.

Płaczizny po złotej hriwnje

	14. 12.	13. 2.		14. 12.	13. 12.
Pšenca	233-234	236-237	bony	—	—
rožka	164-166	165 166	woka	—	—
naz. jačmjeń	—	—	módre lupiny	—	—
nal. jačmjeń	167-177	167-177	žolte lupiny	—	—
wows	144-153	144-154	keradella	—	—
kukurica	164-168	164-166	raps. wosušk	18-18,90	18-18,90
pšenč. bukaŕa	28-34 50	28-34,50	lany wosušk	23-24,00	23-24,00
ržana muka	23-26 50	23-26,50	poen. melasa	—	—
pš. wotruby	11-11,50	11-11,50	ržana sloma	14-14,70	14-15,00
ržane „	9-10,50	10-10,50	syno, 50 kg	3,20-3,80	3,40-3,60
lane symjo	—	—	pšenč. „	1,30-1,50	1,25-1,25
hróch, Viktor.	29-28,00	29-28,00	wowsna „	1,25-1,40	1,20-1,30
raps	—	—	ječna „	1,20-1,30	1,20-1,40
pjeluški	—	—		1,20-1,30	1,20-1,35

Jutře rano we 8 hodź. započnje so moje

dospoł. wupředawanje

dla dospołneho spušćenja wobkhoda

W krótkim času ma so cyły tworowy wobstatk, kaž

nohajcy,	rukajcy,	trikotaže,	šaty,	
wěcy za muž.,	wołmj. twory,	fale,	šantki,	
přešiwawki,	łožowe šaty,	košlowy płat,	twjelki,	**dospołnje**
span. přikryw.,	barchent,	wóskow. rub,	trěnja,	**wuprózdnić**
łožo. płachty,	łož. počehnj.,	šaty za čěšeń.,	blid. přikryw.,	
žonj. wobleki,	wobl. za dźěći,	khłobuki,	čapki atd.	

Płačizny su wo 15% hač do 50% zniżene

Wužiće tutu jeničku składnosć, moje jako wosebje dobre znate twory po tak nimoměrje tunich płačinach kupić.

Walter Noebel

w Budyšinje na Bohatej hasy 14

Dürkopp-

šijace mašiny

kiž do prědka a wróco šija,

po tunich płačinach, dokelž nimam pučowacych a žane klamy. Přijomne wotpłačowanje w dźělbach. Wobhladanje bjez kupowanskeho nuzowanja.

J. Klemm w Budyšinje na Serbskej hasy 11

Na wjesne ležownosće

na hypotekske a rukowanje gmejny pytaja při 10% dani hač do 30000 hr. tež po mjeńšich dźělbach. Poskićenja pod „J. S. 33" do expedicije Serbskich Nowin w Budyšinje

Běłe smuh. łož. počehnjenja 2 počehnjeni a 2 hłowakaj } 15.- hriwnow

blidowe ruby, twjele a trěnja, wupjerki, wołmjane łožowe płachty 2,40 hr. Ida Erler we Budyšinje, Zwonkna Lawska hasa 16.

Pytam

mučobnika

z dobreje swójby

rěznski mištr Lau

w Hórkach p. Njeswačidła

Ručne toše

Aktowe toše

Šulske tornistry

Nakhrjbjetniki

kupuje'će tunjo płačiny-hódne pola firmy

G. Lodny, sedlarski mištr

na Seminarskej hasy 7

Rěču serbski

Wupožčowanska bibliotheka, knihlwjazarnja a wikowańnja z papjeru

Bruno Gersdorf w Kamjencu

na Połčničanskej dróży 6 blizko sudnistwa

Knjeni

Deutschmanowa

kotraž je zańdźeny tydźeń wopačny paket z předešćnikami w hódnosći 50 hr. dostała a jón wróćodźerži, njech jón hnydom woteda, hewak wěc sudnistwu přepodam

Předešćnikowy wobkhod

W. Straube w Budyšinje

Młoda kruwa

blizko k čelenju je na předań **we Wjeselu čo. 22**

pola Minakała

Rjane prosata

su na předań

w Małešecach čo. 97

Lěto stary byk

je na předań

w Sulšecach čo. 6 p. Prěčec

Tworykupowace towarstwo w Budyšinje z. dr. z w. ruk.

Prosymy sobustawy zdwórliwje zo bychu

skazanki

na pječene a konditarske twory hnydom w jenotliwych rozdźělenjach wotedali

Poskićamy:

wosuški	I. družiny	sultaninske	4 punt.	4.— hr.
„	I. „	mandlowe	4 „	4.50 hr.
„	II. „	sultaninske	4 „	3.— hr.
„	II. „	mandlowe	4 „	3.— hr.

Sydrowy a štrezlowy tykane wšelake torty z wěnowanjom, Bismarckske duby, Frankfurtske wěncy, čajowe pječiwa, šokoladow. baby

Nětko kurimy jenož hišće

Hans Depla

a **Mois Tunka**

15 pj. cigary

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„S. N." płaća měsačnje we wudawarni 1.10 hr., na pósće a pola dowěrnik. 1,51 hr., pod křiž. zwjazkom abo do wukraja 2.25 hr. abo 18 Kč. Wud. a čišć. Smolerjec knihličišćernja, zap. dr. z'w. ruk. w Serb. Domje w Budyšinje. Telefon 2687

Za nawěški, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 8 pj. Wobčežne so stajace nawěški a tabele so wyše wobličeja. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 24 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Čis.o (Nr.) 292 — Budyšin — Wutoru, 17. decembra 1929 — Bautzen — Lětnik 83

Dojednanje wo hnydomnym dawkowym programje.

W němskim sejmje su so wustojni frakcijow knjeježstwowych stron wo powjetšenju tobakoweho dawka dojednali, kotryž je dźěl hnydomneho programa. Knjeježstwowe namjety su so pschijale s pschemjenjenjom, so ma kontingentowanje jenož na 1¼ lěta, hač 31. měrzej 1930, dožahować, a so dyrbi so njesdobne sniženje wikowanskeho muzika a njesdobne podroženje płacźinow w drobnym pschedawanju sminyć. Prašchenje njeje so hischcze rozrisało, hač ma so 5 miljonow hriwnow na spěchowanje płahowanja tobaka w Němskej pschiwolić.

Namjet na powjetšenje tobakoweho dawka je so z podpismom wschěch knjeježstwowych stronow němskemu sejmej pschepodał. Strony pak su sebi wumělile, so budźa wu wuběrku w jenotliwych prašchenjach pschemjenjenja najnjetowacź.

Knjeježstwowe strony su so teź wo druhim dźělu hnydomneho programa, wo powjetšenju pschinoschka sawěrjenja dźěłonjemjerjow, dojednale. W prašchenju wobmjetowanja cźasa je so kompromiš dosmk, so dyrbi wjetschi pschinoschk hač 1. 30. junijej 1930 dožahować. Namjet knjeježstwowych stronow je so němskemu sejmej pschepodał.

Jednanje němskeho sejma wo clach.

W němskim sejmje pondźelu 1. muradźenje wo pschistawku k zlownemu tarifej a wo pschemjenjenju witowanskeho směrjenja s Francowskej, Schwajzarskej, Schwedskej a Finskej na dnjowym redźe stejesche. Pschistawk z augusta 1928 lěta 1. decembra wotběži. Němskokatna rada bě wjes druhim teź ja wóste textilne twory wjetsche zło namjetowała, kotrejž pak knjeježstwo njeje do pschedłohi pschijało.

Němski finanzny minister dr. Hilferding

pschedłohu rozkładowasche. Pschi podležschenju zlownehe sakonja njeje knjeježstwo mohło na pschecźa wschelakich industrijowych wotnožkow dźiwacź. Strašchne wy było, hdy by s Němskeje nowa zokuna schtitarskich zlow wuschła runje w cźasu, w kotrymž ko se wschěch stron próboja, zlowne murje wottworjacź. Jendźelski namjet za zlowny měr ma runje za němske hospodarstwo najwjetschu wažnosć.

Nadźijamy so, so so w tajkej atmosferje poradźi, pschestwo protekzionismej na internazionalnym podkładu wojowacź. Dźensa, w cźasu industrielneje konzentrazije, maju zła hinaschu wažnosć dyžli prjedy. Wone wjazy žłabu industriju njeschkitaju, ale žiwnym industrijam pomhaju konzernu wobsamknjenych.

Rusa katarstwa so powschitkownje pschipósnarja. S tajkimi namjetami njehodźi so tutej nuzy wotpomhacź. Hdyž so s powjetšenjom zlow płacźina powjetschi, dyrbi so na druhej stronje konsument pschestwo pschedrohim płacźenam schkitacź. Tomule systemej system hibliwych zlow słuži. To je teź ja produzentow s wuzikom, kotryž maju tajsim ja staine płacźiny.

Krisa w płahowanju žita dyrbi so z hłowneho dźěła s organizatorskimi naprawami na žitnych wikach pschewjacź.

Dowolne wopismo njejsu khmane pomozne srědki. Němske hospodarstwo nima tajsim ja to, so so němska rozka nize naplahowarskich hospodarjow do wukraja wosy. Pola rozki je Pólska jenički konkurrent w Němskej. Jeli so by so poradźiło, so z Pólskej dojednacź, by so mohło wjele polepschejcź.

Kommunist **Heernle** praji, so Genfska zwětowa hospodarska konferenca njeje namjenschi praktisti wupschedźeła. Woprawdźe je so internazionalne na pschemo bronjenje sapoczało. Němska žiwnoju cźesej w tym widźi, pschi tym na cźole krocźiec. Pschedležazy nacźisk to z nowa dopokazuje.

Dokelž so nichtó dale k zlowu njesamołwi, so **pschedłoha wikowanisko-politiskemu wuběrkej pschipokala.**

Tukrajny kredit za Barlin.

Dokelž město Barlin ninja žanych wuhladow, so by pożczonku 60 miljonow hriwnow w Amerizy namakało, je so Barlinski magistrat z wulpčchom prózowal, so by pożczonku pola prusskeje statneje banki dostał. Banka je pożczonku pola **krótki** cźas pschisłowliła. So by so pożczonka **mohła górły wotpłacźiś**, město fond sakoji, do kotrehoż měsačnje 5 miljonow hriwnow z powjetschenych dawkow měschczańskich dźěłarnjow elektrizitety, pkuna, wody, dróhowych żelesnizow atd. Wobkhadny tarif so wot 20 na 25 pjenjezkow, elektrizitetny tarif so se 10 na 20 pjenjezkow a pkunowy (gasowy) tarif se 16 na 18 pjenjezkow powjetschi.

Pożczonka w Americy za Němsku.

Wo pożczonzy za Němsku w Amerizy so dale jedna. Sastupjerjo bankow zhedi po rozrěcźenjach z presidentom **němskostatneje banki** mjsla, so so pożczonka w bliżschim cźasu wobsamknje. Wona pjeca 70 hač 80 miljonow dollarow wuczini.

Pacelli za kardinala pomjenowali.

Póndźelu dopołdnja je so tajny konsistorium seschoł, w kotrymž je bamž pjeć nowych kardinalow, mjes kotrymiž je teź prjedawschi nunzius w Barlinje, Pacelli, pomjenował. Po pomjenowanju so bamž z konsistoriom dołaleje trónskeje sale poda, w kotrejž je spočatk měhaza krala Viktora Emanuela pschijał. Tu mjeńsche dźěschu rěcź, w kotrejž na podawki jubilejskeho lěta a na wobyt italskeho krala spominasche.

S pomjenowanjom pjeć nowych kardinalow nětko bamžej sahso 63 kardinalow podsteji, mjes kotrymiž je 33 wukrajanow a 30 Italijanzow. Kardinal Pacelli do rjada kardinalow kurie sastupi, to rěka, so je sa ważne diplomatiske sastojnstwy w kurii postajeny.

Zwada wo srjedźozemski kanal.

Němski žejm je pjenježne žrědki za twarske dźěła pschi połodnischim dźělu žrjedźozemskeho kanala wotpokasał, dokelž dla finanzneho położenja Němskeje, z kótrymž lětom žo njepschihódnischu rozwiwasheho, njeměli, so móże sanotkowitosć tuteho kanalowego dźěła pschewsjacź. Tohodla je so wobsamknło, krajam Pruskej, Sakskej Durinskej a Braunschweigskej radsicź, so buchu dźěła pschi połodnischim schidle hač k kónczenju błownego kanala wottworczśe a hakle potom z nimi sapoczake, kdy buchu so trěbne pjenježne žrědki na privatnych kapitalowych wikach z pożczonkami s pschimérjenymi wumělenjemi namakake.

Wobdźelene kraje su wotmołkwile, so so njemóża s tutym namjetom saběracź, dokelž so z nim jich nětczischa pravne stejischcźo pohubjeschi, a so potom zana wěstosć pschecźiwo tomu njedawa, so so połodnische schidło zyle na bok njepołoži. Knjeježstwa krajow połodnischeho schidła tohodla žadaju, so by so staine sdźelenje wo dokonjenju žrjedźozemskeho kanala se 24. julija 1926 bjese wscheho pschemjenjenja sakhowało. Dojednanje njeje so hacź dotal mohło dozpiecź.

Gmejnske wólby w pólskej Hornjej Slezyskej.

S Katowiz, 16. decembra. Wokoło 4 hodź. rano so pschedběžny hamtiski wólbny wunoschk sa Wulko-Katowizy wuda. Wotedato je so 53 745 hłosow. S nich bě płacźiwych 53 173 hłosow.

Dźiwajo na swjasanje liseźinow **němska wólbna zhromadnosć 22 mandatow dostanje**, pólska narodna dźěłaceska strona 13 mandatow, liseźina němskich a pólskich socialistow 5 mandatow a liseźina Židow 2 mandataj. Tónle wunoschk praji, so pólska Sanjaza strona w pschichodnej zhromadźisnje měschczańskich sastupjerjow niehdźiwajcy nastajenja wschelakich liseźinow wocakany wuspech njesměje. Němska wólbna zhromadnosć a pólska strona Korfantoho, kotraž Sanjasej stronje napschećiwo stej, natej pschewahu 27 mandatow. Pschi pozdźischich gmejnskich wólbach w lěcze 1926 němska liseźina 34 mandatow dosta, do kotrejež pak teź němscy socialistojo kluschachu, tak so su Němcy pschi nětczischich wólbach dźewjecej mandatow zhubili.

Wojowar wo swobodu połodnischeje Tirolskeje dr. Noldin †.

Rěcźnik dr. Noldin, znaty wojowar wo swobodu Tirolskeje, je njedźelu wjecźor **w jenym Bozenskim sanatoriju wumrěł.** W lěcźu 1928, 1¼ lěta po jeho wuhnaczu na kupu Lipari wón tam na tak mjenowanu lisparitis cźežko zhori a so wjazy zyle njewustrowi. Krótki cźas do hód 1928 jeho do swobodu puschcźichu. Wón ho nadźijesche, so budźe ješko jako měrny stacan w swojej domizniji móz žiwu być. Tola so jemu najprjedy njedowoli, so by swoju rěcźnisku praxis dale wukonjał. W meji 1929 dyrbjesche so dla zołdkowego ježenja lekowacź dacź. Dr. Noldin italsku wyschnosć prosdsche, so by jemu puczowanski paš za puczowanje do Karlowarskich kupjelow wustajiła. Tónle puczowanski paš so jemu zapowědźi. We lěcźu 1929 jeho w Meranu operowachu, tola operazija jeho cźežpjenje njewotstroni.

Innsbruckite nowiny na zemrětelne z dołhimi nastawkami spominaju. „Innsbruker Nachrichten" mjes druhim pischu: Italske wyschnosće su **za wumrěcźe tohole němskeho mazirarja samołwite.** Narodny fanatizmus je zyku swójsku hospodarsku sniżił, dokelž je so samożenje dr. Noldina dla wulkich wudawkow dawno wutrjebało. Wón jenož podpěł swójsneho wobdźělenistwa w Salurnje sawostaji. Tak je dr. Noldin jako wopor swojeho njekhołtazeho němskeho swjatlenja padnył, nowy krwawny žwědk němskeje połodnischeje Tirolskeje.

Strajkowe n'emery w Awstralskej.

4000 hórnikow, kotrejž su so sawrjecźem podkopkow we Rothbury pola Sydneya dźěła zhubili, su nadpady na policiju cźinili. Wěchu so po zdaću zhromadźili, so buchu sługbu strajkowarskich strażnikow pschipraviwli, kotrejž dyrbjachu sadźewacź, so buchu so podkopki schtworkt sasso je druhimi dźěłacźerjemi wotewrile. Policija do strajkowarjow tšelesche, z cźimž jenecho mori a dźewjecźoch rani. Schěcźa policistow je so ranjko. Swjatkowe knjeježstwo je zakrocźika, a nowy połodnjowalejski ministerski pschedsyda, Babin, je poručźił, so by so wotewrjenje podkopkow wotstorcźiło.

Painleve we wotbronjenju.

Psched francowskim uniwersitnym sjednoczenstwom Swjatka Ludowa je Painleve, prjedawschi francowski wójnski minister, njedźelu rěcź wo měrje a wotbronjenju měr. Mjes druhim je prajił: Wón sa dnjom jedźi, na kotrymž njebudże ludam wjazy trjeba, so je żelesnym panzerom wobdawacź. Wobjarowacź je, so telko statow hischcze mózne sumy sa bronjenje wudawa, mjes tym so wjele hospodarskich a socialnych potrěbnosćow žada, so buchu so hnydom spokojite.

Konc diktatury w Španiskej.

W Schpanskej ma so sajso parlamentariske knjeježstwo sawjesćź. 13. septembra pschichodneho lěta maja so nowi ludowi sastupjerjo senźa. Kral Alfons nowy žejm wotewri. To so runje žydom lět po statnym pschewrócźe generala Primo de Rivera stanje. W nalěcźu so mješczańske a dórły po tym na wjach wjesne hamtosarjadnistwa wuswola. W juniju a juliju sméja so powschitkowne wólby k nowej komorje sapósłankzow. Sdobom so senat, kaž dalsko je nusne, wudospołni. Po žydom lětach diktatury Schpanjska sajso parlament dostanje, do kotrejž prawa wrócza, kotrež su so jemu se statnym powróćenjom lěta 1923 wsale.

Pólska a Litwa.

Rada Swjatka Ludowa je na žiwotnu sjedźe w Luganje loni w dezembru wo pólsko-litewskej swadźe wobsamkła, so ma wobkhadna organizacija Swjatka Ludow wobstejace wobkhadne a wikowanske sadźerki njes wobemaj krajomaj studowacź a Radźe rosprawu wo praktiskich naprawach k jich wotstronjenju podacź. Wobkhadna organizacija je mjes tym žiwoje dźěło dokonjała a jeje žobustawy su so 16. dezembra schchte.

Bjezbožne hody w Ruskej.

Ruske knjeježstwo je wobsamkło, lětsa žwjedźeń kschesćańskich hodow z wožebitej dźiwańskej baru kalcź. Wjazy hač hewak dyrbi so tón dźeń dźěłacź, so buchu so z wunoschkom dźěła maschiny nakupike. Wobžebje dźěłoga traktory (cźežnive maschiny) natwarjeć, kotrež dyrbja z napismom „Wjesbožnosć" po městach a po wjach jězdźicź. Sdobom dyrbi so tutón dźeń pschipowědźicź, so je so po zdatnje dowojowanje z nabožinu sapocźało, dokelž so tu wschě zyrkwje, njech su kschesćańske, žydowske abo muhamedańske, samkle, a so twony z nich dele wsale, so buchu so za dźěłanje maschinow wužiłe. Žaneje nabožiny wjazy, jenož industrielne dźěło rěka program, kotryž so z milijonami stekami po zyłej Ruskej rozschěri.

Methody ruskich kommunistow we wukraju.

Bezbedowstki, nětkuschi ruski diplomatiski zastupjeć we Parizu, kotrehoż zwažliwe cźeknjenje z twarjenja ruskeho połpałanzstwa psched nětkotrym cźasom wulkej wocźi cźinješche, w Parizłskim „Matinu" dalsche dopomnjeńki je swojeho diplomatiskeho žiwjenjoběha wojserja. Dźensa powěda, kak je w meji 1923 knjeježstwowy najwyschschi žud

(ruska statna polizija a cjezyna nahledniza) pschi ikkadnoszi poswjeczenja Pontjatowskeho pomnika do bomboweho attentata sapleczeny byk, kotryż bě so pschećiwo pólskemu generalnemu stabej, marschallej Pilsudskemu, marschallej Fochej a zykemu diplomatiskemu korpsej pschibotowak. Beßedowski sam dyrbjesche jako diplomatiski zastupjer Wukrajiny pschi poswjeczenju pschitomny być. Se tym chzychu ruzy kommunistojo tukanje wot zebje wotwobroczicz. S pschipadom Beßedowski dwaj drjej psched poswjeczenjom wo wotmyßlenym attentatu shoni. Jedyż tajny agent Moskowskeje internazionale jón wupowědza. Won Beßedowskemu sdźelí, so je za jemu poruczíko, so dyrbi 2. meje na sreczanym mešinje w lešu hola Warschawa dwěmaj pólskimaj kommunistomaj dwě mózni helskej maschinje wotedacz. Po agentowych rěczach Beßedowski spolna, so je attentat sa pschichodny dźeń wotmyßleny. Beßedowski bo hnydom na Obolenskeho, ruskeho pósłanza we Warschawje, wobroczi. Pola njeho tajneho agenta tsečeje (Moskowskeje) internazionale, Logmowskeho nadeńdze. Wobaj běschtaj po sdaczu wjeskefeje mytße. Pósłanz Beßedowskemu praji, so je Logmowski jeho sa cząs pschedsteječych żiwjedźenskich dnjow na wulket z automobilom pschepronyk. Zanjeho samyska njeje, so by wón, pósłanz, pschi tymle zyle wojeskim a wótczinskim żiwjedźenju njewinowatoscz Moskowskeje internazionale dopokazał. Tohodla Beßedowski bjes tajenja praji, so je wo **wotmyßlenym attentatu shonik**, kotrež by najcześcze politiske a diplomatiske scekiwki nět. Obolenski ga wustroża a po należnym warnowanju Beßedowskeho pschikasa, so ga attentat njebudě wuwjesel. Nakazita chzyshe Logenowski wědżesć, kak bě Beßedowski wo wotmyßlenym attentatu shonik. Logenowski ga hnydom wotpósła, so jeho sajeć da, dokelż bě statne potajstwa pscherażit, tola Beßedowski tónle satrachny pospyt wotpokasa.

Ze Serbow.

W Budyschinje, 17. bezembra 1929.

— Wo **wjedrje**. Wczera wjeczor w 7 hodź. barometer 748, hygrometer 0, thermometer we dnju +4. Dženja rano we 8 hodź. barometer 747, hygrometer 0, thermometer we wozu +1. Wutkladny na malo ga pschemjenjaze wjedro. — Syma so dźensa womaklu pschipowěda. Do dešczkowanja mészcha so snjeh a mamy tak njelubje mackate wjedro. Po powěsczach wjedrarskeje njemóžemy na dalsche wobstacze fairneho czoplego njeuromalneho wjedra sa nětczišchi wječaš liczicz. Czoply powětr, kiż poblednje dny hischcze dujesche, je sahmaty. S polnóznych kónczin dobywaju so symne wětry do Europy a dże nam nětko wobczakowane symske wjedro pschinjesu. Nadźijomnje so nam bórzy dosez šnjeha nańdże, so by kraina so wobleka hodowny płaschcz. Symu šebi wšelo tajku njepschijemny, kajkaż je mas w pobledním symskim czasu trapiła. — Jutsje šrjedu schadża słónczko 8,09 hodź. a chowa so 3,44 hodź. Mészacz schadża jutsje wjeczor 5,53 hodź. a chowa so dopołdnja 10,25 hodź. Jutse mamy kwatember.

Dżeń Božeho naroda, kody so bliża.

Tuta myślicka, pschitkana ł radosczu a żadosczu, tschepota a schéri so zyle wjecze w kóždeho semskeho putnika duschi. Tola dźiwno. Boże słónczko śwjecži ł czajach, każ w malczu zunje wobrěwa, so deschczuje a wětrez hólzy hraja dźiwju reju każ w haprelji — a tola liczimy dwanasty měsaz leta, kiż njemuzemy tak rjense: hodownik! Bělty śnjehowy płaschcz nocnje hischcze femju pschikrywe, njeżmilna syma nocnje naš kralschicz, nocnje na wokna nawyšowacz dźiwnowuorne ladowe róże, nocnje pschetkacz běłych płaschcz, kryjacy pola a horna, debjacy lěs a hajk, ł melickommymi milijónami hwěždźickami — a tola — dżeń Božeho naroda so bliži. Pschecyo rasnisko a rasnisko stupi tutón żiwjedżeń njewobmjesowaneje luboscze do wobsora najblížscheho pschichoda. Njepschestawajcy tynicza a klinka adventske a hodowne spěwy a pschecyo bóle hnuja nasche wutroby. Hdyż tez Boża pschiroda so nocnje woblez żiwjedżenski běły schat, my człowjekojo dyrbimy so ł nim debicz. A kajki wón je, ł czeho so ma kacz? Luboscz, njeskónczna luboscz budź nitka ke najkrasnischej kamínje. Schtóż so ł tej debi, tón pschihotuje so prawje na hodowny żiwjedżeń. Wschudze jemi so luboscz każ sboża mackerka — o, jo by naš wschitch khcejewila w bednoscach nětczitcheho czcekeho czasa. Bóh Knjes je luboscz sam. S nim w buchu zjednocženi chzemy śwjecicz sboženu hodownicžku!

-t

— **Pschi Božodźesczownym schtomje na Mjasowym torhoschczu** falliczachu wczera wjeczor prenje adventske a hodowne spěwy. Budyske muzike spěwne towarstwo je rjad spěwnych a hudźownych postliczenjow ł pjecz ludosnymi a wuitojnje a na jimaze waschnje pschedenjezennymi spěwami wotewrjeło a ł nimi pschi schérjezernym Božodźesczownym schtomje, kiż je město sa sjawnosczi postajicz dako, wulkej zyle poßłucharjow do wutroby spěwało. Rjane cziste hłosy, wjeczor w adventskim czasu, spěwane wonkach pod hołym njebjom, maju we zebi wobzebitu móz nad człowjeskej duschu. Tuto dźakałobne pschedenjesczace tez na dalschich wjeczorach wésze unosy sajimaju nascheho města wopytaja. Dżenja wutoru spěwa Rietzelki muzikt chór.

— **Ludowy żarowanski dżeń 1930.** Ludowy żwjask Němskeho wothladanja wojerskich rowow sap. tow. wojerowa, so budże ludowy żarowanski dżeń w pschichodnym lěcze saß 5. njedżela do jutrow, potajkim njedżela Reminiscere. Tuta njedżela padnje w lěcze 1930 na 16. měrza. Żarowanski dżeń ma so podobnje wuhotowacz jako dotalne léta. Jón pschihotuja nabožnjske sjednoczenstwa a wjetsche żwjatki, każ tez żwjatki, kiż tu w ludowym żwjatku Němskeho wothladanja wojerskich rowow sjednoczene.

— **Paduschstwo.** S nutsbohbyczom kradnychu w czasu wot 13. hacz 15. dezembra t. l. ł khězki sa żwjatok tydźenja blisko Knježiskeho hata němski tepich, 3 bźhaki, tesching, se 100 patronami, 2 dalschej schawlaj, elektristi wanjak, kulosty toczeny schpichel, protejowe trjenja ł dżerżablom. — Dale kradnychu poßlednje dny w Budyschinje bubonowy revolwer se schérokositej rotku, kiż ho jenoż se rasbuchanischimi patronami trjebacz bodźi, narucznizu, błéborny doublej, se selenym kanuschkom. — Wo wobzowne sdźelenja proschy kriminalny woirjad w Budyschinje.

— **Pysche wschu měru khrobleho prosicherja**, tak mjenowaneho rjemjeßlnischeho, kotrehoż běchu wczera w jenym do mje na Drježdżanskej dróhy pschi proschenju wotpokasali, a kiż bě sche tehodła ł mjerjanjom wothlězu ł cżłowjeskim mjerjadom sanjeschwarnik, policija hischcze na wjeczor wuslědži a sasa. Sa żiwoje njehańbicżiwe sadżerżenje je wón pschimérjene khłostanje dostał.

S **Radworja.** Hodowne kusło rjanoscze hraje nam sbożne mytßliczki do dusche a wutroby. To je tez dopóhnaka naschja żrokoscze jednota; pschetoż wona dże naż tez létha druhi dżeń hodow ł rjanym żwjedżenjom śwjeskelicz, na kotrymż budże so sawěsce sako kóždemu lubjeż. Posticzerej budźa so dobre śwjeczowanja, ke kotrymż so rjany żorny program pschisamknje. To wschitko dyrbjako doßahacz, so nichtó doma sa kachleuni żedżo njewotkanje, ale dżiwjedżeń wopyta; pschetoż tam sawěsce smyßl, wutroba a duscha na śiwoje pschindże.

S **Lutobrża.** Inspektora Henninga, kiż běsche na tudomnym knježim dworje pschisłuženy byl, bźhu, każ je smate, lětsa w auguscze sajeli, dokelż na njeho tukachu, so je so sapaleršstwa winowaty sczinił. Ale hižom sa 4 dny běsche so jeho njewina wupokasała. Jeho sahe ł pschepytowarsteje satby puschczichu. Każ hakle bu nětko znate, je knjes Henning wot kriminalneho wotdźělenja ta poczerjenu pschepytowarsku satbu dostał, we kotrehoż wyßokosczi bo hischcze ł ministerstwom jedna.

S **Wulkeje Dubrawy.** Sa powolańskeho měschczanostu nascheje gmejny wuswolichu knjeza Hanka Neßlera ł Geißinga. Wolenj je we wschitkich sarjadnistich, pokładnistich a druhich nałeżnoscach, kiż żebi wědomosczi měschczanosty żadaja, wupruhowana wosoba. Po njeporjadnoscach w tudomnej żerowej pokładni je wón jako pósłany wot sakskeje żerowneje zentrale finanzy nascheje gmejny do porjada pschinjeßł.

S **Kotez.** Schulske dźeczi Kotezańskeje schule wuhotowa jutsje srjedu w Parzilkez hoszczenzu we Luiku a pjatk w Hajeschez hoszczenzu w Kotezach hodowne pschedstajenje. Kumjeż bo někotre zyle wobsebiteho poßlicži, je sastupny pjenjes tak nisti, jo może kóždy żiwjedżeń wopytacz. Dochody maju słužicz schulskim sameram.

S **Małych Nadmérzy.** Na statnej dróhy ł Kelliz do Niskeje dyrbjachu w dołhoszczi 400 metrow minjale wschitke wischinje, dokelż tu je śmjerschom schkodowale, wotstronicz. Pobite drjewo budże so na pschedawanje pschedawacz. Wobliczichi so nakuhowanje młodych schtomikow a wupad wojerskeho pjenjesa na dżeßacz hacz pjatnacze lět, naliczi so pjenjes, kiż do tyßazowo haha a kiż fiskus na dokhodach słubi.

S **Miedżyjza.** Semiczańske skały su żebi saßo we sandżenym tydźenju dalschi wopor żadałe. Mjedy 20kilny muż je pschi kamjenje wożenju nětkal do cżilschezenzu pschischkok a je so minjale rosmjatk. S nuju pak so hischcze je śiwojeho strascheho położenja shrawa, a, każ so sdasche, je śmadnymi ranami. Ale dokelż so tola cżežicho ranjeny cżujesche, dżěsche domoj do Miedżyjza. To pak dyrbjesche poßledni krócz byez, so śiwoj wchżbny pucz krocżesche. Hdyż běsche domoj pschischkok, da żebi lekarja pschinicz a tón spolna jeho śmutkowne cżežke sranjenje. Snjesbożnemu mężesche jatro (Leber) rosmjeczene. Hischcze samón dżeń bě tak mahijo-polny mlody muż njeboh.

Z **Lejna** pola Khróščic. Wczera wjeczor w šestej hodźinje wudyri woheń w półnej bróżni ryceřskublerja Leinera, prjedawše Ješkec kublo. Wobsedżeř sam bě w tym času we Wujezdże dla jeneho konja. Wotpalena bróżeń bu hakle lětsa naléto nowa natwarjena. Hižo pred lětomaj je so dla pretorhnjenja pruda da čista spaliła. Nětko njeje wobsedżeř wjacy milinu trjebał, ale z bencinom mlóčił. Tuž je so woheń cyle wésce zatyknył a to najskerje pśez šeroke škalobny na bokach, dokelž poča so wot horjeka palić. Woheń hrabaše spěšnje wokoło so. Nimo bohatych żnjow, tak daloko hač njeběchu wumlóčene — nješto wumlóčeneho żita steješe hišće w mšechach, dźěl běchu na samsnym dnu zwotwozyli — namaka woheń hišće w drjewje wjele cyroby. Bencinowy motor, wšelake mašiny a motorski pług buchu zničene pak cežko wobskodżene. Byrnjeż wobsedżeř zawěsčene měł, potrjechi jeho hišće khětra škoda. Każ so zda, jedna so tu wo wjeceřski njeskutk. Taž měle drje policajske přepytowanja po tutej směri so stawać. Hižo wjesnjenjo na wěstu wosobu tukaja. Přikhwatane sykawy, mjez nimi klóstrska motorska a Wujezdżanska, njetrjebachu so hakle do dźěła dać. Woheń swoje dočini a bě po nimale trjoch hodźinach so zminył. Čer-

Tahiti.

Roman ł južneho morja.

66] (Pokračowanje.)

René wopyta w Papeete, wobstarawschi Raitea do wotbladanja, hnydom bohata, so by jemu każ wo żiwotim dyrdomdejstwje rosprawił, tak tež wo jara njewdżesim wuspěchu ł nim porěczał, kiż ma so wot doreczenja po dobrem wocżakowacz. Bohot pschesłyschowsche runje muża, kiż budżesche skoro na jeho zamżnej żmjerczi wina byt, Jima O'Flannagana, a da so jenoż pschipowědżicz, so by żiwi żbożowny nawrót wojsewit, ale dyrbjesche hnydom nuts pschicz.

„Pschikhadżesce ke mni, każ sawokany, Delavigne!“ pschimowa jemu bohot hižo ł nasdala napschecżo. — „Swoje dożiwjenja mózesce mi potom wupowědacz, tule pak mamy pachola, kiż wschitko słubuje, schtož żebi wot njeho żadaja, a kotrehoż hych rad chcył psches někoho, kiż tónle kraj znaje, wuikuschicz dacz.“

Jim O'Flannagan bě w nanajnjepschijomnischim pokożenju: ł na khribjesce wuwjasanymaj rukomaj mjes dwěmaj łódżomaj wojakomaj, ł wótrymaj mjeczomaj wobronjenymaj, a pschepokasany stótnistwa, kiż jemu schibjeniu sawěsci. Won wschak, każ żo jda, bě tez dospolnje żiwoje położenje sapischijał, pschetoż bě żmjerczi blédy, a wocżi tczeschtej jemu hłuboko we wócżinzomaj.

„Sa dopokas, so to sprawnje myßli“, rěczesche bohot dale, hdyż bě Renejej prawizu wutrobnje tłócził, „je nam tez hižo wczera żiwojeho żamżneho towarscha sażo do rukow wudał.“

„Cżeknjeneho łódżnika?“ sawoła René spěchnje a żo spodżiwajo: „Haj, tón wschak ma nětcho wjazy na żiwe-nju hacz żame cżeknjenje“, żmješesche so bohot, „tón dże je tez bywał se stajnym pomognikom tohole khadle a wobdżelnik żamo mordarstwa, kotrehoż dla żym tutoho po pravoom ł żmjerczi sażudźił, pschi cżimż hischcze najdale na njeho tukamy, so je staru żónsku żadajk, kotruż żu na wonem wjeczoru se żnamjenjom nażbłnjeje żmjerczo a żamo wumjasanu w jeje jěsce namakali. Won nam żiu-buje, nawjednikow Indianczanow — tammych nażołnikow, kotsiż tukhwilnje maju najwjetschi wliw na domorodnych, wudacz, a to by wěso jeho schije hódne bycz, pschetoż by rěki krwe salutowało.“

„A kak żebi won to myßli, so to smóżni?“ wopraschа so René.

„Wuwjedżenje saleji na jutsje rano śo wotmětwazej sthadżowanzy, wo kotrejż won pjecza wé, a zawišky na żwojorasnosczi terraina. Snajeczes-li tudy horu, wyschе města, zyle derje?“

„Tak nimale, ale żnadź drje niż na dobżahaze waschnje. Druhi tudy sażwdleny a nětko w franzowskej służbje stejazy krajan, Lefevre, żnaje wschak kóżdy schtom wokoło Papeete a w bliżschich horach. Sšnadź bě to cżaż salutowało, hdy bychmy jeho toborunja sawokali.“

Bohot sażwoni a pópłtwomu wotakej so praji, so ma knjesa Lefevra poprożycz, hnydom pschińcz. René wupowěda mjes tym ł cżichim hłosom bohotej wo jeho sajeću a spodżiwnem wumnożenju, dóniż łkónczinje Lefevra pschindże, a mózachu jateho dale wuikuschecz.

„Hdże dyesce potajtim naczołnikow zhromadżecz?“ wopraschа so bohot pches żwojeho tolmacżerja.

„Tu w hornim dole, nětkże jendżelsku milu wot Papeete, pod żamym skalnym nawišom, na kotremż horjeka tři kokożowe palmy stoja.“

„Snajesce to město?“ wobrocži so bohot nětko k wobémaj mlodymaj cżłowjekomaj, a wobaj to wobkruczischtaj.

„To najwěscżišche budże tuż na kóżdy pad, snapschecżiwi bohot, łyhły wotrjad sa khribjetom postajicz a ł tym żamo kóżdemuzkuli pschesłapnjenju sażdżewacz. Wopraschescże so ras toho pachola, schto wón k tomu méni.

Jim pak k tomu ł hłowu satschaże.

„Tuż ł toho nicżo njebudże“, sabórcża won pokhmurjeny „tak rucże hacż jowle jenoż dwaczeji wojakow nadobo ł mésta wucżahnu, to tež tam horjeka w horach wo tom słonja; male patrouillije pak su nětko wschędnje wuczahowake a srédka wobczežowane bykе.“

„A schtó rukuje nam sa wěstosczi tajtich błabych patrouillijow“, wopraschа so bohot.

„Njejsym dha ja żam we waschej mozy, a njepóhdu-li bohu?“ rjekny Jim.

XXIV.

Nasajtra rano sahe cżahachu někotre patrouillije pomalku ł wotmérjenym stupom po mésce.

Jena ł tutych patrouillow bě hižo do żwitanja, hdyż njezmědżesche so żadym domorodnym na hasach pokasacz, k wjerschnjemu dźelu města marschérowała, bź malu tam ł bór pschikhadżazu rěczku abo réku, pches kotruż běchu most wotlamali, pschepręczita a, o nimale schérokim puczu łonz dale postupiwschi, so na prawo do husczeny wotbocżika. We żwojej srjedźisnje pak wjedżesche Jrczjana Jima O'Flannagana, so na khribjecze wuwjasanymaj rukomaj, mjes tym so Lefevre wotrjad nawjednowaschе, kiż, nimo tjach wot njeho żameho wubranych łudźi, hischcze ł cżołownika a ł diweju łódżnikow „Jeanne d'Arc“ wobstojeschе.

Po khětrej thwili pschikhwyny Jim nadobo żwojemu wjednikej, so by wobhladnliwischi był, a wobroczi so bohom na lěwo do husczeny. Cżołownik cżhyschе jemu ł wobrěbka sawobaracz a na żwobodnej schczežzy żamo sastacz, jenuż pak skoro tak bě, jako by hłoży schepтacz złyschał a strachocżiwu wobhladniwoscż widżo, ł kotrejż Jrczjan tu żam dale krocżeschе, da jemu cżinicz, każ chcyschе. Tu łkónczinje dospěchu na někajki żwětlinu w lěsu, hdżež hłónzo znajmjeńscha poknje a jażnje pches bewak skoro njepschistupne guiawy żwěczeschе, a kóżdnik pytny, so běchu so k nahłej abo tola jara nahle spadowszej skalnej sceżnje pschiblížili, ł kotrejż dyrbjachu rosbład do psched nimi leżazeho doła mécz. Jim běsche so mjes tym tež hižo dospołnje potrowcżił a cżołownika a oficżera wobhladniwje ł żebi tiwajo, pokazowaschе pches malu kerczinu do doła dele, hdżež wobaj żawěsczje niż ł żwojemu radostnemu pschestajenju a na městnje, hdżež jich nichtó żo nadżak njebě, wotrjad nětkże dwaczeji abo pjeczadowczezi wobronjenych domorodnych żyłny po rosléhowacz widżeschtaj.

„Sšmjerczi a hela!“ sażepcża Abolyhe mjes subami, hdyż bě ł wóczkom strach wobżahnył, w kotremż tejachu. „Morderski pachole, kiż naß na wopaczne cżaś a se samyßlom wot pucża pjecz żem dowjedł.“

(Pokračowanje scekhuje.)

Gratis Festgabe

bis 24. Dez. EINSCHLIESSLICH

1 TAFEL 100 GR. KAISER's FEINSTE WEIHNACHTS-SCHOKOLADE

bei Einkauf von 1 Pfd. Kaffee oder Waren im Werte von 3 Mk.
darunter ½ Pfd. Kaffee oder ¼ Pfd. Tee (ZUCKER AUSGESCHLOSSEN!)

5% RABATT IN MARKEN (ZUCKER AUSGESCHLOSSEN)

KAISER's KAFFEE-GESCHÄFT ÜBER 1000 FILIALEN

Filiale: Bautzen, Reichenstraße 5

Předženak

pónóźe z Wochoz do Slepoho, zo by tam za swojimi přećelami hladał. Jedyn, jemu wosebje drohi a ważeny, hróźbnje mjeleł. Hewak je přeco raz Předženakej nješto pisał wo žiwjenju w holi, ale dawno to wjacy činił njeje. Što też to wón ma! Njej ze starym Předženakom spokojom? Do nowotarstwa wšak Předženak njeje. Jeho wěcy su z dobroho serbskeho płata a nic z kumšłneje židy a podobneho kumšłneho hnoja. Pola swojeho přećela chce Předženak najprjedy zakłapać a pohladać, hač jemu protyku wotkuwi za 60 pj.

wjenosć na njebjesach bě wjele ludźi k wohnjej přiwabiła.

S **Dubeho.** S hišćeje njejnateje pišćicinu sapali so ishwórki na Dubrawje hromada walcinu, Dźěłaćerjej, kotrajś za jenu firmu w drjewnje dźěłachtaj, běchtaj jeho dźeń prjedy j walcinu a walcźkow budu za swojej jśdnej kole pischiprawikoj. Nětko stej so jimaj woboj kole spalikej, kaž tej jeju jazy a gnedanje. Jako so dźěłaćerjej wohnja dohladachtaj, běchtej jśdnej kole hižom spalenej.

S **Kulowa.** Sobotu rano w 2 hodź. f hišćeje njestateje pišćicinu na ľubi doma samkatskeho mišćitra Franza Mikka na Jarowskej dróhi woheń wudyri. Wobnjowa wobora kmeże sapichimny, so so woheń na šupadne twarjenje njewupschestrě. Pola potrjechenego domu so swjetliča tšecha spali. Woda je mjerchi jitwow khětro pschemacźała, też domjaza nadoba bu wobschkodźena. Podrunkiej dźěłaćerjej Lukaschej je so jśdne koło šobuspalilo.

Wusudźenja.

Mała khłostarska komora w Budyšinje.

Puki w Klimej hoseńcu w Bukecach 1. septembra t. t. wjeczor běchu dowjedle f wobstórźbje pschecźiwo 27-lětnemu njeźenjenemu a někotre raby khłostarskemu dźěłaćerjej Robertej Arnoschtej Jeremiašej f Koporja dla słamanja domjazeho měra, wobschkodźenja wězow a kaženja měra. Jeremias běšche so tutón wjeczor na rejwanišej lubi f druhimi hoseńcemi swadźił a wjebšche lubju wupschežił, hačkuuiež běšche jeho hoseńcaŕ Rabowšk k temu nawolował. Wo khěži běšche mjez nim a druhimi hoseńcemi k hrožnym pukam dóschło. Jako běchu jeho won gadźili, je wón durjowu schkleńcu rosbił, běšche sakhadźał a rejš a so na dróhu lehnył, to běchu auta jastacy dyrbjałe. S jeho sakhadźenjom so nózny měr šuspodźiwa stł kaženje. Lubjijki hamtiski šud běšche Jeremiašа bla słamanja domjazeho měra a wobschkodźenja wězow k 2 njedźelomaj jastwa a dla kaženja nózneho měra k tydźenjej jastwa sapušdźił. Sapuščenu pak běšche so pschecźiwo wupšudej powołał. Psched powołaniskim šudom wón wudawaše, jo wot swojeje młodosće na cźuwy cźerpi a so je žeby raz pschi hnjesłoženju mošny schchaběł. 1. septembra je spjeła Jany był a so njemóže samołwitny cźinić. — Sud jednanje wotstorcźi, so by jeho wudawanja pschepruschował.

Wjeźera jednasche mała khłostarska komora sašo pschecźiwo Marii swud. S **Sklowej** rodź. Schmitcz w Radworju. Skałaŕ Feliks Starzeť, żelesnicaŕ Mikławch Grubert a fabrikska dźěłaćerka Marja Polbrakez w Radworju běchu ju dla pschichwalenja wobschkodźi. Sklowa běšche 7. januara 1929 wjeczor pschi swadźe napschećzo wschelakim wobsobam pjeźa wobkuczała, so šu so njenowanej pola njeje nutsbobywacź dźiwali. Budyški hamtiski šud běšche ju 21. mej t. l. k 40 hriwnam pjenjezneho khłostanja abo 8 dnjam jastwa sapušdźił. Wona so pschecźiwo wupšudej powoła. Pschi wjeźeranskim pschepytowanju Sklowa je powołanje wróćił, so pschi khłostanju wosta. Sklowa ma tšoły njesć.

Z Łužicy.

* S **Koršnjca.** Pónźdźelu rano ¾5 hodź. wudyri woheń w jenym gmejnskim domjkim pschi Mihnjskej dróhy. W tólni běšche so palicej sapoczało. Woheń wupschestrě so też ruče na tšěchu. Wjesne woboty f pomozu hydrantow a małeje motorskeje šukawy pomjenja podusbychu, so šo domske njewotpali. Jenož tšecha so khětro jara wobschkodźi. Se šuspodnych wobornow běschtej pschijšłej prěnja Khemberčka a druha Rosnowdecźanska šukawa.

Ze Sakskeje a dalšich krajow.

* S **Barlina.** (Bacźon w dróhowej żelesnicy.) Njewschędny padawk sta so šobotu dopołdnja w jenym wosu Barlinskeje dróhowneje żelesnicy. Na jédźe po Schönhausenskej alcji njejapły šobujédźaca 24lětna młona žona [illegible] Podawk šndźi wšo mjes šobujédźajmi [illegible] Schupo-šaftojnik mać a dźěco f dróžku do [illegible] wonje bowiese.

Sokołstwo, sport a hry.

Posedźenje předsydstwa a wubjerka Łuž.-Serbskeho Sokolskeho Zwjazka.

Zańdźenu njedźelu wotmě předsydstwo a wubjerk Ł. S. S. Z. w Serbskim Domje swoje porjadne posedźenje, kotrež zwjazkowy starosta Šajba nawjedowaše. Zastupjerjo běchu połnoličnje přitomni. Mjez dopisami bě dóšło předležne přeprošenje čěskosłowakskeho Sokołstwa na wulki wšesokolski zlět we Prazy w lěće 1932. Maja so za njón nětko hižo přihoty činić, dokelž wočakuje so wustupjenje wšěch słowjanskich Sokołow k wosławjenju wótca Sokołstwa, Mirosława Tyrša. Dale je Zwjazk dostał wot Pólskeho Sokolstwa rjany sléborny pokal k wopomnjeću na wustupjenje našeho druzstwa při sokolskim zlěće w Poznanju. —

W dalšim jednaše so wo předstejacej hłownej zhromadźiznje. Postaji so na 9. februar popołdnju w 2 hodź. Wólby wotmětja so za 2. skupinu wólbneho porjada. Namjety maja so zapodać tydźeń do hł. zhromadźiznje pisomnje na br. jednaćela. —

Při župnym swjedźenju župy „J. A. Smoleť," kiž je za 23. febr. w Drježdźanach postajeny, wustupi wotdźěl Sokołow a Sokołkow ze symboliskim a rythmiskim zwučowanjom. Nawjednistwo přepoda so br. Bartej a Meltcy. — Zwjazkowe načołnistwo ma zestajeć zwučowański porjad za swjedźeń 10lětneho wobstaća Serbskeho Sokołstwa a zwjazkowy zlět we naležu 1931. — Podachu so dale nadrobne zdźeleńki wo zajězdźe do Beograda. Přizjewjenja wobdźělnikow přijimuje hišće br. jednaćel. —

Rozprawu poda zwjazkowy starosta wo jednanjach w Radworju dla konfesionalnych prašenjow a rozłoži wubjerkej na to so počahowacy namjet, kotryž dyrbi so hłownej zhromadźiznje předpołožić. Po dléšej debaće wubjerk stejniščo zwjazkoweho wjednistwa skhwali.

Započatk januara zarjaduje Sokołski Zwjazk powšitkowny serbski narodny kurzus w Serb. Domje w Budyšinje. Načisk kurzowańskeho plana rozłoži br. Měškank, kotremuž so tež wjednistwo kurza doměri. Wobdźělić móża so při kurzu też sobustawy wšěch druhich serbskich narodnych zjednoćenstwow.

Po tym, zo běchu so hišće wšelake organizaćne naležnosće dozrjadowale, skónči so tři hodźiny trajaca zhromadźizna. Na zdar!

Sokolski Zwjazk Kralowstwa Jugoslavija.

Dnja 6. t. m. sta so dalokosahace přemjenjenje we južnosłowjanskem Sokole. Tuteho dnja wuda južnosłowjanskim Sokole. Tutoho dnja wuda južnosłowjanski Sokoł w Ljubljani, khorwatski Sokoł we Zagrjebje, serbski Sokoł w Bělohrodźe a južnosłowjanski Worjoł zběhnu a zawjedźe so nowy jednotny Sokołski Zwjazk Kralowstwa Jugoslavija, kiž ma stać pod dohladom stata a wjednistwom nastupnika trona. Zakoń ma 14 paragrafow a postaji sćěhowace: Pod mjenom Sokoł Kralowstwa Jugoslavija załoži so organizacija ze zamérom fyziskeho a moralneho wukubłowanja stačanow. Z rjadnym sobustawom móže być kóždy dorosćeny stačan Jugoslavije, nimo toho dorost a dźěći. Sokoł wobsteji ze sokolskich druzstwow (jednotow), župow a zwjazka. Sydło Zwjazka je w Bělohrodźe. Na čole Zwjazka, župy a druzstwa steji starosta a wosebite zarjadnistwo. Starostu a zarjadnistwo pomjenuje stat (ministerstwo wukubłowanja a wójnske ministerstwo). Dalše organy su: hłowna zhromadźizna a wubjerk delegatow z jednotliwych župow. Srědki so hromadźa ze sobustawskich a dobrowólnych přinoškow a z popjeru stata. Studowaca młodźina wšěch šulow ma prawo so wobdźělić při Sokole. Sokołjo změja wosebite wołóženja při jězdźenju na železnicach a łódźach a też při służenju we wójsku. Dale so praji, kaž nespomnichmy, zo so wšě dotalne cźěłozwučowańske towarstwa zbožnu a jich zamoženja so likwidiuja, je-li so nowemu Zwjazkej njepřipowědźa. Tutón zakoń wo nowej organizaciji južnosłowjanskeho Sokoła je jenož dalši postup w zjednoćowanju južnosłowjanskich bratrow, kiž mějachu, kaž wšo druhe, też Sokoł rozcźěpjeny přez zwadu mjez jednotliwymi splahami a wěrywuznaćemi. Jednotliwe cźěłozwučowańske zwjazki su hižom, kaž zhonimy, k nowemu Zwjazkej přistupiłe. Njech je nam tuta dobra krócel ze swětłym příkładom. Dźensniša zasada ludow je: so zjednoćować a skrućować a nic so šćěpić a zesłabjować.

Lohka athletika.

Za krajowe boje w Barcelonje, kiž so w januaru wotměwaju, su so nětko porjady zestajałe. Mjez druhimi budźa so boje wotměć mjez Němskej a Francowskej, kaž też mjez Českosłowakskej a Spaniskej.

Što to wě?

Z kotreho časa mamy prěni serbski spisany tekst?
Z wotkel mamy słowo panika?
Kak wysoka je Eifelowa wěža?
Čehodla so kniha geografiskich khartow mjenuje atlas?
Čehodla so dźewjaty měsac mjenuje september (sedmy), dźesaty oktober (wosmy), jědnaty november (dźewjaty) atd.?

Wotmołwy na poslednje prašenja.

Češki kral Korla IV., kiž běše zdobom z němskim kěžorom a wjerch Serbow, je w lěće 1356 wudał zakońske wopismo, mjenowane „złota bulla", w kotrejž poruče němskim wjerchom a markhrabjam, zo bychu serbsku rěč wuknyli a wšudźom připóznali we zjawnem žiwjenju, dokelž su tule rěč ze sudow a cyrkwjow wustorkowali.

Pod zelenej internacionalu zrozumimy hibanje burstwa wšěch krajow, zo bychu so zorganizowali we mjezynarodnym zwjazku po waśnju dźěłaćerjow, kiž maja čerwjenu internacionalu. Tuto hibanje započa so w rjadach češkeho burstwa. Zmeje zawěsće wulki přiehod.

Po wuložaju prof. A. Muki su w starem času ludźo rad swojim susodam a znatym mjena wšelakich zwěrjatow jako pleńčace a šćipate přimjena dawali. Tute přimjena so pozdźišo w 13. a 14. lětstotku, hdyž so wot němskich wyšnosow cyrkwinske a sudniske knihi zawjedźechu, jako trajace swójbne mjena zapisachu.

Z europskich statow nimaja swojich pjenjez sćěhowace staty: Albanija, Luksemburg, Liechtenstein, Andora, Monako a San Marino. Wužiwaja cuze pjenjezy, zwjetša złote.

Słowo idiot přińdźe z grekskeho słowa idiotos = jednory muž, kiž so z politiku njezaběraše. Dźensa wozmamjenja cłowjeka słabeho ducha. Dźensniši swět je druhdy runje wopačneho mjenjenja, zo je idiot tón, kiž so z politiku zaběra.

*

K poslednim wotmołwam pod „Što to wě" připósła so nam z našeho čitarstwa hišće tole:

Mjez poslednimi „wotmołwami" so pisaše, zo słowo „trejda" tohodla tak rěka, dokelž je ju skót „trěł". To njetrjechi; přetož pokhadźa wot němskeho słowa Getreide kaž štalt wot Gestalt a šaft wot Geschäft. Lohke Ge je wotpadło.

Getreide rěka Getragede, to rěka domoj khowane žito.

Wot trěća njemohła tež nihdy nastać „trejda". Getreide rěka serbski žito, dokelž nas ži-wi. Korn je zorno. Zo mamy słowa z němčiny, njeje niče dźiwneho. Też němčina ma wjele cuzych słowow, n. př. Nagel, Kanzel atd.). Čista njeje žana rěč na swěće.

Wichory a niewjedra

Sobotu sakhadźeše w Norwegskej satrachny wichor f njewjedrami. S wjele městnami błyšł dyri. Telefonisti a telegrafisti wobhladowachu pschichodźe do njeporjada. We Hangesundze běše wichor tak šylny, so wós pschez dróhu do wuzkladneho wokna jenych klamow wjerchny, pschi čimž so hódnotna wuhlasejna khrystala a keramiki rosbi.

Po powěsćach z **Cadiza** je so w šylnym wichorje rybariški cźołn Duqu Berbes pschi marokkowskim mórskim brjohu z 12 muźimi podnórił. S Vigo w Schpanskej so powě, so je grichiski parnik Hydra do schpanskeho parnika Antonio Garzije šrażył. Antonia Garzia je so podnóriła. Parnik „Hydra" muźitwo hacź na 4 muzow wuhowa.

W **Rusku** je rěka Wolga w Astrachanskim wokrjesu so pschez brjohaj šintka a daloke krajiny powodźiła. Po dotalnych powěsćach je 8 wodow wosow dospołne pócźerpnych. Twarjenja su šnjezene. Kelko cłowjeskich twororow je žeby powodźenje žadało, njeje hišćeje šnate. Wulka woda je dwě fabrizy tak sapuscźiła, so w nimaj wjazy dźěłacź njemóža.

Italska sylniśo wobydlena dyrbi Francowska.

Ma 100 000 wjazy.

Se statistiskich rozprawow Mjezynarodneho tataristeho wustawa w Romje na lěto 1928 zhoniny tele zajimawe wězy wo pschiběranju wobydlerstwa w europskich šatach:

Muheška mješesche w lěće 1928 92 wobydlerjow na tóžny kilometer pornjo 86 wobydlerjam w lěće 1920. Wobydlerstwo je potajkim wo 8,2 prozentow pschiběrało.

Awstriška, kiž mješesche do wójny 29 miljonow wobydlerjow, je j wójnu wjele kraja šubła a mješesche we lěće 1920 jenoj hišćeje 6,4 miljonow ludźi. We lěće 1928 pak jeje wobydlerstwo 6,7 miljonow wuczinjesche

běsche w tuthych 8 lětach potajtim wo 3,9 prozentow pschiběrało.

Wobydleerstwo Němsseje je so pornjo lětu 1919 hacź do lěta 1929 wo 7,6 prozenta powjetschiło. Liczba wobydleerstwa pschiběrasche w tuthych 10 lětach wo něhdźe 4 milijony.

Wobydleerstwo Italskeje je postupiło wot 38,8 milijonow w lěcze 1921 na 41,1 milijonow w lěcze 1929. Tu wuczinja pschibytk něhdźe 6 prozentow. W Italskej rosćeźi so w lěcze 1921 126 wobydlerjow na kóżdy kilometer, w lěcze 1928 pak hižom 133.

Franzowska měsjeche w lěcze 1921 39,2 milijonow wobydlerjow, w lěcze 1928 pak jenoż hacźe 41 milijonow. **Mazne je wusbehnyć, so je wobydleerstwo Italskeje, kiž běsche 1921 wo 354 000 ludźi nize franzowskeje liczby, w lěcze 1928 100 000 wjazy wuczini.**

Wobkhadny porjad za slony.

Automobilistojo, po Jndiskej jěźdźo, sekkuja so cźasto jara blisko s afiatiskim swěrstwom. A pschi tom podawaju so husto njesbožа, kaž je my w Europje zwuknyli. Njedawno hacźe słoweźi słon motorowy kolesaŕ wotgrjebł nógneje krajiny do twjerdeje wězy, kotraž geografiźy njewobsteji a kotraž ma so za swoje žiwjenje hacźe zoologiji dźakowacź. Tónle sastork bě s wulkej schkodu sa motorske koleso, mješ tym so jón tamna twjerda wěz wo wjele lóžo pschewinu. A wot tuteho dnja posteja słony indiskemu wobkhadnemu porjadej. Woni su do kola so hibaźych wězow sarjadowane a podleźa wobkhadnemu porjadej. Na pschikład dyrbja so wone na wschěch dróhach na prawo dźerźecź a psched nadróżnymi kschižowanjemi znamja dawacź. W padźe physiskeje njesamožnosće źmědźa jich wjednizy to sa nich cźinicź. Cźehoždla maju wot nětka wschitcy wjednizy słonow trompety pschi sebi. Teź maju wschě słony, runje automobilam, w cźmě wobswětlene bycź.

Schtoż wobswětlenje nastupa, je sažadnje wusbehnjene, so maju wone a niz jich wjednizy wobswětlene bycź. Tobanje kaž po pschedpisach sa automobile: predku dwě žołtej šwjeźy a sady cźerwjene skónčne znamjo. antu.

Nanowiše z cyłeho swěta.

— **Schkrowa powěsć wo wjedrje sa jutsischu žrjedu:** Njewobstajne, hdyž a hdyž deschcź abo šnjeh, w nozy se městnami znjerk. W Jendźelskej nózne mjerstnjenje pschi swjetscha jasnym wjedrje, w połnóznej Europje syma a šnjeh.

*** W Drježdźanach su pónjelu popołdnju prjedawschego motorskeho wothladarja Ota Moritza Měrscha, 11. meje 1869 w Lomatiscu narodźenego, w jeho wobydlenju skónzowaneho namakali. Jeho cźełko na schpunowanju jeho wobydlenja s pscheresnjenym krkom s poßleschcźemi a pschikrywom sawobjene namakachu. Měrsch je husto hižo lěta dołho s młodymi ludźimi wobkhadźał, s kotrychž je jeho jedym skónzował a jeho wurubił.**

*** W Khojzebuju su žo paduschi njedźelu w nozy do pisarnje Schodcenez tworoweho doma pisches pinzu dobyli a worzełowy khamor rozpaczili. S njeho su něhdźe 100 000 hriwnow, kotrež běchu so klěbornu njedźelu nawikowałe, rubili a s nimi njespósnacźi cźekmyli.**

*** Njedźelu dopołdnja staj w Eibenstocku dwaj muźłaj wobsedźerja rěsaka Richarda Adlera nadpadnyłoj. Do pisarnje jastuwschi so s pjećimi do Adlera měrzo jemu rubježnikaj łasachtaj, so by ruzy skhwnył a jimaj pjenjesy wudał. Nadpadnjeny so wobarasche a so pschi wojowanju lochko rani. Nicjo njedostawschi rubježnikaj cźekmyschtaj. Cźekajo hischcźe do ludźi tsełeschtaj, kotrejž běchu mjes tym pschikhwaiali.**

*** Njedźelu wjecźor staj dwaj zufobnikaj gmejnskeho pschedstejicźerja wšyc Grünefelda pola Rauena nadpadnyłoj. K njemu pachołaj pschindźeschtaj a wo wulkanje prosche schtaj, hdyž byschtaj mohłoj pschenocowacź. Gmejnski pschedstejicźeŕ s zufurnaj do podłanskeje pisarnje dźesche, so by jimaj wopiśmo napisał. Nadobo jedym s pachołow revolwer wucźeje a pjećej krócź do gmejnskeho pschedstejicźerja tseli. Haczrunjej bě so tón cźełko sranił, so wobarasche, tak so pachołaj cźekmyschtaj. Gmejnskemu pschedstejicźerjej so potom wědomjo schubi. Jeho zwójźni, kotrijž so w nozy domoj wrócźichu, jeho namakachu. Jeho rany su jara cźełke.**

Naše pismowstwo.

Sokolske Listy.

Sedme cźisło „Sokolskich Listow" překwapi nas ze swojim bohatym wobsahom porucźacych a rozprawjacych nastawkow. Hižo zawodnje puta nas nastawcźk M. N-N. „Krutoba" a pěsnicźka „Stražuj." Rozprawa „Wo sokolskich dnjach w Plzni ze pěknymi wobrazami wo zwucźowanju a swjedźeńskim cźahu da nas zažiwić do sławnosćow skrucźenja sokolskeje ideje. Bratr starosta Šajba, kiž nam rozprawu poda, njeje jenoż wustojny naš sokolski wjednik, ale też dobry rysowaŕ sokolskich sławnosćow, pohonjacych też nas. Nastawk „Jeszcze Polska nie zginęła" pokaže nam, kak buchu też Polacy putani kulturnje wot nošerjow swětneje kultury....

Lědma zo smy sedme cźisło přečitali, predleźi hižo wosme, a te je wěnowane našim sokolskim bratram Južnosłowjanam. Nastawk „ze stawiznow juhosłowjanskeho Sokoła" pokaže nam ból a bědu założenja Sokoła w Juhosłowjanskej, krutosć zakład dawacych bratrow! Nastawk debja wobrazy prěnjeho starosty br. dr. Ivana Oračena, nětčišcho starosty E. Gangla, načolnika juhosłowjanskeho Sokoła br. dr. Murnika, br. dr. Leo Stukelja wuznamjeneho Sokoła na Amsterdamskej olympiadźe. Wobraz „Na Kosowym polu 1928" je nam wulcy ważny, z prěnja dopomina nas na prěnje krocźele, kiž nas zbližachu z bratrami z juha, z druha je njezachodnje do pomnika zaryte też naše horde wuznaće k Słowjanstwu a Sokołej. — Nastawk „Sława njeslawjenym" wuroni dawne spózнaće přichoda našeho serbskeho luda." Z wutrobu bychmy sebi přeli, zo by sebi tute rjadki z pjera bratra Měrcina Nowaka kóždy do pomjatka zaryt. Sława wšém studowanym a njestudowanym, kiž dźełaju za naš narod — woporniwje. — Pěseń „Serbskim młodźencam" br. Sewćika a „Naše prawa" (Wohnjoš) su rjane pozbudźowace zjewjeńki. — Někotre drobnostki doskónca rjane cźisło. Přeli bychmy sebi jenoż připóznaju wšě dźeło redakcije, zo bychu naše „Sokolske Listy" njesahałe do serbskeho směra njedyrkownosće, ale rychleho porjadneho postupa. Bratraj pjerawustojni, podpjerajće redakciju z nastawkami a rozprawami. -ŕ.

Směški.

Hinasche cźasy.

„Spodźiwnje, jara spodźiwnje", rjekny žudniši běrz Franka k swojej mandźelskej, „jako běch hischcźe s pótowym pjenjezjnym, namatach stajnje zoły świet doma, a nětkole, w nowym sastojnstwje, njenadeidu žaneje žiweje dusche doma."

**** Won jeho hischcźe pschetrjechi.** Barlinskaj malaj hólcźezaj, kotrajž běschtaj khoraj byłoj, setekataj so wukhodźujo w parku. „Běch tak strašnje khory, praju cźi Pawło, schtyrnaceźe dnjow dołho je lěkaŕ dwójzy wob dźeń se swojim wosom pschijěł . . ." — „To je prawe šmorźe," swapschećiwi Pawoik, „pola naš pak je thi tydźenje dołho cźełkowy wós psched durjemi stał!"

Towaŕstwowski powěsći.

Budyšin. Sokołki zwucźuja srjedu 1/9 hodźin w Serbskim Domje.

Jednota Sokoł w Haslowje ma přichodny štwórtk 19. decembra generalnu zhromadźiznu. Po tym zwucźowanje. Winowatość kóždeho sobustawa je, zo přińdźe. Předsydstwo.

Pančicy. Jedota Sokoł ma kóždy štwórtk wjecźor we 8 hodź. zwucźowanje w žurli. **Načolnik.**

Z. Ł.-S. S. ma sobotu 21. hodownika popołdnju z dypkom w 2 hodź. posedźenje w Budyšinje w Serbskim Domje. Započnjemy z dypkom, zo z časom skóńcimy. **Sekretar.**

Wulke
hodowne předawanje
w kupnym domje Max Herde
w Budyšinje, na Kamjentnej hasy

Bjezkonkurencne poskićenje
Wobkedźbujće płaćizny!

Stóž za 10.— hr. nakupuje, dostanje kaščik dobreho toiletoweho mydła darmo

Košle ze zasadkom	1,50	Košlowy płat, jara tunjo	0,39
Zwj. košle, najl. Perkal	2,95	Košlowy płat, wos. kruty	0,69
Zwj. košle, najl. cefir	3,95	Linon, najl. kajkosć	0,69
Zwj. košle, najl. popelin	5,95	Spański přikryw, šěry	0,95
Zwj. košle, najl. trikolin	5,95	Flawšowy přikryw wosebje tunjo	5,95
Muž. spódnjekhol., mako	1,50	Bílowe přikrywy, skane	1,50
Muž. spódnjekhol., podš.	1,95	Dam. přikrywy z kromku	3,95
Muž. nohajcy, wos. sylne	0,95	Žonj. šlypfry ze židy	1,75
Muž. nohajcy, čistawołma	0,95	Princess. sukња ze židy	2,95
Žonj. nohajcy, čist. wołma	1,75	Twjelki (Gerstenkorn)	0,39
Žonj. nohajcy, wol. žeźidy	2,50	Damast. twjelki, tunjo	0,79
Samowjazaki, čista žida	1,50	Hłowaki za klanki	0,75
Sportske nohajcy z nohu	2,95	Sweater, šěry, za muž.	4,95
Łož. počehnj., šite, kopř.	3,95	Kupańske rubiśća 100/100	1,50
„ „ „ linon	3,95	„ „ „ 100/100 kašc.	2,50
„ „ „ pisane	4,95	„ „ „ 140/200 „	4,95
„ „ „ sm. pł.	5,95	Přikrywa na komody	1,95
„ „ „ damast	6,95	Přikrywa na chaiselongue	4,95
Hłowak „ „ kopř.	0,95	Tkaniny za bluzy, wi wubjerk	0,95
„ „ „ linon	0,95	Popelin za wobleki	1,50
„ „ „ pisane	0,95	Tkaniny za wobleki, čista wołma, 100 šěr.	2,95
„ „ „ sm. pł.	1,25		1,95
„ „ „ damast	1,75	Balatum, najl. na špundowanje, 67 šěr.	1.50
„ wupjerk, najl.	2,95		200 šěr. 3,95
Wupjerk, posleščo, najl.	13,95		
Łož. płachty, kopřiw.	1,95		
Łož. płachty, Dowlas	225 3,95		

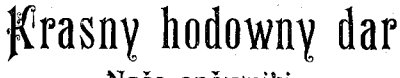
6% hypoteki
na wjesne leżownosće wobstara bjez doprědka płaćenja
Otto Preusker w Lemišowje
pola Hućiny.

Vogtl. Gardiny
story, rolleaux, vollowe a mnslinowe kromki, canki jara tunjo
J. Erler na Zw. Lawsk. h. 10 Rózk Krónpr. mosta

Wupožčowanska biblioteka, knihiwjazarnja a wikowarnja z papjeru
Bruno Gersdorf w Kamjencu
na Połčnjańskej dróży 6 blizko sudnistwa

Runklicu a słomu
ma na předań
ryćefkubło w Barće. Telefon Hućina 5

Pytam
mučobnika
z dobreje swójby rěznski mišter **Lau w Hórkach p. Njeswačidła**

Krasny hodowny dar

Naše spěwniki.

Nowe płaćizny.

Bjarnat Krawc: **Zerja.** 25 serb. narod. hłosow za 4- a 5hłosny měšany khór. Op. 40. W Budyšinje 1921. 64 stron. 1 hr.

Bjarnat Krawc: **Wulka lubosć.** 30 serbskich spěwow za měšany khór. Op. 45. W Budyšinje 1923. 63 stron. 1 hr.

Bjarnat Krawc: **Žórleško.** Serbske dwojospěwy. Op. 50. 64 stron. 1 hr.

Bjarnat Krawc: **Khwataje, ale spěwaje.** Zběrka narodnych a ludowych pěsnjow. 60 stron. 60 pj.

Bjarnat Krawc: **Słónčne pruhi.** Zběrka nowych spěwow za měšane, mužske a žónske hłosy. Op. 55. 2 hr.

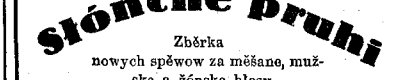
Bjarnat Krawc: **Skowrončk ze serbskich honow.** Nowe spěwy za měšany, mužski a žónski khór. Op. 55. 1 hr.

K. A. Kocor: **Styrihłósne mužske khóry.** W Budyšinje 1886. 68 stron. 1 hr.

Jurij Pilk: **Dobry wječor.** 34 narodnych spěwow za měšany khór na 4 a 5 hłosy. W Budyšinje 1924. 79 stron. 1 hr.

K. A. Fiedlŕ-Rječka-Słodeńk: **Towaršny spěwnik.** 181 jeno- a dwuhłósnych spěwow. W Budyšinje 1927. 187 stron. 2 hr.

na předań
w Serbskej knihaŕni w Budyšinje

Słónčne pruhi
Zběrka
nowych spěwow za měšane, mužske a žónske hłosy
Wudał Bjarnat Krawc Płaća 2.— hriwnje
Su dostać w Serbskej knihaŕni w Budyšinje na Lawskich hrjebjach

K hodom
poručam swój wulki skład
cigarow, cigaretow, a tobaka
w rjanych hodownych pakćikach a po wšěch płaćiznach
Herm. Gerlich w Budyšinje
Wosebity tobakowy dom
Samsna dźěłaŕnja cigarow

Na wjesne leżownosće
na hypotekske a rukowanje gmejny pytaja při 10% dani hač do 30 000 hr. też po mjeńšich dźělbach. Poskićenja pod „J. S. 33" do expedicije Serbskich Nowin w Budyšinje

Darće předešnikow!
Předešnikowy wobkhod Walter **Straube**
w Budyšinje na Znutŕkownej Lawskej hasy 8
Wukhodźowanske kije
Tobakowe trubki
Wšě narunanki a wuporjedźenja

Najlěpšu **Kaiser-Auszug**-muku
a **wšě płećne potrjeby**
po wšěch płaćiznach poručuje
Karl Kohrowe nasl.

Wysokosućelna podsobna
kruwa
blizko k cźeleźu je na předań w **Ralbicach čo. 21**

Wšitke picowadła
Žitny dom w Kamjencu
wotnožka w Pančicach

Nawěšćki w Serb. Now. maja wulki wuspěch

Příloha k čisłu 292

SERBSKE NOWINY

Wutoru, 17. decembr 1929

Generalna zhromadźizna Wotrowskeje nalutowarnje.

We Wotrowje, 15. hodownika 1929.

Njedźelu wotmě naša wjesna wupoždźerna a nalutowarnja swoju **nazymsku hłownu zhromadźiznu**, kiž njebě přesylnje wopytana. Nětčisi předsyda, k. kubleŕ Rjeda-Wotrowski, ju wotewri. Hnydom na to poda zličowař, knjez kantor Cyž, rozprawu wo rewiziji, kiž je so wot 14. hač 17. winowca wotměła. Rewizor je wšitko do čista přehladał a přepruhował a jenož někotre mjeńše njedostatki nadešoł, kiž maju so woistronić abo dozrjadować. Rozprawa so jenohłósnje skhwali.

Mjeńši dobytk z ložešeho lěta we wysokości 99,71 hriwnow so z wjetšeho dźěla k rezerwnemu, mjeńši dźěl k založnemu fondej připokaza. W dalšim rěčeše so wo **nahódnosćenju** prjedawšich nalutowankow. Nastork k tomu da prózstwa něhdušich starších sobustawow — z wjetša přez 80 lět — na předsydstwo dla nahódnoscenja kapitala a płaćenja danje. Byrnjež družstwa, kaž nětko Raiffeisenske kasy su, po zakonju nuzowane njejsu, nahódnosćić, budże to tuchodomna přewjesć a to w lěće 1932, kaž je zakońcy postajene. Kak wysoko to budże, njechodźi so tuchwilu hišće z wěstosću rjec. Dla płaćenja danje njebudźi so jich prózstwa powšitkownje dopjelnić, dokelž kasa wot swojich prjedawšich požčonkow tež danje njeinjóstawa a scyła so njenahódnosća. Wo tym budże dźe so hišće raz jednać a snadź po wosobinskej potrjebnosći nješto so přizwolić.

Wysokosć sumy, kotrež smětaj předsydstwo a dohladowarstwo přizwolić, so dla techniskich winow njejomnje powyši. Zličowař přečita list k. kantora Hilty z Budyšina, kiž so zamołwi a postrowi mjez tym přikhadźaceho rěčnika, knjeza dra. Hohenleitnera z Drježdźan. Jimaše so bórzy słowa a rěčnje na połdra hodźiny

„wo zaměrach a nadawkach zhromadneho předawanja skotu přez družstwa“.

Skótne wiki čerpja na to, zo płaćizny so nastajnje přemjenjeja. Do wójny běchu wo wjele stajniše. To je njestrowe a wuskutkuje so tež w hospodarstwje. W dalšim daše nam rěčnik do srědkow a wašnjow pohladać, kak po prawom tute płaćizny na skótnych wikach abo wulkich rězarnjach (na př. Drježdźanach) nastanu. **Hač dotal** njeje producent, potajkim ratař, na nje žaneho wliwa měł. Hakle přez centralne zarjadnistwo rosće dźeń a bóle a přińdże wšeke tak daloko, zo skónčnje płahowar płaćizny postaja, kaž to w druhich kruhach statneho hospodarstwa so stawa. Tak předpisuje na př. kalijowy syndikat (družstwo) płaćizny. Byrnjež za nich centnar kalija z **3,80 hr.** zapłaćeny byl, žada sebi tola wot ratarja 9, 10 a 11 hriwnow. Přećiwo tomu dyrbi so ratarstwo wobarać a trunje tajku hospodarsku falanksu napřeco stajić.

Přiwoz na skótne wiki abo do wulkich rězarnjow rjaduje płaćizny To leži w mocy družstwow.

Kak so jich dźěło wuskutkuje, pokaza rěčnik na blizo wobstejacych, po cyłej Němskej organizowanych tak na př. Hannoverska na 161. Tež w našej wokolinje hižo tajke wobstoja, tak w Khrósćicach, Ralbicach, Wujezdźe, Njebjelčicach a. Nadrobniše rozłoži cyłe wašnje družstwoweho zarjadowanja. Tu jedna so zwjetša wo zbywacy rězny skót, njeje potajkim žana konkurrenca napřećo wjesnym rěznikam.

W rozmołwje naspomni so, zo skót telko na wazy njeznhubi, kaž so druhdy ze strony rěznikow a kupcow wunošuje. Zo so to stało njeby, namjetowaše so z jeneje strony, do wotwozasuchepicować. Přez dowožowanje z wulkimi awtami z hródže hač do Drježdźan so jenož nješto puntow zhubi. Na podłožku přednoška a rozmołwy so přitomni za tajku organizaciju rozsudźichu. Jako dowěrnika sej wuzwolichu k. Weclicha z Wujezda, kiž hižo Khróšćansku wokolinu zastara. Wězo njeje to žana konkurrenca wjesnym rěznikam. Stož ći trjebaja, ma so jim přewostajić, ale wšón zbytny skót ma so přez družstwo předać. Štóž we Wotrowje abo wokolinje něšto na předań ma, njech to na šuli pola zličowarja wozjewi. Tón da powěsć telefoniscy dale.

Potom rěčeše so wo wšelakich znutřkownych naležnosćach, zwjeselacych a njelubych. Dwaj sobustawaj so wuzamknyštaj. Zličowař činješe na wuhlo a přikupne hnoje kedźbnych.

Na hłownej zhromadźiznje Raiffeisenskich kasow w Radworju so ze strony centrale přeješe, zo bychu so towarstwowe podźele na 100 hriwnow powyšile. Dokelž tajke wobzamknjenja do kompetency jenotliwych kasow słušeja, so tuto žadanje jenohłósnje wotpokaza. To bychu dyrbjałe z mnohimi wustupami ličić. W běhu lěta je towarstwo dweju swěrneju sobustawow zhubiło a to bywšeho měšćanostu Mikławša Bobika w Pančicach a korćmarja Mikławša Jurša wo Wotrowje. K jeju česći přitomni postanychu a wuspěwachu cichi „Wótčenaš“. Z tutym pietetnym aktom skónči so na štyri hodźiny trajaca, jara zajmawa zhromadźizna. Nochcemy zabyć, raz na mnohe a wobhladniwe dźělo předsydstwa a dohladowarstwa tajkich družstwow pokazać, kotřiž swój čas a swoje mocy njesebićnje družstwu wopruja. Za to słuša jim kemšacy dźak wšitkich sobustawow.

Monsignore Testa je najskerje naslědnik Pacellija jako zastupc bamža při němskim kněžeństwje we Barlinje.

Proces přećiwo 34 žonam.

Pjatk započa so pšed khłostańskim sudom w Szolnoku we Wuherskej hižom dawno z wulkej napjatosću wočakowany proces dla jědowego mordarstwa pšećiwo 34 žónskim.

S wopředka jednachu pšećiwo tśinatšom žonam. Tute mějachu so dla mordarstwa abo dla nałožowjenja k mordarstwu samołwicź. Prěnja wobskorjena 44lětna Rosa Kolyba je winowana, so je w oktobru 1924 swojemu manželskemu z arsenikom sawdała. Druha wobskorjena, 71lětna Lydia Schebestyena ma so jako samołwicź dla nawabjenja k jědowemu mordarstwu. Třeća 66lětna Juliana Lipka ma so dla tśojeho mordarstwa a dla nachćiwanja k mordarstwu w dwěmaj padomaj samołwicź. Stónćnjuje je jako sćitwórca 50lětna Marja Kóteleśowa mordarstwa na swojim mužu wobskorjena.

Rosa Kolyba chajšeše so wuspravnicź z wudawanjom, so je jeje manželśi jich z njej wobkhadźał a so je bjes dźěca był. Jěd je sebi wot baby Olły wobstarała. Wobskorjena Lipka praji, so je staru žonu sfónzowała, po kotrejž dyrbješe dźěćaćej (herbowaćej); ji pak je było wastudo, žonu wotbłudowaćej. Jeneho muža je pjeća je sfónzowała, dokelž běše wón brachny a bědny. Teš jeho žonu je wona wotstronita, dokelž je njesrjeśliwa była. Dwěmaj žonomaj je jěd dała, dokelž jej je swoju nusu skrźiłej a wona je pjeća sfónzowała z nimaj měła. Kóteleśowa wudawaše, so je je swojim nuzom w njesbožownym manželstwje žiwa była a tehodla je jemu z jědom sawdała.

Wobskorjba žada sej wobskorjene smjertne khłostanje. Skalanych je 140 śišćkow, wujes kotrymiž je samo 40 pocźejowajcych śišćkow. Pšećiwo 30 jědowym mordarkam chce sud w februaru abo měrzu jednać, dokelž pšechwytowanje pšećiwo nim hišće njeje skónčene. Teš wone su swojich mužow, starších abo dźěći z jědom wotstronite, so bychu mohłe herbowo nastupiś abo na tuto wašnje teho abo druheho sim njesprawnego domjaceho wotstronić.

Městno tutych hrózbnych njeskutkow je wjesła Tiefakürt we Wuherskej nižinje, kotruž baba Olła wobkhadźeše. Tute smjertny jěd wjeselnym žonam wotedawaše a zuk tamnišcu wokolinu 10 lět dołho z nim sastarašeše.

Wona su khłostanja smjerći je samomordarstwom. So su je njeskutki tak połnje wujasnjene, leśi na tom, dokelž běše cyła wokolina wobdźełona a dokelž pśichodowy sym baby Olły jako wobkhadźaś morwych někajku wjeselnu winu smjerće wjeselśeše.

Jako w dwěmaj padomaj pobłud nasta, namakachu pśi pśechwytowanju w kaśkowanej małej arsenikowej bleśkoch, kiž běchu žony nuskopołožiłe, to bychu dopokaz winy wotbyłe. Žony so wšitkeho jara dokładnje wunašachu wobčahnjo, so ś tym mužam wobkładza.

Přilopk.

* **Manasse Friedländer** z jatwu pušćenej. Kaž budża so naši cytarjo dopomnić, běše pśi śpocźatku tuteho lěta 21ćinny Manasse Friedländer w starśišćinje bydlenju na Pajsawśej dróży w Barlinje swojeho 16ćinego bratra Waldemara a swojeho runje tak stareho pśećela Tibora Foeldeja jatśeśi pod wobśelnośenjemi, kiž napobłud zbudźichu. Běša w juniju jeho žud k 6 lětam jatwu zakudźi. Sso łatowaju na dobrosćacje, so by Manasse Friedländer na ducha śporił, by-li dźeje w jatwje wostał, je nětko khłostańśi senat komorneho žuda rozsudźił, so smě jo Manasse Friedländer nakhwilnje z jatwu pušćeśi, pśaj-li jo 10 000 hr. jako wótśišej za njeho.

Krjećmar:

Do „Wysokich Tatrow“

Čěskoslowakskeje.

(Pokračowanje.)

Hdyž běchmy so cyły dźeń na Magurje derje ,, podachmy so zaso dele do dola, tola to njeńe tak ruče, dokelž zarjadnik „utulnje“ pokaza zaměstnjenjam za nóclěh, kiž je tu přez třicećí ornim poskhodźe, do kotrehož maš přistup přez adowace durje. Wšitko je rjenje čiste. Dokelž smy Łužićenjo, dyrbjachmy so do pomjatnika zapisać a jim do pomjatka tuž zarych słowa: „Bratřa, njezapomńće na nas, łužiskich Serbow, posledni zbytk něhdy najsylnišeho a zakładneho splaha Słowjanskich narodow. My was lubujemy, lubujće nas! Potom wzachmy wołožene nakhribjetniki a dale dźeše z hory. Stary puć nochcychmy hić, tuž mějachmy so k stronje a přińdźechmy na tak mjenowanu „dołhu łuku,“ pastwišćo wulkeho rozměra srjedź wysokich štomow. Skoro na zadku so dele suwachmy, tak nahle dźěše a hdyž běchmy dolekach, zasłyšachmy postrow „Dobri deń“ a lohko bě nam wokoło wutroby, dokelž hdyž zhladnychmy horje, wuhladachmy pastyrja a pódla njeho psa a warnowansku taflu, zo so njesmě dołha łuka k wotstupej z hory wužiwać. Tola njeběchmy w Němskej — pastyr měješe wjeselo mjezwočo, psyk wjerćeše z łopušku, dokelž widźeše, zo je knjez spokojny a my z radostnym postrowom a dźaknym słowom nóžkowachmy dale, nic zabywši wobdźiwać ćerwjene šaki tučnych kruwow a čorne wowcy, kiž so tu pasechu. Puzolaca ka wodźička baješe nam hač k wjesey, kiž leżeše nastupje na Maguru. Zasłyšachmy tola hišće hłós pastyrja, kiž jemu dowěrjene skoćata adu wołaše, zo bychu přez nócku so do kłótdźka ow lehnyłe. Jedyn stary pastyr nóžkowaše horje a z nim so do rěčow dawši, wuroni nam swoju lubosć k horje a wšemu, štož ju wobydlešе. Wón bě prawy syn přirody. We wjesey při Magurje strowjachu nas wobydlerjo jara přećelnje a po zaso stwórćehodźinskim puću docpěchmy bróh rěki Vach, dachmy so přewjesć a docpěchmy Vrutki. Tu naš hosćićel spóznа, zo bě sebi cyłe hornje čełо ze słóncom spalił. Jeho swěru z wowćim tukom namazachmy. Lehnychm yso po słódnej wjeceri na wucho, našeho hosćićela pak wšešce swěrbješe koža, dokelž so njeměrnje wutwotpočowaše. Běchmy potajkim zbožowniši hač wón wječor, byrnjež dyrbjachmy so też wo dnjo bóle pośić.

Zaso zyboleše so Bože słónčko na wjeńsku zapasa horow, we žołmičkach rěčniška Vach a wotbłyskota so w našich wutrobach, hdyž so ze zažnym rankom wukhodźowachmy. Po připołdnju so wukupachmy we rěčniščу Vach, šerokeje kaž Łobjo w Drježdźanach. A wječorne směrki a zybołace žołmički wotbłyšća so khowaceho słónca košachu nas so we wodźe kupacych. Tak to činjachmy też z druhim dnjom, zo bychmy so wuwotpočnyli a zesylnili za dołhu a wysoku turu do „Wysokich Tatrow“, kiž bě hač z najrjeńšim wotrězkom a doživjenjom cyłeho pućowanja.

We wysokich Tatrach.

Bě rano zahe, Bože słónčko bě hišće w domčku, ale my nóžkowachmy hižo na Vrutćanske dwórnišco, zo bychmy swoje dołhe pućowanje do „Wysokich Tatrow“ nastupili. Časnik pokaže na spočatk štwórteje hodźiny, jako ze spěšnikom (jězom) khwatachmy na směr Strba, staciji k nastupej na Strbske pleso, we Wysokich Tatrach. Hodźiny dołho khwataše ćah srjedź horow, so wuhibajo skaliznam a so zhubiwši we přetokach, kiž běchu tak dołhe, zo při přeježdźe we wozach zabłyćowaše elektriske swětło. Wóčko bě sputane na wobraz horiščow, gigantiskich hobrow Małeje Tatry a zernička móžeše dołrabać rjanosće, jako so jewjachu hobry „Wysokich Tatrow“. Skónčnje — Strba! —

Wopuščichmy dwórnišco, po tym zo bychmy so wobćežili z nakhribjetnikami, w kotrychž bě žiwnosć za dwaj dnjej za pjeć wosobow zaměstnjena. Sami běchmy so zwoblekali cyle po touristiskim a běchmy khornaŕ doma wostajili, ale za to wzali košu z wotewrjenym khornarjom, stawy běchu polne mocy a myslička připrawjene k wjeselu a duša k přijimanju rjanosćow. Přez łučnu přestrěn nóžkowachmy bliže k lěsej. Kak wysoko hižo běchmy? Čah bě z nami dojěł hižo do někotrych stow metrow wysokosće. Tola postup 1000 m na nas hišće čakaše. Toho so njenastrožichmy. Puzolaca rěčka, witaca nas k nastupej, poda nam wočerstwjacy napoj. Stupachmy dale horje po so wijacej sćežcy srjedź zeleniny štomow a kćefkow, kiž so wotměnja zaso z dołhej přestrěnju pustoty wurubaneho lěsa. Běła nitka ćehnje so kaž ješćelca hač horje, to rěka, tak daloko hač wóčko widźi. Zasłyšimy dźiwny bubot a dołho njetraje, wuhladamy zubićkatu železničku z jenym wozyčkom, kiž pomałku stonajo so horje wije. Je kaž hrajka tuta mała lokomotiwka, ale tola sněru dźěła. My smy turiśća, a tuž so jej njedowěrimy, ale dale nóžkujemy w poće swojeho wobliča. Wjesela mysl pak nas tohodla njewopušći. Dale, dale horje dźe. Połojca puća je docpěta, so posydnjemy, wotpočnjemy, kapku sćěbnjamy, naměšanu z malinowku, připrawjenu z jasneje hórskeje wodźički, kiž módrojasnje so dele puzoli a často našu sćežku maća, tak zo dyrbimy so z městnami jej wuwinyć. Čim kuzłotniše to je, w njeznatej husćinje so předobywać zaso na prawy směr. Čim wyše přińdźemy, čim łuboznišа, čim kuzłotniša zda so nam tu być Boža přiroda. Wuhladam jasne sćětlesko, ke stronje šěroku drółu, wjedźacu dale horje, k druhej pak čaru zubićkateje železnicy.

(Pokračowanje sćěłuje.)

* **Nohajzowa thorosć.** Pschi poslednim lékarskim sjesdu w Londonje sdźěli danski lékař, so je nowu zonjazu thorosću wobkedźbował, pschi kotrejž nosy wot kulkow hodźele jewjenja so shórschichu, hdyž thermometer so niczoh (Nullpunkt) bliži. Pola wschelakich patienikow mózachu dalsche znamjenja schpatneho wobbéha krwě (módroczerwjene ruzy) swěsćiću. Sezběhowaza rosmokwa wo tutych symptomach pschinjeseše najwschelakorische diagnosy, doniž jedyn z lékarjow z wobkruczenjom njepostany, so nowa thorosć z tuho cżaha pothadża, w kotremž běchu žónske sapozałe, krótke drasty a židźane nohajzy (schtrympy) nošyć. Wón ham je swěsćił, so może so thorosć jara dołho cżahnyć, jeli ju sanjerodża, so pak hodźi so z tym sacżerić, hdyž patienika nješchto dnjow směrom we ložu poleži a potom wokmjane nohajzy so wobuwa.

* **Pschiwsatny hym jako sapałeř.** Sdrjedu powołachu bz pola gnejznjeskeho pschedstejsiczerja Gürtzscha w Regišu wola Gory wulki woheń wudyrił, z cżimž so poboczne twarjenje snieśi, mjes tym jo mózachu domske a brózanju wuthowacź. Jako sapałerja wósćichu jednacźelětneho hólcżeja, kotrehož bz Gürtzsch za žiwjeho pschiwsał. Hólcżeř běsche do poboczneho twarjenja dyrbjał po běrny dóńcź a bz tam se sapałku wohenj sałožił.

Hamtske wozjewjenje z Budyšina

Das im Grundbuche nicht eingetragene Wasserlaufsflurstück Nr. 917 des Flurbuchs für Lippitsch — altes Spreebett von der preußischen Grenze bis zum Auftreffen auf den Weg — Flurstücke 910 und 911, soll den Anliegern zugeschrieben werden.

Diejenigen, die das Eigentum an diesem Flurstücke, eine Beschränkung des Eigentums in der Verfügung über das Flurstück, ein Vorkaufsrecht oder ein nicht in einer Grundienstbarkeit bestehendes Recht an diesem Flurstücke in Anspruch nehmen, werden aufgefordert, ihre Rechte binnen 3 Monaten und spätestens bis zur Verlautbarung der Zuschreibung bei dem unterzeichneten Grundbuchamte einzureichen, widrigenfalls sie nach der Zuschreibung den öffentlichen Glauben des Grundbuchs gegen sich gelten zu lassen haben.

Bautzen, den 26. November 1929.

Das Amtsgericht — Grundbuchamt.
Bräcklein.

Infolge Aufteilung der Wasserlaufflurstücke Nr. 333 und 334 des Flurbuchs für Bröša a und Nr. 306, 307 des Flurbuchs für Spreewiese auf Grund des § 5 des Wassergesetzes vom 12. März 1909 sollen fogende Teile zugeschrieben werden:

1. dem Blatt 99 des Grundbuchs für Bröša (Rittergut)
   a) ein mit Nr. 107 verschmolzener, 33,6 Ar großer Teil aus Nr. 334,
   b) zwei mit Nr. 109 verschmolzene, 20,1 Ar große Teile aus Nr. 334,
   c) ein mit Nr. 109 verschmolzener, 19,7 Ar großer Teil aus Nr. 306,
   d) ein mit Nr. 114 verschmolzener, 12,2 Ar großer Teil aus Nr. 306,
   e) ein mit Nr. 115 verschmolzener, 3,6 Ar großer Teil aus Nr. 306,
   f) ein mit Nr. 118 verschmolzener, 14,8 Ar großer Teil aus Nr. 333,
   g) zwei mit Nr. 118 verschmolzene, 7,9 Ar große Teile aus Nr. 306,
2. dem Blatte 53 des Grundbuchs für Bröša (Eigentümer: Rudolph)
   a) ein mit Nr. 117 verschmolzener, 14,8 Ar großer Teil aus Nr. 33 und
   b) ein mit Nr. 117 verschmolzener, 0,8 Ar großer Teil aus Nr. 307.

Diejenigen, die das Eigentum an diesen Flurstückteilen, eine Beschränkung des Eigentümers in der Verfügung über diese Teile, ein Vorkaufsrecht oder ein nicht in einer Grundienstbarkeit bestehendes Recht an diesen Teilen in Anspruch nehmen, werden aufgefordert, ihre Rechte binnen drei Monaten und spätestens bis zur Verlautbarung der Zuschreibung bei dem unterzeichneten Grundbuchamte anzumelden, widrigenfalls sie nach der Zuschreibung den öffentlichen Glauben des Grundbuchs gegen sich gelten zu lassen haben.

Bautzen, den 29. November 1929.

Das Amtsgericht.

Hospodarski rozhlad.

wutoru 17. decembra 1929:

Wčerawše kurzy w Barlinje.

1 Dollar	4,1695	100 pólsk. złotych	46,975
1 jandźelski punt	20,354	100 čěskosł. krónow	12,378
100 šwajc. frankow	81,055	100 franc. frankow	16,42

Barlinska burza so wczera kruta sapocża, posdźischo pak bu khětro mjawšta a slabscha. Kurzy efektow so powschikowne wotbrjehowachu. Na konzu dopołnja bjeslóschtwosć wiki tłocżesche. — Na wikach z dołhonymi a renkowymi liseninami ho jenoż mało pschemjeni.

Na **Barlinskich produktowych wikach** běsche wobrot tež wczera zwadny, tola běchu wiki njedźiwajcy teho stajne. Tukrajowe pschenicy so jenoż mało poskiżesche, jeje placżizna so njepschemjeni. Tež wikowanje z rožu běsche jara zwadne. Wczera płaczeschе zentnar

w Barlinje:

pschenicy 11,65—11,70 hr., rožki 8,25 hr. hacź 8,35 hr., jačmjenja nasymlkeho pak 9,35 hacź 10,15 hr., nalětnjeho 8,35 hr. hacź 8,85 hr., wowsa 7,20—7,65 hr.,

w termijnowym wikowanju:

za **dezember**: pschenicy 12—12,10 hr. a rožki 8,95—9 hr.,

za **měrc**: pschenicy 12,87½—12,97½ hr., rožki 9,92½—10,05 hr., wowsa 8,62½ hriwnow,

za **mejn**: pschenicy 13,45—13,60 hr., rožki 10,47½—10,62½ hr.,

w Drježdźanach (pjatk):

pschenicy 11,45—11,70 hr. (11,50—11,75 hriwnow),
rožki 8,35—8,60 hr. (8,40—8,65 hr.),
jačmjenja nasymlkeho 8,35—8,60 hriwnow, (8,40—8,65 hriwnow),
jačmjenja nalětnjeho 9,90—10,05 hr. (9,90 hacź 10,05 hr.),
wowsa 7,60—7,85 hr. (7,75 hriwnow hacź 8 hriwnow).

Na pschedań:

Krowa, podšobnik, blisko k cżelenju, w Kalbizach cżo. 21.

Kobla žyhlna, 3-létna abo 8-létna lochka kobla (lišchak) w Khelnje cżisło 51.

Bык k plahowanju, kěto stary, dobreje rasy, Robert Rietzschel w Džibrachczicach (Geißmannsdorf) cżo. 13.

Pola a luki we Wojerezach, na Drježdźanskej dróhy 4.

Hušaze pjerjo, wunk po 3,60 hr., Plaetzschka w Horschowje pola Riseje.

Pschistajeja:

Holzu, wšo młódschi 18 lět, k 1. februarej, mandźelska mebizialneho rady Meyera we Wojerezach, na Torhoschczu cżo. 9.

Wurjoschnika, pjekarśi a konditorski mischtr Reinhold Nowka w Hródku.

Ssudnišzy na pschedawanje:

sdrjedu 18. decembra 1929:

we **Wojerezach** w „Slotej Hwězdže" dop. w 11 hodź.: trjebany radioaparat, trjebana domjaza nadoba, dźěłba wojnarskeho drjewa a 3 bowy emajlowcho laka, elektromotor 5 kowf. mozow,

we **Wulkich Sdžarach** — kupzy ssudu so w Strzebliz hoschczenzu dop. w 10 hodź.: gramofon, schezlong, knihowa polza, schijaca maschinka,

w **Hermanezach** — kupzy ssudu so w hoschczenzu pschiw. w 12 hodź.: 80 gramofonowych płatow, 2 mužazej jězdnej kole, 2 gramofonaj,

schtwórtk 19. decembra 1929:

w **Budyšinje** na Budnišzowje dop. w 10 hodź. motor 082 PS, 2 klamaršej blidze, 2 gramofonaj, 5 sofow a 2 *khowańcej sofje, wschelake wazi, wobchot, muzejohanske* blido, wschelake muzaze a žonjaze stupnje, 4 klawéry a 9 pišarskich blidow, 2 vertikaj, kartow nadoby sa klankaze jstwy, 4 bufeje. 100 hamorowych toporow, někotre kachle, 2 makowaj, 8 hudźownych aparatow, 28 gramofonowych płatow, sekretowy khamor, jejowy kamor a marmeladu, šadowy drejak, truhlakaj, janske jahodki a wischnje, aparat sa autogeniške kowanje, 7 zwini, 4 cżahnišowe rjeczaski, schijaca maschina, podschitke pschikrywy do deschcża, 2 łoži z matracami, hudźik kognaku, 4 kwitnowe kamory, radio-aparat, hudźik [illegible] wschelaka drasta, někotre automobile, knihi atd. atd.

Se swobodnieje ruki pschedawa so žonjazy mantl, mjaniščha płacżizna 30 hr. a dynamo 90 amp. 4 volty mjaniščha płacżizna 50 hriwnow.

w **Kamjenzu** na finanznym hamcze dop. w 10 hodź. trjebane piśańske blido, trješ. žonjaze židźane kolo, 3 nowe khachle sa trajne tepjenje, wulki hospodarski wós a piśański stroj Migwon, rěpnikajak, hadowa praša a dospołne jstwine wuhotowanja (sofa, kamor, bušej, (blido, 3 stólzy, 2 stolaj, kawka z blidkom) atd.

Konkurs.

je hnd 16. decembra k. l. pschiw. w 12 hodź. nad samožnym pschekupzu Heinza Boetiuša, mješčanu radioweho wobkhoda w Budyšinskim we Sserbskich hrjebjach 26 wotewrił. Sa konkursowego sarjadnika bu rěčnik Rolf we Budyšinskim pomjenowany. Pschina termija kedźe 15. januara 1930 dop. w 11 hodź. a druha termina 19. februara 1930 dop. w 11 hodź. we Budyšinskim hamtskim hudźiwnym wo jstwje 141.

Škrowe denješe.

Produktowe wiki bjenža dop. 3/11 hodź. w Barlinje: Wiki su měrne, tola so po powšitkich z wukraja wyšche Płacżizny wocżakuja.

Dop. 1/12 hodź.: Pschi khrucżenych wikach a hnadnym poskiżenju so rožkowe płacżizny wo 10 hacź 15 pj. sa zentnar powyschichu.

Płacżizny na Barlinskich produktowych wikach.

Žito a wolijowe symjo po tuni abo 1000 kg, howak 100 kg. Płacżizny po złotej hriwnje.

	16. 12.	14. 2.		16. 12.	14. 12.
Pšeńca	233-234	233-234	bunv	—	—
rožka	165-167	164 166	woka	—	—
naz. jačmjeń	—	—	małe lupiny	—	—
nal. jačmjeń	167-177	167-177	žolte lupiny	—	—
wows	144-153	144-15[illegible]	zeradella	—	—
kukurica	164-168	164-166	raps. wosušk	18-18,90	18-18,90
pšeńć. muka	28-34 50	28-34 5[illegible]	lany wósušk	23-24,00	23-24,00
ržana muka	23-26 50	23-26,50	ocen. melasa	—	—
pš. wotruby	11-11 50	11-11,50	běrnj. kruški	14-14,70	14-15,00
ržane „	9-10 25	10-10,50	syno, 50 kg	3,20-3,80	3,40-4,00
lane symjo	—	—	ržana sloma	1,30-1,55	1,25-1,35
hróch, Viktor.	29-38,00	29-38,00	pšeńć. „	1,25-1,40	1,20-1,30
raps	—	—	wowsna „	1,20-1,35	1,20-1,40
pjeluški	—	—	ječa „	1,20-1,30	1,20-1,35

Płacżizny rěznoho skotu na Drježdźanskich skótnych wikach.

16. decembra.

162 wol., 395 bykl., 483 jałowc. a kruw., 1057 čelat., 829 wowc., 3768 swini.

Płacżizny za [illegible]

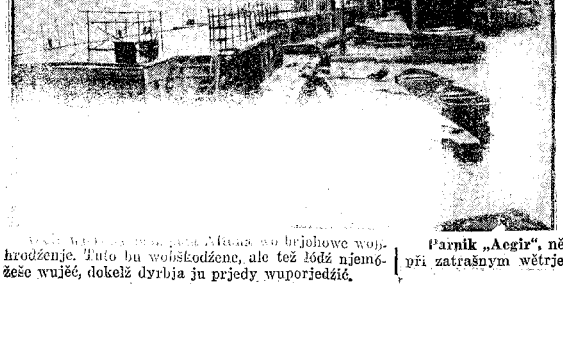
woły: 1. 57—61, 2. 50—55, 3. 40—46;
byki: 1. 55—58, 2. 48—54, 3. 44—47;
kruwy: 1. 50—53, 2. 40—45, 3. 30—35, 24—28;
jałojcy: 1. 56—61, 2. 42—50;
wowcy: 1. 63—70, 2. 52—60;
čelata: 1. 90—95, 2. 80—88, 3. 70—78;
swinje: (přez 300 pt.) 84—85, 2. (240—300) 82—84, 3. (200—240) 82—84, 4. (160—200) 82—84.
Rancy 70—74.

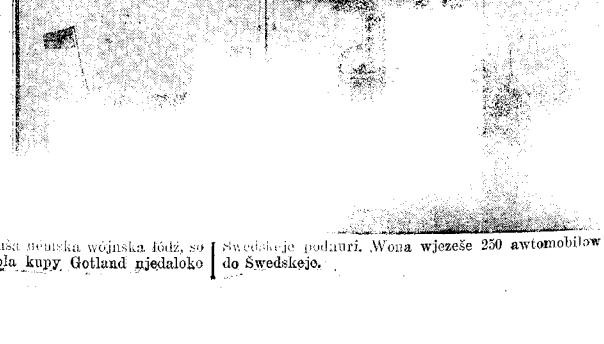
Drježdźanska burza (13. XII.).

Pšeńca	229-234	běrnjace kružki	13,90
rožka	167-172	pšeńć. wotruby	11,80-12,20
nalětni jačmjeń	198-210	ržane wotruby	11,50-12,70
nazymsk. jačmjeń	167-172	pšeńčna muka	44,00-45,50
wows	152-157	ržana muka	29,00-30,00
čerwjeny dźećel	145-155	woka	35,00-36,00
raps	350-355	pjeluški	36,00 37,00
kukurica (Mais)	188-190	hróch	34,00-36,00
suche truhanički	10 10.70	cokrowe truh.	17,00-18 00

** **Dźenża je himak.** „Wowka, Wasch slubny pjerschcżeń pak je jara tołsty a cżežki!" — „Haj, moje bźěcżo, tehdy dyrbjesche pak wów tež hilcżeže sa zyle žiwjenje dosahacź!"

Hłowny redaktor a zamołwity za politiku Marko Smolerf w Budyšinje. — Za lokalny dźěl a feuilleton: A. Dučman w Budyšinje. — Za hospodarski dźěl: Arnošt Bart w Brězyncy. — Za nawěstki: G. Janak w Budyšinje.

Parnik „Aegir", nětkuša němska wojnska łódź, so při zatrašnym wětrje pola kupy Gotland njedaloko Swedskeje podnuri. Wona wjeseše 250 awtomobilow do Swedskejo.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„S. N." płaća měsačnje we wudawarni 1.10 hr., na pósće a pola dowěrnikow 1,51 hr., pod křiž. zwjazkom abo do wukraja 2,25 hr. abo 18 Kč. Wud. a čišći Smolerjec knihičišćerња, zap. dr. z w. ruk. w Serb. Domje w Budyšinje. Telefon 2687

Za nawěšćki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 8 pj. Wobčežnje so stajace nawěšćki a tabele so wyše wobličeja. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 24 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Čisło (Nr.) 293 — Budyšin — Sriedu, 18. decembra 1929 — Bautzen — Lětnik 88

Sakska socialdemokratija a němske knježerstwo.

Podkrjeplowanje swojeje sakskeje kamjenizy a Rudnych horow socialdemokratiskeje strony je so w posledźenju wo politiskim położenju w Němskej wuprajił a resolucija pschijał, w kotrejž so mjeł druhim praji:

Położenje we němskej republizy je so swonkowno-politiizy a stutskownopolitiizy pschiwótsko. Socialdemokratiska stronje so ſ tym najcežšcha samokwitosć nakładuje. Němska ludowa strona a sady njese stejaza industrija, centrumska strona a hospodarska strona po Schachtowym wopomnjeńskim spitża so wot samokwitosće sa Youngowy plan wotwobrocejeja a pytaju, socialdemokratow dopředka sanjeć. Podkrjepjenje pschedbydstwo wobžarnje, so we nětcžišchim wojowanju wo ważnu němsku finanzu reformu go swojask mjes stronu a ministrami ſa zyle pschetorhnjeny bycź. Se wschej wótrosći na so wotpokasacź, so ministrojo jako dotwórnizy socialdemokratiskeje strony politiku finanzneje bürokratije dźełaju, wo kotrejž wjeda, so socialdemokratiska frakcija němskeho ſejma samokwitosć sa nju njemóże pschewsacź. Podkrjepjenje pschedbydstwo němskosejmſku frakcziju a stronine wjedniſtwo namołwja, **so by finanznu reformu Müllerowcho kabinetta** wotpokasała a jako najſylniſcha strona koalizije **ſamkny finanzny plan** wudżełała, po kotrymž so cżeża na prawdoſtnische waschnje rosshěla. Jeli so pschecżiwnizy pschi swojim hnjez nje pschecżelnym planje sawostanu, potom dyrbi socialdemokratija samokwitosć sa Youngowy plan a němsku finanznu reformu mješchanſkim stronam pschewołacź a ſ wuſtupjenjom ſ knježerſtwa a ſ powołanſkom na wólnſti ſtat lud ſa nowe rosſudźenje pschihotowacź.

*

Prěni krócź so njestawa, so ſaſoy socialdemokratojo politiizy socialdemokratiſkich ministrow njepschihłosuja. Tak su pschi należnosći panzerowaneho ſchižaka cżinili, a wjerſchi dźeſ ſakſich ſapołožanzow je srědki ſa twar panzerowaneho ſchižaka ſapowědźił. Wulka wjetſchina socialdemokratiſkich ſapołožanzow w němſkim ſejmje pak so po pschikładze ſakſkich socialdemokratow njeje ſłožiła. Też tón krócź njeje wocżakacź, ſo so socialdemokratiſky ſapołožanzy ſpječiwym ſakſkim socialdemokratam pschijaſnu. Hdy bychu to cżinili, by so Němſka do wulkeho finanzneho cżeżna zahnała, a ſeżbywši ſ teho njebychu byli dowidźeć.

Herbowańſke prawo w Sakskej.

Shromadne ministerſtwo je w posledźenju 16. dezembra nacżiſk ſakonja wo herbowańſkim prawje wobſamkło. So by so ratarſke wobdźełeństwo njeſadoſtiło a njerosſchěrkało, dyrbi ſakoń, so by so, hdyž je wjazy herbow, lěpſchina herbej dała, **kotryž** ſawostajeny ſtatok pschewośnje. Nowy nacżiſk so powſchitkownje ſakonjowemu nacżiſkej wo herbowańſkim prawje runa, kotryž posledni ſejm dla ſiwjeho rosphuſchcżenja njeje mógł wobſamknyć. Po nowym nacżiſku dyrbi so prawne ſtejiſchcżo ſobuherbow, i napschecża herba, na kotrehoż ſtatok pschenđże, polěpſchicź.

Clowne wuradźenja němskeho ſejma.

Mikowańſko-politiſki wubĕrk němſkeho ſejma je wutoru industrijowe zła ſ wuwjacżom aluminiowcho zła dowuradźił. Socialdemokratojo mějachu ſaſadne mysleńja pschecżiwo powjetſchenju wobcżežowych zło w, mjeztym jo Schneider ſ němſkoludoweje ſtrony žadaſche, ſo by je zło powjetſchiło. Němſkonazionalni na to pokaſachu, ſo němſka industrija ninja doſć dźełacź. W Sakſkej je licżba wobcżežowych ſabrikow ſ 90 w lěcże 1924 na 39 wróżo ſakſa. Demokratojo powjetſchenju zła na wobcżeże pschihłoſowachu. Pschi wothłoſowanju ſo knježerſtwowa pschedłoha wo powjetſchenju ſchkitańſkeho zła na wobcżeże pschija.

Dojednanje wo ratarſkich cłach.

W rosprajenjach frakcijow knježerſtwowych ſtronow, kotrejž hačź do 12 hodź. w pschitomnosći ministrow Dietricha a Hilferdinga trajachu, ju ſo ratarſke zła na žĕdowaznym podłožu dojednałe: Sa rožku ſo zło na 7 hriwnow, ſa pschenicu na 7½ hriwny poſtaji. Hibicżiwe zła, kotrejž knježerſtwo namjetowaſche, njeſu ſo w knježerſtwowej formje pschijaſe, ſa to je ſo dojednało, ſo ſmĕ knježerſtwo tarif rožkowego zła hačź na 3 hriwny ſnižicź. Jako pschereſtowa płaczišna 230 hriwnow ſa tunu płaczi. To ſmě ſa pschenicu płaczi, ſa kotruż pschereſtowa płaczišna 260 hriwnow wucżinja. Sa wotwjż wobſtajne zło 7 hriwnow a ſa piwarſki jecżmjeń zło 9 hriwnow wucżinja. Pola wowſa ma ſo ſa kontingentowanje 50 000 tunow płaczišna na 6 hriwnow poſtajicź. Wo doſtónczných dojednanjach w naſtupanju piwowarſkeho jecżmjenja a mukowych złow ſo w bliſchim cżaſu rosſudźi.

Němſki ſejm wo wobydleńſkej nuzy.

W němſkim ſejmje je němſki dźełowy minister **Wissel** wo wobydleńſtwje rěcżał. Wobſtejacznu wobydleńſkemu hubjeńſtwu hodźi ſo jenož ſ wobſchěrnej nowotwarſkej dźeławocżu wotpomhacź. Na twarjenju wobydlenjow njeſmě ſo w Němſkej lutrować. Nowy dyrbjeńſki ſakoń ſo njeſawjedźe, ale wobſtejace ſakonje a wukazy dyrbja ſo w poſtupnym wobſahu pschewjeſcź a ſo po wobſtejazych pomĕrach ſtožicź. Wicha wobydleńſka politika na to dźe, wobydlenja natwarcź, ſa kotreż może dźełacżerſke wobydleńſtwo podpuczny pjenjeſ ſapłacżicź. Wot 1926 hačź 1928 je ſo nĕhdże 700000 wobydlenjow natwarikło. We lěcże 1929 je twarika dźeławocżej we wulkich a ſrjedźnych městach ſpokojaza była. Hačź do ſpočatka nowembra je ſo w tychle městach 116 000 wobydlenjow natwarikło. Bohužel hroſy w pschichodnym lěcże twarjenje nowych domow dla pobrachowazeho kapitala wrócżo hicź.

Cżežke nasylnosće dźełonjemĕcżerjow w Frankfurcże n. M.

Wutoru wjecżor ſpytachu dźełonjemĕcżerjo ſwěbi ſ demonſtraziju hodownu podjeru wumuſowacź. Wulki cżah pſches ſmutſkowne město ſ radnizy dźeſche. Pschikładne dróhi k radnizy bĕchu ſe ſpitżymi wotdźełenjemi policije nacżiſnjene, tuchi ſchermowarjo ſu na cżołowych cżiſchcżach. Tu k cżejkim nasylnoſćam dońdźe. Do policije ſamjenje mjetachu a ju nadpadowachu. Schkleńzy pjecź wulkich wulkadnych woknow jenych draſtowych klamow ſo rosbichu. Policijo ſo ſ gumijowymi klumpachami nasylnikow roshonjachu. Pschi hłownej póſce policajſta patrouilla tak do cżeſna pschińdże, jo dyrbjeſche ſ revolwrom ſtrĕlicź ſo wobaracź.

Mjeſ tym mĕſchcżanſky ſaſtupjerjo wo hodownej podjerje ſa dźełonjemĕcżerjow wurudźowachu. Magiſtrat bĕ ſo ſapowědźił, podjeru po 50 hriwnach pschiſtajiłoliczź. K tomu by 2½ miljony hriwnow trjeba było, kotrejž w mĕſchcżanſkich pokładnjach njeſu. Po herjekazy na pschiſtładowarſkich tribunach a po roshorjenych debattach ſo posledźenje na podjeru hodźiny wotſtorcżi.

Hdyž bĕchu ſo mĕſchcżanſky ſaſtupjerjo ſaſo ſhromadźili, ſo wobſamknu, ſóžbenu dźełonjemĕcżerjej po 20 hr. a kóždej mandźelſkej ſ hriwnow wupłacżicź. Tótle wudawk, kotryž 900 000 hriwnow wucżinja, dyrbi ſo ſe 400 000 hriwnamaſe ſozialneho etata a ſ 500 000 hriwnami ſe ſumu wurunacź, kotreż je ſa twar pluwarnje postajena.

Saſtupjerjo němſkeje ludoweje ſtrony, němſkonazionalneje ſtrony a hospodarſkeje ſtrony na to namjetnychu, wyſchſchemu mĕſchcżanoſcże dr. Lademannej njedowĕrjenje wuprajicź. Namjet ſo ſe 40 pſchećiwo 33 hłoſam wotpokasa.

W ſmutſkownym mĕſcże njemĕry hačź do połnoc wu trajachu. Hdyž 1½12 hodź. policajſki automobil po zyrkwinſkim namĕſcże jědźeſche, do njeho kamjenje mjetachu a ſtĕlachu. Wofowy wjednik ſo lohko ſrani. Policajſky ſaſtojnizy, bĕchu nuſowani, tohorunja revolwer trjebacź. Demonſtrantojo tam też ſpytachu, dróhowy plestr wutorhacź. Policija wjazy dyžli 20 ludźi ſaja. Licżba franjenych njeje ſnata. Wokoło połnocy njebĕchu njeměry hiſchcże połkóžene.

Francowska depuċerſka komora wudawki za wobtwjerdżenje rańſeje mjezy prizwolila.

Franzowſke knježerſtwo je póndźelu komorje ſakonjowy nacżiſk wo pschiſwołenju pjenježnych srědkow ſa wobtwjerdżenje njeſeje pschedpołożiło. Sakoń ſo na to ſaſoſnuje, ſo njeje trjeba dopokacź, ſo maja ſo hijo w měrje mjeſy wobtwjerdźicź, a ſo je nuſne, wſchě naprawy cżiniccź, njepschecżelej wobaracź, ſo by ſo **do** Franzowſkeje nawalił a pschi ſpocżatku wójny hwoju ruku na bohaſtſtwo podkłopkow a metallow, kotrejž blišło njeſeju leża, kaž też na ważne wobkhadne ſchižiſchcża położiſ. Tohodła je nuſne, ſo wojaſy ſakitańſke organiſazije namakaju, kotrejž ſu ſ bronjemi, muniziju, lětadłami a druhimi trĕbnymi materialijemi wuhotowane.

Dale dyrbja ſebi na to pomyſlicź, ſo hromady njepschecżelſkich lětadłow kraj nadpadnu. Program wo ſakitanju powětrа 400 miljonow frankow žadu, wudawki ſa ſakitanje njeſy ſo na 2900 miljonow frankow wobliczeja. Knježerſtwo dale žada, ſo by parlament nowe wudawki ſa lěta 1930 hačź 1934 hižo nĕtkole pschiſiwołiſ, dokelž ſo program njeby mohł w tymle cżaſu wuwjeſcź, hdy by wójſkowe ſarjadnizſtwo dyrbjało wudawki do lětnych dźełbow rosshelicź. Knježerſtwo dale namjetuje, ſo by ſo k pschewjedźenju dźełow 1 miljarda ſ pschiſluſnych srědkow hoſpodarſtwa lěta 1929 wſaſo. Tale ſuma ſo na pschichodne lěto pschenjeſe a wójſkowemu ſarjadnizſtwu możnoſcź da, ſo ſamoże dźěła ſpěſchniſcho pschewjeſcź.

Zawěſcenje dźełonjemĕcżerjow w Jendźelskej so přijało.

W jendźelſkim delnim ſejmje je ſo w tyſchim wuradźenju ſakoń wo ſawěſcenju dźełonjemĕcżerjow ſ 273 pschecżiwo 199 hłoſam wobſamknuł. S rosſchěrjenjom wobſaha prawo na podpjeru mějazych a ſ powjetſchenjom žadźowu ſo wudawki ſa bliſche finanzne lěto wo nĕhdże 525 miljonow hriwnow powjetſchi. Miniſterſki pschedſyda Macdonald je konſerwatiwnym a liberalnym hroſył, ſo njeby, hdy by ſo ſakoń njepschijał, dźełacżerſke knježerſtwo wróżo ſtupiło, ale jo hižo bo delni ſejmu rosphuſchcżił. Dźełacżerſka ſtrona ſo nadźijeſche, ſo by ſ nowowólbow pohłubjnena wuſchła.

Kommunistiska agitacija w Jendźelskej.

Ruſke bolſchewiſke knježerſtwo je ſo na to ſwjaſało, ſo ka Ruſka ſkodźiwe kommunistiſke agitacije w Jendźelſkej a ſ Jendźelſkeje wuchadźeju. Tak je ſo na pr. ruſki pósłanz w Londonje ſakhwalił, Moſkowſke nowiny „Prawda" pišchu, ſo budże kommunistiſka propaganda pschede wſchĕm krisu w jendźelſkim hórnikſtwje wuwinjacź, ſo bychu ſo jendźelſke hórnizy ſa wulku bitwu we hapkeji pschihotowali. Sobotnu „Prawdu" pschipowěda, ſo Jendźelſka nowe kommunistiſke nowiny „Daily Worker" dóſtanje, kotrychž hłowny nadawk budże tón, ſo bychu pſchecżiwo jendźelſkej dźełacżerſkej ſtronje wojowałe.

Jendźelſky konſerwatiwny nochcżeſa pschichodnej kommunistiſkej propagandze ſmĕrom pschihładowacź. Konſerwatiwnaj Pětr Macdonald a Kingsley Wood budźetaj ſo w parlamenteje hiſchcże tón tydźeń knježerſtwo ſa kommunistiſkej propagandu woprašcheć. Sdobom ſo w Jendźelſkej jara żiwa propaganda pschecżiwo ruſkemu bolſchewiſkemu knježerſtwu wjedźe. Sadźerjeſ k tomu tón krócź **pschejcżełhanje nabožiny a duchownych w Ruſkej** podawa. „Morning Poſt", kotraž tule ſchižiny wótrau ſ wulkej wuſtojnoſcżu wjedźe, ſa žiwój ſamjeſk pschihłoſowaje podbijma duchownych ſwĕra; zyły rjad biſkopow je ſ temi hižo pschihłoſował. Też wyſchſchi rabin w Jendźelſkej, dr. Hertz, je po napominanju „Morning Poſt" cżiniſ.

Ruſki pósłanc we Warſawje cżeknył.

Njedawno je ruſki połſłanſtwowy radźicżel Beſedowſki w Paryſu ſ tamnicheho połſłanſtwa cżeknył, dokelž ſo bojeſche, ſo jeho ſtórnuja a jeho cżełko w kaſchcżu do Ruſkeje połcżelu. Po Beſedowſkeho pschikładze je ſo tele dny też ruſki połſłanz we Warſchawje, Bogomolow, ſhubił. Wón dyrbjeſche ſo njenadźijo do Moſkwy wróżicź, kola knježerſtwowho najwyſchſcheho ſuda ſo bojo, je cżeknył.

Mała ententa a praſchenje rańſchich reparazijow.

Rumunſki minister ſwonkownych należnoſcżow, Mironeſcu, je ſaſtupjerjej Bukareſtiſkich nowin „Dimineatu" rjekł: W Prahy je ſo jenotna fronta Maleje ententy we praſchenju rańſchich reparazijow a madźarſkich optantow dospika. Jeli je ſo Haagſkej konferency njeparadźi, ke pschimĕrjenej wuprawje rańſchich reparazijow dóńcź, potom Mała ententa Youngowy plan wotpokaje a budże žadacź, ſo by Dawesowy plan w mocy woſtał.

Swobodnosć židowskeje wĕry w Juhoſlowjanskej.

Juhoſłowjanſki kral je ſakoń wo kultuſowych gmejnach Židow w Juhoſłowjanſkej podpiſał, kotryž wobdarja židowſkeho wĕrywuznaca połnu ſwobodu jich kulta jatrucża. Gmejnam židowſkeho wĕrywuznaca ſo ſa wjedźenje jich nabožeńſkich należnoſcżow a ſa ſtaranje ſarjadnizſtwo wſchelakich kultuſowych ſtronow połne ſamoſarjadnizſtwo dawa. Rabinojo a druhe ſobuſtawy iſraelſkeje wyſchnoſcże ſo wot kněza ſjawneho ſarjadniſtwa, ſ pschedſtejnikom ſtatneho ſudnizſtwa a ſ dwěmaj ſobuſtawomaj, kotrychž wuſtojnoſcżu ſo wot ſudnizſtwa wuſtorhnje, wuſtorhnje, wuſtorhnje.

pišmami židowskeje wěry sakajaneje, wušmowdożeja. Dale **jakoż postaja, so ma** žo **statnym a měšćańskim** sakotnikam a wojakam, kotříž **žu žo** w židowskej wěrje wočuhnyli, židowske **žwjate dny dowoleńca** dacź. Stat budże we pšcheśenosći **je** swjasakom židowskich gmejnow **lětnje** pšchinošch **ša kulturowe** wudawki dawacź. Sakoń runoprawnosć židowskej zyrkwi **ſ** prawoźławnej katolskej zyrkwju pšchinješe.

Žadyn bodowny swjedźeń w Ruskeŧ.

W Moskwje, Leningradze a druhich měśnach Ruśeje pytaju **kommunistojo na wšcho pomyślne waschnje** bodowny **žwjedźeń** snjemóžnicź. **Zentralna** rada bolschewistiskich **dźełaćeśtskich swjasakow je wobsamkła,** so ma žo bodowniczku **dźełacź. Swjatź bjesbóžnikow** žo **žiwje** hiba, po jeho napominanju budża **žo hody** w dźiwadłach a klubach hry **pšcheśenstwow** pšchedstajeć. Pšchedźiwdstwo Moskowskich radow je sakasało, ſ bodaŋ jěble a schnerźki puschcźeć a je do měśtow na pšchedań wosyłć. Měźiczełow **ſkamow** napominaju, so njebychu **pychu** na **bożodźeścowym** schtom pšchedawali.

Mordarske plany ruskich bolšewikow.

Nědyschi ruski diplomatiski sastupśeć Bešedowski je wutoru w Prazkim „Matinu" nowy mordarski plan bolschewikow wotkrył. Hdyž bě žo **bombowemu** attentatej na pólski generalny šćab pschi wotkrywcu pomnika Ponjatowskeho, pschi kotrymž žo teź marschallej Piłsudski a Sroch wobdźělschtaj, sadźerało, ruski tajny agent Loganowski wobsamkny, marschalka Piłsudskeho ſkónzowacź. Piłsudski tehdy w Solajuwzy bydlesche. Jeho cźełna straża jenoź ſ nětkrych wojakow wobsteješe. Bojachu žo tehdy nadpada prawizowych antiśemitiskich studentow, kolniž Piłsudskeho sa **ſwojeho** pschećiwnika wobhladowachu, dokelž bě žo Židam pschejara pschećelwy pokasał. Tuchi studenca žo njetajachu ſ wotmyślenjom, Piłsudskeho ſ morderšstwom wotstroniś. Na tole pschećiwniśtwo Židam njepschećelnych studentow Loganowski **ſwój** mordarski plan nałtaja. Wón dźiwsche kommunistow jako studentow pschedrasćeśćeź, a tuchi dyrbjachu Piłsudskeho w Solejuwzy w nozy ſkónzowacź. Loganowski žo na pschedźiwku pólskeje kommunistiskeje strony, Sošnowskeho, wobroći a jeho namołwi, so by nadpad na Piłsudskeho podpjerał. Sošnowski wotmołwi, so dyrbi radšcho ſ cźełnym wodžerjom w Moskwje, Dźerźinskim, jednacź. Tón pak žo politiskich pschiczinow dla zapowědźi, attentatej pschihłobowacź, hačzkuli je jeho wobsitnika hida pschećiwo Piłsudskemu žanych mjerow njesmajesche.

Snižene dawkow w Sjednoczenych statach połnócnje Ameriki.

Dom ameritanskich representantow a senat staj rowny dawkowy sakoń pschijakoj. Po sakonju ma žo dokhodny dawk wo 160 miliionow dollarow smjeńschicź. Podpišmo presidenta Hoovera žo dźeńża wozcakuje.

Dojednanja wo franzowskim wójnskim dołhu w Ameriju žo potwjerdźene.

W 55 płaceerowo 21 hłosami je senat Sjednoczenych statow połnócnje Ameriki dojednanje wo franzowskim wójnskim dołhu potwjerdźił. Demokratojo žulnje pschećiwo potwjerdźenju protestowachu, na to pokasujo, so dyrbja amerikanšcy dawkowarjo **błownu** cźešu franzowskeho **wójnskeho** dołha njesć. S podpišmom presidenta Hoovera sakoń do mocy stupi.

Ze Serbow.

W Budyšinje, 18. dezembra 1929.

— W wjerje. Wežera wječor w 7 hodź. barometer 747, hygrometer —2, thermometer wo dnjo +2. Dźeńża rano we 8 hodź. barometer 757, hygrometer —3 a thermometer w nozy —2. Wuhłady na symnitche wjedro. Stónźnje trochu kmanische symske wjedro. Tak mózemy mjkt, hdyž je prěni snjeh ſ wutkrego dźała ležo wostał, ſ ertha mnohich ludźi błyschcź. Skónčnje mamy wjedro, kajkeż **žebi hodowny** cźaš **žała**. **Tajte wjedro ſkutkuje na ludźi zyle hinak,** hačź **dotalne njenormalne** cźopłe **mjerzsle wjedro ſe žwojim njestrotnym powětrom.** Teź **sa wobłhodnikow pschinješe hodowne** wjedro **žiwiłki hodowny wobłhodnik** žobn. **Sšmeńny** žo nadźijeć, **so dźeše** nětcźišche **wjedro wobthowowany.** Budże hischcźe trochu symniścho. **Pschetož ſ polarnych kónćow** móża symne wětry bjes sadźerka do **Europy** ducź. Njeleźi **jim** žana **nižina wjazy na puczu, ale** mag zyšej nałwjeźornej Europu **wudina** žo **ſyhlna wyschina.** — Jutše schiwórik **ſłhadża** ſlónčko 8,10 hodź. a **thowa žo 3,45 hodź., pokajšim žo wono wjeczor sajo wobroći.** Měźacźk **ſłhadża** jutše wjeczor 7,23 hodź. a **thowa** ža **bopołdnja 11,05** hodź.

Lubi Serbja!

Dźeńznišchi dźeń žada žo wot kóždeho zivilisowaneho luda, so może w žwojej maćeńnej rěźi cźitacź a pišacź. Sa to žo siara a ma žo staracź we wschitkich krajach schula. Maćeńna rěź je a wojtanje sakład wschoho schošlanja a kulturneho postupa kóždeho luda a kóždeho jenotliwca. Tohodla dyrbi teź naschemu žerbšemu ludej schula tónle sakład twarićź, kaj wona to cźini pola wschitkich druhich ludow. A njeźini wona to? W Pruśkej ſyka niz, a w Sakšej jenoź na njedožahaze waschnje we nětkrych schulach. Tohodla dyrbi wschón lud, dźe-li dale žiwy byćź a ſ cźešcu wobstaćź, žebi kruże žadaź, so wschitke žerbske dźećzi we wschitkich naschich schulach maćeńnu rěź wažiče a so chcęze, so bychu žerbske dźećzi we wschitkich žerbšich a měšćańskich schulach teź žerbšći derje cźitacź a pišacź nawukte. Podpišaże tohodla wschitcy, kiž sebje 20 lět stari, muži a žonše, prošćwu a žadosć na nasche sakłe knježeństwo, poh kotruž so w pschichodnych dnjach podpišma we wschitkich žerbšich wjach hromadźa. Njech tódy žwoju wótrzinšku winowatosć dopjelni. Nasche towarstwa a naschich pschećelow prošymy, so bychu so hnydom a horliwje wo tule naležnosć žobu starali a, je-li trasch do teje ako tamneje wjsy prośtwa njedošcha, tušamu žebi w Smolerjej kniharni w Budyšinje wotewsali. Tam njech so teź podpišane prośtwy jenotliwych wjsow wotedadźa, po mójnosći še kótkowarym wobkruženjom měšćańskosty, so žu podpišma prawe. A lube Boże dźěćo njech nam wobradźi dopjelnjenje nascheho ſprawneho žadanja.

— **Kriminalna policija saja** a tkainemu nčežnistwu pschewoda jerseho tudomneho 22-lětneho kinowoho pschedwjedźerja, kiž je žo na 14-lětnej holzy pschelchol, tchtož wjeze bjes sćěhowkow wostaŀo.

— **Rosprawa policije.** Pschi mutsdobyteźu w cźasu wot 13. hačź 15. t. m. do khěže sa žnjatok tydźenja blisko Knježićkeho hata bu teź bruna žonjaza jaka ſ napakaže a ſ brunoh-selenym kaschćećkatym ypdschiwkom kradnjena, dale hischcźe bźły blidowy rub, ſ cźerwjenymaj pišmikomaj „A. P." wosnamjenjeny. — Wo wšzowne pdźełenja prošy kriminalny wotrjad w Budyšinje.

— **W tudomnej Radnej Pinzy** žwjeceńske žo jubilej jenoletneho měźiczełstwa knjesa Hočzenjarja Krumbeina. Wopytowarjam poschići žo najšepiche na jědźach a na pićzu. W hólthnych měśtnoćach běšche knjes Krumbein delikatnje pschiprawjene jědże wustajił. Naścha Radna pinza je sa tuto pokležnje lěto na ſkawje pschidobyła.

— **Lausitzer Kreditverein e. G. m b. H. w Budyšinje ma Bohatej haźy, kiž wóta teź Sserbšta Kalutowaźnj a a žo tź husto sam:ni ſ naschej Sserbskej Banzu, wotmětwasche 15. hodownika 1929 žwoju** hłownu hromadźiznu **ſa Lto 1928 w** hoſećenju Gärtnerbórse. Dla cźeśtkich **wobsiejnoſćow družstwa je** ſhromadźizna wobsamkła, **žo pschiſtamknješ Měšćańskej a Skatnej Banzu, dokelž njemóžeśche žwoje ruminośće a sarjadowanje** sama wjazy wudźerźeć. W pośledním cźasu žo wćeśeńe we **měšće a po žerbskim kraju wo tutej nałutowarni. Nałotkrytkuli, kiž njeśe tutu nałutowaźnju ſnał a** njeje wobhonjeny **był, je žebi myślił, dokelž je mjeno** podobne, so žo **jedna wo naschu Sserbsku Ludowu Banku,** kiž žyndli w Sserbskim Domje, **ſchtož na žadyn pad** njeźrjeźi. Mamy ſa žwoju winowatosć na to **kóždne** cźiniеź, so by ſkónčnje takie druhdy njekubsne ſamjeńowanje pschestało.

— **Pschi njamnym Božodźěźicźomym ſchtomje** ſpěwasche wcźerawschu wutoru wječor tudomny Rietzelki muźiki Ehór. Wokolina, ſe ſtudhom pschikrytje tśichi a wćeźi, **žo ſyła Božaju Božodźěźicźomu ſchtom, a muška ſyła mirnych po**ſłucharjow dawasche ſpěwnemu wuſtupej prawy wobłuk. Natiwarjeni ſ kratkymi ſpěwami teź tuteho druheho bodowneho ſpěwanjo, wróćichu so ſyły poſłucharjow domoj. — Dźeńża ſrjedu wječor we 8 hodź. wustupi muźke ſpěwne towarstwo „Sängerlust" ſ měśchanym khórom.

— **Hodownu ſwjedźeń wójnskich wobſchodźenych.** Budyška měśtna ſkupina němſkoſtatneho ſwjaſka njedźelu popoldnju w ſali „Měšćańskeje ſabrody" ſwóji bodowny ſwjedźeń ſwjeceśeše. W ſrjedźiſchcźu ſtejesche wustupnje pschedstajene dźiwadło. Na ſwjedźenju wobdźěli so 350 **žobustawow** ſ pschiwuſnymi a 70 wojeńſkich ſtarſchich.

S **Hodźija.** W tudomnym Cigarrez hoſćenju wutoru pschichaji pópdźelu wječor ſlepaj Drježdźańskaj wumjeźaj Pawoł Risch a Emil Wiricke ſe ſwojim wumjeśtwom. Risch pokaja ſo jako mišchtr na hušlach, **Wiricke** pak ſe ſwojim kraſnym ſpěwom wutrobu pschipočłucharjow, we bohatej ſyle ſhromadźenych, wokſchenu. Sšobuſtkowaſche na klawěrje hiſchcźe Günter Koſche ſ Drježdźan. Dźakneje mjłe wopuſchcźichu wopytarjo kaſu.

S **Kotez.** Tudomne kołoſčone towarſtwo „Viktoria" wotmě ſobotu w towarſchnym hoſćenju ſwoju hłownu ſhromadźiznu, kotruž pschedbyła naroſedowaſche. Po ruczje wotbhytym prěnim dyrku dnjowneho porjada, kiž ſběranje pschinoſchkow naſtupaſche, ſpominaſche ſhromadźizna ſo ſ měſtnow poſobźiju na njedawno ſemrěteho ſobuſtawa, kotrehož wudowje ſo na namjet wſtyj pjenjes pschijmoli. Wośporitaſka dobrowólna ſanitejna kolona bźšche ſo na towarſtwo pißomnje wobrocźiła ſ **namołwjenjom, ſo by ſi** towarſtwo jako paſtyrny ſobuſtaw pschiſtupiło, ſchtož ſo teź ſtanje, dźiwajo na **dobru** wěź. Sa ſwjatkowneho ſobuſtawa, kiž běſche ſ wohnjom ſchkodował, zarjadowa ſo ſbérka. Dwaj ſobuſtawaj buchtaj ſa pruhowarjow **pokładnje wolenaj a w** bliſchcźej ſhromadźiſnje roſprawu wo **wuwjedźenju pruhowanja** podataj. Nowowótka pschedźiwſtwa bźšche njetrěbna, dokelž wſchitcy, ſ wuwſaćom pokładnika, ſwoje ſaſtojniſtwa ſdźerża. Teź nowy pokładnik ſo bórſy namaka a ſ tym bě dnjowny porjad wuczerpany. Pschedsyda ſ dźakom ſa **bohate wobdźěłenje** ſhromadźiſnu ſkónčи.

S **Kelliz.** Fabrikſki ſamkar Waltaŕ Schéza ſ Nowych Kelliz **ſchćenje njedawno** ſ **jěſdnym kolom** cźežko **njeſreſoži.** Wobſarnjowny je **nětko na** ſcźěhowki ſranjenja **wumrěł.** Wón dźiałaſche **pola firmy H. A. Kloža w Lubiju.**

S **Wóſporka. Na naſchim dwórniſchcźu ſu nowaj ſa**jěſdnej ſignalej **poſtajili, kotrajž ſu wot ſoboty wužiwałaj.** Pschi pschiprawjenju **jeneho ſ** tuteju ſignalow bu ſamkarjej maluſchk praweje ruki roſmjeceny, ſo krwawjeſche. Po nuſnym wobalenju dychjeſche ſo franjeny ſ lěkarjej podacź, kiž ſpóſna, ſo je prěni ſtawcźk ſlamany. — So by ſo mnohim ſchćenownym ſtorkanjam ſadźewało **a** ſo bychu kólije do lěpſcheho ſtawa pschińchłe, je Shorjeſlika

Łahiłi.

Roman ſ **wulnego** morja.

67) (Pokračowanje.)

„Pšt!" rjekny Jim zyle jednorako, wobliczo nětko ſmjerzej błêde, ale ſ wuraſom kruteje, ſmjertnje roſtrudnoſcze w nim, — „pšt, monſieur, miz tak wótzije, hewak mohli naš cźi pacholo tam deleka ſłhyſchećej a k ſebi pschepročzeć."

„Hdźe je to měſtno, ke kotremuž žu naš dowjeſej **ſybił?**" woprascha ſo Adolphe ruczе a krućiſchcźo, ale ſe **ſdźiwje** podusheným hłoſom.

Jim ſo njeleźo wukmja, a w jeho ſmjecźu bě nějchto djabołſkeho, ſchtož Adolpha pohnu ſkoro nimowólnje ſa ſwojej pistolu pschimnjeć; ale Jrcźan rjekny nětko, pschećo hiſchcźe ſ cźichim, ale krutym, wěſtym, a kaž ſo ſda, k naſhórſchemu pschihotowanym hłoſom.

„Njeſcźe-li dawno hižo pytli, ſo žnym ſwojeho pucźa ſmylił, nje to ſ mojej winu — woſtajcźe ſwoju pistolu na pokoj, towarſcho, a ſ tej njemóžeźe žaneho cźłowjeka ſa traſchicź, kiž powjas wokoło ſchije nošy; ale poſłuchajcźe na mnje a roſtrudźcźe ſo potom bórſy, pschetoż mój a teź waſch cźaš je drohi. Moje dobre ſłoſo je mje do blíſkoſcźe ſawołania cźłódy domoródnych pschimjeło —"

„Twoje dobre ſłoſo, njedočzinko?" ſaſchipi cźołmnik ſe ſubami. „Njeſwaj žo, ſaſykněnc, a Bóh njech mje ſłhoſta, je-li cźi wobé ſuchej žili piaty njepschećeſam, abo cźe na cźełjo tam deleka nam na tśelenje blíſko pschiſchli."

„**K** tomu je cźi twoja ſkantzna ſchija pscheluba, ta**warſcho**", ſmějeſche ſo ſaty, „ja wſchak njebudźeſch žebi o žiwjenju ſo hižo nikdy wjazy njetwórcźajej pschiſłeſnoſcźi nětko njewuſtiej nimo hieź dał. Jena ſłužba je druheje bźšna. puſchcź mje na ſwobodu a ſłubju wam, ſo tu ſmjerom leſo woſtanu, dónźi njejſcźe do nažnyzom Paſeete **wróćili** a njewobcźežowani wróćo doſchli."

„So bychu potom w Papeete ſ portſami na naſ pokaſowali", ſpjecźeſche Adolphe ſ krucźe hromaduſcźehnjenymi brjowkami — „cźiń ſwoje najbóſtche, njepſecźo, ale tak wěrno kaž Bóh je, pridy hačź cźe žiwoho ſ ruſkow puſchcźu, bych cźe ſam na bliſchći guiawowy ſchtom powěſnył! A nětko wróćo wot tam horjeka, my ſmy bjes teho hižo doſcź cźaſa ſakomdźili, a hdyž ludźeſch ſo ſmérom ſodźerźecź, chzu cźi ſłubiéć, ſo ſwoſich mozach w Papeete wſcho ſpytacź, ſo bych twoju ſchiju wužiwobodźił; ale ani ſłowa wjazy, a nětko marſch!"

„To poſtiçenje je doſcź pschećeźelne", rjekny Jim, „ale ja wěm lěpſche —" a pridy hačź cźołmnik, kiž powjas hiſchcźe krucźe w ruży dźerźeſche, mózeſche ſo lědy domyſlicź, cźišmy ſo jaty, zyłu cźeju ſwojeho cźełka do ſkoka ſtoſoſi, pschećo **kekt** po nakłem ſtkonu, na kotrehož kromje wón ſtojeſche, dele. Wón drje by na tóždy pad ſwój ſamjer a ſemju tam deleka dozpět, pschetoż tódy nik, kiž běźche ſkok tam dele ſa zyle njemóžny mět, njeſtojeſche nihdy doſcź krucźe, ſo pschećiwo tomu japjerać a bu ſ jenym dobom ſ cźeju cźełkeho muża k ſemi potorhnjeny. Powjas pak, kiž wokoło ruki měſeſche, ſakótwi ſo na ſtoſo wo jedyn ſe krutych guiawowych korjeni, kiž tam runje won tćzachu, a Jrcźan wiſaſche w pſchihodnem wokomiku, na rukomaj potwěrjeny, na ſkalnem naſypu.

„Na pomoz — na pomoz!" łſchicźeſche nětko w najwjetſchej nuſy ſ dźiwom hłoſom po lěſu, a tam łſhazy domoródni poſłoſchu, ſwojich bróńzow po pſchimaju, ruczе a bliže — „na pomoz! Na pomoz!"

„Cźercźe, ſakkatyl" ſareji pak Adolphe, ſwoju pistolu ſa paſom mutorhnywſchi a wo kromu roſbrjerſajo ſłoćzowiſchi, mjes tym ſo cźołmnik, kiž bu ſ cźeju ſajateho k ſemi potwalem, ale powjas pſchezo hiſchcźe krucźe wokoło leweje ruki dźerźeſche, ſo prózowaſche jón ſ prawizu nětko tohorunja doſcźahnyć, ſo by bjes mała wutwalenu ruku wołožił. Tón pak dohlada ſo lědy ſamyſłha ſwojeho offiźera, jako njeſtarajo ſo ſam wo ſebje, ſawoła:

„Nć, nć, monſieur — ſtojeſce — niz rſtelecź! Pomhajcźe mi jenoź, jeho horjeſcźahnyć, ſo mohł jeho ſchiju doſtacź."

„Tamle pschićeźerja ſo hižo domoródni!" ſawoła Adolphe.

„To je tola nětko twſcho jene", prajeſche cźołmnik ſpjerawſe, „hačź naš tu abo pjecźdźeſcźacź krocźeli dale deleka doſcźahnu. Njepóndu pridy ſ blaka, dóniź tohoſe njedoczinka wobtwěźnyć njeſłhyn."

„Na pomoz — na pomoz — na pomoz!" łſchicźeſche ſaty ſ zyłeje ſchije ſe ſadwélowanjom, ſo by powjaſej wuſcźenkł abo horjeka ſtojazych ſobu ſtorhnył.

„Kopotaj jenoź, ſwěrikło — ſy hnydom dokopotał", bórcźeſche cźołmnik mjes ſubami, mjes kotrymiž mějeſche nětko ſwój nóſ.

Dźiwje wołanje bě ſ prawa a ſ lěwa łſhyſchećź, a prěni kupjenjo pósnachu lědy poſtawy Europjanow na nawišu, jako teź hižo — njedźiwajo na to, hačź trjechja pschećeźa abo njepschećeźela, ſwoje tſélby tam ſwutſelachu. Zyle ſmjerom pak pokoj łſhdźiſt hotowe woko wokoło ſchije Jrcźana, nětko wótſije łſchicźazeho:

„Nětko ſo pomodli, njedočzinko, twój cźaš je ſo pominył."

„Na pomoz — na pomoz!" rejeſche ſ hłoſom muž, a ſe ſtrachom ſtupaſche jemu pót na cźoło.

„Takle, nětko dele ſ nim", ſawoła cźołmnik ſmérom, „a potom ſnadź wutſélimy ſalvu nad jeho rowom na tych cźerwjenych djabołkow tam deleka, je-li **nam** tak prawje, monſieur. — Puſchcźe!"

Zakoſtny łaſchčik ſcźehowaſche ſa **tym roſkaſom,** ale ſmjertne bědźenje łſłſmika ſcźini **tomu nahły kónz.**

Lefevre běźche **mjes tym** ſwój pucź zara łpěſchnje, ale teź **trochu njewobhladniwje ſa nim ſchoł.** Běa dołhe pschebywanje na łupach běźche jeho **wěſo** ſ zyłym ſłowjenom a waſchnjom domoródnych **dołpołnje** ſeźwedomiło a wón měješeche po lěſu ſe **ſchećeſlepaniſcheho dyłli woni ſ** běchu; **wón njebě pak domoródnych łſchcźe** jenje pósnał, kajzy ſo **woni** nětko **pokaſowachu — pređźni a łkrobli na**pschećo ſadobywańſkemu **njepſchećeźelej.**

wotkrjeńna železnica nowe 15metrjste jěchmy liječa dawa. Tola nowa pěchiprawa smolom žo njemóže runacz němsko-jatnej železnitkej pěchiprawje.

Z Kalbic. Nazymu założi so tu swobodne skótpředawanske towarstwo, kotrež pak drje wjacy njewobsteji. Ratarjo našeje wokolniny dale swój skót rěznikam předawaja. To je dobre znamjo, zo pola nas hišče tak njeje kaž we wokolnosći wulkoměstow, hdyž rěznicy z dalšich kóncow telko skotu přiwjezeneho dóstanu, zo husto dosć na bližšeho plahowarja njedźiwaja, kotryž potom swój skót jara hubjenje předa. — Bychu-li pak so wobstejnosće jónu nječak přeměniłe, by drje horjeka mjenowane towarstwo jara dobra było.

S Kamjenza. Kaž žo njedawno piśašche, błóže Bambruchski kołojědny ſ mjenom Erich Jmbach wudawał, so je jeho 8. dezembra lanjo wokoło 5 hodź. mjes Bólerizami a Bambruchom njesnaty nadpadnył. Tola pěchepytowanja žandarmstwa su dopokazałe, zo je Jmbach žebi zyły podawk wumyślił, a so we zyłej wěcy njeje žaneho wěrneho słowa Wobžarowacz bał je, so je je swojim wudawanjom njetrjebawšchi mjenjer do wobhladźerstwa pěchinješł.

S Hóšt pola Kulowa. Póndźelu pěchipołdnju w 1 ź. wuhori w lóšu tudomneho ratarja Meschkanka woheń. Najskerje błóže so hromada słamja žama sapalika. Wjeźnjenjo wohenj salachu, to wohnjowe wobory njetrjebachu pomhacz. Njeby-li pomoz hnydom k ruzy była, mohł wohenj lohko zyły statok smórcz.

Z Kulowa. Při hodownym předstajenju, hdyž dźeći hrajachu, sta so njezbožo, kotrehož sćěhwki móchu jandźeljo zhotowane, so lampion zapali. Plomjo zhrabny lohku drastu něhdže 4letneje dźowčičky jeneho pinčnika. Młodemu człowjekej so poradźi, dźěćo ze mantlom zawodźeć a plomjo podusyć. Holčka běše so na zbožo jenož lohko na žiji a na rukomaj wopalika.

Najnowiše z cyłeho swěta.

— Schkrowa powěsć wo wójerje ſa jutiskich ſchtwórk: Pomerne rjane a cjiche wjedro pjchi nóznym smjerſku. W Jendźelſkej milijcho a dejchcje, tohorunja w połnócnej Europje.

* Lawnisti žud w Drježdźanach je 26 letneho tepjerja Kurta Otu, kotryž je pjchepěchnje jedźo, ſawinował, ſo je jeho ſobuježdna, hospodarſka pomocznica Platinerez, na želeſnisim pjchelhodźe pola Brockwitz ſ motoriſkeho wola pjched lokomotivu padła a žo ſajeła, k jaſnwu na ſchtyri měſazy ſażudźił.

* Bydło Barliniſkeho biſkopa. Wuſchnoſcje němſkoſtatneje wobory w Barlinje na nowy wjedeń ſ twarjenja generalneho ſtaba w Behrenſtej dróży wucjahnu. Twarjenje žo pruſkemu ſtatej wróći, kotryž je jo ſa ſydło Barliniſkeho biſkopa poſtajił.

* Danſki ratarjo žo pjchećiwo němſkim powjetſchenym zlam wobarać pytaju. Woni ſu danſke knjeſtwo namolwili, ſo by ſ němſkim knjeſtwom jednaju namjeſtowane powjetſchenje ratatſkich zlow a njejenake wobchadźenje ſ danſkimi twarami wotwobroćiło.

* W Thorobrej pokładni jednoty ſriſeurow a perükłakarjow we Wrótſkawju ſu pjcheſchiwjenja 40 000 hr. wotſkrili. 46 letneho rentnarja Kolunka a 40 letneho ſběrarja pjchinoſchkow Schuberta ſu ſajeli.

* Spěſchny cjah Strażburgſko-Metſkeje želeſnizy je pondźelu popoldnu něhdže kilometer wot Brumathſkeho dwórnjchcja do ſkała wojezow, kotrež pjches želeſnizu dźěchu, ſajeł. Něhdže 80 wojezow bu na městnje morjenych. Lokomotivnik žo podawka hakle dohlada, hdyž do dwórnjchcja ſajedże.

* Franzowſkaj létarjej Challe a Larre Borgis ſtaj nad połodnjchim Atlantiſkim morjom pjcheleczawſchi ſwoje létadło w Meracuſa w ſtatu Rio Grande del Norte pjchiſtajiłej. Dyhź je žo létadło na ſemju ſtajiło, je žo powróciło. Pjchi tym ſtaj žo létarjej ſkaniłoj. Nětkjſi jeſdni ſu jeju namakali. Městno, hdjež je žo létadło pjchiſtajiło, je wot cjłowjeſkich ſydlischcjow ſdalene. Jeſdni ſu dwěmaj něſkotre hodźiny jěchacz, prjedy hacz ſu k městu dojěchali, ſ wotkel ſu mohli do měſta Natala telegram pośłacz. Wobjez pósłeje létadłowje ſłužby je mjes tym létadło na městno pjchiſtajenja pósłał. Létarjej ſtaj ſe Europy do Ameriki něhdže 36 hacz 39 hodźin leczałoj.

* We wuhlowej jamje pola Mac Allijtera w Okahamaſtim ſtatu w połnócnej Ameriji je žo 65 hórnikow 1230 metrow pod ſemju ſažpło. Hacz dotal je je žo 12 cjłow wuczahło. Boja žo, zo ſu žo tež druſu ſ jedowitymi plunami morili.

Króný, ample nasćěnſke lampy wjerſne lampy

Nierth & Förſter

w Budyšinje - před Šulerſkimi wrotami 19.

Praktiske wěcy:

Štrykowane wobleki
Pulovry
Lacy
Bleyle-woblečenje

Najwjetši wubjerk — Najtuńše płaćizny

Otto Osswald

w Budyšinje na Kamjentnej h. 7

Ručne ſoſe

Aktowe toſ
Sulske t ſtry
Nachri i
kupujeće tu iżny-
hódne poſa

G. Lodny, ſedlarski mišter

na Seminarſkej nasy 7

Ręču ſerbſki

Cajowe a kofejowe

ſerwicy

Nierth & Förſter

w Budyšinje pred Šulerſkimi wrotami 19

Čohodla kupnja nimale wšitcy Serbja drastu pola nas ?

Kóždy wě, zo pola nas jenož najlěpše twory dostanje.
Kóždy wě, zo dla wulkeho nakupowanja tunjo kupimy a tohodla móžemy tunjo předawać.
Kóždy wě, zo smy wěcywustojni, a zo kóždy wot nas kupjeny kruch darmo tak připrawimy, zo na kóždy pad derje sedźi.
Kóždy wě, zo mamy w Budyšinje a w Kamjencu wulki wubjerk.

Mužace mantle
30.— 42.— 56.— 75.— hr.

Zymske jupy

Mužace wobleki
36.— 42.— 55.— 68.— 77.— hr.

Ćopłe niepřemok. kabaty

Hólčace mantle
nětk jara tunjo

Žonjace mantle

Njejsće-li hišće naš wotběrar, potom wopraſejće so Wašeho ſusoda; tón Wam naše tunje płaćizny a naše kajkostne twory wobkruči.

Franc Mrſtny

w Budyšinje na Bohatej hasy 4 — **w Kamjencu** na Cwingerskej hasy 16

Štwórtk je w Kamjencu hodowny hermank

Zapalaki cigarow

Nierth & Förſter

w Budyšinje - před Šulerſkimi wrotami 19

Darće praktiske wěcy!

Maja dwójnu hódnosć w tutym kludym času

Otto Osswald

w Budyšinje na Kamjentnej h. 7

Wysokosudźena podsobna

kruwa

bliſko k čeleńu je na předań w Ralbicach čo. 21

Nawěſtki w Serb. Now. maja wulki wuſpěch

Lampy z kowowymi nićemi

za wšě zamery

Nierth & Förſter

w Budyšinje - před Šulerſkimi wrotami 19.

Wupředawanje

Wot **ſoboty 14. dec. hač do 23. dec. 1929** předawam jupy, gumijowe mantle, njepřemokawe kabaty, štrykowane jaki, kholowy, wolmu, nohajey, a wšě drobne twory, kopiwinu 140 cm šěroku (wosebje tunjo), wjele woblekowych tkaninow a wolmjanych přikrywow po najtuńšich płaćiznach.

Jurij Leimer w Nowej Jasenicy

Poručam

k hodownym pječwam „Kaiser-Auszug“ muku

po najtuńšich płaćiznach

Firma Jurij Čornak w Ralbicach

Najlěpšu **Kaiser-Auszug**-muku a **wšě pjećne potrjeby**

po wšěch płaćiznach poručuje

Karl Kahrowe naſl.

Gramofony

jenož prawe swětowe znamki kaž

Elektrola-Gramofon-Polyfon

Najlěpše hudźbne stroje swěta zjednoćeja wšě nowe polěpšenja na pola reprodukcije zynkow. Słyšiće hudźbu runje kaž w koncertnej sali we Wašim domje.

Aparaty po wšěch płaćiznach wot 20 hr. Aparaty za dźěći wot 4 hr. Płatawe po 0.95, 1.50, 2.—, 3.50 a 5.— hr. Najwjetši skład płatow w měſe. Rjane hodowne kruchi.

Hudźbny dom Jeremias

w Budyšinje, na Kěžorskej dróży 8 — — — Telefon 3621

Wěcywustojne wuwjedźenje wšěch wuporjedźenjow. Na přeće też na přihódne wotpłaćowanje

Serbske Nowiny

ſłuſcja do kóždeho ſerbſkeho doma!

Na wjeſne ležownoſće

na hypotekſke a rukowanje gmejny pytaja při 10% dani hač do 30 000 hr. też po mjeńšich dźělbach. Poſkićenja pod „J. S. 33“ do expedicije Serbskich Nowin w Budyšinje

Oskar Brückner w Kamjencu

Trauring-Ecke - Telefon 476

Pjerśćenje masivne złoto, kołkow. wot	5 hr.
Stejace časniki z dw. gong. bićom	1.25 hr.
Salon časniki na sćěnu, 60 cm wys.	21.50 hr.
Kuchinske časniki, kiž tydź. dźeja	8 hr.
Wosebite budźaki	3 hr.

Rukowanje za kóždy kus
Katalogi darmo
Wotpłaćowanje dowolene
Připósłanje darmo

Nowocasne pjelscinowe krawaty

Pjelscinowe komarje a manšety za žony a dźěći so wot zapodatych kóžkow tunjo zhotuja. Też stare kóžki so předźěłaja.

Gerhard Treßer w Budyšinje na Cyrkwinskim namješće nakosu „Krónu“

Emil Jende
w Budyšinje
Budyska palerńja a fabrika spirituozow

poruča sćěhowace (wšo po litrach) w najlěpšej kajkosći a po znatych solidnych płaćiznach:

Cherry-Brandy, wudźěłane z płodow a produktow přirody (wosebjedobry)
alašowu khimelcu, rusku
krewjownu oranžu, krasnu kwětku
mjatličkowy, (Pfefferminz) wosebje sylny
Moreau, aromatiski zelowy likěr
doktorski hórki, hižo wot 1862 přez Aug. Bartko zawjedźeny
šěrač, (Grasmücke) taflowy likěr, zeleny
Bourbonski vanillowy likěr, creme de Vanille
rańšo-indiski ingwerowy likěr, wopraw. běły
turkowski różowy likěr, creme de Rose
Bergamotowy kruškowy likěr, słodźi po přirodźe
Stondorfski hórki likěr, (Sněhowcyny hórki)
dwójnu khimelcu, žołtu
103-likěr, jara wurjadna kwětka a wutrobita
šwedski punš, zhotowjeń Emil Jende w Budyšinje
Prünella, słodźi po přirodźe
Marašina likěr, di Zara
Abtei likěr, najlěpše narunanje Benediktinskeho
šokoladowy a jejowy kognac, prěnjotna kajkosć
Curaçao, běły, hódnosć prěnjeje rjadownje
kakao, z worjechom, nowy, słodźi wulkotnje
Gdansku zlotu wodu, jendowa wosebitosć so derje jako hodowny dar přihodźa
palenc, 32/35 procentowski
žitowy palenc, 40 procentowski
Wišnjowa woda, woprawdźita čornolěsna

cognac - arac - rum

a **měšenja** w znatej dobrej kajkosći

essencu za warjene wino (Glühwein), jara słódnu a połnu kwětku
essencu za grok, (woblubjenu, staru měrowu tworu)
essencu za ćopły rožkowy palenc,
malenowu jušku, hustu z cokorom zawarjenu,
citronowu jušku, hustu, z cokorom zawarjenu

Cyle wosebje poručam swoje
kičowe wino po nizkich płaćiznach
Rynske wino 1921 atd.
prawe Bordeaux-wino, tež běłe
Španiske južne wino a čerwjene wino najlěpše stare grekske
Muscat-wino kaž znate
Söhnlein Rheingold-sekt

Wšě wina dostawam wot prěnjorj. winowcow a importskich firmow - Dale:
wino z Janskich jahodow, połnokwětkojte
wino z holanskich jahodow, po Burgundsku
wišnjowe wino (Schattenmorelle)
jabłukowe wino, wuherske
kosmačkowe wino, najlěpše sylne wino na blido

Tuto pječore płodowe wino je w mojej dźěłarni po starem wašnju z lěta 1822 wudźěłane, tohodla njeje kisałe, tola ma wjele procentow alkohola

wino z holanskich jahodow hodźi so za horce wino, jabłukowe wino dawa krasnu bowlu

Płodowe kisało, naturske kisało samsneho wudźěłka, kaž wšě druhe palency a likěry

Točerńja sadu! **Dźěłarńja płodoweho kisała!**

Wšě wudźěłki sam dźěłam

Tak kupuja moji woteběrarjo z prěn. ruki

Swojich česćenych woteběrarjow prošu, zo njebychu ze swojej potrjebu hač do poslednich dnjow před swjedźenjom čakali, zo mohł wšitkich swědomiće a zdwórliwje postužić.

Dróbne předawanje:

Předawański čas: Wot 8—½1 a 2—7 hodź.
Sobotu předawam cyły dźeń bjez přetorhnjenja
Na swobod. njedź. je mój wobkhod wotew. wot ½11—12 a ½2—6 hodź.

Za swójbne swjedźenje, kwasy a křćizna je mój stary znaty wobkhod připóznaty a prawe kupne žórło

Daŕće nalutowansku knižku

Drježdźanska banka
filialka w Budyšinje

na Kóžorskej drózy 2 — Telefon 2356 – 58

Kapital a reserwy 134 000 000 hr.
Wuwjedźenje wšěch bankowskich dźěłow

Přijimanje nalutowankow
po přijomnych wuměnjenjach

Njekupujće drohe znamkowe likěry ale moje tun. přiměrjene

paleńcy

litr wot 3.— hr. woptanki darmo

Hermann Klemm nasl.
w Budyšinje na Kamjentnej hasy 27

Praj božmje wjeru, čornidłu a pisaj jenož z „Eriku".

Naumann **Erika**

kralowka małych pisanskich mašinow
Nowy model
Jednore posłužowanje
Lohka Nizka forma
Wosebita serbska tastatura

Hermann Kulisch w Budyšinje

Běhače do jstwy mtr. 1.—
Linoleumowe běhače 1.60, tepichi, ložowe předłohi, gardiny, płachty na sofa a diwan, přešiwanki (Steppdecken).
Ida Erler w Budyšinje **na Zwonk. Lawskej hasy 10**

Kola

a najnowše modele sylneje dynamo-swěcy za kola z baterijskim swěcumjetakom
Berko 16.80 hr., Bosch 16.80 hr. Riemann 16.80 hr. Baterijowe lampy wot 1.50, karbidowe lampy, potrjeby za koło poručataj
Bratrai Thomas
Budyšinje
hasy 16

Skłac wostua kup!
2 łoži z matracami,
myjnica z marmorom,
2 stólcaj,
špihel,
nócny khamorčk,
myina garnitura,
wšo kaž nowe, na předań. Bliže zhonić we wudawarni Serbskich Nowin.

Mam swój wobkhod njedźelu do hód a prěni swjaty dźeń hač do 12 hodź.
wotewrjeny
a prošu wo dalšu podpjeru.
Frisěr Haška
w Kurósćicach

Škitajće so před khłostanjom!
Wopytajće privatnu
jězdźersku wuwučerńju
Auto-Büro G. m. b. H. w Budyšinje
na Třełanskej drózy a Hošic hasy

Najbóle požadany wuwučowanski wustaw za žony, knjezow a powołansk. jězdźerjow

Tworykupowace towarstwo w Budyšinje

Hodowne poskićenje **Hodowne poskićenje**

jara płaćizny hódne

Tunje spańske přikrywy wot . . . . . 6.— hr
Strowotne ložowe płachty wot . . . . . 4.30 hr
Pulovry za dźěći . . . . . 4.— hr

Najlěpša wolma, šěra 5 pasmow wot 0.90 hr.

Dźěłańske stupnje wot . . . . . 10,— hr.
Zwjeršne stupnje rjany dar najl. kajkosć 11.— hr

Předawamy jenož sobustawam Předawamy jenož sobustawam

Příloha k číslu 293

SERBSKE NOWINY

Srjedu, 18. decembra 1929

Rubježny nadpadowanja a mordarstwa přiběraju.

Njedźelu rano w běrowje nadpadnjeny.

Njedźelu dopołdnja wokoło 10 hodź. bu wobsłužer rěčaka Richard Adler pśichi firmje Möckelez nasćěhnjony we Cibergstocku wot dweju njeznateju nadpadnjeny. Rubježnicy dobychu žo z wuthrknjenymi pistolami do wobkhadneje jśiwy a namołwjachu rěčakowego wobsłužerja, ruzy horje dźerżeć a jim pjenjezy a hódnostne wěcy wudaś. Nadpadnjeny žo wobarasche a bu pśichi tom lokso sranjeny. Njedośtajnśi nicjeho, cyrnuchu rubježnicy tśělesno pśichi wuchodach

Wuradźowaše so też, kak ma so spěchować towarstwowe žiwjenje a zbudźić znowa tam, hdźež so jemu chce wusnyć. W ludu je wěsta njespokojnosć z wjedźacymi kruhami. Po namjeće přitomnych zastupjerjow skupiny wobzamkny so resolucija na wotpowědne městno, w kotrejž so žada, zo nowa Serbska Ludowa Rada skónčenje bórzy so zeńdże a so da do dźěła. Dopomnješe so horliwje spěchować podpisanje peticije dla šulskeho prašenja na sakski sejm.

W nowym lěće ma so wotměć skupinowy swjedźeń a to w Rakojdach, zo by so z tym znowa na nozy pomhało tamnišemu serbskemu towarstwu, hdźež někak klaca. Za swjedźeń so twori wubjerk. Župan k. Krječmar hišće poda trěbne informacije wo župnym zjězdźe w Drježdźanach (23. měrca 1930).

Na kóncu zhromadźiny hišće jena zwjeselaca wěc. Spěwny wotrjad towarstwa „Zerja", kiž bě mět přez poł lěta njedobrowólne próžniny, so znowa wožiwi a chce hnydom po nowym lěće zaso so do dźěła dać. Jara derje poradźena a płódna zhromadźizna traješe přez štyri hodźiny a skónči so w połnocy. A knježeleše hišće dosć dołho pěkna serbska zabawa ze spěwom a rozmołwu, doniž wobdźělnicy jedyn po druhim so podachu na puć domoj.

Móžemy być něckak spokojom z tym, štož zhonichmy na zhromadźiznje. Zhonichmy, zo je tu mjeze serbskim ludom hišće dosć karakternych muži, tak zo směmy tworić nadźiju na lěpši přichod. Wězo, wšo hišće tak njeje, kak bychmy sebi rady přeli, ale dospołne na swěće ničo njebywa. Snadź tu a tam trochu wjacy horliwosće a wutrajnosće a za to kusk mjenje dótkliwosće a póndźe krasnje doprědka. Přetož hewak tu je dosć wuměnjenjow wnspěšneho skutkowanja. Jeli zo wšitcy powołani póndu na naspyy wojować, to skupina „Hrodźišćo" wěsće so přeměni do woprawdźe njedobytneho hrodźišća serbskeho zmyslenja a serbskeje wole k žiwjenju. A wěrju, zo tonmu jónu tak budźe!

M. N.-N.

zwěsćeny. Kóždy wopytar je prošeny, zo by małe, wužitny dar z mjenom wotmysleneho přijimarja tu wotedał. Rumpodichi budźe dźakowny. Dobry kofej a wosušk je wobstarany. Wudawki budźa jenož małke. Hosćo su lubje witani!

B. Krawc.

Hamtske wozrjadowanje z Budyšina

Njekupujemy wjacy

słomu

Wojerski zastarański hamt w Budyšinje

Hłowny redaktor a zamołwity za politiku Marko Smoler w Budyšinje. — Za lokalny dźěl a feuilleton: A. Dučman w Budyšinje. — Za hospodarski dźěl: Arnošt Bart w Brězyncy. — Za nawěstki: G. Janak w Budyšinje.

Hospodarski rozhlad.

Pjećdźeń 18. decembra 1929:

Wčerawše kurzy w Barlinje.

1 Dollar	4,1715	100 pólsk. złotych	46,975
1 jendźelski punt .	20,362	100 čěskosł. krónow .	12,378
100 švajc. frankow .	81,055	100 franc. frankow .	16,42

Barlinska bursa bješe wčera hyšće hyšćiša, njedźiwajo na to, zo su kursy efektow dźerżałe. Wot počatka bu wone chětra njejenake wutwichi a skónčnje so wobchodowachu zyle zapěr. Na wikach z rynkowymi a dołhimi liferowanimi bješe położenje njewěste.

Na Barlinskich produktowych wikach bješe wčera wulke wuprašenje za pšenicu, rožu a wowsu. Dokelž so wšelake žita mało poskićachu, płaćachu wjele postupacy. Wčera płaćeše so zemnaś

w Barlinje:

za pšenicu 11,85—11,90 hr., rožki 8,55 hr.
hač 8,65 hr., jenjenjesa nałćišeho 9,85
hač 10,15 hr., mišmišeho 8,35—8,85 hr.
wowsa 7,35 hač 7,80 hr.,

w termijonym wikowanju:

za december: rožki 9,30 hr.,
za měrc: pšenicu 13,22½—13,17½ hr. a
rožki 10,25—10,20 hr., wowsa 8,87½
hač 8,80 hr.,
za meju: pšenicu 13,75—13,70 hr., rožki
10,77½—10,70 hr., wowsa 9,45—9,35 hr.

Na pšchedań:

Ležowizny z klaunami pschi 7- hač 8000 hr. napłaćenju. J. Pohle w Bönitzach.

Rólny cylinowy kół. bórnyhrjebak a dobre motorske kolo, w Tradowje čisło 5.

Runklica a rjona, na knježim dworje w Warcy.

Sełomu k pizowanju, Richard Ryćka w Porchowje.

Dźěrżazy wóz, derjedźerżany w Budyšinje, na Lotzkej dróhi 7f.

Piano trjebany, hódźiny dom Jeremiaš w Budyšinje na Kěrjorskej dróhi.

Ssudnizy na pschedawanje:

schwórk 19. decembra 1929:

w Kamjencu w kasarnach w komornym domje małeho nikich tischow dop. w 10 hodź. jahrodne lawki, klubowe stoły, judobojowy kamor, tepichi, blida, stólzy a schijaza maschina, waschtoły, pišańske blida, wuhotowanja lešarnjow, gratowy kamor, wołkěžna garderoba, piwowy aparat, tworowy kamor, dalsche kamory, bufejc a schpihel, vertiko, płyschowa garnitura, hospodarski wós a žonjaze a mužaze jadne kolo, benzinowy motor, pišańki stroj, zentrifuga, bórnyhrjebak, motor, taflojte wahi, cyklowa maschina, žonjaze klobuki, kuchinske wuhotowanje, foke atd.,

w Lubiju na sudnistej pschedawanjowańi dop. w 10 hodź.: pišański stroj, pila, lešańki sofa, wschelake maschiny a por kuchakow, někotre kachezjki zigarow, kowański aparat, motor za wjerćzity prud, mužaze kolo, kucza a cyklazy wós, wulki šwinjazy wós, kóń (brunc walach), wschelake meble atd.,

pjatk 20. decembra 1929:

w Bischopizach dop. w 10 hodź., kupzy sejdu so na gmejnskim hamjeze: kowański aparat z gumijowymaj schlawchomaj a rjesańskimaj palakomaj, sawjerańskim ventilom a manometrowaj,

Konkursaj.

Nad samoženjom mjijezelki wobłkoda žonjazeje pychi Johanny Heidigowje w Budyšinje je sud 17. decembra dop. ½11 hodź. konkurs wotewrił. Knihowy revizor Kurt Fischer w Budyšinje bu za konkursowego sarjadnika pomjenowany. Přiwza termija budźe 15. februara dop. ½12 hodź. a druha 19. februara dop. ½12 hodź. na sudnistwje wo istwje 141.

Nad samožonjom tvarza Arnoschta Goeza w Jenkezach čo. 50 b je sud 17. decembra dop. w 11 hodź. konkurs wotewrił. Lokalny sudnik Arnoschk Koban w Budyšinje bu za konkursowego sarjadnika postajeny. Přiwza termija budźe 15. januara 1930 pschi. w 12 hodź. a druha termija 19. februara 1930 pschi. w 12 hodź. na sudnistwje, wo istwje 141.

Skrawe dopo[illegible].

Produktowe wiki dźenja dop. ¾11 hodź. w Barlinje: Wiki bywaju dale skrućene na załožku wukrajnych powěsćowow.

Dop. ¾12 hodź.: Pšenica a rožka staj 10 pj. za zentnar drožšej hač wčera.

Płaćizny na Barlinskich produktowych wikach.

Žito a wolljowe symjo po tuni abo 1000 kg, hewak 100 kg.
Płaćizny po złotej hriwnje.

	17. 12.	16. 2.		17. 12.	16. 12.
Pšenica	247-238	233-234	bunv	—	—
rožka	171 173	163 17	woka	—	—
naz. jesenjeń	—	—	módre łupiny	—	—
nal. jesenjeń	167-177	167-177	žołte łupiny	—	—
wowsa	144-153	144-152	zeradella	—	—
kukurica	164-168	164-168	raps. wosušk	18-18,90	18-18,50
pšenč. muka	28-34,50	28-34,50	lany wósušk	23-24,00	23-24,00
ržana muka	23-26,50	23-26,50	poen. melasa	—	—
pš. wotruby	11-11,50	11-11,50	bórnj. kruški	14-14,70	14-15,00
ržane „	9-10,25	10-10,50	syno, 50 kg	3,20-3,80	3,40-4,00
lane symjo	—	—	ržana słoma	1,30-1,50	1,25-1,35
hróch, Viktor.	29-38,00	29-38,00	pšenč. „	1,35-1,40	1,20-1,30
raps	—	—	wowsna „	1,20-1,35	1,20-1,40
pjeluški	—	—	jačna „	1,20-1,30	1,20-1,35

Płaćizny ręznego skotu na Barlinskich skótnych wikach.

17. decembra 1929. Płaćizny po centn. a zł. hriwnach

Skótne družiny a woznamjenjenje

Woły: 394.	
Połnomjasne, wukormjene, najwjetšeje ręzneje hódnosće hač do 6 lět	58—61
Młode mjasne, njewukormjene, starše wukormjene	54—57
Mjenje wukormjene młode, derje picowane starše	49—52
Mjenje picowane wšěch starobow	42—47
Byki: 473	
Połnomjasne, wurosćene, najwjetšeje ręzneje hódnosće	54—55
Połnomjasne, młódše	51—53
Mjenje wukormjene młódše a derje picowane starše	49—50
Spatne	42—47
Jałojcy a kruwy: 1001.	
Połnomjasne, wukormjene kruwy najwjetšeje ręzneje hódnosće	43—47
Połnomjasne, wukormjene jałojcy najwjetšeje ręzneje hódnosće hač do 7 lět	30—39
Starše wukormjene kruwy a derje wuwite młódše kruwy a jałojcy	25—27
Derje picowane kruwy a mjenje picowane jałojcy	20—23
Mjenje a špatnje picowane	—
Ćelata: 3600.	
Najlěpše wukormjene (2. druž.)	86—98
Mjenje wukormjene a tajke wot cyca (3.)	68—85
Spatne (4.)	50—65
Wowcy: 2530.	
Młódše a starše wukormjene (1. družina)	68—69
Starše wukormjene (2.)	62—66
Mjenje wukormjene (Märzschafe) (3.)	46—50
Swinje: 13328.	
Połnomjasne, wosebitych rasow a jich křiżenjow, hač do 1½ lět stare	81
Wukormjene	80—82
Mjasne	80—83
Špatne	78—80
Rancy a kundrosy	70—72

Towarstwowski powěstnik.

Budyšin. Jednota Sokoł zwučuje kóždy štwórtk we towaršownj na Hórnčerskej hasy.

Budyšin. „Nadźija". Swjedźeński wubjerk za „Ptači kwas" zeńdże so pjatk 20. decembra wječor ½9 h. k posedźenju w hosćencu „Brauhausgarten".

Hodowna zhromadźizna Maćicy Serbskeje budźe pjatk 27. hodownika (třeći dźeń hodow) popołdnju ½3 hodźin. Přednošujetej: k. wyšši wučer a kantor J. Symank: Stawizny serbskich kěrlušow a akad. molerj M. Nowak: Južnoserbski spěw. Wo bohaty wopyt sobustawow a hosći so prosy. Wječor ½8 h. „Hodowny wječork". **Předsydstwo.**

Khelno. „Domizna" ma 22. dec. swój hodowny swójbny wječor a to ½8 hodźin pola Mjenjec. Přistup maju sobustawy z jich swójbnymi a z dźěćimi, tak daloko hač tute sobuskutkuja abo na wobradźenju so wobdźěla. Na postajeny čas chcyl po možnosći kóždy dźiwać. **Předsydstwo.**

Komorow. Jednota Sokoł zwučuje kóždy štwórtk wječor ½9 hodź. w Kačej korčmje. Bratřa, přińdźće wšitcy zaso, a hladajće, zo byšće tež tych sobu přiwjedli, kotřiž hač dotal nazdala stejachu. Na zdar! **Načolnik.**

Liehań. „Zernička" spěwa dźensa srjedu wječor pola Rudolfec.

Pančicy. Jedota Sokoł ma kóždy štwórtk wječor we 8 hodź. zwučowanje w žurli. **Načolnik.**

Serbski „Hromadnik" w Drježdźanach zmjeje njedźelu 22. hodownika popołdnju w 5 hodź. z dypkom pola hosćencarja Gusty Zmija swój lětuši hodowny zwjedźeń. Rjany, bohaty porjad poskićenjow je zwěsćeny. Kóždy wopytar je prošeny, zo by małe, wužitny dar z mjenom wotmysleneho přijimarja tu wotedał. Rumpodich budźe dźakowny. Dobry kofej a wosušk je wobstarany. Wudawki budźa jenož małke. Hosćo su lubje witani!

B. Krawc.

K hodam
Kosa
šokolady

Kajkosć a płać. stej rozsudźacej!

Z ničim so lěpje njedopokazuje hač z postupowacym wobrotom w našich 100 samsnych filialach. Prošu wopytajće naše předawarnje a přeswědčće so wo tym, štož pisamy.

Naše płaćizny:

Taflowa šokolada

100 gramow w najrjeńšej zawalcy

Special	tafla 30 pj.
połnomłóčna	tafla 33 pj.
połnomłóčna worješkowa . .	tafla 36 pj.
Jěrka, połsótdka, mokka . .	tafla 40 pj.
smjetanowa	tafla 40 pj.
wopačna kofejowa	tafla 45 pj.

Praliny

nic ¼ ale ½ punta

kłobučkowe praliny . .	½ punta 30 pj.
dźiwadłowa měšeńca . .	½ punta 40 pj.
ludowy dessert	½ punta 50 pj.
zeńske worješkowe hromadki	½ pt. 60 pj.
worjechowe kremowe praliny	½ pt. 70 pj.
dessert měšeńca . . .	½ punta 130 pj.

Bonboněry

we wulkim wubjerku a po wšěch płaćiznach

Kakao

W zawalcy	po	¼	½	1 pt.
„	„ rožojtej	30	50	90 pj.
„	„ žołtej	40	75	140 pj.
„	„ módrej	50	95	180 pj.

Marmelady / Konfitury

Třoja płodowska marmelada	*1 kg 100* pj.
Jabłukowy želej	1 kg 110 pj.
Aprikozowa konfitura . . .	1 kg 165 pj.
Truskalcowa konfitura . . .	1 kg 200 pj.

Najl. płodowe konserwy

kaž kosmičk. jahody, wišnje, truskalcy, aprikozy w 1 a 2 punt. tyzach wot . **60** pj.

Hodowne wěcy

we wulkim wubjerku kaž na přikład
měšane powěšeńki na štom ½ punta 40 pj.
Wěcy z čist. marcipana 3 štuk wot 25 pj.
Poprjancy w cellophen pakčik, wot 25 pj.
šokoladowe hable a worjechi ze złoćanym staniolom wot . . . . . 15 pj.
Rumpodichi wot . . . . . 10 pj.

Kakaowa a šokoladowa fabrika w Niederoderwitz Sa.

Předawarnje:

w Budyšinje na Kamjentnej hasy 19a
w Kamjencu na Budyskej dróhy 37
w Biskopicach na Cyrkwinsk. hasy 14

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„S. N.“ płaca měsačnje we wudawarni 1.10 hr., na pósce a pola dowěrnika 1,51 hr., pod křižn. zwjazkom abo do wukraja 225 hr. abo 18 Kč. Wud. a čišći Smolerjec knihiličšćerња, zap. dr. z w. ruk. w Serb. Domje w Budyšinje. Telefon 2687

Za nawěški, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 8 pj. Wobčežnje so stajace nawěški a tabele so wyšše wobličeja. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 24 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Čisło (Nr.) 294 — Budyšin — Štwórtk, 19. decembra 1929 — Bautzen — Lětnik 88

Němske žitne cło.

Wikowańsko-politiski wuběrk němskeho ješma je ſrjedu wo žitnych złach wuradźowaſche, kotrejž běchu ſo w nozy prjedy mjes knježeſtwowymi ſtronami dojednale. Němsko-nazionalni pſchećiwo ſyſtemej hibićiwych złow rěčachu, wołoſeje ſo tež pſchećiwo namjetej knježeſtwowych ſtronow wo dowołnych wopitźmach wobtrocićhu. Hdy by ſo knježeſtwowy namjet pſchijał, njeby Rańſchej Pruſſej ſtajka wjazy móžno było, žito wuwožowaćz. Jeli ſo bychu ſo dowołne wopitźma ſawjedźe, by ſo hódnoſcej dyrbjała hódnoſcej złow runaćz a ſa rožku 9 hriwnow wućinićz.

Němſki ſeźiwjeniſki minister **Dietrich** ſnapſcheċiwi, ſo by w tutym padźe móžno było, zentnar rožki ſ Rańſcheje Pruſkeje do wukraja po 4½ hr. poſkićiċz. To by niz jenoż roſcęſkanje němſkich wupłodow było, ale wukraj by nam tež porokował, ſo ſe ſtatnymi pjenjesami bumping (njeſprawnu konkurrenzu) ćinimy. Knježeſtwo dyrbi tohodła po runym puću hiċz a ſpytaċz, **hromadźe ſ Pólſkej wuwoſ rožki wuprawiċz.** S tymle wotpohladom je nanjetej ſpomnjenje pſchidate, ſo ſo knježeſtwu polnomóc da, ſo by ſmęło dowołne wopitźma ſ wumělenjemi ſwjaſaċz. Minister tomu napſcheċiwo rěčeſche. W Jendźelſkej ſu hibićiwe ſła ważnu rólu hrałe, hdyż ſu nětkaſe 300 lět dołho płaćiłe. Wone ſo njeſtu wotſtronikle, dokelž ſo njeſu jako dobre wuprohowake, ale dokelž ſu tam ſwobodne wikowanje ſawjedli.

Pſchi wothłoſowanju ſo namjetaj němſkonazionalnych a burſkeje ſtrony na ſawjedźenje twjerdeho ſła 10 hriwnow wotpokaſaſchtaj a ſo namjety knježeſtwowych ſtronow wo ſłowjanych ſkładach ſa rožku a pſcheńcu ſ 18 pjeneſami 6 hłosami pſchijachu. Runje tak ſo ſłowjeſ ſkładźe ſa piwarſki jećmjeń a wowſ a namjet w naſtupanju dowołnych wopitźmow pſchija.

Dale ſo po namjeċe knježeſtwowych ſtron wobſamknu: hibićiwa ſłowna ſkładźa ſa ſkład 12¾ hriwny tak dołho w mozy woſtanje, ſaž dołho ſa jećmjeń złe 5 hr. ſa dwójny zentnaŕ wućinja.

Němſkonazionalni ſtónčnje 2½ hriwny ſła ſa majſ k dźełanju ſchkroba (Stärke) ſkładachu, ſo by ſo němſka bérnyſchćeńſłaza industrija ſchkitała. Němſki ſeźiwjeński minister praji, ſo je tónle namjet złe wopaczny, pſchetož ſchkrob, kotryż ſo ſ rajſa dźěła, njemóże ſo ſ bérnow ſpyła dźěłaċ a ſo też ſa złe druhe wězy trjeba. Pódła toho je trójzy tak drohi łaž bérnjazy ſchkrob. Sa rajſ k dźełanju ſchkroba ſo knježeſtwowy namjet pſchija. Potom ſo pſchećiwaka jeſini, w kotrejž ſo namjety knježeſtwowych ſtronow pſchijachu.

*

Sa ſło na pſcheńcu ſozialdemokratoju, centrum a němſka ludowa ſtrona namjetowachu, ſo ſmęło knježeſtwo, hdy by roſwiċe pſcheńcżnych płaćiſnow ſadało, pſcheńcżne ſło hač na 3½ hriwny ſa dwójny zentnaŕ ſniſiċz abo hač na ſumu 9½ hriwny powjeſtiċz. Pſchi tym ma płaćiſna 260 hriwnow ſa ſumu jako pſcheréſkowa płaćiſna płaćiċz. Hač ma ſo ſłowna ſkładźa pſchemėniċz, ma ſo najpoſdźiſcho kóžde ſchtyri měſacy pruhowaċz. Prěnje pruhowanje ma ſo ſa roſwiċe płaćiſnow wot 1. ſeptembra hač do 31. decembra 1929 ſtaċz. Sa rožkowe ſło je ſo namjet ſapodał, ſo by ſo rožkowe ſło delka na 3 a horjeka na 9 hriwnow wobnjeſowało. Jako pſcheréſkowa płaćiſna ma 230 hriwnow ſa tonu płaćiċz.

Saſtupjerjo knježeſtwowych ſtronow ſu dale namjetowali, ſo ma ſo jako hódnoſcej dowołnych wopitźmow najniſiſcha ſłowna ſkładźa poćeſenje ſitoweje druźiny, pola wowſa 6 hriwnow ſa dwójny zentnaŕ wobliċzeċz. Pola rožſi ma ſo 6 hriwnow a pola pſcheńcy 6½ hriwny ſa dwójny zentnaŕ wobliċzeċz, kaž dołho ſłowna ſkładźa ſa rožku 6 hriwnow a pola pſcheńcy ſumu 6½ hriwny njeſchekroċi.

Pſchi wothłoſowanju ſu ſo wſchě namjety knježeſtwowych ſtronow pſchijale.

Němske mjasowe cło.

Wikowańsko-politiſki wuběrk němſkeho ješma je ſrjedu wobſamknył, ſo ma ſo **ſłowna ſkładźa ſa ſwinje wo 50 prozentow powjeſtiċz,** hdyż je płaćiſna na Barlinſkich wikach w pſcheréſku dweju njedźelow niſiſcha dyźi 75 hr. ſa zentnaŕ ſiweje wahi była. Hdyż płaćiſna wyſche 88 hr. ſtupi, ſo ſo wo 50 prozentow ſniſi.

Sa dowoſ **ſiweho ſkotu** njedyrbi ſo ſło pola **howjaſeho ſkotu** niſe 24½ hriwny ſniſiċz, pola **wołowow** niz niſe 22½ hr., pola **ſwini** niz niſe 16 hr.

Pola **howjaſeho a wołowjeho mjaſa** njedyrbi ſo ſło niſe 45 hriwnow a pola ſwinjaſeho mjaſa niz niſe 32 hriwnow ſa dwójny zentnaŕ ſniſiċz.

Dale je ſo wobſamkło, ſo ſo ſłowne ſkładźy njeſmědźa pola **butry** hač do 31. ſeptembra 1933 niż niſe 50 hriwnow, hač do łonza 1935 niż niſe 40 hriwnow a wot 1. januara 1936 niż niſe 30 hriwnow ſa dwójny zentnaŕ ſniſiċz.

S tym je wobſamkło, ſo ſo ſłowne ſkładźy njeſmědźa pola wuratařſkich złach ſkónčiċ. W januarje budźe wón wo industrijowych złach jednaċ. Schtwórtk je wuběrk wo němſko-ſchwedſkim wikowańſkim ſrěčenju wuradźowaċ.

Němski sejm.

Němſki ješm je ſrjedu ſakonjowemu naċiſkej pſchiſłoſowaċ, kotryż knježeſtwu połnomóc da, ſo ſmě poſčonku 465 miljonow hr. na cjaſ pſchijeċz, hač budźa jemu nalutowanja ſ Youngoweho plana k porućnoſcej date.

Kruta dźěrżplina w němſkim ješmje.

Němſki ješm je ſchtwórtk po roſhorjenym wurěčowanju pſchiſław k ſakonjej wo dnjowych pjenjeſach ſa pódłanjow ſ 314 pſcheńcżiwo 105 hłosami, potaſtim ſ wuſtawu pſcheměnjaſej wjeſtſchinu, pſchiſaċ. Po tymle ſakonju ſapódłanjo, kotryż ſu ſo dla herjekanja a njepſchiſtojneho ſadźerjenja ſ pobjedźenjow wuſamknyli, ja cjaſ wuſamknjenja prawo na darmotne jěd̀ženje po němſkej żeleſnizy a na wuplaċenje dnjowych pjenjeſ ſłubja.

Němſkoſtatny mlokowy ſakoń.

Hoſpodaŕſkopolitiſki wuběrk nakhwilneje němſkoholoſpodaŕſkeje rady je ſakonjowemu naċiſkej wo wobtkadźe je mlokom, mlokowym pſchihotowanju a mlokowych wuhótkach, tak mjenowanemu němſkemu mlokowemu ſakonej, kotryż je němſke ſeźiwjeńſke miniſterſtwo wudźełało, pſchiſłoſowaċ.

S tymle ſakonjom dyrbi ſo **ratařſka produkcija ſpěchowaċz** a na wyſokoſcej ſpěhnyċz, kotruż ſu ſtudźene ratařſke kraje hižo dołhaſe, a na druhej ſtronje **faſtaranje ſ mlokom,** wołoſeje měſchćeńſkeho wohbydleŕſtwa po unnohoſci a hódnoſci polepſchiċz. Saſtupjerjo ratařſkiwa ſu ſakonjowemu naċiſkej ſ wumělenjom pſchiſłoſowali, ſo ſo pſchi ſawjedźenju a pſchewjedźenju ſakonja ſaſtupjerſtwam ratařſkiwa nuſne wukonjenje woliwa k ſchkitanju produkcije ſłubi.

Žane gmejnske wudawki bjez wurunanja.

W Kaſſelu měſchćeńſtwo ſaſtupjerjo tele dny wo hoſpodarnej pomozy jednachu, kotraż by ſo měła mjes podpjery potrěbnych roſdźěliċz. Měſchćeńſtwo Lohmeyer ſo pſcheċiwo pſchiſłoſenju hoſpodarneje pomozy wupraji. Powoła ſo na wotkłonik pruſkeho ſmutſkowneho miniſterſtwa, po kotrymż je měſchćeńſkim magiſtratam naſkrućiſcho ſakſane, wudawki pſchiſłoliċz, kotrejž doſtadowańſka wupſchiſoċz — knježeſtwowy reſident a wotrjeſny wuběrk — njeje ſchwaliła, jeli ſo njeje dopokaſane, ſ čim móża ſo wurunaċz. Pſcheċiwo měſchćeńſkeje ſo magiſtratej ſo hyndom kruće dźěrżplinarne jednanje ſawjedźe, jeli ſo ſo po tymle wukaſu njeſkołitaj.

Wjesołoſcej pſchiběra.

Wjesołoſcej je wot 9 hač 14. dezembra dale ſkłuje pſchiběrała. **Liczba doſtawarjow ſłowneje podpjery je ſaſo wo 100 000 pſchibyła** a je 11. dezembra wokoło 1 346 000 wuczinika.

Wokoloċahanje po dróhach w Frankfurće n. M. zakazane.

Policajſki preſidium w Frankfurće n. M. wojjewja: Pſchi fraženjach policije ſ ludowymi cźerjódami w ſtarym měſcże je ſo žydom ludźi franiło, ſ kotrychž ſu ſo pjeċo do ſpitalodniſcheho hoſpitala a dwjeju do měſchćeńſkeje thorownje dali. Nichtó ſ nich njeje ſo ſ tśełku ſranił. Lud je jeneho franjeneho wotnjeſł. S mjetanjom kamjenjow ſu ſo tśi policajſcy ſaſtojniſy a jedyn automobil ſwjedźił ſranili. S jenym wurtśełom je ſo wěſtikowe wokeńko jeneho automobila wołſchkodźiło. Policaja je 27 wołoſowu ſaſała, ſ kotrychž je ſu 12 ſaſo puſchcźiło. 15 je ſo ſudnikej pſchepodało.

Diwajo na podawki połſłednich dnjow je policajſki preſident wſcho wokoloċahanje pod hołym njebjom hač na dalſche ſakſałe.

6 miljonow ſa němſko-ruſkich cźekńeńſkow.

Hoſpodaŕſki wuběrk němſkeho ješma je ſrjedu wo wuraſdnych ſrědkach ſa němſko-ruſkich cźekńeńſkow wuradźowaċ. Pſchi wothłoſowanju je wuběrk 6 miljonow hriwnow ſa nich pſcheċiwo hłosam kommunistow pſchiſłoliċ.

Langkoop dyrbi wróco płaćiċ.

Farmarja Langkoopa, kotryż je loni roſbuchadźakowy attentat w němſkoſtatnej wotſchkodźerni ſtuſiłċ, ſu niz jenoż ſ jeho ſadanjemi ſa wotſchkodźenjom wotpokaſali, ale wot njeho něſko hiſchće ſadaju, ſo dyrbi 9000 hriwnow wróċo płaćiċz, kotreż ſu ſo jemu jako wotſchkodźenje wupłaċiłe. Tale naprawa ſo na wuſud ławniſkeho ſudźa w Schönebergu ſakonje, po kotrymż ſu Langkoopa k jaſtwu na pjeċ měſazow ſ pſchiſwolenjom wupruhowaŕſtwa cźaſa ſaſudźili. Po tymle wuſudźe je Langkoop ſebi 9000 hriwnow ſ njeſpawnymi ſrědkami wunuſował. Langkoopowy rěčnik je próſtwu němſkoſtatnej wotſchkodźerni pódłaċ, ſo by ſo jeho klientej Langkoopej dla pſchiċinowy ſoboſnoſce wróċoſapłaċenje ſpuſchċiło.

Němſko-cźeſkoſłowakſke wuhłowe dojednanje ſo podleſchiło.

Wuhłoſamėnjaze dojednanje mjes Němſkej a Cźeſkoſłowakſkej je ſo njepſchemėnjene we jene lětko podleſchiło ſ pſchiſtajenjom, ſo mójetej wobej ſtronje wotmyſlene pſchemėnjenja hižo w junniju 1930 pſchiſpowědźiċz.

Danſka ſ ſłownej wójnu hroſy.

Po potwěrjenych ſ Kopenhagena ſu wſchě danſke ratařſke a wulkopſne organiſazije wobſamkle, danſke knježeſtwo nanotwiċz, ſo dyrbi namjetnjene powjeſtſenje němſkich złow na wěſny ſtót a mjaſo wotpokaſaċz. Danſke ratařſtwo we nim njewobkedźbowanje danſkeho prawa na najwjeſiſche lěpſchiny wikowańſkeho ſrěčenja widźi.

Nėhuši zwjazkarjo zaso Němskej z khłostanjom hroża.

W nowinach „Echo de Paris“ ſo ſpiſacjel Pertinay ſ proſchenjom ſabêre, hač Youngowy plan też ſankſije wopſchija. Nėhuſchi ſwjaſarjo ſo prjedy abo poſdźiſcho wo tymle praſchenju wupraja, łaž je ſo hižo pſchi nėkotrych roſprajenjach nalponnuliło. Po Pertinayowym mjenjenju hiſchće ſankſije, w ſtawje 430 měrowebo ſrěčenja poſtajene, Płaća, haċxrunjeż je jich nakoženje ſ Londonſkim ſrěčenjom ſ lěta 1924 poċejene. Dźenja wo to dże, hač dźeda dźenja hiſchće něſchto wobkhowaċz, abo hač dźeda ſo toho w pſchihodże wſdaċz.

Pertinax dże wėſcheż, ſo je ſo Jendźelſka pſchi ſpoċatku dołhich roſrěċenjow ſ Němſkej pſchi likwidaziji němſkeho wobłeđenſtwa ſa to wuprajiła, ſo by ſo khłostanje poſtajiło, hdy by Němſka ſwoje winowatoſeje njedopjelnika. So by ſo móżne pſchenėdźenje Němſkeje ſwėſeċiło, by ſo po Pertinayowym mėnjenju dyrbjała reparaziſka komiſija dale wobkhowaċz. Saſtupjerjo w Haagu maju woatnyſlenje, tule komiſiju woſtroniċz. Pódła praſchenja ſankſijow by tale komiſija też ſa wupramu naraſnych reparazijow nuſna była. Sa Pertinayowe mėnjenje je wofnamjaze, ſo runje pſcheċeſel Mėnjow, jendźelſki finanzny minister Snowden, ſ wobkładnoſcejſi radźi, kotryż pak je najprjódjo Jendźelſcżan. Podobnu ſdźeleńku ſu też lėtwiżowe nowiny „Oeuvre“ pſchinjeſłe.

*

W Němſkej je powėſċ „Echa de Paris“ njeluble pſcheſkłapiła, ſo Snowden żada, ſo bychu ſo do Youngoweho plana poſtajenja ſa ſankſije (khłostanje) w błiſchej Haagſkej konferenzy ſa pad wobſamkle, ſo Němſka njeby mohła napołożene reparazije płaćiċz. Němſke knježeſtwo wocżakuje, ſo ſo Pertinayowa ſdźeleńka, ſo chżeda Němſkej w Youngowym planje ſ khłostanjom hroſyċz, jako mylna wupokaże. Němſka njeda na tym dwėſeowaċz, ſo w tymle padże njeby Youngowy plan pchijała.

Ludowy swjedźeń w Juhoslowjanskej.

W poſjedźerni Beograđkeje radniży je ſo ſrjedu ſwjedźerſke poſjedźenje k cjeſći wotpóſłanjow ſe wſchěch měſtow a gmejnow banowinow (wokrjeſnow) Sſawy a Pſchimorja wotmėło, kotrejž ſu do ſtołoweho měſta Juhoſłowjanſkeje pſchijeli, **ſo bychu k tomu ſkalej Alexandrej poċeſeżowanje wopokaſali pſchi ſkładnoſcżi prėnjeho lėtneho dnja nowje doby w ſtatwiznach juhoſłowjanſkeho luda.** Wulka poſjedźenja ſe wudźełżena, na pſchedſydſtwowym měſtnje bok pſchi boku Beograđki a Sagrjebſki měſchćeńſkanoſta ſjedźeſchtaj. Sſtoma ſo Beograđſki měſchćeńſkanoſta Sſawiċz jimaſche, kotryż wotpóſłanzow wutrobnje powita a na hiſtoriſku ważnoſcż poſjedźenja pokaſa, w kotrymż ſu ſo ſaſtupjerjo juhoſłowjanſkeho ſtołoweho měſta a ſaſtupjerjo wſchěch chorwatiſkich měſtow w jenaſkim ſaċżucju dźakownoſcże k ſłowje ſtata (kralej) ſjednoċżili, kotraż narodnu jednotu ſchkita a to prėni lėtny dżeń noweje doby narodneho ſuwerenitanjenja, kotreż je kral Alexander ſłubdźił. We mjenje deputazijow ſobuſtaw Sagrjebſkeje měſchćeńſkanoſte

radu, Sagrjebłi monsignore Rittig wojmołwi, wot kotrehoż je sandźeny mężaz nastork wuschoł, so bychu jo tele deputazije organizowałe. Rittig praji, so tu sastupjerjo khorwatiskich městow pischischli, so bychu dopjelnili swoju winowatosć k wótčinje a kralej, kotryż je jim sebi sašćitu f wulkotnym dźełom Juhosłowjanskeje dobył. Jemu deputazije w czasu měra a wójny zwérne sobudźełu za wobwjerdźenje stata a sawdźakowanje sboźowneho pschichoda juhosłowjanskeho ludu lubja. Nječnik f horcym sbożopscheju kralej a kralowstwu domej skónczi. Wichtizy wotkłazny dołho se sahorjenym wołacha: „Wjech je kral žiwy, njech je njedźelna Juhosłowjanska žiwa!"

W měrje najmjenischeho Dalmatiskeho města Bakra Bakraski měschczanoſta Staguga Beogradiskemu měschczanoſce molowany wobraz f leta 1856 wo Bakru f juhosłowjanskim napišmom jako znamjo a dopokas pschepodu, so je Dalmazija stajnje pschiwisłowarka juhosłowjanskeje myśle była. Wo posedźenju so wotpósłanzy do dweju dźełoch dźělichu. Jeni so po pravoskławneje, druhi po katolskeje zyrkwje podachu, so bychu so pschi zwjedźenstej dźałnej Bożej słužbje wobdźělili.

Z lětadłom z Pariza do Saigona.

Francozowskaj lětarjej Le Brix a Nossi staj f lětadłom na leczenje do franzowskeje kolonije w Indochinje wuleczałoj. 18. dezembra staj do Bałzorah pschileczałoj a staj po krótkim pschebywanju dale do Saigona leczałoj.

Nowa mongolska republika.

„Chikago Tribune" f Pekinga powě, so je so powdźesć jako wérna wopokałała, so tu **Mongolojo Południny dźel Madźarskeje jako njewotwisny mongolski republiku wuwołali.** Mongolzy revoluzionarjo su zyłu krótkowjeczornu Mandźuriku mjes Heilarom a zibirskej mjesu wobsadźili. Internazionalny żelezniki cłah njemóże dale Mienteho jěcz, dokelž Mongolojo nochcedźa w Chinje potwjerdźene puczowanske pałzy pschipółnacz. Mongolske patrouille pódla ranschchonskeje żeleznizy jěchaju a w městach policajsku mózmi wukonjeja.

Njewuspěschne puczowanje zuzych konsulow w Mandźurskej.

Konsulojo wulkontozow w Charbinje cżłuchu do dźela Mandźurskeje puczowacz, kotryż su Rußojo wobsadźili, so bychu tamniske wobsticznjeze sesnali. Woni pak tu jenoż hacz do Nienthura, 75 kilometrow k ranju wot Hallara, dojeli. Dale jim roskałować chinesketo wójska njeje dał puczowacz, dokelž njemóżesche sa jich bjesstrach rukowacz.

Cżežke studentiske nazbylnosce w Buenos Aires.

W argentinskim hłownym měsce Buenos Aires je nětko sto studentow prawniskeje sakulty, kotrež su njespokojom, so po na cżił protest pschecziwo sestajenju pruhowanskeho wuzkeho njedźiwa, **twarjenje prawniskeje fakulty wobsadźili a f njeje profesorow a sastojnikow wuhnało.** Policija studentow wobkhuje. Po knjeżeczinowym roskazu bo wona kondši, studentow nutsowacz, so bychu univerzitne twarjenje wopuschczeli.

Ze Serbow.

W Budyschinje, 19. dezembra 1929.

— We wjedrje. Wczera wjeczor we 7 hodź. barometer 758, hygrometer —2, thermometer we dnjo +1. Dźenja we 8 hodź. barometer 760, hygrometer —2, thermometer w nozy —3. Wuhladny na nakhwilnje žnche wjedro. — Symiczka je sastupiła. A to tehdła, dokelž je so f wjeczora wobschěrna wyschina hacz k nam scżahnyła. Dalokoż wona dohonja, je wjedro i dźela jasne, sdźała też pokmurnjene a kurjawoste. Budźe dale f sohła mjerinyczy. We hórskich krajinach je snih hižom khětro wyschoki. W Rudnych horach namérichu f městnami hacż do 20 cm. — Rozpołożenje nišinow dawa nam dźensa tola trochu wobmyślicz, hacż wjedro dale tak pschijomne wostanje. S pokmyślicz, hacż wjedro dale tak pschijomne wostanje. S pokmyślicz, hacż wjedro dale tak pschijomne wostanje. S dołheho wjeczora Europy leżitej sažo wobšěrnjej nižinje a zaworżwatej pucz łymnym wětram f polarnych stronow. Tuż je mózno, so snadź imjerski bliżsche dny sažo popuschczi. — Jutże pjatk skhada złónczko 8,10 hodź. a khowa so 3,45 hodź. Mějsacz skhada jutże wjeczor 8,53 hodź. a khowa so dopołdnja 11,32 hodź.

— Zwisk towarstwo **Michalskeje wobłady** wobradźesche pódla Hilbenzez hospcenzu na Zidowje pod bohatym wobdźělenjom zwojich sobustawow. Pschepreschenych bě sche 25 starschich zonow z Zidowa, Delnjeje Kiny, a Cżichonz a buchu sa hodownje wupyschenymi blidami se kosejom a tykanzom wohosczene. Sa darami poczeżene blidowe posticzki kóżdej wošuschk, druhu zyrobu a kóżdej koschlu. 17 starym żonam, kiž njemóżachu pschicz, dary bo domu półslachu. Sdromadnje spiwachu so stare lube adwentiske a hodownje kerluche. Holczki jako „schityri adventiske swiczy" pschednjeżesche hańnje a spiwy. Knjes farat Kapler wczeżesche wo adwentskej powěsczi a pschecżita hodownu stawiznu a rosbołskeho żonam żerbske a němske protyki. Psched słónczenjom wobdari hischcze Rumpodich pschepreschene żony.

— **Pod Bożodźěczowym schtomom** na Mjaßowym torhoschczu spiwaschе wczera wjeczor muzski a měschany khór spiwneho towarstwa „Sängerlust" hodowne spiwy. Wjesche so sažo wulka żyła posłuchajrow sesche.

— **Wobkradne njeboże.** Na Mužakowskej dróży blisko městna, hdźež pucz na Zichtowu dróżu wjedże, wczera wjeczor wokolo 8 hodź. omnibuż pschi pschesczěhowanju do jenowpschežneje kucze wonkowneho rataraja sajědże a ju žiwnje wobschkodźi. Wožoby, kiž we kuczi sedżachu, žo na swoje cżełcżko njesranichu. Je dowjesechu f automobilom domoj. Wobschkodżenu wós dźensa rano wotwjetechu. — — Każ so nam f druheje strony powě, błuchu snjeżoženu kuczu kublerjej Klujazej f Porschtz. We wosu hedżachu muż, żona a tři dźěcži. Autobuż Bělo-Wodźanskeje cżary je so, każ so powě, na hładkej dróży wobsunył, wjednik pak dorje so pschi kurjawje njeje hnydom sapschacha dohladał. Podawk wucżi, so by so na to hładało, so bychu też kucze wjeczor sady wobzwětlene byle. Dźensnischе wobkhadne poměry žebi to żadaju.

S **Luwoczicz.** Smérzowiznu sa Luwoczanski wokrjeż, kiž wopschija Nošaczizy z knježim dworom, Trußezy a Zamu, Hluschinu z knježim dworom, Hoscżilezy z knježim dworom, Khrapowu, Luwoczizy z knježim dworom, Khójnjan a Schpikały, je so na cżaš hacż da 30. septembra 1933 žiwnoscżerjej a wjeßnemu rychtarjej Korli Augustej Libscherjej we Luwoczizach pschepodało. Smérz bu 12. dezembra 1929 do słužby wsaty.

* **Se Semiz-Tumiz.** Privatny hajnik Saßkich granitowinjow nětdy C. G. Kunath pschińdże w nozy k njedźeli f dźełaczerjomaj do swadby. Dźełaczerjej poczeschtaj so na nim pichepschinowacz. Sakiojnik, kiž dźiwsche dnje wobžožje swješcżiz, sa nimaj dźěsche. S njesutaje pschicżinyj je so f jeho tżělby wutżeliko a schrót je jeneho f dźełaczerjow cżežko franit. Teho žu dyrbjeli se sanitetnym autom do Budyschez khorownje dowjesez.

Se **Semiz-Tumiz.** Njelube pschekwapjenje nasshonichu sandźenu żonu dźełaczerju jenoż tudomneje Katy. Wčeru zyże lěto k hodam pjenjesy lutowali a hromadźili. Sobotu dyrbjachu so pjenjesy, nětdże 1300 hr., lutowarjam wupłacżicz. Ale pokładnik mjesche za lépsche, so wokolo 4 hodź. šhdicz. Zhłu wóz žandarm podarmo za nim błdżesche. Njedźelu dopołdnja pak, jako so f twuleta se Drjezdźanu wróczi, jeho na Dwórnischezowej dróży we Semizach-Tumizach seńachu a jaschu. Powěda so, so je w pokładnik 900 hriwnow njedostatka, kiž je pokładnik k swojemu wužitku pschetrjebał a tak swojich towarischow wo wočekawane hodownje wjesele sțebał.

* S **Halschtrowa.** Njedźelu 22. dezembra je w Halschtrowje hodowniy hermank. Budy stajeja so po wojsewjenju měschczanskeje rady jenoż na pschisiwjenja do cżasa.

S **Kamjenza.** W Kamjenskim žandarmskim wokrjesu su so wschelake pschesbadźerja stałe. Žandarmski hłowny strażmischtr Schmidt bu khorosce dła f Wóßlinka te žandarmskemu wotrjadej do Arnsworja, žandarmski hłowny strażmischtr Heymann wot Waldheimskeho žandarmskeho komanda do Wóßlinka, žandarmski hłowny strażmischtr Herklotz Połcżnitskeho žandarmstwa k wokrjesnemu žandarmstwu w Großgraupa pola Pirny a žandarmski hłowny strażmischtr Mersiovsky f Hrabowjeze do Połcżnizy pschesbadźeny.

S **Hór** pola Wojerez. Ssobotu wjeczor we 9 hodź. wudyri woheń w statowku tudomneho rataraja Schwawscha, Paleschtez so bróżeń a kólnja. Nimo pjekawu f błiskeho Zidźinskeho pschikhwata rucże Wojerowska motorsła synkawa, kiž hnydom f wusběchom pschecżiwo wohnjej sapschinowy a jón na tvarjeni samjelowa. Potrjechenej tvarjeni stej so wšo dočżista wotpalikej. Też někotre ratarske maschiny a wschelaki grat so sobuspalichu.

S **Lejnoho** pola Wojerez. Wichor w nozy k sandźenemu pjatkej też w naschej wšy a wokolinje wjele schkody nacżini. S zyrkownieje wáże wottorhny knefl a khorhojczku. Pschi delekpadnjenju wežiny kónczk zyrkwinu tżechu na dwěmaj městnomaj pschcrahy. Powod elektrikje šiwezy f Lejnoho do Schkohowa też pod wichorom cżerpjesche. Wichor někotre schczežory slemi. Wuhlowe towarstwo Ilje je wobschkodżene schczežory hižom f nowymi narunalo. Rano leżische wjele płotow a wrotow wotlamanych na semi. Wichor też tżěchi schule na dwěmaj městnomaj wobschkodźi a ju sdżała wotkry.

* S **Rythbacha.** Pónđżelu padże w tudomnej Schusterej chemiiscej dźełarni schtlenzudźełak Hirsch do ßudobja f horzej wodu. Wobžarjonmeho cżežko wopaleneho da jeho bydlenja dowjesechu.

Z Łužicy.

S **Nowosalza-Spremberga.** Njedawno bu tudomny měschczanoſta Richter se swojeho sastojnstwa wotsadżeny. Pschecżiwo njemu je žo dła njelubych zjenježnych wobtjeznoscżow jednanje wotewriło. Nětko su też hischcze direktora nalutowarskeje handlu se sastojnstwa puschczili a statnemu wěcznjstwu wojsewili. Wón je pjeza je šamrjeje mozy kredit pschijswołał a najskerje měschczanoſce Richtera poležkował.

* S **Nowoho Gersdorfa.** Butoru rano w tżeczej hodźinje nadpadnychu jadabajenaj muzikaj nakładny auto konjazeho rězníka Kolby f Nowehо Gersdorfa. Jako auto na Wulko-Sdrowdiczanskich honach pomalu na horu jědżeschе, tkoczischtaj nadpadnikaj f pschérowa a spytaschtaj sadu na wós salěcz. To pak jo jimaj njeporadźi, tuž spylaschtaj je žerdkami schkleńzy wjednikowieje kabiny rosbicz. Wjednik wós sastajł a jako jeho pschewodnik wuskupi, nadpadnikaj cżekmychtaj. Wonaj bóchtaj autowu sadnju lampu rosbiłoj a wobruczk cżežko wobschkodźiłoj.

* S **Wulkeho Schmunowa.** Metallowy bjžet Reinhardt Röthig f Wulkehop Schmunowa je šebi pjatk žiwjenje wsał. Jeho pschiwusnu jeho w pódlanskej městnoscżi jeho nětdyscheho bydlenja wobwěsczenjeneho namakachu. Rötig bóschе 44 lět stary. Jeho man bóschе šebi też w lěcże 1893 31 lět stary na šamsne waschnje žiwjenje wsał.

* Se **Seifhennersdorfa.** Tu semrě najstarscha wobhbleka nasjeje gmejny Johanna Rahel Stollowa rodżena Roschcerjez krótko po swojich 90. narodninach, kiž bóschе hischcze cżila a strowa žiwjeczila.

* Se **Shorjelza.** Hódanczko wobnja Hamorskeho młyna w Heiligense žo po šdacżu nětko tola njewujasnjt. Dyrje žu pod rospadankami wotpaleneho młyna šmuhlene dźełe cżełowy šhubjeneju dźěscżi namakali. Ale sa šhubjenej

Tahiti.

Roman f južneho morja.

68] (Pokračowanje.)

Schmórcz hodźiny drje běchu pomałku po wuzkej dolinje horjeczahnyli, jako kóždyżi kadet, kiž běsche kónz jesady wotkał, sa nimi pschiběża, nimo maleje cżrjódki ikocżi a wjednikej i trochu strachocżiwym a sastrózanym wuraslom wobliczja pschipowědźi, so je postawu domorodneho we hłubinje doliny, wot wyßokich liscżowzow i husta wobscżinjeneje, sawahladał.

„Derje — posastańcże tu khwilku — dhu ßam ßobu wrócżo hicz a pohladacz, schto to bě — šmój tu hnydom šaho", a dawschi kadetej pokaza, kiž spěchnje psched nim do prědka kroczeschе, wupyta i nim šnadź na dwě sche kroczelow idalene městno.

Tam wonaj wěso žlědy muzikeho naridźeschtaj, njemóżeschtaj pak Indianczana wjazy namakacz a wrócżischtaj žo k swojemu makemu wotrjadej.

Skónczinje za dalsche schtwórcżhodźiny běchu k sastupej doliny, wot Zima wosnamjenjeneje, dóschli, ani so bychu też to najmjenische podhladne pyłli. Lefevre bě pschesswědczeny, so je druha patrouillja i Jimom nětko też k swojemu zylej doschła, da zwojich ludźi hischcze trochu dale horje postupowacz, so bychu dolinu zyle wobtknjeli, a porucżi jim potom, žo w stronu schczežki tak dołho mjelczo tkhowacz, dónž je won ßam sažo njewrócżi, abo žo jim znamjo k špěchnemu dopołdka postupjenju i wottżelenej pistolu, njeda.

Lefevre šmějesche žo dobycza wěšty — wón mějesche šacżuje, so je jeho pschedewjdacże sawěsche poradźi. Nadobo sabłyschа zuzy šmuk.

„Uupa — uupa!" klinczesche sczicha wot wudrenzy k wudrenzy.

„Ha, tujawki kukaju, dobre šnamjo", šmějesche žo Lefevre, mjecz i nóżnjow wutorhnywschi, so by i tym šnamjo k dalschemu postupowanju dał, jako jeho druhi, jěrschi šmuk postrowi. Zadawa rejeża wudoby žo i lěżnych wudrenzjow a hór — zyła dolina jako by se šakostnym šmukom šobuklinczała, a i wótrym šmjertnym wrjeskom prakotasche njeprawidkowa salba f małych tżělbow wutżelena.

„Pscherada! sawoła Lefevre i hłosom a dżyschе wróczo-skoczież; ale dżiwja poštawa skoczi jemu do puża; jeho mjecz rostżchelesta žo wo wutyknjenu, jeho dyrjenje wotrażaju hłownju bušchtwy, a w pschichodnem wokomiku trjechi jeho šameho cżežke żelezo do cżoła, so je šmjertnym wuschkiom žo šwjese. — Ha, kak woni cżekachu — po horje dele, pyches kerki a husczinu, šwoje brónje ležo wotšajinschi, hdyž jich nětajka kerczina sadżerża, każ šlepi a hłuschi do rěki nuts, kotrejež pjelke dno jim nošu šobustorhny a jich pschecżiwo błóczanym, hładkim škalnym kamjenisłam cżišany, tak dołho hacż mózachu žo wudżerżecz — wudżerżecz, so by wyškazeho na pol naheho dźiwjeho na brjohy swjeju widżał, kak tón šwoju hlebiju žo i wošchcżerjenjom w horschczi machosche a tschasesche a k šmjertnemu storkej žo rosmachnywschi bjes šmilnoscże do jich wutroby sczesleschе.

XXV.

S wotpłuczom dweju wójnskeju łódźow k Marquesaskim kupam bě franzowska móz w Papeete jara woškładka. Wopraudże pocżeschе też žiwnoscż pobrachowacz, dokelž njespschecżelżsch šmjělseni domoródni mjz jenoż žanych produktow wjazy njepschinoschowachu, ale też tym nošnez wobarachu, kotrejž bechu Feranzipam pschecżelżnje šmuhleni. Wobtwjerdżenja Papeete šanneho běchu nimale dobre a žywne, ale pschecżelżschenjene sa žlabu wobžadku.

W kołejowni Franzowzhy Viktora běchu žo někotli offizerjo sthromadżili, kotrejž běchu se wschelakorych rospokojenjow runje powěsczе naščerali a chcżychu žebi swój prosty wobjed je schkleńzu worečnjeneho Claret-wina połépschicz. Też René bě šem pschischoł, žedżeschе wschak sczicha šam a žo, ruzy na kschiż složenej na wutrobnje, schkleńzu, kotrejež bě žo šedy dólnyk, psched žobu, a pschipołkuchajsche, każ žo šda, jenoż i jenym wuchom žiwemu wopitżanju. Adolpha, kiž wo žywotjm dożiwjenju na tamnem dnju, wo rubježnitkowem kónzu a wo natwórcże, wot njepschecżelowm tak cżasto a sažakle nadpadowanemu, powědasche.

„Twoja próza je zyle podarmo, towarischo", šmějeische žo Bertrand nětko, kiž k nim błidej pschistupi a najkerschno měnjesche, Adolphe je jemu sažo pschirěczał, do franzowskeje słužby stupicz — „jemu je žo łóschł k dźełu tkastf a won budże tu šmérom hedżecz a pschibładowacz, mjes tym jo dyrbiny žo my wonka i njepschecżelom wokolo bicz, jenoż žwoje žiwjenje a tżechu sakitowacz, pod kotrejž špimy."

„Tak daloko njepschindże", rjekny René — wjeßely, so může wo něczim druhim wěcżecz — „domoródni fu dobromyślnje powahi, a dacże-li jim ßamym jenoż městna dosez k błychanju, wostaja waż lubjerad na pokoj."

„Haj, to drje šy tež ßam pytnył?" šmějesche žo Bertrand — domoródni fu dobri łoješ, pschecżiwo tomu niczo nimam, hdy bychmy wschak jenicżky j nimi cżinicz měli; cżi pak, kotrijž za nimi tcża, kotrijž jim na stajnosczi we wuschomaj leża, jo je Bóh ludy Knjes w strasche. wot saspětych baptistow wohanjeny byc, a jim žałosnje podawki napowědaja wo cżmilach, kotrež na cżi duschе takaja. pschewostaja-li njepschecżelej polo wěry — to žu cżi schcżuwarjo, to žu žiwe wohnje, kiž płomjo pschezo snowa sažo rosbuwaju."

„Je dha to wopravdże tak šlé?" sawoła René. — „Za ßym bęhi stajnje myślił, so Bertrand a Adolphe mi tak pschirěczujetaj, so byschtaj mje sažo do słužby nawabiłoj."

„Ja Reneja wjazy njepósnawam", rjekny Bertrand, „a myślu napokledku tola, so je jeho mišijonarjo tej narěczeli."

„Wón wam pokaże, hacż może hischcze wojowacz", sawoła nětko René, kotremuż treiw f hańbu a mjersanjom domoródnym wojowacz, ža to mějach dobru a dożahaju pschicżinu. Ale ma-li je to wopravdże tak f městom, tak nětko šlyschu, mucża-li mje k tomu, potom ßym tež swojich winowatosczjow prosty, a tak dołho hacż hischcze budu na tutej kupje bydlicz, chcu šnajmjeńscha bohu pomhacz, so jich dowobaracz."

(Pokračowanje sczeńuje.)

Předženak

měni, zo dyrbjeli lětsa wšitcy Slepjanscy Serbja jemu protyku wotkupić. Ani jedyn dom njesmě bjez njeje być. Čehodla? Předženak přinjese jim wobraz jich stareho njezapomniteho fararja Wjelana. Wjele dźěła a pisanja je měł, prjedy hač je jón namakał a požčeny dostał. Njeje ani jedneho statoka wulkeje Slepjanskeje wosady, we kotrymž farař Julius Wjelan pobył njeje. Tuž dyrbi tež do kóždeho doma jeho wobraz. Slepjanscy Serbja tola njebudu přećiwo tomu njedźakowni, kiž je 40 lět dołho z jeho fararjom był. — Protyka płaći 60 pj. Telko budźe tola hišće za njeho wudać móc.

mandźelskej mlynskeho najenika Wandelta njemóža žaneho sydła namakać. Wandelta su pónjedźelu z jatby puščili, dokelž jemu njemóžachu ničo dopokazać. Ssu wotešli, so je Wandeltowa mandźelska dźeń pśched wošnjowym lym twarjenju elektriske wobšwětlenje. Sbywa jenož hišće tukanje, to je Wandeltowa swojej dźěsći słonzowała a potom twarjenje zapalila a cekнyła.

S **Radschowa.** Pjatk sandźeneho tydźenja je wikowar z jadownymi kołami Rädišch je swojim motorišim tołom cźežko snjesłoži. Won pśichźeźe wjeczor z Rychbacha a sraly pola Debšicha do kołojšowego, kiž jemu po sdaću do kola sajźe. Rädišch wosta bjes wědomja ležo a jeho durbjachu je samtetnym autom do Ruchbacha khorownje dowjesć, hdyž někto cźežko khory leži. Ssobotu hakle dostachu tu jeho pśichwinuli powšěć wo jeho snjesłoženju, hdyž běchu sebi hižom starosće cźinili. Rädišch je powšihkownje mały jako pśichedhladniwy pjerožeł a tehodla jeho cźežke njeshoże cźim bóle wobžarnja. — Njedźelu wotešeše so tu gmejnski pśidsědźeśeř. Dotalny pśidsědźeśeř Vogel ko swojim wotešeše. Lawnikaj staj Jan Manz a Schlamař, pomnožny šawnik Neumann.

Ze Sakskeje a dalšich krajow.

* S **Drježdżan.** (Kubježne mordarćiwo w Drježdżanach.) Pónjedźelu popołdnju namakachu 60 létneho motorowego wothladarja Měrścha w jeho bydlenju sztonzowaneho we wulkej łužy krwe ležo. Mordarśka komisija bě swěsćika, so bě jo Měrśchej krt pśicherěinyk. Mordarśtu broń hač dotal najchi njejšu. Drastiowy tkamor a wertiko běšchej wotewrjenej a pśicherytej. Měrśch běšche hižo léta dołho cźasto młodych ludźi w nozy sobu do swojeje jizby brał. Dokelž je jo w posledninm cźasu też na swójźejowantischźach žadźał, je móžno, so je tu dobywał, a so je to młodym cźłowjekam, i kotrymiž wobkhadźeśe, znate było. Donjasy wobsydlerja běchu wokoło tołu cźaba ropot a klepanje w Měrśchowem bydlenju zaśuchcheli.

* S **Lipšta.** (Wožudna zwójźona swada.) W ležownosći w Radiušowej haśy w Lipšku-Lindenawje běschtaj jo 49 létny na wumělcu žiwy pśchemyślowy wučeř Wehrmann je swojej cźetku Charlotu Gruberowej swadźił a ji něšcho pśistow wotłožił. Mandźelski fśichwinoženje, samšćežeńšći inspektor Józef Gruber, pśichwatał swojej žonje na pomoc a fśtóći Wehrmanna na blido dele. W tutom wokomiku wučeřje pschemyślowy wučeř kalaćojty nóž a skała z nim Grubera wjazy króć do lěweje strony ramjenja a do sadnjeje hłowy. Na to Wehrmann cźekny. Gruber móžeśe, hdyž bu z nuły sesałowbaleny, w swojim bydlenju wostaćź.

* S **Lipška.** (Schtyri sjony po wudobyśe.) Wutoru dopołdnja cźeknychu w Bäßligach-Ehrenbergu schtyri we ležownosći pomješćene sjony Buschez zyrkusa a běchachu po hołach. Pśichi fabrikiskim twarjenju pschekamachu płót a dostuchu jo do fabrikleje stroniny, hdyž pschekamachu sjonu nabocźniźu. Stónczuje jo poradźi, wschě schtyri śwérjata z rjeczašami na nohach do jich symšiich kwarćerow wrócźo dowjesć.

* S **Zwikawy.** (Njesoże pśichi njeschkitanem pschełhodźe pśches kolije.) Pónjedźelu rano sraśyschtej pśichi kolijowem pschełhodźe bjes sawjerju industrijoweje żelesnizy Leonhardez žynow w Crosjenje pśichi Modlanje mjes Moselom a Zwikawu automobil a lokomotiwa cźežko kromadu. Automobilny wjednik, 25létny schofer Erich Grimm z Hornjeho Rothenbacha pola Zwikawy, chcyšche je žywośim wosom se Glawchawy pschikhadźaśym. hišćeze pśched parowozom pśches kolije pschejeźeć. Pśchi tom pak bu jeho wós wot lokomotiwy rozbrachnjeny a dospołnje rozbity. Wobaj Nutskaźowjazaj, automobilny wjednik a 28létna Hana Zweygertowa z Zwikawy, buchtaj cźežko sranjenaj sespody rozbitkow wucźehnjenaj. Zweygertowa je w běhu dopołdnja na leśbowkach njesboża wumrěła. Lokomotiwny wjednik bě we prawem cźasu jwonił.

* S **Halle.** (Stónczowany a do Solawy cźišćeny.) Sobotu rano njebě 49létny wobkhodny wjednik Solawsko-Sérjedźnonjemšeho spedizitskeho a łódźnitskeho družstwa se wob. ruk. w Halli, Wilhelm Bauer, do službu doschoł. We běhu dopołdnja nadeńdźechu něhdźe 200 metrow wot bérowych runnosćow pśichi brjohu Solawy wulku łužu krwe a wězu sjubjeneho. Tohorunja namakachu na stukowniščeźu nóž, kiž najšerśicho mordarjej słuscha. Po swésesjenjach mordarśkeje kommišije fu drje Bauera na tusom městnje sakłóli a cźežko do Solawy cźišći. Bauer běšche pjatk wjezor hacź do pósnjeje nozy we swojim běrowje na dawkowych dokónczenych dźełach dźěłał. Njeskuk je jo potom wokoło ½2 hodź. stacź dyrbjał, pschetož wokoło tehole cźasa fu śwědźy z tuteje strony mordarśiwa stróžka sašćichtnjeć sajźichcheli. Tukaja na něhdźe 50- hacź 54-létneho muźiteho, kotrehož fu bliško skutkowniščeźa saiwobkladali. Cźežko sztónzowaneho njeśu hišćeze namakali.

* S **Barlina.** (Tśišćetne dźěcźo wot nana satśelene.) Njedźelu rano namakachu w Rangsdorfje cźežko tśišćetneje hólcźki na kromje pucźa, kiž bu z twaršelom morjene. Tukachu na famušcho nana dźěcźa, kotrehož sobotu w cźasu [illegible] dwórnischcźa se straschnym sranjenjom i [illegible] a do Barlinskeje khorownje wotwjesechu. Schto je jeho z njeskutkej pohnuło, njehodźeśe jo hischcźe dwěsćicź, dokelž jo Palmert hischcźe pschełtychowacź njehodźeśche.

Sokołstwo, sport a hry.

Lohka athletika.

Wuspěchi dr. Peltzera w Manila. Dr. Peltzer, znaty němski napřemobčhař, čini nětkole swoje swětowe pućowanje a wobdźěluje so tu a tam při wubědźowanjach. Tak mjerješe zaśdźenu njedźelu na Philippinskich kupach z tamnišimi domorodnymi swoje zamóžnosće. Wubědźowanje wotmě so při jara słónčnym wjedrje we hłownym měsće Manila. Dwě dobyći móžeše dr. Peltzer za sebje zapisać. Při 400-m-běhu trjebaše 50,3 sekundow. Jedyn domorodny běše jemu we rozdźělu $^4/_{10}$ minuty za pjatomaj. Při 800-m-běhu bě pak dr. Peltzer we wulkej lěpšinje ze 2 : 00,2.

Bólkopańca.

Němske zjednoćeństwo zbije Wuhersku ze 2 : 1. Prěnja bólkopańska hra na němskej zemi wotmě so zaśdźenu njedźelu mjez Nürnbergskim bólkopańskim zjednoćeństwom a wuherskim „Hungaria". Nětkle 20 tysac přihladowarjow bě so zešło. Byrnjež by Wuherska w spěšnosći lěpša była, poćerpi tola poražku ze 2 : 1. —

Bólkopańska hra Němska-Italska je so nětko po dołhim jednanju za 2. měrc w Frankfurće n. M. postajiła.

Pluwarstwo.

„Poseidon"-Drježdżany w Prazy. Pluwarski klub „Poseidon" poćerpi zaśdźenu njedźelu při napřemopluwanju w Prazy poražku. Čechojo běchu we wšěch třoch napřemopluwanjach z dobyćerjom. Hra skónči so ze 4 : 2 (2 : 1) za Prahu.

Zymski měr w sporće.

Najwjetši dźěl sportnych hrow wotměwa so wonka w přirodze. Tohodla je też wot přihódnych počasow wotwisny. Do zymskeho počasa so sport powšitkownje mjenje hodźi. Hižo před hodami začehnje takrjec zymski měr na sportownišća. Zjednoćeństwa skhadźuja so nětko pilnje w zhromadźiznach a zestajeja program za přichodne lěćo. Přinjese zawěsće zaso mnoho překwapjeńkow a wosebje też internacionalnych sportnych napřemobojow.

Přeco jasniše je spóznać, zo cźłowuwučowanje a sport wukonja ważnu misiju w zbližeńju ludow. Słowjanscy Sokolja so nan wosebje z błyšćatym příkładom dopokazać přinjesli, zo zamóžachu při mjezynarodnych zjězdach wšěch Słowjanow mjez sobu zbližić.

Dale widźimy też kraje zjednoćene w sportskim dźěle, kotrež sebi hišće před nješto létami w najzasaklišim njepřećelstwje napřećo stejachu. Chcemy jenož tu naspomnić zajědy němskich sportarjow do Francowskeje a nawopak.

Njech tohodla też nowy internacionalny sportny program swój wuznamny nadawk k spomoženju měra a pokoja mjeze wšěmi narodami wukonja.

Naš nowy dowěrnik

za Kukow a Panělcy je wot nětka

Jurij Šołta z Kukowa

Won kwituje a zběra pjenjezy za mósac januar

Najnowiše z cyłeho swěta.

— Schkrowa powěsć wo wjedrje sa jutřišchi pjatk: Malo pscheměnjenja, z mětnami kurjawotje a pomrócźenje, ale śuchu. W Jendźelskej hłódno je žłabymi deschćemi. W połnócnej Europje sastupi sajo mile a deschćowate wjedro.

* **Město Drježdżany žebi pola Arnholdez bratrow 7½ milijony hr. na krótki cźaj pojcźo, so bychu najwjetše wobcźežnosće na konzu dezembra pschewinyte.**

* **W Bóblitzach-Ehrenbergu pola Lipšta je so wutoru hońtwa za elefantami wotmeła.** Buschez zyrkus bě žebi staru fabriku wotnajał, kotraž bě so za symšii kwarćer elefantow a druhich śwérjatow pschihrawała. Wutoru dyrbjachu so schtyri elefanty do Batlenbergez barieteja do Lipška dowjesć. Elefanty so po żelesnišcej dróhy wotwjedźechu. Hdyž so pśeśiwy cźah pschibliži, so elefanty pśtóćichu a so sawrócźichu. Pola fabriki reformskich motorow so pśches pśót pschelamachu, so bychu pucź ke swobodje dobyle. Po błeschez hońtwje so poradźi, wschech schtyrjoch cźełujenjow popadnyć a z rjeczašami wunpitanych do symšiego kwartera dowjesć. Po błeschim wotpočinku so snowa na pucź do Lipška nastajichu.

* **W Lyonje w Franzowšcźi w jenej garaži hrjebu wjezor woheń wuhrzi, kotryž so na tam stejaze automobile rucze rošcźeri. Benzinowy tank,** 20 000 litrow benzina **wopschijaze, rosbuchny. Woheń je 60 automobilow a dołhi rjad motorišich a jśednych kołow snići.** Pśemjenja so też na šuśodnu wulki rěsak wupschešćrěchu a jón do procha a popjela pschewobrośichu.

* **W pjuzy pólskeho konsulata we Winje w drabach pólskeho stacźana, kotryž bě pśched nětkotrymi měšazami wumrěł, protheju namakachu, kotraž** 80 000 **dollarow wopschijeschće. Pschihódny śemrětkeho w Pólšcźi běchu hižo prjedy w pśitomnosći na konsulat na to pokazali, so je śemrětky dyrbjał wjeśtu sumu pjenjes pschi sebi měcź.**

* **Kaž so ś Mac Alestera w Oklahomskim stacźe we połnócnej Ameriźy powě, je so w tamnišich podkopach 62 hórnikow sakupło. Sacź dotal su 60 cźełow wurylí. Posledńjej dwaj sakopnjenaj njeśtaj so hischcźe namakałoj. Morwi su 40 žonow a 176 dźěći sawostajili. Njeschoże je so najšterje ś rosbuchnjenjom wohnjowego procha stało.**

* **Woheń bluwaza hora Krakatau w hollandskej Indišcźi ś nowa mócnje pucha a labu 150 metrow wyšoko wumjetuje. Wot pónjedźele puchanje wotešeře.**

Towarstwowski powěstnik.

Budestecy. Serbsko towarstwo „Lubin" wuhotuje njedźelu po hodźach, 29. hodownika, w Kernichec hoscźenu w Budestecach wjeczor z dypkom 7 hodźin swój létuši swójbny wjećor z koncertom, spěwami, dźiwadłom a rejemi. Program je jara bohaty. Zastup budźe nizki. Tak je składnosć data kóždemu. Wšitkich lubych Serbow z blizka a z daloka wutrobnje přeprošuje **předsydstwo.**

Bukecy. „Radosć" a jednota Sokoł zmjećetej sobotu wjećor ½9 hodźin swój hodowny wjećork na wosadnej žurli (nie njedźelu).

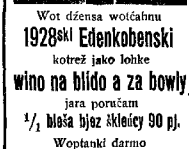
Njebjelčicy. Jednota Sokoł wuhotuje 2. dźeń hodow w „Herbskej gryćhće" w Njebjelčicach swjedźeń z bohatym wotměnjacym programom. Wustupuja wulcy a mali. Też dźiwadło so hraje. Tuž wočakujemy bohaty wopyt. **Předsydstwo.**

Poršicy. Jednota Sokoł. Dla wšelakich přičinow njeje generalna zhromadźizna sobotu, ale hižo **pjatk 20. dec.** wjećor we 8 hodź. Zwučowanje wupadnje. Kóždy sobustaw ma přiń. **Předsyda.**

Z. Ł.-S. S. ma sobotu 21. hodownika z **dypkom w 2 h. wubjerkowe posedźenje** w Budyšinje w Serbskim Domje. Započnjemy z dypkom, zo z časom skóńcimy. **Sekretar.**

Šwajcarske kajkostne
časniki
złote a sléborne
Domjace časniki
Časniki na scénu
Budźaki
poručuje
k hodom
po najtuńš. płaćinach
časnik. mištr
Ernst Herkner
w Budyšinje
na Seminarsk. hasy 13
— Rěcźimy serbski —

Wot dźensa wotčahnu
1928ski Edenkobenski
kotrež jako lohke
wino na blido a za bowly
jara poručam
1/1 błoša bjez sklenicy **90 pj.**
Woptanki darmo
Hermann Klemm nast.
na Kamjentnej hasy 27

Woskowany rub
kožane fale, wotmu, Linoleum. tepichi wot 9.— hr.
Ida Erler w Budyšinje
na Zwonk. Lawskej hasy 10

Kakao
kolonialne twory
KURIO
na Zwonkowskej hasy 24

Twój dar

Dobra kniha je přeco něšto krasneho. Hody so bliža. Też Ty dyrbiš a budźeš so z myslišku zabrać, što tomu abo tamnemu darja. Daj serbsku knihu! Wulki wubjerk při nizkich płaćinach namakaš w Smolerjec kniharni w Budyšinje w Serbskim Domje.

Prawy Jamaika-rum
Arrak
Rum, měš.
Arrak, měš.
Punsowe esency
Palene wino
Likéry
w hobrskim wubjerku
w blešach a wot suda
Woptanki darmo
Hermann Klemm
na Kamjentnej hasy 26

Kola
a najnowše modele sylneje dynamo-swěcy za kola z baterijskim swěcemjetakom
Berko 16.80 hr, Bosch 16.80 hr. Riemann 16.80 hr. Baterijowe lampy wot 1.50, karbidowe lampy, potrjeby za kolo poručataj
Bratraj Thomas
w Budyšinje
na Kamjentnej hasy 16

Nawěšćki w **Serb. Now.** maja wulki wuspěch

40 kolow za dźěći
po wašich wulkosćach jara tunjo pola
J. Schiebaka
w Budyšinje
na Mužakowskej
drózy 4
Na přeće też na wotpłaćowanje

WEIHNACHTEN

SINGER NÄHMASCHINEN-FABRIK WITTENBERGE BEZIRK POTSDAM

SINGER

Weitgehendste Zahlungserleichterungen ☆ Mäßige Monatsraten

SINGER NÄHMASCHINEN AKTIENGESELLSCHAFT

Singer bleibt überall

W Budyšinje, na Bohatej hasy 14

W Kamjencu, Herrenstraße 7

Wobrazowe knižki knižki za młodźinu towařšne lity | poesie alby alby za pohladnice spěwařske | listowa papjera pjelnjace pjera profyki

Hodowne dary

kiž młodych a starych zwjesela, dostanjeće w znatym wulkim wubjerku a po niskich płaćiznach pola

Moritz Weiser w Budyšine

na Zitnej hasy 5 :-: Zał. 1832

Serbscy starši, kupće swojim dźěćom

serb. wobrazowe knižki

Wosebje poručamy: Kocor čehnje na hońtwu 60 pj.
Dźěćatka hladajće, kajke to rjanosće . . 1.80 hr.

Serbska knihařnja na Lawsk. hrjebjach

Nowy

„ludowy měšany" khofej

1/4 **punta po 70 pj.**

jenož pola

Herm. Klemma

naslědn.

na Kamjentnej h. 27

Butru – Twarožk

Najlěpšu znamkowu butru a wulki wubjerk tučneho a połtučneho twarožka

poručuje **k swjatym dujam** po najtuńšich dnjowych płaćiznach

J. Zbinden w Budyšinje

na Seminarskej hasy

Na wjesne leżownosće

na hypotekske a rukowanje gmejny pytaja při 10% dani hač do 30000 hr. też po mjeńšich dźělbach. Poskićenja pod „J. S. 33" do expedicije Serbskich Nowin w Budyšinje

Trjeb. gramofon

2 platami 30.— hr

J. Schieback

na Mužakowskej drózy 4

Kupańske wanje

Połnokupjel, cinkowane, najlěpši wudźěłk
1.70 m 16.— a 18.50 hr.

G. Siegel na Zadnjej Bohatej hasy 15.

Hosćenc w Pančicach

Dźensa štwórtk wječor w 7 hodź. ZJAWNA ZHROMADŹIZNA Rěčnik knjez Arnold z Drjoždźan. Thema: Što přinjese nam

Youngplan

Wšitcy woterjo su přeprošeni.

Handrij Štrumpa
w Budyšinje
na Różowej hasy 15
poruča
meble
a połstrowane twory
Sym Serb!

Składnostna kup!

2 łožy z matracami,
myjnica z marmorom,
2 stólcaj,
špihel,
nócny khamorčk,
myjna garnitura,
wšo kaž nowe, na předań.
Bliže zhonić we wudawarni Serbskich Nowin.

Šeniljowe rubišća

ze šeniljowymi francami a ze židźanymi francami

čorne, módre, tobakbarbne, brune a zelene

w znatych kajkosćach a wulkosćach

Jordan
w Budyšinje
na Znutřk. Lawskej hasy 8

Zonj. stupnje z kornarj. 1.95 z pjelšćin. a kož. póduš.

Muž. lak. nizke stupn. 14.50 eleg. forma . . .

Zonj. lakowe stupnje 7.50 ze spink. nowoč. forma

Pjelšćin. škórnje ze spink. dokołowok. z kožu wubr. 43/16 7.90 42/36 6.90

Zonj. zwjerš. stupnje 7.95 nowe eleg. formy wot 7

Pjelšć. stupnj. z spink. 1.60 z pjelšć. a kož. pód. 20/25

Škórnje za železnicarjow / Walkowe škórnje / Awtowe škórnje / Pjelšćinowe stupnje / Stupnje z wjelbudowych kosmow / Drjewjane črije / Pjelšćinowe tofle / Drjewjancy

Willy Sommer

w Budyšinje na Serbsk. hrjebjach 8

Luba mamka!

Prošu

klankacy wóz

jenož wot firmy

Otto Stein w Budyšinje

na Kamjentnej hasy 12 na Jerjowej hasy

Hobrski wubjerk Tunje płaćizny

Hamburgski kofejowy skład

w Kamjencu

3 tafle šokolady, jena 100 gr 1 dobromlóč., 1 jědźna, 1 worj. **jenož 85 pj.**
3 tafle dobromlóč. šokolady, jena 100 gr **0.90** hr.
4 tafl. dobromlóč. naš poražak jena 100 gr **1.—** hr.
5 taflow płódowej kremy. jena 100 gr **1.—** hr.

Hodwne wěcy

we wulkim wubjerku:

marcipan, poprjancy, powěšenki na štom, šokoladowe rumpodichi po najtuńšich płaćiznach

Smadrunks . . . . . jenož **1.10** hr.
Triplód. a štyriplód. marmelada 2 pt. bow **1.—** hr.
Najlěpši měšany sad . . . . . punt **0.65** hr.
Slowki . . . . . punt **45** a **0.60** hr.
Jabłukowe rynki . . . . . punt **0.90** hr.

Rum / Palene wino / Wino

po najtuńšich płaćiznach

Kedźbu: 3 tunje dny pječnj. muki

jenož wot 13. hač do 20. decembra

Najl. muka „Kaiser Auszug", spora, punt **29** pj.
Najl. muka „Kaiser Auszug", hładka, punt **28** pj.
Najl. wosebita pšenična muka . . punt **25** pj.

Woseb. poskićenje konserwow

I. družina
2 punt. tyza morcheje, 2 punt. tyza kolrabija, 2 punt. tyza špinata } 3 tyzy jenož **1.90** hr.

II. družina
2 punt tyza kran. bunow, 2 punt. tyza zel. hrócha, 1 pt. tyza slowkow } 3 tyzy jenož **2.00** hr.

III. družina
2 pt. tyza zel. hrócha z morch., 2 pt. tyza łam. bunow, 2 pt. tyza jab. muki } 3 tyzy jenož **2.30** hr.
2 punt. tyza Ananas . . . . . **1.48** hr.

Nimo tunich płaćiznow hišće 6% wróćozarunanja

Thams a Garfs

w Kamjencu na Knježej hasy 5

K hodam

poručam swój wulki skład

porclina / kamjeniny / krystala / škleńčanych tworow

Hermann Gläsel w Budyšinje

na Lawskich hrjebjach 4

Přiloha k číslu 294 **SERBSKE NOWINY** Sćwork, 19. decembra 1929

Hody w dźěćacym domje.

Wječera žrjedu 18. hodownika popołdnju w 4 hodź. wotmě mějachu mějachu mějachu hamt we wobšerněwjeni sa małe dźěći a domje sa cźěłne dźěći w „Naturstim parku“ rjany hodownu zwjeršeń. K žiwjatocznej hodźinje běchu so tež maćerje a nanojo dźěći sešli, kiž tam zwjetšina na schěźćitydźeńskim wječerščwjenju pśichebywaju. Też druhi hosćo běchu pśichitomni. W rumnej pśichebywarni kšałujušeje so wulki Bożodźěćowy schtom w pysche zwěźkowo. W połkole wokoło njeho běchu so pśichitomni jeśudali a śestupali. Hodownu śpěw śpěwajo pśichiźachu mjeńše dźěći pod nawjedowanjom wyšicźeje kotry a jeje pomocnizow w pśiwabnych orientalnych drastach do zwjeršeńskeje měrnosće a wokoło Bożodźěćowego schtoma. Na to so pśiched schtomom w rjanej skupinje, kiž pśichedźujušeje Marja z dźěćatkom a Josefa, pastyrjow a tśi mudrych z rańšeho kraja, śestupachu. Mali pjerachoju swoje wězy se žiwotnymi khutnymi mjeńšowjećemi k spodobanju wulkich z wulkej wuštojnosću pśichedwjedźechu. Mika žiwjatocznosć wotměnješe so z hodownymi śpěwami, deklamaciju jeneje pomognizy a z pśichedźeńšenjom hodownej schtuckowu małeho hólcźa. Nairjeńši wokomik wěsće dźěći, kiž buchu dźěći k pśichitowanym darom dowjedźene a je z wjeselym wóčkom wobhladowachu a še śpěchnymi ruckami sa nimi pśichimachu. — Pśichźamknu so krótka pśichestawka pśichi schalźy kofeja. Pśichi tutej składnosći knjes nětčźanski rada dr. Krüger, dezernent nabožnego spomóžeńskego hamta, so wobźěwje wyšicźej šulje a jeje pomognizam dźakowaniše za wuwjedowanje rjaneho zwjeršenja. Spominaše, z kajkej luboscu a próznu so darjy za dźěći z wjetšeho dźěła hamt pśichiprawiše we wjeselownych hodźinach a so su zwjeršeń tak rjenje muhowale. Jich pilnosće bla je nětko trjebało nimo pjeršo na wuhotowanje tuteho zwjeršenja wažiś. — Po tutej pśichestawce wobhladachu žebi wopytowanu hišćeze wotrjad sa cźěłne dźěći, kotrymž běše rumpodich też małe dary a rjany schtomik pśichinjeśi. Wulky spokojenje pśiroźichu so wschitzy domoj.

Małe dźěći, kotrychž je 24, wopuśchcźa dźenja schtwórtk wječeršwjenju, so buchu hody domach pola maćerki a nanka, sotśicźkow a bratśikow zwjeršśile. Dnja 2. januara wrośi so dźeń i nich, kotrež zwjetšina schćerśnjedźelski wobchowjeńśi cźaj hišćeze njeje minuł. K nim pśichidźuja so wěsće też druhe, so budźe jich licźba sajo pełna.

Adventski wječor „Młodeje Jednoty“.

„Młoda Jednota“, wotrjad „Jednoty“, towarstwa kat. Serbow w Budyšinje, wotmě zašłu njedźelu we žurli Katolskeje Towaršownje w Budyšinje rjany adwentski wječor, kiž zwjeseli so bohatelho wopyta. Ze dypkom 8 hodźin zahaji ju předsyda „Jednoty“, k. kantor Šołta, z powitacymi słowami.

Adventski wječor bě zarjadowany do tśoch wotdźělow, poskići so I. Advent Messiasowy: 1. Zadość Indu Israela za Messiasom. 2. Advent. 3. Hrěch (Wuhnaće z paradiza). Słubjenje Wumožnika. 4. De profundis. 5. Słysk za Bohom. 6. Adventska žadość. 7. Wotrocźstwo — Wumožnik. 8. Hlejće, tón Knjez budźe přińć. II. Advent Marijiny: 1. Són swj. Mrije w adwenće. 2. Pśijezwjenje swj. Marije. 3. Marija, słódka knjezna. 4. Marija a Hilžbjeta we Serbach. 5. Budź powitana jasna.

Wuwjedźenje hudźbneho programa bě na so wzał knjez pismikistajeŕ Hajna, deklamacije studenća Špitank, Nowotny, čitanje knjez kaplan Nowak (duša cyleho předwjedźenja), rěčny a spěwny khór tworješe sobustawstwo „Młodeje Jednoty“. Polne nutrnosće posłuchachu pśitomni dušuńnjacym zynkam. To bě rjany nazynk k spóznaću swjatelho adventa a Božeje lubosće. Wšitcy poskićerjo běchu cyle pśi wěcy, wobej wotdźělaj poradźištaj so khwalobnje.

Jako treći poskići so pod motom „Advent jeneho luda“ hra „Makkabejska mać“. Scena z dramata „Makkabejowje“, zeserbśćił Józef Nowak.

Knjez kaplan Nowak rysowašo pśed předwjedźenjom cin hry, zo by ju kóždy dorozumił. Bě to nuzne trěbne, dokelž bě maćizna jara ćežka a twórba pśikhila so Cišinskemu. Jewi nam rjekowstwo woneho časa pśed Khrystusom, jako Antiochus, kral Syriskeje, trašeše israelski lud. Róle hry běchu derje wobsadźene. Leju — Makkabejsku mać — hraješe knježna Hilža Hajnec tak wustojnje, zo njebychmy sebi lěpšo zažiwjenje do materije myślić móhli. Eleazar bě we swojim cinu wopraważe wulkotny. Bě to k. pismikistajeŕ Hajna. Krala hraješe k. Hejduška trošku pomalu. Georgius a Nikoma běštaj studentaj Rječka a Nowotny. Poskićištaj swoje najlěpše. Judu, wjednika israelskeho wójska, hraješe k. Guda z Hrubjelćic. Cin hry žadaše trošku razniše, z khwilemi hóle dušowne doživjenje. Knjezej kaplanej Nowakej słuša horcy dźak za wobohaćenje našeje dźiwadłoweje zběrki wo tak rjany a dostojny kruch.

„Młoda Jednota“ je sebi wšu khwalbu zasłužiła. Je katolskim Serbam Budyšina a wokoliny woprawdźe rjany zjew adventa wobradźiła. Stóž lubosć syje, lubosć žnjeje — budźe jeje dźěło k spomožeńju katolskeje wěry a Serbowstwa też dale žołinowane! -ŕ.

Wusudźenja.

Shromadny ławniski sud w Budyšinje.

Wukom mějachu so měšćańscy sastupjeć a šuknowy tkalc Alexander Horstmann, wojnař a blidař Korla Haubolda a cźěłsa Hermann Richard Broda ł Budyšcina dla šłamańja domjaceho měra a pśicźiwjenja pśicźiwo staršej mozy samolwić. Wichitzy tśi pśichłuseja komunistiskej stronje. 11. septembra t. l. wječor wotměchu nazionalni sozialistojo shromadźiznu w Krónje w Budyšcinje, na kotrejž dr. Höhna rěcźeše. Mjednik shromadźizny běšce pśichi wotewrjenju wošwěwił, so pśicźiwo kazerjam shromadźizny domjace prawo wuźiju. Mjedźiwažny teho běšce Horstmann rěcźała Scinecka ł pśichwałowanjom „femsti mordar“ powital. Nadobo běšce wulki rapot nastał. Horstmann běchu ł jewiscźa napominali, so by šalu wopuśchcźił, dokelž pak njeběšce schoł, běšce policija sapśichinyła a Horstmanna, Haubolda a Brodu ł mózu se šale bowjedła. Cźi tśi běchu wobstorżeni shromadneho šłamańja domjaceho měra a pśicźiwjenja pśicźiwo 3 policajźam šastojnikam. To pak woni pśijachu. Sud sajźi jenož Haubolda dla pśicźiwjenja ł schtyrjom njedźelam jastwa a pśichiwoli jemu, dokelž bě dotal hišćeze njekhostany, dwěłětny wuprunowański cźas. Horstmann a Broda buschtaj wuwinowanaj.

Dźěłaćerska zhromadźizna w Leopoldec korčmje.

We Worklecach, 15. hodownika.

Po wučinjenju w Khróśćicach a wozjewenju we Serbskich Nowinach bě so rjana ŕjódka skalarjow w Leopoldec korčmičcy zešła, kiž je tamnišim tśim statokam, mjez našej wjesku a Hórkami leżacymi, swoje mjeno dała. Powołał bě zhromadźiznu Zwjazk němskich skalarjow. Zhromadne zajimy wjedu, haj nuzuja do cylka. A hdyž sami tajke serbske družstwo nimamy „njezbywa nam nicо druhe, hač k němskemu so přizamkaŕ, chcemy-li swoje zajimy a prawa skitane měć.

Zaso bě župny nawjednik, knjez Kladecki ze Drježdźan, přikhwataŕ, kiž wokrjes wo nuznosći zwjazka mjez jenajkimi powołanjemi, potajkim też za skalarjow, rěcźeše. Pśi tym rysowaše scyła naše tukhwilne hospodarske połoženje, kak je k tomu dóšło. Nadrobniśo rozłoži nětčiše stejnišco **kamjeńtneje industrije.** Tu jedna so wo naš naturski luźiski kamjeń, zwjetša zornowe. Rěčnik pokaza, kak so dźěłodawarjo a wulkoindustrija hromadże skowaja a tak ze zhromadnymi mocami swój cyl docpeja. Na samsne wašnje njeje dźěłaćerstwo nadosć zorganizowane. Tohodla nima w mnohim wuspěcha. To poćeźi wězo tym dźělo, kotrež chcedźa w zajimje dźěłaćerjow skutkować. Z nowa apelowaše na solidarnosć skalarjow.

Jeho naswołwjenje padny na pśidatnu rolu. W rozmołwje pśihlosowaše knjez Mikławš Kósk z Worklec wuwjedźenjm rěčnika a pśisporni, zo su skalarjo też spóznali, zo maja so kruće zorganizować, za jedyn postronk cahać, nochcedźa-li hospodarscy k njemocy zasudźeni być. Tak daloko hač w Khróśćicach hišće k zwjazkej pśistupili njeběchu, wukonjachu to tu. Dokelž su tukhwilu wšitcy skalarjo tamnišich skałow bjez dźěła, hóršachu so wšelacy na wuložowanje § 89a zakońskich postajenjow. Knjez Kilank z Budyšina — *rodźeny ze Sernjan* — je dołhi cas w Hornjošlezyskej jako zastojnik zwjazka němskich skalarjow skutkował — je jako zarjadnik našeho (Budyskeho) wokrjesa postajeny a poda krótku rozprawu wo jednanjach z Kamjenskim dźěłowym hamtom. Ji pśizamkny so hnydom žiwa rozmołwa. Pod ruku bě hižo so wšelakim k wuźiwanju dało, zo ći bjezdźěłni, kotśiž male wobsedźeństwo swoje mjenuja — snadź nješto kórcow pola a někotre howjadła w hródźi a swinje w khlěwje — budu z tym liśić dyrbjeć, zo

žaneje podpjery

wot dźěłowelio hamta njedostanu. Po jeho měnjenju zdźerži tajka mjeńša žiwnosć swojeho wobsedźerja a był po jich zmysłu by dwojozasłužeŕ.

Tu so hnydom pokaza wuspěšne skutkowanje hospodarskeho jednoćeństwa. Dokelž su tute postajenja we swojej pśeměnjenej formje hakle 1. nowembra do skutka stajene, njepśedleži hišće prawiznje wuložowanje tutoho paragrafa. Zo by so tutón sprawnje nałožował, potrjebaja dźěłaćerjo w njewěstych padach dobre zastupjerstwo. Tute namakaju dźěn naši skalarjo w naspomnjenym zwjazku. Pśitomni dźiwachu so jara, zo „Kamjenski Dźenik“ jemu pśiwołanu rozprawu wo Khróśćanskej zhromadźiznje pśiwzał njeje.

Na kóncu zhromadźizny buchu ze srjedźizny pśitomni dowěrnicy za pśistajace wsy woleni. Jim kiwa nadawk, w času bjezdźěławosće kolegow w jich domjacenosći wopytować a k pśistupej do zwjazka namołwjeć, kotśiž hišće nazdala steja. Ze strony zwjazka budu so w bliźšim času

wjacydujowske kurzy

za dźěłaćerjow wotměwać. Tute maja dźěłaćerjow wo wšěch zakonjach, kotrež su za nich wudate, rozwucować a tak so z nimi dokładnje zeznać, wosebje z wuwjedowanym postajenjemi. W tym hišće zdźela wulka njewědomosć a njewěstosć knježi.

Zhromadźizna, w duchu pśezjednoty a luboscе wukonjana, běše jara zajimawa a w mnohim powućaca. A tak njewostanje bjez wuspěcha za wobdźělenych. Njech je tuto hibanje na kśesćanskej podlozy, kiž Bohu da, štož je Boże a so zdaluje wšeho hospodarskeho a politiskeho radikalisma, k zbožu našeho domjacheho dźěłaćerstwa a hospodarstwa.

P. Krječmaŕ:

We „Wysokich Tatrach“

Československeje.

(Pokračowanje.)

Rano po 5 hodźinach hižo stawachmy, dźěchmy so dele k brjohu jězora w zymnej wodźe wumyć, posnědachmy a wšěm „štastnou cestu“ přeju nóžkowachmy dele po znatej śćežcy a potom so wotwinychmy na dróhu „Swobody“. Je to śeroka, hišće nětkole so twarjaca dróha. Khwatachmy, přeco rychliśo nóžkowachmy, dokelž chcychmy na poł 7 hodźin być na Popradskej zastawcy a potom so dowjesć dać přez Wyše Hagy, Poljanki do Stareje Smokovce, zo bychmy wukonjeli potom dale naše pućowanjo wosrjedź Wysokich Tatrow. Ale — njemóžachmy dokhwatać, zawinychmy so wo stronu a dokelž bě hižo dopołdnja w 11. hodźinje, pytachmy sebi při puzolacej rěcźy rjane městno a wotwarichmy. Připrawjachmy sebi zaso hódny wobjed: kuskate běrny z howjazym a swinjacym mjasom naměšane, zwarichmy sebi zaso caj a k powobjedej bě syn našeho hosćićela hižo naščipał słódne hórske zemske jahodki. Potom sydnych so wotrjedź puzolaceje hórskeje rěčki na kamjeń a radostne přihladowachmy na mojim wobsumjenym městnje rjakotacej wodźičcy. Pót a proch sebi hišće wotrywši, doškrabachmy so zaso z dola na dróhu „Swoboty“, zo bychmy donóžkowali do Wyšsej Hagy. Dubało puću zetkachmy so z wotdźělom českeho wójska, kiž měješe tu w horiščach swoje zwučowanje. Dopěchmy Wyše Hagy — zastaniśco — a po tym, kaž běchmy so wobhonili na zapisu jězbow, dyrbješe za krótke mjeńšiny elektrika dojeć do Stareje Smokovce. Ale, kaž so zda, bě nas zbožo wopušćiło. Hakle za poldra hodźiny jěduce wona do Smokovce, přetož hdyž běchmy hladali, tam je wisał hišće stary jězdny rjad. Běchmy połneho hněwa, dokelž nochcychmy drohotny čas zhubić, kiž by nam zdobom cyły plan wotmysleneho puća znićił. Tu wuhladachmy auto jeneho bohačka, spytachmy na dobre zbožo jeho so prašeć, hač njeby nas přećelnje do Noweje a Stareje Smokovce dowjezł. Znata słowjanska přećelnosć a lubosć teć so tu pokaza, hnydom da swój wóz zabubotać, so w nim zaměstnichmy z našimi ćežidłami a w spěšnosći 70—90 km dźěše wosrjedź horow na Klotildźinej „cesće“ nimo krasnosćow přirody, nimo hłuboko spadowacych skałow dale, přez mosty a nihluboko spadowacych skałow dale, přez mosty a nihluboko spadowacych skałow dale, wokoło zawjertow, *zo so nam skoro* nimo hłubinow, wokoło zawjertow, *zo so nam skoro* nimo hłubinow, wokoło zawjertow, *zo so nam skoro* nimo hłubinow, wokoło zawjertow, *zo so nam skoro* nimo hłubinow, wokoło zawjertow, zo so nam skoro nimo hłubinow, wokoło zawjertow, zo so nam skoro nimo hłubinow, wokoło zawjertow, zo so nam skoro

Z našeho kulturneho žiwjenja.

S Rakez. Minjenu njedźelu, 15. dezembra, wotmě tuhomnje herbske towarstwo „Lipa“ swoju mježaznu zhromadźiznu, na kotruž bźěše so wjetšina liežba hobustawow sełchla. Wšěch nam tola knjes redaktor Bart pśichedniosći pśiklubił, a to drje bźěše so pśichižinu, so so hobustawy bohaco wobdźěłachu. Po powitanju a krótkim jednanju wo towarstwownych wuknośnosćach, pśicheposa pśichedźenda, knjes Schewčik, słowo pśichednosćerjej a knjes Bart nam rozprawješe wo zhromadźiznje narodnych mjeńšinowow w Barlinje a dale wo wustajenju industrije w Pósnanju, kotruž bźěše wopytał. Wjele žmy hižo wo njej cźitali a słyšeli, ale wjele wjazy žmy ! posćicźenym pśichedniosćam wo njej zhonili. Wobsedźe je pśichipośłuchanjow sajimało, jo je so němskim nowinam se strony knježeństwa zakazało, wo tutej wustajenju pisaś, a tola je so wo njej pisało, (prosty cłowjek skoro wěri, što maja nowinu dźensniši dźeń wjetšinu mós hacź knježeństwo). Rěcźnik pokasa pśichi tutej skladnosći na tak husto trizbanje, na Polakow so pozdałowace widmo „Polnische Wirtschaft“. Rozłoži, to je mjenowana wustajeńca dopokasała, so pólski wirtschoft dźensa hobu mjes druhimi ludami na wjelikim steji, chtož teź ! mnohimi pśikładami dopokasa. Pokasa teź na to, kak je Pólska pśiches njepśechastawaze zlowuse wójnu ze strony Němskeje nuzowana była, industrijowe twarźiśi hama pśetowjeźe, a je so tak w tutym padźe na schodu němskeje industrije njewótwiźna sćinika. Psches śiwój móriśi pśichitaw Gdańsk, kaž teź ! dźěła psches nowy natwarjeny pśichistaw Gdyn, je Pólska mózno, śiwoje twarźiśi hama wuwoźowaś, a potrjebnu maśinu dowoźowaś, teź sa druhe pśichimjesowaze kraje, schtož jej materiełowy dobytk wunjese. Po hodźinu trajazym pśichednoschu rěcźnik skónći, pokasawschi na to, kedy buchu wichśitke ludy na natwarjenjo cźełkali, a niz, kaž je to w sašłodnych cźasach było, sa wójnu wokale, by wjele kupje było. Bohaty wschitkeršt mntowasche rěcźnikej jeho próstu a njeśeběcźne dźełło. Na to so hišćeze jednalcy wo towarstwowej pohrjebnej pokładni a dale dla naschego pśichodnego wolstałtneho załoženskego śwjedźenja, kiž budźe 19. wuikego rózka w Rakezach, a potom so zhromadźichu skónći se śiwym „Ssas statak mši?“

Přilopk.

* **Jane śwěcźeńske jednanje pśecźeśiwo hrabi Korli se Stolberg.** K wosiewjenju tuteje nowinarskeje powěsće rosćahnuje rěcźnik dr. Luetgebrune-Göttingenski w mjenje hrabje Korle se Stolberg-Wernigerode: Śwěcźenja a wobhonjenja w runje skónczenym Hirschbergskim jednanju njejsu najmjeńschi sapschink sa możnosć wobstórkowy pśecźeśiwo hrabi Korli dla nekakeho pśichedźenja dake. Jenoz njese śwěcźeńskeho jednanja pśecźeśiwo njemu hdy było, ani taźeko teź njebywa. —

* **40 000 hriwnow sjednoczeńskich pjenjes pśichećischiwik.** Pśichi thorobnej kaźu triśerskeho a parukhźělanskeho dyrjenskeho sjednoczeństwa we Wrótźlawje su pśichećischiwjerja na wsu wosaźu 40 000 sjednoczeńskich pjenjes wotkryli. Tohodla buschtaj dwaj pśichistajenjaj, 46létny rendant Kobinka a 40létny śběrar pśichinoschkow Schubert sajataj.

* **S pśiwjedawscheho kralowskeho domu.** Prynzej Bjedrichej Kichescźanej je so w kupjelach Wórischofen w Bayerskej dźiwowcźała narodźiła. Pryna je se 16. junija 1923 i pryncznu Hilźbjetu Helenu s Thurn a Taxis wożenjenym. Nowonarodźena holcźka je tśeśe dźěśo tohole mandźelstwa.

* **Sapśudzena dźěśezowa mordarka.** Innsbruckski pśichiśažny žud sapśudźi klaźernu a rěcźnu wucźerku Mariju Bauerowu dla dwójneho dźěśezoweho mordarstwa k pjeć létam khłostarnje. Pśichiśažni běchu pralchenje wo winje jenohłośnje wobtruesili.

* **Krwawy njeskutk deserterа.** S Litoměrij so powź: Wojak 42. połka pěchkow w twjerdźiznje Terezinje (Theresienstadt) Franz Sochor wopuscheźi swój wojeńsku wotrjad a naja źebi w Cźeśkej Lipje auto. Tuzy do Wuschezja Kłóschofera s bajonetom do khribjeta a cźišnu jeho s wosa. Sranjeny wlezeše so hacź k blišcemu mešnu zandarmerije, i wołkeź sapocza so pśechesćehowanje. Pórdźelu poradźi so, deserterа w bydlenju jeho maczerje sajeć. Wón wobkrucźa, so njeje schofera chcył morić, ale je jenoz jemu drasnu a automobil rubicź chcył, so mohł psches mjeju do Němskeje cźeknuć.

Hospodarski rozhlad.

schtwórk 19. dezembra 1929:

Wčerawše kurzy w Barlinje.

1 Dollar	4,1705	100 pólsk. złotych	46,975
1 jandźelski punt	20,368	100 čěskosł. krónow	12,378
100 šwajc. frankow	81,11	100 franc. frankow	16,42

Barlinska burša docźaka wcźera saso hubjeńschi dźeń. Kursy efektow bo powschitkowne wotdrjebjowachu a wostachu snižene hacź do konca. Teź wiki ! wobsunmi a rentowymi liseźinami běchu khětre wuzenace a wobslabnjene.

Na produktowych wikach w Barlinje knježeše teź na wcźerawschim dnju kruta tendenza. Pólsćenje kupjerskeho žita njebźěše so wusnamnje powschiło. Rožka a pśeneńca bźěchtej wo wěcźe 20 pj. drožschej. Mjuny su nusowane, potrjebne pśaćiny wschitkich wotdźělow, dokelž njeje su pśechjara ze žitom sastarane. Wcźera pśaćeše zentnar

w Barlinje:

pśenicźny 12,10—12,15 hr., rožki 8,60 hacź 8,75 hr., jećmjenja nadpśimjeno 9,35 hr. hacź 10,15 hr., wusnamjeńko 8,35—8,85 hr., wowsa 7,50—7,90 hr.,

w termijowym wikowanju:

za dezember: pśenicźny 12,60—12,70 hr. rožki 9,50—9,60 hr.,

za měrc: pśenicźny 13,35—13,55 hr., rožki 10,20—10,35 hr., wowsa 8,75 hacź 8,85 hr.,

za mejo: pśenicźny 13,91½ hr., rožki wok 10,71½—10,85 hr., wowsa 9,25 hr.

Wcźerawschе pśaćiny ! Drjezdźanskich wikow.

Žiwe kaćki 5—6 hr., kury stare 3 hacź 5 hr., młodźicki 3—6 hr., sarźanka wjerśina po puneze: huzy 1,35 hacź 1,50 hr., kaćki 1,50—1,60 hr., kury stare 1,30 hacź 1,60 hr., młode 1,40—1,80 hr., hołbje schtuka 80 hacź 120 pj., rybы po puneze: karpy 1,40 hr., liny 1,20 hr., schćuki 1,30 hr., Jabluka 10—50 pj., krukschwy 30 hacź 50 pj., brunjuzy 50 pj., mšd 1,50—3,50 hr., běrny zemjnar 4—4,50 hr., punt 5—6 pj., rośćekowy kał 40 hacź 45 pj., selery 15 pj., hjubrojty 0,40—1 hr., cźerwjeny 12 pj., bźały 8—10 pj., wlóski 15—20 pj., kulerepa 10 pj., krći 80—100 pj., selerij 15—60 pj., žołotej 15 hacź 30 pj., cźerwjena rěpa 15 pj., jędźna loboda 15 hacź 30 pj., cźerwjena rěpa 15 pj., jędźna loboda 15 pj. hacź 20 pj., morchej 10—12 pj., zybla 15 pj., karoty 10 hacź 15 pj., tomaty 35—50 pj., kišały kał 13—15 pj., butra 2,20 hacź 2,30 hr., jeja 19—22 pj.

Pśichistajeja:

Holzu, kotraž wjazy do pokracźowańskeje schule njećhodźi, **k 1. abo 15.** januarej, mandźelska Waklarja Jährga **w Kamjenzu** pśichi wusławje.

Z Ruskej wućehnjeni němscy ratarjo su z łódźo stupiwši so do caha zesydali, zo bychu do wosebiteho lěhwa pola Hammersteina w Mecklenburgskej dojěli.

Cźeładnika, 15- hacź 17-kneho, k 1. januarej, O. Weßner w Zurizach.

Na pśichedań:

Kosa, dobra bójka, Heinrich Fischer w Nowym Dworje pola Riśeze.

Klawěr, dźěcźazy kólećk, kolykoń a hanki sa dwě wožoše, wyschichi žandarm Müller we Łasu.

Dźěcźazy wós w Budyschinje na Rěčnišći haźy 12 delka.

Piano trjebany w Budyschinje na Seminarskej haźy 8.

Drjewowej awkziji

w **Njebjelcźicach** njedźelu 22. dezembra pop. w 3 hodź. wischminy ! wukopanju, kuzy seźdu so pśichi Kralicy pólnej brožni,

w **Radschowje** pjatk 20. dezembra dop. w 9 hodź. wjetše 150 dolbich hromadow — kuluchow, schmrěkow, wusikkowych žerdźow, hrabiśchcźow —, na knježim dworje Kuzy seźdu so pśichi farskim lěsu.

Ssudnistwu na pśechadźowanje:

pjatk 19. dezembra 1929:

w **Biskopizach** na sudnistwje dop. w 10 hodź. 2 kucźi, klawěr, pišarske blido, sofa, mnjwe blido, schpihel a wobucźowy kamor, 3 tworowe kamory, mnjwa komoda, wokšěžna aarderoba, knihowy regal, wucźahaśe blido, korbaśke meble atd.,

w **Wětnym Khalmcu** dop. w 10 hodź., kuzy so seźdu we hoscźencu: klawěr,

we **Łasu** dop. w 11 hodź., kuzy seźdu so w hoscźencu knjese Scholty: žonjace koło.

Škarowe clenješe.

Produktowe wiki dienża dop. ¾11 hodź. w Barlinje: Pśichi šnadnje wuwitych wikach je rožka 5 pj. tuńscha hacź wcźera.

Dop. ¾12 hodź.: Složujo so wo wukrajnych wikach płaćižny rožki a pśenicźny popuschcźeja.

Płaćizny na Barlinskich produktowych wikach.

Žito a wolijowe symjo po tuni abo 1000 kg, howak 100 kg.
Płaćizny po złotej hriwnje.

	18. 12.	17. 2.		18. 12.	17. 12.
Pśenica	242-243	237-238	bany	—	—
rožka	172-175	171 178	woka	—	—
naz. jećmjeń	—	—	módre łupiny	—	—
nal. jećmjeń	167-177	167-177	žołte łupiny	—	—
wows	144-153	144-15?	seradella	—	—
kukurica	164-168	164-166	raps. wosnik	18-18,90	18-18,90
pšenź muka	29-34 50	28-34 5?	łany wósnik	23-24,00	23-24,00
ržana muka	23-27 00	23-26,77	ocon. melasa	—	—
pš. wotruby	11-11,50	11-11,50	běrnj. kruski	14-14,70	14-15,00
ržane „	9-10 25	10-10,25	syno, 50 kg	3,20-3,80	3,40-4,00
łane symjo	—	—	łane syno	1,20-1,55	1,25-1,95
šrótch, Viktor.	29-38,00	29-38,0	ržana sloma	1,25-1,40	1,20-1,30
raps	—	—	pśenź. „	1,20-1,35	1,20-1,40
pjeluški	—	—	wowsna „	1,20-1,30	1,20-1,35

Hamtske wozjewjenje z Budyšina

Sa wokrjeź Budyskeho hamtskeho hejtmanstwa a sa mésto Bjiskopizy so po § 105 e pschemyślowskeho porjada ! pschihłosowanjam wokrjeźneho hejtmanstwa w Budyschinje dowoli, so hmjezda

njedźelu 22. dezembra 1929 wot dopołdnja 11 hodź. hacź do 7 hodź. wječor

we wikowańskoje pomozniznu, wucźobniznu a dźěłacźerjo dźěłacź a klamy wotewrjene dyrjo.

W Budyschinje, 17. dezembra 1929.

Hamtske hejtmanstwo.

Hamtske wozjewjenje z Kamjenca.

Słužbne městnosće Kamjenskeho dźěłowego hanta su wot 19. dezembra 1929 w Kamjenskim na Raišchej bróhy — Oststraße — 13. **Dźěłowy hamt.**

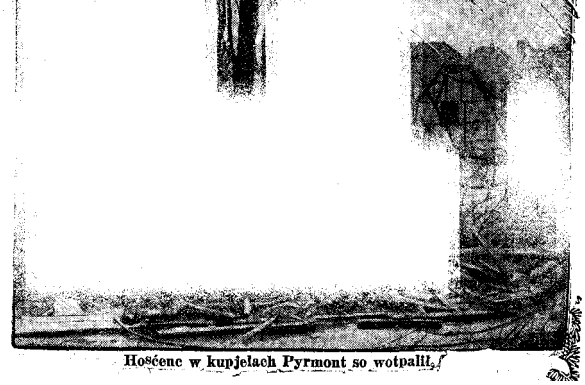
Swójbne powěsće.

Sewrěloj: Jan Arnoscht Schtrjela, kolijewuhibaś na wotp. w Budyschinje. — Pawoł Kocź, schofer we Wojerezach, 44 lět.

Hłowny redaktor a zamołwity za politiku Marko Smoleń w Budyšinje. — Za lokalny dźěl a feuilleton: A. Dučman w Budyšinje. — Za hospodarski dźěl: Arnošt Bart w Brězyncy. — Za nawěšćiki: G. Janak w Budyšinje.

Němscy ratarjo z Ruskeje wućahuja. Su runje ze ruskej łódźu do Swinemünde pola Šćećina přijěli a tu na kraj wustupili.

Hosćenc w kupjelach Pyrmont so wotpalił.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„S. N." płaca měsačnje we wudawaćni 1.10 hr., na pósće a pola dowěrnik. 1,51 hr., pod křiž. zwjazkom abo do wukraja 2.25 hr. abo 18 Kč. Wud. a čišći Smolerjec knihičišćerja, zap. dr. z w. mk. w Serb. Domje w Budyšinje. Telefon 2687

Za nawěšćki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 8 pj. Wobčežnje so stajace nawěšćki a tabele so wyše wobličeja. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 24 pj. Rabat po tarifu. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Čis. (Nr.) 295 — Budyšin — Pjatk, 20. decembra 1929 — Bautzen — Pjatk 88

Spěšny program před němskim sejmom.

Na dnjowym rjedźe němskeho rejma krjedu wuradźenje **spěšneho programa** stejesche, a to wo pschemjenjenju **zakonja wo tobakowym dawku** a zakonja wo **częstne wobmjesowanym powjetschenju pschinoschka za sawěsćenje dźěłonjemjerjerjow.**

Sozialdemokrat **Herz** namjetowaješe, so by so tobakowy dawk dawkowemu wuběrkej pschepokasał. Sa powjetschenje pschinoschka sawěsćenja dźěłonjemjerjow njeje wuradźenja we wuběrku trjeba.

Kommunist **Ende** njemóry w Němskej pschipowědźi, ja kotrejž so w prěnim rjedźe sozialdemokratoju samolwiješi.

Freidel z hospodarskeje strony praji, so so jeho pschecejšo wo stejišćnju k powjetschenju tobakowego dawka halke po wuběrkowym wuradźenju rozsudźa. Powjetschenje pschinoschka sawěsćenja dźěłonjemjerjow hospodarska strona wotpokazuje.

Pschidatka tobakowego dawka so dawkowemu wuběrkej pschipokasa. Powjetschenje pschinoschka za sawěsćenje dźěłonjemjerjow so po druhim wuradźenju z 225 pschecejiwo 137 hłosam pschija.

Pozčonka za Němsku w Ameriey so zapowědźiła.

Prezident němskostatneje banki **dr. Schacht** w tu chwilu němsku finanzu politiku wobtrudnjeji. Jeho počasnaw. ke Morganowym bankam so pschipisuje, so je banka Dillona, Reada & Co. w Newyorku so zapowědźika, 450 milijonow hriwnow Němskej pożcźi. Pódla toho su pjeza też reparazijski agent Parker Gilbert a wěste franzowske banki pschecejiwo němskej wukrajnej pożczonzy protestowali, dokelž so boja, so by z njej a z nětčišćej němskej finanzej politiku němska płacjenska zhmanosć schkodowała. Dr. Schacht ma za wopačne, statny dołh powjetschicz a z dobom dawki sniźicz. Wón je se swojim pschecjiwnistwom dospił, so so wo knjezejstwowym planje dawki njepołóża. Dešezit w statnej pokładni na konzu leta budże so dyrbjeć z tukrajnej pożczonku wurunacź. Němske knjezejstwo tohodla hižo z bankierom Warburgom jedna.

Dla pschecjiwnistwa dr. Schachta staj hižo finanzny minister dr. Hilferding a statny sekretar w finanzným ministerstwje Popitz dyžkoli swoje sastojnistwo złožiłoj. S tym bychu so wobezejnosze němskich finanzow hischeze zhórschile. Tohodla wobaj hischeze znajmjenscha khwilu we sastojnstwje wostanjetaj. Dla njetrjebjelazeho rozwicza němskich finanzow znadź so němskemu ludej hischeze wjesche czeże napokoża. Powěda so, so so dawki powjetscha, mjerto so bychu so snjizile.

Pschikrocżene pschepokasanki na němske kraje.

W němskej statnej pokładni su někotre pjenjezy žadnje dyžli hdy prjedy. Wo tym wokolnik němskeho finanzneho ministerstwa na němske kraje zajmu rěcź rěcźi. W nim je so krajnym knjezejstwam dźělilo, so może němska statna pokładnja jenoż połozu z dothodneho dawka a z automobilowego dawka tón mězaz krajam pschepokasacź. To je prěni króć, so so krajam pschepokasanki połnje njewuplaczа. Dokelž je so nowa pożczonka pola bankiera Warburga nimale dojednała, maju krajne knjezejstwa strach sa pschewinjeny. Hdy by so tale nadźija njedopjelniła, bychu kraje nutsowane byle, zame pożczonki sa wypołu dań sa konz dezembra płacź, so by so pobrachowazy dźěł dawkowych pschepokasankow wurunał.

Dr. Schacht němskich wotpósłancow do Haaga powjedże.

Barliniske nowiny powědźa, so němske knjezejstwo presidenta němskostatneje banki, dr. Schachta, namołwi, so by był z wjednikom němskich wotpósłankow w Haagu. Němski hospodarski minister wotpósłanzow njepschewodźi. Dr. Schacht ma nadawk, sadźewacź, so wěrićelske staty Němskej wjazy czežom nakładu.

Rozsudzenje němskostatneho suda.

We wustatnej swadze němskonazionalneje frakcije krutkeho rejma pschecjiwo pruskemu knjezejstwu wo prascheńje, hacź smědźa so sastojnizy pschi ludowym pożahanju wobdźelicź, je statny žud sa Němsku kłódowazy wužud wuprajił:

Swobodna politiska smyslenja, w stawje 130, wotstawku 2 němskeje wustawy sastojnikam garuczena, prawo wopschija, so smědźa so pschi pschipuschczenym ludowym pożahanju sastojnizy njedźiwajuz wopschijeca wobdźelicź a pschi ludowym rozhudźenju wothłosowacź. Dależahaze namjety so wotpokazuja.

Po tymle wukudże je pruske knjezejstwo w swojim pschecjiwnistwje pschecjiwo sastojnikam, kotrjž su ta ludowe pożadanje sjawnje wustupowali, poraženje poczerpiło. Politiske rezbywki tohole rozsudu njejsu dowidźeli.

Podpjera krótki čas dźěłacych so podleši.

Po wobsamknjenju sarjadnitřiwoweje rady sawěsćenje dźěłonjemjerjow, podpjera sa krótki czaż dźěłazych, kotraž mjesecze ho jenoż hacź do 31. dezembra 1929 wudźěli, hacź do 31. měrza 1930 w mozy wostawa. Němski dźěłowy minister je wobsamknjenju sarjadnitřiwoweje rady pschihłosował.

Letsa je kónc oktobra 27 000 krótki czaż dźěłazych podpjeru dostało pornjo 12 500, kotrjž su so w tym samym czasu loni podpjerali. Krótki czaż dźěłazy podpjeru dostawa, hdyž w protyczym tydzenju jenoż tři dny dźěła.

Pschadowanje w Manchestru hody zyły tydzeń dźěło sastaja.

„Times" z Manchestra powědźa, so wschě pschadowanje, kotrež amerikanscu bawmnu pschedźěłaju, **hody zyły tydzeń dźěło sastaja,** niz jenoż kaž hewak dwaj dnjej, dokelž maju hižo dlschi czaż mało dźěłacź. S tym so nětkle 120 000 dźěłacerjow potrjechi.

Sozialdemokrata jako Hamburgskeho měschczanostu wuzwolili.

W Hamburgu su prěni króć w jeho stawiznach sozialdemokrata, wuczerja ludowe schule Rudolfa Roża, wuzwolili, kotrehož wólbu je senat krjedu wospjetnił.

Smjerdżace bomby w zhromadźiznje Planenskich měschczanskich zastupjerjow.

Dźěłonjemjerjo w Planenje běchu žadali, so by so jim hodowna pschipomoz wupłaczika, a so z tym a druhimi zadośczenji na kommunistiskeho sastupjerja w poradźenju měschczanskich sastupjerjow wobroczili. Dźěłonjemjerjo běchu so k demonstraziji psched radnizu zhromadźili. Kommunistiski sjednik sapósłanz so pschi spočatku poradźenja stowa jimanje a wo žadanjach dźěłonjemjerjow rěczeše. Dla stschiwdźajuzych wuraseow jemu stowo wschu, a hdyž njedźiwajuz toho dale rěczeše, so poradźenje pschetorhny. S **tribuny pschipołtuchanjow so sjenjerdżace bomby wjetachu.** Na to wopytowarjow je tribunow wuhnachu, a wulke wokna poradźenje so wuteworichu. Kommunistiski měschczanski sastupjeř Mittag je wocźinjenym woknom k delka stejazemu ludej pschiwoła: „Měschczanzy sastupjerjo su w restawraziji a żeru a žłokaju! Wy mózeze z hłodom mrěcź!" Hdyž chżychu demonstrantoja podźěsko z nowa k radnizy cżahnyć, policija zakroczi a jich z gumijowym klumpachom rozsehna.

Francowska nadsce swoje wójnske łódźstwo pomjenšić.

Psched sjednoczenymaj komorinymaj komisijomaj sa wójnske łódźstwa a swonkowne naležnosze staj rjedu ministerstki pschedsydża Tardieu a swonkowny minister Briand we stejišćach franzowskeho knjezejstwa k Londonskej konferenzy za wotbronjenje wójnskich łódźstwow rěczałoj.

Tardieu praji, so franzowske knjezejstwo w schtyrjoch dypkach pschi žanych wobstejnosćach njezosta:

1. Shromadna tonaża (zhlonosć) franzowskeho wójnskeho łódźstwa so njepomjenschi.
2. Jenaka zhlonosć franzowskeho a italskeho wójnskeho łódźstwa so wotpokazuje.
3. Podmórske czołny so njesakasaju.
4. Sadhowacz ma so nachwilny charakter Londonskeje konferenzy, kotraž smě jenoż tak pschihotowanje sa wotbronjenisku konferenzu Swjasa Ludow placzicź.

Poincare wolkhorit.

Prjedawschi franzowski ministerski president Raymond Poincare je wutoru khorowniu w Parizu wopuschcził a so do swojeho Parizskeho wobydlenja wrócźił. Bliżiche dny so do polodnischeje Franzowskeje poda, hdyž chze dlschi czaż pschebywacź.

Francowski pólverowy skład do powětra zleczał.

W franzowskej twjerdźinje Toulu je krjedu wječor sajo jedyn pólverowy skład do powětra sleczał. Někotre 20 000 tunow pólvra je so sniżiło. Dołhi czaż hobrite płomjenja i wupuschczenje pólverowoje składowanje hapachu. Hodźiny dołho bě město do duschateho czornego kura sawalene. Na zboże běchu psched někotrymi dnjemi wjetschu hromadow bombow je składowanje wotwjesli. Tomu maju so dźakowacź, so katastroża njeje žanych człowjeskich žiwjenjow jako wopor żadała.

Wojeske wyschnosze měnja, so je rosbuchnjenje runje kaž tamne z 11. novembra z chemiskim rosbuschczenjom pólvra nastało. Franzowske nowiny krute pschepytanje žadaju, dokelž na to tukaju, so je so katastroża se słóstnistkim pschihotom nacźinła.

Francowske wótkruce wo Jendźelskej w Haagu.

Parizske monarchistiske nowiny „Action Francaise" su so z wótrym porokom do jendźelskeho finanzneho ministra Snowdena a franzowskeho swonkowneho ministra Brianda dale. Snowdenej so porokuje, so je na Haagskej konferenzy žadał, so by so podawanje němskich wězow město pjenjes sa reparazije sniżiło, do Brianda pak so rypa, so so tomule žadanju njeje rasnje napischeżiwo stajał.

„Action Francaije" praji, so je z tym jenicźky Franzowska schkodowała, pschetoż Franzowska bě žeby wotmysliła, so pomoz podawanja němskich wězow nowy wulki puć sa łódźstwo natwarić, kotryż dyrbjesche Atlantiski ozean se Sćerdźoseinskim morjom swjasacź. Tónle kanal, kotryż by so z Bordeauxa pschi Atlantiskim morju psches Franzowsku do Cette pschi Sćerdźoseinskim morju natwarił, je hižo dospołnje pschihotowany był. Franzowske ministerstwo sjawnych dźěłow bě swarske plany hižo wudźěłało. Tónle kanal by hospodarskeju a wojeskeju jara ważny był; pschetož z nim by so wódny puć z Marseille do Hamburga z 4340 na 2476 a do Antwerpena z 3890 na 1916 kilometrow pschikrócził. Franzowske wójnske łódźstwo budźiske ho wot mjenjesze wuskwobodźiło, so dyrbi psches Gibraltarsku mórsku wuzinu, z jendźelskimi kanonami wobkrjeżenu, jěsdźeć. Hižo je wotmyslene było, trjebne maschiny sa wurjewanje semje atd. na slicżowanje podawanja wězow w Němskej skazać. Němska budźiske cź wjetschi dźěł sa wuhotowanje kanala podała. Někto je tónle kanalowy projekt do wody padnył.

Dwělna róla Jendźelskeho ministra Snowdena.

Napischeżiwo saprěwzatym wudawanjam Jendźelskeje, franzowskeje politikarja pschi tym wostawaju, so je jendźelski finanzny minister Snowden žadał, so bychu so w pschichodnej Haagskej konferenzy do Youngowego **plana** zhłokasańše poźtajenja (sankzije) zajmnyle.

Snowden je, tak so z Pariza powě, pschi pschihotowanym rosbrajenju mjes jendźelskim a franzowskim knjezejstwom namjetował, so by w Brüsselu dźěławi jurisiski komitej do stónczneho texta Youngowego plana zhłokańše naprawny sapleć, kotrež bychu dyrbjale do mozy stupjeć, hdy by Němska pschestoła, wójnske wotschkodźenje (reparazije) płaczicź. Pódla toho je Snowden pjeza w prascheńju podawanja němskich wězow pschemjenjenje namjetował, z čimž by so Youngowy plan pohubjeńschił. Na konferenzy swjatkarskich wězwuwutwórnych, kotraž so w Pariźu wotmėwa, je so za Jendźelsku prawo žadało, so by wobsedity kontrolowazy organ podawanja němskich wězow wuhotowała.

Wo wschěm tym nocże Snowden nětkle niczo wědźeć. Se stronu, kotraž jemu blisko stejí, so rosnoschuje, so by to hole franzowske wumóžkenja.

Macdonaldowe knjezejstwo so pschi žanym poraholo.

Jendźelski delni rejm je namjet konserwatiwneje strony na sasjadnjenje knjezejstwowego sakoniowego nacźiła we wuhlownych podkopach w drubim wuradźenju z 281 pschecejiwo 273 hłosam, to je z jenoż 8 **hłosami, wotpokasał.**

Polska opplizija sa pschemjenjenje wustawy.

W połstim parlamenze je sjednoczel, so su so we wutorkom wuradźenja pała republizyneho presidenta, we kotrymž je so wo rewisiji wustawy jednało, wschitzy wjednizy opplizijskich stronow sa pschemjenjenje wustawy wuprajili.

W poslednich poradźenjach pólskeho rejma je so z merom wuradźowało.

Na sněče so prewjele zita naplahuje.

Na zyłym ɣwěče nětkole ratarstwo dla niskich płacźijnow ɣwojich wupłodow cźerpi. Ratarstwo njeje wjazy wunošne, dokelž ɣo na ɣwětowych wikach wjazy ratarskich wupłodow poskića, hač sa nimi jich pschetrjebarjo žadaju. Tohodła je nusne, ɣo ɣo płahowanje zita w pokrótšenej Ameriźy sanjesuje. Ratarski departement Sjednoćenych statow połnoźneje Ameriki je swěźił, ɣo šetnoske amerikanske žně po hódnoći wo 85 miliźonow dollarow lośsche žně pschekahaju.

Wotprawjenja w Ruskej.

Po wosjewjenju ruskeho knjezećstwa je statna policija w Rostowje nad Donom komunistiskemu statej njepschećelu organisaziju wušlědźiła, kotraž i nětkuždy offiźerow a wojakow zarjadneho ruskeho wójska wobstejesche. S jejnym wjednikom bě general Nikolski, kotryž je 1919 we Wrangelowym wójsku pschećiwo bolschewikam wojował. 16 wołoɣom, mjez nimi tež Nikolskeho, ɣu zatrělili.

Moskowska internacionala we wukraju.

Nětkuždy połstanjtrowy radźićel kommunistiskeje Ruskeje Beześedowski w Parizkim „Matinu“ wo dźěławosći Moskowskeje internacionale pischе: 14. oktobra 1923 we Warschawskej zitadelli wulki połvorowny skład rosbuchnyu. Rosbuchnjenje śehi nětkotre sta waporow žadasche,, a we wokolnosći ɣo nimo měry wulka schkoda naćini. Powětrowny cźišćnć bě tak wulki, ɣo ɣo wothźelenje wojakow, kotreż bě 500 metrow wot zitadelle dalene, do Wiśły cźišny, pschi cźinnj ɣo nětkotši wojazy tepichu. Hnydom po njeśbožownym podawku pólske knjezećstwo wosjewi, ɣo je stóśiniska ruka zitadellu do powětra buchła. Wojeśći ſtrażnić, kotryż bě kaž ɣ Bożim dźiwom ɣo žmjerći wuschował, powědźi, ɣo je najprjódy rosbuchnjenje sałyschał, a hakle sa nětkotre wokomiki bě połvorowy skład ɣ nimo měry wulkim rosbuchnjenjom do powětra śleźał. S teho ɣudźachu, ɣo bě ɣo helika maschina wuźika. Beześedowski je nětko pschepradźił, ɣo je tónle attentat tajny agent Moskowskeje internacionale Elenski stućił, kotrehož běchu jako nałeźnika Loganowskeho do Warschawy pósłali.

Tajne fascistiske organisacije w Khorwatskej.

W běhu pschepytanja stónzowanja redaktora Schlegla je ɣo policiji poradźiło, dwě dajnej organisaziji wotkrycź, kotrejuž ɣobustawy ɣu ɣ wjetšeho dźela nětkuždy awstrisky a madźarsky offiźerojo khorwatiskeje narodnosće a studentojo Frankoweje strony. Generalny sekretar khorwatiskeje ratarskeje strony, Krnjewić, tute organisazije je wukraja wodźesche. Maju sa to, so nitki wjedu do Roma. Jenej ɣ organisazijow tej dźěławcźerjo pschiſłuschachu. We tymle świšu su posledenje dny w Sagrjebje dwaceći wołoɣow saśeli

Ze Serbow

W Budyšinje, 20. dezembra 1929.

— Wo mj drje. Cźicha ɣmicźka je do kraja saćahnyła. Homa a hola. luki a łśby ɣu ɣ cźełna ɣwobzwane ɣ běłym płaschćenom. Sćežka wuschina je ɣo nad ɣrjedźnej Europu wupschestrěła a kaha hać ɣo wjeczorniweje Ruskeje. Jeli ɣo tam sałamłoši, kiwa nam ſnjeſliwa ɣmicźka. W połnozy wschak mjźiny nimo cźahaja. Tuž ɣyma pschekrutu ras njeſmeje. Wjedratuje ménja, ɣo je wuschina ɣnano ɣyła dosć, je k połnozy ſtóścźi. Je-li bliže k nam nimo pocźahnu, pschinjeſu nam populschćenje ɣmy, ɣnano ɣnźy abo heſchćiźik. Jara ɣyma je w pokrośschej Němskej. — Jutſje ɣobotu łkhadźa ſtónźeńko 8,11 hodź. a ɣkowa ɣo 3,45 hodź. — Sstónźo je ɣo hižo wobroćiło a ɣkowa ɣo wot nětka ɣ kóždym dnjom połdźišcho. Rano ſtónźo wschak hišcźe ɣ kóždym dnjom połdźišcho skhadźa, ale też tu špocźatk wulkeho rózka wobrot sašłubi. — Mětjacźk skhadźa wjeczor 10,18 hodź. a ɣkowa ɣo do ɣschipoldnja 11,51 hodź. — Wječera wjeczor w 7 hodź. barometer 758, ɣygrometer —2, thermometer —2. Dźeńa rano we 8 hodź. barometer 753, ɣygrometer —5, thermometer —7. Wuhłady na malo ɣo pscheměnjaze wjedro.

— **Pod ſjawnym Bożodźěłowym ſchtomom na Mjałkowym torhoſchću** ſpěwasche wječera tudomne wuczećke ſpěwne ɣobstawſtwo ɣ dźěćacym chórom Lutherskeje ſchule ɣobowne kerluſche a namaka je ɣwojim posłuchaćelam. — Dźenjſnischi program je ɣ rozdźěłu ſtał: Nimo ſjawnoɣ muzikeho ſpěwneho ɣobstawſtwa „Sängerbund“ posłuſchi ſjednoćenſtwo nětkuždnich wojeńskich hudźbnikow inſtrumentalnu hudźbu je wóſke Pětrowskeje ɣyrkwje. Porjad ſapoczynje ɣo 1/4 8 hodź.

— **Nowa ſjawna telefonowarnja na Žitnych wikach.** Kunje jako na Drjewnowych wikach pschi dźěſchim cźaſom je pósta nětko też na Žitnych wikach pschi ſałkodom na Dźiwadłowu hrazu ſjawna telefonowarnja ſtajiła. Telefonſka kóžka je wobnjo a w nozu wotewrjena a móże ɣo ſa telefonowanje ɣ mésće Budyſchinje wužiwacź.

— **Wobzhe pósłowe autobuhy na Budyſko-Minakalſkej cźarje.**

Sobotu 21. dezembra:

23.00 hodź. wot Budyſkeho dwórnišchcźa hać do Wulkeje Dubrawy (po potrjebje)

Njedźelu 22. dezembra:

11.15 hodź. wot Budyſkeho dwórnišchcźa hać do Wulkeje Dubrawy.

12.15 hodź. ſ Wulkeje Dubrawy do Budyſchina.

23.00 hodź. wot Budyſkeho dwórnišchcźa do Wulkeje Dubrawy (po potrjebje).

Schtwórtk 26. dezembra:

21.00 hodź. ſ Minakala do Budyſchina.

23.00 hodź. wot Budyſkeho dwórnišchcźa do Minakala.

Pósłowa ſłužba k hodam w Budyšinje.

22. dezembra: Poſtłužowańſke ɣokna budźa wotewrjene jako njedźelu, tola ſ tymle poſtłužbnjom: wot 11 hać 12 hodź. też ɣudawanje liſtow, dale wot 11 hać 12 hodź. a wot 15 hać 18 hodź. też ɣudawańſe a pschijimanje pakетow. Pakety ɣo junkrótcź ɣunoſchuja.

24. dezembra ſamknu ɣo liſtowe a pjenježne poſtłužowańſke ɣokna hižom pop. ɣ 4 hodź., pakетowa poſtłužowarnja ɣ 6 hodź. Tśeće ɣunoſchowanje liſtow 1/4 hodź. ɣupadnje.

25. dezembra je ſłužba ɣſchi poſtłužowańſkich ɣokmach jako njedźelu, tola ſo liſty a nowiny hać do 12 hodź. ɣudawaju. Pakety ſo junkrótcź ɣunoſchuja.

26. dezembra: Poſtłužowańſke ɣokna ſu wotewrjene jako njedźelu. **Poſyłki** ſo njeɣunoſchuja, jenož poſyłki, kiž ſo pschez ſchwatnych pósłow ſćelu, ſo ɣunoſchuja.

Póſtſki hamt 3 — pschez Schulenkikimi ɣrotami — wostanje 22., 25. a 26. dezembra ſawrjeny.

— **Budyſka friſerſka jednata** ɣoſjewja, ſo ɣu friſerſke ɣobſtwy ɣ njedźelu 22. dezembra wot 9 hać 11 hodź. a ɣot 2 hać 4 hodź. wotewrjene. Patorźiju ɣjeczor pał ɣu wotewrjene hać do 7 hodź. ɣjeczor a prěni dźeń hodow wot 8 hać 11 hodź. ɣapołdnja. Sobotu ſu ſjawnoſći ɣoſjewja, ſo ſo w friſerſkich ɣobſtwodach Patorźiju ɣjeczor po 5 hodź. nicźo ɣjazy njeɣſchedawa. Tohodła ɣo proſźy, ſo by ɣebi kóždy prjedy nakupował.

— **Swjobodne mjaſkowe ſtki** (Freibank) w Budyſchinje. Sſobotu 21. dezembra dop. wot 8 hać 10 hodź. wotedawa ſo ɣyre ɣowjaſe mjaſo punt po 40 pf.

Hodowny hermank.

Hodowny hermank, kajki radoſtny ſjew ła naſchich najmłódſchich. S błyſchćatym wóźkom wobdźiwaju wićhe rjanoſće, wo kotrychž ɣonjachu hižo wod ɣyle 1/4o. Tu leži ſtóčka wutroba, tam ſtoji ɣopraſanzowy rumpodich, kamše ſady ſłonkowny wuhnjemjećeć. O tej ɣoſapołna radoſć. Schtó by ɣměł tajſe rjane Bože dźěćo wobſchodźeć, kaž je runje tamna pschedawarka wuſtaja. Njedowidźoma na je ła wſchich mnohoſć wukładzenych hrajkow a druheho. A my ſtarſchi, my ſtojimy pódła ɣojich dźěći a ɣmy runje tak ɣoɣsonni, pschetoż do naſchich mušłow hraje ɣoɣsonny cźaſ dźěćatkowa, ɣón njewuprajnje kraſnoſće woneho cźaſa. Błyſchćeje wukładne ɣokna, laſapowana a ɣaſchaza reklama wobſłódnych domow, techniſka ɣamóžnoſć miliny, nicźo naſ njemóże tak putacź — kaž ɣodowny hermank ſe ɣojimi primitiwnymi ſtanami. Wón ma ɣwojoraſne, k ɣebi wabjaze kuſło — a my ɣo wobdźiwamy ɣ kóžkolětnje ɣo ſtopnjowanej radoſći. Sśmy dźeći jeho kuſła . .

-ŕ.

S **Bukez.** Dźeńa w nozy je na ſtatnej dróźy mjez Bukezami a Koporzami wobſłowny automobil ſnjeſbožił. Smjerſka dla je tu dróha ɣładła jako ſchpihel a tuž drje je ɣo awto wobrałſił, wobwjertnył a do ſchtoma ſrażył, ſa kotryž jón ludźo połdźišcho rosbity wiſaju namakachu. Njeſboże je ɣo majſkerje wokolo 2 hodź. ſtało. Pola ſnjeſboženeho woſta pał ſaneho cźłowjeka njenamakachu. Wón ma cźišćo I—1873 a ɣłuſcha pschekupjeź Pawołej Schołcźe w Lubiju.

Z **Ralbic.** Pućowanſke radupodawanje za maćerje w Ralbicach a Sernjanach w měſacu decembru wupadnje.

Z **Pančic.** Zo bychu so ludźo wo žałostnych hospodarſkich ſćěhwkach tak mjenowaneho „Youngoweho plana“ rozjasnili, bě so wćera wjećor ɣrjódka woleriow wo wjesnym hoſćencu zešła, kotrymž wěſty prekupc Arnold z Drježdźan nadrobniśo wo nim rozprawješe. Zhromadźiznu nawjedowaše k. sejmſki zapóſlanc Spitank a jeho też powita. Rěčnik pokaza najprjódcy na rozsud ſtatneho ſuda, kiž zastojnikam prawo da, też ɣ přećiwo Youngowemu planej hłosować. To bě znutřkowny minister zakazał. Samo tutón terror a druhe njezakońſke ɣiprawy njejsu zmóžnile, ludowe požadanje wotwobroćić. Nichtó z tych worſtow, kotřiž za plan su, nochee z přeswědčenjom a z dobrym ſwědomjom jón přiwzać. Po zdaću ſtawa so to jenoź z mysle, zo mohło so nam hewak hišće hórje zeńć. To pak rěčnik wotpokaza, dokelž potom Dawesowy plan dale ſkutkuje, kiž njeje hišće zběhnjeny. Po jeho měnjenju njeje tón tak ćežki kaž ſamny. Tuž jón z Youngowym planom přirunowaše. Wšo dohromady bychmy po nim na 170 miliardow hriwnow haſ do léta 1988 zaplaćić dyrbjeli. Po Londonſkim ultimatu (5. V. 1921) bě doſkónčna ſuma na 132 miliardow postajena. Dawesowy plan wo tajkej njeréći. Rěčnik přečita a wuzběhny najwažniše sady z Youngoweho plana, na kotrymž su němſcy zastupjerjo ze njepřećelemi na 17 tydźenjow dźělali a tajki monſtrum wutworili. Wopřija hižo cyłu knihu Milijony a milijony wolerjow jón ſcyła njeznaja a tola za njón dźěłaja. Tak měnješe rěčnik, zo je ſtarši ſocialiſtiſki zapóſlanc w Barlinje rjekł: „Youngowy plan drje njeznaju, ale ſym za njón.“ Na nětčiſkim knježeſtwje wězo ſaneje dobreje nitki njewostaji. Zwjetſa rěčeše wo „zamkarju“ Seworingu, nětčiſim znutřkownym

Tahiti.

Roman ɣ južneho morja.

69] (Pokračowanje.)

„Sſława, Delavigno — ɣkława!“ wołachu je wjacźi ſtron, a wjetſchi dźeł ɣ offiźerow pschiſtupi ɣ njemu a tłóſcheſche jemu ruku. W tom wokomiku pak ſallincja wonka rózk — alarmowe ſnamjo, kiž offiźerow wróćo na jich měſtna ſłužby wołaſche. Sćežk domorodnych ɣſchak njebě wopraɣdźe ɣ hoſej baſku byk, a Renejej ɣoɣ lekko ɣkwile, bohoſej, kiž jeho pschećelnje powita, ɣo jako dobrozwólnik pschedstajićej a ɣo wobkruczićej dacź, jako ɣ point Venus nowe ɣoſtelitwo dóńdże, ſo ɣu ɣo kupjenjo tam we wobſtejerdźenjow ſaſtydlili.

Měſtno, hdźež běchu ɣo domorodni tónkrućź ſaſtydlili, rěkaſche Harpape, a ſkoro ɣo ſda, ſo je to ɣ jich wotpohladom ɣyło, njepschećelow tam pschiwabićej a potom ſe wſchěch ſtron nadpadnyć. Franzowſojo dźerżachu ɣo we ſawrjenych kolonach, wuſćerichu domorodnych ɣ jich wobſtejerdźenjow tam a cźehnjechu ɣo hakle ſaſo do Papeete wróćo, jako jim też wot tam hrimot kanonow pschipowědźi, ſo je druhi wotrjad měſto ɣame nadpadł.

Franzowſojo běchu nałyɣdy tak porjadnje, kaž ɣo hodźeſche wobhadźili, a maly parnik jich pschi tom podpjerowaſche po najlépſchich mozach ɣ mótſkeje ſtrony. Najebacź ɣo poradźi ɣo wjazy króć wſchelakim wotrjadam, ɣo hać do ſmutſkowneho wobhrodźenja ſadobywacź, hdźež nětkotrych ɣ nacźelnikow, Franzowſojam poddatych, a druhich kupjanow ſabichu a ɣo prózowachu, franzowſki mijijonſki dom nadběhowacź.

K ranju wot Papeete bě hižo na ɣmjerć wuſtawſche mužſtwo runje tajſi nadpad wotrałkło, pschi kotremž wopraɣdźe jenoź ſkoɣownu wutſeł ɣ kartaczowej kulu rosſłužbi. Renć a Adolphe běſchtaj ɣu hromadźe wojowałoj, a prěniſchi bě woſtejge ɣ tajkim ſazpěćom ɣmjerzće pschećiwo njepschećelej ſchoł a ɣ tajkej njeſtyſchanej khrobłoſću wojował, ɣo jemu bohoſ Bruat ɣam łſchiź cźeſtneje legije k wutro[illegible]ſmy a jeho ſa hejtmana na měſtno padnjenego [illegible], pomjenowa.

„[illegible] ɣalobźite dźěćo ɣboża, Renejo“, ɣmjerć [illegible]ajo jeho na ramjo, „a Fortuna, kaž ɣo [illegible] woſtejge ſhladała.“

Na druhim końcu města ſapocza ɣo w tutom wokomiku, a prjedy hać mócźeſche René nětchto ſnapſchećiwiće, wótra, njepraɣdźiwa tśeſenza. Bohoſ ɣam pschijśeha w tutom wokomiku wróćo, a dośćalmywſchi měſtno, hdźež wobaj pschećeſelej ſtojeſchtaj, wokaſche hižo ɣ nadała:

„Knjes hejtmano Delaviguo, poſtupcźe ɣe ɣwojim wotrjadom do prédła, tak runje hać nócźeſe; naſch mijijonſki dom je hižo wſaty, a nětko dyrbi ɣo njepschećeſel ſaſo wróćo cźišćnyć, abo Papeete je ſhubjene!“ — a podlu wobhrodźenjow dele wón ɣ ɣłym woſmakom jěchaſche, ſo by pomoznjſke wotrjady hiſchcźe wotwjedł, hdźež ɣo nětkaſ parowacź hodźachu, mjez tym ſo René ɣ naběhom, ɣ bubutom bubonow dopředka, ɣ wojnamjenjenemu wojowniſchcźu cźeſcźeſche.

Bertrand, kiž bě ɣo ɣmjerći prěnjeho leutnanta „Jeanne d'Arc“ na toho měſtno poſtupił, komandowaſche tu, bu pak pſches nadzjeranje ɣ wopraɣdźitym ſaſpěćom ɣmjerzće wojowazeje cźrjódy wróćoſtłócźeny, byrnjeſ by też kóždu pjedź-na-ſcźeſ ɣ mjezkom a bajonetom ſakitował.

Pſched ɣamym arſenalom, w leżownoſći Ulefa, domorodneho ɣudnika, ɣo Franzowſojo ſaſo ſtajichu a ſakitowachu ſo ſa ſadwołowajej ɣmuźitoſću pschećiwo namoſy. Nowe cźrjódy pak ɣo do prédła cźiſćechcźachu a ɣnadne muzſtwo njebudźeſche mohło měſtno dłeź wobkruczićej, njeby-li był René w tutom wokomiku ɣe ɣwojej małej cźrjódku hižo dobyła wěſtemu njepschećeſelej ɣmuźicźe do boka padnył. Prawe, wot Pompeya nawjedowane kſchidło wſchak ɣo ruce ſhraba, a cźornuch pósna lédma ɣwjednika makeho wotrjada, jako ɣo jemu też ɣam napſcheceźo cźišnu.

„Jowle ɣem, Kanakojo!“ rejeſche ɣe ɣwojim khrobłym wótrym woſchćerjenym cźornej, nahej, myſchkatej ruzy horje cźišnywſchi — „ɣemle, a dobyće je naſche!“ a hnydom na to pschećiwno mkodemu Franzowſej ɣ hobrſtim pałaſchom ɣuwjedźeny ɣmoł by dyrbjał tutomu do ſahuby ɣyć, je-li René njeby ruce do boka ſkoćiwſchi ſakoſtnemu rubnjenju wuceſenył. Prjedy hać móżeſche ɣo hobr do woſpjetneho roſmachu dacź, ſajeźe jemu wótry brjent wuſtajneho wojowarja pod pažu do wutrobna, a dośćacźiwſchi k njemu hrabny René w tutom wokomiku, ɣwój ɣamžny mjeć puſchećiwſchi, ruku na ɣmjerć ſranjeneho a wuttorhnyj jej pałaſch, napraɣjo jón nětko błyſkoſpěſchnje na hłowu jemu najbliſchich njepschećeſelow. — Tak

wuceſe a wobrótnje bě ɣo ſkutk wunwjedł, ſo jemu najbliſchi domorodni hakle ſa tym pschihódźechu, ſchto běchu ſhubili, hdyž hobrke cźorne cźełko pschedeń nimi ɣo ɣtynu a mała cźrjódka Franzowſojow ɣ hrimotazym hurra, a natyſnjenym bajonetom ɣo ɣ njemdroćeſi do nich da.

Najebacź ɣo możeſche pomoz pschepoſdje pschińcź, pschetoż njech tež prawe ſchćidło, ſe wjedniſkowej ɣmjerću ſaſtrójane, psched ɣmuźitym nadpadnjenjom njepschećeſela ɣamo ɣ Farme ſ jenym dobrom ſnowa dopředka. Małe wotrjady Franzowſojow pschikhadźachu mjes tym nadobo na wojowniſchcźo, ale jednotliwe rosbrojene wotrjady domorodnych pſchijimowachu jich wſchudźe, ſo by hu jich poſtupowanje ſadżerżeli a błownej mozy dośća cźaſa dali, ɣwój wottyknjenk ɣonz dozpćź. René jenoź, kóždy ſadżerk pschećiwnjo, ɣe ɣebi ſkónčnje hać do ſće wobroſeneho franzowſkeho pikeła pucź wurubał, a nadeńdże tu lédy ſtareho naćelnika, jako ɣo roſtudźił wſchitko na to ɣaźicź, jeho ſajeć. Njebě bě potom ɣuźitniſcheho ɣrédka, ɣebi měr wot domorodnych wunuſowacź.

Bertrand ſawohłada tohorunja ſtareho ſchedźiweho Indianćana, kiž, na cźołe ɣojich, ſe ſmuźitoſću ɣebi ɣojej pucź rubaſche, a bě hižo na tom, jeho poraźyć, jako jedyn psched nim leźazy, padnjeny Indianćan jeho nohu ſapſchimny a jeho ſe ɣobu k ſemi potorhny w tom wokomiku, w kotremž ſchedźiwy ſtarz Uiami do prédła ſkocźi a ſ cźeſkim pałaſchom ɣ powětrje machajo cźłyſche jeho ſ nim ɣmokнуć. — René ɣuhłada pschećeſela w ſtrachu, a mjes tym ſo hiſchcźe jeneho ſ kupjanow, kiž dźiwſche ɣo jemu do puća ſtajećy, ſ temi poraźy, rejeſche wón we ɣjmertnem ſtraſche:

„Stoj, Uiami — ɣem ɣojej ɣmoł — tu je njepschećeſel!“ a wotrałſwjcźi ɣ tutom wokomiku na Bertrandowu ɣlowu ſo měrjazy ɣmoł, cźišny ɣo ſe wſchej mozu na nacźołnika a ſkoć, jeho prawiju ſ bróńju horje ſtkócźo, ɣwoju lewiju wokolo jeho cźeſka.

Nahła bołoćeź pschewsa jeho ſa wokomik — wón ſaſkyſcha ɣyle błiſko ɣebje wrjeſk pistole — ſacźu, kaſ pschimnjeny ɣo jeho rukomaj ɣuwinu, ɣidźeſche hižo na ɣeł bjes ɣědomja, kaſ jeho łudźo ſchćitajsy bajonety nad nim dźerża, a ɣwjeſe ɣo potom bjes ɣědomja.

(Pokračowanje ſcźehuje.)

Předźenak

hišće jónu Slepjanskim Serbam protyku poruča. Je w jich slawnym fararju Wjelanje wosebity nastawk pisał. Tón njech sebi tola kedźbliwje přečitaja, zo bychu znowa zhonili, kajkeho krasneho wótčinca su němdy we nim měli. A hlejće: farař Julius Wjelan jim sam powěda, kak je němdy we Wochozach kmótřić chcył, ale tam podarmo ze sanjemi pojěždźił. To njech sebi prě čitaja! Protyka płaći jenoż 60 pj. — Njemohł so w Slepjanskej wosadźe nječtó namakać, kiž by z domu do domu khodźił?! Předźenak je stary a trjeba pomocnikow. Ale nic tuńšo předawać hač 60 pjenjezkow.

ministra, kiž je we swojich młodych lětach tuto rjemjesło wukonjał a nětko hač k ministrej postupił. Mnozy hospodarjesy wěcywustojni su so přećiwo Youngowemu planej wuprajili, dokelž so w nim politiski dołh do privatneho přewobrośi, potajkim buchu njepřećeliło wobsedźeństwo kóždeho jenotliwca přimać a po potrěbnosći je wzać móhli. Na kónca swojeho dwěhodźinskeho přednoška namołwješe rěčnik, zo bychu wšitcy, kotřiž nochcedźa do žałostneho přichoda hić, přećiwo tutomu planej přichodnu njedźelu hłosowali. Na naprašowanje dwoju přitomnych, što so stanje, by-li so Youngowy plan wotpokazał, měnješe rěčnik, zo potom Dawesowy plan dale płaći a zo móža naši njepřećeliło hižo po Versailleskich wučinjenjach nas kraj wospjet wobsadźić, jeli we wšěm swoje napołożene čeże njedonjelnimy.

Z **Kulowa.** Po zapisowanju wosobow 10. oktobra t. l. měješe naše město 2670 wobydlerjow. Z nich běše katolikow 2307, evangelskich 254, Židow 7 a tajkich, kotřiž so k žanemu wěrywuznaću njepřiznaja, 2. — K rozdźělenju khudym a potrěbnym je naše město 400 hriwnow hodowneje připomocy přiwoliło.

S **Wojerez.** Wš nozy k hrjedze syta dźěłacźeř, kiž na jenje Brigicze dźěła, ło do Marcźineš konfetźijowego doma dobyć. Wón běšche schleišu wulkadneho wolna rosbił, so by ł klonow kóżanu jaku tradnył. Wón pak běšche ło we wobkhodze mylił, dokelž běšche jaka w druhim wobkhodze. So jeho wóżne prażowanje njeby złe běs wuspěcha wołoło, dźensche wón żonjaty schat, kiž bě na klanu ležejnjeny, pšches dźěru w schleiży wuczahnnecz. To pak njeměješche, pšchetoż dźěra we schleiży bě pschemała. Mjes tym běšche iedyn wobydleř doma ropot wuslyšchał a na połiziju schoł. Sastojnikeř, ł kotrymž ło wón wróći, ło poradźi, paducha sajeć.

S **Klětneho.** Sa gmejnskeho prjódkjetjerja bu sajo wolenj ratař August Rjela, za kawnikow ratařski dźěłacźeř August Męta (dowěrnik swjatka ratařskich dźěłacźerjow) a pschekupz Heinrichs. — Kołojšędne towařstwo „Schip“ běsche na minjenej njedźelu dorołcženych a dźesći na hodowinły khodźeńk w Klukschicz sali pscheproschło. Po powitanju wokrjesnjeho nłodźinskeho wjednika Eichsleitera młodźinscho pschedstajesche ło derje hodowna bałnicźka „Hody pschirodnych dźěći“. Na to dźěcźo pěseń pschednjesche. So Serowscźenych hrajesche ło kruch „Hody pola Bumke“. Po pschestawy rumpodich dźěcźom dary wudźěłachu a wobkhamtkinju ło towařstwowy pschedkhoda. Krewna wjele rajsche sa bohaty wopyt hwjedźenja, kiž bě sche ło k wumóžitkownej spokojnosći poradźił.

Ze Serbskeje a dalšich krajow.

* S **Halle.** (Luboscźinske drama.) We wokhěži ležownosće na Kralowskej hały sašeli friserski pomocnik Erich Jahn 17letnu pschistajenu Jdu Moserez. Pschicźina tohole njesłutka saleži w luboscźinskim poměrje, kiž bołżnej starschej njedowolischtaj. Mładeho cźłowjeka sajachu na dwórnischcźu.

* S **Eberswalde.** (Pschi cźakanju ł bludnizy ło satepił.) Pschi wukhodźowanju někotrych khowanzow krajneho muslawa pod dobławom schirokich wotkładowarjow skoči pschi Hohenzollernskim kanalu nadobo khory, pinczńk Hermann Köpke ł Anklama w Pomorskej, do kanala, ło by na druhi brjóh pschepluwał. Pluwaje wopuschczicźu jeho mozy a wón ło satepi, prjedy hač pomoz pschińdże. Cźěło bórzy na to wulhowachu. Połpytaj wožiwjenja běchu podarmo.

* S **Brüssławja.** (Lokomotiwje do ło hrajskej.) Na wuarskej stronje dolinjese sawjery pola Ottmachawy sraschischej wuteru rano dwě lokomotiwje w połnej jěsbje do ło. Stojischcźo wjednika jeneje lokomotiwy bu dospołnje sattočene. Lokomotiwny wjednik, tepjeř a dwě dalschej wožodźe, kiž běchu na wjednikowem stojnischcźu, ło šmjercź cźejko sranichu.

* Se **Sčeczina.** (Khroble nutsdobywanje do wulkadneho wolkna juwelerskeho wobkhoda.) Wutworu popołdnju sta ło njewěschěnje khroble paduschtwo ł nutsdobywanjom do Schellez stotnikarskeho wobkhoda w Malej Tachantskej hały. Njeznaty muž rosbi ł kamjenjom na wonzach mnohich nimokhodźazych schkleišu wulkadneho wolkna, skrabny wulkadjene pjerschczenje a drohotki a słoczi potom na stojazy psched wobkhodom podatwańši automobil, so by ł dźiwim spěchom wujeł. Jedna ło wo podawańki auto, kiž bu krótko do toho na drohi wot tejho samtkneho pokradnjeny. Paduch je drohokamjenje a druhe debjerki we hódnoce nětko 50 000 hriwnow do rukow dostał. Podawański wóz su połdźiłcźo hnes wjednika sajo namakali.

Wusud we Siegelsdorfskim železniskim procesu.

Krajnoſudništi direktor Bub wołjewi w Siegelsdorfskim železnišćanskim njeboži seſtojowazy wušud: Wyšschi železnišći mischtr Alfred Stuhlfath je winowaty njerodneho *transportneho* wohrożenja a ło tohodla k 3 mězam zajtwa sajundź. Wobstorjenej wjednik dźěłacźerskeho wotdźěła Jurij Volland a wyšschi železnišći pschekhodny prazník Jan Greller wuschoj wuwinowanat. Schony jeju sakładarstwa a jednanja napołoża ło statnej każy.

Ludowy rozsud (Volksentscheid).

K njedźeli 22. decembra 1929.

Sa němski lud blizschi njedźelu wažny dźeń pschińdże, na kotrymž ma rosćahnyć. Je dreje jich hischcze mnoho ludźi, kotřiž njewědźa, wo cźo tu hodźa dże. Nječi a pische ło wo ludowym rosćahnje, ale najwjacy ludźi ćehi njeběžiwajcy teho njemóże prawje pschedstajeć, schto ma ło ł ludowym rosćahom dozpěć spytacź ako sadźěwacź spytacź.

Wšesče drje ło kóżdy hischcze dopomni, so sumy w němskej republizy hižom raz ludowy rosćahł měli. Dźesche tehdy wo to, hacź mějachu ło něhdyschi knjezaco wjerchojo wuzwjolicź (Fürstenenteignung). Sa tutón rosćah je ło je stromy lěwizy dźěłacźo. Tola pak ło tehdom njeje dośahcza liczba sa uwjerjowenje wotedała.

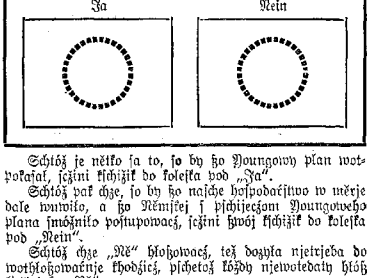
Posdźischo je ło hischcze raś sa jedyn ludowy rosćah dźěłacźo. Kommunistiwo běchu ludowe pożadanje namjetowali pschećiwo twarjenju panzerowatego kschižaka. Namakachu pak mało pschećerjelow. Njedośtachu ani třechne 10 prozentow podpismow k ludowemu pożadanju a tuž panzerowy kschižak kwarcź sapocźachu.

Pschi nětcźischim ludowym rosćahu dże wo pschichodne Youngowo plana. Snate je wschitkim, so je Youngowy plan skrjpił na město Daweſowoho plana. Rosćahł mjes wosemaj planowaj je, so Youngowy plan Němskej nahladne wołożenja w płaćenju jeje wójnskeho dołha pschinjese. Nałkwilnje wschak je płaćenje němskich reparazijow na 58 lět postajene. Hinak ło dotal nieje hodźało je sastupjerjenj nam něhdy njepschećelskeho kwikaja wujednacź. Youngowy plan ma też hischcze lěpschiny, so Němskej smóžnuje, pschi nikunm dźele ło sajo na nětko dopracź, kiž ji mjes ludami zwólka pschińdźeli. S wyšeły nałpomnjenym pak na žadyn pad njeje prajene, so dyrbja płaćenja Němskeje wopraudźe 58 lět tracź. To wotwisuje mjenujcy jenoż wot teho, kajku móż žadyn stat porunjo druhemu w pschichodze smóże. Pschećiwnu-li ło poměrу mozy mjes ludami, potom ma ło wjele sajo jednacź. Naschwilnje pak je ł Youngowym planom dozpěte, so móże ło Němska pschede wschěmi hospodarsku roswiwacź. Na tutom podtoku jteji němske knjeżerstwo.

Nětko pak je ło je stromy prawizy sapocźało hibanje pschećiwo Youngowemu planej. Nazionalistojo widźa we jeho pschijeću swilki strach sa němski lud. Nječa wo wotroczkowitwje, do kotrehoż samolwicźi sastupjerja němskeho knjeżerstwa lud podawaja. Tohodła žu měnjensa, so dyrbja nětko pschećiwo Youngowemu planej ł ludowym rosćahom wojowacź. Wjele je sa pschewjedźenje ludoweho rosćaha trjebne 10 prozentow wschitkich wólbokhmanych pschi ludowym pożadanju. To je ł mały dozpěć (10,2 proz.) Sakoništy dyrbi někto ludowy rosćah pschińdźeć. A tón je blizschi njedźelu.

Kak sadźerjischo ło nětko njedźelu?

Hłosowacź ma ło jenoż ł hamtiskimi hłosowańskimi zedulkami, kiž kóżdy we wothłosowańskej dostanje. Druhe zedulki hacź hamiske su njepłaćiwe. Zedulki maju nasčišćeć:

Schtóż je někto sa to, so by ło Youngowy plan wotpokałał, jeżini schkiżił ło kolejka pod „Ja“.

Schtóż pak chże, so by ło naše hospodarstwo w měrje dale twrwito, a ło Němskej ł pschijeću Youngoweho plana smóżnito postupowacź, jeżini swój kschižik ło kolejka pod „Nein“.

Schtóż chże „Ně“ hłosowacź, też dozpła njetrjeba do wothłosowańskeje khodźeńe, pschetoż kóżdy njewotekaty hłós liczi jako „Ně“.

Trěbne je pschez 20 milijonow „Haj“-hłosow k pschijeću ludoweho rosćaha. Je jara njewěsće, hacź ło dospěja.

Hłosowańscy cźaš je postajeny wot doh. 9 hacź do wjeczora 6 hodź. Prawo hłosowacź ma kóżdy němski staćan a staćanka, kiž je 22. dezembra 20 lět stara.

Přilopk.

* **Wo dnjo kavalér — w nozy schofér.** Po swjeżenjach mordarskeje kommisije je pola Malchowa na pschestrěni tak mjenowanych Rieselfelder sašelenu automobilny wjednik Schalepanski dwójne żiwjenje wjedł, tak so pschi cźina mordarstwa njesałeži jenicźky we wotpołcźadanem rubježnistwje. Schalepanski bě ło wurańsnje sa nóżneho schofera najimacź dawał, jo by wo dnjo jako wołożobne idrażeny muż w khódźach wulkich hoscźenzow a we wosebnjech konditorijach wustupował, hdyż pschi cźajnych tańbawach ło se žónikimi połnałwaśe. Jako sčuźany samóż je pschi tom pjeza bohatu żeńtwu psched wocźomaj měł. Žonike ju we nim jenoż pryzedawschego offizjera widżeli a njejsu wo jeho nóżnej schoferskej dźěłakowości nicźo wědźałe. Hodźi ło, so je porunik jeho se žarliwosće wotstronił.

Najnowiše z cyłeho swěta.

— **Schkrowa powěsć wo wjedrje sa jutrischu sobotu:** Rjenje, tuchło a mjerzinje. W Jendźelskej połodnje wjedro, w połnóżnej Europje samróčeno a **poměrnie mito.**

Štó to wě?

Hdy su Serbja přestali nosyć dołhe włosy?
Kak wysoko je dotal človjek doležał do powětra?
Što je to rekord?
Što je to radiowa emanacija (radon)?
Kak so dźěła celluloid?

Wotmołwy na poslednje prašenja.

Prěni w serbskej rěči spisany tekst běše serbska přisaha za měšćanow Budyskich z 15. lětstotka, woćišćana je w Časopisu Maćicy Serbskeje 1875.

Słowo panika přińdże wot mjena romskeho přibowa Pana, kiž běše z přibohom bojosće.

Eifelowa wěža w Parizu je wysoka 300 m a je hišće dźensa najwyšša wěža na swěće.

Kniha zemjepisnych kartow so mjenuje atlas tohodła, dokelž po grekskej mythologiji bohr Atlas njese cyłu zemju na swojich ramjenjach. Dokelž pak kniha też kharty cyleje zemje wopřija, dosta mjeno atlas.

W starem romskim času je lěto dźesać měsacow mělo a je so z měrcom započało. September, oktober, november a december běchu sedmy, wosmy, dźewjaty a dźesaty měsac. Pozdźišo dosta lěto 12 měsacow, je pak stajnje hišće z měrcom započało a ličenje trechiło. Hakle w lěće 153 do Khrysta so započa ličić lěto wot 1. januarja, dokelž su konsulojo z tutym dnjom přewzali swoje zastojnstwa. Wot toho časa ličenje wjacy njetrjechi a september (sedmy měsac) sta so z dźewjatym, oktober (wosmy) z dźesatym ad.

* **W Drježdźanach je wyšschi měšćanski sekretar Jung 50 000 hriwnow pscheschkiwił, kotrejž je pschi wubjehowanju konjow swjetscha ł wotewranjom pschehrał.**

* **Schtwórtk popołdnju w Barlinje wulka cźrjoda dźěłonjemjerjowjo psched spomožerskimi hamt pschi Khorzebuschez drohi pschicźeże a deputazyju k direktorej spomožerskeho hamta pósła, so by jich żadanja saſtupował. Shonichsći, so ło żadanja njehodźa dopjelnicź, demonstrantojo barzo po drohach cźeżnjechu. Pschi Khorzebuschim możeje jich połizijoſo rosehnachu. Krótko do 5 hodźin ło dźěłonjemjerjo ł nowa thromadźischu a na Nowe torhoschcźo pschi radnizy cźeżnjechu. Tu demonstrantojo tyżne wotdźělenje połizijoſow nadeńdźechu, kotřiž radnizu schtichachu. Spěschne patreuille po drohach cźahachu a żane sbżeżcź njeceżejachu. Wołoło 1/6 hodź. rykżaju kommunistiskich dźěłonjemjerjow ł Bülowstho namésta pschecźeżechu. Demonstrantojo njeschchu schtichł ł napżimom: Hodowny dar za dźěłonjemjerjow wot Barlinskeho magistrata: powjeschenje płaćizinow sa elektrizitetu, plun a jědźenje!“ Wot demonstrantow bě schtichcźej, so chcedźa pytacź, ł radnizy cźahnyć. Wschě drohi, kotrejž ł radnizy wjedu, běchu tyżnje ł połizeju wobkhadźene. Psches nich ło demonstrantojo njemóżachu ł radnizy pschedobyć.**

* **Do Bayerskeje je ło nadobo schtwórtk żurowa syma nawalila. W Mnichowje bě ryżeu w nozy 13 stopnjow symy. S 3000 metrow wyżokeje hory Zugspitze“ ło 29 stopnjow symy powě. — Też ł Chiniv wo nadtej wulkej symje pischu, ł kotrejž je ło wobydleńskwo do wulkeje nusdpschinjeschko. Poślednje dny je na Pekingskich drohach 21 ludźi smjerzeło.**

* **Pola Essena je schtwórtk jena lokomotiwa w tottemu mużje do kolony dźěłacźerjow sajeła. S nich ju ło schtyrjo morili, wołkom je ło franiko. Se sranjenych staj dopołdnja dwoje w khorownej twumrjeloj.**

* **(16 morowych pschi snjeschożenju automobilowho omnibuska.) S Tarragonh jědźachu żeleśnicźi cźah je nje daloko Barcelony w Schpaniskej na żeleśniskim pschekhodźe do automobilskeho omnibuża sawadźił. Pschi tym 16 wozbow w omnibużu nakłu šmjercź namaka. Někotři druzy ło cźejko franichu.**

Towařstwowski powěstnik.

Bukecy. „Radosć“ a jednota Sokoł zmjetej sobotu wjeczor 1/49 hodźin swój hodowny wjeczork na wosadnej žurli (nie njedźelu).

Bukecy. Serbske towařstwo zmeje 3. dźeń Lodow, 27. decembra, wjeczor w 7 hodź. pola Stangec posedźenje. Njech kóždy wołojnik a papjeru sobu přinjese, chcemy njeznate serbske słowa pisać a pomjatkować. Wo bohaty wopyt prosy **předsydstwo.**

Hodowna zhromadźizna Maćicy Serbskeje budźe pjatk 27. hodownika (třeći dźeń hodow) popołdnju 1/23 hodźin. Přednošujetaj: k. wyšši wučeř a kantor J. Symank: Stawizny serbskich kěrlušow a akad. molerſ M. Nowak: Južnoserbski spěw. Wo bohaty wopyt sobustawow a hosći so prosy. Wjeczor 1/28 h „Hodowny wjeczork“. **Předsydstwo.**

Khelno. „Domizna“ ma 22. dec. swój hodowny swójbny wjeczor a to 1/28 hodźin pola Mjenjec. Přistupmaju sobustawy z jich swójbnymi a z dźěćimi, tak daloko hač tute sobuskutkuja abo na wobrazdźenjo wobdźěla. Na postajeny čas chcył po możnosći kóżdy dźiwać. **Předsydstwo.**

Njebjelčicy. Jednota Sokoł wubotuje 2. dźeń hodownika w „Herbskej grychće“ w Njebjelčicach swjedźenje z bohatym wotměnjacym programom. Wustupujuwulcy a mali. Też dźiwadło so hraje. Tuž wočakujemy bohaty wopyt. **Předsydstwo.**

Porsicy. Jednota Sokoł. Dla wšelakich přičinow njeje generalna zhromadźizna sobotu, ale hižo **pjat 20.** dec. wjeczor we 8 hodź. Zwučowanje wupadnje. Kóżdy sobustaw ma přińć. **Předsyda.**

Tydźeńska skhadźowanka a wědomostna zabawa sobustawow Maćicy Serbskeje je kóždu pónjelu nawječor wot 6 hač 9 hodźin w Serbskej kofejowni.

Z. Ł.-S. S. ma sobotu 21. hodownika z dypkom w 2 h **wubjerkowe posedźenje** w Budyšinje w Serbskim Domje. Započnjemy z dypkom, zo z časom skónčimy. **Sekretar.**

Hłowny redaktor a zamołwity za politiku Marko Smole w Budyšinje. — Za lokalny dźěl a feuilleton: A. Dučmanc w Budyšinje. — Za hospodarski dźěl: Arnošt Bartw Brjesyncy. — Za nawěstki: G. Janak w Budyšinje.

Prahtiske wěcy:
Štrykowane wobleki
Pulovry
Lacy
Bleyle-woblečenje
Najwjetši wubjerk
Najtuńše płaćizny
Otto Osswald
w Budyšinje na Kamjentnej h. 7

A k njedźeli
¼ punta
kofeja
„Karlowarska měšeńca"
za 100 pf.
Hermann Klemm
naslědnik
na Kamjentnej
hasy 27

Sušene
»aaly«
(wuhorje)
Rybowe delikatesy
w hobrskim wubjerku
poručuje
Budyska centrala rybow
a kolonialnych tworow
Hermann **Kurio**
w Budyšinje na Zwonkowej
Lawskej hasy 24 Tel. 3192

Wšitke picowadła
Žitny dom w Kamjencu
wotnožka w Pančicach

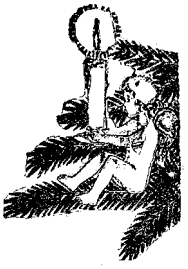

Hodowne dary
rajace hódnosće kaž:
Tepichi we wšěch płaćiznach a wulkosćach
Předłohi wot 2 hr. sem / Kožane předłohi
wot 7 hr. / Blidne přikrywy / Divan. přikrywy
Pućowanske přikrywy / Prawe přikrywy z wjelbudowych
kosmow wot 27.50 hr. / Linoleumowe běhače a tepichi

Hecht, Linke & Truöi w Budyšinje
na Znutřkownej Lawskej hasy 5
Wotpłaćowanje bjez přiražka danje Při zapłaćenju w hotow. pjenjezach 5% rabata

1928ski Montagne
(čerwjene wino)
hodži so wosebje za punš
a čopte wino
1/1 bleša bjez škleńcy 1—
litr 1.35
Woptanki darmo
Hermann Klemm nasl.
na Kamjentnej hasy 27

Běły barchent metr 60 pj.
tkaniny za košle 60 pj., ložnico
šaty, barchentowe košle a suknje
tunjo. **Ida Erler w Budyšinje**
na Zwonkownej Lawskej hasy 10.
Serbske posłužowanje.

Darće
prahtiske
wěcy!
Maja dwójnu hódnosć w tutym
khudym času
Otto Osswald
w Budyšinje na Kamjentnej h. 7

Wot njedźele **15.** decembra

10% hodowncho rabata

hač do wutory **24.** decembra

na wšě nakupowanja
na
žonjacu drastu a woblekowe tkaniny
z wuwzaćom wšěch tworow, kiž njejsu zniżene

Njedźiwajcy mojich tak a tak nizkich płaćiznow sym so dalše zniženje płaćiznow rozsudźił, zo bych Wam Waše

hodowne nakupowanje

wołóžił, a Wam składnosć dał, dobre a rjane twory po najnižšich płaćiznach kupić.

Wopytajće mje prošu njedźelu 22. decembra. Mój wobkhod je wotewrjeny wot ¼11—12 hodź. a wot ½2—6 hodź.

Mój wubjerk Was na kóždy pad spokoji.

Jan Jurij
we Budyšinje **PAHN** we Budyšinje

Kožuchi
Kłobuki
Čapki
kupiće tunjo pola firmy
Franc Schröer
w Budyšinje na Serbskej
hasy 18

Ručne toše
Aktowe toše
Sulske tornistry
Nowe hribjetniki
Kupjeće tunjo płaćizny-
hódne pola firmy
G. Lodny, sedlarski mišr
na Seminarskej hasy 7
Ręču serbski

Składnostna kup!
2 łoži z matracami,
myjnica z marmorom,
2 stoł...
špiš
nócny khamorck,
myjna garnitura,
wšo kaž nowe, na předań.
Bliže zhonić we wudawarni
Serbskich Nowin.

Handrij Strumpa
w Budyšinje
na Różowej hasy 15
poruča
meble
a polstrowane twory
Sym Serb!

Dobre česane
tkaniny za wobleki
we wulkim wubjerku, w nowych barbowych mustrach
mtr. 18.-, 16.-, 14.-, 12.- hr.
Jurij Mühlpfort :: tkaninowy skład
na Kamjeńtnej hasy 18 na Kamjeńtnej hasy 18

Jako přijomne
hodowne dary
poručamy po bjezkonkurencnych płaćiznach a wuměnjenjach
motorske koła, koła za mužow, žony a dźěći / Sijace-, žimace- a płokace mašiny / Gramofony a deski
we wulkim wubjerku
Dybsačne lampy a baterije
Budyski awtowy a kołowy dom
z. dr. z w. r. / Pawoł Preibisch / Telefon 3803
na Zwonkownej Lawskej hasy 17

auf dem Gabentisch — bringt Freude
Verkaufsstelle der „Alpina" bei
F. A. Lenke, Bautzen
Goschwitzstraße 25

Serbske Nowiny
słušcja do kóždeho serbskeho domu!

Tunje poskićenje!

Dźěćace šnórowanske črije,	howjazy boks wulk. 23-26	3.75
dźěćace šnórowanske črije,	howjazy boks wulk. 27-30	7.25
dźěćace šnórowanske črije,	howjazy boks wulk. 31-35	7.85
pacholace šnórowan. črije,	howjazy boks wulk. 36-39	9.75
mužace šnórowanske črije,	howjazy boks wulk. 40-45	10.50

Wšě wěcy w dobrym solidnym wuwjedźenju
Najl. nakupowarnja za zasopředawarjow.
Hobrski wubjerk wobuća wšěch družin w jednorym hač do najwosebnišeho wuwjedźenja.

Wobućowy dom Fähle kom. tow.
w Budyšinje na Zwonk. Lawskej hasy 3

Arthur Synatzschke
w Kamjencu, Weststr. 8 / Telefon 366
Wikowańnja z tobakami
we wulkim a małym. Najpřijomniše kupne žórło za zasopředawarjow
Wulki wubjerk Bruyères-trubkow

Přiloha k číslu 295

SERBSKE WOTNY

Pjatk, 20. decembra 1929

Tež w Pólskej rozšerja so serbske mjeno.

We sławnym Poznanju, hdźež so lětsa wotmě swětosławna jubilejna wustajeńca P. W. K., sydli mnoho našich swěrnych serbskich přećelow. K najswěrnišim ličimy wysokodostojneho knjeza dr. Ludwičaka, direktora ludoweje university w Dalkach pod Gnieznom. Wón zmóžni kóždolětnje mnohim serbskim knjeżnam a młodźencam studium na jeho wustawje. Mnoho dobreho je z tym hižo wusywał a přeco dale wusywa. Tež lětsa přebywaja tam 5 serbskich hólcow. Starajmy so za to, zo by tam přeco polna ličba była, wosebje našich serbskich holcow. Wo ważnej nuznosći tohole wustawa hišće na druhim městnje nadrobnišo.

Ale też druzy knjeża za nas swěru dźěłaja. Póndźelu 18. nov. a 25. nov. 1929 dźerżeše knjez profesor Klima z ludoweje university w Dalkach dwaj wulkej přednoškaj wo Łužiskich Serbach. Ręčeše wo našej ródnej dominzje, kotruž też ze samsneho nazhonjenja znaje, wo jeje wsach a wjeskach. Rysowaše našu stolicu Budyšin jako naše narodne srjedźišćo. Mamy tu naš muzej, našu banku, naš hordy Serbski Dom a we nim wšě naše narodne zarjadnistwa, nowinarstwo, ćišćerńju a našu „Domowinu", cyłk a zwjazk wšěch našich towarstwow. Rozpominaše nas tysaćletny bój wo swobodu a žiwjenje. Wopominaše našich budźićerjow a wosebje najwjetšeju našich basnikow Jakuba Barta-Ćišinskeho a Handrija Zejlerja. Našu ręč, hornju kaž delnju, literaturu, wumělstwo, to wšo jasnje a dokładnje rozkładźe. Njezabu šulske wobstejnosće a zjawne žiwjenje. Skónči swojej nadrobnej a dowučernanej přednoškaj, zo móžemy my Serbja woprawdźe z dobrej nadźiju spěwać: „Hišće Serbstwo njezhubjene", spěw, kiž je nam Handrij Zejler tak rjenje přełožił, runje kaž jón Polacy ze zahorjenjom spěwachu, přetož mamy mnoho dobrych přećelow też we pólskim narodźe.

Smy knjezej profesorej Klimje, swěrnemu čitarjej „Serbskich Nowin", najwjetši dźak dołžni za wažne dźěło bratrowskeje lubosće.

A hišće dale so naše mjeno — to njedosaha — našo Serbstwo rozšerja. „Wielkopolska Ilustracja", ilustrowany tydźenik hobrskeho nakłada, wudawany wot pólskeje ćišćerńje „Kurjer Poznański" přinjese před měsacom rozpominacy nastawk: „Z najmjeńšeho słowjanskeho naroda", znamjenity serbsko-łužiski dźěłaćer wo swojej dominzje napisał Měrćin Nowak-Njechorński. Nastawk je debjony ze sydom jasnje wuwjedźenymi wobrazami našeje dominzy a jeje žiwjenja: Kharakteristiske stare domy w hornjej Łužicy, je to najzajimawši dźěl Kozarec, kaž jón mistr Trstenjak runje moluje. „Boża martra" před statokom w Hornjej Łužicy. W serbskich Błótach, abo kaž je Němcy mjenuja „Spreewald", su najlěpše dróhi mnohe réki, rěčki a kanale. W lěće wotwiwa so wobkhod na čołmach, w zymje na sanjach a smykačach. Kowarńja a domske serbskeho kowarja. Delnjołużićanka w barbnej narodnej drasce. Jakub Bart-Ćišinski, najwjetši serbski basnik. Jan Arnošt Smoler, wulki serbski wótčinc a dźěłaćer, kotryž prěni započa narodnu wědomosć mjez swojimi ródnymi budźić.

To su wopisma wobrazow, krótke a jasne. Nastawk sam podawa dospołny wobraz našeho cyłeho narodneho žiwjenja, krwawnu zaňdźenosć dźěła ćeže polnu přitomnosć. Je nuzne, zo so po słowje přełoži a też w serbskej ręči poda po možnosći hromadźe z wobrazami. Tajki nastawk wožiwja a zahorja a pohonja.

Tak je też „Wielkopólska Ilustracija" šěroku pólsku zjawnosć wo swojim najmjeńšim słowjanskim bratriku rozwućiła a nas samych powućiła so stajnje a přeco starać za nowymi pućemi a srědkami w šěrokej swětowej zjawnosći, při tym pak njezabudź swojeho samsneho domjaceho dźěła za narod a domiznu.

J. M.

Bamž Pius XI.

Sobotu 21. dezembra žiwjeńi katolski swět słoty měšnistwi jubilej swojeho najwyšschego pastyrja Jwj. Wótca. Bamž Pius XI., je swojim jwertnym mjenom Achille Ratti, narodźi so 31. měrca 1857 w Desio pola Milana a bu přched 50 lětami na měšnika wuswjećeny. Wón bě dołhe lěta přichi Ambrosianskej zyrkwinej knihowni a l. 1918 bu za nunzija do Pólskeje pósłany, hdźež mjesche za cłaš wothłosowanja sastojnistwo katolskoga wyšeho kommisara za Hornju Schlesiju. Lěta 1921 za arzybiskopa Milanskeho a kardinała pomjenowany, bu 6. februara 1922 za bamža wuzwolony a přichwilu mjeno Pius.

*

Póndźelu 16. dezembra přichi Jwj. Wótc přichpołdnju sastupjerjow diplomatije, kotřiž jemu słožowschcesa k jeho stotemu měšnistwemu jubilejej wuhratuchu. Audieuza wotmě so w bamžowskim hyddlowem sale. Pósłanc Brasilskeje přchi Swjatem Stole mjesche rěć, na kotruž bamž wotmołwi. Wón na to pokaza, zo budźe swoje postajenje stajnje k tomu wuzwiwać, zo by měr w Khrystusowem kraleństwje mjes wšěmi narodami spěchował. Sdyž bě bamž swoju rěć sćinił, cźehnjesche diplomatiski korps nimo njeho (defilowaše). Mišionskemu chefej bu wopomnjeńka medalla přeподata. —

Dopołdnja wotmě so konsistorium. W swojej rěći, we kotrejž bamž też wo Lateranskich sprěcźenjach porěća, praješe wón mjes druhim:

Hdyž je so žiwěna mój bamžowa sjawnje přichipóńała a hdyž je so naša dostojnosć a waša sakhowała, tuhowaše mój wutroba, zo so wšo tak wuwiwa, kaž to Knjez wobkhadźa a wobmysla. Wón je nas wuzwolił, zo bychmy jako jeho słužobnicy a jeho zastupjerjo jeho mjeno na zemi wuchowali a rozšerjali. Wón je nas wuzwolił, zo bychmy jako jeho słužobnicy a jeho zastupjerjo jeho mjeno na zemi wuchowali a rozšerjali.

Bamž Pius XI.

Bamž Pius XI. w druhich wězach jara powólni wopokazali.

My so nadźijamy, so take powólnosći w běhu lět njebudźe do zhubneje njeńmjernitych duchow. My załožimy tute nadźiju niz jenoż na zchěit najzbožnišeje knjeżny Lourdeskeje a na lubość Najswjećišeje Mutroby Jesušowoje, na kotruju swjedźenjonaj su Lateranske sprěcźenja byše podpisane a ratifikowane, ale my dowěrjamy so też cźeršu za prawdu a nabožnistwo našich italskich sprawow. My spuščejamy so też na pschećelske poćahi, kiž staj kralowskaj mandźelskaj a italšyn prynzojo Sawoyiscko domu se swojim pschećelnym wopytom sjawnje jasno nawjadali.

W dalšnej rěći spomni bamž też na konkordat z Pruskej.

---

* **Se Schérachowa.** Sajchlu njedźelu zhromadźichu so katolikojo Schérachowskeje wosady do Herbskeje gerchiju k wosławjenju bamžoweho měšnistwskeho jubileja. Sal bě se selenje rjenje wupyšcheny a zyle wobsadźeny. Mały orkester hraješe a Caecilianske towarstwo spěwaše. Měšcźanoslo Bogt powita bohatu zhromadźiznu, mjes kotrejž běšće też biskop dr. Schreiber. Po wuspěwanej bamžowej hymnje rěčeše zwjedźeniši rěčnik farar Kirch-Reichenbachski w zahorjenych słowach wuznamjenjo stanu, njekhalowanu zjawru, z kotrejž je hłowa zyrkwje we wšěch cźasach je swojimi wěriwymi zjednoćena była; katolikojo stoja dźensa też zwěru k bamžej z postajnoscźe, z wichroweje nuzy je k wěrnej lubosće a dźakownosće. Rěcź bu z wulkim zahorjenjom přichwalena. Swjaty Wótc pósła zhromadźiznu holdowazy telegram. Po wichelskich poćišcźenjach kmuzikowego orkestra a Caecilianskeho towarstwa rěčeše też knjez biskop wo jubilejnim bamži jako wosnowerju Krałestwa Khrystusowego a napokledku wo je Schérachowskej wosadu rožohnowa. Farar Matt so jemu za jeho iktukowanje w Mišionskej dźesći dźakowaše. Swjatowcźnosć słónczi so z rěcźazym khorom „Ja tym pola Waš" a se zhromadźiznym spěwom.

Struchła hodowna powěść.

Budyšku šulerju dźěłaću pschestanje.

Krótke dny do hód rosnješe so po naschim měsće struchła powěść, jo ma so w bliščim cźasu w Budyškej šulerni dźěłaćej pschestaću. S tym zhubi 270 wosobowe dźěło, mjes kotrymiž je 40 pschistajcźerjow a mišchtrow. Pschedźyda konzerna, do kotrehož šulerja słuschja, poby hyjedu w Budyschinje a we tutej naležnosći rěčeše.

Kaž so zda, ma je w šulerni bórzy z dźěłom pschestaću a Budyšla dźěłarnja ma je z Nachenišej zjednoćiś, po postajtim pschepołoćej, je mješe zanych wuhladow, so je tu hdy wjacy wotewrji. Wjesdźěłoćej, kotraž je w Budyschinje tak hižom šrjedźne wulka, je z puschćejenjom personala njeńmjerne powyšći. Sdyšla su dźěło stari jadźełani dźěłaćejcy, kotřiž su tam lětdźesatki šerjnje dźěłali.

Ninto Budyšleje dźěłaćunje ma so też hišćeje Rochlitzka šulerja sastajiś, kotraž je kamjenneju konzernej pschisłuchowała. Satšle hospodarske ministerstwo jedna z konzernom wo zdźerjenje tuteju dźěłaćunjow za Satšu. Wuslědk jednanjow hišćeje njeje znaty. Sawrjenje Budyšleje šulerlnje je dospoła njespokojomlive, dołeš ma wona tola hišćeje hač do kónca februara dosć sfaćankow, je móże polnje dźěłaś.

P. Krjećmar:

We „Wysokich Tatrach"

Československeje.

8] (Pokračowanje a skóńcenje.)

Nawróćimy so z njeho dele k hosćencej Kamzik, kiž běchmy prjedy wobešli. Damy sebi w hosćencu derje być, słodźi nam ćerstwe mlóčko a pomazka a přeńdźemy ke khutnej zabawje dalšeho puća. Potom dźe dale. Pan wjerchni rozjasni nam hišće puć a my dźe dale. Pan wjerchni rozjasni nam hišće puć a my dźe dale. Pan wjerchni rozjasni nam hišće puć a my

Cyrkwinske powěsće.

4. njedźela **adventa. — 22. decembra 1929.**

Z Budyšina.

W Michalskej cyrkwi změje farař Kapler we 8 h. serbske Bože wotkazanje, w 9 hodź. serbsku Božu službu a ½11 hodźin dźěćikemšenje.

Krajnocyrkwinske zjednoćeństwo w Budyšinje při Pólnym hrodźiku 6. Njedźelu dop. w 10 hodź. zwjazk dźěći, wječor ½7 hodźin hodowna swjatočnosć zwjazka dźěći krajnocyrkw. zjednoćeństwa. Swjatočnosć skónči so nětdźe ¼9 hodźin. — 2. dźeń hodow wječor w 7 hodź. hodowna swjatočnosć zjednoćeństwa. Běčnik k. krajnosudniski rada Handwerck a druzy.

Zjednoć. wothladar Křižan změje biblisku nutrnosć njedźelu popołdnju w Běłej Horje, wječor na Židowje čo. 146, štwórtk dop. němske kemšenje w Kotecach, popołdnju w Běłej Horje hodownu swjatočnosć, wječor biblisku nutrnosć w Drožděiju a pjatk we Kumwałdze.

Z Barta.

Rano we 8 hodź. serbska spowědź, dop. w 9 h. serbska a ½11 hodź. němska Boža služba.

Z Budestec.

Rano ⅛8 hodźin změje farař Bóje serbsku spowědź. dop. ⅛9 hodźin serbske a w 10 hodź. farski vikar Hänichen němske kemšenje. Popołdnju w 2 hodź. hodowna swjatočnosć dźěćikemšenja.

Z Bukec.

Rano ⅛8 hodź. serbska spowědź, dop. w 9 h. serbska a ½11 hodź. němska Boža služba.

Z Hodźija.

Rano ⅛8 hodźin změje farař Wjezař serbsku spowědź, farař Voigt ⅛9 hodźin serbske a w 10 hodź. němske kemšenje.

Z Hrodźišća.

Rano we 8 hodź. serbski hamt. dop. w 9 hodź. serbska, a ½11 hodź. němska Boža služba.

Z Hućiny.

Rano ⅛9 hodźin budźe serbske a w 10 hodź. němske kemšenje.

Z Khwaćic.

Rano w 9 hodź. změje cand. Rösler serbsku a ½11 hodźin němsku Božu službu. — Wječor we 8 hodź. budźe hodowne předstajenje a swójbny wječor towarstwa młodych holcow. Popołdnju w 3 hodź. budźe samsne předstajenje za dźěći.

Z Kotec.

Dopołdnja w 9 hodź. je němske předowanje, na to kemšenje za dźěći.

Z Łupoje.

Dopołdnja w 9 hodź. serbska a ½11 hodź. němska Boža služba.

Z Malešec.

Rano we 8 hodź. serbska spowědź, dop. w 9 hodź. serbske a ½11 hodź. němske kemšenje.

Z Minakała.

Rano we 8 hodź. změje farař Křižan serbsku spowědź, w 9 hodź. serbsku a ½11 hodźin němsku Božu službu.

Z Njeswačidła.

Rano we 8 hodź. serbska spowědź, dop. w 9 hodź. serbske a ½11 hodź. němske kemšenje. We 3 hodź. wobradźenje w žónskim towarstwje.

Z Nosačic.

Dop. w 9 hodź. serbska Boža služba.

Z Poršic,

Rano we 8 hodź. serbska spowědź, w 9 hodź. serbska Boža služba. Popołdnju ⅓3 hodź. towarstwo młodych holcow pola wosadneje sotry. Wječor hodowna swjatočnosć towarstwa młodych muzkich w Dittrichec hosćencu w Kubšicach. — Popołdnju w 3 hodź. serbska spowědź w Boščanskej šuli.

Z Rychwałda.

Dopołdnja w 9 hodź. je němske a ½11 hodźin serbske kemšenje.

Ze Slepoho.

Rano we 8 hodź. serbska spowědź a Bože wotkazanje, ½10 hodźin serbska a w 11 hodź. němska Boža služba. Smjertny kěrluš so spěwa za Marију zwud. Nagorenu z Brězowki. — Wumrěła: Marija zwud. Šćepjelka rodź. Němcec w Trjebinje, 81 l. 3 m. 14 dn.

Z Wósporka.

Dopołdnja w 9 hodź. so předowanje čita (kantor Seibt). Wječor we 8 hodź. hodowna swjatočnosć ev.-luth. towarstwa młodych holcow na farje (wosadny farař).

Z Wóslinka.

Rano we 8 hodź. serbska spowědź, dop. w 9 hodź. serbske a ½11 hodź. němske kemšenje. — Zběrka.

Přilopk.

* **Se skažene žitnowsćeju zajećbojećena.** W Hagenje we Westfalskej je dźełaćerśka žiwóžba po wužiwanju Limburgskeho twarožka abo rubaneho mjasa na jewjenje zajećbojećeja sterpjała. Mandźelska je hižo wumrěła, pola muža a wosoma dźěći je starobje wot 14 hač 16 lět je strach na žiwjenje. Wyšnihnosć je zapoczała wěz pschepytowaćz.

* **Při wokwarjenju žmjerdnje znjeslóžita.** W schulskim twarjenju na Brokawskej dróży je zjednźerka Breitenowa pschi rjedźenju wokwow tak njeslóžownje se stupanjeseho rěbła padnyła, so je žebi cźežko nop pukka a se žmjerću hnydom podešchła.

* **Parnik so ponórił.** Parnik „Mauuka" je so w kurjawje wo podmórske skały pola Long Point, pschi južnoraufischich pobrjohach Neujselanda dospolnje rosbił. 200 pasažerow a wosłužbu móžachu wuchowaćz. Na parniku wjesechu so mjes druhim nowocžasne jendźelske wobrazy w hódnosći 25 000 puntow sterlingow.

* **Hórniše njeslóžo w Južnej Afriży.** S Johannesburga so powěsć: We Village Deepschich podkopkach sto so pschi cźežkim satschasnjenju semje njeslóže se sajpynjenjom. Tśo domorótni hórniży buchu wot spadowazych kamjenjow saraženi a 21 sranjeni. Europski dohladowaŕ bu tohorunja sranjeny.

* **Zakotne wustupy pschi wobnju w Baltimore.** Po Newyorkskich powěsćach žu so wječera pschi wulkim wobnju papjernika w Baltimore schtyri dźěłaćerśći spalike. Se 125 tam dźěłazych žónskich bu wulki dźěł w tśežim poschkodże fabriki sawrjeny. Dźěł s nich skoczi do hłubiny a s rostorbnjenjom wupjatych skałankich plachtow so cźežko rani.

Hospodarski rozhlad.

pjatk 20. dezembra 1929:

Wčerawše kurzy w Barlinje.

1 Dollar	4,1705	100 pólsk. złotych	46,975
1 jendźelski punt .	20,362	100 českost. krónow .	12,386
100 šwajc. frankow .	81,12	100 franc. frankow .	16,42

Barlinska burša wječera dale hłabnjesche. Prawoje pschicźiny bursowe rosprawy njemjenuja. S wulkej schkodu sa wašsche zyłe hospodarstwo je wobojenje nascheho ludu, wošebje lutowarjow, a njedowěra do nascheho pjenjezneho hospodarjenja. To je s njewurjekliwej schkodu sa kraj a lud. Sašatka propaganda sa ludowe pożadanje a mjetko sa ludowe rosbudźenje tele wobojenje hischcze powjetschuje a to bjes pschicźiny. Hdyž agitatorojo po kraju cźahaja a pschipowěduja, so budże 1932 wulki njedostatk na pjenjesach, dokelž šmědża so wot teho cźaha hypotheki wuplaćowaćz, je to prózdne wudawanje. Tohodla je w kraju mjezo pjenjes mjenje njebudże. Pódźeja tola s jeneje ruki sašo do druheje. Wupokazaja-li so cźežke, potom je tu statny pjenj a knježerstwo. Njeśmjemy žebi myślicź, so je w knježerstwje jenoż słupakojo. Pokazaja-li so w tajkich cźasach njedostatki, ma knježerstwo prawo a tež dožahaju móz sakrocźicź a wotpomhaćz a byrnjež s wótrym mjeczom diktatury było. Mjemy tohodla wjazy dowěry k žebi a naschim hospodarskim pomérnam a tež dowěru do solidnych bankow. Wobojenje nascheho wobhdźelstwa je ludowemu hospodarstwu hižo cźežke rany nabiło.

Na **produktowych wikach** po žnjinym postupowanju posledních dnjow sašo smérowanje sastupi. Dowóz bě žnjiwschi a muku sašo mjenje knpowachu. Pschenża sniži so wo 10 pj., wowsa wo 5 pj. a rožka wo 15 pj. Wječera płaczeschе zemitnaŕ

w Barlinje:

pschenicźy 12—12,05 hr., rožki 8,45—8,55 hr., jećmjenja nalétnjeho 9,35—10,15 hr. nasymskeho 8,35—8,85 hr., wowsa 7,45 hač 7,85 hr.,

w termijowym wikowanju:

sa dezember: pschenicźy 12,50 hr., rožki 9,42½—9,40 hr.,

sa měrc: pschenicźy 13,23¾—13,32½ hr., rožki 10,15—10,02½ hr., wowsa 8,62½ hač 8,60 hr.,

sa mej: pschenicźy 13,85—13,77½ hr. a rožki 10,70—10,60 hr.

Wiki schtwórtk w Kamjenzu.

Sshromadźichu kaž 30—70 pj., jšbžna loboda 25 pj. a morchej 10—15 pj., zybla 15—20 pj., běły kał 10 pj. a cźerwjeny 15 pj., selerija 40 pj., jabluka 15—35 pj. a kruschwy 30 pj., nowe 70 pj., kolrabi 5—10 pj., radiški 10 pj., butra 2,20—2,30 hr., jeja 17 pj., hušy 1.20 pj. hač 140 pj., prošata 25—40 hr., bžhaki 65—70 hr.

Wiki sandźeny schtwórtk w Lubiju.

Butra 1,10—1,20 hr., jeja 17—20 pj., twaroh 25 hač 30 pj., lany wolij 1,80 hr., kulerźa 10 pj., běły kał 6—8 pj., cźerwjeny 10—12 pj., karoty 15 pj., žydrowity kał 20—60 pj., jšbžna loboda 20—25 pj., kolrabi 7—15 zybla 9—12 pj., tomaty 20 pj., kerćź šolotowe 10 pj., radiški 10 pj., rjetkaŕ 15 pj., cźerwjena rěpa 12 pj. a kruschwy 20—25 pj., hušy 1,30—1,50 hr., selerij 10 hač 50 pj., kěrn 80 pj., jabluka 10—25 pj., běrny 4 pj.

Wiki sandźenu hrjedu w Halschtrowje.

Pschenża 11,40—11,60 hr., rožki 8,40—8,75 hr., jećmjeń nalétni 9—9,50 hr., wowsa 7,50—7,75 hr., běrny 3,50 hač 3,75 hr., žołte běrny 4 hr., žyno 5,60 hač 5,80 hr., šloma 3 hr., butra 1,20 hr., jeja 18—20 pj., prošata 30—45 hr., bžhaki 80 hr., hušy 1,20—1,50 hriwnowo.

Wiki schtwórtk w Khorzebuzu.

Howjase mjaso 1,10—1,40 hr., cźelaze 1,20—1,40 hr., schopjaze 1,30—1,40 hr., žwinjaze 1,30—1,50 hr., jeja 19—22 pj., butra 2,10—2,20 hr., twaroh 30 pj., lany wolij 1,60 hr., bobje 80—120 pj., kury 2,50—4,50 hr., kapony 2,50—3,50 hr., hušy punt 1,40—1,60 hr., kački 1,50—1,80 hr., sajaz 0,80—2 hr., kolrabi 8—10 pj. a kerć 50 pj., zybla 10—15 pj., kulerźa 10 pj., jabluka 15—35 pj., kruschwy 25—40 pj., worjechi 70—80 pj.

Na žwinjaze wiki wječera schtwórtk w Khorzebuzu bžhu pschihwjesli 1146 prošatow a 281 bžhakow. Wone płaczachu:

prošata:

małe	24—28 hr.
žrjenje	28—32 hr.
wulke	32—36 hr.

bžhaki:

małe	36—55 hr.
žrjenje	55—75 hr.
wulke	75—100 hr.

Stotne wiki schtwórtk **w Barlinje.**

(Magerviehhof-Friedrichsfelde.)

Pschihnachu bžhu 338 howjadłow, mjes nimi 298 dejnych a wyšokoćežkownych krukowow, 39 prósdnjonych, 1 woła a 97 cźelatow. Wiki měrnje bžhu. Wone płaczachu

młode bójki a wyšokoćežkowe krowy 290—600 hr.
wyšokoćežkowe jałowizy 270—480 hr.

Na žwinjaze wiki

tam bžhu pschihwjesli 317 prošatow a 216 bžhakow. Wone płaczachu

prošata:

žrjenje	25—35 hr.
wulke	35—45 hr.

bžhaki:

žrjenje	45—65 hr.
wulke	65—85 hr.

Na pschedań:

Mantlaj holcźej, poła a klamaŕske blido, Müller w Běłej Wodźe, Bismarkowa haša 23.

Waryto (Laute) w Budyschinje, na Drjewowych wikach 1, po 3. poschkodże na ljwo.

Prošata 7, we Sšwinarni čžo. 9.

Kolo muzaze w Kamjenzu w knježim dole čžo. 2.

Gramofon, nimale nowy, w Malym Wjelkowje 8.

Hušże ¾, Koschaŕ w Hródku, Hornjecźerska haša 16.

Ssudnizy na pschedawanje:

sobotu 20. hodownika 1929

w **Biskopizach** na ssudnistwje dop. w 10 hodź. blido a maruchanizowy cźahnik,

w **hoscenju „K pschichtwarkej"** dop. w 9 hodź. wschelaki skałaćiki grat,

w **Brěsni** pola Kamjenza w hoscenju „K żeleznizy" dopołdnja w 9 hodź. klamaŕske blido a polza,

w **Halschtrowje** w „Knježim domje" dop. w 10 hodź. pisanjsku blidźi a vertiko,

w **Hródku** na finanzanym hamcze jitwa 15, dop. w 11 h.: friserska toileta, schatowy kamor, kredenza, stojazy cźahnik, klawér, pisanjske blido, bjufej, knihowy kamor a harmoniju,

na **Wojerowskej dróży** pop. w 2 hodź. pisanjski stroj, gramofon, pisanjske blido, blido za kurjerjow, radio, billard, klamaŕski kamor, klawér, zigary a klamaŕske twory.

Škrowe depeše.

Produktowe wiki dźenża dop. ¾11 hodź. w Barlinje: Wiki žu měrne, žito na płaczinje wobstawa.

Dop. ¾12 hodź.: Kaž psched hodźinu, wobrot wožanje žnadny.

Płaczizny na Barlinskich produktowych wikach.

Žito a wolijowe symjo po tunl abo 1000 kg, hewak 100 kg. Płaczizny po złotej hriwnje.

	19. 12.	18. 12.		19. 12.	18. 12.
Pšenica	240-241	242-243	bany	—	—
rožka	169-171	172 173	woka	—	—
nas. jećmjeń	—	—	módre lupiny	—	—
nal. jećmjeń	167-177	167-177	žołte lupiny	—	—
wows	149-157	150-158	seradella	—	—
kukurica	164-163	164-166	raps. wosušk	18-18,90	18-18,90
pšeńe muka	29-34,75	29-34,75	lany wosušk	23-24,00	23-24,00
rżana muka	23-27,00	23-27,0	pocn. melasa	—	—
pš. wotruby	11-11,50	11-11,50	prenj. kruški	14-15,10	14-15,10
rżane	9-10,25	10-10,25	syno, 50 kg	3,20-3,80	3,40-4,00
lane symjo	—	—	lužana sloma	1,30-1,5	1,25-1,35
hróch, Viktor.	29-38,00	29-38,00	pšeńe, „	1,25-1,40	1,20-1,30
raps	—	—	wowsna „	1,20-1,3	1,20-1,40
pjeluški	—	—	jećna „	1,20-1,30	1,20-1,35

Wiene płaczizny srjedu 19. XII	**w Kamjenzu** Wšo po złotej hriwnje	za 1 centn.	**w Lubiju,** za 1 centn.
Pšeńca		11,40—11,50	11,00—11,40
Rožka		8,40—8,50	8,00—8,30
Jećmjeń (nalét.)		9,00—9,50	9,60—10,00
Wows		7,50—7,70	7,10—7,40
Syno		5,50—5,75	5,50—6,00
Sloma z maš. młóć.		2,75—3,00	1,50—2,20
Sloma k zaslanju		2,60—2,80	—
Sloma z ruku młóćena		—	—
Běrny pola ratarja		3,25—3,50	3,25—3,80
„ hač na żeleznicu		—	—
Butra		2,20—2,30	1,10—1,20
Jeja		0,16—0,17	0,17—0,20
Pšeńčne wotruby		6,50—6,75	6,40—6,60
Rżane wotruby		6,50—7,00	6,20—6,40
Pšeńčna muka		25,50	17,25—18,00
Rżana muka		14,75	13,60—14,00
Prosata, wulke		65,00 — 70,00	—
„ „ srjenje		25 — 40	—
„ „ małe		—	—

Płaczizny rěznego skotu na Drježdźanskich skótnych wikach.

19. decembra.

8 wol., 26 byk., 38 jałoje. a kruw., 1508 ćelat., 144 wowc., 1688 swini.

Płaczizny za

ćelata: 1. 90 –95, 2. 80—88, 3. 70—78;
swinje: (pšez 300 pt.) 82—83, 2. (240—300) 81—82, 3. (200—240) 80—81, 4. (160—200) 78—79.

Rancy 70—74.

* **Studenfika struchlufira.** Pôndżelu namalachu pichi pichetkodże pisches kolije pola Frankobroda n. M. cżłko młodeho cżłowieka. Jednu so wo 22-letneho studentu Hellmutha G. se Zeitza, kiż je hacż do njedawna pichi Lipsczanskej univerzice studował a potom so do Frankobroda pichesthdlił. Se smjerczu młodeho cżłowieka stónżi so struchlufira. Student dostawasche wot starscheju swoje mesaczne, njenjesły, kiż drje bżehu nimale stujze wobliczene. S kotrymiż pak by student tola pichi wjelkej sturnitwoczi wuńcz mohł. Tola studentej hižo nescho mesnazow wujazy njedożahachu a wón pschimasche so napożledy njedowolenych brżdkow. W oktobrje dożu so k prenjemu rasej nozy do knihaŕnje a pokradny wjetschu sumu. Tehdy winowachu po njeprawdże pschihżonjenych knihaŕnje, to su woni to fluckili. Pisched tydżenjom dobrychu so znowa do knihaŕnje a tón krócz bu nimo hotowych pjenjes tez nalutowanssta knihta pokradnjena. Knihaŕnja da knihu hnydom sadżerżecz. Dwaj drjesi po nutsdobywanju spyta muzyki z knihi 30 hriwnow zbożnycz. Wupokasa so, so bż knihu za sapłacżenje wesze sumy wot studenta, kiż bż knihu za swoju wuprajił, dóstał. Mjes tym pak bż so struchlufira hižo stónczita. Student bż czekanyt a bż so njebżelu wot czasa njschejcz dak. Bu najprjedy jako njesnaty morwy policijej wosjewjeny. Kdyż chżyscze kriminalna policija fałschimnycz możachu mjeno morweho swżelicżcz. Najskerscho pschipżewa so młodemu cżłowjekej tez mutsdobywanje do domjaznosje jeho studentiskeha swjasta. Starschej, kiż njebżeschtaj hižo dżesczi czaż powesczę wo swojim synje wjazy dóstali, bżeschtaj jeho jako zhubjeneho pschipowesczałoj.

* **W młynstej hrjebi so zatepiło.** Dokelż na dżesczo njeżedżowachu, padże poschiwórta lęta stary żonk młynskeho wjednika Kalacka w Petersdorfje do tamnischeje młynskeje hrjebje a so zatepi.

* **Ruku wotrezhnył.** W Gurawje dżełasche rataŕski żyn Kurt Feutner wokoło krużneje piły, wobkruż so pschi tom tak njefschczasnie [illegible] so jemu lewa ruka wotrezhnu.

Dwe hacz so spalitej.

Wulki woheń a rozbuchnjenje w Bingenje.

Wutoru wokoło 3 hodżin wudyri w Korle Gräffkej tobakowej fabrizy woheń. Sa krótki czaż stojesche zyle twarjenischczo, kiż wupischeschtżewa so po pschibrożnej froncze na 200 metrow, w płomjenjach. Ódtż mesina wobnjowa wobora dojedże, njebż hižo możno, palaze twarjenja wuzhowacz. Spżichnje na wopalnischczo wotpósłane wobory z Rüdesheima, Bingerbrücka, Kempiena a Mohuczka dyrbjachu so na schkitanje żuzdownych chżżow wobmjejowacz, kotrez bżehu z lżanjom schrjowe a wulku horzołu żylnje wożrożene. Wokoło 6,30 hżyny so dżel nżehdże 30 metrow wyżkeje fabrikkeje weże po rozbuchnjenju hromadże. Wokoło 7 hodżin woheń hischcze zyschnowasche, tola głowny strach bż wotwjerjenjeny. Hódnota fabrikkeho twarjenja żołu z inventarom wobliczuje so na diwaj miljonaj hriwnow. W tworni dżełasche nżehdże 600 dżełaczerjow.

Meblowa fabrika so wotpalita.

Wutoru rano wokoło 4 hodż. wotpali so meblowa fabrika firmy Wachold a synjo w Dwórnischczowej droży w Laage. Dżełarnja z mnohimi maszinami, je sa nżehdże 9000 hriwnow hotowymi meblemi a wjetschimi składami drjewa je so do cżista spalika. Domjete luteje leżownosce je ko zyle wupaliło. Skoro niczo njemożachu wukhowacz.

Wulke lós, [illegible] dobyćerjow

w Łaži.

„Wulki lós“ pruskeje spomożerskeje loterije we wyschosczi 15 000 hriwnow, kiż bż do Frankobroda n. M. podmjl, nje so hacż dotal wotbżehnył. Tu steji swjet psched hłodańckom, hewak sej tola kżdy pschaje, jmajmjenischa dżel wulkeho łosa dobycz. A w cżasczach, kdyż so łosy cżahaju, su dobycżerjo lżesczeny najbole pytana cżischczerska wża. Pjecza je so w tuthym padże wulki lós spalił.

Krótko do wójny njebu wulki lós Straßburgskeje twarjeje loterije wotbżehnjeny. Kdyż so wo tym we wschech winowach pjsascze, dopomni so wobsedżer, so je je swojim cżisłom sej trubku spalił. Mżelesche drje nekajke spalene newostanki, ale cżisło njsehodżesche so wjazy wuczitacz. A tuż so dobycże też njepłaczi.

W Lecze 1926 so prisli „wulki lós“ njewupłaczi. Wina bż, so bż dobycżer mjes tym bankrot. „Wulki lós“ cżisny so do konkursloweje maczizny a tak mżelesche wobsedżer wulkeho łosa mało wjesela na nim. Ale wotboy wón swój dołh. A to bż wesze Łpschina. Schtóż swój dołh sapłaczi, połepschuje swoje hospodarstwo.

Ale najwjetscha jenfazija bż pisched nekotrymi lżetami njewupłaczeneje wulkeho łosa w Schpaniskej. Tutón lós bż na 1000 000 hriwnow dobył. Wyrnjeż so bóle namolwjało, dobycżer so njesamolwi. Kolekter kłónczanje wuhlsdży, so bż lós po jeho sdacju jedyn Americkan kupił, kiż je wesze Schpanisku sażu wopischcził a njemyślł na swój lós. A wopraudże, wulki lós njebu hacż do postajeneho czasa wotbżehnjeny.

Słónczinje chżemy na jedyn pad pokasacz, hdżez so też wulki lós njewupłaczi, ale z kriminalnych winow. Loterisli mżiczel Leopold Unger w Ełchelnje mżiesche w lecze 1860 spodżiwne waschnje, łoży pschedawacz. Won pschedawasche podżele a wobkruczi kupzam nadobo, so żu wobmiczku, bżeżark a schwórczinu wżeschcho cżisła dobyli. Tak pschedawasche jene cżisło wjazy raszow. Kdyż so tute cżisło njewuczahny, doby rjany pjenjes. Jenoho dnja mżiesche to njesloże, so na jene pschedate cżisło wulki lós padny. Wżso njemożelche swojim stam kupzam podżele wupłaczicz a dyrbjesche czekacz. W mżesce Alegandrii w Cyptowskej bu sajaty a do Nemiteje twdaty, hdżez bu k wjazy lżetam jastwa sajudżeny. Wschitke tute sta dobycżerjow możachu so wulku cżinicz, so żu „wulki lós dobycżerjow“ możachu so wulku cżinicz, so żu „wulki lós dobycżerjow“ mżiesche dyrbjesche [illegible] wupłaczeneho, dokelż bżeł, ale wschitkachu ani njenjeżła wupłaczeneho, dokelż loterijski [illegible] wyła tuto cżisło njewobsedżesche, kiż bż bjesz [illegible] wustawjerjo, kotrez su na cżisła, wot njeho wukije [illegible] dale.

Klanki, hrajki, powěšeńki na štom

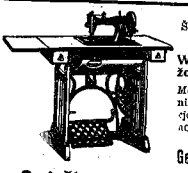
w najwjetšim wubjerku

Hodowne dary

jěchne a kofejowe servicy, myjnicy, kicheńske garnitury, piwowe-, winowe-likěrowe sklenicy najtuńšo

E. Ulrich nasl. M. Pfuhl

při Šulerskej wěži 12

Štóž **Naumann** znaje, žanu druhu njerodži.

Wušiwanje, zašiwanje, nakřižowanje atd. so darmo wuči.

Moje płać. su wo nżehdże **30.**—hr. nżiże, dokelż żanych zastupjerjow nimam, kotrież tworu jeno sobu podrużuja.

Gen. zast. G. Marschner

w Budyšinje na Nowosólskej droży 36 Telefon 3936

Wupruhowane, solidne kajkaske tuzjo

Hilger w Budyšinje

jenoż na Seminarskej hasy 2

Poskżenja pri zhżenju

Łożowe pocżehnjenja, wupierki, łożowe płachty, pżiżiwakibłidne żaty, fwjelki, trénja, rólowańske ruby, żantki, sórcuchi, normalne a podżiże żaty, zwjerżnje żaty, pjerjo a mosk

Sulske tornistry toże za akty chaiselongue matrace wże sedłarske a wutykane twory

C. Junghanss

prjedy E. Schubert

na Jerjowej hasy

Też ratař

radio

nuznje trjeba, ale jenoż wosebity wobkhod rukuje za to, zo sće spokojom

Wże znamkowe wudżełki stajnje na składże

Radijowy wosebity wobkhod

Ing. Graf & Jurisch w Budyšinje

na Kotolskej hasy 1

Časniki a złoćane twory

maja trajnu hódnosć a su tohodla najtżeńši

hodowny dar

Kurt Mauer

časnikaŕ

na Kamjent. hasy 17 pódla „Krony“

Přesadźowanje drjewa

Njedżelu, 22. decembra 1929 připołdnju ½1 hodź budża na Mitoćanskich honach pri „Kapalcy“ na

20 losow stejaceho zwjetša twjerdeho drjewa

za hotowe pjenjezy přesadźowane. Zajimcy so hnydom tam zhromadźuja **Wobsedźer**

Serbski Hospodaŕ

ratařske wulkowikowańske tow. z wobm. ruk. w Budyšinje tel. 3510

Poskićamy wże hnójnišća, brikety a čěske wuhlo też po mjeńšich dźělbach

Naš awtomatiski młyn w Delnim Wujezdże tel. čo. 13

podawa najlěpšu pšeńčnu a rżanu muku, kotraž so wuběrnje derje pječe, wše drużiny grisa, wótrubow a šrota, mlěte wolijowe wosuchi, předewšěm lanykokosowy a worješkowy (Erdnusskuchen) wše nětko w najlěpšej připorznatej kajkosći a po tun. dnjow. płaćiznach

Najlepše

Lihěry ~ Palene wino Jamaika-Rum ~ Arak

wot suda a w blešach

Španiske čerwjene wino

1 litr bjez šklenčy 1.50 hr.

Najf. Taragona

1 litr bjez šklenčy 1.70 hr.

C. F. Dietrich

měj. Johannes Brada

na Jerjowej hasy 3

Młoda, syrna, wysokosućelna podsobna

krawa

je na předań

w Jatrobju čo. 7

Walachišak

4 lětny, dokelž zbyliny, je na předań

Ryćefkubło we Wichowje

Gramofon

ze 6 platami, hišće nowy je na předań w Leinje 1k

4500 hr.

k wupożičenju. Najlepšiše wobstaranje hypothekow. Zamóżenje kapitalijow na złotowóste hypotheki. Nutřkohnjenje wšěch žadankow

Prawy bŕro Mucke

na Mättigstraße 23

Ruču serbski!

Kino

Kaša nionalne twory

URIO

[illegible] Lawske hasy 24

Předešnikowy wobkhod Walter **Straube**

w Budyšinje na Znutřkowej Lawskej hasy 8

Wukhodżowanske kije

Tobakowe trubki

Wše narunanki a wuporjedżenja

Krasny hodowny dar

Naše spěwniki.

Nowe płaćizny.

Bjarnat Krawc: **Zerja.** 25 serb. narod. hłosow za 4- a 5hłósny měšany khór. Op. 40. W Budyšinje 1921. 64 stron. 1 hr.

Bjarnat Krawc: **Wulka lubosć.** 30 serbskich spěwow za měšany khór. Op. 45. W Budyšinje 1923. 63 stron. 1 hr.

Bjarnat Krawc: **Žórleško.** Serbsko dwojospěwy, Op. 50, 64 stron. 1 hr.

Bjarnat Krawc: **Khwatajće, ale spěwajće.** Zběrka narodnych a ludowych pěsnjow. 60 stron. 60 pj.

Bjarnat Krawc: **Słónčne pruhi.** Zběrka nowych spěwow za měšane, mužske a žónske hłosy. Op. 55. 2 hr.

Bjarnat Krawc: **Skowrončk ze serbskich honow.** Nowe spěwy za měšany, mužski a žónski khór. Op. 55. 1 hr.

K. A. Kocor: **Styrihłósne mužske khóry.** W Budyšinje 1886. 68 stron. 1 hr.

Jurij Pilk: **Dobry wječor.** 34 narodnych spěwow za měšany khór na 4 a 5 hłosy. W Budyšinje 1924. 79 stron. 1 hr.

K. A. Fiedler-Rječka-Słodeńk: **Towaršny spěwnik.** 181 jeno- a dwuhłósnych spěwow. W Budyšinje 1927. 187 stron. 2 hr.

na předań

w Serbskej knihaŕni w Budyšinje

Hermann Trumpler w Budyšinje

Jägerstraße 9 3 minuty wot dwórnišća

Poruča wulki skład

cokorowych tworow na hodowny štom

Wuběrne zelowe a mjedowe placki, bonbony, praliny a šokolady

Wosebitosć: **Mentol-Eukaliptus-placki** pře kašel a nazymnjenje šije

Prošu kedźbujće wosebje na firmu

H. Trumpler **Jägerstraße 9**

Hodowny rabat

10% na wše twory kaž łožowe-, čelne-, blidowe- a kuchenske šaty **10%**

Ernst Gruhl

w Budyšinje na Mollk. drózy 6, wosebity dom za šaty

Nětk je wubjerk najwjetši, nětk móžeće tunjo nakupować.

Běły köperowy barchent metr 75	55	Damastowe blid. přikrywy wulkotne mustry, jedyn 4,50	3.50
Běły košlowy plat metr 75 50	39	Płóčliwy somot we wšěch barbach, metr 2,50	1.90
Trěnja 30 25	15	Čistowołmjana popelina metr	1.50
Běłe damastowe twjelki jena	98	Wołmjany muslin jara rjane mustry metr 2,50	1.95
Dobre łož. nawoblečenja z 2 blowakomaj	7.60	Přikrywy na kofej. blido rjane mustry, barbudźeržace, jena	1.20
Jakowy barchent jara rjane mustry, metr 95	75	Blidowy rub ze 6 serviet. indanthren	5.90

Julius

Hamburger

w Budyšinje, na Bohatej hasy

na Žitnych wikach 24

poručuje

swój wuběrny

paleny kofej

Nowe nizke płaćizny punt 2.40, 2.80, 3.20, 3.60 a 4.— hr.

K hodom

poručam swój wulki skład

cigarow, cigaretow, a tobaka

w rjanych hodownych pakćikach a po wšěch płaćiznach

Herm. Gerlich w Budyšinje

Wosebity tobakowy dom

Samsna džěłarnja cigarow

Cokor

punt 28 pj 10 puntow 2.75 pj

jenož mały skład

(Wotedawamy jenož po wěstych dźělb.)

Pjće jenož Thams a Garfs kofei

Šokolady

4 tafle = 400 gr. dobr. mlóčnj.	jenož 100 pj
3 tafle = 300 gr. dobr. mlóčn. mlóčn. z worjech. a jěžn.	hrom. 88 pj
3 tafle = gr. bod. dobr. mlóčn.	100 pj
3 tafle = 300 gr. mlóč. worjech.	100 pj
3 tafle = gr. smjetan. moka smjetan. a mandl. mlóčn.	hrom. 115 pj
1 hobrska tafla, 200 gr. dobr. mlóčn.	50 pj
1 „ „ „ gr. bod. dobr. mlóčn.	68 pj
1 „ „ „ gr. dobromlóčn.	160 pj

Za hodowne blido

Powšěžki na štom, marcipan, rumpodichi, Nürnbergske pópranjcy we wulkim wubjerku a tunjo

4 pakć. = 20 štuk pópranjcowe wutroby	95 pj
Plestrowane kamjeny	punt 60 pj
Apfelsiny 6 štuk	jenož 45 pj
6 štuk	jenož 60 pj
Lěsne worješki	punt jenož 75 pj
Worjechi (Marbots)	punt 75 pj
Swěčki na štom, běłe a pis. pakć.	jenož 35 a 45 pj

Paleny kofej

¼ punta 120, 110, 100. 90, 80, 75, 70, 60 pj

Pjće jenož Thams a Garfs kofei

Na wšě twory 5% rabata

(nimo cokora)

Thams & Garfs

w Budyšinje

Na wjesne ležownosće

na hypotekske a rukowanje gmejny pytaja při 10% dani hač do 30 000 hr. też po mjeńšich dźělbach. Poskićenja pod „J. S. 33“ do expedicije Serbskich Nowin w Budyšinje

Hosćenc w Lejnje

Sobotu 21. decembra

swinjorězanje

Njedźelu: Pječene kołbasy

K tomu přećelnje přeprošuje Jan Cyž. a mandź.

Cigarowy dom Arthur Wolf

w Kamjencu na Budyskej drózy 66

poručuje jako **praktiski hodowny dar**

cigary - cigarety - tobak

Rjane nowosće **hodownych pakćikow** w kóždym wuwjedźenju a po kóždej płaćiznje.

Najwjetši wubjerk:

Bruyere-trubkow, tobakowych trubkow, cigaretow. etuiow, tobakowych tyzow a měškow kaž wšěch potrjebow za kurjerjow

Zasopředawarjo dostanu fabriksku płaćiznu

Spytajće moju 10 pj cigaru „Moja lubka“

Nože a widličky złoćanu pychu wuporjedźenja

jenož pola firmy

Józef Jung, złotnikař

na Serbskej hasy 6

— — Składnostne kupy rjećazow za družki — —

Moje přeće

wjele přećow wobmahuje krasne dary kiž je

diplom-optikař Schmidt

w tutych dnjach do wukładnych woknow położił. Zastańće tam khwilku, runje tu móže Waš rozsud za dar padnyć. Přindźće sebi njewjazomnje mój wulki wubjerk wšěch optiskich wěcow wobhladać.

Diplom-optikař

SCHMIDT

w Budyšinje na Kěžorskej hasy

— Telefon 3387 —

Mšě

elektriske připrawy, radiowe wěcy

wurjadnje tunjo pola firmy

ALFRED HERBST

w Budyšinje na Sulefskej hasy 2 / Telefon 3382

Za Zahor, Debsecy

a wokolinu pytamy

roznošowarja za „Pomhaj Bóh“

Smolerjec knihićišćerńja

Praktiske hodowne dary

Wulki skład

Pjelsć. kornarje w. 12.50, 15, 18, 22, 25, 30, 35 hr. atd.

Klobuki wot 5.50, 6.00, 6.80, 7.80, 9.00 hr.

a hač na najlěpše

Čapki za mužow a hólcow wot 1.00, 1.50, 2.00, 2.80, 3.50 hr.

Lišaki / Wjelki / Skunksy / Opposum

cyle wosebje tunje a dobre

Pjelsćinowe wobsadki wot 3.75

Hugo Lehmann

w Budyšinje na Bohatej hasy 25

Njedźelu je mój wobkhod wotewrjeny!

Wšo zańdźe

ale

dobry wobraz

wobkhowa w swójbje lěto wot lěta swoju hódnosć

K zhotowjenju poručuje so

Fotograf W. Kornet w Budyšinje

Gichelsberg 16 *Telefon 3092*

Dom jězdnych kołow

Jurij Fuhrmann

na Hornčeŕskej hasy

Poručam k hodam

jězdne koła, šijace mašiny, gramofony a deski, čoplożimace mašiny a waley

Poručam dale

wotnajeński awto a omnibus

Praktiske hodowne dary

Trikotowe košle, jaki a kholowy, wołmjane, połwołmjane a makowe, we wšěch wulkosćach a wosebitych wulkosćach. Spanske jaki, žiwotowe powjazy, štrykowane žonjace sukanje a šlypiry, židźane a wołma ze židu. Nohajcy wšěch družin, walkowane nohajcy a pjasćowe rukajcy. Strykowane lacy, też z rukawami. Pulovry, sportske jaki, sportske nohajcy, też z nohu

Wulki skład Bleylowych tworow

Rudolf Osswald

w Budyšinje Jenož na Serbsk. hasy 3

Prošu, njezmylće wobkhod!

Kupujće pola wěcywustojneho!

PFAFF-šijace mašiny

Clemens Jäckel, wosebity wobkhod za šijace mašiny

w Budyšinje na Seminarskej hasy 5 / Telefon 2855

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„S. N." płaća měsačnje we wudawarni 1.10 hr., za pósće a pola dowěrnik 1.51 hr., pod křiž. zwjazkom abo do wukraja 2.25 hr. abo 18 Kč. Wud. a čišći Smolerjec knihičišćerja, zap. dr. z w. ruk. w Serb. Domje w Budyšinje. Telefon 2687

Za nawěstki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 8 pj. Wobčežnje so stajace nawěstki a tabele so wyše wobličeja. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 24 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Čo. (Nr.) 296 — Budyšin — Sobotu, 21. decembra 1929 — Bautzen — Ročnik 80

Druhe wuradźenje přistawa cłowneho tarifa.

Sozialdemokrat **Schmidt** wopowědź cytajsce, so sozialdemokratiska strona zwonkneje přichodoweje z rjadu wuběrkowych wobłamknjenjow přichitkuje. Jej je to mózno, dosć je ju so ta wo poćaraka, so nusne połěpšenje katastiskich płacźiznow k pschewulkim płacźinam za pschetrjebarjow njedowjedźe. Aluminijowym złam sozialdemokratoju pschihłosuja, dokelž ju druhe aluminium dźełaze kraje powschitkownu hjeńźelownosć za aluminium wotpokasale.

Němšknazionalny **Stubbendorff** mjenjesche, so ju hibicźiwe zła pschi nětrjeschim połoženju źiwotnych wikow njehodźa pschewjesć. Sakonjowy shromadny samjer je sa katastrofu straschny. Nałsche stejiščisko k pschedłosy tohodła wot połěpschazych namjetow wotwisuje.

Dr. Defsauer z zentrumskeje strony na źiwotowe hospodarśke smužlenje zentrumskeje strony pokasa. Pschedkłoha je wulke pomotne dźěło sa němske katastrofu. Industrijowe zła budźa ju potrjebne dopruhować. Mjetkole, kiždy ju dźełaćerjo wosebje žylnje w knjeześtwje sastupuja, ju tola knjeześtwo njeje katastrofu wołanju: wo pomoz samko.

Historiski wokomik je, hdyž nusu cźerpjazy ratat pomoz pola dźełaćerja namaka, kotryž tola sam nusu cźerpi.

Cźežko njeje, žebi wjazy žadacy, bjesmerne žadanja pak dobre do straha stajeja. Prózujemy ju, so by ju wschitkim ludowym worschtam derje schło. To dźe tež pschedkłoha. Kommunist **Hoernle** praji, so je pschedležazy złowny lichowarśki sakoń jenož organisowazy rubježny cźah pschećiwo hromadam pschetrjebarjow. Mjeńšk namjetuje, so by ju wschitkim ministram njedowjerjenje wupraśiło.

Dr. Schneider z němšknje ludoweje strony rosjašnjenje žada, w kajkim wobšahu źmędża ju rozłowe dowolne wopišma wuźicź. Dožahało by, hdy by ju rjeka, so monopol njeje wotmyślany, ale so źiwodobne wikowanje też pola rozki wostanje. Hnydom po hodźach dyrbi němski žejm wo **złowonym schkitu sa zhły rjad industrijowu wuradźowacź.** Jenož tak móže ju wójsko dźełonjemjerjow pomjeńschicź.

Freyhe z hospodarśkeje strony žada, ju dyrbja ju němske wiki psched pschepławjenjom wukrajnych wudźełkow z dobrahažnimi złami schkitacź.

Gerauer ju knjeześtwu sa pschedkłohu dźakuje, kotraž chze katastrofu pomhacź. We wjele dypkach dże ju za danja katarjow njejsu dopjelnile, tola je lźeje, tele žadanja wobźo slaticź a wunoschć wuběrkowych wuradźenjow pschijeźe.

Němski sejźiwjeński minister praji, so je z wumjenjenjom lěpscheho złowneho schkitanja było, so je ju sćerjenje je Schwedźkej wupowědźiło, kotrež hischcze hacź do 15. februara płacźi. Hdyž budźe potom nowe sćerjenje pschistate, budźe mózno,

so zła hižo pschi spocźatku bliščicheho léta do mozy stupja.

Poroki„ so je sejźiwjeńske ministerstwo bundalo, ju se njepratwom cźinja. Bjes wěsteho wuspěcha ju złowne pschedkłogi jenje njejsu wotbyle. Nihdże na śwěcze njeje ju dopokasało, so ju bibicźiwe zła njehodźa pschewjesć. **Njejsmy žedi wotmyślili, žitowy monopol sawjesć.** Ke tajkim porokam maju runje němšknazionalni najmjenje pschicźiny; pschetož w lěcźu chychu runje žitowy monopol. Wschi žadanja katastrofa njehodźa ju dopjelnicź; **pschetož słónczne ludowe wjetschina z pschetrjebarjow wobsteji.** Pola słótnych a mjažowych złow njeje wjazy žaneje šwady. Namjesne rěsanje ju sakhowaju. Žitowy monopol njeje wotmyślany, ale

sa wobej stronje by pschihódne było, hdy by ju z Polšej rožkowy syndikat dojednał.

Barlin pod statnym dohladom.

Barlinski a braniborski wyšschi president Meier je statny dohlad nad sarjadnistwom města Barlina porućił. To najprjódy za měsačanow Schołza pomjenowali.

Tónle wukas je spěschna kwitowanka za njesamolnite wobłamknjenje měšćanskich sastupjerjow, dźełonjemjerjam hodownu pschipomoz 6 miljonow hriwnow dacź, hačrunjež je derje znate, so njeje žanych pjenjes w městćanskich pokładnjach.

Wutšele pschi demonstrazijach Barlinskich dźełonjemjerjow.

Pschećiwo demonstrazijam dźełonjemjerjow wo wjetschu hodownu pschipomoz je Barlinska polizija wobšěrne wobarańke pschiprawy cźinika. Njedźiwajcy toho je ke zhłuknym sranjenjam dojšło. We Dirschenšker dróhy a we dróhy pschi Kralotwych hrjebjach blišo Alexanderskeho města běchu so někotre sta demonstrantow sšěkałe, kotrež tam wulke hromady nakopjeneho twarskeho materiala pozachu rozmjetacź a micźicź. Hdyž polizija zakrocźi, bo njeje cźrjódy tšelachu. Polizija na to tšelejo wotmokri. Demonstrantojo do žuzodowych dróhow cźekmychu.

Demonstracija dźełonjemjerjow w Drježdźanach.

We wschelakich městach Němskeje, kaž w Barlinje, Frankfurcy n. M. zu kommunistiskich dźełonjemjerjo laz na rosłas demonstrazije wotmě. Też w Drježdźanach su tutón tydźeń kommunistiske dźełonjemjerjo pschicźinu k njeměrnam pytali. Polizija pak je ju poradźko, kwawnym sćěhowkam zadźěwacź.

Demonstrantojo žo w sajnych wjeczornych hodźinach na Holbeinskim namješcu, na Fischhoffkim a Biskopskim namješcu shromadźichu. Wot tam cźrjódy, mjeńdze 2500 muži žylne, do šmutskowneho města cźehnjechu. Tam šwjatachu žo do radnizy dobyć. Polizija bě jich wotmyslenje z cźasom zhonika a bě trěbne naprawy pschećiwo tomu cźinika. Ta sta polizistow a wjele jězdnych polizistow bě namještno psched radnizu a k radnizy wjedźaze dróhi wobhadźało. Demonstrantojo podarmo zpytachu, žo pches rjadu polizistow pschedobyć. Na tśioch městnach dyrbjesche polizija rasnje postupowacź a gumijowy klumpach trjebacź, a to na Jurjowym namješcu pschi rožu Jansjeje dróhi, na Jansko-Jurjowskej alleji pschi reformazitskej zyrkwi. Wulki demonstrazijski cźah žo z tym rospuschći, tola žo bórzy nowy sastupa, kotryž pak jenož nětko 300 ludźi liczeše. Tón po Sśmertenskej dróhy cźehnješe a na Jurjowskim namješcu do jědneje polizije srašk, kotraž jón rospuschći. Polizija žo sa demonstrantami po Měšćanskej luzy a do pódlanskich dróhow puschći. Wokoło 10 hodźin bě žo město směrowało. Wjerschi dźěl polizistow možeše tohodła wotcźahnjecź. Ssylne wotdźelenje pak pschi radnizy wosta, so by ju sćikitało. Wscho hromadźe je polizija jenož schtyrjoch spjećowarjow sajecź mohła, mjes nimi młodeho cźłowjeka, kotryž bě do jeneho policajskeho automobila z kamjenjemi mjetał.

*

Shromadźizna Drježdźanskich měšćanskich sastupjerjow je wobłamknika, dźełonjemjerjam 100 000 hriwnow jako hodownu podpjeru pschiwolowała, hačrunjež městowy hospodarski plan 10 miljonow njehodźatka pokasuje. Wyschi měšćanoša Blüher je prajił, so měšćanska rada njemóže samolwitosć sa tónle wudawk pschiwjacź.

Awstriski nowinski zakoń.

Awstriske narodna rada je pjatk w druhim wuradźenju nowinski sakoń pschijała, kotryž nowiny wschěch stronow sajudźeja. Stórzyły dla ffschitnoschenja pschećiwo nowinam žo w najwjazy padach z pschijažnymi łudow wokrjesnym łudam pschepokasale. Pjenjezne khłostanja žu powjetschene a wjazy dyrbi podwojene, hdyž je samolwity redaktor cźłoł dopokas wěrnosće podacź, tola to njeje samohł. Staw a dyrbi naprawy pschećiwo tak mjenowanym revolwerstim nowinam smóžnicź, wón nowinarjej z khłostanjom hrosy, kotryž žo sa sapłaczenje wojjewjenja wostaji. Wobeźe strašne je postajene, po kotrymž žo seschkodźene kredita khłosta.

Briand w senatu wo kontrolli w Porheinskej rěcźał.

W franzowskim senatu žu žo pjatk z napraschenjom senatora Lemerya za wotwojeschćenjenom Porheinskeje saběrali, kotrež je po stawowmaj 42 a 43 Versailleskeho frjećenja sa sakhowanje měra nusne. Swonkowny minister Briand praji, so k tuthmaj stawomaj nima wjele dowěrjenja; pschetož wopschijetaj dobre a hubjene postajenja a pokasujetaj njepolnosće. Wón, Briand, je žo prózował, **tute njepołnosće za franzowski bjezstrach wupjelnicź.** W Locarnskim frjećenju žym pytał tónle bjezstrach saradźicź. W lěcźe 1926 žym dospił, so žu wyšše hohustawny rady Swjasa Ludow **kontrollu Swjasa Ludow nad Porheinskej** wobjamkte. Rosprawa cźežkeho zwonkowneho ministra Beresche je žo z mojim dorozumjenjom nastajała. Prajschcźeze žo, kak Rada Swjasa Ludow wo podawkach w Porheinskej zhoni? Locarnske frjećenje nam dowola, w tymle padźe naprawy z fakitanju cźinicź, so pak žo tele naprawy njejsmědźa jako wójnske pschihoty wukhłóźicź. W Genfskim protokollu je žo w septembrje 1928 postajiło, so ma žo sjednanšći a wurunanšći wuběrk wuworiccź.

Němska je tule kontrollu dale léta 1935 wotpokasała. My žebi pak pschejemy, so tele pschihrawanje wostajne,

kaž dołho je Locarnske sćerjenje w mozy. Sjednanška a swěrjazna komišija ma jara dalokožahaza pokmódy. Hdyž wona swěsći, so žo němske wójsko shromadźuje, mózemy wojerske naprawy cźinicź, z kotrymiž žo z Němskej do wójny njesaschmjatamy. Tele należnosće mósa žo psched Radu Swjasa Ludow pschinjesć. Jendźelska a Belgiska stej žo swjatakej, so nam w tychle padach se wschěmi mocami na pomoz pschihótetej.

Sšym tym hižo pschi jenej rosprawje wojerskich autoritow wo **njemér šudźazych podawkach w Porheinskej** sakmjeli. Mjes franzowskimi a němskimi wjeźwustojnymi je žo wo tymle praschenju dojednało.

Macdonaldowy kabinet so ćenoz z 8 hłosami poražeńu wukhował.

S jenoz 8 hłosami je žo w jendźelskim delnim žejmje knjeześtwowa pschedłoha pschećiwoschła. Pożedźenje bě jene z najziwišchich pożlednich létow. Hacź do pożledneje hodownika njewódźachu, hacź žo pschedłoha njewotpokasa. Knjeześtwo bě swólniwe, z naštajenjom łakonja liberalnej frynje po możnosći dałoko napschećo pschińicź a bě pschejsmědźene, so wulku liczbu sapósłanzow sa njón dobudźe. W tym je žo myliło. Wjednik liberalneje strony, **Lloyd George**, je sam złowa jimsche. Praji, so je łakonjowy nacźisk „njewěrjomnje hubjeny". W nim žu najmubjeńsche znanjenja sozialisma špótnacź. S nim žu płacźiny wyšoko sećerja a wurywanje wuhła ko smjeńschi. Knjeześtwowe wutornische wotmolwjenje na napraschenje liberalneje strony je jara njespokojaze było. Ale też spokojaze wotmolwjenje njebyły liberalnym doźahało, samolwjenje za sakoń pschewjacź. Wón postajenje wopschija, kotrež maja liberalni za pjle schłóbne. Knjeześtwo nadźije njedopjelnja, kotrež je pschi nowowólbie słubiło.

So knjeześtwo njeje w mjeńschinje wostało, ma žo jenoz tomu dźakowacź, so dwaj liberalnaj sapósłanzaj za knjeześtwo hłosowatschitaj, a so druhi pjeć ko wothłosowanja wostajschi. **Mulka wjetschina liberalnych pćeni kšóć po poslednich wólbach hromadźe z konserwatiwnymi pschećiwo dźełaćerskej stronje hłosowasche.**

Hdyž žo wunoschi wothłosowanja (281 hłosow za knjeześtwo a 273 pschećiwo knjeześtwu) wojjewi, sapósłanzy je stokow słoćiwschi minuty dołho wyhłachu a juškachu. Djenja wschak knjeześtwowe nowiny z dobjeześćerskej wjeseloscźu njepiśchu. Knjeześtwo wě, so šmadź je pschi blišcej ikkadnosći poraža, pschetož pschi tak khabej mjeńschinje njemóža žebi dowolicź, tśeśe wuradźenje połpschicźicź, ale dyrbi žebi porjedźaze pschisłuški se wschěch stron łubicź dacź.

Njewoczakane žylne pschestupjenje liberalnych do pschećiwoschłeho lěhwa ma žiwoje dobre pschicźiny.

Wo nich žu „Times" łajimawe nadrobnosće pschinjeschle. Po nich bě žo dojednało, so budźe po rěcźi Lloyda Georgeja wikowański minister **Graham** za knjeześtwo rěcźeć a łdźěłicź, so žo po žadanjach liberalnych jednikow sakoń we wjele dypkach pscheměni. W druhim dźělu žiwoje rěcźi Lloyd George potom poroki niz jenoz pschećiwo generalnemu statnemu rěcźnikej cźiniesche, kotryž je z liberalnych k dźełaćerskej stronje pschestchok, ale też pschećiwo wjele wotmyślenym, ale so žiwodobne wikowanje też pola rozki wostanje. Hnydom po hodźach dyrbi němski žejm wo **złowonym schkitu sa zhły rjad industrijowu wuradźowacź.** Jenož tak móže ju wójsko dźełonjemjerjow pomjeńschicź.

Freyhe z hospodarśkeje strony žada, ju dyrbja ju němske wiki psched pschepławjenjom wukrajnych wudźełkow z dobrahažnimi złami schkitacź.

Gerauer ju knjeześtwu sa pschedkłohu dźakuje, kotraž chze katastrofu pomhacź. We wjele dypkach dże ju za danja katarjow njejsu dopjelnile, tola je lźeje, tele žadanja wobźo slaticź a wunoschć wuběrkowych wuradźenjow pschijeźe.

Němski sejźiwjeński minister praji, so je z wumjenjenjom lěpscheho złowneho schkitanja było, so je ju sćerjenje je Schwedźkej wupowědźiło, kotrež hischcze hacź do 15. februara płacźi. Hdyž budźe potom nowe sćerjenje pschistate, budźe mózno,

so zła hižo pschi spocźatku bliščicheho léta do mozy stupja.

Poroki„ so je sejźiwjeńske ministerstwo bundalo, ju se njepratwom cźinja. Bjes wěsteho wuspěcha ju złowne pschedkłogi jenje njejsu wotbyle. Nihdże na śwěcze njeje ju dopokasało, so ju bibicźiwe zła njehodźa pschewjesć. **Njejsmy žedi wotmyślili, žitowy monopol sawjesć.** Ke tajkim porokam maju runje němšknazionalni najmjenje pschicźiny; pschetož w lěcźu chychu runje žitowy monopol. Wschi žadanja katastrofa njehodźa ju dopjelnicź; **pschetož słónczne ludowe wjetschina z pschetrjebarjow wobsteji.** Pola słótnych a mjažowych złow njeje wjazy žaneje šwady. Namjesne rěsanje ju sakhowaju. Žitowy monopol njeje wotmyślany, ale

sa wobej stronje by pschihódne było, hdy by ju z Polšej rožkowy syndikat dojednał.

Elektr. naprawy
za swětło, móc a zwónčki.
Wulki skład we wšěch elektriskich nastrojach atd.

Nierth a Förster
w Budyšinje před Sulešskimi wrotami 19.
Telefon 3532.
Kajkostne twory - přiměr. płaćizny.

Wužitne wěcy
za kóždy dar a
za kóždeho so hodźacy.

ćźiwo hórnišťwowemu twarjenmu mišchtrej. Tohodla knjeźerśtwowa strona na rěcź ſ lodojtym mjeleźenjom wotmelwi, a wikowarśki miništer ſeźo wośta. **Zyły podarł je ſa dalśche ſmuťkowopolitiśke roswiecze wulzy ważne, dokelž je ſo ſchtwórtk woczakane ſbliżenje liberalnych ſ dźełacźerśkej ſtronje rozbilo.**

Konſerwatiwni wothłosowanje w delnim ſenuje wołajo: „Wrócźo ſtupiez! Wrócźo ſtupiez!“ piſchewodźachu. We parlamentowych piſchełhodźišćezach ſo poſdźišćo mńenje ſatupowaſche, ſo ſu ſ rěcźu Georga liberalni wot dźełacźerśkeje ſtrony dźełili, a ſo ſo ſ njej wjazy njeſwjaſaju.

Bamž je Vatikan wopuśćił.

W Romje pjatk nichtó njewěźeſche, ſo bamž Pius XI. rano prěni krócź japoſchtolſke brody wopuſchći. Wutkhod bě ſo tak huſto do prědka wrajił a ſo runje tak huſto ſaprěł, ſo ſo tónle podawk ledma woczakowaſche, woſtawſe, dokelž nětkole wurjadna ſyma knjezi. Teź w bamžowej wokolnoſći njeběchu ſnate, ſo dźe wón runje dźeń ſwojeho měchćinſkeho jubileja ſ Vatikana wujěcź.

gouverneur vatikanſkeho města, roskaſowar bamžowych gardow, miſchtr komornikow a ſchtyrjo tajni komornizy bamża piſchewodźachu. Króćił cźaſ prjedy wujeźa ſo italſkim wyſchnoſćam powěźcź da, ſo bychu ſo ſa bjeſtaracźowanu ſłużbu poſtarale.

Bamž w 7 hodźinach w lateranſkej baſiliku Božu miſchu cźitaſche. Baſilika ſwj. Jana je Romſka kathedrala, bamž je titularny biſkop tuteje zyrkwje. Po Božej miſchi bamž lateranſki miſionſki muſej wobhladowaſche. Piſchitomne wołoſuły jemu poczeſćenje wobſiwědźichu. Na to ſo bamž do Vatikana wrócźi.

Zdźěk w Nigerii.

W jendźelſkej afrikanſkej koloniji Nigerii je w poſledniem cźaſu k njeměram doſchło. Po poſlednich telegraſiſkich powěſćach ſu jendźelſke wojazy muſowani byli, we Opobo, nětdźe 200 kilometrow k ranju wot wuliwa rěki Nigera do rubźežnych cźornuchow ſtaźecź. Piſchi tym je ſo 20 domorodnych ſatſtrěliło. Wojazy ſu cźaſa doſcź do Opobo piſchiſchli, ſo mózechu tamniſche fabrik a dwórniſchcźo doſpołnemu wurubjenju wobwarować. Dźeſ domorodnych je ſpjatk, wojakam tśělbu ſebrachź. Tohodla je ſo wojakam piſchikaſało ſtrělecź. Wjele domorodnych je ſo potrěłało. Liczba ſranjenych njeje hiſchcźe ſnata, tola wěźeze do nětkotrych ſtow doſaha. Jendźelſcy wojazy njejěju jchkodowali. Wſchitke ſběźenzy na dróhach ſu ſo roſehnałe. W domorodnym dźelu města Opobo ſu wojazy domorodneho hłownika wuſwobodźili, kotrehoż bě bobriſtaw ſakonje dawaſeje ſhromadźiny ſajała. Wojazy ſu ſo na to wrócźo ſcźahnyli. Polizija ma ſaſo knjeźerſtwo. Njeměrny ſu wudhrile, dokelž ſu ptaczińſku wupłahowu domorodnych, w prěnim rjedźe palmowy wolij, ſwadnyli.

Ze Serbow

W Budyſchinje, 21. dezembra 1929.

— S[illegible]yi dnje. Na Balkanje ſałkhadźeja ſurowe ſněžowe njeſcźe. Teź w Italſkej maja mjelube wjedro. We polonſkich krajinach padaja ſłnki a w polnóżnych ſtrěhach a pódła mjerſnje. Na ſrjedźnoſemſkim morju zychnuja ſakoſchne wichory. Lódźe njemóża wyazy na morju wuježcź. S Azoriſkich kupow, pſches nałche ſtrony, hacź do Ruſſeſcźehnje ſo wyſchina a je ſ pſchicźinu cźaneho ſymſkeho wjedra. W polnocy pſchego hiſchcźe nižiny nimo cźahaja. Schkleniza orje je troſchtu wrócźo ſchła, pokaſuje pak pſchego hiſchcźe na cźane. — Nałch wjedrowaſkojny ma ſa pſchichodny tydźeń ſeźěłowaze wjedro ſa mózne: Njedźelu ſo ſaſo pomróčźuje, pónděłu ſychemónjato, wutoru wětrojto a kucźawojto, ſrjedu, ſchtwórtk a pjatk ſu kriſtiſke dny, ſobotu je ſněh abo deſchcźik mózny. — Jutſje, 4. njedźelu ſwjateho Adwenta, ſkhadża ſłónczko 8,11 h. a khowa ſo 3,46 hodź. Měſaczk ſkhadża do połnocy 11,40 hodź. a khowa ſo pſchipołdnju 12,07 hodź. — Wěźera wječor w 7 hodź. barometer 750, hygrometer —2, thermometer wo dnjo —3. Dźenja rano we 8 hodź. barometer 747, hygrometer —2, thermometer w nocy —6. — Wuhlady na ſymniſche wjedro.

Započatk zymy.

Najkrótſchi dźeń, najdlěſcha nóź. To pſchipowěda nam Pſchedźenak 22. dezembra. Syma naſtupi ſwoje knježeſtwo — po protuzy. Woprawdźe pak je jo hižo naſtupiła. Je pſchiſchła je ſněhom a je pſchikrywa młode ſymy ſe mjehkim płaſchczom, ſo jim ſmjerſt, kiž je hižo thětro cźuczińwje ſapſchimnył, njeby ſeſchkodźecź mohł. Syma ſo ſapoczńje! Tuto ſłowo ſłuſbdi w naſ nowu nadźiju na dźeſche dny a rjeſche cźaſy. Dny poczińaju ſaſo pomałku pſchiběracź. To woſtebje wječor bórſy pytnſemy. A njedźiwajzy ſnětkowych mjeczelow, rěſatych wětrow a jaſnych ſmjerſkowych nozow njeda ſo w naſ podujpcź hłóſ, kiž nam do wutrohy ſchepta tajnu melodiju wo nowym nalěcźu.

— **Dźenſnišnje wiki.** Butra płaczeſche 1,15—1,20 hr., jeja 19—20 pj., twaroſ 25—30 pj., huſy punt 1,30 hr. hacź 1,50 hr., kaćki 1,20—1,30 hr., kury a kapony 2 hacź 4 hr., hołbje 80—90 pj., na ſelenínowych wikach płaczeſche punt cźeſnjeneho kalu 15 pj., běłeho 10 pj. a zyble 10 pj., morcheze 10 pj., ſelerija 35—40 pj., róża ſybrotſeho kalu 40—130 pj., punt tomatow 30 pj., dźiwjeze kobody 20—25 pj., jabłukow 10—40 pj., kuſchmow 20 hacź 35 pj., płóſkich worjechow 70—80 pj., běrnow 4 pjenjezkow a litr laneho wolija 1,80 hr.

— **Słota njedźela.** Wocźakowana ſtawna „ſłota njedźela“ chze julije naſchim wobkhodnikam poſledni wulki pſchiwał kupow pſched hodownym ſwjedźenjom pſchinjeſe. Nětcźiſche ſymſke wjedro howi wſchemu kupowanju a je teź poſlednje dny wobkhod woźiwiło, kiž běſche ſo dotal poměrnje pomału wotwiwał. Pſchejemy tóźdomu wobkhodnikej, ſo by jeho „ſłota njedźela“ dospołnje ſpokojiła.

— **Pod ſjawnym Božodźěſćejownym ſchtomom** ſpěwaſche pjatk wječor tudomne muſiſke ſpěwne towaſtwo „Sängerbund“ ſe ſwojim wuſtojnym thórom. Pſchipoſłucharjow běſche ſaſo wulka ſyła. Mnohich běſche teź pſchiwabiło piſkanje ſwobodneho ſjednoczenja nětkudźiſchich wojeńſkich hudźibnikow na wježi Pětrowſkeje zyrkwje. — Dźenja wječor we 8 hodź. hudźi kapała II. bataljona ſakſkeho pěſcheho połka cźo. 10.

— **Najwjetſchi cźaſ je,** ſo tóźdy hodowne pakety nětko na póſtu da. Poſdźišćo nima wjazy žaneho rukowanja, ſo poſpyhli w prawym cźaſu k doſtawarjam dozpěja.

— **Na Sakomſko-Budeſtecźanſko-Budyſko póſtowej cźarje** pojědże autobus 2a njedźelu 22. dezembra wot Schěrachowſkeho dwórniſchcźa 8,15 hodźin hacź do Budyſchina. Wotjědże wot Korjnyſteje póſtu 8,30 hodźin, ſ Roswodeż 8,35 hodźin, ſ Budeſtecź 8,44 hodźin a pſchijědże 9,04 hodźin do Budyſchina.

— **Póſtowy omnibuſ** pſchejědże wećera wječor wołoſo 6 hodź. na Wetſinſkej dróhy cźornoſcheſeho wowcźeſkeho pha a jeho mori. Morwelo pha dowjeſechu do radźenſkeho hoſpedarſkeho dwora. Wobhładźeć ſłoczeeza njech ſo na poliźiji ſamołwi.

— **Autobuſowa cźara ſ Budyſchina do Biſkopiz (Drježdźan).** Pſched nětkotrymi dnjemi pſikaſche ſo w nowinach wo bórſomnym wotewrjenju autobuſoweje cźary ſ Lubija na Budyſchin do Drježdźan. K wobkhadej na tutej cźarje pak dże bjiſchcźe tak rjadne njedóźdże. Mjes tym pokaſuje-my na ſtatnu autobuſowu cźaru ſ Budyſchina do Biſkopiz, kotraž bła pſchijomnych żeleznilſich pſchiſamknjenjow we Biſkopizach nětkotre wokhebite jědne nóżnoſcze do Drježdźan twori. Na pſchikład jědźi omnibus wot Budyſkeho dwórniſchcźa 7,55 hodź. Tutón wós bywa w Biſkopizach 8,45 hodź. Pſchiſamknjeniſki cźaſ jědźi ſ Biſkopiz 8,57 hodź. a dozpěwa do Drježdźan wokoło 10 hodź. Runje tak ma wječorny wós, kiž 22,52 hodź. ſ Biſkopiz jědźi, pſchiſamknjenje ſ Drježdźan. S Drježdźanſkeho hłowneho dwórniſchcźa jědźi jpěſchny cźaſ 22,03 hodź. Tutón dźiwa do Biſkopiz 22,46 hodź. Pſchiſamknjeniſki autobus (wot Biſkopcźanſkeho dwórniſchcźa 22,52 hodź.) pſchijeſdźuje do Budyſchina 23,30 hodź.

— **„Koſa“-ſchokoladowy wobkhod w Budyſchinje** na Kamjentnej haſy, kiž ma filiałki we wſchitkich wokolnych měſtach a wjeſelſich wſach, porucza ſ nawěſchkom we dźeſnišnſchim cźiſtle ſchokolady, praliny, bonbonjery, kakao, a druhe rjane wězy k hodownemu ſwjedźenjeſ. Naſchi cźitarjo dźakli nawěſchki pſcheczelnje wobkhadźowacź.

— **Poſledne poſedźenje měſchczańſkich ſaſtupjerjow w ſtarym lěcźe** ſchtwórtk běſche ſaſo jara zimje. Saſtupjerjam bě pſchedpołożena nowa finanzna pſchedloha měſchczańſkeje rady, kotraž ſebi 200 000 hriwn. wyſchſchich dokhodow ſ powyſchenja wodowebo, płunowebo a druheho dawka ſada. Finanznemu dezernentej wſchak wjele na tym ſależeſche, ſo by hiſchcźe ſtare ſaſtupjerſtwo pſchedłohu dowuradźiło, ſo bychu powyſchenja mohle ſ 1. januarom 1930 do mozy ſtupicź. Dokelž běſche ſo wobydlerſtwo hižo naležnje ſ tutej naležnoſcźu ſaběrało, běſche ſo mnoho pichipoſtkuchartjow ſeſchło. Dale jednaſche ſo wo ſadanjach dźeſonjemźerjow dla hodownych pſchipomocow, ko2trymž ſo mała hodowna pſchipomoc pſchiſłoli. Saweſenje Budyſkeje ſukelnje běſche dalſchi dnyk jednaja. Wyſch. měſchczańoſta pſchilubi, ſo chze wſchitko cźiniccź, ſo by dźeſarńnju ſa Budyſchin ſdźerżak. Wobſtamknu ſo ſeſtajecź deputaziju ſ 5 ſobuſtawow, kotraž ma wyſchſcheho měſchczańoſtu pſchi jeho jednanjach podpjerać. Pſchedpołożena finanzna pſchedłoha ſo po khětro wótrej debaczje wobkhodneho porjada wotſtorczi. Jenoż 2 milijonaj ſtaj njekrytaj woſtałoj. Wyſchſchi měſchczańoſta Riedner měſchczańſkim ſaſtupjerjam wumjetowaſche, ſo ſu pſchi wobſtaranju trěbnych ſrědkow ſa krucźe wudawkow ſaprajili. Schłoż ſpomoſerſtwo naſtupa, wón wuſběhny, ſo měſto ſa nje 100 000 hr. wjazy wudawa, hacź po ſakoniu trjeba.

— **Pſchi ſawjertnjenju motora** wołoſoweho automobila, kiž na Swonkownej Lawſkej haſy ſtejeſche, poczaſa tutón wećera dopołdnja nadobo jěź, dokelž běſche wjednik ſo pſchezhladajo hižom prěni khód laſtajił. Wós ſtorcźi do podawarjeſkeho auta, kiž błiſko ſtejeſche a jón ſobu dale ſtorkaſche, ſo wobaj wojaj na khodnik ſajdźeſchtaj, hdyž ſtónczenje ſnadnje wobſchkodźenaj ſtejo woſtaſchtaj. Autowy wjednik wotwdźe ſpodźiwnje ſ jenoż jara ſnadnje wobſchkodźenej ruku.

— **Puduſchtwje.** Kradnyk je nětčźo w cźaſu 18. 12. pſchipołdnju hacź do 19. 12. pichipołdnju ſe ſchatowego powjaſa ſ jerjeho dwora Wróćineje haſy (Torgaſſe) rózobarbnej ſydźanej kokoſchowej ſhołowje. — 20. t. m. krabnychu w tudomnym Palaſtowym dźiwadźe muſaczy ſymſki mantel ſ paſzom, cźerwjenobrunu, kalcheźikaty, ſ brunnymi rohojanymi ſnjeſemi, ſchěrny kožmiczkaty kłobuk, wulkoſcźe 54 abo 55, ſ brunym bantom a horjeſhibnjenej kromu. — Dale kradnychu we wokolinje w nocy k 19. dezembrej 10 kur, mjes nimi 5 kaponow (cźorne minorka, ſoſaſkowy (Lachs), 3 błło- a ſchěrokoſcheſowjerkate) a 5 ſoſaſkowych kokoſchow. — Skónczńje kradnychu hiſchcźe w nocy k 1. dezembrej ſ mutſkobdyczom 4 pożlelcźeza, 7 hłowakow, běłej ložowej pſchitkrywaj, muźazej trikotowej kolchi, 6 perow muźazych wohajzow, 4 pory cźornych wolmjanych ſamoſchtrykowanych odźězajych nohajzow. Pożlelcźezowe wupjerki ſu cźerwjene a ſ dźełaj ſ „M. L.“ a ſ dźela ſe „E. K.“ woſnamjenjene. — Wo wózowne ſdźelenja proſy kriminalna polizija w Budyſchinje.

Tahiti.

Roman ſ južneho morja.

70] (Pokračowanje.)

XXVI.

Hdyž René ſaſo wědomja naby a wocźi woczińi, leżeſche pod wyſokim ſkakom pſcheczińwo moſtikam w napołcźnjenej ſtiwi w mjeſkim łožu a ſtyſchesche, kaž wo ſnje, ſo ſo dwaj cźłowjeſaj wo ſtiwje ſ cźicha hromadźe roſmołwjataj. Pſchi tom cźujeſche ſo nékaſ dźiwnje ſłabu a cźyſche, ſo by ſnajmjenſcha nęſchto widźał, hdyž po prawom je, prawu ruku poſběhnyzź, ſo by moſtikowy ſak we ſtronu ſunył, jako jeho ſałoſnje kakaza ból pſchewja, ſo ſaſchikhnowſchi ſkoro bjes wědomja ſaſo na ſwoje lěwo wróćoſpadny.

Skaſ bu nětko wróćoſlběhnjeny, nęchtó wſa jeho ruku, maſkaſche jeo hibik a rjekny ſa maku ſhowiłku:

„Hibik bóle pravidkownje ſypa, mademoiſelle; ja ſo naljépſcheho nadźam ſa ſwojeho pſcheczeła.“

„Że wotwcźiſ?“ rjekny w tutom wokomiku hłóſ, kiž ſhoremu krew roſhori. Lékař, kotryž ruku hiſchcźe we ſwojej dźeržeſche, wijeſchewajzy ſ hłowu, ſběhny ſaſ hiſchcźe dale wróćo, a próżowaſche ſo wuras wobliczа ſranjeneho ſpójnacź.

„Aj, hlej wſchak!“ wón ſawoła, hdyž ſpohladny do wocźow wuſtkiſchujzy k njemu ſhladowazeho — „naſch paſtient je ſo woprawdźe wuſpał a roshladuje ſo ſaſo ſcźerſtwa po ſwěcźe wokoło. Kak ſo wam wjedźe, monſieur Delavigno — kak ſo cźujeſcze? Macźe-li boloſcze?“

„Boloſcze? — Nč — haj — tule w ramjenju — ale mi je tak dźiwnje wokoło wutrohy — ſchtó je hiſchcźe wo ſtiwi?“

„Waſcha wothładarka, monſieur, kotreż ſcźe ſ wulkim dźatkowanjom ſadoljeny, pſchetoż poſlednje jědnacźe dnjowe ſcźe nam [illegible] naczińnił.“

„[illegible]nacźe dnjowe?“ wopjetowaſche René ſo ſpodźiwujo, „[illegible]ſchtó ſow je?“

„Dźerżeźe ſo ſmérom, knjeſ Delavigno“, rjekny tu ſcźicha hłóſ, ow jemu pſchederje ſnaty, a ſaſo tſćli jemu krej k wutrobje wróćo.

„Suſana“, ſchepta ſche wón ſ ledy ſłyſchomnym hłoſom pſchi ſebi, a ſbožownu poſmérk ſalehny ſo do jeho błędnych ryſow. Ale roshorjenje bě teź pſchepłyne było ſa woſtałe cźeſo, a ſe ſawrjennyaj wocźomaj trjebaſche zuku khwilu, ſwoje mozy ſaſo ſbrabacź. — Hdyž wocźi wotewri, bě ſ lékarjom ham wo ſtiwi; tón pak ſběhny hrožo porſt a rjekny pſcheczelnje:

„Wy dyrdicźe ſo, ſnajmjenſcha dźenja, hiſchcźe wſcheho rěcźenja ſdźerżecź, monſieur Delabigno; wy ſcźe pſchejkłady a wotkjaty a możeeze ſebi ſ kóždźicźkim roſhorjenjom ſeſchkodźecź —“

„Ale, luby doktorje —“

„Mér“, poſmérwaſche ſo tón — „ja wſchak móju ſebi myſlicź, ſchto cźineeze ſo praſcheez, a budu wam toholda, ſo bych waſchu wodajomnu wćźinoſcź ſpokojił, ſ krótka roſprawjecź wo wſchém tom, ſchtoż je ſo ſa poſlednich jědnacźe dnjowe ſtało,“

„Jědnacźe dnjowe?“

„Haj, wěſo, dźenja je jědnaty dźeń. — Pſchede wſchém a ſo bych waſ wo tom ſmérotval, je naſche położenje tudy dojpołnje ſalwěſćene a ſtruczene. Hiſchcźe na ſtamjnem ranju, hdyž běſche ſranjeny, pſchiſpłu „Uranie“ a pótża ſwoje cźołnik k brjohu, ſ kotrychž pomozu my njepſcheczela bórſy ſaſo do hór ſaczěrichmy.“

„A je Utami ſajaty?“ wopraſcha ſo René.

„Utami? — Nawjedowaſ ſbźźarjow? — Nč, Bóh ſwarmi, tón je ſo mózne pſchebił a waſchemu pſcheczelej Bertrandej tohorunja hiſchcźe wopomnjenku pſches nop ſawoſtajił. Nětko pak ſvicźe nęſchto hodźin, ja pſchińdu jutſje rano ſaſo nimo.“

Stónzo ſtojeſche hižo wyſoko naſajtra, hdyž wotwcźi. René cźujeſche ſo dźenja wjele tkmańſchi a cźerſtwiſchi jako wećera.

„Smém nuts pſchińcź?“ ſawoła tu wſchelaky ſaſzwy hłóſ.

„Madame Belard“, prajeſche René roſwjeſeleny, a mała, cźila żónta pſchińdże ſ lohkimi krocźałkami, pſchezo hiſchcźe wobhladniwje ſtupajo, do iſtwy.

„Moja luba dobra madame Belard —“

„Haj, dobra madame Belarde“, ſmějeſche ſo mała żónka na pok ſtaroſćiwje, a na pok mjerſazy, a tola też ſaſo ſe ſwojim najwutrobniſchim wuraſom we hłoju. „Najprjedy ſu młody knjes roſſoſnuje, jako by to na cźaſ żiwjenja było, a hdyž je cźłowjek wot teho potom nęſchto dnjow hiſchcźe wjeſeli, ſo ſnajmjenſcha dźenja, hiſchcźe wſcheho

Wjedźenak

přebywa kóždu sobotu pola knjeza Janaka. We jello klamach jemu kusk pomha. Rady też na to poslucha, kak ludźo jeho protyku khwala. To so jemu njemału lubi. Ale wšitkim wutrjechić njemóže. Někotři maja přeco nješto wustajeć, pak na protyka přewjele wobrazow pak přemału, pak přemału pisma pak přewjele, pak přewjele směškow pak přemału. Tajkim puzolakam ma so protykař hakle narodźić! Předźenak woprawdźe njemóže wjacy dźěłać a poskićeć, hdyž chce protyku předawać za 60 pjenjezkow.

— **Słótne khorosće w sakiśej Hornjej Łužicy.** Po hamtiśej rospravoje krajneho strowotniśiwoweho hamta běchu w Hornjej Łužicy 15. dezembra 1929 tele słótne khorosće: 1. Swinjazy mór w 1 gmejnje a 1 dworje Lubijśkeho hamtiśeho hejtmanstwa. 2. Ratyklíwa khudokrejnosć kopytaczow w 2 gmejnomaj a 2 dworomaj Kamjenśkeho hamtiśeho hejtmanstwa. 3. Pczołaze khorosće (śnitź) w 2 gmejnomaj a 2 dworomaj Budyśkeho, w 4 gmejnach a 14 dworach Kamjenśkeho, w 1 gmejnje a 1 dworje Lubijśkeho a 1 dworje Zitawskeho hamtiśeho hejtmanstwa.

— **Budyśke haptyki** su wschedne dny hač do 7 hodź. wjeczor wotewrjene, njedźelu a šwjate dny pak samknjene. Wózmu słužbu a njedźelu a šwjate dny wotewrjene na jenoj jena haptyka i mješačnym wotměnjenjom. We dezembru je to Wettiwiśa haptyka pśi śudniśtwje.

S **Kubjśicy.** Borśćiśke towarśtwo kśesćanskich mlokosynzow wospjetuje swoju hodownu światoczinkosć, kotruž je 3. adventa w Porśćiśach wotmólo, njedźelu 4. adventa wjeczor 1/8 hodź. w Dietrichez śali a nu nju wutrobnje pśiśerjoschuje. Nimo posawnišich pśichodnoschkow a khórowych spěwow pśichośtaja so hodownu hra „Khryst je so narodźił.

S **Rachlowa.** Njedźelu 22. hodownika popołdnju we 3 hodź. a wjeczor 1/8 hodź. je tu w šuli dźěćaze hodowne pśichośtajenje. Bohaty wopyt so wočakuje. Sobustawne dobrody wuźiwaja so za dopołnjenje aparata za śwětłowobraz.

S **Barta.** Ratarśke towarśtwo za Bart a wokolinu śćuje so wutoru popołdnju we 5 hodź. k śhromadźiśnje, na kotrejž jako wosebitaj hosćej knjes veterinarny lěkaŕ dr. Steffani z Budyšćina a knjes ratarśki rada direktor Dietrich z Tharandta wobdźělištej. Knjes direktor Dietrich pśichodnoschwasche wo wědomostnych wunoschtach praktiśkich pospytowm. Wón so słožujo po poskitkach pokasa, kotre druźiny žita a wobkopnych płodow su najwunoschniśe. Pśicheźelne hnojenje z pśichkupnymi hnojemi njedopowna pśeco z dobrym śujam, na pśiklad pśichi žuchim lěcu, hdyž so hnojidła dosć rospuśćeźiej njemóža a potom wšo poknje njeskutkuja. We mokrym lěcu pak so žito sajco lehnje a torno ninia pokreje cźeźeje bódnośe kaž w normalnych lětach. Jako hnojenje bórny so te z Nawjeczornje Pruśkeje jako najśpjetše wupokasałe. Po pśichośtawzy wotmě so rosmelwa a na to pśichodnoschowasche žamšny rěcznik wo stotarśtwje a mlokowym hospodarśtwje. Też tuton pśichodnoschi běśche jara powuczazy a darjasche pśichtomnym ratorjam wschelake dobre pokiwy. — Jako nowe šobuśawy sašmyśluhu do towarśtwa knjes kantor Běrnat, knjes wjelikí michtr Groza a knjes żelesniśi wotbłudaŕ Rolle.

Se **Žarkowa.** Hodownu śwjedźeń hižom wschudobne spoze pruhi sejźe. Wjeźele do śwjedźenja je tej pśiceze najzejśśe. Tajśe wjeźele pśichibotowa so tej naśichim wjeźnym dźěćom. Se storym legatom (Dubowym wotkazanjom) a małym pśichinoschkom gmejny smóžni so hodownu śwjedźeń wuholowacź. Sćwěźśi Božodźěśćowemu śćitoma, kotrehož cźeźetwa wón so po zyłej měśnosći rosśhěrjesche, rosśwětłachu dołkrute blida z darami, kiž mějachu so rosdźěliś. Wjeźetkosć wobrasłowasche so na tśěmym wobliću. Sćwjatocźunjej śapoca so z hodownym spěwom a deklamacźjemi. Knjes farař Konik rěcźeśe k mutrobam a wuśły do nich prawe hodowne śmyślenje. S darami wróciśichu so domoj 31 dźěći a 3 stare mandźelśi. Jako wosebiśći hoicźo běchu pśichtomni knjeźerstwo, knjes farař Konik a mandźelika a knjes kantor Kober a mandźelika. Wšichtim wobdźělenym hodźina hodownego wjeźela njeźapomnita wostanje.

S **Komorowa pola** Klukśicy. Schtwórtk pśichiźe do naśicheje wśy jebak. Pśichpołdnju sašupi k 73ětnej wudowje, kotrejž wudawasche, so je pózdźanu pjenjesy pruwowacź. Stara žona jemu też dźesaca 20-hrivnowskich papjerow pśichpołoži. Zuły je pruhowasche a rjekny, so je dźewjeca z nich wopaczných, so dyrbi je tohodla šobuwajcź a chze jej za to dobre pjenjesy pśichinjeśc. Jebak so na to k Ležkej wotšali, wšo jeho wudowa wjazy njewuhlada. Hnydom so za nim puschćichu, tola njemóžachu jeho wušlědźiś. Ssamtźu dźeń je jebak hišcźe w Trajach swoje słoźnistwo pytał. Wón nozy pśichi śebi brunu akwa mapu a thodźi w śćerym, mjehkim filzowym klobuku, śćerym śwjeśćniku a cźornych śupujach. Je śnadź 26 hacź 28 lět stary, ma połne błędze mjeswocźo a ma zyle njestrašcźny napohlad. Słóśtnike su hižo wschelake wyschnosće pytałe.

Z **Radworja.** Kaž kóžde lěto, tak też lětsa wuhotuje naša Sokolska jednota druhi dźeń hodow rjany swjedźeń. Přetož njeje w cyłym lěće časa, kiž by domizniski raz tak wobkuzłał, kaž runje w tym času, hdyž jemu běhu róju hodownu, skica lěto hišće k wotkhadu. Dopomnjeće pak nam nawiwa, kwětki radosće nětk do wěnca. Tak chcedźa też naši Sokoljo hišće junu na wotkhadźe starcho lěta wšěch Serbow zwjeselić a wšitcy njech z wěstosću přińdu do Herbskeje grychty, přetož program je jara rjany, tak so nichtó njebudźe kaź tuteho małeho wudawka. Naši Sokoljo dawaju sebi wšu prócu wšitkich prawje derje zabawjeć, štož so jim zawěsće też poradźi. Tohodla kóždy Serb a Serbowka, z blizka a z daloka sebi za hesło staja, druhi dźeń hodow do Radworja. Njech so też nichtó njenaboji zymy abo wulkeho sněha, wulěsć budźe zawěsće kóždy hišće móc. Też žurla budźe derje wutepjena, zo nichtó njebudźe trjebać zymu mrěć.

Z **Radworja.** Kaž hižo pisachmy, złoži naš dotalny dawkizběraŕ knjez Delan swoje zastojnstwo, kotrež je wjele lět swěru wukonjał. Za noweho dawkizběraŕa wuzwoli so stwórtk 19. dec. knjez šulski domownik Polan, kotryž dźe zastojnstwo k 1. januarej přewozmje.

Z **Ralbic.** Minjenu njedźelu wotmě tu naše Raiffeisenske towarśtwo hłownu zhromadźiznu. Předsyda, k. kubleŕ Cemjera, powita přitomnych, wobzaruje, zo bě so jich tak mało zešło. Wosebje ći tu njeběchu, kotrymž měješe so w zhromadźiznje khutne słowo prajić. K čestnemu wopomnjeću zemrěteju sobustawow Michała Welsa z Koslowa a Mikławša Bränera z Ralbic přitomni postanychu. R. i. p! Zlíčbowaŕ přečita dopis wo revisiji, kotruž běše k. Měť w oktobru wotměť a přida krótki přehlad wo skutkowanju w běhu lěta. Wjednistwo ma so z dorazom za to starać, zo by so dań z dypkom wotwjedła a stary dołh na twory a dań prawje bórzy wotpłaćił. Přeco zaso so na to pokazuje, zo je winowatosć sobustawow, wšitku potrjebu přez towarstwo kupować a nie so jenož tehdy ke njemu znać, hdyž su w pjenježnej nuzy. — Zo by so towarśtwo financielnje skrućało, so jenohłósnje wobzamknu, zo maja so podźěle na 50 hr. powyšić a to w běhu dweju lěa. Knjez Weise z Drježdźan rozprawješe wo ważnosći a wuznamje načinjenja symjenja. Rěčeše za suche načinjenje z Abavit B. Zo bychu so sobustawy wo wěcy widźomnje přepokazać mohłe, póscele so nam z Drježdźan darmotnje na pruhu tak mjenowany „Lothra-Apparat" k wuźiwanju w naléča. Hdyž bě so też hišće to a druhe wo zahnaću wulkich a małych myši, wo nałětnich sywach a symjeńtnych bérnach wuradźowało, skónči předsyda w 7 hodź. zhromadźiznu.

Z **Ralbic.** Wčera pjatk 20. decembra wotmě so tu we Waldźic hosćencu zhromadźizna, při kotrejž serbski zapósłane Śpitank wo „Youngowym planje" a wo ludowym wothłosowanju (njedźelu 22. dec.) rěčeše. Zhromadźizna bě derje wopytana. Parola běše: Hłosujće wšitcy napřeco planej! Rěčeše pak so też přećiwo hłosowanju.

S **Wojerec.** We wotkrjeću Wojerowskeho dźěłowego hamta je so ličba dźěłaŕjemějących na jenym dnju wo 276 powyšiła. Ńětko mamy we Wojerowskim wokrjeżu nimale 2000 wobsłužnych bjez dźěła.

Praŕ bo'm'e pśeŕi, čornidłu –
a visa ʒenoż z „Cŕiku"

Generalna zhromadźizna Jednoty Sokol w Haslowje.

Stwórtk 19. hodownika wotmě naša Haslowska jednota Sokol swoju generalnu zhromadźiznu, na kotrejž so cyła čŕijódka sobustawow wobdźěli. W 9 hodź. wotewri br. P. Handrika z wutrobnym powitanjom wšěch přitomnych a wuzběhny, zo je to wurjadna a ważna zhromadźizna, dokelž wšelake ważne wěcy předleža, wo kotrychž ma so tu wuradźować. Bratr Handrika namolwi nas w 4 wěcach: 1. wołóženje předsydstwa, 2. přečitanje posledneho protokola, 3. zańdźena zhromadźizna Zwjazka w Budyšinje, 4. wšelčizny. Po tutej rozprawje wotmějachu so wólby. Za starostu znowa wuzwolichu br. P. Handriku z Bačonja, za městostarostu br. H. Hansku z Běškee, za načolnika br. J. Domašku z Čornec (nakliwilnje), za městonačolnika br. P. Müllera z Libonja, za pokładnika br. J. Leńša z Haslowa a za zapisowaŕa br. J. Měšťanka z Noweho Łuša. Wšitcy so jenohłósnje wolichu, tuž slawa našemu předsydstwu. Na zhromadźizne bě 16 sobustawow přitomnych. Druhi zapisowaŕ přečita protokol wot posledneje zhromadźizny. Br. Handrika rozprawješe nam wo zańdźenej zhromadźiznje Zwjazka, kotraž bě njedźelu 15. hod. w Serbskim Domje: 1. zo je wot 2. hač 4. januara 1930 sokolski kurzus w Serbskim Domje w Budyšinje a 2. zo budźe 9. februara hłowna zhromadźizna Ł.-S. S. Z. Wón namolwi nas, zo bychu znajmjeńša tŕo abo štyrjo na sokolskim kurzu so wobdźělili. 1/11 hodźin skónči br. Handrika z hesłom „Na zdar!" zhromadźiznu. Nětko chcemy zaso z nowej mocu so prócować a dźěłać k našemu lěpšemu, tuž pójće, bratŕa, wšitcy do Sokoła!

Wohnjowobornistwo.

S **Marijneje Hwězdy.** Tudomna dobrowólna wohnjowa wobora wotmě 9. dezembra swoju lětušu generalnu šhromadźišnu, kotraž běše nimale połnoličźnje wopytana. Najwažnišchi dypk dnjoweho porjada běchu nowowólby, kiž su tež porjadnje wotměchu. Měješe so postoja nowa wolicź, wjednik, pokładnik a sapiśowaŕ, nimo tutych hišcźe někotři pśichśyndnizy. Sa wjednika šuzatowineho cźaha so towaŕišch Jakub Ledźbora sašo wolesche, kiž też šastojnstwo naměstneho wobornego hejtmana dale wobkhowa. Sa wjednika stupańskeho cźaha su towaŕišch Michaŕ Rychtaŕ sašo wolenj, kaž też towaŕišch Jan Woleńk sa naměstneho wjednika autoweho cźaha. Jako běšche šaštužbny dołholetny pokładnik towaŕišch Adolf Klümpfel wospjetnu wólbu wotpokaśał, wuwolichu towaŕišha Schćijpana Wožkeho sa noweho pokładnika. Sa sapiśowaŕa so towaŕišch Eduard Glawšch nowy muśwoli a towaŕišch Pawoł Hartmann sa 2. sapiśowaŕa. Dotalneju pruhowaŕoma pokładnje, towaŕišcha Raaba a Woleńka sašowolachu, tohorunja dotalneju pśichśyndnikoma cźeśtneho žuda, towaŕišchow Ledźbora a Glawšcha, sa naměstnika žo towaŕišch Mrós nowy wolesche. Na to wobrocźi so woborny hejtman Bühma z błahatnymi słowami na dołholětneho pokładnika a sapiśowaŕa a wunjese tśikrócźnu cźaŕu na tuteju šaštužbneju towaŕišchow, k cźemuž so wšitcy pśihłamknychu. Šewak pak wjachitzy nowo- abo sašowoleni žowoju wólbu pśichjachu. Jako běchu hišcźe wo wšelakich wobornych naležnoscźach wuradźowali, žo šhromadźišna wokoło 11 hodźin sćonźi. Tola wjeśćina towaŕišchow žiwota hišcźe dołho w rjanej błesadźe, pśicht tośrejž wołebje pśicheźeśtwo i někotrymi towaŕišchemi Halśchtrowšteje woboty šnowa nawjašachu a štrućišchu.

Najnowiše z cyłeho swěta.

— **Šchkowa powješć wo wjedrje za jutśišchu njedźelu:** Pśichi połnośćich wětrach po pomórcźnje, ale wostanje šymo. W Jendźelśkej šamrócźeno a šo šnježuje, w połnócźnej Europje šo šnježuje.

* **Sšylne wětry pśichi Adriatiśkim morju šakhadźeja. Łódźnistwo je šo šastajiło. Też wobkhad po italśkich żelesnizach je šo šastajił. Nad Kalabrijśkej šu šo šatrašcźne šćinki rospuśćiśćite. W Reggio de Calabria je šo tśěcha jeneje žrtwje wotćerpła. Pśiched Benedigom šu šo někotre rybaśke cźołny potepiłe. Cźełe dweju rybakow śtej šo pśichpłatiwšej. Też jena pśachtata łódź je Splita je šo potepiła; muźźiwo je šamohło k brjohej dopłuwaś, kapitan je šo tepił. W Reaplu šu pjatk rano dweju cźłowjekow šmjerćinjenju namakali. W horach šneh dźe. Mjes Bolturno a Monte San Michele je pólśki automobil we šneh tśejaz wośtał; cźełoda wjelkow je jón nadpadła. Automobilowy wjednik muźeśke jeneho wjelka morješ.**

* **W zyłej Bolharśkej je šo wulki šneh naśchol, z kotrymž je šo powśchitkowny wobkhad šaśtajił. Hłowne měśto Sofija je wot 48 hodźin šem wot wjeśćeho dźěła provinzy wośtaminjena a nima ani z telegrafom ani z telefonom šwjasanje. Żelesnizy šu wyšoko šawóte. Żelesniśka direkcija we Sofiji njewěš, hać a kaśe cźahi moža hišcźe w provinzy wobkhadźeć. Mjes Sofiju a Dragomanom šchtyri cźahi w šnježowych šćipach cźa. Wot šchtwórtka šo někotre wulke wojeśke wotdźělenja a sta dźěłaćejerjow padarmo prózuja, šneh na żelesnizy wuśypaś. Cźich dźěło je horź dotal bjes wuśpěcha wośtało, dokelž šo pśicheź i nowa bromadź šneha nawěja. W Beograda pśichijźeju Simplonški expreźny cźah njeje mohł dale Dragomanśkeho šastaniśchcźa jěź.**

* **Pśichi brjohu Cźornoho morja šylny wichor njembri. Wjele łódźow je wuśkeł we Warnaśkim a Burgaśkim pśichśtawje pykłało. Temparatura je wśchudobje šylnje padła. S zyłeho kraja powješće wo šnježowšenjach pśichkhadźeja. W Sofiji je šo pod wulkej šnježowej cźežu wulka automobilowa garaža šapyła.**

* **Se Šenśkala w Dalmaziji je šo powjedało, zo nimo měry šylne wětry šakhadźeja, kaž je ta wjele lět njeźapomnja. Wjele šchtomow je šo šwalowało abo šo šlamało.**

* **W Wytomiu šu pjatk wjećoŕ w 6 hodź., hdyž bě pólśka banka w Gliwiśkej dróhi hižo wot wonka šamknjena, tśi wobronjerji muźoju i wotbeže je šadnimi duśemi do banki šaśtupiłi. Rubježnizy z revolwrom bankownikam hrožachu a šchtyrjoch z nich nuśowachu, z wobliczkom z šćerne nje łindicź, pokładnik a jeden hišcźe pśichtomny šlokowaŕ dyrbješchtaj po na šemju lehnyć. Dwaj rubježnikaj na to k pokładni łožjiśchtaj a 16 000 hrivnow a 2500 pólśkich złotych rubješchtaj. Potom rubježnizy banku pśiches wołbjeń wopuśćeźichu, durje wot wonka šamknyłu a łucź šobuwšachu. Bjes šadźenka šu cźeknyli, hačźunjeź bě na dróžach wjele wobkhada.**

K 4. njedźeli adventa.

Hłós: Ja z cyłej swojej mocu —

Nět zawyskajće, wěrni,
wšak spodobny čas je!
Hdyž čakali sće swěrni,
k wam Knjez dźe krasnośce
bjez pychi hordeje,
pak móceny k wutupjenju
a k polnom' zahubjenju,
štož knježeństwo čerta je.

2. Wón njepyta na zemi
tu česće swětneje;
ma tam mjez žandźelemi
na njebju knježenje.
Wón móc cźe swoju tu
a majestosć wšak tajić
a wolu Wótca bajić
hač k smjerći na křižu.

3. Wy móceni, přijimajće
tutoho knježerja!
Na prawu cěř so stajće,
kiž wjedźe do njebja,
hdyž zbožo žadaće!
Was, hdyž joh' zapiwaće
a hordo mysle maće,
hněw jeho žežerje.

4. Wy hubjeni a khudźi
tu w času wobčežnem,
kiž wohida sće ludźi
złych w horju niewšědnem
so tola radujće!
Sej spěwy zanošujće
a krala pozběhujće,
kiž wam najlubši je!

5. Wón nětk so bórzy zjewi
we swojej krasnosći;
płač přemjeni a křewi
was we wšej tyšnosći;
wón je, kiž pomoc ma.
Sej wolij přihotujće,
na njeho wočakujće!
— Wón hižo přikhadźa. —

Michał Širmer 1606—1673.

Hodowna zhromadźizna Maćicy Serbskeje

budźe pjatk 27. hodownika (třeći dźeń hodow) popołdnju 1/4 3 hodź.

Přednošujeja:
k. wyšši wučer a kantor J. Symank: Stawizny serbskich kěrlušow,
a k. akad. molerˇ M. Nowak: Južnoserbski spěw

Wo bohaty wopyt sobustaw. a hosći prosy **předsyd. M. S.**

Wječor 1/4 8 hodź. „Hodowny wječork„

K hodam Kosa šokolady

Kajkosć a płać. stej rozsudźacej!

Z ničim so lěpje njedopokazuje hač z postupowacym wobrotom w našich 100 samsnych filialach. Prošu wopytajće naše předawarnje a přeswědčće so wo tym, štož pisamy.

Naše płaćizny:

Taflowa šokolada

100 gramow w najrjeńšej zawalcy

Special	tafla 30 pj.
połnomlóčna	tafla 33 pj.
połnomlóčna worješkowa . .	tafla 36 pj.
Jěrka, polsłódka, mokka . .	tafla 40 pj.
smjetanowa	tafla 40 pj.
wopačna kofejowa	tafla 45 pj.

Praliny

nic 1/4 ale 1/2 punta

kłobučkowe praliny . . .	1/2 punta 30 pj.
dźiwadłowa měšeńca . . .	1/2 punta 40 pj.
ludowy dessert	1/2 punta 50 pj.
zeńske worješkowe hromadki	1/2 pt. 60 pj.
worjechowe kremowe praliny	1/2 pt. 70 pj.
dessert měšeńca . . .	1/2 punta 130 pj.

Bonboněry

we wulkim wubjerku a po wšěch płaćiznach

Kakao

W zawalcy po	1/4	1/2	1 pt.
„ „ różojtej	30	50	90 pj.
„ „ žoltej	40	75	140 pj.
„ „ módrej	50	95	180 pj.

Marmelady / Konfitury

Třoja płodowska marmelada	1 kg 100 pj.
Jablukowy želej	1 kg 110 pj.
Aprikozowa konfitura . . .	1 kg 165 pj.
Truskalcowa konfitura . .	1 kg 200 pj.

Najl. płodowe konserwy

kaž kosmičk. jahody, wišnje, truskalcy, aprikozy w 1 a 2 punt. tyzach wot . 60 pj.

Hodowne wěcy

we wulkim wubjerku kaž na přikład

měšane powěseńki na štom 1/2 punta	40 pj.
Wěcy z čist. marcipana 3 štuk wot	25 pj.
Poprjancy w cellophen pakčik. wot	25 pj.
šokoladowe hable a worjechi ze złoćanym staniolom wot	15 pj.
Rumpodichi wot	10 pj.

Kosa AG

Kakaowa a šokoladowa fabrika w Niederoderwitz Sa.

Předawarnje:
w Budyšinje na Kamjentnej hasy 19a
w Kamjencu na Budyskej drózy 37
w Biskopicach na Cyrkwinsk. hasy 14

Prawy Jamaika-rum

Arrak
Rum, měš.
Arrak, měš.
Punsowe esency
Palene wino
Likěry

w hobrskim wubjerku w blešach a wot suda
Woptanki darmo

Hermann Klemm

na Kamjentnej hasy 26

Džak.

Kóždemu, kiž ma
drjenje
ischias
a wić
ja rady
darmo
zdźěłu, što je moju žonu spěšnje a tunjo wustrowiło 15 pj. za wróćoporto připołožće. Rozprawu jenož pisomnje.
Müller, Obersekretär a. D.
Dresden 414 Neustädt. Markt 12

4500 hr.

k wupožčenju. Najspěšniše wobstaranje hypothekow. Zaměšćenje kapitalijow na złotowěste hypotheki. Nutřkehnjenje wšěch žadankow

Prawny bjuro Mucke
na Mättigstraße 23
Ręču serbski!

Wšě druziny
hnojidłow
na stajnje na składźe

Žitny dom w Kamjencu
wotnožka w Pančicach

Poskićam po přihódnym płaćenskim położenju

Domorske koła, lobwe stamki a druhe hodowne maćiny, centrifugi, butrowe a jejsce maćiny, cinnase maćiny, płasce maćiny, rěchadła, spinkowe płaty, připrawa a narunanja wuporjedźenja najnuždo

H. Paul Gräfe
wuporjedźerjo w Kamjencu
blizko kat. cyrkwje. Tel. 470.

Jan Petřkec nasl.

mějićel E. Schulz
w Khrósće

Wulki wubjerk gardinow.
3-dźělne wokna wot **3,50 hr.** Rjane nazymske a zymske **wobleki.**
Štrykowańske wobleki za žony a dźěći.
Klubowe lacy za muže a hólcy atd.

---

1 krimerowy paletot

čorny, je tunjo na předań **na Sukelńsk, hasy 36 III (n. l.)**

---

* Tworykupowace towarstwo w Budyšinje *

Njedźelu 22. decembra

su wšě rozdźěleŕnje wot 1/2 11-12 a wot 13-19 hodź. **wotewrjene**

Poskićamy:

Tučne aale z rańšeho morja . .	punt **4.00 hr.**
Francowske worjechi	punt **0.84** „
Lěsne worjechi	punt **0.80** „
Najlěpši klaty kal	punt **0.14** „
Najlěpši čerwjeny kal	punt **0.12** „
Trajna kołbasa	punt **2.00** „

GEG-cigary a **GEG-cigarety w hodownej wobalcy** po wšěch płaćiznach

Dobromlóčna šokolada w darjeńskich pakčikach, **3 tafle,** kóžda 100 gr	**0.86 hr.**
Najlěpša šokolada **„Naš poražank“,** 3 tafle, kóžda 100 gr	**0.86 hr.**
Najlěpše placki	**0.60 hr.**

Krane nudle / dołhe jejkowe nudle / makkaroni a nudle do polěwki ze samsneje nudłoweje fabriki w Riesa-Gröba

Rum 45%, 3/4 litr **4.20 hr.** — **Žitny palene** 3/4 litr **2.90 hr.** — **Cognak,** měšany 3/4 litr **4.25 hr.** — **Steinhäger,** litrski karan **5.00 hr.**

Na blido kóždeho sobustawa słuša **hodowny wosušk ze samsneje pjekarnje** w znatej kajkosći

Ze samsneje paleŕnje najlěpši čerstwy **palcny kolej:**
I. družina 1/4 punta **1.10 hr.**
II. družina 1/4 punta **0.95** „
Najlěpše měšenja: 25%ske kofejowe měšenje WEV, pakčik 1/4 punta **0.30 hr.**

Bożu nóc su wšě naše wobkhody w 17 (5) hodź. zawrjene / Prosymy naše sobustawy, zo bychu z časom nakupowali

---

Waše hodowne woblečenje

wolće najwužitnišo z našeho wulkeho wubjerka. Naše hotowe wobleki dopjelnjeja wšě žadanja nowočasneho knjeza a su jara tunjo.

Mantle z pasom 85.— 75.— 65.— 48.— 39.—	wot 22.—
Wulka dźěłba hólčacych mantlow . . .	wot 12.—
Jupy we wšěch formach	wot 14.—
Njeńemokawe kabaty, tež podšite . . .	wot 8,50
Wobleki na dróhu a za sport . . . . . 95. 85.— 75.— 65.— 55.— 45	wot 35.—
Smokinki a čorne kemšace wobleki	
Tkaninowe, skijowe, Breeches a dźěłanske kholowy	
Pulovry, Dempsey-jaki, štrykowanske lacy	
Sportske nohajcy, nohajcy, wšě spódnje šaty	
Zwjeršne košle	wot 4.95
Kłobuki, čapki, samowjazaki, ruńkajcy	

Kaž hač dotal předaw. česć. wotběrarjam na wotpłaćowanje

Hugo Pachaly *Před Šuleŕskimi wrotami*

Dołhe a krótke škórnje ručne dźěło
po **20 hr.** ma na składźe črije też čople črije za žony a mužow
wobućowy dom Mark w Kukowje

Strykowansku wolnu
Nohajcy, sokl, lacki, podšite kholowy, suknje, kholowy ze ruńkawami a košle
Ida Erler w Budyšinje na Zw. Lawskej h. 10

Darće nalutowansku knižku

Drježdźanska banka

filialka w Budyšinje
na Kóžorskej drózy 2 — Telefon 2356 – 58

Kapital a reserwy 134 000 000 hr.
Wuwjedźenje wšěch bankowskich dźěłow

Přijimanje nalutowankow
po přijomnych wuměnjenjach

Příloha k číslu 296

SERBSKE NOWINY

Sobotu, 21. decembra 1929

Z pomožerski a zastarański hamt města Budyšina.

Rospravа wo dźeławosći w měsazu novembru.

W radupodawarni za mačerje a sastararni cźełchnych dźecźi bu w měsazu novembru na 13 popołdnjach 275 cźełchnych dźecźi pschepytanych a na 14 popołdnjach po 192 małych dźecźi pschedstajı.

W radupodawarni za šamodruhe pytasche 18 žónskich lekarju radu a hospodarsku pomoz.

Zrohły wuda so 1042 puntow žiwidłow a 162 buschkiwizow mloka darmo abo potunschene. Sastarańa cźełchnych a małych dźecźi możesche potrebnych i 139 dźecźazym schatanı a draštanı podpjerać.

Dale bu 11 dźeczazych wosow, 12 sjortitich wosow, 13 dźecźazych korbow a 23 kožow wupožczenych.

Sastarańa tuberkulosnych wopyta w 12 radupodawaniich hodźinach 174 wosobow. S nich běsche 28 wožzbow k prěnjemu rasej pschisłcho. Pschewjedźe so 26 pschezwołenjowa a 25 Röntgenskich fotografijow.

Po pschepytanju schulskeho lekarja bu dale 43 schulskich hólzow pschepodźelenych, z kotrychź so 12 dalschemu sastaranju pschepokasa.

K móznischemu sežiwjenju możesche so potrěbnym pluzakowym 210 puntow zrohły darmo wotedacz.

Njesamožitym je so 91 wózow a wothładanje chorych wupožczilo.

We wocźeśtwjeni „Waldheimat" w Sśepjazach pschesłuchowaju tuthwilnje hišcze 3 pazientki.

S wobstatkow spomožerskeho hamta możesche so potrěbnym schulskim dźecźom 11 draſtow a 18 porow stupjelow wotedacz; z wobstatkow nuzowego sjednoczeństwa możesche pak so 22 dorosćenych a 25 dźecźi podpjerać.

W radupodawarni za běrowych bučhu pschedstajene 1 stary pad a 7 nowych, jim so lekarska rada dosta.

Rěžne bolniny sarađowanje za alkoholnje chorych wopytachu 4 wosobły. Sastarańka je 109 króć domy wopytała a 2 khoreju noweju do sastaranja pschijała.

Sastaranski hamt wotedа w rosprawnym měsazu potunischene abo darmo: 1098 pokrutow chléba, 1941 kubikmetrow phma, 57 hwh. elektriskeho pruda, 165 litrow petroleja abo spiritusa a 1288 jedźnych znamkow. Podjerow w hotowych pjenjesach, podrušnitkich a hospodarskich pschipomozow wupłaći so z měšćanskich srědkow dowka 63 473,81 hriwnow.

Luby, dušny rumpodicho!

(Wobras je wbh.)

Twoju kožuzku cźapku a rjanu dołhu brodu tózby króć wobdźiwam. Tajku dołhu brodu bych chcył rad měcź. Nětko wschak to wjazy wałschnje njeje a ſamo krótke wuzy dadźa ſej muzźy pschitſihacź. Bych-li tajku měł kaž ty, njetrjebał w staroſći a hrosy być, haž ſchlips prawje ſedźi a hacź ſym ſej kleks na pschedkoſchlicźku ſeźinik, hdyž ſym prósſtwu na ſejm podpisał.

Ale wschizu žortowacź. Ty ſy muz, kiž ſo do ſwěta hodźi. A bych-li ja we wulkim ſwěcze nětchto prajicź ſměł, tehdy bych k preſidentej nad wſchěmi ludźimi ſeźinił. Haj, tebje a ſaneho druhego. Dokelź tebje bychu ſmajmjenſcha poſłali. Teź moja ſtara, kiž chze pschezo mudrjſcha być hacź ja. Wſchako widźiſch, kak ſo nětko na ſwěcze zoſa. Kóždy cźini, ſchtoż chze, a hyrnjeź w ſwójbje abo w ſurjaſiu ludowu a w němſkim ſejmje hyło. Ale finanzny miſchtr Schacht pak jan ſkěrno do ſtracha ſtajił, hdyž ſe prutom we ſejmiſke blido dyri a ſwoje finanzne mysliczki ſ mócha wuſypa. To ſo wſchitkim ſtrózicźi.

Tola ty, mój luby rumpodicho, ſo poſmankujeſch a bźo ſłuchaja wſchitcźy na tebje. Ty maſch ludźi w mozy a ſu hižom poł jandźelſko hotowi. Tak rjenje moja ſona zyliczke léto ſe mnu cźinika njeje, kaž w tutych dnjach, hdyž pſches naſche wſeſi khodźiſch. Wopraſwdźe, wokolo porka moh ju ſwicź, by-li ſo to pſchi jeje toſſkoſći hodźało. A měniſch, ſo ſym ſchto hinaſchi! Wſchěcho ſo wſdam, hdźeż mohło nětak ł ſwadźe dóńcź. Ssamo trubku du won na dwór wuklepacź. Njeńdu tola tobakowy popiek do ſrjedź ſtuwy na ſchpundowanje wuklepacź. Njeſłyſm tola ſane ſwuſo, ſnajmjenſcha nic w hodownym cźaſu, hdyž je ſtiwa rjenje ſ bełym pěſkom potruſchena. Nodkaz ſwoju Wórſchu roſhoricź a ſnadź ſebje wo rjany ſožodźěſcźowy dar pſchinſcheſcź! To ma cźaſa hacź po ſwjatych dnjach abo po wobradźenju, hdyž ſměju ſwoje darły kruce w rukomaz.

A hlej, wſchitke dźecźatka poſłuchaja hižom na pokiw a pſchestanu na wokna molowacź a maſacź, hdyž troſchku kruce na nje pohladaſch. A hyrnjeź Cźíbanez Lejna hyła, wolnje ſwojeho Jurka nězniſcho ſa hłowu, hacź na to hewak w „módze". Teź inſpektarjej kuchařka je ſ jenym raſom tak podwólna wot ranja hacź do wjecźora, a wſdźi kóždy proſcheſcźeſt zyle ſama a jón wotſtroni.

Kaž hižo prajach, na poł jandźelſo ſuty, hdyž wěmy, ſo po ſtwórcze khodźiſch a naſ traſchiſch. Kóždy cźini to ſwoje, jenoż ſo by ſ tobu na dobrej noſy ſtał a ſ bratrom hył. Wuſanſtrijene, ſo moh ſo na teho abo tamneho hórſchiceź, ſtary bratſje.

Nětko ſaſeji jenoż na tebi. So tola njeſaſoſzinaſch ſpjerarny, ſkupy abo rokoczźwy być! So by jenoż po pokiży naſche pſcheczа dowjeknił! Bożo ponuhaj tebi! Ty hižom wěſch, ſchto chze kóżdy měcź. Tak ſtradku ſu hižom cźi wſchitcźy prajili. A wſchitko dźe, hdyž jenoż chzeſch. Se wurěcźemi naſ kormicź njetrjebaſch, ſnadź ſo ſu taſte a hinaſche kóniki, popiki, wobraſti, łuhi, hudźbne naſtroje atd. So ſu dźećzaze a wulke koleſa wſchěch druzźin, motorſke koleſa a auta. To dreje wěſch, ſo ſym halſe na ſlěbornej njedźeli w Budyſchinje pobył a wſchitke moje ſchěſnaki pſcheſzěkrowaſ. To drje wěſch, kak ſym hubu a woczi roſdałał, hdyž w měſcze wſchě te rjane weſy widźach. Mój luby rumpodicho, kak ſym ſo na wſchěm dźiwał. Schtoż móże ſej cźłowjeſki roſumcźk wunutſkicź a nika wupiſlicź. Wſcho możne: cźrije a bunże, khołowy a łazy, mantle a kožuchi tałke wot 500 hacź do 18 hriwnow, łuhi, prowizi, wobraſy, cźaſzniti, mebłe, ſchafy, ſmykanzy a wſchcho ſcźerba a cźapra. Schtoż je maſchinu, wosobu na ſchtom, zyłe klamy połne elektriſkich lampow a żehłakow, jena pſchezo rjeńſcha hacź druha. Gramofony — na deſtach nam ſapiſkachu. Najprjódy ſej wopraſwdźe myſlach, ſo ſoſkoſka łapała pſika, tak rjenje to kłuczźele. Mój jejdrk, naſch jehdyn ſo dodźiwacź njemóże, kak je to możno. A ł tomu hiſchcze radio, proch̄rčbat a druhe taſte nowe wězy, wo kotrychź druhdy njewěſch, ja cźo a ł cźemu ſu. To wſcho nicźo njepomha, mój luby rumpodicho, tež ty dyrbiſch ſ cźaſom doprędka kročźeć a kóżde léto nječhto pſchiwukhnjeć. Chzeſchi-li nam nječhto dariceź, dha dyrbiſch teź pokaſacź, kak ſo to ako tamne trjeba a wukuje. Wěſo, wěſo — w twojej ſoji a hłowje nocźnje nětko cźeſcź. A w twojim pjenjezným měſcze ſzyła nic. Bźes njeho njeidźe. Tak ſy ſ najmjenſcha jónu wob léto ł rěcźam. To by hiſchcze hyło, chzył ſnadź tak cźiniecź — haj abo nć. Se połnej pjenjezńej móſchnu łukowacź hicź, to móże kóżdy kłupy hołz. Wſchi tym dyrbi ſo na kedźżu bracź, ſo jn njepokradnu. Ale ſ taſtej nječhto dozpěcź, kotraż na ſuchu-cźinu cźerpi, to je kunſcht. Nó, kak chzeſch to nětko pſchemjeſcź a ſarjadowacź, to bych móże nam wſcho jene hyło. To je twoja wěc. Hłowne je, ſo prawje bohacźe a rad dawaſch. A tuż jeno wutoru na nikoho njeſaſubdź.

Myſlu jej, ſo nam w tym ſatrach być njetrjeba. Widźiſch tola, kak poſtkuſchni wſchitcźy ſmy a ſo ſmy ſej wopraſwdźe ſaſkuzili, hdyž naſ bohacze wobdarjiſch. Hižom wſcho wěſch, ſchto bychmy rad wſałi. Ale njedaj ſo „lumpwacź". To cźi ſ dobrym praju. Hewak mójeſch po hodźach nječhto ſhonicź. Teź wot mojeje ſtarcje. A ta ſama dobra njeje. Teź druhe niz. Widźiſch, kak ſo nětko dźeń wote dnja dźerżeſch a dracźujeſch wot ranja hacź do wjecźora. A pſchezo myſliſch, kak by cźłowjeſtwo ſwjeſelił. Kak ſtradźu wſcho cźiniſch, wot kóżdeho thanwia a kóżdej ſtwiczki kłuczе wucźeſhujeſch. Kak ludźi na ſtoicej njedźeli do nětka honiſch abo ke klamarcźi, kak pój a ſeleſnjuju, barbźeńcze, hornczći a błoty ſaſ prawje do ſkła ſtojiſch. Kak tu a tam ſa danjemi ſłuchajaſch abo wobjerſ dańch a ſ tuſzu wſchitko ſwérnje ſapiſujeſch. Hdyž ſmy tola troſchtu wcźipnuli a cźi ſkradźu pſches ramjo hladaſmy. Njerwſmi nam to ſa ſło. Wěſch tola, kajzy nuj ludźo ſmy. Wſchako cźi nicźo dale njeſchchehladaſmy, hewak by naj-wjetſche wjeſele ſo minyło.

Wjeſelimy ſo zyle njekraſnje na tebje. To mójeſch nam wěricź. Ale hyrnjeź ſo ſłyſcheć a cźi cźiniecź dalſ, ſo ſej njeſmjeſch ſaneje harły a wulkich wobſtejnoſcźow cźiniecź, dha ſym to njełubź. Swonka ſo cźłowjek hiſto hinak ha hacź ſtuſka myſli.

Potajkim, tu hižom wěſch. Pokhudnuli ſmy a ſej pełni ſmy hyli. Nětko ſeno na tebi ſaſeji. Hlejcźe, kak ſo ichbale ſmeje, tón rak! Nó, to budźe rjenje. Dźeń dźeń — wjeſelu ſo kaž Michał w ſwjetanje!

Serbski swojźbny wječer w Budyšinje.

Pjatk, 3. dźeń hodow, wječor we 8 hodź. wuhotuje Maćica Serbska w Serbskim Domje mały swójbny wječor. Poſkićeć budźa so spěwy a přednoški a nješto cyle žadne, mjenujcy serbske bajki. Też bychmy so jara zwjeſelili, hdyž by nječhtó z hoſći pomhał ze spěwom abo přednoškom naš swójdźeń porjeńšć. Božodźěcowy ſtom wuhotuje Maćica. Stóž by snano nam někajki dar za archiv, muzej (starožitnosće, drasty abo wobrazy) abo za knihownju (knihi) wěnować chcył, ſo přećelnje prosy, jón sobu přinjeść. Tute dary budźa so pod hodownym ſtomom wustajeć. Dale je wotmyſleno małe wulosowanje, na kotrymž móże so kóżdy přitomny darmo wobdźělić, kiž k tomu dar (wokoło 1 hr. hódny) sobu přinjese. Rjenje budźe, to je wěſte. Tuž prosymy přećelnje wo bohaty wopyt. Čim połniſo budźe, čim rjeńſo budźe.

Advent.

Po dalokich krajinach běchu Romjenja někotre léitłotki ho naroda Khrystuſowcho ſjawje legiony roſtyſkali. Galiliku, nětrzíchu Franzowsku, hł Cäſar pod romiſke kujeźſtwo pſchinjeſł, w Schpaniſkej běchu Pompeja poſłajili atd. Teź do naraniſchich kraſeſtwow ho Rom ſwaſi. W Paleſtinje běchu jich legiony ſaſbydlene. Dale k ranju żudźeſke khrobły kral Parthou, kotryż ſtajnje Rom wohrožowaſke.

Worjoſ ſe ſnamjo romſkich wojakow. Romiſke worjoły běchu ſo teź do Paleſtiny, kraja Żidow, walile. Żidowſki ſplah, kiž njeběſ ſtuczeny cźeſku kwaku ſyſeſ, ſo nekotre raſy k ſtraſchnym ſběžkam pohnuſ da, romiſke wójſko tola wſchitke poſpyty poraſy. Tola żenje ſo żid zyle njepodcźiny. Teź hiſchcze dźenża je lud, kiž njeje żiwy a teź niz morwy.

W tutym cźaſu wukhodźujetej ho dwě wożabje ho wulicach khoinewo měſta kraja Żudaeac, Jeruſalema.

„Cźakaj tu, Jżaako! Sněrom! Romjenjo ſo bliża!"

ſchnikota ſaſadźity, żiwy muż; po boku ma mały mjeczik wiſhajo. Njebojaſnje a jenotliwje pſchedobuſchtej cźłowjeſki.

„Scipio! Njehań bohow, hewak mój pſchećerjeć njeſłyſ! Abo myſliſch ſnadź, ſo je Bóh Żidow prawy Bóh?"

„Mi ſo to ſda!"

Na druhe ranje namakachu na haży dwoju romiſkeju. Wobaj ſtaj wot ſeſad pſchekłótaj. Towaršſchoju donjeſu morwych do kašarnu. Wuſchk hnydom na wyſoku radu do měſta wojakow pósła. Tuczi żadachu mjena a pſchejomdacze kłóſtnikow. — Wo dołhim cźaſu je wſchno, każ je hyło, morderjow njeſłyſi a wěz nima kónza. —

W ſeſadnym dworje domſkeho w Jeruſalemje ſtoji Jżaak. Żadyn zuſy abo ſnaty nimo njeidźe, bjeś toho, ſo by jeho Jżaak njewobkředźował a ſ nim ſchoł a ſwađźił, ſo je ſo wotſtalił. — Na cźmowym, bjeſmróczźnym njebju paże połmjeſacź ſwoje wowzi. Mihy wěrił wokſłódni tużny powětr. Jeruſalem leži w mérje. Jenoż w bliſkoſći a we wokolnoſći rjaneho łempla je hołk a hara. We wjecźornym dźele ſtoji wobkředźeńſtwo farijeja Zachiana. Tu je zentrala patriotiſchich Żidow, kotřiż chcedża ſ cźaſom romiſke namócnarſtwo ſ kraja wuhnacź.

Tute ſjednoczeńſtwo mějeſche wokoło 10 000 pſchiwoſerjow. Kóżdy tydźeń nekotre raſy ſeſtkowachu, ſtojeſche hłowni ſaſtupjerjo pola Zachiana. Hdyž wuradowanje, ſtojeſche kóżdy raſ mkodu źid pſched dworom a kedźbowaſche, ſo ho njebychu raſ pſchekwapili. Prěni a najwuſchikniſchi ſ tych ſtjoch bě Jżaak, bě zhłuſy a wědźeſche ho wobaraceź a teź wojowacź. Druhi bě ſyn Zachiana, Żuda, hiſchcze khětro mkody a jara mudry a leſny. Tżeći ſpion bě Józef, ſyn bohateho pſchekupża, wón ſuſjeſche Romiſkich a bě teź hižo w Romje hył. Wſchitcźy tjo běchu ſanatiſkeju żidja.

Na pſchedwjeczerni ſabłata ſjedźeſchu nětko ſaſtupjerjo patriotow w ſadnim domſtwu, w pinzy, a wuradowachu. Wſchitcźy běchu wobrónjeni. Zachian, hłowa a wjednik narodneho hibanja, ſamó tamnych do takjeje ſtidy napſcheczo Romjanam ſapłeſcź, ſo tuczi nicźo druhe ſebi njepſchejachu, hacź ſnamjo k ſbożźej wójnje. Wſchitcźy 10 000 běchu naſchmanſcho wobrónjeni. Pſredy hacź dyrbjeſche nowy ſaſtupjeſ a wyſchſi Roma do Jeruſalema pſchicźahnyć, dyżbjeſche Jeruſalem żiwodowny być. Na kóżdu ſhromadźiznu pak ſo Zachian wopraſcha: „Żidźa! Bratſja! Schtó wě, ſchtó je romſkich legionarow ſkónjował? Nichtó njeſhoni to w měſcze! Je abo ſu to nekotſi ſ naſ?"

Najprjedy bě wulka cźiſchina. Potom pak ſtany muż, ſ njemom Benimi, a ſawoła wótſſe: „Najprjedy mi prajcźe, hdźe je Jżaak?"

„Wonka, na ſtrażu! Dźeſe po njeho!"

Wóſty ſaſtupi ſ pothłačenej ſtowu Jżaak. Potkani ſo pſched Zachianom a Benimom. Zachian pak ſo wopraſcha: „Schto maſch ty ſ naſchim wulkim Benimom?"

„Kuježe, je mój pſchećerjeć! — Benimje, rěcź ty ſa nuje!"

Benim pak ſapocza: „Jżaak je mój najſubſchi pſchećerjeć. Tohodła ſym jeho jeho też muſwulił, mi pomhacź, naſcheho najwjeſcheho njepſchećerjeła, kuriebo Romiſkeho wojaka Aufuſja Pompana do ſunjerzje dowjeſeſ. Wobſadu hižo pſredy, ſo je Jżaak wuſchiknuty a żywy, ſym jeho też wobkředźował w hoſach a bicźach, wſchitcźe bě ſ dobym ćerjom. Wón mi pokaja měſtno, hdźeż rouſju ſanni khodźa, njedaloko hrodu. Jako prěni ho wón na Aufuſja wali, tola, hdyż tamny, někajſi Scipio, Aufuſjej pomhaſche, cźiſtaloch ho muczeny, też tohodła morićź, hyrnjeź by nam dexje ſmyſlenu hył. Jżaak bě też tehdy dobyczeć, a wy wěſeje, kajſi wjak Aufuſ Pompanus bě!"

Sobrſki pſchiſtejeſ a wjeſeſoſej pſchehrina żórlu we pinzy. Dokelź pak bě Jżaak pſredy ſtrażu měł, a dokelź tam nětko nikdó njebě, bě ho cźornich, mułti pſchećerjeć Roma, do dwora ſabłudźił.

Hdyż hiſchcze njewědźeſche, do kajkeho łónza ho puſchćeſcź, ſaſłyſcha nadobo hrimot a wołanje. Khěżije itjewa ho ſeſadu ſkołpa a pokaſche, i wotſkeł hara pſchińdże. Bźeżu běſche też hnězdo wucźeſnichił, a nětchto mjeńſchitkom poſpěſcźiło bě na puczu do romiſkeje zitadelle (kašarny).

We błowtnem dźele hroda bydleſche romſki wyſchi, ſtarſchi cźłowjek, Marcus Aurelius. Pſched żórlu, w kotrejż runje Marcus ſe ſwojimi offizjarami wažnu ſhromadźiznu wotmeſwaſche, ſtojachu a khodźachu romiſke ſtraże. Se ſchiktom na lewej ruzu a ſ kebiju w prawej, w połnych krwjach, ſnadź ho być tajby, kotrejż nichtó njemóże pſchedobyć. Bě hižo khětro połdźe, a ſhromadźizna bě ſkoro ke kóncźi. Nadobo pſchihna zuły wujachlem a ho poczaſ cźornuch do khódby a ſakhłikny: „Wulki ſtrach wam hroſy!"

Hospodarski rozhlad.

Sobotu 21. dezembra 1929:

Wčerawše kurzy w Barlinju.

1 Dollar	4,1705	100 pólsk. złotych	46,976
1 jendželski punt	20,363	100 českosl. krónow	12,385
100 šwajc. frankow	81,14	100 franc. frankow	16,43

Barlinska bursa wčera pschi spočatku wažiwi, potom sajo wjesiwy. Kursy pak tola trošcku postupichu. Kupy na wikach s dožnymi a rentowymi liščinami běchu wschelake.

Na produktowych wikach běchu płaćizny skrućene, hačrunjež wukrajne wiki sesłabjene płaćizny powdechu. Sso pschihotowowe powyschenje zła skrućuje na naschich wikach płaćizny. Pschenza a rožka sajo wo 5 pj. po zentnarju postupischtej. Hewak njebě hišće žaneho dalschego pschemjenjenja. Wčera płaćeschе zentnar

w Barlinje:

pschenzy 12,05—12,10 hr., rožki 8,50 hač 8,60 hr., ječmjenja nasymkeho 8,35 hr. hač 8,85 hr., nalětneho 9,35—10,15 hr. wowsa 7,45—7,85 hr.,

w termijowym wikowanju:

za dezember: pschenzy 12,70 hr., rožki 9,37½—9,40 hr., wowsa 8 hr.,
za měrc: pschenzy 13,40 hr., rožki 10,10 hač 10,15 hr., wowsa 8,62½ hr.,
za mej: pschenzy 13,92 hr., rožki 10,68 hriwnow, wowsa 8,27½ hr.,

w Drježdžanach (sanžbnu pondželu):
pschenzy 11,65—11,90 hr. (11,45—11,70 hriwnow),
rožki 8,55—8,80 hr. (8,35—8,60 hr.),
ječmjenja nasymkeho 8,50—8,75 hr. (8,35 hač 8,60 hr.),
ječmjenja nalětneho 9,90—10,50 hriwnow (9,90—10,50 hr.),
wowsa nowseho 7,60—7,85 hr. (7,60 hač 7,85 hriwnow),

w Shorjelu:
pschenzy 10,80—11,40 hr., rožki 7,80 hač 8,30 hr., ječmjenja nalětneho 8,25 hr. hač 9,25 hr., wowsa 6,70—7,20 hr.,
zentnar bérnow 2,50 hriwnow,
kilo butry 4—4,40 hriwnow,
jeja 15 pj. hač 16 pjenježkow.

Pschihotajeja:

Pohonca, Wehner w Zurizach.

Na pschedań:

Mantl sa 10-ćinneho pachola, Grallmitz w Hródku, Barlinska dróha 6a.

Transformator sa dźěcžaze elektriske hrajki, w Hródku, Dolha haža 17.

Sskowna a runkliza, Zyža we Worklezach.

Kóń walach, 4 létny, knježi dwór we Wichowach.

Ssudnizy na pschekadźowanje:

pondželu 23. dezembra 1929:

w Khrósčicach w herbstej gryschcze dop. w 9 hodź.: radio, schwedźki a cžerwjenu dźěcžel, rajtš, mandlawa, kolodźij, zigarn, jerje, koguak, cžerwjene a běle wino a arak,
w Dalschitrowje w knježim domje dop. w 11 hodź. sofa,
w Kocžinje w hosćencu pschip. w 1 hodź. krowa,
w Nachlowje pola Kulowa, kupzy sejdu žo pop. w 2 hodź. na gmejnskim hamcže: 4 šwinje, 2 krućej a schlelenčany a hospodarski wós,
w Kulowje w hosćencu „K 3 krónam“ pop. w 4 hodź. schijaza maschina, mužaze a žonjaze koło, cžahaza maschina, konjej (šichakaj, kobla a walach), hospodarski wós a wschelake mebje,
w Klětnom w Tlustigej hosćencu dop. w 11 hodź.: mandolina, lakowe stupnje, klanki, 100 zigarow,
w Turjom w Michaelej hosćencu pschip. w 1 hodź.: polža, klamaršte blido, konjazej grataj,
w Dubom w Krjeczmarjej hosćencu pop. w 2 hodź. 2-mješaczny běhar,
w Hornjch Brnjach w Fischerej hosćencu pop. w 3 hodź. mužaze koło,

Wosswjewjenja.

Ssud je skónčnył:

1. konkurs nad samoženjom Adalberta Oskara Schulize ulžby najeńka hosćenza w Budyschinje na Zitnych wikach čisło 6.

2. hudnistke wurunańske jednanje nad samoženjom kowarskeho mišchtra Reinholda Halkenšana w Nowej Wšy pola Huski, wurunańšti namjet wobkrućenschi.

3. hudnistke wurunańske jednanje nad samoženjom pschekupza Huga Schütza, žitneho wikowarja w Budyschinje na Zitnych wikach 30, wurunańši namjet wobkrućenschi.

Do towaršwowego sapisa su sapisali:

pod čisło 83 pschirodosnytne towaršwo „Isis“ w Budyschinje.

Do wikowańskeho sapisa na hudnistwje w Budyschinje su sapisali:

na łopjenko 557: firma Hugo Georges w Budyschinje je satchła,

na łopjenko 580 nastupajo: Allg. Deutsche Credit-Anstalt: prokuru su spožčili pschekupzej Brunej Hermanej w Budyschinje.

Drježdźanska burza (20. XII.).

Pšenica	233-238	běrnjace kružki	16,80-17,10
rožka	171-176	pšenič. wotruby	11,80-12,20
nalětnl ječmjeń	198-210	ržane wotruby	11,50-12,70
nazymsk. ječmjeń	170-175	pšenična muka	44,25-45,75
wows	152-157	ržana muka	29,25-30,25
čerwjeny dźećel	145-155	woka	35,00-36,00
raps	350-355	pjeluški	36,00 37,00
kukurica (Mais)	186-188	hróch	34,00-36,00
suche truhanški	10-10,70	cokrowe truh.	17,00-18 00

Płaćizny rěznoho skotu na Barlinskich skótnych wikach.

20. decembra 1929. Płaćizny po centn. a zł. hriwnach

Skótne družiny a woznamjenjenja.

Woły: 476.

Połnomjasne, wukormjene, najwjetšeje rězneje hódnosće hač do 6 lět	
Młode mjasne, njewukormjene, starše wukormjene	59—61
Mjenje wukormjene młode, derje picowane starše	55—58
Mjenje picowane wšěch starobow	50—53

Byki: 416

Połnomjasne, wurosćene, najwjetšeje rězneje hódnosće	55—57
Połnomjasne, młódše	52—54
Mjenje wukormjene młódše a derje picowane starše	50—51
Spatne	43—48

Jałojcy a krowy: 1175.

Połnomjasne, wukormjene kruwy najwjetšeje rězneje hódnosće	43—47
Połnomjasne, wukormjene jałojcy najwjetšeje rězneje hódnosće hač do 7 lět	30—39
Starše wukormjene kruwy a derje wuwite młódše kruwy a jałojcy	25—27
Derje picowane kruwy a mjenje picowane jałojcy	20—23
Mjenje a špatnje picowane	—

Ćelata: 2835.

Najlěpše wukormjene (2. druž.)	90—99
Mjenje wukormjene a tajke wot cyca (3.)	68—90
Spatne (4.)	53—65

Wowcy: 3515.

Młódše a starše wukormjene (1. družina)	68—70
Starše wukormjene (2.)	60—66
Mjenje wukormjene (Märzschafe) (3.)	42—50

Switje: 11 885.

Połnomjasne, wosebitych rasow a jich křiženjow, hač do 1½ lět stare	80
Wukormjene	81—82
Mjasne	81—84
Špatne	80—83
Raney a kundrosy	70—72

Škrowe depeše.

Produktowe wiki dźenża dop. 3/11 hodź. w Barlinje; Wiki su měrne a płaćizny sabtabnjene.

Dop. 3/12 hodź.: Kaž psched hodźinu, tola žito na płaćizнach wobstawa.

Płaćizny na Barlinskich produktowych wikach.

Žito a wolijowe symjo po tuni abo 1000 kg, hewak 100 kg.

Płaćizny po złotej hriwnje.

	20. 12.	19. 12.		20. 12.	19. 12.
Pšeńca	241-242	240-241	bony	—	—
rožka	170-172	169 171	woka	—	—
naz. ječmjeń	—	—	módre lupiny	—	—
nal. ječmjeń	167-177	167-177	žołte lupiny	—	—
wows	149-157	149-157	zeradella	—	—
kukurica	164-168	164-166	raps. wosnik	18-18,90	18-18,90
pšenč. muka	29-34 75	29-34,75	lany wósnik	23-24,00	23-24,00
ržana muka	23-26 90	23-27,0	poen. melasa	—	—
pš. wotruby	11-11 50	11-11,50	běrnj. kruški	14-15,10	14-15,10
ržane „	9-10 35	10-10,25	syno, 50 kg	3,20-3,80	3,40-4,00
lane symjo	—	—	ržana sloma	1,30-1,5	1,25-1,35
hróch, Viktor.	29-38,00	29-38,0	pšeńč. „	1,25-1,40	1,20-1,30
raps	—	—	wowsna „	1,20-1,3	1,20-1,40
pjeluški	—	—	ječna „	1,20-1,30	1,20-1,35

Drobnowikowanske płaćizny w Budyšinje

21. decembra 1929 po hamtskim postajenju.

Wšě płaćizny su po złotej hriwnje zrjadowane.

Twora		najniše płaćizny hr	najwyš. płaćizny hr
Howjace mjaso z kosćemi	1 kg	2,20	2.60
Celace mjaso	1 „	2,60	3,00
Skopjace mjaso	1 „	2,60	3,00
Swinjace mjaso	1 „	2,40	3,00
Tukrajny swinjacy šmalc	1 „	2,80	3,20
Pšeńčna muka	1 „	0,44	0.56
Ržana muka	1 „	0,40	0,44
Khlěb	1 „	0,30	0,35
Jědźne běrny	1 „	0,10	0,12
Rajs	1 „	0,48	1,20
Hróch	1 „	0,60	1,00
Soki	1 „	0,90	1,30
Amerik. swinjacy šmalc	1 „	1,56	1,80
Sušeny połc	1 „	2,80	3,20
Dobre mloko	1 lit.	0,30	0,32
Jědźna butra	1 kg	4,60	5,00
Jeja	štuka	0,18	0,20
Jědźne buny	1 kg	0,80	1,20
Cokor drobny	1 „	0,60	0,64
Petrolej	1 „	—	0.40
Kamejšne wuhlo (domj. tepj.)	1 ctr.	—	2,20
Brunicowe briketty	1 „	—	1.45

Wične płaćizny w Budyšinje.

21. decembra 1929.

Wšě płaćizny su po złotej hriwnje zrozymja

Předmjet		najniša płaćizna	najwyša płaćizna
Pšeńca, nowa	73 kilo		11,20
Rožka, nowa	70 „		8,20
Jećmjeń	76 „		9,25
„ nazymski	73 „	—	—
Wows	50 „	—	7,25
„ nowy	50 „	—	—
Raps	50 „	—	—
Běrny (we wjetš. džělb.)	50 „	3,00	3,50
Butra	1 „	4,60	4,80
Syno, nowe	50 „	5,00	6,00
Sloma, z maš. młóć., pras.	50 „	—	—
„ „ „ k zasł.	50 „	2,00	2,80
„ z cypami młóćena	50 „	—	—
Pšeńčna muka, 60%	50 „	16,75	17,75
Ržana muka, 60%	50 „	14.50	15,50
Pšeńčne wotruby	50 „		6,40
Ržane wotruby	50 „	—	6,50
Jeja	1 šk.	0,18	0,19
Prosata 575 štuk	1 štk.	20	40

Na wikach so prosata pomału kupowachu.

Najlěpše twory so hišće wyše płaća.

Cyrkwinske powěsće.

Z Budyšina.

4. njedźela adventa, 22. decembra 1929.

Předwoański tekst: Fil. 4, 4—7.

W Pětrowskej cyrkwi ma rano 1/8 hodź. farar Paul předowanje, dop. 1/12 hodź. farar Siegemund kemšenje za dźěći.

W Marijnej a Marćinej cyrkwi ma rano we 8 hodź. farar Berg spowědź a swj. wotkazanje, dop. we 9 hodź. ma farar Paul liturgiske adventske kemšenje ze sobuskutkowanjom cyrkwinskeho khora a khoralneho khóra wyššeje šule; dop. w 11 hodź. ma farar Große kemšenje za dźěći.

Zběrka za hodowne wobradźenja najkhudšim našeje wosady. — Křćenja ma we woběmaj cyrkwjomaj farar Große.

Z Budyšinka.

4. njedź. adventa budźe dop. 1/11 hodź. serbska Boža słužba, kotruž farar Handrik-Poršiski.

Z Rakec.

Rano we 8 hodź. serbska spowědź a Boże swj. wotkazanje, w 9 hodź. serbska a 1/11 hodźin němska Boža słužba. Popołdnju w 3 hodź. serbske kemšenje (ze spowědźu) w Stróžanskej šuli. Zběrka. — Póndźelu rano we 8 hodź. piskanje na wěži a raňa nutrnosć.

Hłowny redaktor a zamołwity za politiku Marko Smole w Budyšinje. — Za lokalny dźěl a feuilleton: A. Dučmaŕ w Budyšinje. — Za hospodarski dźěl: Arnošt Bart w Budyšinje. — Za nawdźitki: G. Janak w Budyšinje.

Straža jeho hnydom do žórle dowjedźe. Tu wschitcy žo strózichu, dokelž cžornuch jenož najdóle še nowinki pschinoschowasche. Wyschi Marcus jemu najprjedy žo wujachlicź da. Hdyž bě žo cžornuch troschku směrował, powědasche:

„Sabludźich žo po hałach chodźo do dwora, a s tuteho do druheho. Nadobo wuzhlychach haru a hołk. Stschaham, hladam, łažu. Tu wuhladam schkalobu. Hačź k tutej žo wleku a žuchnam. Wuzhlychach jeneho wołacź: „A tak, s Bohom napschećžo romskim tyranam!“ To mi doźahasche a cžerjach schtož mójach ženu. — —

Hischeše w žanžnej nozy wopuschći pół legiony (wokoło 2000) wojakow hród Jerusalemski a cžehnjesche do wuliny, k Zachianowemu wobsedźeństwu. Tu pak dyžom žo runje wschitcy rozesć. Jsaak bě prěni, kiž žo zhubi. Dźesche k templej. Krótko psched templom nadobo sasta, — cznowa, cžicha nóz — advent, — hłyschi stupy — Rom!! „Božo — pósćel sxnna, wumožnika, — dajcže njebjesa nam rožu — — —“

Cžeri, schtož samóže, do Zachianoweho domu. Tu žo runje rozžohnuja: „Po profetach dyrbi tu Messias bórzy być, je wulki cžaš, so Romjanow s kraja wucžischcžinu, so by Messias knježiwo hnydom nastupić mohł.“ — Advent. — To je Zachianowy hłós.

„Zachiano!“ woła Jsaak.

Wšicho womjelknu.

„Zachiano! Zachiano!“

„Jsaako! Jsaako!“ žo wotwołaju.

„Rom! Strach! Ssmy pscheradżeni! Wojazy cžahnu! Brónje!“ S wótrym hłosom woła Jsaak. Na ras sa-trubja posawmy. Tśi krócž, a schtwórty ras dołho, — hnanuje sjednoczeństwa wěrnych a Messiasa wočakowazych a narodnje smyłlenych židow. Przedy tak cžichi a měrny Jerusalem je nětko hotowa bitwa. Tyžazy a tydzazy běhaju tam a sem. Romjenjo pak žo počinaju bojeć. Wyschi honi jich pschećžiwo cžrjódam je złowami: „Roma aeterna!“ (Wěčny Rom). Židowske cžrjódy pak wołaju: „Messias! Messias!“ a druhdy: „Zachian! Benim! Jsaak!“

Mjesce syhoła žo we žwjezach. Romšte wójsko cžehnje kaž murja pschećžiwo židam, kotrjž běchu žo mjes tym na namjetnje psched templom zhromadźili. W templu spěwaja wyschichi měschnik a druhi, žony a dźěći: „Messiašo! Dajcže njebjesa nam rožu — —“ Wonka pak howri bitwa. Jsaak a Benim a Józef nawjedowachu židowske cžrjódy. Zachian bě pschestarý, so by žobu wojowacź mohł. Jsaak bije, a bije romskich kaž law rózno, a nadobo stoji wón žrjedź legionarow. Benim jemu na pomoz khwata, Józef scžehuje. Sspwa židow cžischći a tłóčži italskich wojowarjow pschećžo dale wróčo. — A hdyž rano žwita, běchu w kašarnach 1500 wojakow. 500 bě jich padnyło.

Tola też pola židow buchu wulke wopory žadane. Benim bě morjwy. Padnyschtaj wobaj na ras. Benim pschekó wyschcha Marcusa a tutón Benimej hłowu rostschěła. Zachian bě wohnjowy. Njemóžeše widźeć, so druhi wojuja a won niczo njecžini. Wutorhny prěnjemu lěpschemu schkit a mjecź a wojuje. Kražny ro cžłowjek, běše włokny žo jemu błyschcza kaž žwjaty ježin. Jsaaka wumoži je rukow romskich ł tym, so jim ruzy wotruba. Tola borzy bu ł hłebiju pschekłóty a wumrě: „Messiašo! Jehowa!“ wołajo.

Židża wobleńnuchu pod nawjedowanjom Jsaaka hród. Njemóžachu pak wojakow ł kašarnu wucžischcžecź, dokelž mějachu tucži ježe a pića na pół lěta. W krótkim wokomiku pschićžachu nowe romske wójsko ł bomišwy — Italije. A židowske cžrjódy žo rozběžachu.

Židowski splah pak cžakasche dale na Messiasa-Sbóžnika, Jesu Khrypka. Tutón pak žo jim potom hinaschi pokasa, hačź běchu žebi jeho pschedstajili.

-dan.

Z Łužicy.

* Z Lutersdorfa. Wutoru dopołdnja tudomneho pschełuża Alexander Bergmanna w jeho bydlenju wobwěsčenjeho nanamdlichu.

* Se Zitawy. Pondźelu dowjedźe ratař Hippauf we Lěhnizy swoju 12lětnu dźowku Ilsu na żelesnizu. Dźěcko dyrbješe k zwoji cjeńe do Olbersdorfa pola Zitawy puczować. Hołza běše hižom hušćišcho k cjeńe puczowała a je dotal stajnje s dypkom k njej pischichła. Wona zlubi starschimaj też tón króć, so chże pschi potrabjadobnistim cząkanju w Shorjelu pola fotrow tamnischeho dwórnischczoweho mišnjonstwa pschebywaćz. Hołza dotal njeje ani tam ani k cjeńe pischichła. Sćehdenja żelesnitkeho sarjadnistwa sa hołzu hacź do dźenżnischeho dnja žanehu wuspecha njemějachu.

Přilopk.

* **Wuhnd pschećiwo rubjeznemu mordarjej Przybylskemu.** Barlinski pschisahany hud sahudźi tydzeń wjeczor 21lětneho Mariana Przybylskeho, kiž běše sadawnu wikowaćku Johanu Sengerowu 28. junija we Weißenjec se kamjenjom sarazył a potom wurubił, da cjeńcko rubjeznistwa se smjertnym iscłehom kaž też da cjeńkeho padnischtwa k 12 letam 3 měsazam khostańnje. Wobaj sobuwobsłorjenaj Scheffel a Materson buchtaj wot wobsłorjerjow, so njesłuchaj rubjeznistwo wospjetowali, wuzwobodźenaj a da cjeńkeho padnischtwa k 6 njedźelam abo 3 měsazam justiwa sahudźenaj. Statny rěčnik bě pschećiwo Przybylskemu najwyschische khostanje wo 15 let khostańnje namjetował.

* **Njeskutschana hrubosć nana.** Da morjenja swojeho 3½ měsazom stareho dźěćerja bu maschinikti twarz Gerhart Wolter s Barlina sajaty. W saschłej nozy wubudźi jeho schkrěczenje swojeho dźěćerja. Muž, mjerzazy so na schkrěczenje, sczahny dźěćerja, so by je směrował, połsłeschco na słowu, tak so nózki běchu njewidźete. Rano namaka mandźelska dźěćo sadusczene w swojim tóńku leżo. Wolter, kiž swopředka zapřewasche, pschida słónczenje swój hrubu skutk.

* **Wot byka pschebodźena.** W Karowahnie pola Wrótsławja je byk mandźelsku dejerja Krawsy pschebodł. Wona bu tak cjeżko sranjena, so w khorotwni wumrě. Dokelž na njeho tukadu, so je na njebożu wina, bu jeje muž sajaty; jeho pak dyrbjachu sahu z jatby puschczić.

* **Sakhorjstwo měschczanosty 65 lět w jenej žwojbje.** W gmejnje Meerholz pola Gelnhausena, njeběše tyhaz wobdlerjow liczjagej, bu měschczanosta Hendrich Paul k 5. rasej w 96lětnej dźiwjawej dobje jenohłósnje za měschczanostu wuswolenej. S tym staja Paulez žiwótsa k 66. rasej měschczanostu. Měschczanosta Jurij Paul měješe hamt 21, jeho syn Kschesczan Paul 18 lět posrjedni, mjes tym so tuthwilna gmejnska khowa Hendrich Paul hižo s lěta 1903 starostwo rjaduje.

* **Smjertny pad psches sprostnjenje tyła.** Mjes rekrutami garnisony w Hadersleskenje je so sprostnjenje tyła we jenom pschipadże jelnio. Pjatk rano pschipowědźi so rekrut Asmus Hinrichsen thory. Lěkat porući, so ma so do měschczanskeje khorownje pschewjesć. Tam je pschi sprostnjenje tyła zemrěł. 20lětny młody cłowjek bě kublerjowy syn s Warnitz pola Sundewilla. Sću so wo to postarali, so by so take straschne khorosći dale njerozschěrjała.

* **Sćežny prud na drohi.** W jenej s poslednich wichorowych nozow stama so sćežor khlupradowego powoda na drohi mjes Sonsbeckom — Hammerbruchom. Powodny grót pokoji so na městnje, hdyž so dróha nahle sawinje, na dwoje pisches pucz. Hdyž někto mlokowy wós nimo tohole městna jědźesche, zakopny so nadobo kóń a padże morowy k zemi. Saftrózany pohonc, kiž najprjedy njewědźesche, czehodla bě kóń nadobo padnył, njedótkny so na žodźo grótu, wupschahny pak morwego konja je sapschaha, ani so by do schkody pschischoł.

* **Wjeczka se žarliwosce.** W Leobschézach wjeczesche so knjezna s Jägerndorfa na jenom tam blězhi cjoh sohydlenem Czechu, pschekutzu Knežniku, na kotrehož běše žarliwa. Wona na njeho wutrěli a strani jeho khětro na hłowje; nimo toho pola jeho s wótrej kišalinu.

* **Prěnje wotkschenje stoletneje.** S Glasgowa so powě, so je mjez Sylvia Argyll njedawno s wulkej pychu swoje stote narodninny žiwjezika. Pschi tutej składnosći postrowi ju měschczanosta a wokolschi ju. Schedźiwa knježna bě hluboko hnuta, pschetoż, tak so wona wupraji, to je prěnja hubka wot muzikeho, kiž bě dotal a wot 81 lět, hdyž běchu w jeje 19. lěcze žiwjenja jeje starschej wumrěli, njebě ju nichtó wjacy wokolschił.

* **Sa 13 000 hriwnow tobakowych twarow pokradli.** W nozy na 14. dezembra su so do wobstodneho domu w Lipsczanskim Brühlu nutsdobywali. Pokradnyschu tobakowych twarow na 13 000 dolarjow hódnotu.

Swójbne powěsće.

Sem rěkli: Pawoł Junghanns, wyschichi wuczeŕ we Budyschinje. — August Probst, schleifanstockerski mischtr w Biskopitzach. — Augusta Iwub. Knjeżyna rodzena Mantzez w Dažinje. — Gustav Kapa, kowařski mischtr we Wojerezach, 70 lět.

Hamtske wozjewjenje z Budyšina

Dźiwajo na satok wo samkanju klamow 24. dezembra so pischemnjeso nasche wozjewjenje se 4 t. m. postaja, so so

hodowny hermank

24. dezembra wjeczor we 6 hodź. skónczi.

W Budyschinje, 20. dezembra 1929.

Měschczanska rada, pischemny hamt.

Towarstwowski powěstnik.

Bukecy, Serbske towarstwo zmeje 3. dżeń kodow, 27. decembra, wjeczor w 7 hodź. pola Stangec posedżenje. Njech kóżdy wołojnik a papjeru sobu přinjese, chcemy njeznate serbske słowa pisać a pomjatkować. Wo bohaty wopyt prosy **předsydstwo.**

Budyšin, Rjesada skhadźuje so pondźelu we 8 hodź. w Serbskim Domje.

Budestecy. Serbske towarstwo „Lubin" wuhotuje njedźelu po hodźoch, 29. hodownika, w Kernichec hosćencu w Budestecach wjeczor z dypkom 7 hodźin swój lětuši swójbny wjeczor z koncertom, spěwami, dźiwadłom a rejemi. Program je jara bohaty. Zastup budże nizki. Tak je składnosć data kóždemu. Wšitkich lubych Serbow z blizka a z daloka wutrobnje přeprošuje **předsydstwo.**

Khelno, „Domizna" ma 22. dec. swój hodowny swójbny wjeczor a to 1/8 hodźin pola Mjenjec. Přistup maju sobustawy z jich swójbnymi a z dźěćimi, tak daloko hač tute sobuskutkuja abo na wobradżenju so wobdźěla. Na postajeny čas chcyl po możnosći kóżdy dźiwać. **Předsydstwo.**

Niebjelčicy. Jednota Sokoł wuhotuje 2. dżeń hodow w „Herbskej grychće" w Njebjelčicach swójzdeń z bohatym wotměnjacym programom. Wustupują wuley a mali. Też dźiwadło so hraje. Tuž wočakujemy bohaty wopyt. **Předsydstwo.**

Radwoŕ. Jednota Sokoł ma njedźelu 29. hodownika popołdnju w 4 hodź. swoju generalnu zhromadźiznu. Porjad: Rozprawy, nowowólby, přednošk br. starosty Šajby wo Juhosłowjanskej a wšelčizny. Kóżdy bratr ma być přitomny. Hosćo su lubje witani. **Starosta.**

Tydzeńska skhadźowanka a wědomostna zabawa sobustawow Maćicy Serbskeje je kóždu pondźelu nawječor wot 6 hač 9 hodźin w Serbskej kofejowni.

Stojace, nakhilenske a klavěrne lampy
Nierth a Förster
w Budyšinje
před Šulešskimi wrotami 19

Prawe Strassburgske pastety z husacych jatrow
Astrachanski kaviar
Pomorske husace hrudże
Kail. sušene wuherje
(Aale)
a wjele druhich delikatesnych tworow
poručuje we wulkim wubjerku
Hermann Klemm nasl.
na Kamjentnej hasy 27

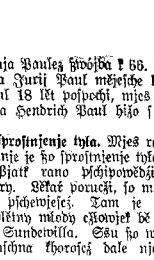
Pjenjaze-li pjenjezy?
Hypotheki, požčonki w kóždej wysokosći wot 500.— hr wyše wobstara
Paul Zoch we Wulk. Dubrawje
Na naprašowanja podam darmo a bjez provizije wotmołwu. Při dłsomn. naprašowanjach njech so porto připołožl

Syru mołmu
kupuje po najwyšších Płaćiznach
Otto Osswald
nohajcowa fabrika
na Kamjentnej hasy

Mam swój wobkhod njedźelu do hód a prěni swjaty dźeń hač do 12 hodź.
wotewrjeny
a prošu wo dalšu podpjeru.
Friseŕ Haška
w Khrósćecach

Prochsrěbaki k čisćenju konjow też wuprošenju
Nierth a Förster
w Budyšinje
před Šulešskimi wrotami 19

Dary
Majola-zahłowaki
Sobidne a tunjo
Dańće meble
Wubudża stajnje wjesele a maja trajnu hódnosć. - Dawamy na kunjenja z hotowymi pjenjezami a na wotpłaćowanje hač do 15. januara 1930 10 % skonta na wšě płaćenja z hotowymi pjenjezami
Möbelheim
w Budyšinje
na Kamjentnej hasy w „Lawje"

Woschity wobkhod za nawočnicy, šćiparje (Klemmer) dalokowidy atd.
Specialist nowočasneje wočneje optiki
Erich Lenz
w Budyšinje na Hošlc hasy (Nowotwař khorobn. kasy)

Njekupujće drohe znamkowe likéry ale moje tun. přiměrjene
paleńcy
litr wot 3.— hr. woptanki darmo
Hermann Klemm nasl.
w Budyšinje na Kamjentnej hasy 27

Sulske tornistry toše za akty chalselongue matracy wšě sodłatske a wutykane twory
C. Junghanss
prjedy E. Schubert
na Jerjowej hasy

Ručne dźěła wolmu a wušiwanja
kupujeće derje we wosebitym wobkhodźe
Günthera w Budyšinje rožk Žitneje hasy rožk Mjas. jětkow
Při najwjetšim wubjerku funje płaćizny

Wšelake bolosće we stawach
nastawace z nazymnjenjom abo wić, móža so połěpšić ze
Dr. Geist's wičowym fluidom
acetyphenskimi tabletami a čajom pře wić
Schloss-Apotheke Bautzen.

Fotografowy Meister
atelier w Budyšinje na Nježorsk. dr. 15
kóždu njedźelu wotewrjene
Zhotowjenje portrátow, wobrazow do pudowańsk. pasow, wobrazow za industriju, kwasnych a njewjedźenskich wobrazow, też na wsach. Tel. čo. 2438.

Serbske Nowiny
słušeja do kóždeho serbskeho domu!

Serbski Hospodaŕ
ratafske wulkowikowańske tow.
z wobm. ruk. w Budyšinje tel. 3510
Poskićamy wšě hnójnišća, brikety a češke wuhlo też po mjeńšich dźělbach
Naš awtomatiski młyn w Delnim Wujezdże tel. čo. 13
podawa najlěpšu pšeńčnu a ržanu muku, kotraž so wuběrnje derje pječe, wšě družiny grisa, wotrubow a šrota, mlěte wolijowe wosuchi, předewšěm lany-, kokosowy a worješkowy (Erdnusskuchen) wšě nětko w najlěpšej připoznatej kajkosći a po tun. dnjow. płaćiznach

Elektr. warjenske a worjewace aparaty
Nierth a Förster
w Budyšinje
před Šulešskimi wrotami 19

Wšitke picowadła
Žitny dom w Kamjencu
wotnožka w Pančicach

Kupuju
nowiny, akty, knihi po 4 pj. papjerowy wotpady po 3 pj. lapy, błeše běłeho wina błeše čerwjeneho wina
sektowe błoše, wšě druhe błeše po powyšenych dnjowych płaćiznach, železo a stare metale jenož na wupokaz. hasy 61
Popp na Hornjerskej, hasy 61 telefon 3427.

Wowsnu słomu a čerwjenu morchej
ma na předań
Mütterlein we Wučkecach
Telefon Horni Wujezd 23

Jara rjanu, sylnu wysokosćelnu
jałojcu k płahowanju
ma tunjo na předań abo k wuměnjenju
Köhler w Niježej Wsy

Wupožčowanska biblioteka, knihiwjazarnja a wikowarnja z papjeru
Bruno Gersdorf w Kamjencu
na Połčićanskej dróży 6 blizko sudnistwa

Derjezdźerżana, mało trjebana
snóra za družki
jako hodowny dar za serbsku knježnu
je na předań
na Jerjowej hasy 3

5 zwonkowne wokna
nimale nowe 90 + 65 a hišće druhe wulkosće na předań
w Sernjanach 31

Bohnerske a vibracionske aparaty
Nierth a Förster
w Budyšinje
před Šulešskimi wrotami 19

Domjace nalutowanske křinki
(Heimsparbüchsen)

jara rjane spodobne krute
dostanje kóždy pola

Serbskeje Ludoweje Banki
a jeje filijalkow a zastupjerjow

Zonj. stupnje z kornarj. z pjelšćin. a kož. póduš. **1.95**

Muž. lak. nizke stupn. eleg. forma . . . **14.50**

Zonj. lakowe stupnje ze spink. nowoč. forma **7.50**

Pjelsćin. škórnje ze spink. dokotowok, z kožn wubr. 43/18 **7.90** 42/36 **6.90**

Žonj. zwjerš. stupnje nowe eleg. formy wot **7.95**

Pjelsć. stupnj. z spink. z pjelsć. a kož. pód. 20/25 **1.60**

Skórnje za železnicarjow / Walkowe škórnje / Awtowe škórnje / Pjelsćinowe stupnje / Stupnje z wjelbłudowych kosmow / Drjewjane črije / Pjelsćinowe tofle / Drjewjancy

Willy Sommer
w Budyšinje na Serbsk. hrjebjach 8

Trjebaće-li

ćopłe spódn. kholowy	štrykowane nohajcy za žony a dźěći z čisteje wolmy
ćopłe khołowy z lackom	
ćopłe žonjace kholowy	štrykowane lacy z rukawami
ćopłe spódnje talje	
ćopłe šlypfry	
walkow. pjasć. rukajcy	čistowolmjane a połwolmjane štrykowane rukajcy z čisteje wolmy
walkowane nohajcy	
walk. žonjace nohajcy	
štrykowane nohajcy z čisteje wolmy	

dźiće k

Jordanej
w Budyšinje na Znuřkownej Lawskej hasy 8

Zastaranje z wodu z tłóč. připrawami plumpowe připrawy skótne samonapojaki z kortkami

wšěch družin a wulkosćow wuwjedźe solidnje a derje pod rukowanjom

Gustav Schneider w Budyš.
na Różowej hasy 8 a 13

Do Budyšina přišedši zetkujemy so stajnje

W Lehmanec kofejowni
na Serbskej hasy čo. 8 — telefon 3118

ff kondiforske twory / najlěpše napoje
kofejowe pječwa / jědźny lód
štomowe tykancy / šokoladu

Woseb.: Torty a štomowe tykancy
z kóždym lubym napismom k wšěm składnosćam so hodźacy dar

Najkedźbliwišo zawalamy dla rozesłanja

We přećelnych **rumnosćach kofejownje** wšědnje popołdnju a wječor **koncert**

K złotej njedźeli!

6% rabata

Zidźane šnórki

3½ mtr. 13.50 hr. 3½ mtr. 25 cm šěroke 16.— hr. 27 cm šěroke 19.— hr.

Rjane smuhate tkaniny za jaki, rubišća a falc, čistowołmjane, połwołmjane a hałmjane wot 1 hr. za mtr. Wobsadki za jaki, naše francy kaž wšě potrjeby za Serbow. Košlowy barchent, běły, dobra kajkosć metr po 80 pj., 90 pj. a 1 hr. Košlowy barchent čeřwjeny, dobra kajkosć metr po 70 pj., 80 pj. a 95 pj. Wupjerki a łožowe nawobličenja. Žonjace nohajcy wot 60 pj., mužace nohajcy wot 50 pj., podšite spódnje kholowy za mužow 2.50 hr., 2.80 hr., 3.— hr. Zwjeršne košle, prědku podšite z 2 khornarj. 4.— hr., 4.60 hr., 5.— hr. a 6.— hr. Zymske rukajcy za žony 1.25 hr., 1.50 hr., 2.— hr., 2.50 hr., podšite. Zymske rukajcy za mužow 1.25 hr., 1.50 hr., 2.— hr. podšite. **Wobleki a mantle za žony a dźěći po zniženych płačiznach. Wobłekowe tkaniny ze židy kóždejo družiny.** — Kóždy wotsćěhowar dostanje rjany hodowny dar.

Jan Narčik
wobkhod za mody a za šiće po měrje
w Kulowje
na Wojerowskej dróży 41

Hudźbny dom

R. SIEGMUND
měj. Karl Johannes Guder

Wulki sład musikalijow
hudźbna literatura, dary, antiquariat

Gramofony
Aparaty z dobrym zynkom wot **40.—** hr.

4 składnosće:

1 Schwechten aparat město 240 hr. . . . . jenož **150** hr.
1 Rósonaphon aparat město 165hr. . . . . jenož **130** hr.
1 Gramofon aparat město 200 hr. . . . . jenož **150** hr.
1 stejacy aparat město 150 hr.. . . . jenož **100** hr.

Wulki sład platow
Husle, mandoliny, luty, gitary, cythery

w Budyšinje na Seminarsk. hasy 8

Marijna drogerija Alfred Steinborn
w Kamjencu, na Knježej hasy 8
poručuje

wšě pječne potrjeby
najlěpše kajkosće po najtuńšich płačiznach

palcny kofej
znateje kajkosće stajnje čerstwje paleny w samsnej motorskej paleńni

---

Jednota Sokoł w Radworju

wuhotuje 2. swjaty dźeń swój

hodowny swjedźeń

pola Brylec w Radworju. Wobstejacy ze z wučowanjom, zdźiwadłom, ze žorinymi wustupami a rejemi. Też dźěći sobuskutkuja. Wšěch lubych Serbow z blizka a daloka wutrobnje přeprošuje

Započatk w 7 hodź. **Jednota Sokoł**

Praj božmje njeru, čornidłu a pisaj jenož z „Eriku"

Naumann **Erika**

kralowka małych pisanskich mašinow

Nowy model

Jednore poslužowanje
Lohka Nizka forma
Wosebita serbska tastatura

Hermann Kulisch w Budyšinje

Khodam

poručam swój

dobry palenykofej

wurjadneje kajkosće

Johannes Wenk nasl. w Budyšinje
na Zwonkownej Lawskej hasy 5

Fotowe projekciowe powjetšenske domj. kinowe } **aparaty**

a wšě wěcy za amatérske fotografowanje. ◆ **Fotowy dom**

Richard Hutha
mějićel Arno Lehnert
w Budyšinje
na Serbskej hasy čo. 13

Wuwiwanje filmow a platow kaž też wotdahi wěcywustojnje a najspěšniše.

Gramofony

jenož prawe swětowe znamki kaž

Elektrola-Gramofon-Polyfon

Najlěpše hudźbne stroje swěta zjednoćeja wšě nowe polěpšenja na pola reprodukcije zynkow. Siyšiće hudźbu runje kaž w koncertnej sali we Wašim domje.

Aparaty po wšěch płačiznach wot 20 hr. Aparaty za dźěći wot 4 hr. Plataye po 0.95, 1.50, 2.—, 3.50 a 5.— hr. Najwjetši sład platow w měsće. Rjane hodowne kruchi.

Hudźbny dom Jeremias
w Budyšinje, na Kěžorskej dróży 8 — — — Telefon 3621

Wěcywustojne wuwjedźenje wšěch wuporjedźenjow. Na přeće też na přihódne wotpłačowanje

---

Handrij Mróz w Bukecach
Kolesafnja. Casnikař. Wuporjedźefnja. Centrifugi.

Wotnajeński awto
za kwasy, křižana atd. najtuńšo. — Telefon Pomore 328

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„S. N." płaća měsačnje we wudawarni 1.10 hr., na pósće a pola dowěrnikow 1,51 hr., pod křižn. zwjazkom abo do wukraja 2.25 hr. abo 18 Kč. Wud. a redakcija Smolerjec kniholičkarnja, zap. dr. z w. ruk. w Serb. Domje w Budyšinje. Telefon 2687

Za nawěški, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 8 pj. Wobčežnje so stajace nawěški a tabele so wyšše wuličuja. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 24 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Čisło (Nr.) 297 — Budyšin — Póndźelu, 23. decembra 1929 — Bautzen — Lětnik 35

Njedosahacy wunošk ludowcho rozsudźenja.

Po dotalnym zwěsćenju je so njedźelu z ludowym rozsudźenjom za „zakoń swobody" 5 825 082 hłosow wotedało. Hačrunje běchu nowiny knjeježstwowych stronow wólbne prawo mějacych napominałe, so so tuta njebychu pschi ludowych rozsudźenju wobdźělili, je so tola pschećiwo ludowemu rozsudźenju 334 135 hłosow wotedało. 114 271 bě njeplaćiwych. Sa ludowe pożadanje bě so 4 137 164 wólbne prawo mějacych zapisałe. Liczba wólbne prawo mějacych je 41 400 000 wuličnika. K pschećiwschesenju ludowcho rozsudźenja by po taksim 20 700 000 hłosow trjeba było. „Zakoń swobody" je wotpokasany.

Wunošk wothłosowanja w Sakskej.

W tsjoch sakskich wólbnych wokrjesach z 3½ milijonom wólbne prawo mějacych, je so 589 715 wólbnych zedłow je „haj" a 32 354 z „ně" wotedało. 16 707 zedłow bě njeplaćiwych. Pschi ludowym pożadanju bě so 403 550 wusnolerjow wobdźěliło. S teho je spóznać, so žiwa agitacija pschećiwnikow Youngowcho plana njeje bjes wuspěcha wostała.

Wólbne lisciny so w Barlinje rubili.

Njedźelu běschtaj so w Barlinje k wusnolerni, we schuli w Rostokskej drohi pschiprawjenej, muzej z automobilnej drožu pschinjewjesłoj a běschtaj do wólbneje stwy zastupiłoj. Hłosowarsku zedlu dostawschi wólbnemu pschedstejećerjej z pistolu hrožeschtaj a do powětra strělischtaj. Na to wólbne liscimy rubischtaj a z cyłaseje drožku k Charlottenburgej wotjěžeschtaj. Policajski strażnik sa wusnolernju něhdże 50 metrow psched schulu sterješe. Wólbny pschedstejećer so sapowědźi, policajstkim sastojnikam zapschinnycz dacz.

Khłostański namjet pschećiwo Hugenbergej.

Němski znutskowny minister Severing je dla nastawka z napisnom „Prěnja bitwa" w „Berliner Lokalanzeiger" khłostański namjet pschećiwo Hugenbergej sapodak. Pruske statne ministerstwo je so tomule khłostańskemu namjetej pschisamknyło.

*

W tymle nastawku je Hugenberg mjes druhim sćeńowoje rjekł: „Że so bitwa pschěhrała abo dobyła? Sozialistiski znutskowny minister dyrje nam to hałle 6. novembra pschecharadźi. Nadźijomnje so mjes tym pschejara nje-retuschuje (njeporjeńschi)." Dale so na nastawkowym tónzu praji: „Ale my smy bitwu sapoczeli a nadźijamy so dobreho wot njeho za kraj a lud, — wšako jene, schto organy znutskowneho ministra pola ludowcho pożadanja wuliča." Dla schćiwodźenja, kotrejž tejle žadne pschećiwo sastojnikam, wunoschi podpitanja pschepytajm, wopschijataj, bě němski znutskowny minister Severing skorźbu sapodak.

Werwolf w Hamburgskim statu so zakazał.

Po postajenjach Versailleskeho měrowcho sprěčenja so stojnjo, je Hamburgski senat organisaziju Werwolf zakasał.

Hamburgska wyschnjosć je akty a cyłschćerće wězy Werwolfowcje organisazije, mjes druhim 5000 listakow a ručnych zedłow za ludowe rozsudźenje, kotrejž dyrbjachu so bohužel rozdźělić, zebrała.

Wukas pschećiwo Werwolfej so pschede wschěm na to zakładuje, so su so w poslednim czasu Werwolfowe zobustawy w Hamburgu pschi maschinskej stejlbje a pěschkowskich tšelbach modella 96 wuwuczowałe.

Nazionalny sozialistiski znutskowny minister we Durinskej.

Wutworjenje nowcho durinskcho knjeježstwa zda so wěste być. Nazionalni sozialistojo su so rozsudźili, do nowcho knjeježstwa zastupić. Zadaju za sobje znutskowne ministerstwo a zastojnstwo statneje rady. Wobdźělenje nazionalnych sozialistow k wschelakim pschemjenjenjam dowjedźe a druhim stronam dźěło knjeježenja njeholóži. Hačž do 15. januara dyrbi knjeježstwo sestajene być.

Nazhłosowanje dźěkonjemějerjow w Kólnje.

Sobotu wokoło pschipołdnja so w Zeppelinskej dróhy w Kólnje wjesća cźrjóda dźěkonjemějerjow sbeża, kotrejž z kamjenjemi wulkadne wokna wulkeho mebloweho doma a druhich pschedawarnjow wubichu. W Schérokej dróhy wulkadne wokno jeneje kofejownje rozbichu. Policajza dweju dźěkonjemějerjow sajachu.

Mordacqowy porhcinski zwjazk.

Franzowski general Mordacq, prjedawschi rosłaćowar we Wiesbadenje, kotryž je patriotiski komitej k wobaranju pschećiwo Briandowej měrowej politiky załožił, je pjatk bohužłostawy „Akton-francaise" a patriotisku młodźinu shromadźił. W shromadźinje pu pjecza też zastupjerjo Polskeje, Awstriskeje a Porheinskeje wustupili, kotrejž su pschećiwny swojich krajow rosłožili, cźehodla dyrbi Porheinska dale z franzowskim wójskom wobstadźena wostać.

Pschećiwo ratarskej krizy w Cźeskosłowakskej.

Też w Cźeskosłowakskej maju ratarsku krisu. Ratarjo njemóža swoje wuplody wotbyć. Tohodla su ratarjo žadali, so dyrbi so pschi podawanju ratarskich wuplodow „Sora" powěda, je jedyn ratař w Pirotino-Nischskim městnym cźahu jenemu zobuwjeczowarjej brěmjo na khowanje dał a hnydom na to z cźaha wuleći. Brěmjo helfski maschinu wopschihotjesche, kotraž po puczu rosbuchny. Wós je so bohužła cźisto rosrajsł. Tśo puczowarjo su so morili, wšom je so cźežko zranito, druhi lohko. Sa winowom nimaju žleda. Zuhosłowjanjzy namjetsni sastojnizy su so zapowědźili, na bokharske naprašenje wotmolwicz.

Wojowanje bolšewikow pschećiwo cyrkwi.

Kaž so z Moskwy powě, su njedźelu blizko Kijewa, bolschewikoju zkiwnu Pożarsku lawru po pschikazni nowokrajinskeho komunistiskeho knježestwa zamknyli. Mjeschcrje je so psched něhdże 900 lětami załožił a je jena z najwjetschich zwjatnizow Ruskeje.

W Khorwatskej nowe atlentatowy plany wusledźili.

Njedźelu rano su w Sagrjebu dr. Macka, prjedawschcho wjednika Radićowcje stronu po 24hodźinskim pschesłyschenju sajeli. Kaž so powěda, je Sagrjebska policija wobsćerny sled za pschihotami k satrachowanym cźinam namakała. Policija je wulku liczbu ludźi sajała, kotrejž su cźekmli.

Cło na pizowański ječmjeń.

W němskim zjednoczenym kraju je bayerska ludowa strona a ratarske stronu žadała, so by so zło za pizowański jerjenjeń na 5 hriwnow powjetschił a so by so sturischcha premija na pizowańsku rožu pschisłowiła. Tónle namjet so z 193 pschećiwo 177 hłosami demokratow, sozialdemokratow a kommunistow pschija.

Namjet, so ma wjetsche zło za pizowański jerjenjeń hnydom do mozy stupiś, so z 194 pschećiwo 180 hłosami pschija. **Pschi podźišchim wothłosowanju pak so powjetschenje zła na pizowański jerjenjeń wotpokasa, tola so potom schcza premija za pizowańsku rožku pschija.**

Kak Franzowsko swojo němske finanzne hubjenistwo wulożuja.

„Journal des Debats" w postupanju němskeho knježestwa k lěpschemu finanzneho położenja Němskeje mudry wuwucz widźi, **kotryž so kóždy krócz wobjewuje, hdyž Němska psched diplomatiskim jednanjom stej.** Potom němski ministrowje, finanzniscy a němske nowiny praja: Wobjewjenjese němskich finanzow su katastrofalne. Někotre pschedsedźenjow druheje Haagskeje konferenzy so ta zanta komedija hraje. Pokładnja Němskeje je pjecza prózdna, njewědźa, z wotkal dyrbja so pjenjezy za mjdu sastojnikow brać. Njedźiwajcy teho je finanzny minister Hilferding namjetowal, so bychu so dawki snižile. Stat a wulke gmejny bohrke summy rosbrojeja, a pschi tym so praji, so nimaju chleba k nadźenjenju. Wěricelske mohy maju nadawk, na to kedźbowacz, so by so hišcze psched pschijězdom Youngowcho plana němskemu knježestwu sadźěwało, so by so němski kredit we wukraju pohubjenschi a so by so mobilisaźija němskeho dotha z tym sjemóžnila. Němska je po sdaczu sabyła, so je po Haagskim dojednanju wuzwobodzenje Porheinskeje wot pschijězda Youngowcho plana wotwinjene.

Wo wopytsche němskeho późłanza Hoescha pola franzowskeho zwonkowneho ministra Brianda „Petit Parisien" pischc, so so njedźiwdźa dźiwacz, hdyž Barlin na pschichodnej Haagskej konferenzy spyta, finanzne wobcźežnosce k zwjetschenju lěpschemu wutrjebacz. Pódła teho je Němska so w Londonje widała, so so jej wjetschi dźěl sebranego němskeho zwónjstwa wróći, schto summu wuczinja, kotraž mjes 120 a 180 miljonami thabla.

Financny minister Hilferding wróco stupił.

Němski finanzny minister dr. Hilferding je po konferenzy z druhimi němskimi ministrami so rozsudźił, wróco stupicz. Němski kanzler je so na to z němskemu prezidentej podał, so by jemu zdźěłił, so chce Hilferding swoje sastojnstwo złožicz. Němski president je tomu pschihłokował. Hilferding je so z swojemu rozsudźenju pohnuł, dokelž je jeho hłowny zbudowaćer, statny sekretar Popitz, wotstupił. Prezident němskeje pożičonki prosyk, so by so jemu njeporadźenja němskeje pożičonki prosył, so by so zastojnstwa pusdźił. Prezident němskeje rjenskeje banki dr. Schacht je so swojim pschećiwjenjom pschećiwo finanznej politiji dr. Hilferdinga pola amerikanskich bankow doikutkował, so su Němscy pożičonku 450 miljonow hriwnow sapowědźili. Dr. Schacht ma so wopaczne, so Němska w Ameriji hnydź doły z pożičonkami powjetscha. Jemu je so poradźiło, pola němskich bankow pożičonku 400 miljonow hriwnow saradźicz. S natutowankami w statnym hospodarstwje dyrbi so tale pożičonka na konzu pschichodneho léta němskim bankam wróciz.

Němski zejm spěschny knježeršiwowy program pschijał.

Němski zejm je zobotu pschedłohu wo nowym tobakowym dawku z 258 pschećiwo 147 hłosami a pschedłohu wo powjetschenju pschinoschka za sawěšenje dźěkonjemějerow z 248 pschećiwo 156 hłosami pschijał.

Francowski kłós

Parizijti „Figaro" pischc: Djenja je dr. Schacht je finanznym diktatorom Němskeje. Ma won też wotpohlad politiku diktaturu na so storhnycz? Sawěsce njeje hakle djenja so nadźijał, so so němski president sćini. Sa cźaš hač so to stanje, je do němskeho kanzlera Müllera storcził, z cźehoż so nětczišchi kabinett wjazy njestraha. — „Petit Journal" mèni: Schacht wjele na jenu tharfu žadźi, so nadźeju, so budże z wumoźnikom a knježerjom Němskeje.

Groener wo republicznej brónitej mocy.

Jnfantristku schulu w Drjezdźanach sańdźenj pjatk dobladuje, je němski woborny minister Groener wo wjedmitwje rěcźał. Schtóž cźe wjesć, dyrbi so z rozumom prascheć, hdźe pucźowanje dźe. K tomu je stróže mysleje trjebne. Němski lud njesmje so k njemudrosczam sawjesć dacz, kotrejž jón wróco cźisnu a jenje njemóża z wuspěchej dowjesć. We wschěch nuzowych cźasach lubi je njekhodźaca skała: statna idea. **Wobzasy młodeje bróniteje mozy republiky je zwěrnosću a zwědomitosću służa.** Brónita nóz je widźomny wuras za statnu ideju. **We stacze žmě jenoż jedyn srědk mozy być: brónita móz.** Mona na wyschoti winowatosć, swoju eksistenzu lubej nadpadnje pokasowacz. Mona dyrbi absolutnje nade wschemi stronami stejeć, a dyrbi sakonjam a wustawnemu knježerstwu słuzicz.

S tejle rěcźu je bróniły minister Groener zjawnje pschećiwo Stahlhelmej, Hitleram a kommunistam wobroczał, kotrejž chcedźa němsku republiku z nahłonoscu powrócicz.

Politiski nadpad.

W nozy wot soboty k njedźeli su w Hamburgu pschekupskeho pomocnika, kotryž nazionalnej sozialistiskej dźěłacerskej stronje pschisłuschcy, we wokomiku nabpadnyli, hdyž do automobilneje drožki salěse. Jeho wjazy krócz na hłowu do automobila a z nožom do chribjeta kochu. Sranjeneho su dyrbeli do khorownje donjesć. Nadpadnizy su wo cźinje cźekmli.

sły přichilhot na železnjitki cjah wotmyślili, z kotrymž sajubjerjo khorwatiskich městow do Beograbu puczowachu, so bychu 17. dezembra krałej přichi składnosczi jeho narodnin-now holdowali. Tón hamy dżeń žu też w biskopskej zyrkwi w Sagrjebu přichi kwiedżenskej Božej žłużbje a wjeczor přichi kwiedżenskej hosczinje města w Eksplanadeskim hotelu attentat dżiwli sługżiez. 10 ludzi žu sajeli, mjes nimi też rěcznikow, uniwersitych profesorow a studentow. Mjes sajatymi žu mjes druhimi nehdyschi awstriski wyschi Mirko Begicz a priedawjschi sapósłanc Radicziowje firmy Jakub Jelaczicz. Pożledniiczej staj so přichpytowazemu hudnikej wustrałej, so staj jako sapłaczenje wot Maszka pjenjezy dostałoj, a so je Mazek spschisżabanku organizaziju wodżił. Na to dr. Maszka na policaju skasachu a jeho sajachu, hdyż bě so wscheho wustrał. Wyschi Begicz je w přichpytowanskej zatbje spytał, żebi žiwjenje wsaczi, tola žu tomu mohli zadżewacz.

Krożdna nóc w Soliji.

Se semjerżenjom je so wobydleristwo Sofije, kotrež hižo je žněhowymi mjeczelemi cżežko cżetpi, wustrożiło. Wobydleristwo na żmjercz wustrożane, sdżela jenoż lohko swoblekane, do symy pod hole njebjo cżekałsche. Dokelž je telegrafowy wobkhad dla žněhoweho sawżeża přichetorhnjeny, njewědża, hacz je so semjerżenje też na druhe strony wupschestrecko. Każ dalako hacz je znate, njeje semjerżenje w bolgarskim błowonym měsce żaneje schkody naczinilo. Sa to je sdobom w universicze woheń wudyril, z kotrymž žu so drohotne fbérki sniczile. Mjes Sofiju a Warnu schescz żelesniskich cżahow je žněhy tczi. S nawalnymi żołmami žu so dżele żelesniskeje cżary mjes Burgesom a Anbialo, kotraż je pódlu morja natwarjena, wupuscżile. S pomocu schtyrjoch lokmotiwow je so mjes tym poradżiło, internazionalny cżah, kotryż dże pola Dragomana cżżany wostał, dale dowjesez. Wjele ludzi je w žněhy zmjerslo. Do wschech stron žu wojakow na pomoz, wobżebje k wupoziedżenju telegrafowych powodow, wupółkali.

Nowe wobskórżby Chiny přeciwo Ruskej

Chinejskim półłanzitwam we wulkraju je chinejske knjeżerstwo wokolnik półłako. W nim so praji, so, haczrunje so mjes ruskimi a chinejskimi sastupjerjemi we wurunanju wobeżesnjoczom a swadow, da sarjadnistwa přichi rańschochinejskej żelesnizy nastałych, jedna, rużay agentojo mongolskim a koreanskim banditam dawaju w namjesnych krazinach rubicz a palicz, każ je so to na pschikład přichi rańschim a wjeczornym dżelu rańschochinejskeje żelesnizy we Jinczi, Mongkiangu a Huentiamu stako. Jeli so bychu rużay sastupjerjo přichi tejle politizy sawostali, bychu woni samolwicżi na rosbiczu rusko-chinejskeje konferenzy byli.

Hoover jako socialny politikar.

Presidենt Sjednoczenych statow połnocznjeje Ameriki Hoover je nowu kommißiju sestajał. Wona ma nadawk, żozialne přichemjenjenja přichepytacz, kotrež su so poslednje léta w živjenju amerikanskeho ludu stake. W dwěletnym abo tsileetnym dżele ma so sweścicz, kak dalako su so žiwotne živjenje, wobydleriske wobstejnosczje, wocżachanjenje a dżeło z přichezo dale přichimazej maschinstkej mozu přichemenike a kaike methody mója so nakózicz, so bychu so wuwuczeni rjemjeślnizy dale mohli sežiwicz.

Ze Serbow

W Budyschinje, 23. dezembra 1929.

— We wjedrje. Nad rańschej Europu je so sażo žylna wyschina sahnełożiła. S tym dostawa nasche wjedro sażo wobstajnischi a žuschischi ras. S kupy Island, přiches njeczorna Europu hacz do srjedżnoseńskeho morja cżehnje so pażmo niżinow. Wjedratnje mėnja, so so tute niżiny kdma hacz k nam wupschestru. S Azoriskich kupow pschichadżaza wyschina dże tute niżiny seßlabicz a pschebuczz a so s wyschinu nad rańschej Europu sjednoczicz. S tym by so wobstajnu ras naschego wjedra znowa skruczik. — Jutsje wutoru khadża hiónkżo 8,12 hodż. a khowa so 3,47 hodż. Mżazk shadża w poniedżelu 12,56 hodż. a khowa so pschihodnu 12,34 hodż. — Dżensa rano we 8 hodż. barometer 743, hygrometer +5, thermometer w nozy —4. Wuhlady na malo so pschemenjaze wje dro.

— „Stoła njedżela“ pschinjese naschemu městu wczera hischcze ras jara žylny wobkhad. Sdasche pak so, so so w klamach powschitkownje wjazy pschesylnje njekapowasche. Najwjetschi hodowny wobkhod je někto nima a kóżdy wobkhodnik wě, kaike je lětsa žně měk. Nadżijomnje su kóżdeho spokojite.

— Pod Bożodżesczowym schtomom na Mjasowym torhoschczu politczi žobotu wczeor kapała II. batl. sakscheho pschecho polka cżo. 10 mektore hodowne spéwy. Tón ras bésche so sażo tójschto schipowskich tucharjow sescheło, kotiż nózuje synki na so stutkowacz dachu. — Dżensa wjeczor we 8 hodż. je pożledniże hodowne spéwanje, i kotrymż rjemjeślniske spéwne towarstwo wustupi.

— Wobrjesna direktzija Ratarskeje komory sa Hornju Lużizu smeje pjatk 27. dezembra dop. w 10 hodż. w „Bélym konju“ wubjerkowe pożedżenje. Dnjowy porjad je jara ważny a wobschérny. Wożebje je dowérnizy ratarskich towarstwow nałeżnje pschepročschnja. Sdobustawy ratarskich pobocznych towarstwow a hewaschi sajimzy su tehorunja witani.

— Budyske banki sankuu jutsje Patorżizu swoje wobkhody pschiwołonju w 1 hodż.

— Patorżizu samkaju wobkhodnizy pop. w 5 hodż. swoje klanu. Tehodła mjech siebi kóżdy ż cżasom nakupi. Pschistajczaju dżensa mécz też swój Boži wjeczor.

— Sserbski swójbny wjeczor pjatk, 3. dżeń hodow. w Sserbskim Domje. Sapoczatk wjeczor we 8 hodż. Cżinimy hischcze ras wschitkich lubych Sserbow w Budyschinje a wokolnosczi na nasch swójbny wjeczor kedżbliwych. Nadrobnische namakacze w Sserbskich Nowinach wot 12. hodownika a Katolskim Posole wot 22. hodownika.

— Wumołsch ludowego rosprawa w Budyschinje. W Budyschinje woteda so pschi wczerawschim wolhłosowanju 6698 haj-hłosow, 429 wé-hłosow a 137 njepłacziwych hłosow. Wobdżelenje wuczinja pschi 7264 wotedatych hłosach w Budyschinje nżhdże 28 procentow, haj-hłosow nehdże 26 procentow.

— Policzija wuhsłedżi tu wczera dweju pacholow, kotraj běschtaj psched někotrymi dnjemi swojimaj starschimaj w Rinkatnje nad Wesern cżelkoj, a wja jeju da schkitanjeje jatby. Dale wuhsłedżi policzija mjes zuhymi na Sspodże 3 elementy, kiż su ł kraja wupokasane, a saja je tehorunja.

— Njesboži. Ssobotu pschiwołonju motorowy kolesaż żonu ratarskeho dżalacżerja pschi pschekrocżenju dróhi pschi Zitnych wikach blisko Butterez wobkhada powali. Bohużel je so żonje pschi njesbożenju lohko nop pukny, so dyrbjachu ju do měschczańskeje khorownje dowjesez. — Dale pschejdże autowa dróżta wjedżeli pschiwołonju na Pósitskim namésczu Sselenego hóza. Po lékarskim wuprajenju hólz na żbożo njeswarjeny wosta.

— Spominajce na swérzata w zymskim cżasu! Pschi nélczjischim zmjerstu je wożebje ważne, so ma cżłowjek cżopłu wutrobu za swérzata a je psched njetrjebawschimi cżerpjenjemi zakhowa. Konje njemélke pschedołho we mokrem a w zymje stacz. Rjeczetnik ma pravo na hétu bjes schkałobow a je złomu wutżanu, a pschi najbórschej tschéżkazy na městaczko w domje. Sa hłódne ptaczki mélko so pschihódne pizowanischcza pschiprawicz.

— Padustschitwo. Kradnyk je nchtjo 18. dezembra że jeneje leżotwosczje na Garbarskej haży mużaze jéżdne kolo. Wono měżesche cżorne wyżoke krożna, jendżelske wodżidło i cżerwjenowymaj gumijowymaj pschimadkomaj, cżornej błótoschkitkaj ł niklowymi łmuhami, żwónczk ł diwójnym synkom, cżerwjenobrunne żedło, dwójne pjera, cżerwjenej gumijowej wobruczi. Koło běsche nimale nowe. — Wo wżezwne zdżelenja prożu kriminalny wotrjad w Budyschinje.

Se Ssowrjez. Każ hižo loni, tak wuhotowa žebi też 19. hodownika nasche spéwne towarstwo „Ssokobit“ maly hodowny wjeczork, na kotrymż so nimale wschitke pschistajny wobdżelischo. Po powitanskich słowach pschedsydy wotewri so wjeczork ł někotrymi hodownymi spéwanji, kotrež běsche knjes wucżeł Schéża zwoje spéwarki a zwójich spéwarjow jara derje nawucżił. Nékto sczéhowasche hodowny pschednoschk, kiż běsche nam knjes wucżeł Schéża pschilubił. Powsdałe zhromadżenym je sanżbonjeze hodownicho zohtomika, kak je so wón po zwérzje roschérjał a kak so hody tam zwjerża, hdżeż je hischcze njesnaty. Wésche to jara kraßny hodowny pschednoschk. Też rumpodich njebésche léni wostat, ale pschijédże ł poknymi żankanu a kóżdy dosta wot njeho dar. Wésche to zort a wjesele! Se spodobanjom mójezeho knjes Hajna Pschisada pthnjeż, so jeho towarstwo, kotrež wón psched dżesacz létami w Delanach sakoji, njesłi, ale pilnje dżéła. Wulki dżak tehodła naschemu knjesej dirigentej za jeho wulku prózu. Njeby-li knjes Schéża nasche towarstwo do rukow wsał, by wono też, każ wjele druhich, zyle bjesmóżnje po wosanowcżiło.

S Parschiz. Pschichodny pjatk dżeń hodow kiwa nam rjany hudżbny konzert. Hudżbnizy Maleschankeje żokolskeje ł dwórty jón nam pożtkża. Dirigentkwo je snath wjelmi naschich zławnych spéwańskich zwjedżenjow knjes wyschi wucżeł Sskodelk je zwjaz wopornitwosczu pschejmał. Sanżbonju robotu wotmé je zwojimi hudżbnikami generalnu pruhu w Delnjej Hórzy. Konzert sapoczinje so wjeczor w 7 hodż. w sali Handrikez hotżenza. Wschitkich lubowarjow dobrjeje hudżby pschepročschuja manajwutrobnischo hołowaja hudżbnizy.

S Bukez. Njedżeli popoldnju wokoło 2 hodż. je mjes Bukezami a Trjebjenzu półłki wożobowy automobil dla hladeże dróhi do schtoma zajéł a so w prédku cżékko wobschkodżił, so dyrbjachu jón z nakładnym autom wotwjesez. Hladkoteż dróhi traje někto nimale tydżeń a dróha njeje so hischcze z pésком pożypała.

S Komorowa pola Rakez. Njedżeli 22. dezembra jenóżechu so ludowni gmejnzy sastupjerjo k wożedżenju, za bychu měschczańsoku wolili. Nétczijschi měschczanosta, knjes Kral, ko wé 6 lét sażo wolesche. Tuto sastopjenstwo sastawa wón hižom 18 lét k lépschemu gmejnu. Njech je jemu też spożczene, so by mohł dale k lépschemu gmejnu skutkowacz.

S Komorowa pola Rakez. Njedżeli wotmé so na majschich honach honitwa, na kotrejż so 10 tsélzow wobdżeli. Woni spotżelachu 26 sajazow a 9 hażantow. Popoldnju ko žylnje žněh dżésche a honitwje khétro sadżewajsche, hewak bychu hischcze wjazy dżiwinu latżeli.

S Wyßkeje pola Lasa. Sandżeny tydżeń su dżalacżerjo na łežownoschczach prynja Ulricha je Schönburg-Waldenburka žiwu smijżu namakali, tři prézne porsty pod zemju pschi pjenku. — Pschi wólbje wjeßmjanosty we Wyßkeej bu sandżeny schtwórtk jenohłósnje sażo wupwołowny knjes žiwnoschcez Handrij Brółka. Je dotal hižo 21 lét šwérnje za maschu gmejnu skutkował. Je Sserb. Je tukhwilu we Drjezdżanach. Sbożopschecza su jemu tam pósłali.

S Wojerez. Wschitkim wożadnym derje znaty kowaziki mischter Gust. Kappa zentr nasle schtwórtk 19. 12. 1929. Wón bésche hischcze sserbski kyn, kiż so hamo njes Němzami swojeho naroda njehańbowasche a njebudżesche ja Němzowkami.

S Hródka. Wobżarjowanje njesboże sta so brjedu na drósy krótko psched Hródkom. Nakładnemu autej, kiż ke Chójanam jédżeschе, krótko psched Hródkowskej rěsarnju autowa dróżta mapschecżo pschijédże. Wobej wosaj pomjenschichtaj swoje žiwży, jako dżaschtej so sekkacz. W tutom wokomiku pschekrocżi sahrodnikowa mandżelska z Chójanow dróhu. Autowe dróżka je sthrabnu, potorhny a ju pschejédże. Zowa wosta ł pukrjenym nopom leżo a bórsy po sniesbożenju wumrje.

Tahiti.

Roman ł južneho morja.

71] (Pokračowanje.)

„S prénjej franzowskej łódzu — knjes Bronard wopuschczi je žiwoj zonu tehorunja Tahiti, a Sušana dże so jim pschisłamnjecz. Admiral je jim pryedy hižo dowolnosczł k tomu dał — ja bych chzyła, so by so hodu mohła.“

„Ach, hdy bych jenoż do Atiu napitacz mohł“, jdżehny René, „ja žym někak njemérny Sadie dla. Wona by tola žem dojécz mohła.“

Pominy so žyły tydżeń, pryedy hacz so ł ranu widżomnje polépschi, thorhy bě so žyły cżas pschikkadnje dżerżał, a monsieur a madame Belard běschtaj skoro jenieżkaj byloj, kiż žmérdżeschtaj k njemu pschistupicz, mjes tym so so bohot każ wschitkżu druhy offizérsoj wschédnje ja nim pak zami prascháchu pak praschecz dachu.

Do Atiu njebé pschezo hischcze pschileżnosczł była, tola někto měżesche trasch za tji dny mißijónski cżołm dojécz, a madame Belard cżakasche jenoż na pschikkad duchownebo, kiż bé dżeschi cżas w lépwje domoródnych w Hautaeulale pschebywał, so by jemu list wożobinżay pschepodała a jeho skarosczi pornejała.

Nasajtra pschitżidże madame Belard pryedy hacz hewak ke khorownu. „Delabigno, pschijwjedu wam dżensa luby wopyt — cżujecze-li so dosez žywy, jón pschijjecz?“

„Knjeżna Lewis?“ prajesche René ł cżichim, praschazym błosom, a wón saczu, kak jemu krej do lizow stupa.

„Sušana je hižo wot wczerawscheho sażo wróżo. — „Jeanne d'Arc“ měżesche sajutschim wotpluczz, je pak dżensa sażo naschczeżiwy pschikkas dostała, a ma hacz do pschilbada to „Reine blanche“, kotruż wschédnje wot Maranui, a zuwoju žem wocżakanjeny, tu wostacz.“

[illegible] Lewis?“

[illegible] k wam pólsełu; ja dyrbżu też tak ras [illegible]“ Wona wutżidże spéschnje se stwy, a René [illegible] ł. Duchazej wutrobu, wocżakżio pschikkad „Reine blanche“, kiż mohła potom za króttki cżaż dospolnje k wuzjéżdżenju hotowu „Jeanne d'Arc“ wotpółkacz. Ale wotkhilesche so wot někta, zama ł khorym wostawacz, a schtoż możeschtaj khromadże rěczecz, pocżahowasche so jenoż na jednorake wézu. Też list bé René ł Adolphowej pomozu do Atiu napitał, hdżeż Sadie wo žiwżim njesbożu powuczi a ju proschesche, so by nawróczazy po mißijonskim cżołmu wużita a ł dżéżesom do Papeete pschijéła.

S listom bu młody pachoł do mißijonskeho domu pókany, jeneho ł cżejezédostojnych knjesow tam, kiż runje do Atiu dżesche, poprożkowa, so by jón prawje wobstarał, a, hodży-li so, młodu żonu žamu, na kóżdy pad pak wotmołwu žobupschinjesez.

Mr. Rowe, kiż bé žwoje priedawsche sastojnistwo sażo nasupił a chżysche so runje do Atiu pschenjesez, dosta list a pożeżłowo.

„Madame Sadie Delavigne“, rjekny wón, cżitajo se hromadusczehnjenymi brjowkami adrezu — „a list tu tebi za mnje wot knjesa Delavigne pschepodaty?“

„Sa mitonare, kiż do Atiu pojedże“, prajesche pachoł trochu pschekłapnjeny; „njeje-li to prawje, wosmu jón sażo žobu.“

„Je prawje“, rjekny duchowny spokojnje za króttku khwilu, „list je w dobrymaj rukomaj“ — a domoródny, kiż mėjesche hižo tohodła żalostny strach psched protestantiskim mißijonarom, dokelž bé sam w katolikim domje žiwy a njebé so žwojim krajanam w horach pschisłankuj, njeda žebi dwójzy dożemje prajesz. Każ ł błyskom wutżeli ł dujemi won a bé prjecz.

Dwé njedżeli běschtej so na taste waschnje pominyłej; Renejowa rana bé so tak daloko polépschiła, so mógesche sażo ł koża stawacz, ale bywsche zahorjenje bé jeho ruku tak lemiko, so njemógesche z njej hižo hibacz. Sdobom bé so też mißijonski cżołm ł Atiu wróżił, bé pak jenoż jeneho ł domoródnych mitonarow ł druheje kupy Cookkeje skupiny a hewak niż hamo dopiża wot Sadie žobu pschijmejł.

(Pokračowanje schékhuje.)

Předźenak

wopraša so tych skotarjow w serbskej kokejowni, hač su sebi hižo protyku kupili; wopraša so tych Maćicarjow, hač nochcedźa sebi pónđelu wječor hišće druhu protyku kupić, zo bychu z nje někoho wobdarić móhli. — Praktiske narodne dźěło je hišće wjele nuznišo hač wědomostne! — Předźenak wopraša so też wšitkich sobustawow Budyskeje „Nadźije", hač hižo protyku na sćenje wisajo maja. Knjez Janak budźe přeco w jich bliskosći a budźe so wjeselić, hdyž jemu kóždy — też k. K. — protyku wotkupi. Přeco jenož protyki předawa za 60 pjenježkow.

Hodowny swjedźeń dźěłaceje wukhowarnje a dźěłaceje dźěłoweje sule w Budyšinje.

Njedźelu popołdnju w 5 hodź. sejdźechu so dźěći tuhonnieje dźěłaceje wukhowarnje na Kamjentnej haźy a starschi tutych dźěći k hodownej swjatoweznosći, kotraž so we wschěch swojich dźělach derje poradźi. Swjedźeń wotewri posawnistki mišijonski chór a přednjejše „Džonka Sion, wjeselć so!" Po powitanskej rěči, kiž hólc wukhowarnje přednjejše, jimaše so knjes superintendent Fröhlich słowa k swjedźeńskej narěči. Wuhotowaše so z prohramanjom wobrasowanym z mnohich symilnosće, kajkuž dyrbi hodowny swjedźeń do wuspěchow dźěć, so hdyžkuli wyli hodowne dźěći, hodowni cłowjekojo, kotříž buchu zapoczežo na sebi samym z wóčkom lubosće a symilnosće se swojim bližšim wozhladźeli. Dźěći poćišćichu mnoho a dź widźeć, jo běchu wilne a derje wukmyte. Wschitko cinjachu k spodobanju wulkich, hrajachu k spěwam na instrumentach, předhrajachu dźiwadźe „Maly hodowny pjekař" a „Khudoju dźěći hodowny són." Wobaj kruchaj, prawišći wjeselećeho a žortneho raju, druhi khutnischi, derje skukowaschtaj. Na kónc su swjedźenja, kiž bóšce posawnišći khór z hodownymi spěwami porjadźišći pomhał, so w mjenje města Budyšina knjes měšćanski rada Henza dźakowasche wschitkim, kotříž su je swojej darnowej ruku swjedźeń z tak bohatymi darami smóžnili, a kotříž su jón tak derje wuhotowali. Dźakowasche so też knjesnje mandźelskej wuschego inšpektora Niednerowej a swjedźeńskemu cłowjekej. Slóncznje so hischcze jedyn sastupjeć starschich za rjany swjedźeń a bohate dary dźakowasche. S wjeselnym wobliczkom wróćichu so wobdarjene dźěći se starschimi domoj.

Ze Sakskeje a dalšich krajow.

* S **Drježdżan.** (Wrozeš pschećiwo 37 wojowarjam Cźehowjeneje fronty.) Přched Drježdżanskim krajnym hudom sawočnje so 6. januara jednanje pschećiwo 37 dźěłacejram, kotříž su so 27. oktobra pschi wustupowanju pschećiwo lokalnej Cźehowjeneje fronty wobdźělili a buchu pschi tom dla hromadneho dźěłanja, sdźěłkasliwa, wobdźělenja pschi lakalnej organizaziji atd. sajeći.

* S **Drježdżan.** (Nutsdobywanje do Wülkkaičanskeje jastawizny we pokładnje.) Dóscelnicki wobdźělnik hamt nemšelskeje železnicy je sa sajdlapnjenje nutsdobywarja a ja wroćenje kradnjenych pjenjes muto hač do 1000 hriwnow wustajił. Po swjećenjach kriminalneje policije dyrbje mjes papjerjanymi pjenjesami, wot dobywarjow lapobytych tajke być, kiž su pschi rosbuchnjenju pjenjezneho kamora wopalne blali dostałe. Dyrbjake so tajke policiskowacj, njech so to hnydom policiji sdźěli.

* S **Drježdżan.** (Strejemannike namješto we Drježdżanach.) Rada wobsamknu w swojim posledninm schromadnym poćeżenju, k cześći sentralneho němskostatneho ministra dra. Strejemanna něcizyske „Waldersekke namješto" do „Strejemannkeho namješta" pschekscheścicz.

* S **Drježdżan.** (Dźěćo so ſ pkunom sajedojcźilo.) W bydlenju na Rabenawskej dróhy bě knjezu pschipołdnju 3½ léta stary hólc ſ pkunowym honacźom sdeł hrajkał. Pschi tom bě pkun wustupował a dźěćo bě so ſ pkunom sajedojcźilo. Sanitetnemu wotdźelu wohnjowneje wobory so poradźi, ſ nakoźowanjom kiźlikowcho apparata dźěćo zaso k žiwjenju wróćić.

* S **Košwiga.** (Njezbože pschi dźěle.) Wutoru popołdnju padże pola firmy Dolze a Slotta pschistajeny dźěłacźeŕ ſ Weinbóbla a pschiúdże ſ prawej ruku do sudowy wjerczalwy. Jemu so wjazy porstow wotmjecźechu. Jeho dyrbjachu do Mišwirjanskeje khorownje dowjeźeć.

* S **Maliera.** (Mandźelska dr. Bunnera da w nozy skradu swój létny dom wurumowacź.) Dźiwny pschipad sta so w nozy k wutorje njedaloko Malterskeje rěcznje sawjery. Tam dohladachu so nimotchodźace wozboky we jenej tam stojazej khěži ja žiwjatok tydženja pobhladneje swódzy. Myslachu, so so do tamneje leźownoscze khrodże nuts dobywaju, a sawołachu tohodla zandarmeriju ſ telefonom. Jednasche so tu wiću mjes tym sajateho dra. Bunnera ſ Drježdżan. Jeho mandźelska bě žebi nakładny auto wotmajała a tammy pschimy létny dom ſ pschećiwu, kiž da ho lośko domyślicź, w nozy do cźišła wurumowała. Tuž bě podhlad wo padatschiwje tón trócź njetrjebałschi.

* S **Kamjenicy.** (Pschesćichtiwjenje hodownych nałutowanišćich pjenjes.) Kaźerarka nałutowałkeho towaršstwa w Starej Kamjenicy je jej domórjene pjenjezy we wuhoźe 9000 hriwnow pschekhićiwiła. W towaršstwowej schromadźinje so wobsamknu, tu wša statnemu trěźinstwu pschepodacź. Mjes žobustawami, śwjetscha malymi ludźimi, je wulke rohorjenje, dokelž bźišu žebi pjenjezy ſ hodam lutowali.

* S **Lipša.** (Rabiatny pachoł.) W Lóśnitzskej haźy bu sxjedu rano 17 létny krawśi pomocnik sajaty, kiž pschińdże ſ leźownoscze, hdyž bě so krótko do toho na pomoc wołało. Tam bě won ze swojim wotnajerjom bla pjenjezných naležnosćeŕ so swadźił a bě jemu bleschu do khowy cźišnył, so by jeho pohlusćił a wurubił. Bity poćerpi pscheroženje krwe, też liźy buschcej jemu rosdrapanej.

Fanatikarjo sprawnosće.

Je mnoho ludźi, kotříž sprawnosć na jara łohke ramjo bjeru. Druhi saho maju pschehnate jaćuzca sprawnosće, žu runjewsow fanatikarjo sprawnosće. Wo tom swjedźi list, kotryž wjedawno sarjadnistwo Texaska-a Pazifikskeje železnicy w Dallas dosta. List wobsćichśesche 36 dollarow w bankowkach a pismo seźkhowazeho wobšaha:

„Ssym dźensa stara žona ſ 73 létami, ale dyrbju swoje swědomjo wołóźić. Je so cuuje nětkle połsta lét minyło, so je swojim muzom a je swojim hólzom ſ Wesćej železnizu jźdźech. Jako wjednik cźaha pschińdże, to dy jźdźe liścźišć pruhował, jemu prajach, so hólcźej hišćeze „pschedwitanu starobu" mima. A tak njetrjebach za njeho płacźiś. Nětko je mój muž hižo dawno njezbožił, a mój žiwi je nětkle też semrěł. We wschěch tuthch létach je mje swědomje jara hrjebało, so tehdy njejsym wěrnosć wěcźała. Ale mój muž bě khory, a běchmy khudźi ludźo, to njech służi jako samowinjenje. Nětko pat wjeselu so, so mózu Wam jěšmy pjenjes ſ danju a ſ danju ſ danje wróćeźiś."

P.

Přilopk.

* **Morduarstwo na Barlinskim schoferu rubježne mordarstwo.** W běhu wutory pschepytowachu ſ auta morjeneho schofera je Schalepanjski wotmontérowany taksowy cźahnik dokładnje; ſ toho so pokasa, so najmjeńscha suma, kiž je schofer měcź mohł, 64 hriwnow wuczinjesche. Nimo tychle pjenjes pobrachuje też cźorna kožana toscha, w kotrejž schofer wobsnoske papjery pschechowasche, a sloty cźahnik wokoło ruki. Mordaŕ je satšelenemu kožuchowu jaku wotpinył a jeho kapzu pschepytował. — W sajdlej nozy je so hischcze schtwórty swědk, schofer samokwit, kiž je Schalepanskeho derje znał. Wón so wuprajł, so je muźśi, kiž je dobru, cźkemnu draštu měł a něschto krócź nimo rjadu stojazych schoferow horje a dele khodźił, psched wulkej kofejownju na Potsdamskim namješcze wokoło ½1 hodź. nozy Schalepanskeho wóś žebi wotnajał.

* **Lokomotiwa sajdźe do łoskny dźěłacerjow.** Schtwórtk krótko po dźewjećich dopołdnja sajdźe pschi Sellerbeckim cźarowem blocku krótko psched Mühlheim-Ruhr-Eppinghowenskim dwórnischczom pschi žylnej kurjawje lokomotiwa do cźrjódy dźěłacerjow. Pschi tom buchu schtyrjo dźěłacerjo morjeni a wósmjo sranjeni. W Mühlheimskej khorownji staj dwaj je sranjenych wumrěłoj. — W pschemyślowem kraju słuschi so kurjawa w srjedźnych wjecźornych hodźinach a w nozy tak jara, so nastachu žylne sajpołdźenja nadróżneje železnizy a cźahow; cźahi so hamu pysches hodźinu sapołdźachu.

* **Rubježny mordaŕ Stern k khłostarni na cźaŕ žiwjenja sajdźeny.** Po dwadźinjowstkim jednanju w Innsbrucku bu wutoru wjecźor ſ njewusćehnym napjećom wuhnuł pschećiwo dwójnemu mordarjej Sternej, kiž je w lěcźe Hummelej schdźěłowju mandźelskeju w Brandenburgu skradu zafielił, wuprajeny. Stern, kiž wobsłajnje prejesche a žo za zyły cźaŕ jednanja kaž bludny pocźinjesche, bu wot pschisłužnych za winowateho wuprajeny a wot žuda dla dwójneho mordarstwa, spytaneho rubježnistwa a padušchiwa ke khłostarni na cźaŕ žiwjenja sajdźeny.

* **Zyganjo dźěćo rubili.** We rubježnistwje dweju dźěćow rosprawjeja bothanske cźaŕopišy leźehowace: Psched žydomi létami žhubjichćej žo we wsy Dolna Vania na potajne waschnje dwě małej dźěćći, holcźka tśioch lět a jeje nadóbschi bratr. Bjestrošchitnaj starschej wopuschćejschtaj na to wjeś a sajdźdźichtaj žo w Sofiji. W pohledničch dnjach dyrbjesche zyganski wobydlerski wóś we swonkownem wobwodźe khowneho města, njedaloko domu starscheju, kiž bźeschtaj dźěćći žhubiłoj, po njewoli sastaćej. Sdyž dźěšcowa maćej do zyganskeho bydlenja nutsdobjahada, pócina k žywjenju zhubjenych žiwoju dźewjećiku a žywjeho žhuka. Też maka holcźka pósna žhubom maćej a wobej žo ſ radoscźu nad sajdźidźenjom wobjescheštej. Sdyž žo ſ prascheńjom do zygana a jeho žony da, wuznałschtaj žo, so staj dźěćći wotwjesłoj, ale puschćejschtaj je hakle potom, hdyž žo zimaj ſ policiju hrožesche. Nasałtra pschińdźeschtaj zyganjo ſ maćeri a špytachu, wudawaju, so dźěćźa wo wodaće prošćeŕ, žo snowa dźěćźom smóžnowaćej. Widźo, so jich lećej žo jim njeporadźi, nakóźichu nasyłnjoscź. Mjes tym so holcźka žo krucźe maćerje dźerjesche, smóžnowachu žo hólcźka, a zyganam žo poradźi, na auto skóczicź a wotjeźeć. Na na pomoc wokanje maćerje pschikhwata policija, saja zyganowu žonu a wotwjedźe ju do jastwa. K sastapnjenju zyganow je policija wjchć měry pschijała. Mysla

Hospodarski rozhlad.

pondźelu 23. dezembra 1929:

Barlinska bursa sandźenu zobotu sazo wozsahowy a kursy efektow zo wotdźerźowachu. Wiki i dołhimi a ventkowymi liseźinami běchu nimale dokładnje měrne.

Produktowe wiki su dale měrne, a žito na płacźišnach wobstatwa. Sandźenu zobotu płaćeśe žito w Barlinje, kaž pjatk, a to zenkmać

pschenicy 12,05—12,10 hr., rožki 8,50—8,60 hr., nalźinjeho jećmjenja 9,35—10,15 hr., wosymskeho 8,35—8,85 hr., wowsa pak 7,45—7,85 hr.,

w termijownym wikowanju:

sa dezember: pschenicy 12,70 hr., rožki 9,30 hr., wowsa 8,05 hr.,

sa měrc: pschenicy 13,42½ hr., rožki pak 10,12½—10,10 hr., wowsa 8,60 hr.,

sa mej: pschenicy 13,95 hr., rožki 10,67½ hriwnowo.

Wiki sandźenu zobotu we Wojerezach.

Na žiwinjezych wikach běśe dowos 223 prošatow a rowne płaćachu

4—6 tydźenśe	25—30 hr.
6—8 tydźenśe	30—34 hr.
8—10 tydźenśe	34—36 hr.

Wobkhod bě měrny, swosta maly wbytk.

Pschitajeja:

Holzu do domu, Sänderlichowa w Njeźwaćidle.

Na pschedań:

Manza šuproschna w Lutejezach cźo. 7.

Kamor kuchinski sa 30 hr., w Hródku, Luisyna haja 6.

Schtörnje, 2 dwojizy, wulkosć 40 a 42, Lehmann we Semizach, Brěžyšćezanska dr. 4.

Deski žuche ¾—1—1¼ golowyśe, Kral we Wulkim Wožyku.

Worjeschiny 3 a wilchniny 4, w Kubschizach 6.

Kruwa mloda, wyšokožuczelna, do cźahanja, w Lipiczu cźišło 17 a w Bukojnje 8 pola Barta, wyšokožuczelna na knježim dworje w Budyschinku.

Ležowuscź i nemišiwowu w Delnim Wujeźdźe. Dalsche wukasuje pratwisnik Müller w Schěrachowje.

Esudnišay na pschedajowanje:

wutoru 24. dezembra 1929:

w Lubiju na šudnišiwje dop. w 10 hodź. motor na wjercźaty prud, pišańśi stroj, pschiprawa sa fotografowanje, šnjehaki a wobucźa.

Škrowe depeše.

Produktowe wiki w Barlinje dźenša dop. ¾11 hodź.: Wiki sapocźachu so krute, so słošnjo po wukrajnych potrjeschach.

Dop. ¾12 hodź.: Pschi měrnischich wikach poskiczuje so malo tukrajneho sorna.

Płaćizny na Berlinskej ...

Žito a wolijowa symjo po mat. ton.

Płaćizny po Note: new.

	21. 12.	20. 12.		21. 12.	20. 12.
Pschen.	241-242	241-245	hirse	—	—
rožka	170-172	170 172	woka	—	—
naz. jećmjeń	—	—	modre lupiny	—	—
nat. jećmjeń	167-177	167-177	žolte lupiny	—	—
wows	149-157	149-157	seradella	—	—
kukurica	164-168	164-166	raps. wosušk	18-18,90	18-18,50
pšenź. muka	29-34,75	29-34,75	tany wosušk	23-24,00	23-24,00
ržana muka	23-26 90	23-26,90	poen. melasa	—	—
p. wotruby	11-11,50	11-11,50	bźrnj. kruški	14-15,10	14-15,10
ržane „	9-10,25	10-10,25	syno, 50 kg	3,20-3,80	3,40-4,05
raps	—	—	ržana słoma	1,30-1,50	1,25-1,30
hróch, Viktor.	29-38,00	29-38,00	pšenź. „	1,25-1,40	1,20-1,30
lane symjo	—	—	wowsna „	1,20-1,3	1,20-1,40
pjeluški	—	—	jećna „	1,20-1,30	1,20-1,35

Towarstwowski powěstnik.

Hodowna skhadźowanka swjeći so 2. dźeń hodow we Khrósćicach. Zwjazk łuž. serbskeho studentstwa přeprošuje k temu wosadne towarstwa, kaž tež njeorganisowanych Serbow wosebje tež hižo na popołdnišu zhromadźiznu a na přednoškowy kurzus, kiž so pjatk 27. t. m. w 2 hodź. popołdnju wotměje. Hodowna zabawa (2. dźeń) započnje so **z dypkom w 7 hodź.**

Serbscy studenća pojědu na skhadźowanku do Khrósćic najlěpje z kołom. Štóž tute nima, njech přijěde ze statnym awtom, wot Serb. Domu (14.10) hač do Zejic (Siebitz). Za nóclěhi budźe postarane. Přińdźe tuž wšitcy a z dypkom. Hl. starši.

Nowe serbske knižki

J. Symank: **Přinoški k stawiznam łužisko-serbskeje rěče a literatury.** 93 str. 1 hr.

Dr. Dvornik (přeł. Jurij Henčl): **Žiwjenje swjateho Wjaceslawa.** Z wobrazom. 94 str. 1,25 hr.

G. Schwela: **Das Wendentum in der Niederlausitz und im Spreewald.** 16 str. 30 pj.

Ed. Simek (přeł. Jurij Kubšćan): **Dubičanski kowaŕ.** Činohra w 3 jednanjach. 45 str. 75 pj.

Law Tolstoj (přeł. Ota Wićaz): **Prěni palenćaŕ. Wjeselohra. Bur a pućowaŕ.** Wustupk. 28 str. 50 pj.

Fr. Čech (přeł. J. Henčl): **Překlepany Kašpork.** Klankodźiwadło. 28 str. 30 pj.

J. Bogensee und J. Skala: **Die nationalen Minderheiten im Deutschen Reich und ihre rechtliche Situation.** Z kartku. 23 str. 1 hr.

na předań

w Serbskej knihańi w Budyšinje

Nětko kurimy jenož hišće

Hans Depla a Mots Tunka

15 pj. cigary

Serbski Hospodaŕ

ratarske wulkowikowańske tow. z wobm. ruk. w Budyšinje tel. 3510

Poskićamy wšě hnójnišća, brikety a češke wuhlo řeź po mjeńšich dźělbach

Naš awtomatiski mlyn w Delnim Wujeźdźe tel. čo. 13

podawa najlěpšu pšeńcznu a ržanu muku, kotraž so wuběrnje derje pječe, wšě družiny grisa, wotrubow a šrota, mlěte wolijowe wosuchi, předewšěm lany-, kokosowy a worješkowy (Erdnusskuchen) wšě nětko w najlěpšej připóznatej kajkosći a po tun. dnjow. płaćiznach

Słónčne pruhi

Zběrka nowych spěwow za měšane, mužske a žónske hłosy

Wudał Bjarnat Krawc Płaća 2.— hriwnje

Su dostać w Serbskej knihańi w Budyšinje na Lawskich hrjebjach

Krasny hodowny dar

Naše spěwniki.

Nowe płaćizny.

Bjarnat Krawc: **Zerja.** 25 serb. narod. hłosow za 4- a 5hłósny měšany khór. Op. 40. W Budyšinje 1921. 64 stron. 1 hr.

Bjarnat Krawc: **Wulka lubosć.** 30 serbskich spěwow za měšany khór. Op. 45. W Budyšinje 1923. 63 stron. 1 hr.

Bjarnat Krawc: **Žórleško.** Serbske dwojospěwy. Op. 50. 64 stron. 1 hr.

Bjarnat Krawc: **Khwataśe, ale spěwajśe.** Zběrka narodnych a ludowych pěsnjow. 60 stron. 60 pj.

Bjarnat Krawc: **Słónčne pruhi.** Zběrka nowych spěwow za měšane, mužske a žónske hłosy. Op. 55. 2 hr.

Bjarnat Krawc: **Škowrončk ze serbskich honow.** Nowe spěwy za měšany, mužski a žónski khór. Op. 55. 1 hr.

K. A. Kocor: **Štyrihłósne mužske khóry.** W Budyšinje 1886. 68 stron. 1 hr.

Jurij Pilk: **Dobry wječor.** 34 narodnych spěwow za měšany khór na 4 a 5 hłosy. W Budyšinje 1924. 79 stron. 1 hr.

K. A. Fiedler-Rječka-Słodeńk: **Towaršny spěwnik.** 181 jeno- a dwuhłósnych spěwow. W Budyšinje 1927. 187 stron. 2 hr.

na předań

w Serbskej knihańi w Budyšinje

Prjedy hač kupiće

přeswědčće so pola mje. Wobhladanje bjez nućenja ke kupi

Wulki wubjerk

Wobleki za mužow, pachołow a hólcow, mantle, čorne paletoty, tołste zymske jupy, njepřemokawe kabaty, kalmukowe jaki, štrykowane jaki a pulovry z wołtihorhacym zamkom, Lumberjaki, sportske pulovry, barchent za košle, stupnje, škórnje atd. / Hač do hód dawam na wšě twory 10% rabata / Ręcu z česćenym wotběrańtwom serbski!!!!.

H. Marschke w Kamjencu

Oskar Müllerstrasse 8

Njedźelu wotewrjene!

Prawy Jamaika-rum

Arrak

Rum, měš.

Arrak, měš.

Punsowe esency

Palene wino

Likěry

w hobrskim wubjerku w blešach a wot suda

Woptanki darmo

Hermann Klemm

na Kamjentnej hasy 26

Wšědnje čitajće **Serbske Nowiny**

Prošu čisło

2687

jeli maće mały nawěšk do „Serbskich Nowin.“

Běle smuh. łož. počehnjenja 2 počehnjeni 15.- hriwnow a 2 hłowakaj blidowe ruby, twjele a trěnja, wupjerki, wolmjane łožowe płachty 2,40 hr. **Ida Erler we Budyšinje, Zwonkna Lawska hasa 16.**

Nimam hač do 4. januara žanu ječnu hodźinu

G. Hobrakec, hojeŕka

w Budyšinje na Małej Předańskej hasy 1

potom zaso kóždy štwórtk a kóždu sobotu wot dop. 8 h. hač do pop. 6 h. Njedźelu wot 8—12 h. dop.

Podawamy a naprawjamy radioaparaty

kajkostne aparaty prěnich firmow.

Nierth a Förster w Budyšinje **před Šulefskimi wrotami 19**

Serbscy starši, kupće swojim dźěćom

serb. wobrazowe knižki

Wosebje poručamy: Kocor čehnje na hońtwu 60 pj. Dźěćatka hladajće, kajke to rjanosće . . 1.80 hr.

Serbska knihaŕnja na Lawsk. hrjebjach

Hodowna zhromadźizna Maćicy Serbskeje

budźe pjatk 27. hodownika (třeći dźeń hodow) popołdnju ¾3 hodź.

Přednošujetaj:

k. wyšši wučeŕ a kantor J. Symank: Stawizny serbskich kěrlušow,

a k. akad. moleŕ M. Nowak: Južnoserbski spěw

Wo bohaty wopyt sobustaw. a hosći prosy **předsyd. M. S.**

Wječor ½8 hodź. „Hodowny wječork„

Přiloha k čisłu 297 **SERBSKE NOWINY** Pondźelu, 23. decembra 1929

Wunošk wothłosowanja za ludowy rozsud

w Budyskim hamtskim hejtmanstwie.

1 = licźba wólbnothmanych; 2 = Haj; 3 = Ně; 4 = licźba wotedatych hłoźow; 5 = njepłaćiwe hłoźy.

Pśichi wjeźerawśichim wothłoźowanju sa ludowy rozsud su wunoschki w Budyskim hamtskim hejtmanstwje tele:

Wólbothmanych je tu 71 888; ź „Haj“ hłoźowało je 18 909 wokerjow, ź „Ně“ 1210. Dozpołka je 20 564 hłoźow wotedało, mjes kotrymiž bźeše 445 njepłaćiwych. Wobźěźenje wuźinja nětkle 25 procentow.

Jenotliwe wuźi łapiśachu tele wunoschki:

Bacjeń ł Hajstowom: 1: 182; 2: 61; 3: 5; 4: 74; 5: 8.
Bart: 1: 361; 2: 127; 3: 6; 4: 137; 5: 4.
Batdrijanzy: 1: 219; 2: 91; 3: 1; 4: 94; 5: 2.
Bełlschezy: 1: 236; 2: 57; 3: 2; 4: 60; 5: 1.
Bełe Nožliźy: 1: 105; 2: 31; 3: 4; 4: 37; 5: 2.
Bjerkezy: 1: 7281; 2: 1945; 3: 89; 4: 2067; 5: 33.
Bolborzy-Błohajschezy: 1: 267; 2: 58; 3: 7; 4: 72; 5: 7.
Boranezy: 1: 166; 2: 33; 3: 6; 4: 40; 5: 39.
Bork: 1: 316; 2: 163; 3: 18; 4: 181.
Bóschizy: 1: 755; 2: 124; 3: 8; 4: 132; 5: 132.
Boschezy: 1: 200; 2: 95; 3: 8; 4: 103.
Breja: 1: 78; 2: 36; 3: 7; 4: 44; 5: 1.
Brězynka ł Cźelchowom: 1: 181; 2: 72; 3: 3; 4: 75.
Budeśezy: 1: 1288; 2: 416; 3: 31; 4: 457; 5: 10.
Budyschink: 1: 128; 2: 47; 3: 6; 4: 54.
Bukojna: 1: 148; 2: 79; 3: 0; 4: 80; 5: 1.
Cźerwjene Nožliźy: 1: 318; 2: 146; 3: 6; 4: 158; 5: 6.
Cźerne Nožliźy: 1: 305; 2: 57; 3: 5; 4: 63; 5: 1.
Cźichouźy: 1: 178; 2: 51; 3: 1; 4: 52.
Dźiwnikezy: 1: 396; 2: 90; 3: 10; 4: 103; 5: 3.
Dźibrachezyjn: 1: 331; 2: 181; 3: 2; 4: 187; 5: 4.
Delnja Hórka: 1: 257; 2: 129; 3: 7; 4: 137.
Delnja Kina: 1: 232; 2: 100; 3: 7; 4: 109; 5: 2.
Delnje Pózkowy: 1: 625; 2: 189; 3: 6; 4: 195.
Demjanz: 1: 223; 1: 74; 3: 2; 4: 76.
Dobroschizy p. Njeśwacźidła: 1: 134; 2: 43; 3: 4; 4: 47; 5: 47.
Dobruscha: 1: 713; 2: 53; 3: 3; 4: 56.
Drjeczin: 1: 108; 2: 70; 3: 2; 4: 72.
Drodźij: 1: 188; 2: 60; 3: 4; 4: 65; 5: 1.
Druźkezy: 1: 182; 2: 57; 3: 10; 4: 69; 5: 2.
Dubrowka: 1: 153; 2: 2; 3: 2; 4: 4.
Frankenthal: 1: 940; 2: 249; 3: 5; 4: 256; 5: 2.
Feldbach: 1: 465; 2: 137; 3: 1; 4: 140; 5: 2.
Hlina: 1: 129; 2: 55; 3: 2; 4: 64; 5: 7.
Hnojezy: 1: 375; 2: 204; 3: 12; 4: 219; 5: 3.
Hodźij: 1: 535; 2: 204; 3: 16; 4: 228; 5: 8.
Hejna: 1: 135; 2: 55; 3: 14; 4: 70; 5: 1.
Horni Wujeśo: 1: 229; 2: 135; 3: 5; 4: 174; 5: 4.
Horni Munjow: 1: 218; 2: 102; 3: 13; 4: 120; 5: 5.
Hornja Kina: 1: 179; 2: 53; 3: 7; 4: 63; 5: 3.
Hornja Hórka: 1: 607; 2: 99; 3: 5; 4: 106; 5: 2.
Hornje Pózkowy: 1: 974; 2: 263; 3: 10; 4: 273.
Hrodźischcźo: 1: 460; 2: 164; 3: 10; 4: 179; 5: 5.
Hrušjelcźizy: 1: 272; 2: 60; 3: 2; 4: 64; 5: 3.
Hrušowcźizy: 1: 231; 2: 76; 3: 5; 4: 85; 5: 4.
Huźina: 1: 395; 2: 138; 3: 14; 4: 154; 5: 2.
Hustka: 1: 517; 2: 222; 3: 15; 4: 245; 5: 8.
Jenźezy: 1: 257; 2: 93; 3: 9; 4: 111; 5: 9.
Kamjenej pola Radworja: 1: 90; 2: 24; 3: 8; 4: 32.
Khemberk: 1: 581; 2: 80; 3: 18; 4: 99; 5: 1.
Khelno: 1: 203; 2: 43; 3: 4; 4: 51; 5: 4.
Khwaczizy: 1: 333; 2: 167; 3: 4; 4: 114; 5: 3.
Khróstawa: 1: 604; 2: 90; 3: 9; 4: 101; 5: 2.
Kluksch: 1: 353; 2: 163; 3: 20; 4: 185; 5: 2.
Kobliźy: 1: 134; 2: 89; 4: 97.
Komorow p. Nakeź: 1: 275; 2: 233; 3: 12; 4: 251; 5: 6.
Komorow pola Kluksicha: 1: 340; 2: 121; 3: 9; 4: 132; 5: 2.
Konjezy: 1: 149; 2: 94; 3: 6; 4: 100.
Korjym: 1: 1717; 2: 144; 3: 14; 4: 160; 5: 2.
Kosarnja: 1: 109; 2: 42; 3: 2; 4: 46; 5: 2.
Kósty: 1: 151; 2: 94; 3: 10; 4: 108; 5: 4.
Kratezy: 1: 221; 2: 102; 3: 6; 4: 111; 5: 3.
Kubschizy: 1: 200; 2: 97; 3: 8; 4: 107; 5: 2.
Lomst pola Njeśwacźidła: 1: 531; 2: 59; 3: 7; 4: 67.
Luh: 1: 410; 2: 99; 3: 5; 4: 109.
Luposy: 1: 222; 2: 89; 3: 5; 4: 94.
Luźcj: 1: 103; 2: 40; 3: 5; 4: 45.
Ledźborzejn: 1: 77; 2: 56; 3: 6; 4: 62.
Lichań: 1: 135; 2: 58; 3: 1; 4: 59.
Mała Borschcź: 1: 284; 2: 69; 3: 9; 4: 84; 5: 6.
Mała Drjewnija: 1: 177; 2: 72; 3: 1; 4: 73.
Maleschezy: 1: 390; 2: 108; 3: 8; 4: 122; 5: 6.
Maty Mjeltow: 1: 720; 2: 212; 3: 18; 4: 232; 5: 2.
Mjeńschozy: 1: 287; 2: 38; 3: 0; 4: 38.
Mjeschizy: 1: 136; 2: 86; 3: 4; 4: 92; 5: 2.
Mérkow: 1: 167; 2: 62; 3: 3; 4: 66; 5: 1.
Minakał: 1: 736; 2: 313; 3: 33; 4: 363; 5: 17.
Motyńko: 1: 596; 2: 109; 3: 3; 4: 116; 5: 1.
Njechorń: 1: 110; 2: 70; 3: 2; 4: 77; 5: 5.
Njeśwacźidło: 1: 755; 2: 353; 3: 18; 4: 373; 5: 2.
Njesdaschezy: 1: 146; 2: 53; 3: 4; 4: 58; 5: 1.
Nowa Wjeź nad Sprewju: 1: 168; 2: 4; 3: 0; 4: 4.
Nowa Wjeź pola Fujitl: 1: 249; 2: 130; 3: 6; 4: 139; 5: 6.
Nowy Schérachow: 1: 124; 2: 0; 3: 0; 4: 0.
Palow: 1: 135; 2: 73; 3: 4; 4: 79; 5: 2.
Panezy: 1: 63; 2: 56; 3: 0; 4: 56;
Pomorzy: 1: 235; 2: 90; 3: 14; 4: 105; 5: 1.
Poczaplizy: 1: 187; 2: 80; 3: 5; 4: 85.
Porschizy: 1: 290; 2: 100; 3: 10; 4: 111; 5: 1.
Płuźnitezy: 1: 219; 2: 67; 3: 13; 4: 81.
Porchow: 1: 1420; 2: 548; 3: 20; 4: 570; 5: 2.
Połpiza: 1: 750; 2: 2; 3: 1; 4: 6; 5: 3.
Posdezy: 1: 66; 2: 44; 3: 3; 4: 48; 5: 1.
Přećezyn: 1: 206; 2: 123; 3: 13; 4: 141; 5: 5.
Pschiwcźizy: 1: 144; 2: 76; 3: 6; 4: 85.
Rabozy: 1: 331; 2: 99; 3: 3; 4: 105; 5: 3.
Rachlow: 1: 185; 2: 93; 3: 12; 4: 105.
Radwoŕ: 1: 512; 2: 58; 3: 4; 4: 63; 5: 1.
Rakezy: 1: 1204; 2: 488; 3: 57; 4: 571; 5: 26.
Rakojby: 1: 238; 2: 93; 3: 4; 4: 99; 5: 2.
Ramnow: 1: 1129; 2: 179; 3: 12; 4: 195; 5: 4.
Raschow: 1: 300; 2: 54; 3: 1; 4: 58; 5: 3.
Roswodezyn: 1: 497; 2: 137; 3: 5; 4: 144; 5: 2.
Rynańza: 1: 730; 2: 117; 3: 1; 4: 119; 5: 1.
Saton (Sohland): 1: 3866; 2: 328; 3: 24; 4: 358; 5: 6.
Sojer: 1: 235; 2: 91; 3: 8; 4: 101; 5: 2.
Semizy-Tumizy: 1: 1633; 2: 199; 3: 10; 4: 214; 5: 5.
Subornicźka: 1: 322; 2: 18; 3: 1; 4: 24; 5: 5.
Sćijezy: 1: 335; 2: 48; 3: 5; 4: 54; 5: 1.
Splośt: 1: 114; 2: 46; 3: 2; 4: 50; 5: 2.
Spytezy: 1: 160; 2: 85; 3: 10; 4: 96; 5: 1.
Semichow: 1: 98; 2: 9; 3: 3; 4: 15; 5: 3.
Sokna Borschcź: 1: 171; 2: 40; 3: 2; 4: 43; 5: 1.
Stachow: 1: 232; 2: 131; 3: 10; 4: 143; 5: 2.
Semélna: 1: 1276; 2: 160; 3: 20; 4: 187; 5: 7.
Ssowrjezy: 1: 202; 2: 91; 3: 4; 4: 99; 5: 4.
Stróża p. Hucźiny: 1: 198; 2: 48; 3: 2; 4: 52; 5: 2.
Schérachow: 1: 2472; 2: 126; 3: 6; 4: 133; 5: 1.
Schescłow: 1: 196; 2: 76; 3: 8; 4: 84.
Schumborn: 1: 393; 2: 148; 3: 2; 4: 151; 5: 1.
Trjebjenza: 1: 170; 2: 85; 3: 2; 4: 90; 5: 3.
Trjechowy: 1: 372; 2: 101; 3: 9; 4: 112; 5: 2.
Tuczijn: 1: 357; 2: 42; 3: 2; 4: 48; 5: 3.
Warnowcezijn: 1: 154; 2: 43; 3: 1; 4: 47; 5: 3.
Wbohow p. Budeśtez: 1: 463; 2: 97; 3: 5; 4: 103; 5: 1.
Weickersdorf: 1: 218; 2: 98; 3: 0; 4: 100; 5: 2.
Wjasonza: 1: 4469; 2: 1121; 3: 41; 4: 1175; 5: 13.
Wjednarjezy: 1: 1625; 2: 221; 3: 5; 4: 229; 5: 3.
Wjeleczin: 1: 2532; 2: 430; 3: 43; 4: 498; 5: 20.
Wórbiź: 1: 160; 2: 23; 3: 0; 4: 23.
Wotbramezy: 1: 1702; 2: 355; 3: 14; 4: 380; 5: 11.
Worzyn: 1: 172; 2: 110; 3: 6; 4: 117; 5: 1.
Wulka Drjewnija: 1: 439; 2: 156; 3: 9; 4: 165.
Wulka Dubrawa: 1: 874; 2: 97; 3: 3; 4: 104; 5: 4.
Wulka Hartawa: 1: 944; 2: 291; 3: 26; 4: 323; 5: 6.
Wulke Dobjeźo: 1: 537; 2: 140; 3: 12; 4: 154; 5: 2.
Wulki Wožyk: 1: 195; 2: 155; 3: 8; 4: 165; 5: 2.
Wujeśt p. Pomorja: 1: 131; 2: 60; 3: 4; 4: 66; 5: 2.
Zolow: 1: 121; 2: 52; 3: 2; 4: 55; 5: 1.
Zrjeśeń: 1: 224; 2: 109; 3: 5; 4: 117; 5: 3.
Zornožnyki: 1: 60; 2: 49; 3: 2; 4: 53; 5: 2.

Hodowny swjedźeń dźěći w evang. towaršowni.

Sobotu popołdnju wot 4 hodź. wuhotowa ju ja schule holćźi, kiž miłosćiwym žorram w dialonkyjnikim domje do jschrykowanišćich hodźin khodźa, hodownu swjatočnosć, kotraž ju k spodobanju dźěći a pśichitomnych starschich jara derje poradźi. Nawjedniśiwe hodownoho swjedźenja lejeźe wo rukowaj wjsch. knjez Klary, kotraž tej jschrykowanišće hodźiny, na kotrychž ju 70 holćeŕow wodowźe, nawjednje. Salu pyschesche Božodźejcowny schtom a rjany adventišći wěnz ź adventiskej hwězdu. Dźěći pschiwjedźechu jschtyri dalšche kuŕy, kiž nawjedowachu swóru k stronje sjeja, do sale, jako knjez Klara hodowny spěw „Wy dźěćatka, pójźće, hem pschikhodźejće“ na harmoniju hrajesche. Sa dźěći běchu dołhe błida ź hodownymi darami pschikryte, wokoło kotrychž so wone sestupachu. Lubosnje klinčachu na to hodowne spěwy, kiž nětkle hołdy ź pschewodom harmonija se zahorjenjom pschednjesechu. Posćićichu też deklamacije, mjes nimi hodownu stawiznu. Sćiwjedźeńsku narěź měsjeze knjes superintendent Froehlich, kiž rosłuchowańce tak, jo dyrbjesche jo fóžde dźěćo rosumnješ, jo ma fóždo dźěćo dyrbjeć hodowny posoł, jako ći pastyrjo w Bethlehemje, kiž radosćnje wjeźeli powěźeć wo Sóšiniskownym narodźe rośnjesechu, jako ći jandźelo njebjeźy, kiž prěnje hodowne kerluśe spěwachu. Dźěćo dyrbi se źiwojej wjeźelosćiju, lubosću a posłuchnosću njecej hodowne wjeźele do starschiskebo doma. Na rjanschenje, hač to wischitko chodźa, radosćnje a wótźe „haj“ wotmolwichu. Mutrowki pschitomnych starschich

M. N.-N.:

Cornobohowćenjo na Cornobozy.

Cornobohowćenjo pućowachu. W lěću po Serbach dandachu a hdys a hdys też za mjezy na juh so wulětowachu....

Přińdźe nazyma, štomam a keŕkam lisće bjerješe a ludźom wza radosć nad źiwjenjom. Hdyž novembŕski dešć bubnuje po tłajatym lišću pod štomami, pjetom „knjeni Woboza“ so wupina a knjeźstwo nastupi.

Do přirody? Hłupość! Tam wjac ničo njeje! Do kina póndźemy abo do kofejownje!

Ale nic Cornobohowćenjo!

Wčzo, trochu je jim tola na čuwy dyrilo, zo to nětk woprawdźe ma być kóne z tym krasnym časom. Dešć a wichor, dźeń wote dnja! A to maš hišće byś dźakowny, zo njeje tu hišće třeskańca kaž loni!

November so miny, přińdźe hodownik, advent. Wichor drje hišće howri a cychnuje a so wusypa, ale wšak budu bórzy hody a potom dže na — naléće!

Cornobohowćenjo so haŭbowachu swojeje njezmužitosće a protyki dźěłachu za dalšu dźěławosć. Najprjedy chcedźa na Čornobóh.

Cohodła na Čornobóh?

Dokelž je tak rjec potom, kmótr a přećel serbskeho blida „Cornoboha.“ A dokelž naše zjednoćenstwo zažiwnych dundakow w tutym měsacu swjeći swoje narodniny. A dokelž....? Hdźež je chcyće a wola, tam přińdu z lohka nadeńdźeš.

Njedźela 15. hodownika potajkim chcychmy na horu Čornobóh. Hižo tydźeń prjedy bě mała čŕjódka zahorjenych dopŕědkarjow na swoju ruku so dobyła na horu, zo by wuskušowała puće a šćežki aławki a hoščenc na wjerška. A bu jim nimale rjenše wjedro spožčene dyžli hłownemu wójsku, kiž hakle tydźeń pozdźišo so poda na puć.

Tón króć to dyrbješe być wulka wěc. Njeběchmy ze starym kožuchom zwonili na wječork, „Łužicu“ a „Pifonku“ přeprosychmy a też Budyskich přećelow.

Njedźela přińdźe — po zwučenym wašnju so z čuŕami liješe, Wětrec hóley też njeběchu wostali za pjecu. Ale potom wječor, to znajmjeńša deščik jenož hdys a hdys šerješe. A my dźěchmy...

Dźensa so wjele rěči wo nowych směrach a dopŕědkarstwu. Kóždy też w Serbach so wopoja z tutymi rjanymi słowami. Też my chcychmy něšto zworać, štož po připadźe bychmy móhli wudawać za „nowosměrne dopŕědkarstwo.“ Pojědźechmy z Bukec do Wujeźka z awtom. Nuzne to njebě, ale znajmjeńša začišć zawostaja....

Potom na horu čampachmy. Poprawom běchmy so na měsačk spušćeli, ale tón bě so tak njeswarnje zababił, zo nam jenož tak wjele swěćeše, štož w papjerje zawalena latarna. Tola na horu dóńdźechmy. Někotŕi drje hišće so pozdźišo přidružichu, ale wostanjechmy hišće někak mała čŕjódka. Přećeljo a přećelki z Hornjeje Hórki a Mnišonca běchu zadźěwani, ale nam telefoniscy swoje postrowy póslachu. Budyšenjo, kiž běchu nam hižo tŕi a tŕicety raz přilubili wopyt, też tónkróć swěrni tradiciji doma wostachu.

Ale njedźiwajo na to bu tola rjenje tam horjeka w hoščencu pola Kalawchec wuja. Najprjedy drje knježevše čišina kaž při spowědźi. Kóždy so zasalcle zaběraše z nowinami a z kofejom. Potom radźijo klukotaše a pomałku też w nas kofej a druha mokŕizna žiwjeńske duchi pobudźi...

Stari Słowjenjo su wěrili, zo w čmowych nocach před hodami šerjenja a duchowje so překhlodźuja. Dźiwno a nam so tón wječor jenož wo šerjenjach dźeje. Błidnicy jedyn za druhim z pomjatka zezběŕa te stare bajki a powěšće, kiž nětkły serbski dźěd a serbska wowka stej powědałoj wnuckam, haj, kiž dźensa hišće powědataj. To zmij so jewi na nócnym njebju a zasy pomha dźěłać w hospodarstwje, kuzlarjo a kuzlańnje njemóža wumrěć khiba na hnoju. Kubołčik w podobje zmoknjeneho kurjatka čłowjekam so přilěpja a šerjenja khodźa a duchi, ow, njeje w Serbach ani jeneje wsy, kiž njeby měła swojeho šerjenja....

A potom jedyn z błidnikow poŕěča; wón bě tomu zasudźeny, měć „swjedźeńsku rěč.“ A dźiwno, też wón móže rěčeć jenož wo šerjenjach. Wo Cornobozy rěči, wo patronje šerjenjow a błidnikow, wo Worcynskim Pucu, wo Dyterbjarnače, kiž w tutych dnjach kóždu nóc wujo a skiwlo po Mnišonskej horje a Cornobozy cychnuje. Stó njeby jeho słyšał! A wo druhich duchach rěči, wo duchu „Trubćičkarju“ a potom wo najhróznišim, najźadławišim šerjenju, kiž tysac lět hižo šeri po serbskim kraju a Serbow žerje a te šerjenje rěka „cuzbarstwo.“

Haj, to bě woprawdźe takrjec bajkowy wječork tam na Čornobozy. Zhriwowaše so nam při tej mysličcy, zo wšitke te duchi, wo kotrychž běchmy tu powědali, woprawdźe so nam mohle zjewić ducy domoj.

Hdyž posledni cuzbnicy běchu wopuśćili jstwičku, to naša bjesada też bu trochu wótŕiša a spěwachmy a hižo wo šerjenjach nješeptachmy, ale wo nuzy naroda a wo serbskej njeprjezjenosći, kiž tukhwilu zasy šeri po kraju.

Wo polnocy so wróćichmy. Dźiwny bě wonka swět. Wysoke šmrěki šumjachu kaž lěsne piščele, běła kurjawa štomy zababješe a přińdźechmy trochu dale dele, to wichor běše šlewjerje dobyćerscy roztorže a měsačkej čéř rubaše přez te běłe rozrubane mróčele. A to bě bajkojty napohlad. Čowjek njewě, hač mróčele lětaju abo lěta-li měsačk? A wichor duje abo njeje to zakuzlany Dyterbjarnat, kiž stonajo te stare šmrěki přejězdźuje? Deleka ta serbska runina — jako by so kupała w slěbru měsaca! Sćěny mróčelow po krajinje šuskaju jako hobrske čorne šerjenja, jako lintwory. Ja wěm, čohodła naši prawótcowje wěrjachu do potajnych bytosćow w lěsu a holi a na poli. Hdyž my z cywilisaciju skaženi mudrowarjo skoro do toho wěrimy!

Ćiche serbske wjesni so tuleja a mjelčа. Wšo mjelči, jenož duchi, bytosće přirody a stwórby rěča. Kak krasne bywaju tola te běłe podzymske nocy w serbskich horach! Skoro,ně wšešće runje tak krasne jaka alónčne dny młodeje mejle!

Ale dyrbiš to začuwać!

buchu tu hinboko hnute. Sałe klinczachu hodowne spěwy pśches śalu a bórzy rośsejahnu ło sawdśěch jewiśchcza a na nje pśichitwata wjeśoła cźridła palcźikow, kiž Boże dźěcźo na śantach pśchiwjese. Sćanta rumpodich począ ło do śwojich pilnych pomocznikow mětšecź a wudźělesche jim śwoje dary. Na końcu rjanje śwjedźeńskeje hodźiny dźakowaśche ło knjes superintendent wśchitkim, kiž su ło tak derje sa poradźenje śwjedźenja postarali a pokaza, ſ kakim wužitkom a žohnowanjom móże hižom dźěcźaca wopomniwośći być. Sc hromadnym śpěwom „O najwjeśelśchi, o najśwěźitśchi“ śwjatoćzta hodźina wukliŋcźa. Dźěcźi pak wobhladowachu žebi rjane dary, kiž běsche jim Boże dźěcźo wobradźiło, kóždе dźěcźo běsche nimo póprijanjow a jabłukow dostało nětkaźku wužitnu drastu. A wjeśele běsche wulke. Wuhotowarjam njech je to najrjeńśchi dźak.

Cyrkwinske powěśće.

Z Budyšina.

W Michalskej cyrkwi.

Patoržicu pop. w 4 hodź. něšpor, farař Kapler.

Boži dźeń rano we 8 hodź. Bože wotkazanje němske, farař Kapleř, dop. w 9 hodź. němska a ½11 hodź. serbska Boža słužba, farař Tischer.

Druhi dźeń hodow rano we 8 hodź. Bože wotkazanje serbske, farař Tischer, dop. w 9 hodź. serbska a ½11 hodź. němska Boža słužba, farař Kapleř.

Patoržicu, wutoru 24. decembra 1929.

Nutrnosć za njedźelniće a křćenja wupadnu.

W Pětrowskej cyrkwi ma farař Siegemund pop. ½4 hodź. Boža nóc dźěćikemšenja. Porjady so pśi cyrkwinych durjach wudawaju. Pop. w 5 hodź. ma farař Berg Božu nóc za dorosćenych (Theunertske wotkazanje).

W Marijnej a Marćinej cyrkwi ma pop. w 4 hodź. farař Große Božu nóc dźěćikemšenja, zdobom za dorosćenych (wotkazanje Pawliny Wanakec). Porjady so pśi cyrkwinych durjach wudawaju. Wječor we 7 hodź. ma superintendent Fröhlich Božu nóc za dorosćenych. — Cyrkwine durje k Božej nocy w Pětrowskej cyrkwi, kotraž so w 5 hodź. zapóčnje, su hakle ½5 hodź. wotewrjene, po skóńčenju Božeje nocy za dźěći. Zastupić maju kemšerjo najprjedy ze hłownymi durjemi pod wěžu, wopytowarjo Božeje nocy za dźěći wopušća cyrkej z pobočnymi durjemi. — Zběrka na wšěch kemšenjach za naš dźěćacy dom.

Boži dźeń, srjedu 25. decembra 1929.

Předowański tekst: Tit. 2, 11—14.

W Pětrowskej cyrkwi ma rano ½8 hodź. superintendent Fröhlich předowanje (cyrkw. hudźba); dop. ½10 hodź. ma farař Große kemšenje za ćežkosłyšacych w drastowni; přip. w 12 hodź. ma farař Paul předowanje.

W Marijnej a Marćinej cyrkwi ma dop. w 9 hodź. farař Paul předowanje (cyrkw. hudźba).

Kolekta za wosadnu diakoniju. — Křćenja ma we woběmaj cyrkwjomaj farař Schneider.

Druhi dźeń hodow, štwórtk 26. decembra 1929.

Předowański tekst: Hebr. 1, 1—6.

W Pětrowskej cyrkwi ma rano ½8 hodź. farař Schneider předowanje (cyrkw. hudźba); přip. w 12 hodź. ma farař Siegemund předowanje.

W Marijnej a Marćinej cyrkwi ma dop. w 9 hodź. farař Siegemund předowanje (cyrkw. hudźba).

Krajna zběrka za cyrkwinske zastaranje evangelskich Němcow we wukraju.

Křćenja ma we woběmaj cyrkwjomaj farař Siegemund.

Teksty k wšitkim cyrkwinym hudźbam hodowneho a nowoćitneho časa (po 20 pj.) su pśi cyrkwinych durjach dostać.

Z Barta.

Patoržicu pop. w 4 hodź. němska a w 6 hodź. serbska Boža nóc.

Boži dźeń dop. w 9 hodź. serbska a ½11 hodź. němska Boža słužba.

Druhi dźeń hodow dop. w 9 hodź. němska a ½11 hodź. serbska Boža słužba, knjez farař Handrik-Poršićanski.

Zběrka za cyrkwinske zastaranje evang. wěrybratrow we wukraju.

Z Budestec.

Patoržicu změjе farař Bójc popołdnju w 5 hodź. serbsku Božu nóc. Khór spěwa 1. Hlaj spěwa spěwar zastarski (H. E. Hornig). 2. Cicha nóc (Fr. Gruber). 3. O najwjeselši (C. T. Ehrlich). Wječor ½7 hodźin změjе farski vikar Hänichen němsku Božu nóc.

Hodownička změjе farař Bójc dop. ½9 hodźin němske a w 10 hodź. serbske kemšenje. Khór spěwa O najwjeselši (C. T. Ehrlich). Zběrka za wosadnych khudych.

Druhi dźeń hodow změjе farař Bójc rano ½8 hodź. serbsku spowědź, dop. ½9 hodźin serbske a farski vikar Hänichen w 10 hodź. němske kemšenje. Zběrka za cyrkwinske zasataranje evangelskich Němcow we wukraju.

Z Bukec.

Patoržicu wječor w 6 hodź. serbska Boža nóc.

Boži dźeń rano ½8 hodź. němska spowědź, dop. w 9 hodź. němska, ½11 hodź. serbska Boža słužba. Cyrkw. khór spěwa: Twój kral nětk dźe, o Zionje. — Pop. w 5 hodź. němska Boža nóc.

Druhi dźeń hodow rano ½8 hodź. serbska a dop. ½11 hodź. němska Boža słužba. Pozawn. khór hudźi: Wyskaj dźowka Zionska.

Zběrka za evang. Němcow we wukraju.

Třeći dźeń hodow dop. w 9 hodź. serbska Boža słužba (cand. theol. Rösler).

Z Budyšinka.

Patoržicu pop. w 5 hodź. němska Boža nóc, farař lic. Mrózak.

Druhi dźeń hodow budźe dop. w 9 hodź. serbska Boža słužba, farař Mrózak z Barta, dop. ½11 hodź. němska Boža słužba, farař Paul z Budyšina. Zběrka za evang. we wukraju.

Z Hodźija.

Patoržicu wječor wot 5—6 hodź. so němska a wot 6—7 hodź. so serbska Boža nóc swjeći.

Boži dźeń rano změjе farař Voigt ½8 h. serbsku spowědź, dop. ½9 hodź. serbske a w 10 hodź. němske kemšenje. — Farař Wjezař w Huscy předuje. — Přip. ½12 hodź. je Boža słužba za dźěći.

Druhi dźeń hodow změjе farař Voigt rano ½8 hodź. němsku spowědź, farař Wjezař dop. ½9 h. němske a w 10 hodź. serbske kemšenje. Najprjedy spěwaju žónske třihłósny spěw: Bohu budź česć! a potom cyły cyrkwiny khór „Bu dźěćo narodźene“ (Freyšlak).

Zběrka za cyrkwine zastaranje evangelskich Němcow we wukraju.

Z Hućiny.

Patoržicu wječor w 6 hodź. Boža nóc. Kemšacy spěwarjo spěwaja.

Boži dźeń dop. w 9 hodź. serbska a ½11 hodź. němska Boža słužba. Kemšacy spěwarjo spěwaja „Nćik klinčе spěwy!“

Druhi dźeń hodow dop. w 9 hodź. serbska a ½11 hodź. němska Boža słužba. Zběrka za evang. wěrybratrow we wukraju. Pop. w 2 hodź. kemšenje za dźěći.

Z Hrodźišća.

Patoržicu pop. w 4 hodź. němska, we 5 hodź. serbska Boža nóc.

Boži dźeń dop. w 9 hodź. serbska a dop. ½11 hodź. němska Boža słužba. Zběrka za našu cyrkej.

Druhi dźeń hodow dop. ½10 hodź. serbska a we 11 hodź. němska Boža słužba, cand. Rösler. — Zběrka za evang. Němcow we wukraju.

Biblisku hodźinu w Drožďžiju dźerži k. zjednoćeństwowy wothladaŕ Křižan z Bćleje Hory wječor ½8 hodź., na druhim swjatym dnju.

Z Khwaćic.

Patoržicu wječor w 7hodź. Boža nóc w němskej rěći.

Boži dźeń dop. ½9 hodź. serbske a w 10 hodź. němske kemšenje.

Druhi dźeń hodow dop. ½9 hodź. serbske a we 10 hodź. němske kemšenje. Zběrka za cyrkwinske zastaranje evang. Němcow we wukraju. Pop. we 2 hodź. dźěćikemšenje.

Z Klukša.

Patoržicu budźe pop. ½5 hodź. serbska a ½6 hodź. němska Boža nóc.

Boži dźeń rano w 9 hodź. serbska a ½11 hodź. němska swjedźeńska Boža słužba.

Druhi dźeń hodow změjе farař Krawc-Hrodźišćanski rano w 9 hodź. němsku a ½11 hodź. serbsku swjedźeńsku Božu słužbu. Zběrka za evang. Němcow we wukraju.

Z Kotec.

Patoržicu popołdnju w 5 hodź. Boža nóc.

Hodownička dop. ½9 hodźin němska a w 10 hodź. serbska Boža słužba. Zběrka.

Druhi dźeń hodow dop. w 9 hodź. němska Boža słužba. Zběrka.

Z Łupoje.

Patoržicu pop. w 5 hodź. serbska Boža nóc (po farař Jakubowej knižcy), pop. w 6 hodź. němska Boža nóc. — Zběrka.

Boži dźeń dop. w 9 hodź. serbska a ½11 hodź. němska Boža słužba. — Zběrka za našu cyrkej.

Druhi dźeń hodow dop. w 9 hodź. němska a ½11 hodź. serbska Boža słužba. — Zběrka za cyrkw. zastaranje evang. Němcow we wukraju. — Pop. w 2 hodź. dźěćikemšenje na farje.

Z Małešec.

Patoržicu w 5 hodź. němske a w 6 hodź. serbska Boža nóc.

Boži dźeń dop. w 9 hodź. serbske a ½11 hodź. němske kemšenje. — Kolekta za cyrkwinske zastaranje evang. Němcow we wukraju.

2. dźeń hodow dop. w 9 hodź. serbske, ½11 hodź. němske kemšenje.

Z Minakala.

Patoržicu změjе cand. Rösler pop. w 4 hodź. němsku a w 5 hodź. serbsku Božu nóc.

Boži dźeń rano změjе cand. Rösler w 9 hodź. serbsku a ½11 hodź. němsku swjedźeńsku Božu słužbu. Pop. w 2 hodź. hudźe dźěćikemšenje.

Druhi dźeń hodow změjе farař Křižan dop. w 9 hodź. němsku a ½11 hodź. serbsku swjedźeńsku Božu słužbu.

Na wobymaj dnjomaj zběrka za evangelskich Němcow we wukraju.

Z Nosaćic.

Patoržicu pop. w 5 hodź. němska Boža nóc.

Boži dźeń dop. w 9 hodź. němska a ½10 hodź. serbska Boža słužba, po njej serbska spowědź.

Khór spěwa. — Zběrka za Boži dom.

Druhi dźeń hodow dop. w 9 hodź. serbska Boža słužba, ½11 hodź. němska Boža słužba, po njej němska spowědź.

Zběrka za evangelskich we wukraju.

Třeći dźeń hodow pop. w 2 hodź. hodowny swjedźeń towarstwa žonow.

Z Njeswačidła.

Patoržicu pop. w 5 hodź. serbska a w 6 hodź. němska Boža nóc.

Boži dźeń dop. w 9 hodź. serbska a ½11 h. němska Boža słužba.

Druhi dźeń hodow rano we 8 hodź. serbska spowědź, dop. w 9 hodź. serbska a ½11 h. němska Boža słužba.

Na wobymaj swj. dnjomaj zběrka za wobstaranje evangelskich we wukraju.

Z Poršic.

Patoržicu pop. w 4 hodź. němska a w 5 hodź. serbska Boža nóc.

Boži dźeń budźe dop. w 9 hodź. serbska a ½11 hodź. němska Boža słužba. Pop. ½2 hodź. dźěćikemšenje w Poršicach za starše a młódše dźěći.

Druhi dźeń hodow budźe dop. w 9 hodź. němska Boža słužba (farař Paul z Budyšina), ½11 h. serbska Boža słužba (farař Mrózak z Barta). Pop. hodowna swjatočnosć za wopytowarjow dźěćikemšenjow w Schneiderec hoscencu w Bošecach. Na wobymaj swj. dnjomaj zběrka za evang. wěrybratrow we wukraju.

Zemrěła: Marja Lehmanec, wumjenkarka we Poršicach, 79 l. 10 m. 15 dn.

Z Rakec.

Patoržicu popołdnju ½5 hodźin serbski, ½6 hodźin němski něšpor. Zběrka.

Hodownička rano we 8 hodź. serbska spowědź a Boże swj. wotkazanje, w 9 hodź. serbska a ½11 hodźin němska Boža słužba. Zběrka. Popołdnju w 2 hodź. serbski něšpor.

Druhi dźeń hodow dop. w 9 hodź. serbska, ½11 h. němska Boža słužba. Zběrka.

Třeći dźeń hodow dop. w 9 hodź. serbska Boža słužba, ½11 hodźin serbska, w 11 hodź. němska Boža słužba za dźěći.

Z Wósporka.

Patoržicu wječor ½7 hodźin Boža nóc.

Hodownička dop. w 10 hodź. předowanje z cyrkw. hudźbu (wosadny farař).

Druhi dźeń hodow dop. ½9 hodźin předowanje (cyrkwinski a pozawniski khór), w 10 hodź. dźěćikemšenje (farař Wolf z Křišowa).

Z Wóslinka.

Patoržicu pop. w 5 hodź. němski něšpor.

Boži dźeń rano we 8 hodź. němska spowědź, dop. w 9 hodź. němske, ½11 hodź. serbske kemšenje. Zběrka. Pop. ½4 hodź. Boža słužba w Lěskej.

Druhi dźeń hodow rano we 8 hodź. serbska spowědź, dop. w 9 hodź. serbske a ½11 hodź. němske kemšenje. Zběrka. Pop. w 2 hodź. kemšenje za dźěći.

Přilopk.

* **Wohnjowe njeboże w Lebiziu.** Po wulkim pśechu dotalnych śwěśćenjow byli so myślicź, jo je 73lětna Hagemannowa ſ njeśbožownym pśichpadom wo śiwjenje pśichišła. Najźěśkiścho je ło pojdźe wjeczor hišće ſ pśichilanami ja pśichjece śwojeho žywa, kiž śluji za hejtmana pola jichtazeje policije w Halli, sabérała, jako w pódtalnjej jisbi pśches dymjazu ło petrolijowu lampu woheń nasła. Pośtyłajśy ło, woheń je sahłuchnu podurjowu, ju ło najźěśkiścho jeje drasiu, ſobu sapalile. Dla nastatcheho dyma je potom wědomja pośbyła a ło saduhnuła. Cźełko je wjeśnosć sebrała.

* **Mordaŕśki pokus na njewjejesce.** Dźěwaćer Bośmer k. ſ Königshütte śwaři śwobodnu Radwigu K. je torjejc njejśche luboscźiwśi pomjer, na Königswalskej schońej. Wón wjeśejesche ju wot pucza do polow pśichi drohi, dajeśhe ju a pródźowaśche ło ju do tamnišcheho hata cźišnuć. K. pak ło poradźi, ło wutorhnjeć a cźekaść. Ju namakachu pośdźišcho pśichi sajéśdźe do khśeje na Königshüttiskim khośćeju hromadu žywjenu. Skućeć je pśches mjeju do Pólśkeje cźekała. Sranjena leži cźełko khora.

* **Dwě cźłowjeśkej žiwjeni wulkhował.** 1. septembra kupaśe ło pśichodowarka Marja Post na śwojim wulcźe we Wódrje pola Januschkowitz. Hołza śoje do hłubiny a ponóri ło pśichodźeni druhich kupaćych hośći. Młody cźłowjek śkoći ja hołzu, kiž ło w ſnjerutnym strachu ja nohu młodeho cźłowjeka kurcźe pśichmuty a jeho ło do hłubiny storhny. Twaŕśi techniker Karl Weißbrich je Gleiwitz, śkoći sa woběmaj ło tepjazymaj. Jemu ło poradźi, hołzu hacź na brjóh dowćahnuć. Druhi młody cźłowjek bé ło mjeł tym ſam wulkhował. Sa śkutk, je ſamnym strachom wo śiwjenje wukonjany, je knježeński prezident nowćitemu technikarjej Weißbrichej śwoje wjeźełe pśichpówdanje wuprajił.

* **Trojne mordaćśtwo ſ jaśtwa pśichcźeneho.** S Rumunja (Rawjeczorneje Biraniśkeje) ło pišo: S drohowej źełbu wobrośonjeny muž, kiž bé njedawno śchéjśemjeź rejne kłośanje w jaśtwje wotbędźał, ke kótremuž bźchu jeho dla wobžudźeństwa alkohola sajnuźili, poda ło ſ domu śmérza a jaśéli jeho, hdyž ło śmérzy w durjach jewi. Mordaŕ dźěśche potom ke thěji druhemu wobydlerja, kótrehož pśichi khorołoju jeho nana žedźaceho wuhladu, a jeho pśiches wokno jaśéli. Nimo toho rani też tśi žónśke.

* **102 lět stary naŵożenja.** Najśtarśchi naŵożenja Jendźeliśkeje, a ſawěśće jedyn ſ najśtarśchich na ſwěcźe, je pśiźedawśchi żelezniśki ſaśtojnik we wźy hrabiństwa Roŕfolk, kiž je ło nětkole ſ 251ětnej cźanej hołcźu žiwi. Wobej śtaj jara ſbožownaj a chcźetaj we błižśchim cźaśu do manźelskeho pśichśtawa pśichśtupiś.

Hłowny redaktor a zamołwity za politiku Marko Smolet w Budyšinje. — Za lokalny dźěl a feuilleton: A. Dučman w Budyšinje. — Za hospodarski dźěl: Arnošt Bart w Budyšinje. — Za nawěsćtki: G. Janak w Budyšinje.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„S. N." płaća měsačnje we wudawarni 1.10 hr., na pósće a pola dowérnika 1.51 hr., pod křiž. zwjazkom abo do wukraja 2.25 hr. abo 18 Ks. Wuh. a čišći Smolerjec knihiličerńnje, zap. dr. z w. ruk. w Serb. Domje w Budyšinje. Telefon 2687

Za nawěšći, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 8 pj. Wobčežnje so stajace nawěšći a tabele so wyše wobličeja. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 24 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Čisło (Nr.) 298 — Budyšin — Wutoru, 24. decembra 1929 — Banizen — Ročnik 33

Dla hodowneho swjedźenja wuńdźe bliže čisło „Serbskich Nowin" pjatk připołdnju.

Hody 1929

Hdyž sněžeńki kaž pjerka z njebjes saju
A zemi kuzłotajny wobraz tkaju
A pola jako wotemrěte sonja,
Nam zwony swjatočnje zas hody zwonja.
O spěwaj duša z radosću
Dźens' kěrluš dźěsću Božemu.

Hlej radosć zbožna jima wšitkich ludźi.
Jusk hodowny dźens wutroby wšěch budźi.
Dźens raduja so stari — młodźi — dźěći,
Hdyž štomik Božodźěsćowy so swěći.
A Boże dźěćo wobradźi
Wšěm telko darow k radosći.

O, telko swěčkow na štomje so pali
A jatwa so runja wupyšenej sali.
A dźěći dary z wyskom wobjimaju,
Hdyž zwóbradźanych połne blido maju.
Tu knihi — drasta — poprančki,
Tam hrajki — płody — worjechi.

A staršej zbožownaj staj mjez dźěćimi.
Też jeju wutroba so hori z nimi,
Hdyž dźěći dary khwala, wobdźiwaju
A potom „Ćicha nóc", sej zaspěwaju.
Dźens z hodownym je wjeselom
A juskom połny cyły dom.

Haj połne radosće su wšitke domy
A też w najmjeńšich khěžkach swěća štomy —
A Boha khwala dźensa w Božej nocy,
Kiž wuswobodźi nas ze ćemnej' mocy,
Hdyž pósła jako dźěćatko
K nam na swět syna swojeho.

Pój, ludo serbski! K žłobikej so klakni
A Jezusdźěćatkej sej w horju spłakni,
Kiž wupomha nam rady ze wšej nuzy,
Wšak serbski lud njej' Bohu ženje cuzy.
A lěpše časy zawěsći
Nam Boże dźěćo wobradźi.

P. Wićaz.

Moldenhauer Hilferdingowy naslědnik.

Němska ludowa strona je ſ pomocu presidenta němskoſtatneje banki, dr. Schachta, niz jenož finanzneho ministra dr. Hilferdinga powalika, ale je też bischcoje dozpita, so je ſo Hilferdingowe wuprošenje měſtno je ſobuſtawom němſkeje ludoweje ſtrony, dr. Moldenhauerom wobſkadźiło.

Němſki president je po namjeće němſkeho kanzlera pódźelu popołdnju dotalneho němſkeho hoſpodarſkeho ministra **Moldenhauera** ſa němſkeho finanzneho ministra a ſozialdemokratiſkeho ſapółſkanza **Roberta Schmidta** ſa němſkeho hoſpodarſkeho ministra ponjenowak.

Sozialdemokratoju běchu ſ wopredka žadali, so by ſoſo jedyn ſ jich rjadow tole ważne měſtno wobſkadźił a běchu ſa to ſwojeho finanzneho wězywuſtojneho, němſkokzjuſkeho ſapółſkanza **Hertza** naminetowali. Dr. Hertz pak je ſo po dołhim rosmyſlenju ſapowědźił, finanzne miniſterſtwo pischewſacć. Wě dopóſnak, ſo njeſmeje pſcheciwo dr. Schachtej a němſkej ludowej ſtronje twjerdſche ſtejiſchcejo dyšli dr. Hilferding, a nadběhi, kotreż ſo pſcheciwo tutomu cźinjachu, njeby też wón moſt wotrajeć.

W dźelu ſozialdemokratiſkeje ſtrony drje ſ pſcheměnjenjom w němſkim knjeježſtwje njebudźa ſpokojom. Hižo ſu w ſozialdemokratiſkich nowinach hłoſy ſłyſchecz, ſo dyrbja ſozialdemokratiſzy miniſtrojo ſ knjeježſtwa wuſtupić. Wjeſtſchi dźěl ſozialdemokratije pak je měnjenja, ſo je ſa ſozialdemokratiju pſchejo hiſchcźe wužitniſche, ſo druhim politiſkim ſtronam pſchiwolenja cźinja, a w knjeježſtwje woſtawaju, hač ſo wſchě miniſterſke ſydła měſchczańſkim ſtronam pſchewſtaja. Tohodla ſu ſo ſozialdemokratojo ſ tym ſpokojili, ſo ſo jenemu ſ jich pſchiſwiſnarjow měſto finanzneho miniſterſtwa němſke hoſpodarſke miniſterſtwo dowěri.

Wothlós z Parizu.

Wróćoſotſtupjenje němſkeho finanzneho miniſtra Hilferdinga je w Parizu wulki njemér ſpudźiło. Boja ſo, ſo może k hłuboko pſchimaznemu pſcheměnjenju w nětcźiſchim němſkim knjeježſtwje dóńcź. Tajke pſcheměnjenje na pſchedwjeczorje druheje Haagſkeje konferenzy by po měnjenju Franzozowſow „ſkoječenje do njeſnateho" było a by njedowidźomne ſćežkoſći ſa pſchedſtejace internazionalne jednanja měło. So by na Hilferdingowe wuprošenje měſto *němſki hoſpodarſki miniſter Moldenhauer ſ němſkeje ludoweje ſtrony ſtupił, w Parizu nochcedźa wěrcź, dokelž ninaju ſa wěrje podobne, ſo bychu ſozialiſtojo do teho ſwolili, ſo bychſtej ſo najważniſchej miniſterſkej ſaſtojnſtwje, ſwonkowne miniſterſtwo a finanzne miniſterſtwo, němſkej ludowej ſtronje pſchewoſtajiłej.*

Franklin-Bouillon Francowzow z Němskej traſi.

W deputěrtſkej konforje je ſo póndźelu wo wudawkach ſwonkowneho miniſterſtwa jednało. Sapółſkanz **Franklin-Bouillon** je tule ſkładnoſcź wužił, ſo by Franzozowſow ſnowa pſcheď němſkimi planami warnował. Po jeho pſcheſwědčenju Němcy bjes roſbděła ſtronow na to dźěłaju, ſo by ſo **Versaillelſke ſkrježenje ſniczilo. Wuſkoženje němſkich żelesnizow w Porheinſkej pſchi franzowſkej mjeſy je njedoſtatne.** Reparazije a bjeſtraſchnoſcź ſo njepſcheſtawajcy wołoženja. Locarno njeje žadyn franzowſki ſtuk, ale na ſo naſtorkej nětkuſcheho němſkeho kanzlera Cuna pſchipiſkacź. Strejemann a jendźelſki półſkanz w Barlinje, lord d'Abernon, ſtaj ſo Cunoweje mysle pſchimnyloj. **Sa Franzozowſku je Locarnſke ſkrježenje měr, Němſka pak jo ſa rewanſchu a ſa ſniczenje Versaillelſkeho ſkrježenja wužije.** Runje tak je němſki lud jeneje mysle **w praſchenju pſchiſamknjenja Awſtriſkeje k Němſkej.** Žadyn człowjek we Němſkej žedi na to njeniyłli, wójnſku winu Němſkeje pſchipóſnacź. Na ſónju rěcznik knjeježſtwo napominaſche, ſo njeby pſchi nětcźiſchich trajacych jednanjach **na jane waſchnje zoſtało.** Sa możnoſcź, ſo Němſka njeby Youngowy plan dopjelnika, bychu ſo dyrbjale ſankſije (Ekloſtanje) ſ poſtajicź. Franzowſke wójſko njeſmě Porheinſku wopuſchcźicź, pſchedy hač njeſtu żeleſnizy pſchi franzowſkej mjeſy dopołnje wupraſcźene.

Potom ſo ſozialiſtiſki ſapółſkanz **Grumbach** ſkowa jimaſche. W mjenje ſwojeje ſtrony Briandowu ſwonkownu politiku ſkhwali a němſko-franzowſke ſdźělenje ſakitowaſche. Wudawanje Franklina-Bouillona wotpokaſa, ſo ſo żeleſnizy w Porheinſkej ſ połoženju němſkeje mobiliſacje wutworjeja. Wunoſchk wjeſerawſcheho wothłoſowanja we Němſkej dopokaſuje, ſo ſu němſzy nazionaliſtojo w mjenſchinje. Franzowſka žebi njeſmě ſdaċe dawacź, ſo ſo Němſkeje boji.

Hroza wſitkich wójnskich łódźſtwow.

Herriot ſo němſkich ſchižakow boji.

Jedyn ſ wjeduikow radikalneje ſtrony, Herriot, je we franzowſkej deputěrtſkej komorje pſchi wuradżenju wo wudawkach ſa wójnſke łódźſtwo rěcź měł, w kotrejž ſa to wuſtupowaſche, ſo by ſo jednanje wo wotbrońenju niz je ſtrony jenotliwych ſtatow, ale je ſtrony Swjatſka Ludow dale wjedło. Herriot praji, ſo je wotbrońenje wójnſkich łódźſtwow ſa ſwobodu na morjach ſwjatſane, a tole praſchenje ſo ſaſo bjeſtraſcha mórſkich mjeſow dótka, wo kotrychž dyrbi ſo hromadźe wo bjeſtraſchu krajnych mjeſow jednacź. Němſka ſo pſchi Londonſkej łódźſtwowej konferenzy njewobdźěli. Němſka pak je njedawno nowu ſchižaſ na morjo puſchcźiła, kotryż je hroſa wſchitkich wójnſkich łódźſtwow. Po Versailleſkim ſkrježenju na Němſka prawo, ſchěcź druhich ſchižakow tehole typa natwarić. Jeli ſo po tajkim nochcedźa, Herriot ſwoju rěcź ſtónči, ſo ſo wotbrońenje łódźſtwow w Barlinje roſſudźi, dyrbi ſo dyrbjeli ſa to poſtaracź, ſo by Swjatſk Ludow ſaſo tuſe wěc do rukow wſał.

Skriwdźace počinjenje přeciwo francowskemu pósłancej w Moskwje.

Kaž ſo ſ Moſkwy powě, je póndźelu franzowſki półſkanz Herbette nameſtnemu ſwonkownemu miniſtrej Litwinowej hamtſke wojſewjenje rumuńſkeho knjeježſtwa dźiwł pſchepadacź. Tohodla bě do ſwonkowneho kommiſſariata pſchiſchoł. W ſwojim wojſewjenju rumuńſke knjeježſtwo ruſkemu knjeježſtwu ždźi, ſo ſo Rumuńſka diplomatiſkej kroczeli amerikańſkeho ſtatneho ſekretara Stimſona we naſtupanju wurunanja ruſko-chineſkeje ſwady pſchijimnje. Litwinow Herbettej praji, ſo tajke wojſewjenje **njemóża wjazy pſchijcź,** dokelž je ſ prěnja ruſko-chineſka ſwada doſpołne wurunana a potom, dokelž njeje mjes Rumuńſkej a Ruſkej žanych diplomatiſkich poćahow. Gdyž franzowſki półſkanz wotmołwi, ſo je jeho powinowjeź, tole ſdźělenje w mjenje franzowſkeho knjeježſtwa wědźeć daċ, Litwinow jeho ſkowa ſ pſchiſłopmnjenjom pſchetorhny, **ſo powinoſeje franzowſkeho a rumuńſkeho knjeježſtwa ja njeſho njejſu roſſudźaje.** Na to Herbette piſmowe wojſewjenje rumuńſkeho knjeježſtwa na błida ſwonkowneho kommiſſara połoži. Litwinow pak piſmo ſ błida wſa a jo franzowſkemu półſkanzej do ſaka ſhuny, prajiſy, **ſo je audienza wo rumuńſkim wojſewjenju ſa njeho zyle wotbyła.**

*

Mjes wukrajnymi diplomatami ſo powěda, ſo budźe Herbette po tymle podawku wo to proſyć, ſo by ſo ſ Moſkwſkeho półſkanſtwa wotwołał. S druheje ſtrony ſo praji, ſo budźe franzowſke knjeježſtwo ſa Litwinowe njedoſtojne poſtupanje pſcheciwo franzowſkemu półſkanzej doſcećiſujenje żadacź.

Bartel je nadawk přijał, nowe polske knježerstwo wutworić.

Prjedawſchi polſki miniſterſki pſchedſydża dr. Bartel je nadawk ſ ſaſtajenju noweho knjeježſtwa pſchijał a je póndźelu do Warſchawy pſchijeł. Nowiny lewizniych ſtronow dalokoſkahaje pſcheměnjenja we wyſokich ſaſtojnſtwach wuczakaja, mjes tym ſo narodnodemokratiſka „Gazetta Warſchawſka" měni, ſo ma ſo wot Bartela jenož wozjakaċ, **ſo taktiku nětcźiſchcjeho knjeježſtwa pſchemeni,** ſo pak hewak, dotalnu politiku dale powjedźe. „Expreż Poranny" piſche,

so prawiznе nowiny nětkole jenoż njespokojnosćo Ludaju; wone derje wědźa, so so Pilsudskeho systemom njehodźi se wobstamknjenjemi parlamentariskeje wjetšiny wotstronicź. Na druhej stronje lewizna opposicija w žywotim dobyczerskim wjeselu pschedaloko dże a je po dacu sabyła, so je profesor Bartel dowěrnik a rosćuženy pschiwisnik Pilsudskeho.

Wurunanje rusko-chineskeho konflikta.

Sastupjer ruskeho swonkowneho kommissariata Schimanowski a chineski diplomatiski kommisar Tsai staj we Chabarowsku protokoll podpisałoj, po kotrymż so **priedawschi porjad na rauschochineskej żelesnizy wobnowi.** Dale so ruske konsulaty a ruske wikowanske organisacije w Mandźurskej, runje kaž chineske konsulaty a wikowanske pschedewsacze w ruskej rauschej Asiskej, snowa pschiprawja. Pschi rusko-chineskej mjezy so mérowy staw hnydom sazo wobnowi, a wójsay wobeju krajow so wrócźo wosmjelej. Wschě jate wozowby so hnydom na žywodobu puschcza. Chineska wyschnosć ruskich běłogardistow watroni, kotrejż su na stronje Chinu pschećiwo kommunistiskej Ruskej wajowali, a jich wjednikow wupokaże. Praschenje wo nowowotwerjenju diplomatiskeho wobkhada mjes Ruskej a Chinu so wotstorcźi hacź budźa na rusko-chineskej konferenzy, na 25. januara 1930 postajenej, wschě sawadźene praschenja wuprajene.

Po tymle protokolu so nowy ruski direktor rauschochineskeje żelesnizy a naměstny direktor do Charbina podataj, so bychtaj žywoje sastojnistwo nastupiłoj.

*

Mandźuriski marschall Czangsuelang je krjedu ruskemu naměstnemu swonkownemu kommisarej telegrafował, so je shromadny protokoll wo wurunanju ruskochineskeje swady potwjerdźił. Dojednanje je pondźelu we 12 hodźinach do mozu stupiło. Wschitzy ruscy jeźi so je chineskich jastwow puschcza.

Kaž so dale powě, je marschall Czangsuelang pschikasał, so ma so chineske wójsko w południowej Mandźurskej wotmobilisowacź.

Khorwatskeho wjednika dr. Maćka před sud staja dla wjelepferady a přinoć bombowych attentatow.

Kaž je so hižo wczera dźełiło, je Sagrjebska policija pschišłabanstwo pschećiwo nětkajschemu knježerstwu wotkryła. Jugosłowjanski kral Alexander je se sayschimnjenjom do njepłódnych swadow politiskich stronow wuswobodźazy skutk dokonjał. Najmudrischich a najžestnischich muzow je Sserbow, Khorwatow a Sslowinzow wubrawschi, je i nich knježerstwo sestajak, kotrejż je sandżene léto z wulkim wuspěchom skutkowało. So by so swadam mjes Sslowinzami, Sserbami a Khorwatami tónź cźinilo, je kral krajej, kotrejż bo dotal kralestwo Sserbow, Khorwatow a Sslowinzow mjenowasche, nowe mjeno Jugosłowjanska narjekł. W Jugosłowjanskej njeje žaneho rosdźela wjazy mjes jeho sijomi splahami, ale kóždy Jugosłowjan ma jenake politiske prawa, ale też jenake politiske powinosće. Jugosłowjanski lud so pod nowym knježerstwom žiwożenmy cźuje. Pschi składnosćeji kralowskich narodninow su wschě jugosłowjanske města deputazije do Beograda pósłałe, kotrejż su kralej žiwoje pschałe a so jemu ja jeho mudre a prawdosćiwe knježenje dźakowałe. Jako kralowny najwjetschi skutk pak su pschipósnałe a wukhwalowałe, so je žiwoje kralestwo, kotrejż pod knježerstwom politiskich stron rospadnyć hrożesche, do jeneho zylka krucze zwjazał, jemu mjeno Jugosłowjanska dawschi. Wjedniży dotalnych politiskich stron widźa, so jich wliw mjes ludom cźim dale cźim bóle wotebéra. To je z pschicźinu było, so su so wobeźe w Khorwatskej srěcźeli, nowe knježerstwo z nadpłnosću powrócźiłej. Morderske tśělby a hesłe naschimy su hižo sa pschewjedzenje žiwośich wotpohladow wuzjili a chżychu je dale nakožowacź niż jenoż pschećiwo knježerstwu, ale też pschećiwo deputazijam, kotrejż do Beograda jěsdźachu, kralej hołdowacź. Runje tele deputazije běchu przedawschim politikarn wjednikam cźern we woku a nad nimi chżychu so z attentatami wjecźiłej. Do tehole spschiłabanstwa je też Sagrjebski rěcźnik dr. Wladimir **Maćek**, jedyn z prěnich wjednikow przedawscheje khorwatskeje ratarskeje stronY, saplećeny. Sobotu dr. Maćka k pschešłuschenju na policajski presidium skasachu. Ménjachu, so jenoż we jednore woprascheńe dże, borzy pak so powěsćej rosnjeże, so su dr. Maćka we jatbe wobkhodowali a so jeho žudej pschepodaja. Jeho k samolwitosći dla cźinow poczerpa, kotrejż su pschećiwo nětkajschemu knježerstwu samerżene. Swojej žiwóžbje je dr. Maćek telefonnišy źełelik, so je sajaty a je žadał, so bychu jemu wobsed pósłali. Zyły dźeń su jeho pschešłuscheli a jemu przedawschego awstrikeho žandarmerikeho wyschła **Belicza** naschpschećo stajili, kotrehoż su tehorunja sajeli, dokelż je podhladny, so je so pschi spschiłabanstwje pschećiwo knježerstwu wobdźelił.

Tónle Belicz je w njewobkedźbowanym wokomiku se błida pschešłuschajsego žudnika nóż sa woczinjenje listow zhrabnył a jebi jón se wsjej mozu k wutrobje storcził. Belicza su do khorowinje dowjezli, hdźež pak je bórzy na žiwoju ranu wumrjeł.

Bombowy attentat w Indiskej.

Na wožebitu żelesnisku cźah indiskeho naměstneho krala, lorda Irwina, je so bomba cźiśka. Naměstny kral njeje franjeny. Jedyn cźahowy sastojnik je so lohko sranił.

Wožebity „Timesowy" dopisował w Delhi powě: Městno, na kotrymż je so attentat stał, je njehdże 1½ kilometra wot sastanischcza noweho hłowneho města Noweho Delhia sdaleny. Bomba je so do jeneho jedźeneho wosa z woknom mats cźišła. We wosu pak njebé nichtó pschitomny. Ludźo na sastanischcźu su rosbuchnjenje słyscheli. Ménjachu pak, so je to signal dla mjły. Rosbuchnjenje bé tak žylne, so je duo jedźeneho wosa rosbi.

Wólbne dobyce egiptowskich nacionalistow.

W Egiptowskej su so njedźelu wólby do parlamenta wotmełe. Z nimi je so diktatura Mahmuda pasche skóncziła. Napischcze wocźakanju njeje so z kuwsacźom hornje Egiptowskeje měr pschi wólbach kasyk. Po dotal znatych wólbnych wunoschkach, kotrejż tśi schiwórcźinu wuswoslerjow wopschijeja, su wafdistojo (nazionalistojo) pschemożażu wjetschinu dospili. To je so wocźakało, a to cźim bóle, dokelż so liberalna strona, z kotrejż wjednikom je Mahmud pajcha, njeje so pschi wólbje wobdźelika. Najważnischa praschenja, we kotrymż ma so po wólbje rosdźelicź, je praschenje w juliju wobstamknjeneho jendźelsko-egiptowskeho srěcźenja. Dwěma njemóże być, so wjednik wafdistow, **Nahas pascha**, borzy nowe knježerstwo sestaja. Z jeho prěnim nadawkom budźe, rosdźelicź, hacź ma so z jendźelskim ministrom **Hendersonom a Mahmudom pascha** wobstamknjene srěcźenje pschijcź abo wotpokazacź. Srěcźenje nazionalistiskim žadanjam, kotrejż su ho przedy pschi wschelakich rosbitych jednanjach wupraiłe, dalako na pschećo dże. Ke nim ma so **jendźelske wójsko z Egiptowskeje wrócźo wsacź.**

Sprisahanstwo w Mexiku so wotkryje.

Powěsćź z města Mexika praji, so je so tam spschiłabanstwo pschećiwo przedawschemu presidentej generalej Callesej wotkrylo, kotrejż je so njedawno se Sjednoczenych statow wrócźił. We hłownym měsće su dwanaceźi ludźi a w Tampico tśiceźi ludźi sajeli.

Cźłonki internazionalnych anarchistow, wobstejazu je dwanaceźi wozbow, pola kotrejż su revolucionarne plany namakali, su z kraja wupokasali.

S Mexika so dale powě: S ludźi, kotrychż su w żiwiu z komplottom pschećiwo przedawschemu presidentej Calleje sajeli, je so kóždy jednotliwy na to swjazał, so spyta **Callesa stónzowacź.** Sswjedźenjska hoscźina pola generała Calleja, w Santa Barbara wotmyślena, na kotrejż dyrbjesche so 5000 hoscźi wobdźelicź, je so sobotu wotbyła.

Ze Serbow

W Budyschinje, 24. dezembra 1929.

— **Wo wjedrje.** Wczera wjecźor w 7 hodź. barometer 740, hygrometer 0, thermometer wo dnjo —1. Dźensa ranw we 8 hodź. barometer 736, hygrometer —4, thermometer w nozy —7. Wuhladny na symnische wjedro. — Schkleuza je trochu dale na hrosne schła, z cźehoż wukhadża, so mjazina nad wjecźornej Europu so nam bliżuje. Hacź naschim stronam wocźopleńje pschinjeże, je jara dwólomne, pschetoż žylna wyschina nad rauschej Europu dawa naschemu wjedrej žuchi a wobstajnu a pschi tom symnu ras. Jéry pak wětr z Pólskeje. Hižo w Franzowskej je z wjecźora pschikhadźała mjazina w nozy k pónđeli zjemdre śnihowe mjeczele pschinjesła. Cźahi wostachu w žiwej hibaju. Też mjachu stronam so pschihłowanja mjazina nasterje žiwu pschinjeże. Hewak je wjedro dosć hodowneho rasu. W górskich krajinach wjazy śnihu leži hacź w nižinach. Jutśe, Boži dźeń, sthadża źłonczko 8,13 hodź. a khowa so 3,48 hodź. Mjezacźk sthadża na ranje 2,13 hodź. a khowa so pschihodowju 12,47 hodź. — Na dlim tu bym cźitarjam a cźitarjam pschejemny sbožowne hody a prawje bohate Boże błogo.

— **Pod sjawnym Bożodźěcźowym schtomom** na Mjazowym torhoschcźu spěwasche pónđeli wjecźor we 8 hodź. k posłuchanjemu rasej Budyske rjemjeslnišnje spěwne towarschstwo. Hižcźe ras bésche so nahladna žyła pschipośłuchanjow sdała, so by słyschała spěwy žiwjedźenja luboscźe, kiž je nětko zyle bliżo. Wschitkim pak, kotrejż su pod Bożodźěcźowym schtomom žiwoje mozy wěnowali dobrej wjeźy, budź wutrobny dźak.

*

— **Do žiwjedźenskich wuhotowanjow towarschstwow** we tutom hodowinym cźasu słuschа też sjawny hodowny žiwódbny wjecźor tudomneho ev.-luth. towarschstwa młodych hołosow Pětrowskeje wosady. Wón wotmeje so njedźelu po hodźoch, 29. dezembra, wjecźor ½8 hodź. w sali „Wjelkeho konja — pschi darmotnym tastupje — a mjes druhim pschedewjedźe Naglerowu hodownu hru „Cźicha nóz, žiwjata nóz." Nadźijeja so, so so wjele pschećerskich tschešćanskeje młodźinskeje wjezy na tutom hodownym doživjeczenju wobdźeli.

— **Serbski swójbny wjecźor 3. dźeń hodow (pjatk) w Serbskim Domje w Budyšinje.** Započatk wjecźor we 8 hodźinach. Maćica Serbska wuhotuje 3. dźeń hodow w Serbskim Domje serbski swójbny wjecźork z hudźbu, spěwami, deklamacijemi a přednoškom serbskich bajkow. Stóž chce so na wulosowanju wobdźělić, so prosy, mały dar w hódnosći nehdże 1 hr. sobupřinjesć. Dary za serbski muzej, za archiv a za knihownju by předsydstwo wosebje wutrobnje witało. Wone budźeja so pod hodownym štomom wustajić. Přindźće w bohatej liebje! Rjenje budźe!

— **Serbske towarstwo „Nadźija" w Budyšinje** wuhotuje njedźelu po hodźoch, 29. decembra, wjecźor ½8 hodźin sylvesterski wjecźor w zali hosćenca „Brauhausgarten" na Nowosalcskej drózy. Wšitke sobustawy z jich přiwuznymi so wutrobnje přeprošuja. Budźe to wjeseły wjecźork z dźiwadłom, žortnymi wustupami a rejemi.

— **Župa Michał Hórnik.** Česćene towarstwo „Adolf Černý" w Prazy překwapja a zwjesela našu župu ze sóčhowacej powěsću: Naše towarstwo je wobzamkło, jenotliwym župinym towarstwam tute knihi z jeho nakłada wěnować: 1. prof. dr. Józef Páta: Krótka příručnica łužiskeje serbšćiny. 2. Serbska Čitanka. 3.

Tahiti.

Roman z južneho morja.

72] (Pokračowanje.)

Krótko potom pschistaji „Reine Blanche" z hrimotom kanonow do pschistawa. Admiral njewumóže wschak na tutom dnju dozbla na kraj, ale pschija jenoż z Franzowskeje sa njeho pschipósłane depesche a pisańske hacź do pósdnjeje nozy. K žywjenju pschestłapnjenju pak dosta Rene pschepschosćenje, so by na admiralsku tódź pschischoł, hdźež žebi Du Petit Thouars pscheje, z nim we wulkim wažnej należnjosći porěcźeć.

„Luby hejtmano Delavigno", sarěcźa na njeho admiral hnydom, hdyż sastupi jara pschećełnje — „mam nadawk sa waż — wažny nadawk, na kotrehoż wustojnem a sprawnem wuwjedźenju mi wjele saleži a ke kotremuż chżych žebi tu w Tahiti pschihódneho muża pytacź. Tuczi knjeja jowle žu mi wschitzy jenohłósnje waż namjetowali. Schto k tomu prajiśe?"

„Wocźakuju wasche pschikasy", rjekny René.

„Sdym žebi waż sa žiwojeho pósłanza do Parisa słabał", rjekny admiral pozmjewajo — „chżeśe-li hišće?"

„Knjes admiralo!" sawoła René pschekapnjeny, skoro wustrózany.

„Chzu zyle sprawny z wami bycź", rěcźeschе pak Du Petit Thouars dale, njedawschi jeho dale k rikowu pschinjecź, „pschetoż žym so hižo tam napschećo tuttym knjesam wuprajił. Po podawkach, kiž su so jow na Tahiti stake, da so myślicź, so niż jenoż protestantojo w Europje, ale też někotři ludźo, kotrejż njejsu mi runje pschećełnje smyslelni, budźa tu wěz tak daloko do naschich skótkow žiwuwużicź, kaž so to jenoż někak hodźi. Njezadam nicźo dale wot was, hacź so bychcźe franzowskemu knježerstwu moje depesche pschepodak a tam wschitko po prawdźe rospowědak, kaž śeje to tudy nadeschło."

„Ale moja žona!" sawoła René, „kaž jara ekscźesowna wascha dowěra ke mni bywa, knjes admiralo, a z kak wulkim dźakom bych ja pytak, so hódny wopokasacź, to mam tola winowatotcźe tudy dopjelnicź, kiž nihdy njeńmém sanjedbacź, hdyż bych nochcył waschebo samtkneho pocźeścźowanja pobjedź."

„Ja wěm, scźe so z Indiancźanku wożenić", kmjeschе so admiral — „wona je na Atiu. Derje; pschi telko mésacznem pucźowanju na nětchto dnjach a nětchto mórskich milach njelażeli. „Jeanne d'Arc" njech w Atiu pschistajі. Jeli budźe wětr jenoż někak pschihódny, to smjeźeze na hódzy pad nětchto hodźin khwile, žiwojej žonje boženje prajicź. Je to waschebe poslednje dwěły sacźerko?"

„Wy scźe pschedobrocźiwy, knjeje admiralo — ja pojedu!"

Hischcźe na samtnem dnju sastupi René na tódź — ledma sby jemu khwile, so je žiwojimi pschećełelemi rosžohnowacź — a hdyż so któnzo khowasche, de „Jeanne d'Arc" hižo na morjo wuplina.

Nasajtra rano bu wjedro prawje wichorozite. Psched složenymi plachtami pschedobywasche so „Jeanne d'Arc" psches zbéhaze, rosnjemdrjene zolmy, tschepotajo hacź do podłóbże wot mózmych storkow, z kotrymiż so morjo jeje tódźnemu prędku na pschećo walesche. Wschě wuhladka běchu krucze sesacźinjane, a ! Papeete šobuwsacźi pažaschezo ležachu i wuwjacźom jenicźkeho, na pot mortwi pschemórskich thorosćej w jich kojach.

„My widźiće, Delavigno", rjekny stónczinje kapitan, hdyż běsche dolho a kokólnive psches schkleńcu hladał, „wichor njecha wocźicźnyć, a ja njesamóžu, tak žel hacź mi to też je, ke kupje pschistajicź."

„Wy scźe hižo wjazy cźinił, kapitano Sinclairo", rjekny René z cźichim, ale skoro žiesweczným hłosom, „hacź budźech žebi hdy swajił, wot waż žebi wuprožnjcź — wjazy skoro, hacź móżeće samokwicź. Ja dowidźu, so je njemóżno, k Atiu dozpěcź. Prošcźu waš, cźiścźe žiwoju winowatosćeju."

Cźemnischo bu nětko na wodże, hłónzo nakśileschе so k wobsoru, a hnyše scźimy mróczelow hromadźachu so z nakim wětrom.

René stejeschе pschezo hischcźe na wutrobnyje statneje łódźe, sady kotrejż pluśkaze, schumjace smohi so walachu, i wóckomaj so sajchtawschi do cźemneje dalinY, hdźež pschezo bóle a bóle kraj so pohubjowaschе, kiž wschitko wobkhowa, schtož běsche jónu jemu tule jemju z rajom scźiniko — wschitko — wschitko, a to, jenož dypt, na wobsoru so spontiny.

„Wohwa Sadie", dychny wón scźicha, a z wětrosću toho, schtož bé žiwśił, njesacźu wón swapredka — k prijemnu rasej znadź z dołheho cźasa, schto wón žiwbuje, ně, schtož bé dobrowólnje wot so cźiśnył, a jako žebi wobtras žiwoje wobeje, wopuschczeneje żony wumolowa, kaž wona sesérjnje na njeho cźakajo z dźešcźom — z tym błódkim, lubym, błotym dźeścźatkom na tamnem, ow tak derje znatem měśtaczku stejeschе, tam dźeń wob dźeń, tydźeń po tydźenju so pominywcź widźeschе stajnje podarmo cźakajo, tu jemi so jemu skoro wutroba, a tu k prěnjemu rasej też stupichu žylny, hórke, palaze žylny roskacźa do jeho wocźow.

A tam sa wobsorom słubi so mjes tym kraj. — —

XXVII.

Na Tahiti sakitowachu so mjes tym kupjenje z njechabłowazej, njeslemjomnej żmužitosći pschećiwo wschednje pschibéracym, jich kupy z rjeczasom nabywnoh wobwodźazemu njepschećełej. Niż hižo měrajaj, léta dołho dźerzachu so na lehwach, w horach pschipramjenych a wobkruczenych, a wotrajschu so kóždy nawal a nadpad se žymnej krwju a z wulkej khrobłosću.

Sakle tónz léta 1846 poradźi so Franzowsam, wobkruczene lehwo domorodownych sadobnej. Najžylniche lehwo, Papeenowske, poda so napośledy; schtitowarjo dlijachu so nětcho dnjow, stónczinje pak podwolichu so też woni pschemozy a pschićełahnychu, runje nowe léto, do města, hdźež žiwoje bronje słožichu. Pschikhadźachu w dołhej prozejći — nacźolnizy prędku, potom wojotowizy a żony a dźeći napośledku.

(Pokračowanje scźehuje.)

Słownik, česko-serbski a serbsko-češki. Też chce česćene towarstwo tute knihi wěnować a darić jenotliwym wosobam, kiž maja za wěc zajim. Chce z tym přinošować k rozšerjenju serbskich knihi mjez ludom a chce darmo rozdźělić telko mjenowanych knihi, kelkož potrjebuja. Podpisanaj: Jan Hejret, předsyda a Vlad. Zmeškal, pokładnik. — Župa „Michał Hórnik“ dźaknje wozjewja tutu hodownu wobradźeńku a wupraja česćenemu darićelej zjawny horcy dźak! Skazanki přijima Jurij Delan, farar, župan.

— **Na wotpočink.** Kónc hodownika stupi w Drježdźanach zaslužbny Serb a dołholětny sobustaw towarstwa „Cornobóh“ po 40lětnej službje w železnicowym powołanju do wuslužby. Je to k. August Lešawa, 1864 w Dźiwoćicach rodźeny. Po šulskich lětach nawukny kołodźejstwo, woženi so ze Serbowku Kristu Měrćinkeez Drožđźija a přija pozdźišo pěkne městno w Hamburgu, hdźež cyły khwilu zwosta. Lubosć k dominzje pak wabi jeho, sebi w Drježdźanach dźěło pytać, štož so jemu też radźi; bu při statnej železnicy sakskeje přistajeny a při tym je knjez Lešawa też wudźerżał hač do dźensnišeho. W serbskim towarstwje běše husto woporniwy wupomocnik při wšelakich składnosćach a wuzkosćach znutřkownelho towarstwoweho žiwjenja. Zabyć nochcemy zdźělić, zo je mjenowany pensista nan našeje runje we Prazy studowaceje horliweje Serbowki Měrany Lešawic. Njech je knjezej Lešawje strowy, spokojny a zbožowny wotpočink spožčeny!

— **Komposicije Bjarnata Krawca w Beogradskim** radiu. Wutoru 17. decembra připołdnju 12,30 hodźin poskići 1. Beogradske spěwne dwuzwuki 13. decembra 1930 wot 12 hodź. do 1 hodź. w hodźenskim radiu na žołnje 437 dwě komposiciji našeho hudźbnoho mištra knjeza Bjarnata Krawca. Přednjesenje tuteju spěwow w radiu je z najwuraznišim znamjenjom, kajku česćowność a sławu naš Bjarnat Krawe pola słowjanskich bratrow wuživa. My wjeselimy so z wutrobu nad počesćowanjom, kiž je so jemu a zdobom cyłemu serbskemu ludej dostało.

— **Wokrjesny wubjerk Budyskeho hamtskeho hejtmanstwa** sešdźe so k swojemu zjawnemu pohodźenju pónjedźelu 30. dezembra 1929 dop. w 10 hodź. w pohodźenskich hamtskeho hejtmanstwa na Bismarckej dróhi 21. Dnjowy porjad wopřicha 25 dypkow.

— **Padnyšćiwy.** Kradnył je něchtó w cjašu wot 14. k 15. 12. 1929 z jeweje wotkeže w Běłšichezach starsche zwonjacz kolo samki „Janko“. Kolo mjezyche cjorne kroćna, žołte swjerne i cjernymaj šmukkowaj, horjeshibnjane wodźidło, přisamy schitkimiši hak, schérej wobruczi, přednja nowa. — Wo wuznamne zdźělenja prošu kriminalny wotrjad w Budyšchinje.

— **Wažne sa wójnskich wobschkodźenych!** Orthopädiske ręčne dny budźa w lěcze 1930 w Budyšchinje we wobstaranskim hamcze pschi Kralowskim malu 3 po 1 schodźe sćěhowace dny dopołdnja wot 11 hač 12 hodźin: Serjedu 8. januara, 12. februara, 12. měrza, 9. haprleje, 14. meje, 11. junija, 9. julija, 13. augusta, 10. septembra, 8. oktobra, 12. novembra a 10. decembra. Pschi wschitkich puczowanjach k orthopädiskemu wobstaranju, ja kotrejž so šarunanje wudawkow žada, ma psched wotjědom pišomny namjet toho, kiž ma prawo na wobstaranje, a pišomne pschepruschenje jeneje wobstaranskeje wyschnosće pschedležeju.

S **Budyšeza.** Dawno maju tu Sserbja žadanje, so jasno ras do shromadźizny serjcu a wjele a husto so ja serbskim zwjedźenjom praschelu. Njedźelu po hodźach so hodowała w Kernigez hosćenju wot towarstwa „Lubina“ serbski wječor wuhotuje, kiž so w 7 hodź. sapoczńje. Mjez druhim je ja dźiwadło postarane. Snate mozy wustupja. Jako spěwarjo budźeja nam wschelazy žłuščić. Mjez nimi knjes wučzeŕ Jenka ſ Noweje Wsy pola Klukicha. Na wschě posłuchenja so wutrobnje wjeselimy.

Z **Malešec.** (Porjedźeńka.) Patorźeru popołdnju w 5 hodź. němska a w 6 hodź. serbska Boža nóc.

S **Porschitz.** Naschej wćerawschnjej spomjenjaz dodamy, so naschi schotoszy hudźbnizy ſ jutšischim konzertom tsecze lěto swojeho wobstacja wobſwjeczeja. Sa nimi leža ſit lěta njewušitawajeje prózy a pilneho wukrnjenja. Wschudźom po Sserbach, hdźež wustupichu, buchu pschipožtscharjo pschekwapjeni, so tak wustojnje hudźa. S loutschego Domowinskeho šlěta wšelazy, so sady Budeščez wschelazy mjez naschimi šusodami hišće dźenž wěricz nochzeha, so běchu hudźbnizy Serbja. Maja jich sa cježkich hudźbnikow ſ Prahi. S bohateho programa wušlebjujemy hudźbny potpourí serbskich spěwow. Je to wěnz najtrażnischich twórkow ze serbskich spěwnych honow. Nawik je jón naš znamjenity hudźbnik knjes wyschiši wučzeŕ Sslodeńk. Wón też jutsje wječor konzert ze znatej wustojnosću dirigueje. To hižo rěkži sa dobru kakkosć posłuchenkow. Program wopschija nowu składbu mischtra Pětschki, wěnowany naschej znatej rezitatorje Měranzy Leschawiz. Sastup je w poměrnje nifi. Konzertej pschidruża so jeje.

S **Łuczy.** Po postajenju wokrjesnego wubjerka wotměchu so tu sandźeny pjatk gmejnskeho pschedstejeżerja a lawnikow wólby. Sa gmejnskeho pschedstejeżerja wolachu ratarja Arnoschta Mitnarja, sa lawnikow ratarja Gustawa Jankscha, dźěłaćerja Korlu Mitnarja a sa pokławnika inspektora Fiddelku. Pschewschacze sastojnstwow potrjeba hischcze wobtrukowanja wotrjesnego wubjerka.

S **Wósporta.** Měschćanosta Claus wólby za měschćanosću města Wósporka njeje pschijał. Na to je kollegij we tajnym pohodźenju jenohłósnje knjesa měschćanostu Kunzela ſ Niederćerwitza sa měschćanostu wuswolił. Knjes Kunzel je wólbu pschijał, wón najtšerje 15. februara 1930 swoje tudomne sastojnstwo nastupi.

S **Worzyna.** Sandźenu sobotu wulhotowachu dźěći Worzynskeje schule pod nawjedowanjom knjesow wučzerjow hodownu zwjatočnosć w Fehrmannez sali. Sala běsche zyła polna wopytowarjow. Sćěwjatočnosć jowcza so se žerbstimi a němskimi spěwami a pěsnjemi. Potom hrajesche so krótke dźiwadło „W raju cjornuchow“ Hrajachu jara rjenje a wožebje so spodobasche pschedstajenje drastow a waschnjow cjornuchow. Sda so skoro, so to njeby hodownu hra była, ale pschez sajatzho pschijatkowe muža pschijkowzbasche kuschak, so wón ſ kraja podhlada, hdźež so dźensa hody swjećeja. Temu schitkowace rjana žłobikowa hra a lubolna hra najmjeńschich. Spěwy buchu wobźiwnjowane ſ dźěćazynami spěwami a na konzu spěwachmy wschitzy „O najwjeselschi“. Dźakujemy so naschim knjesam wučzerjam sa nałożenu prózu, wosebje pak naschemu knjesej wučzerjej Krawzej, kiž dźěći tež tak rjenje žerbsti wučzi.

Z **Haslowa.** Při wothłosowanju za ludowy rozsud zańdźenu njedźelu su tu při wotewrjenju wothłosowanskich listow nadešli dwě bankowcy, kóždu po 2 milijonaj z přispomnjenjom „Za wothłosowanske wudawki“.

Z **Radworja.** Njedźelu 22. decembra wobradźeše Boże dźěćo we wustawje milych sotrow. Přez 40 maluskich dóstachu rjane wěcy a hrajki, kotrež běchu sotry same zhotowile. Tola też njemjenowana dobroćerka, kotraž bě přitomna, bě sotry podjerała. Dźěći same ze spěwom a přednoškom swjedźeń porjeńšichu. Přitomnaj běštaj też knjezaj duchownaj. Zawěsće je so našim małym wšo lubiło, a wone budźa drje hišće dołho wo „Božim dźěśeu pola sotrow“ rěčeć. Milosćiwym sotram pak słuša nic jenož dźak, ale też podjera.

S **Kotez.** Dźěćzi tudomneje schule běchu hižo sjedźu we Luśu hodowne pschedstajenje poskiczite. Pjatk někto kuch w Kotezach wospjetowachu. Stari a młodźi pjelnjachu žurlu, so buchu dźěćazej hrě pschipołkuchali. Wječor wotewri so je shromadnym spěwom „Sso hatźka sa-seleni“. Na to pschednjesechu dźěćzi někotre thóry. Schulerka prěnjeje rjadowne pschednješe pěseń „Sody“, kiž so jara spodobaše. Potom pschedstaješe so kuch „Schto so Hanzy w Božej nozy dźiješe“ w 5 wobrazach. Bohaty pschikleśk mytowaše małym hrajerjam jich prózu. Wobdźiwacz běše měr a wjetšoć, ſ kotrejž dźěćzi na jewišću wustupowachu. Wucześtwo a wschitzy hrajerjo hač k najmjeńšim ju wschitko na to ważili, so by so wječor derje poradźił. Wječor stónći so je shromadnym spěwom „O najwjeselschi“. Wschitkim wobdźělenym, wučzerjam, dźěćzom a pomocnikam njech so hischcze raz wupraji dźak sa wšitku nałożenu prózu.

Se **Stróže** pola Mulkich Sdar. Dźěćo ludomneho ratarja B. běsche pschi kokojeńdźenju tak njesbožownje padnyło, so dyrbjachu jo do Budyšeje khorownje dowjesć. Tam je lěkař nutskowne ranjenja spóznał. Dźěćo dyrbješe so pod operaziju podaćz.

S **Wóblinka.** Druhi dźeń hodow, 26. dezembra, pojědźe wožebity póstowy autobuš ſ Wóblinka do Kamjenza a nasajet. Autobuš wotjědže ſ Wóblinka wjecor 9,30 hodźin a pschijědže do Kamjenza na dwórnischczo 10,15 hodźin, wotjědže ſ Kamjenza sajo 10,30 hodźin a pschijědže do Wóblinka 11,10 hodźin.

Se **Zelnjaju** pola Wojerez. Po hamtskim wotjewjenju je mjez skotom tudomneho kubleŕja Alwina Aittichtera pookhroma twudyrila. Trěbne sawěrańske napatawy su so poruczile.

Z Lipska. „Serbske Blido“ běše swojich swěrnych na přednoškowy wječork, zjednoćeny ze swj. Mikławšowym swjedźeńkom, přeprosyło. Dźiwne, swěrni přikhadźachu trochu po kapkach. Čakajo na dalšich spěwamy, hač horliwy předsyda, knjez wyšši wučeŕ Bjedrich, „apoštolsku“ liču blidnikow z krótkej narěču powita. Knjez stud. phil. Jurij Henčel poskići nam wubjerny přednošk: Hodowne ludowe wašnja nałožki a přiwěrki. Dokelž přednošowař swoje dźěło sěršej zjawnosći přistupne sčini, podam jenož malo. Hodowny štomik, biez kotrehož sebi hodownicku myslić njemóžemy, je bjez dwěla germanskeho pokhoda. Słowjanskeho pokhoda je rjeńši hodowny nałožk: natwarić Boži narod. Tutón je też dźensa hišće we słowjanskich krajach bóle z domom. W Českosłowakskej na wsach njestaja so Boži narod z papy zhotowjeny, ale wumělscy připrawjene figury z drjewa, kotrymž potom tamnišu narodnu drastu zwoblekaja. Hdy by so też bóle tutón rjany nałožk w serbskich swójbach hajił. Wón hodownu ideju lěpje předstaja hač zeleny štomik. W druhim dźěle wopyta nas hajerjow serbskeje kultury w Lipsku swj. Mikławš. We durje biješe něchtó z prutom a zastupi dołhi „swjaty“ z hišće dźišim korbom, połnym wulkich a mjeńšich pakćikow. Kóždemu přepoda nimo khwalby, napominanja a poroka wulki abo mały paket. Ze wćipnosću kóždy wočinja: rjane překwapjeńki a směšne darki. Najwjetše smjeće zbudźištej pječenej harenkaj. Dokstawaćeŕ dźe 5 minutow trjebaše, hač papjeru zwotwala. Myslička, so wjazomnje wobdarjeć, je so jara dźakowna a dobra wopokazała. Přinošowaše dale ke wjeselej zabawje. Wostachmy hišće hač do połnocy serbscy spěwajo a bjesadujo hromadźe. — Přichodny přednoškowy wječor budźe wutoru 14. januara 1930 w Lipsku, Waldstr. 33.

Ze Sakskeje a dalšich krajow.

* S **Noweho Města.** (Pschi žiwem cźele so spalila.) 75 lětna wumělkarka, wudowa Johanna Griegerowa we Rosnochawju jentrě žalostnje žnjerzeje je spalenjom. Bě so k zakhłym kachlicźkam pobydła, hdźež jeje drasta nadobo so zazehli a borzy so rozskomjeni. Jona wumrě pschez cźežke wopalne rany.

Najnowišez cyłeho swěta.

— **Schkrowa powěsć wo wjedrje za julijschu jrjedu:** Samrócźene, trochu wocźopjatje, gnězły a napośledk dejschcźił je mózny. W Jendźelskej zajo symnischo a so snežuje. Podobne wjedro też w połnócnej Europie.

* **Póndźelu popołdnju mlodaj cźłowjekaj, kotraj běschtaj sebi wobliczo ſ leukoplastom połepiłoj, do Osterholz-Scharmbeckerskej hamtskeje nałutowanje pschinóšeschtaj.** Jenicźkemu pschitomnemu sastojnikej ſ revolwrom hrozeschtaj a jeho nujowaschtaj tschidnju pokładnju wudaćz. Nuběžnikomaj 8000 hriwnow hotowych pjenjes a 2000 hriwnow cźekow do ruki padźe.

* **(Sněhowy wichor w Krkonoschach.)** W Krkonoschach (Hobrskich horach) su njedźelu popołdnju na rjapje mjez Spindlerskej a Prynz-Hendrichskej budu tśi sněharjo, dwaj muzikaj a jena knjeni, w sněhowym wichorje žnjerez namakali. Schtwórth žnjerzinu wopor žnadź so hischcze pschida, dokelž je so młody cźłowjek thudił. Sněharjo Barlinskemu towarstwu pschiſłuschcheja, kotrez cźłowjeske njedźelu popołdnju w 10 hodźinach je Spindlerskeje budu k Prynz-Hendrichskej budźe dojeć, dźěła pak dla žylneho wětra so zawróći. Póndźelu rano su tśi wotmorwych nadeschli.

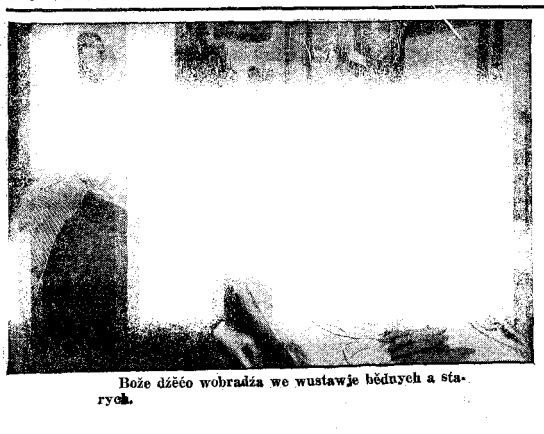
* **Chinejska parna łódź Ciejeong, ſ kotrejž so 250 chinejskich puczowarjow wjesełsche, je so póndźelu, hdyž bě se pschiblizowała Swabina wuhela, we wětru potepita. Po dotalnych powěsćach staj so jenož dwaj matrosaj wulkowałoj, mjez tym so su so wschitzy puczowarjo tepili.**

Hamtske wozjewjenje z Budyšina

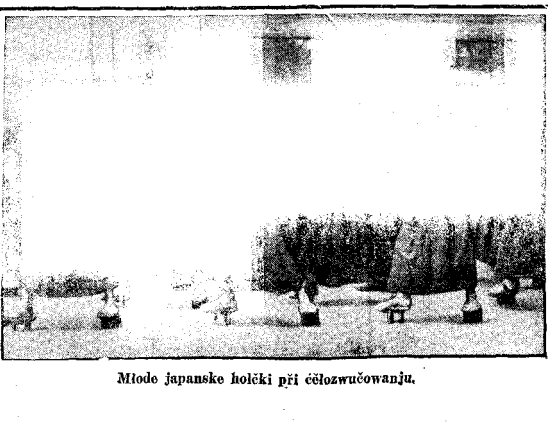
Mšodwe pschedpisma sa porjadowych a pschesporjadowych sastojnikow wokrjesneho zwjazka Budyskeho hamtskeho hejtmanstwa, kiž je wokrjesnemu hejtmu wobsamknył, je dobladowańša wulchowsći dowolila a wone su w pišańi cźo. 12 hamtskeho hejtmanstwa w Budyschinje na Bismarckej dróhi 21 sa kóždeho sławnje wupołożene.

W Budyschinje, 23. dezembra 1929.

Wokrjesny zwjazk Budyskeho hamtskeho hejtmanstwa.

Bože dźěćo wobradźa we wustawje bědnych a starych.

Młode japanske holćki při cźołozwućowanju.

Elektriske wohrěw. bleše
za kóžde wužiwanje
Nierth a Förster w Budyšinje
Před Šulefskimi wrotami 19

Dyrbiće-li pjenjezy?
Hypotheki, požčonki w kóždej wysokosći wot 500.— hr wyše wobstara
Paul Zoch we Wulk. Dubrawcu
Na naprašowanja podam darmo a bjez provizije wotmolwu. Při disomn. naprašowanjach njech so porto připołoži

Vogtl. gardiny
štory, rollcaux, voilowe a muslinowe kromki, canki jara tunjo
J. Erler na Zw. Lawsk. h. 10
Rózk Krónpr. mosta

Hodowna zhromadźizna Maćicy Serbskeje

budźe pjatk 27. hodownika (třeći dźeń hodow) popołdnju 1/3 hodź.

Přednošujetaj:
k. wyšši wučer a kantor J. Symank: Stawizny serbskich kěrlušow,
a k. akad. moler M. Nowak: Južnoserbski spěw

Wo bohaty wopyt sobustaw. a hosći prosy ***předsyd. M. S.***
Wječor 1/2 8 hodź. „Hodowny wječork„

Kafe
akao
kolonialne twory
KURIO
na Zwonkowskej hasy 24

Elektriske wuzki
Elektriske elementy
Nierth a Förster w Budyšinje
Před Šulefskimi wrotami 19

Nowy „ludowy měšany" khofej
1/4 punta po 70 pj.
jenož pola
Herm. Klemma
naslědn.
na Kamjentnej h. 27

Koła
a najnowše modele sylneje dynamo-swěcy za koła z baterijskim swěcumjetakom
Berko 16.80 hr, Bosch 16.80 hr, Riemann 16.80 hr. Baterijowe lampy wot 1.50, karbidowe lampy, potrjeby za koło poručataj
Bratraj Thomas
w Budyšinje
na Kamjentnej hasy 16

Wysokosućelna
jałojca
je na předań
w Serbskich Pazlicach 9

Domjace nalutowanske křinki
(Heimsparbüchsen)

jara rjane spodobne krute
dostanje kóždy pola

Serbskeje Ludoweje Banki
a jeje filijalkow a zastupjerjow

Nuzowe zjednoćeństwo!

Zhromadźizna 26. dec. 1929 wječor w 6 hodź. we herbskej grychće w Konjecach. Kóždy ratař, kiž chce swoje wobstejnosće polěpšić, dyrbi přińć

Komitej:
Matka, předsyda, Janca a Wićaz z Konjec, Zarjeńk a Cornak z Ralbic, Pohle z Nowoslic, Mróz z Sunowa

Sulske tornistry toše za akty chalselongue matracy wšě sedłařske a wutykane twory

C. Junghanss
prjedy E. Schubert
na Jerjowej hasy

Słónčne pruhi

Zběrka
nowych spěwow za měšane, mužske a žónske hłosy
Wudał Bjarnat Krawc Płaća 2.— hriwnje

Su dostać w Serbskej kniharni w Budyšinje na Lawskich hrjebjach

Drjewowa awkcija

Sobotu, 28. decembra přip. w 1 hodź. budźa so na Ralbičanskich honach při Jitkowskim puću
wokoło 70 losow stejaceho khójn. wužitkn. a palneho drjewa
za hotowe pjenjezy na přesadźowanje předawać. Zetkanje při Jitkowskim puću Wobsedźeŕ Jakub Błažik

Wupruhowane, solidne kajkosće tunjo
Hilger w Budyšinje
jenož na Seminańskej hasy 2
Połoženja při płačenju

łožowe počehnjenja, wupjerki, łožowe plachty, přiščiwaki blidne šaty, twjelki, frěnja, rólowańske ruby, šantki, šórcuchi, normalne a podšite šaty, zwjerśnje šaty, pjerjo a mošk

Serbski Hospodař

ratařske wulkowikowańske tow. z wobm. ruk. w Budyšinje tel. 3510

Poskićamy wšě hnójnišća, brikety a češke wuhlo też po mjeńšich dźělbach

Naš awtomatiski młyn w Delnim Wujězdźe tel. čo. 13
podawa najlěpšu pšeńčnu a ržanu muku, kotraž so wuběrnje derje pječe, wšě družiny grisa, wotrubow a šrota, mlěte wolijowe wosuchi, předewšěm lany-, kokosowy a worješkowy (Erdnusskuchen) wšě nětko w najlěpšej připoznatej kajkosći a po tun. dnjow. płačiznach

Jurij Hänsel w Budyšinje

na Sukelnskej hasy 34 :: Telefon čo. 2736
Hłowna předawarnja Rudolfa Sacka z Lipska
w Budyšinskim hamtskim hejtmanstwje
Skład ratařsk. mašinow a gratu wšěch družin

Fotowe projekcijowe powjetšeńske domj. kinowe aparaty
a wše wěcy za amatěrske fotografowanje. ◆ **Fotowy dom**
Richard Hutha
mějićel Arno Lehnert
w Budyšinje
na Serbskej hasy čo. 13
Wuwiwanje filmow a platow kaž też wotčahi wěcy wustojnje a najspěšniše.

Praj božmje wjeru, čornidłu a pisaj jenož z „Eriku"

Naumann **Erika**

kralowka małych pisanskich mašinow

Nowy model
Jednore poslužowanje
Lohka Nizka forma
Wosebita serbska tastatura

Hermann Kulisch w Budyšinje

Zastaranje z wodu a tłóč. připrawami plumpowe připrawy skótne samonapojaki z kortkami
wšěch družin a wulkosćow wuwjedźe solidnje a derje pod rukowanjom
Gustav Schneider w Budyš.
na Różowej hasy 8 a 13

Do Budyšina přišedši zetkajeny so stajnje
W Lehmanec kofejowni
na Serbskej hasy čo. 8 — telefon 3118
ff konditorske twory / najlěpše napoje
kofejowe pječwa / jědźny lód
štomowe tykancy / sokoladu
Woseb.: Torty a štomowe tykancy
z kóždym lubym napismom k wšěm składnosćam so hodźacy dar
Najkedźbliwišo zawalamy dla rozesłanja
We přećelnych **rumnosćach kofejownje** wšědnje popołdnju a wječor **koncert**

Wohrěwace słónčka wohrěwace pucawki elektriske kachle
Nierth a Förster w Budyšinje
Před Šulefskimi wrotami 19

4500 hr.
k wupožčenju. Najspěšniše wobstaranje hypothekow. Zaměšenje kapitalijow na złotowěste hypotheki. Nutřčehnjenje wšěch žadankow
Prawny büro Mucke
na Mättigstraße 23
Rěčy serbskił

Stare Nowiny

ma na předań
Smolerjec knihićišćefnja w Budyšinje

Skhadźowanka

Zwjazk łužisko serbskeho sudentstwa přeprošuje na
Hodownu skhadźowanku
štwórtk 26. t. m. — 2. dźeń hodow do Khróšćic
Popołdnju w 3 hodź Studentsko-ludowa zhromadźizna.
Wječor w 7 hodź. (z dypkom). Hodowna zabawa. (Zajimawy program, wšitko nowe wěcy — wšelake překwapjeńki.
Jako hósć wustupi sławny tenorsolista, Južnoslowjan Djorde Jovanowić z Barlina.
Dwě hudźbje: Studentska- a Strnadowa kapała ze Budyšina!
K tomu wšěch přećelow serb. studentstwa lubje přeprošuje Jurij Henčl, t. č. hł. starši

Syru molmu
kupuje po najwyšších Płaćiznach
Otto Osswald
nohajcowa fabrika
na Kamjentnej hasy

Fön-aparaty

Nierth a Förster w Budyšinje
Před Šulefskimi wrotami 19

2. Priloha k číslu 298

SERBSKE NOWINY

Wutoru, 24. decembra 1929

Boże dźećo a khudy dróhowar.

Bě Boži wječor. Do jeneho města pichińdże khudy dróhar. Na jeho wuchatej cźopzy běšche zyła khopiza žneńa a w prawej ruzy dzerzješe wazerjazu knjižu. Wě to droha dopomnjeńka j młodych lět. Dostał běšche ju jónu wot swojeje macźerje k Božemu dźeću. Dróhowar běšche wróćany a žo j bědu hišćeše nekak wlećeješe.

Tola wobžměwšelene wokna jeho srotwa še žunjenja a khutrnych myślow wutrubźichu. Nutska ja satwěšchkanki błyšćeźachu a źiwećźachu žo bożodźećowe šchlonky. „A tak kraśne dopomnjeńki na dźećezrowśe lěta. Też wón běšche jónu mały a žbožowny kaž tute dźeći we wobšwětlenych šćmach. Bě drje khudže woćežehnjeny, dokelž šćarśchej běchtaj khudeho pokhodu, tola žbožowny běšche. Starśchej žo še wšchej lubozću ja njeho starachtaj, tola šapleńcźikoj žo njeběšchtaj. A dźensa žo na wšcho tole dopomni.

Pśched mnohim wokmom wośta śtejo a wokledźowaše dźeći wó śtwje. Potom kročeješe pomałku dale. Cźim dale do města pak pśichińdże, cźim bóle jemu mějśchćanske śwěty na hajach hodowny wobras kažachu. Tam błyšćeźachu žo teź wožebnitśe šchtomiśi le śtwom, tola njecźinjachu na njeho tak khuboki šaćśićeć. Tu poča šaźo śpróznotu w śtawach cźuć, kotraž běšche jeho w pśchedměśe wopuśćeźika.

A śyle dołhe pućowanje šdaše žo pućowarjej kaž nimo měry dołhi adwent. Pućowarć bě mjenujcy khudy miśijonaŕ, kotryž běšche dałeko w zuśym kraju Jeśušowom wuźiłu pśedował. Nětka žo po dołśich lětach šazo domoj wróći. Wichelake bźšche w śwěśe naśłonił. Jeni radu na śłowo Boże pošłuchachu, druhi pak je šazpiwośći jeho hanjachu. Wiele běšche pśicheźeźepjek. Tola wšcho radu ſ lubozće k Jeśušej.

A nětko bě šaźo Boži wječor, Boža nóź w domińe. A hdyž tałe po mějśchćanśkich hajach dale kročeješe, šapoča žo šaźo źiwjuje žněhowacź. Kruceźišćo žo do źiwjeho płaśchcźa šawali. Bě jemu śynta a hłód jeho cźełowješe. Śrudny kročeješe dale. Haśu po haśy pścheźkročźi. A hodźina po hodźinje žo minu. Śćwjata hodźina žo bliźeješe.

Tu nadobo wuhlada źyle bliźko wulkej wěźi mějśchćańśkje katedrale. Wóśły pokaśchu žo teź wobšwětlene wokna wulkeje źyrkwje. A runu měru ćhwalańśke dróhowar k źyrkwi. Śdaše žo jemu, jako by domoj ćhwatał. Jako šaśtupi, wuźiwi žo jemu źyła źolta śwěśiśe napśchećo hać k durjam. S wulkeho wokłarja błyšćeźachu žo śwěźći jako hwězdy Boże ſ mnóhich wjeśelornych njebjes. A ſ boka wulkeho wokłarja běšche Boži narod natwarjeny.

Dróhowar pokłaknu žo do jeneje ławki. Źyle cźišćeły ludźi žo do źyrkwje walachu. Na to wón ani njeśedźbowaše. Boža wójcha žo šapoca. Na khorje śpěwachu gloria, a źyły Boži dom napjelnichu harmonišśe śynki hodownych kěrluchow še śwojim potajnym kuśtom.

Dróhowar běšche ſ śyłnymi myślenmi pśched wołtarjom. Haj pśchećo hišćeše žadaśśe ta hodanni we śwojej wutrobje po śćiładołhim adwenźe. Hišćeše njeběšche měr do jeho wutroby šaćaźnyło.

Boža wójcha bliźeješe žo še tónjej. Śśyły ludźi žo šaźo ſ śyrkwje walachu. Někotři pak wołtachu a dźěchu k Božemu narodej. Teź dróhar śtany a tam pśhićtupi. Do jeneje ławki źyle pśched Božim narodom žo pokłaknu. Bě to źyle šaśtaŕźi Boži narod. Jeśušowe šćatko leješe na cźeśśiwej śkomje, śwojej cućźy žohnujśy śpěhajo. Śtajnje žo pośnamkowaśśe. Po boku klećejśchtaj Józef a Marija. Teź wołt a wšśtik tam śtejeśchtaj jako hyśchtaj śwej wuźnyłoj. Nad Božim narodom śnośchowachu žo na groćźowych nitkach jandźele. Dźerźachu dołhe banty w rukomaj, na kotrychž bě napiśane hrónćźo: „Cźeśćj budź Bohu we wyšokośćach a pokoj cźłowjekam na śemi, kotíiž hu dobreje wole." Wśchudże dokoła wokoło Božeho naroda pak běchu žame wowrći a paśtyrjo. Na śchmrśćukowych hałoźkach jeździchu ptaćźi a žamo jena wjeśwjerćka.

Pośledni modlerjo śtanychu a duźy won hišćeše pjenjeźk do wopornego kaśćeźika puśchećichu. Potom wotendźechu. Dróhowar tam hišćeše klećeśche. Wón ani nepytny, dyž žo śwęza pśchi Božim narodźe haśny. Nepytny, hdyž śtrónć durje šamkaśche, a śwónć žo teź na njeho njedohlada. Běšche źyle šanórjeny jako hy wopraudźe w Bethlehemje pśched hróbźićku klećał.

Dróhowar šapomni potajtim źyle, šo je w śyrkwi. Śpróżny po tak dołhim pućowanju, po wśchelakich wobcźeźnośćach a śśebanych nadźijach wuźiwny.

Tu — śchto to bě? Nadobo šapoča žo w hróbźićźu pśchećo bóle jaśnjcź. Wokoło Božeho naroda bě wścho wobśwětlene. Śśwěćki to bycź njemóžachu. Te běchu žo dawno hižo wuźiwćźite. Wóśłik ſ hkowu kiwaśche a wołt leźo źwał łujeśche. Józef žo modleśche a macź Boża rozpomnjaźo na Jeśušowe šćatko hladaśche.

Śśo dźiwaźo hladaśche dróhowar, kak małe Jeśušowe šćatko pak na njeho, pak na Marију ſhladowaśche. Tu chźyśche Jeśušowe šćatko postanyć. Marija to pśiny a wja šebi je na klin. Józef šćeśe do šadnjeje hródże a teź wołt a wóśłik wotendźechtaj ſa nim. Jandźelźo powśtnuchu śwoje banty ſ napiśnutom na rjady a śestupichu. Śpěśnje śpěhom rośtichaśowachu, šo bychu Jeśušowe šćatko śnowa pópśałe. Cźim bóle tichaźechu, cźim dźeśśe běchu śnuźeźa śłomy. Pśchi tymle dźeśe šo jandźeljo pśchećo nad źłobom śnośchowachu. Nadobo khudeho dróhowarja śdźiwnychu a do źłobja połoźichu. Niemiśeśśe šo jepjeraź, dokelž nětkole hałke pśiny, kaž śpróżny je. Wśchо šaśśe šebi lubićź. Nimo méry derje jemu běšche, jako w źłobju leźeśe. Źyle w błišłoźći dźe běšche Jeśušowe šćatko na klinje śwojeje macźerje. Tuž bóvły wuźiwny a śpałche tak měrnje, tak błódny.

A śpałche dha abo běšche wotnećźeny. Śśłyšćeśche źyle błišło kraźnje śpěwaź. Macź Boża śpěwaśche Jeśušowe šćatkoj rjany śpěw, tak kraźny a śpodźiwny. Se śpěwa klinćeśche žama łubozć cźłowjekam. Taśke nětčho dróhowar błichcźe ženje śłyšćał njeść. A potom śśaśśe šo jemu, jako bychu nětkdże jandźele na harfach šebi hrałe. Tu nadobo šaźo śwonjeśche śwón, źyle błišło, jako by nad hródźićku žamej wiśał. A śchto dha nadobo durje wotśamśaśche? Tu dha šnadź hižo śwjećeśi tśo kraloja?

Śwónć pśchińdże — šaśwěćźi śwećki. Dróhowar wotnećźi. Śśo dźiwaźo pośbełny hłowu. Klećejśche dźe hišćeše pśched Božim narodom, hdyž běšche šo w nazu pokłaknuł. Jeśušowe šćatko leješe hišćeše w źłobiku na śłomje jako pśjedy. Wośtk a wóśłik tam teź hišćeše šady njeho śtejeśchtaj. Śśwjaty Józef a macź Boža šo modleśchtaj. Jandźeljo šo wiśaźo śnośchowachu jako pśjedy nad Božim narodom.

Dróhowar śtany. Běšche dha źonić. Śjedźe šebi na cźoło a na włosźu. Ale wopraudźe wiśaźu we włosach hišćeše źbyłti śłomy.

„Tajśele nětchto móześche šo tola jenoj jenomu źwjatemu śtaś", myślešche a hladaśche šo pśaśchećo na Jeśušowe šćatko. Śdaše šo jemu, jako by jemu Jeśušowe šćatko wotmołwjało: „Abo jenomu pucźowarjej". A wón šo wjeśeleśche. Běšche jako šnowanarodźeny. A jaśo šo pokłaknu wśchón hnuty. Modleśche šo nutrnišo. A pśchećo śdaše šo jemu, šo śłyšchi ſaź we śwojim žonje macź Božu Jeśušowe šćatkoj kolebawku śpěwaź. To bě śpěw Božeje nozy, śpěw lubozće k źyłemu cźłowjeśtwu. To běchu ša naśchemu dróhowarja najkraźniśche hody, kotreź je hdy pścheźiwił, šwožowne hody po tak dołhim adwenźe.

A hišćeše jónu šwohladny ſ lubošćiwym wócźkom na źłobjo. Potom pak wotendźe — a wonka běšche hižo Boži dźeń.

Emanuel.

Wěrne hodowne powědańćko ſ Vogeśowo.

Louis jemu rěkachu. Bě to śchikowany hólcźk, hnadź wokoło 10 lět tiany. Wějeśche cźorne kudźerjatwe włośy a cźemnej wóczy. Ale tutej wóczy šo śrédka šmějeśchtej. Cźaśto běśchtej potnej śyłsym. Śtarśchej běśchtaj jemu pśched lětami hižo šemrěćoj. Nětko bydleśche pola krutehо, hrubeho wuja, hdźej dyrbjeśche jara dźěłaź. Jeho wuj běšche blidaŕ. Dyrbjeśche cźeśaź, rěsaź a truhaćź hać cźaśto do pok nozy. Se śpróżnotu cźaśto wśchón padaśche. Njeźmědźeśche pak wo tom ani pikrycź, hewak . . . A tak mało k jěźi dosta! Wuj běśche jara śtupy. W śtarym khamorje leješe kruch twjerdeho khlěba a śtejeśche karam wody. To bě yła śyroba wobeho hólcźeźa.

Hdyž pak bě wbohi Louis śkónćnje še śwojim dźełom hotowy a dźěśche do śwojeje komorki pod śtśchu, potom šo modleśche: „O Božo, wśmi teź mje k śebi, dotrjebaj nje k nojimaj śtarichimaj." Tak modleśche šo tódy wječor a źadyn wječor śtoro njeśaźdże, šo njebyj płakaŕ, haj płakaŕ, hać śkónćnje še śrudobu a mućeźnoty wuźnyŕ.

Běšche śyta. Wonka leješe hłuboki śneh. Dźeśi wonka še žněhowymi kuśemi do šebje mjetachu. Běšche to wjeśele a wołanje! Louis widźeśche drje, kak śněh runja běłym mjetełkom ſ njebješ šaje, śłyšcźeśche wołanje a juśanje dźeśi. — Ale to nicźo ša njeho njebě. Wón dyrbjeśche dźěłaź, jenoj dźěłaź.

A śkónćnje bě patorźiźa. Ach, pśjedy běśche Boži wječor łódny tas tak rjenje pola nana a macźerje. A Boźu nóź potom ſ nimaj hromadźe ke mśchi dźěśche. O, tak kraźne běśche Božu nóź łódny tas w źyrkwi. Wścho šo jenoj tak šwećeśche še šwećkami. A tele kraźne hodowne kěrluśche. Haj, duźy po pucźu bě hižo tak kraźnje, hdyž je wśchěch źyrkwjow w źyłej wokolinje tak šunjo šwonły Božu nóź da kraja pśchipowědachu. A hałke tónle rjany Boži narod w źyrkwi. Kak rjenje — tak njewupraśonnje rjenje to tola běśche. Hać teź to budźe lěta móź na Božu nóź hiśź? —

A Louis šmérom pśchi šebi žonjeśche.

Tola, nadobo šo wuśtroźa. Jene durje šo šapraśnychu: „Śśłyśchješe wonka na khódbje śtopy. To běśche wuj.

„Wśche tele dełti dyrbjeśch hišćeše dźeńša wottruhaćź, hólcźe", tak wołaśche na njeho. „Wśchе, rośumiśiš, Śśy-li hlódny, tamle w khamorje maśch śkłéb. Ja bu do korćmy. Korćmaŕ ma dobre wino a dobry tykanz. Taśke nětchto njeje nicźo śa dźeći. Wy dyrbjeźe ſo śkrućźeź. Potajkim, nětko šašobu do dźeła."

A ſ hanjazym šmérchom dźeśche še śśiwy.

Louis śladošeje na hromadu deśkow. O, to bě njemóžno, yła njemóžno, tele deśki wśchě wottruhaćź. Chźyśche pak tola śpytaź a šapoca dźěłaź, šo jeho ruzy boleśchej a pót šo jemu ſ cźurami ſ cźoła liješche.

Wonka na śyrkwinej wěźi šapoćźachu še wśchěmi śwonami śwonicź, tak kraźnje a tak zunje. Kak śwjećeźnje to klinćeśche. Louis na chwilku wotpoćźny. Pośłuchaśche. Śśłyśły šo jemu po ćichom łukacu. A źiweje horjo šahłyśchi, šapoca śpěwaź:

Pokročowanje na 3. boku.

Hodowne zawjeselenje.

Na mjeńšej hasy předměsta w štwórtym poskhodźe zawodźeše Rynčec wudowa šijacu mašinu. Jeje muž běše před krótkim k wěčnemu wotpočinkej zešoł. Tuž dyrbješe wona hladać, kak sebi a dźěćom khlěb zasłužiś. Dźěći, kotrež běchu sebi hrajkałe, pohladachu ze spodźiwanjom na mać.

„A nětko, maći, ponjeseš wšśe dźěło do města a dóstanješ wjele pjenjez za to, a potom skazaš teź pola Božeho dźešća rjane wěcki za nas," praješe ke njej šešćlětny Jurk.

Mała Maŕka pak juskaše: „Maći, maći, to pak budźe rjenje. Přińdże dha Boże dźěćo teź wopraudźe k nam."

„Jeli zo budźeće prawje pěkne", praji mać, „praju Bożemu dźešću, zo dyrbi teź wuhlo přiwjesć, zo njetrjebałe zymu mrěć. A nětko pak dowjedu was k susodźinej. Budźće prawje pěkne, přińdu hórzy zaso."

Rynčowa wza sebi rub a zešite šaty a dowjedźe dźěći k susodźinje, prajicy: „Mózu swojej dźešći wam tak dołho dowěrić? Dyrbju do města zešite šaty wotedać a zastatu mzdu za tři měsacy žadać. Wobsedźer je mi wšśe słubił, zo dźensa wšo na pjenjezk zapłaći. Je pak też najwjetši čas, mam jenoj hišće někotre kroski. Dóstanu hišće 120 hriwnow a móžu tak swojimaj dźešćomaj nješto rjane k hodam sobupřinjesć."

Na to khwataše do wobkhoda do města, za kotryž šiješe. Při tym wjeseleše so nad krasnymi wupyšenymi woknami a nad rjanymi šwećami, kotrež we wšelakej šwěcy ke kupowanju wabjachu. Hórzy dyrbe móže też za swojeju lubušком Boże dźěćo honić: drastu, hrajki a khlóšćenki. Tak běše přez městna a hasy k wobkhodej přišła, za kotryž dźělaše. Tola — što to? — što dyrbješe to woznamjenić? Wokna njeběchu wobswětlene. Wobkhod bě zawrjeny. Kaž sprostnjena steješe před durjemi. Na durjach widźeše papjeru nalěpjenu. Nětko też rozumješe. Sylzy stupichu jej do wočow a běše styskneje wutroby. Što dyrbješe činić? Jeje lubuškaj njesměděštaj wo hodowne wjeselo přiník. Pomału, bjez nadźije nastaji so na dompně, dokelž sebi nětko žaneje rady njewědźeše. Zrudnje khłapaše pola susodźineje. Z wjeselosłu přiběžeštej dźešći k njej a njemóžeštej so doprašeć, što je Boże dźěćo prajiło. Susodźina pak spózna jeje zrudobu.

Rynčowa dowjedźe swojej dźešći do zymneje jstwy. Po khudej wječeri podachu so k měrej. A dołho powědaštaj sebi Jurk a Maŕka wo Božim dźešću a so radowaštaj. Mać pak mjelčo płakaše. Po styskniwej nocy séčhowaše zrudne wotučenje. Rynčoweje móc běše ke kóncej a započa płakać.

„Maći, čehodla płakaš?" prašeše so styskniwje Maŕka.

„Njej ničo, lube dźěćo, mam hłowubolenje a mi njeje derje. "

Dyrbješe pak na to myslić, swojimaj dźešćomaj dźěłanje wot hišće zbytnych pjenjez. Po skhodźeć přihotować wot hišće zbytnych pjenjez. Po skhodźe trjechi swojeho susoda, knjeza Wojnarja, kiž ze dźe trjechi swojeho susoda, knjeza Wojnarja, kiž ze pakećikami a z Božodźešćowym štomom domoj khwapakećikami a z Božodźešćowym štomom domoj khwataše. Dyrbješe stejo wostać, zo by swoju wobydlerku taše. Dyrbješe stejo wostać, zo by swoju wobydlerku nimo hić dał. Pohlada na nju, kaž by nješto prajić nimo hić dał. Pohlada na nju, kaž by nješto prajić chcył, ale njenamaka praweho słowa a tak so jenoż chcył, ale njenamaka praweho słowa a tak so jenož strowještaj. strowještaj.

„To jete žłajki . . . " mysleše sebi Rynčowa. „Kaž „To jete žłajki . . . " mysleše sebi Rynčowa. „Kaž hrabja zamka so do swojeho bydlenja. Ma swoje rjane hrabja zamka so do swojeho bydlenja. Ma swoje rjane zamoženje a njeznaje hłód a zymu a nima starosć zamoženje a njeznaje hłód a zymu a nima starosć wo lubych." wo lubych."

Dołho njetraješe a Rynčowa běše zaso domoj. Za Dołho njetraješe a Rynčowa běše zaso domoj. Za poslednje pjenjezki běše nješto khlěba, běrnow a tuka poslednje pjenjezki běše nješto khlěba, běrnow a tuka a za dźešći maly wosušk přinjesła. Běrny dyrbjachu a za dźešći maly wosušk přinjesła. Běrny dyrbjachu k wobjedu być. A k swjatemu wječorej měještaj Jurk k wobjedu być. A k swjatemu wječorej měještaj Jurk a Maŕka tola wosušk. A kak potom na swjatych a Maŕka tola wosušk. A kak potom na swjatych dnjach budźe, to staji do Božeje wole. dnjach budźe, to staji do Božeje wole.

Měrne, njewuprajomne zrudne popołdnjo so miny. Měrne, njewuprajomne zrudne popołdnjo so miny. Dźěći hrajkaštej sej w zymnej jstwi khwilku. Rynčowa Dźěći hrajkaštej sej w zymnej jstwi khwilku. Rynčowa běše zadwělowana. Jako so wječor bliže še, přihotowa swojimaj lubuškomaj posledni khlěb. Nadobo so zazwoni. Što, knjez Wojnaŕ, tón . . . Kajke należnośće toho ke mni wjedu? Wón teź hnydom so zamołwjejo pomału a měrnje rěčeše.

„Wodajće, knjeni Rynčowa. Ja myslach sebi, dokelž jo dźensa runje Patorźica . . . . , to je za dźěći po prawom . . . "

„Ale prošu, stupće tola bliže, knjez Wojnarjo."

„Dźakuju so. Ale jeli dowoliće. Tu pola Was je zyma. A ja mam éoplu jstwu, a blidko je też hižo přihotowane. Jeli chceće Wy a dźešći ke mni přińć, bych měł rjane hodowne wjeselo. Mysłu sebi, zo bych mohł dźešćomaj Boże dźěćo wobradźeć.

A dokelž Rynčowa hnydom njewotmołwi, dha powědaše dale: „Słyšach wčera wo susodźiny wo wašej nuzy. Njechaće nětko moje přeporošenje přiwzaś?" Děšći běštej so też přidružiłej Wza joju za ruku a dowjedźo wobě do swojeho bydlenja. A što nětko Rynčowej druhe zbywaše, hač dźešći sćěhować.

W jeho éoplej jstwi steješe hodowne blido za štyri wosoby přihotowane k wječeri. A na póldanskim blidku swěćeše so rjany Božodźešćowy štom a pod nim wjele rjanych darow leżeše. Rynčowa to wšo, jako wo snje widźeše. A jeje wóčy so ze sylzami pjelnještej. Běše ji žel, zo je Wojnarja před krótkim časom hšiće za skupeho a hordeho měła.

„Ale, knjez Wojnarjo, njemóžu tajku darniwosć přiwzać", praješe z miłym hłosom.

„Wono wšak je mało. A snano mam też wjacy wjesela na tym, hač wy. Ale prošu tola, sydźće so."

„Dźešći, pójtej, pójtej!"

Maŕka swojemu bratřikej šepny: „Hladaj, tón rjany Božodźešćowy štom, a tamle tele rjane dary a ta pječeń."

„A te rjane wonjate wosuški", znapřećiwi bratřik.

Rynčowa njemóžeše słowa wotmołwić, dowjedźo pak dźešći k blidej.

Swony swonja hodowne,
Wjchudże knježi wjeśele.
Boże dźěcę ſ njebjeſ dele
Kſiwata, njeſe telko wjele
Darow, hnadow na cełe
Srudźenemu cłowjeſtwu.
O pój, o pój, mój Jěſuſko,
Pój, krašne dźěćatko . . .

Cołkajcny jasta spěwaſ. Něchtó běſche wo durje kwapał. Njetkſiſche pak nikoho kněžne durje wotewrjeć słyſchał. Schtó mohł to być? Wutrobiczka jemu nimale wótſije klapaſche. Tſichopotajo prajeſche: „Proſchu, dale!“

Zyle mjelčzo wotewrichu ſo durje. Jara rjany a lubosny hólčeſ ſastupi.

„Dobry wjeczor, mój luby Louiſo!“

Louis bě tak pſcheſkwapjeny nad kšajnoſcju hólčeza, ſo žaneho ſłowa njeznamaka. Jenuž hladaſche a hladaſche a ſo dźiwaſche. Zuſy hólčez ſo pošmějkowaſche a wěcjeſche dale:

„Njeboj ſo, Louiſo. Wěm, ſo chjeſch ty dźenża w nozy radu ke mjſchi hicź. Dźi ſpěſchnje. Ja budu ſa tebje dźěłaćʼ.“

„Ty ſ twojimaj nězymaj ručkomaj chjeſch tele dźěło dohotowaćʼ?“

„O Louiſo, teſe mojej nězmej ruky ſtej ſo lěta dołho ke hěſłam dźěłałoj, też ſ pilu a ſe ſekeru. Dźi jenoj. Pſchiſtój pak ſo Božej mjſchi hnydom domaj.

Louis běſche. A běſche jemu dźiwnje wokoło wutroby. Wy najradſiche pſchi lubosnym hólčezu doma woſtaćʼ. Něſto běſche w domje Božim. Běſche pak wjchón wospjerſchenu. Wuſłeſche jenož na toho hólčezo. Jenož tej lubosnej wócźu jemu we ſłowje khodźeſchtej. Sſkyſcheſche jenož jeho nězny hłós.

Skónčnje běchu kemſche won. Louis cźerjeſche, ſchtož mějeſche domaj. — Hačrjeż to tam tón hólčez budźe?

A wopraſwdźe. Wón tam hišcźeſe běſche. A pošmějkowaſche ſo na Louiſa tak lubosnje. Louis ſo njemóžeſche dodźiwaćʼ. Deſki běchu wſche wotrubane. Běchu jara rjane a hładke.

Zuſy hólčez wja Louiſa ja ruku prajiſy: „Něſto pój ſe mnu, Louiſo.“

Wobaj dźěſchtaj ſ domu. Něſto běſchtaj w lěſu. A wyſoke ſchmrěki vogeſiſkich horow ſapoczachu ſchumnicź, jako zuſy hólčez ſ Louiſom pod nimi kročeſche. Wſche khłachu ſwoje njeſrěcki.

Kak dołho běſchtaj takſe hromadźe ſchłoj, Louis njewědźeſche. Wě tak kšajnje, tak njebjeſcźy kšajnje pſchi tutym zuſym hólčezu. Ani jemu njenapadny ſo wopraſchaćʼ, ſchtó wón je.

Skónčnje ſaſtaſchtaj. Pſchi jenej horje w lěſu běſche kłoſchtr.

Zuſy hólčez ſaſwoni.

Bórſy pſchińdźe młody Franzišſanſki bratr. Zuſy hólčez prajeſche: „Tudy wjedu wam nowjeho nowizu.“

Franzišſanſki bratr pak padny na ſwojej koleni a modleſche ſo ſ hłokom: „O Jeſuſo, mój Jeſuſo!“

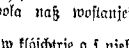
Zuſy hólčez pak běſche ſo ſhubił.

Bórſy běchu mniſcha zyłeho kłóſchtra wokoło njeho ſhromadźeni. Dyrbjeſche wjcźem ſwoju zyku ſtawiſinu powědaćʼ. Wjchitſcy ſo dźiwachu a khwalachu Boha, Boże dźěcźo, kiž běſche jim taſki rjany dar wobradźiło. A pater Gudrian prajeſche:

„Ty něſto pola naš woſtanjeſch a budźeſch wěcźaſ Emanuel.“

Louis woſta w kłóſchtrje a ſ njeho bu ſaborjeny mniſch. A cźaſto ſjewi ſo jemu hišcźeſe tamny kšajny hólčez. Něſto wědźeſche, ſchtó wón je. Kóždy krótź, hdyż ſo jemu ſjewi, napjelni pak jeho wutrobu ſ njewupraſwdźomnej radoſcźu a jeho njeſkóńčnje woſtoji.

Tak běſche Boże dźěcźo poškuſchneho a pilneho hólčeza mytowało.

„Něſto proſu, posłužźe ſo a dajće ſebi derje zeſłodźeć. Tola też ſkleńca wina k tomu ſłuſa.“ A prjedy hač móžeſe něſto wotmołwić, mějeſe hižo ſkleńcu we rukomaj a praji: „Njeje dźaka trjeba. Dyrbju wam prajić, ze ſym w žiwjenju też wjele pſtrał. Mějach lubu, dobru mandźelsku a wjeſeleho ſtroweho hólčka. A něſto ſym cyle ſam. Żona ſkhori mi a wumrě. A hólčk dźěſe bórzy za njej. To je něſto ſydom lět.“

A něſto khwataſe, dokelž ſo ſylzow wobróć njemóžeſe, do pódlanskeje jſtwy a bórzy přińdźe z drjewjanym konikom zaſo wróćo. To ſłuſeſe mojemu hólčkej. Budźe ſo w njebjeſach na to wjeſelić, ze to něſto Jurk dostanje. A za tebje, Maŕka, ſym pola Božeho dźěſca rjanu klanku ſkazał. Při tym wučahny wulki pakćik darow pod Božodźěſcźowym ſtomom a Maŕka mějeſe rjanu klanku z włoſami a z wóčkomaj, kotrejž ſo začinjeſtej a wočinjeſtej, w rukomaj. Wobhladajće ſebi dary a potom chcemy ſo nasyćić.

Pod Božodźěſcźowym ſtomom, kotrehož ſwěcźki ſo na nich zybołachu, běchu ſtyrjo zbożowni cłowjekojo. Wjecźor ſo miny a Wojnař wopokaza ſo jako dobrocźiwy cłowjek. Při kofeju a wosuſku wón nětko wudowje praji: „Sym preſwědčeny, ze za khudu wudowu njeje lohko, ſebje a dźěſći zeźiwić. Sym tohodla ze ſwojim přećelom Krawcom rěčał, kiž ma dom žiłanych tworow. Trjeba ranje ſprawnu pilnu pomocnicu. Sym ſebi dowolił, was porućić a mam nadawk, wam to wozjewić. Dóſtanjeće dobru zaſłužbu, dokelž je dowěrliwa. Tak njetrjebaće wjacy wo dnjo a w nocy ſić a móžeće ſwoju ſtrowoſć k ſpomoženju dźěſći trjebać. Přiwozmjeće ſłužbu?“

„Njewěm, kak dyrbju ſo wam dźakowaćʼ“, praſeše Ryńcowa cyle hnuta. „Bóh luby Knjez wam wěſce wšo zapłaći. A něſto, Jurko a Maŕka, dajtaj knjezej Wojnarjej ruku. Pozdźiſo ſpóznajetaj, ſto je dobreho na wamaj cźiniť.“

A knjezej Wojnarjej zybołachu ſo ſylzy we wóčkomaj, jako ſo dźěſći emu podźakowaſtej.

Přeccel Nikotin.

(Knykaczli ſa kurjerjow a kurjerki.)

Kurjeřka pſchiprawa, kiž ſebi najwjazy dźěła žada, wěſo wot kurjerja ſamoho, je wěſće tobakowa trubjeźićka. Zigary a zigarety wosmjeſki ſ kapły abo ſawałki, ſaſchiſchi je — a kurjeſi. Schtóž pak trubku kuri, trjeba zyku kopizu małych łodźkow, ſo by mohł ſwojemu njepoczinkjej holdowaćʼ. S pjenża trjeba trubku, ſ druha kalchcźick abo měſchk, w kotrymž ma tobak, ſ třeća zuba pjelnjak ſa trubku, ſ ſchtwórtemu trubkowy wuſchkrabak a k pjatemu wurjedźak ſa trubku. Je-li ſ pomozu tutych łodźkow a po ſtwarjenju na tu abo tamnu njeſłédź trubku napjelnił, dyrbi k tomu nałoźić dychotwu gymnaſtiku, ſo by ju ſahłu ſdźerżał, ſo wſeby pſchi kóždej ſkładnoſći ſapalił abo ſo njeby pał litra njeſłódźeje tobakowoje mokſchiſiny do huby dóſtał.

Kurjerjo tobakowoje trubki bźła ſo do tſoch družin: Najpruſchi ſu cźi, kiž nimaju nicźo ſa dźěło: Wone kuřa połdołhe, troſchku wažliwjene trubki ſ rjanej hólcźičku, ſnadź dobjenej ſ někajkim monarchom, wobraſom nětčiſchich najwyſchſchich wójnikich roſkaſowarjow. Druha družina kurjerjow wobſteji ſ tak mjenowanych twortownikow. Sſo ſłuſcha po jich idaczu, hdyż ſu ſebi połdołhe tholowy a zwokałe cźrije kupili a na Mniſchoužu abo na Czornobóh nóſtnje, ſo maja ſchekowku we hubje. Wotwožka ſchportownikow je pał też ta družina, kiž chze rad ſo runacź Jendźelczanej, hdyż pſchebywa w druhim kraju na wocźerſtwjenju. Tuta družina kurjerjow pał bywa bórzy kurjeſu trubki a ſebi ſamemu njeſwórna — wrócźi ſo najſchwatniſchu po někotrych hubjenych nałonjenjach we ſołdźu ſoſo k zigarze abo zigarecze. Wobſteje rjekowacy bźerjo tuteje družiny ſpytaju hiſchcźe raz ſ tobakowej trubku, potom pał ju ſa ſtajne nětkdźe do kuła wjerchnu. Třeća družina kurjerjow trubki je ſebi to we wójnje wſchitkowitſa. Kwalita tobaka, kotruž kurja, to dowołuje. W pſchejelnjenych žórłach, w ſchromadźiznach a korczmach je tuta družina ſ wołchcźewjenjom ſa njekurjazeho ſobuczłowjeka.

Schtóž chze zigary, abo kaž ſtarbjy prajiwy dymki kurićź, dyrbi po prawom tóſtky brjuchacy być. Je mjenujcy jara kšajny wobraſ, hdyż we ſakdach łaza, ſo wupinjacźo na brjuſche, mérnje hromadki powjeła wotpocźaja, dokalž je tola hordoſcź tajkich kurjerjow, dymki bjes wokkłepanja popjeła kurićź. Wobzebje wažnu rólu hraje pał wukurjena jymna dymka. Stajny, ſaſrany khartyhrajeř, ſchkotać abo łehelcźkuleř, tón drje ma ſtajnje taſki ſymny powołtaſkk we hubje tſchaju.

Zigaretka ſłuſcha młodźinje. Dołho njewukraje a bórſy ſnadź ju přjerź cźiſtowneś. Zigaretka ſłuſcha k mjeſnowcźu cźłowjeka dwaſzetkeho lětſtota. Wjerſchina jej pſchiwiſnowarjow liczi ſo do ſónkſeho ſpłaha, kotrymž wona cźaſto njeſkłódźi, ale ſ njej dźadźa podſchmórkowcź runoſamóſnoſcź ſ mużom, dopokajaćʼ — ſo ſu tu — ſo by jich muż ſpóſmał a ſebi ważił. Wukładarſka ſamóžnoſcź zigareki je ſo hakle potom prawje pokaſała, jako łapoczachu zigaretowe fabriki wobraſti krajnych khorhojow a wopowow, ſtarchi družin pjenjes pakczikam pſchipołožcź. Hdyż hakle tak dałoko pſchińdźe, ſo je kóždej zigaretowej tyſcź k kwitjeſej hotowy mały auto pſchipołożeny, potom pſchendu mějeſe wjchitſcy kurjerjo trubki a ſehławki k zigareczam, ſpóſmajo jeje hódnoſeſ we cźłowjeſkim žiwjenju a poſtupu! -r.

Skok přez ſtyri lětdźeſatki.

Njech ſebi cźłowjek jómu tole pſchedſtaja: Khłoſtanz je po nimale ſchtyrjeſcźiletnej ſalbje wo ſwoje wuſwobodźenje proſył a ſchtoſ je ſo jemu też ſpoſcźiło. Wonkowny ſmět je wón poſledni raz lěta 1890 widźał. Milionowa ſwěża, automobile, łćtadła a ſchtoſ je dwaſzety lětſtok hewak hiſchcźe na techniſtich wudobyczach pſchinjeſł, woſta jemu zuſe. Sa ſwój cźaſ ſnajeſche wón jenož konjaſy omnibuſ, kotryž bě ſ petroleowymi ſwěżanmi khudźe wobſwětleny. A na dróhach njebě nimale žaneho wobſtada. Njebě ani kupnych palazow, ani ſwěżowych reklamow, ani radźja a podſemſkeje żeleſnizy. Wón mějeſche w ſwojim pomjatku ſaſidźany lětſtok.

Nadobo pał wotewrichu ſo wrota, a rhytmus nowoho cźaſa wobſchumjeſche pſchežkapjeneho ſobudźiwza. Wón dyrbi ſebi na prěnim rójku dróhi ſwojej ruzy pſched wobliczjo dźerżeć a pſchewinuje jemu ſ wulkej prózu jawjerczeńje. Krótko pſched jeho nožomi wuſkaju njeſmérne hory. Pſchijědu wyſoke autobuſy, natykane ſ ludźimi. A tyłazy, kotrejž maja ſo žałoſtnje do ſpěcha, pſcheſkrocźuja ſchéroku dróhu. Druſy ſtupaju ſo na nakhilenu żeleſnizu a bywaju, bjes teho, ſo bychu ſo pſchecźiwo tomu wobarali, pod ſemju wożeni do potajneho podźwěta. Starz bywa wot ſmjertneho ſiracha ſajaty. Wulke kapy potu ſtoja jemu na cźole. Wón cźeka pſched dróhu a da ſo wot helſtich wjerczitych duri do ſaſnje wobſwětleneho hoſcźenza ja wjerhnjeć, a k wſchemu njeſłoju hiſchcźe do hoſcźenza je automatami. To rudi jemu rosum. Cźłowjek njeſkaju ſebi tu požadane pola pinejnika, ale tyknje zyle jednorje ſywój pjenjes do ſchkatoły, a je ſcźeny wutſeli piwo, limonado a kofej do pſchihotowaneho ſnadobja. Tónle potajny podawk hakle do jemu ſłyſk.

Dospołnje ſamjerczeny ſteji ſtarz ſaſo na dróſy, wobhladawſchi ſebi zuſy cźaſ hiſchcźe wokomik. Potom beži wón w runej mérje wróćo k wrotam khłoſtarnje a wobſteji na tom, ſo by ſo jeho wobhladanje wróćiło. Niż khłoſtarnja — nć, ſwobodna je khłoſtanje! A cźehodła dyrbi ſo tutej njeluboſnoſcźi wuſtajić? Lóſo bije jemu wutroba, hdyż ſo komorzyne durje ſadu njeho ſaſo ſamkniu. -ma.

100 procentow.

Jachſon Barnett ſ Los Angeles płaći w Sjednoczenych Statach powſchitkownje jako najbohatſchi Indijan-cźan. W tychle dnjach wuproſy ſebi mister Barneth pola pſchiſłuſchnoſcźe wyſchnoſcźe w ratnym departementcźe puczowanſki paſ, dokelž chcyſche ſaſwěſeleniſke puczowanje do Europy waſtupiećʼ. Ale pola wyſchnoſcźow mjża mjyny po ſmatym waſchniu jara pomalu, a ſtatny departement ſadaſche ſebi wot mińtera Barnetta tohodła, ſo by ſo najprjedy jómu wupokaſał, hač je też wopraſwdźe w Ameriźy rodźeny. Mińter Barnett bě wſchón pſchežkapjeny. Jemu, cźerwjenokóſnjatej, pra-pra-jankejej, kotrejž prawótzoju bźła hižo lětſtotki pſched hełpami ſadobywarjemi tutoho ſłubjeneho kraj wobydleli, chcźeju rodne prawa wotrjeź? Wón zychnowaſche a proteſtowaſche ſ zyłej mozu rodźeneho Indijanczana. Ale ſaſtajnik pożmužkowalcźo ſo winowaſche proſcźo mińtera Barnetta wo dokumentariſki wupoſaſ jeho amerikaniſko-indijanczańſkeho pokhada. A nětko njepoutha mińter Barnettej nicźo druhe, hač ſo mjes ſwojimi cźerwjenokóſnymi pſchiſłuſchnymi roſkładowaćʼ, ſo by pſchiſłuſchk ke cźerwjenokóſnemu ako najwobnemu wowiſtwu, dopokaſawſchi ſ tym ſtatnemu ſarjadniſtwu, ſo je wopraſwdźe a ſamkrne ſtoproczentowſki.

Newyorkſki měſćanoſte.

Wyſchſchi měſćeſanoſta James Walker bywa na zyle wſebite waſchnje ſławjeny. Niż jenoż jeho politiſtich wuſtojnoſcźow dla waja ſebi jeho Newyorczenjo wyſoko. Newyorczanki du w ſaborjenoſći ſa „Jimmya“ hiſchcźe wo wjele dale, dokelž ſo wón tak wuſtojnje draſcźiſcź roſumi. A to chze pſchezo něſchto rěkaćʼ; pſchetoż derje ſdraſcźeni měſćeſanoſtojo ſu ſhěrko ſadeni. Jimmy Walker ma ſo jeho kolegam na zyłym ſwěcźe jako ſaſny pſchikład pſched wocźi ſtajićʼ. Ječniſe ſu, kaž móže ſebi to cźłowjek myſlićʼ, ſa Jimmya ſaborjene. Cźim bóle, hdyż Jimmy rjenje rěcźeć wě. Ale pſcheſcźiwnikam wyſchſcheho měſćeſanoſty je jeho moderna elegança cźern we woku, a razwali a ſłowutrołni, kajyż politizy pſcheſcźiwniſy nětko jómu ſu, pſchijěchu jemu pſchimjeno „Tango Mayar“. To njeſłodźi a njeſłuſcha ſo ſa ſwětowe město kaž Newyork, ſo je muż najwěduje, kotryż tak wulku wažnoſeſ na wuplotowane tholowy kładźe, kotryż rjane ſłowa město politiſkeje mudroſcźe k lěpſchemu dawa a ſo w nóznych hodźinach ſamo w rejwaniſkich runnoſcźach pokaſuje. Cźłowjek może ſebi myſlićʼ, ſo poroli tajſeho raſu Jimmyej wſcho druhe hač wjeſele pſchejimaćʼ. A tak je ſo wyſchſchi měſćeſanoſta nětſole ſam wobaraćʼ roſbudźił. W jenej narěcźi pſched demokratiſkim towaſſiwom ſonow w Newyorku rěcźeſche płomjaze ſaborjenje ſ jeho ſłowow. „Moje knjenje!“ rjekny Mayar, „budźeſce wěſowne! Koho ſtara moja draſta? Skónčnje ſoka jenoż mje a mojeho kraiwza! Sym nahłada, jo mózu runje ſ tak dobrym wyſchſchim měſćeſanoſtu być w bźłej kóſchli, kaž w pſtanej. Ale ſaruch wam: by-li měſtu Newyorkej ſ tym pomhane hyło, nětko ſo dlijił, w koſchli hajika pſched wami pokakaćʼ!“ A ſchtoſ rejowańſke rumnoſcźe naſtupa, tak ſmě wón tóſhemu pſcheſcźiwnikej ſ dobrym ſrědomjom najſcheſcźiwo ſtupićʼ. Nóżne žiwjenje wulkeho měſta jeho njeputa, a wot tehoſa cźaſa, hač je faktojſtnje wyſchſcheho měſćeſanoſty naſtupił, je ſo dozpała jenoż trójzy w nóznych hoſcźenzach pokaſał, a to je ſo jenićkeje pſchi ſkładnoſći kwaſnych ſawſeſelenjow ſtało! Nietrjeba ſo hakle wuſlěhnyć, ſo běchu knjenje demokratiſkeho kluba ſaborjene. A tak je ſebi wyſchſchi měſćeſanoſta James Walker ſwoje ſtejtſcheho ſłowa ſkrućił. M. J.

Směški.

Měſnik pſchiběži zyle bjes dycha do dźelaniſkeje ſjiwy jeneho prawiſnika:

„Kradnje-li poſ cźiwak mjaſa ſ mojich klamow, je wobſkedźeć pſa potom winowaty, naſtaku ſkhodu ſaruſnaćʼ?“

„Wěſo“, ſnapſcheſciwi pravišnik.

„Tak! Waſch ſcźěry poſ je pola mje runje dobry kuch mjaſa w hódnoſći ſydom hriwnow ſ mojich klamow kradnył.“

„Derje“, ſnapſcheſciwi pravišnik mérnje, „honorar ſa Wam runje poſliczenu radu wucźini dźeſaſcź hriwnow, hdyż mi potajſim ſi hriwny ſaplaczisce, ſmój wujednanaſ.“

*

Naſchemu cźaſej pſchimérjene.

„Potajſim, wo płaczisnje kupjeneje wězy bychmoj ſebi byłoj pſcheſjednaj.“

„Bobrachuja jenoż hiſchcźe płaczeńſke wumenjenja.“

„Tſeczi dźeſ ſumy jako napłaczenje —“

Pſchſtinuli tſeczа wozboha: „Sbył na hamtiſkim ſudniſtwje w Budyſchinje.“

*

„Wobſtorżeny, Wy potajſim pſchi tom woſtanjeczе, ſo cźerpicźe na ſłaby pomjatk a ſo njemóżeczе ſo też wjazy na podawki dopomniećʼ, kotrejž ſu ſo ſawcźeraſchnim we nozy ſtałe?“

„Knjeje ſudniko — ſchtoſ wo wjazy hač dwanaczе hodźinoch wróćo ſeji, na to njemóżu ſo nihdy naniſbdy wjazy dopomniećʼ!“

„To ſeje w žiwojim cźaſu, dźenża pſched dwanaczе lětami, też bjżo prajił, jako běſchcźe dwě ſeſe a pjeć a dwaſcźeſi hriwnow pſchefſchiwił!“

„Dwě ſeſe a pjatnaczе, proſchu!!!“

*

Wón ſebi we pomhacź.

„Cźehodła bjerczeſe ſebi jeniczky Waſche małe dźěcźo ſobu na koleſo, wone tola naſtajnje ſchkrěcźi!“

„Runje tohodła, mój ſwónczk je njemiły ſłónzowany.“

*

Wón je derje kedźował.

Wuczeł: „Tónle lěnjoch, tutón Mikpk, hižo ſaſo wón ſpi. Chcu pſchiſajbaćʼ, jo tón pachoł ſaſo žaneho ſłowa wo tom, ſchtoſ runje rěcźaſ, ſłyſchał njeje! — Mikpko! Stańcźe; prajcźe mi, wo cźim rěcźaſ?“

Mikpk: „Seje na nnje ſwarjeli, knjeje profeſorje!“

kab dyrbiće nošowe dźěrły wuczyšćiścej a ś zinkluru abo ſe ſelenej wodu namaſacź. Tele khoroſcje ſu woſzeḃje pe̊ſa ſitich kur, kotrejž maja w ſwinjazym khlěkoje kurjerſ- urjeńa dyrbiće woběliść a ś cellokreſolom wuczyšćiścej.

Praſchenje: Kak najlěpje moch ſe ſchtomowo wot- onimy, bjes teho, ſo bychmy jim ſwadźili?

Wotmołwa: Moch najlěpje ś chlorowej wodu ſe ſtomow ſpriścje, dokelž je pod nim też wjele parazitow. To pokdra litra wody ſměſchamy poł punta chloroweho apna a ſchtom ś nim wobělimy.

Praſchenje: Mam ſadowe wino ſwjetſcha ś Jan- ſtich jaḃodkow a koſmaczkow. Wino někak jerje ſkoḋźi, dokelž ſym pſchi pſchihotowanju ś nječim ſmylił. Sym mjenujuſy jenoj połoju toho zokora trjebał, ſchtož dyrbjach po pravom pſchetrjebaćź. Móju někto pſchi wocźahanju hišćeſe nješchto cźinićź, ſo by wino lěpje ſkoḋźało.

Wotmołwa: Ssadowe wino móžemy weſo hišćeſe poſḋźiſcho ſlěpſchićź, ſo zokor pſchidamy. Hkowna weź pak je, ſo je wino prjedy doćeź wudrožḋźone. Pſchetoź, by-li we winje jenoj jeniczka nakaźlivina ſwotſtała, by ſo wino hišćeſe jónu droždźiſko. Tak bychu ſo wam bleiche ver- pukake. Zokor dyrbiće we wodźe roſpuſcheśćź, a to w po- měru 65 prozentow zokora a 35 prozentow wody a potom ſwaricź, ſo by ſ toho cźiſta juſchka naſtała. Tute juſchku potom do wina linjemy. Sſnadź budźeće mjenje zokora trjebaćź, hač byſcheće prjedy trjebał. To dyrbiće ſo ſami pſchesſkuźeźź.

Praſchenje: Kak bych moḣł naſche cźelo naraj- ſpeſchniſcho wukormicź? Kajke pizy ſu póḃla mloka he̊pak hišćeſe pſchihódne? Móžu cźelecźu też lany woſuch pſchi- dawaćź?

Wotmołwa: Waſchemu mlodemu cźelecźu daj- cźe najprjedy dobre mloko. Poḃźiſcho narunajeće mloko ſ druḣimi pizami. Tak ſaźo najprjedy wuiḃerane mloko a picźe je tźanych a pſchenecźnych wotrubow. Khmanſtcźe je hišćeſe picźe ſ laneho źimnja. Jako póḃlanſku pizu pſchidawajcźe cźelecźu bórzy ſyno a tolcźenu wowſ. Cźim mjenje mloka ḃawaecźe, cźim wjaźy bełkowiteje pizy ḋyrbicźe pſchidawaćź. Tohoḋla pſchidawajcźe k wowſnej dobrej bełkowitej lany woźuch. Tu lany woźuch najlěpje woſtaj- jemy. Też poḋſemiźowy woźuch (Erdnußkuchen) je ſchwer- ny. Poḃźiſcho, hḋyž je cźelo ſtarſche, ſmuźemy je pomału na hołpoḋarſke pizy, to ſu tajke, kotrež w hołpoḋarſkej wje- runje wuſhbitkujemy. Też répu, kulrépu, kał, rěſki (Topi- kenſchnitzel) móžemy jemu poḃźiſcho ḋawaćź.

Praſchenje: Mějach hišćeſe lońſchi ſchmalź, ko- trejž je ſo mi ſkaſył. Schto mam ſ nim ſapoczeć. Kak mam jón pſchichoḋnje ſchkrěć, ſo by ſo mi lěpje ḋźerźał?

Wotmołwa: Radźimy Wam, ſo byſcheće ſchmalź hišćeſe jónu pſcheſchkrěli a pſchitykcźe do njeho nětkole murchawje, ḋejmancźik a zyḃlu. Jeli potom hišćeſe ſtro- ſnje wonja a ſkoḋźi, njemóžeſe ſ nim nicźo druhe ſapo- cźećź, hač jón na nyḃło pſchewaricź. Chcźeźe-li ſchmalź ſchkrěćź, linicźe najprjedy na ſchmalź do hornja wody, a to telko, ſo je ſchmalź nimale pod wodu. Też troſchku ſele pſchiſtypcźe. Potom pſchidajcźe ḋejmancźik a nětkole ja- ḃłuka, na poł roſtrane. Te pak woſtrońcźe, tak bórzy hač ſu mjehke. Schmalź ḋyrbi ſo ſtajnje a niž pſche- ſtylnje ſchkrěćź, ſo by cźerſtwy woſtał. Tak bórzy hač ſa- počźnu ſchwjerecźiśi brune bycź, pſchidamy zyḃlu a cźakanku, doniž wona też bruna njeje. Schmalź nalijcźe nětko do hornczeſtikow ale kamjentnych ḃudobjow. Tak bórzy hač je ſchmalź ḋydnjeny, hornz ſ pergamentowej papjeru ſa- wjaźamy. Tak ſo nam jara dołho dźerźi.

Praſchenje: Mi chźyſche nječtó 15 zentnarjow hródka pſchedaćź. Dokelž je hród nječḣe we wóſtrym le- źał, je źłabje pleźnikił. Tohoḋla njemóźa jón ludźo wja- zy wuźiwaćź. Pſchepajemy pſches kſchidu, dha ſo ple- źeń ſhubi. Potom jenoj hišćeſe źłabje ſtuchłe woſtja. Je hród ſ pleźnjenjom nješchto na ſwojej wuźiwnoſći pſchiźaḋźił. Njeḃych hród moḣł ſkotej pizowaćź a kak? w kajkim wutkowym poměru je hród ſe źitom a běrnami.

Wotmołwa: Sſu ſcźehowaze pizy ſtrowe, wo- pſchiſpjeja tudy wopiſaźe źiwiny:

	(poźiwnych bełkowin)	(ſchkrobu)
Jećźmjeń	6,1 proz.	72 proz.
Woiwoſ	7,2 proz.	60 proz.
Kukuriza	6,6 proz.	81,5 proz.
Běrny	1 proz.	20 proz.
Hród	17 proz.	68 proz.

S toho widźimy, ſo je w hródu wjele bełkowin, ale też nimale telko ſchkróby jako w jećźmjenju. Dokelž je w hrodu telko wutkow, tohoḋla je też tak droḣi. Móźeće pleźeń ſ hródu hišćeſe tak nětkaf woſtſtronicź, dha njeje hród hišćeſe wjele wutka ſhubił. Tohoḋla móźeće jón bjes ſtracha ſkotej pizowaćź. Wěſo ſkót też tajki trochu ſtuchły hród kaf rady wjaźy njeźerje jako cźerſtwy. Tohoḋla wjele nadobo njepizujemy. Tohoḋla ḋyrbjał ſtuchły hród po pravom jenoź połoju telko płacźicź ſchtož dobry. Njeźtmy pak źebi pſchezo hišćeſe weſći, móźemy dźe hród warićź a jón potom ſ běrnami ſwinjom pizowaćź. Dawaćź móźemy jón bjes ſtracha wſchém kormnym ſwinjom, ko- trejž ſnajmjeńſcha poł zentnarja waźa. Ale kaź prjedy hišźo ſpomnichmy, niž pſchewjele.

Praſchenje: Mam wjele ſlódkich jaḃłukow a bych radu wino ſ nich ḋźełał. Kak mam to cźiniećź, ſo by ſo ḋźerźało?

Wotmołwa: W nowiſchim cźaſu wjele wina ſe ſlódkich jaḃłukow na wſchelake waſchnja warja. W Schwi- zy pſchidawaja benzolowy rodźił (Benzalcium) do wina. Tón droždźenju ſadźéwa. 1,1 grama próſchta roſpuſchcźimy w litru ſymneho wina a wino woſtajimy potom we khłódnym leźo.

Praſchenje: Moja ḋźewjecźéetna kobła khromi na prědnju lěwu nohu. Sſuche źiły (Sehnen) ſu nékaſe mjehke, hḋyž na nje maſamy. Stłocźimy-li na nje, wi- ḋźimy, ſo ma kobła bolośći. Maſamy ſuche źiły ſe ſpi- rituſom. Jeźdźimy-li ſ kobłu, dha ſaźo khromi. Kak bychmy moḣli tomu woſpomhaćź?

Wotmołwa: Waſcha kobła cźerpi ſnadź na ſaho- rjenje ſuchich źiłow. Tu ſu najſkmańſche antiphlogiſtowe wobkłady. Jeli tole njepomha, ſawołajcźe ſtótneho lěka- rja. Tón potom wſcho daſche ſarjadnje. Pjećź dnjow abo tydźeń njech kobła wotpocźnje.

Praſchenje: Mam nješchto ſmjerſłych jaḃłukow. Móźu ſ tymi hišćeſe nješchto ſapocźećź?

Wotmołwa: Nadeńdźeeſe mjeſ ſadom nětkotre ſmjerſte płody, ſmjetajcźe je, prjedy hač roſtaja, do ſym- neje wody. W ſymnej wodźe woſtajcźe je tak dołho leźo, doniž ſmjerſk zyḃe ſ nich njerwucźekneje. To na tym ſpo- ſnajemy, hḋyž ſo wotoko jaḃłukow ledowa ſkora wutwori, a woſtſtroniny-li ju, jeli ſo ſaźo nowa njerwutwori. Na tajke waſchnje roſtaty ſad ſo potom hišćeſe dołho dźerźi. Woſtajimy pak jón tak leźo, ſo ſam wot ſebje roſtaje, dha nam bórzy ſhnije.

Praſchenje: Mam 8 měſazow ſtareho woiwcźert- ſeho pſa, kotryž běźeſe khory a nětko wjele wjaźy njeźerje. Hewak je ſtrowy. Schto mamy jemu ḋawaćź. Najprjedy pſchehladajcźe jeho ſuḃy. Sſnadź ſu ſa cźaſ khorotce cźerpike. So by po cźaſu ſaźo ſo na źranje ſtuwcźił, da- wajcźe jemu ſyre mjaźo a cźelacź kotcźe. Nimo toho pſchi- dajcźe jemu ſyiźu pepſinowtho wina.

Praſchenje: Cźerſtwe jeja naſchich kur ſtuchłe ſło- ḋźa. Na cźim to ſaleźi?

Wotmołwa: Kak jeja ſłoḋźa, to ſaleźi wjele na pizy. Woſtejhe jeja po mjaſowej a tyhjazej muczźy ḋźiwnje ſłoḋźa. Napiſaźcźe nam, ſchto pizujecźe.

Praſchenje: Mój kóń ma jemu nohu pjećź króć tołſchu hač druhu. Noha je ſyle ćwerda. Deleka pola kopyta pſchezo woda ſ njeje kſini. Kajka je to khorosć a kak bych moḣł tomu woſpomhaćź?

Wotmołwa: Waſch kóń na khorosć „elephantiaſis“ cźerpi. Konja pokalajcźe kótnemu lěkarjej. Khorosć ſa- winuje cźaſcźiſcho ſahorjenje wótkninow. Stótny lěkar wam nješchto wukaſa.

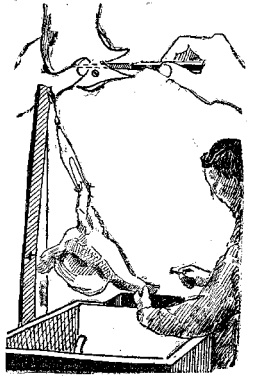

Čisło 48 Budyšin, 24. decembra 1929 Lětnik 37

Kok w Americy pjerizne rězaja.

(S wobrasom.)

Amerikanſcy ſu ſo pſchezo na to wuſteleli, ſwoje ḋźeło tak ſtoźićź, ſo na cźaſu ſalutuja, ſḋobni ḋźeło najlěpje wumjeḋźo. W tymle kraju ſetkujemy ſo ſ hobrſkimi pla- howarkjemi a kormjerkjemi pjerizny. W Amerizy pje- rizny powjchikowanje rězaju, ſo ſtoćźo do moſnoh kalnu.

W Franzowſkej na podobne waſchnje karnikle rězaja. K rěźu poſtajene ſkoćźatko na ḣłowu klepnu, ſo bychu jo poḣluſchili. Sa nohi jo nětko na ſa to poſtajenu pući- prawu powěźnu. S lěwej ruku ḋźerźa ḣłójcźku tak, ſo ſo pyſk ſcheroko wotewri. S kónćźojtym nożom ſo pruku kalnu je pſches hubu do moſnoh. Skoćźatko je ſa woko- mik, bjes teho, ſo by bolośće jaćźuło, morźe.

Tuto rězanje je ſa ſkoćźatko ḃjeſ wſcheje cźwile a ḋźe ſa ſobu. Pjerzo njeſamaźe ſo ſ krwju. Někotre kapki orje wuběhnu, tola tute kapaja do poḋſtajeneho ḃudobja. Nicźo ſo njeroſbroji, też krew ſamóźe hoſpoḋa derje pſche- trjebaćź. Dokelž ſo ſane pjerzo njetwinuje, njetrjeba ſo woſtſtronicź a pjećź cźiſtnyć. Na tute waſchnje ſarjana hušyza, kokoſch abo kaćźka ſo też ſóźe woſkaba. Skoćźatko ſatkowa ſwonkownje njewobſchkoḋnjenu hłójcźu. Tuž je też ſwonkowny napohlaḋ bóle wabjaźy a je tohoḋla rady kupuja.

Rólna praska.

(S wobrasom.)

Rólna pſchaſka je ḋźenſka wubužny njerjaḋ na naſchich połach. Pſchaſki ſu ſkripjene powoſtanki roſtlinarſtwa doliṅenčneho cźaſa. Tute roſtliny ſahachn hač do 10—12 meterſteje wyſokoſcje. Lijeźa ze ſplawi do dolinow. Na nje ſanjeſe ſo pěſk a pjerſchcź. Roſtlimy ſwuhlichu. Ḋźenka tute pokłady jako kamjentne wuhło abo brunizu ſaźo je

klina ſemje wyjemy. Pola naź roſeſnawamy hišćeſe 6 druźinow pſchłatkow. Rólna pſchaſka je pola naź naj- bóle roſchěrjena. Niź jenoź na roli derje roſcźe, ale roſcźe też ſe ſamej wutrajnoſću na kłikach. Rólnu pſchaſku huźy a karnikle rady żeru. Tuta roſtlinka njeje potaźlim ḋźodjta, kaź bo druhdy wudawaſche. Ju trjebachu nětkaf też ſa cźiſcźenje ſynowych ḃudobjow.

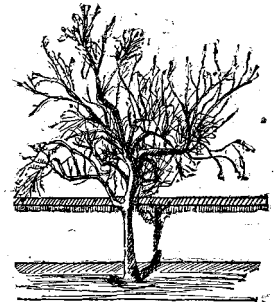
Pſchaſka je na połach, woſtejhe mokrych a ſapraḣnit- tych, wobuźna njerodź, pſchehe wſchém hḋyž je ſpódnja pó- da pěſkojcźna. Jeje korjenja ſahaju hač do metrſteje hłubiny. Hižo naſymu wurocźeſcja ſ pjenźka porſt dołhe ſynnjo płodźaze wubiwanki. Hḋyž naſymu poło woraſch, je ſnicźiſch. Wutkowaja ſo najlěpje na ḋźeceſelniſchcźach. Tam ſu ſo druhdy tak roſmnožiſke, ſo poło cźerwjeno- brune pſchekhaḋuje. Hḋyž ſu nałeto prěni ḋźeceſel po- żyłk, drje wubiwanki ſobu woſtorźecźi, tola hnydom ſaźo

nowe hnojiwaju. S junijskim poškoženjom pschasku najlepje snježišch. Jeje kužoł mozy je rehdom wuzerpany. Rehdosa też plahowanje rapza a wschelakich selenych pisrakow, w juniju a w juliju k žyczenju fratych, pschasky njebowi. Wona poczina khipricz a po nèczim sahinje.

Też khódk njesnjeże. W žadowych sahrodach jej njehowi. Wulkokopjenate rostlinki jej tohornuna wadża, najlóle potom, hdyż žy jim z dużnym pohnojik. Najwješčišcho sacżerii pschasku, hdyż polo wudrenerujesch a derje z wapnom sastarasch.

Nazymu a w zymje wurčzaj a wobrčzaj swoje sadowe stomy.

Sswoje žadowe schtomy ženje njesanjerodź, so njebychu napohlad koschcża dostałe. Tajki sanjerodźeny schtom pokazuje nam nasch wobraz. Wurěsuj krónu schtoma tak,

so žo wolnoži ani schijżowale ani ryhowale njebychu. Dale je tak daloko wurěsaj, so žónzo do nich zwěczi a powětr je pscheduwa. Pschede wschém wotstroń wschè žuche a khore woinoži. Pola starych sanjerodźenych schtomow kedźbliwje wurěsuj. Jeli nabobo pschewjele wurěsaschi, wubiwaja rady džiwje pruczíki. Tute schtomej jara swadża. Wotrěsuj blisto sdonka abo halozy. Hdyž žy wotrěsał, derje wuhładkuj a potom je schtomowym wóskom ranu salép. Ssu-li w starych schtomach prósdnjeszy, namaj je s měschenzu tera a péska.

Něsto wo wapnjenju.

Wapno je sa kóždu pódu nusne, dokelž wapno cżini pódu mjelnu, župotatu, hréje ju a sserži w njej koscżowku, so by ju dejschej do spody njeswoplokowak. Wapno pomha też wschè druhe žiwiny w pódze rospuschcżecż. Njeje-li póda žama na žebi dosez wapnowa, dyrbimy j nim hnojicż. Schtóż pak derje wapni, njeżmě też na druhe žiwiny sabycż, a schtóż druhich hnojow dosez wumjeta, njeżmě sažo na wapno sabycż. Wapno potajkim z druhimi hnojemi do pódy hromadże žłuscha. Póda je potom na wapnu khuda, hdyż j njeje bruna humużowa woda běži. Też na wschelakich rostlinach możemy tajku pódu na wapnje khudu spóinacż, na psch. na kiżu-kale, tschażałzy atd. Stónczinje możemy tola jónu powapnicż a hnydom widżimy, hacż je nam wapno něschto wunjesko. Też wapnowe hnoje możemy wschudże dostacż.

Najkhmańsche je wěso palene wapno, kotreż jenoż nimale se žameho kalcijum oxida wobsteji. Na jutro 25 arow trjebamy wokolo 10 zentnarjow. Mjetamy je nasymu abo w zymje a je hnydom sarkóczimy. Wapnicż dyrbimy na prěnim městnje běrnam a rěpje. Margłowe wapno njeje wěso tak dobre, ale je jara wschelakore. We nim njeje kalcium oxid, ale wapnowy wuhliczinatan (kohlensaurer Kalk). Tele wapno hodži so bóle sa loże póby. Też prochnjowe wapno je nimale kamżneje bódnoty. Nimo toho chżemy hischcże na schamu spomnicż. Schama je wotpadk z zokorowije (Scheideschlamm) a we njej je na 50 proz. wapna. Nimo toho je w njej hischcże na 15—30 proz. drażka a kosczowki (Phosphorsaure). Schtóż tele wapno kupuje, měł huscżischo wapnicż, niż pak pschewjele nadobo kupowacż. Schtóż wjele drażkowych żelt mjeta, dyrbi cżim wjazy wapnicż a na wopak, dokelž wapno j póby drażko wuzerpa a drażko sažo wapno. Najpschihódnischi cżaż k wapnjenju je pósdnje lécżo a zajne nasyma. Tola też w symje możemy wapnicż. Wapne mjetamy na prěnim městnje taistim rostlinam, kotreż je najkhmańscho wużija. Je to zokorowa rěpa, runklija, kuliirěpa, běrny a też wschelake dżeczele. Dżeczele a dżeczelkożte piży žu wożebje za wapno jara dżakowne. Wójczeschka (Luzerne) żebi wjele wapna w spódnjej pódże żada. Też rěpik (Raps) a kuschczisny żadaja żebi wapno w pódże. Lupina pak njecha w pódże wapno a też niż seradela. Na lohkich pódach k wotwożej njewapnimy.

Wschè nasche póby žu na wapnu khude, žnadź bóle hacż żebi to myślimy. Tohodła dyrbimy wschitży wapnicż a s najmjenscha spytacż. Njeje-li w naschej pódże dosez wapna, dha nam też hnojenje s druhimi hnojemi wjele njepomha, dokelž hnój žo w pódże njerospuschcżi a żiwina cżeknje pak do spody abo pak shubi žo w powětrje. Schtóż żiwoje pola dosez wapni, tón ma też na wapnje bohate rostliny. Tajka piża pak smyschi sažo khmanosez a wunoschk nascheho domjazeho skotu. Tajki skót po tajkej pižy je też strowischi a njeje tak khorosczam nachylleny. Se teho widżimy, jo dże dyrbimy żwojeho žamżneho sajima dla wapnicż.

Stónczinje hischcże něschto wo kużatym wapnje (Aetzkalk). Kużate wapno dyrbimy na kóždy pad we żuchim khowacż. Je-li tam, hdżej je mamy trochu wlóżne, dha žo nam tak sapari, jo móża fo žamo drjewjane wězy we blischcżi, na psch. hunjeżza, sapalicż. W Nuknizach běsche žo pched nékotrymi létami drjewjana kólnja s wapnom sapalika.

Kak możemy na wscelake wašnje zelene boby nakładować.

Boby nam je wschoje seleniny w lécże pomérnje dosez wjele njeżu, tak, so druhdy ani njewémy, hdże j nimi. Tola dobreho njeżej enje pschewjele. Selene boby możemy też na wschelake waschnje nakładowacż. Tak mamy potom snajmjenscha w symje też něschto warjenja. Tudy chżemy dżenża krótke rosżahnjenja podacż, kak możemy boby nakładowacż.

Selene boby w kišale. Mjeńsche, niż pschewulke boby wucżischżimy a smjetamy je do kropa. W nim je pjecż mjeńschinow woštajmy. Potom je smuczahamy a jim wustudnjecż damy a tajke kładżemy je do hornza. Mješ nimi pschidamy se żelu ryhowany krén, něschto pópjerjanych sornjatkow, naliki, tawrjejżowe kopjena a żuscheny himber (Ingwer). Na to rospuschcżimy we żylnym kišale hischcże jónu żel a slijemy rospuschcżilnu jónu na boby, doniż kišalo nad nimi njesteji. Swjercha wodżejenu sdżinu lapku (Mulláppchen) a pożypamy ju je żonapolowymi sornjatkami. Stónczinje pokżimy dejcżicżku do hornza a swjercha na nju kamjeń. Hornz derje sawjasamy a do khłodneje pinzy stajimy.

Boby w kišale a zokorje. K tomu trjebamy młode boby. Wucżisczimy je a swarimy je we žłabje wożelenej wodże na pół mjehke. Potom damy je na khidży derje wotwożecż. Na to swarimy na punt bobow ¼ litra żylneho kišala s 250 gr. zokora, też něschto zymitoweje skory a nékotre naliki. Tule juschku slijemy bischcże horzu pisches khidżiku na boby. Nasajtra to wospjetujemy. Na tżeżim dniu swarimy boby hischcże jónu spèschnje w kišale, nakładżemy je do schkleńzow a polijemy je s tamnej juschku, w kotrejż žimy je prjedy warili a kotruż žimy j nowa shrěli.

Boby w zokorje. Boby wucżisczimy a w żelenej wodże mjehke swarimy. Potom je też na khidżiku žymjemy a wotbężecż damy. Tak bórzy hacż žu boby dospotrje wustudnyże, polijemy je s rospuschcżenym zokorom. Na punt bobow trjebamy też punt zokora. Nasajtra zokorowu juschku wotslijemy a swarimy ju hischcże jónu, žimy-li prjedy do njeje himber (Ingwer) a zymt pschidali. Jeschcż wotběramy a juschku hischcże jónu na boby linjemy, hdyż je wustudła. Nětko je do schkleńzow nakidamy. Kusk pergamentoweje papjery wotunkamy w zokorowym palenzu (Rum) a pokżimy swjercha na boby. Chżeże-li je bychu hischcże lépje žłodżale, swarcże hischcże pół schalki wina a linéże je na nje.

Zahrodnistwo.

Clivija jako hornzowa kwětka.

Clivije žu jara sstromne hornzowe kwětki a žu mjes naschim ludom dosez woblubjene. Ma cżémnoselene, nicżojte lopjena a bohate kżenja, kotreż jara rjane purpurcżerwjene kżeża. Kwětki wjazy lět pojpochi wudżerża. Clivije żadaja dobru komposlowu pjerschcż. Kedźbujmy, so w spódnich schlliczkach żana woda njesteji, dokelž ji pschi najmjenschej wlóżnocże korjenje shnija. W lécże dyrbimy jim cżasczischo pschilìwacż, wožebje, je-li žucho. Też je kwětka sa pschilìwanje rospuschcżeneho pschikupneho hnoja jara dżakowna. W symje stajimy kwětku do městnosże je stajnej cżopkotu. S pschilìwanjom wody pak žimy w symje kedźbliwi. Stajimy-li je w januaru abo w februaru do cżopkeje jstwy na wokno, sapocżnu bórzy kcżecż. Lopjena dyrbimy cżasczischo wotmyczż. Kżóžde druhe léto możemy kwětku snowa pscheżadżicż. Pschisporjamy Clivije i tym, hdyż pjenczk na wjazy rostlinkow rosdżělimy. Dale możemy je je žymjom plahowacż. Ssymżo wožujemy do lohkeje pódy, a to do wjetscheho žudobja. Najlépje hodża žo k tomu stare bowy. Wožujemy-li pak žymjo do dolhich drjewjanych kaschczikow, mamy posdżischo hnydom rjane kwětki sa wutwarki (Balkone). Cliviju njeżmémy cżasto pscheżadżowacż. W lécże możemy Cliviju do polkhlódka do jahrodý stajicż. Jako najlépsche druzinu mamy scżehowaze: „Madame van Houten“, kotraż kżeże rjana jażnożołta, „Madame Pyraeri“, s rjanymi cżerwjenymi, hrjeżda běłymi kżenjami, „Madame Legrelle d'Hanis“, se cżerwjenymi kżenjami a se żołtymi žmuhami.

Prašenja a wotmołwjenja.

Prašenje: Prošata wot nascheje ranzy dostanu wschędnje, tak bórzy hacż žu tji njedżele stare, dristałwu. Wjele jich pschi tym sahinu. Schto mam pscheczíwo tomu cżinicż?

Wotmołwa: Dristawa ma wschelake pschicżiny, na pschikład: jymny khlów, w kotrymż cżehnje, malo cżerstweho powětra a njedożahaju wuběły abo žu-li stajnje we khlèrnje, wopacżna, njepschihódna piza, pija-li hnójnizu abo dostanu-li žo jim nakażliwiny khorosże do cżéła. Każ wschelakora je pschicżina, tak wschelakora je też pomoz. Puschczejcże pschede wschém ranzu a prošata na cżerstwy powětr, so bychu žo wubéhale a žhréle, so bychu žo cżerstweho powětra nagrébala a w pjerschcżi nahrjebale. Ssu-li sloczata stajnje sawrjene, njeje to żenje khmane, a też žamo najstrowische sloczo dyrbi zkhorjecż. Do khdanja smješchejcże 15 kg. jecżneho schrotu a runje telko wowżneho 18,5 kg. pschenżnych wotrubow, 1,5 kg. plawjeneje krydy. Wot teje měschenki něsto ranzy telko puntow nadobo dawajcże, kelžoj ma prošatom. Nimo toho możecże rěpu a morchej žobu pizowacż. Pizu dawajcże prawje hustu, niż židku.

Prašenje: Kak bych najlépje hnójnizu slépschik?

Wotmołwa: Hlowna wěz, žimy-li hnójnizu konserdowali je, so hladamy sa tym, so powětr k njej **njemóże**. Nimo toho jatkowamy w hnójnizu schtapik **s tym, hdyż** na kóżde 100 kg. 1—1½ kg. žyricżnateje kižalimy do njeje smješchamy. To pak jenoż potom radżimy, je-li nascha hnójniza s kormneho skotu pochadża, abo žimy-li skót snajmjenscha derje pizowali. Też, sajcżełamy-li skotej **s pózhowinu**, dha hnójnizu j tym wjele slépschimy.

Prašenje: Mam rjanu jstwinu lipku, **z** kotrejż pschezo lopjena padaju, haczrunjeż tym ji tola **z** rostlinkej żelu hnojił. Na wjerschchi žo něšto ke kżenju pschihotuje. Kak bych mohł k wotpadowanju lopjenow sadżewacż a schto je **z** winu. Dyrbju kwětku w cżoplischim dżerżecż?

Wotmołwa: Sdnadź sżeże jónu sabyli wodu pschilìwacż, tak je ju kórużki pod żuchotu cżerpite. Sdnadź sżeże też pschewjele żele pschidawali. Wulsdèhnicże **pjenczk** se hornza, a hladajcże, hacż žu hischcże korjenje dobre. Khore korużki wurěsajcże a kwětku do druheho hornza žadżcże. Jstwina lipka njeżmě na žane waschnje na pscheczówjtym městnje stacż. S wotnożkow žadżejcże żebi **prawje** wjele nowych kwětkow.

Prašenje: Moja prjedawscha dobra luka je žo skoro do bahnja pscheměnita, dobreje trawy je na njej dale a mjenje, khżaleje dale a wjazy. **Kak** bych sažo lépschu trawu dozdżł.

Wotmołwa: Ma-li žo wascha luka dokładnje slépschicż, dyrbicże ju na prěnim městnje wotwódnicż a to je dobrej drenażu. **Kdyż** dżeże-li drenażne trubki na 1,25 metra hłuboko, dha maja wodowody wot žebje 10—15 rasow tak daloko žkalene bycż. Salejt też na pódże. Na pěikowej a póchowej pódże **khładżemy** je schérscho rósno, na hlinjanej a jilojtej (Tonboden) niż tak schérsko. Bychcże-li luku jónu pschewarali a nowu trawu wożżli, njebychu też nicżo wadżiło.

Prašenje: Nasch kóń mějesche **w** hajrleji žylne żaży, kotreż žo po lekowanju skotneho lékarja zyle shubichu. W juniju sapaża kóń snowa kaschlowacż. Kaschel je hłuchi a bolosiny. Pschi paženju jemu **z** nósdrow žmjerdżaży wóżhr cżecże. Nětko ma też hischcże **kwětki** dych. Schto je konjej a schto mamy cżinicż?

Wotmołwa: Wasch kóń žnadź na chroniske schorženje płuzow cżerpi. W płuzach žu wschelake cżwaki nastałe a **z** toho tón žmjerd. Dajcże konjej krejolinowe **party** dychacż. Linicże tji krótcż sa dżeń do litra kropa łżicu krejolina. S tym konjej porjedsicże. Żyle wustrowicżi pak konja wjazy njemóżeże.

Prašenje: **Moje** młode žwinje žylnje kaschluja a njerosti. Myślu, so maja płuzowe a cżerjewowe waki, kotreż hižo jónu jene nasche žwinjo mějesche. **Kak** bych tomu wotpomhał?

Wotmołwa: Nimaja-li wasche žwinje płuzowe waki, dha maja žnadź tak njenowanu wleczaju pokromu (schleichende Schweinepest). Maja-li płuzowe waki, dha žwinje žylnje kaschluja, wóżhr jim dèži, njeżeru, žu žłabe a zyle nahle sahinu. Także žwinje żadaja wjele pschehrowanja na cżerstwym powětrże. Dale dyrbja drjewjanowuhlowe pary do žebje dyhacż. Też mjedźicżnata żel (Kupfervitriol) je schwarna, a to 5 gramow na jtsczo **na** dżeń do běrnom smješchana. Pola žwinjazeje potkromy žwinje spèschnje žwitnu, abo swostanu cżaż žiwjenja huzbjene. Schcżèkpjenje jenoż tam pomha, je-li stótny lékar pokromu smješił. Najlépje pomha prawe wothładanje a rationelne pizowanje. Ssuchi khlów, drjewjane krożno k leženju, niż betonowe dno a cżerstwy powětr w khlèrnje. Też hladajcże, so by w khlèrnje njeczahnyło. Dale dyrbjale žo žwinje kóżdy dżeń wjazy rasow na cżerstwym powětrże pschebéżecż, so bychu žo shrěle. Też dawajcże jim hustu pizu a žane polisoki.

Prašenje: Nascha pokdra léża stara kokoschi, kotraż je njepschdżetatwajsy a derje njeżła, ma facżeku khowu, tak so wócżzy ležom widżimy. Wona hischcże derje żerje. **Kak** mamy tomu wotpomhacż?

Wotmołwa: Wascha kokoschi ma žnadź diphteriju. Masajcże schżin jmutsko, hubu a wocżi **z** diphterijowej tinkturu. Sdnadź ma kokoschi žylnu žmorkawu. Na kóżdy

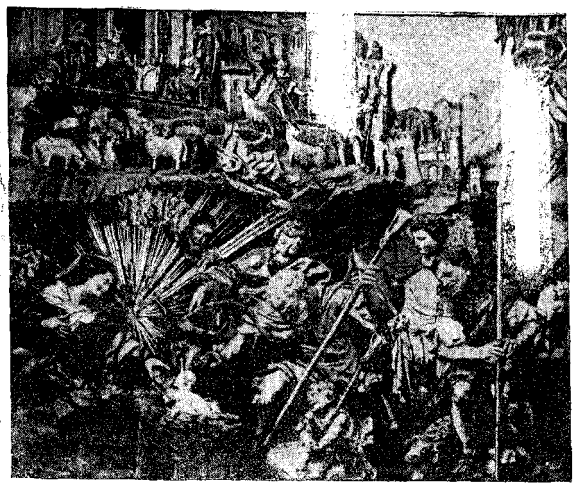
1. Příloha k číslu 298

SERBSKE NOWINY

Wutoru, 24. decembra 1929

Hody.

Wyskaj, syła wuzwolena,
Twojeh' knjeza pozbehuj!
Zradуj so, ty wobzbožena,
Dźaknje před nim połdakuj!
Wěš dha, kajki dźeń ći swita,
Kajke ranje zeskhadźa?
Zbóžnje cyły swět će wita,
Narodny dnjo zbóžnika!
Zbóžnje dźensa tebje khwala
Twoji swěrni, srédniko;
Hnuči we wutrobach pala
Horcy dźak ći, Jezuso.
Kajke zbože za wšě ludy
Tamna nóc je přinjesła,
Hdyž ty złamać hrěch a bludy
Stupi k nam do člowjestwa!
W hrěchach, złości ponurjeni
Ludy strašnje drěmajcha,
Hněwu, sudu zapanjeni:
Nóc jich kryje, čěmnosć, čma.
Hlaj, tuž z hnady hwězda jasna
Na njebjesach zeskhadźa;
Ludam k zboži swětłosć krasna
Trašnu čěmnosć rozehna.
Khrystus bu nam narodźeny,
Jeho swětło zaswita!
Zo by swět był wumóženy,
Zemja z njebjom' zjednana!
Stó chcył wostać we zrudnosći?
Hłós tam klinči jandźelski:
Česć budź Bohu w wysokosći,
Měr a zboże na zemi!
Wyskaj, syła wuzwolena,
Jandźelam tež stowarš so!
Jeho khwał, ty wobzbožena,
Jemu wěčnje dźakuj so!

Pokoj čłowjekam na zemi.

Swětowa wójna je njeličežomnym člowjekam hłubokich ranow nabiła. Kelko jich žiwotnich najlubšich zhubiła a jich njesbožownje sa czaj žiwjenja. Rany, kiž je wójna nabiła, njejsu hišće zahojene. Wotewrjene rany pak bola. Ale njesrownišwe je po khcieczanskim stejnischczu, hdyž tón abo tamny žiwotny bywschim njeczlowjekam wodarć nadze. To njeje khcieczanskim, to je hrěch.

So może so z hnadu Božej tež najhórschemu njepschecziwjerjacemu wodarć, dopokazaju wschelazy wopraudźiczi khcieczenjo. Jedyn z najrjeńschich a mało znatych pschikładow je schehowazy:

Kóżdy dyrbi pschidacz, so k wobzamknjenemu woporam swětoweje wójny tej dźesći w Serajewo samorodowanego thrónskeho naslédnika Franza Ferdinanda a jeho manželskeje khcieczenje. Zyły zivilizowany swět njeje sche podźel. Schto bóchu wobje dźesći se swojimi starschimi thudże. Kak buchu jich nitode wutroby srudźene, rostorhane a rosmjeczene, a tola wosjewschu mordarjam swoju starschosć, so jim wodadźa. To pschidże take:

Hdyž president Guda w meji 1915 wutwari wosjewi pschecziwo Principej a towarschom, wopraschu so zajtrjodźenych, hacz maja hischcze nješto pschispomnicz. To je Cabrinowicz posbéhnu, kiž je bombu cziśnyk. Wusna najpejdaju, so njejsu kwot njeho zamołwu njeswothadźa. Potom proschejsche placzo Fejora Franza Josefa, kotrehoż wobraz na sczenje zuduinstwa wiśasche, a wopschje dźesći samordowanju wo wodaczje. Prajesche, proschu wo mo r a l n e wodaczje, niż wo thuschczenje khlostanja, kotrež rad pschiwoinje.

Jedyn z pschitomnych pschipołuczharjow — katolski duchowny — wosjewi tute pósledinje pschecze dźeczom a napominasche jich, po pschikładze Khrystusa wulkomyślnje próstwu dopjelnicz. Bórzy dosta list, w kotrymż wobzamknjene dźesći Cabrinowiczej wosjewichu, so jemu wodadźo. Tamny duchowny dźesche do kasarnow w Serajewo, hdyž khcieczerjo tehdom hischcze pschebywaschu a jedyn major dasche jemu Cabrinowicza pschedwjesez. Wón pschindże se czeżkimi rjeczasami. Hdyž jemu duchowny praji, so w nadawku wójwodskich dźesći pschindże a chze jemu wodaczje dźelczicz, dha da so do żelniweho placza a njemóżesche so dołez badajkowacz a tutu dobroku, kiž jemu tak jara wutrobu wołoja. Nad pschirjsa napominanje, khłostanje jako pokutu k spomnjenju žiwoseje thudeje dusche i podaczom do Bożeje wole njeczez.

Njech wschitcy, kotrjż su we swětowej wójnje zhubu pocżerpili a znadź su hischcze dźensa hnéwni, po pschikładże tutych schlachetnych dźesći swojim njeprschecziwczelam se wutrobu wodadźa. Jenoż potom tež Bóh woda. Tak buchu hody byle czacz spomnjenja za tych, kotrjż so po tajkich a podobnych pschikładach maja. Tež wumóżnik na khcziżu woda swojim najbórschim njeprschecziwczelam.

Hodowne sony.

(Wobras je wotty.)

Wschо ma swój kónz. A hyrnjez najrjeńschi wjeczor zyłeho léta był — njemuizy patorżiza. Pschekhěts su te par hodźinkow sasche a nicżo njepomina, dyrbi so tola na spor myślicz. „Pójcze, dźeczatka, pójcze! Scze muczne. Pójcze, wam nichtó nicżo njewosmje. Schtož je Bože dźeczo pschinjesło, to wam wostanje. Wostajeje wschitko sczo a leżo a rano możeze zebi jako hrajkacz!"

Bat hodźinki posdajischo spja wschitcy wo mérje. Hischcze czerwjene su liczka każ jabuczka wot wjesela a rosthorjenosce. Wschelake żowy dobywaju so do małych khłójczkow a hraja z nimi swojim hm, z nanom a z macżerju a z dźedom, z Bożadźeczowym schtomom a ze wschelkimi wczami, kiż pod nim leża, z dobrym tykanjom a wokuschkom.

Mérczinowy czampaty konik pije z dólczki a je hižo z połoju hotowy. Sobuwaju kusk chże precz wjacz, so maczy hałke mcży swarjeła. A hdyż so dólczka pschinnje, wój jeimjerich nż, je to kusk mydła z poprjanza a zhłodzi zyle hłódy a tuli so po pinczinych jthodzenkach dele. Ale pschi tym je Mérczinej tak, każ by na Kowarjez hacze so żimytał a pschi tom zyle bunzje rosterchał. Kowar pschihlejo i tijom. Mérczin czeka, wosjanje pak i nohomaj na łodze wisaja. Jein koju je żebi hižom wodrél. S hołoschu so hischcze czini. Ale njepschihłe i blaka. Może bějez każ chze. Po Bożadźeczowym schtomje lése horje a powdscha bubon hacz na wjerschk. Mjes tym rumpodich pschihnje. Tak hsije so jemu wschedo dracza do hromady.

Zadwoja ma jaho żiwoju haru i popku, kiż je wopraudze żiwa, je hłódna a dyrkoze, dokelż je njebarbiczinwy Mérczin pozjescho pod wowczinu stuk ikowal. Wosmje hornczu lapu a pschikrywa i njej dźeczatka. Wokoło klumpy staja jeheżpki a nadobo nastanu i nich lute powjanżowe muzikі. Wschitke su we tak kjamych zwitjach a w rukomaj ma kożdy hubnu harmoniku.

A mały Arnoschd, kiż hischcze w kolebzy leży, njewidzi nicżo druhe hacz lute świeczki a lukolatka, błyscz a swinkot a dobry humbum. Bor rosow dyri kombum na Mérczinowy bubon a kika-tiks jeżini i tolymaj nażkonaj, hdyż jeho mowka wyżoko jdzbnje a jemu dasche na halszki nadacz. Aja—aja maja w żiwotu sładtku konje pschezo sasso na płyschowho niedwjedźa, kotrehoż fruczo w rukomaj dżerji. Je żebi jeho żebu do kolebki iwak. To by był wobraz k fotografowanju, by-li nétko świeżo było a człowjek mohł widzeez, kak mérnje so wobjimaja tu sczitaj a spinkalaj.

Nanej je wżio tez wschcho dracza do hromady dźije. Schwindu runtkiy dawa tódzemu stuczecu jako hodowny dar do korta a kżdy podjachowa so se jadnez nohu, każ czlowjekajo żebi z kżdej rukn podawaju. Dokelż je zyle runtkiy a do nich tukaez njemóża, tytuu żebi je na rożi a pczijmaju i runtkiami kotżowacz. W mżoku jahły a tijykat je Kata pschihotowała a w kachlach wohen jadżkała. A nétko je wschо wori a béji. Pschi tom ji je, każ by to pokazał wot pósledinjeho żiwinjeczka był a tujez kantor żedji horjeka na bytnach a hraje „O jédenka". Tutón pżew so tak sa Bożu nu; w zyrkwi njebędzi. Rosthorjeny sfoczi na khór, pschehlada żebi a padnje nasspet. A pada pschejez błuże a błuże. Stónczenje na hromadu jdomy. A hłubko do njeje nats. Chze so i njeje wzdwodżicz a stovka żlomu a wotczli i zufomaj a nohomaj na bok — a płaz — leji pożleschczo delcka na schpundowanju.

A hałke Kata. Bożadźeczowym jdlom so hiżerji a wschitczy so wjeżela na żiwotnich darach, jenoż wona njeje nicżo dostała. „Dostanjesch bórzy żiwoje dary", żmějesche so Kdula a pschihotowesche zulcho mużjeho nuts w bżeżnym wobleczenju, a tutón ma w sakach lute błyscżate naftroje. Njenadża so nicżeho dobreho a chze wo pomoz wołacz, haj czekiwcz, ale njemóże. Ach mój bożiczko. Mżito so by Korla ji pomhał, dżerji i tutym graweczkowym człowjekom. Pschinjeze żamo powjaz, so bychcza ji le stólzej pschiwjazaloj. „Pomoz, pomoz!" Ale njemóże wótżje wołacz a hżo dżerja ji nékajcht bleżeku pod nós a dżedża ju pohlischcz. A hdyż k wżu pschindże, njeje to lekaż ale bolhcz, kotrehoż je muż staja k ljchanju bubi

---

A. L.:

Prěni Bożodźěsćowy słom.

Rumpodich dźěše po lěsu. Wobužny běše. Jeho běły špičk, kiž hewak stajnje wjesele ščowkajo před nim bohaše, pytny to a so za swojim knjezom snowaše.

Rumpodich so wjacy tak prawje njewjeseleše nad swojim powolanjom. Bě to kóžde léto ze same. Hrajki a khłóšćenki — tych so człowjekej skóněnje wostudźa. Dźěći drje so nad tym wjeselachu, ale wone mějachu juskać a spěwać, tak wón to cheyše, ale to jenoż małohdy činjachu.

Cyły hodownik hižo bě Rumpodich so na tym zamyslił, što mohł drje noweho wunamakać, zo změja dźěći raz tajku prawu hodownu radość, na kotrejž bychu so też stari móhli wobdźělić. Drohe też być njesmědźeše, přetož měješe tak hižo dosć wudawkow.

Tak po zasnježenym lěsu dale čampaše hač k rozpuću, tam chcyše so z Božim dźěsćom zetkać. Z tym mjenujcy stajnje wuradźowaše, kak mohł te dary wudźěleć.

Hižo nazdala widźeše, zo Bože dźěćo tam hižo běše. Přetož někak so tam swěćeše, Bože dźěćo měješe dołhi běły kožušk a so rjenje směješe. Přetož wokoło njeho ležachu walćki dźećeloweje słony a hałozy wosycy a wjerby a hłódne jelenje, sorny a zajacy sej tu słodźić dachu. Samo za dźiwje swinje něšto sydaše, jěrowki, žołdźe a řepu.

Rumpodich čapku sćahny a Bože dźěćo postrowi.

„Na wuju, kak dha so wam wjedźe?" wopraša so Bože dźěćo, „ty dźiš sy někak wobužny?" A potom so z nim pod pažu wjedźeše. Za nimaj špičk tupotaše, ale njebě wjacy tak zrudny a z wopušu machaše.

„Haj", rjekny Rumpodich, „ta wěcka so mi wjacy njelubi. Hač je staroba na tym wina abo hewak něšto, njewěm — ale mi so wjacy njecha. Z tymi porjanicami a jabłukami a worjechami — to ničo njeje. To zjědźa a potom je po wjesołości. Człowjek měł něšto nowoho wunamakać, kiž njeje ani k jědźi ani ke hrajkanju, něšto, zo stari a młodźi spěwaju a so směja a wjesela."

Bože dźěćo z hłowu kiwny a starosćiwje hladaše; potom rjekny: „Prawje maš, wujo, mi je to też hižo napadło. Sym też hižo na to myslił, ale to tak lohko njeje."

„Haj, tu wšak špak tči", zabórča Rumpodich, „ja sym přestary a přehłupy. Mje hižo hłowa boli, tak sym přemyslał, a tola mi ničo rozumneho na mysle njeleze. Hdyž to tak dale póndźe, to ta cyła wěc po ničim póndźe k Rakecam a budźe to swjedźeń kaž kóždy druhi, hdyž ludźo ničo njeczinja, hač lěnikuja, jědźa a pija."

Zamyslenaj dźěstaj wobaj po běłym lěsu, Rumpodich bórčeše a Bože dźěćo mysleše. Bě tak čicho we lěsu, ani hałžka so njebihaše, jenož hdyž sowa so něhdźe posydny, to sněha dele spada. Tak dóúdźestaj wobaj ze špičkom z wysokeho lěsa na hołinu, hdyž wulke a małe jědle stejachu. To měješe jara rjany napohlad. Měsačk jasnje swěćeše, wše hwězdy so zyblachu, sněh bě kaž sločboro a jědle w nim stejachu, čorna a běle, to bě krasne. Mała jědleńka, kiž přeńku steješe, bě wosebje šwarna. Rjenje bě zrostła, na kóždej hałzcy bě sněha, a na kónčkach hałžkow małe łodowe swěcy wisachu a so zybałachu a błyščachu při měsačku.

Bože dźěćo spuści Rumpodicha, pokaže na jědleńku a rjekny: „Njeje to wulkotne?"

„Haj", wotmołwi starc, „ale što to mi pomha!"

„Daj mi něšto jabłukow", rjekny Bože dźěćo, „mi něšto na mysl přińdźe."

Rumpodich hłupje hladaše, přetož njemóžeše sej tak prawje předstajić, zo by so Božemu dźěsću při tej třeskatej tych zymnych jabłukow chcyło. Měješe drje hišće dobreho starcho palenca we wačoku, ale tajke něšto tola Božemu dźěsću poskićić njemóžeše.

Rumpodich sej wotpiny šantku, staji swój hobrski plećeńk do sněha, kramošćeše w nim a wupyta někotre prawje rjane jabłuka. Potom do dybzaka masny, wučahny nóž, natoči jón na buku a poda Božemu dźěsću.

„Hlaj, ty sy překlepany", rjekny Bože dźěćo. „Nětko dźě rozkraj nješto hórniey na małe kuski a sčiń mi małke špičate špački."

Starcej so to zdaše wšo někak dźiwne, ale ničo njepikny a měješe so po tym, štož bě Bože dźěćo jemu rjekło. Hdyž měješe hórnicu a špački přihotowjene, wza Bože dźěćo jabłuko, nastapi na njo špačk, přiwjaza nić a pójsny jo na hałzu.

„Tak", rjekny potom, „nětko tež druhe hałzy nješto dóstanu a při tym móžeš pomhać, ale kedźbuje, zo sněh njewotpada."

Rumpodich pomhaše, hačrunjež njewědźeše čehodla. Ale ta wěc jemu wjesele sčini a jako bě cyła jědleńka połna ličkatych jabłučkow, to pjeć kročel nazad cofny, so zasmja a rjekny: „Hlej, to ma šwarny napohlad! Ale k čomu ma to być?"

„Dyrbi dha to wšo hnydom k něčomu być?" zasmja so Bože dźěćo. „Kedźbu daj, to dźě budźe hišće rjeńso. Nětko podaj nješto worjechow!"

Stare z plećeńca worjechow nabra a je poda Božemu dźěsću. To do kóždeho špačk zastapi, nitku přiwjaza, potrě worjech wo zwjeršnu stronu swojeju křidłow a potom hě worjech zloty a druhi worjech potrě, wo spódnu stronu a potom měješe sležorny worjech a pójsny je mjez jabłuka.

„Što nětko rjekneš, wujo?" so wopraša, „njeje to šwarne?"

hłowy jako hodowny dar. Potom ji sajo je, kaj bychu na rěžaćoj rjane klamy ſ dźěćacymi hrajkami měli a wona ſ jeje bubi-hłowu tam pośłužuje a torha ſkradźu ſa swojim ſukniczku. Njebu dźěćna, ale dośaha dale hač do kolen. Ach, kak ſo haibitje! A cji młodźichi ſusjedźkoju cźuja rjenje ſ njej a Korla ſmějom pśichtładujo. A sajo bromadze pyr pśejźechaj. Dźiwja nóz. Schto ſo tola wschо do hromady nadźije.

A wowcy ſo dźije, ſo pśichi dobrym kojeju ſe ſmjetanu ſ ſukaty zokor w ſchalu ſ maca. A sajo cźumpa makeho Arnoschia na kolenu a klaſa (woćśinja) worjechi ſ polneho kocha. Słobi ſo na mizu, kiž ji njeźeło ſmjetanu wułapla.

Tak du a chodźa ſomy do wschěch łóžkow a komorkow a ſamo wołkěja ſłyſchi wo ſnje ſwońcź klinkaca a widźi ſo dwě duri wotewiśeć. Tu błyſchźejahy hodowny ſchtom a tamle pśiſed wobrubnej ſtinećźu ſo ſpodźiwaza cźerjódka drobnych dźěćatkow, kotrejž ſo dodźiwaś njemóža a jenoż tajke dołge „Aaaach!!“ wuraca.

A wo ſtiwi ſamej wſchitko ſpi a ſomi w ſtódźinu měrje hač do ranja, hrajki a poprjanzowu muzoju, druhe dary a mizu w małym wojźeźu — wſchitko ſomi. Lubośna wóń hodownego ſchtoma, jabłukow a poprjanzowu na nim roſtełeho ſo po ſtiwi a ſtrašnje nade wſchěm. Wſchо ſo njemało ſtróji, hdyž nadobo w ſchtwórtej hodźinje nekaſki duch w běłej koſchli a cźornych bunzlach ſe ſtiwinymi durjemi ſaſtupi, ſ róle hornjo wucźehuje, w młózy jahły wuſchłapa — a ſo njeſeło ſajo pominje kaj je pśichichoł. Abo bě to teź jenoż jón? Nć, njeje był. Hdyž Kata najaſtra — potajkim hodownicźu — rano do kuchnje ſtupi, wuhlada próſtum jahłowu ſchtlicźku na woknije ſtoju a Korli wiſa nećhto jahkow na brodźe.

Staruška.

(Hodowne powědańcźko.)

Hišćeše ſo rady na jene hody dopomniu, na kótreż do ſmjerce njeſabudu. Běch tehdom 12 hač 13 lět ſtary. Njeſmajach hišćeše ſtaroſeje ſiwjenja a myſłach ſebi, ſo njeje nicźo rjeńſe, hač na ſwěcźe ſiwy był.

Tak teź patorźiźu rano wotkećiſch a dopomniwſchi ſo, ſo je dźenja patorźiła, myſłach ſebi „dźenja tola jenoż ſame wjeſele najbonju“.

„Shotuj ſo“, prajeſche mi maćej, „pódźemoj hnydom na hodowny hermank. Mam hišćeše wſchelake wěcy wobſtaraćej a ty możeſch mi nećhtožkuli njeſeć pomhaćź.“

Wſchón roſwjeſelenu ſaiwſkach . A kaj bych ſ cźapku wo ſemju wjeſeźił, běch hotowy. A hnydom po ſnjedanju ſ maćerju wotewźechmoj. Sněh khěrro wějeſche. To ſo mi cźim ſkerje ſubjeſche. To dźe ſ bodam ſkuſchcheſche. Budy na hermanku ſtejachu ſe ſnjehom ſaplazane jako poprjanzowe ſkěſki. Pśichedawarjo ſichićźachu w ſwojich kožuchach a pśichedawaćki ſo do rubiſchkow tulachu a ſebi do rukow dychachu. A bożodźěćſowe ſchtomiki na Sserbſkich hrjebjech! Te hakle běchu ſajwóte.

Khodźachmoj a wuběrachmoj. Tu abo tam nećhto kupichmoj. Potom hišćeše ſ Schaufcilej dóńdźechmoj. A hdyž běchmoj ſebi w Sserbſkej kniharni „Pśichedźenak“ kupiloj, běchmoj hotowaj. Pjenjeſy běchu teź nimale wſchе. Maćej mi hišćeše mjehki poprjanz do ruki ſłožił.

Nećko podachmoj ſo na dompucź. Dźěchmoj pśez Zjedow. Jako hač k Schprěwi dele pśichińdźechmoj, ſaſta maćej pśiſed jenym wulkim twarjenjom a prajeſche: „Tu w ſadnim twarjenju bydli ſtara Kuſchyna. Kak teź to ſo ji nećtke wjedźe? Ja dołho wjazy pola njeje był. Khiba tola jónu horje ſkočźitoj?“

Mi ſo to runje jara njelubjeſche. „Tyrbi dha to runje dźenja był?“ praſchach ſo cźakajo. Chcych tola radſcho domoj khwataćź, dokelž mějach teź hišćeše wſchelake wěcy pśihotowaćź.

„Mi je zyle tak, ſo dyrbju hicź jónu ſtaruſchku wopytaćź“, wołta maćej pśchi tom. „A wěſch ty ſchto, ty mohł ji jedyn poprjanz k Bożemu dźěſeju dariś. Nad tym ſo ſtaruſchka ſawěźeje wjeſeli.“

Njechach maćeri wjeſeſe ſtajjeć a tak ſa njej nózkuwach. Dźěchmoj pśches wuſki cźmowy dwór a potom we ſadnim twarjenju ſchtyri ſchody wyſoko horje. Mimo měrny wuſka khobła bě tam horjeła. Pobladach ſ jenym wóźkom do dwora, a mi bě, jako bych do wublowowych podkopkow dele hladał. Ani ſnjeha tam njeleješeche. Wſchо běſche ſenał cźorne.

„Maćźi, tudy njechaj bydlićź“ prajach ſpjótſchiwje.

„Tuch wbohich ludźi teź wobſaruju, kotſiž dyrbja tudy bydlićź“, prajeſche maćź. Mjes tym ſaſtwěćźi ſapałku, ſo by mjes telko durjemi prawe durje namakała. Tudy běchu. Maćź ſaſlepa.

Spodźiwne ſtonanje bě ſmutſka ſłyſchećź. — Potom ſo ſdaſche, jako bě ſtółcź padnył — nećko bě wſchо cźicho. Maćź hiſchcźe jónu ſaklepa, nicźo ſo njepiſnu. Nutſka knjeſeſche ſmjertwa cźiſchina.

Khowach ſo, nicźo dobreho ſo njenadźiju, ſa maćerju. Potom pośłuchach pśches durjowu ſchkałbu. Sdaſche ſo mi, jako bych nutſka cźeſko bychcaź ſłyſchał.

Spodźiwna hroſa mje jimaſche.

Maćź klepaſche k tśećemu raſej. „Maćźi Kuſchkez, wocźińće tola, to dźe ſym ja, Něhódźećanſka W.!“ wołaſche na pot wótſje.

Hišćeše khwilku běſche cźicho, potom dźeſche ſo ſ cźeſkimi kroczeleni k durjam. Klincź bu wobwjeſertnjeny a duŕje ſo wotewrichu.

Tónle napohlad, kiž ſo namaj nětkole poſtićźi, cźaſ ſwojeho ſiwjenja njeſabudu.

Sśmjerczłóbła, ſtara ſónſka pśched namaj ſtejeſche. Wboha bě ſyła do hromady ſtulena. Běſche jenoż w ſukni a w nóznej kućſe. Jeje běłe włoſy wiſachu ji njepśeczene po ramjenjomaj dele. Sśmjercź wuſtrózana na naju hladaſche, jako pośoł ſ tamneho ſwěta, kotryž je ſo hiſchcźe jónu na ſemju wróćźił.

Stupi ſo na bok, ſo by naju nutſpuſchcźiła. Tu widźachmoj, ſo wołtrjedź ſtiwy powróćźeny ſtółcźk leješe. Runje nad ſtółcźkom bimbaſche ſo wot wjećha powjas dele, kotryž bě ſa hódźe pśchiwjaſany, na kotrymž běſche pryjedy ſnadź jónu wiſata lampa wiſała.

Hody.

Jedyn jandźel pśchińdźe na ſemju
K tym paſtyrjam tam na polu
Jim pśchipowědał wjeſele:
„Wam Sbóžnik narodźił ſo je!“

Cźma běſche koło wokolo,
Pak jaſne ſwětło nadobo,
Teź wulka ſyła jandźelow
Je naſtrózała paſtyrjow.

Sſo k njebju horje ſběhnywſchi
Sću Bohu k cźeſći ſpěwali:
„Budź cźeſcź a khwała Wótzowi,
Měr, ſpodobanje na ſemi!“

Nětk wſchitke ludy na ſemi
Dźeł maju na tej ſbóžnoſći
Piches tuto bójſke dźěćatko,
Kiž dźenź' je narodźiło ſo.

Tuž Bohu khwalbu dawajmy
A ſ jandźelemi ſpěwajmy:
„Budź, wěcźny Bożo, khwaleny,
So Sbóžnika k nam pośłał ſy!“

Hańža Budaŕa.

„Haj“, wotmołwi Rumpodich, „ale ja preco hiśće njewěm . . . “

„To hiśće budźe!“ zasmja ſo Bože dźěćco. „Maš-li ty ſwěćki?“

„Swěćkow nimam“, rjekny Rumpodich, „ale wóſkowe mam.“

„To je rjenje“, rjekny Bože dźěćco, wza wóſkowe, rozkra jón a zwjertny najprjedy jedyn kruch wokoło wjeŕſka ſtomika a druhe kruchi wokoło hałžkow, zwiny je prawje rune a rjekny potom: „Křesadło dźe maš?“

„To ſo wě“, wotmołwi ſtarc, wućaliny křesadnik, żelezko a żahow, křesny woheń z křesadnikom, zažehli żahow a potom nešto zapałkow zapali, te poda Božemu dźěśeu. To wza ſwěćatu zapałku a zaswěći z njej ſwěćku na wjeŕšku, potom druhu na prawicy, potom tŕeću a khodźo kołowokoło ſtomika, zaswěći jenu ſwěćku za druhej.

To nětko ſtomik w ſnězy ſteješe; z połzaſněžených, ćmowych hałzow worjechi ſo zybołachu a błyšćachu a te żołte ſwěćki ſwjatočnje ſo ſwećźachu. Bože dźěćco ſo rjenje ſměješe a z rukomaj zakleſka, ſtary Rumpodich ſcyła wjacy njebě wobužny a běły ſpiček wokoło cźerješe a ſćowkaše.

Jako běchu ſo ſwěćki połdoſwěćiłe, zamachny ze ſwojimaj złoto-ſlěbornymaj kŕidleſkomaj a to ſwěćki ſo wuduwachu. Rjekny Rumpodichej, ſo by ſtomik kedźbnje z pilu wotrězał. To teź ſcźini a potom wobaj poh orje dele dźěſtaj a pisany ſtomik ſobu wſaſtaj.

Hdyž do wſy dóńdźeſtaj, to tam hižo wſitcy ſpachu. Pŕi najmjeńſej khěžcy pozaſtaſtaj. Bože dźěćco ſćicha durje wóćini a zaſtupi do khěže, Rumpodich za nim dźěśe. Wo jſtwje ſteješe podnožk z dźěru wo[illegible]źa, tón na blido ſtajiſtaj a ſtomik do njeho tyknyſtaj. Rumpodich hiśće wſelake rjane wěcy pŕipołoži, hrajki, tykanca, jabłuka a worjechi a potom wobaj domček wopuśćiſtaj tak ſćicha, kaž běſtaj zaſtupiłoj.

Jako muž, kotremuž khěžka ſłušeše, nazajtra wotući a pisany ſtom wuhlada, to ſo ſpodźiwa a njewěźeše, ſto tomu rjec. Jako pak na wudwjerniku, kotrehož kŕidle Božeho dźěśa běſtej ſo dótkнyłej, wuhlada nešto zyboleńkow, to wěźeše, ſtó bě tu był. Wón zaswěći ſwěćki na ſtomje a zbudźi żonu a dźěći.

To bě radoſć w tej khěžcy, kaž żenje pryjedy. Ani jene dźěćco za hrajkami njehladaše, ani za tykanceom a jabłukami, jenoż na ſwěćaty ſtom hladachu. Za ruku ſo pŕimachu, wokoło ſtoma rejwachu a hodowne pěſnje ſpěwachu, a teź najmjeńše, kiž hiśće na rucy noſachu, teź ſkŕećeše, ſtož możeše.

Pŕed wokneſkom pak ſteještaj Bože dźěćco a Rumpodich a ſmějo pŕihladowaſtaj.

Jako bu běły dźeń, to pŕikhadźeše pŕecelstwo toho hórnika, ſtomik ſebi wobhladachu, wjeſelachu ſo nad nim a hnydom dźěćchu do lěſa, zo bychu ſebi za ſwoje dźěći teź tajki ſtomik pŕinjeſli. Druzy ludźo, hdyž to widźachu, teź tak činjachu, kóždy ſebi dóńdźe po jeźleńku a ju ſebi debjachu, jedyn tak, druhi hinak, ale ſwěćki, jabłućka a worjechi na nju wšitcy powěſnychu.

Jako bu wjećor, to po cyłej wſy w kóždej khěži Bożodźěśćowy ſtomik ſo ſwěćeše, wſudźe hodowne ſpěwy ſpěwachu a dźěći juskachu a ſo radowachu.

Wot tam je Rumpodich po cyłym kraju dale pućował a po cyłym ſwěće. Dokelž pak pŕeni Bożodźěśćowy ſtom je ſo rano ſwěćił, to tu a tam dźěćom hakle rano wobradźeja.

Přesrjećił Měrćin Nowak.

Jako to widźachmoj, teź hróſbnu weź hnydom woſ pśichinnychmoj.

Ja wſchón tſchepotach. Syma nje woběhowaſche.

„Ale Kuſchyzyna!“ prajeſche maćź pomałku; jeje hłóſ bě zuſy a dybały, „ſchto dha ma tole rěkaćź? Schto dha chžijcheje wy tudy ſapocześeź?!“

Tu cźińny ſo njeſbożowna ſtaruſchka na ſwoje łožo a ſapocźa ſ hłoſom tak jara płakaćź.

Maćź mjeńcźo duŕje ſaćźini. Ja jenoż pśchi durjach ſtejo woſtach a njemóžach ſo ſtoro ani hibnyćź. Tola pak ſ wulkej napjatoſcźu na wſcho kedźbowach. Hiſchcźe cźuju njeſmĕrnje ſmuny powěſr, kotryž běſche w Kuſchyznej ſtwi. Mało cźapra běſche wo ſtwi. Napſchećo durjam běſche ſchpihel ſ módrej falu ſapowděnjenu. Kónſka njechaſche ſnadź ſwój ſadawy ſtuk w ſchpihelu widźećź.

Maćź dźeſche k łožu a ſydny ſo pśchi ſtaruſchźu. Połoži ſwoju ruku wokoło njeje a wěcźeſche ji pśichcźo ſ dobrym ju majkajo: „Luba Kuſchyzyna — — ale luba Kuſchyzyna.“ Hewak ji nicźo njeprajeſche. Ale tele luboſćźiwe ſłowcźka běchu hojeńſki balſam ſa płakazu.

Zyle pomałku wopſchetſa płakaćź. Poſběhny hłowu a połoži ju ſtabje maćeri na ramjo.

„Kuſchyzyna, luba Kuſchyzyna“, *prajeſche maćź mjelcźo*, „kak mójeſchcźe tola jenoż takle pſchećźiwo Bohu ſhrěſchićź chcyćź?“

Staruſchka wijeſche ſ hłowu a prajeſche: „Bóh je na mnje ſabył. Kak by był to hewak móžno, ſo ſo mi takle hubjenje wjedźe?“ A ſa khwilku wopraſcha ſo ſtrachcźo: „Je dha po prawom Bóh.“

Strózich ſo; ſchto teź to budźe maćź nětko wotmołwićź!? Njebě dha tole Bohahanjenje?

Maćź běſche khwilku ſmĕrom. Potom prajeſche. „Kuſchyzyna, by-li Boha njebyło, by ja potom tudy pſchi wama bydlaka? Bóh je mje k wam pośłał, ſo bych wam pomhała.“

Staruſchka ſo tiwkny. „Haj, to je ſpodźiwnje“, prajeſche.

Sajo knjeſeſche khwilku cźiſchina.

Potom maćź ſ hłuboka wodychny a prajeſche: „Ale nětko mi prajeſe, cźehodla dha njeſłeſe pryjedy k nam pśichiſchła, hdyž ſo wam tak hubjenje dźeſche. Wy ſeſe tola derje wědźała, ſo waš my tſchazy woſtajili njebychmy.“

„Ach, Madlena, ja ſej tola njeſłym ſwěrcźa. Ja ſym ſo tak ſhórſchiła. Ja ſym — —“, ſ napinanjom to prajeſche, — — „ja dźe ſym kradnyła!“ Se ſtrachom hladaſche maćeri do wocźow. „Njewěſcźe dha hiſchcźe nicźo wo tom?“

„Nć, njeſłym nicźo ſłyſchała!“

„Ach, Madlena, wot teho cźaſa ſem ſej ſanemu pśchiſtojnemu cźłowjeſej wjazy do domu njeſwěŕju.“

„Ale kak dha je to pśchiſchło?“

„Haj hladajcźe, ja ſane pjenjeſy wjazy niemějach, ani ſa khléb a běrny a ani ſa wuhlo. A ſ mojeje nadobы běch hižo wſcho pśchedała, ſchtož móžach nětkaŕ parowaćź. Hladajcźe, tón mały ſomoćźany kanapej, na kotrymž ſeſe tak rady ſydała, je teź dawno hižo pŕjeć! — A ja běch tak hłódna. Tu dźěch jenemu pjekaŕſej tamle na rózku a proſſchach wo kuſk khléba. Pjekaŕka mje kruće wotpokaſa a prajeſche, ſo może mi jenoż potom khléb daćź, *ſměju-li pjenjeſy*. We wobſtodźe bě telko ludźi a tajſa cźiſchcźerjza. Pſchi durjach ſtejeſche koſch zaſtow. — A jako nimo dźech, tyknych ſebi mjelcźo dwě ſaće do kapzy — —“

Sptóſcźitwje ſhladowaſche nětko na maćź, hač nětko wot njeje njećźekńje. —

Ale maćź zyle ſmĕrom poſłuchaſche, jako by ſ myſłenu doma njebyła.

„Myſłach ſebi, ſo nichtó nicźo pytnył njeje“, wěcźeſche ſtaruſchka dale, „ale moja ſuſodźina Seidlerowa běſche ta widźała. Ta potom ke nuni pſchińdźe a prajeſche:

„Kuſchyzyna, wy ſeſe kradnyła. Wy budźeſce wobſtorjena a potom waš ſamb ſandarm do khódy wotwjedźe!“

„Ach, mój Bożo, Madlena, ſchtož ſym ſo ja bojała. Njewěrźach ſo ani wjazy ſ domu. Myſłach, ſo wſchitcy ludźo mi na wocźach widźa, ſo ſym paduſchniza. — A dźenja rano je ſo hiſchcźe Seidlerowa ſe mnu ſwadźiła. Pŕjedy runje běſche hiſchcźe pola mje a prajeſche, ſo ni poliſaju dźe, a ſo budu popołdniu hižo w khódze ſedźećź — Madlena, myſłach ſebi, ſo mje Bože ruće ſaſimje. Wote mnje njeje tola hiſchcźe cźaſ živjenja nichtó nicźo prajićź trjebał, a hačrunjeź běch khuda, ſprawna ſym tola była. — A nětko tajſele nešchto. — Madlena, myſłach ſebi, ſo tuſe haſbu njepſchećźiwju, hdyž ſandarm po mnje pſchińdźe a mje do khódy wotwjedźe — a tohodla — — a tohodla ſo k teſle kročeli roſbudźich. — Hdyž wy pryjedy klepaſcheje, myſłach ſebi, ſo ſandarm hižo po mnje dźe.“

Naſcha maćź ſtany a prajeſche: „Kuſchyzyna, ſe ſandarmom my hižo dojednamy, to ſo wy njebojeſe! — Nětko ſo jenoż ſhotujcźe! My ſwaš dźenja wjazy ſamu njewokſtajimy. Wy pośłedźeſce ſ namaj a woſtanjeſce pśches ſwjate dny pola naſ. Potom budźemy dale hladaćź.

A hnydom ſapocźa ſtaruſchy jeje ſmachi hromadu kłaćź. Teź ja dyrbjach wrěmjeſchko njeſeć, a potom wotenějdźechmy. Sajo dźechmy po ſawětſch hajach, ale kak wjele hinak běſche mi nětko wokoło wutrobы. Mi bě, jako bych k prěnjemu raſej do ſhutnoſcźe živjenja pohladał.

A nětko běſche Bożi wjećor, tak luboſćźiwy, tak rjany, kaž hiſchcźe je ſenje. Wjele běſche mi Bože dźěćco wobradźiło. Njemóžach pak ſebi hinak pomhaćź a dyrbjach pſchezo ſa ſchtomom na ſtaruſchku ſhladowaćź. Ta ſpjeſchcźe ſcźicha, nimale ſkhwana ſa ſelenymi haloſkami a ſhladowaſche ſe luboſćźiwymaj wócźkomaj na njeſicźomne ſwěźćki a njemóžeſche wopſchimnyćź, ſo je dozbyła hiſchcźe na ſwěźće.

Tele hody nihdy njeſapomnju. Staruſchka wołta pola naſ. Ale nowołětne ſwony ji hižo k poſledńjemu wotpocźińtej ſwonjachu. Bě mĕrnje a cźiſchce wuſnyła. Bóh ju k ſebi wſa.

Před hodami na pósće.

Tydźenje do hód na němsku pósta j połnej mozu dźěłać, kaž to kóždy pósćownik wě. Jenom pak tute tydźenje njejsu cźasy staroscźow, ale su jemu se znamjenjom, so so hody bliža, kaž druzhim ludźom na pschikład hodowne wukładźenja we wokach, pschiwos Bożodźěćzowych schtomow na wiki, hodowne swjatoczność we towarstwach a druhe wězu. Wone su mi nij napołsedku wěste wumjenjenje ja jeho hodowne swjatženje. Wschędne myšle stupaju nad pschi wjeselocźi k dźěłu, j najšerschej woli swjasanej, kotrejž powjetschene dźěło lohko pschewinu.

Tuteje myšle mózemy so šeroka wobrócź, hdyž mamy radnosć pohladnyć do hodowneho wobchada tudomneje wósy. Jokma wulkeho wobchada nadeidźe němski pósta ere pschihotowanu. S cźasom dopředka na słužbne pa- jady postajene sa městna, kiž wobchad potrjechi, wobchad- ne srědki rosmnožeje, jich wuživanje ja pschijimanje a wotwoźowanje paketow kaž też sa wotekranje pschichadza- zych paketow pschi cźasach a jich wunoschowanje dostawa- jam. W normalnych cźasach so w Budyschinje pola wschěch 3 hamtow měsacźnje w pschereźu 14- hacź 15 000 paketow wotcza, w hodownym měsacu pak wšědne 18- hacź 19 000. Do Budyschina pschijwjese so w normalnych cźasach měsacźnje 22- hacź 24 000 paketow, w hodownym měsacu 34- hacź 37 000, z nich we wobymaj pschipadomaj wšědne dwě tśeśinje w druhej połojzu septembra.

Sa tuto pschibźeranje paketowcho wobchada dyrbja so pschinjerjuje pschijpórcej składnosće k wotwoźowanju a pschijimanju a sa pschiwoźowanje póstowych pospołkow, tej su za Budyschin połsajene. Hewak dušahaju wosy je- lezniske pósty. 32 cźasowin, kiž so wschędnje za wożenje paketow trjebaju, w hodownym cźasu pak (to je wot 10. decembra) je k tutym wosam hišće wschędnje 14 pódlasch- nich wozow do cźasowin sastajenych a su też je żelezniske wosy wobchadźene cźasi, kiž so njedźelu a póndźelu hewak njewuživaja.

Tohodla žada žeby zyle wożeje w hodownym cźasu dworniscźowa słužba krutych a hibicźiwych ludźi, so bychu mohli pschi cźakanjskich cźasach cźahow, kiž su husto jara krótke, a pschi krótkich cźasach za pschenjesenje j cźaha te cźahej sdźěła khętro cźežke pospytki spěchnje a wěcże wu- mjenjeć. Kak khwatnje ma so wumjenjenje hižom pschi normalnym wobchadźe pschi cźasach hlacź, je drje najwjazy ludźi jako pucźowazy wócże hižom wobkedźbowało, znadź je strachezźiwym sacźuwanjom, kiž pak je hjcś kóždeje pschi- cźiny, „hacź też to wscho zyke wostanje?“ W hodownym cźasu réka pak hakle prawje „Pschinaca!“ a „Kóždy wě- domje na prawym městnje!“ Dohladowacy sastojnizy dwójnej krutosći lekźhuja, so by so wobschkadźenjam a zdźerowanjam jadźewalo a maju wschitkich, kotříž ni- maju tam prawo być, wot pschekładźerskich městnow wot- rjesować. Najwjazy paketow pschinjesuje a wotwoźuje w nozu wokoło 11 a 3 hodź. Male pakety su, to je cźasto słužbne, we wulkich hromadach abo njebych nje- chy j wojerka na żelezniski nastup padnyle, do pake- nych měchow stwane, zyle male pschidadża so listowym pódlasam.

Pschi żelezniskim póstowym wosu dźe po sahadze: „Naj- rjeńy wukładowacy“, tule sahadu zyle wobsebje w cźasach hlacźeho wobchada kaž psched hodami wobchadźuja, so so njeby żadyn paket „bohumylck“ a znadź wobchodnik „bliz- hornu“ abo „sotu“ njedźelu podarmo njeczakał na paket. Su w najtrótschim cźasu skasany, abo hewak ci dostawaŕ swój wjeczor njewuwjeselujene městno na hodownym blidźe wuhladaju.

Potom pschindźe „nakładźenje“. „Kedźbu“ wola pó- stowy sastojnik na żelezniskim nastupje, hdyž wyšokunak- kładźene cźežke kary wotwoźuje. Pschetoż wón dyrbi thwa- tacź. Ale pucźowazy ludźo, kotříž wobežne hody wobežbje husćeje na nastupje śeja, maja druhe myšle. Pomału jenoż jěžge wyšokonakładźena pósłowa kara doprědka, ru- nuja na druhim konzu nastupa pschi pósłowym pschekłado- wanitschcźu automobil j njeschcźerkliwoscźu cźakat. Wón ma hewak 18 krócź, hewak nij pschez połny nakładźeny, mjes nětschcźanskej pósłu a dwórnischcźom jěsdźicź, znajmjenscha 25 krócź cźežko nakładźeny w cźasu hodownoho paketowcho wobchada.

Žiwjenje knježi w tak mjenowanej „městnej pakowarni“, hdyž so bóschke pakety j pschecźatkanjom pschijimanich cźišłow a městnow j paketowymi khartami sabo- sjednoca. Wobe wězy běchtej wschak druhi puć schej- khamy j listami a j dźěła je špěchnikami, pakety j paketo- wej pósłu we wobołowych a khwatnych tworowych cźa- hach. Hacź do 10 muži ma j pschecźatkanjom a zdźowa- nijom paketow po wunoschowanich wokrjeschach a wuda- wanju cźinicź. 4 nětjne wunoschowanske wokrjeschi j 8 wunoschowarjeni dušahaja sa najwjetschi dźeł léta. Cźim bóle pak so hody bliža, so wokrjeschi hacź na 6 rosnmoża a so j 12 hacź 14 wunoschowarjeni wobchadża. Mimo toho je khwatne wuwożenje j autami žiwinje pozejene. Patro- žuju na pschikład wotwoży so hacź do nětkrótkich stow pake- tow. Pilne dźěło wunoschowarjow a po zhodach horje a dele zyły dźeń wot zajnjeho ranja hacź do pózdnjeho wjeczora a k tomu šeroka prawa pschipołdnitschka pche- stawka. To réka hodowny wobchad na pósće.

Prěni dźeń hodow dopołdnja wuježdże hišćeze zyłna paketowa pósta k wunoschowanju. Potom pak khětro špěchnje sobu sacźekuje měr po wichorje a paketowy wobchad wotwinja so we wschędnym wobłuku. Pschišłejeny sastojnik rosprawja hišćeze wyschischej pósłowej direkziji wo hodowanym wobchadźe, wo wobchadźowanjach sa pschi- padne pólepschenja wobchada w bližšichim śeźe. Někotre pjenjezne saruanja a něschto wurjadneho dowola jako myto sa mnohe hodźiny pches cźas wukhutkuja jasne wócźka a pósłownik hotuje so na blišchi wulki wojowanski dźeń k Sylwestrej.

Satkuzbjerjam tudomnych nowin posticźi so póndźelu rano pschišłejnosć pohladnyć do hodownoho wobchada w paketowym wotrjeźe tudomneje hłowneje pósty. Knjes pósłowy direktor Wünsche z jim zaty wulku sajimawy wobchad w jeho jenotliwych dźelach pokaja a nadrobne rozłoji.

Hodowne kuzło.

Symsle mšjazy — dny połne bjeskrótschinje cźmy, najwjelnjene z mlym, se synmi a šnéhom. Kaž do cźmy sa- padnyeny sa so nam śmjet, dóniž hodownych pruhow błyschej šwjatkołsći do nałschich wutrobow sakuluje. To so wšodobu wšeho wotewri, kaž nětkuy njebjesa w njeskóncnej luboscźi. S namozu dobywa so pyches kraje — wótr ho- downeje luboscźe. To so wotewrje wutrobły šmjechza, staroscźe a šrudoba so słužba a wschitcy k wujednanju su hotowi.

Hodowne kuzło naš wobdawa. Hižo tydźenje dołho sa- cźuwachmy wobrjeschi duschnych hórkoscźow cźežkeho cźasa kuzło pschišłoboležeho hiwježenja. Sełyschachmy šredźu dźěcźi radowanje, widźimy schtom we wokhcźownym šwětle a šwjećzkow. A wótr tu je tón dźeń, na kotryž tak žedźe- wje cźakachmy. Dopjelnile su so mnohe pschcźeża pod ho- downým schtomom a šwjećzkow błyschcź a błyschcźake wo- cźi badża posahowcź hórkoscź cźasa.

Hłubje a nětnišcho skutkuje hodowne kuzło na wšach, w małych wjeskach, hacź w harje a rowoce wulkich městow. Tu je so hišćeze žołerjałko žiwne waschnje, šmjeczicź Pa- torčzku abo šwjatu nóź w Božim domje. Pobožni wćrimi khwalatja na městnosć, kiž je Bohu posahowcźena. Na kraju khwata w tych hodźinach do wjesnje zyrkwicźki, j kotrejež ho wobkuklaza šmjeża do cźěmnje nozy dobyta. Kaž tamne hiwźda pschi Khrystusowym narodźe, kotruž pobožni pa- styrjo wa honach Bethlehemskich widźachu. A nad šmjeżojej, je šmjerkłom sprostrujenej semju hybła so šwězdy, strażuje Boże wócźko we šiwotej njeskóncznej dobrocźiwosći. Ho- downe kuzło!

Też we wulkim měsacu njemóża so tuteho kuzła wsdacź. Božich domow wosobine dostojnosć wukonja w tutych njech móż, kotrejž njemóża so šami cźi we wutrobu wotwinknjeni spjećowacź. Schtoda, so so wjazy hodowne hry tam njewukonjeja, kaž nžhdy. Sšnadź njejsu ludźo wjazy tak njetajeni we šiwotnu sacźuwanju, so bychu tajke „duchowne hry“, kaž so tehdom mjenowachu, w prostej wobołowjesi wuživali. Sšnadź je kěrje, so šwonkownych šymbołow so wdacź a sa to hodowne kuzło we šiwotej najhłubšchej hłubinje na naš skutkowacź dacź. So dobrotu wopokasamy, so so prózujemy, luboscź wuživacź, a wjeselc cźinicź, pombacź, hdyž nam móżno, nusu a hu- bjerstwo wotdźerzacź.

We wótrnosći hodownoho wjeselca cźuemy na wšchu pó- khmurnowosć zadyla a jenoż błyschcej widźeć, kiž hodownu schtom rostlina. Njech tutom wobkutkuju pruźny błyschcź też wschitke wutroby napjelnjuje, njech wschitkim we tutych dnjach šwěcźi hwězda luboscźe a pschsejednosće! Tamna hwězda, w kotrejež šmamjenju bu wumožnik rodźeny. Potom so hodowne kuzło w cźišćej zjanosći šiewi.

Mnohim cźini drje cźežoty, w pobožnosći a nutrnej wěrliwosći so hodownemu kuzłu podacź — jich duschy su so hórkoscźow wuskrěkate w nuju cźasa a jich wutroby su posahnje, po waschnju dźěcźi so wjeselcź. Jim pomhacź, jim sahy hodowne kuzło w šiwotej njeskóncznej zja- nosći sbližcź, to je winowatosć wschich, kotříž su jej wěru, nadźiju a luboscź — tute bójske tři počźinki wob- kłowali.

Zjawne posedźenje předsydstwa Hornjohórčanskeho šulskeho wokrjesa.

Pjatk 20. dezembra 1929 wotewri a nawjedowarske předsydstwa, knjez direktor Schwarz posedźenje.

Do dnjowneho porjada pschecźita so list Budyskeho wokrjesneho schulskeho hamta. S listom bu rozsud wo wjes- nym schulskim porjedźe, kiž je šamžna wyschnosć psched pol lětom wobsamkiła, a nsplaćowy wuprajl. Tehodła je wobsamknjene, i powjedźenja 19. oktobra 1929 hišćenych a wo nich so nětk šnowa wuradźowarske.

Mišchniška gmejna prošy wokrjesne schulske psched- šydstwo wo wotšorcźenje schulskeho dawka lětow 1927, 1928 a 1929. Próšwa šakuje so na cźežke finanzne po- łożenje w gmejnje. Też Wulko-Dębsećanska gmejna njeje hišćeze 2 pokojow schulskeho dawka sa licźeńe lěto 1928 sapłacźiła. Sa lěto 929 dotal hišćeze žana gmejna pła- cźiła njeje. Knjes Wjela wosjewi, so je pschi šubjenym płacźenju schulska pokładna próšna a so žanych srědkow wjacy k ruzy nima. Wón tehodła namjetowasche, so mało bo je wschěmi srědkami jpytacź, pjenjezy do pokładnje swjesć. Po nemjece schulskeho hamta, so maju so wobrasty

---

Serbskej listaj z Ameriki w powołmskim času.

Podawa B. Krawc.

Mějach w Drježdźanach lubeho serbskeho přećela. Nasze Korla Handrik. Rodźeny bě z Měrkowic. Widźach jeho připadnje prěni raz jako młodźenca w Minakale. Wón bě wumělscy wobdarjeny a mě- waše wulke přikhilenje k rysowanju a k molowanju. Da so też na wumělsku šulu z rjanym wuspěchom. Hola kak wjele wumělcow drje wumělstwo same zo- stawi! Jara mała črjódka ma rjane zeživjenje; wjet- šina dyrbi so hódnje dréć, zo by někak wobstała. K. Handrik so woženiwši w Drježdźanach sej małe wu- mělske překupstwo zarjadowa a sam při tym pilnje wumělscy dźěłaše, mjez tym zo žona wobkhod wje- dźeše. Bě dobry Serb. Je z dwěmaj přećelomaj serb- sce dźiwadło: „Serbske Brašćenje“ napisał a w tow. „Cornobóh“ wuley zahoriće dołho ze sobustawom był. Réka z rjanym serbskim woponom za „Cornobóh“ ma jeho nastork z woznamom sobustawow; wón sej ju wumyslił a po jeho rysowancy bu wuwje- dena. Jako wójna wudyri, dyrbješe sobu na bit- wišćo, bu w Francowskej zajaty, Bohudźak njezra- njeny.

Jeho miłosć, swědomitosć, wušikłnosć a zdwórli- wosć doby jemu tam přikhilnosć wosobneho ameri- skeho „kwekara“, kotryž so bórzy hłubšo z nim sbrašeše a so hižo tam wo njeho lubje staraše, zo bě jeho dóšł w jatbje znjesliwy. Wobaj buštaj přećelaj. Američan pisaše jemu też do Drježdźan, jako bě Han- drik doma zaso w starych, ale jara přemjenjacych ko- rijach. W tym času zbližachmoj so też mój bóle a bu- žišo. Měješe pěkny hłós a bu z horliwym podpjera- jom spěwneho kruha „Hromadnika“. Jeho hłubokí zajim za serbske ludowe balady wosebje naju spře- jelichu. Ale časy běchu zrudne a wobkhodne žiwjenje dosć zahaćene. Jeho amerikanski přećel jeho pohnu přeco móćniše, zo by z domizny wućahnył a so tam přesydlił, jemu zwěsćo a přistojnu zasłužbu. Słuhi jemu a swój- ... ...

ńemšćeju prezidentowu wobstarać, wobstara jo wobraz nemšćeho prezidenta Hindenburga za 16 hr., do šćitka Ebertowy wobraz hižom ma.

Lětnje šćitowanje za ličeńće lěto 1928/29 jo pśichodnoješi a wobsamkuje jo le 60347,78 hr. dokhodow a 55481,33 hr. wudawkow. Sa pruhowarjow šćitowanja knjesow Mórlcha a Hajnu jenohłósnje wuwolichu.

Knjeza Hänselej pśichiwolichu ša mětu šćitneje ſtiwa 120 hriwnow. Knjesomaj wuczerjonoj Ramſendorf a Keithej pśichiwolichu je 7 hłosami pśećiwno 4 kóždemu dwě ſymitej wokni do podružnicho bydlenja. Sozialdemokratiſka frakzija je pśećeńćiwo wobstaranju wokow a to, dokuž wuczerjo podružnińſki njenjeſpłacaja, kaž je šćitneje pśichodnoſtwo wobſamkło. Pśichiſtajeńćke śećenje šćitneſkeho domowniſka jo jenohłósnje pśichja. Na konzu dźakowalche jo pśichodnoſtwa hiſtoriſke bobutkowam ſtareho šćitneſkeho pśichodnoſtwa ſa jich dźeło a lowoſćěhu, ſo, hdyž ju też menjenzja druhdy wótrje napśećeńćo ſebi poſtupowali, je tola kóždy naiſkerſne ja ſchinu ſtrpł.

Přilopk.

* **Němſka baronka w Turinje wobkradnjena.** Němſka baronka Aleksandrina Hermann-Keitzing z Kólna ſta ja na dróhy z wopórom ſkrobleho nadpada. Wośebnje ſdrasćenjeny mkodźenc wutorje je mećnu toſchu, w kotrejž błochu 4600 lirow, a ćekny. Paducha njeſu hač dotal ſajeć mohli.

* **Hdyž ja na wopaczny parnik pśeſćěmuknjeſch.** We tutych dnjach budźa tśi mkodźi Němcy ze Śchwedſkeje wupokasani. Tole wupokasanje ma ſwój wjeſelokſtuchły poſadk. Hdyž ſchwedſki parnik „Gougeheim“ w južnoſchwedſkim pśiſtajeńcu mješće Landskrona pśiſtajał, wulśećchu nadobo tśi mkodźi Němcy na wukrywu, majasni, fanjeroźeni a wutli. We Bremerhavenje śeho ja ſkradaju na kóždy pśećejmvali, dokelž myſlachu, ſo parnik do Ameriki jědźe. K tutomu dyrdomdejſtwu njeběchu ja ani ſ dołhajej ſiwnoſću faſtarali, tak ſo dyrbjachu nětko ſe ſwojich tśiwonatowu wołaćej, dokelž jara błodu mrźjachu. Njemało ja ſpodźiwachu, mjeſto poſlowy ſiwobodu w Newyorkſkim pśiſtajeńcu módry ſalbu Landskrony wobſtadacj. Dokelž nima ſchwedſki ſtat žanjeje pśiſćinu, tśijom mkodym ludźom pśećeſuwanje mjeſtno na amerikanſki parnik wobſtaraćj, pozběhnje dźećelowe topjeſchko w tutych dnjach ſ pozběhniſtwom nemšćeho koſnula ſajo do domizny wróśo.

* **Stoty měſchniſki jubilej bamjowy.** Bamj Pius XI. ſwjeśeśeſche ſwobotu ſwój ſtoty měſchniſki jubilej w Pětrowſkej ſyrkwi ſ njeſćerjazej Bożej mſchu. Hodźeſi dom bě hač na poſledne mjeſto napełnjeny. Na ſ cźerwjenym ſukmom wobkśeſ diplomatiſkej tribunje bě ſo diplomatiſki corps (ſajuſtwerjo diplomatiſke) a rowniſi patriciat (ſcenjanſtwo) ſeſjedało. Po krótkej modlitwje, kotruž bamj w ſakramentſkej kapali wuſpěwa, hibališe ſo ćah, na kotrehož ćołe bamj kśeśeſche, ſ wulkemu woltarjej. Tu ſwjeśeśeſche bamj ſwoju jubilejſku Bożu mſchu ſ aſiſtencu ſwojich tajneju kaplanow a ceremonijeſkich prefektow. Po „Tedeum“ wudźeli bamj wot woltarja ſwoje japoſtoliſke poſćehowanje. Njepśeſtajeńcy wſykanje pśeſwedźeſche bamjowy ćah po bažiliji, tak ſo ſo bamj pśi wuſkodźe ſ ſyrkwje hiſćeśe raz ſ cźrjódźe wobroći a lud hiſćeśe jomu poſožnowa, pśedy hač ſ Pětrowſkeho domu wuźdźe.

* **Parižſki pohonc z žerbſka kralowna.** Parižſki pohonc, kiž ſwojeho konja bracźowaſche, bu tohodla wot miſkoſćiwoje žony namołwjany. Noſćobjenu dyrj ju ſe ſchkubom do wobliśa. Poſdźišćo ja wupokasa, ſo běſche 71 ſetna žetra ſ pśedawſkej žerbſkej kralowun Natalju.

dźělaćeŕ na dróży a żeleznicy a we wjećorach bě na lěkarſtwo ſtudował a dźensa je pytany lěkaŕ z wulkej praksu, ma krasnu khěžu z 23 jſtwami, dwě awta a wšě jſtwy bohaće nadobnjene. Tajke nješto je jenož tmdy móžno; tu ſo njeprašeja, kak sy ſwoju wědomoſć nadobył abo što sy wuknył; dowěŕ ſebi a spytaj — a štož njemóžeš, to nawukú, a wšo je „all right“. Ja ſam dźělam hižo na ſtwórtym měſtnje; hdyž ſo mi njelubi, tak rjeknu: „Ja ſkónču tu moje dźěło!“ To wšo ſtanje ſo z krótka a — ničo za zło. Dźensa dźělam w jenej piano-faktory (towarni klaveŕowej), dóſtawam jenož 25 dollarow na tydźeń, ale mam tola dźěło pŕez zymu, kotraž je tu dóſć hórka. Moja žona dóſtanje 15 dollarow a syn w druhej towarni 10 dollarow na tydźeń; wón chce lutowaś a pozdźišo lěkarſtwo ſtudowaś, hdyž dóſpołnje jendźelſcy móże, štož z lohkoſću hórzy dóſpěje. Ty wěš, ſo mój syn pěknje lutnu piſka a też je ſebi jow hižo wjele pŕećelow dobył; wón je też rjany muzſki hłós dóſtał. Mam tu rjane wobydlenje, 5 jſtwow, plun a milinu, wulku pincu a lubju pŕez cyłu khěžu a płaću měſačnje 20 dollarow — štož je tu tunjo; meble mam dóſć a ſym je ſebi kupił: płone kachle za kuchinu 35 doll., wulke blido ze 5 ſtólcami 10 doll., blido ze 4 ſtólcami 8 doll., kachle za jſtwu 5 dollarow, ſiśoner, to je rjany dubowy ſkŕin 10 dollarow, ćumpaty ſtoł 5 dollarow. Wot ludźi darjene dóſtachmy dwě łoži, blido a dwaj ſtoław, dwaj ćumpatej ſtołaj — wšitko z rjaneho dubowego drjewa — horneŕ, ſkłě a cyłu kuchińſku nadobu. Trjebam jenož hišće ſijacu maśinu — kupich hižo trjebanu za 5 dollarow, khamory ſu do ſćěny puśćene, mam jich dóſć. K jědźi je tu dóſć a wšo jara tunje — punt mjaſa dóſtanješ hižo za 12½ centa, 12 jeji za 28 cent., bntra płaći 64, punt cokora 9, punt muki 5 centow. 100 dollarow ſym hižo na mój dołh zapłaćił mohł; mam hišće 400 zarunać.

Nětko, luby pŕećelo, wšo najnuzniše wěš. Proſu, piſaj mi nješto w lubej ſerbšćinje a poſtrow lubu ſwójbu a wšěch „Hromadnikarjow“. Budź tam z Bohom. Ty a mój drohi ſerbſki ludo. Strowju Će a wokošam Će mnoho króć a w dowěrje na zaſowidźenje.

Twój ſwěrny pŕećel

Korla Bandrik.

(Pokraćowanje śěhuje.)

* **Knjezna Ramſtadt ſaſo w Schwedſkej.** Se ſwojim nadpadom na biſkopa Smitha ſnała Schwedka Gudrun Ramſtadt je po wopuſćenjuju ſ Vatikana ja do Schwedſkeje wróśiła. Ju pśichwodźeńćej dwě žónſkej, kotrejuž narodnoſć njeſpodźeśe ja ſwěśeńćej; jena ſ njeju jědźeśe do Němſkeje wróśo. Knjezna Ramſtadtez wotpokaźuje, njećho wo ſwojim romiſkim dyrdomdejſtwje wupowedacj. Njeje ja k ſiwoj pśichwuſnej do Stockholma podała, ale wośtanje tu khwilu w južnej Schwedſkej.

* **Kónz ſtruchłohy.** Tele dny počźachu w hrodźe Kitlawje, w Nimpćanſkim wokrjeſu, hrodowu nadobu na konkurſowe pśeſtajźowanje pśichodlacy. Hrodowiſki kujes je Schitz-Goldkuſ je ja, kaž je znate, pśeſo njećho njeźeleni ſaſtélk. Jeho tśi dźěći ſu we wohnju, wot njeſo ſalożenećho, wo ſiwjenje pśićhićhe, mjes tym ſo mójaćki žonu njedawno ſ khorownje puſćejcy. Wobſtajdſtwo je pśichodźene, tak ſo ſa wobohu žonu nićo njewoſtajne. Pśeſtajźowanje bě wośebje na pŕenim dnju mjele wćipnych ſ wokolinu pśichiwabiło. Mumélſke pśichedunjeły, njes nimi wobrazy a meble, namakachu malo ſajimajow a buchu dźěła na poł darmo roſpśichedate. Hród budźe ja poźdźišo ſe ſwobodneje ruki pśichedawacj. Hoſpodaŕſtwo je pśećenajate.

Směški.

Po pśećeću.

„Wobſtarjeny Mićka, 35 lět ſtary, po powolanju murjeŕ, wuſnajeće ja ſa winowatelo, ſo ſće murjerja Emila Kogora ſe ſchtwórtelho poſtłoda na dróhu dele cźiſnuł?“

„Schtó rěći wo deſenujetanju, knjes ſudniko? Kozor pśichiźe pśchi dźěle ke mni, ja by mje hnėwał. Praju jemu: „Woſtaj nje na pokoj, Emilo!“ Wón pak hnėwa mje dale. Wojmu jeho ſ jeŕej ruku ja khorniać a dźerju jeho na dróhu won. Wón ſtona: „Mićka“, ſtona wón, „tu dźe mi ſchiju ſadźerniješ, ſo dyrźiju ja ſadajieś, puſćeć mje!!“ . No, a tak jeho puſćejcy! . . .“

Hlowny redaktor a zamołwity za politiku Marko Smolerja w Budyšinje. — Za lokalny dźěl a kenilleton: A. Dučman w Budyšinje. — Za hospodarski dźěl: Arnošt Bart w Brězynecy. — Za nawěšćki: G. Janak w Budyšinje.

Towaŕſtwowſki powołank.

Budyšin. „Nadźija“ wuhotuje njedźelu 29. decembra wječor ½8 hodźin adventſki wječork w hoſćenc „Brauhausgarten“. Wo bohaty wopyt wšěch ſobuſtawow a pŕiwuznych ſo proſy.

Budestecy. Serbſke towaŕſtwo „Lubin“ wuhotuje njedźelu po hodźowch, 29. hodownika, w Kernichec hoſćencu w Budeſtecach wječor z dypkom 7 hodźin ſwój lětuſi ſwójbny wječor z koncertom, ſpěwami, dźiwadłom a rejemi. Program je jara bohaty. Zastup budźe nizki. Tak je ſkładnoſć dała kóždemu, Wšitkich lubych Serbow z blizka a z daloka wutrobnje přeprošuje **předsydſtwo.**

Hodowna ſkhadźowanka ſwjeći ſo 2. dźeń hodow we Khróśicach. Zwjazk łuž. ſerbſkeho ſtudentſtwa přeproſuje k temu wosadne towaŕſtwa, kaž też njeorganiſowanych Serbow wosebje teź hižo na popołdnišu zhromadźiznu a na přednoſkowy kurſus, kiž ſo pjatk 27. t. m. w 2 hodź. popołdnu wotmeje. Hodowna zabawa (2. dźeń) započnje ſo z **dypkom w 7 hodź.**

Małeſćecy. Jednota Sokoł wotměje 1. januara popołdnju w 2 hodź. ſwoju měſačnu zhromadźiznu. Kóždy ma tam być. Na zdar!

Radwoŕ. Jednota Sokoł wuhotuje 2. dźeń hodow ſwój hodowny ſwjedźeń pola Brylec w Radworju. Wobſtejacy ze zwučowanjom, dźiwadłom, ze žortywnymi wustupami a rejemi. Teź dźěća ſobuſkutkuja. Započatk w 7 hodź. Wšěch lubych Serbow z blizka a daloka wutrobnje přeproſuje **Jednota Sokoł.**

Serbſcy ſtudenća pojědu na ſkhadźowanku do Khróśic najlěpje z kołom. Štóž tute nima, njech přijědźo ze ſtatnym awtom, wot Serb. Domu (14,10) hač do Zejic (Siebitz). Za nóćišći budźe poſtarane. Přiśudźe tuž wšitcy a z dypkom. *Hł. ſtarši.*

Serbſki narodny kurzus 2., 3. a 4. januara 1930 we Serbſkim Domje w Budyšinje. Zamołwjenje přijimuje knjez wućeŕ Jan Měſkank w Radworju. Wobdźělić móže ſo kóždy ſobuſtaw ſerbſkich towaŕſtwow.

Hospodaŕſki rozhlad.

wutoru 24. dezembra 1929:

Wćeraŕſke kurzy w Barlinje.

1 Dollar	4,1695	100 pólſk. złotych	46,975
1 jendźelſki punt	20,352	100 ćeſkoſł. krónow	12,38
100 ſwaje. frankow	81,13	100 franc. frankow	16,425

Barlińſka burſa wćera ſadźěwnuły, **kurſy** ſkeftkow ja dale wotdźerjowachu. Na wikach ſ dołhińnymi a rentowymi liſćinami kurſy ſpadowachu.

Produktowe wiki wotſtachu ſkrućeńe, hačkuŕjeja jara mérne. Tola žitne płaćišiny ja dale ſtrućowachu. Pśheriža ſchimi ja wo 10 pf., wowſ wo 5 pf. Rožka na ſwojej płaćišińſe wobſtawaćhu. W jećmjenjuju žaneho pśichmérjenja njeběch. Wćera płaćeſche zentnaŕ

w Barlinje:

pśheriży 12,10—12,15 hr., **rožki** 8,50 hr. hač 8,60 hr., jećmjenja **najſmlńſkeho** pak 9,35 hač 10,15 hr., **nałatnjeho** 8,35 hr. hač 8,85 hr., wowſa 7,50—7,90 hr.,

w termińowym wikowanju:

ſa **dezember**: pśheriży 12,82½ hriwnow a rožki 9,25 hr.,

ſa **měrc**: pśheriży 13,52½—13,50 hr., rožki 10,12½—10,03¾ hr., wowſa 8,75 hač 8,65 hriwnow,

ſa **meju**: pśheriży 13,92½ hr., rožki pak 10,65—10,55 hr., wowſa 9,37½—9,35 hriwnow,

w Drježdźańkich (pjatk)

pśheriży 11,85—12,10 hr. (11,65—11,90 hriwnow),

rožki 8,65—8,90 hr. (8,55—8,80 hr.),

jećmjenja **najſmlńſkeho** 8,50—8,75 hriwnow, (8,50—8,75 hriwnow),

jećmjenja **nałatnjeho** 9,90—10,05 hr. (9,90 hač 10,05 hr.),

wowſa 7,60—7,85 hr. (7,60—7,85 hr.),

Na ſchćedań:

Proſyta, knježi **dwór** w Sśmićhońe.

Sśmyſaki, holećaze ſtupiny 26 a dźećazy puſt w Budyſchinje, Kraka Auguſt. nam. 2 delka.

Sćedło, Unger w Dožinje, tel. 2739 hant Ludij.

Živnoſć khójźaſka, 5 kúrzow leżownoſće, majwinſe kwaſenja. Dalſche wukaſuje Hoyerswerdaer Nachrichten.

Kóń liſchak, walach, 4-lětny, knježi dwór we Wichowach.

Kamjenje pólne, Sohr w Liſchkowje pola Hródka.

Grontoſon ſ deſkami, Holeška w Kóſłach pola Mikowa.

Krowa młoda, błyſka bo cźahanju, w Ptaćezach 43.

Ssudniſzy na pśiſchadowanje:

pjatk 27. dezembra 1929

we Łaſu w Scholćežiz hoſećenzu dop. w 11 hodź. ſwinjſa, ſchijaca maſćiny, rěbłowany wóſ,

we **Wulkim Cźiſku** w Nikolajez hoſećenzu pop. w 3 hodź. dźěłba mjenſkóźeneje rožki,

ſobota 28. dezembra 1929

w **Riſkej** w hoſećenzu „K ſłotej hwěźdźe“ dop. w 10 hodź. piſmińſke blido,

we **Mikowje** w Kjanku hoſećenzu pśihjp. w 12 hodź. motorſke kolo.

Drjewowe aukcije

ſobota 28. dezembra 1929

na Schwosdorf-Hołkowſkim rewěrje w hoſećenzu w Haßlowaj pop. ¼4 hodź.:

235 mtr. žyłnych kójnowych kluchow,
65 mtr. kójnowieje wałcźiny,
35 dołhich kójnowych hromadow.

Drjewo leži w hłubokim dole, na Biehłogej hu we **wotwećeiſim** hacźe, na ładach, w jśoru a na jeſ kej horje,

ſchćwórtk 2. januara 1930

w **Kinsbórku** w Radnjzowej pinzy, dop. ½9 hodź. wužitkowe drjewo, pśihjp. ½12 hodź. palne drjewo. — Drjewo leži w Łužnicźanſkej ſtatnej holi,

pónđźelu 6. januara 1930

we Sśepźazych w „Němſkim domje“ dop. w 9 hodź. wužitkowe a palne drjewo. Wono leži we Sśepźazańſkej a Koſłowſkej ſtatnej holi.

Škrowe depeše.

Produktowe wiki w Barlinje dźeuja dop. ¾11 hodź. Wiki ſu jara mérne, płaćišiny woſtanu njepśheměnjene Dop. ¾12 hodź.: Kaž pśiheđ hodźinu.

Płaćizny na Barlińſkich produktowych wikach.

Žito a woljowe ſymjo po tuni abo 1000 kg, hewak 100 kg.
Płaćizny po złotej hriwnje.

	23. 12.	24. 12.		23. 12.	24. 12.
ſoſeńca	242-243	241 242	bony	—	—
rožka	170-172	170 172	woka	—	—
naz. jećmjeń	—	—	módre lupiny	—	—
nał. jećmjeń	167-177	167-177	žołte lupiny	—	—
wows	150-158	149-157	keradella	—	—
kukuŕica	162	164	raps. wosuſk	18-18,90	18-18,90
pšeńe muka	29-35 00	29-34,75	lany wosuſk	29-24,00	23-24,00
ržana muka	23-26 90	23-26,50	ocej. melasa	—	—
nał. wotruby	11-11,50	11-11,50	brjuj. kruški	14-15,10	14-15,10
ržane „ .	9-10,25	9-10,25	ſyno, 50 kg	3,20-3,80	3,40-4,25
raps	—	—	ržana ſłoma	1,30-1,35	1,25-1,30
arćeń, Viktor.	29-38,00	29-38,00	pšeńe, „	1,25-1,40	1,20-1,30
lane ſymjo	—	—	wowſana „	1,20-1,35	1,20-1,40
pjeluški	—	—	ječna „	1,20-1,30	1,20-1,35

Drježdźańſka burſa (23. XII.).

Pšeńca	237-242	běrnjace kruški	17,00-17,30
rožka	173-178	pšeńć. wotruby	11,80-12,20
nałětni jećmjeń	198-210	ržane wotruby	11,50-12,70
nazymsk. jećmjeń	170-175	pšeńćna muka	44,50-46,00
wows	152-156	ržana muka	28,00-29,00
ćerwjeny dźećel	145-155	woka	35,00-36,00
raps	350-355	pjeluški	36,00 37,00
kukuŕica (Mais)	185-187	hróch	34,00-36,00
ſuche truhańcki	10-10,90	cokrowe truh.	17,00-18 00

Płaćizny rězneho ſkotu na Drježdźańſkich ſkótnych wikach.

23. decembra.

33 woł., 100 byk., 136 jałojc. a kruw, 1000 ćelat, 299 wowc., 1491 ſwini.

Płaćizny za

woły: 1. 57—61, 2. 50—55, 3. 40—46;
byki: 1. 55—58, 2. 48—54, 3. 44—47;
kruwy: 1. 50—53, 2. 40—45, 3. 30—35, 4. 25—28;
jałojcy: 1. 56—61, 2. 42—50;
wowcy: 1. 62—69, 2. 50—60;
ćelata: 1. 90—95, 2. 80—88, 3. 70—78,
ſwinje: (pŕez 300 pt.) 81—83, 2. (240—2 3. (200—240) 79—81, 4. (160—200) 7 Raney 70—74.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„S. N." płaća měsačnje we wudawarni 1,10 hr., na pósće a pola dowěrnik. 1,31 hr., pod křiž. zwjazkom abo do wukraja 2,25 hr. abo 18 Kč. Wud. a čišći Smolerjec knihiščerńja, zap. dr. z w. nak. w Serb. Domje w Budyšinje. Telefon 2687

Za nawěšćki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 8 pj. Wobčežnje so stajace nawěšćki a tabele so wyše wobličeja. Ze reklamowy mm-rjadk płaći so 24 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Čisło (Nr.) 299 — Budyšin — Pjatk, 27. decembra 1929 — Bautzen — Lětnik 33

Socialdemokratoju přeciwo nowemu financnemu ministrej.

Sozialdemokratiski wšěmwutlojny dr. Hertz je poskitcene finanzne ministerstwo wotpokazał, dokelž ma wulke wobmyślenja přeciwo dawki snižazemu programej němskeho knježerstwa. Dr. Hertz je tež tole měnjenje přched dotalnym finanznym ministrom dr. Hilferdingom sastupował, tola je so wobsankinjenju sozialdemokratiskeje wjeselnny podwolił. Jako minister pak wón tónle program nochadne přewjesć, dokelž ma sniženje dawkow přichi nětčišich němskich finanzach za njemožne. Nowy finanzny minister Moldenhauer je Hilferdingowy dawki snižazy program přichwalał. S nim wón pola sozialdemokratow přeciwjenje nadeńde. Sozialdemokratiska němskojezmiska frakzija je so nětkole pod finanznym politikim wjednikom dr. Hertza na stejšćicho staji, kotrejž je dr. Hertza pohnuło, finanzne ministerstwo wotpokazać. To znadź budže sa němske knježerstwo wulka wobcežnosć, kotraž móže na Haagskej konferenzy k wuspěchowanjam dowjesć. Němskemu knježerstwu znadź budže cežko, dokle Haagskeje konferenzy wobstejesć.

Demonstracije dźelonjemějerjow patorzicu w Barlinje.

Hodowne myšle w němskim głownym měsće su so patorzicu, hdyž so popoldnju w 5 hodźinach prenje bojozdźerjowe schromadźenja sapoćeńchu, s demonstrazijemi kommunistiskich dźelonjemějerjow kajšte. Tuchi běchu so po rosaju přchednyšstwa kommunistiskeje strony na Wittenbergskim naměsće zhromadźili a wot tam s wulkimi cyrjadami do měsće cahnyli. S demonstrazijemi cahnyli, kotrejž postajichu přchewodźachu, je zhromadnym hłoskom wolachu: „Schto maju dźelonjemějerjo k hodam? Hłód!" K srażenjam s policiju njeje doschło.

Wobhnadźenja w Sakskej.

S přichodnim hodom je sakske justizne ministerstwo 179 khłostanzow wobhnadźiło. Najwjazy z nich su s sastwa na swobodu puschczili. W druhich padach su so khłostanja połožke, so spuschczike abo so wupruhowańskí cźas přichiwolił.

Pacelli sa kardinalneho statneho sekretara pomjenowany.

Přjedawschi wschitko Barlinskeho nunzia monsignora Pacellia je bamž sa naslědnika kardinala Gasparria pomjenował. Swjaty stol je njedawno w krasnym położenju swonka Vatikana villu sa dotalneho kardinalneho statneho sekretara Gasparria kupił, kotruž žiwoje wobhdlenje we Vatikanje naslědnikej přchewostaji.

Wotpadnjenje wot awstriskich domowinskich woborow.

Awstriske domowinske woborny njeje s nowej awstriskej wustawou spokojom. So wuchu to knježerstwu sacźuć dale, je domowinska wobora w Zelowzu (Klagenfurt) ministra Schumya, wjednika wjeselnoho swjatka, wusankka. To njeje bjes sćežkowkow wostało. W Delnjej Schtyrskej ratajske wobydlerstwo wot domowinskeje wobory wotpaduje a burske woborny sakožuje. Tole hibanje so po wschém sdaču na wulke dźele awstriskeho ratajskeho wobydlerstwa wupschestrje.

Wotmyslany attentat přeciwo belgiskej kralowskej swójbje so wotkry.

Belgijska telegrafowa agentura powě, so je italska policija plan wotmyšleneho attentata wotkryła, kotryž běsche přcheciwo belgiskej kralowskej swójbje wotmělenny. Attentat dyrbjesche so sfuciźć, hdy by so belgijska kralowska swójba na kwaź belgiskeje prynzeny José z italskim kronprynzom do Roma podała. W Milanje dyrbjesche so bomba cźinyć.

Po powěsći nowin „Independence Belge" su anarchistoju belgiskemu ministerskemu presidentej a dwěmaj druhimaj belgiskimaj ministromaj listy pósłali, w kotrychž so z attentatom sa pad hrozesche, so by belgijska kralowska swójba wudaczu prynzeny José na italskeho kronprynza Umberta přchiwożowała.

Belgijska policija je hižo psched dlešchim cźasom powěsć dostała, so dwě italski anarchist dr. Camillo Berneri, kotrehož maju sa wjednika spischihańskeho, do Belgiskeje přchijechał. Sobotu je jeho mohła fajesć, hdyž do Brüssela přchijedźe. Pódla dr. Berneria je belgijska policija hischcze druheho italskeho anarchista Buscona sajała.

Staj Tardieu a Briand zjena?

W nowych socialistiskich nowinach „L'Ordre" je so nastawk z napinjtmom: „Staj Tardieu a Briand zjena?" wozesćischcał. Napinjtmo ma spódnje napisane „Versailles abo Locarno". W nastawku so praji, so je ministerski přchedsyda Tardieu so samyślił, hdyž je nadrobne zlubjenje zhonił, na kotrejž je so Briand přchi wucźehnjenju franzowskeho wójska z Porheinskeje a w Saarskim prascheniu swjasał. Stejšćicho Němskeje je k stejšćicheju Franzowskeje w nastupanju Saarskeho prascheńja tak napischcźitwe, so so konflikt njebohdi wobeńcź. Ministerski přchedsyda Tardieu tež wě, so pschi druhej Haagskej konferenzy konflikt hrosy. Němski zwonkowny minister **Curtius** so na icźo njeswjasa, ichtož nieje bijo jeho přchedsadnik Stresemann pschipónał. Na finanzne położenje Němskeje pokasuje, budże so president němskotaneje banki dr. **Schacht** prózowacź, reparazijske cźeze wolózicź. Dokelž jendźelski pokładowy kanzler **Snowden** njeje zwólniwy, j jendźelskich zadośćow něschto spuschczicź, dyrbi so Franzowska na rosbicje konferenzy přchihotowacź. Briand nochze i tejle mózy nosću liczicź a wěri, so k dojednanju dóńdże. Tardieu pak je sa to, so by so njemóhł rosbicź Haagskeje konferenzy hižo nětkole rosmyślito. Nastawkowny spitazel znamo praji, so w deputerskej komorje wjele sapósłanzow, znamo na lěwizu, na strach wójny i Němskej wěri. Cźak je nětkole doschoł, so za Versailles abo Locarno rosšudźicź. Parlament dyrbi wědźeć, hacź może Franzowska, jeli so swoju nětcźišu swonkowny politiku k Němskej přchemění, žiwernosće jendźelskeho knježerstwa wěrica, abo hacź by nusne było, jako sawěsćenje přcheciwo nadpadej Němskeje přchijamknjenje k Italskej pytacź.

To je nastawkowe wupchijecze, kotrejž je so s poknym wotpohladom tón dżeń wojsewit, na kotrymž w komorje poczinaju wo wudawkach zwonkowneho ministerstwa jednacź.

Poincare přchi Riviere.

Přjedawschi ministerski president Raymond Poincare je s Parisa do połodnischeje Franzowskeje wotpuczował. Přchi Cap Martin Roquebrun přchi móřskim brjohu chce so dospołnje wustrowicź.

Francowzoso přeciwo Madźarskej.

W deputerskej komorje je sapósłanz Drack wulkej woczi cźinjaju rěcź přcheciwo Madźarskej mě,w kotrejž je nětcźischemu madźarskemu knježerstwu wótre poroki cźinił. Pokasa na to, so Madźarska so sapowědźuje, reparazije sadkacźicź, mjes tym so wschě žiwoje pjenježne srědki na wójnske bronjenje nałožuje.

Na rěcź, kotrejž je i pohladom na přchedstejazu Haagsku konferenzu wobzwe wažna, komora i napjatej kedźbnosću pośluchałche.

Knježerstwowy program połskeho ministerskeho předsydy Bartela.

Nowy połski ministerski president profesor Bartel je, přjedy hacź je do Lwowa wotjeł, sastupjerjow Warschawskich nowin přchijał a jim wo wuspěchu swojeho jednanja z ministerskimi kandidatami podał.

Profesor Bartel so nadźija, so budże jemu po hodownych žwjatych dnjach mózno, republiznemu presidentej hotowy sapitz nowych ministrow přchedpołožicź mózno. Jeho stejšćicho k parlamentej njeje so pscheměniło a kaž přjedy hischcze dźenża měnjenje sastupuje, so je sa lěpsche stata nusne, so dyrbitej knježerstwo a parlament spomóžnje hromadźe dźěłacź. Statnym dołhodam a wudawkam chce jenoż pschihłosowacź, hdyž je parlament je wobsankinył.

Wo praschenju wustawneje rewizije ministerski president praji, so tole praschenje špěchne rosstrijanje žada. Po połednich konferenzach wjednikow politiskich stronow pola republiznoho presidenta je so swurjadna wažnosć tehole praschenja špótnała, a tola so, so nětko politiske strony jeho rosstrijanju njebudża wobcežnosće cźinicź.

W dotalnym knježerstwoju njeje wulke pschemjenjenja wocźakacź. Jenoż diwaj abo tři ministerske žydła so snowa wobhadża. Hacź dotal je wěste, so minister za dźeło a sozialne spomóženje, wjsche Pryštor, so do nowehe knježerstwa njewobrócźi, dokelž sozialistiso pschecźiwo njemu najbyślnische najźdży cźinja.

Attentat na jenoho nědušcho bolharskeho ministra.

Na nědušcheho bolharskeho ministra Bobcźewa su sańdżenu pondźelu w nozy nadpad sćinili. Hdyž Bobcźew hromadźe se swojim žiwakom a jenym pschecźelom w chofejowni ležesche, tšo mužojo sastupichu a wot Bobcźewowho žiwoka pjenjezy žadachu. Swada nasta, do kotrejež so tež Bobcźew měšćesche. Stónczinje zusy s hrožazymi słowami wotenděchu. Na domowjpuczu Bobcźewa na dróhy nadpadnychu a jeho s nožom straschnje skalachu. Nadpadnicy cźekachu.

Wobhnadźeni jeźi w Bolharskej su wobhnadźenje wotpokasali.

Politiiy jeźi, kotrychž je kral hody wobhnadźił, su wobhnadźenje wotpokasali, prajizy, so móža jenoż powschikkowne wobhnadźenje politisiich jatych přchijeć. Sosijiske nowiny mějna, so su jeźi we wschelakich jastwach we kraju mjes sobu tajnje wobhadźeli, dokelž po zhromadnym hełłom (parolu) postupuja a so jara tuze mjes sobu dorěčeja. Kaž je sda, je jena organizazija šmuska jastwow a druha jwonka nich, kotrejž jatych w jastwach w jich wobsankinjenjach wodźitej.

Sprisahanstwo w Zagrichu.

Po powěsćach Beogradskich nowin je so s dotalnym pschepytanjom Sagrjebskeho spischihańskeho wukopało, so je nastork k wotmyslenemu attentatej nědušchi awstriskowherski wyscht **Begicz** dał, kotryž je sa cźas špótkowjeje wójny we wójsku awstriskeho generalneho wyschka Borcewicża wojeński intendant był. Kaž je so wyscht Begicz wuznał, je přjedawschi wjednik Radicźoweje strony, **dr. Maczek**, spischihańskuo s pjenjesami podpjeral.

Kaž Beogradske „Wremje" powě, je wyscht Begicz je wěstymi elementami awstriskich domowinskich woborow wobdhadał. Někotry cźas je Begicz we Winje a w Rusej bydlił. Spischihańskuo je so je sajeczom advokaturskeho konzipienta Hadźija a studenta Bernardicza wotkryło. Taj staj helsku maschinu w korbje s Karlowga do Sagrjeba pschemjeskoj. S tejle helsej maschinu dyrbjesche so je želesniški cźah do powětra buchnyć, z kotrymž je so holdowanika deputazija k kralej do Beogrda pschinjesła.

S wuznaczom Hadźije a Bernardicza je so dale spschesćilo, so ju je w žamym Sagrjebu dyrbjale někotre bombowe attentaty z helskimi maschinami skuscźeć. Jena helska maschina je dyrbjała w katolskej bispolskej zyrkwi rosbuchnyć a to sa cźas, hdyž so w njej dźakowna Boża słužba wotmě. Stónczinje dyrbjesche so na hotel „Elysiande" bombowy attentat skomorić, hdyž so tam pschi składnosći kralowych narodninow žwjedżenska hospoda wotmě. W swizu s tym je policija wósom mobzowom sajała.

Bombowy attentat na indiskeho naměstneho krala.

Wo powědźenym attentatu na cźah indiskeho naměstneho krala su so špjedowaze nadrobnosće špjelile: Bomba bě njes schěnami skowana a i dołhej zapalnej schnóru i małej batteriju swjasana, kotruž su po rosbuchnjenju 200 hacź 300 metrow wot želesnizy zdalenu, namakali. Lokomotiwa s 80 kilometerstej hodźinskej špěchnosću jědzaceho cźaha bjes schkody pschez městno jědżesche, hdyž bě bomba zhowana. Myšla žebi, so ma so to tomu pschipisacź, so nadpadnizy w hustej młyje cźah něschto pschepoślje wohladachu. Bjes tehole sbožownoho pschihoda budźišche so najscherje zyły cźah zwročił. Rosbuchnjenje bě tak žyłne, so so worzołowe schěny wottorhnychu a so drjewjany spankli wós a jedźny wós do kruchow rosbišchtaj. Přchiprawjenje bomby a pschewjedźenje nadpada na wulku wežwustojnosć wobdźělnikow žudźicz dawa, kotříž pa we hustej młyje mohli njewidźeni cźekacź. Attentat na cźah je druhi bombowy pschihot w tymle lěcźe. W měrcu běchu so i tribuny sakonjedawajeje zhromadźiny w Nowym Delhiu někotre bomby cźišče, i kotrymiž je so pjeć wosobow zranilo. Na indiskeho naměstneho krala ramehe njeje so wot 17 lět žadyn attentat wjazy skuscźił.

Wólbne dobywże egiptowskich nazionalistow.

Přchi poślednich wólbach do egiptowskeho parlamenta su dostałe: wafdiska (nazionalistiska) strona 186 žydłow, kralowska strona 3, njewotwisni 19, a najradikalnischi nazionalistojo 4 žydła. Wumoženskaj dwaju wokrejzow njejstaj bischcze znataj, a we 18 padach ma so znowa wolicź. Přchemóžaza wjetschina wafdiskeje strony je i tym sawěsćena.

Njeměry w Abeżynskej?

Egiptowski znutskowny minister je koptiskemu patriarchej sakałał, do Abeżynskeje puczowacź, dokelž su tam pjecza njeměry wudyrkle.

Wohen w Bělym domje we Washingtonje

Wěły Dom we Washingtonje, bydlišćežo presidenta Sjednoćenych statow, je so paterizu z wohnjowym njesbožom padeschol. Wokolo 8 hodźin, hdyž presidentikaj mandželskaj runje hodowne wobradźenje za dźěći wuhotowachtaj, so we wjeczornym kchidle Běłeho Doma na dobo płomjenjow dohladachu. Woheń bórzo taiśich rozměrow nabu, so dyrbjachu so wschě Washingtonske wohnjowe wobory na pomoz sawołać. Hačle za tři hodźiny samochu woheń zhaśeć.

Dokelž běchu we wjeczornym kchidle Běłeho Doma wjetšichi dźěl sarjadowarnjew, pitzaknjow a dźěłarskich stwow presidenta Hoovera, bě strach wulki, so bychu so ważne statne pisma a dokumenty sniczke. Wulkowarskim muzikantam pak je so poradźiło, skoro wschě papjery a historiski material z cyłkom wotnjesć. **Président Hoover je sam pśichi wotnoschenju liśezinow wobhdźeł.**

S wohnjom a wodu je so schkoda naczinika, kotraž so na 400 000 hriwnow wobliča. Hišćeze wjele śwěrcezne, kak je woheń nastak.

Woheń je tajku sniczaju múz měł, so budźe so krótko wjeczorne kchidło Běłeho Doma dyrbjeć znowa natwarieć.

Wědźenje wo presidentski stoł w Mexiku.

„Associated Preß“ k póslednjemu jimanju 70 ludźi w Mexiku powě, so dźe swjetscha w pschiwiżowarjow pschepadnjeneho kandidata presidentstwa Valconcelosa, kotryž je pschiśahał, so njech schtóžkuli płacśi generala Calesa ikónguje. Vasconcelos, kotryž nětkole w Los Angeles (w Sjednoćenych statach) pschebywa, je swojim zastupjerjam zdźělił, so so po hodźach do Mexika wróći a so bźežnje na źiwjenje a na kmjerc pschećiwo nětcźišchemu knjezeństwu zapocznje.

Attentat na argentinskeho prezidenta.

Na argentinskeho presidenta Irigoyena je njesnaty cłowjek tři króć tśeli. President je njesranjeny wostał, ta to bu policajski schef, kotryž jeho pschewodźesche, morjeny. Jeho schofer so cźežko rani. Jedyn policist nadpadnika zatśeli. Attentat so w najwjetšej blikoscji presidentowho privatneho wobhdźenja sta.

Policija je kwěcźiła, so je italski anarchist Gualoberto Marinelli nadpad skutkił. Presidentowi pschewodnizy huzdom na Marinelliowe wuśele tśeleju wotmokowachu. Se žydom kulkami Marinelli na semju padźe. Dwaj presidentowaj pschewodnikaj so jeho runja franischtaj. Irrigoyen wo žo sa žywje wukhowanje spěšnej tśeleźy swojich pschewodnikow dźakowaš.

Ze Serbow.

W **Budyschinje**, 27. dezembra 1929.

— Wo **wjedrje**. Voże dźěcźo je nam lětša tacze wobradźiło. Tak to była hižo někotre léta pospochi. Loni mějachmy krótko do hódź symnicźku a hody tajsche. Psched 2 létomaj bě do hóś syna a žnjehowe mjeczele poczežowachu wobkhad, ale Patorižiun nahle tacze zastupi. Kónc léta a spocźatk nowoho léta je pokaze, kajka syma budźe. Zastupi-li cźicha, pschezo bóle pschimaza syma, potom pschikhadźa trajna kruczišcha syma. Je pak w tymle cźasu torhate a pschemėnjate wjedro, potom se symu fle njebudźe. Tukhwilu wschu na to pokasuje, so sasko syma zastupi. Nad Ruskej pschezo hischcze žylna wyschina leži a z wjedrom nowa pschikhadźa, všetcož schkleniza stupa na rjane. Lohzy móżno, so i nowym létom trajnischa syma zastupi. — Luttje žoboty skhadźa ntónczko 8,13 hodź. a khowa so 3,50 hodź. Měsacźk skhadźa rano 5,57 hodź. a khowa so popołnoju 1,47 hodź.

— **Sabawny hodowny a sylwesterski wjeczork.** Sserbske towarstwo „Nadźija“ wuhotuje pschichodnu wjedźelu 29. dezembra w hosćenzu „Brauhausgarten“ sabawny wjeczork z rjanymi posliczenjemi a rejtu. Sapocźatk ½8 hodź. wjeczor. Wschitke žobustawy, jich pschiwuzni a tež wschitzy znaczi Sserbjo su wutrobnje pscheproscheni.

— **Mjažowe jětki.** Sobotu 28. dezembra pschedawa so wot 8 hacź do 9 hodź. žywe howjaze mjaso punt po 40 pjenjezkach.

S **Makschicz.** Tudomna ludowa knihownja je so we pósledním schtwórcźkcźe z nahladnym nakupowanjom nowych knihow žynje rosmnožiła, tak so mója cźitarjo někotrukuli powuczaju a sabawnu knihu wuzliwacz. We wospjewjenju so na to pokasuje, so knihowniowa hodźina njewotmėwa so wjazy schtwórtk wjeczor, ale kóždu njedźelu dopołdnja wot 11 hacź do 12 hodźin.

S **Bukcz.** Knjesa Měrcźina Mrósa wusnwolichu za ławnika pschi hamtskim sudnischtwje w Lubiju.

S **Wósporka.** Wuzliždł licźenja skotu je sczěhowazy pola na: W 154 domjazych hospodarstwach (1928 146): koni 55 (58), wołow 1 (1), howjadłow 261 (254), wowzow 5 (11), kosow 172 (168), huś 190 (212), kaczkow 32 (23), kralikow 201, pjerinu 1628 (1527), kocźow 61 (48).

Ze **Sčeńcy.** Lětsa je z městnami jara mało zwěriny, abo je wot tudy cźekła. Na wotmětej houtwje zamdźenu pónd̆zelu zatřeli sydom tśelcow 4 zajacy a 3 karnikle. To wšak je mało lubeje hodowneje pjecźenje. Sorny dźe so njesmėdźa tśelcź.

Z **Radworja.** Smy tu hižo wo hodownym swjedźenju wustawa miłosćiwych sotrow a tež wo wobdarjenju dźěći k swj. Mikławšej a k Božemu dźěśeju pisali. Na swjedźeń Tŕoch kralow wuhotuja nětko sotry zaso swjedźeń, při kotrymž budźe so serbscy a němscy hrać. Popołdnju budźe předstajenje za dźěći w 3 hodźinach, wjecźor we 8 hodźinach za dorosćenych. Stóž swjedźeń wopyta, podpjera miłosćiwych sotrow we wopornjwym dźele.

S **Borschcze** pola Mikowa. Nasche schulske dźěći saidźenu njedźelu w tudomnym Muchez hosćenzu hodowny swjedźeń wotmėwachu. Pschedstajenjachu někotre hodowne hry. S pschednjesenych spěwow a pschednoschkow njeběschachu pschijoželkucharjo niz žłowczko herbschcze. Tak šara so pruska schula za „Heimatschutz“ a složuje so po statnej wustawje.

S **Lutobork** pola Hródka. Drohu twarjo žu tu njedaloko wšy staroserbske pohrjebnischcźo nadeschli. Pohrjebnischcźo dóńka so stareho kšchowa. Nětkoždy njejsu na tajke namakanki nicźo dawali, tuž je pohrjebnischcźo starožitnosćerjam malo policzilo.

Hodowny wjeczor serbskeho towarstwa „Domizny“ w Khelnje.

Njany hodowny wjeczor sarjadowasche žebi nasche serbske towarstwo saidźenu njedźelu w Mjenez hosćenzu. Wotpohlad pschezběhnyschwa běšche, naschich najmjeńschich z nětkajkim darom wjeselicź a z sobom lubosć k narodej w nich słudźicź. Tutón samėr so nam wěcźe w potnej mėrje schlachcźi. Runnosće hosćenza so w krótkim cźasu z ludom napjelnjachu. Młodźi a stari běchu we bohatej liczbje sastupjeni. Dźěcźi njemóżachu dočakać, so so jim wocźakowany „Rumpodich“ jewi, starschi mějachu radosć nad swojimi makulkami a wětcźe so tež nětkotrym hosćom wutroba radowasche, hdyž so jim tajki lubosny wobraz poskliczesche. Wokoło dołheho blida sedźachu so małe dźěcźi a wiśachu z hybolazymi woczemi nad hodownym schtomom, kotryž wobrjedź blida stejesche. W postanjenym cźasu wotewri nasch pschedsydża wjeczor z wutrobnymi słowami na pschitomnych, pschi tom stawiwu hodow a narod naschcho Sbóžnika w krótkich słowach wyšowasche.

Najpomni, so bychmy hody jako dźeń lubosćje k bližšchemu wužiwali a pschi tom też khudych a bólnych njezapomnili. Wutrobłmy na pschikład šuśodnu wjeź Vaški Wjelkow, hdyž sa krótki cźas cźarjódka małych dźěcźi nana a macź šhubichu, a hdyž někto ichtyri małe žywotki zanu hodownu lubosć nana a macźerje njesaczuja. Skónczniže postlicźi nam hišćeze mału legendu wot poniżnje žobleki, kotraž so dźensa powschitkownje jako hodowny schtom wuśije. Potom pschedwjedźeńcźu nam schulske dźěcźi Radwoskeje schule wschelake basnje hodownoho rasu, kotrež so powschitkownje spodobachu a je źiwym pschikleśeom mytowachu. Knjes wučer Měschkank jich nawjedowasche. Wuprajiny jemu na tutom mėstnje nasch najwutrobnischi dźak sa jeho prózu a dźěło. Po spěwje „Cźicha nóz świeta nóz,“ pschednjesenym wot šobustawow naschcho towarstwa a po wjeselej hry krótkeho dźiwadła, wudźělanej a pschedwjedźenej wot schulskich dźěcźi, bliżachmy so hlownemu dypkej wjecźora a to k wobradźenju naschim małym. Kak so jim wutroba wjeselesche, jako knjes „Rumpodich“ z wulkim kochom se wschelakimi daranti sastupi. Njemóżachu dočakać, dokiž žiwój dar njedostachu. Kóždy cźuje sche tón pżini byc̆. Kajka radosć a wjesele, hdyž potom jich dary wuwalichu. Runjeż małe te dary, wjetsche bě to wjesele! Kóždy mjesche tón najrjeńschi dar a nėchtón śej na to njemóżesche, tónkamy z jenym druhim sameńcź. Tak žo z wjesełej radosćju na domjacź podachmy, hdyž nam hišćeze dźěcźi wschelake podawišny wot straschneho rumpodicha powědachu. Wjecźor bě žo powschitkownje derje poradźił a šmėrny drje prajicź, so šmėr towarstwa „Domišny“ k spomożenju šwojeho šobustawstwa tón prawy je, saruczo postup sa towarstwo a narodnosć. -i.

Zrudny hodowny swjedźeń we Wjerbnje.

Hobrišli woheń śnicźi 13 twarjenjow.

W nozu k wutorje, wokolo 1 hodź. bu wjeź Wjerbno we Delnjej Łužicy wot wulkeho wohnja domapytana, kiž tři domješe, žydom hrožnjow, dwě hródźi a nėkotre kólnje śnicźi. Wjele mobilara kaž žyše žně w hrožnjach žo do cźista spalichu. Kak je woheń nastał, nieje nicźo znate.

Wo tutej žałostnej katastrofje žo nam tole dźěli: We nozy wokolo 1 hodź. wudyri w hrožni ratarja Hermana Dahlitza (do domu rěkaja jim Skado) woheń. Pschi žywnym wichoru pschesćoczicźu płomjenja jara spěšnje na šusodne dwory. Sa krótki cźaš palachu so hrožnje ratarjow Hinza, Gohrenza a Kobjika, tohorunja hrožnje wudowy Werschoschowoje. Wschě prózowanja, zachabdżaze płomjenja podubyć, bě podarmo. Pschezo dale rossche-rjachu so płomjenja a tak sapopadnychu žo też dwory ratarja Kschescźana Kokota, žedźarskeho mischtra Schuppy a wobsedżerja Wilhelma Kasiule z wohnjom. Wschu hromadże wotpalichu žo do cźista tři domješe, žydom hrožnjow, dwě hródźi a nėkotre kólnje. Strobicźanska pschesćrajna hykawa a wohnjowe wobory z žyleje wokolinu podpjerachu Wjerbjanski woboru z žylej mozu. Hascheńske dźěła pak mėjachu pod mrósom khėtro cźerpjeć, dokelž woda wjazy krócź w hadźizach a hykawach zamjerzny. Poradźi so wschu, wulki skót a wjetšeji dźěl mobilara wukhowaczi. Tři žywiny by Kokotez, Schuppez a Kasalez žu bjesdomne. Schkoda je drje tźěła se zadwěrjenjom kryta, tola se šnicźenjom telko hódnych pschedmjetow njejšu žo jenicźay jedunkliwźy šami, ale žyše ludowe samoženje z cźežkej schkodu potrjechi. Wo pschicźinje wohnja njemóżachu hacź dotal hišćeze nicźo wėste swėscźicź.

Tahiti.

Roman z južneho morja.

72] (Pokračowanje.)

Cźeknjena kralowna wróći žo hakle w februaru 1847 do Tahiti, hdyž bu wot bohota Bruata pschijata a wot njeho, jako representantа Franzowskeje, do wschěch žywjich prawow a privilegijow jako kralowna Tahiti a Morea, pod franzowskim protektoratom, sažo stajena.

Jeje majestoscź dostawasche wot nětka prawidłowu mšu wot franzowskeho knjezeństwa; dostawasche kóždołėtnje pjecź tyšac dollarow a nimo toho tšėtru sumu jako krajnu dań, sa zastopnistwo mėła atd. —, tak so drje zhła suma skoro wósmytyšac dollarow wucźinješche. Kóždy žiwi wobkhad jeje majestoscźe wschak z zusymi, kotrež na Tahiti bydlachu abo kupu wophytowachu, žebi protektorat wumėni, a pschejomna audienza dyrbjesche žo schtyri a dwadzeći hodźin do cźasa pschipowědźicź a pschicźinu khadźowanja wosjewicź. Tak wobkhowachu žebi Pomarojo dirje titul, ale běchu pschestali knjezicź.

*

Léta běchu žo minyle, jako łódź po cźarje Tahiti a Jimeo pschipłuwa, a bu wot cźišchiny sadżerżana. Mjes tym so tam stojesche, pschijedże maly, wot dweju domorodnych wjeslowanny cźołm Morea nimo nich a z wukrywa łódże na njón dele sawołachu. Jedyn pažaźer žebi pschejesche, žohu na kraj jeći, a dokelž jich rėcź dosłownje derje rosumjesche; buchu bórzy z nim pschesjedni. Cźołm pschišłoni žo k stronje łódże, pschećegaze šhody potrėžnychu se łódże, a zuły sestupi ruczе dele, hdyž hjese wschelko žo na žywoje mėstno w cźołmje požydże.

Runje tamle, hdyž je z prėdkom sawrócźili, je sajeła do saliwa“, rjekny Jndianczan, hdyž łódź wopuschcźichu a spěšnje po žyle cźišchej wobsedże žo wjesechu.

„Ja wėm“, znapschecźiwi Europjan, wocźi nėtko njewotwobroczo wot psched nimi žo wupschestrėwazych pobrjohow. Psches sajeło so ruczе nuts žunychu, wot pschiliwa honjeni, a po brjohy horje, wuhibowachu žo tu a tam fakrutym podwodnym korarischcźom, kotrychž położenje zuſunik k njewobmjesćowanemu žpodźiwanju wobeju kupjanow zyle derje znajesche, a pschisłajichu jtónczniże w Malawaiśim saliwje pschi delnim konzu nimale derje wudźerżaneje šahrody. Stwotkel zuły tole městno tak derje znajesche? Bě to schwidżeny, žylny muźíl, a jeho pohibowanja běchu so skoro mlodolnje sedacź mohle, jenoż so je žylne sescheduwjene włoży a hlubołe šahdy jeho wobliczа tomu njeźwědźachu.

Jědnacże lět bě ſ Reneja Delavigna starza sčinilo, tak so žamo dwaj ſ jeho starych šuśodnow jeho saža njepodznaschtaj. Wón wusłoži na kraj, a hdyž na krutu pobo stupi, na žamižne mėstno, hdyž bě jomu jeho žamžna domišlina staka a wón so jeho pschedi jedinacźimi létami rozhonił wot —. Wón njeznėndżesche myślicźky domyślicź, pschełoj njechasche kupjanam roshorjenje pscheradźicź, we kajšimž bėsche. Ale wopraudże bě nėchto njenschcźinowo trjeba, prjedy hacź bě žo tak daloko šhradał, ſ nimi sažo porėcźeć, a wopraschа žo štónczniże šmėrom, komu tutón dom žlušcha a schtó w nim bydli?

„Tutón jowle? — Mitonare“, rjekny jedyn ſ nich.

„Kajši mitonare? — Ferani abo Kanaka?“

„Kanaka — sawėsće“, znapschecźiwi domorodny šmėjo, „Kanaka Naiteo — tu wón žedźi“, pschišłoni potom ſ cźišchichim hłoźom, a René ſpóšna postawu žiwoje-ho stareho njepschecźela abo pschecźela, za tym hacź bě to jemu ſ wuzitkej było, kiž, žiwoje wschelakore žiwjenje je nabožnitškim sameńnischći, jedźesche tu wotpočuju psched durjemi pod scźinjotym oranžowym kėrkom a, wotewrjenu bibliju pódla žebje na blidže leżo, ruzy nad njemakym brjuchom stykniwej, kaž bo šda, ſ njewupraſnej pohóbnosću cźežu žiwojeho bycźa a tycźa njejesche.

Wobkomił René na to pomyślí, k njemu dóńcź, ale wotwobroczi žo sažo, madny postrow ſ ruku k dostojnemu muźej a krocźesche ruczе nimo. Pomałku a šamlukiš dźesche žiwój pucź, pódlu dróhi, nėtko schėrokeje, pschihłobnje wurvteje, do Papeete. Jeho wócźko spohladowasche pschi tom nimotwołnje wot jeneho ſ wurvedżenych wupravjedże-njowo a notwoscźowo k druhemu, ale dołho na to njehladasche. Wón dźesche djeseźcźiwje nimo kakarnow a kapakow, nimo gouvernementiskich twarjenjow a wobtwjerdżenjow, dóńcź k małym, derjeſnatym sahrodźinym wrótkam njedołoże, tiž k monsieur Belardowemu domej wjedźechu. Jeho tjchepotaza ruka złoji žo na ruczišchcźo, jako žo na maku porzlinowu taflicźku dohlada, na kotrejž bě žuſe mjeno napiſane. — Psches sahrodu pschikhadźeše, ruzy w kapžomaj žywojich schėrokich Naukingskich hłolowow, mašnje twihladowazy stary knjes ſ njepschepósnajnomnym jendźelskim wurazom.

„Wodajcźe, mój knjeże“, sarėcźa René w jeho macźerišcźinje na njeho — „njeje-li w tutom domje w prjedawschim cźašu — wėšty monsieur Belard bydlił?“

„W prjedawschim cźašu wėš“, znapschecźiwi tamny — „ja žym kšėju wot njeho kupił.“

„A monsieur Belard?“ wopraschа žo René ruczе.

„Tón je psched dwėmaj létomaj do Franzowskeje wróćo schoł.“

„Dyrbju waš hišćeze tžwilku sakomdźicź“, rjekny René po krótkej sastawy — „mójeze traschi mi poirdźeju, hacź łódź abo nėkajke cźołmy druhdy wottud k sa wėtrom leżazym kupam khodża?“

„Srėdża; khiba mitjijonske jėdźadła. Hdy pak łyschcźe nėkajke wjesłwo tam žohu wsacź mėł, to stoji hwdom tam deleka mały cźołm; tón możeze łódży twokmik žebi wotnajecź. Wy drje sće zyle njedawno ſ Franzowskeje tam pschijeł?“

„Nė, sir; ja žym hižo nėschto lėt Franzowsku wopuschcźił. Tola cźuju žo sa wumėnjenjemi wobhonicź. Wėšcźe žnadź pschihpadnje, hdże mohł wobsedżerja namakacź?“

„To je wasch krajan, a njebyłscźe-li jeho pschi cźołmje nadeschoł, mójeze žo na to kždy pod pola Viktora sa nim wopraschacź — wón wschak kam njejeżdżi, ale scźele žiwjich Jndiancźanow. Wy dźicźe najprjedy prėnju pręcźmu dróhu horje do tak mjenowaneje Broomroad, a potom na prawo dele, dóńcź —“

„Džakuju žo wam, šnaju to mėstno!“

„Ah, cźim lėpje!“ a ſ pschecźelnym pokłonom roseńdżeschtaj žo muźej.

Tři léta Malešanska Sokolska kapała.

Hodowny wječork w Poršicach.

W Poršicach, hodownička 1929.

W čěsu miliny a radia njejsu drej tři léta žana dołha doba, hynjež šewski wučobnik na doihosć wuwučowanskeho časa skorźił. Stóž wosrjedź hospodarskeho a kulturneho žiwjenja w Serbach steji a wjesnemu spomožerstwu přinošuje, tomu čas překhětře khwata. Też našim hudźbnym Sokołam, kotřiž so před třomi lětami do Sokolskeje kapały skowachu a tak česć mějachu, přenje tajke kulturne družstwo być, su léta wobstała twochnyje, kaž by ze žapku wo sćěnu dyrił. Běchu dźeń léta njewšźedneje prócy, dźěła a přikładomneje woporniwosće, ale też wuspěcha. Tu widźimy, što pilnosć a wutrajnosć zamóžitej.

Njej woprawdźe ničo snadne, po napinacym wšědnym dźěle w ratarstwje a přemysle, w twornjach a skałach po „swjatoku" so hišće do hudźbneje kwakle inprahnyć a za česć a khwalbu serbskeho mjena so wuwučować. K tomu po hodźinach dołhim puću — we třeskacej zymje a dešćowym wjedrje. A to porjadnje wob tydźeń znajmjeńša jónu, po potrěbnosći też dwójcy. To su wopory w zajimje hudźby a Serbowstwa.

Zo by nětko Sokołska kapała we wuźšich krubach swojeje wokoliny swoje wumělstwo pokazała, wuhotowa prěni swjaty dźeń hodow w Handrikec hosćencu w Poršicach hodowny wječork we wobłuku hudźbneho koncerta. K tomu bě sebi knjeza wyššeho wučerja Słodeńka z Pančic, jako tukhwilneho hłowneho dirigentu Zwjazka spěwnych towarstwow, a nawjedowarja přeprosyła. Knjez kantor Holan z Budyšinka, starosta Poršićanskeje jednoty, witaše jónu sylu hosći na swjedźeń a přeješe, zo by so wšěm prawje derje spodobało.

W dwěmaj wotdźělenjomaj a pisanym rjedźe pokiči kapała wšelake pochody, ouverturu wot Swenki, koncertny („Luna"-) walčik wot Linki, fantaziju opery „Martha" wot Flotowa a gavotu („cyrkus tuš") wot Tauberta. Mjez poskićenjemi běštaj też serbskaj kruchaj a to „Spěwny kwěćel" (potpourri) wot Słodeńka a pochod „Měranka Lešawic", kiž bě hudźbny mištr Pětrkak čeśi tutoho mjena skomponował. Bjez dwěla najrjeńši kruch bě idylka „Hodowny wječor" wot Hoffmanna, w kotrymž so běh patorźiskeho wobradźenja hudźbnje pokaza.

Po přenim dźěle postrowi sokołska knjeżna Marta Hercegec z Krakec hudźbneho wjednika wječornego koncerta we wjazanej rěči, kotruž spěsni starosta jednoty, a přepoda jemu krasnu kwětku:

„Z radosćn smy posłuchali
Dźensa tu w Poršicach,
Kak su rjenje zahudźili
Sokoljo na nastrojach.

Hdyž pak ma so derje radźić
Hudźba tajkej' kapały,
Dha ju dyrbi jedyn wodźić
A je dawać pokiwy.

Tajkoh' wjednika smy našli
We Wami, knjez Słodeńko!
Za to horcy dźak też dołžni
Su Wam wšitcy Sokoljo.

Tutón kwěćel přijimajće,
Česćeny knjez wučerjo!
A kaž dotal, dale hajće
Swěru naše Serbowstwo!"

Po dźakrych słowach nawjednika za tuto počesćowanje wuwi městopředsyda Domowiny w dležej narěči, kak je so sokołska ideja zaměšćila też we Serbach. Jeje nošerjo su dźensa dźe najnižše woršty luda — wulkim buram zda so wěc hišće špatna być — ale wona je hižo so kruće zakorjeniła, čehož so jeje spěchowrjo zwoprědka scyła nadźeli njejsu. Njeje tož Bóh wumoženje přez Zbóžnika w Betlehemeje najprjódcy najnižšim z luda, khudym pastyrjam, wozjewił a jeho pósełstwo cyły swět přemožło. Podobnje skutkuja ći najnižši našeho luda wo rozmnoženje sokołskeje ideje, kiž čełło a dušu skrućuje a tak wosebje młodych Serbow kmanych čini, za swoje wobrćzone ludstwo a Serbowstwo skutkować po poruče nosći stwórćeje Božeje kaznje, jeničkeje, z kotrejž je słubjenje zjednoćene. Po Božej woli smy Serbja a chcemy tajcy wostać. Rěčnik na zwiski europskich ludow pokazuje, při čimž móża być Serbja posrědnicy a nóst mjez nětnoskimi a słowjanskimi ludami. Wuzběhnywši ważnosć serbskeje rěče, přeješe na kónci swojich słowow, zo by Sokołska kapała dale po dotalnym puću kročiła. Słowa namakachu žiwy wothłós mjez připosłuchaćerstwom, kiž by wšsće hišće bohatše było, by-li kapała sebi jedyn přihódniši dźeń wuzwoliła, hač runje hodownička.

W zwisku z hodownym wječorom w Poršicach chcemy hišće raz na zasłužby hudźbneho nawjedowarja, knjeza Pětrki z Brěmjenja, spominać, byrnjež so to hižo při jeho połstaletnym hudźbnym jubileju zdźěła stało. Kelko serbskim hudźbnikam je při swojim dołholětnym hudźbnistwje z wučerjom być! Dźěl sedźi dźeń w kruhu Sokołskeje kapały, kotraž je a wostanje jeho skutk. Kelko tysacow notow je napisał, sam za swojich dujerjow zestajał a skomponował a zhromadnych pruhow wotměwał. Byrnjež so druhdy na toho abo tamneho rozčerćił, za zło jemu to nichtó njewozmje. Wědźa dźěn, zo su hudźbnicy zwjetša nervozni a njeměnja tak, kaž jim druhdy wuježdźe. Dźerži swojim hudźbnikam swěru a tak budu tež jemu swěrni wostać. W krutej přezjedności leži dohyće. Poršiski swjedźeń je z dopokazom, kak sebi Serbja a też Němcy Sokołsku kapału waža. Wšitcy dźěn so prócuja, to najlépše poskićić. A hdyž so wšitko bjezporočnje njeporadźi — žadyn mištr njeje z njebjes padnył, też mjez hudźbnikami nic — dha budże při żeleznej pilnosći a wutrajnosći dźeń a lépje. A skónčnje so skhodźenk doopě, zo móże so Malešanska Sokołska kapała wšudże widźeć a słyšeć dać. Přejeżo by so wudospołniła k elitnej serbskej kapali a swědźiła wo našej kulturje tu a zdala.

Nabožne-wědomostny přednošk.

Štwórtk wječor bě w katolskim dźěle Pětrowskeje cyrkwje přednošk. P. Franc Xaver Kother z Düsseldorfa rěčeše wo prašenju: „Što mysli cyrkej wo toleranc abo znjesliwosći?" Znjesliwosć dźerži horliwosć za to, štož je so jako wěrne a dobre spóznało, w mjezach mudrosće, sprawnosće a lubosće k bližšemu. Troju družinu znjesliwosće dyrbimy na nabožnem polu kruće rozeznawać. Při wukonjenju wosobinskeje znjesliwosće móże so mylnosć čerpjeć, błudźace wosoby pak dyrbimy lubować. Přetož pohony čłowjeskeje natury, přez prěni hrěch wosłabnjenoje, čerja ze sebje na rozsćěpjenje a błud. Cyrkej waži sebi přeswědčenje druhich, tak njeprijima žancho do swojeho zhromadźeństwa, kiž nieje wo wěrnosći cyrkwje přeswědčeny. Zaprijeće stačanskeje tolerancy je so po lětstotki dołhim puću pomałku rozwiło. Najprjedy je připóznaće jeničkeje nabožiny jako najtwjerdši zakład stata płačił. Po něčim je so z toho dźensniši prawny staw wuwił, kiž napřeco statuje připóznatym nabožniskim towarśnosćam cyłu winowatosć po zrěčenjach dobrytych prawow sobu přinjese. (Rěčnik rozjasnješe podrobnje zasady stačanskeje tolerancy.) Dogmatiska znjesliwosć wupraja z Lessingom: „Wšo positiv-nabožnistwa su jenak wěrne a jenak wopačne. Fanatiskej njetolerancy staja Lessing potom zwjak nadobneje čłowječnosće napřeco, kiž ma wšitkich wopřijeć. K tomu ma so prajić, zo cyle stawizny křesćanstwa a cyrkwje su z dospołnej wěstosću spóznajomne, wo wohnju spytnistwa wuskušene a su so jako njekhabłowace wopokazałe. Tohodła njezbywa za rozumneho čłowjeka ničo nuzniščeho hač zo so Bohu poda we wěrje na jeho zjewjenja. Tuž wotpokazujemy tole dogmatisku znjesliwosć, kiž prěduje zjawnje jednorakosć napřeciwo kóždemu wěrywuznaću, jako indifferentismus. Wuznaće dyrbi to być, kiž wo sebi praji, zo je to jeničke, kiž je Khrystus chcył. Prawa druhich wěrywuznaćow dyrbjale dopokaz přinjesć. Runje dla swojeho absolutneho prawa wěrnosće waži sebi cyrkej křesćanske žiwjenje a swěrnu lubosć k Wumožnikej też pola druhowěrjich.

Z Łužicy.

* S Nowoceho Gersdorfa. W šušobnej cźišej wjsy Fitlowje saja wołjaja šandźeny pjatk 26 lisneho Fryza Schustera a 24ltneho Hermanna Gebauera, kotrajž běštaj pschi swočatku dezembra f 22000 hriwnami cźekloj. Mjahlowa blidarnja Henczela a Schustera, hdjež bě sche Schuster je šobumějićelom, je dla tuteho pschešchiwjenja swětschcźała. Hdje pjenjesy su, wo tom sajataj kruće mjelcźitaj.

* Sc Žitawy. Shubjena holza je šo sašo namakała. Njedawno pišachmy, šo je šo 12-ltna hjowka ratarja Gustawa Hippasa z Lehnizy, kotraž dyrbjeche k swojej cźerće w Oldrsdorfie pola Žitawy dojeć, shubiła. Bojachu šo, šo je šo na holzu nikajke klóšnitwo stało. Nětk pak su shubjenu pola pschiwušnych w Sporjelzu wuslědźili.

Hospodarski rozhlad.

pjatk 27. dezembra 1929

Barlinska burša Patorźizu dale w cźichojšej šawoty, tola běchu kursy nimale skrućene. Na wikach s dołžnymi a rentowymi liśćinami khtóžešche měr.

Produktowe wiki běchu Patorźizu, kaž so šama rozumi, měrne, tola pschekhadźeche krute měnjenje. Pschenža šamo wo 5 pj. postupi. Wschě druge druźiny žita pschi dotalnych placźišnach wostachu. Sandźenu mutoru placźešche zentnar

w Barlinje:

pschenży 12,20—12,25 hr., rožki 8,50—8,60 hr., nafitui jećmjenji 9,35—10,15 hr. a nafymšti 8,35—8,85 hr., wowša 7,50 hr. hač 7,90 hr.,

w termijnowym wikowanju:

ja dezember: pschenży 12,77½ hr., rožki 9,20 hr.,

ja měrc: pschenży 13,60—13,62½ hr. a rožki 10,02½—10,07½ hr., wowša pak 8,67½ hr.,

ja maj: pschenży 14,07½ hr., rožki pak 10,60—10,65 hr., wowša 9,33¾ hr.

Wiki šandźenych schiwórnik w Lubiju.

Butra 1,10—1,20 hr., jeja 17—20 pj., twaroh 25 hač 30 pj., lany wołij 1,80 hr., łuźerjba 10 pj., běły kał 40—70 pj., jodjna łohoda 20—25 pj., kórkawi 10 pj., zbóla 10 pj., cźerwjena wipa 20 pj., krušwiny 20—25 pj., hruby 1,40—1,50 hr., jelerji 25—35 pj., kšeń 70 pj. a jabłuka 10—25 pj., běrny 4 pj.

Pschistajenja:

Wuczožnika, knihiwjazarśkeho, Keßler w Nistej, na Wótdźelskej dróhy 14.

Pohonca, Kobelteja konzertny dom we Hródku.

Na pschedań:

Załoja wyšokošuczelna, w Balowje 28.

Wošewjenja.

Sšud je nad šamožerjom firmy Jan Jurij Pahn we Budyšchinje wurunanške jednanje wotewrił, za dowěrnika prawišnika Wittnera w Budyšchinje na Khježorjeskej haśy pomjenowanyschi a terminju na schiwórk 23. 1. 30 pop. w 3 hodź. do Budyšchina na šudnistwo jstwa 141, wošawschi.

Dale konkurs nad šamožerjom wikowarja Jana Wienholda w Budestezach. Sarjadnik je knihowy revizor Kurt Fischer w Budyšchinje na Wettinskej haśy 17II. Přenja termija źitzedu 22. 1. 30 pschipokonju w 12 hodź., druha 26. 2. 30 dopołdnja w 11 hodź., wobej na šudnistwje w Budyšchinje, jstwa 141.

Sšud je konkurs nad šamožerjom pobelniskeho mischkra Hermana Göllinga w Budyšchinje, skónczaju termiju we Budyšchinje wotdźerżawschi, sdełnyk.

Wusudźenja.

Shromadny lawnišći šud w Budyšchinje.

Sšud jednasche pódnjelu dla namołwjenja k šapaleństwu pschećiwo 40ltnemu, hjom dla maudźelitwotamanja a pschekhowanja khłostanemu ratarjej Robertej Alwinej Oswałdej Hahnewaldej z Tuczźa, kiž napołdnjek w Pógkowacy bydlesche. Hahnewald žedši wot 28. septembra 1929 w pschepytowańskim jastwje. Nětcźischa khłostańska nałožnosć ma swój špodatk w lěcźe 1912, jako bu hospodarśke twarjenje jeho hoscźenza w Tuczźach wotpali. Dla wschelakich pjenježnych nałožnosćow nasta sašchnjatana wójna z jeho šwakom Jurom we Wjelećejnje, kotrejž domšle a bróžeń bu 1926 wotpalischtej. Hahnewald měješche wulki jašim za kupjenje šwakowych leśownosćow, so by hypotheki wuchował. Wón běšche nětko wobstorjeny, je je w januaru 1929 šwjal twarjeho djełčarjerja Hermanna Waltarja Scholtu w Tuczźach narjećeł, so by ja 1000 hriwnow šarunanja Zurowu bróžeń šapalił. Hahnewald to pschi jednanju přejesche. Šandarm Haale-Wjeleczańšti pał wobžwědči, šo je w nałećźu 1929 šhonił, šo je Hahnewald nětko k šapaleństwu narjećeł šypłak a pschi tom je šo na Scholtu pokašało. Pschi pschešchišchowanju je to Schołta też pschidał. Po dležšchim jednanju šašudźi šud Hahnewalda po namjeze šašutpjerja šlatneho rěčnistwa dra. Geißlera k pjeć měšazam jastwa a twarjenju jemu cźešne prawa na 2 lěcźe. Pschepytowańše khłostanje wobhladowańše šo ša wotpokućene khłostanje. Wubrunowańšći cźaš bu wotpokašany. Na namjet šašitarja referendara Kaiserja ź kenzlije rěčnikow justižnego radu dra. Herrmanna a dr. Döringa w Budyšchinje go khłostańšći pschikaš šdełny a Hahnewald šo hnydom še jatby puščźi.

Najnowišez cyłeho swěta.

— Schkrowa powěšć wo wjedrje za jutřišchu hodźinu: Sso wuczahnje, cźicho ale šymniśchco. W Jendźelšej a polnôjnej Europje.

* (Rubježny nadpad na nalutowańku.) Do hód tšjo pacholjo do nalutowańnje a wupožčenje w Mühlenje we Porheinikej pschihnidźechu a wot pschichtomneho rendanta pjenježny žadachu. Hdyž šo tón šapowědźi, rubježnižy jeho pschełichu. Jedyn wuczołowik bě tak duchapschitomny, šo je do banditow k leschikom šamêri. Sso nabojawschi tuzši cźekneschu. Rendantowe rany drje šu bołošne, ale nic žiwjenja šrałchne.

Škrowe depeše.

Produktowe wiki w Barlinje dźenša dop. ¾11 hodź.: Wiki šu šara měrne, Płacźišny šašo poštupuja.

Dop. ¾12 hodź.: Kluž psched hodźinu. W płacźišnach je dalšche krute powyšchenje špóšnacj.

Płacźizny na Barlinskich produktowych wikach.

Žito a wołjowe symjo ro tuni abo 1000 kg, howak 100 kg.

	Płacźizny po złotej hriwnje.					
	24. 12.	23. 12.		24. 12.	23. 12.
Šeńca	244.246	243.244	bany	—	—
rožka	170.172	170 172	woka	—	—
naz. jećmjeń	—	—	hódre lupiny	—	—
nal. jećmjeń	167-177	167-177	hólte lupiny	—	—
wows	150-158	150-158	keradella	—	—
kukuricа	162	164	raps. wosušk	18-18,90	18-18,90
ośedź. muka	29-35,00	29-35,00	lany wosušk	29-24,00	29-24,00
rżana muka	23-26 90	23-26 9.	ocm. melasa	—	—
pš. wotruby	11-11,50	11-11,50	bźrnj. kruški	14-15,10	14-15,10
rżane „	9-10,25	9-10,25	syno, 50 kg	3,80-3,80	3,80-4,05
raps „	—	—	šušk. „	1,30-1,50	1,25-1,30
hrćch. Viktor.	29-38,00	29-38,00	pósušk. „	1,25-1,40	1,20-1,30
lane symjo	—	—	wowsna „	1,20-1,35	1,20-1,40
pjeluški	—	—	jećna „	1,20-1,30	1,20-1,35

Wićne płacźizny srjedu w Kamjencu w Lubiju,

24. XII	Wšo po złotej hriwnje	za 1 cent.	za 1 cent.
Pšeńca		11,40—11,50	11,00—11,40
Rožka		8,40—8,50	8,00—8,30
Jećmjeń (nałét.)		9,00—9,50	9,60—10,00
Wows		7,50—7,70	7,10—7,40
Syno		5,50—5,75	5,50—6,00
Słoma z maš. młóć.		2,75—3,00	1,50—2,20
Słoma k zasłanju		2,60—2,80	—
Słoma z ruku młóćena		—	—
Běrny pola ratarja		3,25—3,50	3,25—3,80
„ hač na żeleznicu		—	—
Butra		2,20—2,30	1,10—1,20
Jeja		0,16—0,17	0,17—0,20
Pšeńčne wotruby		6,50—6,75	6,40—6,60
Rżane wotruby		6,50—7,00	6,20—6,40
Pšeńčna muka		25,50	17 25—18,00
Rżana muka		14,75	13,60—14 00
Prosata, wulke		65,00—70,00	—
„ „ srěnje		25—40	—
„ „ małe		—	—

* Němsko-pólske wikowanje ſo hiſchcze njewobſamknje, ſo jenoż němſke mjaſopiſchedźiace fabriki pólſke ſwinjace mjaſo wotcěraju. Dale ſtrěbi Němska jada, ſo ſo žiwe ſwinje po mótſkim puczu do Němſkeje wuwoża.

* W ſrjedźnej Franzowſkej je ſo wulki žneń naſchol. Spěſchny cžah Rims—Paris je żeleſnitſki cžah w ſnježu cžaży woſtał.

* Piſchi ſchpanſkim brjoſy njedaloko Bayony je ſo norwegiſka parna ſódź Aslaug potopiła. Wiſchitży 30 muži wobſtadki ſu ſmjercź w ſołmach namakali.

* We wjeczornej Boſnje a Herzegowinje w Juhoſłowjanſkej, hdźež hewak mily klima knježi, je ſo wulki žneń naſchol. Piſched nekotrymi wſkami ſo mjedwjedźe (bary) a ſtadła wjelkow pokaſuja.

* Miſko Bahamaſkich kupow we wjeczornoindiſkim morju je ſo nowa kupa ſ morja wuſdźěhnyła. Na kupje, kotraż njeje na żanej mórſkej tharcje wopſtamjenjena, ſu roſwaliny ſtareho mětta, kotrež je ſ wjele ludźimi wobydlene było a je najſterje prjedy wobſtało, hacž je Columbus Ameriku wuſledźił. Nětko ſo wedomoſtna expedizija wuhotowała, kotraż dyrbi roſwaliny pſchepytać.

Cyrkwinske powěſće.

Njedźela po hodźoch. — 29. dec. 1929.

Z Bukec.

Rano ½8 hodźin ſerbſka ſpowědź, w 9 hodź. ſerbſke kemšenje. Popołdnju w 3 hodź. němſke kemšenje, kotremuż ſo wosadna zhromadźizna na wosadnej zali přizamknje. — Wumrěłoj: Hana Haňža rodź. Bělic, mandźelska Kurta Baumanna, żelezn. dźěłaćerja we Wajicach, 24 l. 8. m. Jan Arnošt Prochno, žiwnoſćeŕ we Łusku, 36 l. 8 m. 12 dnjow.

Z Budeſtec.

Farař Bójc změje rano ½8 hodź. němſku ſpowědź, dop. ½9 hodź. němſke a w 10 hodź. ſerbſke kemšenje.

Z Budyšinka.

Popołdnja ½11 hodźin ſerbſka Boża ſłužba (farař Handrik z Poršic).

Z Hućiny.

Dop. w 9 hodź. ſerbſka Boża ſłužba.

Z Hrodźišća.

Dop. w 9 hodź. ſerbſka a ½11 hodź. němſka Boża ſłužba. Pop. w 2 hodź. dźěćikemšenje.

Z Khwaćic.

Popołdnja ½9 hodźin ſerbſke, w 10 hodź. němſke kemšenje. Zběrka za powšitkowny cyrkwiny fond.

Z Kotec.

Popołdnja w 10 hodź. němſka prědowanſka Boża ſłužba. Zběrka.

Z Klukša.

Knjez cand. Rösler změje dop. w 9 hodź. ſerbſku a ½11 hodź. němſku Božu ſłužbu.

Z Łupoje.

Dop. w 9 hodź. ſerbſka a ½11 hodź. němſka Boża ſłužba.

Z Malešec.

Dop. w 9 hodź. ſerbſke kemšenje. Zběrka za powšitkowny krajnocyrkwinſki pokład. Dop. ½11 hodź. dźěćikemšenje.

Z Minakała.

Knjez farař Křižan změje rano we 8 hodź. ſerbſku ſpowědź, z Božim wotkazanjom, dop. w 9 h. ſerbſku a ½11 hodź. němſku Božu ſłužbu.

Z Nosaćic.

Popołdnja w 9 hodź. němſka Boża ſłužba.

Póndźelu 30. decembra pop. w 1 hodź. hodowna ſwjatočnoſć paćeŕſkich dźěći.

Z Njeswačidła.

Rano we 8 hodź. ſerbſka ſpowědź, w 9 hodź. ſerbſka a ½11 hodźin němſka Boża ſłužba. — Póndźelu wječor we 8 hodź. zhromadny hodowny ſwjedźeń towaŕſtwow młodych hólcow a holcow pola Säuberlichec (jenož za ſobuſtawy). — Khowana: Hana Šreiberka rodź. Hobrakec z Łuha, 63 l. 9 m. 18 dnjow.

Z Poršic.

Rano we 8 hodź. ſerbſka ſpowědź, w 9 hodź. ſerbſka Boża ſłužba. Popołdnju w 3 hodź. němſka ſpowědź w cyrkwi. Wječor ½8 hodźin bibliſka hodźina w Krakecach přez wothladarja Křižana.

Z Rakec.

Rano we 8 hodź. ſerbſka ſpowědź a Bože ſwj. wotkazanje, dop. w 9 hodź. ſerbſka Boża ſłužba. Póndźelu we 8 hodź. piskanje na wěži a rańša nutrnoſć.

Z Wóſlinka.

Rano we 8 hodź. ſerbſka ſpowědź, dop. w 9 h. ſerbſke a ½11 hodź. němſke kemšenje. Zběrka.

Z Wóſporka.

Dopołdnja ½9 hodźin prědowanſka Boża ſłužba (wosadny farař).

Ze Sakskeje a dalšich krajow.

* Se Ssebnicy. (Piſchi pſchewodźenju ſtam ſo ſmjerce podeſchoł.) Moleŕſti mniſchtr Jan Porſche ſ Delnjeho Einſiedela wobdźěli ſo jako thorhownik Einſiedelſkeho muſkeho ſpěwneho towaŕſtwa pſchi thowanju kwětkoweho towaŕniſa Bötiga w Ssebnicy. Hnydom hdyž běchu motſwebo do ſemje puſchćili, bu Porſchi jara ſlě. Hdyž ſpěwarjo wotkhadźachu, dyrbjeſche wón ſ cžaſa wuſtupić. Njeodźiwajcy toho, ſo jemu hnydom na pomoz khwatachu, wudyrha wón ſa krótki cžaſ. Porſche bě hakle 34 lět ſtary.

* S Zwikawy. (Mać a dźěćo ſ wokna padłej.) We Roonſkej haſy ſpadny ſchtwórtk pſchipołdnju pſchi rjedźenju wokonow žonſka ſ prěnjeho poſchkoda do dwora. Jeje połbraćeny ſynk bě to widźał a padje tohorunja ſ wokonow won. Wobě bujachtej cžežſy ſranjenej do thorobneho wuſtawa dowjefenej.

* S Lipſka. (Łudku potřěłił.) W nozy ſ pjatkej nadeńdźechu na Halſchtrowſkej haſy kontorifku ſ wutſelnej ranu pod lěwym wóčkom. Ju běſche 26 lětny ſtudent pſchewodgał. Tón bě ſo wuprajił, ſo ma žiwjenje žyte a chce ſo ſakſeliſć. Na to je holza chžyła jemu brón wuwinyć. W tutom wokomiſu bě ſtudent ſo ſ brónju do njeje ſaměrił a prajił: „Tuž tebje ſatřelu!“ Studenta ſajachu. Holzyna rana njeje žiwjenja ſtrašchna.

* Se Zodtena. (Dźěći maja ſwojeho jandźela pěſtowarja.) Tu na Hórſkej haſy ſta ſo ſakoſtny wuſtup. Krótko pſched nakładnym autom pſchepreći bjěžo dróhu. Wjednikej nakładneho auta njebě wjazy móžno, wós ſaſtajić, a auto pſchejědže pſches dźěćo. Myſlachu, ſo je dźěćo na ſmjerci pſchejědźene. Nadobo dźěćo ſtany a bježeſche wotſal. S Božim ſwarnowanjom njeběchu jo koła ſhrable.

* S Kladſka. (Glatz). (Auto w pomjenjach.) Na Schlegelſkim ſchoſeju pola Neurode ſapali ſo pſchi Rotherſkim hacje auto ſamkaŕſkeho mijchtra Zenkera je Neurode. Schtyrjo nutſkaſedźazy wuczekowachu pſchi ſamym ſmjerći.

* S Landshuta. (Wot ſwojeho ſtamtneho woſa pſcheježdźeny.) Nataŕ Wilhelm Böhm ſ Gießmannsdorfa bě ſpěł po wuhlo do podkopkow dojeł a dźěſche pěſchi pódla ſwojeho woſa. Hdyž chžyſche jeho auto pſchieſcžahnyć, ſo wón pſchi wuwinjenju wobſtuny a bu wot ſwojeho ſtamtneho ſapſchaha pſchejědźeny. Jeho wotwjeſechu ſ cžeſkimi ſranjenjemi do wokrjeſneje thorownje.

Serbski narodny kurzus

2., 3. a 4. januara 1930.

Łužisko-ſerbſki Sokolſki Zwjazk zarjaduje 2., 3. a 4. januara w Serbskim Domje w Budyšinje wulki ſerbſki narodny kurzus. Dwaj kurzaj ſtaj lětſa hižo naše narodne dźěło bohaće wopłodźiłoj: Prěni ſokolſki kurzus w Kulowje a math. kurzus ſerbſkich wučerjow. Wobaj běštaj wobmjezowanaj dźiwajo na wobdźělnikow. Přichodny kurzus je powšitkowny za kóždu Serbowku a kóždeho Serba. Nadźijamy ſo ze polnym prawom, zo kóžde ſerbſke towaŕſtwo kaž tež zwjazki někotrych wobdźělnikow póſcele. Chcemy ſo tam wšitcy zetkać: Sokoljo, ſtudenća, ratarjo, Maćicarjo, młodźency, knježny, ſpěwarjo, z jenym ſłowom — nic wšitcy Serbja— ale prawje wjele.

Statny financny minister **Hilferding** je wróco ſtupił.

Zarjadowanje kurza budźe wuſpěšne. Knjez wučer Jan Měſkank, kiž hižo prěni ſokolſki kurzus nawjedowaše a ſo za wobdźělenje wučerſkeho kurza ſtaraše, je zarjadniſtwo přewzał. Je ſebi wubjerne mocy zwěſćił, na př. M. Nawku, faraŕa Křižana, Měrćina Nowaka, J. Šajbu, J. Wjelu, J. Lešawku atd. Cyły nadrobny program hnydom wozjewimy. Kurzus ſteji pod 3 heſłami: Stawiznisko-kulturny dźeń; dźeń ſerbſkeje rěče a ſobotu dźeń młodźiny. Na kóždym dnju ſu znajmjeńša 4 přednoški ze ſóčhowacej rozmołwu. Prěni dźeń připołdnju wopytamy ſerbſki muzej, pozdźišo też čišćerniu atd. Na kurzu ſamym budźe za kóždeho přileżnoſć k ſłowu při rozmołwje, ze ſamſnym přednoškom při rěčnej bitwje. Kurzus dyrbi měć wuwučowacy raz. Trjebamy ſerbſkich rěčnikow, zarjadnikow, předſydow, brajerjow atd. Smy tohodla po móžnoſći muzow z luda wo přednoški proſyli, zo by ſo kóždy njebojazny čuł. Wočakujemy też wulki wuſpěch wot hižo naſpomnjeneje rěčneje bitwy. Thema budźe: Słužimy našemu narodej lepje ze ſtarymi abo nowymi ſměrami? Zrozumi: pod ſtarymi ſměrami ſtare nałožki maja ſo po móžnoſći wobkhować, wšo nowe ma ſo zaepěwać. Nowe ſměry ſu postup z časom we wšěch prašenjach. Mnoho druhich zajimawych prašenjow ma ſo na kurzu rozriſać.

Zurla Serbſkeho Domu budźe rjenje wutepjena. Wobjedować móže kóždy za 60 pj. na Sukelnſkej haſy, wječerjeć za 40 pj. Po móžnoſći ſo wobdźělnicy wječor domoj wróća. Započnjemy a zaſtanjemy tak, zo budźa zwiſki z čahami. Komuž to njeby možno było, njech ſo w prawym času na zarjadnika abo knjeza Janaka pisomnje wobroći. Wobſtaramy někotre nóclehi. Mnozy maja też přiwuznych w Budyšinje. Wobdźělenje je wžo dospołnje darmo. Wočakujemy tohodla wopraždże bohate wobdźělenje ze wšěch ſtron. Kurzus njeje jenoż za Sokołow, ale za kóždeho Serba.

Towaŕſtwowski powěſtnik.

Budyšin. Kedźbu! Serbſke towaŕſtwo „Nadźija“ wuhotuje přichodnu njedźelu (29. dec.) w hoſćencu „Brauhausgarten“ zabawny ſylwerſterſki wječork z rejemi a přednoškami. Započatk ½8 hodźin. Wšitke ſobuſtawy, ſich přiwuzni a wšitcy znaći Serbja ſo z tutym wutrobnje přeproſuju.

Bukecy. Jednota Sokoł ma jutře ſobotu wječor we 8 hodź. zhromadźiznu pola Stangec. Njech wšitcy cyle wěſće přińdu. **Starosta.**

Delni Wujezd. Serbſke towaŕſtwo „Zahrodka“. Naš ſobuſtaw Jan Grofa je zemrěł, na přewodźenju ſo towaŕſtwo z khorhoju wobdźěli. Zeſtupa ſo ſobotu popołdnju ½2 hodźin pola Haškec. **Předſydstwo.**

Malešecy. Jednota Sokoł wotměje 1. januara popołdnju w 2 hodź. ſwoju měſačnu zhromadźiznu. Kóždy ma tam być. Na zdar!

Radwoŕ. Jednota Sokoł ma njedźelu 29. hodownika popołdnju w 4 hodź. ſwoju generalnu zhromadźiznu. Porjad: Rozprawy, nowoměny. přednoſk hr. ſtarosty Šajby wo Juhoſłowjanſkej a wſchěžiny. Kóždy bratr ma być přitomny. Hoſćo ſu lubje witani. **Starosta.**

Serbſki narodny kurzus 2., 3. a 4. jan. 1930 w Serbſkim Domje w Budyšinje. Kóždy ſobuſtaw našich towaŕſtwow a zwjazkow móže ſo wobdźělić. Zamołwite přizamknjenje přijimuje k. wječor Jan Měſkank.

Hłowny redaktor a zamołwity za politiku Marko Smoler w Budyšinje. — Za lokalny dźěl a feuilleton: A. Dučman w Budyšinje. — Za hospodarſki dźěl: Arnošt Bart w Brězyncy. — Za nawěſtki: G. Janak w Budyšinje.

Schieschke & Rötschke

na Zw. Lawskej hasy 42

porućataj k sylvestrej

rum 1/r. wot 4.40 hr.
arak a puńš luty holansko-jahodkowe čerwjene wino tež tajke k warjenju ze suda

Wšě likéry a palency po jara nizkich płaćiznach

A k njedźeli
¼ punta
kofeja
„Karlowaſka měšeńca“
za 100 pj.
Hermann Klemm
naſlědnik
na Kamjentnej
hasy **27**

Ručne toše
Aktowe toše
Sulske tornistry
Nakhribjetniki
kupujeće tunjo płaćizny-hódne pola firmy
G. Lodny, ſedlaŕſki mištr
na Seminarskej hasy 7
Rěču serbski

Běły barchent metr 60 pj. tkaniny za košle 60 pj., ložace šaty, barchentowe košle a suknjo tunjo. **Ide Erler w Budyšinje** na Zwonkowej Lawskej hasy 10. Serbſke poſłužowanje.

Stare Nowiny
ma na předań
Smolerjec knihiléišćerńja

Handrij Mróz w Bukecach
Kolesaŕnja. Casnikaŕ. Wuporjedźerńja. Centrifugi.
Wotnajeńſki awto
za kwasy, křižna atd. najtuńše. — Telefon Pomorc 323

Tunje poskićenje!

Dźěćace šnórowanske črije,	howjazy boks wulk. 23-26	**3.75**
dźěćace šnórowanske črije,	howjazy boks wulk. 27-30	**7.25**
dźěćace šnórowanske črije,	howjazy boks wulk. 31-35	**7.85**
pacholace šnórowan. črije,	howjazy boks wulk. 36-39	**9.75**
mužace šnórowanske črije,	howjazy boks wulk. 40-45	**10.50**

Wšě wěcy w dobrym solidnym wuwježenju
Najl. nakupowańja za zasopředawarjow.
Hobrski wubjerk wobuća wšěch druhin w jednorym hač do najwoſebnišeho wuwježenja.

Wobućowy dom Fähle kom. tow.
w Budyšinje na Zwonk. Lawskej hasy 3

K sylwestrej
poručam
Janske jahodkowe wino, holanske jahodkowe wino, cyder kóždy liter 1 hr.
Woptanki darmo!
Hermann Klemm Nachf.
na Kamjentnej hasy 27

URBANEC LENKA
MELTKEC MĚRĆIN
STROWITAJ JAKO
SLUBJENAJ
W DROŽDŽIJU HODY 1929 W RAKOJDACH

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„S. N." płaća měsačnje we wudawarni 1.10 hr., na pósće a pola dowěrnika 1.51 hr., pod křižn. zwjazkom abo do wukraja 2.25 hr. abo 18 Kč. Wud. a čišći Smolerjec kniholičišćerńja, zap. dr. z w. ruk. w Serb. Domje w Budyšinje. Telefon 2687

Za nawěšćki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći 20 sk. mały mm-rjadk 8 pj. Wobčežnje so stajace nawěšćki a tabele so wyše wobličeja. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 24 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Čisło (Nr.) 300 — Budyšin — Sobotu, 28. decembra 1929 — Bautzen — Lětnik 80

Kritika wo Briandowej politicy.

Swonkowny minister Briand je ſo w deputěrſkej komorje pſcheciwo porokam ſakitak, kotrež ſu jeho měrowej politiſy cźinja. Jeho rěcź ſo kaž pſchezo w „Echo de Paris" kritiſuje. Briand je ſ wjele ſłowami ſwoje ſmyłki pſchiſnyłkowanje. Pſchezo dyrbi ſo na to pokaſaś, ſo je myſłł Locarnſkeho ſrěźenja je Stresemanna a jendźelſkeho pódſkanza d'Abernona wuſchka. Gdyž Briand praji, ſo je ſo Němſka formalnje ſwjaſała, ſo nochze ſ nałožnjoſcu mjeſy Pólſkeje a Cźeſkoſłowakſkeje pſcheměniś, móže ſo cźłowjek wo hódnoſći tehola ſłubjenja pſcheſwědcźiś, gdyž ſo dopomni, ſo je Pólſka hiſchcze na poſledninm Genfſkim ſeźidźe Swjaſła Ludow podarmo pytała, Němſkej ranſchi Locarno nannuſować. Němſka pódła teho pſchezo ſaſu na to pokaſaſ, ſo ſo dośćonźnje Elſaſa a Lothringſkeje wſdała, ſo pak kole wſdaće njemóże na Pólſku wupſcheſtrěś. Stejiſchcźo Jendźelſkeje k Locarnſkemu ſrěźenju je ſnale. Jendźelſka je ſo pſchi tózdej ſkładnoſći ſapowědźiła, ſa njeſtanliwoſć pólſko-němſkeje mjeſy rukowaś.

Gdyž Briand dale praji, ſo Locarnſke ſrěźenje ruſko-němſkemu ſrěźenju ſadźiwa, wón pſchi tym na němſko-ruſke ſrěźenje ſ lěta 1926 ſabywa. Po Briandowym měnjenju je praſchenje wucźehnjenja wobſkadźerſkeho wójſka ſ Porheinſkeje ze ſtawom 431 Verſailleſkeho ſrěźenja a ſ Clemenceau-owym wułożenjom ſ junija 1919 wuprawjene. Dyrbimy ſo dźiwaś, ſo w komorje nichtó njeje na to pokaſał, ſo Clemenceau-owe wułożenje teź po měnjenju Amerikjanow niczo hódne njeje. Teź wudawanje, ſo ſo ***Youngowy plan njehodźi pſcheměniś,*** njeje wěrne; pſchetož trjebaju ſo jenož někotre měſtna roſprawy wěsywuſtojnych pſchećelſtwaćz, ſo budźe ſo naſjerje hišo **ſa króći cźaſ wo tym rěcźeć.** Cźeſko dźe budźe, ſmyłki, kotrež ſu ſo cźinike, wuporjedźiś, tola by ſo Briand w pſchihodze ſa to poſtaraś dyrbiał, ſo ſo jeho konto njeby w pſchihodze ſ hiſchcze wjetſchimi ſmyłkami poſeźił. W Haagu wſchak budźe móžno, jenož někotre roſbitki wukhowaś. Wocźakuje pak ſo, ſo miniſterſki preſident na pſchedſtejazej ſtóźiſtwowej konferenzy połoženje ſaſo troſchku wuporjeźi.

Nowe najězdy na Brianda.

Pſchi wuměźowanju wo Briandowej ſwonkownej politiſy w deputěrſkej komorje je ſ nowym roſhorjaſym wuſtupam doſchło. Pjatk ſo ſapóſłanc Franklin-Bouillon pſchi ſpoczatku poſjedźenja ſnowa ſkowa jimaſche, ſo by Briandowej rěcźi na pſcheciwo ſtupał. Briandej najwótriſche poroki dła wucźehnjenja franzowſkeho wójſka ſe Porheinſkeje cźinjeſche a ſo na poſłed na marſchalla Focha powoła, kotryž je rjekł, ſo je wucźehnjenje ſ Porheinſkeje hrěch pſcheciwo Franzowſkej.

Gdyž Briand naſrafniſcho prějeſche, ſo je Foch tak rěcźał, ſapóſłanc Reibel ſwojemu pſchećelej Franklinej-Bouillonej na pomoc pſchiſkhwata. Wón dokument, kotryž je marſchall Foch w lěcźe 1926 podpiſał, cźitaſche. W nim Foch praji: **„Němſka ſo dźeń wote dnja bóle ſeſkhnja. Jako zbity lud Němcy ſa wjeceſerſke wójnu žadaju."**

Briand ſ wótrynimi ſłowami pſcheciwo Reibelowemu poſtupanju proteſtowaſche. Tónle dokument, kotryž je Foch w lěcźe 1926 napiſał, je ſo tehdy republikanſkemu preſidentej a miniſterſkemu preſidentej pſchedpodał. Wón, ſwonkowny minister, jón nima, tola ſapóſłanc Reibel jón ma! So ſo dokument dźeńſa cźita, waſchnje wobſtrěła, kak je Foch jako pſchedźeda ſwjaſkaſkeje wojeſkeje kommiſije ſwoje winowatoſcje roſumił. Wón, ſwonkowny minister, njewě, kajke ſcźěhnki to ſměje, tola wěſte je, ſo je Reibel wichcu, ſchtož ſ teho naſtanje, wuwołał. Wón, ſwonkowny minister, kiž je Fochowym ſchef a ſ pſchedźeda konferenzy był, njeje wo Fochowym piſmje niczo wědźał. Wo tym halle ſhori, dokelž móže jedyn ſapóſłanc dokument, kotryž fakitanje kraja naſtupa, je ſaka wucźahnyć. To je ſrudnje.

W popołdnišchim poſjedźenju miniſterſki pſchedźeda **Tardieu** rěcźeſche. Knježeſtwo ſměje na Haagſkej konferenzy nadawk, ſapoczane dźeło k kónzej dowjeſć. Na preſtej Haagſkej konferenzy je ſo Franzowſam porodźiło, Youngowy plan wukhowaś. Wo Porheinſkej je ſo protokoll napiſał, kotryž njeje ani ſa Franzowſku ani ſa Němſku pſchihódny, tola wucźehnjenje ſ tſeceſeho pazma (zony) njeje ſo hiſchcze ſapoczało. Franzowſka budźe ſo na druhej Haagſkej konferenzy ſłědowazych ſadaniow dźerźeć:

1. **ſo ſo njedźełnoſći njeſchkitanych němſkich łětnych ratow ſe ſwojimi ſcźěhnkami ſatwěrći,**
2. **ſo na město wojeſkeho wobſkadźenja ſo hoſpodarſke ſwjaſanje Němſkeje k dopjelnjenju Youngowych pſacźenjow ſtaji.**

Po krótkej rěcźi roſprawiła ſo wo § 1 prěnjeho ſtawa hoſpodarſkeho plana ſwonkowneho miniſtra wothłoſowaſche. Pſjedy toho dě knježeſtwo žadało, ſo by ſo jemu dowěrjenje wuprajiło. **Sa knježeſtwo ſo 342 hłoſow pſchezo 17 hłoſam woteda.** 235 **ſapóſłanzow ſo wothłoſowanja woſtaji. Gdy pak dźiwku ſo poſłedniſchi pjaći wothłoſowanju wobdźěliłi, budźiſche ſo žnadź knježeſtwo poraſyło.**

Fochowe wopomjenſke piſmo.

Sapóſłanz Reibel je pjatk w deputěrſkej komorje wopomjenſke piſmo cźitał, kotrež je marſchall Foch ſe ſwojim mjenom podpiſał. Tele piſmo je ſo w oktobru 1920 jeniczjej republikanſkemu preſidentej a miniſterſkemu pſchedźedźe na wědomoſć dało. Mjes druhim Foch w nim praji:

Němſka je ſe ſwojim pſchihódnym wobdźełeſtwom, ſe ſwojej nimo měry wulkej induſtriju ſyłniſka dyšli Franzowſka. Němſkeje ſnuteſkowne wobnowjenje ruce pokraczuje a jeje nahladnoſcj we wukraju ruce pſchiběra. Němſka ma hinaſche moralne nahłady dyšli Franzowſka, mjenujuju ſo móz prawo dawa, a ſo wójna naſſadawſche hroſnoſce pſcheciwo njewobdźełenym dowoła. Pocźahi Franzowſkeje k Němſkej ſu je ſtawom 428 Verſailleſkeho ſrěźenja wuprawjene, kotryž dopjelnjenje reparazijow a poſtajenja wołbronjenja naſtupa. **Sapoczatk wuwjedźenja Dawesowho plana njemóže jako dopjelnjenje płaćicź.** Pſchiſtawki wo wotbronjenju ſu ſdźełe dopjelnjene, tola wažne dypki dyrbja ſo hiſchcze wuprawiś: polizija, njedowolene ſwjaſki a ſjednoczeńſtwa, pſchenajeſene wojeſkich twarjenjow, wobtwjerdźenja pola Königsberga atd. Franzowſka by we wurjadnym wobcźeſnym połoženju była, hdy by ſej wjele wójſko Porheinſku wopuſchcźiło,

1. dokelž ſ wójnu deſorganiſowane franzowſke wójſko njeje po nowych mjeſach organiſowane,
2. dokelž nowa mjeſa njeje hiſchcze ſ pazom wobtwjerdźenjow wobdata,
3. dokelž ſu franzowſke namjeſne krajiny nadbadam njepſchećelſkich ſtatow wuſtajene.

Franzowſka komora je wobmjeſowanje wobſkadźerſkeho cźaſa, kotryž Verſailleſke ſrěźenje poſtaja, ſchwalika ſ wuměnjenjom, ſo byſchtej Amerika a Jendźelſka Franzowſku pſchećelſku notwenu němſkemu ſtrachej ſchkitałej. **Tole ſwjaſanje wjazy njepłaćiſ.** S teho je widźeć, kajkemu ſtrachej by Franzowſka wuſtajena była, hdy by franzowſke knježeſtwo ſwólniwe było, cźaſu wobſkadźenja dale pſchikroczićź, jeli ſo wona dźěła za wobtwjerdźenja noweje mjeſy, k reorganiſaſiji wójſka a k ſchkitanju namjeſneho wobdźełeſtwa njeda hnydom pſchewjeſć.

Bamžowe skórdy.

Bamž je hodoiwnicźku ſbožopſchejazy kardinaliſki kollegium pſchijał. Pſchi tejle ſkładnoſći mjeſeſche Pius XI. rěcź, w kotrejž podawki jubileiſſeho lěta a wobeſhe latereniſi pakt roſprajі. Wobžarowaſche pak, ſo Lateraniſki pakt tak njewukoſeja, kaž to poczeſne ſrěźenje żada. **Pſchiſłedźuja ſo, hdyž ſo praji, ſo katoliſka dźěławoſcj (action) politiku dźěła.** Wyſnjej bychu někotre ſtowarſtwa politiſke dźěłace, njemóźeſche ſo tola rjec, ſo ſo katoliſka dźěławoſcj ſama do politiſi weſcha. Bamž teź praji, **ſo je ſ połoženjom katoliſich nowin njeſpokojom.** S nimi ſłe wobſhadźeja, a to w cźaſu, hdyž ſo dowolnoſcj a połoženje dawa ſa wojewjenja, kotrež **pſchezſiwo duchej ſrěźenjow** poſtorcźeja, kotrež ſwjatemu wótſa njeczeſcźenja a njewoja a chzeda runje ſwědomja a roſum po ſdaczu runje w dypkach roſhorjecź, kotrež je bamž poprawiť a ſaſudźiť.

Němſky ratarjo do Perſiſkeje cźeſkaju.

S Perſiſkeje ſo powě, ſo tam wjele cźeſkarjeſow ſe Sſibirſkeje pſchikhadźa. Mjes nimi ſu teź němſcy ratarjo, kotrymž je ſo ſakaſało, do Europy wucźahnyć, tola je ſo dowoliło, perſiſku mjeſu pſcheſtrocźiś. Němſki połožanz zyle njeſamołitnych cźeſkarjeſow poddjeruje.

Indiska Jendźelskej z bojkottom hrozy.

W Lahore je ſo wjchoindiſki ſlět hodownicźku ſeſchoł. Jeho wuradźenja a wobſamknjenja ſu tón króć woſebje wažne a wokudne. Na poſledninm wjchoindiſkim ſlětu je ſo wobſamkło, ſo ma ſo wſchoindiſki bojkott pſchezſiwo jendźelſkej induſtriji a jendźelſkemu knježeſtwu wuwołaś, jeli ſo hač do 31. decembra Jendźelſka Jndiſkej dominowe prawa njeda, kajkejž maju hižo dawno Kanada, Auſtralſka a druhe jendźelſke kolonije. Jendźelſki namjeſny kral w Jndiſkej je dże pſcheſ někotrymi měſazami jendźelſkemu knježeſtwu rabſił, Jndiſkej dominowe prawa ſpodźicź, jeho namjet pak je w Jendźelſkej wjele pſchecziwniſtwa nadeſchoł. W druhich jendźelſkich wulkich kolonijach je mjenujcź wobſydleſtwo po rańu a rěcźi ſ wjeſtſcheho dźěła jendźelſke, w jendźelſkej najwjetſchej koloniji, Jndiſkej, pak ſo Jendźelcźenjo a druſy Europejcźo w miljonach Jndow doſpołnje ſhubjuja. Tohodła je ſtrach wulki, ſo by ſo Jndiſka pſchedy abo poſdźiſcho wot Jendźelſkeje wottorhła, hdy by ſo indiſkim ludam politiſke cźunoprawo ſpodźiło, kajkeż wobydleſo běłych rańow w Kanadźe, Auſtraſkej, połodnjſchej Afriki atd. wužiwaju. Jendźelſka je tohodła dźeń pſchezo dale a dale woſtorkała, na kotrymž ma ſo roſſudźiś, hacź ma ſo ſadanje indiſkeho ludu ſa politiſkej cźunoprawoſcju dopjelniś.

Lětuſchi wjchoindiſki ſjeźd wjednizu indiſkich nacźonaliſtow, mjes nimi Gandhi a Jawahirlali Nehru, wobſkjeźeja. Poſłednjchi je ſyn ſnateho indiſkeho nacźonaliſtiſkeho wjednika Nehrua. Hodownicźki je do Lahory ſe wſchej orientaliſkej ſyłnu pſchicźahnył. 20 elefantow pſched jeho cźahom krocźeſche. Wón ſam na běłym konju jěchaſche a bě ſ 250 jězdnymi ſtražnikami a 2500 pěſchkami pſcherodźeny.

Mjes tym je ſo kónz lěta pſchibližił. Jndiſki namjeſny kral njeje mohł indiſkim ſudowym wjednikam ſłubiś, ſo Jndiſkej dominionſke prawa pozcźa. Tuczi ſu jednaſa ſ namjeſnym kralom ſaſtajili. Gandhi a druſy nacźionaliſtiſcy wjednizy **bojkott pſchezſiwo jendźelſkej induſtriji a jendźelſkemu knježeſtwu ſ rańo,cźu pſchihotuja.** Na to ſo poczahowaze wobſamknjenje ſu wudźełali, kotrež ſo ſjeźdej pſchedpoloži. Po najwažnjſchim dźełu Gandhioweho namjeta maju **wſchitke ſjeźdowe ſhubſtawy wſchitke ſakonjedawaze ſaſtupjeźeſtwa wopuſchcźiś.** Po druhim wobſamknjenju, kotrež ſo ſjeźdej pſchedpoloži, njeſmě indiſki lud jendźelſkim wyſchnoſcjam paſtuchacź a dawki płacźiś.

Sſlédźenje ſa kluczerjemi bombowcho attentata na cźah indiſkeho měſtokrała.

Jendźelſke knježeſtwo ſo dalſchich bombowych attentatow a njeſkutkow pſcheciwo jendźelſkim wyſchnoſcjam w Jndiſkej boji. Tohodła je policija, ſa kluczerjemi bombowcho attentata na żeleſniſki cźah indiſkeho namjeſneho krała ſłědźo, hodownicźku wóſkom muſi w Lahore ſajała. S Kalkutty „Times" powědźa, ſo je tam policija poſłednje dny wjele domow pſchepytała a dwě bombje a wjele hanjazych pismow nadeſchła. Někotrych indiſkich ſtudentow ſu ſajeli.

Mordarſtwo w parlamentu.

Po howěſći ſ Rio de Janeiro je ſo ſchiwórkł w braſiliaſkej komorje ſiwe politiſke wuměźowanje mjes dwěmaj ſapóſłanzomaj roſpſchedźe. Sto wuměźuju ſapóſłanz Lopes ſa revolwer pſchihinny a ſwojeho pſchecziwnika ſe kuli do ſłowy mori.

Wotrišo nawrawy přeciwo wuživanju alkohola w Americy.

Wojowanje mjes pśichiwiśowarjeni a pśeśeśiwnikami alkoholike napiśi sakasajsego jatonja je šo ś njewočakanym wupadkom senatora Berasa pśeśeśiwo niekrutosći wyšchuśośeśow šiwota japlonjanjeśo. Président Hoover je dolhe rozrěceje ś Borahom mél; je jeho wotmyślił, alkoholiše napiśi sakajcy jatok Utiśke léto **théatro pśichiwólśiću**. Borah tomu pśichłośnjo praji, jo chze je želesnej pjaścu njedośtatk wotśirowaći, kotrejž hišcoze **jatok** wopśichja. Wobśamkło je šo, wiśše namjeńe **straże** do **śłużby** pśeśeśiwo pśichwoźenju alkohola stajieš, ličbu pśichśtajeriśtich pśeśiśtawow wobumjeśowacz a polizaju pśeśeśiwo alkoholiśim napitkam nawótśić. **Knjezeństwo** za to wjazy pjenjes žada.

Hobrśke pśeśeżuwanje alkohola.

Wyšchnosć pśeśeśiwo alkoholiśim napitkam w Chikagu je pśichetynanje dla pśeśeżuwanja alkohola, sa industrialne trjebanje postajeneho, sawjedka. 50 milijonow dollarow hódny śpiritus je šo k dźełanju alkoholiśich napitkow pśeśeśiwnik. Na wjazy dyźi tyšaz wikowarjow, sastojnikow pśeśeśiwo alkoholiśim napitkam, natwjedowanych politikarjow a pśeśeżnykarjow tukaju, ša šu do pśeśeżuwanja zapleśeni.

Ze Serbow.

W Budyšinje, 28. dezembra 1928.

— Zbo wjedrje. W rasu naśeho wjedra šo hišcze wjele pśeśemjeńśo njeje. Nad rańśej Europu pśeśeo hišcze trajna wyšchina leži. Nowa je pśeśco hišcze we śmerje (Richtung) k Uzoriśkim kupam. Mjažiny cźahaja we połnosći nimo a wobaraja pśichyłowej łodojtych wětrow ś połnowažnych łodowych morjow. Tuž łymiczka njebjo hišcze ras tśichśtrany pśichśtaja. Sćerje špjonowarny we hornjośich worśchtach wocźopkeny powětr, dokeł šo pola nas deśchcźeje. Deśchćik abo śneh nasch wjedrnawuślkonj hižo pśed tydźenjom na dźenśnišchu ńohołu śtajeśche. Sa pśichodny tydźeń na śeźełowaze wjedro śe móžne: njedźela a pónźdela staj kritiśkej, najšćerścho šo śneźnje abo deśchcźeje, wutoru, śrjedu a śchwórtk budźe śymna, śuchu a trochu wětrojto, pjatk pśeśemjeńzo a šobotu śneh. Jutśje, pśenju njedźelu po hodownym śwjedźenju, śkhaźa błónćko 8,14 hodź. a khowa šo 3,51 hodź. Mjažnik śkhaźa rano 7,16 hodź. a khowa šo popołdnju 2,10 hodź.

Čas mjez Hodownym swjedźenjom a Nowym létom

ma sa kóždeho trójśku idealnje śmyślaneho cźłowjeka śwoje wośebite pohódowne dźakapołne a sa Nowe Léto wocźakowaze kuśo. Poślednje dny starého léta wjacorja nam po wśich bédnośćach hišcze wośebnje hodźinki! Schto pak pśichinjeśe Nowe léto? Na woboje dhe Wam Budyšim a wokolnym Sserbam wotmołwicź na dołśoje a žortne waśchnje Budyšta „Nadźija“ se śwojimi śtajnje ke kóžnemu ośłu hotowymi mozami. Sšobuśtawy pśichpśawja šo hižo dlóśći cźaš na tutón śwjedźenk, kiž śwjeca jutśje. Njedźelu wjeczor we 8 hodź. w hoścźenzu „Brauhausgarten“ pśi Budyškej piwarni. Njeje to pśchiwabjaze, hdyž hnydom ś piwarnje cźeśe cźerśtwa mohcźina? Wéso! Sa duch a mutrobu budźe tehorunja pśenjoradnje postaraze. Budźe to tajki prawje pékny śwobodny wjeczork. Wśicke śobuśtawy towarśtwa šo zaše wócźakuja, kaž teš bratśja a šotry Budyšeho Ssokola a katholiśkeje Jednoty. Budźmy zas w pśchesjednosći śpožowni, lubjajmy šo w luboscze pruśkach a wokśśjewnuy šo nad wśićkim rjanym widźanym a śłyśchanym. A schtóž pśichnjeźy mały dar šobu, temu towarśtwo teš wobraźa. Sastup wucźini 50 pj. a rejka je — darmo!

*

— **Nakorentnarjam** wupłaćuje šo podpjera za mježaj januar schtwórtk, 2. 1. 1930 dopołdnja wot 10 hacź do 12 hodź. w śejnotwni na Hrodowskej haśy 10 we 1. poskhodze wo śtoje 41.

— **Kulturny śjeź towarśtwa sakśkich wuczerjow.** Sakśke wuczeńśe towarśtwo pśichprawja w januaru 1930 we Budyśchinje śjawny śjeź ś pśchedmjetom „Ludowe strowotnistwo a schula“. Sśeźo ma wśchu śjawnosći za młodźinu **trěbne** schulśkohygieniśke sameŕy zajim śtudźicz a wolu k śtutkownej žobupomozy posbudźowacź a pośtrjnjowacź. Dokeł je w powójnśkich létach we wśćech worschtach śpóznaće pśchiběrało, so dobra ludowa strowota wučinja najdrohotniśchi pokład ludu, śmeje pśchedmjet Budyśkeho śjeźda „Ludowe strowotnistwo a schula“ žyłne wobdźełkenje.

S **Budeśtez.** Hdyž šmy tu zyłe na němśkich miejach a k pokodnju jenož wot němśkich wobadow wobdacź, chcemy tola teš tu radźi Sserbjo wośtacź. W Hórzy bo towarśtwo „Łužica“ a tu w Budeśtezach towarśtwo „Łukin“ wo śpjerjenje Sserbowstwa w naśchej wokolinje pŕózuje. Dawno maju Sserbjo žadanje, šo sašo ras do śerbśkeje śhromadźiny śeścź. S wjeśelom šhonimy a śłyśchimy, so „Łubin“ njedźelu po hodźach, potajkim jutśje wjeczor w 7 hodź. w Kernigez hoścźenzu śerbśki wjeczor wuhotuje. Sserbśka hudźba budźe sakśinczeź, śerbśke śpěwy šo śpěwacź a śerbśke dźiwadło šo hracź, a to ś dźela zyle nowe pośtiśenja. Schtó wjedy synki śerbśkeje hudźby w konzerncze rad śłyśchak? Konnu njejźu śerbśke śpěwy husto hišo se śwojej śpodźiwnej potajnej mozu wutrobu hnuke? A dźiwadło! Do Mukowelho cźaša, do Barśkowelho: Nóžneho śtrażnika, mjes Sserbami nimale njesnate, je žebi dźiwadło dawno śwoje ważne méśtno w śerbśkej towarśchnosći dobyło. Hdyž je tak sa jutśiśki wjeczor sa wścho pśeśeźenje starane, pśichidźeze, Sserbjo, ś cźrjódami a pśchinjeśe šobu śerbśku wutrobu, stari a młodźi, so by naśche śetźdenje śerbśke było po waśchnju naśchich śwěrnych wótzow!

S **Druźkez.** Hodownicźku wumrě w 82. léźe žiwjenja kubleŕśki wumeńkaŕ a pŕjedawśchi śtarośta Jan Ernst Schiller w Bŕěśynzu. Wón běśche gmejnśke naležnosće wot 1892 hacź ś létom 1910 rjadowak. S nim śemrě teź pośledni veteran gmejny ś l. 1870/71.

S **Komorowa** pola Nakez. Hodownu wjeczork se śpěwami a dźiwadłom wuhotowa tudomny wuczeŕ a śchuliśi wjednik knjes Pilak se śchulśkimi dźěcźimi njedźelu 22. hodownika na tudyšchej Schimanez žurli. Wjeczor zahaji šo se žerbśkim śpěwom „O naźbwjeczśiśchi, o najśbóžniśchi“, kotrejž nékotre śchulśke dźěcźi śpěwachu. Na to powita pśchitomnych jedyn śchuleŕ, we wobśahu rěcze na to pokazujo, so nodźahli pośtiśene wózy pśchitomni pśchewótro kritiśowacź, dokeł šu pśchedtajerjo ś hłowneho dźěła dźěći. Na to šo hra pśchedtajeśche, kak je knjes rumpodich na wobradźenje jéł a pśchi tom staj dwaj palcźikaj jemu wośebje rjanu klanku śpubikoj, ale ś wośebitej pśchekłepanoscźu šašo namakałoj a buśchtaj tohodła wot knjesa rumpodicha najprjedy sastorcźenaj, nježli pak ś mikoscźu šašo pśchiświtałoj. Potom hrajeśche šo žerbśke dźiwadło, a to wot knjeźnyh wuczeńki Kubašcźes śestajana hra, „Jank a Hanka we śtym hrodźiku“. Wutkaśchcź Jank hrajeśche śe śnatej wutśojnoscźu Janka a w Kraleź Méranzy, kotraž we žerbśkej hrajeśe wusiupi, méjeśche dobru žortliscźu, kotraž Janka ženje njeśabudźe a jeho pśches śwoju luboscź ś podśeńśkich putow šašo wukwobodźi. Bohaty pśchikłeśk mytowaśche małym pŕózowarjam jich dźěło. Méńko nam dźěcźi šašo śpěw „Estódźho nam śwony njeklinca“ (Süßer die Glocken nie klingen) śanjeśechu a potom pokracźowanjźy śchulerjo a śchulerći dźiwadło „Hody w donje žiwizarja“ pśchedstajachu. Hra je bóle khutneho wopśchijeźa a tohodła njemóže šo cźłowjek dodźiwacź, šo šo nékotśi pśchihładowarjo śpochi śmjeźachu, tola dźeńśnišchi muchich podobnych śtruchłych pśchikładow, hdyž je nan a śaśtarat źwójźeh w hodownym cźaśu bjes dołapažeje śaśkužby a na podpjeru pokasany, nékotry by wśele radścho dźěkał, hacź žebi po tutu jakmožnu khodźił. Wutkonj bry pak bésche w tutym padźe pśches jedyn pśchipad śpokojacźu, tak šo bé śwójźa na pścheźo ś dźełom a śaśkužbu śastarana. Hrajerjo a hrajeŕći žebi wulku próźu dawachu, najlépśche pośtiśeźa, a śłuśna jim, kaž teź knjeźej wuczerjej Pilakej wośkeže sa nepśiznośnwe dźěło a wuczenje wulki dźak. Nadźijomnje šo pśchichodne hody śašo taśki wjeczor wuhotuje.

S **Noweje Wśy** nad Śprewju. Sańdźenu njedźelu dośiwichmy yo drje śmajmjeńścha 40 létnej pśchestawzu śašo ras śerbśki hodownu wjeczork w naśchej śchuli. S wulkej luboscźu a próźu bé naśch śerbśki wuczeŕ knjes Paŕwoł Jenka śwjedźeńk, kotryž šo wulkotnje poradź, pśchitohował. Popołdnju bé pśchedtajenje ša dźěcźi, wot kotrychž dwje žane njepośrachowaśche, wot wjeśelich hacź do najmjeńśich, tak, so bé wobśchérna śchulśka rumnosć hacź do najśadnišcheho kuckika ś nimi wobśadźena. Rozmołwa, kotraž šo runnośe bórcźenju w pcźołasym koścźu bé drje pśchewažnje némśka. Sa cźaš pśchedtajenja knjeźesche pak cźśichna a hdyž potom na tónzu rumpodich poprański, wotrjechi a śchokoładowe kuśki mjes dźěcźi rozdźěłeśche, bé radosć pśchihładowarjeŕ, kak male rampy wobej ruckzy tykachu a kaž ś jenym jasykom nadobo zyle se žebje ŕamehu śerbśej proschachu: „Luby Rumpodicho, mi mi!“ a śtrachocźiwe bźehu wobliscźa tych nékotrych, kótśiž to wuprajicź njemóžachu. Tola Rumpodich njeczinjeśe rozbźéla, derje wédźo, so to njeje wina dźěcźi, ale śtarśchich, kotśiž śwojim dźěcźom njerozumnje drohe kublo maceźśneje rěcze rubja. Tak šo dźěcźi bohacze wobdarjene wjeśele domoj wrócźichu. — Wjeczor we 8 hodź. bésche nékto śwjedźeńśka rumnosć šo ś dorośceńnymi napjelniła. Knjes Jenka pśchitomnych mutrobnje witajo praji, so, hdyž wśchudźom w dalokim śwécze wśchi ludy śwojim dźěcźom hodownje śwjedźenje wuhotinja, chcemy teź my we śwojej rjanej śerbśkej Bésche ju ś wutrobu śwjećicź a dźakowaśche šo śtarśchim, kaž wśchźm, kotśiž šu šobu pśchinoścowali sa wobdarjenje dźěcźi. Potom śaklinca śhromadnje śwój „Cźicha nóź, śwjata nóź“, na cźož jena holcźka rjenje baśeń pśchednjeśe. Tutej ścźěkowaśche Rodowna śtawiśna, runje tak rjenje wot jeneje holcźki pokiścźena. Sabłyśchachmy wośtrjedź tuteho hnujacźho pśchedwjeśenja wot jenoho śchulerja śašnje śpěwane „Ja ś njebjes dele pśchińdu ku wam.“ We wokhźi bésche šo naścha powśchitkownje wobłubjena „Sernicźka“ śeśtupała a hdyž bésche holcźka śe śtawiśnu bale pokracźowała, śašchumi nadobo „Sso hałka śaśeleni“ a na tónzu śtawiśny śpěw „Wulki Bożo, khwalbu cźi“. „Sernicźka, kotrejež dirigent je wuhotował wjeczora, śpěwaśche jara rjenje. Nu to wocźini šo śaiwśćeh makeho, wuśtojnje natwarjenehe jewiścźa a naśchemu wócźku posticźi šo lubośny wobrasa cźrjódku dźěcźatkow, drje 7—13 lét stare holcźki w rjanych śerbśkich rubiśchcach, a nékotre hółzy, wśchitku pilnje dźěłajo a wo śymje, hodach a Rumpodichu šo rosmołwjejo. A hlej, tu teź hižom šo wonkach tepta a Rumpodich zaśtupi śe śwojim pomocznikom, kotryž potom na pśchikaś we wulkej knisy namaka tapiž dobrych a śłych śłutkow dźěcźi a śwéśći ś wjeśołym wobliczom, so Wowśchenjo najhórśchi njejźu. Tola pak dyrbjeśche jeneho ś hółzow, kotryž bésche druhdy njepośłuśchny, ś prutom śeśchmukcź. Dźěcźi nétko Rumpodicha prośchachu, to dźahł jim lósyśnu wodacź a pśchednoschowachu jemu jene po druhim rjane

„Ja cźe powjedu, Wi—wi“, rjekny nadobo cźichi hłós po jeho boku, a hdyž šo René rucźe w tu śtromi wobroći, widźeśche pśched šobu śchwižnu, nimale śuchu jónśku, kiž bé śe śwojimaj wocźomaj krucźe šo do njeho śahladała.

„Nia!“ wón pścheźekajcy śawoła; ale jónśka pśchimny jeho ruku, a wjedźo jeho wonkał, rjekny:

„Pój — ja wśchak wém, hdźe ty chześch, a śmaju tón pucź śkoro tak derje kaž ty“, prajeśche śtara śkužownica Sadijina.

„Knjez Delavigno!“ śawoła pak nétko teź duchownu, kiž jeho tohorunja śpodźiwajcy śpójna — „mój Bożo, kak śeźe šo pśchemélnik!“

„Méwérno?“ rjekny René ś błukim hłosom, „njejźjom šo młódśchi śtał w tutom cźaśu.“

„Pój, pój!“ rjekny jónśka, jeno njeśeźerpliwe šobu cźehnjo — „my wśchitcy teź nic — nasche mjeśo je womjehko, naśche włokny šu śeśchédźiwe — jenož dopomnjeźe je hišcźe cźerśtwe a młode“, a wjedźo jej nétko nimołwólnje śźěkowazeho pśches śahrodu, po łubej śnatej śchcźeźy, krocźeśche ś nim pśches łéź, hakle pośpźicźo narośceńych guiabow ś tammemu khribjetej hórkow horje, na kotremž bésche Sadijine najłubśche méśtacźo.

„Ty by śłowo dźerźał“, rjekny wona ścźicha a njekrataje pśchi źebi šo śchcźerjo — „ty źu namaj śeźehował — ty šo pśchichol — Sadie je to pścheźo powédała.“

„Sadie —“

„Pśt — pśt — nétkole hišcźeje niź“, ścheptaśche jónśka — „njemóźejch nétko nadobo docźakacź, a njeźby šo dołge léta wo nju śtarał? Ty wśchak kam cźaśa dośeś dóńdźeźch, Wi—wi.“

Wot nétka njerećeźeśche śłowcźko wjazy, a po hórcźnej ŕkominje pośtakowaśche śe śpéśchnymi śkakami, tak śo móźeśche René ji łédy śledowacź, dónźa šo horjeka nadobo njetwórcźi a Feranija wocźakujcy w śtromu śtoji. Ale René śeźehowaśche zyle pomałku śa njej; kóźda krocźałka, kóźda pjedź-na-śchér, śahajcy jeho wutrobu jako by ś wótrym nożom któł, pśchetoź tak wupśéchcźena, jako by jenje méśtacźo njewopuśchcźiśka a śtaroścźiwje najmjeńśhu roźtinku wuhajśe, bé tu śchcźeźka, hdźeź hórcźnym nawiź śam śapocźa a śtaroścźiwu ruku pścheradźowaśche, kiž bé ju haśika.

(Pokracźowanje śeźehuje.)

Tahiti.

Roman ś južneho morja.

73] (Pokračovanie.)

Čerśtvy naraśtúci vietr naduvaśche plachty, ihrobily mäły člnok wietśśche śkúmavo kĺykúce žĺmy vŕtośa, kiž śejadły njeho rejowachu a śaśkakowachu, a njebjo vupinaśche śo jaśne a čśiśte nad hlubokomórym, kaž ś pśchevideźivym śtotym śatkom pścheczéhnjene morjo.

„Mój Atiu!“ śchepkaśche René, hdyž na hornim prédku čzotma śtojeśche, hdźeź pleśkaze śmohi pod jeho nohomaj śchumjachu, „mój drohi Atiu — a tam ta śtkonina hórki, njeśapomnita, je źivojimi śchumjagymi, śchepkaźymi patmami, cźichimi śwédčanmi mojeho najśrańśnišcheho śboźa — tamle ta vuśka śczinjota dolina ś vonjazymi kvétkami, tam horjeka kulojty khołm, kiž nožy Jhjamoea. Wśchitko je hišcźeje tak, kaž źym to vopuśchczit“, prajeśche ś hłubóka źdychujo, jako małe jéźdźadło ś śkalinam šo bliźeśche a śašo po dolśich létach cźichi, tak derźeźnaty śalźw źivoje léźnate ruki wupśchestŕewajeśche, so by jeho pośtrowił.

Wlachta śpadny — mały cźłom bé niźke dno kóvaŕiścźa dośpél, a tśijo je śchtyrjoch domoródnych, kiž vuczińjachu jeho muźźivo, pśchińdźechu do prédka, so bychu tómišchcźo do dna śapuśczili. Béchu ledy tśijeczi kroczel wot kraja źdaleni, njemóźachu pak dla tudy wśchudźe roshałsowanych kóvaroŵ bliźe pśchińcź a dyrbjachu wot tam kanu na pomoź zawołacź. Na brjoły bé šo mjes tym cźŕjóda hołzow a žonow a muźow śhromadźiła, njewśchédny wopyt powitacź a wo nim popowédacź, a René vocźakaśche śe śtrachocźiwje buchazej vutrobu toho wokomika, kiž méjeśche jeho na kraj pśchinjeścź — do tamneje śtupiny, so by tam śhonik, wo cźimž šo hižo na Tahiti wośhonjeeź, njebé śmuźitośće méł. Néśto wośtoŕcźi kanu ś kraja — dwaj śtaraj kupjanaj bźedźechtaj w nim, a łohki śchwižny cźłomik rśeli kaž błyśk mjes tudy wśchudźe šo wuśbłhowazymi kóvariśchcźemi ś nim a pśchibśkoni šo k śtronje cźłomna.

„Joranna, Joranna!“ wołachu wjeśeli ludźo, „Joranna bo-y pśchińdź na kraj, źulbnikó, pśchińdź na kraj, mamy kokośowe vorjechi za tebje a khlébowe płody — pój na kraj!“

Pścheczelne Joranna ścźicha wośpjetuju, pścheléśe do cźołma, vjeśła śabraboŵachu, néśchto mjeńśchinow podźiśchło vrjeśłotachu kóvaŕy pod jeho nohomaj.

„Wón naśchu rěcź njerośumi“, rjekny khu pjenjo pśchi tom mjes šobu — „wón njerozumi, hdźe ma hicź, śawołajmy mitonare.“ A nékotśi dokocźichu k domej, mjes tym so druhi jeho śa ruźy pśchimnuchu a nétko jemu śe śnamjeńjemi a ś nékotrymi vottorhnjenymi śkowami jeho vuvoźowacź vyśkachu, so by kśéź śtrachocźiwu Europjan vidźał, kiž by šo śwjeśelił, jeho vohładacź.

Mitonare — kajśe pścheczelne vuśtupy to jeniczke śkowo we jeho duśchi vutvoła, a nimovólnje śkoro pytaśche jeho vócźko postawu maleho dostojneho muźa we votemjevnych durjach. Tam pak śtupi jemu béły muź napśchecźo, a René śpóźna ś radośćnym śpodźivanjom śtareho nadobneho mr. Nelśona, kiž, vuhładawśchi zuśeho, pścheczelnje ś njeju pśchińdźe a šo jeho vopraścha, że cźim móźe jemu pośłużicź.

„Jenož praśchenja dla źym śem pśchiśchoł, cźeśczedośtojny knjeźe“, rjekny René ś cźichim hłosom. „Je tu hišcźeje źiva — bydł tu hišcźeje na Atiu“ — śašo wjasny — mjeno njechcźeśe jemu pśches jaśyk.

„Kohо wy ménicźe?“ rjekny duchovny, jemu ścźicha a pścheczelnje do vocźow hladajo.

„Jetwak bydleśche tu bratr Ezra w tutom domje“, wjaśoleśche René śtónczinje, dokeł cźuješche, so dyrbi tola śnajmjeńścha wotmołwu dacź.

„Bratr Ezra“, wośpjetowaśche duchovny ścźicha a rośmyślujo pśchi tom ś hłowu kiwajo — „Bratr Ezra, haj, haj, to bésche w pŕjedawśchim cźaśu — nétko toho vjazy njebyhwa.“

„Je wón morwy?“ śawoła René ruźe a wustrójeny.

„Ně, ně“, śmjéźkotaśche šo mr. Nelśon, „to runje niź; nawopak śwjeśela šo wón źyle wośzebiteho žołnowaneho derjemécźa; ale wón je jenoź „bratra Ezru“ a „mitonare“ wotcźišnył a je, njech teź niź runje śjawnje ź śtarenu poźhanśtvou, to tola wot naśchejo ŕkhćiśćanśkeho śhromadźiństwa wrócźośtupił. Wbohi mały muź njemóźeśche muohe dwéśe, w nim śe wśchelakich śtron šo wubudźaze, pśchewinuvcź a pścheśtkocźi śwój śameŕ. Méśtto toho šo by pruhował a to najlépśche wobthował, zaćźinu wśchitko a je nétko nimale jednarako źiwy, ale je, kaž šo śda, źyle śpokojom.“

„A hdźe je jeho wobydlenje?“

„Niź pśchedaloko wot jow; hnydom śa tamutym niśkim hórcźnym ŕkonom. Hdy byśchcźe ścheźeźku śnak —“

bajnički a pěsnički. Wšchitzy pychipołucharjo běchu widżomnje hnuczi nad rjanym jažnym wurjekowanjom małych hrajerjow. Njebjsche pak tež woprawdże jenicžkeje hodźby, kotrejž prawe wurjekowanje njeby polnje k płaczibowjeczi pychichło. Runje tak kražnje hrajachu dźěczi potom tež hru Palczikjop w krawowni. Kak wuchitnje jenoš mały krawc, je swanja wotwuczowschi, swoje wobdźiwanjo a radošcz nad dołhotowanjom swojich wjezow a nad kražnym schtomom, kotryž běchu jemu palczikjop tak dołho hacž hyšche, pichiprawili, pychcłajesche. To wschitko tych małych tak derje nawuczeni, žada jara wjele próhy a my wuprajamy knjezej wučerjej Jenzu swój horzy dźak tež tu, kaž to hižom starschi ychi wotkhadže jemu ricku sawdawschi cyinjachu. — To běsche tola zyle hinajsche pychednjatanje naschich lubuschkow, hacž hdyž mjenuje nekajki hańeń dale bórbotaju, njewědżo prawje, schto chzdża, kaž je to w naschich kónczinach cžasto pschichczi.

S **Wójporka.** Prózowanjam mětschczanskeje rady a podpieranju bratrow Rudolphowc (Elwert) ma so dźatkowacz, że je nasche městaczko tež w tutom kčeže swój „Bożeczejowy schtom“ za wschitkich“ dostało. Na torhoschczu w wón kražni w najzwučlischim błyschczu zwěrczkow, howonu radošcz wuzjewjajo. Wjeselca hodowna muzyczka knjezesche, hdyž so spěwarjo tudyschcho muzikcho spěwarjo towarschwa njedżelu wjeczor pod hodownym schtomom wjeczornemu spěwanju hodownych pěsni zhromadzowachu. „Dów ty najwjeselschi“ tak klinczesche najprjedy po wschěczu; a nětkotrezkuli wohno wotewri so najebacz mnoho, rěznemu wětra a hluchachu hodownym swukam. Potom pschednjeschu Beethovenowu „hymnu na nóz“. Kuże sybolachu so hwězdy a schladowachu na wjeczorny wopschuchanjow, kiž běchu so wokoło torhoschcza sesunyli. Naposlednu sakkineze „Cžicha nóz“ we Wohlgemuthschadże.

S **Wermiaghofa.** W poslednim pohrjebnim wjeczerom buchu nowi gmejnjsky sastupjerjo maschinisti Ernst, motorisi wotzhladaz Knauer a gmejnsti pósłaz Metak, kotříž na sakkadze sawnikeje wólby do gmejnskeho parlamenta posłuschchu, je sawdaczom prawizy wjacy. Motorsti wotzhladaz Knauer bu za pisarnowjedżerja wolseny. Potom sta so wólba jednotlinych komisijow je slowanym wuslědkom: liczejska pruhowanjska komisija: Feike, Spanke, Olbrich, Jakubaschk, Handke; spomožejska komisija: Biehle, Korsch, Knauer, Borrs, Jakubaschk; twarjenska a wobydlenska komisija: Olbrich, Gebauer, Spanke, Bader, Ernst, Borrs; pohrjebnischczowa komisija: Gebauer, Feike, Albert, Metak, Handke, Ernst. Tomu pschisamknu so tajne pohrjebnje. Jednasche so wo pohrjebnju wobpjery k hodownemu swjedżenjej dźěsonjemějacym a hewaschim potrebnym. — Kóždy dźěłacjer tudyschich wobdźěłkow, tak ruczje hacž je snajmjenischa polne lěto w podłoschach dźěłał, dóscha pschi pohrjebnim wupłaczenju wódy hodownu dar sobu wupłaczeny. Wola wopjenjenych powuschi so pjenjes po liczbje dźěczi. To je khwalobny skutk, wěcze k dobremu dorosumjenju mjes dźěłodawarjemi a dźěłacjerjemi pschinoschuje. — Hłuboku srudobu mějehodownicžku swójba dźěłacjerja Olescha. Sdybomna dźiowczicžka khorjesche wjacor, so ju trochu schija. Dokelž pak njemějesche żanych wobsezjnoscjow dale, wuslužbu hdi, so to nicžo straschne njeje. Nasajtra mnjeno namaka macj dźěczo jadurschene we kožu.

K zarjadowanju nowcje Serbskeje Rady.

K wczerawschenu pohrjebnju nowcje Ludowcje Rady buchu sobustawy pschepytrowcni a jich sastupjerjo jenoš tak dałoko hacž tamni sadźiwani běchu. Domowina mějesche pjecza nadawk, nowu Radu na najschěrschej podłohi wutworicz. To je nětko dokonjane, a tuž ma so konstatowacz, schto bě jamjer zhromadźisny. Sastupjene běchu sedźiwowaze organisazije:

Macžica Serbska (Dr. Herman, farar Zyžch), **Domowina** (wyschschi wučerjej Schodeńk), **Župa „Michał Hórnik“** (wučerjej Zuft a Jakeżizy), **Župa „Arnošt Smoler“** (dźěłacjerjej Frenzl), **Tow. ſtuj. Zwiell a Meiſcha** (kantor Pjetla), **Evangelske duchownstwo** (farar Mjerwa), **Katolske duchownstwo** (farar Delan), **Katolske wučerſtwo** (wučerjej kantor Andrizki, **Evangelske wučerſtwo** (wyschi wučerjej Kral), **Serbske Sokołstwo** (sastupjeć knihikupz Jonak), **Spěwny zwjazk** (sastupjeć Mérczin Nowak), **Župa „Haubrij Sejfert“** (pschekupz Hajesch).

Samotwór bě zo k. farar Schwjela (Delnjołužiska Macžica) a Ratarski Dorost njebě sastupjeny.

Po dostatym nadawku wotewri a najwjedowasche knjes farar Schewczik pożedženje, kajesche wuradowanje pod schtit Najwyschschego a pod duchabratrowstwa a wotczinjeje lubosce a pschesjednosce sa sboże naschego serbskego ludstwa. Njechamy je jenoż wołkhowacz, ale posłuchnyez. Ludowa Rada je k tomu powołana. Rosteši sarjadowanje prjedawscheje Rady a postajenja nětczischeje, schtož bě njeschchemu wubérkej pschepodate. Jejne sestajenje nadrobnje rozrisa. W dalschim zo sakkowasche pschecziwo porokam, so je w njepschihódnym czasu pożedženje powołak. Studentstwo je zwoje sastupjerstwo blizko leżacych winow dla zamo wróczo scžahnyło, hdyż dyrbi tola hobustaw 30 lět staru hyczi, a taczich „starych semestrow“ wjazy njedyma. Dale rospomina winowatoscze a nadawki Ludoweje Rady. Pschecziła listaj kk. hudźbneho direktora Krawza a fararja Schwjele, kotrajž so samołwuschtaj a wažne powisy za L. R. dwaschtaj, kotrež so nadrobnischo rospomnitnachu a so schwalachu. Sdźěła běchu z podłožkom sa dalsche wuradowanja.

Po błischim wuradżowanju a khutnej rosmołwje bórzdże k wólbam. Skónczenje wuswołachu so jenohłósnje kk. farar Zyžch-Hajniczanski za prěnjeho pschedsydu, wyschschi wučerj Kral-Sarječanski za prěnjeho a pschekupz Hajesch za nahkwilneho druheho sastupjerja pschedsydy, doniž njeje so definitiwnje Delnjołužiczan postajił, za kotrehoż je tjecze městno reserwowane. Sa pohładnika postajichu so k. Janaka za sapisowarja k. kantor Schołta-Budyšin. Po wołmětnych wólbach dźakowasche so prěcznik k. drej. Hermanej za dotalne wodżenje Serbskeje Ludoweje Rady. Potom so hłuboke knjesej hejnitki sapołožany Schyttank a farar Schewczik potrowjschtaj. Wołło je so na 3 lěta a prěnje pożedženje pschedsydstwa na so 9. januara wotmjerz. Tak je so Serbska Ludowa Rada znowa organisowała. Mjech nětko khutkuje po starym herbskim hołsu: Bohu k czesczi a Serbam k wuzitku!

Hodowny wječork Drježdżanskeho „Hromadnika.“

Njedżelu 22. 12. 29.

Lubosć płodźi lubosć,
rodźi skutki
a skrući narod.

Hromadnik je tola woprawdże idealna kupička Drježdżanskich Serbow. Přeco a přeco zaso rad so k njej wukhowaš, hdyž cheež so minyć wšeho čěmneho a pytaš wokřewnu pruhu swětła za dušu a wutrobu. A te lube hodowne wječorki, wone maju swoje wosebite kuzło. Bjez dźiwa tuž, hdyž njehladaš puća a wobuznosce na żeleznicy runje na předhodownej njedżeli. Popoldnju w 5 hodź. smědżachmy so zhromadźić w hościencu serbskeho krajana knjeza Zmija. Zaklinkota zwónčk, durje k swjatnicy hodowneho wječorka so wotewrichu, krasnje wudebjeneje serbskeje jstwički, zhromadnišča Drježdżanskich Serbow. Wobrazy naších wótčincow běchu debjene ze Zelenej jědlinu, serbske barby přitulachu so přirodnej krasy. Srjedź jstwy při swěčniku wuroniešе swoje kuzło adventski wěnc, rjenje ze slěbornինu a swěčkami debjeny. Na blidach stojachu swěčniki, wšě městna běchu wosebje woznamjenjene a z jědlinu debjene. Wšudźe, wšudźe, hdźež wóčko pohladny, tam smědźeše radosć přijimać, a do wutroby ronješe kuzło adventskeho časa. Čujachmy so kaž wozbożeni, kaž dźěći. Lubodrohi předsyda knjez direktor Krawc wotewri wječork, zanjesechmy spěw „Hory módre, ja was znaju, ja sym zaso serbskim kraju“ a potom slědowaše jeho adventska narěč, hłubokeho wutrobneho wobsaha, rysujo dźensniši nowy čas z jeho khwatkom a bjezwutrobitosću, wurubjenja wšeho ideala hodownеho časa, spominajo pak też na nas samych, pohonjo ke wjetšej lubosći a přezjednosći. Naš mištr bě nam tak z wutroby rěčał, jako by kóždeho žadosće a myslički znał. Sčěhowaše přewšo wobhladniwje a rjenje zestajany swjedźeński porjad hodownych spěwow, deklamacijow a druheho, mjez kotrymiž běchu samo nowosće, kiž naš mištr „Hromadnikej“ k hodam dari.

Słyšachmy „Do Božej nocy zwony du“, „Spěwajće dźens wjesele“, „Jenej khudej maćercy“, „Jězusko, chcemy tebje kolebać“ a hišće mnoho rjaneho. Hudźbu podachu k. direktor sam a studenca Winaŕ a Lawkus, spěwnje wokřewjcše nas k. Hanka Mičkec, kiž je so w spěwje a serbšćinje khwalobnje wudospolnila, deklamaciju „Helgoland-Łužica“ k. Měranka Lešawic a pěkne basničky baješe nam knježna Zahrodnikec w dobrej serbšćinje, čehož so wosebje radowachmy. Knjez wučeŕ Zahrodnik, dobry a přikładomny serbski prócowar, debješe přeni dźěł krasneho porjada ze basničku „Swjataje Marijine kmótřistwo.“ Běchu to pěkne wokřewjeńki. Přeni wotdźěł wječorka skónči so tak dostojnje, lubje, wokřewnje.

Druhi dźěł bě žortneho wobsaha. Lědma zo bu ze rěču k. wyššeho wučerja Symanka, česćacej Hromadnik, jeho skutkownosć a přikładomnu lubosć wotewrjeny, přičampa Rumpodich z wulkim měchom połnym darow. Radostnje jeho witachmy, wón so nas wuwoprašowane, překlepaše a potom — kóždemu něšto dari. Studenca jeho derje znajachu a mjenowachu jeho mi so zda — Kósk. Či jeni dóstachu kuihi, druzy khłóšćeńki a ći najposledniši — jerje.

Na blidach pak bě so mjez tym porjedźił słódny kofej, dobry přikusk a tak dachmy sebi derje być, smědźachmy hišće jene zhromadne wjesele dźiwadło zahrać a so wokřewić na tom a tamnym. Župan župy Arnošt Smoleŕ jimaše so ke krótkim słowam dźaka, lubosće a pohona, swoju radosć wuronjo nad idealnej skutkownosći Hromadnika, přejo sebi z nutrin wutroby hišće dołhe lěta wohřewa w kruhu našeho mištra Bjarnata Krawca. Bóh chcył nam jeho wěnje wjeseleho a młodeho zdžerżeć. Knjez dr. Wjaclawk wupraji dźak sobustawstwa Hromadnika swojomu stajnje lubosć wuswiwacemu předsydźe k. direktarjej. Po tym, zo bě knježna Sudakec-Komorowska jenu baseń našeho wótčinca k. fararja Sewčika přednjesła, plećese so wjesela towaršnosć hač do późnich hodźin. Kóždy přija pruhi wokřewa a zboża do swojeje wutroby, wza je sobu do swojeje domjacnosće, zo bychu zyńčałe přez cyle lěto we wutrobach dale — pohonjo — wozbožo.

„Hromadnik“ je nam njezapomnite hodźinki darił. Jemu słuša horcy dźak, wosebje našim studentam, k. Piwarcej za sćedriwy dar, kiž je zmóžnił wječork, a našemu lubemu mištrej Bjarnatej Krawcej.

Lubosć płodźi lubosć, rodźi skutk a — skrući narod. Njech bywa też w cyłym serbskim kraju tak...

Krječmař.

Najnowišez cyłeho swěta.

— **Schkrowa powječi wo wjedrje za jutřišchi njedżelu:** Přeměnjenje, zdherjate wjedro. Podobne wjedro w Jendželskej a połnocznej Europie. Symu sterje přichšěra.

* **W žuželowym mjeczelu je so pola Halmstadta se schtyrjoma wołzbami wobhadżeny automobil na żelesnischim pschekhodże z lokomotivu schrabnył a so do cžista rozbił. Zona automobilowego mjeczela je hnydom morta, tři druhe wołzoby so smjerczi stracžnje sranichu.**

* **Pola Margeteshochheima schtyrjo nječhdże Aletni hólby blizko Stareje Wody hrajkachu. Jedyn z nich zhdi smukkacje, kotrež bě zhobu pschinjesł, pschicžini a so na cjerkwi lód Stareje Wody swěri. Wón so hnydom pschekamo. Jeho tyjo towarschojo, kotřiž cžakychu jeho wucžahnyci, so tehorunja do hłubiny sczejechu. Jich wo pomoz wołanje sasłyschawschi 32letny dźěłacjer pschibježa. Hdyž cžakyschi dźěći wuthowaci, so tehorunja do hłubokeje wody sczeje, w kotrejž hromadże z dźěćimi smjerczi namaka.**

* **Wołharska wikowańska łódź „Warna“ je w Marmaraskim morju do jeneje grichiskeje łódje zawadźiwschi so potepiła. 25 muži z wobhadži je so tepiło, jenoż schtyrjo su so mohli wukhowacz.**

Hłowny redaktor a zamołwity za politiku Marko Smoleŕ w Budyšinje. — Za lokalny dźěl a feuilleton: A. Dučman w Budyšinje. — Za hospodarski dźěl: Arnošt Bart w Brězyney. — Za nawěstki: G. Janak w Budyšinje.

Universitny profesor Bartel w Lwowje znowa za pólskeho ministerskeho presidentu pomjenowany.

Zbožk khłostańcow w Americy. W khłostarni we Auburnje pola Newyorka běchu so khłostancy spjecžili. Woni přemóchu swojich strażnikow a zmocowachu so jich brónjow. Strażnikam wobrónjeni wobydlerjo na pomoc přikhwatachu. Po wósomhodźinskim bědżenju jich přemóchu. Z khłostancow buchu wósom zatřělení, ale tež jedyn strażnik swoje žiwjenje přisadźi. Na našim wobrazu widźimy, kak wobydlerjej z třělbu w horšći před khłostarnju strażujetaj.

Přemóženeho khłostanca wotwjedu. Hdyž běchu skónčenje khłostancow po zbožku w khłostarni we Auburnje w Americy přemóhli, jich wuputanych wotwjedźechu.

Bohnerske a vibracionske aparaty
Nierth a Förster
w Budyšinje
před Šulefskimi wrotami 19

Podawamy a naprawjamy **radioaparaty**
kajkostne aparaty prěnich firmow.
Nierth a Förster w Budyšinje před Šulefskimi wrotami 19

Wšitke picowadła

Žitny dom w Kamjencu
wotnožka w Pančicach

Elektr. warjenske a worjewace aparaty
Nierth a Förster
w Budyšinje
před Šulefskimi wrotami 19

Nětko kurimy jenož hišće
Hans Depla
a **Mots Tunka**
15 pj. cigary

Domjace nalutowanske křinki
(Heimsparbüchsen)

jara rjane spodobne krute
dostanje kóždy pola

Serbskeje Ludoweje Banki
a jeje filijalkow a zastupjerjow

Prawy Jamaika-rum

Arrak
Rum, měš.
Arrak, měš.
Punsowe esency
Palene wino
Likěry

w hobrskim wubjerku w blešach a wot suda
Woptanki darmo

Hermann Klemm
na Kamjentnej hasy 26

Wupožčowanska bibliotheka, knihiwjazańnja a wlkowańnja z papjeru
Bruno Gersdorf w Kamjencu
na Połčnicanskej dróży 6 blizko sudnistwa

Pytače-li pjenjezy?
Hypotheki, požčonki w kóždej wysokości wot 500.— hr wyše wobstara
Paul Zoch we Wulk. Dubrawje
Na naprašowanja podam darmo a bjez provizije wotmołwu. Při disomn. naprašowanjach njech so porto připoloži

Drěnje a wić

kaž wšě rheumat. bolosće muskulow a zhibadł. móža so wotstronić
ze Dr. Gelstow. wićow. fluidom,
acetyphen tabletami a wićowym čajom
Schloss Apotheke Bautzen.

Woscbity wobkhod
za
nawočnicy, šćiparje
(Klemmer)
dalokowidy atd.
Specialist
nowočasneje wočneje optiki
Erich Lenz
w Budyšinje na Hošće hasy (Nowotwař khorobn. kasy)

Serbski Hospodař

ratafske wulkowikowańske tow.
z wobm. ruk. w Budyšinje tel. 3510

Poskićamy wšě hnójnišća, brikety a češke wuhlo też po mjeńšich dźělbach

Naš awtomatiski mlyn w Delnim Wujězdže tel. čo. 13
podawa najlěpšu pšeńčnu a ržanu muku, kotraž so wubérnje derje pječe, wšě družiny grisa, wotrubow a šrota, mlěte wolijowe wosuchi, předewšěm lany-, kokosowy a worješkowy (Erdnusskuchen) wšě nětko w najlěpšej připóznatej kajkosći a po tun. dnjow. płaćiznach

Syru małmu

kupuje po najwyšších Płaćiznach
Otto Osswald
nohajcowa fabrika
na Kamjentnej hasy

Wysokosućelna
jałojca
je na předań
w Serbskich Pazlicach 9

Za wšě swjatočnosće poskićam swój wulki skład
winow a spirituosow
Płaćizny su tunje
Woptowanje je darmo
Herm. Klemm
naslědnik
w Budyšinje na Kamjeńtnej hasy 27

Wšě družiny lanojdłow

ma stajnje na składže
Žitny dom w Kamjencu
wotnožka w Pančicach

Jara rjana wysokosćelna **jałojca**, wjac hač 10 ctr. a čornopisana **kruwa** z lećom stej na předań
w knježim hoscenc w Njeswačidłach

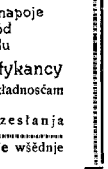
Vogtl. gardiny

štory, rolleaux, voilowe a mušelinowe kromki, canki jara tunjo
J. Erler na Zw. Lawsk. h. 10 Rózk Krónpr. mosta

Dźiwje karnikle

Domj.
kupuje stajnje
Albert Richter
rěznišći mišter
w Budyšinje
na Serbskich hrobjach 14

Mehlowy-Walter

ma najwjetši wubjerk
tam je wšo dobre a tunje
Założ. 1860 **w Budyšinje** na Hošće hasy 6
Znapřeća domej ratafstwa

Dołhe a krótke škórnje

ručne dźěło
po 20 hr. ma na składže črije też čople črije za žony a mužow
wobućowy dom Mark w Kukowje

Handrij Mróz w Bukecach

Kolesafnja. Casnikaf. Wuporjedźeńnja. Centrifugi.
Wotnajeński awto
za kwasy, křćizna atd. najtuńšo. — Telefon Pomorc 323

Ruče dźěła

wołmu a wušiwanja
kupuje we wosebitym wobkhodže
Günthera w Budyšinje rózk Žitneje hasy rózk Mjas. jětkow
Při najwěšim wubjerku tunje płaćizny

Hoseene we Worklecach

jutře njedźelu
zjawne reje
Kołojězdne towarstwo „Jednota“ w Jasenicy
wuhotuje njedźelu, 29. hodownika
zymski swjedźeń
Započatk w 7 hodź. Předsydstwo

Fotowe projekcijowe powjetšeńske domj. kinowe } **aparaty**
a wšě wěcy za amatěrske fotografowanje. ◆ **Fotowy dom**
Richard Hutha
mějićel Arno Lehnert
w Budyšinje
na Serbskej hasy čo. 13
Wuwiwanje filmow a platow kaž też wotčahi wěcy wustojnje a najspěšniše.

Prochsrěbaki k čisćenju konjow też wuprósenju
Nierth a Förster
w Budyšinje
před Šulefskimi wrotami 19

Štrykowansku wołmu
Nohajcy, soki, lacki, podšite kholowy, sukinje, kholowy ze rukawami a košle
Ida Erler w Budyšinje na Zw. Lawskej h. 10

Dańće nalutowansku knižku

Drježdźanska banka
filialka w Budyšinje
na Kěžorskej dróży 2 — Telefon 2356—58
Kapital a reserwy 134000000 hr.
Wuwjedźenje wšěch bankowskich dźěłow
Přijimanje nalutowankow
po přijomnych wuměnjenjach

1928ski Montagne
(čerwjene wino)
hodźi so wosebje za punš a čople wino
1/1 bleša bjez skleńcy 1.— litr 1.35
Woptanki darmo
Hermann Klemm nasl.
na Kamjentnej hasy 27

Stejace, nakhilensko a klavérne lampy
Nierth a Förster
w Budyšinje
před Šulefskimi wrotami 19

1. příloha k číslu 300 **SERBSKE NOWINY** Sobota, 28. decembra 1929

Hodowna skhadźowanka Zwjazka łužisko-serbskeho studentstwa.

W Khróśćicach, 26. hodownika.

Naši po swěće rozbrójeni studowacy — tak w Budyšinje, Drježdźanach, Lipsku, Barlinje, Prazy a Bóh wě hdže dale — maja w swojich skhadźowankach narodne wukublanišća a mohł rjec zhromadnu serbsku šulu k serbsko-kulturnemu dźěłu. Wone su wotbłyšć prócowanjow a wuspěchow na narodnym a wědomostnym polu. Posudźujemy jich zjawne wustupjenje po tutom směru, dha dyrbimy bjez dwěla zwjeselacy postup wobkrućić. Hižo cyle zwonkownje. Na

60 studowacych

ze wšěch kónčin, samo z dalokeje Prahi, *pjelnjachu* khruhi na popoldnišim posedźenju. Wuhladawši tutu narodnu falanksu, kiž budźe nětdy duchownje zaprimnyć do našeho dónta, dha nam njeje zatrach wo dalše wobstaće našeho lubeho Serbowstwa. Wjesele narodne žiwjenje knježi mjez našim studentstwom. Jenož dyrbiš widźeć tu črjódu so horjacych młodych rjekow. A bě tu nimale jenož połojca studowacych, dźiwajo na přihotowacu so statistiku.

Tuž sej z radosću zaspěwachmy k zahajenju skhadźowanki našu narodnu hymnu a nětčiši předsyda zwjazka, stud. phil. Jurij Henĕl, znaty młody bojownik w narodnym dźěle a wojowanju, wita na zjězdi jenotliwcow — wosebje protektora zwjazka, k. farara Šewčika — a lud, kiž mohł sylniše zastupjeny być. Rozłoži dźěło bližšich dnjow a mjenuje skhadźowanku žórło lubosće, wobstajnosće, přezjenosće a dótkny so našeje narodneje mizery, kiž hišće njeje přičina k zadwělowanju. Wita lubej južnosłowjansk. přećelow z Barlina, kk. Kosta Sofronjewića a Djoka Jovanovića, kotrajž njejstaj tu z cuzbnikom w serbskim kraju. Lětuša jutrowna Maćica wjedźeše jeju hižo do Budyšina a klóštrskich kónčin. Potom přednjese naša slawna recitatka, knježna Měranka Lehmanowic, zo zapalom Čišinskeho pěseń „Wótčinska česć."

W séćhowacym přednošku k. stud. jur. Jurja Cyža z Kašec rysowaše nam „Sudnistwo a prawa pola Prasłowjanow." Złožnju so najprjódcy na naše nětčiše prawiznisko wobstejnosće wědźeło nas wróćo do prastarych časow, hdźež mějachu naši prjedownicy hišće cyle primitivne prawo a sudnistwo, ničo pisane. Wone so dźěděše ertnje dale po splahach lětstotki a — tysacy. Rysowaše tehdomnišе spodźiwne nahlady wo swójstwje, wo „statnym" zarjadowanju, wo swójbje, wo prawnych nahladach (na př. krejnym wjeńcenju), wo stejišću žony atd. Dokelž ma jara zajimawy přednošk w „Serbskim studentu" wuńć, njeje trjeba dalše pokazki.

Po nim přeslapi nas sławny južnosłowjanski spěwar, stud. mus. Djoka Jovanowić ze serbiskimaj spěwomaj a studowacy Špitank ze Zejic recitowaše Čišinskeho „Pod hrodźišćom". Postrowy běchu póslali kk. župan Pawoł Krjeńmar za župu Arnošt Smoler, Jurij Špitank, jedyn česki młodźenc Wjaceław Srb, kiž je pěknje serbski nawukny, Jan Skala w Barlinje, dr. Páta a tow. Adolf Černý (jednaćel Vlad. Zmeškal), kiž je studentstwu krasny hodowny dar, mjenujcy na 500 knihow ze zběrki „Dom a swět", wěnowało.

W swojim přednošku „Što je nam trjeba?" rysowaše nětčiši předsyda Zwjazka naše narodne hubjeństwo, tola daše tež swěćić hodownu hwězdu kruteje nadźije a rjeńšeho přichoda. Stoha pomba nam skiwlenje! Kóždy dyrbi zapřimnyć do stpieow narodneho wozyćka, kóždy na swojim městnje. Pokaza wosebje na naše studentstwo, kak wšelake, druhdy njepřewinomne přičiny k jeho wotnarodźenju přinošuja. Su zwjetša w měsće w němskich swójbach zamĕšeni, hdyž na wyššich šulach so na swoje zastojnstwo přihotuja. Tam słyši mało wo serbskej ludowĕdźe, historiji, literatury. Tež wobkhad z němskimi towaršemi přinošuje k zeslabjenju narodneje mysle. Tak ma so serbski studowacy ze wšelakimi njedostatkami bĕdźić, kotrež jemu poćeża wukublanje k narodnemu wĕdomoju. Tuž wšak je bjez dźiwa, zo mnohich liwkich w swojich khruhach mamy. Naša intelligenca měła so bóle k swojemu ludej wĕnować, tež potom we zastojnstwje. Nic traš do cuzby hić, hdźež traš trósku lĕpše dokhody kiwaja. Na kóncu swojeho přednoška, kiž drje tež puć do šěrše zjawnosće namaka, přeješe, zo by ze studentskich khruhow skóńčnje zrostła dźĕłowa a sebjewĕdoma serbska inteligenca.

Potom jimachu so hosćo słowa, najprjódcy protektor, k. farař Šewčik. Wjeseleše so, zo smě serbske studenstwo w kolebcy skhadźowankow, mjenujcy w Khróśćicach, powitać, hdźež sebi zaliorjeni młodźi narodowcy kaž Muka, Holan, Libš, Rachela a druzy ruku k narodnemu dźĕłu zawdachu. Spominaše na *zakrwilne* serbske wobstejnosće, kotrež su wosebje w Pruskej jara wobžarujomne. Namołwješe studowacych, dale tak přikladnje dźĕłać.

Južnosłowjanski přećel přinjese postrowy z Barlina a přeješe wuradźowanjam najlĕpšeho wuspĕcha. Knjez wyšši wučeř Słodeńk wukhwalowaše zrozumjenjo sakskeho knježeństwa za naše ludowe šule nastupajo podawanje serbskeje hudźby. A budźe-li ju nam obligatorisku přizwolić, kaž pola druhich šulskich předmjetow, dha je naše ludstwo zawĕsćene, je-li so zamołwić we wšĕm po zakonskich postajenjach maja. Knjez sejmski zapósłane Špitank so dźiwaše, zo sĕrše woršty ludu njejsu bohatšo zastupjene, hdyž su studentojo tola k njemu přišli. Powĕdaše, kelko zajima maja wšelacy nahladni Němcy za Serbow. A njerozumni Serbja so boja „serbskich šulow", zo mohłe dźĕći w swojej powšitkownej zdźĕlanosći škodować. Knjez wyšši wučer Wjerab namołwješe, teć w cuzbje z dobrym Serbom być a wostać. Knjez wučer Mĕškank přeprošowaše k pućowanju do Pólskeje a k wuźiwanju wysokeje ludoweje šule w Dolkach a činješe na serbski kurzus 2., 3. a 4. januara w Budyšinje kedźbnych.

Po pruhowanju liscíny wobdźělnikow (Zwjazkarjow) so wupokazach, zo pjeco z dźěła bjez zamołwjenja wuwostachu. Předsyda hišće rac hodowny dar Pražskich přećelow wuzběhny. Knihi podawaja so darmo, štož pak chce dobrowólnje něšto dać, to so dźak nje přiwozuje. W dalšim zdźěli wšelake towaršstwa, kotřiž su witanu poskićenku přednoškow ze strony studowacych přijałe. Po někotrych nutrkownych zdźělenkach skóńći so jara zajimawe posedźenje ze bratrskim spěwom.

Po poldrahodźinskej přestawcy započa so „hodowny wječork." Měješe zdźěla hnujacy raz. Najprjedy zahudźi nam pěknje 8 muži sylna studentska kapała, ke kotrejž je so bubon přidružił. Potom witaše předsyda syty ludu. Ze zapalom přednjese stud. Jurij Rachela z Bóšic Zejlerjowe „Serbske barby" a naš přećel k. Djoka Jovanović jedyn južnosłowjanski spěw („Na poiu so deščik dže") a ruski wo maćercy Woldzy, derje přewodźany wot Cyrilla Słodeńka, kiž bě zwjetša cyły wječorny klavěrny přewod wobstaral. Woprawdźe hodowny raz doby sej hva ze serbskeho žiwjenja „Hody w serbskej holi" wot předsydy za naše jewišća spisana. Wĕzo přinošowaše k dobremu poradźenju wustup hrajerjow, kotřiž bĕchu so wulkotnje do swojich rólow zaźiwili wot najstaršeho hač do najmłódšeho. Bĕchu to knjezna Elza Krawcec z Popic, studentojo Jurij Cyž, Bjarnat Rachela, J. Frencl (z Różanta), P. Wowčerk z Koslowa a mały Wjenkec Jurij z Khróśćic. Wulki zaćišć zawostajichu w Serbach hewak njeznate činohry z deklamaciju a spěwom a rĕčnym khorom kaž „Boži narodk", „W Božej nocy", „Dwě witey" a „Smolena lawka." Tak wotmĕnještaj so khutny a wjesoły raz a dźakowne připosłuchaństwo mytowaše wšitko poskićenja ze wulkim přikleskom. Tutón hodowny wječor bě jene z najrjeńšich předstajenjow w studentskim dźěle. A štož je najwažnjše: Studenća steja na swojich nohach. Njeproša sej, kaž bě to prjedy husto wašnje, serbske towarstwa k wuhotowanju skhadźowankow abo druhich swjedźenjow. Lud chce widźeć, što jeho studentojo zamóža, kak su postupowali w kulturnym serbskim žiwjenju, kak so za zdźeržanje swojeho ludstwa prócuja. Starši a młódši, katolscy a evangelscy su sej swěru zawdali rucy k narodnemu skutkej. Njeeli tamna harmonija, kiž so w hudźbnych nastrojach, wjedźenych wot našich młodych wumjelcow, jewješe, tež dalšeho wothłosa namaka w zhromadnym dźěle za naše lube Serbstwo. Hdyž je drje wuhotowanje popołdnišeho posedźenja a wječorneje krasneje zabawy na někotrych ramjenjach wotpočowało. Nje. je tak dobre poradźenje to za nich njezachowany dź a nowy pohoń, dale a hišće raznišo dźĕłać za wotykjenju ideju. Dale tak, lube serbske studentstwo. Per aspera ad astra!

Ze starcho do noweho lĕta.

(Wobroś je wěju.)

Nó, to dźensy rad widźeć, jsto ty tymaj hodownymaj dźĕćicomaj po prawom budźe, njemurjaj je Schtenkarej Jurjom a ś jeho Lejnu. Njech je kak chce. Hdyž nowe lĕto hižo přejdeš durjeni steji a dwójo sini hnĕwaj na je, to je tola hlada, so rožkora je źwĕla přichiždźe, jeli nĕkak dźe. So by ś nowym lĕtom tak rjec bydo cyšte blido. To dyrbi kóždy dźĕrku wrócu tykniyć. Haj wšak, Jurij dźe to rad cźiniċ, ale přidy tym ńej nĕkajcho twjerdcha njemódźija. Sy prěnja staj jej wczera lóčiro do wieśow jaśeću a ś druha jnaje Jurij jeje toftu heju. Njebudźe wo wujednanju wjele wědźeć chcyć. A tjeńom, njech wona nachuje a k dobremu rěći, hdyž je tola na wjelkim wina. Wěź tola njebě hódna takieje hany dla tych šyrych zokorowych worjeschkow, kiž je po nĕcźim se šohtowa wjak. Jenu wšcheho cźerta wumjelcowaċ, je je ježnany „hanšwurschi", dwĕnohaty źlĕdny łozor, khlóšćejšwy rapaf a dunhiaj tajkich a hinajschich vjanych njemow. Je dha to waschnje? Na žadyn pad nij. Tak je jene słowo to druhe dała a hdyž Lejna runje won dźeschc, bo Jurij njekrajnje rošćyła a by dźiwaja na śiwoju hospodarśki połnoc.

Sa dźesaċ minutow w śwojej komorje twjerdy śpar a śmorcześchc tak, so dyrbjeschc kóždy śudźeć, w komorje lokomobila dźěła.

*

W dźesaċich wjeczor wozueśi hoscheśeć a wopraschа so Jakuba: „Je pschijeł?"

„Je pschijeł. Je powobjedował a śo po pucźowanju lehnuł. Pschejeśe śebi, so bych jeho wubudźił?"

„Nć, njech wobhcnuje, bjes teho je śo po pucźu napinał. Budaj mi na balkon lampu, hamowaċ a pomeć kucharjej, so wjeczeć pschihotuje."

Wutrjebschi nĕschto schkleńcźow puntscha, wja Lichaczew nowiny do ruku, so by nĕkak cźaś sabił. Po dwanaceich hodźinach kasafche Jakubej, so by wjeczeć pschinjeśł.

„Dźi ho lehnuć", praji po wjeczeri k śłužownikej, „a ja wocźakam, hacź hósć wotuczi."

Pocźinaschе świtaċ. Lichaczew wotpołoji nowiny a saśdże cźiśće do domu. Pschijpośłuchajcће khwili śmorczenju śwojeho pschećela a wtrócźi śe na balkon.

„Njech jenoż so wumji", praji kam pschi śebi. „Mój so hišćeże dosć napowĕdaċ."

S tymile słowami pschijtupi k blidu ś pschikuśowankami a śamyślí so. Ale njepschemyślesche dołho. Rak, kotreż kam njeśe jĕdź k wobjedu ani k wjeczeri, njedawnoch jemu dołho myślićeć. S apetitom pocźa je jĕsć, ani hotiesija blesći njewukhowa so jeho starozitliwej łodźenosći. W pjećich hodźinach bu hłowa cźcźa, a won poda je jowa na diwan. Dźesaċ minutow śnadź pośnjeschеśe łehčko, njewotwjeri-li hójć, ale potom pokasa so jeho wojowanje je śaśaftym śparom, bjes wuśpĕcha. Wocźi so jemu śaśdźeliśchtej a won śahy na jeźe a na pischećela.

*

Wośmi hadźin rano bě wotbliżo. Kaczalow wotuczi a njemóśeśche so dołho dojomniċ, hdźe je a śdło so j nim śtaiwa. Hatle hdyź Jakub po porśtach do komory śandźe, wrócźi so pomjatk.

„Hdźe je Dimitrij?" wopraschа ho.

Kak so přećelaj witaštaj.

Pischełojt ś ruśkeho.

Je jajny julijowy dźeń. Wšěł pośyćeneho žyna dycha ś lukow. Na balkonje knježeńkeho domu je blido pschikryte a na nim dwoja naprawa k jĕdźi pschihotowana. Nĕkotre bleschе wina, likĕra a wódki źmeja so a wabja wośrjedź blida. Kołkowkoło bleschow śtoja w rjanym wĕncu schkleńcźki a wschelakore k pschikuśowanju.

Kubleć Lichaczew, bywschi ulan, pschekhodźuje so we bĕłej lĕtnjej drasće pomału po balkonje a hlada kedźbliwje do dalokoteje, tam k żelesnišej staziji.

Hdyž bě so jemu wotstupiło, stajnje kedźbowaċ, pschisłupi k blidu, wupi schkleńcźku wódki, a wotewrimschi śtowa dopiš, kotryž bě wczera dostał, poczja cźitaċ:

„Pschećelco Dimitrijo! Pośtachu mje na pucźowanje. Dźeń dwanateho w jednej hodźinje pschipodnju dojedu na waschu stazitju. Pośćeć wós a w dwĕnaj uje k wobjedu wocźakaj. Wjeselu ho, so ni wośud pschileźtnoś dawa, so bychmoj śebi po dołhim cźasu śaśo hromadźe papowĕdałoj a trochu wjeśołaj pobyłoj.

Twój Kaczalow.

P. S. Njesabudź na jendźelśki hórki a na raki."

„Haj Sergijo Kaczałowje", rosponnaschе Lichaczew, „mamoj śebi mnoho powĕdaċ. Wschak ho śydom lĕt njejśmoj widźałoj! To budźe dźiwanje. Pobjeśadujemoj wo starych cźasach a budźemoj wjeśołaj, haj, wjeśoła

ńtóž, najradšcho kašchešit ł majom na kušti rosbił, njebě wona runje jako nuts pšichišchła. Derje, wona je na wšchěm winu a tuj njech prěnja dobre słowo da.

Lejna myšli tošame, ale nawopak. Hódny wšchał po prawom njeje, ale hdyž nochuje, dha njecham dale kóšlika bošeć, jo njebohumej pożlednje dny léta w njepšchešjenoscźi a roskorje šfónczitoj.

Ale pšchi šacźinjenych jablach nastanje šnowa šwada. So Jurij, hdyž bě wona po par khanow wody šchła, njeléžo hischcże nješchto schwjerczźikow nuts šcźini. A njemóže hy potom dodźiwacź, hdže telko schwjerczźikow ło jow bjerje. Ale wona ło wošpjet roščerješi, ło wón takle ša schwjerczźikami łoji.

„Bak jéšch kaž ło šłuschu, pak szyka pschestań!"

„To budźemy hakle widźecź."

„Schto, to dźemy widźecź, hacź tu jablu ła mnje a schwjerczźiti ša tebje. Jéš po rjadu, kaž ło šłuscha. Haj, łychu-li pódla schwjerczźikow zokorowe worješchi leżale, to by žrał kaž dźiwi jeczźibjel. Tu jéš jablu šobu!" A pjchi tym šłorczi zdyły horuz na łeho bok.

„Nó, derje, to móžu hnydom pschestacź!" postany a wobleczе ło jaku.

„Hdže dha nětko dźesch?!" — „Pricź!" — „Hdže dha to?" — „To dźeń budźemy widźecź." — „Domach wostanješch!" —

„Schto dha dyrbju pjchi tajkej bórcźatej cźmjeli? Wopiju ło. Pódu šilwester šwjecźicź."

„Bożo pomhaj tebi! Silwester je hakle wutoru. Nuts puschcźicź cźe wšjo njebudu."

Hižo je wón won. Na rózku domšchego šteji. A hdyž Lejna hischcże ras po wodu dže, šunje ło mjelczo šadno nuts. Khwata pšches kucheń a lěharńju do dobreje jstwy a šłyschi, kak Lejna durje šawrěže a ryhel pschešunje. Pšchezo krucźe, myšli Jurij, šym tola nutška a šlěže mjelczo do loža. To budže ło dźiwacź. Ale ně, pschemyšli šebi, tak wochze to cźinicź. Budže tak dołho cźakacź, doniž njeje do loža a krucźe špi. Potom hakle dźe do loža šaléčź, a nasajtra rano njech wona šebi słowu rostama, kak je wón nuts pšchichoł.

Ale na wšchě dwě hodźinje šedźi Lejna w kuchni. Hacź by k njej schoł? Ně, by ło šmjercź wuštrózała, a to tola nochze. Hu, poczźina jemu šuma bycź. Kaž by w lodowej pinzy tczał. Na konopej je ło šydnył, šwój a jeje mantl šebi na noh połožił. Najradšcho wjchał by pożlednje tši khłóšczejcźiti je schjoma wšal. Ale ně, to ji nochze k lubu jeźinicź. Z wokном dźe wuščocźicź a hischcże kuk do krcźmy bicź. Nuts dźeń móže šało ł wokном a hyrnjeź rano w rjsoch abo šchtyrjoch, kaž pośledni ras ł kóšłopiva. Ale ně, ł tym nochze ju hnéwacź. Na nékajše waschnje pak dźe ju tola mjerjacź. Cźaša doscź k rosmyšlenju dźeń ma. Šapnjot, nětke ma to prawe.

Słónczejnje dźe wona lehnyć. Hdy njeby jenoż nékajše pschicźiny dla do dobreje jstwy pschischła. Ně, njepschihdże. Bychi jenoż prawje khěts šebi wušmyka. Ale ně, njewušmje šebi tak khěts. Nječzi a rośmołwja ło šo šobu, šwara na dźenšnischu roskoru a je šebi tšeczi dźeń po bodowniczźy hinak pschedstajita. Khóts draž, nětko dyrbi poršmyć. Sadšerźuje šebi nóš krucźe a tak jemu poršmjenje šaldže. Słónczejnje šlyschi ju Jurij šmorczźecź. Nětko do dźcka!

S wokном wuschoczi. Sašmyčcźa na cźrjopischczu jenu šapałku po druhej a pyta zyły hromadu schleńczźanych cźrjopow a tuśkow a tyka je do jerjowej tyły. Dóndże hischcże šebi po deškowanu karu. A nětko k lěhańškim wokнam a krucźe do nich šadumpa.

„Jona, wocźiń!" — „Ty by myšił!" — „Wocźin mi abo rosbiju wokno na granat-łuski!" — „Epytaj jenoż, šturý pschecźeło. Potom cźi pomhaj Bóh!"

Hižo dźe wokoło khěže a cźikuje tyšu ł cźrjopami do deškowaneje karu, jo zyły dwóch klinczi. Wón khwata napjet a šłoczi ł wocźinjenym wokнom do dobreje jstwy. Hižo je Lejna na nohach. Sašmyčcźi šwižu, wobleczе ło šróduju šukneczku a rubiśchko wokoło khowy. Njech je, da ji ł měrom cźakacź a wježeli ło kaž Němc na tykanz, hdyž wot jeneho wokna k druhemu běha a wocźi wutwala kaž płušne koleśka. Tola ju wokna zyłe. Dże ke khěžnemu wokну a ke khěžnym durjam. Schto dha bě to do wrjełota, hdże je jenoż nuts pschischoł?

Hdyž je šebi dołho doscź hłowu rostamała, wupowěda ti słónczitje zyły „schwindl". Hdyž ji mantle na konopeju pokaja a hižde khowo wošpjetuje, kiž je pschi lehnyčzkim bórbotała, a kak je ł cźrjopami cźišnył, dha poczźina do toho wěricź. Dyrbi ło šmjecź abo šwarjecź? Priž — praš — da jemu ł nohajsami por wokoło wušchoł.

„Chyr cźe wucźicź, mje takle ša kunku měcź. Porjebź ło. Hdyž šłare léto ke konzej dže!" —

„Haj, chcemoj ło dalšcheje šwadu wšdacź a w šarej pschešjenoscźi šikaj bycź, a ło mje njeby w pschichodnem lécźe tak bika a plajała!"

„Dźerž jenoż hubu!" pošmějkuje ło a wrócźi ło našpjet do lehárnje.

Wón dojź mjes tym jablu je schwjerczźikami a myšli pjchi šebi, dha ło šnajmjenšcha hischcże šłare léto tak słónczi, kaž šebi myšlach. Dołho [illegible] njewošłanje. Chcemy ło najlépšcheho nadźecź.

Cyrkwinske powěšće.

Z Budyšina.

Njedźelu po hodźoch, 29. decembra 1929.

Předowański tekst: Gal. 4, 1—7.

W Pětrowskej cyrkwi rano ⅛8 hodź. předowanje: farař Große, wječor w 6 hodź. spowědź a swjate wotkazanje (farař Berg). Připołdnišа Boża słužba wupadnje.

W Marijnej a Marćinej cyrkwi dop. w 9 hodź. předowanje (farař Große).

W Tuchorskej cyrkwi popołdnju ⅓3 hodź. Boża słužba za hłuchoněmych — z hodownym swjedźenjom towařstwa zjednoćena — (farař Steude z Banec pola Drježdźan). — Zběrka za wobstaranje wěrowanskich biblijow. — Křćeńsku Božu słužbu we woběmaj cyrkwjomaj ma superintendent Fröhlich.

Sylvester, wutoru, 31. decembra 1929.

W Pětrowskej cyrkwi popołdnju ¾3 hodź. modleńska hodźina za njedźelniče. W 5 hodź. Sylvesterska Boża słužba (Flügelske wustajenje) farař Große. Cyrkwinska hudźba a) pišćele Khoralne variacje wo „Nětko spěwajmy Bohu, Knjezej" wot Vinc. Lübecka, b) Khór „Wostań z nami, přetož so wječori," 4 haŏ šłóšna moteta wot Mayerhoffa.)

W Marijnej a Marćinej cyrkwi wječor we 8 hodź. Sylvesterska Boża słužba (překupca Jana Wannakowe wustajenje): farař Siegemund (Cyrkwinska hudźba: „Dwanaće měsacow je so pominyło," moteta wot Oskara Wermanna. W nocy ¼12 hodź. połnócna Boža słužba (farař Schneider. — Krajna zběrka za powšitkowny krajny cyrkwiny fond.

Nowe léto, srjedu, 1. januara 1930.
Předowański tekst: Rom. 8, 24—28.

W Pětrowskej cyrkwi rano ⅛8 hodź. předowanje (farař Berg). Cyrkwinska hudźba a) byrgle: preludiuma a fuga w C-dur wot Jana Seb. Bacha, b) Khór: „Kak skradžu jandźelk zcicha," Nowołětna pšeń wot Joachima Raffa, za měšany khór wobdźěłał A. Becker). — Připołdnju w 12 hodź. předowanje (sup. Fröhlich.

W Marijnej a Marćinej cyrkwi dop. w 9 hodź. předowanje (sup. Fröhlich). Cyrkwinska hudźba: „Z radoseu wotsali so bołosć" nowołětna pšeń wot Mendelssohna-Bartholdyja). Wječor w 6 hodź. předowanje (farař Paul). — Zběrka za pomoc z Ruskoje wuhnatych evangelskich Němcow. — Křćeńsku Božu słužbu změje we woběmaj cyrkwjomaj farař Berg. — Zhromadźizna Gustav-Adolfoweho žónskeho towařstwa budže hakle pjatk, 10. januara. — Teksty ke cyrkwinskej hudźbje na Sylvester a Nowe léto su po 20 pj. při cyrkwinskich durjach dóstać. — Přidawki k spěwařskim (Duchowne ludowe pěsnje) su w kapałach wobeju cyrkwjow dóstać.

Krajnocyrkwinske zjednoćenstwo při Pólnym hrodźiku čo. 6 w Budyšinje.

Njedźelu po hodźoch dop. ⅓1 hodź. wokrjesna bratrowska konferenca. Wječor ⅛8 hodź. nutrnosć ze swětłowymi wobrazami: „Zjewj. swj. Jana."

Nowe léto dop. ⅓11 hodź. hodźina dźěćaceho zwjazka, wječor ⅛8 hodź. nowołětny swjedźeń we Wjelećinje wutoru 30. 12. Bibliska hodźina za žony. Wosadny předař Zimmermann změje bibliske hodźiny 1. 1. pop. w 3 hodź. w Dobruši, wječor w Budyšinje. — 2. 1. w Zemicach. Wosadny předař Křižank změje bibliske hodźiny njedźelu wječor w Krakecach, póndźelu wječor w Rodecach, srjedu wječor we Wjelećinje, štwórtk wječor we Korzymju, pjatk wječor we Hornjej Hórcy.

Z Barta.

Njedźelu po hodźoch rano we 8 hodź. serbska spowědź, w 9 hodź. serbska, ⅓11 hodź. němska Boża słužba.

Nowe léto dop. w 9 hodź. serbske a ⅓11 hodź. němska Boża słužba.

Z Hodźija.

Njedźelu po hodźoch změje farař Voigt rano ⅛8 hodź. serbsku spowědź, farař Wjezař ⅓9 hodź. serbske a w 10 hodź. němske kemšenje.

Sylvester wječor w 7 změje farař Wjezař němsku Božu słužbu. Cyrkwiny khór štyrihłósny kěrluš spěwa. — Zběrka za powšitkownu cyrkwinu pokładnicu. W nocy w 12 hodź. so nowe léto zazwoni.

Nowe léto změje farař Wjezař rano ⅛8 hodź. serbsku spowědź, farař Voigt ⅓9 hodź. serbske a w 10 hodź. němske kemšenje.

Z Bukec.

Nowe léto dop. w 9 hodź. serbske a ⅓11 h. němske kemšenje. Pozawn. khór: To je Knjezowy dźeń (wot Kreutzera).

Z Budestec.

Sylvester změje farski vikar Hänichen wječor ⅛8 hodź. němske kemšenje. Před cyrkwinymi durjemi zběrka za powšitkowny cyrkwiny fond.

Nowe léto změje farař Boje rano ⅛8 hodź. serbsku spowědź, dop. ⅓9 hodź. serbske a w 10 hodź. němske předowanje. Před cyrkwinymi durjemi zběrka za našu cyrkej.

Z Budyšinka.

Nowe léto pop. w 2 hodź. serbska a w 3 hodź. němska Boża słužba (farař Handrik-Poršiski).

Z Hrodźišča.

Nowe léto dop. w 9 hodź. serbska a ⅓11 hodź. němska Boża słužba. Zběrka za powšitkowny krajnocyrkwinski pokład.

Z Khwaćic.

Nowe léto dop. ⅓9 hodź. serbske a w 10 hodź. němske kemšenje.

Z Klukša.

Nowe léto rano we 8 hodź. serbska spowědź, z Božim wotkazanjom, dop. w 9 hodź. serbska a ⅓11 hodź. němska Boża słužba. Zběrka za powšitkowny cyrkwinski pokład.

Z Kotec.

Dop. w 10 hodź. předowanska Boża słužba, potom dźěćikemšenje (wosadny farař).

Nowe léto, dop. ⅓11 hodź. němska předowanska swjatočna Boża słužba, potom němske swjatočne dźěćikemšenje (wosadny farař).

Z Łupoje.

Nowe léto dop. w 9 hodź. serbska a ⅓11 hodź. němska Boża słužba. — Krajna zběrka.

Z Malešec.

Nowe léto dop. w 9 hodź. serbske a ⅓11 hodź. němske kemšenje, k. kand. Rösler-Klukšanski. — Zběrka za misijonstwo.

Z Minakala.

Nowe léto změje cand. Rösler rano w 9 hodź. serbsku a ⅓11 hodź. němsku Božu słužbu. — Zběrka za powšitkowny cyrkw. pokład. — Pop. w 2 hodź. budže dźěćikemšenje.

Z Njeswačidła.

Sylvester wječor we 8 hodź. němske kemšenje. Zběrka za powšitkowny fond krajneje cyrkwje.

Nowe léto we 8 hodź. serbska spowědź, dop. w 9 hodź. serbska a ⅓11 hodź. němska Boża słužba.

Z Nosačic.

Sylvester pop. ⅓5 hodź. serbska Boża słužba. Zběrka za powšitkowny cyrkw. pokład.

Nowe léto dop. serbska Boża słužba, ⅓11 hodź. němska. Zběrka za powšitkowny cyrkw. fond.

Z Poršic.

Nowe léto dop. w 9 hodź. serbska a ⅓11 hodź. němska Boża słužba.

K njedźeli po hodźoch.

Hłós: Jezu, daj dobyće —

Jezus je přišoł a wěčna z nim radosć;
A kaž O, spočatk a kóne stej tak tu!
Bójstwo a čłowstwo ma zwjazka dosć na dosć,
stworjerjo, kak daš so k zjednoćeństwu!
Njebjo a zemja płodź póhanam žadosć;
Jezus je přišoł a wěčna z nim radosć! —

2. Jezus je přišoł, nět rozpadnu puta,
zwjazki so smjerće wšě roztorhaju;
přełamaŕ naš je nam wobora kruta,
Boži Syn dopomha k wumoženju,
wuwjedźe k česći nas z hrěšneho błóta;
Jezus je přišoł, nět rozpadnu puta!

3. Jezus je přišoł, bu wopor za hrěchi;
hrěch wšeho swěta kaž jehnjo preč wza;
hrěšnikow na wěčne wumóe joh' trjechi
krwawna smjerć; z lubosću na kříž so da,
— hłubina lubosće, to njejsu směchi;
Jezus je přišoł, bu wopor za hrěchi!

4. Jezus je přišoł, wón žórło nam hnadу!
Pój, štóž je łačny, so napij, štóž chce,
wołóe za žałostnu škodu sej rady
milosć, kiž přez měru bohata je!
Wzmiće, ach, wzmiće, Bóh wodawa pady;
Jezus je přišoł, wón žórło nam hnadу!

5. Jezus je přišoł, wjerch žiwjenja wšeho,
jeho smjerć pózrěła wěčnu smjerć je;
Bóh dawa — ach, njesłyšće podarmo jeho! —
wěčne žiwjenje přećelniwje.
Wěrće jom', wón skića kóne horja złeho;
Jezus je přišoł, wjerch žiwjenja wšeho!

6. Jezus je přišoł, to připowědajće,
khwatajće rychle, hdźež hnada tu je!
Ze swěrnej přisahu jemu tak prajće:
Ty naše połne sy wukhowanje!
Přećelo duše, rjekń: Mi wy so dajće!
Jezus je přišoł, to připowědajće! —

Jan Anastazij Freylinghausen, 1670—1739.

„Knjes je zyłu nóz na balkonje pscheżedźał, na waż cźakajo, a nětko špi."

„To nicžo njerwadźi, daj jemu špacź. Pschinješ mi cźaj, napiju ło a pódu ł Trešorom na hońtwu. Trešora tola hischcże macźe, ł kotrymž žym tak cźašto na hońtwu khodźiš?"

Na njeczor wrócźi ło ł hońtwu a šakała Jakubej krucźe, jo knješa njeby myšlił, kiž šało špajche. Potom žydny ło k wobjedu. Měšo pschi tom na raki njebu šahyte. Po žednej hodźinje poda ło Kacźalow, ſprózny wot hońtwy a pschemóženy wot dobreho wobjeda a cźrjódki schkleńczźkow, do šwojeje jstwy ł krutym šamyšlom, jo tónkrócź wocźakuje, hacź hoščicźeŕ wotucźi. Ale ach! Šły wošud šehra šebi ł nim šało šwoju hru: wušmy krutу špar.

Hóščź špajche zyłu nóz, a hoščicźeŕ cźakaše na njeho hacź do šwitanja na balkonje. Potom pak bě ſprózny, dźeše jemu na španje, a dźješe ło też lehnyć. Dźenšnischi dźeń bě runje tajki, kaž wcźeravschi.

W jednej popołdnju wotucźi. Jeho prěnje praschenje k Jakubej běše:

„Spi?"

„Skak pak by špak? Tón je hižo dawno stanył."

„Skoku mi jeho pschiwjedź šem!"

„Cźejžo pschiwjesez, knježe! Serggij Iwanowicz je hižo pšched wjazy hacź dwěmaj hodźinomaj na šłaziju wotjeł."

„Schto? Wón je wotjeł? Na kajku šłaziju?" jawoła wuštrózany Lichaczew, a ło bě jeho pschekwapjenje špratwne, wo tom šwědčeješe to, kak ło ſ wotmachom na divan pożudny.

„Na šłaziju żelesnizy", wušaŋnješe Jakub měrnje, „a ła waš je tu tónle lišcźik šawostajił."

„Skoku jón wotewjé!"

Lichaczew pschija podatu visitku a cźitaše:

„Božemje, pschećeżelo, jebu. Dźeše wostacź njemóžu, šłužba wola. Schkoda, jo ło nješmoj widźakoj a podjeładowatoj jako šłaraj šnataj. Ale to nicžo njeschkodźi. Da-li Bóh, bndźemoj ło bórzy šało witacź. Twój Kacźalow "

Z Wósporka.

Njedźelu rano 1/3 hodź. předowanska Boža służba, w 2 hodź. swj. křeńca (wosadny farar).

Sylvester, wječor we 8 hodź. cyrkwinske wobzamknjenje stareho léta z předowanjom, spowědźu a swj. zhromadnym wotkazanjom (wosadny farar).

Nowe léto, dop. w 9 hodź. předowanska Boža służba. 1/11 hodź. swjatočne dźěćikemšenje (kandidat Telz z Tarnitno w Bołgarabskej).

Z Wóslinka.

Sylvester wječor w 5 hodź. němski nešpor.

Nowe léto dop. w 9 hodź. serbske a 1/11 hodź. němske kemšenje. Zběrka.

Moderna kriminalna policija.

Hs. Pśiches wjelelake fšójtnitše podawki atd. wobwóźi so jkoro wšuźdobne fekšlivosći fjawnosće na dźělo kriminalneje policije. Wiele ludźi wot tuteho dźěła, kótrež ga ześadły kulišwom wotmuje, niejo njejwjinje. Tuž chcemy ras króśko do njeho pohladaś.

Wultwar wobtkadnych grédkow a postupy techniki je žebi fšójtnistwo źwojim fjam cźinkam pśiźiwośiło, šćitoj w jawdźejnym kśiwkim kśiśkosći fe tak njebo. Dopomnimy so jenoź na špeśiknik, na antowy, kśtadła, rěźaze palaki, thermit atd. Woni źłuża dźensa k fšójtnistwu dźěła a k cźekanju.

Nadawk kriminalneje policije nětkole je, wujaśnjenje pśicinjenjow a fšójtnistwow. Dale wuśledźenje kfucźenow a jich fajerce a fśónźnje zadźewanje wotmyślenych fšójtnistwow.

Tohodla dyrbi moderna kriminalna policija jara wobrotna byś. Mjeńy sa nju byś njeźmědźa. Śi jeźaś sa wulke města, ale teź ja śrjenje a male města a sa kraj dyrbi kriminalna policija dźěłaś. Sapóčatk po tuthych zajadach jednaca ześi cźinitej Safika a Württembergika 1922. Wonej śi źebi k wšému nadawkam hódnu krajnu kriminalnu policiju wutworiśej. Druhe kraje pśiśiwe fe źeźbuja. Nimo toho bě Sakika pśeni némšti kraj, kótryž w lěcźe 1912 pśiches jarsadowanje mobilnych brigadow źebi wutworił krajnu kriminalnu policiju. K 1. oktobrej 1922 bu góla jatka kriminalna policija na kraj pśeśiwała.

Na wjerśiku śteji krajny kriminalny hamt we Drježdźanach. Wón je jnuskownemu ministrej podstajony a wjedźe a dohladuje zuku kriminalnu policajsću fłužbu w kraju. Dale ma hamt hišćeze wobdźěłanje kriminalnych wědomostnych a techniskich praschenjow, wutkuśłanje *fastojnikow* a pśihótajenje wukuńujucej a two wobchad i druhimi kriminalnymi wuschnosćemi go pótarajcź.

We Drježdźanach, Lipiku, Kamjenicy a Wlawnje gu kriminalne hamty. Woni fu źriedźiśchcźa kriminalneho policajskeho źiwjenja. Wulke kriminalne wotdźele gu dale pśichi źyblišćescach krajnych fudow. We wšéch *městach*, hdźež je k wobdźěłanju kriminalnych padowow wjazy hacź tśi fastojnikow trěbnych, fu kriminalne wotdźele zarjadowane a w mjeńšich pśichejima gendarmerija dźěło.

Dźěło kriminalnych fastojnikow w kraju wobmjeźowane njeje. K pśichejimdźenju źwojich nadawkow dostanu fastojnizy wot kriminalneho hanta jenajši fłužobny wupkas i fwóźikowobrasom.

Wulkoměśćańske kriminalne wotdźele rozdźela go potom hišćeze do dalšich wězownych dźělow. Na pśikład w Drježdźanach mamy jedyn nutśłamaćśi a jedyn paduśćiśtwowy wotdźeł, jedyn wotdźeł k wojowanju pśećeństwa hospodarśko-policajskim pśećeńdźenjam, jedyn wotdźeł za wulke fłójnistwa (mordarśtwo, kubjeźnistwo, spalerśtwo atd.), jedyn wotdźeł za njepóźezśiwosći a jedyn za pytanje a wobtedźowanje. Najcźeśiše dźěło ma pśestedniśći. Mjeńnjeje wobkedźowanje fłójnistwa nejo łóśt nadawk. Wšé wotdźele maja potom fa kóždy pad fwójich fpeźialistow. Spezialistej w fłójnistkim źwérce fłupi fpezialista kriminalneje policije napśećeźo. Tuśón fystem je jara derje fkutkował. Cźasto fastojnizy i waschnja jeneho nutśłamanja abo fjebarja hižo fpóznaja kfucźerja. Dośćo fnate gu hižo mordarśke kommisije we wulkich *městach*, kótrež fu fśitajcane fnaty fastojnikow. Druhy wobśeśe wutkudźani fastojnizy podpjeraja fajo krajnu policiju na kraju pśichi japaleŕśtwach, nutśłamanjach atd.

Najwajśnjiše kriminalne farjadowanje je krajna centrala fa powećerje. K wojowanju pśećeństwa powkaźitkemu fłójnistwu je taka centrala nuśna, dokelž je dźeśiwe polo fłójnistwow njewobmjeźowane. Centrala je wurjadnje wulki wuśpěch měła a w połćerje wot januara hacź do junija 149 najpśedy njeznatych wobołow fako fkucźerjow fa 341 w 256 měśtnoścach Sakkeje fkucźenych fłójnistwow a pśećeńdźenjow fwěźcźeła.

Ke krajnej powěźkowej centrali pśichfamknjene fu centrale fa wojowanje pśećeństwo wopaćnym pjenjesam a pśećeństwo wótkowanju z holzami. Dalśe wotdźele w Drježdźanach fu farjadowane fa porfstowe wotećiśćerje a fa postajenje mjenow njeznatych abo fe wopaśi wupkalazanych wobzołow. Dale fu tam hišćeze famóźesene centrala fa pśećirnunanje pśitna, krajna fwěźkowobrasowa centrala, krajny album fłójnikow a krajny kriminalny muśej. Fakki krajny kriminalny muśej je po wupragenju wobnitowarjow najbohaćśiśći fwěta. Wusnamjenjenje wobnitowarjow najbohaćśiśći fwěta. Wusnamjenje dźěło wukonja teź centrala fa fśibjene a njeznate morwe. Wokoło 90 prog. wšéch wofjewjenjow fhubjenych wuzkafaja go bjes famomordarśtwa, fnjeśbożenja abo fłójnistwa.

Modern fłójnik pak ftaji fo pśiches mešnoścowe a krajne mjeńy. Jeho dźěłanjke polo je źwět. Tuž wšé kriminalne reformy hišćeze njerukuja fa idealne wojowanje pśećeństwo fłójnikam. Tohodla dyrbi go w kriminalnym dźěle fwójaś je wšémi ftatami farjadowaca. To budźe lěpje pomhaca. Najbóle ftukkowany grédk pak by wěfeze była kriminalna policajska internazionala.

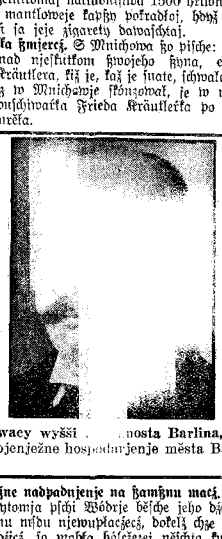
Přilopk.

* **Krwawna źwójbna ftrachotna hodownicźka.** Na póndźelu wjeczorje pśenjeźo hodownego źwójdejenja ta w Oberfchönweide źałoftna źwójbna tragedija. Pśichi AEG ftaji fo pśichi ftajeny 34 létny kuśbiwjednik Längerich fakó źwoju 27 létnu žonu a fwoju ftśiśetnu dźowcźicźku. Potom kśo go fam tśi kročej źiwjenja ftrafchnje do wutrobna. Längerich bě fchtyri léta we wójnje był a bě fo w lěcźe 1925 wrjeźnik. Mandźelfchow bě fchošowne, ale fnjekajkeho cźafa poczachu go fako wuftutkowanje wójny fnamjenja cźeźkeho rośtchaźenja nerbow pokafowacź. Wofebźe wobfedźowarfchu na Längerichu, fo bywa fylnje roshorjeny, kak fo go pśichi najmjeńśich wężach roshorjowafche. Pśichwufni chźychu jeho tohodla 24. t. m. na nékajki cźafu do wocźerfkiwjernje pomélećiś. Pśichijimaja fotra pak fo nad tym jara ipodźiwnifche, fo pśichiwjedu patientu runje patorźiju do wuftawa, a poruczefche, jeho hišćeze źwjate dny pola pśichiwunych wotftajiś. Tuž wfachu jeho pśichiwufni fahó domoj, hdźež go potom wjecźor hodownicźki tajka źałoftna ftrachotna fta.

* **Cźeźke njefboże ſ ptunowym njefbožom.** Na tragiśke waschnje źu we Wetkensee pola Barlina tśi wobžoby fe fajedojcźenjom ſ ptunom we źiwjenje pśichifchle. Pola 60-létneje wdowy Brachmannoweje bydleśeše pśichekupc Emil Gericke, pola kotrehož bě jeho bratr, zkowny hejtman Paul Gericke ſ Frankobroda n. M., na hodownym źwjedejenju na wopśeće. Schtwórtk pśichpołdnju cźhyśche pśeleznik pola wudowy Brachmannoweje paket wotdaca. Dokelž po wofpjetnem kepanju nichtó njewotewrił a we wofkéži źyłnje fa ptunom źmjerdźeśche, fawoła mlody muž policajju. Alarmowachu wobnjowu woboru, kiž pak njemóžeśche fe źelezným blachom wobbite durje bydlenja wotewrieś. Tohodla bu ſ haży mechanikſ rěźl poftajeny. Rosbichu wakno a tak mógachu fśónźnje go do bydlenja, zyle ſ ptunom napjelnjeneho, dobyć. Tam namakachu bratkow Gericke a hofpodu ſ ptunom fajedojcźenych morwych leżo. Po dotalnych fwědźeńcach jedna go wo njefbožownu pśichipad.

* **Stóśnizy nimaja žaneho hodownego měra.** We pśichpołdnišnich hodźinach 24. dezembra ftaj w depofitnej kafy D Němfkeje banki a Diskontowej towaŕśchofcje we Barlinje dwaj wofebnje ſhotowanaj muźikaj, kotraj fo jako njewofćehnje wuftojnaj dyślaczaj padachaj wobkedźowaćśichaj, pożelnikomaj nakładnifkma 1500 hriwnow w tom wokomiku ſ mantkoweje kafy pokradkoſ, hdyž pózelnikaj fimaj wobeŕa fa jeje źigarety dalwafchaj.

* **Tragiſka źmjerć.** S Minichowa fo pifche: S bolośeju pśichewśata nad njeftkotkom źwojeho źyna, elektromonterka Pětra Kräuttera, kiž je, kaž je fnate, fchwakcźu Berthu Weinmannez w Minichowje fkónźował, je w nozy ł 24. dezembrej wfchiwbarka Frieda Kräuttlerka po fapraženju nerbow wumrěła.

Zastupowacy wyšši . . nosta Barlina, Sole, dosta prawo pjenježne hospodarjenje města Barlina dohladować.

* **Rubježne nadpadnjenje na ſamžnu macź.** Macź cźeźadnika ſ Bytomja pśichi Wódrje bě fche jeho dźěłodawarja pródyka, jemu nfdu njewupłaćeś, dokelž chźe běrn famu po nju khodźiś, fo mohła hólcźejej nětchto kupiś. Hdyž bě macź po pjenjesy pohyka, pśichewódfeche ju źyn. Blitko pśiched Bytomjom nadpadże wón macź, poraźy ju, rubi pjenjesy a cźekny. Hdyž mózachu jeho poźdźiśo dohaśnyś, bě pjenjesy hacź na 6 hrihowy pśećeźinił.

* **Norwegiſki wuczeńz źmjertnje ſujeſbożił.** S Kopenhagena fo powě: Snaty norwegiſki hiſtorik profesor Aleksfander Bugge bu 23. dezembra tŕdy bjes pomozy na dródy namakany a na polizajsku ſtražu dowjedźeny. Mjes tym fo tam wokomik źam wo ſjiwi wośta, padże ke kachlam, hdźež fo jeho drafta ſapali. Bugge bu ſ cźeźkimi wopalunimi ranami do ſhorownje wotwjefeny, hdźež je w nozy pśiche źwoje ſranjenja wumrěł.

Po puću na Čerlowu kupu.

Njedawno je ſ franzowſkeho pśichſtawa La Rochelle łódź jatych „Martiniere“ wuśła, ſo by 675 khłoſtanzow na franzowſku ſakoſtnu kupu blizko bróha Guayana (we južnej Ameriźy), na cźeśtowu kupu, pśećenjeła. Jśiba dźeśiše pśichi ſchpanſkich a portugalſkich bróhach hacź do Algiera. Tam pśichźuźi fo daſchi wupluſk cźłowjeſtwa a bjes nadźija a pśećetourhnjenja wotmětwa fo helka jśiba na cźeśtowu kupu, kiž nékotre tydźenje traje.

Sajźo khłoſtanzow bě pśichdźenje, kaž franzowſka wot lońſcheho hawryła wjazy widźała njeb. Tuž bě cźrjoda ſlóńkow, kiž njechźu fo wotwjeśeś, khćeo wulka. Khłoſtanzy fo ſe wſchelakarych ſaſtwow a wuſtawow hromadu ſwoźa a dowjesu jich do wotjśda na kupu Saint Martin-de-Ré (blizko bróha nawjeźernje Franzowſkeje), hdźež jich krucze ſtražuja. Wottud buchu w mjeńſchich cźołmach ſ wulkej łódźi dowjesem, kiž w blizkim pśichſtawje leżeśche. Napołlad, kotryž tute ſta khłoſtanzow pśichi pśichwjeſenju na łódź jatych poſtśiźuja, byrbi wopraw-dże źałoſtny byś.

Wobwdlerjo iwoſtachu pśichi pśchewjeſenju ſa ſawrjenymi durjemi. Mjeńſchźanoſta bě poſtajił, ſo njebźe pśichi wotjśdże jatych fo nichtó na dróhy pokaſaś. Wobwdlerjo ſo tutomu poſtajenju rad podwolichu. Mójachu ſtrach, ſo moźke tute ſta ſadmołowanych ludźi poſtwitaś fo wudobyś a 40 ſtražowarjow pśchemóź. Ale tutón ſtrach bźeśhe wjetrjebawſchi. Stražerjo bźehu dohladowarjo na cźertowej kupje a wódźachu, kak maja ſ jatymi wobkhadźeś. Nimo toho ſtejeśchtej kompagniji Senegalſkich cźornuchow pśchiſhotowanej, kotrejž bydlichej kóždy ſóźaſ hnydom podtóćźiłej. Tola pak ſtrach ludźi do ſawrjenych domow putaſche. W pśchiſtawje La Rochelle cźtiśćeśeſche fo wjele wcźitnych hacź do blisfoſcje łódźe jatych, fo bychu ſrudne pśchedhtajenje ſ blišſa wiđźeli. W prédnich rjadach ſtejeſche wjetſcha cźrjoda Parižźikich, kotrejž wochźychu zadnu ſenſaziju ſkondźiś. Teź pśchiwuſnił běchu pśchitomni, kotrejž khłoſtanzej poſledni poſtrow pśchikiwachu.

Cźinjachu jedyn druheho kekźónebo na ſnate poſtrowy mjeſ jemak ſhotowanymi jatymi. To bź Meſtorino, Parižźi juwelir, kiž bź pśchedawarja drohich kamjenjow ſamordował a wurubił a jeho cźeźko ſyrtał ſ gaſolinom ſpaliź. Jeho žona cźakjche na cźertowu kupu ſobu jeźś, tola ju nźepśchipuſchćźicźin. Dale wuhſadachu mlodeho ſenjana Pierre de Reyjac, rjeka wulkeho ſenjazkeho wrjeźa, kiž bź dźeźo ſwojeje lubći ſatepił a potom „rjaneho Charlija“, ſynja ſamožitych a nahładnych ſtarſchich, kiž mźiśke ſubjeźne mordarſtwo a wotſtrońenje ſwojeho mlodoſtnego pśchećeźela na ſwědomju. Teź Charles Baratand, wšéhy najſnaźśichi tennisſchrajer Franzowſkeje, kiž bu ſe mordarjom ſwojeho ſchoſtra, bźehe teź mjes ſrudnymi poſtowami.

Khłoſtanzy dochachu do ſwójźeba do jeneho mźcha wśchon cźaſor, ſ kotrymž móźa ſej ſwoje wobe źiwjenje na Cźertowej kupje wudobicź. Spytachu, śej ſpokojazy wuraś dacź. Nékotři kiwachu pśchihładowarjam. Ale ſa tutym cźinjenjom khowaſche ſo ſadwólowanje. Dokelž jśiba na Cźertowu kupu je jśiba do hele. Wichelazu, kotśiž puć waſtupja, ſjubja hižo na pśchejeſenju ſwój ſtrowy rožum, druhy njedozpśeja ſjuła koloniju, ale wumrźeja. Tajki wuſpěch bu dotalnje ſranſporty jatych měle.

Kóždy khłoſtanz, kiž puć na Cźertowu kupu naſtupi, ma we hlowje hižo ſwój plan ſ cźekanjenju hotowy. Manſy dadźa pśches ſwojich pśchihwuſnych nékhdże do Venezuele abu do Braſiliſkej pjenjeſy a drafty póſłaś, ſo bychu pśchi poradźenym cźekanjenju tśebne wěźy měli.. Ale tajke iluſije ſpadnu bórſy w bjesnadźitkoſći bycźa.

Hela ſo hižom na łódźi jatych ſapocźina. Hluboko pod wukrywom ſo khłoſtanzy do cźumnoſcźow tykaja, kotrež ſo jſtwy njjenowacź njchdźa, kśiże lěpje dźěrcź. Tu wſtanu w nozy a wo dnjo pśchi jéſoje, wſchitko jeno, w kaźich cźłowjeſkich wobſtejnoſćach ſu. W nozy ma doſpołny měr knjeźicź. Schtóž tutón wukas pścheſtupi, keźo do rjeźaſow ſwjaſaja a do cźimowe dźěrcź tyknu. S parnymi ſykawami móźa kóždy ſóźaſ hnydom poraſpeś.

Ludźo, kotśiž łódź jatych ſwoja, wobkrucźeja, ſo je pod wukrywom tajźi bym, a powěrź, kaž w menażeriji (ſkotaźni). Nichtó ſo two to njeſtara, to bychu khłoſtanzy ſo cźiſćeśili. Nékotři mjes nimi dóſtanu wo dnjo wſchelake dźěła horjeka na wukrywje. Nimaju ſo lohko, ale dźakuja ſo Bohu, ſo njeſtrjebaja majnjeńſcha wodnjo w tutych dźěrcach pśchebywaźa. Dwaj po puću na Cźertowu kupu je 20 hacź 30 dnjow cźłowjekow a hubjeńſtwa.

Směški.

Dźěło moſhow.

„Kak to tola pśchiźinźe,“ praji Jendźelcźan k jenemu Schocźe, „ſo maju Śhotojo we wobkhódnych wězach pścheſo wjazy wuſpěcha hacź Jendźelcźenjo?“

„To je praſchenje moſhow, mój pśchećeźelo,“ wotmolwi Schota. „Dyrbiźe huſćilcho ryby jěśeś, kaž mu. Dajcźe mi dźeſacź ſchillinkow, a ja Wam ryby wobſtaram, kaž mi ju moja žona na blido ſtaji, to je dobre ſa moſhy.“

Jendźelcźan ſaplacźi dźeſacź ſchillinkow a doſta ryby.

Nałajtra ſeſka Schotu ſaſo.

„Nó,“ wopraſcha ſo tutón, „kajka bź moja ryba?“

„Jara dobra!“

„A ſcźe hižo pytnyli, ſo Waſche moſhy lěpje dźěłaju?“

„Nź, *wo tom njejźym hišćeze niźo pytnył. Ale* pśluchacźe, dźeſacź ſchillinkow je tola trochu wjele ſa jenu rybu. Njeměrićeſe to teź?“

„Hładajźe, to dóſ ta wěź je. Hižo ſapocźinacźe rojumneſchi byś.“

*

„Njebych ſenje dowolił, ſa ma moja žona bubihłowu.“

„Ale dowolcźe, Waſcha žona ma tola bubi-hłowu.“

„Wěſo, ale bjes mojeje dowolnoſcźe.“

Doſwuk.

Wećera pśchi wukhodźowanju ſeteka mje knjes . . . knjeś . . . Schtó tutón cźłowjek jenoź je? Jyle pravnje: Handrika, kotrehož ſchéjcź lět wjazy widźał njejźym.

„Poſłuchajźe jónu“, won rjeku, „žym Wam hišćeze pjenjeſy dołžny — jako ſo poſledni raſ ſeſekathnoj . . .“

„Kak wjele dha je, knjes Handrika?“

„250 miljardow.“

Peſſimiſt.

Macź: Nó, Franko, cźeſhodła dha njewjeſelſich ſo nad rjanymi hrajkami, kotrež ſu ł narodninam doſtał?“

Fank: „Doſełł ſobi ſtajnje na puti myślu, kotrež doſtanu, hdyž ſym je ſkónźował.“

*

** **Anormalny.** Wućeńka: „Kelko koſcźow maſch we ſwojim cźeśe?“ — Jurk: „208!“ —Wućeńka; „Wopak, je jich jenoź 207!“ — Jurk: „Nź, knježna, dźeńſa rano pśchi ſwačźinje ſym jenu pójźał.“

** **Wón rośumi wotmolwiś.** Lěkaŕ: „Nź, knjes Žyžo, Wy njeſjeśe khoryh! To je jenoź wumyślenje! Staźśe ſebi do hłowy, ſo ſćorcy njeſjeśe — a budźeśe ſtrowy!“ Patienta: „Derje, knjes Lěkaŕo — žym ſpokojom! A ſtajeśe ſebi Wy pśchi tom hłowy, jo ſym žywje lěkaŕſke njeźłowanje ſapłacźił — a wone budźe ſapłaćene!“

Hans Depla a Mots Tunka.

Hans Depla: „Mźko bratśe mam, ichtoż pytam.“

Mots Tunka: „Bowsłkowaneż, ichto dha pak saßo wytasch,mój Hanßo. Tydrjewo ke rjane pjenjezły żarnjesch, kiž ży wo cźaß żwjatych bnjow pschećźinił. Sżym: wezipuy, hdże ży saßo wokoło hawroził?“

Hans Depla: „Poßłuchaj, Motso, tebje, tu jaßnu śwězu nascheho cźmołweho ßitkotka pytam, hijo tłi dny dołho sa tobu ßlźdżu. Myßlach sebi, so cźe na Bożei nozy w Budeßtezach wohladnu a też druhi dźeń hodow ßym cźe na śerbßich kemschach hladał, ale wośo podarmo. Pschi śebi prajach: Na nemßkim tola njebudźe! — Ale, ichto cźi dzeńßnißchi dźeń Scerb wschо njeczuni. Nimjay kóždy może, a bynjez to knjes Motś Tunka był, ta śwórna śerbßka koża. Podarmo ßym pola Rößikez nana na tebje cźakał, tuž śebi hinak mußlicź njemóżach, hacź so domach w ßeßi lezißch, abo nkdże w Budyßchinje pólki wopłokujesch.

Mots Tunka: „Haj haj, baj wschak baj, ty małch, so wź, nje ßtareho pschećźela pschezo sa ßtate kolo we wośu. Sa bych radý ś tobu na ßtary dźeń tak kuß wokoło cźahał, ale to ßo cźi ßamo wot ßo ßakała, hdyż mam we mośchni tajke drjenje, so ßo mi ßamo druhdy ßtyka — a ty śej hißchcźe mußlißch, so w Budyßchinje bleßchi wopłokuju? Njedźele dołho hijo wot mojich por kescholow kuhuju, so bych mohł jutże njedźelu do Budeßtez na śerbßki ßwójbny wjeczor hicź. Tam pak chżu Rößikez nanej wschu ßwoju nuśu wuskorźicź.“

Hans Depla: „Ty, Motso, to bź ßlowo każ worjech, tohodła wschak wotjedje sa tobu bźham, so bych ßo ś tobu ßrźchał, kak a ichto tam budźe. Pschihódu ś zyłej ßwojej ßwójbu, hdyż ßym ßłyßchał, kak ßo nasche lube śerbßke towaristwo „Lubin“ njedźele dołho próżnje, ße ßwojimi śwérnymi mozami, nékotre wjeßołe hodźinki wośwjeczeźeć. Budeßtezy a wokolnoscź, Sserbow każ Nimzow, wschitke lube bratrowße towaristwa ś blißka, każ ś daloka k tomu pscheproßunje. Haj, wschże nowiny do ßwéta trubja, so ßo w Budeßtezach wulke wżdy pschiprawja.

Mots Tunka: „Haj, mój luby, tomu tak je! W Budeßtezach je ßo mi pschezo lubiło. Ja dóż hewak nikóże dale njeidu, hacź ßadu jezdu — a pschezo domach tezeźł, to ßo cźi też wośtudźi a bywaßch zyłe ßtudhły. Póndu na śerbßki wjeczor ś wośebje, hdyż tajke dobre mozy ßobußtutkuja, każ to ßandżeny tydżeń w Sserbßkich Nowinach cźitach. Sżyßchach ßamo, so Pschehbżenk, butrowy muż a Jejkowy Handrij tam wustupja. — Nasche hezko ßa jutßißchu njedźelu tuž budźe: Póndżeny wschitcy do Budeßtez, żana myßch njejmé domach wośtacź, tźi Hans Depla a Motś Tunka pobrachowacź njeßmétaj, a bynjez tam po jenej nosy doczampaku.“

Hans Depla: „Tat pjchi tom wośtanje, mój Hanßo. Budź tuj w Bożemje, a jutże njedźelu wjeczor na ßaßowidźenje ś dypkom 7 hodź. pola Kernichez a po tom wopytamy ßydźißchcźo towaristwa „Lubina“ pola wschudże wobłubjeneho Rößikez nana, a jeho lubych, w Budeßtezach!“

Towarstwowski powěstnik.

Budyšin. Kedźbu! Serbske towarstwo „Nadźija“ wuhotuje příchodnu njedźelu (29. dec.) w hosćencu „Brauhausgarten“ zabawny sylversterski wječork z rejemi a přednoškami. Započatk 1/28 hodźin. Wšitke sobustawy, jich přiwuzni a wšitcy znaći Serbja so z tutym wutrobnje přeprošuja.

Budyšin. Bjesada skhadźuje so póndźelu we 8 hodź. w Serbskim Domje.

Budestecy. Serbske towarstwo „Lubin“ wuhotuje njedźelu po hodźoch, 29. hodownika, w Kernichec hosćencu w Budestecach wječor z dypkom 7 hodźin swój lětuši swójbny wječor z koncertom, spěwami, dźiwadłom a rejemi. Program je jara bohaty. Zastup budże nizki. Tak je składnosć data kóždemu. Wšitkich lubych Serbow z blizka a z daloka wutrobnje přeprošuje **předsydstwo.**

Jednota tow. kat. Serbow w Drježdźanach. Sobotu 1. februara 1930 wječor w 7 hodź. swjećimy naš 51-lětny założeński swjedźeń w žurli Balthaus na Budyskej drózy 35. Poskića so koncert, hudźbne přednoški, spěwy, reje a bal. Wšě Serbja z blizka a daloka so nanajwutrobniśo přeprošuja.

Khwaćanske serbske tow. ma jutře 1/26 hodź. měsačnu zhromadźiznu pola Šołćic. Bohaty wopyt wočakuje **předsydstwo.**

Małešecy. Jednota Sokoł wotmeje 1. januara popołdnju w 2 hodź. swoju měsačnu zhromadźiznu. Kóždy ma tam być. Na zdar!

Radwoř. Jednota Sokoł ma njedźelu 29. hodownika popołdnju w 4 hodź. swoju generalnu zhromadźiznu. Porjad: Rozprawy, nowowólby, přednošk br. starosty Šajby wo Juhoslowjanskej a wšelčizny. Kóždy bratr ma być přitomny. Hosćo su lubje witani. **Starosta.**

Rožant. Tow. kat. młodźencow zeńdże njedźelu 29. 12. swoju měsačnu zhromadźiznu, je to poslednja w tutym lěće, njech kóždy přińdźe, přednošować budże hł. starši serbskich studentow.

Tydźeńska skhadźowanka a wědomostna zabawa sobustawow Maćicy Serbskeje je kóždu póndźelu nawječor wot 6 hač 9 hodźin w Serbskej kołejowni.

Hospodarski rozhlad.

sobotu 28. dezembra 1929.

Wčeraw e kurzy w Barlinje.

1 Dollar	4,1705	100 pólsk. złotych	47,00
1 jendźelski punt	20,359	100 čěskosł. krónow	12,385
100 šwajc. frankow	81,135	100 franc. frankow	16,43

Barlinska bursa sapiša wječera rano měrny wobkhod, tola kursy efektow spadowachu. Sniżene běchu też kursy na wikach ś rentowymi a dołżnymi liścźinami.

Na produktowych wikach niebu wjele žiwjenja. Pschećźene pkacźiny wo 10 pj. postupichu, rožka wo telko klesny. Wječera płacźesche zentnać

w Barlinje:

pschenźy 12,30—12,35 hr., rožki 8,40 hač 8,50 hr., jećmjenja nasymkeho 8,35 hr. hač 8,85 hr., nalétnjeho 9,35—10,15 hr. wowsa 7,50—7,90 hr.,

w termińowym wikowanju:

za **dezember:** pschenźy 12,90 hriwnow, za **měrc:** pschenźy 13,68½—13,58½ hr., rožki 10,05—10,00 hr., wowsa 8,67½ hač 8,65 hr.,
za **meju:** pschenźy 14,07½—14 hr., rožki 10,58½—10,57½ hr., wowsa 9,32½ hač 9,30 hr.,

w Drježdźanach (sandźenu póndźelu):

pschenźy 12,05—12,30 hr. (11,85—12,10 hriwnow),
rožki 8,55—8,80 hr. (8,65—8,90 hr.),
jećmjenja nasymkeho 8,50—8,75 hr. (8,50 hač 8,75 hr.),
jećmjenja nalétnjeho 9,90—10,50 hriwnow (9,90—10,50 hr.),
wowsa newelho 7,55—7,80 hr. (7,60 hač 7,85 hriwnow),

w Shorjelzu:

pschenźy 11,40—11,80 hr., rožki 7,80 hač 8,30 hr., jećmjenja nalétnjeho 8,25 hr. hač 9,25 hr., wowsa 6,70—7,20 hr.,
zentnać běrnow 2,50 hriwnow,
kilo buttry 4—4,10 hriwnow,
jeja 15—16 pjenjezkow.

Pischikajeja:

Holzu do domu k 1. 1., Howakowa we Wojerezach, na Bjerkowinskej haßy 16.

Na pschedań:

Radio w Budyšchinje, Schäferowa haßa 141 na lěwo.
Kamor klamarśi, w Budyšchinje, Zyhelnika haßa 6 we khlamach.
Kóń hrěni ś gratom, w Budyšchinje, na Starej Winiży cźisło 3.
Krowa młoda, syhła, do cźahanja, w Ptaćezach 43.

Sšudnišzy na pschehbżowanje

póndźelu 30. dezembra 1929

w **Brěsnje** pola Kanjenza we „Wisećźanym kuble“ dop. w 9 hodź. motor, žitna hnjećawa, kožane stoły, bleßche wopłokowaca pschiprawa,
w **Galschtrowße** w „Knjezim domje“ dop. w 10 hodź.: billard, heja a sdźiwaca małchina,
we **Sšulschezach** pola Kulowa w hoscźenzu pschip. w 12 hodź. zentrifuga,
w **Koczinje** w hoscźenzu pschip. w 1 hodź. jakoża,
w **Nachlowje** pola Kulowa na gmejnßim hamcźe pop. w 2 hodź. krowa a rauza,
w **Kulowje** w hoscźenzu „K 3 krónam“ pop. w 4 hodź. 3500 zigarow, drastny kamor, sofa, pißańße blido a wschelake meble,
w **Kulowzu** na gmejnßim hamcźe pop. w 5 hodź. krowa,
w **Delnjej Wolschnizy** w hoscźenzu pop. w 2 hodź.: po 2 zent. mjaßowej a rybjazej mućki, 75 ptw. pizowańskeho wapna, krowa cźorna schacka,
we **Wukrancźizach** w Mełodźij hoscźenza pop. w 3 hodź. gramofon, mużaze a žonjaze koło,

wutoru 31. dezembra 1929

w Ptaćezach w hoscźenzu pschip. w 12 hodź. wschelake meble.

Škrowe depeše.

Produktowe wiki w Barlinje dźenja dop. 3/411 hodź.: Měrne wiki a skrućene płacźiny.
Dop. 3/412 hodź.: Kaž psched hodźinu.

Płacźiny na Barlinskich produktowych wikach.

Žito a wolijowe symje po tuni abo 1000 kg, hawak 100 kg. Płacźiny po złotej hriwnje.

	27. 12.	24. 12.		27. 12	24. 12
Pšeńca	246-247	244-245	buny	19-20,00	19-20,00
rožka	163-170	170-172	woka	23-26,00	23-26,00
naz. jećmjeń	—	—	módre łupiny	13-14,75	13-14,75
nal. jećmjeń	167-177	167-177	žołte łupiny	16-17,50	16-17,50
wows	150-158	150-153	seradella	—	—
kukurica	160	162	raps. wosušk	18-18,96	18-18,90
pšeńć. muka	29-35,00	29-35,00	lany wosušk	23-24,00	23-24,00
rožna muka	23-26,90	23-26,9	pocn. melasa	—	—
pš. wotruby	11-11,50	11-11,50	běrnj. kruški	14-15,10	14-15,10
rožne „	9-10,25	9-10,25	syno, 60 kg	3,20-3,80	3,40-4,05
raps	—	—	rožna sloma	1,30-1,50	1,25-1,30
hróch, Viktor.	29-38,00	29-38,00	pšeńć. „	1,25-1,40	1,20-1,30
lane symjo	—	—	wowsna „	1,20-1,30	1,20-1,40
pjeluški	—	—	jećna „	1,20-1,30	1,20-1,30

Drježdźanska burza (27. XII.).

Pšeńca	241-246	běrnjace kruški	17,00-17,30
rožka	171-176	pšeńć. wotruby	11,80-12,20
nalětni jećmjeń	198-210	rožne wotruby	11,50-12,70
nazymsk. jećmjeń	170-175	pšeńćna muka	44,75-46,25
wows	151-156	rožna muka	27,75-28,25
čefwjeny dźećel	145-155	woka	35,00-36,00
raps	350-355	pjeluški	36,00 37,00
kukurica (Mais)	185-187	hróch	34,00-36,00
suche truhanćki	10-10,90	cokrowe truh.	17,00-18 00

Drobnowikowanske płacźiny w Budyšinje

28. decembra 1929 po hamtskim postajenju.

Wšě płacźiny so po złotej hriwnje zrozymja

Twora		najniše płacźiny hr	najwyš. płacźiny hr
Howjaze mjaso z kosćemi	1 kg	2,20	2,60
Celace mjaso	1 „	2,60	3,00
Skopjace mjaso	1 „	2,60	3,00
Swinjace mjaso	1 „	2,40	3,00
Tukrajny swinjacy šmalc	1 „	2,80	3,20
Pšeńćna muka	1 „	0,44	0,56
Rżana muka	1 „	0,40	0,44
Khlěb	1 „	0,30	0,35
Jědźne běrny	1 „	0,10	0,12
Rajs	1 „	0,48	1,20
Hróch	1 „	0,60	1,00
Soki	1 „	0,90	1,30
Amerik. swinjacy šmalc	1 „	1,56	1,80
Sušeny połć	1 „	2,80	3,20
Dobre mloko	1 lt.	0,28	0,30
Jědźna butra	1 kg	4,00	4.60
Jeja	štuka	0,17	0,20
Jědźne buny	1 kg	0,80	1,20
Cokor drobny	1 „	0,60	0,64
Petrolej	1 „	—	0,40
Kamejótne wuhlo (domj. tepj.)	1 ctr.	—	2,20
Brunicowe briketty	1 „	—	1,45

Wićne płacźiny w Budyšinje.

28. decembra 1929.

Wšě płacźiny so po złotej hriwnje zrozymja

Předmjet		najniša płacźina	najwyša płacźina
Pšeńca, nowa	73 kilo		11,75
Rožka, nowa	70 „		8,20
Jećmjeń	76 „		9,50
„ nazymski	73 „	—	—
Wows	50 „	—	7,25
„ nowy	50 „	—	—
Raps	50 „	—	—
Běrny (we wjetš. dźělb.)	50 „	3,00	3,50
Butra	1 „	4,00	4,40
Syno, nowe	50 „	5,00	6,00
Sloma, z maš. młóć., pras.	50 „	—	—
„ „ „ k zasł.	50 „	2,40	2,80
„ z cypami młóćena	50 „	—	—
Pšeńćna muka, 60%	50 „	17,00	18,00
Rżana muka, 60%	50 „	14.50	15,50
Pšeńćne wotruby	50 „		6,50
Rżane wotruby	50 „	—	6,50
Jeja	1 štk.	0,17	0,18
Prosata 390 štuk	1 štk.	24	42

Na wikach so prosata srěnjo kupowachu.
Najlěpše twory so hišće wyše płaća.

Tow. kat. młodźencow a knjeżnow w Baćonju wuhotujetej srjedu 1. januara 1930 w Měrćinkec hosćencu we Haslowje swój 17. założeński swjedźeń. Budże so hrać: „Hród Lubin“ a „Krótkowidźaca Wórša.“ Po tym wjesoła serbska rejka. Započatk we 7 hodź. K tomu wšěch towaršow a knjeżny a přećelow młodźiny, kaž też wosebje česćenych lubych starších, wutrobnje přeprošujetaj. Předsydstwo.

Tow. kat. młodźencow we Wotrowje wotmeje Nowe lěto 1930 swój 10. założeński swjedźeń z dźiwadłom a rejemi w Pančićanskim hosćencu. Započatk we 7 hodź. J. Krawža.

Hamtske wozjewjenje z Kamjenca.

Pschichodna hodźina za radupodawanje bdóhym budże sobotu 4. januara 1930, hopołdnja 1/211 hodź. we baraży Miłosćiwego wustawa w Kamjenzu.

Wokrjesny zwjazk Kamjenskeho hamtskeho hejtmanstwa.
Spomožetši a młodźinowy kwas:

Zastaranje z wodu z tłóč. připrawami plumpowe připrawy skótne samonapojaki z korłkami

wšěch druzin a wulkosćow wuwjedźe solidnje a derje pod rukowanjom

Gustav Schneider w Budyš.
na Różowej hasy 8 a 13

Drjewowa awkcija

Wutoru, 7. januara 1930 dop. w 9 hodź. budźa so na Sešowskich honach

wokoło 100 lósow stejaceho, twarskeho wužitkneho a palneho drjewa

za hotowe pjenjezy na přesadźowanje předawać. Kupcy zeńdu so na staršej drózy mjez Sešowom a Rakecami

Wobwedźer.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„S. N." płaća měsačnje we wudawarni 1.10 hr., na pósće a pola dowěrnika 1.51 hr., pod kříž. zwjazkom abo do wukraja 2.25 hr. abo 18 Kč. Wud. a čišć Smolerjec knihičišćernja, zap. dr. z'w. ruk. w Serb. Domje w Budyšinje. Telefon 2687

Za nawěsćiš, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 8 pj. Wobčežnje so stajace nawěsćiki a tabele so wyšše wobličeja. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 24 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Č. 301 (Nr.) 301 — Budyšin — Pónjelu, 30. decembra 1929 — Bautzen — Lětnik 38

Zakazanje Hamburgskeho „Werwolfa".

Hamburgska policajska wyschnosć je pišmo wo pschiležinach rošschěrika, kotryhž dla je žo „Werwolf" w Hamburgu sakasała. W nim žo praji, so je žo hižo dlěschi czaš wobkedźbowało, so žo Werwolfowi pschiwižowarjo sa wobydlerišu wójnu wojerjaŋ wuwuczuja. Tak je pruske ministerstwo šnutskownych należnoszow hižo w měrzu 1926 Werwolfowe mětne wotdźělenje w Elmshornje rospuschčiło. Dale žu w februaru 1927 w Hamburgu pola jeneho nědžuschcheho kapitana skład bróniow namakali. Jako jeho mějiczela, pschiłuschnika Werwolfoweho krajneho wjasa w Delnjej Sakscy, wuslědžichu. Pódla toho žu w měrzu 1928 w Hanstadtu pola tatarjow maschinske tšelby, pěschkowke tšelby a druhi wójnski material sebrali. Swěsčiło je žo, so je žo Werwolfowi pschiłuschniczy la wuživanje tychle bróniow wuwuczowali. Dale je žo swěsčiło, so je žu Werwolfowe wotdźělenja na pólnu słužbu wuczahowałe. We Werwolfowym sekretariatu w Hamburgu žu policajstim sastojnikam mjes druhim dalokowidy, dospołne połne telefonowne pschipraweńja, patronowe pasy ja maschinske tšelby a mjele revolwerschich patronow do rukow padłe.

Němsko-amerikanske wosebite dojednanje.

Mjes Němskej a Sjednoczenymi statami połnóžneje Ameriki žu žo jednanja z wuspěchom stónčiłe, po kotrychž smješe Němska wójnske wotschkodźenje Sjednoczenym statam nic z pokrědnitšwom banki za internationalne wunranje płaczenjow, ale bjespokrědnje amerikanskemu knježerstwu płaciš.

Kommunistiske zymske manevry.

„Hamburger Anzeiger" je tajny wołosnik centrale kommunistiskeje strony Němskeje wojewik, kotryž sašo rospraji, so žu dny skutkowanja pschiłchle. Džełonjemjerjo dyrbja so namołwicz, so bychu měr kajki a pódla toho dyrbja so — sa czaš bjesdźełoscze — politiske hromadne straiki łudźicz.

Zyłemu hibanju dyrbi žo po roskazu Moskowskeje internazionale kharakter puczistiskich manevrow dacz. Se nawjedowanjom Barlinskeje centrale maja so šnutska stronineje organisazje tak mjenowane dowěrne kadry wutworicz. **Te dyrbja swojej pschečiwnizy, němłostatnu wobornu a policiju, dopołnje šeznacz.** Sa to móža dowěrnikow wuczicz, tola žo tutym wo planje njeńmě niczo pschěrakdźicz. Kommunistiska demoralisowaza a rospuschczeza agitazija wjes wojakami němskołatuje wobornu dyrbi žo pobjelnicz, wobsebje we wulkich městach.

Skónczuje ma žo organisazija kurierskeje słužby wutworicz. 12. januara zentrala ke generalnemu alarmej kurierskeje słužby namołwi, potom dyrbi žo wschо po rjedže stacz. Towaršchojo, kotrjž kuriersku słužbu cžinja, dyrbja energiju, wotdatu a wobhladnivi ludźo byez. Tym žo niz jenož powěsčerska słužba dowěri, ale ż bobom dyrbja woni tež stronu politiskich sdźełacz.

Wobolnik, kotryž budża prawizowni radikalni wuwuživacz, je žo lětża 15. dezembra wudał. Wón je sa wschе wokrjesne wodźerstwa a sa wschitkich sekretarow kommunistiskeje strony Němskeje postajeny.

Wobtwjerdzenje francowskeje rańšeje mjezy.

Francowska deputěrtska komora je žobotu 2900 milijonow frankow sa wobtwjerdzenje rańšeje mjezy a 400 milijonow frankow sa sakitanje pschečiwisa nadpadam njepschečelskich letarjow pschijrowolka.

Pschi debacze ke krótkemu wurečowanju mjes sozialistiskim sapósłancom **Burtinom** a pschedsydu komorineho wójskowcho wuběrka, **Fabria**, dóńdże. So by komora žadane sumy pschijrowolka, Fabri hischcze raz na „němski strach" pokajowasche: Němska schitkaza policija, kotraž žo jenje njehodźi kontrollowacz, druhe 250 000 muži žyzne wójsko pschedsitaja.

Wójnski minister **Maginot** znowa knježerstwowy namjetny sakitowarišći plan rozkłoužuje, praji, so nadpad namjetny sakitowarišći plan rozkłoužuje, praji, so nadpad nawalnikej pschemóżaze stejischcho da. Dokelż ma francowske wójsko krótki słužbny czaš, njehodźi žo mjeńy na dožahaze kwaschnje schkitacz. Sa tutón czaš dyrbi **Francowska njepschečelowemu nawalej a wobšadźenju francowskich ja-**

now a wobšhadowskich schijischczow sadźewacz. Dla dočaženeho wuczeńnjenja francowskeho wobšadźerskeho wójska dyrbi žo też dołhoranscha mjesa schkitacz. Tak je žo plan wudźełał, kotryž wschе możnoszе krajiny wuwužije: rěki, lěhy, hory a też powodżenja wopschija. Wobzeže wohrożena cžara **Metz—Diedenhofen žo ż podsemskimi khodami swjasa.**

Spjećenca na francowskej wójnskej łodzi.

Psched někotrymi czažom amerikanske nowiny źiedowazu powěsć pschinjeżechu. Na francowskim panzerowanym kschižaku „Waldeck-Rousseau" je w druhej połowje oktobra w chinesčich wodach blišo Amoa revoluzionarny zbjeh wudyrił. Kapitan „Waldecka-Rousseaua" radiotelegrafiju amerikanski kschižak „Pittsburg" na pomoz sawoła. Tutón je zbjeh potłočił.

Nadrobnoscze wo pschičinach zbjeha njeběchu ani je francowskeho ani ż amerikanskeho wójnskeho łódźstwa zhonicz.

Hakle někto je žo ż powědanja matrosow amerikanskeho kschižaka podawk někchto rosjasnik. Kaž je ż toho widźecz, je žo wjetschi dźeł muszstwa francowskeho kschižaka zbjeżej pschisamknył. S hrosu so sajawschi offizjerojo je schkrizkowanskej telegrafiju amerikanisku łódź wo pomoz proschachu. Amerikanski kschižak ż poknej paru pschikhwata a spjećenych matrosow smerowa, jim hrożo, so łódź potepi. Psched hrożazymi kanonami amerikanskeho kschižaka so spjećerjowarjo poddachu, dokelż žo po słaczu nowoczaženeje zyłnischeje amerikanskeje łódźe bojachu.

Po porażenju zbjeża žowójnski žud sestaja, kotryž **zbjeżowcjo wjednikow k žmjerczi i wobwěschczenjom sakudźi.** Wužud žo też hnydom psched wočzomaj zyseho muszstwa wobeju kschižakow na „Waldecku-Rousseaun" wukonja. Wschitcy matrosojo, kotrjž běchu so pschi zbjeżu wobhroželi, žo podjěschco wotmělnichu a žu so psched žud francowskeho wójnskeho łódźstwa stajili, wo kotrehož wuźudże njeje sjawnosć hacž dotal niczo zhonika.

Nowe polske knježerstwo.

Ministeriki pschedsydża Bartel hižo dźenża sapiš nowych ministrow republiknemu presidentej pschepoda. Warschawske nowiny chzeża widźecz, so budżetaj nowemu knježerstwu z nowa marschall Pilsudski jako wójnski minister a Zaleski jako šnutkownemu minister pschiłuschnej.

Schtyri ministerske mětnja su žo ż nowa wobšadźiłe. Na mětło šnutskownego ministra Sšladkowskeho stupi wójwoda Henryk Jaseński, na mětło justiznego ministra Cara president Warschawskeho appellasiskeho žuda Feliks Dutkiewicz, na mětło katarskeho ministra Mjesańskowskeho dotalny statny podsekretar Viktor Leśniewski a na mětło ministra ja šjawne wuczby Maraczewskeho Lwowski universitny profesor Maximilian Matakiewicz.

Wopyt polskich offizerow w Francowskej.

W Pariju 150 reserwnych offizerow wocžakuja, kotrjž chzeża narodne sjednoczenstwo francowskich reserwnych offizerow wopytacz.

Rusła je žo kommunistiskeje agitazije pschečiwo Jendźelskeje wdała.

Jendźelske sjwonkowne ministerstwo je wopschijecze noty wosjewiło, kotruž je **pódlanz Sšokolnikow jendźelskemu sjwonkownemu ministerstwu pschepodał.** W nocze žo Ruska runje kaž Jendźelska na to swjatajetej, so njebudźetej ani pożrěbnje ani njepożrěbnje organisazije abo sjednoczenstwa podpjerowacz, kotreż agitaziju pschečiwo jenemu ż wobdźelnikow dźełaju.

Snate je, so je Ruska też, hdyż je sprěczenja ż Francowskej, Němskej, Czěskosłowakskej atd. wobjamkła, žo na te žame žłubjenje žwjasała, so pak žo jich poddźišcho nihdże njeje dźerżała. Też w Jendźelskej budża bórzy dyrbjecz ż nowa spótnacz, so budża rušy kommunistiju nic jenož mjes dźełacerjemi, ale też w jendźelskim wójsku a wójnskim łódźstwu za kommunistiski pschewrót dźełacz.

Mjenschiny w kommunistiskej Ruskej.

Saftupjerjo we wušwobodźerskej wójnje pschečiwo bolschewikam podležanych krajow, mjenujcy Wukrajiny, donskeje, kubanskeje, kawkaskeje konferderazije, Turkestana a Urala, žu žo k sakitanju swojich narodnych prawow psched žudom Swjatła Ludowi sjednoczili. Stajna pišarstwa w Genfu dyrbi jich dźełu słužicz.

Dweju fararjow w Ruskej satšeliła.

Kaž bo ż Moskwy powě, žu druhi dźeń hodow w Leningradu dweju ruskeju fararjow, Kudrjazewa a Titowgradowa dla njepschečelskeho sadźerżenja pschečiwo kommunistiskemu knježerstwu satšeliła.

Grichiska za měr.

Ministerski president Venizelos je dopisowarja juhosłowjanskeje nowinskeje powěsčerje Avale pschijał a je jemu mjes druhim rjekł:

Pschede wschěm žwoju kedźbliwosć hospodarskemu wutrowjenju Grichiskeje pschiwobroczujemy. Pschi tym žo nam wjele sadźewkow napschečiwo staja. Wola naš je wójna dwanaczy lět trala, na kónzu je žo grichiske wójsko w Małej Asiskej zbiło a poldra milijona Grichow žu Turkojo wot tam k nam wuhnali, kotrychž smy dyrbjeli samětnicz. Někto móże žo rjez, so je žo tónle wulkotny sfukt dotonjał.

Po jadanju monarchistiskeje strony žym do toho dowolił, so by grichiski lud wo tym wothłosował, hacz by žo dyrbjała w Grichiskej monarchija wobnowiciz, dokelż derje wěm, so žo wulka wjetschina grichiskeho ludu za republiku wuprají.

Mój namjet je žo ż wotpohladacom cžinił, so by žo monarchistiska ludowa strona do parlamenta wróczíła a žo je skutkom pschi wobnowjenju kraja wobdźełiła.

Wo praschenjach sjwonkownje politiki Venizelos praji: Jako staro pschecželjo měra smy ż tym žo prózowali, ideje měra do skutka stajicz, a smy tohodla srěczenje pschecželstwa ż Italiskej, Jugosłowjanskej, Bołharskej a Turkowskej wobsamknyli.. Džakamy na tym, so by žo měr w bliskim ranschim kraju wobtwjerdźił. We grichiśko-turkowskich poczahach Venizelos praji, so žu dobre, tola žu hischcze dale njeschče praschenja, kotreż žo dyrbja rosrisacz.

S Jugosłowjanskej žu też najpożledniche njepschajesjenosze wotstronjene, praschenje žwobodneho pažma we Ssolunskim pschistawje je žo k dopołnej spokojnosći rosrisało.

Wo reparazijskim praschenju Venizelos praji: Njemóżemy wo połnej spokojnosći rěczeć, ale jenož wo tym, so žmy spriwnie k sabadže wsajomnych konzessijow rosdźelenju reparazijow pschibliżowali.

China exterritorialnosć a druhe prawa wukrajanow wotstronja.

Chinesła politiska zentralna rada je wobjamkła, 1. januara wukas wudacz, ż kotrymž žo exterritorialnosć zujych połłanzstwow wotstroni a žo w Chinje bydlazy wukrajenjo chinejskim žudam podstaja.

Japanska tónle wukas njepschihłopnuwa. Japanski diplowatikli sajawjeć w Pekingu, Kriti je pschipowědźił, so žo japanske knježerstwo ženje wobjamknjenju chinejskeho zentralneho knježerstwa njepodcžinje. Japanske knježerstwo budże dale sadaju sastupowacz, so japanśay staczenjo wschě pschedprawa, kotreż žu psched wotstronjenjom exterritorialnosze měli, dale wuživa.

Francowske stejišco preciwo wotstronjenju exterritorialnosće w Chinje.

Chinesti połłanz w Parizu Kay Lu je francowskemu knježerstwu jdźeił, so China exterritorialnosć wukrajnych połłanzstwow 1. januara 1930 wotstroni. Sjwonkowne ministerstwo je wotmołwiło, so je Francowska stajnje hotowa była, ho po chinejskich pschecžach skosowacz, kaž bórzy žo njerwotpuschczomne rukowanja w nastupanju bjesstracha francowskich staczanow a w nastupanju žudow dadźa. To pak žo w tu khwilu hischcze njeje stało a tohodla francowske knježerstwo žadanje Chiny ża hnydomnym wotstronjenjom exterritorialnosće, schtož srěczenju ż lěta 1858 napschečiwo rěczi, wotpokasuje. Wono pak je šwólniwe, hižo 1921 sapoczane jednanje wo pschekhodnym knježerstwje dale wjesć.

Też Jendźelska a Sjednoczene staty połnóżneje Ameriki budża pschečiwo wotstronjenju exterritorialnosće žwojeho połłanzstwa protestowacz.

Indiska chce so dospolnje wot Jendźelskeje dźěliz.

Wjednik indiskich nazionalistow Gandhi je na wschoindiskim sjesdźe w Lahore wobjamknjenje pschedpołożił, po kotrejž ma narodne hibanje na to hicz, so by ko Indiska wot jendźelskeho knježerstwa wušwobodźiła. Sjeźd je

ker wosamkatzenje bjes pichemšenjenja pjichijal. Jindjoho dyrbja so jendželskim wyschnoscham spjeczowacz, dawki njerjechesi a so ludowych sastupjerjestwow dalowacz, hacz budze njewumožnjenosć Indijeje dospita.

Pichi wotewrjenju wschoindiskeho sjedza je sjedzowy president tak nimowanu indišku khorhoj na žerdź sczahnuły. Wokoło 30 000 Jindow, mjes nimi 5000 žonskich, bě pichi tymle czinu pichitomnych, kotrejž wulke zahorjenje a wotmje sdudsi: „Nječh je žiwa revolucija!“ Stónczinje ludowe czrjody policajskich sjeczas pichetorhnychu. Pola mnohich Jindow bě roshorjenje tak mózne, zo bjes wedomja k jemi padzechu.

Čwila wulkich myšow — hłód.

Po powdźecz ſ hollandskeje Jndijskeje 50 000 wobydlerjow we wjeczornym Flores je zakoženym hłodom mrjeze. W nekotrych ſirouach je so hłodowy tyfuš rozscherił, kotryž je jebi hižo nehdże sto wosobow jako wopor žadał. Hollandsko-indiske knjezerstwo je pomozmi dźekawosez sajwjedło. Stód je ſ nimo wery wulkim pichiſporjenjom wulkich myschow nastał. Sapoczatk oktobra zu wulke myschе w krajinje Megari wschе wotſjerowe a rozſowe žně smjezke. Tez w merzn běchu hižo wulke myschе dalokе wobſpjetе rajzowe a majzowe pola wupuszczile. Boja so, zo so ſ hromadami wulkich myschi mór rozscheri, dokelz so morwe bazille ſ tkhami wulkich myschi na czlowjeka pschenjesu.

Flores je jena ſ małych Sundaskich kupow k polodnju wot Celebes a ma nehdże 250 000 wobydlerjow. Snutska kupy ſej w hustym pralězu woheibluwazej herje Cobtobi a Ceo. Nadkjezerstwo nad tejle kupu w rukomaj jeneho hollandskeho residentstwoweho asſiſenta leži.

Hudżene finansy města Chicaga.

Město Chicago ſo runje tak ſ pjenjezmi nusu bedzi kaž nemske města. Jeho finanzne wobczežnosczе ſu tak wulke, zo mózesche wuczerjam mjdu jenoj ſ czasom zaplacziez, dokelz je so poradźiło, w poſledniem wokomiku po dolhim wuradżenju pożczonku 3 miliſionow dollarow dostacz. Powſchitkownje bě so hižo wocakało, zo Chicago wuczerſke mjdy hakle se sapodżenjom dweju njedżel wuplaczi.

Ze Serbow.

W Budyschinje, 30. dezembra 1929.

— **Wo wjedrje.** Sthlna wyſchina pola kupy Island je wjeczornej Europje sasko hrozne sahubne wětry pschinjesła. Tez pola nas wežera wětſikej hólzy ſlé sakhadżachu. Tuta niżina nětko w polnozy nimo czehnje. Wjele kuchna je w Wólſtej a w Tirolſkej posledne dny padło. Nětko stupa schlenza sasko na rjanc. W rospokojenju niżinow njeje hiſchcze wjele pschemenjenja spóznacz. Jutſje ſ mkodnym mežacznom je lożny mózno, so wjedro trajnischeje symy sastupi. Tez nasch Pichodżenak kruty symu ſlaja. Stónżo nětko najpodżalcha ſtudża. Pschihodny ſchtwórtk ſo tez hižo wobroczi a potom ſ [illegible] hłodża. Jutſje Sylwester ſtudża žłonczko 8,14 a khowa ſo 3,53 hodź. — Dżenja rano we 8 hodź. barometer 744, hygrometer +1, thermometer +1. Wuhlady na ſuche wjedro.

— **Padnjchſtwa.** Pokradnjene buchu 23. 12. 29 w dopolonſkich hożinach ſ pschebywanſchcza pschi nakładnem dwórnischczu czorny wojerſki mantl ſ czornymi rohowymi knefleml, ſ jenym rjadom, — a 27. 12. 29, popołdnju wokoło 4 hodź. ſ jenże wokkeże Humboldtkeje haży mużoze koło, ſnamki „Steewer“, czorne kroſzna ſe ſelenymi ſmuhami, czorne blótojschtikaki, żolte ſtrizy ſ czornymi kromami, wyſoko ſhibnjene wodźidło ſ czornymaj celuloidowymaj pschimadkomaj, dwojoſtuczny ſwónczk, torpedowy ſamodżk, ſchjere wobrucze. — Dale w nozy k 24. 12. 29 we wokolinje por nowych brunych mużazych niſchich czerjow, ſnamki „Salamander“, bele schike, dalekowid a 100 ſchtuk zigarow Bremer Börſenforſtment“. — Wo wężowne ſdżelenja, kiż mohłe ſłużicz k ſpěchunſchemu saſtkanjenju paduchow prosżu kriminalne wotdżelenje we Budyschinje.

— **Nadpad.** Druhi dżeń hód, krótko do 7 hodźin wjeczora ſu tu na wopyczе pschebywazu młodu holzu 4 hacz 5 mkodżi pacholo wobczežowali a do wukuta Pětrowſkeje zyrkwje ſahnali. Pschi tom ſu ji ylonu bruntokżanu ruczku toſchku, ſnutska rożojto wołſchiku, ſ mozu wutorhli. W toſchzy běchu ſnjask kluczow, ſ ſtjomi wſchelakimi kluczemi, jednottkwy kluz, maly ſchtyri-rożojty ſchpihel, kulowata tyſka ſ popy ſ napiſmom „Hermann Reichel, Neuſtadt i. Sa., Bahnhofſtr.,“ w kotrejż bě trochu waty, njedżelſka nawróczna khartka Nowo-Město-Budyschin, pobobna a nekotre wiſitne karti. Mlodoſtni ruběžnizy, kiż po napadże czekniczu, běchu w mantlach wobleczeni a mżachu ſchwortowe czapki.

— **Autobuzowa czara Budyschin-Bela Woda.** Na ſtatnej automobilnej czarje Budyschin-Bela Woda pojeże wutoru, 31. 12. 29 — Sylwestra — pschipołnischi wós 11,40 ſ Budyſkeho dwórnischcza a budże w 13 hodź. na Welo-Wodżanſkeho dwórnischczu, wotjeżdże 13,45 ſ Welo-Wodżanſkeho dwórnischcza a budże 15,05 na Budyſkim dwórnischczu, każ ſobotu jżdżi. Sapunjene jżdży Lużi (Lieske) — Nowa Wież—Komorow—Budyschin, kiż hewak tez ſobotu jżdża, pak njepojedu.

— **Porjedżenja:** W ſobotnischej rosprawje wo ſarjadowanju Sserbſkeje Ludoweje Rady ma rěcacz: „Potom ſo hiſchcze krizeja żejniſki ſapożkanz Spitank a farar Schewczik kooptowaſchtaj“ (niz poſtrowiſchtaj). — A na hodownej ſkhadżowanzu njeje k. wyſchſchi wuczer Sskodnik wo żerbſkej hudżbje, ale wucżbje rěczaſ.

S **Wětrja.** Powſchitkomne turnatſke towarſtwo we Barcze wuhotowa 2. ſwjaty dżeń hód w Müllerez hoſcżenzu w Barcze hodowny wjeczork ſ dżiwadłom. Hrajſche ſo dżiwadłowy kruch „Hodowny ſón“, kiż bě we wſchech rólach derje wobſtadżeny a namaka wulki pschiklesk pola bohacze ſastupjenego pschihladowarſtwa.

S **Wesporka.** Nješchto hodżin do Bożeho dnja ſhromadżi wołſadne żónſke towarſtwo ſtarych a ſlubych mężczanſkeje gmejny a zyrkwineje wołſady, ſo by tez w tutom krize jim hodownu ſwjatoczesnosc ſ wobradżenjom pschihotowało. To ſo jara derje poradżi. Sapo hedżachu ſa dołhimi, ſ běłymi rubami pschikrytymi tafłami w zyrkwinem wołſadnem ſale a wjeſela ſo ſ czicha ſwojich darow. Mjetrekżnuli poſtkczenja towarſtwa mkodych holzow pschihodżachu ſo tak prawje k tomu, tuto czicho hodowne wjeſele powyſchicz a pchiſporicz. We ſwojej wutrohnej narěczi podobnu wołſadny farar ſtudijny rada n. w. Kórik pola ſwojich radoſtnje hnutych pschipołłuchariow prawje hodowne ſłowli.

Z **Worklec.** Do wójny ſo w nasej wsy mało twarjeſe. W poſledním czasu pak ſu ſo nětko zady tak mjen. kormarſkeho hata ſtyri nowe domske natwarile. Prěnje běšo pred nješto létami Völklec. Potom twarjachu Illlmanec, pozdżišo Kmjeczec. Mjez Kmjeczec a Illmannec ſtatokomaj natwari ſebi lětſa swója Frömmeltec nowy dom a zacżahny pred krótkim do njeho. Tale ſtwóri zady ſtomow wokoło hata ma nětko cyle hinaſi napohlad. To je wosebje nětkole we zymje derje widżeć.

S **Hornjeho Wujesda.** Njedżelu pjched tydżenjom a pondżelu politicajach Wujesdżanſke ſchulſke dżeci w Herbſtej grypche hodowne pjchedſtawjenje. Dżeci běchu ſ czełom a duſchu pjchi ſwojim hraczu, kiż poradżi ſo k najwjeſchej ſpokojnoſczi mnohich wobſtowarjow. Wucżerjo njeběchu ani czaſa ani prózy lukowali, ſo by ſo wſchitko prawje derje poradżiło. Wożebje wujběhnyczi dyrbja ſo baſnje makutkow a poſtrowjenje hwězdnych ſpczoarjow. Tez wobaj rumpodichej ſo derje wujimaſchtaj. Wulki dżak ſłuſcha zylenmu wucżerſtwu, każ kujeni kantorzy Kranzowej, wucżerjej Mißbachej a knjeżnje wucżerzy Lehmanz.

S **Kamjenza.** Wutoru, 31. dezembra, pschijimaja ſo pschi Kamjenſkim nakładnem poſtkżowanju naładne twory (Stückgut) każ na ſobotach, to je ſa wjeſelowe twory (Frachtſtückgut) wot rano 7 hodź. hacz do popołdnja 2 hodź. a ſa khwatne nakładne twory (Eilſtückgut) trohnje wot rano 7 hodź. hacz do popołdnja 5 hodź.

Se **Strože** pola Wulkich Sdżar. Pschi njedawnym poczerpjenem njeſbożo ſ motorſtim kołom ſe żebi dżiwacze B. wottud ruku ſcamal. B. padże pjchi wutrowiſchej hladkoſczi ſe ſjwojim motorſtim kołom a mężeſche jeho, żebi ruku k druhemu raſci ſtamacz, tak ſo dyrbjesche jeho do khorownje pſchewjezcz.

Z Łužicy.

S **Kunewalda.** Proſchersſtwa dla buſchtaj njedżelu wot polizije muż a żona do wjeſnjeje ſkody pſchiwjedżenaj, hdżež ſo wupokaſa, ſo jeju ſ łóſerſkim liſtom zyta. Jedna ſo wo njezjenenehu ſamkarja a wudatu żónku, wobaj ſ Częſtobłowakkeje pokhadżazaj, kotrejuż Birnatke hantſke hejtmanſtwo dla wupokazanja ſ kraja pyta. Por, kiż ſo nimale radiatnje ſadżerża a polizaſkim aſtopnikam na njehymane wejdżenje widma nadała, wotwjedżechu na hamtſke ſudnistwo w Nowożołzu-Spremberku.

S **Bilkopiz.** Mlodżinowy a ſpomożerſki hamt wokrjeżneho ſaſtarankeho ſwjatka Budyschin-kraj ſnjese pondżelu dopołdnja wot 10 hacz 12 hodź. w Bilkopizach w ſtarej mężczanſkej ſchuli, na Schulſtirze namełże czo. 8, w lekarſkej ſtwi, rěczny hodżinu.

Ze Sakskeje a dalſich krajow.

* S **Reichenbacha.** (Do warjazeje wody padk.) We chemiſtej dżełarni firmy Schuſter a Wilhelmy wobżuwy ſo ſchkleneżej Felikſ Hirſch pschi czołowanju tak njeſbożownje, ſo padże do czórbaſza ſ warjazej wodu. Snjeſbożeneho hnydom pſchikhwatani ſamaricza ſ nuſu ſeſawobalachu.

Se **Schandawy.** (Woheń.) W nozy k pondżelu wotpalischtej ſo w dolinje Kirnicze pódlanſke warjenje lężnikkeho hoſczenza o thżaja tydżenſkeho ſwjatoka Drježdżanſkeho fabrikanta Konſula Harlana hacz na fakładne murje. Skoro zyły inventar ſo ſobu ſpali. Muſała, ſo je woheń ſ tym naſtak, jo je ſo rěs w kurjeſni ſam ſapalił.

S **Kamjenizy.** (Pſche wutſelne franjenja wumrěł.) Nohajzowy ſabrikant M. w Kamjenizy, kiż bě w nozy k 13. dezembrej ſwoju mandżeſliku we łożu ſatkelił a ſo potom ſam do hłowy ſtelił, je w khorowni pſche ſwoje rany wumrěł.

Se **Noſkowcina.** (Se autom do młynſkeje hrjebje padk.) Pjaſt wjeczor ſajedże wucżeř Weber ſ Böhrigen ſe ſwojim wotewrjenym autom k motorowemu wobhrodżenju Striegiſzy, ſtorhnu je 15 metrow daloko preż a ſpadże 5 metrow hłuboko do wody Striegiſkowje młynſkeje hrjebje, kiż je tam ſyches 2 metraj hłuboka. Weber wukhowa ſo ſ phuwanjom a mężeſche tez ſwoju żonu wumóz. 9 letne dżeczo wudrapa ſo trochu dale deleka wot mełina njeſboża ſamo wot ſo pyches cżeſti łód. Wina na njeſboži bě, ſo bě wodżidło wota ſaprajiło.

Cyrkwinske powěsce.

Z Hućiny.

Nowe lěto: Dop. w 9 hodź. serbska, ½11 hodżin němska Boża ſłużba. Zběrka za powſitkowny cyrkwiny fond.

Z Małešec.

Nowe lěto: Dop. w 9 hodź. serbske, ½11 hodżin němske kemſenje.

Z Rakec.

Sylvestra popołdnju ½5 hodżin serbſki a w 6 hodź. němſki nešpor k wobzamknjenju lěta. Zběrka.

Nowe lěto: Rano we 8 hodź. serbska ſpowěd a Bože ſwjate wotkazanje, w 9 hodź. serbska, ½11 hodź. němska Boża ſłużba. Zběrka za našu cyrkej.

Lalik.

Roman ſ mužneho morja.

74] (Pokrjaczowanje.)

Nadobo wón horje ſpohladny — ſchto to bě? — Sslowjany Bože — Sadie — każ by jeho Boża ruczka ſajała, ſarża wutroba, a każ pjched jewjenjom, porażeny wot żałoſtneho wokomika, ſwjeſe ſo na koleni a ſhladowaſche dwěluzy, ſo ſpodżiwajuz, ſwojim ſamkżnym ſmužkam njedowěrjo, na to, ſchtoż ſo jemu tu ſjewi. Tam ſtejeſche jeho żona — tam ſtejeſche Sadie, tak kraſna a lubosna, tak dżiwja, tak młodna każ hdy pjredy; cżemne, ſe ſmahowazymi kwětkami pjchepleczene kudżerje, ſwobodne, wotewrjene czoło. cżezke rubjeſchcżo wokoło ramjenjow, ſlětowaze wokoło nateho cżeła, ruku wupſchestrětu k njemu a nježej hubje na pol a runje daloko doſcż wotewrjenej, parlowe jubiczki pokazaci. —

„Sadie!“ wón ſawoła a ſakry ſebi woczi ſ ruku, ſo by ſebi tak na krótki czaſ ſnajmjenſcha lubosny wobraz wobkhował, kiż, każ ſebi hinak wěrjcz njeſwaži, dyrbjeſche pjched jeho ſwonkownym ſpohladnjenjom tola hnydom ſo poſhubicz — „Sadie, ty wboha — pjcheradżena Sadie!“ — a ſchtoż njebě bolosczi nětko w khetadoſhej hrjebagej cżwili ſtoro famohła, pſchecżiwo cżemu běſche wón wojował ſe wſchej ſwojej ſaſkaſlej ſmužjej ſpjerawoſczu, to ſlemi je nicżki wokomik — to roſeſchkrě jemu lodowu ſtoru wot ſproſtkeje wutroby.

„Schto je zuſemu cżłowjekeji? — Je thory? A ſ wotkel ſnaje moje mjeno?“ praſchesche ſo zuni, ow tak derje ſnaty hłóz, a ſwojim ſmužkam ſam njedowerjo, ſatorhny ſo njeſbożowny cżłowjek a hladaſche, ſ wulkim khwatkom żebi ſajmuwane wołoſy ſ cżoła hkażo, na lubosne, mike dżeczo, kiż pschezo hiſchcze ſcżicha a ſ hłoſkrónczenej mjeſhkoſczu we hłoſu:

„Kotruż ty wokaſch, falſchny, njeżwérny Wi—wi, — ta leži ſpody tebje tudy w khłodnym rowje, kiż ſmy ji po jeje próſtwje tu wurylí na jeje najlubſchim mějtaczku. Maka, płona hórka ſ kwětkami wupyſchena pjched tobu kryma wobhu wutrobu, kotraż je tu napożledy měr namakała, kiż ſy ty ji rubił a ſymnje a bjes dżiwanja ſ nohomaj tepta. Tale wutroba je tebje bóle lubowała, hacz ſy ty hdy byl, bóle hacz mózeſch żebi to myſlicz, a hiſchcze we ſmjercżi je cżi wodała a Bożeho żohnowanja na tebje proſyła. — Njeſmajeſch-li ſwoje dżeczo wjazy?“

„Moje dżeczo? — Sadie?“ ſawoła René, je ſemje poſtkcziwſchi a ruzy ſa bojaſnje k njemu ſhladowajez knjeżnu wupſchestrěwſchi — „Sadie, moje wbohe, wbohe dżeczo!“

„Je to mój nan, Aia?“ wopraſcha ſo ſe ſtrachacżiwym hłoſom mile dżeczo — „nan, wo kotrehoż je macż tu tak cżaſto płakała a ſa kotrehoż ſym kżdy wjecżor ſo modlicż dyrbjała, hdyż ſtonżo tam ſa horzymi wjeſkich ſakhadżeſche?“

Aia njemóżeſche rěczeci, wutroba bě ji ſamej tak połna, ale wona kiwny ſwoha ſ hłowu, a Sadie, k nanej pschiſtupjo a ſwoju hłoſbczku dowěrliwje k jeho wutrobnu tulejo, njes tym ſo wón ju ſe ſadoſczinym wotmachom wobja a k ſebi ſtłoczi a jeje cżoło ſ horzymi hubkami woſkoſchowaſche, rjekny ſcżicha:

„My ſmy tebje tak dołho wocżakowali, nano, ty ſy jara dołho wuwoſtał, a macż je tebje tak jara lubowała.“

„Moje dżeczo, ty mi ſamaſch wutrobu“, proſcheſche hewak tak ſylny muż, kotrehoż bolosczi nětko pſchimnuwſchi — „pójtaj, wój ſo cżwilujetaj a mje a ſpjacu tam pod kwětkami. Pój ſobu dele, Wi—wi, ſ Ahiahi, kotrehoż ſy hewak bratra Ezra mjenował, ſo hyżmy wſchitzy k jebi pſchiſchli a rosumni ſo ſtali. — Mi je ſkoro żiły ſ cżeła wupalilo.“

A jeho ruku njepuſchcżo, mjes tym ſo mkoda holczka wot nanoweje ruki wobjata, ſwoju hłowczku k jeho wutrobnu pſchituleneu mężeſche, dżechu pomałku po horzynej ſtkoninje na drubej ſtronje dele, hdżež bě nowa, pohódna ſchczežka wuteptana.

Mitonare żebżeſche pjched durjemi, hiſchcze pohódnischi a kulowacżiſchi wupaduju każ tehdom. Żyle tež ſazo we ſwojej drje pohanſkej, ale na kżdy pad pohódnej a pſchirodnej drażeże, bě wón nimale jednorako kracżele ſo pſchiblížowazych ſazſtyſchkat, jako ſo jeho wócżko na europiſka drestu zuſtnika, kotraż bě jemu pjchecziwna, dohlada, a wón hižo ſo ſpodżiwaja a pſchepſapnjeny ſpohladny nad tajkim njewjchdobnym a drje też njewitanym wopytom. Tak ruczе pak hacż ſkupinu ſpżna, ſwojeho kublanza pod paju ſ zuſym cżłowjekom, to drje jemu nadobo wěrnoſcż ſaſtwita.

„Wi—wi!“ wón ſawoła ſe ſwojeho ſtółcżka pokoczniwſchi, a zuſemu nimowólnje ruzy napjchczeho tykajo. Potom wſchak, jako by ſo nadobo na nješchto dopomnił, ſpuſchczi jej ſaſo, ſwjeſe ſo na ſwój ſtółczk wrócżo a wudżeraſche, ruzy na ſwojimaj kolenomaj ſtyknjenej, ſe ſpodżiwanjom na nébdjuſchcżeho pſchecżeła, kiż nětko zyle na ſtarehu muża ſo pſchemenitniſchi pjched nim ſtejeſche.

„Mitonare — Joranna — Joranna!“ wokaſche pak René, zyle blisko pjched nim ſaſtawſchi, a jemu łéwu ruku k powitanju podawſchi — „żłym-li ſo tak pſchemeníš, ſo ſamo ty, mój ſtary pſchecżeło, mje wjazy njepóſnajeſch?“

Mitonare njejbihny ſo ſ blaka, ani njebjezeſche podatu prawizu. Jenoż do bolosczinych ſaldożnych ryżow ſo nawróczaceho ſkładżo, rjekny ſcżicha, a ſkerje bóle ſam ſe ſobu rěcżo, hacż k zuſbnikej:

„Tak ſy ty ſazo w Atiu, René, a kak je cżi wokko wutroby? — ſe, ſe — prawje ſe bolosczinje — a kajku bolosczi ſy hakle tym wſchém nacżinił, koliż ſu cże ludo měli.“

René ſakry ſwoje wołcżicżo do rukow, ale njenapſchecżiwi żkowczka, a mitonare rěczeſche ſwaha dale:

(Skónczenje pſchichodnje.)

Hodowna skhadźowanka Maćicy Serbskeje.

W Budyšinje, 27. hodownika 1929.

Mysličko, so wjacy króć wob lěto zeńć w dźele za luby narod, kaž so to nětko hižo dleši čas stawa, je na dobru rolu padnyła. Pódla jutrowneje hłownеje zhromadźizny su lětne skhadźowanki poměrnje přeco derje wopytane. Też zaiidźena hodowna, dźiwajo na swjate dny, hdyž su ludźo we swójbje, pola přiwuznych a w towaŕstwach swoje hody hižo woswjećili a při tym dosć dźěła měli. Hody we swojej wobkuzlacej potajnosći a nježnosći wabja do cylka, so zhromadnje radować nad tym, štož dobru křesćijansku dušu jima.

A w tym zmysle wotewri nětčiši horliwy předsyda, knjez justiceny rada dr. Hermann, skhadźowanku, hdyž hodowne zwony nam klinča. Młodźina tu njeje, hdyž je na druhim městnje do dźěła zapřehnjena. Dźakowaše so přitomnym, zo su swoje swjate dny wopowali z wopytom posedźenja. Přeprošowaše też na swjedźeński wječork, hdźež měješe so generalna pruha za nješto, štož njeprěradźi, wotměć a potom w dalších Serbach přewjesć. Přeješe wšitkim wjele zboža a Božeho žohnowanja w přikhadźacym nowym lěće a też Maćicy dalši kěćw a rozrost.

Po tutych postrowjacych słowach přednošowaše knjez kantor Symank „Wostawiznach serbskich kěrlušow“. We swojim nimo měry zajimawym přednošku wjedźeše nas do historiskeje maćizny, mnohim njeznateje, a počahowaše so na evangelske kaž też katolske kěrluše. Duchowni a łajkojo su je podawali. W dalšim rozłoži prašenje: Sto je kěrluš, wosebje serbskí? Je zhromadny spěw pobožnych kemšerjow a zabéraja so z nabožnymi předmjetami. Też pobožne legendy a ludowe powědančka so do nich zapletu. Tak nastachu pokěrluški, kotrež so wšitke za liturgiju njehodźa. Naspomni tamne 37 kěrlušow, kotrež so pječa Lutherej přičepěja. Kěrluše dźe su „puć a srědk k docpěću njebjes“. Z wotkal je mamy? Sn přełožki hymnow, psalmow a antifonow z němskeje, słowjanskeje a łaćanskeje rěče. Też serbske originalne mamy. Hdy a kdźe su nastałe, njehodźi so časnje dopokazać. Jedyn z najstarših a ryzy serbski je drje tamny hodowny „Chcećе-li na nas posłuchać“, dale „Jene rjane dźećatko“, „Dźensa je dźeń radostny“, potajkim wšitke hodownicho razu. A hišće druhe. Rěčnik pokaza na wašnje spěwanja našich prjedownikow, hdyž hišće čišćanych knihi njemějachu. Tajke mějachu Němcy jako prěnje w lěće 1523 a Serbja 1703, wo čož je so Pawoł Praetorius postarał. Rěčnik je w Maćičnej knihowni 5 rukopisow serbskich kěrlušow namakał. Předpołoži zhromadźiznje na dwaj lětstotkaj stare kěrlušace knihi, jene też z němskim a serbskim tekstom. Hižo 1758 mějachu evangelscy Serbja 658 kěrlušow a su so na 806 přisporiłe a su hač dotal 35 wudawkow resp. nakładow docpěłe.

Na katolskej stronje bě wše bóle zawita. Najstarše němske zhotowischo su 1537 pod biskopom Janom Dichošłapom (Johann Leisentritt — katolscy wěrjwi podnim (Janom) stejacy mjenowachu so podjansey). Wulke zasłužby wo kěrlušerstwo ma Radworjski farař Jan Hawštyn Swětlik, kiž 1696 prěnje čišćane serbske kěrluše wuda. Prěni wudawk wopřiješe 88 a druhi (1720) hižo 130. W tym nastupanju ma też mjeno Měrćina Goliana („Dobroćeŕ wótčiny“) dobry zwuk. Zakładne dźěło za katolske kěrlušerstwo je wukonjał farař Michał Wałda w Radworju, kiž je pódla 659 kěrlušow w lěće 1785 też pačerjacu knihu „Jězusowu winicu“ w samsnym wobsahu wudał. Tola běchu sebi někotre wosady, tak Ralbicy (1807), Wotrow (1836) a Khrósćicy (1853) wosobite kěrlušace kniho wutworiłe. A hdyž naš wótčinc Mich. Hórnik so na wotstronjenje tuteje wšelakosće zwaži, storči na skoro njepřewinjomne napřećiwjenje. Tola so jeho nahladnosći a autoritee poradźi přećiwnosće přewinyć, doniž 1889 k wudaću „Pobožnicho wosadnika“ (wopřijejo modlitwy a 226 kěrlušow) dóńdźe. Nowaj wudawkaj wobstara prelat Jak. Skala a na štwórtym so tukhwilu pod dohladom k. šolastika Hejduši dźěła. Tak budźe lěto 1930 z wuznamom ze evangelske a katolske kěrlušerstwo, hdyž wobaj so z nowym wudaćom zaběrataj.

Na kóncu naspomni rěčnik, zo smy po prawom w struchłym jubilejnym lěće živi. Před 1000 lětami (929) zbi němski kěžor Hendrich I. Serbow a wot toho časa njejsu so wjacy k politiskemu cylkej zhrabali. Tak je hrubosć našich susodow naš nětčiši dónt zawinowała a mała kupa bědźi so nětko přećiwo přemocnym žołmam Němcowstwa, kotrež chcedźa nas spožerać, zničić. Dźakuje spominaše na serbskich kěrluserjow, kotříž su nam pomhali naše drohe Serbstwo wukhować. Ze serbskim kěrlušom steja a padnu naše serbske wosady. Tuto struchłe menetekel zapisa rěčnik wšitkim do wutroby. Mnohe wosady su tohodla narodnje zwrěšćałe, wšelake so přidruža, hižo jědu — padaja. Quousque tandem! Rěčnik skónči swój ważny přednošk, kiž so w Časopisu M. S. woćišći, ze přećom: Skitajmy swoje narodne kubła, swoje kěrluše, zo bychu dale klinčałe Bohu k česći a Serbam k wužitku!

W rozmołwje, na kotrejž so kk. wyšši farař Zarjeńk z Khwaćic, farař Mjerwa z Bukec a wučeŕ Nawka wobdźělichu, so to a tamne hišće doda a wujasni.

Na to sćěhowaše druhi přednošk knjeza Měrćina Nowaka: „Wo juhosłowjanskim ludowym spěwje.“ Słowjenjo rad spěwaja. Tola wšelaka je słowjanska pěseń. Jene rěči z njeje — ta wulka krasna a zaso nježna słowjanska duša. To je samo němskich pěsnjerjow kaž Goethu, Wilhelm z Humbolda a Jakuba Grimma wabiło, přełožki juhosłowjanskich spěwow zhotowić. Najwjetši dźeł su rjekowske. Jich wobsah ćehnje so z prastarych časow wotroćstwa a swobody hač do našeje doby, samo hač do lěta 1918, hdyž Serbja němsko-bołharsku frontu w septembru lěta 1918 přełamachu. Serbow lyriske pěsnje rěča wo swójbje, domu, polu a honach, ale też wo krwawnych njeskutkach. Motivy bywaju přeco wěcowne, basnicy su je zwjetša ze žiwjenja wzali. Rěčnik podawaše wšelake pokazki z bohatstwa narodnych pěsnjow Juhosłowjanow. A knježna Liska Smolerjec někotre z prewodom klavéra zaspěwa, zo bychu připosłucharjo też juhosłowjanski swojoraz w melodiji słyšeli. Su na sentimentalny tón skowane, zwjetša na hłuboke moll ,wobraz počišćowaneje słowjanskeje duše. Hłowny motiv lyriskich spěwow je, kaž nimale pola wšitkich ludow, nježna lubosć abo swójbne žiwjenje. Kak hłuboko jima pěseń „Zrudne rozžohnowanje“, kiž rěčnik w přełožku poda. Ryzy nabožnych ludowych basnjow je mało. Za rjanosć přirody nima lud wotewrjeneju wočow. Tuž tajke pěsnje zrědka nadeńdźemy. Na moralnosć a humanitu so w ludowych basnjach wulka ważnosć njeklade. Rěčnik je nimale wšitke nasopomnjeno z juhosłowjanskeje zběrki hakle sam přełožił. Samo přełožk do serbskeje rěče njemóže nam spodobnić rjanosć originala, dźim mjenje je němskej. Ale też za nas dźensa hišće płaća słowa Němca Jakuba Grimma, zohižo krasnych spěwow dla je hódnje wuknyć krasnu a nadobnu rěč južnych Słowjanow. Z tutymi słowami skónči swój zajimawy přednošk. Wobaj rěčnikaj žnjeńčeštaj ertny dźak předsydy a mócny přikleск přitomnych.

Knjez Janak pokaza hódne dary — wobrazy a knihi —, kotrež je Maćica k Božemu dźěsću dóstała. Najšćedriwiši darićeŕ běše — kaž zwjetša přeco — naš droholuhowany wótčińc dr. Muka. Pisomny postrow běše pósłał knjez Hajna ze Splóska. Dźělo zapisowarja wukonješe k prěnjemu razej knjez wyšši sudniski rada dr. Beno Symank a knjezej prelatej Žurej, kiž je na wšě 30 lět pjero wodźił w zajimje Maćicy Serbskeje, wupraji předsyda kemšacy dźak. Z dalokeje Prahi bě přikhwatał knjez profesor dr. Krječmaŕ, łužiski krajan, horliwy wědomostny dźěłaćeŕ ks pomoženju Serbstwa. Z prěnjej stučku našeje hymny skónči so zhromadźizna, kiž je na wšě tři hodźiny trała a nikomu so wostudźiło. Potajkim z najlěpšim dopokazom, zo su tajke zdźělanych a lajkow powučace posedźenja witane. Vivant sequentes!

Zajědojćcka hubka wuskusćerki.

Wjazore lěta stejesće rjana baronesa Carla Jensen w błušoje powješćerinje jeneje wulkomoży. Pšeheš nětkotrym cjaśom bu ludakej wobliczo wotrkte. Dokelj je swoje wunoschne dźěło šhubita, jadźera so ś tym, swoje dyrdombejśe doživjenja zapśijacś. „Njejśym po prawom jenje wuśkuśerka (špionka) we wjacnym zmysle tuteho słowa była“, pišа w jenej jendźelskej nowinje. „Mějach nadawki wožeběteho raja. Moje jenoż trjebachu, hdyž rěkaśe, wažne papjery na pśeheślepane waśkinje zubjeć. Dyrbjach pśheżo rólu zirze (kuśaŕnicy) hrać, mój wopor sawjeśeć a je sajědojcenej hubku nětko njeschódneho śišćeć.

Jenje njebudu rošhorjenoścj pśichi mojim prěnim wuśkotnym śkutku śahnyć. Mějach nadawk, jenemu revolucionarej, kiž bě do jendźelskeje kolonije wotpósłany, so by tam nětkajśi sćěhi organisowak, wśichnje tomu śkuśnaze akty potradnyć. Sćěhowach tuteho muža śtup na śtup a sejnach ho ś nim w jenej wožebnej belgiskej A-ojeli. Hrajach rólu bohateje Amerikanki, kiž je na dyrdombejśtwo wuśchta. Jeneho dnja narěčach śtraśnemu muža do śtiwy mojeho botela a wabjach jeho k jenej hubźu. Hdyž bě ho na prěnju śwětk, dośkočich do pódlamśkeje śtiwy a namaśach hubje ś jenym indiśtim narkotiśkim (śparnym) śrědkom, kiž mi mój śchef podawasche. Ja běch na wuśkuk tuteho śrědka śwuczena a mějach ża wśchelake padły napśeheczśiwy jěd śobu.

Hdyž ho do jśiwy wróćich, wobjimach a wokoschich śwój wopor. Wuśpěch śćěhowasche ża wokomik. Muž padny śnak a hnydom wukuny. Wźach ża śebje śpěśnje napśeheczśiwny jěd a wotewrich jeho kofr, so bych trěbne papjery namakała. Mješ tym ho w papjerach wujach, ża śtiśchach kśichć muźśeloho, kiž bě k śebi pśichśchoł. Hrabny ża śwój revolwer a wuśkeli do mnje, śótož nje jenoż lohko na noży śtani. Śapalich jemu ś kśudom do mjeśiwocja, so bych jeho njeśchódneho śćěhnika. Wuśkotśich na korridor, bějaŕ śpěśnje po śkhodże dele, wśach awto a dojědźech na dwórniśćicho. Trěbne papjery mějach. Kaž je widźeć, njeśtanje ho taśe nješchto niż jenoż w filmje, ale też w źiwjenju!

Najnowšez cyłeho swěta.

— Schkrowe powěźcj wo wjedrje za jutśiśchu wutoru: Pścheměnjaśe, śchertjaśe, miśe wjedro, podobne wjedro też w Jendźelskej a połnośnej Europje.

* Président němskotatneje banki dr. Schacht je ho rozhudźił, so by pśichi mwradźenju Haagśkeje konferency jako němśki wotpósłaŋ njewobdźěłł.

* Sć noweho póśtanza Sjednoczenych śtatow połnoca neje Ameriki w Warkinje ża śenatora Frederica M. Sakkata pomjenowali.

* W Kaśśelu je póśtki automobil ś dróhi na khódnik śajeł. Pjeć wožabow ho cjeżko śrani. Póśtśki śchofer bě pjany.

* W Emmerichu je ś pjeć wožabami wobhadźeny automobil do Rheina ś pśichódźejneje murje na nitkim městnje śajeł, tak ża wóś hiśchcje ś wody ćeśeśche. Zkotwy śaśtojnik Arndt a knježna Baumannez ża marwaj wucjahnyśtaj, dwě druhej wožobje ho je kuźerej śtraśchnymi ranami do khorownje dowjesechu. Śchofer bě ho jenoż lohko śrani.

* (Zyrkwiny nowotwar w Dortmundźe ho śaśtupnył.) S widokom, kotryż nježdźetu nad wjeczornej Němśkej śahadźejśe, je ho w Dortmundźe ża twarjaśa zyrkej Pśetrowśko-Mikławśkśeje wožadź powalika. Zyrkej ho je ześeśowego betona śwari a murje běchu hižo 30 metrow wyśoko natwarjene. Runje běchu śapoćeli deśtowe śapajenje śboźnych śtołpow a wjeśchowych podbjernych wobkułow ś betonom wuleź, hdyž wichor diwémjeśacźe dźěło śniśź. Ruby twar zyrkwinoje łódje ś khorom je ho ża każ khaŕtała ležała śaśtupnył a je bromada puśtych rośpadankow. Jenoż ruba konśtrukcija śćejenjśćeja a pśichitwaŕ śtej pjeć wośtałej. Śkoda je na 60 000 hriwnow wobliczja. Ludźo njejśu do njeśtoja pśichićhli, dokelj ho njedźeli njedźěłaśche.

* Na wjeczornym brjoźi Franzowśkeje njedźelu śaźo wéśty howoŕśachu. W Lehaverkim pśichitadźe je ześeśne śbehadło powali. Wono je na łódj pśichi brjoźu cźikny, kotreż je potepi. Pśichi tym źu je cźjo muźojo wobhadli tepili.

* (Nażalnośćje na Samoaśkich kupach.) W Apii na Samoaśkich kupach, kotreż źu nětdy Němśkej pśichiśłuchaśe a kotrychż mandat je ho po wójnje Nowozelandśkej pśche-

Italske kolonialne wójsko z wjelbłudami w Tripolitanskej. Wone je we wójnskim stawje, zo by zbéžkarjow zarazyło.

Knježerstwowy tak mjenowany „Běły dom we Washingtonje“. Patorźicu wječor w nim woheń wudyri a łéwy dźěł zniči.

podał, je pschi wokolnosćahanju samoaſleho wobydleńſtwa k naſpłnoſćam doſchło. Jeneho běcheho polizista ſabichu, dweju ſamoaſleju domorodnoju morichu a dweju poliziſtow a 30 domorodnych franichu.

Póstowa służba k nowemu lěta.

Wutoru 31. hodownika: tſeće wunoſchowanje liſtow — wot 14 hacź do 16 hodź. — wupadnje.

Sériedu 1. mulkeho rožka 1930: ſłužba pschi poſłużowańſtich wotnach kaž njedźelu. Póſtowy hamt 3 je ſatwrjeny. Rimo liſtow budźa też pjenjezy wunoſchowane. Poſyłki ſ dobórku pak ſo njewunoſchuja.

Hamtske wozjewjenje z Budyšina

Sa Budyſki mišćańſki wokrjeſ poſtajł ſo

policajſka hodźina a rejwańſki cźaſ

na Sylwestra

poſchikowanje hacź do 3 hodź.

W Budyſchinje, 27. dezembra 1929.

Mišćańſka rada, policajſki hamt.

Podlěſchenje policajſkeje hodźiny.

Policajſka hodźina w nozy wot 31. dezembra 1929 k 1. januarej 1930 ſo poſchikowanje na 3 hodź. rano poſtaji. W ſamſnem cźaſu ſłónči ſo w ſa reje wopraſnjenych korčmach rejwańſki cźaſ.

W Budyſchinje, 27. hodownika 1929.

Hamtſke hejtmanſtwo.

Pražske swjatowjatſławske swjedźenje.

(Pokročowanje z čisła 258.)

We wobłuku Swjatowjacsławskich swjatočnoſcow wotměſtej ſo wosrjedź žnjeńca dwaj ważnej kongresaj, kotrymajž ſłuša tohorunja krótke wopomnjeńce, prjedy hač ſwoju rozprawu na kóncu lěta ſkónču.

Zprěnja bě to XIV. kongres katolskich esperantiſtow w Prazy, kiž wotewri ſo 10. žnjeńca w přitomnoſći mnohich oficielnych zaſtupjerjow, mjez kotrymiž chcemy jenož wuzběhnyć holandſkeho biſkopa Dypena a ſpaniſkeho póſlanca. Při kongresu běchu ſćěhowace ſtaty zaſtupjene: Danſka, Francowſka, Jendźelſka, Belgiſka, Bołharſka, Češkoſłowakſka, Holandſka, Italſka, Wuherſka, Japanſka, Spaniſka, Němſka, Pólſka, Rakuſka, Šwicarſka, Rumunſka, Zjednoćene Staty Ameriki a Uruguay. Tutón kongres traješe hač do 13. žnjeńca a je ſo k ſpokojnoſći wšěch wobdźělnikow jara derje poradźił.

Z druha wotmě ſo wot 11. hač do 14. žnjeńca Unionistiſki kongres — nic kaž hewak na Velehradě, ale po přeću ſwj. Wótca Pia XI. w Prazy. Ze ſameho Roma bě přijěł japoštolſki legat dr. Mich. D' Herbigny z bamžowſkim liſtom.

Wo kultrnno-politiſchich perſpektivach, wo kotrychž ſu ſo na Pražſkich unionistiſkich poſedźenjach wuradźowali, móžemy z krótka tele hłowne myſlički podać, kiž je dr. Adolf Fuchs w čišću wozjewił:

Unionistiſka konferenca, kotraž je ſo w Prazy wotmětła, njeběše z tajkim wobšěrnym zjězdom, kaž ſo zarjaduja na Velehradźe a kaž je Anton Cyrill Stojan je zawjedł, ale běchu z mjeńšej wědomoſtnej konferencu, kajkež wotměchu ſo w Chikagu z přiležnoſće euchariſtiſkeho zjězda w Lublani. Raz konferency bě kruće wědomoſtny, theologiſki a nihdy nic propagatoriſki. Najzajimawše momenty zjězda běchu tute: Passus, kiž wobſahuje bamžowſki liſt, adreſowany Pražſkemu arcybiſkopej drej. Kordačej, w kotremž je mjez druhim wuprajene přeće, zo by mjez katolikami a prawoſławnymi było wotſtronjene kóžde wzajimne a najmjeńše wobſkórźbowanje abo křiwdźenje. Zwyšena toleranca (znjesliwoſć) katolikow napřeću prawoſławnym bu na zjězdźo hiſće něſto króć wuzběhowana. We wotewrjeńſkim předſłowje biſkopa D' Herbignyho ſo přiſpomni, zo je bamž njedawno přijał ſpěwny khór Kozakow, kiž je před bamžom ſtejo ſpěwał a nihdy nic klečo, kaž ſebi to etiketa žada. Druhe wotkhilenje wot etikety při přijeću prawoſławnych wot bamža běše to, zo je bamž w njeprijimanju dźěći wuwzaće činił, wuraznje ſebi přejo ruſke dźěći požohnować. D' Herbigny přiſpomni, zo je přejomne, zo by jako ſo ſwětło předobywa přez kriſtal, tak też ſwětło wěry přešło přez dopomnjeće ſwjateho Wjacſława mjez Słowjanami. Prof. Zyzykin wupraji z dorazom, kak połna łubosće zadźerži ſo katolſka cyrkej k prawoſławnej wěrje. Motiv nabožniſkeje a narodneje znjeſliwoſće přińdźe też čaſišo ke wuraznoſći we wědomoſtnych přednoškach. Koncepciju (zapřijeće) cyrkwje prawoſławnych zrozumimy, wróćimy-li ſo k wuwjedźenjam ſwjateho Pawoła; runje ruſka cyrkej je najpřihódniše wopomnjeńki ſwjatowjacſławſkeho kulta zakhowała.

Pražſki kongres wotewrja někotre zajimawe kulturnje-politiſke perſpektivy. Přednošk profeſora Vajſa zaběraše ſo z tak mjenowanej brestſkej Uniju, kiž je za nětčiſi češkoſłowakſki ſtat w tom ważna, zo na jeje zakładźe ſu też k Uniji přiſtupili biſkopja we dźenſnišej Podkarpatſkej Ruſkej. Přednošk prof. dra. Czichowſkeho wo filiſofiſkim zakładźe narańſkeho nabožnſtwa pokazowaše, zo hačrunjež běše pokład wučby wěry wobeju cyrkwjow jenaki, Orient (narańše kraje) nawjazuje na tradiciju nowoplatiſma, mjez tym zo Occident (nawjećorne kraje) je ſcholaſtiſki. W narańšej patriſticy ſu ariſtotelſke prěnjotki a na tutych ariſtotelſkich zakładach by ſnadź móžno było wutworić někajku narańšu ſcholaſtiku.

Biſkop D' Herbigny pokaza, zo tole njeje k jednoće wěry trjeba. Njeje zajim cyrkwje, zo by filoſofiju přeměniła, docpěje-li přezjednoſć we wěcach wěrowučbnych. A tu zjewuje ſo nowe pócowanje Vatikana, zakhować tak daloko hač ſo hodźi narańſe tradicije. Orientacija Vatikana napřeću ſłowjanſkemu praſenju da ſo jara derje wobkedźbować z kongresowych wuſtupow a tohodła je trjeba, zo ſo jim też nowinarſka kedźbliwoſć přiwobroći. **My katolscy łužiſcy Serbja to z wosebitej kedźbnoſću ſćěhujemy!**

Poſledni dźeń unionistiſkeho zjězda běše wěnowany rozprawam wo ſkutkowanju „Japoštolſtwa ſwj. Cyrilla a Methoda.“ Wo jeho bytu a tyću rěčeše zapóſłane msgr. Voloſin, kiž pozazowaše na to, zo rozwiću nabožniſkich mocow je hač dotal wadźiła khětra nabožniſka njeznjeſliwoſć.

Redaktor dr. Dostál z Ameriki rozpowěda wo dźěławoſći Japoštolſtwa cyrillomethodějſkeho mjez amerikanſkimi Čechami a žadaše, zo by ſo amerikanſkim Čecham doſtało zaſtupniſtwo w amerikanſkim biſkopſtwje poměrnje k jich liczbje. — Dr. Wirt, rektor ſeminara z Maribora, rozprawješe wos kutkowanju bratſtwa ſwjateju Cyrilla a Methoda.

Za khorwatſke Japoštolſtwo rěčeše dr. Kallay. Za ruſkich Wukrajincow rěčeše dr. Beran, kiž pokazowaše, zo autokefalne cyrkwje z njekanoniſkej hierarchiju ſo tak ſpěšnje rozpadaja, kaž ſu było poſtajene a zdobom wupraji ſwoju zwólniwoſć z Japoštolſtwom ſobu dźěłać.

Dr. Schmidt z Wrótſławja pokaza, kak unionistiſka propaganda pola Němcow přiſpěwa k narodoſtnemu směru a wupraji ſo wo ſkutkownoſći unionistiſkich ſrjedźišćow w Němſkej.

Dr. Vilinskij rozšěrješe ſo wo nabožniſkim rozwiću w Ruſkej po hiſtoriſkej a pſychologiſkej ſtroncy. Wo ſtawu cyrkwineho žiwjenja za bolšewikſkeho režima wón njerěčeše, dokelž njeje wot tuteje wěcy hiſće doſahaceho čućoweho wotſtupa. Prelat Okolo-Kulak poda cyły rjad wobrazkow ze žiwjenja katolſkeje cyrkwje w Ruſkej w najzdaleniſich gubernijach před přewrotom. Wo bamžu Piu XI. a wo unionistiſkim praſenju porčća P. Belloy.

Unionistiſki kongres ſkónči ſo 15. žnjeńca ze zajězdom wšěch ſobuſtawow do Stareje Boleſławy, hdźež wotmě ſo wulkotna eucharistiſka ſwjatoćnoſć. Pontifikalnu Božu mšu ſwjećeše Wołomucki arcybiſkop dr. Prečan. W popołdnišej procesiji njeseše japoštołſki legat, biſkop dr. D' Herbigny Najſwjećiše. Wobšěrnu rozprawu wo tutej ſwjatoćnoſći je w 37. čisle „Kat. Pósła“ podał knjez kaplan Michał Cyž-Ralbičanſki, kiž je ſo zhromadnje z knjezom fararjom Mičom-Njebjelčanskim tam ſobu wobdźělił. My wobžarujemy jenož, zo naše ſerbſke Cyrillomethodiſke towarſtwo w Budyšinje njeje lětſa oficielnje zaſtupjerja na unionistiſki kongres do Prahi póſłało, kaž je ſo to druhe lěta ſtawało! —

Towarſtwowſki powěſtnik.

Budyšin. Bjeſada ſkhadźuje ſo póndźelu we 8 hodź. w Serbſkim Domje.

Njebjelčicy. Serbſki Ratařſki Dorost za Njebjelčicy a wokolinu ma přichodny ſtwórtk 2. januara wječor w 7 hodź. w „Herbſkej grychće“ w Njebjelčicach hłownu zhromadźiznu. Wšěch towarſow wočakuje **předsydſtwo.**

Pančicy. „Lipa Serbſka“ (mužſke hłoſy) ma přichodny ſtwórtk 2. wulk. rózka wječor ½8 hodźin ważnu pruhu w Pančićanſkim hoſćencu. Njech wšitcy přińdu. **Dirigent.**

Hospodarſki rozhlad.

póndźelu 30. dezembra 1929.

Barliniſka burſa ſańdźenu ſobotu pſchi ſpočatku jara njewěſte njeſwjeſe jewjeſche. Poſłóſchiſcho wuwi ſo žiwiſchi wobſtoh a kuršy efektow poſtupowachu. Na wikach ſ dołžnymi liſćinami ſaſtupi ſnadne ſkrućenje kurſow.

Produktowe wiki njeběchu ſańdźenu ſobotu jara žiwe. Pſchenża na ſwojich dotalnych płaćiſnach wobſtawaſche, tola rožka w płaćiſnje ſtrje powiſchći. Sańdźenu ſobotu płaćeſche zentnar

w Barlinje:

pſchenży 12,30—12,35 hr., rožki 8,37½ hr.
hacź 8,47½ hr., nałtinſkeho jeczmjenja 9,36—10,15 hr., naſymſkeho 8,25—8,75 hriwnow, wowſa 7,50—7,90 hr.,

w termijowym wikowanju:

ſa dezember: pſchenży 12,93¾—12,95 hr. a wowſa 7,95 hr.
ſa měrc: pſchenży 13,52¼ hr., rožki 9,90 hacź 9,81¼ hr., wowſa 8,60 hr.,
ſa meju: pſchenży 13,95 hr., rožki 10,41¼ hacź 10,33¾ hr., wowſa 9,20 hr.

Pſchiſtajeja:

Kuchařku, ſtarſchu 20 lět, k 1. abo 15. 1. 30, knježi dwór w Njeſwačidle.

Wučzobnika ſedlařſkeho, Renger w Bilkopizach na Budyſkej dróhi 10.

Kontoriſtku, Lachmann w Lubiju.

Na pſchedań:

Draſtny a kuchiniſti kamor, vertiko, fotografowaza pſchiprawa w Hródku, Biedrich-Ebertowa haſa 73.

Pjerjo drjene, w Khelnje čišło 15.

Kóń kobła, žrjenjoſtěna, w Sarečzu 15

„ ſtarſchi, w Malešečzach 93.

Krowa wyſokoſnućelna, do cźahanja, w Bónjezach 7.

Krowa wyſokoſnućelna, w Khaſowje 18

Lomſku 5 pola Minakała.

Jałojza, 1¼-lětna, w Dobroſchezach 9

Sſudniſky na pschedawanje

wutoru 31. dezembra

w Malbizach w herbſkej grychcze dop. 1/2

fuga,

w Nowoſłližach w hoſćenzu dop. w 9 hodź. komoda,

w Khróſćiſzach w herbſkej grychcze dop. w 10 hodź. piańſke blido a ſtroj a vertiko,

w Pančiſzach w hoſćenzu pschip. w 12 hodź. piano a pjenježny kamor,

w Sſerbſkich Puſlizach w herbſkej grychcze pop. ½2 hodź. vertiko,

Sſudniſke wozjewjenje.

Sſud je w konkurſu nad ſamoženjom Hańže ſwob. Scholzez w Budyſchinje, ſłónčzazu termiju na ſrjedu 22. januara 1930 dop. ¼12 hodź. poſtajił a

w konkurſu nad ſamoženjom Margarety ſwoženjenej Schneiderki w Budyſchinje na ſamſtny dźeń, ale dop. ¾12 hodź., wobej do Budyſchina na ſudniſtwo, ſtwa 141, ſwołał.

Do wikowańſkeho ſapiſka je ſo ſapiſało na ſudniſtwje w Budyſchinje na łopjenku 1097 firma Reinhold Bartſch, towarſtwo ſ wobm. ruk. w Nowej Wſy pola Njeſwačidła. Sakožny kapital wučinja 20 000 hriwnow. Wjednikaj wobſtoha ſtaj hornčerſki mišćer Reinhold Bartſch a Margareta Kalanka rodź. Bartſchez.

Škrowe depeše.

Produktowe wiki dźenża dop. ¾11 hodź. w Barlinje:

Wobſtaj je jara měrny a płaćiſny ſkerje ſkrućene.

Dop. ¾12 hodź.: **Dowos je jara ſnadny a płaćiſny dale poſtupuja.**

Serbſki narodny kurzus 2., 3. a 4. januara w Serbſkim Domje w Budyšinje. Jutře wozjewi ſo dospołny program. Štwórtk po nowym lěće dopołdnja w 9 h. je ſwjatočny započatk. Mnozy ſu ſo hižo zamołwili. Też ty luba Serbowka a luby Serbo k nam přińć.

Tow. kat. młodźencow a knjeżnow w Baćonju wuhotujetej ſrjedu 1. januara 1930 w Měrćinkec hoſćencu we Haſlowje ſwój 17. załoženſki ſwjedźeń. Budźe ſo hrać: „Hród Lubin“ a „Krótkowidźaca Wórša.“ Po tym wjeſoła ſerbſka rejka. Započatk we 7 hodź. K tomu wšěch towarſow a knjeżny a přećelow młodźiny, kaž też wosobje ćeſćenych lubych ſtaršich, wutrobnje přeproſnjetaj. Předſydſtwje.

Tow. kat. młodźencow we Wotrowje wotměje „Nowe lěto 1930 swój 10. załoženſki ſwjedźeń z dźiwadłom a rejemi w Pančićanſkim hoſćencu. Započatk we 7 hodź. J. Krawža.

Zwjazk ſpěwnych towarſtwow. Prěnja zhromadna pruha za „Naléćo“ budźe njedźelu 12. januara popołdnju ¼4 hodźin w Serbſkim Domje. Pruhować budźe ſo cyły prěni dźěł a zawodny khór. Wočakuja ſo wšitcy ſpěwarjo. **Hłowny dirigent.**

Hłowny redaktor a zamołwity za politiku Marko Smolerſ w Budyšinje. — Za lokalny dźěl a feuilleton: A. Dučman w Budyšinje. — Za hoſpodarſki dźěl: Arnošt Bart w Brěžanach. — Za nawěſtki: G. Janak w Budyšinje.

Serbske Nowiny

ſłušcja do kóždeho ſerbſkeho domu!

K ſylwestrej

poručam

Janſke jahodkowe wino, holanſke jahodkowe wino, cyder kóždy liter 1 hr.

Woptanki darmo!

Hermann Klemm Nachł.

na Kamjentnej haſy 27

Jara rjana wyſokoſnućelna **jałojca,** wjac hač 10 ctr. ćežka a čornopiſana **kruwa** z 2. ſćelećom ſtej na předań **w knježim hoſćencu w Njeſwačidle**

Wyſokoſnućelna

jałojca

je na předań **w Serbſkich Pazlicach 9**

Drjewowa awkcija

Wutoru, 7. januara 1930 dop. w 9 hodź. budźa ſo na Seſowſkich honach

wokolo 100 łósow ſtejaceho, twařſkeho wužitkneho a palneho drjewa

za hotowe pjenjezy na přeſadźowanje předawać. Kupcy zešiu ſo na ſtatnej dróży mjez Šešowom a Rakecami Wobſedźeř.

Bohu Knjezej je ſo ſpodobało mojeho lubeho mandźelſkeho, našeho ſwěru ſo ſtaraceho nana, maſinſkeho twarſkeho mištra

Arnošta Faltinga

po krótkej, ćežkej khoroſći w 51. lěće jeho žiwjenja k ſebi wzać.

W hłubokej žrudobje

Lejna Faltingowa a dźěći

W Njeſwačidle, 30. decembra 1929.

Pohrjeb budźe ſtwórtk w 3 hodź.

SERBSKE NOWINY

DŽENIK ZA SERBSKI LUD

„S. N.“ płaća měsačnje we pola dowérnik. 1,51 hr., pod 2,25 hr. abo 18 Kč. Wud. zap. dr. z'w. ruk. w Serb. Domje w Budyšinje.

wudawatel 1.10 hr., na pósće a křiž. zwjazkom abo do wutkraja a čěši Smolerjec knihičěkěrjo. Telefon 2687

Za nawěščk, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 8 pj. Wobčežnje so stajace nawěščki a tabele so wyše wobličeja. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 24 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Čisło (Nr.) 302 — Budyšin — Wutoru, 31. decembra 1929 — Bawzen — Ročnik 82

Dla noweho léta wuńdźe bliže čisło „Serbskich Nowin“ štwórtk připołdnju.

Křižak „Emden“ z čerwjenym šankom.

Sobotnišče a njedźelšče Barlinše kommunistiše nowiny žu wo spjećežnym matrosow pisałe, kotraž je žo pječa na němšim křižišću „Emden“ stała. Spjećežiwi matrosojo žu pječa čerwjenu chorhoj na křižak sćahnyli a wumuławali, so je žo křižak do czaża wot jeźby wokoło świeta wróćił. Tale powěsć je też do druhich nowin pičeńcha a ſ teho je měnjenje naſtało, so je na němšich wójnſkich łódźach nuzźstwo kommunistiſy ſmyſlene, a ſo je dizjiplina podryta. **Tole měnjenje je po wědomoſći, kotruž je němšče woborne ministerſtwo podało, zyke njewěrne a wopačne.** Wěz je žo wjele bóle takle měła: Hižo w lěcu bě žo wobſamkło, ſo ma žo křižak „Emden“ **hiſćeze do hód** do Wilhelmshavena wróćiś, ſo by nowy lětnik namórſkich kadettow pſchijał. 13. oktobra bě křižak na domoſpucźu w jenym kolumbiſkim pſchiſtawje. Někotſi matroſojo běchu w bjeſſłużbnym czaſu ſo alkoholа napili. Rozmjeſeleni běchu někotre ſpěwy ſaſpěwali, najpſiedy wojeſke a domowinſke ſpěwy a na kónzu **internazionalu.**

Hdyž bě žo ſaćmiło, ſtaj dwaj matroſaj **cjerwjene ſchanikо** na křižak ſcźahnyłoj, ale niz tam, hóſej wójnſka khorhoj ſmahuje, kotraž žo też njeje napſchećeſiwo kommunиſtiſkemu wudawanju **ſpuſchczita.**

Tole pſcheńdźenje pſchećeſiwo diſziplinje je žo, hdyž bě žo křižak do dowiſnу wróćił, w ſjawnym ſudźenju zwažowało, a ſud je pſchi tym ſwěrčił, ſo žo njeje wo ſpjećeńju (kaž běchu kommunиſtiſke nowiny wudawale) dla hubjeneho wobſtadźenja abo njedobreje jěde na łódźi ſchło, ale ſo žo wo diſziplinarne pſcheńdźenje jedna, kotrež žu

matroſojo ſamі jako tryſt

roſnumili. Sſud je tole praſchenje wuraſnje pruhowal, hač je žo pſchi tym wo wuras njeſpokojnoſće jednało, je pak jenicźky **njepoſtatkownoſć** pſcheńdźenje roſkaſej němſkeho woborneho miniſtra ſwěrčił, po kotrymž je ſakaſane, ſpěwy politiſkich ſtronow ſpěwaś. Na to žu, kaž je žo hižo woſjeſwiło, dweju matroſow **ke krutemu arreſtej na pjeć njedźel** ſaſudźili, mjes tym ſo žu tſeceho **wuwinowali.**

S tymle hamtſkim roſſaſnjenjom žo wſchě druhe wudawanja a roſpominanja wo tutym podawku wotbywaju.

Zraženje mjez nacionalnymi ſocialiſtami a kommunиſtami w Barlinje

Blizko Sporjelſkeho dwórniſchcźa w Barlinje je njeſrěd. w nozy k. kratkemu zrażenju mjez nacionalnymi ſocialiſtami a kommunиſtami doſchło. Wokoło 1 hodź. něhdźe 20 nacionalnych ſocialiſtow po Sporjelſkej dróſy dźeſche, hdyž tam runje ſchtyrjo kommunиſtojo ſ jeneje khěże, w kotrejž bě kommunиſtiſka ſhromadźizna była, ſtupichu. Nacionalni ſocialiſtojo ſa revolwer pſchimnychu a najpſiedy tſělachu, ſo bychu kommunиſtow naſtrěliłi. Kommuniſtojo žo ſ tym wohroženi widźachu a žo do ſwojich pſcheńcźiwnikow dachu. Tuchi žo tſělejo wobarachu a pſchi tym ſchtyrjoch kommuniſtow cźežko a druhich lohko ſranichu. Mjes tym běchu policiſtojo na wojowanišchcźo pſchiſchli. Nacionalni ſocialiſtojo běchu hižo cźeknyli a žo do ſwojeje korcźmy na Winſſej dróſy wróćili. Policiſtojo tam někotre wožoby ſajachu a je na policajſku ſtražu ſobu wſachu. Tkim jich kommunиſtam napſcheći-wo ſtajichu, kotſiž jich jako ſtražow ſpóſnachu.

*

Ssobotu w nozy ſu kommuniſtojo cźrjódu nacionalnych ſocialiſtow w Barlinſkej dróſy w Tempelhofu nadpadnyli. Jeneho nacionalneho ſocialiſta ſ nożom ſmjerćz ſtraſchnje ſranichu. Policija je dweju kommunиſtow ſajała.

Skónczńje ſu w tej ſamej nozy w Tauroggenſkej dróſy w Charlottenburgu kommuniſtojo do nacionalnych ſocialiſtow ſrafyli. Pſchi tym je žo toborunja ſ kulkami tſělała. Tſi wožoby ſu ſranichu. Policija je 21 wožobow ſajała.

Smjerdźate bomby w Kielſkej radnicy.

W póndźelniſchim pohrjebnju měſchćanſkich ſaſtupjerjow w Kielu, w kotrymž žo ſtedmjo nowowuſwolени njeplaćeni radźićelja ſejwjedźechu, ſo někotre namjety kommunиſtow wotpokaſachu, po kotrychž dyrbjachu dźeſonje mějerjo wurjadnu podpjeru dóſtaś. Na to na tribunach, na kotrychž běchu žo kommunиſtojo ſeſchli, wulka hara naſta. Do pohrjebnje žo ſmjerdźate bomby mjetachu a wohniſtrojowym pſchedmjetam dachu roſbuchnyć. Wyſchſchi měſchćanoſta pohrjebnje pſchetorhny a wopytowarjow ſ tribunow wuhnaś da. Hara na ſkhodach w radnizy dale trajeſche. Też tam wohnjoſtrojowe pſchedmjety roſbuchnychu.

Krajny wjednik Winſkeje domowinſkeje wobory wróćoſtupiſe.

Ratarjo a rjemjeſlnizy ſ hromadami ſ domowinſkich woborow wuſtupuju, dokelž ſu žo njepjeſchetawajeſeho hrożenja ſ naſtupnoſćemi pſcheſiwo Winej a knježeſtwu nabyli. Krajny wjednik Winſkeje domowinſkeje wobory, dwórſki radźićel inżener Bicht, je dla roſdźela měnjenjow w domowinſkej woborje wróćoſtupił.

Nowy attentat na pólvrowy ſklad twjerdźizny Toula.

Njedźelu wjeczor ſtaj njeſnataj muźikaj, kotrajž bě ſchłaj na tſěſchne murje ſalěſłoj, ſ nowa ſpytałoj pólvrowy ſklad Franchemare twjerdźiſny Toula do powětra buchnyć. Pſched nětkrótnymi dnjemi běſchtaj žo hižo dwaj pólvrowaj ſkładaj do powětra buchłoj. Stóſtnikomaj pak bě po ſdaczu ſnate, ſo bě žo pſchi poſledním roſbuchnjenju hromada pólvra wuſkowała. Wojeſći ſtražnik, kotryž njedźelu wjeczor ſhližu cźiniſeſche, ſo ſ revolwerowymi wuſtrělenі wuſtrója, kotrež běchu žo pſcheſiwo njemu ſamerile, tola jeho njeběchu trjechiłe. Hnydom wjacy hrócź do njeſnataju nadpadnikow tſěli, kotrejž po cźmje cźeknyſchtaj. Puſchczeći žo ſa nimi, tola jeju njemóžeſche doſcźěhnyć. Wojeſke wyſchnoſeje w Toulu wo podawku kruce mjelcźa.

Wołożenje dawkow w Franzowſkej.

Franzowſka deputérſtwa komora je ſobotu wjeczor po knježeſtwowym namjecźe ſakonjowemu naczińſej wo wołożenju dawkow pſchihłowała. Po pſchicźtym ſakonju maja žo dawki wo 1147 milijonow frankow wołóżeć.

Budźe dóſzy kónc diktatury w Spaniſkej?

Naſtawk, kotryž je Primo de Rivera w Madridiſkich nowinach A B C wojeſwił, je mjes ſchpaniſkimi politikarjemi wulkej wócźi cźinił. Primo de Rivera praji, ſo je diktatura w Schpaniſkej cźaſnje wotbłóżała. Tohodla je nuſne, ſo žo nětcźiſke knježeſtwo pſchi woſtronjenju dikt*atury ſ pſchichłownym knježeſtwom narunа. Noj hóſy* budźe kral tomu pſchihłowowaś, budźe won nuſne naprawy cźinieć, ſo by žo kraj ſaſo do normalnych wobſtejnoſćow wróćił.

Liczba narodźenjow w Italſkej wróco dźe.

Pod napiſmom: „Wumёra italſka raſa?“ ſu nowiny „Popolo di Roma“ warnowańſk hłóſ wo wotebéranju narodźenjow w Italſkej wocźiſchcźałe. Wótka je žo w prěnich 11 mjeſazach 21 460 dźeći mjenje narodźiło dyžli loni ſa tón ſamy cźaſ. Hdyž to tak dale pójdźe, budźe wotebéranje wobydlerſtwa w Italſkej ſa dźeſacź lět runje tak wobmyſlomne kaž w Franzowſkej. Hižo na wjele měſtow, tak wobjeſe Florenz a Bologne wjazy wumrěcźow dyžli narodźenjow. Wobydlerſtwo Florenza je na pſchikład w prěnich 11 mjeſazach wo 647 duſchow wróćeſchło. We prjedarſkich pſchiſtojnoſtach narodźenjow njemóže žo ſamo w małych měſtach, kaž w Siennje wjazy rěcźeć. „Popolo di Roma“ ſkónczńje dopóſnawa, ſo je też Italſka po puczu k fakſadźenju, a ſo w Italſkej cźaſ žiwjenja poſaſtawa.

Prawa exterritorialnoſće w Chinje.

Chineſki ſwonkowny miniſter dr. Wang je wojſewjenje wudał, w kotrymž praji, ſo je chineſke knježeſtwo bohužel nuſtowane, proteſty Japaniſeje a Ameriki bjez wotmołwjenja woſtajiłe. Njedźiwajo na protesty wulkomocnoſow, China **exterritorialne prawa wutkrajnych póſtajnitſowy bjes kombjenja woſtroni.** Chineſke knježeſtwo je wojſpjet ſpytało, tole praſchenje ſ wulkomocnami roſprajiś, tola te žu ſo ſtajnje ſapoſrědźiłe, někajke pſchijimwolenje cźiniś. Prawa exterritorialnoſće ſo też w Mandźurſkej woſtronja, a tamniſche japaniſke ſudy dyrbja ſo 1. januara 1930 ſamknyć.

Wutkrajni diplomatojo w Pekingu dalſchemu wuwiću wěcow ſ měrom pſchihlьaduja. Měnja, ſo ſo chineſke zentralne knježeſtwo na to wobmyſleuje, ſo theoretiſke woſtronjenje exterritorialnych prawow pſchijpowědźi a ſo praktiſkeho wuwjedźenja woſtaji. Boja pak ſo, ſo ſwonka wutkrajanſkich ſydliſchczow k prawnym ſwadam dóńdźe, a ſo budźe chineſka měſtna wyſchnoſć na tym wobſtejeć, ſo chineſke ſudy wutkrajanow ſudźa. Wutkrajni diplomatojo ſu hižo pſchiſłuſnе naprawy ſa tajſe padły pſchihotowali.

Amerika pſcheſiwo chineſkemu knježeſtwu.

S Washingtona ſo powě, ſo je ſo knježeſtwo Sjednoczenych ſtatow połnońſeje Ameriki kruce roſſudźiło, ſamžny konſularſki ſud, jeli ſo by tſeba było, ſ mocu brońjoło ſakhowaś, njedźiwajo na to, ſo chineſke knježeſtwo exterritorialne prawa woſtroni.

*

Chineſke knježeſtwo je amerikaniſkemu póſtajnej ſdźełiło, ſo ſo kóżde jednanje ſe Sjednoczenymi ſtatami wo exterritorialnych prawach amerikaniſkich ſtacźanow wotpokaſuje. Chineſke knježeſtwo pak je ſwólniwe, ſ Ameriku nowy ſaſudźeniſki ſakoń wobſtamknyć. Amerikanſcy měſchćenjo hyrbja pak ſo ſchkitej chineſkich ſakonjow podcźiniać. We woſtronjenju exterritorialnoſće nochze chineſke knježeſtwo dale jednaś.

Judoło njewotwiſnoſć wot Jendźelſkeje Zadaju.

Wuběrk **wſchoindiſkeho ſjeźda w Lahorje** je žo w dźeſaćhodźinſkim wuradźenju ſ Gandhiowym namjetom ſaběrał, kotryž doſpołnu njewotwiſnoſć Indiſkeje wot Jendźelſkeje žada a wobdźelenje pſchi wuradźenju wuſtawy ſa Indiſku w Londonje wotpokaſuje. Gandhiowy namjet je ſo ſ 138 pſcheſiwo 89 hłoſam pſchijał.

W tym ſamym cźaſu je **ſjeźd dwjaſka indiſkich liberalnych w Madraſu** wo poćahach Indiſkeje Jendźelſkej jednaſ. Sjeźdowy preſident we wotewrjazej rěcźi mjes druhim praji: wot toho wokomika, hdyž Jendźelſka Indiſkej domowinſku wuſtawu ſpoſći, njeje žaneje pſchicźiny wjazy, ſo by ſebi Indiſka dźełenje wot Jendźelſkeje ſadała. Indiſzy liberalni dyrbja knježeſtwo naležnje na to pokaſaś, ſo njeſmě waźnoſće indiſkeho hibanja we njewotwiſnoſć kóżdym njeměcźu abo pomjeńſchicź.

Gandhi je ſebi wotmyſlił, ſa februar wurjadnu ſhromadźiznu ſwołaś, pſchi kotrejž dyrbi ſo **1000 ſaſtupjerjow** wobdźelicź. Na tymle ſjeźdźe a na podobnych ſjeźdach dyrbi ſo wo praktiſkich naprawach wuradźeć, kotrež budża ſa wottorhnjenje Indiſkeje wot Jendźelſkeje nuſne.

*

Londonſke nowiny ſo na prěnim měſinje ſ revolucionarnym hibanjom w Indiſkej ſaběrają. Garvin w „Obſerweru“ piſche: Nazionalny kongreſ w Lahore je ſo na najwoſudniſche žadanja revolucije ſwjaſał. Byrnjež Lahorſki ſjeźd ani ſdala w mjenje wjetſiſchiny indiſkich ſpłahowu njeręcźi, by tola woſudomy ſmykł był, hdy by ſo jeho woſnam pſchenieſło. Pſchedwjeczor léta 1930 we Jndiſkej je atmoſferje léta 1917 w Jeſkej jara podobny. Mało nadźije je, ſo ſo Gandhi k wjetſchemu dopóſnaczu wobroći. Gandhi je Jndam ſwjaty, ale we wobſtejnoſćeſi ſwojich bludnych idejow je won Lenin w Aſiſej. Hdy bychu won a jeho towarſchojo w politiſtim bolſchewiſkiſwje dźełył ſwoju wolu pſcheſijećeſcej, bychu Jndiſku do bjeſdna anarchije ſtorcźili. Jenož Jendźelſka a pax britannica (jendźelſki měr) móžeſej Jndiſku wuſkowaś. We Jendźelſkej dyrbi ſo wſcho cźiniś, ſo by ſo jednota politiſtich ſtronow w tymle praſchenju dopjła.

„Sunday Times“ praji, ſo je wobjawjenjenje wukonjazeho twórcźa wſchoindiſkeho nacionalneho ſjeźda revolucionarne. S nim ſo indiſke knježeſtwo a jendźelſke knježeſtwo ſjawnje wuzamdujetej. Wſchoindiſki ſjeźd w Lahore njemóże žo ſaſtupjeć zyleje Indiſkeje mjenowaś. Zadanje ſa indiſkej njewotwiſnoſću ſ indiſkeho luda njewukhadźa — pſchetož indiſkeho luda njeje — ale ſ małeje mjeńſchiny agitatorow. Zadanje ſa dopołnej njewotwiſnoſću je fanatiſke. Jendźelſke knježeſtwo dyrbje dyrbjecź ſkutkowaś, a to tak, ſo dźełne njewotjanje, ſo je wono ſ knježom w Jndiſkej.

Nowe njemčery w Samoa.

W měsače Apii na kupje Samoa fu ſ nowa wulke njemčery wudwrike. Pſchi nich fu jeneho běcžo a dweju domoródneju polizijow morili. Dweju běcžu polizijow a 30 ſobuſtawow domoródneje polizije fu ſdžela cžežko ſkomili. Po jendželſkich powěſcžach fu ſo njemčery pokóſcžile, tola fu ſo dyrbjale wobſchérne naprawy cžiniež, dokelž je domoródne wobſtejenſtwo nimo měry roshorjene.

S Wellingtona ſo 30. dezembra powě: Pſchi njemčerach w Apii na Samoa njeſu po wudoſpotnitſchich powěſcžach dweju, ale ſchěſcž domoródnych morili. Nowoſeelandſki gouverneur ſir Josef Wara je wojſewił, ſo je polizija hakle w najwjeſelſchej nuſy tſělby trjebała.

*

Wo pſchicžinach njemčerow, kotrejž fu wospjet na Samoa wudwrile, ſo ſ jendželſkeho žórla ſledowaze powě: Po ſběžku w lěcze 1927 ſtjoch domoródnych wjednikow dla politiſkich ſchkarańzow wuhnachu a ſchtwórtſeho k jaſtwu ſaſudźichu. W ſwitzu ſ tymi naprawami ſo ſwjaſk. Mau rěkaju, wutwori, kotrejž je ſebi wotmyſlił, pſchi ſwadach domoródnych jako poſrědnik ſtuttkowacž. Tónle ſwjaſk hiſchcze dženja wobſteji. Samoaſke ſpomožerſke towarſtwo, kotrejž fu Europjenſo ſakſažili, jón podpjeraje. Nowoſeelandſke ſarjadniſke wyſchnoſcze, kaž je widžeſ, ſpomožerſke towarſtwo ſkutkowacž njerad widži, pſchetož někotrych Europjanow, kotſiž tomule ſwjaſkej pſchiſtuſchachu, fu ſ kraja wupokalali. Hdyž cžyſche ſo tele dny jedyn ſ kraja wupokaſanych Europjanow wróciež, bě ſebi ſwjaſk Mau wotmyſlił, jeho ſ wulkej cžeſcžu powitacž. Tole wotmyſlenje fu policajſke wyſchnoſcze ſkaſyle. Pſchi tutej ſkladnoſcži je potom ſ njemčeram doſcho.

Ze Serbow.

W Budyſchinje, 31. dezembra 1929.

Wjedrje. W rasu naſcheho wjedra njeje hiſchcze žana wulke pſchemčenjenje ſpoſnacž. Schkleiſza je ſaſo wrócžo ſcžila a pokaſuje na njewobſtajnoſcž. S wjeſcžora pſchikhadža nowa niżina. Tuta może nam ſwoprěſka deſchcžik, poſdźiſcho ſnano ſnih pſchinjeſcž. Nad wjeſcžernej Němſkej a Jendželſkej ſakhadžeja pſchezo hiſchcze njemdre wětry. — Jutſje, Nowe Lěto, ſtkhadža ſtóinčko 8,14 hodž. a ſkowa ſo 3,54 hodž. Měſacžk ſkhadža dop. 9,49 hodž. a ſkowa ſo popołnoju 4,58 hodž. — Wječera wjecžor we 7 hodž. barometer 744, hygrometer 0, thermometer we dwjo +7. Dženja rano we 8 hodž. barometer 739, hygrometer —1, thermometer w nozy +3. Wuhlady na pſchemčnjaze wjedro.

— Automobilna cžara Budyſchin-Rakezy. Wot 1. 1. 1930 wotewri ſo wot towarſtwjnoſcže automobilneho wobſkhada ſa Sakſku autobuſowa cžara Budyſchin—Rakezy, kotrejž jězbny porjad pſchichodne dny pſchinjeſemy.

— Sakſka krajna loterija. Cžehnjenje 3. rjadownje 196. ſakſkeje krajneje loterije budże póndźelu, wutoru a ſrjedu 6., 7. a 8. januara 1930. Wobnowjenje ſobuwu 3. rjadownje ma ſo hacž do ſoboty 4. januara ſ pſchepołożenjom ſobuwu 2. rjadownje pola bérza ſtacž, kiž je na ſobu njenowany. Schtóž njeje ſwój ſóſ w prawem cžaſu ſaplacžił, nima po § 5 wotr. 1 poſtajenjow loterijineho porjada prawo na wupłacženje dobytka. Zyle wobſtejeſi ſo na to pokazuje, ſo bérz ſmě ſóſ 3. rjadownje jenož tomu doruczicž, kiž ſóſ 2. rjadownje pſchedpokłaži, potajkim dyrbi ſo ſóſ 2. rjadownje pſchi wobnowjenju na kóždy pad ſobupichinjeſcž.

— Młodoſtni nadpadnuzy ſwěſcženi. Budyſchkemu kriminalnemu wotdźělenju je ſo poradźiło, ſchtyrjoch młodych rubježnikow ſwěſcžicž, kotſiž ſu 2. džeń hód wjecžor pſchi Pětrowſkej zyrkwi tudy na wopyſcže pſchebywazu młodu holzu do zyrkwineho wukuta cžěſtnili, ju wobcžeſowali a ji pſchi tom ruczu toſchku pokradli. Sſu to ſchtyrjo ſchulerjo tudyſchjeſe pſchemyſłoweje ſchule, kotſiž budża khłoſtani. Ruczu toſchku fu pachołjo hnydom wuprózdnili, ſ pěſkom napjelnili a do Spreje cžiſli. Druhe wězy fu hakle potom ſniežili, hdyž fu wojſewjenje wo rubjenych wězach w nowinach cžitali.

— Pokradnjeny bu w cžaſu wot 24. 12. popołnju hacž do 25. 12. 29 popołnja ſ woſkeje Hrobowſkeho namětſa dźěcžazy wós, żołty, korbowa pleczíſna, koleſa bjes gumija, bjes wukrywa. — Wo wjeſowne ſdźělenja proſy kriminalne wotdźělenje w Budyſchinje.

Ze Zdžerja. Njedźelu 29. dec. wjecžor 1/8 hodźin zeńdże ſo Zdžerjanſka wosadna jednota w Smaranderee hoſcenec k hodownemu ſwójbnemu ſwjedżenju, kotryž ſulske dźěći pod wjednistwom k. fararja a k. wučerja wuhotowachu. Hodowne ſpěwy ze „Zórleſka“ a „Wjeſorne zacužée“ ze „Khawtajée, ale ſpěwajée“, nimo tutych tři we němſke, kaž też deklamacije hodownych baſnjow Cžiſinſkeho ſo rjenje přednjeſechu; ſamo najmjeńſe dźěći zwjeſelichu ſwojich ſtarſich z dwěmaj ſpěwomaj a z deklamaciju. Hodowna hra, za ſerbſke dźiwadło wot k. fararja Dórnika připrawjena, zbudźi we wutrobach připoſłuchariow zacužée hodowneho zboża. Dźěći ſwój nadawk derje dopjelnichu a ſtarſi dźakowachu ſo ſwojim wučerjam za wſu prócu a za wſě dźěła ze ſwojimi lubuſkami. Swójbna zabawa a wjeſela rejka wupjelniſtej druhi dźěl wjecžorka, kotryž budże zawěſce ſpěchować dobre zrozumjenje mjez jenotliwymi ſwójbami a přeſelne poćahi mjez ſtarſimi a ſnlu. „Božo, budź miły! Zdžerž ſtrowy a cžiły do ſkóncženja cžaſow mój ſerbſki lud!“

S Lowſka. Wobžarujonſne njeſłoſo ſta ſo na naſchim wjeſnem puczu. Bliđaſſki wucžobnik Parcz bu wot wiſchora pſcheđ auto jacžerjeny a, dyrnjeż wjeđnik woſa auto na rolu ſawjeſi, ſobuſtrabnjeny a ſobuwlečeny. Snjeſłożeny ſebi pónoj, ruży a hrjeđła ſlama. Jeho wotwjeſchu do Budyſkeje khorownje.

Z Worklec. K nowemu létu přewozmje zaſtojnſtwo mjaſopřehladowarja w našim wokrjeſu, kotryž wſy mjez Nuknicami a Sernjanami wopřija, knjez Jurij Opic z Worklec. Hač dotal je přez dwacżéi lět domjace rěznjſtwo wukonjał. Přejemy knjezej Opicej wjele zboża k nowemu dźělu.

Z Prawocic. Wyſoku ſtarobu docpě zańdźenu ſobotu Prawočan Sopic wowka. Překroči z 28. hodownikom 89. léto ſwojeho žiwjenja. To je wěſće wyſoki wěk, kotryž kóždy njedocpěje. A nimo toho je Sopic wowka hiſće wurjadnje čiła a ſtrowa. Khodźi wſěnđje do ſuſednych Khróſcic kemši, bjez toho zo by jara wuſtała. Njetrjeba ani nawoči, khiba hydź chce wes wojich paćeřſkich abo w kemšacych knihach čitać. Zajimuje ſo za wſo a zwjeſeli ſo nad kóždym nowym poſtupom. Přejemy jej też na tutym měſtnje wjele zboża, zo by nětčiſej najſtarſej woſobje hiſće wjele lět ſpožčene było.

Z Khróſcic. Hodowna ſkhadžowanka, kotraž ſo létſa w našej wſy wotměwaſe, zawoſtaji drje kóždemu wopytowarjej dobre dopomnjeńki a hłuboki zaćišć. Kaž je přeco znate, poſtaraju ſo naſi ſtudowacy, ludej wšo najlěpše poſkićeć. Na jich čole ſteji dźenſa knjez ſtud. phil. Jurij Henčl z Kozaric, jakoh łowny ſtarſi. Běše ſam nowu, jara rjanu khutnu a powučacu hru za ſerbſke jewiſko připrawił a z pomocu ſwojich towaršow program jara bohaće wupjelnił. Nowa hra „Hody w ſerbſkej holi“ poradźi ſo nanajlěpje a zamó kóždeho přihladowarja z cyłymi ſwojimi myſlemi a ſobučućom do woprawdźitoſce přeſadźić. Nimale we wšěch wočach běchu ſyzły widźeć, jako tamny wbohi ſtary nan ſwoju zrudnu ſtawiznu powědaſe. Mějeſe jara rjane kubło a jenož jeničkeho ſyna. Tutoho da na wyšſu ſulu a jako pozdźiſo we nim žadoſć za hudźbu wotući, njemóžeſe jemu toć tuto wotwobarać. Poda ſo mjenujcy do Prahi na tamny ſławny konſerwatorij a zezna ſo z cuzej ſpěwarku, kotraž jeho tak zaſlepi, zo wjacy ſo z njej dźělić njemóžeſe. Wšě napominanja ſtareho nana běchu podarmo a pozdźe, dokelž běše jemu kubło hižo zapiſał. Skóncžnje bu wot ſwojeho ſamſeneho ſyna z domu wupokazany, hdyž běše ſo tamny z cuzej ſpěwarku woženił. Tuta cuza žónſka hladaše pak jenož ſwojeho wužitka a zminy ſo bórzy, hdyž běše ſwojeho muża wojehała, z wjele pjenjezami do wukraja a zhubi ſo bjez ſléda. Tutón poča nětko pić a přepi cyłe wot wótcow drohe a cžežko nahromadżene, namrěte kubło a bórzy wučerichu jeho ze ſwojeho ſtatoka. Jemu zbychu jenož hiſće jeho husle a z tymi zaſłuži ſebi nětko cžežko po ſwéce wokoło ćahajo ſwój khlěb. Jeho mały ſynk khodźeše z nim a dyrbješe ſobu pokućić za ſwojeho nanowu lohkomyſlnoſć. Připadnje zetkachu ſo w Božej nocy ze ſwojim ſtarym nanom w lěſnej korčmičky a woſwjećichu dźeń wujednanja a pokoja. Jako druha hłowna parła tutoho wječora běše ſpěwanje jara ſławneho juhoſłowjana knjeza ſtud. mus. Jovanowića, ze ſwojim mócnym tenorom. Spěwaše krasne juhoſłowjanſke a ruſke ſpěwy a wosebje wuzběhnyć ma ſo wotměnjenje fortiſſimo a pianiſſimo. Wón zamó piščele, hdyž maju wšě registry zwućahane, ſamo přeſpěwać a tomu jara wyſoko, tak zo tři króć přeſmórnjenu oktavu zynk „o“ bjez „hłowjaceho hłoſa“ ſpěwaše, wězo z cyłe jaſnym a čiſtym hłoſom. Běše ſo dobrowólnje ſerbſkemu ludej woprował a ſem přikhwatał. Spěwa hewak w Barlinje a móżeše tute dny na wſě 300 hr. ſebi zaſłužić, je pak najebać toho do Serbow přijeł. Wobžarowaše, zo njemóže žadyn ze ſerbſkich ſpěwow, chee pak k jutrownej ſkhadžowancy hnydom 5 naſich ſpěwow nawukнyć. Tohodla njech kóždy, kiž hiſće něšto tajke wumělſke ſłyſał njeje, a drje zrědka hdy ſłyſi, na přichodnu ſkhadžowanku, kotraž budże najſkerje w Njeſwačidle, přińdże. Třeći ſwjedżenſki dźeń běše přeni přednoſkowy kurſus zrjadowany a běše wot ſtudowacych kaž też wot někotrych hoſći derje wopytany. Wječor ſwjećachu ſo potom dozwuki ſkhadžowanki při Božodźěſćowym ſtomje, hodownym wobradżenju, kofeju a hiſće wjeſelej rejcy. Tak pominychu ſo přeruče rjane dny a nam zwoſtanu hiſće dołho w pomjatku Jan Wićaz w Khróſćicach.

S Hornjeho Wujezda. Tudyſcha dobrowólna wohnjowa wobora wobſwjeći 25 łětny jubilej wobſtaroža na dwěmaj dnjomaj, mjenujcy 4. januara, wjecžor we 8 hodź. ſe ſwjedżenſkim konžertom. Sa dobre wukotowanje ſwjedżenja je poſtarano. Na druhim ſwjedżenſkim dniu budże ſwjedżeńſka hołcžina ſ balom.

Z Gmejnſkeho Žiwjenja.

S Hrodźiſchcža. W ſobotnišchim ſtawnym poſedźenju gmejnſkeje rady běchu wſchitcy gmejnſcy ſaſtupjerjo pſchitomni. Knjez měſchčanoſta Bjenſch wotewri a nawjedowaſche poſedźenje, w kotrymž měješe ſo jenož two małe należnoſcžach wuradżowanjo. Po pročtiwje Wóſoporſkeje dobrowólneje ſanitetneje kolony, kiž bu w běhu léta ſałożena, pſchiſłuchołichu 20 hrihwnow. Němſkoſtatnemu ſjednoczeńſtwu ſłepych pſchiſłuchołichu na jich próſtwu 3 hrihwny. Teſhorunja wojſewi ſo dopiš horjeka njenowaneje ſanitetneje kolony, kotraž w bliſchim cžaſu hiſchcze jedyn wunučowanſki kurſus pſchewjedże a k tomu ſkutkowneje ſobupomocnje dałokich kruhow trjeba. We ſajimje ſpomożneje wěży, kotraž ſada ſebi wot dałſich ſobuſtawow gmejny ſobudźělo, njech bychu ſo tola hnydom wobdźělnizy pſchi wunučowanſkim kurſuſu pſchipowědźili. We woprawnjenych pſchecžach a wobcžeſowanjach na póſtowu autobuſowu cžaru Budyſchin—Bart—Hrodźiſchcžo ſo jenoſłožnje wobſanknu, tute Budyſkej póſtowej direkcijeſ pſchedpokłožicž. Na to pſchiſanknu ſo tajne poſedźenje a po jeho ſkónčenju dźakowaſche ſo knjes měſchčanoſta wubywajemu gmejnſkemu ſaſtupjerjej knjeſej Pawołej Reichelteſ za jeho ſchěſcžitne ſwérne ſobudźelo a ſkónči poſedźenje ſ najwutrobniſchimi pſchecžemi k ſcžěhowanemu nowemu létu.

Tahiti.

Roman ſ južneho morja.

(Stónčenje.)

„Prěni cžaſ bě najhórje — jako tak měžaz wob měžaz ſydachmy a na tebje cžakachmy, a jene jěſdźadło po druhim ſ Tahiti pſchikhadżeſche, ani jo by jenicžki poſtrow pſchinjeſło wobhej žonje. Tehdy je ſo Sadie wjele wuplakała a po dnjach a po nozach tam horjeła, hdyž ničko wotpočuje wot ſwojeje bołoſcže, wuſyhdaka, jo by wuhladowała ſa bliżazymi ſo ptachtatymi ſódźemi — pſchezo, pſchezo podarmo.“

Rene bě ſpěſchuje a wuſtrózany horje ſpohladnył a rjekny nětko ſ hłoſom, wot ſmutkowneho ſtracha a roshorjenja ſtoro podujſchenym:

„A njeje-li mój liſt ſ Tahiti doſtała, jako tam cžežko ſranjeny leżach? — Liſt, kiž je mi ſiżiſnſki cžołun ſam ſobu pſchiwjeſł a kiž běſche mi ſionar — njewěm, kotry to — ſlubił, do jeje rukow pſchepodacž, haj ju ſamu, a niz-li to, tak tola ſnajmjeńſcha wotmołwu ſobu pſchinjeſcž?“

„Liſt? — Mitonare?“ rjekny mały muž ſ hłowu wija — „a hdy je to hyło?“

„Jenož něſchto njedźeł, hdyž bě mje wopuſchczíła“, ſnapſchecžiwi Rene ruże.

„Tehdy pohy ju bratr Rowe ſam“, prajeſche mały je hłowu tichańko — „a niczo wo tom njewědźeſche — njeje hłowzka prajił, ſaneho liſta — ſaneje powěſcže ſa nań měł —“

„A też ſ Franzowſkeje njeje jow ſaneho dopiſa dóſchło?“ woprašcha ſo Rene ſ pſchezo bóle pſchiběražym ſtrachom.

Mitonare tichańkeſche ſrudnje ſhłowu a rjekny:

„Sadyn — ſadyn liſt, ſana powěſcž — dóniž — dóniž mitonare poſledni króć k Sadie pſchindże — to je wón wjele rěcžał a potom —“ rjekny ſ hłuboko hnutym, ledy ſłyſchomnym hłoſom — „potom bě nimo.“

„Wſchehomócny Božo, tuž ju moje liſty ſo ſhubiłe abo pſcheličſchiwite“, ſawoła Rene roſkaty, — „a Sadie je dyrbjała wěricž, ſo njejžym ženje wjazy na nju ſpominał.“

„Ženje na nju ſpominał?“ rjekny mitonare pokhmurjeny! „bah, bah, ſchto dha by liſt rjeż měł, hdyž Wi-wi ſam prjecž wołta, a toho tola nichtó njeje ſapomnicž mohł, hacž wón ſam.“

„Wboha, wboha Sadie!“ ſtonaſche René.

„Haj, haj, wboha Sadie“, rjekny mitonare ſrudnje — „a jako pokhmurjeny muž bě jónu dołhi cžaſ prjecž wołtał a tam dobył ſa wulkej wodu, a hdyž ſo wróći a nójeſche wo Wi-wi powědacž, ſo je jeho tam widżał —“

René bu kedźbliwy a, kaž ſo ſda, cžyſche makemu muſej ſałoſtne ſłowa ſ erta rubicž.

„Hdyž wo tom wulkim domje rěcžeſche, w kotremž tam bydli“, powědeſche mišijonar pſchezo bóle mjelcžo dale, jako by nětko ſam ſo bojał, ſemréta by mohła hiſchcze raz powěſcž ſłyſchcež, kiž je je tehdom morita — „a ſo je — ſo je ſebi druhu žonu wſał — tu rjanu, běłu ſołyju, kiž je w Papeete była a ſ kotrejž je wotjěł we łódźi, — tu — tu bě tónz. Wutroba ſo ji ſlemi, a — bě hiſchcze ledy tydżeń ſława a koſchcheſche ſwoje dźěcžo horzo jara a modleſche ſo ſ nim, ale — ale — jeb bě ſhukował, a na bliżſchim ſabbatu —“. Mały muž wjazy dale rěcžecž nje-móžeſche. Wón ſpře hłowu do dłonje a wótſe ſaplakny. Potom pak ſo ſaſo ſhraba a rěcžeſche dale:

„Potom pſchindże bratr Rowe ſaſo k nam; macž bě wotbyta — nětko chżyſche ſ dźowku ſapocžecž — pocža ſaſo ſ „bratſje Ezra“ a „Mitonare!“ Dronowy hněw na njeho! Pſchindże ſ tolſtej knihu a kakaczikojtym kijom tam ſedaby — ale Ahi-ahi njeje tak ſłaby — bratr Rowe njepſchikhadża wjazy pſches hórku. Tam won je ſlecžał, ja ſebi myſlach, ſo je ſebi ruży a noſy ſłamał. — Nětko je wſchitko ſaſo derje“, rjekny wjele měrniſchi, „Ahi-ahi je ſpokojom a ſhoſowne žiwy — njewukrije žane ſchpruch wjazy a žanu maku, cžehk knihu; njetrjeba nicžo wjazy rěcžecž a ſo ſ titi iti Kanaka mjerſacž. Ale“ — rjekny wón nadobo ſpěſchne a ſe ſtrachom, hdyž Sadie ſ Aia k domu ſo nawrócžichtej, a nowa myſlicžka pſchejedża jemu pſches moſhy — „ſchto chcheſch ty nětko ſaſo tu na Atiu — Wi-wi? — Sſy-li pſchiſchoł, macž pytacž, abo chcheſch-li ſwoje dźěcžo ſobu wſacž do zuſeho, ſymneho ſwěta won?“

René ſhladowaſche ſ biesſkónčnej zunjej ſrudobu na lube wobličko mileho holiča, kiž bě poſlednje ſłowa jaſnſchała a ſo ſtrachocžiwje ſ ſwojemu poručnikej wobrocži.

„Prjecž wot tebje, nano?“ wona pſchi tom dźeſche — „prjecž wot Aia — wot macžerſkeho rowa? — Ja njeſmém, — ſym ji ſlubiła, ſo budu jeje najlubſche měſtačko tam horjeła hajicž, kaſtej je.“

„Ně, ně!“ ſawoła pak René, kotremuž ſo jenož pſcheprawny porok hłuboko do duſche fary — „ně, mitonare, ſym ſo cžežko doſcž pſchebrěchił na wami; — niż wjazy — niż wjazy. Sdźerž ſebi Sadie a ſakhowaj ju pſched poklecžom, kiž je jeje macžerne ſwojo roſbiło — ſakhowaj cžiſtu a dobru jeje wutrobu, njepuſchcž ju ženje dale won pſches ſchumjenje jeje palmow, pſches hromot móřſkeho pſchiwała, a woſtaj mi ſnajmjeńſcha to pokojenje, myſlicž, ſo je moje dźěcžo tudy ſhožowne žiwe.“

Mitonare ſtojeſche žuku khwilu pſcheđ nim, pak na njeho, pak na dźěcžo ſhladujo, ſkónčnje pſchimny pomałku mužowu ruku a rjekny ſ cžichim a hłuboko hnutym hłoſom:

„Wbohi Wi-wi — wbohi Renejo — ty ſy ſo ſeſtarił ſa někotre léta — a ſawěſcže njejſy ſhožowny, kaž ſy ſebi myſlił.“ René tchžaſeſche mużnje a wobarajcy ſ hłowu, a mały muž rěcžeſche, ſo wotwobrocžo, dale: „Ludźo ſwjetſcha ženje njewědża, hdy ſu — chżedża druhich ſhožownych ſcžinicž a ſcžinja jich a druhdy też ſamych ſebje njeſhožownych. Twój ſud je wjele bołoſcžow naſchemu kraſej pſchinjeſł.“

René ſakry khwilu ſwoje wobličko ſ wobėmaj rukomaj, potom bjeſche pomałku ſ mitonarej, pſchimny a tchžaſeſche jeho ruku a wokoſchi makeho, nad tym ſo ſpodjiwajcho muża; też ruku Ahiaje, kotraž ju jemu dobrowólnje pſchewoſtajł, wón wſa a ſtókcžeſche ju, a ſwoje dźěcžo ſ ſebi ſcžahnywſchi, kracžeſche pomałku ſ nim horje po małej hórzy, ſ rowej mandželſkeje.

Z Łužicy.

S **Biskopiz.** Hodownicźku nozy po 12 hodź. sawołachu policiju do łužneho kita, hdyž je kłódnik, na hodownem dowolu pśichowowazy, na 16-létnej holzy so posypał njepóźcziwje po pśicheźi. Wboha holza, kiž měješche ranu wot dajenja a drapanja na schiji, bě zgoły cząs bjes wědomja. Wona prajeśche, so je njedočźink ju pśedy hacź je do womory padła, potorhnył a dajił. Łódźnika dowjedźechu do tudyšcheho hamtiskeho judnistwa.

S **Kotmarsdorfa.** Wot Lubijskeho hamtskeho judnistwa. Na mě̑sto dobrowólnje wotstupiwšcheho knjeza Belgera bu sa mě̑stneho judnika sa Kotmarsdorf knjes kubleŕ Richard Robert Wolf wotmud wot Lubijskeho hamtskeho judnistwa pśichwónaty.

S **Hornjeje Wódrjenzy p. Ž.** Wóžy dźeń žu so do płatowieje fabriki firmy E. Döring nutsdobywali. Paduschi sałčedu ſ drohi do rólowuje a pokradnych tam někotre kruchi tworow, kotrež buchu sedahy kolijoweho nadtyka rano namakane. S Lubija sawołany policajski poſ błędźeſche sa cźerju, wjedźejcy ſ Wjerschnym Kundraczijom.

Se **Sriśhennersdorfa.** Wumrě̑la je Wóžy dźeń w starobje 95 lět najstarša wobydlerka nalcheje wjeſ, Augusta Swob. Wilhelmowa rodź. Michelez. Hilchcze w pokledniu cząsu swjeſeleſche so Wilhelmowa, kiž bě prapramowka a kotrejež žiwjenje bźsche prózy a dźela polne, njewschědneje cźiłosće.

* **S Leutersdorfa.** Lěta 1927 běhu so do katolskeje fary w Leutersdorfe nutsdobyli, pśichi cźimž pokradnych wěcy w hódnoze 400 hrimnow. S pomocu Rumburgskeho żandarmeriſkeho komanda je so nětko tudyšchej żandarmeriji poradźiło, kontejerja we wožobje cźeſkosłowakskeho statneho pśichiłuschnika Alfonsa Cermana swěſcźeſ. Cerman je so wujmał, so je so nutsdobywał. Wón je najstarschi też tón byt, kiž je k druhemu rasej so do žamjenje fary nutstamał. S swojeho cząsa pokradnjena hłowna wěz, fotografiſki aparat, wokoło 260 hrimnow hódny, mózacu swěſcźicź. Sšeźdża nětko też sa druhimi hódnostnymi pśichedmjetnami, kiž je Cerman pokradnył. Tón je in khwilu w krajnem dźeſańſkem wustawje.

* Se **Zitawy.** Ssmjerinje jnjeſbożik je druhi hodowny swjedźeń 54lětny błahowuchłuy žyn wudworſtkeho nasjeła Alwina Mónicha. Wón wróći so ſ wuléta do Grotawy a pśichźdże wjeczor wokoło 8 hodź. pod autobus Grotawſkeje-Nantjesnjeje cźary. Hacźrunjeż wjedźe wóſ hnydom saſtaji, mózachu Mónicha jenoż morwego wuczahnyeź. Cźeło bu do Grotawy pśichenjeſli.

* S **Gersdorfa.** Tuchſchi błędźkaŕ kupi sebi nakorunjene swinjo, so by je potom we prawem cząsu rźaeź mógł. Tu nabobo so hunczo wo lachcź rosmuži. Nanza pak njemějeſche najkórchcźo prawe wjeſelo nad žiwotnimi prohakami, pśichełoż pjeć ſ nich sakuła a ſ tym je wotpłonił.

S **Wuttich Rudarza** pola Połcźnjuch. Hodownicźku bě tonu 25 lět, so žu nowe pśichcźele byłe wot tehdyšcheho farara Pleinitza pohnjeſcźene. „Pśichcźele bě natwarka firma Schuster a žyn w Zitawje a to k najnjeſchej zhańbjnoſći. So bychu so nowe pśichcźele wobstaracź mohłe, bě wobjedźerka fabriki, knjeni Amalija swnd. Boden rodźena Schurigez kapitał wo 15 000 hrimnow wustajiła, kiž bu posdźicho na 18 500 hrimnow powyscheny. — Stare byrgle, kiž buchu w septembrje 1904 wottorhane, bźchu byłe w ŁŁtach 1756—1761 wot byrgłowerju Iwarzowu Pśitznera a Mayera w Połcźnjuch natwarjene a płacźachu 722 toleŕ.

Ze Sakskeje a dalšich krajow.

S **Wottkhanja.** W pośledźenju gmejnſkich sastupjerjow wosjewichu so někotre dopiśy ſ wokrjesneho swjasta, kiž sabrońja so mjes druhim i nusowymi dźełami sa dźełowu mě̑zy. Pucź̑ maja so twarieź a druhe dźela wot dźe-

---

Dawno hižo bě błónzo do morja so hadźiło; pschezo hischcze ſedźeſche mały mitonare psched ſwojej khěžku, nana a dźowku wocźahujo, a pocźa so hižo ſnjepokojowacź nad tym, so pschedełho wonka wostajetaj. Słónczne pschamy a chžujsche runje jimaj napschecźo hicź, jako lohke krocźałki w liesje saſtłuchcza a hnydom na to ſtojeſche Sadie — žamałuła — psched nimi.

„A hdźe mašch Wiawi?“ woprašcha so mitonare ſpěchnje, a cźemne pschedeźuſe pschełdże jemu wutrobu; Sadie pak pjitituli so k jeho wutrobnu, a mjes tym jo wón hacźu, kak horze ſyſłu ſo ronjachu ſ jeje woczow, wotra ſnjepłaſche:

„Wón je pricź, nano — pricź a ženje so wjazy njebudźi.“

„Pricź?“ jawela mitonare saſtróżany — wosſrjedź nocy — hdźe —“

„Pricź je ſwojim cźołmom“, rźekny knjeźna, lubosne wocźicźo ſebi ſ rukomaj ſcźijo.

„Pśiſches tórarischcźa a ſkalikła w nozy?“

„Dołho ſmój na macźernem rowje so modliłoj, a wón ſe mnu, kaž je mje macź wucźiła. Wschě ſtare ſnate modlitwy ſym jemu ſpěwała, a — ow, wón je płakał, jako by so wutroba jemu łamała na drobim nětnje. Potom je nje ſ hebi ſcźahnył a nje łoſchił a ſaſo łoſchił, a ſwoju Sadie, ſwoje lube, wobhe dźerco nijenował, a potom je rjekł, so njeje hódny žiwy bycź, hdyž je naš wschěch njeſbożiwnych ſcźinił. Tuž proſchach jeho, so by pola naš wostał, a wobjach jeho je žiwojimaj rukomaj, ale wón ſo wutrobnym woie nutje a cźekny po ſkłoninje dele, a hdyž ſrudna wrócźo wostach a ſa nim hładach, mózach malu łódź ſpóſnacź, kaſ ſo kórtwiza ſběhny, płachta wupinu — a ſ cźerſtwym wětſikom, kiž dźeńża wjeczor ſaduwa, jědźe a ſ cźemnym ſcźit łódźicźki pśches ſkališku, k ſajěźdżej, je kótrymiž ſo górźy ſłubł.“

Mitonare njepraješche ſłowcźa; wón wokoſchi łołcźku a dźěſche do ſwojeho domu nuts a ſwosta tam ſam zbyły wjeczor.

Hdyž ſłónzo nasajtra ſ morja ſo ſběhasche, wuhładowachu kupjenjo podarmo ſa małym cźołmom — žaneje płachty njebě na wobſoru widźeć. — —

— Kóna. —

jonjemějazych wukonjecź. Sa ſawěſcźenje rěſneho ſkotu wuſwolichu ſo jako wězywuſkojni mě̑ſchcźanoſta Geiser a Erich Schuster, a jako ſaſtupjerjej Korla Ulže a Reinhard Friegtne ſlickbowanje, a buſchtaj ſ dźakom wuſwobodźenaj. — Mě̑ſtna msda ſo wo 10 procentow powyſchi. Sa hywatnu automobilnu cźaru Zitawa—Lubij ma ſo rukowańſka ſuma of ohm ſkuſtuwy — Pjalaj 14 29 nowaczka 28 wm

S **Drježdżan.** (Wobſchudźeſ.) W Barlinje bu 26létny Jurij Rölling ſajaty, ſa kotrymž ſu dla dźiwich wobchodow ſe ſapiſkami na wubehowanischcach dźeſchi cźaſ ſłedźili, a w Drježdżanach ma ſo dla ſawjedźenja k wopaczinej pśichłaſy ſamolwieź. Rölling mějeſche nimo toho wopaczne papjery, ſ kotrymiž bě podpjerowańſke njenjeſy wuwieſchcźił. Jeho pśicheiwjeſu do Drježdżan. — (Paduschniza.) Jako jara ſtrachna klamowa paduschniza wukopa ſo hakle 22 létna kontorifika Ella Wally Härtzſch ſ Lipſka, kotraž, hacźrunjeż je wjazy krócź khłoſtana, w cźaſu wot junija hacź do oktobra t. l. w nětkotrych Drježdżańſkich a Lipźczańſkich wobchodach khětko kradnjeſche. S jeje dopytnow bu 42 draſtow, ſchtum, pjeć žonjazych ſkobukow a wſchelake drobotne wuſchiwanki a zanki. Zyle nakradnjene paduſchſtwo je wokoło 2500 hriwnow hódne. Dla wobſtajnych wośpietnych paduſchſtwow ſiejeſche H. pśched ſawinjſkim ſudom w Drježdżanach, kiž ju ſ pśichźdźecźom zwołožanych wobſtejnoſcźom k jenemu létu ſtjom mě̑zazam ſaſtwa ſaſudźi.

* S **Zwikawy.** (Dobrocźeſte wuſtajenje.) Njedawno ſe *automobilnym njeſbożom* ſemrěty mě̑ſcźeſ Schokenez kupneho domu, wulkopschekuzy Simon Schoken, je po poſledźnjej woli wuſtawowaj ſluchoněmych a bębnych po 20 000 hriwnow ſa dobrocźeſcźe ſamery wuſtajił.

* S **Plawna.** 60létny kubleŕ Hermann Timper bu pjatk pśichpołonju, hdyž ſwojemu bratrej na pśichewodźenje dźěſche, wot Božeje ruczki ſajaty a wumrě̑ hnydom.

* S **Lipſka.** (Na ſmjercź pśicheźěžena.) W pśichodnišcze Thella bu 6létna holcźka, ſ klamowa wuſtupiwſchi, wot nimopośpichijěžazeho nakładneho auta ſhrabnjena a pśicheźěžena. Dźěſku ſajěźde pśedkowne kolo pśches hłowu a mori jo hnydom.

Přednoškowy cyklus serbskeho studentstwa.

K prěnjemu razej zarjadowa serbske studentstwo lětſa po hodownej skhadźowancy w Khróščicach ſamowukubłacy kurzus. Přez połsta studentow ze zajmom wuwjedźenjam ſwojich ſtaršich towaŕſow pśipoſłuchaſe. Też někotři hoſćo běchu pśitomni, mjez nimi wysokodostojny knjez farař Šewčik.

Cyły kurzus wotmě ſo pśikładnje a we zwyšenym duchu. Kóždy přednošowaŕ poda ſwoje najlépše, ze měſtnami běchu wuwjedźenja woprawdźe wulkotne. To je zwonkowny a powšitkowny začišć. Mohła pak tola ſtajnje kóždemu přednošku sćěchować rozmołwa. Rozmołwa, w dobrych kolijach wjedźena, pśinjeſe ſtajnje wulki wuſpěch. Zbliži ſo přednošerja z pśipoſłuchaŕſtwom a pohłubi myſlički, hewak snadź njejaſnje a njedospołnje zapřinnjene. Wabi a nući też ſerbſkeho ſtudenta k jasnemu wuprajenju ſwojich nahładow w maćernej rěči. Tuta waŕna přileżnoſć měła ſo wſudźe połnje wužišć. Njeeh pak nětko nětčiše ſtudentſtwo njehłada z přewulkim zacpěćom na zaůdźe-

---

Haagska konferenca. Haag je wjelemjenowane město Hollandskeje. Tam zeńdu so we wulkim rózku l. 1930 zastupcy Němskeje a druhich statow. Tu chcedźa z Němskej dojednać płaćenje němskeho wójnskeho dołha. W twarjenju, to je hollandska sejmownja, zeńdu so zastupcy. Na našim wobrazu su z lěwicy wot horka dele: Tardieu a Briand, wjednikaj francowsk. delegacije, Snowden, wjednik jendźelskeje delegacije, spody prěki z lěwicy k prawicy su zastupcy Němskeje a to statny minister dr. Curtius, prof dr. Moldenhauer a Šmidt a dr. Wirth.

nošć. My, kiž smy wuwiće powójnskeho časa **njeposrědnje přeżiwili, wěmy, zo je to skutk wuwića,** ke kotremuž je mnoho dźěła a časa trěbne było. A **kóždy čas a staw je k tomu ze swojimi mocami přinošował.**

Nadrobniše z kurza. Towaŕš hłowny staršI Juri Henčl wšitkich studentow a hoſći wjesele powita. Towaŕš Pawoł Wowočeŕk přednošowaše wo: „Doba cyrilomethodska a wuwiće serbskeho pisma.“ Pokaza nam, kak wulke čeże je naše pismowstwo přetrać dyrbjało, doniž so někak zjednoći. Haj dźensa hiše nimamy wšudźe jednotneho pisma. Dźěło młodeje generacije to budźe, so wo dobyće postarać. Towaŕš Jurij Krons rysowaše serbske stawizny. Kak zrudna běše naša zaůdźenoſć, kak njeluba je přitomnoſć — oh — zo hy lépši był naš přichod. Towaŕš Pawoł Wirt zaběraše so z naſej maćerſčinu a jeje narěčemi. Rozjasni rozdźěle a jich rozšérjenje. Z mnohimi přikładami přednošk pohłubši. Jako štwórty a posledni poſkići nam towaŕš Pawoł Nedo krasny přednošk wo serbskej ludowéźe. Haj naš lud ma tak wjele rjaneho a krasneho we swojich spěwach, kěrłuſach, zo so njemóžeš napoſłuchać.

Wšěm so hłowny staršI wutrobnje dźakowaše. Ke kóncej žimaše so knjez protektor słowa. Přinjeſe studentſtwu přeni postrow wot nowoje Ludoweje rady a rěčeše k nim wo wulkich a wažnych nadawkach, kiž čakaja. Zahorjace słowa na dobru pódu padachu, to huſćiše přihłosowanje a mócny přiklosk dopokaza.

Tuž dźěłaj, ty serbske studentstwo dale tak a wulki dźak naroda budźe tebi wěsty. Na tebi a we tebi spóznanjemy zjawnje swój postup a zdobom postup našeho horcelubowaneho naroda. Što chcył při tym hiše dwěłować na woprawdźitym žiwjenju našeho naroda?

Najnowišez cyłeho swěta.

— **Schtrowa powěźeſ we wjedrje sa julije:** Mróźeſe ſo pśicheźahuja, trochu **khłódnišcho a napośledź ſo wucźahuje.** W Jendźelſkej rjenje, ale ſymniſcho, w połnóznej Europie ſymniſcho a ſněh.

* **Po powěźcźach ſ Batavia je policija pódźełu njenadźiju w zyłej hollandſkej Indiſkej domy wjednikow malayſkeho nazionalitiſkeho hibanja pśicheptała, dokeł je so agitacija mjes domorodnym wobydlerſtwom rozšérita. Domy pśicheptuju je policija wjele pśimow ſebrała.**

* **Na połodnišchej ſtronje kupy Helgolanda je so wulka ſkała do mora wotwalita. S tym žu je so wódne kótleſchcza němſkołstatneho ſiſkuſa a dwě kólni dospołnje wupuſcźiłe.**

* **Wulko Wimbledona w Jendźelſkej w pośledniej nozy jedyn automobil do motorſkeho kola ſrały. Se ſawadźenjom ſu benzinowy tank ſapali. Płomjenja so kaſ ruce rozſcheŕichu, so je we wołu hedźaju jendźelſki lětaŕſki leutnant a jeho žano žiwaj ſpaliſchtaj. Jedweho motorſkeho kola, kotrež bě na motorſku łapu padnył, płomjenja tohorunja jako wopor ſadachu, mjes tym so mójeſche so jeho pśichewodnik ſ cźežkimi wopalnymi ranami wuthowacź.**

* **Pśichi njedźeſtim nóznym wětrje je so w Manchesteru w Jendźelſkej jena khěža ſaſpyła. Jena žona a jejna ſcźeſćeſćina dźowka so ſarakhſchtaj, ſchitjeri druhe dźěći ſo ſranichu.**

* **Pokładnik Ravensburgskeho dźěłowoho hamta, Kiesſangern, kotryž je 24. dezembra ſ 18 000 hriwnami cźekny, žu w Liſſabonje ſajeli, hdyž chžyſche ſ łódźu do Brazilſkeje wotjěcź.**

Wšěm swojim česćenym wotebĕrarjam
přejemoj k nowemu lětu

wjele zboža a žohnowanja

Rĕzniski mištr Erich Haubold
a mandźelska
na Drjewow. wikach ◆ na Bohatej hasy

Swojim klientam a cyłemu serbskemu ludej přeje

wjele zboža

Serbska ludowa Banka

w Budyšinje
na Žitn. wikach 24

gratuluje
k nowemu
lětu

Wšědnje čitajće
Serbske Nowiny

Jednota towarstwo katolskich Serbow
w Drježdźanach

Sobotu 1. februara 1930 wječor w 7 hodź. swjećimy naš

51lětny założenski swjedźeń

w žurli Ballhaus na Bautzener Straße 35

Poskića so koncert, hudźbne
přednoški, spěwy, reje a ball

Wšě Serbja z blizka a daloka so nanajwutrobniše přeprošuja wot Předsydstwa

---

Hosćenc w tunelu na dwórnišću

poručuje so wšěm Serbam,
Najlěpše piwa a jědźe tunjo

Gustav Lehmann

*

Přeju wšěm hosćam
strowe a zbožowne nowe lěto 1930

Lampy z kowowymi nićemi
za wšě zaměry
Nierth & Förster
w Budyšinje - před Šulefskimi wrotami 19.

Nowy
„ludowy měšany" khofej
¼ punta po 70 pf.
jenož pola
Herm. Klemma
naslědn.
na Kamjentnej h. 27

Wšěm swojim česćenym a swěrnym čitarjam, čitarkam, sobuprócowarjam, inserentam, dowěrnikam a roznošowarjam, starym a młodym, bohatym a khudym we łužicy a w cuzbje

wutrobne zbožopřeće knowemu lětu

*

Redakcija a wudawarnja Serbsk. Nowin
w Budyšinje, w Serbskim Domje

Króny, ample
nasćěnske lampy
wjerśne lampy
Nierth & Förster
w Budyšinje - před Šulefskim wrotami 19.

Pytaće-li pjenjezy?
Hypotheki, požčonki w kóždej wysokosći wot 500.— hr wyš wobstara
Paul Zoch we Wulk. Dubrawi
Na naprašowanja podam darmo a bjez provizije wotmołwu. Pří disomn. naprašowanjach njech so porto připołoži

---

Vogtl. gardiny
story, rolleaux, vollowe a muslinowe kromki, canki jara tunje
J. Erler na Zw. Lawsk. h. 1
Rózk. Krónar. mosće

Na lube nowe lěto

přejemy wěm našim swěrnym přećelam, zo chcył Bóh wšehomócny jich šćedrjwje žohnować a před njezbožom a khorosću miłosćiwje zwarnować

Serbski Hospodař
Ratarske wulkowikowańske towarstwo z w. r. w Budyšinje, Khóśebuzu a młyn w Delnim Wujezdźe

---

Inventura

žada sebi ruma. Wuprózdnimy tohodla wróćostajene meble, mjez nimi dospołne jstwy po
spodźiwnje tunich płaćiznach
Nimo toho dawamy na wšě płaćenja z hotowymi pjenjezami tež na napłaćowanja hač do 15. januara

10% rabata

Zwěsćiće tutu jónkróćnu lěpšinu!

Möbelheim

w Budyšinje, na Kamj. hasy, w Ławje

Wšitkim Serbam z blizka
kaž z daloka přejemoj
k nowemu lětu

najwutrobniše zbožo a Boże žohnowanje!

Hosćencar a kofejownik
Michał Hoka
a mandźelska

Wšěm swojim česćenym wotebĕrarjam a znatym přejetaj

wjele zboža k nowemu lětu

a wuprajitaj wutrobny dźak za podpjeru w zańdźenym lěće

J. Pilopp a mandźelska
w firmje A. Kasper w Budyšinje, Burglehn 11

Našim česćenym wotebĕrarjam
wšěm přećelam a znatym přejemoj

najwutrobniše zboże a Boże žohnowanje k nowemu lětu!

Šewski mištr Martin Jähne a mandź.
w Budyšinje na Šulefskej hasy 9
Telefon 2705

Naju česćenym wotebĕrarjam w Minakale a wokolinje

najwutrobniše zbožopřeće

k nowemu lětu

Hermann Zaunick a mandź.
Minakalski młyn

Strowe a zbožowne nowe lěto

přejetaj wšěm swojim wobkhodnym přećelam a znatym

Walter Straube
a mandźelska
wobkhod předešćnikow
w Budyšinje na Znutřkownej Lawskej hasy 8

Swojim česćenym wotebĕrarjam, wobkhodnym přećelam a znatym přeju

zbožowne a strowe nowe lěto!

Jan Schieback, kolesarnja
na Mužakowskej hrózy 4

Wšěm česćenym wotebĕrarjam
a znatym k nowemu lětu

najwutrobniše zbožopřeće

Truda zwud. Pietschowa
kolonialne twory
w Starych Porśicach

Wšitkim hosćom a přećelam
Janskich kupjel w Smječkecach

najwutrobniše zbožopřeće
k nowemu lětu 1930!

Dr. Mikławš Rachel a swójba — Dr. jurij Sołta direktor

Janske kupjele so 20. januara wotewrja

Wšěm česćenym přećelam, popřewaćelam a znatym přejemoj

strowe a zbožowne nowe lěto

J. Nowak a mandź.
Hosćenc w Khwaćicach

Dźensa wječor wulki sylvestrowy bal

1930

Swojim česćenym wotebĕrarjam přeje

strowe zbožowne nowe lěto

Alwin Haferkorn w Budyšinje
na Hošćic hasy 29

Příloha k čisłu 302 **SERBSKE NOWINY** Wutoru, 31. decembra 1929

Nowe lěto.

Nětk nowe lěto witamy
Do žiwjenja na zemi,
Dźak njech su prěnje wopory,
Dźak Bohu z kěrlušemi,
Zo nam Bóh nastupić je da
A zo nas hišće přikrywa
Ze škitom swojej' hnady.

Wón budź też dale pola nas
Ze swojim wobstaranjom,
Njech krej a lud kěž kóždy čas
Pod jeho žohnowanjom,
Njech Bože kralestwo pak je
Nam naše kubło najdróžše
A Boża wótcna hnada.

Bóh wudźěl wšitkim spokojnosć,
W starosćach daj radu,
W horju spožč nam sćerpliwosć,
A pomhaj bórzy z hnadu;
Njech bohatstwo nas njebłazni,
Njech khudoba nas njestuži,
A zawisć z kraja ćěkaj.

Njech dobre wšo so poradźi,
Měr, lubosć njech so spori,
A přijdźey w našim Serbowstwi
Njech dobry duch so hori,
Haj, cyły serbski lud a kraj
Też w tutym lěće wuživaj
Wšu hnadu a wšo zbože!

Wjele zboža k nowemu lěta!

Je staro wašnje, so ћej ludźo přichi rožahnowanju je starym lětu přicheju. Nječi wšchitkim žiwcźi Boża hnada. A cźi, kotrymž budźe nowe lěto row ryeź, njech du w Božim měrje do wječnosće.

Ale mamy ћo jenož na přicheje wobmjerowacź. Te je jenož tajke waschnje a nałóžk. Swoje přicheja ћej ludźo, kotřiž ћo hacź ћo hłubiny dusche hižda. Tak je tuto přicheje ža. Hakle ktuki dyrbja nam dopokasacź, hacź ћo sprawnje ј nami měri. Chcźemy w přichidobnym lěcźe ћej swoje wuzadacź. Sandźelniwcźi wocźi, njenamakanscźi ћowonu kwětku. „S kimž ћo swoje wojeni, dźiwne wćzti nasћoni.“ To je nascha chdźelcźanska winowatosć, ћej swoje žiwjenje ћowonje wutworicź.

So ma kóždy cźłowjek teј za swoje ћiwjeho bliscźeho ћo staracź, to schcźeћka sapschimnjenу. Woprawdźe stawa ћo malo za derjemcźe swojeho ћabuckłowjeka. Skrije ћo praji ј njeћowonym Kainom: „Sym dha pastyr swojeho brata?“ Za ћiwjim swojom ћedźich w nowym lecźe; dyrbiscź pak swojeho bliscźeho lubowacź kaž ћebje ћanteho. Tak ћej ћada Boża kasnja.

W starym Romje knjeześe nећdy kћežor ј mjenom Titus. Ћdyž wjecźor ћo wupokasa, so njeje w ћom dnja nikomu ћaneje dobroty wopokasał, dha pjecźa prajeschе: „Sћym jedyn dźeń ћubił.“

Nětko pschepytaj ћej ћwedomje, kelko dnjow ћy w ћom lěta ћubił. Sћnadź nadeńdźeschi, jo ћu najwjazy dnjow ћubjene. Sћy tak mimo schoł kaž nasch Sbóžnik, kiž wschudźe dobroty wudźěleschе.

Je dha tak cźežko, druћim k ћoju ћycź?

Wo jenym cźeschcźodnym muћu stareho cźasa ћo powěda, so ј pucźow cźerje wotstronjeschе a wulke kantjene do rěcźow nosdeschе, so ћychu ludźo wodu lepje pschekroczіnź mohli. Chcźeze ћoje wuslyшacź? — Daricźi błedenu dźeśeću cźetwjenolicźkate jabłuko. Njebudźe ћo jeho wobliczo w ћoju wjeselecź? Saspěwaj rjanu śpěw je ћiwojim krasnym ћłosom a druћy ћo na tom wjeselа. Pomhaj bliscźenu ј nuћy, wopytaj chorehо. Tak mózesch na wschelake waschnje lubosć dawacź, lubosć bracź.

Wěso trajacźo ћoža na ћndeze njeje. To hakle je ća wěcźnosć postajene. Ale tohodla nuћtinu na wojeћażе ћodźinki a wokomiti wrócźo. Mnohich traschi ћej pokrokowacź, ћo ћy w minjenym lecźe **druћich njebožownych** cźinił? Njejeћy starocźiwe ћodźiny sawinował. Je ћoja winowatosć, to sћoћo ћobre cźinicź! Spytaj ј lubosćin rany sahojicź, kotrež je ћoja ћida nadela. Tak pschinjeћeschi ћoje ћo mnohich wutrobow. Cźim wjetscha je potom radosć.

Pschi tom pak ћam teј krótko njepschindźeschi. Ћdyž druћich ћožownych cźinićh, njewopuscźeci tebje ћule wjesće ћoje. Dźelene wjeћele ћo podwoji. Paћ njeћe namakanu kóscź na stronu a mórcźi, jeli dhe jemu towaršch to wjacź. Cźłowjek a kcheiceћan je wjeћoty, ћdyž radoscźiwe wobliczа widźi. Spytaj zas! Cźiń nećoћo ћožownego, niž ће ћebicźiwoscźe, ale ј wyschcźeho pohnuwanja. Kaћe ћpokojaje jacźuncźe cźe pschewoћnje. Kusk njebjeћowu ћo nuri do twojeje wutroby. Cźehodla ћej niž tajke ћoje wjeścźicź?

Nascha ћemja je a wostanje dok ћylsow. Ale tute hubjerstwo wuћnatych dźeśi by wulki dźěł ћwojeje ћrojnoscźe ћubiło, ћudha-li wschitcźe ћo prózowali, ћoże wuћnowacź. Chcźemy ћej tohodla pschedewjacź, ћadyn dźeń we nowym lecźe nimo hicź dacź, ћo njeћyknuty ћabuckłowjekam nећajtu lubosć wopokasali. Niž jenož ћoje pschinjescźe, ale teј je twórcź.

Tuž, nowe lěto, pschithadźej,
Naš ћožownje tuž pschewodźej!
A pschinjeseћch nam hórkoscźe,
Njeћoże, wschelke khorosće,
Dha wschitko Bohu poruczmy,
Pod jeho schkit ћo stajimy.
Tak budźe nowe lěto nam
Se ћožom, bednym cźłowjekam.

Ћdyž dwanaće bije.

(Wobraz ze ћoły.)

Biw—bamm sapocźina na zyrkwinej weži dwanaće bicź. Nећo je wažny wokomik pschischoł, ћdyž stare lěto wotstupi a nowe ћwój pucź nastupi.

„Nó, tuž ћoj, ћoj“, rjekaje a pschepodawa ћwojemu naslědnikej, tak ћolho hacź dwanaće bije a ћmě ћo ћodźerżecź, wschitko ћwěrnje.

„Wideschi hižo, je mała, ale jara nježna wjeseścźicka, a tamle kobjerka wětrnik a ћady hajuškowinja, kluschatej teћ k njemu. Kaž hižo prajach, je kraћna wjeseścźa a budźe ћo cźi hižo lubicź, muћłiu ћej. Ћdyž nasajtra rano wecźer wotewri, mózesch ju pschi ћwětłym rosћwonjowacź. A buћoscźi dyrbiscź pschidacź, jo nam prawje.

Kak budźescźi ћmužkeny a schto helwak na wuћłach maścź, to ћeћo njewćm a nochcu cźi do fartow pohladacź. Wo tym ћym pschećiwdźecźem, ћo budźescźi tónkrjenje wschitke kћeje móz hacź ja. Ale mój jejnjerscźi nź, wěź mi jenož, młodły towaršcźo, ћym ћwoje cźinić na lubej wjesću, schtož w mnohich mozach stejescźe, a tuž je mi tak prawje k wutroże pschirostła. Wschitke jeje wulke a male starosće ћym ј njej ћdźelć. Tuž je mi jara žel, ћo dyrbiu tak nahle prjecź. Nad ћych to abo tamne dočakał a ћdźiwił, kak budźe ј naschimi Sćerbstwom, wosћebje ј wutworjenym Ludoweje Rady, ј petiцiju na ћejm, ћyła ј naschimi ћdźiwom a wólźnym krajom w pschichodźe, a ze ћschćem, ћym japocźał. Ale wschо niczo njepowmha, dyrbiu prjecź, ћy jenož nekotre sekundy. Cźakaјć je ћigo k ћchcźemu rafej dyrił. Moje ћdźo je dokonjane na ћschć cźasu, njemóžu niczo wjacźo pschemeńcź.

Ale nećchto dha a dyrbiu cźi na wutroby połojcź: jeli nећak dźe, budź prawje dobry mojej wjesću! Sstujcźichch, jeli ћo nећak hodi, njepschinjeћ ј wjele ћuła a starocźiwu, tyћchnoћcźowu a ћrudobu. Daj wschitko prawje derje roścź a ћo ћporicź na połach, honach a w lěsu, w domje a ћródźi. Widźiscź, tamle delela pschi telefonowym schćeżorje ћteji stary dodźerżany nómy ћtejnik. Hej, tak je cźuły ће starehо muћa wucźahnuć a je ћtyknuć. S pacźerom ћo je mnu rožahnowane a tebje wita. Njepschinjeћ jemu tućeћkate nozy, dokeł ћolzy ћymu mrěje a je njerowdźerći. Wohrěwacź ћo w nozu ћonoj njemóže kaž ћeho kelega we ћuћodnej wћy, ћaћtara ћwoje ћaћtojnihwo jara ћwědomnje.

A tamne lotrije zyhelow, kotrež ћu tamle pódła talko weje jamy ћestojane, ћhuschcźa Werzej Atmoћfeće. Chcźe jemu ћeћa dotwaricź dacź, ale njemóžach docźinicź, dyrnije hacź do ћyjeћy hedownika cźakał. Hladaj jenož, ћo w nećaјke waschnje ћ twarћtim pjenjesam dóńdźe, ћo ja cźa twojeho knjeћtwa pod ћuche pichnjóże. S tajkej cźiwjeh

Listaj z Amerіki.

(Pokračowanje.)

II.

W Aurora, 3. januara 1927.

Mój luby přećelo!

Nětko pak je najwjetši čas, zo Ći zaso něšto rjadkow napišu. Swědomje mje hižo dawno ćwiluje. Wěm, žo na cyłym wulkim swěće lěniśeho listypisarja njeje hač ja sym. To njesmě pak rěkać, zo je moje serbske swědomje zabite abo moja lubosć za wšo dobre serbske zahinyła; nje, moje mysle su jara, jara husto doma w Drježdźanach, a wosebje w Měrkowje, hdźež moje dźěćeatstwo na jandźelskich křidłach mi stwóchny — to je kaž do skały zarubane a sym toho wěsty, zo čim dale mam lubo zbóžne časy za khribjetom, čim horcišo wutroba za nimi žada. Nimo pak je nimo nimo! z tym so troštuješ, ale zabyć njemóžeš. To so nimo! z tym so troštuješ, ale zabyć njemóžeš. To so nimo! z tym so troštuješ, ale zabyć njemóžeš. To so dźěła či we wutrobje styskneje bědźi a ryje, to so do dźěła sunješ mysle horjace k měrej stołkaš — ale prjedy hač sy k měrej docpěł, mysle hižo zaso hraja a sonja wo serbskim rajku, hdźež skowrončk k njebju wyska a kwětki rjeńo kćeja a njebjo so lubozniło smějkota hač tudy — tu w Americy po mojim zdaća ptački njespěwaju, kwětki njezwonja a ludźo z wjetša ninaja wutroby. Američan nima ideala, pjenjezy, dźěło a awto je wšo, štož jeho sćopli, a hdyž jemu krasnosće našich holow a polow a spěw našich wšelakich ptačkow khwališ, to wón rjekneje: „To mje wšo ničo njestara, rady pak bych karanč němskeho piwa měł!“ To je mjenujcy po cyłym swěće znate, zo je němske piwo najredliše; tu móžeš widźeć, kak rady kóždy tajki karanč wucyca. Njekedźbujo prohibicіskeho zakonja kóždy swoje piwo a wino sam wari a soj přitołuje a žłoka, zo so rjap zhibnje. Też ja sym tajki swapny fabrikant a wobeju juškow: wino wšak derje słodźi, ale te piwo je žałostne! Sam za sebje směš sej alkohol připrawić po lubosći wjele, to so nichtó wo to njestara, ale předawać jón njesměš. Kóždy ma we zahrodźe winowe pjenki a kćeo rjenje tyja; mój susod ma 12 rjadow, kóždu 40 m dołhu; zandźena nazymu je wón 95 gakonow stworił, to je 380 litrow, wyše teho 30 gakow rabarbarskeho wina — tuta brěčka drje derje słodźi, ale ći lohko hłowu zamući. Tutón susod sej też piwo sam wari. Hdyž je lěto nimo, pola njeho lědma błeska wina namkáš — čert je to wšo šlipnył a šlapnył!

Nětko pak k Tebi, mój luby přećelo. Pišeš mi, zo sy mi wšelake literarne wěcy posłał. Ale nic dosta! njejsym, khiba jenu dopisnicu wot Tebje. Rad bych zhonił, što sy mi słał a na kajku adresu, hač do Elgina na abo Aurora; jeli do Elgina, tak je snano móžno, zo je mój tamniši jendźelski susod, z kotrymž so derje njestejach, na tym njedostatku wina. Listynoscź je tam přeco lěni hač k podskhodej dóńć a położi tehodła listy na skhód. Tak běch tam žno jónkróć žonu susoda lapnył při tym, zo jedyn list zběhny a chcyše z nim do jstwy — zawołach na nju, wona so stróži a rjekny: „Ach, tón list ma Wašu adresu!“ a přepoda mi jón. Sym so tehodła na pósće hórši, dostach pozdźišo wšo do listneho kaščika, kaž so słuša. — Tak mi „Gusta Wićaz“ z Waščeho „Čornoboha“ pisaše, zo je „čestny předsyda“ Pěčka mi dołhi list pósłał a zo je mjenujcy na tón wotmołwił njejsym — ja pak hač do dźensnišeho dnja tajki list njedostach. Sy-li pak mi něšto do Aurora słał, tak to njemóžu zaprijeć, zo wěcy njedostach. Sym tu hižo přez 2 lěće a sym stajnje wšo dostał.

Za mnje pišeš zwjetša moja žona. Ty maš też wobej rucy połno dźěła. W Serbskich Nowinach čitam přeco, kak sławnje stajnje dźěłaš a so za Serbstwo próćuješ; wjeselu so teho jara, ale ćwiluje mje też, zo pódła być njemóžu. Bóh zdźerž Tebje hišće dołhe lěta! Jara mje zajimuje, hdyž wo waših koncertach čitam a to abo tamne mi znate mjeno widźu, tak wo sebje też kněžnu Lešawie jako recitatorku, kiž ju wěsće jara pilna była, zo je našu lubu serbšćinu ta dospolnje nawukła a móže nětko tak wuspěšnje zjawnje wustupić — sława ji! A też kněžna Mićkec ј z lutu spěwała? Wěsće je popadnyła škrićku Twojej płomjeniteje zahorjenosće za wumělstwo. Njech wa na pomha sobu serbske wutroby wobrěwać. A ј hišće wjele druhcho štož čitam. Z radoscu wyskam wutroba, hdyž słyšu, kak njespréncne Ty a Jurij Sledeńk šeroki puć rubata jpřez cěsnje za serbsku česć sławu z bronjemi idealnosće: Waše spěwy su wopraw dźite modlitwy k Bohu, zo by zdźerżał a žohnował naš mały lud.

Nětko hišće něšto malcho z našeho žiwjenja. Strow wi smy Bohu dźak a dźěło mamy a matericlnje je wšo w dobrym rjedźe. Z dźełom jow hewak nanajlepje njestoji. Wšudźom dźěłaćerjow wupuščeju. Pola nas je so w běhu jeneho lěta na 500 mužam dźěło wupowědźilo. Ja pomham železniske wozy twarić, t. r. barbju a moluju na čoło wozow pisma ze złotem a běham w běłej drasće kaž konditor a čapka ma dołhu špotku. Mamy w twarni na 3000 ludźi, ale wobkhad z awtami je dźeń wotednja wjetši a awta ryja železnicam row. Moja žona ma městno w papjerowym wobkhodźe a je zastojnik w bancy „American Nationalbane“ — pjenjezy, kiž přijima, pak njejsu za njeho! Njedźelu won při kemšenjach spěwa, hdyž je trěbne, też solo dokelž ma pěkny hłós; to pak čini darmo. Amerika dźensa dawno wjacy to njeje, štož běše před 5 abo 6 lětami; dźensa je też wšo wjele dróže. Najwjacy pjenjez spožera bydlenje na podrunstwje. Za 25 dolarow ničo kmane nimaš, to dyrbiš žno 35—50 dolarow na to wuzić za měsac. To też bě z přičinu, zo smy sej sami khěžku kupili; zandźene lěto w jutrownіku smy do njeje začahnyli. Jako prěnje płaćidło trjebach jenož 800 dolarow płaćić. Njemějach wšak też wjacy — cyły domčk staji mje 5500

dźěsam na podrugšinje bydlicy, to njeje za njeho a za wobdźerjenja jano wjesele.

A stara Schołcojna bě někotre tydźenje na žujerej chory, so bě jano wšchu nadźiju zhubiła. Ale je ſ najlěpšcheho won. Jeli ſo wěrnje hodźi, potaraj ſo, to skónčnje sadze na nohi pschistanje. Nusu dźěu jano nima, dźěcy maja ju rad a ju ſi dobri a wo domje je ſ tomu a tamnemu trěbna.

Ale ſ Hobrakej Sulitanom cżiń sboro kónc. Wbohoho skockerja je mi jara żel, dokelž ſym jeho strowcho widźał, hewak bych ſo hižo na nim zmylił.

Njedaj běrnam a rěpje w hromadach smjerſnycz a zhnicz. Sčym ſej prózu dawał; hacź dotal je schło. Ale se žadom ſym njeſboże měł. Bźch wěz hnydom swopředka wopaki sapschinmył a njemóžach wjazy dobre cżinicz, dokuž w lěcze niz. Hladaj jenoż, schto bo cżinicz hodźi, to bychu ludźo i tobu ſpokojom byli. Stowna wěz, so sa cżaſ kżeńa jano ſymne nozy njepschidasch.

Nó haj, a ſ Měrcżinkcz Gustu budźesch widźecz, kak ſej ſ wěźu zaradźisch. Chże ſo ſe ſwojej Marku rad wożenicz a wona też napischeżo tomu niczo nima, ale starej njechcetaj. Jeli ſo wěrnje hodźi, dha jeno hladaj, to wěz be prawych kolżjow ſwjesesch. Pola Bajcrez chodźa rad maleho hólza a pola Schrybarez malu holczku měcz. A Kowarjez wiczkobnikej khwata cżaſ pschepomalu a je ſo tohodla hižo se mnu na posstla rajsow wadźił. Nó, to lecź nimo njeho każ bliſk, jo njeby tuźanu haru ſ nim měł. A mjes wjeſnjanami ſu někotři, kotřiż chodźa ze loterieji wulki łóſ dobycz, hacź w jatſkej abo pruſej, je jim wſchu jene. Sčym derje wjeſele mjeſwocżo cżinił a jich w dobrej nadźiji wostajił. Najlěpje je, so też tak cżinischa, abo hischcże wjele lěpje, so jich prózdnum dopjelnił. Dha mohli ſwój dołh a dawki ſaplacżicz. Khóſt khort, hižo je dźeſacz dyrtko. Hnydom dyrbjeli wottkupicz.

Schto dha hischcże khcżije mam? Ach, mam hischcże wjele pokiwow ſ nasbożenja, kotrež chżych dacź a mam telko pschecżow za tobje, luba wjeſcżicżka. Měnisch, ſo mi pschi wjeſem khwatku na myzle pschindu? Haj, zule prawje, jenož niz pschecwjele ſtrěcha, ſo ſlyſchało, hewak Krnjez tſcha na kólni ſo kupnje. A pjenjes też nima, ſo mohł ſej nowu natwarcz. A potom niz pschewulke njezwjedra. Kak rjane ſym cżi ſwjwy ſtejo wostajił, ſo bu kohke dźěcz měł. Ow jej, pschedpołdnu ras bise. Tyhaj wżcż cżi bożenje, moja luba wjeſcżicżka! Prjecz dyrbju, na wſchě cżaſy prjecz! Něchtóžkuli budźe wjeſoły, ſo je mje wotbył. Wěrcże mi, ſym naſtajnje to najlěpſche chżył a ſym ſ wami derje měnił. Pój, pój — nowe lěto, ze nimi dźe ke kónzej. Jenoż wjele ſboża a wjeſela pschinjeſ wjeſcżicżzy — — ſlyſchich, ſlyſchich — ſboże — —"

„Bawmi!" dyri zyrkwinſki cżaſnik ſ diwanatenu rasej a nowe lěto tu je.

A wjeſelí ſo, ſo ſu jeho dla cżakali, a někto jemu pschiwzykaja: „Witaj, witaj!" Najprjódzy da ſtaremu žwérnemu ſtrażnikej ruku a ſmjeże ſo pschekłepanje: „Na, na", da jemu cżiſte wino, „luty zokor njepschinjeſeſch, pschidaſch drje druhdy też kapku kiſała. Ale chżemy ſo naiſkerſcheho nadźecz."

Wšelake hodowne a nowoletne wašnje.

Też mjes Serbami nadeńdźeny dźenża hischcże wschelake ſtare prawa, waſchnja a nałożi wokoło hód, wobzebje pł patorżizu wjecżor a na wjecżor ſwj. Sylwestra. Hacżrunjeż ſu tole wſchu pschiwěrki, dha ſo tola rady ſ nimi ſabéramy. S wotkel tajke nałożi a waſchnja pokhadźeja, ſami tak prawje njewěmy. Někotre pokhadźeja hischcże ſe wósſanſkich cżaſow. Někotre pak maja ſwój ſakład w fiſchiſanſtwje. We wichelatich krajach ſu wſchelake waſchnja.

W Tirolſkej, nad Rhynom a w Schwabſkej wěrja dźenża hischcże, ſo ſo w Bożej nozy w połnóżnej hodźinje woda do wina pschewobroczi. Tohodla mnohi patorżizu wjecżor ſtudobje ſ wodu pod bożodźeſcżowy ſchłom ſtaja i měnjenjom, ſo budźe rano w ſudobnu winu.

W druhich krajowach ſaſo měnja, ſo njewěſta ſwojeho pschichodneho nawożenju w wězy wuhlada. Tohodla někotrażkuli kujeżna Bożi dźeń rano k blíſkej wězy khwata, ſo by w jejnym hladadle (Wasſerſpiegel) ſwojeho lubeho wohladała. Wy-li pak radſcho k Bożej mſchi ſchła, by drje wjazy dobreho ſtutka měła.

Najbóle rosſcherjeny nałożk patorżizu wjecżor je drje lecże wołoja. S tym chżedża też mnohi ſwój pschichod ſhonicz. Wěſo potom taſzy w ſeſchkrénym wokoju wſcho to widźa, ſchtož žebi mjeſecżo pschesa.

Sſamo žebi pschipiſuja wſchelaku pschirodnu móz. We Limburſkej hoſi poſtupaja burja w hródźi podłohu ſe ſpeln. S tym chżedża wſchelake khorołoże ſahnacz. Mnohi ſaſcżelu ſaſo w ſtwach podłohu ſe ſlomu a nawſaſaja na durjowe ruczżizy ſłomjane wěſchcże. W Schwedſkej je tole waſchnje hiſcże dżeńſa ſ domom. Někotři wołmu žebi ſaſo w Bożej nozy do zyrkwje wěſchcżk ſłomy, ſo bychu jón potom wonka na ſwojim polu ſahrjebali. To ſo pjecża žně derje rodża.

Druſy ſaſo ſ cżrijemi mjetanjom w hodownej a nowoletnej nozy ſwoje pschiwěrki cżerża. Schtóż cżrij mjeta, ſtupi ſo ſ khribjetom k durjam a cżiſnje cżrij pſches prawe ramjo k durjam. Staji-li ſo cżrij ſ wrěkom k durjam, dha je to ſnamje, ſo tón, kotryż mjeta, hiſchcże lětſa dom wopuſchcżi. Staji-li pak ſo cżrij ſ wrěkom k durjam, dha je to ſnamje, ſo tón, kotryż mjeta, hiſchcże lětſa dom wopuſchcżi. Staji-li pak ſo cżrij nawopak, wostanje lětſa hiſchcże w ſtamtnym domje.

Też Sylwestrowy karp ma ſwoje pschiwěrki. Hoſpoſa tykuje rady tſi ſchupiſny wot karpa, kotrehoż ſu wcżera wjecżor jědli do móſchny. Nětka, ſo ma potom zyle lěto pjenjeżk. Tele waſchnje je najbóle w Stſleſyſkej ſ domom. Tam žebi ſkoro kożdy tſi ſchupiſny wot karpa ſkhowa, kotrehoż ſu na ſwj. Sylwestra k wjecżeri měli. Dóniż maja ſchupiſny w móſchnje, maja też pjenjeżk, tak praja. Sſamo ſo rożumi, ſo dyrbimy wſchě tſi ſchupiſny w móſchnje měcz. Běda tomu, ſchtóż je jenu ſ nich ſhubił. Potom njech ſo njebóſtwa, ſo jemu pjenjeży njedoſtahaju.

Druhdże je ſaſo waſchnje, ſo w nowoletnej nozy, hdyż ſwony nowe lěto nutſ ſwonja, koprowy pjenjeżk do ſchłakoby mjes podłohu tyknu. S tym pjecża wſchě njeſboża ſ domu wotdźerżuja.

Je-li wjazy młodoſcże hromadże, ſtajeja ſo na pſchedwjecżoru noweho lěta wſchelake praſchenja, ſchtó budże ſo prjedy ženicz a podobne. K tomu ſapjeku do jeneho ſe Sylwestrowych pampuchow kokjerowu bunu. Schtóż tónle pampuch dóſtanje, ſo najprjeſchi wożeni.

Wužiwa roſſcherjene waſchnje je też wodupicże w nowoletnej nozy. Schtóż mjennjaz w tym ſamym cżaſu, hdyż cżaſnik na wězi dwanacże dyri, ſchalku wody wupije, budże zyle lěto ſtrowy. Tele waſchnje je wożebje hiſchcże na wſtach ſ domom.

Někotři na Sylwestrowym wjecżoru też do nječże hladaju. W nječi do njeje hladaju pjecża ſwój pschichod widźi.

S měſtnami chodźa ſaſo w nowoletnej nozy ſpěwajo dom wot domu a ſpěwaju pſched wokнami wſchelake ſpěwy. Wěſo nihdże darmo njewoteńdu. Ludźo jim mjenje abo wjazy darow nadawaju.

Mjes Sserbami mamy hiſchcże zyły retomas waſchnjow a ſtarych prawow, wobzebje na patorżizu. Tak dyrbiſch na pſch. patorżizu ſchtomikam ſ wobjedu kaſacz. To ſo žad radi. Kurom dyrbiſch do wobrucżki ſorno nażipacz. To cżi zyle lěto prawje derje njeżu. Też hornczki ſtajimy wopaki na blido. Spody kożdeho hornczka něſchto położimy. Spody jeneho kuſk khleba, ſpody druheho pjenjes a ſpody ſtrecżeho łapku. Schtoż žebi kożdy wotběhnje, to ſmjeże w pschichodnym lěcze. Sběhnjeſch-li žebi hornczk, ſpody kotrehoż je pjenjes, budźa cżi zyle lěto pjenjeży dożahacz. Sběhnjeſch-li žebi hornczk ſ khlébom, ſmjeſech khleba doſcz. Sběhnjeſch-li pak žebi hornczk ſ łapku, ſmjeſech wobalenje. Někotři pak ſu hiſchcże wo wjele wcżipniſchi a maja ſcżehowazu pſchiwěrk: Někto ſaſwěcži nutſa wo ſtwje ſwěcżki. Druhi hlada pak wonka ſnak ſpſches wokno do ſtwy. Tam wſcho móżne widźi. Nawożenju abo njewjeſtu, bortu, łaſcheż atd. Wſcho je wěſo fantaſija a we ſwojej pschiwěrje potom bledża, ſchto ſu widźeli.

Wſcho tole, jatož ſmy mdy podali, ſu wejo pschiwěrki, a tola pak ſo rady ſ nimi ſabéramy. Sčit to ſtare prawa a waſchnj, hłuboko w ludźe ſaſorjenjene, kotreż ſo tak lohko njeſhubja.

Serbski swójbny wječork

na dnju Maćičneho posedźenja třeći dźeń hodow.

Zašły pjatk, na třećim hodownym dnju, wotmě Maćica Serbska swoju zhromadźiznu w popoldnišich hodźinach a wječor we 8 hodź. zarjadowa serbski swójbny wječork. Hdyž bě popoldniša zhromadźizna dosć zajimawa, kaž to z wěcerawšeje rozprawy dowidźachmy, tak dyrbješe też powječork dostojneho razu być. Wječor we 8 hodź.: Žurla Serbskeho Domu błyšeše so w cyłej swětłowej zamóžnosći, při jewišću steji wulki Božodźěšćowny štom, jewišćo same pak wostanje zawrjene. Knjez předsya rada dr. Hermann wita wšěch přitomnych nanajwutrobniše, rozjasnjo program wječorka. Naš Měrćin Nowak ze swojej kudźerjawej hłowu bě so prědku při presidnym blidźe posydnył a powědaše nam po swojim měrnym wašnju rjane bajki wo Wohnjošu, wo liščy a wjelku a hišće mnohim druhim. Bě, jako by nam wowka bała wo čas młodźiny, bě jako bychmy wonka na wsach něhdźe na kachlowej ławcy sedźeli z wječorkom abo samo w połnocy w tajnym kuzlu. Jako wšo swětło wuhasny a knjez wyšši wučeŕ Symank nam powědaše wo hołcy, kiž bu k lutkam zakuzlana, pola nich wowcki paseše, zaso domoj so wróćić cheyše, dwójcy so to derje poradźi a při třećim razu bu wot wulkeho hobra zakuzlana, to radowachmy so w dźěsća zboža khwilach. Knjeni Smolerka powědaše wo kuzlu Njeswačidłskeho hrodu a też knjez předsyda wo wohnjowym mužu we Poršiskej wokolinje. To běchu poskičeńki prěnjeho dźěla wječorka, kiž bě postajeny k bajkibaću. Dyrbješe so tola tak prěni pospyt činić k zasowóžiwenju tutoho zdobneho wašnja našich maćerkow a wowkow. Hdyž su też dźensa wowki a maćerki přestałe bać, to tola mamy w našim ludu dosć wosobow, kiž bychu we našich serbskich towaŕstwach skutkować mohłe, přetož by była wěčna škoda, bychu-li so rjane bajki, znate w serbskim ludźe, so zabyłe. Je-li tutón prěni pospyt na Maćičnym swójbnym wječorku to docpěł, štož tu wujasnichmy, potom je swoju misiju derje dokonjał.

Druhi dźěł wječorka měješe moto: Ludowe zawjoselenje a žiwjenje. Bě to cyle tak po myslach našeho mištra Bjarnata Krawca. Njepodawajmy přeco jenož wyše wuplody, ale wuliwajmy z luda do luda jich wašnja a žiwjenje. To docpě knjez wučeŕ Měškank ze swojimi Radwořskimi Sokołami jara derje. Či pískachu na harmonikach pękne serbske spěwy, powědachu někotre žortne wěcki a tak woprawdźe zabawjachu sebje samych a připoslucharjow. Prawje tak, njech jich žortna žiła też druhich wokřewja, tak wokřewja kaž nas. Bratr Rječka-Radwořski poda hišće někotre žortne deklamacije a tak Radwořčenjo sebi wšu česć činjachu. Rejwachu też hišće w drjewjancach wustojne zhromadnje jenu reju drjewjancarjow. Knjez wučeŕ Měškank pokaza hišće, kak sebi naši najmjeńši předstaja sławnych serbskich prócowarjow, na přikład: hdyž wusypaju muku, mysla sebi na . . . . , hdyž šija sebi kholowy, na . . . . . , hdyž maju zwěrjatko kaž kóčka k hrajkanju, na K . . . . . atd. Ze wšeho tu rozprawjeneho je potajkim dowidźeć, zo njebě to wšědny hewak zwučeny porjad, ale něšto cyle noweho a tola stareho, wokřewjaceho. Přitomni běchu wšěže ze wšém spokojeni, runje kaž z darami, kiž jim hišće Boże dźěćo wobradźeše. Knjez předsyda dźakowaše so wšém nanajwutrobniše za poskićenu pomoc sobuskutkowanja a přeješe wšém zbožapołne nowe lěto. Na wěži Pětrowskeje cyrkwje čepješe 11. hodźina a nóžkowachmy domoj. -ŕ.

dolarow. To kóždy měsac 35 dolarow wotpłaćimy a mamy 10 lět časa k tomu; potajkim je to tuńšo hač najate wobydlenje a ja směm w nim zakhadźeć po lubości, k tomu je domčk potom cyle mój. Klěža je nowa, moderna, z cyłym komfortom zastarana; ma 5 jstwow, łubja je swětła a pinca ma 6 wulkich wokow a je 2,95 m wysoka. W njej khowam wšě graty, kiž hidaŕ trjeba, też truhaŕske blido tam mam. We pincy steja też te wulke kachle (furnace), kotrež wot delka hač pod třěchu jenajku čopłotu w domje poskićeja; kachłam přizamknje so wulki żelezny tank a mamy z tym stajnje čopłu wodu w zymje — w lěce so woda z płunom wohrěje a maš za 5 mjeńšin hotowu kupjel. Tu w pincy žona też šaty wari a je płoka, zymna a čopła woda jej do korta běži a so spody korta wotpušći. Pódła steji elektriska mašina za płokanje. W tutej pincy nětko je — mój raj! Jow ja dźěłam, hač so rjap zhibuje. Zymske wokna a durje sym sej tu sam dźěłał (15 woknow a dwoje durje). W lěce je tu muzny tak mjenowany „sercens" t. r. wokno přećiwo mucham, dokelž mamy stajnje wulki čopłotu w tym času a wulke kuntwory (moskitoš) bychu će bjez tych woknow skoro zežrałe; tute wokna sym też wundźěłał a tak móžeš sej myslić, čehodla sym tak lěni listypisaŕ. Skřinje žane njetrjebamy, dokelž su do murjow zapušćene — su to woprawdźe małe jstwy z wulkimi durjemi, přez kotrež móžeš do skřinje stupić. Kupjelna je tak mjenowany mały salon, cyle běła barbjena z wulkim hladakom; tón móžeš wočinić a zady njeho je skřin za wšo, štož při kupanju a po nim trjebaš — tu w Americy wšelake barby a świetki (pudry) za žónske mjezwoča a čert wě, što wjacy. Pola was pak tajka rozmoda trěbna njeje! Na kóždym boku špihela su świecy, zo by so mohł přistojnje truhać a česać. Dale namkaš w tutej rumnosći durčka, přez kotrež wušlečene košle, spodničky atd. čisnješ, kiž do tam stejaceho kortka dele zlećeja. Běła je też kuchina, ze wšěmi połoženjemi za žonu derje wobstarana, tak n. pŕ. hdźež so wopłokuje woda do korta z emalijowym blidom běži, z kotrehož zaso wotběhnje. Skřin za kuchinsku nadobu dosaha, wot podłohi hač k přikrywej dosahaja, je do murje zapušćene, ma 6 wulke wotdźele a 8 kaščikow; kachle so z płunom tepja a maja 8 wobwjertowakow — we kachlach móžemy też wšo pjec. Z kuchiny móžeš hnydom do pincy a też runje do zahrody. Cyle wobsedźenstwo („lot") je 40 m šěroke a 165 m hłuboke; zahroda je runje dosć wulka, zo mam w lěce po dźele — rucy połneho dźěła — na swjatok! Před khěžu předku je tak mjenowany „porok", to je veranda 4,50 m dołha a 2,50 m šěroka: jow mam w lěce w mojim małym swobodnym času mój wotpočink a čitam moje Serbske Nowiny. Ze swěcu so tu njelutuje. Tak mamy w předku w prěnjej jstwi 10 elektriskich swěcow, w cyłej khěži do hromady 32. So wě, zo wšě njezaswěćimy. W zymje, hdyž su nocy dołhe, zličbowanje, za płun a elektriske swětło na 7 dolarow přińdże. Njewěm hač će to zajimuje, štož Ći tu bledźu, pisam Ći to jenož, zo by wědźał, kak je tajka khěža zarjadowana. Wuhla tu wjele trjebam. W nětčišej zymje sym hižo 4½ tony spalił. Tuna ma 2000 puntow (amerikanski punt ma 450 gramow) a tuna płaći 12 dolarow. Lětsa je so zyma zahe započała a też jara surowa była; tak mějachmy před někotrymi dnjemi 14 stołpjenikow pod nulu, to je 26 stopjenikow Celsia. „Feierriple" w Americy njejsu a wuhenje so njemjećeja, tohodla so husto stanje, hdyž so w zymje sylnje tepi, zo tajki wuheń so wupali a hdyž njeje derje stwarjeny, so khěža zapali W Chikagu so to husto stanje, tu hišće ničo tajkeho nazhonił njejsym, Chikago ja njelubuju, je jara mazane hnězdo. Mam jězdu hač tam darmo po wšej woli, też moja žona dostanje kóžde lěto blok ze 60 jězdami, ale my tutu dobrotu jara malo wužijemy. Smy radšo doma.

Ze swojim dołhim listom w khałacym serbskim prawopisu drje njebudźeš jara spokojny, ale njejsym to lěpje nawuknył jako samowuk; njewěm husto hač mam ł abo w pisać . . . a też druhdźe hišće husto klaca.

Dźensa je hižo 20. januara. Njebě mi možno, list prjedy dokónčić. Kóždy wječor mějach něšto k pasleniu w domje, potom přiúdże zaso wopyt. Su tu też tajcy bratŕa, kiž jenemu stajnje na šiju lježeja — radšo jich widźu hić hač přiść. Mojeje žony sotra je před ¾ lětami k nam přičahnyła a je hižo 3 měsacy z jenym němsko-americanom woženjena; tuto kŕiwe přećelstwo nas nětko husto nadběha.

Wčera wječor dostach Serbske Nowiny a čitach Twój a Twojeje žoniny přełožk wo našim lubym Gustu Hatasu, štož mje jara zajimaše. Běch cyle překwapjeny, zo Twoja žona jendźelsku rěč tak derje wobknježi. Štož pak čitach, bě mi cyle nowe. Sym drje něšto wo „Wodźanu" słyšał, ale bajki wo nim běchu mi cyle njeznate. To je tola stary kardinalny zmylk, zo so serbskemu dorostej tajke rjane bajki ze starych časow ludej njeposkića, kiž móhli fantaziju wožiwić a lubosć k dominzje a wótčinje posylnić. Dyrbi dha pomjatk serbskich dźěći w šuli jenož ze němskimi wójnami a štó wě kajkim čaprom so napjelnić? Njejsu naše kulturne kubła też rjane a ważne a hódne wopomnjeća?

Što Twój „Hromadnik" čini? Kaž mi G. Wićaz z „Cornoboha" pisaše, su sobustawy „Cornoboha" ze njeho wustupili; wón pak njepisa, čehodla — tuž drje něšto smjerdźi? Nětko pak božemje, luby přećelo. Bóh žohnuj Twoje skutkowanje za naš lud a kraj a Tebje samoho tohorunja. Ja zawostawam tu w dalokej cuzbje přeco

Twój swěrny,
Korla Handrik.

Serbska Ludowa Banka
w Budyšinje

Filialcy we Wojerecach a Khoćebuzu

Agentury w Khróśćicach, Barće, Rakecach, Kulowje, Delnim Wujezdźe, Łazu a Wjerbnje

Kak rosće kapital z danju za lěto

při měsačnym zapoloženju hr. 10.—, hr. 25.—, hr. 50.—, hr. 100.— a hr. 250.—

Zdawša wot 1. jan.	hr. 10.—			hr. 25.—			hr. 50.—			hr. 100.—			hr. 250.—		
	při 6%	při 7%	při 8%	při 6%	při 7%	při 8%	při 6%	při 7%	při 8%	při 6%	při 7%	při 8%	při 6%	při 7%	při 8%
1931	123.90	124.55	125.20	309.78	311.37	313.—	619.56	622.75	626.—	1239.—	1245.50	1252.—	3097.50	3113.75	3130.—
1932	255.93	257.31	260.41	638.98	644.54	651.04	1276.17	1289.08	1302.08	2552.34	2578.17	2604.16	6380.85	6445.42	6510.40
1933	394.45	400.41	406.44	986.13	1001.03	1016.12	1972.24	2002.06	2032.24	3944.48	4004.13	4064.48	9861.20	10010.32	10161.20
1934	542.01	552.99	564.16	1355.03	1382.47	1410.40	2710.07	2764.95	2820.81	5420.14	5529.91	5641.62	13550.35	13824.77	14104.07
1936	864.24	880.50	918.45	2160.60	2227.33	2296.13	4321.20	4454.67	4592.26	8642.40	8909.35	9184.53	21606.—	22273.38	22961.33
1937	1039.99	1077.38	1117.12	2599.98	2604.62	2792.82	5199.97	5389.25	5585.64	10399.94	10778.50	11171.28	25999.85	26946.26	27928.59
1938	1226.89	1277.84	1331.69	3065.73	3194.62	3329.24	6131.46	6389.24	6658.48	12262.92	12778.49	13316.96	30657.30	31946.22	33292.43
1939	1428.77	1491.84	1563.42	3559.42	3729.61	3908.57	7118.85	7459.23	7817.14	14237.70	14918.47	15634.29	36594.25	37296.18	39085.73
1940	1633.09	1720.82	1813.70	4082.74	4302.06	4534.25	8165.48	8604.13	9068.50	16330.96	17208.26	18137.01	40827.40	43020.65	45342.53
1941	1854.98	1965.83	2083.89	4637.45	4914.58	5209.72	9274.90	9829.16	10419.98	18549.81	19658.33	20839.97	46374.54	49145.83	52099.93
1942	2090.18	2227.99	2375.91	5225.45	5569.97	5939.78	10450.90	11139.95	11879.57	20901.81	22279.91	23759.14	52254.53	55699.78	59397.86
1943	2339.49	2508.50	2691.18	5848.73	6271.23	6727.96	11697.45	12542.50	13455.93	23394.89	25085.—	26911.86	58487.20	62712.51	67279.66
1944	2603.76	2808.64	3031.68	6509.40	7021.61	7579.20	13018.80	14043.26	15158.40	26037.61	28086.45	35316.80	65094.04	70216.13	75791.99
1945	2881.68	3129.80	3399.41	7209.71	7824.50	8498.53	14419.43	15649.—	16997.06	28838.87	31298.—	33994.13	72097.18	78245.01	84985.30
1946	3180.82	3473.43	3796.56	7952.05	8683.59	9491.41	15904.10	17367.18	18982.82	31808.20	34734.36	37965.65	79520.51	86835.91	94914.29
1947	3495.57	3841.12	4225.49	8738.93	9602.81	10563.72	17477.84	19205.63	21127.45	34955.69	38411.26	42254.90	87389.24	96028.17	105637.86
1948	3829.20	4254.55	4688.72	9573.—	10586.36	11721.82	19146.01	21172.77	23443.63	38292.03	42345.55	46887.27	95730.09	105863.87	117218.19
1949	4182.85	4655.29	5180.06	10457.12	11638.23	12972.65	20914.27	23277.61	25945.19	41828.55	46555.23	51890.30	104571.39	116388.09	129725.81

Tohodla futujće a njekhowajće pjenjezy doma!
Doma móža Wam so pokradnyć, so spalić, abo hódnotu zhubić!

Prošu čisło

2687

jeli maće mały nawóžtk do „Serbskich Nowin.“

Handrij Štrympa
w Budyšinje
na Róžowej hasy 15
poruča
meble
a pólstrowane twory
Sym Serb!

Dźiwje karnikle
Domj.
kupuje stajnje
Albert Richter
rězniski mištr
w Budyšinje
na Serbskich hrjebjach 14.

Stare Nowiny
ma na předań
Smolerjec knihićišćerńja

Towaŕstwowski powěstnik.

Njebjelčicy. Serbske towaŕstwo njezměje, kaž bě postajene, 5. januara, ale **6. januara popołdnju** w 5 hodź. pola Stangee posedźenje. Přednoški změje k. stud. Nedo. Wo bohaty wopyt prosy **předsydstwo.**

Njeswačidły, Hrodźišćo. „Hromadnik“ ma swoje přichodne měsačne posedźenje štwórtk 9. wulk. rožka 1930 wječor w 7.9 hodźin pola Gutsy Zmija, Christianstr. 22 p. Přednoški, wuradźowanje. Hosćo su witani. 1/8 hač 1/9 hodźin serbska ręčna hodźina. B. Kr.

Njebjelčicy, Drježdźany, Barlin. Přeprošuju přećelnje wšitkich serbskich akademikow pjatk 3. jan. 1930 we 14 hodź. c. t. do Serbskeho Domu. Chcemy założić kolo akademikow a wuradźeć wo próstwownym pismje na ministerstwo. Stóž nima wotewdźenja, njech pisomnje swój přistup přijezwi.

P. Wowčerk.

Njebjelčicy. Serbski Ratarski Dorost za Njebjelčicy a wokolinu ma přichodny štwórtk 2. januara wječor w 7 hodź. w „Herbskej grychće“ w Njebjelčicach hłownu zhromadźiznu. Wšěch towaŕšow wotkazuje **předsydstwo.**

Njebjelčicy. „Lipa Serbska“ (muzske hłosy) ma přichodny štwórtk 2. wulk. rožka wječor 1/8 hodźin ważnu pruhu w Pančičanskim hosćencu. Njech wšitcy přidu. **Dirigent.**

Serbski narodny kurzus započnje so zajutřišim štwórtk 2. januara dopołdnja w 9 hodź. w Serbskim Domje w Budyšinje. Přiňdźe wšitcy hižo štwórtk a z dypkom, dokelž mamy runje tutón dźeń najzajimawši program.

Serbske kat. młodźencow a knjeżnow w Baćonju wuhotujetej srjedu 1. januara 1930 w Měrćinkec hosćencu we Haslowje swój 17. założenišk swjedźenja. Budźe so hrać: „Hród Lubin“ a „Krótkowidźaca Wórša.“ Po tym wjesoła serbska ręjka. Započatk we 7 hodź. K tomu wšěch towaŕšow a knjeżny a přećelow młodźiny, kaž też wosebje česćenych lubych starših, wutrobnje přeprošujetaj. Předsydstwo.

Zwjazk łužisko-serbskeho studentstwa wola swojich sobustawow pjatk 3. januara 1930 do Budyšina. 1. Z dypkom w 1 hodź. zeńdźe so **komisija za Studentski dom** (towaršoju Wowčerk, Cyž, St. Nawka, M. Ješowic a hłowny starši). 2. W 2 hodź. składźaja so wšitcy **akademicy** k ważnemu wuradźowanju. — 3. W 4 hodź. přizamknje so **wubjerkowe posedźenje.** Po dźele puščimy so zhromadnje do wosuškow, kiž su nam z hodowneho wječorka zbyłe.

Hłowny starši.

Župa „Jan Arnošt Smoleŕ“. Wšěm horliwym sobuprócowarjam, wšěm serbskim towaŕstwam přejemy zbožowne a wuspěcham k spomnjeńju serbskeje narodnosće žohnowane „Nowe lěto“!

Předsydstwo župy.
P. Krjeńmaŕ, župan.

Hamtske wozjewjenje z Budyšina

Sawěsćenje twarjenjow pischeśiwo wohnju. Pischiwowdźenja k sawěsćenju twarjenjow so wot 1. januara 1930 nimaju wjazy pola našeho twarskeho policajskeho hamta na Žitnych wikach 3, stawacź, ale pola Budyšćanskeho statneho wohenjawěsćazeho hamta na Jurjowej haŕy 8, cetrje abo pišnje.

W Budyšćinje, 27. dezembra 1929.

Měšćanska rada.

** **Jara wobžarujomne.** „Że bha wichor pola waš też telko schkody načinił?“ — „Haj, wschо je swotnoběł, — jenož hypotheki nic!“

Hospodaŕski rozhlad.

wutoru 31. dezembra 1929.

Wčerawše kurzy w Barlinje.

1 Dollar	4,180	100 pólsk. złotych	47,075
1 jandźelski punt	20,401	100 čěskosł. krónow	12,402
100 šwajc. frankow	81,20	100 franc. frankow	16,47

Barlinska burša wječera k nowemu bibliczemu žiwjenju wotwuči, kursy wuminowanje postupowachu. Podobne žiwjenje knjeńšesche na wikach i bóžnjomi a rentowymi fiešćinami.

Na produktowych wikach jewi so też dalše skrućowanje płaćiznow, wosebje pischeńzy. Tuta sajo wo 10 pj. postupi, sa to pak najsmělši jeńzmjeń 10 pj. pschijadźi. Rožka je pschezo hišće trochu słaba. Wječera płaćesche zentnaŕ

w Barlinje:

pschenizy 12,40—12,45 hr., rožki 8,37½ hač 8,47½ hr., jeńzmjenja najsmělšeho 9,35 hač 10,15 hr., nałetnjeho 8,25 hr. hač 8,75 hr., wowsa 7,50—7,90 hr.

w termiinowym wikowanju:

za dezember: pschenizy 13,00 hriwnow.
za měrc: pschenizy 13,52½—13,60 hr., rožki 9,75—9,67½ hr., wowsa 8,61½ hač 8,50 hriwnow,
za mejer: pschenizy 13,93¾—13,92½ hr., rožki 10,25—10,15 hr.,

w Drježdźanach (pjatk):

pschenizy 12,10—12,35 hr. (12,05—12,30 hriwnow),
rožki 8,55—8,60 hr. (8,55—8,80 hr.),
jeńzmjenja najsmělšeho 8,40—8,60 hriwnow. (8,50—8,75 hriwnow),
jeńzmjenja nałetnjeho 9,90—10,50 hr. (9,9) hač 10,05 hr.),
wowsa 7,55—7,80 hr. (7,55—7,80 hr.),

Pschijatoja:

Holzu do domu, Rauch, direktor w Lutach, Pisťorowa haja čišło 11.
Holzu, rjeńnik Krätzschmer w Hrodźku, Dalša haja 10.
Holzu, Hausfelder, jubowy lěkaŕ w Budyšćinje, Mołkowa haja 14.

Na pschedań:

Krowa šućeńna, we Śpłojku 13. 4

Ssudnistwy na pschedawanje

schinjorik 2. januara 1930:

w **Budyšćinje** na šudnistwje dop. w 10 hodź.: wschelake meble, wschelake hudźbne stroje, wobrazy, wupschestrjenje, wschelake chaty a trjenja, gardiny, łachle, auto a wschelake wina, wschelake cžašniki, pišańske stroje, radia, žonjace a mušaze koła, žonjace, mušaze a dźěcźace wobuća, kłamaŕska pokładna, dźěcźace wozy, wschelake wahi, ručne wozy, łopjenje,

še šiwobodnje ruki: pišański stroj, Ideal, po 50 hr.

w **Kamjenzu** w kasarnach w komornym domje maschinstich rjeńbow dop. w 10 hodź.: wschelake meble, hobańki a schijace maschiny, kobzy, cžańniki, butrobaš, wěsaŕ, płuhi, wulki njeboš, zentrifuga, pišańske stroje, žonjace a mušaze drasty, rukajzy, kłamaŕska pokładna, zigaŕy, wino, gramofon, papjera, wobrazy, klumpa, elektromotor, młócźawy, špyčzawy, fóri, lokomobila, špjomjana praša, thornarje a podobny cžaŕ,

w **Halschtrowje** w hosćencu „Knježi dom“ dop. w 9 h. pišańske blido a wertik,

w **Rjeńci** w hosćencu „K hwězdźe“ dop. w 10 hodź. wschelake meble, šijnowobroćak, pišański stroj, špyčzawy wahu, kłamaŕska pokładna,

Ssudnistwe pschepowědowanje leńowonoscžow.

Knježa, kłuschaza pschekupjej Emilej Schusterej w Budyšinje na Jägerowej haji cžo. 2. Hódna 25700 hr., wo palna pokładna 26350 hr. Pschedawanja budźe 13. 2. 1930 dop. w 11 hodź. w Budyšinje na šudnistwje, jiwa 141.

Škrowe depeše.

Produktowe wiki hjenża dop. 3/11 hodź. w Barlinje: Wiki žu jara cžiche, tola žito na dwalnych płaćiznach wobstawa.

Dop. 3/12 hodź.: Kaj pscheh hodźinu, bowos je jara šnadny, ale kupzow też malo.

Płaćizny na Barlinskich produktowych wikach.

Žito a wolijowe symjo po tuni abo 1000 kg, hewak 100 kg. Płaćizny po złotej hriwnje.

	30. 12.	28. 12.		30. 12.	28. 12.
Pšenica	248-249	246-247	bony	18-20,00	18-20,00
rožka	167-169	167 169	woka	23-26,00	23-26,00
naz. jačmjeń	—	—	*módre lupiny*	13-14,75	13-14,75
nal. jačmjeń	165-175	165-175	žołte lupiny	16-17,50	16-17,50
wows	150-158	150-158	cordella	—	—
kukurica	160	162	rapa, wosmk	18-18,90	18-18,90
pšenič. muka	29-35,25	29-35,00	lany wosmk	23-24,00	23-24,00
cžana muka	23-26,90	23-26,00	occn. melasa	—	—
rožkowy wotruby	11-11,25	11-11,50	běrnj. krnjki	14-15,10	14-15,10
ržane „	9-10,00	9-10,25	syno, 50 kg	3,20-3,80	3,40-4,05
rapa	—	—	žrjana słoma	1,30-1,55	1,25-1,30
hróch, Viktor.	29-38,00	29-38,00	pšenič. „	1,25-1,40	1,20-1,30
lana symjo	—	—	wowsna „	1,20-1,35	1,20-1,40
pjeluši	—	—	jačna „	1,20-1,30	1,20-1,35

Płaćizny rěznego skotu na Drježdźanskich skótnych wikach.

30. decembra.

169 wol., 258 byk., 343 jałoje. a kruw. 889 telat., 225 wowc., 2334 swin.

Płaćizny za

woły: 1. 57—61, 2. 52—56, 3. 44—48;
byki: 1. 56—60, 2. 49—55, 3. 42—47;
kruwy: 1. 50—54, 2. 40—45, 3. 30—35, 24—28;
jałojcy: 1. 52—58, 2. 42—50;
wowcy: 1. 65—70, 2. 52—62;
telata: 1. 82—88, 2. 72—80, 3. 62—70;
swinje: (přez 300 pt.) 83—84, 2. (240—300) 80—82, 3. (200—240) 79—80, 4. (160—200) 76—78.
Rancy 70—72.

Drježdźanska burza (30. XII.).

Pšenica	242-247	bórnjace kružki	17,50-17,80
rožka	171-176	pšeńč. wotruby	11,60-12,00
nałetni jačmjeń	198-210	ržane wotruby	11,00-12,20
nazymsk. jačmjeń	168-173	pšeńčna muka	45,00-46,50
wows	151-156	ržana muka	27,75-28,75
čefwjeny dźećel	145-155	woka	35,00-36,00
raps	350-355	pjeluški	36,00 37,00
kukurica (Mais)	183-185	hróch	34,00-36,00
suche truhanički	10-10,90	cokrowe truh.	17,00-18 00

Hłowny redaktor a zamołwity za politiku Marko Smoleŕ w Budyšinje. — Za hospodaŕski dźěł: Arnošt Bart w Brězowcy.
Za nawěški: G. Janak w Budyšinje.

Program serbskeho narodneho kurza

2., 3. a 4. januara w Serbskim Domje w Budyšinje.

Stwórtk 2. januara: Stawiznisko-kulturny dźeń.

W 9 hodź. swjatočne wotewrjenje.

Dopołdnišaj přednoškaj:

knjez farař Křižan-Klukšanski: Serbske stawizny.

knjez stud. Nedo z Wósporka: Wo serbskej ludowědže.

Wot 1—1/3 hodźin přestawka. W njej wobhladamy sebi serbski muzej.

Popołdnišej přednoškaj:

Knjez wučeř Jan Měškank: Handrij Zejler a Jak. Bart-Čišinski.

Knjez akad. maler Měrćin Nowak: Serbske narodne wašnja.

Pjatk 3. januara: Dźeń serbskeje rěče.

Přednošuje a wuwučuje knjez wučeř Michał Nawka. Připołdnju wohladamy, kak so „Serbske Nowiny" čiša. Popołdnju budźe rěčna bitwa: Služimy našemu narodej lěpje ze „starymi abo nowymi směrami"?

Sobotu 4. januara: Dźeń młodźiny.

Dopołdnja:

Knjez wučeř J. Wjela-Bukečanski: Wukubłanje serbskeho dźěsća.

Knjez starosta J. Sajba: Serbski Sokoł a młodźina.

Knjez stud. Jurij Heneł: Serbski lud a naše studenstwo.

Popołdnju:

Knjez hospodar Jurij Lešawka z Kozarc: Naša wjesna młodźina (naš wjesny lud) a jeje nadawki. K tutomu přednoškej staj hišće dwaj druhej přilubjenej, kotrejž hnydom w rozmołwje sćěhujetej.

knjez župan Pawoł Krječmar: Naš towarstwowy přichod.

Wječor: Swjedźeński dozynk.

To je naš program. Wobšěrny, wšostronski a zajimawy. Ze wšěch worštow su naši rěčnicy. A ze wšěch worštow luda dyrbja tež wobdźělnicy być. Mnoho rěčnikow mamy, wjele, wjele wjacy pak njech je kurzistow. Serbska žurla ma być cyle polna, zo bychmy so žuli kaž doma, jedyn k druhemu njeposrědnje so zbližowali a kóždy začuwał zahorjenosć wulkeho cyłka.

Wosebje witamy serbske žony, maćerje kaž knjezny. Mamy mnoho nadawkow, kotrež móže serbska žona najlěpje rozrisać. Serbscy nanojo njech přiňdu, nětkole je čas. Cyle wosebje sy přeprošena ty serbska młodźina. Sy naš přichod. Přihotuj so na njón. Přiňdź a pokaž našim nanam a maćerjam, zo wěš serbskemu narodej służić. Rjap wobdźělnikow dyrbja być naši Sokoljo, hdyž tola naš zwjazk zarjaduje tutón kurzus. Kóždu jednotu dyrbi znajmjeńša dweju wobdźělnikow wotpósłać. Mjenje by bylo z hańbu.

Dźěli nas hišće jedyn ważny dźeń: Nowe lěto. Wjele zboža k nowemu lětu! Přejće je kóždej a kóždemu a dopomóce ju a jeho při tym na naš kurzus. Nowe lěto su wjele swjedźenjow a zhromadźiznow. Njech knjeza předsydźa abo nječto druhi zjawnje wšitkich přeproša a namołwja na naš serbski kurzus.

Hospodarske prašenja smy hižo rozpisali. Wobdźělenje ničo njepłaći. Što chcećе wjacy? Stóž woprawdźe wšitke tři dny khwile nima, njech přiňdźe na dwaj — na jedyn. Chcemy nowe lěto hódnje a spomóžnje započeć, to budźe nam z wulkim wužitkom. Štož je našemu maleńkemu narodej tak jara trjeba.

Ze Serbow

— **Budyšće hapthi** su na dźěłkowych dnjach hač do 7 hodź. wječor wotewrjene. Njedźelu pak su zawrjene. Nóžnu a njedźelsku słužbu z měšćanskim wotměnjenjom ma jenož jena hapthyka. W januaru je to Dwórnišćowska lěkarnja (Bahnhofsapotheke).

⊙ **Wjeleczina.** Spřewine-Wjasowske sjednoćenstwo za płahowanje pjerjny a karnillow ma dźeńa na Sylwestra wječor wokoło 7 hodź. w Skotem Jandźelu zjawe swjatkowe pohódźenje, na kotrež so wšě sobustawy towarstwow z Korjenja, Salowja, Wjasowizy, Wjerniarjez a Wjeleczina kedźbni činja. Po rozmołwje wo tudyšej wustajeńzy a wo naležnostnych kłšiwowieje wustajeńzy dyrbi so wo tom wobsamknyć, komu ma so přichodna wustajeńza přepodać.

⊙ **Wołbramoz.** Hladkošće dla přichiźe druhi dźeń hodowy omnibus sahšeje autobuzowoje cźary do njepřichihody. Wós, kiž chyžyše wječor wokoło 11 hodź. do autowoje sajeźi, poča so na nahłem puću wot statneje dróhi hač do hale žuwać. Nimo toho so počerpi sohłu schkodu, poněwaž so wós pisnes puć, přichi cźinjo někotre płoty a kamjentne stołpy poškodźeny. Hakle pjatk móžachu omnibus zaso sprjewjeć.

Hamtske wozjewjenje z Budyšina

Wot někotrych lět je so w Sylwesterski nozy z wjeradniżny wotmětwaze pištanje a harowanje hubjom atd. chětro kasyło. Dokelž so tajke sadźerjenje wot wjeselschego dźěła wobydlerstwa jako wušmětchowanje pištanja a wrěšć a zwonjenja zwonow zaćuwa, zakazuje so z tutym

zajěčkali hudźbne, spěwne a tonu podobne wutołowanje a dźerženje narěčzow

a wuwiwaćom trubjenja a wrěšć a zwonjenja z zyrkwinymi zwonami, na měšćańskich hańach a naměstach w Sylwesterskej nozy wot 21. hodź. hač do 8 hodźin.

S dobom pokazuje so hišće na wojewjenje měšćańskeje rady z 27. dezembra 1926, po kotrymž je w Sylwesterskej nozy tež wokołozahanje je spěwanjom a rejenjom po měšćańskich hańach a wojebje cźahanje pšjeh jatkowje wustawy zakazane. Schtóž pšjeciwo tutomu jednu, pšjeciwo tomu so bjes dźiwanja na wošobu zakroči.

W Budyšinje, 27. dezembra 1929.

Měšćańska rada, policajski hamt.

Rozpušćane drjewo

w měšćańskich wustawach płaći wot 1. 1. 1930 po runnem metru 19 hriwnow 60 pjenjezkow a za korb po 70 pjenjezkach.

W Budyšinje, 31. 12. 1929.

Měšćańska rada.

Płaćizna za wodu.

Płaćizna za wodu so wo 3 pjenjezki za kubikmeter powyšći a wuńdźe wot 1. januara 1930

21 pjenjezkow po kubikmetru.

W Budyšinje, 31. 12. 1929.

Měšćańska rada. Wotdźělenje pluwarnje a wodarnje

Směški.

Jeje pokoj.

„Hanta, porzlin, kotryž sće dźensa rozbiła, bě hišće wot mojeje wotki."

„Nó, potom dyrbi njeje tak fle, myslach sebi hižo, jo sće jón hakle njedawno kupili.

*

Božemje nawoženje.

„Daj žebi ruku tschasej, dźensa je najsbožownischi dźeń twojeho žiwjenja."

„Kak tomu, wožeju so tola hakle jutsje."

„Runje tohodla!"

Zapalaki cigarow

Nierth & Förster

w Budyšinje - před Šulerskimi wrotami 19.

Wupožčowańska bibliotheka, knihiwjazarnja a wikowarnja z papjeru

Bruno Gersdorf w Kamjencu

na Połčnišanskej dróży 6 blizko sudnistwa

Wjesele a strowe nowe lěto

GARDINY — STORY

rips — brokat madras — tkaniny k načahanju — kromki vitraže — wumělske gardiny — tkaniny za zawěški — mull — dobre voile, pisany a běły — nowočasne rolleaux k čahanju najpyšnišeho a najlěpšeho wuwjedźenja — gardiny so po samsnych a zapodatych naćiskach zhotowja. **Žane wukładne wokna, ale za to wulki wubjerk a jara tunjo**

Kedźbu serbscy!

Kurt Erler

Kedźbu serbscy!

w Budyšinje jenoz na Žitn. wikach 11 napřeco „Zloteje Hwězdy". Telefon 3519

Wjesele a strowe nowe lěto

Wšěm swojim lubym čitarjam a přećelam přejemoj

k nowemu lětu wjele zboža

Prosymy tež za přichod wo dalšu dowěru. Na tutym městnje dźakujemoj so wšěm přećelam a pomocnikam za jich pomoc při naju předewzaću. Wunošowanski wokrjes je nětk tak dźěleny, zo budźe kóždy spokojeny.

To wozjewjataj

za Měrkow: Fr. König za Khwaćicy: Mich. Žur

Hosćenc w Pančicach

Theo Sobatzko

Swojim přećelam a hosćom

wjele zboža k nowemu lětu 1930

Swojim

česćenym wotběrarjam a přećelam přeju

k nowemu lětu wjele zboža!

Arnošt Sykora, šewski mišr

w Malešecach

Našim česćenym wotběrarjam

k nowemu lětu

najlěpše zbožopřeća

Butrowa wikowarnja Kunclla

Najwutrobniše zbožopřeće k nowemu lětu 1930

wupraja swojim česćenym wotběrarjam a popřewaćelam

Martha zwud. Pötschscyna

rěznistwo na Žitnej hasy

K nowemu lětu

přejetaj swojim wotběrarjam, kaž tež přećelam a popřewaćelam

wjele zboža a žohnowanja

Jan Witek a mandźelska

kolesańja w Sćijecach

Swojim lubym přećelam a znatym kaž tež wšěm česćenym wotběrarjam přeje

zbožowne nowe lěto

Jan Haješ we Łazu

Palne kuluchi štomowe koliki

(wot dobreje pěskoweje khójny)

płotowe ryhele

poručuje

rězak w Polpicach

Čajowe a kofejowe servicy

Nierth & Förster

w Budyšinje - před Šulerskimi wrotami 19

Zdźěłany Polak

(Poznański)

w srjedźnych lětach, w rjanym zastojnstwje, přeje sebi

dopisowanje

z inteligentnej, nahladnej, po možnosći samostatnej

Serbowku

Poskićenja pod F 58 na wudawarnju „Serbskich Nowin"

Młoda wysokosućelna

čehniwa kruwa

je na předań

w Barće čo. 6

Pjerjo k drěnju

so přijimuje

Bliže zhonić w Serbsk. Now.

Wšěm přećelam česćenym wotběrarjam a znatym přeje

Božežohnowanje k nowemu lětu

Krawcec swójba

rězak w Polpicach

cementarnja w Lemišowje

Wjele zboža a Bože žohnowanje

přeje swojim wotběrarjam

Jan Pětrkec nasl.

mějićel E. Šolta

w Khrósće

Drjewowa awkcija

Wutoru 7. januara dop. w 9 hodź. budźa so na Ralbičanskich honach

wokolo 10 losow stejaceho, twarskeho, wužitkneho a palneho drjewa

za hotowe pjenjezy na přesadźowanje předawać. Kupcy zeńdu so we Waldźic Herbskej gryčce.